PREFACE

THE second volume of the Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts, in the Government collection at the Asiatic Society's rooms, is now presented to the public. It contains descriptions of manuscripts from Nos 120 to 1815A, and treats only of the Vedas, Vedic rituals and Vedic speculations. *Sayana says that the other Vedas are dependent on the Rg-Veda and therefore that Veda* is treated of first of all in the present Catalogue.

Max Muller gives a list of manuscripts consulted by *him in his famous edition of the Rg-Veda but not a single* manuscript of his goes beyond the seventeenth century. But in this collection there is a fragment dated 1362 A D and some manuscripts belonging undoubtedly to the fifteenth and sixteenth centuries. It would not be out of place to mention here that the Vedas were committed to writing in very recent times. Al Beruni says "not long before my time, by Vasukra in Kasmir." The fragment of 1362 A D (No 140, XIV) is therefore of unique importance.

Evidence is afforded in No 143A, of a projected commentary of the Rg-Veda in the seventeenth century by a prominent Hindu scholar named Kavindra or Sarva-vidya-nidhana Kavindra-Sarasvati.

I have placed the Sastras and Ukthas immediately after the text of the Rg Veda because they are really texts though arranged in an extraordinary way. These Sastras are recited by Rg Veda priests on different occasions, at different sacrifices. Sometimes the Mantras are not to be found in the printed edition of this Veda but elsewhere. (See page 229.)

In the seventeenth and eighteenth centuries or perhaps a little earlier, attempts were made to trace the Ramayana, the Bhagavata, the Kaśikhanda and other works, from the Mantras of the Rg-Veda (Nos 177–181)

Modern scholars think that Vitthala and Viṭhova extensively worshipped in the Marhatta country are forms of Buddha, but Buddha is an incarnation of Viṣṇu, and so Viṭṭhala and Vithova are worshipped as forms of Viṣṇu,—and 12 Rk-Mantras are uttered in their worship Commentaries of these Mantras are to be found in the Catalogue (No 176) After the Mantras and Brahmanas of each Veda I have given what is known as Lakṣanagranthas under the English name, Subsidiary Treatises Under the Rg-Veda, Katyayana's Sarvanukramani comes first with its commentaries Then comes a work entitled "Rg-Vedānukramanika" *with its commentary by Jagannatha, which* seems to belong to a Sakha of the Rg Veda, different from that of the Sakalas, it most probably belongs to the *Vaṣkala Sakha The Rks in one*, number 10,552 and in the other 10,580 Another manuscript, No 238, gives *perhaps the index of another Sakha*

These are indices of the books, chapters, lessons hymns and verses and of Rṣis, metres, etc, of the Rg Veda But there are other indices too, of peculiarities in grammar and pronunciation These are embodied in Nos 255 to 261 "How useful these lists were to subsequent writers of pratisakhya and grammar, may be seen from the fact that one of the lists in our Gani' No 256 has been turned into a Suttra, in p 53 of the Saunaka rk-pratisakhya in the Chaukhamba Series'

There are quite a number of manuscripts, of works on the three Prakṛti and eight Vikṛti pathas Some words

are often dropped at Padapatha and these are called *galitas*, and the *galitas* are treated of in No 290

There are two Suttras known of the Rg Veda, namely, Asvalāyana and Samkhvayana The former has many commentaries, some of these are 'running commentaries' and others liturgical, called Prayogavitti. The most popular liturgical commentary is by one who describes himself as 'Traividya Vrddha' and 'Talavrnta nivasin His proper name has now been found to be Kesava (p 537) Many Rg-Vedins, however, perform their rites according to the processes prescribed by Katyayana Āpastamba and Baudhayana, none of whom belong to the Rg-Veda The followers of the Āsvalayana school are the most numerous those of Samkhayana are small in number and the school of Saunaka seems to have merged itself into that of his pupil Āsvalayana Still the present collection has some works of the Saunaka school and these have been separately dealt with Black Yajus comes next The collection is poor in texts of the Black Yajus Samhita It makes up the deficiency, by works on Rudra, which form a peculiar feature of the Black Yajur-Veda The manuscripts of Taittiriya Brahmana, too are few There are, however, many works giving lists of words in this Veda, which drop their *usarga* after ā, in which *e*, *ai* are not changed into *a* or *a* as in Samhita (called *vilanghya*), in which a *n* comes in or a *ta*, on which stress is given and so forth These works are of the same nature as the Laksanagranthas of the Rg-Veda

The Manava-Sulva-Bhasya, the Kathaka-Srauta-Suttra, Bharadvaja-Grhya-Suttra, Paribhaṣa-Sūttra of Bharadvaja are rare works belonging to Sakhas of the Black Yajur Veda, which are rapidly becoming obsolete The Hiranyakesi, the Āpastamba and the Baudhayana schools are

very strongly represented in the present collection, the last two specially so.

I have in each Veda separated the Sūttras and their commentaries from their Prayogas and Paddhatis. In the Rg-Veda the effect of this separation is not much marked as some of the commentaries are really liturgical. But in the other Vedas the effect is very marked. Nos. 610 and 615 belong to the liturgy of the Maitrāyanīya-Mānava-Sūttra. They cover the whole ground of the Śrauta and Smārta rituals in general and the propitiation of the Seven Rsis in particular. The Kāthaka Sūttra has the Grhya-paddhati alone in this collection. These schools are limited in their sphere of activity. Kāthaka is current only among the Kāśmiris. The liturgies of Āpastamba and Baudhāyana take up much greater space in this catalogue than those of any other school. The liturgy of Rudra figures prominently in Āpastamba and that of Śiva and Mahādeva in Baudhāyana.

The Kānva and Mādhyandina schools are represented in the collection, by their Samhitāpātha, Padapātha and Kramapātha. It is a well-known fact that the texts of the Kānva and Mādhyandiniya Saṃhitā do not differ much though there is difference. The Śātapatha Brāhmanas of these schools, however, differ much. One has 14 Kāndas the other 17. Both contain the Brhadāranyakopaniṣad but in very different readings. Sankara commented upon the Kānva recension, it had so many well-known commentaries and sub-commentaries. But commentaries of the other recension were not much known. The present collection contains three commentaries. by Vāsudeva Brahma, by Nilakantha, and by Dviveda Ganga. Kātyāyana is said to have written a complete Sūttra of the White Yajur-Veda, but his Gṛhya Sūttra was named after Pāraskara. Pandits

in India often thought that Pāraskara was only an *alias* of Kātyāyana But the present collection has a work, No. 843, Kātyayana-Smārtta-Mantrārtha-Dipikā, by Anantācāryya, son of Nāgadeva; and another No. 844, Pāraskara-Mantra-bhaṣya, by Murāri Miśra. That shows that there are two Gṛhya Sūttras, one by Kātyāyana and another by Pāras-kara This is also borne out by works in the Liturgical section.

The most interesting portion of the Catalogue is that which deals with the Lakṣanagranthas of the White Yajur-Veda, Nos 882–916 Though the Yajur Mantras are in prose and often very short, yet they have their Padapāṭha and even their Kramapātha And there are indices to the Mantras. The indices to the Brahmanas are still more interesting There are indices of Kān das, Anuvakas, Adhy-āyas and Brahmanas The Śatapatha has another set of indices giving the initial words of groups of hundred Brahmanas, a fact from which the entire work is named Śatapatha Brahmana. Even the Grhya Sūttra of Kātyā-yana has an index (No 1012)

In this collection there is a complete set of the *pariśi-ṣṭas* or appendices attributed to Katyāyana, to his Śrauta and Grhya Sūttras They are eighteen in number and treat of all subjects not mentioned in the Suttras themselves There are some other works of the same nature attributed to the same author, which are called Kṣepakas or 'thrown in.' These with their commentaries and sub-commentaries form a library by themselves and are a notable feature of this collection.

My grateful acknowledgments are due to Mr. Johan van Manen, General Secretary to the Asiatic Society of Bengal, who is trying to push on this work to the best of his

abilities But for him the publication of this volume alone would have been delayed at least for another year Of all things done by the Asiatic Society in recent years the appointment of a whole-time Secretary is what appeals to the public, and the President, Dr N Annandale, is to be congratulated for the selection of Mr van Manen as Secretary

My grateful acknowledgments are also due to my devoted assistants Pandit Ashutosh Tarkatirtha and Babu Nanigopal Banerjee without whose whole hearted co operation the *Catalogue* of the entire collection could not have been completed in ten years Pandit Ashutosh is still helping me in seeing the *Catalogue* through the Press, and Babu Nanigopal Banerjee, though he has joined his new appointment at the Dacca University, is doing his best to assist me with his advice

HARAPRASĀD SHĀSTRI

Calcutta
July 1st 1923

SYNOPSIS OF CONTENTS.

DESCRIPTIVE CATALOGUE OF SANSKRIT MANUSCRIPTS

THE VEDAS

RG VEDA SAṂHITĀPĀTHA

120

6607. ऋग्वेदसंहिता । *Ṛgveda Saṃhitā*

Twelve batches of leaves

I Contains the first *astaka*—complete with the exception of the last caran of the last Rk

Substance country made paper *9×3½ inches* *Folia 10* *Lines 8 on a page* Character Nagara of the fifteenth century Appearance old and faded

II Contains I. 7, 23 to the end of the *astaka*

Substance country made paper 8¾×3¼ inches Folia 104 to 130 Lines 6 on a page *Character* *Nāgara* *Date Samvat 1603* Appearance old and mouse eaten

Last Colophon —इति अष्टमोऽध्याय समाप्त ।

Post Colophon —सवत् १६०३ वर्षे फाल्गुनमासे सुक्लपक्षे १२ त्रयो

दश्या तिथौ भृगुदिने वाराणसीमध्ये लिखापिता ।

III Contains II 1, 5,—II 8, 26

26

Substance, country-made paper 10×4 inches Folia, 3—73 Lines, 9, 10 on a page. Character, Nāgara of the fourteenth century Appearance, old and soiled

IV. Contains III. The first seven vargas of the first adhy. only are wanting.

Substance, country made paper 9×4 inches Folia, 1—70 Lines, 11 on a page Character, Nāgara of the fourteenth century. Appearance, old and worn out

V. Contains III. 1, 1—III. 8, 26.

Substance, country-made paper. 10½×4½ inches Folia, 107 Lines, 9, 10 *on a page Character, Nāgara of the sixteenth century Appearance, old and* discoloured.

Written lengthwise on the right-hand corner of the last leaf :—दत् केशवसुत रघुनाथता बालकृष्ण गुजरातथी सैयाव्या हतीयाए सं+ता ।

VI. Contains IV. 1, 3—IV. 8, 81.

Substance, country-made paper 8½×3¾ inches Folia, 2—51, of which *the 49th is missing Lines, 12 and 13 on a page Character,* Nāgara of the fifteenth century Appearance, old, discoloured and worn out

VII. Contains V. 1, 1—V. 8, 35.

Substance, country-made paper. 8½×4 inches Folia, 95, the reverse side of the 95th having been disjointed is lost Lines, 9 on a page. Character, Nāgara of the fifteenth century. Appearance, old and discoloured

VIII. Contains VII. 1, 1—VII. 2, 28

Substance, country-made paper 9×3½ inches Folia, 21 Lines, 7 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, old and discoloured

The three vargas after No. 18 of the second adhy. are taken from Khailika sūktas, published by Max Muller in pp. 531–533 of the fourth volume of the second edition of the Ṛg-veda, as Khila No. 17 The next two vargas, here marked 22, 23, are the 19th and 20th of Max Muller.

IX. Contains VII. 2, 25—VII. 5, 2.

Substance, country-made paper. 8½×4 inches. Folia, 15—37. Lines, 9 on a page Character, modern Nāgara Appearance, fresh Complete

Here, too, in the second adhy., there are the same three vargas more from the Khailikani sūktani, than in Max Muller's edition.

X. Contains VII. 6, complete.

Substance, country-made paper 9½×3½ inches Folia 6 Lines, 12 on a page Character, modern Nāgara Appearance, fresh

XI Contains VII 7, 24 to the end of the *aṣṭaka*

Substance, country-made paper 4×9 inches Folia 8—101 Lines 8 on a page Character, Nāgara Date Saṃvat 1700 Appearance discoloured

Last Colophon:—इति सप्तमे अष्टमोध्यायः ।

Post Colophon:—संवत् १७ (१८ struck out with bars) •• वर्षे भाद्रपद शुक्लसप्तमी सोमेन लिखितं मिठामटेन । इदं पुस्तकं सितारामभटनिरंतरस्य । विश्वेश्वराय नमः ।

XII Substance, country made paper 9½×4 inches Folia 9 Lines 11, 12 on a page Character Nāgara of the fifteenth century Appearance old and worn out

The last leaf of the MS contains the following entry :—संवत् १५८८ का शुक + + +[शु] म देवजी सुतकडूए श्रापोता नेका + + + ... This is written in a much later hand, so the MS must be a few decades older than the entry. Therefore the MS. has been put down to the fifteenth century.

This is the last batch of leaves, containing the last *aṣṭaka*. It agrees with Max Muller's edition of the Rg-veda as far as the second adhyāya In the third adhy. there is a Khailika sūkta, given at the end, marked 22 in Max Müller's second edition. The fourth agrees with that of Max Muller up to the 25th varga, the last caraṇa of the last Rk being lost in a missing leaf The next existing leaf marked by me as 31 gives the end of the 28th varga of the last adhyaya of the last *aṣṭaka*. This does not agree with Max Müller's VIII. 8, 28. Nor does the wording, nor the arrangement of the vargas, henceforward agree with Max Müller So the Pratikas of all the vargas from 29 to the end are given here in collation with Max Müller's edition.

Varga.

29. गोभिर्जुष्टो धनेन—not found.
30. तुभ्येदमिद्धं परिषिच्यते मधु ... ... (167 सू. 25 व)
31. वातस्य नु महिमानं रथस्य ... ... (168 सू. 26 व)
32. मयोभूर्वातो अभिवातूस्राः ... ... (169 सू, 27 व)
33. विभ्राड् बृहत् पिबतु सोम्यं मधु... ... (170 सू. 28 व.)
34. त्वं त्यामिटतोरथमिन्द्र प्रावःसुतावतः ... (171 सू 29 व.)
35. आयाहि वनसा सहगावः ... ... (172 सू । 30 व.)
36. आ त्वा हार्षमन्तरेधि ... ... (173 सू । 31 व.)
37. अभीवर्त्तेन हविषा ... ... (174 सू । 32 व.)
38. प्र वो ग्रावाणः सविता ... ... (175 सू । 33 व.)
39. प्र सूनव ऋभूणां ... ... (176 सू । 34 व.)
40. पतङ्गमक्तमसुरस्य मायया ... ... (177 सू । 35 व.)
41. त्यमू षु वाजिनं देवजूतं ... ... (178 सू । 36 व.)
42. उत्तिष्ठताव पश्य तन्द्रस्य ... ... (179 सू । 37 व.)
43. प्रससाहिषे पुरुहूत शत्रून् (180 सू. 38 व) } Together
प्रथश्च यस्य सप्रथश्च नामा (*181* सू. *39*) } make *43*
44. बृहस्पतिर्नयतु दुर्गहा ... ... (182 सू । 40 व.)
45. अपश्यं त्वा मनसा चेकितानम् ... ... (183 सू. 41 व.)
46. विष्णुर्योनिं कल्पयतु ... ... (184 सू. 42 व.)
47. नेजमेषपरापत ... ... Khila 30
48. महित्रीणामवोऽस्तु ... ... (185 सू. 43 व.)
49. वात आवातु भेषजम् ... ... (186 सू. 44 व.)
50. प्राग्नये वाचमीरय ... ... (187 सू. 45 व.)
51. प्रनूनं जातवेदसमश्वम् ... ... (188 सू. 46 व.)
52. आयं गौः पृश्निरक्रमीत् ... ... (189 सू. 47 व.)
53. ऋतञ्च सत्यञ्चाभीद्धात् ... ... (190 सू. 48 व.)
54. संसमिद्युवसे वृषन् ... ... (191 सू. 49 व.)

Here ends the last *aṣṭaka* in Max Muller's edition. The present manuscript has still the following:—

1. संख्यानमुपयात्यदत्—Khila 32
2. नैर्हस्त्यं सेना
3. प्रायस्तां.....
4. अग्नोपाशमोदयाग
5. त्रिदा मध्यम् त्रिदागात्
6 तमूत ये हवामहे
7. मूलं तमथं

The *aṣṭaka* ends with the number 7.

Col.:—इति चतुःषष्टितमोऽध्यायः ।

For printed editions of the Ṛgveda Saṃhitā and its translations, see page 1 of Volume I, part I of the Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts of Government Orien MSS Library, Madras, also Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts Dec Coll, page 1 R C Dutt published the complete text in Bengali character and with a Bengali translation The late Babu Ramānātha Sarasvatī published ten fases of the text with copious notes in Bengali

121.

1259. *The same*

Substance country made paper 9¼ × 4 inches *Folia* 130 *Lines* 8 9 on a page Extent in Slokas 2400 Character Nāgara Date Sam 1734 and Saka 1599 Character Nāgara Appearance tolerable Generally correct Complete

Post Colophon Statement:—

संवत् १७३४ शके १५९९ प्रभवनामसंवत्सरे आश्विनमासे शुक्लपक्षे पूर्णिमायां गुरुवासरे रेवतीनक्षत्रे व्यतिपातयोगे तद्दिने ग्रन्थ समाप्त ।

तिमाजिगोलामिसुत-हरिभट्टप्ययाचितोपनामक-तत्सुतरघुनाथेन लिखितं इदं पुस्तकं स्वार्थं परार्थं च स्वरितमिदं कार्या श्रीरस्तु । ग्रंथ तत्श्लोकसंख्या च २४०० .

122

1187 *The same with diacritical marks*

Eight batches of leaves in the Nāgara character

I Substance, country made paper Folia 77 8¼×4 inches Lines 10 on a page

Contains the first astaka

II The same substance and measure Folia, 86 Lines, 9 to 11 on a page

Contains the second astaka.

III 9¼×4 inches Folia 115 Lines 6 on a page

Contains the second astaka in a larger hand

IV 8¼×4 inches Folia, 80 Lines 9 to 11 on a page Written in two hands, foll 1 to 55 in one, and the rest in the other

Contains the third astaka

V 9×4¼ inches Leaves marked from 18 to 84 The 24th leaf is missing

From the tenth varga of the second adhyāya of the third astaka to the end of the astaka

Post Colophon Statement :—

शिवाय ॥ लेखकनागजि शुभं संवत् १९९८ वर्षे मार्गशिरमासे शुक्लपक्षे पूर्णमासे सोमवासरे ॥ काशिया गङ्गाया विश्वेश्वर-मर्ण्णकाश्यकाया उत्तरे घटे ॥ वास प्रमार्थपाठ शुभं मस्तु ।

In a later hand इदं पुस्तकं वालूरकोरिभटस्य ८

VII Measure 8¼×4 inches Folia 17. Lines 8 on a page

Contains III, I 1, to III 2, 8 and a portion of 9

VII 8¼×4 inches Folia 75 Lines 11 12 on a page In the same hand with the first two batches

Contains the fourth astaka

VIII. 9¼×4 inches Folia, 71 Lines 10 to 12 on a page

Contains the fourth astaka

Post Colophon:—

संवत् १७१८ वर्षे पौषवदि अमावास्या तद्दिने चतुर्थाष्टक समाप्तः। दी॰ गोविन्दसुत++अमुत श्रीरामकस्येदं पुस्तकं रघुनाथवैद्यनाथपठनार्थं ॥ श्रीगणेशाय नमः।

In red ink संवत् १७२७ वर्षे+ + + + +

123.

1421. *The same with diacritical marks.*

I Substance, country-made paper 9×3½ inches Folia 72 Lines, 11 on a page Character, Nāgara Date, Saṃvat 1717 Appearance, old Correct

The fifth astaka only

Post Colophon Statement:—संवत् १७१७ वर्षे आश्विनमासे कृष्णपक्षे पञ्चमी गुरुवासरे ग्रन्थस्थौतं दीक्षीत वात्सङ्गासुत श्रीरामेश्वररघुनाथ तं वैद्यनाथपठनार्थं।

शुभमस्तु। श्रीरस्तु। कल्याणमस्तु। श्रीविश्वेश्वर प्रसन्नोऽस्तु। भैरव प्रसन्नोऽस्तु।

Owners. श्रीरामणीपोथीदी लक्ष्मीनाथनी पोथीदी रघुनाथसुत लक्ष्मीनाथदी रघुनाथसुतलक्ष्मीनाथदी कृपानाथनी।

The first and the last leaves are pasted with yellow paper.

II 8½×4½ *Substance, the same Character, the same Folia, 117 Lines, 9 on a page Date (?) Appearance, very old and worn out Correct Sixteenth century hand The last leaf is a restoration*

The sixth aṣṭaka only.

III Substance and character the same 9×3½ inches Folia 93 in two batches—1 to 14 and 17 to 93 Lines, 9 on a page The first batch appears to be a restoration, so the contents of the original 15th and 16th leaves are not wanted

The seventh aṣṭaka down to the 26th varga of the aṣṭama adhyāya

IV Substance and character the same Leaves, 119 of which 94 to 103 are

missing Lines, 10 on a page Date (?) Appearance old In the sixteenth century hand Generally correct

Astamāstaka complete The entry in leaf 13B पञ्चमे प्रथमोऽध्याय should be अष्टमे।

124

2008. *The same with diacritical marks*

Substance country made paper 9×4 inches Folia—— different paginations the first part in 81 the second in 97 and the third in 97 Lines 8, 9 on a page Character Nagara Date (given after the third part) 1764 Appearance discoloured

The first part of the MS contains VI down to 7, 12, the second part VII, and the third VIII

Date. संवत् १७६४ प्रमादिनामसंवत्सरे आश्विनमासे शुक्लपक्षे प्रतिपत्तिथौ सौम्यवासरे तद्दिने अष्टमाष्टक समाप्त।

Then इद पुस्तक गुर्ज्जरोपनाम-रामचन्द्रात्मज(क)पुरुषोत्तमदीक्षितेन लिखित स्वार्थं परार्थं च।

125

2203. *The same with diacritical marks*

Substance country made paper 9¼×4¼ inches Character Nāgara

Separate pagination for each of the chapters

I 1 in 20 leaves, I 2 in 18, I 3 in 18, I 4 in 20, I 5 in 19, I 6 in 18, I 7 in 19, I 8 in 18

Date शके १७४८ संवत् ८८ हेमलवनामसंवत्सरे आषाढशुद्ध ८ शु सोमवार लिखित गदाधरेण। नारायण प्रसन्न।

यस्याक्षि निश्व etc etc

II 1 in 23 leaves, II 2 in 19, II 3 in 16, II 4 in 17, II 5 in 19, II 6 in 19, II 7 in foll 19 to 35, II 8 in 17

III 1 in 21 leaves, III 2 in 18, III 3 in 17, III 4 in 17, III 5 in 16, III 6 in 14, III 7 in 15, III 8 in 17

Date शके १७५६ विकारिनामसंवत्सरे। वैशाखशुद्धप्रतिपदा सौम्य वासरे तद्दिने लिख्यम् समाप्तम्।

IV 1 in 19 leaves, IV II in 19 to 36, IV. 3 in 36 to 52, IV 4 in 24, IV 5 in 17, IV. 6 in 17, IV 7 in 17B to 23A, IV 8 in 16

The MS opens with the Paribhāsā section of Kātyāyana's Sarvanukramani and each chapter is preceded by its anukramani

126

2665 *The same*

Substance country made paper 9¾×4 inches Fol a 311 Lines 10 on a page Character Nagara of the seventeenth century Appearance discoloured

The first (fol 75), second (fol 75) and fourth (fol 76) astakas are complete There are two parts of the fifth astaka one containing three chapters only (fol 1–37), and the other the latter portion of the fourth, the fifth, the sixth and the seventh with the latter portion missing (fol 40–78) Further there are leaves marked 74–82 containing parts of the seventh and eighth chapters of the fifth astaka

127

8202 *The same*

I Substance country made paper 6¼×3½ inches Fol a 148 Lines 5 on a page Character Nagara of the seventeenth century Leaves 113 to 148 are a restoration in an eighteenth century handwriting

It contains the whole of the first astaka

II Substance country made paper 9×3½ inches Fol a 49 to 72 Lines 7 on a page Character Nāgara of the seventeenth century Appearance old and worm eaten

It contains the end of the fifth adhyāya and the beginning of the sixth, of the first astaka

Fol 60A इति प्रथमाष्टके पञ्चमोऽध्याय ।

III Substance country made paper 9×4 inches Fol a 72 Lines 9 on a page Character Nāgara Date Samvat 1809 Appearance old discoloured and worn out

It contains the whole of the third astaka

Post Colophon:—संवत् १८०९ चित्रभानुनामसंवत्सरे वसन्तऋतौ वैशाखशुद्धपञ्चमी इन्दुवासरे लिखितमिदं पुस्तकम् । तृतीयाष्टकः समाप्तः ।

कोरड़े-उपनाम-वासुदेवस्य ।

In a *different hand*: नारायणभट्ट विश्वरूपेण लिखितम् ।

IV *Substance, country-made paper* 8¾×4 *inches* Folia (by counting), 39 Lines, 9 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, discoloured and dilapidated

Contains the first four adhyāyas and the beginning of the fifth, of the fourth astaka.

V. Substance, country-made paper. 8¾×4¼ inches Folia, 39 (by counting). Lines, 14 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century. *Appearance, old and discoloured*

It contains the first three adhyāyas, the first twelve vargas of the fourth, vargas 29 to 37 of the fifth adhyāya and the first three vargas of the sixth adhyāya, of the sixth astaka.

VI Substance, country-made paper *9×3¾* inches Folia, 22 to 36 and 49 to 98 Lines, 8 on a page Character, Nāgara Appearance, old and dilapidated Date, Samvat 1596

Colophon:—इति सप्तमाष्टके षष्ठमोऽध्यायः .

Post Colophon:—संवत् १५९६ वर्षे आश्विनशुद्धपौर्णमास्यां शनिवासरे पुरुषोत्तमभट्टेनालेखि श्रीवीरभानुमहाराजे + + + जनार्दन पठनार्थम् ।

VII Substance, country made paper 10×4 inches Folia, 101 (by counting) Lines, *9 on a page Character, Nāgara of the sixteenth century* Appearance, old and discoloured

It contains the eighth astaka, with leaves missing here and there The colophons of the first, third and eighth adhyāyas are not found.

Date in a later hand:—संवत् १६६० वर्षे ज्येष्ठ सुदी ।

VIII Substance, country-made paper 7¾×4 inches. Folia, 20 (by counting). Lines, 8 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, old and discoloured

A fragment of the eighth aṣṭaka

IX. महानाम्नीसंहिता ।—From IX to XVI chapters. These form the second astaka of the Ṛgveda Samhitā.

Substance, country-made paper 9¼×4 inches Folia, 90 of which foll 27 to 36 are missing Lines, 8 on a page Character, Nāgara Appearance, discoloured

Beginning :—

ॐ प्र व᳚ पान्तं रघुमन्यवोन्धो यज्ञं रुद्राय मीळ्हुषे भरध्वं । दिवो अस्तोष्यसुरस्य वीरैरिषुध्येव मरुतो रोदस्योः । पत्नीव पूर्वहूतिं वावृधध्या उषासानक्ता पुरुधा विदाने । स्तरीर्नात्कं व्युतं वसाना सूर्यस्य श्रिया सुदृशी हिरण्यैः । इत्यादि ।

R.V I. 122.

14B, इति महानाम्नीसंहितायां नवमोऽध्याय ।

End :—

प्राचो अध्वरेव तस्थतुः सुमेके ऋतावरी ऋतजातस्य सत्ये इडा समे० ।

Colophon :—इति षोडशोऽध्याय ।

Post Colophon :—मन्दस्य कनिक्रदद्भिर्दिवेभिः । समाप्तः ॥ शुभं भवतु ॥ वैशाखशुदि ३ ॥ अस्तु ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्री ॥ साम्ब सदाशिव ॥ गणेशाम्बिकेभ्यो नमः ॥ श्रीसिद्धेश्वर्यै नमः ॥

128.

2481 *The same. Ast. I.* With diacritical marks.

Substance, country made paper 8¾×3¼ inches Folia 67 Lines, 8 to 10 on a page Character, Nagara of the early eighteenth century. Discoloured and pasted The first leaf is missing and the second corroded

The number of sūktas are marked in red

The Post Colophon Statement :—

शुभमस्मार्गशीर्षस्य शुक्लपक्षेऽखिलाविदम् ।
अलिखत् पुस्तकं टोळे गणेशो हरभूः स्वयम् ॥

129.

2479. *The same.*

Substance, country-made paper. 7½×3¼ inches. Folia, 21 Lines, 6 on a page Character, Nāgara of the early eighteenth century. Appearance, discoloured

The first adhyāya only of the first aṣṭaka of the Ṛgveda.

130.

1410. *The same.*

Substance, country-made paper 7¼×3 inches Folia, 81 Lines, 9 on a page Character, Nāgara Date, Samvat 1715 Appearance, old. Generally correct

The first astaka only.

Post Colophon Statement :—संवत् १७१५वर्षे कार्त्तिकशुद्ध १२ गुरुवासरे ऋग्वेदनी सम्पूर्णलिखितमिदं पुस्तकम्। शुभं भवतु। कल्याणमस्तु।

Then in red स्वस्ति संवत् १७१५ वर्षे माघशुक्ल १ गुरुवासरे अविमुक्तिवाराणस्यां उपा०श्रीपून्यांनिदाससुत-अविचलजीकेन प्रोधीतं स्वरैसंयुतं आचार्यहरीकस्य पुस्तकम्॥

131.

9412. *The same.*

Substance, country-made paper 8¼×4 inches Folia, 12 (50—62) Lines, 7 on a page Character, Nāgara Appearance, tolerable. Generally correct

Fragmentary.

From the beginning of the second varga to the end of the 27th of the fifth adhyāya of the first astaka.

132.

9411. *The same.*

Substance, country-made paper 8×4 inches Folia, 100 Lines, 7, 8 on a page Character, Nāgara Date ? Appearance, very old. Generally correct Incomplete at the end

From the beginning of the third astaka to the end of the 26th varga of the eighth adhyāya of the same

133

9410 *The same*

Substance country made paper 8×4 inches Folia 29 Character Nāgara Date ? Appearance old

Much damaged, specially in the last leaf The injured portions are pasted over with new, white paper

The third astaka to the end of the second adhyāya

134

95 *The same* *Aṣṭ VII* 1–8

The MS is noticed by Rājendralala under No. 868 as Sākala Saṃhitā

Post Colophon Statement —

श्रावणवदि । वार वृहस्पत ६ सवत् १८५६ लिखित वैजनाथ ब्राह्मण देश वालिकांत्या त्रिवाडी ठिकाणा रामन्दिर मध्य घाट ।

135

2501 ऋग्वेद पदपाठः । *Rgveda Padapatha*

Substance Foolscap paper 8×4 inches Fol a 755 Lines 9 on a page Extent in slokas 13 570 Character Nagari Date Saka 1676 Appearance tolerable Complete Generally correct

See Max Muller's printed edition of the Rgveda Samhita

The present MS is divided into eight astakas and 64 adhyayas or chapters The Rks are of the Sakala school with full accentuation

Last Colophon —इत्यग्ने वृहन्नित्यारभ्य सुसहासतीत्यन्त दशम मण्डलम् । इति श्रीऋग्वेदसंहितापदानामनुक्रमेण चतु षष्ठितमोऽध्याय समाप्त ।

Post Colophon —

श्रीकृष्णकमलावरार्पणमस्तु । श्रीकाशीविश्वेश्वरार्पणमस्तु । ॐतत्सत् ब्रह्मार्पणमस्तु ।

शुद्धानि रम्याणि परिस्फुटानि
पदानि ऋग्वेदभवानि सन्ति ।
विचार्य्य सम्यङ लिखितानि भानुना
परोपकारार्थमथो सुखाय ॥
वैराज आरभ्य उभाडनून
पर्य्यन्तमादौ लिखित गृहे च ।
यात्रार्थमुद्दिश्य गतेन काश्या
कृता समाप्ति पदपुस्तकस्य ॥

शके १६७६ भावासवत्सरे वैशाखशुद्धषष्ठ्या पुत्रोत्सवेऽष्टमे दिन सायाह्ने समाप्ति ।

अज्ञानतो वा मतिविभ्रमाद्वा
यत्किञ्चिदूनं लिखितं मया च ।
तत्सर्वमार्यैं परिशोधनीयं
कोपो न कार्यं खलु लेखनस्य ।

Up to the fourth astaka there are letters at the end of every varga, the import of which is difficult to understand

136

1412 *The same*

Substance, country made paper 9×4 inches Folia 67 Lines 12 to 14 on a page Character Nagara Date Samvat 1582 Appearance very old Generally correct

The first astaka only

Post Colophon Statement —स्वस्ति संवत् १५८२ वर्षे आषाढ़मासे कृष्णपक्षे चतुर्दश्यां तिथौ बुधदिने अद्येह सांभोग्रामवास्तव्य-दुवे-भागमल-नामधेन प्रथमाष्टकपदं लिखितम् । तस्य अन्येषां पुत्रपौत्रादिपठनार्थं स्वयं लिखितम् ।

यावल्लवणसमुद्रो वा यावन्नक्षत्रमण्डितो मेरु ।
यावत् सूर्यचन्द्रौ तौ तावदिदं पुस्तकं जयतु ।
अपरं पुस्तकं वीक्ष्य शोधनाय सदा बुधै ।
हीनाधिकं सर्वैर्वाणैरस्माकं दूषणं नहि ॥

शुभं भवतु कल्याणमस्तु लेखकपाठकयोः । कल्याणं भूयात् श्रीरस्तु ।

In a very late and different hand दुवे वासवलिखित दुवे गोवालखरदीधो सही प्रथमाष्टकपद । Then a few letters unintelligible Below it in a very late, scribbling hand, there is a date · संवत् १६८२ वर्षे पौष सुध २ । There are many more dates and accounts of money transactions on the obverse of the first leaf and a good deal of scribbling on the reverse of the last leaf

137.

4723. *The same.*

Substance, country-made paper. 10×3¼ inches Folia, 101. Lines, 7 on a page Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured Date, Saṃ. 1538

The fourth astaka is complete.

Last Colophon :—द्वात्रिंशत्तमोऽध्याय ।

Post Colophon :—संवत् १५३८ समये श्रावणसुदि १२ सोमवारे श्रीकाश्यां विश्वेश्वरराजधान्ये चतुर्वेददेवदत्तपुत्र चतुर्वेदविट्ठलेन लिखापितमिदं पुस्तकम् मङ्गलमस्तु ।

Written in the same hand as 138.

On the obverse of the first leaf there are four bonds, two dated Saṃvat 1564, and two Saṃvat 1565.

138.

4724 *The same.*

Substance, country-made paper 8×3 inches. Folia, 116. Lines, 6 on a page Character, Nāgara Date, Saṃvat 1538 Appearance, old and discoloured.

The seventh astaka complete.

Colophon :—षट्पञ्चाशत्तमोऽध्यायः ।

Post Colophon :—शुभमस्तु संवत् १५३८ समये कार्त्तिकसुदि भौमे इदं पुस्तकं लिखापितं चतुर्वेद देवदत्तपुत्र चतुर्वेदविट्ठलेन ।

139.

4722. *The same*

Substance, country-made paper 10×3 inches Folia, 113 of which the sixteenth leaf is missing Lines, 6 on a page Character, Nāgara of the sixteenth century Appearance, old and discoloured

Up to the end of the seventh adhyāya of aṣṭaka VIII and the first 12 vargas of the eighth adhyāya.

140.

6608 *The same.*

Fifteen batches of leaves

I Containing the first two adhyāyas of the first astaka, and the third coming up to the 34th varga Then there is one leaf *containing* vargas 23 and 24 *of the* fourth adhyāya

Substance country-made paper 9¾×4 inches Folia 47 of which foll 35–46 are missing Lines 8 on a page Character Nāgara of the nineteenth century Appearance fresh

II Contains I 4, 3–21 vargas

Substance country made paper 10×4 inches Folia 37–45 Character Nāgara of the eighteenth century Lines 8 on a page

III *Contains* I 6, 10–24 vargas

Substance country made paper 10×4 inches Folia 68 72 Lines 9 *on a page Character Nāgara of the eighteenth century Appearance* new

IV Contains I. 7, 1–I 8, 26

Substance country made paper 9×4 inches Folia 30 Lines 7 11 on a page Character Nāgara of the early nineteenth century Appearance fresh

V Contains II. 1, 11–II 4, 18

Substance country-made paper 9×4 inches Folia 6–45 Lines 10 on a page Character Nāgara of the fifteenth century Appearance old and worn out

VI From II. 4, 19 to the end of Ast II

Substance country made paper 9×4 inches Folia 46–94 Lines 9 on a page Character Nagara of the fifteenth century Appearance old and pasted

Col —षोडशोऽध्याय ।

Post Colophon —(The year lost in pasting) वर्षे फाल्गुन शुदि १५ . ... ।

VII Contains IV 4, 33–IV 7, 2

Substance country made paper 9½×3½ inches Folia 35–52 of which fol 50 is missing Lines 12 on a page Character Nāgara of the eighteenth century Appearance old

VIII Contains V. 1, 11–V 5, 17.

Substance country-made paper 9¼×4 inches Folia 5-37 Lines, 12 on a page Character, Nagira of the sixteenth century Appearance old

The leaf marks are gone in most of the leaves But by arranging the divisions and sub livisions of the astaka and counting backwards and forwards from the few leaf marks which are still visible, an attempt has been made to to restore the original leaf marks

IX. Contains IV. 2, 9–VII. 2, 34

Substance, country made paper 9×4 inches Folia 17-93 Character Nagara of the eighteenth century Appearance, old and worn out

X. Contains VI 5 9 to the end of the astaka

Substance country made paper 8¾×3½ Folia 73-105 of which the 75th is missing. Lines, 8-11 on a page Character Nagara of the seventeenth century Appearance, old and discoloured

XI Contains astaka VI Very defective, as will be seen from the missing leaves

Substance country made paper 9×4 inches Folia, 2–56+76–114 Lines, 8 on a page Character Nagira of the seventeenth century Appearance, old and discoloured

It comes up to VI 8 30

XII Contains VI complete

Substance country made paper 9½×3½ inches Folia 127 Lines 8 to 10 on a page Character Nāgara Date Samvat 1653 = A D 1596 Appearance, very old and discoloured

Last Colophon —अष्टाचत्वारिंशोऽध्यायः ।

Post Colophon —ॐ स्वस्ति संवत् १६५३ वर्षे दक्षिणायने श्रीसूर्य्य ग्रीष्मऋतौ ज्येष्ठमासे कृष्णपक्षे अमावास्यायां पुण्यतिथौ रविवासरे अद्येह वाराणसीवास्तव्य-ब्राह्म-नागरज्ञातीय—after this everything is indistinct

The MS is unique, in that it seems to belong to a

recension of the Rgveda, different from that published by Max Muller. For instance, in VI. 4 there is one sūkta more in Max Müller's edition than in the present MS.

XIII. VII 6, complete

Substance, country made paper 9¼ × 4 inches Folia, 31–44 Lines, 10-11 on a page Character, Nagara of the eighteenth century Appearance old and discoloured

XIV Contains VIII from 6, 25 to the end of the aṣṭaka Copied in A D 1362 Perhaps the oldest extant MS. of the Rgveda

Substance, country made paper 8½ × 4 inches Folia 19 (by counting) The leaf marks are all gone Lines 13 on a page Character, Nāgara Date, Saṃvat 1418=1362 A D Appearance, very old

Last Colophon —चतुःषष्टितमोऽध्याय समाप्त ।

Post Colophon —सवत् १४१८ चैत्रवदि ६ गुरावद्येह इलदुर्गे व्यास-लक्ष्मीधरेण आत्मन पठनार्थं चतुःषष्टिपदा पुस्तिका लिखिता । मङ्गलमस्तु ।

XV. This batch contains five fragments of Ast. VIII There are altogether 44 leaves They are very much soiled and the writing mostly faded I have arranged the leaves in five batches.

There are fourteen stray leaves

141.

3201. ऋग्वेदसंहिताभाष्यम् । *Ṛgveda-Saṃhitā-Bhāṣya.*

By Sāyaṇācārya

I Substance, country-made paper. 12×6 inches Folia, 3 to 18 Lines 14 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured

A fragment of Sāyaṇa's introduction to his commentary on the Ṛgveda. (Max Muller, second edition, pp 3 to 18)

Some stray leaves over and above these

II Substance, country made paper 12×5¼ inches Lines, 14 on a page. Character, Nāgara of the seventeenth century Appearance, old and discoloured

Folia—1 to 58 containing Bhāṣya on Ast. I. down to Adhy 1, 35 and the first three Ṛks. of the 36th (printed second edition of Max Muller, Vol. I, pp 23 to 107: the commentator's introduction is not in the present MS); the last leaf of the first adhyāya of the first astaka; 1 to 81 containing the Bhāsya on astaka I. 2, to I 8, 31 (Max Muller's second printed edition, Vol I, pp. 111 to 122).

III Substance, country made paper 12×5¾ inches Folia, 13 (by counting) Lines, 11 on a page Character, Nagara of the nineteenth century Appearance, discoloured

Contains Bhāsya from the concluding portion of the 17th varga of the fourth adhyāya of the first astaka down to I. 4, 21. (Printed second edition pp 275 to 284, Vol I)

IV Substance, country-made paper 12×5½ inches Folia 74 (by counting) Lines, 10, 13 on a page Character, Nagara Date, Samvat 1570 Appearance very old and worn out

The *first Col* in p. 18A, इत्यष्टमस्य तृतीये विंशो वर्गः।

Col. in 21A, सायणाचार्य्यविरचिते माधवीये तृतीयोऽध्यायः चतुर्थाध्यायो रच्यते।

143A.

ऋग्वेदटीका। *Rgvedatika* by कवीन्द्र।

3201A. Substance, country made paper 12×5½ inches Folia, 1 to 6 Lines, 11 on a page. Character Nagara of the seventeenth century Appearance, discoloured

A mere fragment. At the top of the first leaf it is stated to be a commentary on the Ṛgveda by Sarva vidyānidhāna Kavīndra, a very powerful Sannyāsi of Benares at the time of Sahjahan. The six leaves it contains, do not complete even the introduction

At the top of the first leaf —श्रीसर्व्वविद्यानिधानकवीन्द्राचार्य्यरचिता ऋग्वेदटीका।

It begins :—

इह खलु धर्म्मार्थकाममोक्षाख्याश्चत्वारः पुमर्था वृश्यन्ते। तत्रापि धर्म्मस्य प्राधान्यम्। धर्म्मजन्यत्वादर्थादीनां प्रत्यक्षस्यैव तज्जन्येष्वनुमानादिषु च पार्थजन्यत्वात् यागहोमदानाद्यात्मकधर्म्मस्यानैकान्तिकत्वमिति ग्राह्यम्। धर्म्मत्वसामानाधिकरण्येनार्थजन्यत्वेऽपि धर्म्मत्वावच्छेदकावच्छेदेन तज्जन्यत्वाभावात्। जपोपवासतीर्थयात्रादौ तदभावा[च]। अर्थत्वावच्छेदेन धर्म्मजन्यत्वे देहि मे ददामि ते नादत्तमुपतिष्ठत इत्यादिश्रुतिस्मृत्याद्यनुरुद्धैतकार्य्यकारणभावकल्पनस्यैव मानत्वात् पुरुषार्थविभाजकोपाध्यवच्छेदकावच्छेदेन जन्यजनकभावस्यैव चादरणीयत्वात्।

144

478 **वालखिल्यशस्त्रम् ।** *Bālakhilya Śastra*

For this manuscript see L 1342

Col —इति मैत्रावरुणस्य वालखिल्यशस्त्रमतोर्यामस्य ।

Post Col Statement —

संवत् १७९८ समये चैत्र वदि ७ भौमे समाप्तिमगमत् ॥ शुभ भवतु ॥

This Sastra is included in the Vaiśvadeva Śastra and is such recited along with others on the sixth day of the *Navaratra of the Dvadasaha yajña* Balakhilya *consists of* 11 suktas from VIII 49 to 59, the first 8 of which are used in this sacrifice But the recitation of the Śastra requires that the first quarter of the first rc of the first sūkta should be read with the second quarter of the second rc of the second sūkta Then the *first* quarter of the *second* rc in the second sūkta with the second quarter of the first rc of the first sukta In this way the third quarter of the first rc in the first sūkta is to be read with the fourth quarter of the second rc of the second sukta Then the third quarter of the second rc of the second sūkta with the last quarter of the first rc of the first sūkta

Thus	A	B	E	F
	C	D	G	H

A F E B C H G D, adding one *ekapada* to this, इन्द्रविश्वस्य भूपतौ, makes a complete recitation of the two rcs 1 1 and 2 2 The first two sūktas are to be read thus The next two are to be read half *by* half In the other two, the first *rc of one* is read with the second rc of the other, and so on The

seventh and eighth sūktas are to be read as usual in their proper order These eight sūktas are to be recited by the Maitrāvaruna Priest The MS contains these eight sūktas as they are to be read by that priest with the preliminaries and conclusions The present MS contains Balakhilya Śastra as recited in Aptyoryama yajña

145

6268 महावालखिल्यशस्त्रम् । *Mahā bala khilyaśastra*

Substance country made paper 9¼×5 inches Folia 23 Lines 9 on a page Extent in slokas 320 Character Nagara of the nineteenth century Appearance worm eaten Complete

Practically the same work as the preceding

Colophon —आप्तोर्यामस्य महावालखिल्यशस्त्रम् ।

Post Colophon —लि० भ० सूर्यधरसुत क्रियाधरेण ।

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

हि भूर्भुव स्वरोमध्वर्यो शोंसावों दक्षेषु प्रवाणि etc , etc

146

287 बृहतीसहस्रशस्त्रम् । *Vrhatisahasraśastra*

Substance country made paper 9¼×3¼ inches Folia 21 Lines 16 on a page Extent in slokas 1200 Character Nagara Date Sam 1768 Appearance old Generally correct Complete

In a very small Devanāgari hand It consists of one thousand vrhati verses or 36,000 syllables

Beginning —श्रीगणेशाय नम ।

बृहतीसहस्रम् । ॐ भूर्भुव स्वरोमध्वर्यो शों वों वाक् इति जपति ।

तदिदास भुवनेषु ज्येष्ठ (X 120, 1) म नद व कोदतीना (VIII 69, 2)

यतो यज्ञ उग्रस्त्वेष नृम्ण (X 120, 1) व नद योयुवतीनां (VIII 69, 2)

सद्यो जज्ञानो नि रिणाति शत्रून् (X. 120, 1) पतिं वो अघ्न्यानां (VIII. 69. 2).

अनु यं विश्वे मदन्त्यूमाः (X. 120, 1) यो धेनूनामिषुध्यसि VIII. 69, 2).

End :—उकथवीर्यस्य स्थाने उकथदोहः। मूर्द्धा लोकानामसौत्यादि० यद्यसमृद्धिमेधुल्लेत्यन्तं स्वयं जपित्वा अध्वर्युमपि वाचयेत् ॐ उकथशा यज सोमस्य इति प्रैषः ॥ ये यजामहेऽपिबा सोममिन्द्र-मन्द० स्वादिः सोतुर्वाजभ्यां सुमतो नार्व्वो २ वौषट् सोमस्याग्ने-वीहि वौषट् अनुष्कृत्स्य अनुवषट्कारं कुर्यात् ।

Col. and Post Col. :—इति बृहतीसहस्रशस्त्रं समाप्तं। संवत् १७६८ पौष कृ ८ शुक्रे लि० गङ्गारामेण ।

See I.O. Catal. No. 434.

147.

3117. *The same, here called* **महदुक्थम्** । *Mahaduktha.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 60. Lines, 9 to 13 on a page. Character, Nagara Date, Samvat 1658 Appearance, discoloured. Complete Not accented Written in three different hands

Colophon :—इति महदुक्थं समाप्तम् ।

Post Colophon Statement :—स्वस्ति संवत् १६५८ वर्षे चैत्रमासे कृष्णपक्षेय-द्वितीयायां तिथौ गुरुवासरे अद्येह उकलाविश्राम-वास्तव्य-उदीच-ज्ञातीय-पण्डित-श्री-गोपालसुत-पण्डित-ब्यासीया-सुत-पण्डित-गोवर्द्धनस्य पठनार्थं लिखितम् ॥ भौधग्राम-वास्तव्य-भट्ट-राघव-भट्टकेशव-पण्डित-वासुदेवैः मिलित्वा कृष्णार्पणबुद्ध्या लिखित्वा पण्डित-गोवर्द्धनाय दत्तम् ॥ श्रीरस्तु लेखकाध्यापका-येभ्यः ॥ श्रीरस्तु ॥

Mahaduktha or "great recitation" (called also Vrhatisastra), being the principal Śastra on the Mahāvrata day of a sacrificial session.

148.

2072. *The same.*

Substance, country-made paper 8¼×3 inches Folia, 5 Lines, 14 on a page Extent in slokas, 210 Character, Nāgara Date, Śaka 1774 Appearance, discoloured Complete

Colophon :—

इति वृहतीसहस्रशस्त्रं समाप्तम् ।

Post Colophon .—

संवत् १७७४ वैशाखवदि प्रतिपदा रवौ लिखितमिदं काश्यां रामडोह्वकरसुन्दरभट्टेन ।

For a larger recension of the work see the previous number. See also I O. Catal. No 134

This work is recited in the Mahāvrāta ceremony

149.

2635.

Substance, country-made paper 11¾×5¼ inches Folia, 5 Lines, 13 on a page Extent in slokas, 280 Character Nagara of the eighteenth century Appearance, discoloured

The Manuscript contains —

(1) अच्छावाकस्य पर्य्यायाः which begins and ends in the first leaf.

(2) मैत्रावरुणस्योक्थशस्त्र which begins in leaf 2A and ends in the first line of 2B

(3) मैत्रावरुणस्य पर्य्यायशस्त्राणि which begins in 2B after Maitrāvaruṇasyoktha Śastra, and goes to the last leaf of the manuscript.

(4) आश्विनशस्त्रानन्तरं etc. Four lines only

These Śastras are recited at night in the Atirātra Sacrifice (all other sacrifices of Soma being concluded during the course of the day) in three *paryāyas*, ten *dandas* apart As the Soma-cup goes round, the Ṛgvedi priests utter these, while drinking

(I) अच्छावाकस्य पर्याया ।

Begins —

हि भूर्भुव स्वरोम् । अध्वर्यो भो भों सावो ३ मे द्यावा
ब्रवाणि तेऽग्न इत्येतरा गिर एभिर्वर्द्धास इन्दुभो चि यत्र क्वच ते
मनो दक्ष दधस उत्तर । तत्रासद कृणव सो नह्वित । इत्यादि ।

Ends —

उक्थ वाचि । प्रस्ता जप । वेहेप्रोमोवाहुर० राजावो
सो ॥ ३ ।

Colophon —इति अच्छावाकस्य पर्याया ।

(II) मैत्रावरुणस्योक्थशस्त्रम् ।

Begins —

सुहवा हवामहोमिद्रावरुणा यदिमानि चक्रथु विश्वा-
जातानि भुवनस्य मज्मनो क्षेमेण मित्रो वरुण दुवस्यति । इत्यादि ।

Ends —

वागोजः सह ओजोमपि प्राणापानौ वागोज सह ओमपि
प्राणापानौ ॥

Col. — इति मैत्रावरुणस्योक्थशस्त्रम् । शुभम् ।

(III) मैत्रावरुणपर्यायशस्त्राणि ।

Begins —अथ मैत्रावरुणपर्याया ।

हि भूरों प्रो सावों प्रव इन्द्राय मादन प्रव इन्द्राय मादन ।
हर्यश्वाय गायत सखाय' सोमपलों त्रि प्रसेदुक्थ सुदानवे प्रसे-
दुक्थ सुदानवे उतयुद्ध यथानरश्च कृमा सत्यराधसों ॥ इत्यादि ॥

Ends —सोमस्यामेवोद्यो वौषट् दिवगोज पूर्वदृच ।

Colophon —इति मैत्रावरुणस्य पर्यायशस्त्राणि ।

IV Then begins —

आश्विनशस्त्रानन्तर ॥ इमे सोमासस्तिरो अह्नासस्तीव्रास्तिष्ठति पीतये
युवभ्या । हविष्मता नामत्या रथेनायातमुपभूषत पिवध्वों । होता यक्षदश्विना
सोमाना तिरोऽह्नाना । Four lines only without a colophon

The mantras quoted are not in the Śākalasaṃhitā. They are found at the end of the Atirātra chapter of the Āsvalāyana Srauta sūttra—as anuvākyā and Praisa (VI. 5, 24).

The name of the former owner of the MS:—पायस नरसिंहभट्टात्मजविश्वनाथस्येदं पुस्तकम् ॥

150

2099. मैत्रावरुणशस्त्रम् । *Maitrāvaruṇaśastra.*

Substance Foolscap paper 8¼×4 inches Folia, 7 Lines 7 9 on a page Extent in slokas, 70. Character, Nāgara of the later eighteenth century Appearance, discoloured

This MS gives the Śastras to be recited by the Maitrāvaruna priest in a Soma-yāga in the morning, in the midday and in the evening sacrifices The ṛcs composing the Śastras are sometimes given in full and sometimes by initial words The preliminaries and conclusions are short The yājyās are given and no puronuvākyās, which are not required. The Somayāga here referred to is Atirātra, as there are Prayājyās which are performed at night in that yāga alone.

It begins:—

अथ मैत्रावरुणप्रयोगः । द्यौ भूर्भुवस्वरोम् शों सांवो इन्द्रानो मित्रावरुणा घृतैर्गव्यूति मुक्षतं मध्वा रजांसि सुक्रतोँ । त्रिः । RV III. 62, 16.

Colophons :—4A इतिप्रात सवनम् 5B. इति माध्यन्दिनः 6A मध्यमपर्य्यायाः 6B तृतीयपर्य्यायाः 7B इति मैत्रावरुणशस्त्रम् ।

151.

2645 आश्विनशस्त्रम् । *Āśvinaśastra.*

For the MS and the work see L. 3214. See also Cs Vol 1, Nos. 385 and 386

This is a collection of hymns in honour of the Asvinī Kumāras. The first two leaves are taken up with preliminaries to the recitation.

The Sastra begins thus —

2(A) अथ उपस्पृश्य ॥ इदमहमर्व्वावसोः सदने सीदामीत्युपविशेत् ॥ समस्तजंघाग्ररत्निभ्या जानुभ्यां चोपस्थं कृत्वाश्विनं शंसेत् ॥ अभिहिंकृत्याह्वय तत्रैव स्थितो पूर्ववदुप 2(B). विश्य उत्तमेन स्वरेण ॥ अग्निर्होता etc.

हिं भूर्भुवस्वरों शोंसावो ३ मग्निर्होता गृहपतिः सराजा ॥

The MS. seems to be incomplete as the colophon आश्विनशस्त्रं सम्पूर्णं is written in a different hand and the MS ends abruptly with the words सख्यासातये कृतोऽभावाम् ।

The Sastra is recited at the end of the night in the Atirātra yajña It consists of not less than one thousand rcs to be recited by the Hotā. Trivedi p 342. For the constituent rcs see Trivedī 346–353.

152.

2117. वृषाकपिशस्त्र । *Vṛṣākapiśastra*

For the manuscript and the work see L 3252 ; Cs Vedas 387.

The Sastra is recited on the sixth day of the Navarātra in Dvādasāha yajña. It is read as a part of Vaisvadeva Sastra See Ait. Beng. Trivedi 132 This is a hymn recited by the Brāhmanāchchhamsi priests RV X 86

Col. —इति वृषाकपिशस्त्राणि समाप्तम् ।

Post Col. —इदं पुस्तक मोरेश्वरदीक्षितभागवतस्य ।

153.

2118. एवयामरुच्छस्त्र । *Evayāmarucchastra.*

Substance, country made paper 8¼×4 inches Folia, 2 Lines on a page 9 10 Extent in slokas 38 Character Nāgara Date Saka 1717 Appearance, fresh Complete

The Sastra is used in the Dvadasaha yajña on the sixth day of the Navarātra It consists of RV V 87, nine ṛcs only It is called एवयामरुत् after the name of the Rsi, who was the son of अत्रि। Trivedi 131

Col —इति एवयामरुत समाप्त।

Post Col —शके १७१७ राक्षसनाम सवत्सरे आषाढशुद्ध १२ तद्दिनीद पुस्तक रत्नाकरोपाध्यायेन लिखित। मोरेश्वर दीक्षितस्य दत्त॥

It begins —हि भूर्भुव स्वरोमध्वर्यो शो शों सावो ३ मधाहोम गोर्वन उपत्वाकामान् मह साहजे उ देवयन्त उदर्भो३ हि ।

It ends —ऋक् ये ३ यजामह इन्द्राविष्णू मदपती मदानामिति याज्या॥

154

2123 षोडशीशस्त्र। Ṣodasisastra

Substance country made paper 8¼×4 inches Leaves 5 Lines on a page 7 8 Extent in slokas 65 Character Nagara of the eighteenth century Appearance fresh Complete

See Aitareya Brahmana in Bengali by Babu R S Trivedi, p 330 The ṛcs are RV I 16, 1-3, I 82, 1, 3, 4 VIII 12, 25-27, III 44 1-3, VII 34, 4 VII 29, 2, the next three are not found in the Śakal Samhita, being taken from Āsvalayana VI 2, 6, RV X, 96, 1-3, II, 22, 1-3, X 133, 1-3 VIII 69, 1-3, 8-9 13-15, VIII 69, 7, yajya X. 96 13

Colophon —इति षोडशीशस्त्र समाप्तानि भवति।

Post Col —श्रीलक्ष्मीकान्तार्पणमस्तु। शुभ भवतु। इद पुस्तक लक्ष्मणेन लिखित।

The present manuscript begins —

अथ षोडशीशस्त्रप्रारम्भ॥ हिं भूर्भुवःस्वरोम् ३ अध्वर्यो शो शों सावो ३ मिन्द्र जुषस्व प्रवहायाहि शूर हरी इह। पिबा सुतस्य मतेर्नमध्वश्चकानश्चारु मदायो ३ हि मिन्द्र जठर नव्य न पृणस्व मधोर्दिवोन॥ अस्य सुतस्य स्वर्णो पत्वामदा सुवाचो अच्छो ३ मिन्द्रस्तुरावाग्न मित्रो न जघान वृत्र यतिर्न।

155

विहृतषोडशी ।

1911. For the manuscript and the work see L. 3204.

The Śastra is used in the Sodasi sacrifice. It is called Vihrta, because one foot of one mantra is read with one foot of another mantra instead of reading them in their proper order This form of recitation is called Viharana See Aitareya Bengali by Trivedi, note page 330

156.

2136. **पुरुषसूक्तम् ।** *Puruṣa sūkta with Sāyaṇācārya's commentary*

Substance country made paper 12×4½ inches Folia 5 Lines 12 13 on a page Character Nāgara of the eighteenth century Date (?) Appearance discoloured Complete

Colophon —इति श्रीमत्सायनाचार्यकृत ऋग्वेदसंहितायां पुरुषसूक्तभाष्यं समाप्तम् ।

Post Colophon —श्रीपुरुषोत्तमतीर्थेन विश्वेश्वरतीर्थगुरुरूपया विश्वावसुनामसंवत्सरे लिखितं ।

157

3763 *The same with a commentary*

Substance, country made paper 9½×4 inches Folia 10 In Tripātha form Character Nagara of the nineteenth century Appearance fresh Complete

Colophon —इति ॐ पुरुषसूक्तम् ।

Post Colophon .—शुभमस्तु सिद्धिरस्तु रामाय नमः ॥

On the obverse of the first leaf in Bengali —

शकाब्दा १७६८ सौराषाढ़स्य सप्तदशदिवसे मङ्गलवारे श्रीरामस्य गायत्रीजपारम्भः ।

It consists of 22 ṛks

1. सहस्रशीर्षा, 2. ॐ पुरुष एवेद, 3 एतावानस्य महिमा,..... पादम्, 4. त्रिपादूर्ध्वम्, . .इत्यर्घ्यम्, 5 ततो विराट . इत्याचमनम्, 6 तस्माद्यज्ञात् ... .इति स्नानम्, 7 तस्माद्यज्ञात् . .इति वस्त्रम्, 8 तस्मादश्वा..... .इति यज्ञोपवीतम्, 9 तं यज्ञं बर्हिषि .इति गन्धम्, 10 यत् पुरुषं व्यदधुः .....इति पुष्पम्, 11 ब्राह्मणोऽस्य मुखम् ....इति धूपम्, 12. चन्द्रमा मनसो जातः . .इति दीपम्, 13 नाभ्या आसीत् .....इति

नैवेद्यम्; 14. यत् पुरुषेण......इति नमस्कारः; 15. सप्तास्यासन्......इति प्रदक्षिणम्; 16. यज्ञेन यज्ञं......इति विसर्जनम्; 17. अद्भ्यः सम्भृतः; 18. वेदाहमेतं; 19. प्रजापतिश्चरति; 20. यो देवेभ्य आयतति; 21. उचं ब्राह्मं; 22. श्रीश्च ते ।

Commentary begins:—अस्यार्थः यः पुरुषो नाभेरूर्द्ध दशाङ्गुलमतिक्रम्य ब्रह्माण्डात् उत्पत्य विज्ञानरूपः अतिष्ठत् ।

158.

9952. *The same.*

Substance, country-made paper Folia, 2 Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 25. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, tolerable. Generally correct. Complete.

It consists of 22 rcs.

159.

430.

For the MS. see L. 1382. But the description given there requires modification. The manuscript commences on the 28th leaf and with the third chapter of the Pavamāna sūktas. In the 40th leaf the col. is "इति पवमान तृतीयोऽध्यायः". In the 48th leaf, line 2 "इति पवमानसूक्तं समाप्तः". From 48 to the end of 49B "इति सूक्तम्". From 50 to 55 "इति वामनसूक्तं समाप्तम्" ।

• The first has 41 vargas from the 9th mandala of the Ṛgveda, being the first chapter of the seventh astaka.

The second part contains the first 18 vargas of the next adhyāya, with the remark "इति प० सूक्तम्", together with a 19th beginning with "पावमानीः स्वस्त्ययनी सुदुघा हि घृतश्चुतः। ऋषिभिः सम्भृतोरसो ब्राह्मणेष्वमृतं हितम् ॥ with a 20th "यन्मे गर्भे वसतः पापमुग्रं यज्जायमानस्य च किञ्चिदन्यत् । जातस्य च यच्चापि च वर्द्धतो मे तत् पावमानीभिरहं पुनामि ॥" and with the 21st दुर्यष्टं दुरधीतं पापं यच्चाज्ञानतो कृतम् । अयाचिताश्चासंयाज्यास् तत् पावमानी० ॥ etc The 19th, the 20th and the 21st are khilas to the Pavamāna sūktas .

In the third part there are three vargas, two of which are marked by the number (1) The first RV. X 126 commences "न तमंहो न दुरितं देवासो अष्ट मर्त्यं। सजोषसो यमर्यमा मित्रो नयति वरुणो अति द्विषः" ॥ etc. The second RV. X 119, 1. इति [वा] इति मे मनो गामश्वसनुयामिति। कुवित् सोमस्यापामिति। The third RV. X. 119, 7 नहि मे रोदसी उभे अन्य पक्षं चन प्रति।

The fourth part contains the 164th sūkta of the first mandala.

160.

1980 पवमानः। *Pavamāna*

Substance country made paper 10×4½ inches Folia, 33 Lines, 8 on a page Extent in slokas 450. Character Nagara Date (?) Appearance discoloured

The Pāvamānī rcs begin with the beginning of the ninth mandala and continue for four chapters At the end of this the Pāvamānī khilas are added

161

2180. *The same*

The four chapters of the Pāvamānī sūkta from the ninth mandala of the Ṛgveda

Substance country made paper 8½×6 inches Folia, 46 Lines, 10 on a page Character, Nāgara Date, Saka 1704 Appearance discoloured

Post Col. —शके १७०४ शुभकृन्नामसंवत्सरे ज्येष्ठशुद्ध प्रतिपदा भौमवासरे प्रथमप्रहरे लिखित समाप्तम्।

162

1085. वामनसूक्तम्। *Vāmana sukta*

Substance, country made paper 9½×4½ inches. Folia, 3 Lines, 11 on a page Extent in slokas 70 Character Nagara Date (?) Appearance tolerable Correct, Complete

It is the 164th sūkta of the first maṇḍala of the Ṛgveda. This sūkta contains 52 ṛks. The present codex divides these ṛks into 10 sections.

163.

2009. देवीसूक्तभाष्यम् । *Devī sūkta-Bhāṣya.*

For the MS and the work see L. 1163.

Devīsūkta is the 6th sūkta of the seventh chapter of the eighth aṣṭaka of the Ṛgveda X. 125. The Bhāṣya is by Sāyaṇācārya.

Post Col.:—संवत् १८७३ शक १७३८ सर्व्वधारीसंवदि माघशुक्लाष्टम्यां शनौ ब्रह्मोपनाम्ना गोविन्देन काश्यां लिखितम् ।

164.

5831. श्रीसूक्तभाष्यम् । *Srī sūkta-Bhāṣya.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 10. In Tripāṭha form. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

The well known khailika hymn of the Ṛgveda in praise of Lakṣmī, noticed under the name of a "Litany to Fortune," in the Journal of the Asiatic Society of Bengal, for the year 1859, by Mr. Fitz-Edward Hall. See L. 3219

This is the eighth khila sūkta designated Śrī sūkta.

Printed in Vol. IV of Max Muller's second edition of the Ṛgveda, pp. 513 to 528.

The accompanying Bhāṣya begins :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ सन्ते विवरणं युक्तिकाभिर्मिताक्षरम् ।

छन्दोलक्षणसंयुक्तं वर्णनिर्णयकारकम् ॥

हिरण्यवर्णामिति ।

End —पश्वविश्वव्यचाना च व्याख्यान सप्रमाणकम् ।
यथामति मया प्रोक्तं प्रीयतां श्रीस्तवस्थिरम् ॥

165.

2640

श्रीसूक्तविवरणम् । *Śri sukta-vivarana*

For the manuscript and the work see L 3219

The sūkta itself consists of 15 rks, together with, as printed in Max Muller's edition, eulogistic verses, numbered from 16 to 29 The present MS omits some of the verses, and the last verse it comments upon is numbered 23

4A ता लक्ष्मी प्रेषयेति सम्बन्ध १५ ॥ अथ स्तुतिभाग ।

Col —इति सूक्तविवरण समाप्तम् ।

सवत् १७७३ शके १६३८ पराभवसवत्सरे उत्तरायणे फाल्गुने
मासि लिखितमिद महादेवेन स्वार्थं परार्थं चेति ।

Then it gives the text of the Śri sūkta of 15 rks and its eulogistic verses, 16th, 17th, 18th, and the first half of the 19th, as printed in Max Muller's edition

166

3282 सौर [सूक्त]

Substance, country made paper 9×4 inches Folia 6 Lines, 8 on a page *Extent in slokas 100* Character *Nagara of the early nineteenth* century Appearance fresh Complete

Colophon —सौर समाप्त ।

It contains hymns, picked up in a regular order from the Rgveda, in praise of the Sun The hymns are —

I 50, I 115, I 164, 46/47, IV 40, 5, V 40, 5, VI. 61, VII 60, 1, VII 62, 1—3, VII. 63, 1—5½, VII 67, 14 to 16, VIII 101, 11/12, X 37, X 158, X 171, X 191

These are divided into 12 sections, but on what principle is not known I 50 is divided into two sections Some

sections contain ṛks quite apart from each other. Some contain entire sūktas. After the 12th section occurs the following :—

य एतेन सूर्य्येण सूर्यमर्च्च। उपतिष्ठन्त उ व्यायुष्यवन्त आरोग्यवन्तो भवन्ति सर्व्वकामवन्तो भवन्ति सूर्य्यसायुज्यं गच्छति ।

After this occurs X. 190 of the Ṛgveda.

On the obverse of the first leaf it is called, in a different hand, स्नानविधि. But Snāna has nothing to do with its contents

167.

2674 *The same*

Substance, foolscap paper. 8×4 inches Folia, 5. Lines, 9 on a page Extent in slokas, 100 Character, Nāgara Date, Śaka 1726 Appearance, discoloured Complete.

The same collection of hymns to the Sun with slight variations.

It begins :—

श्रीगणेशाय नमः ॥

उदुत्यमिति त्रयोदशर्चस्य सूक्तस्य काण्वपुत्र-प्रस्कण्व ऋषिः सूर्यो देवता आद्या नवर्चा गायत्रीच्छन्दः अन्त्यास्तस्रोऽनुष्टुभः अन्त्यस्तृचो रोगघ्नः उपनिषदन्त्योऽर्द्धर्चो द्विषघ्नः सौरसूक्तजपे विनियोगः ।

ॐ उदुत्यं जातवेदसं देवं वहंति केतवो दृशे विश्वाय सूर्य-मित्यादि । Rv. I. 50, 1.

Col. :—इति सौरं समाप्तः ।

Post Col. :—शके १७२६ रक्ताक्षीनामसंवत्सरे आश्वयुक्शुद्धनवमी सौम्यवासरदिने श्रीमच्चित्पावनकुलाब्धि-गोडबोलउपनामक-श्रीब्रह्मीभूतः वावूरावसूनु-सखारामेण लिखितं स्वार्थं परार्थं । लेखकपाठकयो शुभं भवतु ॥ श्रीसविता सूर्यनारायणार्पणमस्तु ॥

168

3213 Substance, country made paper 8¾×3¾ inches Folia, 4 Lines 11 on a page Extent in slokas, 90 Character, Nāgara of the seventeenth century Appearance, old and discoloured

I.

मृगारेष्टि । *Mrgāreṣṭi*.

अथ मृगारेष्टिः । समदश सामिधेन्य । नम प्रवक्ते इत्यादि शोचिष्केशस्तमीमहोमपामिदं न्यन् समुद्रस्य निवेशनं अन्यं ते अस्मद्रयन्तु हेतय पावको अस्मभ्य शिवो भवो नमस्ते हरसे शोचिषे नमस्ते अस्त्वर्चिषे इत्यादि ।

Mrgāresti ends in 3A

II

पवित्रेष्टि *Pavitresti*

अथ पवित्रेष्टि । नम. प्रवक्ते इत्यादि समदशसामिधेन्य शोचिष्केशस्तमीमहोऽमपामिदं न्यन् समुद्र अन्यं ते । अस्मभ्यं शिवो भवो इत्यादि ।

The sāmidenī res only are given with certain directions.

169

3267 रात्रिवर्गः । *Rātrivarga*.

Substance, country made paper 8¾×4 inches. Folia, 5 Lines, 10 on a page Extent in slokas, 80 Character Nagara of the eighteenth century Appearance, discoloured Complete

A collection of hymns mainly from the Rgveda, which relate to the goddess of night. Some of the hymns it contains are.—RV X. 127; the 25th khailika sūkta, as printed in Max Muller's edition, VII 104, 22; I. 133, 5; VIII. 61, 13; X 152, 2A, the first nine ṛks. of the 28th khailika sūkta as printed in Max Muller's second edition of the Rgveda There are hymns, non-vedic too

As appears from the *samkalpa* given on the obverse of

the first leaf, this is to be recited for the welfare of a female in the lying-in chamber, and her child

देशकालौ सङ्कीर्त्य तिथौ अस्या सूतिकायाः सबालकस्य च सर्व्वारिष्ट-शान्त्यर्थं रात्रिदेवताप्रीत्यर्थं रात्रिसूक्तपठनमहं करिष्ये ।

170

3415 *The same*

Substance country made paper 7¼×3¼ inches Folia 6 Lines, 10 on a page Extent in slokas 80 Character Nāgara of the nineteenth century Appearance, fresh Complete

171.

7875 **प्रैषाध्याय ।** *Praisādhyāya.*

Substance country made paper 8×4¼ inches Folia, 13 Lines, 8 on a page Extent in slokas 150 Character Nagara Date, Saṃvat 1763 Appearance, old and discoloured Complete

Colophon —इति शाङ्खायनप्रैषाध्याय ।

Post Col —सवत् १७६३ वर्षे माघवदी १४ तिथौ भौमवासरे काश्यां विश्वेश्वरसन्निधौ हरिहरात्मजदी विश्वेश्वरसुतशिवदेवेन लिखितमिदं यथादृष्टमित्यादि । स्वार्थं परार्थं च ।

See W p 29, which somehow is connected with Bhatta nārāyana's name There are altogether 72 *mantras* of which 68 begin with होता यक्षत् etc , etc , while in Broomfield's "concordance" there are 100 mantras with होता यक्षत् as their initial words But one at least of the 72 mantras here is not found in Broomfield होता यक्षत् is called प्रैष ।

172

7889 **सुपर्णाध्याय ।** *Suparnādhyāya*

Substance country made paper 9¼×7¼ inches Folia 11 Lines, 9 on a page Extent in slokas 214 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance, discoloured Incomplete at the end

A hymn in praise of Garuda, accented; called in W. p. 22, Suparnādhyāya in 31 vargas not found in the printed edition of RV. Samhita. Appears to be an apocryphal work.

173.

8203 **दर्शपौर्णमासेष्टिमन्त्रव्याख्या ।** *Darśa-Paurnamaseṣṭi-mantravyākhyā. The Title is from the note-book.*

Substance, country-made paper 9¼×5 inches Folia, 14. Lines, 12-14 per page Character, Nāgara of the early nineteenth century Appearance discoloured Incomplete at the end

The first leaf is marked हौ. सू भाष्य उत्तरार्द्ध। *Hau-su*— is evidently the abbreviation of Hauttra sūtra.

It begins:—

श्रीगणेशाय नमः ।

भुजगा भुजगा यस्य वामगा वामलोचना ।

सर्व्वदा सर्व्वदा दिश्यात् सशिवः सशिवः शिवम् ।

अथोत्तरार्द्धगतमन्त्रार्थः प्रस्तूयते ।

सौत्रो निगदः प्राजापत्य अग्नये समिध्यमानाय अनुब्रूहि— हे होतः अग्निसमिन्धनार्थं तदर्था ऋचोऽनुब्रूहीत्यर्थः । यदि अग्न॰ होतानुब्रूहीति तदा स एवार्थः होतृपदाध्याहारो न भवतीति विशेषः । हौत्रसूत्रनिगदः— ब्रह्मन् सामिधेनीरनुवक्ष्यामि । हे ब्रह्मन् अग्निसमिन्धनार्था ऋचः अनुक्रमेण वक्ष्यामि । सौत्रं यजुः प्रजापतेऽनुब्रूहि ॐ अनुब्रूहि हि प्रजापते होतस्त्वं समिधेनीरनुब्रूहि ।

The meanings of different symbolic syllables, not explained in other commentaries, have been explained in this work.

174.

3981. **कुष्माण्डटीका ।** *Kuṣmāṇḍa-ṭīkā.*

Substance, Kāśmīri paper 7¼×5 inches. Folia, 25. Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 650. Character, Kāśmīri of the seventeenth century. Appearance, fresh Complete

The commentary begins in the 10th line of the first leaf

अथ कुष्माण्डटीका ।
पापान्मुक्तिश्च पुण्यस्य वृद्धिरस्ति द्विजन्मनाम् ।
कुष्माण्डमन्त्रपाठेन मद्यापापहरेण च ॥
कुष्माण्डमन्त्रान प्रजपेच्छुचिर्भूत्वा समाहितः ।
निषिद्धयोनिरमणाद् भ्रूणहत्यानिवृत्तये ॥

ॐ कुष्माण्डानि कुष्मानां शकुनीनामण्डस्थानाम् ॥ अस्य जः कुष्माना कुष्मसञ्ज्ञकाना मुनीना शकुनीना पक्षिणा हंसरूपानामिति यावत् । अण्डस्थाना अण्डेषु तिष्ठतीति अण्डस्था अन्तस्थेव स्थिताना सता ये मन्त्रास्ते कुष्माण्डा । etc , etc

Colophon —समाप्तेय कुष्माण्डमन्त्रटीका ॥ शुभ भवतु ॥

It ends thus —

अग्नि प्रीयता अग्निप्रीतेस्तु वायुः प्रीयता वायुप्रीतेस्तु सूर्य प्रीयता सूर्यप्रीतेस्तु ब्रह्मा प्रीयता ब्रह्मप्रीतेस्तु कुष्मादय प्रीयन्ता कुष्मादय प्रीता सन्तु । अनेन कुष्माण्डमन्त्रजपेन पापान्मुक्ति पुण्यस्य वृद्धिरस्तु । कुष्मन्दयः प्रागुक्ता । प्रायश्चित्ते मन्त्रा यस्य कुष्मन्दय प्रागुक्त प्रायश्चित्तमन्त्रे मासक ब्रह्मणा (lacuna)वेद ॥(?)

Series of expiatory *ṛcs from various sources* such as V S 20, 14, 15, 16 In the commentary on V S 20, 14, Sayana says अग्निवायुसूर्यदेवत्या तिस्रोऽनुष्टुभ कुष्माण्डीसञ्ज्ञाः TA II 6 contains 13 mantras of the Kusmaṇḍa class TA II 7 gives the akhyayikā and II 8 gives the list of sins from which these mantras purify

175

2348 **उत्तरशान्तिः ।** *Uttaraśānti*

For the MS and the work see L 3239
The final benedictory ṛks.

176.

5739 **विठ्ठलऋङ्मन्त्रसारभाष्यम् ।** *Viṭhṭhala-Ṛṅmantra-Bhāṣya*

By Kāsinātha Upādhyāya, son of Anantopādhyāya.

Substance, country made paper 12×6½ inches Folia, 27 In Tripatha form Character, Nagari Date Saka 1720 Appearance, discoloured Complete

This gives exhaustive explanations of the twelve ṛks applicable to the worship of Viṭhṭhala, a form of Viṣṇu The ṛks are given in the middle of the leaf

Beginning .—

श्रीमद्विठ्ठलसमपदकमलं कमलं करोति नो वाचा ।
यद्धि परोच्चप्रियविभुनिश्वसितैर्वर्णितं च निश्वसितैः ॥

अथ श्रीमद्विठ्ठलदेवेतामतिपादका मन्त्रा व्याख्यायन्ते । सर्वे वेदा यत्पदमामनन्तीति श्रुतेः । सगुणे ब्रह्मणि तत्तच्छन्दप्रवृत्तिहेतूनां संभवात् सर्वे शब्दाः परस्मिन् पुंसि प्रवर्तन्त इति श्रीविष्णुसहस्रनामभाष्याच्च सर्वस्य देवस्य भगवत्प्रतिपादकतया सकलसूक्तानां तत्परत्वं स्पष्टमेव । तथापि विशेषतः श्रीविठ्ठलपरत्वस्य श्रद्धावद्विद्वज्जनानां बोधार्थं यथामति कतिचिदेव मन्त्राः प्रदर्श्यन्ते ।

तत्र ऋक्संहितायां प्रथमाष्टके सप्तमाध्याये प्रथमसूक्तम् ।

Text देवपे चरवः, etc , etc.

End :—इत्थमृग्वेदपठिता मन्त्रा द्वादश विश्रुताः ।
श्रद्धालुविबुधप्रीत्यै सुव्याख्याता यथामति ॥ १ ॥
बालानां बोधदार्ढ्यार्थमेतदाभिरुद्रितम् ।
परमं साहसं चापि क्षमतां मे बुधव्रज ॥ २ ॥
श्रुत्यादेकतमेनापि प्रयासेन सनिश्चयः ।
श्रद्धावतां मतामेतत्रयं तु खलु बुद्धये ॥ ३ ॥

सिद्धान्तरसं यदिमं भ्रमदोषपरं यत्नो न प्रक्षीयात् ।
तदपि न हानिर्वैद्यात् यथारसं सन्निपातीव ॥ ८ ॥
श्रीमद्विठ्ठलदेवतादिविषयश्रुत्यादिमानश्रुचे
भाष्यं भाष्यविदो मतं विरचितं मोदप्रदं धीमताम् ।
काशीनाथसमाह्वयेन विदुषां श्रेष्ठादनन्ताभिधो-
पाध्यायाद्भवता सुमादकमले श्रीविठ्ठलस्यार्पितम् ॥ ९ ॥

Colophon.—श्रीमदनन्तोपाध्यायसूरिसूनु-काशीनाथोपाध्यायविरचित
श्रीमद्विठ्ठलऋङ्मन्त्रसारभाष्यं समाप्तिमगमत् ।

Post Colophon Statement.—
श्रीकृष्णार्पणमस्तु । शके १७२० कालयुक्तनामसंवत्सर श्री सु ३
श्रीलेखकंकरगुरी लेखन समाप्तः । श्रीविठ्ठल जय विठ्ठल जय
जय विठ्ठल ।

177.

5768B. **मन्त्रभागवत** । *Mantra-Bhāgavata with Nilakantha's commentary.*

Substance, country made paper 10¼ × 5 inches Folia, 26 Lines, 11 on a page Character, Nagara of the eighteenth century Appearance, old and discoloured

It is divided into four kāndas

The original of this manuscript was evidently defective, as there is no end of the first kānda and the beginning of the second. After the 29th mantra of the first kānda it gives that marked 16, which belongs evidently to the second kānda; and the first colophon in the MS. is that of the second kānda

For the work see L 1511 The mantras are said to be 250 ṛks, though not found by counting, bearing on the worship of Rāma and Kṛsna.

19B, इति श्रीमत्-पदवाक्यप्रमाणमर्यादाधुरन्धरचतुर्धरवंशावतंस-
गोविन्दसूनोः श्रीनीलकण्ठस्य कृतौ खोद्धृतमन्त्रभागवतव्याख्याया
मन्त्ररहस्यप्रकाशिकाया वृन्दावनकाण्डो द्वितीय No of res

39, 23B, अक्रूरकाण्डस्तृतीयः No. of rcs 30; 26B, मथुराकाण्डश्चतुर्थः समाप्तः No of rcs 10 समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

The comm ends.—

सार्द्धच्छतद्वयमृचां रामकृष्णकथानुगम् ।
दर्शितं भगवांस्तेन तुष्यतात् सात्वतांपतिः ॥

178

8650 **मन्त्रभागवतव्याख्या ।** *Mantrabhagavatavyākhyā*

Substance, country paper 11×5 inches Folia, 45 Lines, 11 on a page. In Tripath form Character, old Nagara, Incomplete

The incomplete manuscripts end with अक्रूरकाण्डस्तृतीयः । The first kānda is here called गोकुलकाण्डः । Number of rcs 30.

179.

5768A **मन्त्ररामायणम् ।** *Mantra Rāmāyana with Nilakantha's commentary*

Substance country made paper. 12×7 inches Folia 41, including the two leaves of an index of the pratikas of the mantras In Tripatha form Character, Nāgara. Date, Samvat 1936 Appearance, fresh Complete

This explains the Rāmaraksā Kavaca and the vedic mantras, referring to Rāmacandra The number of mantras is 156 in the index and 146 in the text

38B, इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणमर्यादाधुरन्धरचतुर्धरवंशावतंस-गोविन्दसूरिसूनोः श्रीनीलकण्ठस्य कृतौ खोद्धृतमन्त्ररामायणव्याख्या मन्त्ररहस्यप्रकाशाख्या समाप्तिमगमत् ।

Post Colophon —संवत् १९३६ समे मौनौ—मार्गशीर्षे कृतौया सोमवार ।

See H. P. R Vol III, No 216

180.

8649. मन्त्ररहस्यप्रकाशिका (*Mantrarahasyaprakāsikā*)

Being a comm. on Mantra-Rāmāyaṇa by Nīlakaṇṭha.

Substance, country paper. 10½×5 inches Folia, 61. Lines, 13 on a page Extent in slokas, 2,160 Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1892. Worm eaten Complete

Colophon :—इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणमर्यादाधुरन्धरचतुर्धरवतंसगोविन्दसूरिसूनोः श्रीनीलकण्ठस्य कृतिः स्वोद्धृतमन्त्ररामायणव्याख्या मंत्ररहस्यप्रकाशिकाख्या समाप्तिमगमत् ।

Post Col :—सम्वत् १८९२ रामिति चैत्रशुक्लसप्तमीदिन लिखितं वनारसमध्ये ।

181.

5768. मन्त्रकाशीखण्ड । *Mantra-kāsīkhanda with Nīlakaṇṭha's commentary*

Substance, country-made paper 13×7 inches Folia, 26 In Tripāṭha form Character, Nāgara Date Saṃ 1936 Appearance, fresh Complete The last two leaves give the pratīkas of 47 mantras

This compiles and explains vedic mantras, referring to the various deities and Tīrthas at Benares

See H. P. R. Vol. III, 213

After the mangalācaraṇa :—

प्रतेरयमिति द्वादशर्च सूक्तं etc.

24B, इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणपारावारपारीणधुरन्धरचतुर्धरवंशावतंसगोविन्दसूरिसूनोर्नीलकण्ठस्य कृतिः स्वोद्धृतमन्त्रकाशीखण्डव्याख्यायन्त्ररहस्यप्रकाशिका समाप्तिमगमत् ।

अत्र प्रसङ्गान्मणिकर्णिकामन्त्रमुद्धरति ।

24B, *Last Colophon* :—इति श्रीमणिकर्णिकामन्त्रोद्धारः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

Post Col. 26A :—इति श्रुत्युक्त-काशीखण्ड-मन्त्रानुक्रमणी समाप्ता संवत् १९३६ समैनाम कार्त्तिककृष्णपक्षे १५ गुरुवासरे ।

182

6508 गायत्रीरहस्य or [ऋग्वेदि] संध्याभाष्य।

Gāyatrīrahasya or *Ṛgvedisandhyā Bhāṣya by Paraśurāma Vyāsa*

Substance country made paper 8½×5 inches 1 olia, 58 Lines, 9 per page Character modern Nāgarī Appearance fresh It complete at the end

Every leaf is marked स भा:

Beginning —श्रीगणेशाय नमः।

ॐकारमक्षरं ब्रह्म शिवमक्षरमव्ययम्।
यमामनन्ति वेदेषु तं प्रपद्ये विनायकम्॥ १॥
श्रीसूर्यः श्रीनिवासश्च श्रीकण्ठः श्रीगणेश्वराट्।
परमात्मा गुरुर्हंसः सोऽहमित्यात्मधिया॥ २॥
ॐकारे हंसमयुक्ता त्रिलोकी वेदवत्सला।
गायत्री कामधी सेव्या धर्मकामार्थमोक्षदा॥ ३॥
यो नोऽस्माकन्तु जीवात्मा तस्मिन् बुद्धिं प्रचोदयात्।
तस्य देवस्य सवितुर्भर्गो + + मुपास्महे॥ ४॥
सन्ध्योपासनया तुष्येत् परात्मा परमेश्वर।
वर्ण्यते + + गायत्रीरहस्य पारमार्थिकम्॥ ५॥

प्रणवव्याहृतिगायत्र्यादिकैर्मन्त्रैः सन्ध्योपास्ति कुर्यात्। तत्र याज्ञवल्क्यः।

ॐकारो व्याहृतिः सप्त गायत्री + + सा तथा।
आपोहिष्ठा ह्यचामित्य सूर्यश्चापः पुनन्त्विति॥ etc, etc

10B, इति गायत्रीरहस्ये प्रथमोऽनुभवः, 14A, सकलसन्ध्यार्थध्यानानन्दो नाम द्वितीयोऽनुभव, 23B, तृतीयोऽनुभव, 30A, चतुर्थोऽनुभवः।

35A, श्रीमद् व्यासपरशुरामविरचिते गायत्रीरहस्ये गायत्र्युपासनानन्दोदयो नाम पञ्चमोऽनुभवः।

40B, इति गायत्रीरहस्ये गायत्र्यर्थानुसन्धानानन्दोदयो नाम षष्ठोऽनुभव, 46A, सप्तमोऽनुभवः— इति प्रातःसन्ध्याविधिः।

183.

9121. गायत्रीभाष्यम् । *Gāyatri Bhāṣya by Sāyaṇācārya.*

Substance, country-made paper. 11¼×5 inches. Folium one. Lines, 14 plus four. Extent in ślokas, 20. Character, Nāgara. Date (?) Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

Colophon :—इति सायनाचार्य्यमाधवीये गायत्रीभाष्यं सम्पूर्णम् ।

184.

9155. गायत्रीभाष्यम् । *Gāyatri Bhāṣya by Sāyaṇācārya.*

Substance, country-made paper. 12×6 inches. Folium, 1 only. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 20. Date, Saṃ 1911. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

It begins thus :— ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

अथ गायत्रीभाष्यमाह । ॐ तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गोदेवस्य धीमहि धियो यो नः प्रचोदयात् । १ । यः सविता देवः नोऽस्माकं धियः कर्म्माणि धर्म्मादिविषया वा बुद्धिः प्रचोदयात् प्रेरयेत् । तत्तस्य सर्व्वासु श्रुतिषु प्रसिद्धस्य देवस्य द्योतमानस्य सवितुः सर्व्वान्तर्य्यामितया प्रेरकस्य जगत्स्रष्टुः परमेश्वरस्य आत्मभूतं वरेण्यं सर्व्वैरुपास्यतया ज्ञेयतया च सम्भजनीयं । इत्यादि ।

It ends :—ध्यायते लिङि बहुलं छन्दसीति सम्प्रसारणं व्यत्ययेन पदं । यद्वा धीङ आधारे तिङ् बहुलं छन्दसीति विकरणस्य लुक् । प्रचोदय ते लिट अडागमः + + + योगादनिघातः आधामस्यानुदात्तत्वे णिन्स्वरः ॥ (?)

Col :—इति सायनाचार्य्यमाधवीये गायत्रीभाष्यं सम्पूर्णमगमत् ।

संवत् १९११ भाद्र । ॐ काशीविश्वेश्वराय नमः ।

185.

2159. **ह्विरण्यकेशीयाः सर्व्वतोभद्रमण्डलदेवताः ।**

Hiranya keśiyāh Sarvatobhadramaṇḍaladevatāh.

Substance, country-made paper 9½×4½ inches Folia, 2 Lines, 10 on a page Extent in slokas, 40 Character, Nagara Date (?) Appearance, old, pasted and discoloured Complete Accented

Colophon :—इति सर्व्वतोभद्रमण्डलदेवताः ।

It begins :—

ब्रह्म जज्ञानं प्रथमं पुरस्तात् विसीमतः सुरुचो वेन आवः
स बुध्निया उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसतश्चविवः । १ ।

It contains 30 rks After the 30th we have भैरवे भैरं (३१) गदाये गदां (३२) त्रिशूलाय त्रिशूलं (३३) वज्राय वज्रं (३४) शक्तये शक्तिं (३५) ... ... ब्राह्म्यै ब्राह्मी (५०) वाराह्यै वाराही (५१) चामुण्डाये चामुण्डा (५२) वैष्णव्ये वैष्णवी (५३) महेश्वर्य्यै महेश्वरी (५४) वै + + वैनायकीम् (५५) । Here ends the MS.

To all appearances the MS. is very old. On a slip of white paper, pasted over the upper margin of the first leaf, it is noted : ह्विरण्यकेशीया मण्डलदेवता. प्रारम्भ ॥ ५५ ॥ श्री ॥

186.

1938 **नीतिमञ्जरीभाष्यम् ।** *Nitimañjari-Bhāṣya*
by Dyā Dviveda, son of Purusottama and grandson of Mukunda Dviveda.

Substance, country-made paper 10×4½ inches Folia, 32 in all. Lines, 13—15 on a page Character Nagara Date (?) Appearance, fresh Fragment.

(The first four astakas are each separately paged, fifth complete in 9 leaves, sixth in 10 leaves, 7th in 5 leaves, 8th in 8 leaves).

For a description of the work see L. No. 4183. See also

H.P R III, 159 and I O. Catal. Nos 1022 and 1023 It is a well-known work on morals culled out from the sūktas of the Ṛg Veda.

The 'Bhāṣya' by the author himself is not so well known.

The Bhāṣya on the fifth aṣṭaka commences—

तुरीये नीतिवाक्यानि दर्शयित्वा यथामति ।
पञ्चमे नीतिवाक्यानि लिख्यन्ते द्याद्विवेदिना ॥
गुरु सन्तोषयेदित्यर्थ आह ।

Colophon —

इति श्रीद्विवेदपुरुषोत्तमसूनुना द्विवेदद्याद्वयेन विरचिते नीतिमञ्जरीभाष्ये पञ्चमाष्टके नीतिवाक्यानि ।

The sixth begins —

सरस्वतीमहं वन्दे सभाष्या नीतिमञ्जरी ।
द्याद्विवेदस्य चाद्यस्य मुखे स्थित्वा कृता यथा ॥
अधर्मे मतिं न कुर्यादित्यर्थ आह ।

Colophon —

षष्ठाष्टके नीतिवाक्यानि ।

The seventh begins —

द्याद्वय श्रुतितत्त्वज्ञ षष्ठेऽष्टके स्वइन्मति ।
दर्शयित्वेतिहासान् यः सप्तमे दर्शयत्यथ ॥
पैशुन्यं न कुर्यादित्यर्थ आह ।

Colophon —

सप्तमाष्टके नीतिवाक्यानि प्रदर्शितानि ।

The eighth commences —

नीचसङ्गो न कर्त्तव्य इत्याह ।
असता सङ्गदोषेण साधुर्व्यायपि विक्रियाम् ।
इन्द्रेण बाधिता देवा साधुनाऽसुरसङ्गतः ॥
तदर्थेय इतिहासपूर्वा ऋक् —

Colophon :—

इति श्रीयादविंदकृते नौतिमञ्जरीभाष्ये षष्टमे नौतित्राण्यानि ।

Dyā Dviveda wrote in Sak a 1550, i e. 1628 A D

187

2016. *The same (with the text).*

For the manuscript and the work see L 1183

This is a mere fragment.

Post Col..—संवत् १८७१ पार्थिवाब्दे फाल्गुनवदचतुर्दश्यां श्रीकाश्यां अद्योयकाया गोविन्देन लिखितम् ॥ शुभं भवतु ॥

The MS. has only 9 leaves and not 10 as given by R Mitra The other leaf is of no use

188.

1962. ऐतरेयब्राह्मण। *Aitareya Brāhmaṇa*

(In 8 pañcikās).

I. Substance, country-made paper 8¾×4 inches Folia, 21. Lines, 10 on a page. Character, Nāgara. Date, Śaka 1659 Appearance, discoloured.

Colophon :—इति प्रथमपञ्चिका समाप्ता।

Post Col. :—शके १६५९ कालयुक्तनामसंवत्सरे फाल्गुनवद्य ८ गुरुवासरे तद्दिने प्रथमपञ्चिका समाप्ता। श्रीरस्तु॥

इदं पुस्तकं भागवतोपनाम्ना यज्ञेश्वरेण लिखितम्। स्वार्थं परोपकारार्थं च। यादृशं पुस्तकमित्यादि। भग्नपृष्ठेत्यादि।

II. Substance and measure, the same Folia, 24 Lines, 11 on a page Character, Nāgara. Date, Śaka 1661 Appearance, discoloured

Col. :—इति द्वितीयपञ्चिकाया पञ्चमोऽध्यायः। इति द्वितीयपञ्चिका समाप्ता।

Post Col. :—श्रीरामचन्द्रार्पणमस्तु। शक १६६१ सिद्धार्थिनामसंवत्सरे चैत्रशुद्ध १४ तद्दिने समाप्त।

इदं पुस्तकं भागवतोपनाम्ना यज्ञेश्वरेण लिखितं स्वार्थं परार्थं च। श्रीगजानन। श्रीश्रीराम॥

III Substance, the same 8¾×3¾ inches Folia, 75 Lines, 7, 8 on a page Character, Nagara Date, Śaka 1666 Appearance, discoloured

Col. :—इति तृतीयपञ्चिकाया पञ्चमोऽध्यायः।

Post Col. :—

यज्ञोऽङ्कमेकादश। देवविशस्त्रयोदश। सोमो वै राजामुष्मिंस्तु-र्दश। देवा वा असुरैर्युद्धं षट्। यज्ञो वै देवेभ्योऽन्नाद्यं षट्। शके १६६६ रक्ताक्षीनामसंवत्सरे। ग्रन्थसंख्या ९०९।

IV. Substance, the same. 7¾ × 3¼ inches Folia, [illegible] Lines, 9 on a page. Character, Nāgara Date, Śaka 1621 Appearance, discoloured and brittle.

Col. :—इति चतुर्थपञ्चिकायां पञ्चमोऽध्यायः ।

Post Col. :—शके १६२४ चित्रभानुसंवत्सरे आश्विनमासे शुक्लपक्षे एकादश्यां ११ भानुवासरे लिखितम् ।

In a later hand ग्रन्थसंख्या ५०० ।

V Substance, the same 9 × 4 inches Folia, [illegible] Lines, 10 to 12 on a page. Character Nāgara of the seventeenth century Date (?). Appearance, discoloured

Colophon :—इति पञ्चमपञ्चिकायां पञ्चमोऽध्यायः ।

Post Col —

सिद्धार्थिनो माधवस्य द्वादश्यां कृष्णपक्षके ।
सौम्येऽलिखद्भागवतो यशेशः स्वपरार्थतः ॥

VI Substance the same 8¼ × 3½ inches Folia 3?, of which the last two are a restoration Lines 8 9 on a page Character Nāgara. Date (?). Appearance, old

Col. :—इति ब्राह्मणषष्ठपञ्चिका समाप्ता ।

VII Substance, the same 8¼ × 3½ inches Folia, 31 Lines 5 to 9 on a page. Character, Nāgara Date Saṃvat 1750 Appearance discoloured and fragile.

Date and Colophon :—

संवत् १७५० मार्गशीर्षशुद्ध पौर्णमास्यां रविवारेण लिखितम् ।
घेवड़े विश्वनाथेन लिखितम् । सप्तमपञ्चिका समाप्तः ।

One line more.

VIII Substance, the same. 8¾ × 4 inches Folia, 20 Lines, 9 10 on a page. Character Nāgara. Date, Śaka 1660 Appearance, discoloured and brittle

Colophon :—अष्टमपञ्चिकायां पञ्चमोऽध्यायः ।

Post Colophon :—शके १६६० कालयुक्तनामसंवत्सरे भाद्रपदस्य १० तद्दिने अष्टमपञ्चिका समाप्ता ॥

इदं पुस्तकं भागवतोपनाम्ना यशेश्वरेण लिखितं स्वार्थं परोप-कारार्थं च ॥

Printed by Haug. (with an English translation) Printed in the Bibl Ind series with Sāyaṇa's commentary, and in the Anandāśrama series Translated into Bengali by R S Trivedi, with notes and indices Aufrecht edited the book in Roman character with extracts from Sāyaṇa's commentary in 1879 The work contains four of the 7 soma sacrifices and other minor ceremonies

189

460 *The same*

To the end of the seventh pañcikā

Substance country made paper 10¼×3¼ inches Folia 26 Lines, 8 on a page Extent in slokas, 400 Character Nagara Date (?) Appearance, old Generally correct

Post Col. Statement —

ग्रामहते नारायणेन लिखिता ।

190.

1179 *The same.*

Substance, country made paper 9×3½ inches Folia—pañcikā I 20, II 30, III 32, IV 24, V 27 (the first 7 leaves missing), VI 25 VII (two copies, one complete in 55 leaves and the other incomplete with 21 leaves) VIII 20 *Lines 7, 8 on a page Character, Nagara of the eighteenth century* Appearance, discoloured

191

3131 *The same.* (प्रथमपञ्चिका)

Substance, country made paper 8¼×4 inches Folia 25 Lines, 9 on a page. Character, Nagara Date Śaka 1713 Appearance discoloured

Post Col —शके १७१३ विरोधिकृन्नामसंवत्सरे पौषशुद्धप्रतिपदा रविवासरे तद्दिने इद पुस्तक समाप्तम् । चिपोळकरोपनामक-विनायकभट्टस्य सुतकृष्णेन लिखितम् । हेरम्बऽवतु मा स्वार्थेऽ परार्थम् ।

192.

3132. *The same.* (द्वितीयपञ्चिका)

Substance, country made paper 8¼×3¼ inches Folia, 32. Lines, 8 on a page Written in two different hands Character, Nagara. Date, Samvat 1796. Appearance, discoloured

Post Col. :—संवत् १७९६ शुक्लनामसंवत्सरे पौषशुक्लषष्ठी इन्दुवारे तद्दिने भडकंबकरोपनामक चिन्तामणेन काश्यां विश्वेश्वरसन्निधौ लिखितम् ।

रामकृष्णभट्टदुवेदीयस्य दत्तम् ।

193.

3133. *The same.* (चतुर्थपञ्चिका)

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 30 Lines, 9 on a page Character, Nagara Date (?) Appearance discoloured and writing effaced in places Complete

194.

3775. *The same.* (पञ्चमपञ्जिका)

Substance, country-made paper 8¼×3¼ inches Folia, 46 Lines, 6 on a page Character, Nagara Date, Śaka 1682 Appearance, fresh

The date of the MS. :—शके १६८२ विक्रम संवत् पौषशुद्ध ५ ।

195.

3134. *The same* (षष्ठपञ्चिका)

Substance, country made paper 10×4¼ inches. Folia, 20. Lines, 9 on a page Character, Nagara of the eighteenth century. Appearance, discoloured Complete

196.

3135. *The same.* (सप्तमीपञ्चिका)

Substance, country-made paper 8¼×4¼ inches. Folia, 28 Lines, 9 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, discoloured Complete

197.

3136. *The same* (सप्तमीपञ्चिका)

Substance, country made paper 7×3½ inches. Folia, 26 Lines, 9 on a page Character, *Nagara of the eighteenth century* Appearance, *discoloured* Complete.

198.

3137. *The same.* (अष्टमीपञ्चिका)

Substance, country-made paper 9×4½ inches Folia, 23 Lines, 9, 10 on a page Character, Nagara Date, Samvat 1742 Appearance, discoloured. Complete

The Post Colophon Statement.—

संवत् १७४२ समये कार्त्तिककृष्णपञ्चमी सौम्यवासरे लिखितं शुभमस्तु ॥

199

22. *The same, here called* आश्वलायनब्राह्मण *Āśvalāyana Brāhmaṇa.* (पञ्चमपञ्चिका)

The MS. has been noticed in L. 768.

This is the fifth book of the Aitareya Brāhmana, according to the Āsvalāyana Sākhā. The whole of the Brāhmana is often called after Āsvalāyana. In this book at least, there is no difference in reading from the Bibl. Ind. edition.

Post Col. :—शुभमस्तु ॥ राम ॥ राम ॥ राम ॥ श्रीराम ॥

In a different hand—

बालकृष्णस्य पुस्तकं लिखितं बालकृष्णेन ।

तरङ्गिणि त्वं रचयाभिमानमकालमप्यूरमवाप्य मेघात् ।

ज्वालाजटालो न निदाघकालो यावद्दृशोर्लोचनगोचरन्ते ॥

बालकृष्णीयमदः पद्यम् ।

On the reverse.

पुङ्खोपनामकस्येदं रामपूरे निवासिनः ।

सर्व्वेश्वरामकृष्णस्य अगज्ज्ञानातु पुस्तकम् ॥

COMMENTARIES ON AITAREYA BRĀHMAṆAS OF THE RGVEDA.

200

940 **ऐतरेयब्राह्मणभाष्य ।** *Aitareya Brahmana-Bhāsya*

Sāyana's commentary on the Aitareya Brāhmana, forming part of his Mādhavīya vedārtha prakāsa.

For the manuscript see L. 1801. It is not adequately described there.

The manuscript contains all the pañcikās from I to VI, and does not want the fifth pañcikā as stated by Rājendralāla.

Each pañcikā is paged separately The pañcikā I has after leaf 42, 27 leaves marked from 1 which are in a new and larger hand and comes very nearly to the end of the 6th khanda of the 4th chapter. Then in the former hand follow 24 leaves marked from 1, which commencing from the 7th khanda of the fourth chapter, complete the first pañcikā.

Post Colophon Statement :—

इदं पुस्तक मेहदले इत्युपनामगोविन्दात्मजनारायणेन लेखी।
संवत् १८३२ शके १७६८ सर्व्वधारीनामसंवत्सरे उत्तरायणे वर्षा-
ऋतौ आषाढे मासे शुक्लपक्षे १ तिथौ गुरुवासरे सायंकाले
श्रीगङ्गाविश्वेश्वरसन्नि[धौ] समाप्त॰ ॥

Pañcikā II has 108 leaves; III, 142.

Post Col. —संवत् १८३२ आषाढमासे शुक्लपक्षे ५ सोमवासरे।

IV, 63; V, 92; (at the top of the last leaf appear the words "Government Sanskrit College, Calcutta"— २३२३ वेदः) and VI, 82.

202.

2284 **ऐतरेयारण्यक** । *Aitareyāranyaka.*

Substance country made paper 10×4½ inches Folia 47 Lines, 10 on a page Character Nagara Date Samvat 1865 Appearance old and worm eaten Complete

Printed in the Bibl Ind series with Sāyana's commentary

The Last Colophon —

इत्यैतरेयपञ्चमारण्यके तृतीयोऽध्याय ॥ ३ ॥ समाप्तान्यारण्यकानि । अमिर्देवेभ्य । अथ महाव्रत चत्वारि आ त्वाय चत्वारि हिकारेणाष्टौ अथ सूदुदोहाख्रीणि वश त्रीणि अथ महाव्रत तदिति प्रवोमहे द्वाविंशति १ । एष पन्था अष्टौ एष इम चत्वारि० योहवा आत्मानमष्टौ आत्मा वा इदमेक त्रीणि पुरुषैका कोयमात्मेत्येका वाङ्मेका एष पन्था विश्वामित्रमात्मा वा षड्विंशति २ । अथात संहितायाः षट् प्राणो वश इति षट् अथात संहिताया अथ खल्विय द्वादश ३ । विदामघवन्नेका ४ । महाव्रत षट् ग्रीवा पञ्च उरु त्रीणि ५ महाव्रतस्य त्रीण्यशीती चतुर्दश ५ ।

संवत् १८६५ ॥ भमएष्ठेत्यादि ॥ यादृश इत्यादि ॥ अर्जित भूरिकष्टेनेत्यादि ॥

203

2672 *The same*

Substance country made paper 7×4 inches Folia 81 Lines 8 to 10 on a page Character Nagari Date (?) Appearance discoloured Complete

The name of one of the former owners of the MS in red ink—इदमारण्यकपुस्तक श्रीमदच्युताश्रमस्वामिना ।

Then in a smaller and later hand in black ink.

इदं पुस्तकं रामचन्द्रदेवसुत-रङ्गनाथदेवसुत-कोडदेवस्य ।

On the obverse of the first leaf—इदं पुस्तकं कोडदेवस्य ।

204.

2673. *The same*

Substance, country made paper 9 × 3½ inches Folia, 51 Lines, 9 on a page Character, Nâgara Date Samvat 1764 Appearance, discoloured Complete

Post Col. :—

संवत् १७६४ हेमलंबसंवत्सरे उदगयने ग्रीष्मर्त्तौ आषाढ़-कृष्णद्वादश्यां भानुवासरे आकोटकरकोनेरितनयत्र्यम्बकेन लिखित-मिदं पुस्तकं कृष्णभट्टपुत्रशिवरामार्थे हरिस्तुष्यतु च । शुभमस्तु ।

On the obverse of the first leaf—पुस्तक मुकुंद० ।

205

100 *The same here called* आरण्यपञ्चक ।

The present manuscript is fully described by Rajendra lála under No. 871

Post Colophon Statement —

प्रमोदसंवत्सरान्तर्गतफाल्गुनकृष्ण द्वादश्यां दम्बोनाडोपनाम्ना ऐलमभट्टस्य सुतेन रामानामधेयेनेदं पुस्तकं लिखितम् ।

206.

1961. *The same*

Substance, country-made paper 8½ × 4 inches Folia 61 Lines, 7 on a page Character, Nagara Date, Saka 1747 Appearance, oldish Complete

Post Colophon :—

इदं पुस्तक वारे इत्यपनामकवासुदेवस्य सुतरामचन्द्रेण लिखितम् वास्तव्य चेवबार राजापुर कृष्णासन्निध ।

शाके १७४७ पार्थिवनामसंवत्सरे आश्विनवद्यप्रतिपदा इदं पुस्तकं समाप्तम्। भागवत-इत्युपनामक-नारायणदीक्षितेन दत्तं वाक्षव्य टोके श्रीगोदातीरे। राम।

COMMENTARY ON THE ĀRANYAKA.

207.

2309 **ऐतरेयारण्यकभाष्य।** *Aitareyāranyaka Bhāsya* by *Sāyana*

Substance, country made paper 9¼ × 4¼ inches. Folia, 41 Lines on a page, 10 Extent in ślokas, 1000 Character, Nagara. Date, Sam 1879 Appearance, fresh

The third Āranyaka only

Printed in Bibl. Ind. pp. 305–384.

Post Col. :—संवत् १८७९ आश्वीने संवर्ये सद्यादिधपनाम्नि पौषच्छायात् पूर्व्वभाविनि विजयनाम्नि संवत्सरे पराज्ये त्युपनाम्ना अनाभट्टेन लिखितम्।

208.

2375 ऐतरेयोपनिषत् । *Aitareyopaniṣad.*

Substance, foolscap paper 8¾ × 4¾ inches Folia, 7 Lines, 7 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Date (?) Appearance, discoloured Complete

Often printed. Translated into English by Prof. Max Muller in the S B.E. series, Vol I It means the fourth, fifth and sixth chapters, of the second of the five Aitareya Āraṇyakas

209.

9527. *The same*

Substance, country-made paper 13 × 5 inches Folia, 2 Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 64 Character, Nāgara Date (?) Appearance, tolerable. *Prose* *Generally correct* *Complete*

210.

2244. आत्मषट्कोपनिषत् । *Ātmaṣaṭkopaniṣad.*

(Another name of Aitareyopaniṣad)

Substance, country made paper 9¼ × 4 inches Folia, 6 Lines, 7, 8, on a page. Character, Nagara of the eighteenth century Date (?) Appearance, discoloured Complete.

211.

2626. ऐतरेयोपनिषद्भाष्य । *Aitareyopaniṣad-Bhāṣya*

By Śaṅkara (with text in tripātha form).

Substance, country-made paper 9¼ × 5 inches Folia, 20 Character, Nāgara Date, Saṃvat 1872 Appearance, discoloured.

Post Colophon :—शुभमस्तु संवत् १८७२ फाल्गुनकृष्णाष्टमी लिखा राम ।

The Bhasya in this MS has no introduction and begins with the explanation of the words आत्मा वा etc , and ends with the end of the sixth chapter of the second Āranyaka of the Aitareya Sankarācarya does not explain the seventh chapter, which is regarded as outside the *Upanisad.* The present MS contains also a commentary on the seventh by an anonymous author in the form of Dipikā.

212

1024 **ऐतरेयोपनिषद्भाष्यटिप्पनम्।** *Aitareyopanisad Bhāsya-tippana by Jñānāmrta Yati, disciple of Uttamāmrta*

Substance country made paper 10×4 inches Folia, 17 Lines, 13, 15 on a page Extent in slokas 750 Character Nāgara Date (?) Appearance old and worn out Prose Generally correct

The manuscript contains the commentary on Sankarācārya's Bhāsya on the second of the Aitareya Āranyakas, here called the first Āranyaka of Aitareyopanisad

It begins thus —श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुचरणाभ्यां नमः ।

प्रत्यग्रूपं परं ब्रह्म प्रज्ञानघनमक्षरम् ।
प्राज्ञं प्राज्ञविदा + + + + + + + + म्यहम् ॥ १ ॥
ऐतरेयमृषिं वन्दे व्यासं शङ्करमीश्वरम् ।
कन्यातीर्थगरीयासमानन्दारण्यगौरुकम् ॥ २ ॥
मूढे मयि क्षमा कार्या सद्भिराचार्यशासनात् ।
यतोऽहमैतरेयानुवृत्तेष्टिप्पनमारभे ॥ ३ ॥

एतरेयोपनिषद्भाष्यमारभमाणो भगवान् भाष्यकारः श्रीमुख्यां सुखप्रतिपत्त्यर्थं प्रयोजनादिदर्शनप्रायर्थं चातद्व्यावृत्त्या व्याख्यायोपनिषदस्तित्व प्रतिजानानोऽविघ्नेन परिसमाप्त्यादिप्रयोजनसिद्ध्यर्थमर्थात्तदनुस्मृतिलक्षणं मङ्गलमाकलयति एष पन्थाः ।

End :—अहमेव परं ब्रह्म ब्रह्मैवाहं न संशयः ।
संसारो मे तमोरूपो + + नास्ति न सेत्स्यति ॥ १ ॥

Col —इति श्रीमदुत्तमामृतपूज्यपादशिष्यस्य ज्ञानामृतयतेः कृतौ श्रीम
दैतरेयोपनिषद्भाष्यटिप्पने प्रथमारण्यकं समाप्तम्।
श्रीविश्वेश्वरार्पणमस्तु।

213

1656. *The same*

Substance country made paper 10×5 inches Folia 13 Lines 14 on a page. Extent in slokas 350 Character Nāgara Date (?) Appearance tolerable Prose A fragment

Colophon —

इति श्रीमदुत्तमाश्रमपूज्यपादशिष्यज्ञानामृतयतेः कृतौ श्रीम
दैतरेयभाष्यटिप्पने प्रथममारण्यकम्। (?)

It begins —

आत्मा वा इत्याद्युत्तरग्रन्थेन ब्रह्मविद्योच्यते इति परिशेषयितु
जाहमनुवदति परिमनाहमिति। यच यातच कर्मजातमपरब्रह्म
विज्ञानच श्रुत्यन्तरेषु श्रुत तत सर्व्वं अच नोक्तमित्यत आह एषेति।

This is the beginning of the fourth chapter

214.

611 **बह्वृचब्राह्मणोपनिषत्,** *Bahvṛca Brāhmaṇopaniṣad* (*Another name of Aitareyopaniṣad*) **भाष्यसहिता विवरणसहिता च।**

The Vivaraṇa is a gloss on Śaṅkarācārya's comm on the Upaniṣad, by Abhinava Nārāyaṇendra Sarasvatī, disciple of Kaivalyendra Sarasvatī

For the manuscript see L 1487

The text Aitareyopaniṣad and the Bhāṣya comm of Śaṅkarācārya have often been printed

215.

10472. *The same vivaraṇa here called* आत्मषट्क-भाष्यटीका। *Ātmaṣaṭka-Bhāṣya-ṭīkā.*

Being a commentary on Śaṅkarācārya's Bhāṣya on Ātmaṣaṭka or Aitareyopaniṣad.

By Abhinava Nārāyaṇendra.

Substance, country-made paper. 9¾×4¼ inches. Folia, 77. Lines, 9, 10 on a page. Extent in ślokas, 1386 Character, Nagara of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Col.:—इति श्रीमदभिनवनारायणेन्द्रविरचितात्मषट्कभाष्यटीका समाप्ता ॥

Beg.:—ॐ आत्मा वा इदमित्यादिना केवलात्मविद्यारम्भस्यावसरं वक्तुं वृत्तं कीर्त्तयति परिसमाप्तमिति ॥

216.

9519. आत्मषट्कोपनिषन्निगूढार्थप्रकाशनम्।

Ātmaṣaṭkopaniṣannigūḍhārthaprakāśana. By Dāmodara.

Substance, country-made paper. 13×5 inches Folia, 4 Lines, 11-13 on a page. Extent in ślokas, 160 Character, Nāgara Date (?) Appearance, tolerable. Prose. Generally correct. Complete

The leaves are marked ऐ. उ. दा or ऐ. दा.

A comm. on ऐतरेयोपनिषत् which the commentator divides into six khaṇḍas, and calls it Ātmaṣaṭkopaniṣad.

Beginning:—ॐ श्रीगणेशाय नमः। पूर्व्वोक्तैः कर्म्मभिः सविशेषोपासनाभिश्च शुद्धचित्तस्य तत एव साधनचतुष्टयसम्पन्नस्य केवलात्मस्वरूपावस्थानलक्षणमोक्षसिद्धये केवलात्मविद्यारभ्यते। आत्मा वा इदमित्यादिना खण्डषट्केन ॥

अत्र हि केवलात्मैव प्रतिपिपादयिषितः एक एवेत्युपक्रमे सर्व्वं तत् प्रज्ञानेत्रं प्रज्ञाने प्रतिष्ठितं प्रज्ञानं ब्रह्मेति सर्व्वस्य प्रत्यगात्म-

यद्यपि कल्पितत्वप्रतिपादक उपसंहारे चात्मैकत्वप्रतिपादनात्
स एतमेव पुरुषं ब्रह्म ततममपश्यत् मध्ये परामर्शात् । इत्यादि ।

Colophon :—इति श्रीदामोदरशास्त्रिकृतात्मषट्कोपनिषद्विगूढार्थप्रका-
शनम् ।

217.

2625 **संहितोपनिषद्विवरणम्**, *Samhitopanisad-vivarana*

By Sankaracarya

Substance, country made paper 12×5 inches Folia, marked 26 to 31 and 51 to 68 Lines 13 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Discoloured Incomplete

What is Samhitopanisad? The second and third Āranyakas of the Aitareya are called Samhitopanisad and are commented upon as such by Sankara The IV—VI chapters of the second Āranyaka, again, are called Aitareyopanisad, and are, as such, commented upon by Sankarācārya. But the third Āranyaka begins with the following words अथातः संहिताया उपनिषत्, and properly speaking, that should be the Samhitopanisad. Leaves 51 to 68 of the present MS contain the commentary on the third Āranyaka only Folia 26 to 31 contain no colophon.

Though the commentary is called Vivarana, it is really the Bhāsya of Sankarācārya.

See Cs 193

218.

1258. शाङ्खायन-ब्राह्मण, or कौषीतकि-ब्राह्मण ।

Śāṅkhyāyana Brāhmaṇa or *Kauṣītaki Brāhmaṇa.*

Two manuscripts, each with 15 adhyāyas.

I Substance, country-made paper 7×4¼ inches Folia, 95 Lines, 9 on a page Extent in slokas, 1300 Character, Nāgara Date (?) Appearance, old. Generally correct Complete

The last leaf is a restoration, dated Samvat 1851 and Śaka 1716.

Post Col. :—श्रीसं १८५१ शके १७१६ पौष शुक्ल ३ तृतीया गुरौ तद्दिने पं गङ्गेश्वरस्तनु पं विश्वेश्वरेण त्रुटपत्र पूरितं वाराणस्या । पं विश्वेश्वरस्येदं पुस्तकम् ।

II Substance, country-made paper 7¾×4½ inches Folia, 105 Lines, 11 on a page, Extent in slokas, 1600 Character, Nagara. Date (?). Appearance, old Generally correct Complete

For other manuscripts see Weber No. 79, p. 18 and I.O. Catal 89

219.

1019. महाव्रतम् (ब्राह्मण) । *Mahāvrata Brāhmana.*

Substance, country-made paper 9¾×4¼ inches. Folia 9 Lines, 11 on a page Extent in slokas, 200 Character, Nāgara Date Saṃ 1717 Appearance, old Prose Generally correct. Complete.

It is a supplementary section of the Śāṅkhyāyana Brāhmana, devoted to the Mahāvrata rite—a ceremony on the 11th day of Gavāmayana rite—complete in two chapters.

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः । ॐ प्रजापति र्वै संवत्सरः । तस्येष आत्मा यन्महाव्रत तस्मादेनत्परस्मै न प्रसेध्नो सर्व्वेषा भूतानामात्मानं परस्मिन् दधानीत्यथो इन्द्रस्यैष आत्मा यन्महाव्रत तस्मादेनत् परस्मै न प्रसेत् ।

It ends —

ब्रह्मैतदद्दर्ब्रह्मण्येव तद्ब्रह्म प्रतिष्ठापयन्ति ते अमृतत्वमाप्नुवन्ति । य एतदहः उपयन्ति य एतदहरुपयन्ति ।

Col.—इति महाव्रते द्वितीयोऽध्याय । इति महाव्रत समाप्तम् । श्रीरस्तु ।

Post Col —शुभ भवतु । सवत् १०१७ वर्षे प्रथम ज्येष्ठ शुद्ध १५ दिने लिखितमिद पुस्तकम् । काश्यां पद्माश्रीछयादिभ्याहसमस्तपठनार्थम् ।

To be differentiated from the Mahāvrata, as given in Aitareya Āranyaka and in Sankhyāyana Śrauta sūttra See Velval pp 72–73, also No. 89, the first two chapters only

220

372 कौषीतकि आरण्यक । *Kauṣītaki Aranyaka*

Substance, country made paper 6¼×4¼ inches Folia, 75 Lines, 9 on a page Extent in slokas 675 Character, Nagara Date (?). Appearance very old and repaired Generally correct. Complete

It is a part of the Kausitaki Āranyaka.

The last Col runs—

इत्यारण्यके एकादशोऽध्याय । कौषितकी उपनिषद् समाप्त ।

Printed by Professor Cowell

The codex contains the Kausitaki Āranyaka, minus the Mahāvrata Brāhmana in two sections The first four chapters of the Āranyaka form the Kausitaki Upanisad, as commented upon by Sañkarānanda in his Dipikā He

ऋग्वेदे पारायणपाठे शाकल्ये शैशिरीयके नमो ब्रह्मणे नमो ब्रह्मणे ।

222.

1182. *The same.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 36 Lines, 11 on a page Extent in slokas, 700 Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1810. Appearance, tolerable. *Generally correct. Complete.*

संवत् १८१० वर्षे असाढवद १२ नागरे उत्त. वाराणसीमाहे दीच्चत् गोयंद रामनायजीनागर अमदावादी दीच्चत् शीवशङ्कर क्षपाशङ्कर वाजेशङ्करने शीवार्पण पोथी + + + ॥
शुभं भवतु ॥

The section containing the number of sūktas of each anuvāka, as described in I.O. Catal. 53, is wanting in the present manuscript.

223.

2486. *The same.*

Substance, country-made paper 7½×3 inches Folia, 48 Lines, 7, 8 on a page Character, Nagara of the eighteenth century Appearance, discoloured Complete

The last Col. —इत्यष्टमः ।

After the Colophon:—तदेतत् सूक्तसहस्रं सप्तदशकं सपादाधिकं वर्गाणां द्वे सहस्रे एकविंशोत्तरे ॥ Then the 43rd and 45th verses of Anuvākānukramaṇī of Macdonnel's edition.

Post Col.:—मार्गशीर्षमासे शुक्लपक्षे द्वादश्यां तिथौ भौमवासरे तद्दिने बालकृष्णभट्टेन लिलेख्य वेडकोपनामक ॥ शुभं भवतु ॥

224.

3098. *The same.*

Substance, country made paper 8¼×4 inches Folia, 43 Lines, 7, 8 on a page Character, Nagara Date, Samvat 1695 and Śaka 1560 Appearance, discoloured and dilapidated Complete

The first and the last leaves are pasted with fresh yellow paper.

Colophon :—इति सर्व्वानुक्रमणिका समाप्ता ।

Post Colophon :—

संवत् १६६५ वर्षे १५६० सर्व्वजितनाम सवत्सरे माघवदि ४ चतुर्थी सोमवासरे समाप्त ।

In a different hand

दि० हरिराम नी पोथि सहि दि० भाइया ॥ दौ ॥ गोविन्दरामजी ॥ दौ श्रीवशङ्कर नी पोथी ॥ राम ॥

225.

5875 *The same.*

Substance country made paper 9×4 inches Folia 57 of which the first and the thirteenth are missing Lines 6 on a page Character Nāgara of the seventeenth century Appearance old discoloured and pasted

The same as published in the Anecdota Oxoniensis series, but here it is attributed to Vararuchi, the pupil of Kātyāyana

After तृतीया त्रिष्टुप् तृतीया त्रिष्टुप्, where the printed edition referred to ends, the following is added in the present MS. —

एतत् सूक्तसहस्रं सप्तदशकं समादाधिकम्ऋग्वेदे पारायणपाठे प्राकल्ये शैशरीयके नमः शौनकाय नमः शौनकाय ।

Then comes the colophon attributing the authorship of the work to Vararuci, the pupil of Kātyāyana

56B इति श्रीकात्यायनशिष्यवररुचिकृता ऋग्वेदसंहिताया अध्यायानां अनु षष्ठे सर्व्वानुक्रमणिका परिपूर्णा ।

Then comes छन्दःसंख्या published along with Sarvānukramanı in the Anecdota Oxoniensia in pp 54, 55

The MS comes to an end abruptly in the middle of the last pāda of the last sloka of Chandahsamkhyā.

226.

7929. *The same*

Substance, country-made paper 9¼×3¼ inches Folia, 37 Lines, 8 9 on a page. Character, Nagara Date, Samvat 1549 Appearance, discoloured

The work is complete, being made up with the leaves of three different manuscripts, foll. 1–15 belonging to the first, 16 to 22 to the second, and 23 to the end to the third

Colophon :—इत्युनुक्रमणी समाप्ता ।

Post Col —

संवत् १५४८ वर्षे वैशाखसुदि १ भूमे ३ याज्ञिकराजासुत याज्ञिकभाखपठनार्थं पुस्तकं लिखितम् ।

227.

4180 (S). *The same.*

Substance, country made paper 7¼×4 inches Folia, 1, 2, 3, 5 6 Lines, 11 on a page Character, Nagara of the eighteenth century Appearance, discoloured

A fragment containing only the Paribhāsā and Sarvānukramani of Kātyāyana down to 1. 7. 10.

In this MS there is a section in the Paribhāsā after the 12th.

228.

1960 *The same.*

Substance, country-made paper 7¼×3¼ inches. Folia, 6 Lines, 7, 8 on a page Extent in slokas, 70 Character Nāgara of the eighteenth century

The first leaf does not belong to the Paribhāsā at all, but to the Sarvānukramani proper, beginning with अग्निर्नवमधुच्छन्दाः and ending with प्रतीत्यमग्नि[मारुतम्], that is, the first paragraph of the Sarvānukramani as published by Prof. Macdonnel in the Ancedota Oxoniensis series.

The second leaf begins with the second line of the second paragraph of the paribhāṣā to the Sarvānukramani by Kātyāyana It goes on as in the printed edition till the

12th paragraph, which ends in the sixth line of 5B, after which there is another paragraph, which is not known to Prof Macdonnel

That paragraph is

गोधा घोषा विश्ववारापालोपनिषन् निषत् ॥
ब्रह्मजायाजुहूर्नामागस्त्यस्य स्वसादितिः ।
इन्द्राणी चेन्द्रमाता च सरमा रोमशोर्वशी ।
लोपामुद्रा च नद्यश्च यमी नारी च शाश्वती ॥
श्रीर्लाक्षा सार्पराज्ञी वाक् श्रद्धा मेधा च दक्षिणा ।
रात्री सूर्या च सावित्री ब्रह्मवादिन्य ईरिता ॥ १२ ॥

इतिपरिभाषा समाप्ता ।

229

1180 (R)

Substance country made paper 7½ × 4 inches Folia marked 23 25 to 29, 31 33 to 37 Lines, 10 on a page Character Nagari of the seventeenth century Appearance discoloured

A mere fragment of Katyāyana's index to the Ṛgveda, containing the end of the index of the fifth aṣṭaka and of a portion of the sixth and seventh

25A इति पञ्चमाष्टक ॥

य इन्द्रस्त्रयस्त्रिंशत् पर्वत श्चोऽयाह त्विन्द्र सतेषु नारद यदिन्द्र पञ्चोनागोधूत्यश्च सूक्तिनौ

33B इति सप्तमाष्टक ।

230

812 *The same*

With the comm by Ṣaḍguruśiṣya amplified by glosses

A Devanāgari MS in 100 pages, half bound in leather and of the foolscap size It is very incorrect

See H P R II 243 and I O Catal No 56, see also Sarvanukramani edited by Professor A. A Macdonell.

Written in bold Devanagari character A comparison

of this MS with Prof. Macdonell's printed edition shows that marginal glosses have very often been incorporated in the MS as a part sometimes of the text and sometimes of the comm The text and the comm have been written in such a manner that they cannot be separated.

In page 98, the comm on the anukramani of the fourth sūkta of the eighth mandala comes to an end See p 137 of the printed comm. Then comes the text of the fifth up to the word पञ्च (p 28 of the printed edition) Then the text and the comm (and between the two the gloss) of the sixth mandala from चर्वोतीयो देवमिति (p 121 of the printed edition) to उत्तगोचत्वात् नाय भारद्वाज । Then some marginal gloss, not to be found in the printed edition

231

2986 *The same*

Substance country made paper 10¾ × 4 inches Fol a, 142 Lines 11 on a page Character Nagara of the early seventeenth century Appearance discoloured and dilapidated Very nearly complete

This MS belonged to a distinguished Pandit named Mimāmsaka Śamkara Bhatta who flourished in Akbar's time at Benares, for on the obverse of the first leaf it is stated — मीमांसकभट्टशङ्करभट्टानमिदं पुस्तकं स्वार्थे परार्थेक॥ श्रीरस्तु॥ The manuscript contains the text in rubric and then the commentary, both carefully corrected, and Śamkara Bhatta's name is a guarantee to their correctness The only matter of regret is that the last leaf or leaves containing the date are missing This MS may be used in checking *Prof.* Macdonell's edition of the text with the commentary

232.

2192 *The same*

Substance, country made paper 11 × 5 inches Folia 107 Lines 14 to 16 on a page Character, Nagara Date (?) Appearance discoloured Complete

Col —इति षड्गुरुशिष्यविरचिता सर्वानुक्रमणीवृत्तिः समाप्ता ॥

233

580. ऋग्वेदानुक्रमणिका । *Ṛgvedānukramaṇikā*

Substance country made paper 10×4½ inches Folia 40 Lines, 15 on a page Extent in ślokas 1600 Character Nāgara of the seventeenth century Appearance old Repaired Prose Generally correct Incomplete at the end the last leaf missing

Beginning —ॐ नमो गणपतये ।

प्रतिमुख ऋषिदैवतच्छन्दांस्यनुक्रमिष्याम । अग्निमीळे ऋचः ९ मधुच्छन्दा ऋषि अग्निर्देवता गायत्रीच्छन्दः १ वायवायाहि । ऋ ९ मधुच्छन्दा ऋषि आद्या ३ वायुर्देवता इन्द्रवायू इमे सुता इति ३ इन्द्रवायू देवते । मित्र हुवे पूतदक्षमिति त्रीणि मित्रावरुणौ देवते गायत्र छन्द २ ।

The manuscript ends

मयोभूर्वातः ४ प्रवर ऋषिः ।

In leaf 40A line 3 त्रियष्ठितमोऽध्याय ।

On the obverse of the first leaf —

१ श्रीधारिकपुत्र ३ इशान आप + + + + ।
२ श्रीईशानपु ४ दमोदर पङ्गुदेवदत्त ज्ञ + + + + +
३ श्रीदामोदरपु ३ विनायक कोंडपे साउराम ।
४ श्रीविनायकपुत्र २ वैकुण्ठ, गौतम ।
५ श्रीवैकुण्ठपुत्र १ राम ।
६ श्रीरामपुत्र २ अपन, अनन्त ।
७ अनन्तपुत्रार्थी पठनार्थम् ।

In another hand —

याज्ञिकविश्वात्मन पुस्तकम् ।

अथ गायत्रीच्छन्दादि ऋक्सङ्ख्या ।

२४५१	गायत्री
३४१	उष्णिक्
८५५	अनुष्टुभ्
१८४	बृहती
३१२	पङ्क्ति
४२५३	त्रिष्टुप्
१३४८	जगती
१७	अतिजगती
१७	शक्वरी
९	अतिशक्वरी
६	अष्टि
८४	अत्यष्टि
२	धृति
१	अतिधृति
६	एकपदा
१७	द्विपदा
९९०३	

१९४	बार्हतः प्रगाथ
५५	काकुभः प्रगाथ
२५०,	महाबार्हत प्रगाथः
४९९	
९९०३	
१०४०२	

एवं दशसहस्राणि शतानां तु चतुष्टयम् ।
ऋचां द्व्यधिकमाख्यातमृषिभिस्तत्त्वदर्शिभिः ॥

Pada samkhya is given as 1,53,028

In the Chandah samkhya, a short work published by Prof A A Macdonell along with Sarvanu kramani, the same total is arrived at, though the number of Bṛhatī is given there as 181

May not this work as well as the Chandahsamkhya belong to a different recension?

234

346 अनुक्रमणिका विवरण *Anukramaṇikā vivaraṇa by Jagannātha*

For the MS see L 1512 For the work see L 1241 and I O Catal. No 58

This is an anukramaṇi of the Ṛgveda of the Vaṣkala recension It contains indices for ṛcs numbering 10552 and sūktas 1028, while the Śākala recension has ṛcs 10580 and sūktas 1017 So this is different from the reading of the Śākala Śākhā as published by Max Muller and the anukramaṇi of

which has been published by Prof Macdonell Eggelling is not right in thinking this to be a commentary on Katyāyana's Anukramanika (I O Catal 58) R Mitra correctly attributes it to the Vaskala Śakha in L 4241, though in L 1512 he says that the work follows the order of Śaunaka's treatise on the subject

That the work differs from that of the Śakha for which Katyāyana, the pupil of Saunaka writes is apparent from the way in which it criticises Saunaka and supports Parāśara

5A शक्य पराशर अग्निविराजो द्विपदा शौनकमते पञ्चपंक्ति विराट। रयिर्न चित्रा दश १०। शौनकस्य पञ्चपंक्तिर्विराट। पराशर अग्निर्द्विपदा विराट। शौनकमते पञ्चविराट पंक्ति श्रीय त्वमदश १०। पराशर अग्निर्द्विपदा विराट। शौनकस्य मते पञ्चविराट पंक्ति। वनेमपूर्व्वीं एकादश ११। पराशर अग्नि द्विपदा विराट। शौनकमते षटपञ्चविषमपंक्तयः। षष्ठीद्विपदा विराट। उपप्रजिन्व दश १०। पराशर अग्निस्त्रैष्टुभ निकाय्या वेधसः दश (१०)। पराशर अग्निस्त्रिष्टुप।

The Post Col Statement —

सवत् १७१३ समये पौष सप्तमी भृगुवासरे समाप्त। सवत् १९३१ समये असाढकृष्णपक्षे दशम्या बुधवासरे समाप्त। इद पुस्तक हीरालालकायस्थलिखितम्। श्रीविश्वेश्वरार्पणमस्तु। इद पुस्तक खिरडे गणेशभट्टस्य। रामाय नम श्रीकृष्णार्पणमस्तु॥ कया शुभेति दयोरिन्द्र ऋषि। कुतस्त्वमित्यस्या म० अहानि स इत्यस्या इन्द्र। अतो वयमित्यस्या म०। क्व सेत्यस्येति इन्द्रः।०। भूरि चकर्थेत्यस्या मरुत। वीन्नीऊत्तमित्यस्या इन्द्र। अनुसमित्यस्या मरुत एकस्यापि त्म इति तृचस्य इ। कोन्वत्रेति तृचस्यागस्त्य।

Then in English —

Size of the original MS 9×3·8 inches Leaves, 29 Each leaf containing with a few exceptions 13×9 26 lines

235.

2298. *The same. By Jagannātha.*

For the manuscript and the work see L. 1241.

The MS. is older, better written than the above, and contains at the end the following important statement.

ऋचां संख्या १०५५२, बाष्कलशाखायां पूर्त्तिः स्यात् सूक्तानां संख्या १०२८ बालखिल्यरहितद्विपदाना चतुष्पदाः कृत्वा ऋक्-संख्या १०४०२ बालखिल्य-ऋक्संख्या ८०—१०४८२ बालखिल्य-रहित-वर्गसंख्या २००६ बालखिल्य वर्गं १८—२०२४।

236.

2059. *The same. Here called* **सूक्तप्रतीक।**

By Jagannātha.

Substance, country-made paper 12 × 4½ inches. Folia, 40. Lines on a page, 10, 11. Extent in slokas, 1,000 Character, Nagara. Date Saṃ 1864. Appearance, fresh Prose Complete.

Post Colophon :—संवत् १८६४ बहुधान्ये संवदि वैशाखवदि चतुर्थी मन्दवासरे श्रीकाश्या ब्रह्मोपनाम्ना गोविन्देन लिखितमिदम्। श्रीविश्वेश्वरार्पणमस्तु।

Mangalācharaṇa :—

नमामि विष्णुं शिरसाव्ययं समं
शिवञ्च सोमं वृषभेन्द्रगामिनम्।
गणाधिपं भक्तमनोरथप्रदं
हरिञ्च वाक्सिद्धिकरीं सरस्वतीम् ॥ १ ॥

The author and the scope and object of his work.

अनुक्रमणिकोक्तानि सूक्तादिप्रभृतीन्यहम्।
छन्दोऽन्तानि निबध्नामि जगन्नाथो यथामति ॥ २ ॥
प्रतिसूक्तमृचां संख्या शब्दैरङ्कैश्च लिख्यते।
अध्यायाना या ऋक्संख्या सान्ते स्वकैर्विलिख्यते ॥ ३ ॥

प्रायोचो ऋषयः सर्व्वे लिख्यन्ते गोचसयुताः ।
प्रगाथानाञ्च सर्व्वेषां तत्तच्छन्दोऽभिधाः पुनः ॥ ४ ॥
आग्नीसूक्तेषु सर्व्वेषु समिद्धाग्न्यादिदेवताः ॥
इति परिभाषा,—निदर्शनानि लिख्यन्ते परिभाषोदिताम्यपि ।
पदपंक्त्यादिभेदानां प्रगाथानाञ्च भेदतः ॥
चकाराग्निद्वदादीनामित्यर्थं ॥

अथ अग्निमीळे प्रभृतीनां सूक्तानां ऋक्संख्याऋषिदैवतछन्दांसि लिख्यन्ते ॥ अग्निमीळे नवर्चं ६ । वैश्वामित्रो मधुच्छन्दा ऋषि । अग्निर्देवता । गायत्रीच्छन्दः ॥ १ ॥

The work begins as in Jagannatha's Index

237

1916 *The same. Here called* **सर्व्वानुक्रमणी प्रयोगः ।**

Substance, country made paper 12×4½ inches Folia, 56 Lines, 10, 11 on a page Extent in slokas, 1500 Character Nāgara. Date, Samvat 1863 Appearance, fresh Complete

It is a Sarvānukramani of the Ṛgveda. The same as our Catal. 234 with verbal differences.

Colophon and Post Colophon Statement.—

इत्यष्टमेऽष्टमः ॥ ६४ ॥ सू० ४६ ॥ ऋ० २१८ ॥ सवत् १८६३
ईश्वराब्दे ॥ इति दशमं मण्डलम् ॥ १० ॥ सू० १९१ ॥ ऋ० १७५४ ॥
अनुवाकाः १२ ॥ वर्गाः ३३८ ॥ श्रीविश्वेश्वरार्पणमस्तु ।

238

7882. **अनुक्रमणिका ढुंढु ।** *Anukramanikādhundhu.*

Substance, country made paper 11×5 inches Folia, 3 to 31 Lines, 15, 13 on a page Character, Nagara Date, S 1587 Old and discoloured

Written in two different hands. The second hand begins in the 11th leaf, leaving a gap in 10B, and continues to the end

See Belval No. 39

Colophon —इति अनुक्रमणीउड्ड समाप्त शौनकादि-ऋषि प्रसादात्।

Post Col —सवत् १५४७ वर्षे आषाढसुदि १० भौमे द्विवेदश्रीभानुनात्मज
द्वि० विश्वरूपस्य पुत्र विनायकस्य पुत्रपौत्रादिज्ञानार्थं इद ग्रन्थम-
लेखित आत्मार्थं परोपकाराय च चम्पकमहादुर्गे लिखितम्।
मूर्खकीटकाग्निचौरेभ्यो रक्षितव्यमिदम्।
एकचत्वारिंशतमे वर्षे प्राप्ते पञ्चदशे शते।
गोवर्द्धनसुतो भानुरमिष्टोमेन चेष्टवान्॥
शुभमस्तु सर्व्वजगत । श्री कल्याणमस्तु।

In a later hand —

दु० भाणसुतेन द्वि० विश्वरूपेण प्रत्यन्तरं विना स्वपुत्राणामध्यय-
नार्थं विभागोत्तरकाल संहितामस्माष्टकपुस्तमलेखि॥

A general index to the Rgveda, with the first three leaves taken up with a list of the different metres of the hymns, at the end of which we have the 12th paragraph of Dvādaśakandi paribhaṣa of Sarvanukramani The first two missing leaves evidently contained lists of the metres from Gāyatri to Anustup

In 1 8, 3B begins the anukramanika —

ऋषिदेवताच्छन्दांस्यनुक्रमिष्याम । सू० ॐ अग्निमीळे पुरोहित ,
वर्ग २ ऋच ९ मधुच्छन्दा ऋषि । अग्निर्देवता । गायत्रीछन्दः,
etc etc

The sūktas are marked consecutively from 1 to 1027 (with a gap in 10B)

In the Velval MS, however, the preliminary portion (up to our 3B 1 8) is not to be found and the number of sūktas is given as *1017*

239.

1896

This number contains two manuscripts, one in 58 leaves containing (1) ऋग्देवता, ending in 37A, (2) आर्षानुक्रमणी, in 47B,

(3) छन्दोऽनुक्रमणी, in 57 A, and (4) अनुवाकानुक्रमणी; and the other in 11 leaves, of which the sixth and seventh are missing, containing the आर्यानुक्रमणी, only

The size of the first is 10×4½ inches and that of the second is 9×4 inches

The second is dated in Samvat 1820 फाल्गुनवदी ८ शुक्रे (the scribe's name has been blurred, still we read मदाशिवसुत + + + + + शिवप्रद देवेण) लिखि दत्त्वा । तथार्थेण लिखि दत्त्वा ॥ श्रीवाराण-सीमध्येलि० ।

240.

2851. ऋष्यनुक्रमणी ऋग्वेदीया । *Rsyanukramani of the Rgveda, by Saunaka*

Substance foolscap paper 8×7 inches Folia 29 Lines 7 on a page Character, Bengali Date (?) Appearance fresh Complete

Printed at the end of the Bibl Ind Edition of the Vrhaddevata

241

1966 ऋष्यनुक्रमः । *Rsyanukrama.*

For the manuscript and the work see L 1211

Colophon —इति शाकलसंहितायां ऋष्यनुक्रम समाप्त ।

Post Col. —सवत् १८५७ ईश्वराब्दे माघकृष्ण षष्ठी गुरौ श्रीवाराणस्या ब्रह्मोपनामा खण्डसूनुगोविन्देन लिखितम् ।

श्रीविश्वेश्वरार्पणमस्तु ।

This is an index of Rsis to the Sākalasamhitā of the Rgveda. It is in prose and appears to be based on the preceding number, Ārsānukramani of Saunaka (which is in verse), though it is stated on the obverse of the first leaf: शौनकोक्तछन्दोदेवतास्त्र ऋष्यनुक्रमः ।

In leaf 13, after the end of the work, अथ शौनकोक्तछन्दोऽनुक्रमण्याः दशमण्डलस्थछन्दःसंख्याः—

The total of all the chandas is 10467.

242.

1990 छन्दःसंख्या अनुवाकानुक्रमणी च। *Chandah samkhyā and Anuvakānukramanı, both attributed to Śaunaka*

Substance country made paper 11×4 nches Folia 3 Lines 9 on a page Character Nagara of the e gl tenth century Both complete

Chandah samkhyā comes to an end in line 8 1B It has one verse more than in Macdonell s printed edition of the work

अथायानाम्टचा सख्या वर्गेण दशकै परै ।
शेष भ्रुव शत ज्ञेय वगास्तु काटप स्मृता ॥
नम शौनकाय। नम शौनकाय॥

In leaf 1B after the above मधुच्छन्दःप्रभृतिभि ऋषिभिस्त तपोबलात् ।

This is the fourth verse in Macdonell's edition of Anuvakanukramanı

Then again, it omits ten verses after मधुच्छन्द Anu vakanukramanı comes to an end in lino 1, leaf 3A Then commences a prose enumeration of the 85 anuvakas

The MS ends —इति सर्वानुक्रम समाप्त ॥

In leaf 3B a complete enumeration is given of astakas adhyāyas, suktas and rks in a tabular form

The MS calls the work Sarvanukramanika which it is not

243

2066 छन्दोऽनुक्रमणी (प्रथमं मण्डलम्)। *Chandonukramanı attributed to Śaunaka*

Substance country made paper 12×4½ nches Fol a 2 Lines 10 11 12 13 on a page Character Nāgara Date Appears ce fresh Verse

Colophon —इति छन्दोऽनुक्रमण्या प्रथम मण्डलम् ॥

244.

2067. *The same.*

Substance country made paper 12×4½ inches Folia 3-12 Lines, 11 on a page Character, Nagara Date (?) Appearance, fresh Verse

The Last Colophon.—

इति शौनकाचार्य्यविरचिता छन्दोऽनुक्रमणी समाप्ता ॥

Nos 2066 and 2067 form one work.

The last only was supplied by Raja Rajendra Lall Mitra to Prof A A Macdonell

Printed in Bibl. Ind. as an appendix to Vṛhaddevatā, pp. 279 325.

See preface to Kātyāyana's Sarvānukramani, etc., in the Anecdota Oxoniensis series, p 1

245.

1976. अनुवाकानुक्रमणी । *Anuvakānukramani of Śaunaka with its Bhāṣya by Ṣadguruśiṣya.*

For the manuscript and the work see L 4252.

Post Colophon:—

संवत् १८६३ ईश्वराब्दे मार्गशीर्षभैरवाष्टम्यां, श्रीकाश्यां गोविन्देन लिखितम् ।

On the reverse of the sixth leaf.—

शौनकीय दशग्रन्था १० ॥

१ आर्षानुक्रमणी	२ छन्दोऽनुक्रमणी
३ देवतानुक्रमणी	४ प्रातिशाख्यम्
५ सूक्तानुक्रमणी	६ अनुवाकानुक्रमणी
७ ऋग्विधान	८ बृहद्देवता
९ पादविधानम्	१० स्मार्त्तम्

The number of Ardharchas is given as 21232

246.

6022

Substance country made paper 9 × 4 inches Folia 29 Lines 20 on a page Character Nāgara of the early eighteenth century Appearance, old worn out and discoloured

The MS contains —

1. Vrhaddevatā—beginning in the first leaf and ending in 18B Printed in Bibl. Ind

2. *Ārsānukramani*—*beginning in* 18B and *ending in* 23A. (Described in L 2112 and printed at the end of the Bibl Ind edition of Vṛhaddevatā)

3 Chandonukramani—beginning in 23B and ending in 28B. (Printed along with Brhaddevata and other anukramanis in Bibl Ind series)

4 अनुवाकानुक्रमणी—Beginning in 28B and ending in 29B Printed at the end of the Bibl Ind edition of the Brhaddevatā and in the Anecdota Oxoniensis series

247

2068. **पादविधानानुक्रमणिका ।** *Pādavidhānānukramaṇikā*

Substance country made paper 12 × 4½ inches Folia 3 Lines 11 on a page Extent in slokas 80 Character Nagara Date (?) Appearance fresh Verse Complete

Last Colophon —

इत्यष्टमाष्टक ॥ ८ ॥ इति पादविधानानुक्रमणिका ॥

For a description of the work see Preface p vii of Prof. A A Macdonell's Kātyāyana's Sarvānukramani

Śaunaka is not mentioned in the MS in the opening prose as in Macdonell

It begins —

चतुष्पादा प्रायिका भवन्ति

दुराम्नाताश्चापि भवन्ति केचित् ।

तदनुसंदृश्यतेदं निबोधता-
चार्येन शौनकेनेप्सितं यत् ॥ १ ॥
ऋतेन मित्रावरुणौ दमायुवाकवः सुता ।
इन्द्र इन्द्रर्योः सचा ब्रह्म च नोवसो सचा ॥ १ ॥

248.

2069 *Tabular Statements of the Anukramanis of Sākala recension of the Ṛgveda*

Substance, country made paper 12×4½ inches Folia, 49 and two more Character, Nāgara Date Sam 1863 in leaf 18B Appearance, fresh

1A. Scored through.

1B. A tabular statement of astakas, rcs, ekapadās, dvipadās *to* astapadās and the *total* of pādas Leaves 2 and 3 contain tabular statements, Astaka by aṣṭaka, of adhyāyas, vargas, sūktas and rcs with the Vālakhilyas at the end.

Leaf 6A gives astaka by astaka the number of chandas and vicchandas.

Leaf 7A gives the Anuvākānukrama in prose.

249.

2061 **ऋग्वेदीयहोमे देवतासंख्या ।** *Ṛgvedīyahome Devatāsamkhyā.*

Substance, country-made paper. 12×4½ inches Folia, 8 Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 250 Character, Nagara of the early nineteenth century Appearance fresh Prose Complete

It begins :—अथ ऋग्वेदशाकलसंहितायां होमे देवतासंख्याकाः यागाः लिख्यन्ते ॥ अग्नय इदं नव ९ वारम् । वायव इदं त्रिः ३ । इन्द्रवायुभ्यामिदं त्रिः ३ । मित्रावरुणाभ्यामिद त्रिः । अश्विभ्यामिदं त्रि ३ । इन्द्रायेदं त्रिः ३ । विश्वेभ्यो देवेभ्य इदं त्रिः ३ । सरस्वत्या इदं त्रिः ३ । इन्द्रायेदं त्रयोविंशतिवारं २३ । मरुद्भ्यः इदं एक १ । इन्द्रामरुद्भ्यः इदं एक १ ।

It ends —इति चतुःषष्ठिः ।

The work is divided according to adhyayas

250.

2071

Substance country made paper 8×4 inches Fol a 43 Lines 13—15 on a page Extent in slokas 1200 Character Nagara Date Saka 1730 Appearance discoloured Prose

Post Colophon —

शके १७३० विभवनामसंवत्सरे आषाढकृष्णचतुर्दश्यां भृगौ तद्दिने भागवतोपनामकमयूरेश्वरस्येदं पुस्तकम् ।

This MS contains four works

I अन्वाधानम् which ends in leaf 8A It gives the names of a number of deities, as arranged in R V in the second case ending, with figures indicating the number of 'समित' that are to be put in fire for them

II सूक्तप्रतीक in prose commences on 8B and ends in leaf 32A

This is to be differentiated from our Catal No 236, i e Jagannath's work of the same name

III अथ त्याग, i e Homa

Number of Homas to be offered to deities of the different sūktas as arranged in adhyayas in Rkveda

It comes to an end in leaf 41B

This is substantially the same work as our Catal No 249

IV तर्पणम्,— देवतर्पणम्, ऋषितर्पणम्, छन्दस्तर्पणम् ।

251

1979 **होमविधानम्** or **ऋक्पारायणहोमप्रयोगः** ।

Homavidhāna or Rkpārāyana homaprayoga

By Bālakṛṣṇa Śrotriya

Substance country made paper 11¾×5¼ inches Fol a 10 Lines 10-14 on a page Extent in slokas 300 Character Nāgara Date (?) Appearance discoloured Generally correct Complete

For the MS see L No 3243 and for the work see L No 887 Rajendra Lall has named the treatise in No 887 is ऋग्वेदसंहिताहोमविधि which, however, does not clear up the subject treated of This treatise is a manual for the performance of Homas with 'Tila and Ājya' offered to specific deities of all the Rk hymns (sūktas) at their recital in the order of chapters

This peculiar homa is believed to destroy sins incurred in this life and in the past, and also to bring about the desired end to the performer

The author commences the manual with quotations as regards the rules for recital of the Rk hymns, from Ṛgvidhānam, a work attributed to Saunaka

अथ होमपारायणविधिराह। तत्रादौ शरीरशुद्धिमाह। ऋग्विधाने ॥

In leaf 2B ends the पारायणविधि as stated in Rkvidhana, etc

इति ऋग्विधानाद्युक्तो वेदपारायणविधि ॥

Then the manual commences thus —

अथ प्रयोग । तत्र साधक नित्यकृत्य विधाय सुदिने शुक्लाम्बरादिभूषित स्वासने शुचौ देशे चोपविश्याचमनप्राणायामौ कृत्वा देशकालौ स्मृत्वा अमुकगोत्रोऽमुकशर्म्माहं *मम* पूर्व्वजन्मेहजन्म सञ्चितैनोनिवर्हणद्वारा अभीष्टकामनासिद्ध्यर्थं श्रौतद पुरुषान्तर्गतसावित्रीप्रजापतिप्रीत्यर्थञ्च समग्रमस्य वेदपारायणेन तिलाज्यद्रव्येर्होमं करिष्ये इति सङ्कल्प्य *etc*

वक्ष्यमाणं ततो होमं कृत्वा पाठं पठेत। तत आचार्य्यो यदग्ने त्यादि कुण्डं द्विहस्तं चतुर्हस्तं वा परिकल्प्य ग्रहादीन् सम्पूज्य स्थण्डिलादि कर्म्म कृत्वा अग्निमुपसमाधाय गृह्योक्तविधानेन चक्षुषी आज्येनेत्यन्त उक्ता,—

अत्र प्रधानम्। अग्नि १ सोम २ विश्वान् देवान ३ ब्रह्माणं ४ ऋषि ५ ऋग्वेद ६ यजुर्वेद ७ सामवेद ८ सावित्री ९ ब्रह्माणं १०

श्रद्धा ११ मेधा १२ प्रज्ञा १३ धारणा १४ सदसस्पति १५ अनुमति १६ छन्दांसि ऋष्यीन् १७ त्रिय १८ क्रिय १९ सवितारं २० घृतर्चिंषं २१ माध्यमसं २२ गृत्समद २३ विश्वामित्र २४ वामदेव २५ अत्रि २६ भरद्वाज २७ जामदग्नि २८ गौतम २९ वशिष्ठ ३० प्रगाथ ३१ पावमान्य ३२ क्षुद्रसूक्त ३३ महासूक्त ३४ महानाम्नी ३५ उपनिषद ३६ हव्यवाह ३७ एता' प्रधानाङ्गदेवता खिलाच्यदव्येन यच्चे पुनश्च प्रधानम् । अग्निमीळे इत्यादिसमानीव इत्यन्त उक्ता etc

The Last Colophon —इति चतुःषष्टितमोऽध्याय ॥ ६४ ॥

252.

104 The same here called, ऋग्वेदद्देवताक्रमः or

ऋग्वेदसंहिताहोमविधानम् ।

Rgvedadevatākrama or *Rgvedasamhitāhomavidhāna*

By Bālakrsna

For the manuscript see L 887

Post Colophon Statement —

शके १७४४ चित्रभानुसंवत्सरे समार्गश्विनकृष्णचतुर्थ्यां ज्योति गोवि प्रो लिखितम् ।

In this MS. there are extracts from Kamalākara and others at the commencement, after which comes the Mangalācarana नत्वोमामाधवौ देवौ—

253

2686B *The same*

By Bālakrsna Srottriya

Substance, country made yellow paper 9¼×5 inches Folia – Lines on a page, 8. Character, Modern Nagari Colour faded

This MS. contains Kamalākara's Vedapārāyanavidhi (which is described in its proper place), in the first three leaves, the rest of the leaves contain Bālakrsna's work, noticed above.

श्रद्धा ११ मेधा १२ प्रज्ञा १३ धारणा १४ सदसस्पतिं १५ अनु-
मति १६ छन्दांसि ऋषीन् १७ त्रियं १८ ह्रियं १९ सवितारं २०
प्रतर्दिनं २१ माध्यमं २२ गृत्समदं २३ विश्वामित्रं २४ वामदेवं २५
अत्रिं २६ भरद्वाज २७ जामदग्नि २८ गौतमं २९ वशिष्ठं ३०
प्रगाथं ३१ पावमान्यं ३२ क्षुद्रसूक्तं ३३ महासूक्तं ३४ महा-
नाम्नी ३५ उपनिषद ३६ हव्यवाहं ३७ एता प्रधानाङ्गदेवता-
स्तिलाज्यद्रव्येण यच्चे पुनरत्र प्रधानम् । अग्निमीळे इत्यादिसमानीव
इत्यन्तं उक्ता etc . .

The Last Colophon.—इति चतुःषष्टितमोऽध्याय ॥ ६४ ॥

252.

104 The same here called, ऋग्वेददेवताक्रमः or

ऋग्वेदसंहिताहोमविधानम् ।

Rgvedadevatākrama or *Rgvedasamhitāhomavidhāna*
By Bālakrsna

For the manuscript see L 887

Post Colophon Statement —

शके १७४४ चित्रभानुसंवत्सरे सस्मार्गाश्विनकृष्णचतुर्थ्यां ज्योति
गोविं प्रो लिखितम् ।

In this MS. there are extracts from Kamalākara and others at the commencement, after which comes the Maṅgalācarana नत्वोमामाधवौ देवौ—

253

2686B *The same.*

By Bālakrsna Śrottriya

Substance, country made yellow paper $9\frac{1}{4}\times5$ inches Folia 26 Lines on a page, 8 Character, Modern Nagar Colour faded

This MS. contains Kamalākara's Vedapārāyaṇavidhi (which is described in its proper place), in the first three leaves, the rest of the leaves contain Bālakrsna's work, noticed above.

254

102 पवमानहोमविधिः । *Pavamanahomavidhi*

For the manuscript see L 876 It quotes from Vrhadrg vidhana bhasya. It treats of a purificatory homa in which the Pavamana mantras are uttered, the number of Ahutis being 19250 This number has been arrived at through repetition of one and the same mantras several times.

The Post Col Statement —

> शके १७१३ विरोधकृन्नामसंवत्सरे आश्वलायन कर्मा इन्दुवासरे
> वरवदकर्म्यानदिवाती व्यतिषीदुदनानक गोविन्दसुतजनार्दनेन
> लिखित स्वार्थ परार्थश्च ।

255

6402 बोधालक्षणम् । *Vortha Laksana*

Substance country-made paper 10×4 inches. Folia, 13. Lines, 10 on a page Extent in slokas, 260 Character Nagara Date, Samvat 1679 = 1622 A.D Appearance discoloured Complete.

Colophon —बोधालक्षणं समाप्तम् ।

Post Colophon —संवत १६७९ भादो सुदि १पू० रामजीसुत गोपीनाथ लिखित ।

It begins — ओं महागणेशाय नम ।

> दिवाद्युक्तमर्वेति दे कन्तु । वाचा विवन्य यातारुविवो
> जननद्विवि दे याद्यवा सयावा । etc , etc

Pratikas—or the initial words of *Rks*, arranged, under the following among other headings —

1A, दे याद्यवा सुगान्ता दे यजवावरान्ता, दे विभावौखरान्ता, दे सुदाद्यासरान्ता 2A, इति दे अनरन्त 3A, अथ चौथि सह्यानि, 4B, अथ चतुपसह्यानि— 5B, इति चतार्थसमकारान्त, 6A, अथ पञ्चनसह्यानि— 6B, इति पञ्चाला मकारान्त, 7A, इदानीं षटसह्यानि— 7B, इति षड न दकारसहित षड मकारान्त 8A, अथ सप्तनसह्यानि— इति सप्तदुबप्रमुद्य, 8B, अथ अष्टसह्यानि— इति अष्टाविनं प्रमुद्य, 9A, नवसह्यानि— 9B,

इति नवदिवेदिवे, 9B, दशसख्यानि— 10A, इति दश रेवान रेफसहित, अथ एकादशसख्यानि— 10B, इति एकादश दृश्रतो प्रश्नम्, अथ द्वादश सख्यानि 11A, इति द्वादश— अथ रेफेण ॥ त्रयोदशसख्यानि— 11B, इति त्रयोदश यमकारपूर्व्व, चतुर्द्दशसख्यानि— 12A, चतुर्द्दश रेफसहितम्, इदानी पञ्च दशसख्यानि— इति पञ्चदश ऋत्विज जकारेण, षोडशसख्यानि— 12B, इति षोडशार्थसिसिकारेण, इदानी सप्तदशसख्यानि— 13A, इति सप्तदश, अथ अकारेण अष्टादशसख्यानि, 13B, एकोनविंशति — इति एकोनविंशतिर्वेऽथ, विंशतिसख्यानि— विंशतिर्मन्त्रोप्रश्न, एकविंशतिसख्यानि— एकविंशतिपद काले यथा सन्दिन, 14A, चतुर्विंशति सख्यानि— इति चतुर्विंशति पकर्ष पकारेण, षड्विंशतिसख्यानि— इति षड्विंशति +कारवर्ज्ज, सप्तविंशति-सख्यानि 14B, रेफाद्या सप्तविंशति, त्रिंशत्सख्यानि— इति त्रिंशदद्यन्तु तुकारेण इदानी सप्तत्रिंशत्सख्यानि— 15A, इति सप्तत्रिंशद्वैपदानि, चतुश्चत्वारिंशत्-सख्यानि— इति चतुश्चत्वारिंशच्छूरक्रखविसर्ज्जनीया, अष्टाचत्वारिंशसख्यानि— 15B, इति अष्टचत्वारिंशदेतु तुकारेण, एकोनपञ्चाशत्सख्यानि— इत्येकोनपञ्चाशत्वर्गतेगणातवर्ज्जं, एकपञ्चाशत्सख्यानि— 16A, इत्येकपञ्चाशदकारपूर्व्वमका-रोदात्त, पञ्चपञ्चाशत्सख्यानि— 16B, इति पञ्चपञ्चाशत्क्रमकाले त्रिमात्र कपानि, एकषष्टिसख्यानि— इत्येकषष्टिर्यूयमाल, नवषष्टिसख्यानि— 17A, इति नवषष्टिखकारव्यक्तिखरान्ता, षट्सप्ततिसख्यानि, 17B, षण्णवतिसख्यानि 18A, (the end) इति षण्णवत्यथयकारेण ।

Thus the whole of the 64 chapters of the Ṛgveda have been hunted up for recording instances of peculiarities in pronunciation, spelling, accents, etc., and these instances have been arranged according as they arise twice, thrice, to 96 times Instances in each group, again, are given in the order of the Ṛgveda See C s 192, in which the work is called ऋग्वेदपदक्रमलक्षण (वार्ताख्यम्)

256.

520 गार्गी (शाकलसंहितायां)। *Gāni*

For the manuscript see L 1302

About this Aufrecht in Cat Cod I, p 152A, says

"(Proper title?), a treatise showing the number of occurrence of euphonic changes in the Sakala samhita of the Rv, thus *ya* for *ye* occurs 16 times, etc"

Sāmasrami in his Niruktālocana, p चै, says that before the compilation of a comprehensive grammar like that of Panini (and even before the compilation of the Prātisākhya), Vedic scholars used to preserve the purity of Vedic pronunciation by counting and registering grammatical facts There are several works of this nature, such as Caturjñanam Saptasamstha, Padagadha and others The present work belongs to the same category It registers words ending in visarga, words ending in vowels, words which are not joined in sandhi, words which do not change their nakara, words in which *ye* is changed into *ya* It is divided into 65 sections, recording 65 such changes

How useful these lists were to subsequent writers of Pratisakhya and grammar may be seen from the fact that one of the lists in our "Gani" has been turned into sūtra in p 53 of the Saunaka Rk-pratisakhya of the Chaukhamba series

257

2065 एकाक्षरीवैठः । *Ekaksarıvaitha*

Substance country made paper 12×4¼ inches Fol a 3 Ir tripatl a form Character Nagara of the early nineteenth century Appearance fresh Verse Complete

Contain both the text and the commentary entitled Uthapana,' both anonymous

See Velval Nos 47, 431 Sanskrit College Catalogue 493 and 526

Text अथ एकाक्षरीवैठप्रारम्भ ।
नान्त विसर्गान्तमथावग्रह्य
स्वन्त तु सेन्त त्रियम समच ।

सख्या प्रग्रह्यस्य च पञ्चकेन्ते
पदेषु वक्ष्ये पतिवर्गमत्र ॥ १ ।
कादैरष्टौ चतुष्कैश्च वर्गाड्यानमी क्रमात् ।
न विसर्गान्तदुःखड कश्चयोर्विषम सम ॥ २ ।
च नकार ट विसर्ग डदुःखड समाक्रमात् ।
ते दुःखड ये विसर्गो येनान्तो विषम क्रमात् ॥ ३ ।
विषम वा सम चैक यत्र तत्रान्यथाद्वय ।
नाद्यैर्वर्गै प्रग्रह्य स्यात् द्वितीयाद्यैस्त्रिभि क्रमात् ॥ ४ ।
एकद्वित्रीणि चत्वारि यत्र नेष्टो न यान्तके ।
वान्ते च द्वादशैव स्युर्नसयोगे तु षोडश ॥ ५ ।
सयोगादौ स्थितो वर्ण स्वसख्या न विमुञ्चति ।
पदाना पञ्चकेष्वत्र पदसख्यात्यपञ्चके ॥ ६ ।
स्वरै पञ्चभिराद्यै स्यात् ऊकाराद्यैश्च पञ्चभि ।
स्वरानथ विजानीयात् दन्त्यमूर्द्धन्यवर्ज्जिता [?नु] ॥ ७ ।
स्वरपञ्चकयो स्यन्त सम च विषम क्रमात् ।
नान्तादीनामभावे स्यात सम पद्यपदान्तयो ॥ ८ ।
यत्रानेकपदे रूप तदनेकाच गण्यते ।
नान्तादारभ्य विषम त्रिष्वाद्ये पञ्चकेपि च ॥ ९ ।
स्तिुसेन्त तु सद्दत्य गण्यते चैकरूपत ।
चध्यायाना वर्गसख्या स्वरसख्याद्वरैर्वेदेव ॥ १० ।
वाक्यद्वयमिद्द चेयं सुखग्रहणसिद्धये ।
पदरत्नसमीच्छाया पदसख्येयमीरिता ॥ ११ ।

इत्येका॰ वैठ ।

The text is given in full The comm begins —

नत्वा विश्वेश्वर शाम्बमीशान विद्ययायुत ।
करोम्येकाद्वरीवैठव्याख्यामुत्थापनाभिधाम् ॥

नान्तमिति नकारान्तम् । विसगान्त चप्रग्रह्यमिति दुःखडस्य वैदिकी सज्ञा । दुःखड । स्यन्त सिकारान्त । तु इति पुन । सेन्त सेकारान्त इत्येषां पञ्चाना पदाना विषम विषमसख्यामात्र । चपर । सम समसख्यामात्र । वक्ष्ये इत्यन्वय ।

चपर । प्रगृह्यस्य प्रगृह्यमिति इतिकरणस्य वैदिकी संज्ञा । इतिकरणान्तपदस्य सङ्ख्या वक्ष्ये । सङ्ख्यासामान्येन । एकद्वित्र्यादिसङ्ख्यामित्यर्थः । न तु विषमसममात्रे इत्यर्थः । अत्र अस्मिन् एकाक्षरवैठग्रन्थे प्रतिवर्गं वर्गं वर्गं प्रति इति प्रतिवर्गं । पदेषु सङ्ख्या पदसङ्ख्या नान्तादिप्रगृह्यपर्यन्ता सङ्ख्यां वक्ष्ये । चपर अन्त्ये पञ्चके प्रतिवर्गं पदेषु प्रतिवर्गस्य समग्रपदसङ्ख्या च वक्ष्ये इत्यनुषङ्गः । तदुक्तमन्यत्रापि—

प्रतिवर्गपदयत्ता समत्वविषमत्वत ।
विसर्गनान्तपद्यानि काद्यैवर्गैर्बुवेऽष्टभि ।१।

"Ekaksarı vaıt" means descrıptıon (lıterally sıttıng) of an entıre varga, generally comprısıng 5 Rks ın the Pada patha, ın one aksara (syllable) That descrıptıon comprıses the definıte number of *ıtıs*, the even or odd number of words endıng ın N, h, sı or se and of the sıgn called *avagraha* (S) used ın separatıng compound words, to be used ın Pada pātha

The present MS contaıns only the conventıons or parıbhasās The Sanskrıt College MS No 526 gıves the syllables also, representıng all the vargas of the Rgveda It ıs therefore approprıately called Padaratna The Sanskrıt College MS No 493 gıves, under the same or sımılar conventıons, syllables, for the whole of the Rgveda ın Krama patha, and ıt ıs approprıately called Kramaratna But ın S C Catalogue thıs MS ıs entered under the tıtle of Rgveda pada parıbhāsā

258

2332 पदगाढ़ । *Padagadha*

Substance country made paper 9×4 ınches Folıa 30 of whıch 3 and 2 are mıssıng Lınes on a page 12 Extent ın slokas 450 Character Nagara of early nıneteenth century Date ? Dıscoloured prose Complete

पदगाढ़ comes to an end ın leaf 29 b, after whıch there ıs a leaf, marked 25, of some Vaıdıc work

For the work see L 786 and I O Catal page 10 Prınted ın the Ūsa Velval No 45

The word *Padagādha* means plunged into the Pada Text. The work records all modifications of spelling, pronunciation, accent and grammar in reducing the Samhita into the Pada Text. Record I gives words ending in visarga in the first case ending, singular number. Record II registers the expansion (vivrtta) and otherwise of ए, ओ, ऐ, औ. Record III gives words ending in N.

Then commences a series of records giving all the instances of modifications in the Rgveda. For some there are only two instances, for some three instances, and so on till 50. These records are headed द्विसङ्ख्याकानि, त्रिसङ्ख्याकानि and so on. Some of these headings have several sections, instances are quoted first and then the modifications noted. As instances in point इदानीं त्रिसङ्ख्याकानि ॥ (तत्राय प्रथम खण्ड) दधाना इन्द्र इद्दुव इन्द्र उक्था समग्मतेन्द्र उक्य विधिमन्तधीतय इति त्रिर्विन्द्रे विद्दत्त। The *Trisamkhyakāni* has 16 *khandas*.

द्विसङ्ख्याकानि (चतुर्थ खण्ड) ह्यायमाणोह्यायीत सोम ह्यायमाण उप गोभिरीट्टे। इति ह्रस्वावग्रहम।

After the instances are registered we have —यो यन्ति येन यस्य यदा यथा यदभि द्वौष्ट य यन्तु ये या थकारसुदात्तम्।

The last chapter is called preeminently *Padagādha*. It is divided into 14 sections. The concluding section is Rephakārika.

259

51. *The same*

For a notice of the manuscript see L. 786.

260

1138. *The same*

Substance country made paper. 7¼×4 inches. Folia 30. Lines 10 on a page. Extent in slokas 760. Character Nagara. Date Sam 1684. Appearance old. Generally correct. Complete.

Post Colophon :—

संवत् १९८४वर्षे आषाढ़ शुक्ल प्रतिपत्तिथौ द्विवेदी अनन्तपुत्र-
दुबे-सदाशिवस्य इदं पुस्तकं । श्रीरस्तु ॥ ग्रन्थ ७६० ॥

261.

539. *The Same.*

Substance, country made paper 9¾×4 inches Folia, 42. Lines 8, 11 on a page Extent in ślokas, 960 Character Nagara Date Śaka 1663 Appearance, tolerable Complete

The MS comes to an end in leaf 41

In leaf 42 there are six lines more, beginning :—

यानि यदि यदा यो यं यस्य तस्य हि यद् यथा ।
यति येनाभि ये याश्च पृषोदरात्तं पदं भवेत् ।

Ending :—ऊर्मिर्नेनावधीत् ।

Post Colophon Statement :—शके १६६३ दुन्दुभीनामसंवत्सरे
उत्तरायणे ग्रीष्मऋतौ ज्येष्ठवद्य ११ भौमे हस्तनक्षत्रे आयुष्मान्-
योगे रामभट्टात्मजेन नागेश्वरेण काश्यां लिखितं सम्पूर्णमस्तु ।
श्रीकाशीविश्वेश्वरार्पणमस्तु ॥

भमरष्ठकट्यिवैं etc.

262.

2129. **उपलेखसूत्र ।** *Upalekha-Sūtra.*

Substance, country-made paper 10×4½ inches Folia, 6 Lines on a page, 9, 10 Extent in ślokas, 110 Character, Nagara Date, Saṁvat 1863 Appearance, fresh Complete

Colophon :—इत्युपलेखाख्यं पदशिष्टं समाप्तम् ।

Post Col :—यंजनशिरसि सन्निविष्टो रेफो प्रचयतां याति ।
स तु सर्व्वत्र न कर्त्तव्यः कर्त्तव्यः प्रपसङ्गेषु वा ॥
आदित्यैर्यातमित्यस्मिन् नयाचरे परे (?) ।
पदाध्यायेनुदात्तत्वात् संहितायामुदात्तवत् ॥
संवत् १८६३ ईश्वराब्दे ईश्वरनगरे काश्यां काश्यपगोत्रोत्पन्नेन
ब्रह्मोपनामकेन गोविन्देन वैशाखे लिखितं । श्रीविश्वेश्वरार्पणमस्तु ।

For a full description of the work, see W. p. 8. Burnell p. 2a says that it treats of क्रमपाठ. But the present MS is described in the colophon as पदस्थिष्ट. Edited by Pertsch. and also by Satyavrata Sāmaśrami with an anonymous bhāṣya in Ūṣā

The MS. is throughout marked in red. Each verse is marked with red. Sections are also marked in red pencil.

The work ends:—

त्र्यम्बकं भद्रं नः प्रणायत ऋतञ्च सत्यञ्चेति ।

यथासंहितं शास्त्रमुपलेखं शास्त्रमुपलेखम् ॥

ऋतञ्च सत्यञ्चेत्यपदक्रमम् क्रममिममुमयाभिगीतम् ।

द्विजवरगुरुणा गुरुणादरेण प्रपठितम् ।

पठितोऽपि पुण्यकर्मा भवति शास्त्रमुपलेखं शास्त्रमुपलेखम् ।

नमः शौनकाय नमः शौनकायेति वा पाठः ।

263.

1067 *The Same.*

Substance, country-made paper. 9½×4½ inches Folia, 5. Lines, 11 on a page Extent in ślokas, 110 Character, Nāgara Date, Saṃ 1614 Complete

Col. :—इत्युपलेखः समाप्तः ।

Post. Col. :—संवत् १६१४ मितौ वैशाख शुदि १ प्रतिपदा भौमे प्रातः-
काले लिखितमिदं पुस्तकं वाराणस्यां । गङ्गेश्वरस्य इदं पुस्तकम् ।

264.

7942. *The Same.*

Substance, country-made paper. 4×4 inches. Folia, 13, of which foll 1 and 3 are missing (with one leaf which cannot be located) Lines, 8 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured

Colophon :—इत्युपलेख ऋग्वेदपरिशिष्टं समाप्तं ।

265

1068 उपलेखभाष्यम् । *Upalekhabhāsyam*

Substance country made paper 10 x 4¼ inches Folia, 9 Lines, 10 on a page Extent in slokas 230 Character Nāgara Date, Sam 1680 Appearance old Complete in eight chapters

An anonymous commentary on Upalekha, printed in Ūsā along with the text

Beginning —

"अकारादयो द्वादश स्वरा" इति अकार आदि प्रथमो येषा ते अकारादय च दशचेति द्वादश। स्वरा इति संज्ञा अभिधीयते

ननु यथा चित्रगुमानयेत्युक्ते विशेषणभूताना गवामानयने सम्बन्धो नास्ति एवमकारादय स्वरा इत्युक्ते विशेषणभूतस्य अकारस्य स्वरसज्ञा न प्राप्नोतीति बोध्य। नैतदस्ति। लंबकर्ण-मानयेत्युक्ते विशेषणभूतयोरपि कर्णयोरानयनेन सबन्धस्तद्वदत्र विशेषणभूतस्याकारस्य स्वरसज्ञा भवति एव प्रतिज्ञात चेदिदम् ।

इत्यादि—

It ends —

तत पदान्तस्येति आद्यन्तयो सन्धिविशेष । तत स्वरविशेष , कम्पविशेषा । इत्येवसदृशा सदृशविधय । तस्मादिदमुपदेश-शास्त्रमिति। शास्त्रान्ते वृद्धाचार्य्य नमस्करोति नमः शौनकाय नम शौनकाय। अभ्यास आदरार्थं परितोषार्थो वा।

Col —इत्युपलेखभाष्येऽष्टमोवर्ग ।

Post Col —शुभमस्तु। सवत् १६८० समये पैष्यवदि दशम्या इद पुस्तकम् ।

266

2140 *The Same*

Substance country made paper 10½ x 4½ inches Folia from 3 to 10, Lines on a page 8 Character Nagara Date Sam 1701 Appearance discoloured

The manuscript is carefully corrected in red ink in a Bengali hand. It is divided in 8 chapters and not in 9 as in Weber, p. 8.

Col. :—इत्युपलेखभाष्ये चाष्टमवर्गः ।

Post Col. :—संवत् १७०१ वर्षे आषाढ़ वदि ३० सोमे लिखितं । आदि-[ता]मी दुवे गोपिना ।

On the reverse of fol. 19 we have :—

लिङ्गमस्तकविस्तारो लिङ्गोच्छ्रायसमो मतः ।
द्विगुणः परिणाहः स्यात् पिण्डिका तद्वदेव हि ।
प्रणालिकापि तद्वत् स्यात् पञ्चसूत्रमिदं स्मृतम् ॥

267.

428. ऋग्वेदप्रातिशाख्यम् । *Ṛgveda prātiśākhyam.*

By Śaunaka.

Substance, country-made paper. 9¾×4½ inches Folia, 13 Lines, 8-9 on a page. Extent in slokas, 234 Character, Nāgara Date (?).

A mere fragment containing the first chapter in six paṭalas, and three lines more.

See H.P.R. 2, 25 and L. 4190. See also Belval No. 200. Printed by Whitney.

268.

2977. *The same here called*

श्रौनकीयप्रातिशाख्यम् or पार्षदपरिशिष्टम् ।

Śaunakīyaprātiśākhya or *Pārṣadapariśiṣṭam.*

Substance, country-made paper 10×4½ inches Folia, 23 Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 900 Character, Nāgara. Date, Sam 1669. Appearance, old and discoloured Complete

The Post Col. Statement :—

विक्रमाद् गते वर्षे नन्दर्त्तुरसभूमिते ।
ज्यष्ठाष्टम्यां तपस्याख्ये भौम इन्दौ शुभेऽहनि ।

वाराणस्यां महापुर्य्यां हरिकृष्णो व्यलीलिखत् ॥

श्रीविश्वेश्वराय नमः ।

Then fifteen lines more, which contain the beginning of another work.

सोमेश्वरादीन् प्रणम्यादौ जगन्नाथेन सद्गुरून् ।

ऋग्वेदार्थक्रमज्ञानव्याख्या सन्तन्यतेऽधुना ॥ इत्यादि

269.

1977 *The Same*

For the manuscript and the work see L. 4190.

Post Colophon :—

संवत् १६९३ शाके १५५८ समये फाल्गुनकृष्णनवम्यां गुरुवासरे अद्येह वडनागरज्ञातिना केशवेन व्यास श्री ५ सूरजितः सूनुना मूर्द्धपुरे काश्याः समागतेन लिखितोयं ग्रन्थः स्वार्थं परार्थंच । पार्षदपुस्तकमेतत् सर्व्वथा मामकानाञ्च पठनाय भवतु नित्यमन्येषां सूरिसूरीणां ।

वन्दामहे महेशानचण्डकोदण्डखण्डनम् ।

जानकीहृदयानन्दचन्दनं रघुनन्दनम् ॥

270.

2182. **ऋग्वेदप्रतिशाख्यपार्षदभाष्य ।** *Ṛgveda prātiśākhya-Pārṣadabhāṣya.*

(With the text) by Kumāra Viṣṇumitrācārya, son of Devamitrācārya.

Substance, country-made paper 10×4 inches. Folia, 141 Written in four different hands—(i) 1 to 48 leaves in the seventeenth century handwriting is a restoration, representing 46 leaves of the original MS ; (ii) 47—93 in the fifteenth century handwriting, old and discoloured, (iii) 94 to 139 in the sixteenth century handwriting, discoloured, (iv) 140th leaf bearing the date Saṃvat 1843 is a duplicate of the last leaf which *is of the third hand*, and has the leaf mark corroded Character, Nagara. Date (?). Complete At the end of the MS , the extent in slokas is given at 5550

Colophon :—इति श्रीदेवमित्राचार्यपुत्र-श्रीकुमारविष्णुमित्राचार्य-विरचितायां छन्दर्थायां पार्षदव्याख्यायां चतुर्दशपटल ... समाप्तः वेदस्य वेदप्रातिशाख्यस्य महाभाष्यमिति ग्रंथकर्तार्पणमस्तु । ग्रंथ ५५५० ।

एकोदेवः सर्वभूतेषु गूढः etc.

The above Colophon and the Post Col. belong to the last old leaf.

The Post Colophon in the duplicate leaf:—संवत् १८४१ विक्रमाब्दे श्रावणशुक्लैकादश्यां श्रीकाश्यां दुण्ढिविनायकसन्निधौ ब्रह्मोपनाम्ना रामभट्टात्मजगोविन्देन संपादितम् ।

It begins :—श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ ॥

सूत्रभाष्यकृतः सर्व्वान् प्रणम्य शिरसा शुचिः ।
शौनकं च विशेषेण येनेदं पार्षदं कृतम् ॥
तथा वृत्तिकृतः सर्व्वान् तान् सूत्रपदसंख्यया ।
तेषां प्रसादादेतेषां सम्यग् वृत्तिमारभे ॥
तेष्वदोषनिवृत्त्यर्थं विस्तरार्थं क्वचित् क्वचित् ।
ज्ञानार्थं पठनार्थं च प्रोच्यते सा मया पुनः ॥
तस्याः समापने शक्तिं त एव प्रदिशंतु मे ।
लब्ध्वा कामसमर्थं तेभ्यः प्रमेयं पारमेष्ठितम् ॥
पंचालां व्याप्नुवन् पूर्वं वत्साशां कुलसत्तमम् ।
यस्मिन् द्विजवरा जाताः बह्वृचाः पारगोत्तमाः ॥
देवमित्र इति ख्यातस्तस्मिन् जातो महामतिः ।
स चैव पार्षदश्रेष्ठः सुतस्तस्य महात्मनः ॥
ज्ञाता तु विष्णुमित्रः स कुमार इति कथ्यते ।
तेनेयं योजिता वृत्तिः संक्षिप्ता पार्षदे स्फुटा ॥
परिरक्षन्तु विद्वांसः सज्जना इमां मम ।
अन्याचार्यकृताद्व्याख्यानात् लघुभूतस्य मुद्गणाम् ॥
प्राक्कारतार्थं लक्षणं वर्द्धितं वृत्तिकोविदम् ।
ज्ञात्वा तार्ष्टं मंत्रार्थं इति क्रियानुशासनम् ॥

तस्मादादौ तावत् शाखावतारमुच्यते ।

अथ शौनको गृहपतिर्वै नैमिषीयैस्तु सस्थितैः ।

दीक्षासु चोदित प्राह सत्रे तु द्वादशाहिके ॥

इति शाखावतार स्मरन्ति । अथ सम्बन्ध उच्यते । इह हि द्विजानां वेदाभ्यास सकलपुरुषार्थसिद्धे कारणमिति हि वैदिक [सि]द्धान्तः । स च पुरुषार्थश्चतुर्विध धर्मार्थकाममोक्षा इति तदप्युक्तमङ्गविधाने । यथा पवमान-नाभानेदिष्ठद्रुदा पुरुषसूक्तादिषु । वेदाभ्यासो हि पञ्चधा विहित अध्ययन विचारोऽभ्यसन जपो ऽध्यापनमिति तथा च स्मर्यते ।

वेदः स्वीकरण पूर्वं विचारो ऽभ्यसन जप ।

तद्दान चैव शिष्येभ्यो वेदाभ्यासो हि पञ्चधेति ॥

तदपि वक्ष्यति एक श्रोता दक्षिणतो निषीदेत्यादिना अध्ययनम् अभ्यासार्थं कृत्वा वृत्तिमित्यभ्यसनम्, प्रयोगार्थं तु मध्यमामिति जपादि, तद्दान च शिष्येभ्य इत्यध्यापनम् । पारायण वर्त्तयेत ब्रह्मचारीत्येवमादिना । तस्मादधीतवेदस्य हि सति सामर्थ्ये सपूर्णफलेच्छया विचारस्यावसर प्राप्त । स च विचार द्विविध । अर्थतो लक्षणतश्चेति । तथाचोक्त ।

स्थाणुरय भारहार किलाभूदधीत्य वेद न विजानाति योऽर्थम् ।

योऽर्थज्ञ इत्सकल भद्रमश्नुते नाकमेति ज्ञानविधूतपाप्मेति ।

तथाच । लक्षणम् । यो न वेत्त्यृद्धु न कर्मफलभाग भवेत ।

लक्षणज्ञोहि मन्त्राणा सकल भद्रमश्नुत इति ॥

तस्मात्तावत् पूर्वं लक्षणमुच्यते । लक्षणपूर्वक हि अर्थपरिज्ञानम ॥
तथाचोक्तम् ।

स्वरोवर्णोऽक्षर मात्रा देव योगार्थमेव च ।

मन्त्र जिज्ञासमानेन वेदितव्य पदे पदे ॥ इति

सर्वत्र शास्त्रादौ नमस्कार करोत्याचार्य इष्टसिद्ध्यर्थम् । यथा स्वयम्भुवे ब्रह्मणे विश्वगोत्रे यथा च सर्वात्मान विश्वसृज स्वयम्भुवमिति यथा च पितृदेवर्षि-सर्वेभ्य इति । अत अत्रापि शौनकाचार्यो भगवान् शास्त्रादौ नमस्कार चकार । अविघ्नार्थं च परावरे इति च परावरे इति च ।

Text —परावरे ब्रह्मणि य सदाऊ

वेदात्मान वेदनिधि मुनीन्द्रा ।

त पद्मगर्भं परम त्वादिदेवम्

प्रणम्यर्चा लक्षणमाह शौनक ॥

End —वैतानिकसञ्ज्ञालाभात् । सति नियमे ममामे वर्चं इति । इति यथैव + + + + दैवे प्रयुज्यते एवमिहापि प्रयुज्येत । ममामे वर्चं इति प्रत्यृच समिध इति । इहेद सर्व्वं इष्यते व्यपरोत्तर-काल च प्रसग स्यात् । तत्प्रभृतत्वात् कर्मणां । तस्मात् वैतानिक-सञ्ज्ञा निवर्त्तयितव्या यद्येवमसञ्ज्ञा या नैव निवर्त्तयितव्या । कथं प्राप्तिप्राप्तभेदात् । पूर्व्वं द्वादशाध्याया शौनकस्य कृति चमौ चत्वारश्चाश्वलायनस्य एवमप्राप्तसञ्ज्ञा किमिति निवर्त्तयति । स कथ पुनर्नानाध्यायागमादाचार्यप्रवृत्तिदर्शनाच ।

स्वामिकुमारपुत्रेण मुद्गलेन च धीमता ।

क्रियमाणायेद दत्त भाष्ये शिष्याय धीमते ॥

प्राप्ते चैतद्भजागतयोर्वेदभक्तित स स्वर्गे लोके जयति एभि-श्छन्दोभि अथ चामृतत्व च गच्छति । इत्याह भगवान् शौनकः । अपीह श्लोकाः ॥

गायत्र्यादीनि छन्दांसि सोमो येनाहृतः पुरा ।

तानि सर्व्वमिद तत्त्व . ... ।

स्वर्ग्यं यशस्यमारोग्यपुण्यसञ्ज्ञिकरं शुभम् ।

कीर्त्यर्थं धामद च सर्व्वाभीष्टार्थदायि च ॥

The originals from which the different parts have been copied, seem to have been defective as there are many lacunae.

271

6187. पार्षदवृत्तिः

By Kumāra Viṣṇumitrācārya

Substance country made paper 13½ x 3½ inches. Folia [illegible] Lines 8 on a page. Character Nāgara of the eighteenth century. Appearance, old and repaired. The first three leaves have the first few lines of every line restored on new paper. It is complete.

Pārṣada, an ancient name of the Prātiśākhya.

(श्रीगणेशाय नमः ।) श्रीशौनकाय नमः ।

सूत्रभाष्यकृतः सर्व्वान् प्रणम्य शिरसाञ्जलिः ।

शौनकस्य विशेषेण येनेदं पार्षदं कृतम् । etc., etc.

See our number 2182

272.

2041. *Pārṣada Sūtras* with the vṛtti of Kumār or Viṣnumitra and the Bhāṣya by Uvaṭa, son of Vajraṭa of Ānandapura in Guzerat.

Substance, country-made paper 11¼×4¾ inches Folia, 118 Lines on a page, 13 to 16 Extent in ślokas, 5 300 Character, Nāgara. Date S K 1721 Appearance, discoloured. Complete.

The MS contains the whole of Uvaṭa's Bhāṣya preceded by Viṣnumitra's Vṛtti on the first two vargas only

Last Colophon · इति श्रीपार्षदव्याख्यायां आनन्दपुरवास्तव्यवज्रटपुत्र-उवटकृतौ प्रातिशाख्यभाष्ये अष्टादशपटल समाप्तः ।

Post Col :—शके १७२१ सिद्धार्थनामसंवत्सरे भाद्रपद-शुक्ल १२ तद्दिने इदं पुस्तकं चतुर्द्दशोपनामक-काशीनाथदीक्षितस्य लिखितम् ।

6b इति श्रीदेवमित्रसुत विष्णुमित्रकृते प्रातिशाख्ये वर्गद्वयवृत्तिः । अष्टौ समानाक्षराण्यादित इत्यादि । इति परावरे ब्रह्मणीत्यारभ्य सकलदेशीयवैदिकैः पठ्यमानस्य आद्यवर्गद्वयस्य व्याख्या ।

अथ भाष्यं । अष्टौ समानाक्षराण्यादितः किमर्थमिदमारभ्यते ।

शिक्षाछन्दोव्याकरणैः सामान्येनोक्त लक्षणं ।

तदेवमिह शाखायां इति शास्त्रप्रयोजनम् ।

प्रातिशाख्यप्रयोजनसत्त्वेन श्लोकेनोच्यते । शिक्षादिभिरेवं सामान्येनोक्तमर्थं उक्तलक्षणं यथातावत् शिक्षायां रमूर्द्धन्याः ऋदुरषा सामान्येन सर्व्वशाखासु रेफो मूर्द्धन्य इत्युक्तः तथान्यस्यां शाखायां दन्तमूलीय इति रेफो दन्तमूलीय इत्युक्तः एवं च सर्व्वशिक्षावर्णेषु समकरणानुप्रदानादि सर्व्वासु शाखासु विदधाति न तु नियमत ।

Colophons:—18b इति पार्षदव्याख्यायां वज्रटपुत्र-उवटकृतौ परिभाषापटलं

प्रथमम् । 28b ॰मह्यानन्दपुरवास्तव्यवज्रटपुत्र-उवटकृतौ संहिता-पटलं द्वितीयम् । 31b इति पार्षदव्याख्यायां उवट प्रातिशाख्यभाष्ये तृतीयं खरपटलम् । 38a इति प्रातिशाख्ये चतुर्थं पटलम् । 43b इति पार्षदव्याख्याया उवटकृतौ प्रातिशाख्ये पञ्चमं पटलम् । 46a इति॰ षष्ठं पटलं प्रथमोऽध्यायः । 52b ॰ आनन्दपुरवास्तव्यवज्रटपुत्र-उवटकृतौ सप्तमं पटलम् । 60a इति ॰ प्रातिशाख्यभाष्ये अष्टमं पटलम् । 68b इति श्रीपार्षदव्याख्यायां आनन्दपुरवास्तव्यवज्रटपुत्र-उवटकृतौ प्रातिशाख्यभाष्ये नवमं पटलम् 71a ॰ क्रमपटलम् दशमम् । 79a ॰ हेतुर्नामैकादशं पटलम् 82a ॰ द्वादशं पटलम् । 89b शिक्षापटलं त्रयोदशम् । 99b ॰ चतुर्दशं पटलम् । 102b ॰ पञ्चदशं पटलम् । 109a ॰ षोडशं पटलम् । 114a ॰ सप्तदशं पटलम् ।

273.

550. प्रातिशाख्यभाष्यम्

By Uvata.

For the MS. see L. 1450.

274.

4180D. *The Same.*

Substance, country-made paper 9¾×3¾ inches Folia, 2 to 68. Lines, 5 to 7 on a page. Characters, Nagara of the nineteenth century Appearance fresh. Without beginning and without end

23A. आनन्दपुरवास्तव्य-भट्टवज्रटसुतस्य उवटस्य कृतौ प्रातिशाख्यभाष्ये प्रथमाऽध्यायः

47B. ॰ द्वितीयोऽध्यायः ।

275.

1351. *The Same*

Substance, country-made paper 11×5 inches Folia, 190 Lines, 8 on a page Character, Nagara Date, Samvat 1754 Appearance, fresh.

Post Colophon statement —

ज्यैष्ठमासे कृष्णपक्षे अष्टम्या ८ चन्द्रवासरे सवत् १६५७ लेखक-
ठाकुरप्रसाद रहनेवाला कालीजीमे गाव बुधुलपुर थाना रोहनि-
यांको चौकी ।

On the reverse of the last leaf the following is noted —

श्रीलहारवङ्गाधिपतेर्भातृरामेश्वरसिंहस्य पण्डितयुगलकिशोरव्यासस्य पुस्तक स्यानुलिपिरियम् ।

The original from which the MS was copied was defective in the beginning

In the first line of leaf 1B, occurs the following colophon —

इति श्रीपार्षदव्याख्यायामानन्दपुरवास्तव्यवज्रटपुत्र-उवटकृतौ
प्रातिशाख्यभाष्ये सहितापटल द्वितीयम् ॥

Last Colophon in 189B —

इति ० अष्टादश पटल समाप्तम् ॥ १८ ॥

Then there are the following verses —

जटा माला शिखा लेखा ध्वजो दण्डो रथो घन ।
अष्टौ विकृतय प्रोक्ता क्रमपूर्वा मनीषिभि ॥ १ ॥
ब्रूयात् क्रमविपर्यासक्रममीदृगविधिर्वदेत् ।
जटाख्या विकृति धीमान विज्ञाय क्रमलक्षणम् ॥ २ ॥
ब्रूयात् क्रमविपर्यासावर्द्धर्चस्यादितोन्तत ।
अन्त चादि नयेदेव क्रममालेति कीर्त्तिता ॥ ३ ॥
पदोत्तरा जटामेव शिखामार्य्या प्रचक्षते ।
क्रमद्वित्रिचतु पञ्चपदक्रमसुदाहरेत् ॥ ४ ॥
पृथक् पृथग विपर्यस्य लेखामाहु पुन क्रमात् ।
ब्रूयादादे क्रम सम्यगन्तादुत्सारयेदिति ॥ ५ ॥
पादर्गैवा (?) ऋचि वा यत्र पठन स ध्वज स्मृत ।
क्रममुक्ता विपर्यस्य पुनश्चक्रमनुत्तरम ॥ ६ ॥
अर्द्धचादेव युक्तोत्या क्रमदण्डोऽभिधीयते ।

पादशोऽर्द्धर्चशो वापि सर्व्वोत्था दशवन्धयः ॥ ७ ॥
अन्तक्रमं पठेत् पूर्व्वं आदिपर्य्यन्तमुच्चरेत् ।
आदि+मं नवेदन्तं घनमार्य्याः प्रचक्षते ॥ ८ ॥
जटामाला शिखाचाख्या इत्यष्टौ विकृतीः पठेत् ।

ध्वजः पाठः । गायन्ति त्वा । येमिर इति येमिरे । त्वा गायत्त्रिणः । वंशमि-
वेति । वंश इव । इत्यादि ।

गोतुखो वत्सः शिशिराश्वलायनमुद्गलौ ।
पञ्चैते शाकलाः शिष्याः शाखाभेदप्रवर्त्तकाः ॥ १ ॥
ऋग्वेदादिर्मद्गाशाखा कल्पारम्भेन रामता । (?)
गोभिला[ः] शौनका· सर्व्वे कल्पशाखा प्रवक्ष्यते ॥ (?)

276.

2331. जटापटल *Jaṭāpaṭala.*

Substance, country-made paper $8\frac{1}{4}\times4\frac{1}{4}$ inches Folia, by counting 7, marked from 2—8 Lines, 9 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century. Date (?) Appearance, discoloured. Incomplete

In the *left-hand upper corner of every leaf*, it is called जटापटलः, which ends in leaf 5A.

For the work जटापटल see L. No. 1234.

In 5A. जटामालाशिखालेखाः ध्वजो दण्डोरथोघनः ।
अष्टौ विकृतयः प्रोक्ताः क्रमपूर्व्वा मनीषिभिः ॥ See above

All these eight 'Vikṛtis' are defined and illustrated by examples.

In leaf 7A.—इति विकृतिलक्षणानि ।

Then commences an extract from नौविमञ्जरी of Dvyā Dvivedi, in one of the opening verses of which the author is described as एकादशप्रकारैस्तु संहितापाठतत्परः ।

In commenting upon this epithet the commentator, who is the author himself, explains the 11 kinds of Pātha, as

will be found in L. No. 1183. The present MS. gives examples of all the different kinds of Pāṭhas. Dvyā Dvivedī is here quoted to support the author of the षट्विकृतिलक्षणानि ।

277

661. *The Same* with a comm.

For the manuscript see L 1234.

One of the devices to prevent interpolations in the text by directing recital of the hymns in different arbitrary ways.

Attributed to Hayagrīva.

278.

2795. जटापटलव्याख्या दीपिकाख्या

For the manuscript and the work see L. 1525.

The text Jaṭāpaṭala is attributed to Hayagrīva. It is a work on the complicated modes of reciting the hymns of the Ṛgveda. The present commentary is by Dayāśaṅkara, son of Dharaṇīdhara Vyavahārika.

279.

665. स्वराङ्कुशः ऋग्वेदीयः *Svarāṅkuśa of the Ṛgveda*

By Jayanta Svāmī.

It consists of 21 verses.

For the manuscript see L. 1235.

Printed in Ūṣā.

280.

2505. *The Same* with an anonymous commentary.

For the manuscript and the works see L 2072

281.

9962A. *The Same with another commentary.*

Substance, country-made paper. 9¼×3 inches. It begins in leaf 1 and ends in leaf 7A, line 4. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 80. Character Nāgara. Date, Saṃ 1910. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

It contains 12 verses out of 21, with their commentaries.

The *text* is by Jayanta Svāmī and the *commentary* anonymous. Both printed in Ūṣā.

For the text see L. 1235 and 2672.

The *commentary begins thus.*—

श्रीगणेशाय नमः

एकस्मिन् रूपमर्द्धे हिमकरविशदं स्वर्णवर्णं परस्मिन्
कण्ठे हारं विषं च वहति नयनयोः साञ्जनानञ्जनत्वे ।
वक्षः किञ्चित् कपाटाकृति कनकनगश्रोणि किञ्चिच्च बिभ्रत्
कृत्तिं वासश्च लम्बोदरजनकमहो तन्महो भावयामः ॥

ऋग्वेदवारणसमावरणैकहेतुः
वक्रः स्वराङ्कुश इति प्रथितोऽस्ति तस्य ।
सञ्चारणे निपुणता तदिभाधिरूढोः
सञ्जायतामिममतः प्रकटीकरोमि ॥

सकलदेवेभ्यसाधारणीं भक्तिं कुर्व्वाणो ग्रन्थारम्भे विघ्नविघाताय शिष्टाचार-परिप्राप्तं नतिरूपमङ्गलमाचरितमादौ शिष्यशिक्षायै निबध्नाति

हेरम्बं चण्डिकां नत्वा शम्भुं सूर्य्यं हरिं गुरुं ।
सरस्वतीं कविवरान् वक्ष्येऽहं स्वरनिर्णयं ॥

अहं जयन्तस्वामी स्वरनिर्णयं वक्ष्य (३ ?) इत्यन्वयः ।

It ends thus:—

उदात्तानुदात्तौ स्वतन्त्रौ ताभ्यां मिलित्वा जायन्ते ये चैप्रादयः स्वराङ्कुशं ।

Then *commences* 9962B.

282

603 अष्टविकृतिविवृति *Aṣṭavikṛtivivṛti*

By Madhusudana

With an anonymous comm

For the manuscript see L 1492 Lately repaired

Printed in the Usā But the present manuscript differs considerably from the printed text

Madhusūdana acknowledges his obligations to Vyādi and others, who preceded him in writing works on the eight different modes of reading the Rgveda

Madhusūdana describes himself as Kṛṣṇa Dvaipāyana tanūdbhava, or, the son of Kṛṣṇa Dvaipayana He also says that he obtained the permission of Vyadi The commentator, however, explains Kṛṣṇa Dvaipāyana tanūdbhava as तत्कर-जातत्वेन तत्कुमार इत्यभिहित ।

Satyavrata Samasrami's printed text omits the introductory verse of the commentator, which is supplied from the present manuscript

मधुसूदनमुनीश्वररचिताष्टौविकृतिसम्वरणस्य ।
तत्पूर्व्वेश्च पुरोगमाचार प्रकाशमारभते ॥

Satyavrata Sāmasrami also omits the second half of the second verse, which is explained in the comm The second half is —

"वच समपद्भारिणी पदविपश्चितामन्वहम् ।
मनोभुवि विहारिणी भवतु वेदविद्या विशारदा ।"

He also omits two leaves and a half at the end.

283.

2506 *The Same*

Substance foolscap paper of 1831 8×6½ inches Folia, 32 Lines, 10 on a page Extent in slokas 600 Character Nagara. Date (?) Copied from an original dated Śaka 1712 Appearance, fresh Complete

284.

6180A *The Same.*

Substance, country made paper 10×4¼ inches Folia, 19 Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century Appearance, fresh Complete

Colophon —इति श्रीमधुसूदनविरचिता जटाद्यष्टविकृतिविवरणं समाप्तम्।

285

6188. जटोदाहरण *Jatodāharana.*

Substance country made paper 7¾×4 inches Folia, 8 Lines, 9 11 on a page Character, Nagara Date, Samvat 1777 Appearance, old and discoloured Complete

Beginning — श्रीगणेशाय नम ॥

ओम् इष्हसते परिदीया रथेनं etc, etc

2A. ब्रूयात् क्रमविपर्यासं क्रममौदृग् धिया वदेत्।

जटाख्या विकृति धीमान् विज्ञाय क्रमलक्षणम् ॥

अथ जटोदाहरणम्।

इष्हसते परि परि इष्हसते परि। etc.

2B अथ मालोदाहरणं

ब्रूयात् क्रमविपर्यासावर्द्धचैस्यादितोऽन्तत'।

+ + + + + पेदेवं क्रममालेति कीर्त्तिता। २॥

इष्हसते etc

3A, अथ शिखोदाहरणम्, 3B, अथ क्रमलेखोदाहरणम्, 4B, इति क्रमलेखोदाहरणम्, अथ क्रमध्वजोदाहरणमुच्यते, 5A, अथ क्रमदण्डोदाहरणम्, 6B, अथ क्रमरथोच्यते, 8A, अथ घनोदाहरणमुच्यते

Last Colophon —इति घनोदाहरणम्।

Post Colophon —सु॰ रेवादत्तस्येदं लेखकपाठकयो' शुभ भूयात् ॥ श्री श्री ॥ श्री ॥

सवत् १७७७ आश्विनमासे शुक्लपक्षे २ गुरुवासरे। शुभमस्तु ॥

इति संहितैकादशप्रकारा लिखिता ॥ संहिता १ ॥ पद २ । क्रम ३ जटा ४ । क्रममाला ५ । क्रमशिखा ६ । क्रमलेखा ७ । क्रमध्वज ८ । क्रमदंड ९ । क्रमरथ १० । क्रमघन ११ ॥

286.

6176

Substance country made paper 9×4 inches Folia 6 of which the third and the fourth are missing Lines 10 on a page Extent in slokas 100 Character Nagara Date Samvat 1798 Appearance good

It gives the eleven different orders of the words of the mantra "बृहस्पते परिदीया रथेन" etc, etc, in recital

Beginning —

अथ संहिताया एकादशप्रकारा लिख्यन्ते ।

अनुलोमविलोमाभ्यां त्रिवारं हि पठेत् क्रमम् ।

जटाख्या विकृति धीमान विज्ञाय क्रमलक्षणम् ॥

तत्र प्रथमसंहितापदक्रमाणि लिख्यन्ते । बृहस्पते etc, etc

Colophon —इति समाप्त ।

Post Colophon —संवत् १७९८ वर्षे मार्गसेकि शुक्लपक्षे प्रतिपदायां लिखित केशवगिरि विश्वेश्वरसमीपे लिपित । शुभ पठनार्थं ब्रह्मभट्ट । राम । राम ।

Then the following is in red ink

व्यवहारिक गणपतिपुत्र शिवशङ्करेण लिखित शोधितश्च संवत् १७९८ माघ शु ४ बुधे ।

287.

1007 **चातुर्ज्ञानम्** *Caturjnāna* *By Pāngu Nārāyana*

Substance country made paper 9¼×3¼ inches Folia, 27 Lines 7 on a page Extent in slokas 300 Character Nagara Date Sam 1663 Appearance old Complete

Aufrecht says that it is a list of sukta, varga, mandala and astaka of Rv (Cat Cat p 185) This is not quite correct

It gives lists of words occurring in the whole of the Ṛgveda, (1) ending in Visarga (technically called Samāna), (2) ending in N (called Nānta), (3) expanding into अय्, अव्, आय्, आव् or च, या (technically called Vivṛtapada), and (4) simple non compound words (called Ekapada) See H P R Vol III, 92 and pref See also page ञे, Niruktālocana by Satyavrata Sāmaśrami, and Belval p 37 in which it is called Cātrjñāna

Belval, p 38, contains Caturjñana paribhāsa only But it is recorded under the name of Ṛgveda Paribhāsākārika

Beginning —श्रीमद्गणपतये नम ।

समाननान्तविवृतपदान्येकपदान्यपि ।

दक्षिणामूर्त्तिराहैतत चातुर्ज्ञान विदुर्बुधा ।

× × × × ॥

Col —इति समानपरिभाषा 2A

Col —इति नान्तपरिभाषा 2B

× × × ×

एकद्वित्रिचतुर्थपञ्चषट्सप्ताष्टनवादिभि ।

पदै प्रकारभेदैस्तैरुक्तान्येकपदान्यपि ॥

Col —इति चातुर्ज्ञानपरिभाषा 3B

अथ समानविवृतानां नैकपदानि यथाक्रम वक्ष्यते ।

इतस्ततो निश्चित यत चातुर्ज्ञानादिलक्षणम् ।

तदेकीकृत्य कथित मकुन्दनारायणेन तु ॥ इति परिभाषा ।

अग्निमीळे सुता विश्वा दधाना अजोषा इन्द्र ता सोमपा इमा जुष्टा मतृरा दस्रा घृतपृष्ठा यजत्रा द्रविणोदा धाना सुम्ना यज्वदम् ।

It ends —विश्वामित्रजमदग्नी इति दस्युहन्तम मकारयजुषनमक्षणोरलोक कल्पयतु विभ्रु सुमद्धादुदात्तम ।

Col —इति अष्टमाष्टकचातुर्ज्ञान समाप्तम ।

Post Col —संवत १६६२ वर्षे भाद्रपदादि अष्टम्या मन्दवासरे उषा

ध्यायदासेश्वरभट्टसूनुना माधवेन सद्दस्त लिखित । काश्यां त्रिपुर-
भैरवीसन्निधौ स्वार्थं परार्थं च ।

288.

2061. *The Same*

Sub tance, country ma le paper 12×4½ inch s Folia 10 Lines on a page 9 Extent in Sh kas 150 Character Nagara Date Samvat 1868 Appearance fresh Complete

Colophon —इत्यष्टमाष्टके धातुध्यानं सम्पूर्णम

Post Col. —सवत् १८६८ चित्रभानुनामवत्सरे माघशुक्लचतुर्थ्यां गुरौ
श्रीकाश्यां ब्रह्मोपनामा गोविन्देन लिखितम् । श्रीविश्वेश्वरार्पणमस्तु ।

289

2982 *The Same*

Substance country made paper ×4 inch s F l 7 to 7 Lines 9 on a page Character Nagara Date Samvat 1662 Appearance old and dis coloured Incomplete at the beginning

Last Colophon —इत्यष्टमाष्टकधातुध्यानं समाप्त । समाप्त चेद धातु-
ध्यानपुस्तक ।

Post Colophon —सवत् १६६२ समय पोष सुदि गुरुवासरे इद पुस्तक
लिखित सतदासेन मिदं पुस्तक श्रीमरघुनाथाय नम । दुण्ढिराजाय
नम । etc , etc यादृशं पुस्तक etc., etc

290

6060 **ऋग्वेदगलितप्रदीप** or **गलदीपिका** *Rgvedagalita pradipa or Galadipika*

By Bharadvaja Laksmidhara Suri

Substance, country made paper ×3 inches Folia 6 Lines, 9 on a page Extent in slokas 120 Character Nagara Date Samvat 1620 = 1564 A D Appearance old and di coloured Complete

See Belval No 57 His explanation does not give any clear idea

Last Colophon —इति गलदीपिका समाप्ता

Post Colophon.—संवत् १५६० वर्षे आषाढवदी १० रवौ लिखितम् । पण्डित पूर्णनाथपुत्रपौत्राणामध्ययनार्थम् । शुभं भवतु । कल्याणमस्तु ।

The maṅgalācaraṇa and the object of the work.—

प्रणम्य सच्चिदानन्दं सान्द्रमाद्यन्तवर्जितम् ।
देवस्मृग्वेदगलितं पदवृन्दं प्रचक्ष्यते ॥
अलब्धत्वादनूक्तत्वाददृष्टानुविधानतः ।
अधीया प्रातिशाख्याद्यैरतः समयनामता ॥
ऋचोऽखिला गलन्त्येव यथापूर्वं पुनर्गता ।
नूमे ब्रह्माणि यत्रेम विनीताभ्यामिति स्थिति ॥
चिरादिगत एकस्मिन् वार्गेर्द्धार्द्धाद्विरेव वा ।
गलेत् सर्व्वत्र योऽप्यग्निचतुरादिगत' स च ॥
गलेच जागतोर्द्धचोऽखिलेष्टुभस्य पुनर्गत' ।
चतुरादिगतं वर्गे यवैकस्मिन् पदत्रयम् ॥
प्रत्यध्यायं तु यिष्टानि गलितान्यभिदध्महे ।
अर्द्धमर्द्धवापि स्यादध्यायान्तादित + +त् ॥
गलितं यद् यच्छौनादि नत न्यूनं पदत्रयात् ।
अग्निं यष्टाष्टकोयाध्यायस्थं यदिष्टाय यत् ॥
तथाचेत्यपि प्रब्दास्तु न प्रतीकानि केवलाः ।
प्रायोऽग्निपूरणास्ते च ज्ञेयं चान्यविशेषणम् ॥

इति परिभाषा ।

Then the work proceeds —

अग्निमिंद्राय तस्मायवाह्येम विदुस्तथा ॥
अस्माकमग्ने देवाश्च सेमं नो अमपाम्य च ॥

The definition of *Galita*

5B प्रागधीतपरस्तोर्द्ध यस्य वै पदसंहितम् ।
नाध्येयं पदकालेऽपि गलित तदिदुर्बुधाः ॥

एकच्च केवल शुद्ध यद यदा पदद्वयम् ।
विनाह्निख्य एवैतत् प्राखाया न गलेदिह ॥

The work ends —

इम गलितदीपाख्य भारद्वाज ऋगर्थवित् ।
लक्ष्मीधरोऽकरोत् पूर्व्व सम्प्रदायानुसारत ॥
इति गलान्तदीपिका ॥

Then follow 9 verses, the first of which giving the definition of Galita has been quoted above After the nine verses come the last colophon and the post colophon statement

2A इतिश्रीमदृग्वेदगलितप्रदीपे भारद्वाजसूरिविरचिते प्रथमाष्टक समाप्त , 2B, इति द्वितीयाष्टक , 3A इति तृतीयाष्टक , 3B, इति चतुर्थाष्टक , 4A, इति पञ्चमाष्टकम् , 4B, षष्ठाष्टक 5A, इति सप्तमाष्टकम् ।

291.

345 ऋग्विधान । Rgvidhana

Attributed to Saunakacarya

For this MS see L 1519, and for the work see I O Catal 62

Copied in Sam 1931, from a MS bearing date Sam 1786, by the same scribe who copied Catal No 293 See *infra*

Post Col —

सवत् १९३१ कुआर कृष्णचतुर्थ्यां काश्या लिखित लाला हीरा लालकायस्य वनारसमहल्लि मैनपुरा । उदकानल इत्यादि ।

Then Rajendra adds in English

"Copied from a MS belonging to Pandita Vamanacarya of the Govt Sanskrit College, Benares Dated सवत् १७८६ शके १६५१ वैशाखकृष्णचतुर्थ्यां काश्या लिखितमिद पुनतामकर-गङ्गाधरभट्टेन पत्रसख्या ३२ आकार ७½ × ३½ इञ्च प्रत्येक पृष्ठे पक्तिसख्या ११ ग्रन्थसख्या ८५०"

292

6186 ऋग्विधान । Ṛgvidhāna

Substance country made paper 12¾×4¾ Folia, 63 Lines 14 on a page Extent in slokas 1,30 Character Nagara Date Samvat 1879 Appearance discoloured Complete

The original of this was defective, inasmuch as it leaves lacunae, as in foll 3 and 4

A work on the uses of the mantras of the Ṛgveda

Beginning —

श्रीगणपतये नम ।
शौनक उवाच ।
नियतेन हि देवाना मन्त्राणा कलिदोषत ।
कलिदोषनिवृत्त्यर्थं गायत्रा पूजयेद् द्विज ॥
गायत्रीमन्त्रसिद्ध्यर्थं गायत्रीमयुत जपेत् ।
सर्वेषा वेदमन्त्राणा सिद्ध्यर्थं लक्षक तत ॥
गायत्री तस्य सिद्ध्यर्थं समव्याहृतिसम्पुटा ।
अयुतस्य जपेत् पूर्वं गायत्री भिद्भदा तदा ॥

It ends —अरण्ये वा चिरम्भस्य प्रयतो वेदसंहिताम् ।
मुच्यते पातकै सर्वै पराकै शोधित त्रिभि ॥

Colophon —इति ऋगविधान समाप्त ।

Post Colophon —श्रीवेदव्यासार्पणमस्तु ।

Then there are four lines, after which comes the date सवत् १८७९ माघमासे कृष्णपक्षे अष्टमी रविवासरे लि० श्रावस्तीमध्ये नन्दीकग्० ।

Ṛgvidhāna is well known, with the descriptions of which, however, as given in L 1519 and I O Catal No 62, the present MS does not agree The beginning of this is the same as that of Vṛhadṛk vidhana, described in L 1518, but the end is not the same

18B, इति ऋगविधाने प्रथमोऽध्याय ।

39B, इति ऋग्विधाने द्वितीयोऽध्याय ।

There is no more chapter colophon, although we have here directions about the uses of the mantras up to VIII 8 of the Rgveda

293.

344 बृहद्दृग्विधान । Brhadrgvidhana

Attributed to Saunaka

For this MS see L 1518

Copied in 1930 Sam from a MS bearing date Sm 1841 and compared by Rajendralala with a manuscript dated Sam 1919

The Post Col Statement —

श्रीवेदपुरुषार्पणमस्तु ॥ सवत् ॥ १८४१ ॥ गाद्यसौनामसवत्-सरे मध्येशुक्लासरे लिखितमिद प्रयोपनामक आत्मारामेण स्वार्थे परोपकारार्थं च ॥ श्री ॥ सवत् १९३० वैशाख-शुक्लपक्षे पूर्णमास्या शुक्रवारे वाराणसी सैनपुरानिवासी लाला चौरालालकायस्थेन पुनर्लिखित ॥

"Compared with a MS dated," adds Rajendralāla,

"सवत् १९१९ भावनाम सवत्सरे मार्गशीर्षे शुक्लनवम्या रविवारे इद पुस्तक वालकृष्णभट्टटाकरोपनामकस्य हस्ताक्षरेण स्वार्थ परोपकारार्थ लिख्यते पत्रसख्या २० । प्रतिपत्रे पक्तिसख्या १० + १० = २० । श्लोकसख्या ४८१ ॥"

"Size of the leaves inch 8 2 × 4 3 Writing 6 2 × 3 inch. No of slokas 174"

294.

756 निविद्ध्याय-कुन्तापाध्याय-प्रउगाध्यायाः ।

Nividadhyaya Kuntāpādhyaya Praugādhyayāh

For the manuscript see L 1575

Post Colophon Statement —

सवत् १८८४ मिति आश्विन शुक्लएकादश्या ११ मन्दवासरे ॥ शुभमस्तु ॥

Satyavrata Samasrami says that there is a work entitled Rk parisista, which contains (1) Nividadhyaya, (2) Kuntapadhyaya, (3) Purorugadhyaya, and (4) Praisyadhyaya (P 387, Note on the third volume of Aitareya Brahmana Bibl Ind Edition)

The present manuscript *contains the whole of the* Nividadhyaya, the whole of the Kuntapadhyaya, here called Kuntadhyaya and Praugadhyaya

Nividadhyaya contains ten sections Kuntapadhyaya contains 15 sections under the following heads (1) Narasamsya, (2) Raibhya, (3) Pariksitya, (4) Karavya, (5) Disamkliptayah, (6) Janakalpa, (7) Indragatha, (8) Aitasa pralapa, (9) Pravahlika, (10) Ajijnasenyah (11) Pratiradha, (12) Ativada, (13) Devanitha, (14) Bhutecchad, (15) Ahanasya Iti Kuntadhyayah

The word *nivit* means *nivedana*, or, offering to the gods (*vide* Trivedi, p 240) *Nivid in the Silpasastra consists of* twelve *padas* or short sentences, they are to be found in the 2nd section, or the 10th adhyaya, Pancika II, of the Aitareya Brahmana *But every Sastra seems to have a set of nivids* Nividadhyaya gives all the *nivids* in one place Their number is very nearly 250

The Kuntapadhyaya *consists of mantras mainly in Rk* form from the Atharvaveda, ch XX 127—136, in consecutive order The adhy is divided into 15 sections, as shown above See *Kuntapa, p 547ff*, Trivedi

Then comes the *Prauga* chapter Prauga means a part of the cart, where the carter sits The word Prauga, as applied to mantra, is rather difficult to understand The chapter on Prauga in this MS *contains mantras from a*

variety of sources (such as, R.V Khila, Vājasaneya samhitā, Pāraskaragrhya sūttra, etc), but they are to be differentiated from the Prauga Śastra, given in Ait Brā, p iii, Chap I, sec. 1—5.

295.

2199. आश्वलायनश्रौतसूत्र । *Āśvalāyana Śrautasūtra*

Substance, country-made paper 8×3½ inches Folia, 79+50 Lines 9 on a page Character, Nāgarī Date, Śaka 1744 Appearance, discoloured Complete

The first ṣatka, complete in 79 leaves, printed in Bibl. Ind, pp. 1 to 532 The Uttara satka in 50 leaves, printed in Bibl. Ind, pp. 533 to 890.

Post Col. Statements :—

(I) शके १७४४ चित्रभानु-संवत्सर कार्तिक वद्य ६ इदं पुस्तकं माटे-इत्युपनामक रामचन्द्रेण लिखितम् ॥ विटल ।

(II) शके १७४४ । चित्रभानुनामसंवत्सरे माघ शुद्ध १ प्रतिपदा रविवासरे ॥ इदं पुस्तकं माटे-इत्युपनामक-रामचन्द्रेण लिखितं ॥ वास्तव्य क्षेत्र वाइंगणापुर कृष्णा-संनीध ॥ स्वार्थं परार्थं च ॥ श्री पाण्डुरङ्गार्पणमस्तु ॥

296.

5081. *The Same*

Substance, palm leaf 12×1 inches Folia, 108. Lines, 5 on a page. Character, Uḍiya. Appearance, old and worm eaten Complete

Last Colophon :—इति आश्वलायनसूत्रे द्वादशोऽध्यायः ।

297.

1180E. *The Same* (पूर्व्वषट्कमात्रम्)

Substance, country made paper 9×4 inches Folia, 63. Lines, 8 on a page Character, Nāgara. Appearance, discoloured Date, Saṃvat 1670

Post Colophon Statement.—

संवत् १६७६ समये पौषकृष्ण त्रयोदश्यां त्र्यार्हनेन लिखितमिदं पुस्तकम् । लेखकपाठकयोः शुभं भवतु । शुभमस्तु ।

298.

3263. *The Same.*

Substance, country-made paper 7×3½ inches Folia, 82. Lines, 9 on a page Character, Nāgara of the 15th century. Appearance, discoloured Incomplete

The MS. breaks off abruptly at the 4th sūttra of the 19th Kaṇḍikā of the 5th adhyāya. It comes up to page 452 of the Bibl. Ind. Edition.

299.

2337. *The Same.*

Substance, country made paper 9½×3¼ inches. Folia, 26, of which the 18th and the 19th are missing Lines on a page, 9, 10. In beautiful Devanagar hand of the 17th century Discoloured Prose

A fragment of the Āśvalāyana Śrauta sūtra, beginning with the first chapter, and ending in the middle of the 18th section of the Second Chapter.

Colophon:—In leaf 11b इत्याश्वलायने श्रौतसूत्रे प्रथमोऽध्यायः ।

300.

1934 *The Same* (उत्तरषट्कम्)

With the Vṛtti comm.

By Nārāyana alias *Devasvāmi.*

Substance, country made paper 9½×4½ inches. Folia 140, of which only 119 are available. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Date (?). Appearance, discoloured.

The MS. breaks off abruptly.

The text has been printed with the comm. in Bibl. Ind. The portion under notice covers pp. 533 to 870 of the printed edition.

शुभस्थानस्थ—सकलविद्याविशारद—सकलगुणालङ्कृत—सदाचारशुद्ध—भट्ट-श्रीशाणकेन स्तम्भतीर्थमध्ये इदमाश्वलायनसूत्रभाष्य लिखापितं ।

यादृशमिति न्यायात् न मे दोष ।
करक्कतमपराधं चन्तुमर्हन्ति सन्त· ॥
अक्षरमात्र-पदस्वरहीनं, व्यञ्जनसन्धि-विवर्जितरेफम् ।
साधुभिरेव मम चन्तव्यं कोऽत्र नो मुह्यति शास्त्र-समुद्रे ॥
संमूयं सदयत्नवत् परकारारक्षस्य सूत्रेत्रवत्
सशोध्य त्रणिताङ्गवत् प्रतिदिनं वीच्यस्व सन्मित्रवत् ।
वध्यं वध्यवदञ्जयं नच हि विक्रय्य हरेर्नामवत्
नैवं सीदति पुस्तक किल करायेतद् गुरुणा वच ॥
शिवमस्तु सर्व्वजगत परहितनिरता भवन्तु भूतगणा ।
दोषाः प्रयान्तु नाशं सर्व्वजन सुखी भवतु ॥

In a different hand occurs the following —

इदं पुस्तकं + + + + कवाल सरस्वति भट्टात्मजरामभट्टेन सपादित ।

307.

10630. आश्वलायनसूत्रव्याख्या

By Varāhadeva alias Devatrāta.

(Ch. III only on expiations for defects in the performances of vedic rites).

Substance, country made paper 9¼×4 inches Folia 33 Lines, 9, 10 on a page Extent in slokas, 600 Character, Nāgara Date Śaka 1735 Appearance, old and discoloured Complete

Colophon —वराहदेव-कृतौ सूत्रव्याख्यायां तृतीयोध्यायः समाप्त· ।

Post Col .—शके १७३५ श्रीमुखनाम-संवत्सरे फाल्गुनवद्य १ तद्दिने इद पुस्तकं समाप्तं ।

The commentator is better known by the name of Devatrāta, and the leaves of the present MS (4—33) are, as a rule, marked with the letters देवत्रा इ In the 3rd leaf the letters are देवत्रात भा॰ .

In Cs 225 a MS of Devatrata Bhasya is described in which the first col is this —इत्याश्वलायनसूत्रव्याख्यायां वराहकाय-देवत्रातस्य कृतौ प्रथमोऽध्याय ।

In Bik 287, there is a manuscript, which is described, curiously enough, as the 3rd chapter of some Gṛhyasūttra Bhāṣya and accepted as such by Aufrecht

The beginning quoted there, however, is the same as that of Devatrata's comm on the first chapter of Asvalayana Srutusūttra, quoted in Cs 225 referred to above, and what the Bik Cat quotes as the end of the MS is the same as the end of the present MS So evidently the Bik MS contains Devatrāta's comm on the first three chapters and the present MS the comm on the 3rd chapter only of the Asvalayana Srauta sūttra

Beg —विध्यपराधे प्रायश्चित्ति ॥ समाम्नातमग्न्याधेयादिकर्मद्वय मन्त्र-
क्रिया समुच्चित कर्मविधिरुच्यते ॥ तस्य विधेरन्यथाकरणमकरण
चापराधो विधेरपराधो विध्यपराध । तस्मिन् विध्यपराधे उत्पन्ने
प्रायश्चित्त नामकर्म क्रियते ॥ शिष्टाभावे प्रतिनिधि
शिष्टस्य निर्दिष्टस्य etc , etc

End —ॐ इन्द्राधायी तन्त्रलक्षणोन्यास यथा ब्राह्मणे परिसमाप्ता
हविर्यज्ञाः सप्रायश्चित्तिका ॥

308

2961 **संग्रहणदीपिका**, *Samgrahanadipika*

A commentary on the Srautasūttra of Asvalayana by Tippū Bhatta

For the manuscript and the work see L 4174

The MS contains the comm on the second chapter only

The last Colophon runs —

इत्याश्वलायनश्रौतसूत्रे श्रीमत-गङ्गदोपनामक-रामभट्टात्मज-
तिप्पूभट्टेन विरचितायां संग्रहणदीपिकायां द्वितीयोऽध्याय समाप्त ।

To the end of the third chapter. There are three lines more after the end of the third chapter.

Printed at the end of the Bibl Ind. Edition of the Āsvalāyana-Gṛhya sūttra.

313.

197 k. आश्वलायनगृह्यसूत्रवृत्ति। *Āsvalāyana Gṛhyasūttavṛtti*

By Naidhruva Nārāyana, son of Divākara.

Substance, country-made paper 10×4¼ inches. Folia, 87. Lines, 12 on a page. Character, Nagara. Date, Saka 1742 Appearance, discoloured and brittled. Complete.

Post Colophon Statement :—

स्वस्ति श्रीन्दपशालिवाहनशके १७४२ विक्रमनामसंवत् श्वाषीकमा. ज्येष्ठ-मासे तिथि शुक्लपञ्चमी भृगुवारे तृतीयप्रहरे समाप्त ॥

हे पुस्तक वैद्यनाथदीक्षित सर्व्वटेयाचे असे ।

ज्वो नारायणदीक्षित भागवतटोंकेकर यास दत्तम् ॥

Printed in Bibl. Ind.

314.

2685. *The Same.*

Substance, country made paper 9¾×5 inches. Folia, 60 Lines, 8 on a page Character, Nāgara. Date (?). Appearance, fresh.

The first adhyāya only, printed in pp. 109 of the Bibl. Ind. edition.

315.

2095. *The Same.*

Substance, country-made paper 10×4½ inches. Folia, 2-13 Lines 9-10 Character, Nagara. Date, Saka 1708 Appearance, discoloured, brittle Fragment

(The Sráddha Section only.)

Post Colophon :—

इदं पुस्तकं गणेशदेवेन लिखितं। शाके १७०८ पराभवनाम-संवत्सरे भाद्रपदवद्यत्रयोदशी समापितम् ।

It covers the 7th and 8th kaṇḍikas of the 4th chapter of Āśvalāyana Gṛhyasūtra See Bibl Ind Edition, pp 238–251

316

1227. विमलोदयमाला । *Vimalodayamālā*

By Jayanta Svāmi

Substance, country made paper 9¼×4 inches Folia 93 Lines 8 on a page Extent in ślokas 1400 Character Nāgara Date (?) Appearance tolerable Generally correct

Complete in 4 adhyāyas

Beginning —

प्रणिपत्य जगन्नाथ शङ्कर त्रिपुरर्दिय ।
शौनकादीन् तथाचार्यान् सर्वान् सूत्रार्थवेदिन ॥
योऽर्थो निरूपित सम्यक् उपाध्यायैर्विचक्षणैर्विभि ।
गृह्यस्य क्रियते तस्य स्मरणाय निबन्धनम् ॥
आचार्या [दीयमुत्सृज्य] गृह्णन्तु ग्राह्यमेव तु ।
प्रवत्तु ग्राह्यमर्हन्ति सम्यगागमवेदिन ॥
प्रयोगमस्य तज्ज्ञेभ्य श्रुत्वा गृह्यान्तराण्यपि ।
कार्याणि च प्रयोक्तृणा वक्ष्ये विधिवदादित ॥
स्वस्तिवाचनमत्रैव गृह्यकर्मसु केषुचित् ।
आचार्यैर्णापि शास्त्रेऽस्मिन् मङ्गलार्थमुदीरितम् ॥
अर्चिता ब्राह्मणाः सम्यक् गन्धमाल्यैः सदक्षिणैः ।
तिष्ठेयु प्राङ्मुखा युग्मा वक्तारो दर्भपाणय ॥

It is not a regular commentary on the Gṛhyasūttras of Āśvalāyana. It is a treatise mostly in verse on the Gṛhya rites of Āśvalāyana's school, following the expositions of the sūttras by different teachers

Colophon —

आश्वलायनगृह्यस्य जयन्तस्वामिनः कृतौ ।
विमलोदयमालाया चतुर्थोऽध्यायः इरित ॥ इति जयन्त समाप्त ॥

317.

2987. *The Same.*

Substance, country-made paper 10 × 4½ inches Folia, 58. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century Appearance, fresh. Incomplete at the beginning

Though the first leaf is marked 1, it is not the beginning of the work.

318

1244. आश्वलायनगृह्यभाष्य । *Āśvalāyana Gṛhya-Bhāṣya.*

Substance, country-made paper 9 × 3¾ inches Folia, 107 Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 2900 (by a statement in the manuscript) Character, Nāgara Date, Saṃ 1728 Appearance, fresh Complete

Beginning:—श्री गणेशाय नमः ।

सू० ॐ उक्तानि वैतानिकानि गृह्याणि वक्ष्यामः उक्तानि व्याख्यातानि कथितानि कानि वैतानिकानि क उक्तानि यमाधेय-प्रभृतीनि आह वैतानिकानि इत्येवमारभ्य सत्त्रायणीत्येवमन्तानि ।

It ends thus:—

नमः शौनकायेति शाखान्तर्गतत्वात् । आचार्यस्य शौनकस्य अथवा आचार्येभ्यो नमस्कारं कृतवानिति ।

Colophon:—इत्याश्वलायनगृह्यभाष्ये चतुर्थोऽध्यायः समाप्तः । समाप्तं च गृह्यभाष्यम् ।

Post Colophon—यादृशं पुस्तकं etc

श्रीरामो जयति । संवत् १७८८ प्रजापतिनामसंवत्सरे उत्तरायणे सौम्यायनौ आषाढमासे शुक्लपक्षे पञ्चम्यां भानुवासरे आत्मपरोप-कारार्थं लिखितोऽयं ग्रन्थः ॥

श्रीरामाय न० करकृतमपराधं etc, etc. श्रीकाशीविश्वेश्वरार्प-णमस्तु । ग्रन्थसंख्या २९०० श्री ।

319

1245. *The Same.*

Substance, country-made paper 9¼ × 4 inches Folia, 108 Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 2000 Character, Nāgara Date, Saṃ 1827. Appearance tolerable Complete

The beginning and the end are the same as in the previous number

Colophon.—इत्याश्वलायनगृह्यभाष्ये सिद्धान्तकृतौ चतुर्थोऽध्यायः समाप्तः ॥

Post Colophon:—शुभमस्तु । सौधीरस्तु । संवत् १८२० समैनाम चैत्रवदी ।

This is Siddhānta Bhāsya on Āsvalāyana's Grha Sūttra

320.

6478. आश्वलायनगृह्यकारिकाभाष्यम् ।

Āsvalāyana Gṛhya-Kārikā-Bhāṣya.

By Rāma Bhaṭṭa, pupil of Vuppa Bhaṭṭa

Substance, country made paper 10×4½ inches Lolu, 90 Lines, 11 per page Extent in ślokas, 2000 Character, Nāgara Date, Śaka 1679 Appearance, old and repaired

To the end of the third adhyāya.

For the text see C.S. Vol. I, no. 438; H.P.R. III. 34; Oxf. 105A.

The *kārikās* are divided into four adhyāyas The author's name is given as Yallambhatta on the cover of the C.S. manuscript.

The commentary by Rāma Bhaṭṭa begins.—

नत्वा परश्रियं शान्तं कलम्बपुरवासिनम् ।
लोकोत्तरं वुप्पदेवं भट्टाख्य गुरुमदयम् ॥
क्रियते रामभट्टस्तु कारिकाभाष्यमुत्तमम् (?) ।
\+ \+ \+ \+ \+

(These lines are in the handwriting of the last owner of the manuscript)

नत्वा तमाश्वलायनमाचार्यं सर्वकर्मायतारं ।
यद्गृह्यकारिकार्थोयं त(दनुग्रहः सर्वोपि) प्रर्थते क्वापि ॥

तत्रादावा(श्व)लायनसूत्रमात्रेणैवान्पव्युत्पत्ति(मा) + व्यध्य(यनैकदेशस्य +)ना तदुक्तं तत्कर्मभि (र्वांछो) दुष्कर इति वृत्तिकन्नारायणो वृत्तिमा(कर्षीत् तामेव

322.

1418 शाङ्खायनश्रौतसूत्र । *Saṃkhāyana Śrauta-sūtra*

In three parts. Part I, adhyāyas 1 to 8; II. 9 to 16; and III. 17 and 18.

I

10×4 inches Folia, 96. Lines, 9 on a page Character, Nāgara Date (?).

संवत् १८०९ मिति श्रावणसुदि ११ चन्द्रे स्फुटकपत्र १ पूरितं ज्योतीश्वरसूत-गङ्गेश्वरेण विदानेन विशालानि, etc., etc., etc.

This covers 95 leaves of the edition of Hillebrandt in Bibl. Ind.

II.

10×4 inches. On different paper Folia, 60 Character, Nāgara

Date:—शून्ये मुनीन्दुभिर्वर्षे शुक्ले वै नवमीबुधे ।
सूत्रोत्तरार्द्धं लिखितं गार्हपत्यात्मजे सुधीः ॥

संवत् १७०० वर्षे ज्येष्ठ सुदी ९ बुधे अद्येहाविमुक्तावाराणसीवास्तव्याभ्यन्तर-नागरज्ञातीय सु । गोवर्द्धन तदात्मज सु । सदाफल तदात्मज सु । गार्हपत्यतत्तनूज सु । हय्यातदनुजवैकुण्ठेन जयसिंहराज्ये लिखितमिदं सूत्रोत्तरार्द्धं । संभूयं दपत्यवेत् । *etc., etc.*

This covers pp. 96 to 217 of the printed text.

III.

10×4½ inches. Folia, 61 to 69 Lines, 12 13, 14 on a page Character, Nāgara. Date —

स्वस्ति संवत् १६६० शक १५२५ प्रवर्त्तमाने दक्षिणायनगते + + + + दशतौ लौकिकमहामाङ्गल्यप्रदे आश्विनमासे सिततरपक्षे नवम्यां तिथौ भौमदिने महानक्षत्रे शुक्लनाम्नि योगे ववकरणे एवं पञ्चाङ्गशुद्धे दिने पण्डित

श्री ५ वामनाख्येन तत्सुतपण्डित श्री ५ रविदास श्रीमच्छावजीकेन शाङ्खायनसूत्र मच्छावत परिपूर्ण लिखितम् । तैलाद्रक्षेदित्यादि । .. ..
... ... सुत मधुसूदन वैकुण्ठजीमठनार्थं लिखितम् । यावल्ल-वणसमुद्रं etc., etc संपूर्णं व्रतपत्रवत् etc , etc.

323.

1420 *The Same*

A. पूर्वार्द्धम् ।

Substance, country made paper 9×3¾ inches Lines 7 8 on a page Folia, 73 of which the 24th is repeated 8 times to bring the restoration to harmonize with an ancient manuscript which began with 25th leaf.

The Purvárdha comes to an end with the 8th chapter.

The Post Col. Statement:—संवत् १७५८ वर्षे ज्येष्ठ वदि २४ रवौ दिने व्याग्रामध्य लि० । शिवमुरारजी शङ्करजी ।

B. उत्तरार्द्धम् ।

Substance, the same 8½×4 inches Folia, 84 Lines, 10, 12 on a page Character, Nagara Date, Samvat 1717 Appearance very old Generally correct

The uttarārdha consists of 9 to 16 chapters. The post colophon statement is mostly illegible, but the date Samvat 1717 is visible

324.

1247. *The Same.*

Three different parts, each separately paged

I. Substance, country-made paper 9×4 inches Folia, 72 Lines, 10 on a page. Character, Nāgara Date, Sam 1574 Appearance, very old. Generally correct

It contains the first half in 8 chapters

Post Colophon:—संवत् १५७४ वर्षे अश्विनशुदि भौमे + + + आत्मजानां तेषा च अध्ययनार्थमलेखि ॥

On the reverse of the last leaf.

श्रीयाज्ञिकभोटाख्येन व्यावहारिकोपनामदयाशङ्कराय सुधार्पणबुद्ध्या प्रदत्तं पुस्तकमिदं शाङ्खायनसूत्रपूर्वार्द्धस्य पत्राणि ९२ संवत् १७६६ चैत्र ।

II. 9×4 inches Folia, 91, of which the first two are missing. Lines, 10 on a page Character, Nāgara Date, Saṃ 1553 Appearance, very old

Contains Chapters IX to XVI.

Post Col. :—स्वस्ति संवत्त १५५३ वर्षे ज्येष्ठ वदि १ बुद्धे अद्येह श्रीवीसल-नगरवास्तव्यवाह्य नागरज्ञातीय–चतुर्वेदोद्धरसंजिवमोरद्विल–सुत मंजिवकाद्यसुत-मंजिवनवधीयरसुत-मंजिव-योधंद शाङ्खायनसूत्र-पुस्तकमलेखि । भमपठेत्यादि ।

III Folia, 16 9×4 inches Lines, 9 on a page Character, Nagara Date, Saṃ 1761. Appearance old Generally correct

Contains the 17th and 18th chapters.

Post Colophon :—स्वस्ति श्रीसंवत् १७६१ वर्षे माघशु + ३ वारस्त्रुके अद्येह अमदावादवास्तव्यं व्यासीध-रामचन्द्रसुत-उदयरामेण श्रिवा-र्म + + + मितं दत्ता ।

In a later, larger hand :—शैवमुरारिजीशङ्करजीने भागे ।

325.

1248. *The Same*

Two parts in two different hands.

I 10½×4 inches Folia 63, of which the first is missing Lines, 8 on a page Character, Nāgarī Date, Saṃ 1700 Appearance, old Generally correct

Contains the first eight adhyāyas.

Post Colophon :—स्वस्ति संवत् १७०० वर्षे शाके १५६५ प्रवर्त्तमाने ज्येष्ठवदि अमावास्यायां रवौ लिखितं । अद्येहकाखालयवास्तव्य-आभ्यन्तरनागरज्ञाती–व्यासश्रीसुरजित्सुत–व्या ॰ श्रीदकाघान-जित्सुतरामकृष्णेनेयं लिखितास्तु । श्री ५ गार्हपत्यात्मजाय स्व । छाया तस्तु वैकुण्ठाय दत्ता व्यातेरियामे दीघार्थमागतेन लेखक-पाठकयोः शुभं भूयात् ।

The first leaf has been replaced by the first leaf of a manuscript of Vidhirasāyanaviveka by Appaya Dīkṣita, the third verse of which runs :—

यत् कुमारिलमतानुसारिणा निर्मितं विधिरसायनं मया ।
पद्यरूप + मति स्फुटाशयं तत् सुखावगतये विविच्यते ॥

11 10½×3½ inches. Folia, 19 Lines 10 on a page Character, Nāgara Date, Saṃ 1660 Appearance, old Generally correct.

Contains chapters IX to XVI

Post Colophon —संवत् षोडशशतपष्टितमे संवत्सरे सिद्धार्थनाम्नि वाराणस्यां लिखितमिदं परमानन्दभटेन विशालनगरीयेण । शुभं भवतु लेखकपाठकयोः ।

326.

1422. *The Same (the first half only)*

Substance country-made paper 9½×3½ inches Folia 119 Lines 6 on a page Character Nāgara of the sixteenth century Appearance, very old and worn out Generally correct Complete

327.

107 *The Same.*

The MS. is noticed by *Dr. Rājendralāla Mittra*, under No. 907.

328.

1333. **शाङ्खायनसूत्रभाष्ये महाव्रतम् ।** *Sāṅkhāyana Sattra Bhāṣyemahāvrata*

Chapters 17 and 18 of the Sūttras.

Substance, country-made paper 11×5 inches. Folia, 22 Lines 16 on a page Character, Nāgara Date Saṃvat 1701 Appearance, old Generally correct

On the blank page of leaf 1 :—

महाव्रतभाष्यं पत्र २३ या थ्री ६ सरजितसूनोः केशवस्य.

The MS. has however 22 leaves and on the top of the 22nd leaf the colophon is given :

इति शाङ्खायनसूत्रभाष्ये महाव्रतस्य द्वितीयोऽध्याय सूत्रस्याष्टादशोऽध्याय

Date: स्वस्ति संवत् १७०१ वर्षे माघवदी ९ शनौ श्री श्री ६ सूरजितरत्नूजेन लिखापितोऽयं ग्रन्थः सूरतपुरे काश्यां समागतेन ।

Printed in Vol IV of Hillebrandt's Sāṅkhāyana Śrauta Sūttras in Bibl Ind

The contents of the manuscript come to an end in line 15 of page 68 of the printed edition.

329.

1228. **शाङ्खायनगृह्यसूत्रम् ।** or *Sāṅkhāyana Gṛhyasuttra.*

Substance, country-made paper 10¾×4½ inches Folia, 45 Lines, 8 on a page Character, Nágara Date, Saṃ 1671 Appearance, old Generally correct

Complete in six chapters.

Printed in Benares Sanskrit Series See L. A, Bik. p. 122, No 286, and Weber p 32.

Col .—इति शाङ्खायने गृह्ये षष्ठोऽध्यायः समाप्तः ।

Post Col —सम्वत् १६७१ वर्षे पौष सुदि ३ भृगौ । अद्येह सेनापुरवास्तव्य दुबे सदाशिवात्मज-विद्याधरसुतगङ्गाधर-पठनार्थं श्रासवीरजीकेन लिखापितं ।

330

1373. *The Same*

Substance, country-made paper 10×3½ inches Folia 42 Lines, 7 on a page Character, 15th century Nagara Appearance, very old

The first chapter with 28 sections comes to an end in leaf 15 B; the second chapter with 18 sections comes to an end in leaf 23 B, the third chapter with 14 sections in 29 A; the 4th chapter comes to an end with 19 sections in 37 A, the 5th chapter with 10 sections in 39 B, the sixth chapter with 6 sections in 42 B the last leaf.

331.

1371 *The Same*

Substance, country made paper 9½×3½ inches Folia 63 Lines, 7 on a page Character, Nagara Date, Samvat 1776 Appearance, old Generally correct

The same.

Post Colophon —संवत् १७७६ वर्षे पौष सुद+ + वारे वाराणस्या लिखितमिदं पुस्तकम् । वयश्री + +व्या० व्याभ्यान्तरनागरज्ञातीय वीनाद्यांना सुरतीचेन लिखितम् । शुभं भवतु । कल्याणमस्तु ॥

PRAYOGAS AND PADDHATIS OF ṚGVEDA ĀŚVALĀYANA SCHOOL.

332

88 आश्वलायनसूत्रवृत्ति । *Āśvalāyana-sūtra-vṛtti.*

By Tālavṛntanivāsin

The present MS is noticed in L 827.

The commentator's name is to be found in leaf 71 B in a couplet which runs

आश्वलायनसूत्रस्य वृत्तिरेषा प्रकीर्त्तिता ।
कृता त्रैविद्यवृद्धेन तालवृन्तनिवासिना ॥

333.

2315 *The Same.*

Substance, country made paper 9×3¾ inches Folia 32 Lines, 11 on a page Extent in ślokas, 800 Character, Nāgara of the seventeenth century Appearance, discoloured

It begins :—

आश्वलायनेन भगवताथ सोमप्रयोगो वक्ष्यते । तदर्थ प्रायश्चित्त पश्वौ प्रयोगो वक्ष्यतेऽधुना ।

प्रथमं ऐन्द्राग्नस्य [समस्त] सूक्तं प्रकृतिवत् । उक्तशब्देन नियमात् केचिच्छागशब्देनैव

The fourth chapter of Āśvalāyana Śrautasūttra opens with the same topic.

The name Tālavṛntanivāsi as the author is to be found in 12B, at the end of the fourth chapter

आश्वलायनसूत्रस्य वृत्तिरेषा प्रदीपिका ।
कृता चैविद्यवृद्धेन तालवृन्तनिवासिना ॥
इति चतुर्थोऽध्यायः ।

Then it quotes v 1 1 of Āsvalāyana (page 247 of the printed edition)

तत्रस्थ एव अपयिष्यन्होतरित्युक्तोऽनभिघिस्त्यापोनप्तीया मन्वाह ॥

20A इति पञ्चमोऽध्यायः ।

After the 5th it treats of the topics of the 11th to the 14th sections of the sixth chapter

It ends —

पूर्णाहुतिपर्यन्तं होत्रप्रयोगः समाप्तः ।
आ नो मित्रावरुणा यद्बंहिष्ठ नातिविधे सुदानू इति मैत्रावरुणीययस्यायायाज्यानुवाक्ये (?)

The reverse of the last leaf is written in a different scribbling hand

334

421 **आश्वलायनसूत्रप्रयोगदीपिका ।** *Asvalāyana sūtraprayoga-dīpikā*

By Mancanācārya

For the Manuscript see L 1387

The first chapter comes to an end in leaf 11 A

Col —इत्याश्वलायनप्रयोगदीपिकायां मञ्चनाचार्यविरचितायां प्रथमोऽध्यायः ।

The second chapter comes to an end in leaf 31 A

Col —इति मञ्चनाचार्यविरचितायामाश्वलायनसूत्रप्रयोगदीपिकायां द्वितीयोऽध्यायः ।

Then commences Pasuvandhana prayoga "अथ पशुबन्धन प्रयोगो वक्ष्यते"

It is complete in three lines.

The names of Iṣṭis treated of: (1) Agnyādheyeṣṭi taking up the whole of the first chapter; (2) Pavamāneṣṭi, 11B; (3) Anvārambhaṇīyeṣṭi, 12B; (4) Utsargeṣṭi, 13B; (5) Punarādhāneṣṭi, 14B; (6) Āgrayaneṣṭi, 16B; (7) Āyuṣkāmeṣṭi, 18A; (8) Svastyayaneṣṭi, 18A; (9) Putrakāmeṣṭi, 18B; (10) Āgneyīṣṭi, 18B; (11) Vaimṛdheṣṭi, 19A; (12) Aindriyā ıṣṭi, 19A; (13) Āsāmıṣṭi, 19A; (14) Lokeṣṭi, 19B; (15) Mıttravindeṣṭi, 19B; (16) Stuṣāravasurīyeṣṭi, 20A; (17) Vaiśvānarīyeṣṭi, 21A; (18) Vrātapatīṣṭı, 21A; (19) Pavitreṣṭı, 21A; (20) Varṣakāmeṣṭi, 22A; (21) Cāturmāsyāni, 24B; and (22) Māhendrīṣṭi.

335.

1946. **सौत्रामणीप्रयोगः,** *Sauttrāmaṇıprayoga.*

A section of the third chapter of Prayoga Dīpıkā by Mañcanācārya of Āśvalāyana's school.

Substance, country-made paper 9×3½ inches Folia, 3 Lines, 10 on a page. The third leaf written in a different hand Extent in ślokas, 60 Character, Nāgara of the 18th century. Appearance, discoloured Complete

It begins:—

अथ सौत्रामण्याः प्रयोग उच्यते। तस्या ऐन्द्रामवत् कल्पः। विशेषस्तूच्यते। आश्विनसारस्वतैन्द्राः पशवः। वार्हस्पत्यस्तु विकल्पेन चतुर्थः। आश्विनश्छागः। सारस्वतैन्द्रौ मेषौ। ऐन्द्रसावित्रवारुणाः पशुपुरोडाशाः। आवाहनकाले॥ अग्निमग्न आवह। सोममावह। अश्विनावावह। सरस्वतीमावह। इन्द्रमावह। वनस्पतिमावह।

It ends:—समाप्ता सौत्रामणी। इति मञ्चनार्यविरचितायां प्रयोगदीपिकायां तृतीयोऽध्यायः।

Post Col.:—अग्निं चित्वा सौत्रामण्या यजतेति॥ स्वतन्त्रो चेति। कात्यायनाना कात्यायनोक्तसौत्रामणी। तस्य नामकौकिलसौत्रामणी। तस्य पञ्च पशवः। पूर्व्वदिने एकः। द्वितीयदिने पशुत्रयं मध्ये।

अन्ते एक पशु ॥ तत्र कात्यायनोक्त होत्र मैत्रावरुण च दृष्ट।
प्रयागदीक्षित गुजराती टिके गुरुणा अनुष्ठान कृतम ।

एवमापस्तम्बाना पञ्चपशुपक्षे कोकिलसोत्रामणीति नाम । तत्रा
प्यापस्तम्बोक्त होत्र मैत्रावरुण च ग्राह्य । यत्र पशुत्रयपक्ष तस्य
नाम चरकसोत्रामणीति । तत्र आश्वलायनोक्त होत्र प्रैषाध्या
योक्ता प्रैषा ग्राह्या । इति सम्प्रदाय ।

336 & 337.

8416 **व्यूढसमूढप्रयोग** । *Vy dhas m dhaprayoga*

B j Ragh n tha, so of Ru h

Sul tance cou try made paper 10×4½ nches Fol a 199 L nes 10 on a p ge I x e t slokas 3980 Cl aracter Nagara Date Samvat 1 9 Appeara c d scolou ed and q a red v tl tran pa e t pap r

A manual directing how the rites Vyudha and Samudha, should be performed according to the rules of Asvalayana

According to Aufrecht (Cat Cat II) it forms part of Prayogapaddhati of Raghunatha

Beginning —ॐ श्रीगणेशाय नम ॥

नत्वाश्वलायन सूर्य पितर रुद्रसञ्ज्ञकम ।

रघुनाथो वितनुते योग व्यूढ-समूढयो ॥ १ ॥

तत्रादौ किञ्चिदुपयुक्त लिख्यते । अग्निचयनपक्षे इष्टका पशु ।
आश्वलायनानान्तु प्राजापत्य पशु समदश सामिधेन्य समिद्धो
अद्य मनुषो दुरोणे इत्याप्रीसूक्तम द्वादशप्रयजा नराशसस्य
महिमानमेषामिति वाशिष्ठी तृतीया कर्त्तव्या आपस्तम्बानान्तु
वायव नियुत्वते श्वेत पशुमालभत एकविंशतिसामिधेन्य समाम्नाय
ऋतव इति उद्धा अस्येति द्वादश आप्रियो भवन्ति वपाया ।
आवापो० होता० प्रिव अग्ना० याज्या० प्राजापत्यपशुपुरोडाश
पक्षे य आमदा० होता० येन द्यौ० याज्या । अङ्गाना०
अनोनियु० होता यद्य० प्रवायुमच्छेति याज्या । एता
याज्यानुवाक्याश्वलायनसूत्रोक्ता । etc etc etc

13A. इति श्रीमद्दभट्टात्मजरघुनाथेन विरचितं प्रायश्चीयातिरात्र-
समाप्तः — इदानीं दशरात्र उच्यते ।

170B. इति समूढो दशरात्रः समाप्तः — इति श्रीमद्रुद्रेश्वर-ऋषाधि-
तोपनामकस्य रघुरघुनाथेन विरचित समाप्तः शुभमस्तु । अथ
व्यूढच्छन्दोमा उच्यते ।

186B. सन्तिष्ठते व्यूढच्छन्दोमा प्रथमः — अथ द्वितीयः ।

193A द्वितीयच्छन्दोमा समाप्तो व्यूढस्य — अथ तृतीयः ।

199A. (End) इति व्यूढच्छन्दोमा तृतीयः समाप्तः ।

व्यूढः पृष्ठ्यः षडहस्तो व्यूढ छन्दोमा व्यूढो नवरात्रः अथाति-
रात्रं दशममहः तत्र प्रातरनुवाकः ।

अभ्यासात् प्रतिपत्तिश्च प्रतीकत्रयमुत्तमम् ।
यथादैवतं प्रतिच्छन्दः स्तवाः कार्या क्रमद्वयम् ॥
प्रतिप्रियतमं ग्राह्यं सोमभिर्विहुतं स्तनम् ।
ॐ इ उर्वैः भूर्भुवः सर्वोमापोदेवयोः द्यावापृथिवः ॥ ०९ ॥
अद्ध्वंयः वयोर्धौ इ भिः वयोधाभुपदयन्तो अध्वरं मर्त्यं १० ॥
इति श्रीसंवत् १०८५ शाके १९१० पौषसुदी ८ रविवासरे
लिखितमिदं पुस्तकं भिषेदि सौदागतीय मधुकरस्य ।

See C.S No. 354 and 369.

338.

1012. उक्थप्रयोग । *Ukthaprayoga*

By Vignupati[illegible]

[illegible]

For a description of the work, see C.S. No. 305, p. 234, Vol. I, and L. No. 1282 and No. 161.

The MS. from which this was copied was defective as there are [illegible] See leaf 31A. The MS. [illegible] condition [illegible]

The author follows Devasvāmin's commentary on Āsvalāyana Sūtras in the latter half of his work on uktha.

Visnūpādhyāya's prayoga is known as Visnugūdha The present work contains the liturgy of four sacrifices, namely—Ukthya, Mādhyandina, Vājapeya, and Dasarātra

339

513. *The Same.*

For the manuscript see L. 1282

340.

2096. आश्वलायनोपयोग्याधानप्रकरणम् ।

Aśvalāyanopayogyādhānaprakarana

By Apadeva? A part of Prayogapañcaratna

Substance country made paper 8×3¼ Folia 60 Lines 10 on a page Extent in slokas 1200 Character Nagari Date, Saka 1693 Appearance discoloured

It is a manual for the performance of ceremonies in establishing a fire according to Āsvalāyana Kalpasūtra.

It begins —

गणेशाम्बासद्गुरुभ्यो नम । प्राकम्भर्यै नम । श्रीन्दसिद्ध-सरस्वतीगुरुभ्यो नम । ॐ ।

अग्नीनाधास्यमानः पापस्य तारतम्यं विचार्य संवत्सर मास चतुर्विंशतिदिनानि षट्दिनानि त्रीणि दिनानि वा कुष्माण्डैर्जुहु-यात् । अमावास्यायां पौर्णमास्या वा उपक्रम । अथ कुष्माण्डैर्होम-प्रयोग ।

Topics treated of —

7A. इति कुष्माण्डहोम । अथ गणहोम ।

15A इति गणहोमः ।

23A इति मधुपर्क ।

24B एषा वैदिकी दर्शपौर्णमासिकी ।

37A. इति गोपितृयज्ञ ।

18A. अथ यजमानकर्तृक-अग्निहोत्रहोम ।

53B अथ पुनराधानप्रयोग ।

Colophon —57B इति श्रौतप्रयोगपद्धतौ आश्वलायनीयपयोग्याधानप्रकरणं समाप्तिमगमत् —then commences Ādhānaprāyaścittā in two ślokas, after which there are 24 ślokas from different authors, which end

द्वे कृष्णले रूप्यमाषो धरणं षोडशैव तु ।
शतमानं तु दशभि धरणैः पलमेव तु ॥
वार्षिक शतदण्डन्तु प्रमाण सम विदु ॥

For a short description of the work see "Tolentine Sanskrit MSS" No 419, which is dated Śaka 1518 For a similar work see Bk No 252

Post Colophon —

शके १६६२ आषाढाधिकक्षयसप्तमीगुरुवासरे तद्दिने जाटकरोपनाम्ना गोविन्दभट्टनामगोत्रिया इदमाधानपद्धतिपुस्तक लिखितम् ।

The book has in the left hand upper corner आ॰ प॰ throughout

The scribe on the reverse of the last leaf names the MS. as Āpadeva Ādhānapaddhati

341.

248 चातुर्मास्यप्रयोग । *Cāturmāsyaprayoga*

Substance country made paper 9x4 inches Folia, 0 Lines 14 on a page. Extent in śloka 170 Character, Nagari Date (?) Appearance fresh *Generally correct* Complete

See I O Catal 389

Beginning (the rites constituting Cāturmāsya) —

श्रीगणेशाय नम ।

अथ चातुर्मास्यान्युच्यन्ते । चातुर्मास्यानीति कर्म्मसमुदायनाम । तेषां चतुर्णां प्रयोगः । यावज्जीवसाम्वत्सरिको द्वादशाहो यथा प्रयोगश्चेति । एषु पूर्व्वं पूर्व्वं श्रेयान् । तत्र यावज्जीवसाम्वत्सरिकयोर्वैश्वदेववरुणप्रघासमाकमेधशुनासीर्य्याणां यथाक्रमं फाल्गुन्यां चाषाढ्यां कार्त्तिक्यां फाल्गुन्यां पौर्णमासीषु चैत्र्यां वाषाढ्यां कार्त्तिक्यां चैत्र्यां वा प्रयोग । इति ।

It ends thus —

देवेभ्यस्त्विरस्त्विरस्त्विरस्थो देवेभ्य इद तिस्त्रः तिस्त्रः देवीनामध पुष्मान् पशुदेवाय नरात् + + + + नरा सध्याष्ट पशु अप्रमे खिष्टकृत इद । अभिषिष्टकृतो + पुष्मान् यज्ञेन । इति चातुर्मास्यप्रयोग ।

Col —इद पुस्तक मौर्न्योपनामक वैश्वनाथन मोल्य दत्वा ग्रहीतम ।

342.

1897 *The Same*

Substance country-made paper 9×4 inches Folia [illegible] Lines 8 on a page Extent in slokas 1000 Character Nagara Date (?) Appearance tolerable

For the work see I O Catal No 389

56B, सन्तिष्ठते शुनासीरीय पर्व्व । अथ सवनेष्टि ।

The statement ends —

प्रजापतेर्भागास्योर्जखत पयस्वत प्राणापानौ मे पात समानव्यानौ मे पातोदानव्यानौ मे पाता क्षित्ये वोमा मे क्षेमपुत्राम मुष्मिन् लोके । इति वस्त्रचनम । शुभ भूयात् । श्रीविश्वेश्वरार्पणमस्तु ॥ श्लोकसख्या १००० ।

There are nine lines more after this

343

1063J *The Same*

Substance country-made paper 8½×3½ inches Folia 34 Lines 10 on a page Extent in slokas 850 Character Nagara Date Samvat 1774 Appearance, old and discoloured Complete

Ends:—सन्तिष्ठते सुनासीरीय पर्व्व । अथ नवनेष्टि ... ...

The beginning quoted in No. 341 is the same as that of Cāturmāsyaprāyoga, said to be a part of a larger work entitled Prayoga Pañcaratra (although the name of Prayoga Pañcaratra is not mentioned in the present manuscript), belonging to the Āsvalāyana sākhā of the Ṛgveda. See I.O Catal. No. 389.

The date of the MS.: संवत् १७७४ प्रवंगः आषाढ शुक्ल २ समाप्तम् ।

There are four lines after the date, containing accented *mantras*.

344.

1051. चातुर्म्मास्यप्रयोगः । *Cāturmāsyaprayoga.*

By Anantadeva, son of Āpadeva and grandson of Ananta Deva.

Substance, country made paper 8 x 4 inches. Folia, 67. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 1450. Character, Nagari. Date, Saka 1676. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति श्रीमदनन्तदेवसुतापदेवतनयेन अनन्तदेवेन रचितचातुर्म्मास्यप्रयोगः सम्पूर्णम् ।

Post Col. :—ग्रन्थसंख्या १४५० शके १६७६ प्रजापति-संवत् तद्दिने पुस्तकमिदं समाप्तम् । इदं पुस्तकं भागवतोपनाम्ना यज्ञेश्वरेण लिखितं स्वार्थं परोपकारार्थं च ।

श्रीसिद्धेश्वरार्पणमस्तु ॥

The manuscript from which this was copied had some lacunæ, as will be apparent from an examination of the leaf 66A.

Māngalācaraṇa :

नवनीतकरो बालो नवनीरधरप्रभः ।
कमनीयतमः कुर्यात् शं नो विष्णुरुरुक्रमः ॥

Object of the work 1B.

आश्वलायनस्य बौधायनमतमवलम्ब्य चातुर्मास्यानि चिकीर्षतो यथाप्रयोगपद्धमवलम्ब्य प्रयोग उच्यते। आपूर्यमाणपक्षे देवनक्षत्रे प्रक्रम्य आपूर्यमाणपक्ष एव समाप्तिरिति केशव-देवस्वामिनौ। समाप्तिरपरपक्ष इति केचिदिति यज्ञतन्त्रे। उदगयने आपूर्यमाणपक्षे पुण्यनक्षत्रे आरम्भसमाप्ती-इत्येके। पर्वणि समाप्तिमेके। यथासम्भवमेक इति विकल्पसूत्रम्। फाल्गुन्यां चैत्र्यां वा प्रक्रम इति केशव। तत्र चतुर्दश्या अन्वारम्भणीया कृत्वा पौर्णमास्या सद्यो द्व्यह वा वैश्वदेवपर्व। द्व्यहमेवेति वृत्तिकृत्। पौर्णमास्या वैश्वानरपार्जन्यौ कृत्वा प्रति[प]द्येव वैश्वदेवी कर्तव्या न पर्वणीति सिद्धा सिद्धान्तभाष्यकृत्। तत्रापि वैश्वदेवपौर्णमासयोः सद्यान्वाधानम्।

Colophons (of the rites constituting *Cāturmāsya*):—

18B, इति वैश्वदेवपर्व, 40A, वरुणप्रघासा, 63B, इति साकमेधपर्व, 66A, शुनासीरीयपर्व।

The work is based on Āsvalāyana and Baudhāyana

The authorities consulted.—

1, केशव, देवस्वामी, यज्ञतन्त्र, वृत्तिकृत्, भाष्यकृत्, 2A, बौधायनयज्ञतन्त्र, हेमाद्रि, आधानयज्ञतन्त्र; 2B, देव, 3A, कल्पसार, 4A, हरिदत्तीय, 5A, रामाण्डार, छान्दोग्य, शाकल, ऐतरेयिण, 5B, सिद्धान्तभाष्य, देवत्रातभाष्य. 6A, माधव, 9A, केशवकल्प, 11A, स्वसिद्ध, 13A, 17A, 18A, शालीकि, 14A, 36A, धूर्त, 15A, केशवभवौ, 16B, आश्वलायनबौधयज्ञतन्त्र, 20B, शुल्वभाष्य. 21A, शुल्वसूत्र. 22A, गोपाल and प्रायश्चित्तप्रदीप. 28B, कर्क, 32B, हरिस्वामी. 33A, देवयाज्ञिक. 34B, सोमप्रयोगे केशव, 52A, तन्त्रकृत्।

345.

3222.

Substance, country-made paper 11 × 5 inches Folia, 15. Lines, 9 on a page Extent in slokas 350 Character, Nagara of the nineteenth century Appearance, fresh Complete

I. स्मार्तेष्टिः ।

By Ananta, son of Āpadeva.

It begins:—श्रीकृष्णं प्रणतार्तिघ्नमापदेवाभिधं गुरुम् ।
प्रणम्यानन्तदेवेन स्मार्तेष्टेर्विनिर्णयः ॥

8B. अथादौ स्मृतमनन्तेन स्मार्तेष्टिविनिर्णयः ।
प्रोक्तो यज्ञभुग् वाथ पवित्रेष्टिर्वितन्यते ॥

Then follows Pavittresti by the same author.

II. पवित्रेष्टिः ।

Beginning.—अथ निमित्तानि मैत्रावरुणीयपरिशिष्टे ।

अथ यथाहिताग्नेः सोमानुयाजावपनाधात् सप्तमश्रावतः संस्थ गोदनीयात् अतिशुलयोरन्यमन्यातिक्रमो वा भवेत् आधानमनि मृतश्मश्रुकयोर्वा प्रवास[illegible]द्विपदप्रस्य विपन्नो वा प्रायन भवेत् पर्जन्यस्पशानमोचे आधानमने च संतनपदत्रयपत्नीमे श्रोम विच्छेदे स्वयमपोद्वृत्तयाने दिवा समाधानमने सूर्योदयास्तमय मादि मनोवमवद्वर्षेन [illegible] प्रतिताद अग्निप्रतिनाश- योश्च अन्यान्युपपातकान्याहानि तेषु तेषु पवित्रेष्टिप्रायश्चित्तिरिति । अन्यान्यपि निमित्तान्याहानि श्रोपासनीयप्रमाणुच्चे[illegible]

... ...!

निरूप्य पवमानहवींषि वैश्वानर द्वादशकपाल पञ्चममाग्नेय परिहाप्य अग्नये व्रतपतये इत्येके समामनन्ति ।

This comes to an end in 11B and next we have —

IV

अथ बोधायनसूत्रोक्ता पवित्रेष्टि अथो एतत् सोपरिमित प्रवसतिनसवत्सरमतिप्रवसतीत्येवेदमुक्त भवतीत्यादि ।

This goes to the end of the MS

346

3304

Substance country made paper 10¼×5 inches Fol a 7 Lines 15 16 on a page Extent in slokas 300 Character Nagara of the eighteenth century Appearance discoloured

I मृगारेष्टिविनिर्णय,

By Anantadeva, son of Apadeva

Beginning —श्रीकृष्ण प्रणतार्त्तिघ्न आपदेवाभिध गुरुम् ।

End —4B, अवादीत्यमनन्तेन मृगारेष्टेर्विनिर्णय ।

II पवित्रेष्टि

By the same author

Beginning —4B तत्र निमित्तानि मैत्रायणीयपरिशिष्टे ।

Colophon —अवादीत्यमनन्तेन पवित्रेष्टिविनिर्णय । श्री ।

347

757 **आश्वलायनीयप्रायश्चित्त ।** *Asvalayaniya Prayascitta*

By Ananta Deva

For the manuscript see L 1576

A fragment of Ananta Deva's comprehensive work on expiations The fragment under notice relates to prayascittas for errors and accidents with reference to fire in yajña

It ends with Agnyupodghāta prāyascitta.

The verse in 10B gives the author's name and its contents:—

आश्वलायनसूत्रक्रमविरोधरमौलिना ।
प्रायश्चित्तमनन्तेन तेन तुष्यतु यज्ञभुक् ॥

After this there are three lines more dealing with the same subject. It ends प्रायश्चित्तमिति दिक्. The authorities quoted.—

नीयेतुगमयितव्यः । समानयोनित्वे दक्षिणोऽप्येवमेव ॥ क्षामाभावे भस्मना चरको संस्पृश्य मन्थयेत् । etc., etc.

The beginning is the same as quoted in L 1576.

349.

3211. अग्निहोत्रविधि । *Agnihotravidhi.*

By Anantadeva.

Substance, country made paper. 8×4 inches Folia, 8. Lines, 13 on a page Extent in ślokas, 208 Character, Nāgarī of the eighteenth century Appearance, discoloured Complete

It begins:—

यथाग्निहोत्रं ॥ आधानानन्तरं द्वादश+नमध्ये पूर्णमासस्योमारम्भाप्रसक्तौ द्वादशदिनपर्यन्तमजस्रेण तत् कार्यम् । तन्नोद्धरणकाले ध्यग्न्युत्पत्तिक्रमेण प्रादुष्करणं कार्यं कालातिक्रमे सर्वप्रायश्चित्तम् । त्रयोदशेऽहनि प्रातर्होमान्तेऽग्नित्याग । ततः सायंकालप्रभृतिहोमार्थमुद्धरणं कार्यम् ।

It ends.—

इत्यग्निहोत्रविधयोऽनन्तदेवेन कीर्त्तिता ।
सुधिया प्रीतये प्रीतस्तया स्यात् प्रेरको धियाम् ॥

350.

2998. पौनराधेयी or पुनराधेयसंग्रहः । *Paunarādheyī* or *Punarādheya saṃgraha.*

By Rudradeva.

Substance, country-made paper 10×4½ inches Folia, 8 Lines, 11 on a page Extent in ślokas, 225 Character, Nāgarī of the early nineteenth century. Appearance, discoloured Complete

It relates to the method of rekindling the sacred fire extinguished on any account and belongs to the school of Āśvalāyana.

The maṅgalācaraṇa and the object of the work.

आश्वलायनमानस्य देवस्वाम्यादिभि सह ।
विदुषा रुद्रदेवेन पुनराधेयसंग्रह ॥
तत्र भरद्वाज पुनराधेयं व्याख्यास्यामस्तस्यामाधेयेन कल्पो व्याख्यात । इत्यादि ।

Colophon —

इति श्रीरुद्रदेवविनिर्म्मित पौनराधेयौ समाप्त ।

The Post Colophon Statement —

इद पुस्तक महादेवज्येष्ठापत्यस्य रामचन्द्रदेवस्य ।
प्रति शारदानददीक्षिता चेवरीजागजे ॥ शिवम् । शुभ ॥

The authorities consulted

1A भरद्वाज, आश्वरथ्य, आपस्तम्ब, 1B, भाष्यकृत्, रुद्रट, कात्यायन लौगाक्षि, मानवसूत्र, वराहसूत्र, कारिका वृत्तिकृत्, 2A, स्मृतिचन्द्रिका, बौधायन, यज्ञतन्त्र, रुद्रदत्त, सत्याषाढ़, कात्यायनपरिशिष्ट 3A, देवजाज्ञिभाष्य, रामाण्डार भाष्य, त्रिकाण्डमण्डन ।

351

2999 आश्वलायनप्रायश्चित्तप्रयोगः ।

By Mohla Triyambaka

It is based on the author's comm on Āsvalāyana, Chap III

For the manuscript and the work see L 4030

The Post Colophon Statement —

इद पुस्तक महादेवदेवसुतरामचन्द्रदेवेन लिखापित स्वार्थं परार्थं च ।

352

2989 अपत्नीकाधाननिर्णयः । *Apatnīkādhānanirṇaya*

By Govinda Dīkṣita

Substance country made paper 10×4½ Leaves 17 of which the fifth is missing Lines on a page 8 Extent in slokas 374 Character Nagari

Date, Śaka 1736. Appearance, discoloured, pasted all over with transparent paper Complete

The work, entitled मह्वदपत्नीकाधाननिर्णय, comes to an end in line 3, p 11*a*.

Col :—इति श्रीमच्चातुर्धरकुलावतंसगोविन्ददीक्षितविरचितो मह्वदपत्नीकाधाननिर्णयः ।

For the work see L 1424, p 41, Vol. IV, as well as the fourth work in L4141, p. 253, Vol X.

2 In leaf 15*b*, line 3 इति श्रीसकलविद्वदर्थचातुर्धरोपनामकनीलकण्ठतनुजेन गोविन्देन कृतो लघ्वपत्नीकाधाननिर्णयः ।

3. In leaf 16*b* इति श्रीचातुर्धरगोविन्दधरदीक्षितेन विरचितो लघुतरापत्नीकाधाननिर्णयः । For which see the fifth work in L. 418

Post Col :—षट्त्यमाद्यचला शाके तैषे शुक्लेऽम्बिकातिथौ ।

विद्याधरात्मजो रामोऽलिखत् काश्यां शिवाश्रये ।

जानकीजानिः प्रसन्नो ॥ हेरम्बपधति हृदये वेगाल्लेखनी भ्रान्तिभावा ।

After this are given a few verses in which the contents of the Āpastamba Sūtras are detailed chapter by chapter, at the end of which there is a short discussion as to whether the Bharadvāja Pitṛmedhasūtra is complete in one chapter or two.

353.

573 *The Same.*

For the manuscript see L. 1424.

The colophon given in L. 1424 is not to be found anywhere in the body of the manuscript. It occurs in a different hand on the back of the last leaf of the manuscript. In the first line of the leaf 19B ends अपत्नीकाधाननिर्णयः । Then there are 6 lines of अपत्नीकाग्निहोत्रं which breaks off abruptly. The following leaf marked 20 is blank, on the back of which occurs the colophon.

356.

3128 आश्वलायनाग्निहोत्रहोमः ।

Āśvalāyanāgnihotrahoma.

Substance country-made paper. $6\frac{3}{4}\times3\frac{1}{2}$ inches. Folia 6. Lines 9 on a page. Extent in ślokas 100. Character Nāgara of the eighteenth century. Appearance discoloured. Complete.

It begins —

देव त्वा देवेभ्यः श्रिया उद्धरामि इत्युद्धरेत् । उद्ध्रियमाण उद्धर पाप्मनो मा यदविद्वान्यच्च विद्वांश्चकार रात्र्या यदेन कृतमस्ति किञ्चित सर्व्वस्मान्मोद्धृत पाहि तस्मात । इति प्रात ।

इति साय प्रणयेत् ।

इत्युद्धरणम । अथ आचमन कुर्यात ।

The Saṃkalpa runs —

1A पूर्व्वोच्चरित एवङ्गुणविशिष्टाया शुभपुण्यतिथौ ममोपात्तदुरितक्षय द्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं सायमग्निहोत्रहोम पयसा होष्यामि प्रातरग्निहोत्रहोम पयसा होष्यामि ।

Colophon —इत्याश्वलायनाग्निहोत्रहोम समाप्त ।

357

2134 आश्वलायनोक्तसायंप्रातरग्निहोत्रहोमः ।

Āśvalāyanokta Sāyamprātaragnihotrahoma.

Substance country-made paper. $9\frac{1}{4}\times4\frac{1}{2}$ inches. Folia 5. Lines 11 on a page. Extent in ślokas 100. Character Nāgara of the eighteenth century. Appearance discoloured.

It begins —

आश्वलायनोक्तसायप्रातरग्निहोत्रहोमो लिख्यते । आचम्य प्राणानायम्य तीर्थेन प्रविश्य उद्धरणपक्षे उत्सर्गेऽपराह्णे गार्हपत्य प्रज्वाल्य दक्षिणाग्नि तुष्णीमानीय गार्हपत्यादाहवनीय ज्वलन्तमुद्धरेत । 'देव त्वा देवेभ्य श्रिया उद्धरामि इत्युद्धरेत । उद्ध्रियमाण उद्धर पाप्मनो मा यदविद्वान यच्च विद्वाश्चकार अन्हा यदेन कृत मस्ति किञ्चित । सर्व्वस्मान् मोद्धृत पाहि तस्मात । इत्याहवनीय

प्रतिनीत्वा पश्चिमाभिमुखः उपविश्य अमृताञ्जलिरमृताया जुह्वो-
म्यग्निं पृथिव्या अमृतस्य योनौ। तयानन्तं काममहं जयानि प्रजा-
पतिः प्रथमोऽयं जिगायाग्नावग्निः स्वाहा। इति निदध्यात्।

It ends.—

भूर्भुवस्वरोम् सूर्यो ज्योतिर्ज्योतिः सूर्यः स्वाहा। सूर्यायेदम्०।
उन्मृज्य ० सत्यञ्चर्ताभ्या त्वे इत्यादन्यत् सर्व्वं समानम्।
अनेन प्रातरग्निहोत्रहोमाख्येन कर्मणाऽग्निरूपी परमेश्वरः
प्रीयताम्।

It is meant for the use of those who keep up the holy fire.

358.

2310 **दर्शपौर्णमासप्रयोगः।** *Darśa-Paurnamāsa Prayoga.*

Substance, country made paper 9×3½ Folia 21 Lines on a page, 9, 10 Extent in ślokas, 550 Character Nagara of the early eighteenth century Appearance, fresh Complete

20B. अनेन यथाज्ञानेन पौर्णमासे क्रते श्रीयज्ञनारायणः प्रीयतां न मम।
ॐ तत्सद् ब्रह्मार्पणमस्तु। श्रीगणेशाय नम। अथ दर्शेष्टि
लिख्यते।

Col :—21B इति दर्शेष्टि समाप्ति।

Post Col —इति दर्शपौर्णमासौ लिख्यतौ। गोपालभटे खडालकरेण
लिखितौ समाप्तौ आत्मार्थं परोपकारार्थं च समाप्तम्। भग्नपृष्ठ-
कोटिग्रीव।

etc

It begins —ॐ अथ पूर्व्वो ० शुभपुण्य ० ॐतत्सत् परमेश्वरप्रीत्यर्थं दर्श-
पौर्णमासाभ्यामहं यक्ष्ये। तत्र पौर्णमासेष्ट्याहं यक्ष्ये संकल्प्योद्धरणं
पञ्चभूसंस्कारा दर्भैः परिमृज्य गोमयेनोपलिप्य वज्रेण उल्लिख्य
अनामिकाङ्गुष्ठेन उद्धृत्य उदकेन अभ्युक्ष्य अग्निमुपसमाधाय आहव
नीयोद्धरणं ततो दक्षिणाग्न्युद्धरण षट् समिधो गृहीत्वा अग्नि
[अ]न्वाधानमध्वर्युर्य[ज]मानो वा अग्निं अष्टाकपालेन पुरोडाशेन

अग्नीषोमावन्ते त्वा(रा)ज्येन उपांशु अग्नीषोमावेकादशकपालेन पुरोडाशेन सद्योष्ट यज्ञे।

359

2020 **कौकिलसौत्रामणीविधिः।** *Kaukilasautrā mani-vidhi*

According to Āsvalāyana

For the manuscript and the work see L 4216

360.

2328 **पिण्डपितृयज्ञप्रयोगः।** *Pindapitryajñaprayoga*

From Asvalāyana Kalpasutra

Substance country made paper 8½×4 inches Folia 3 Lines 10 on a page Extent in slokas 60 Character Nagara of the eighteenth century Appearance, discoloured Complete

It begins —अथ पिण्डपितृयज्ञ। प्रागुत्तरात्परिश्रद्धात्।

आमावास्यायामथापराह्णे यजमान पिण्डपितृयज्ञेन चरन्ति। वैश्वदेवानन्तर दर्शश्राद्धात् पूर्वं शुचिराचम्य तीर्थेन प्रविश्यान्वा हार्यपचनस्य पश्चात् प्रागदक्षिणामुख उपविश्य प्राणानायम्य तीर्थादि सकीर्त्य पितृलक्ष्मीद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं पिण्डपितृयज्ञ करिष्ये इति सकल्प्य।

"दक्षिणाग्नेरेकोल्मुक प्राग् दक्षिणा प्रणयेत्। ये रूपाणि प्रतिमुञ्चमाना असुरा सन्त स्वधया चरन्ति। परापुरो निपुरो ये भरन्त्यग्निष्टाल्लोकात् प्रणुदात्वस्मात्।"

It ends —मध्यम पिण्डमाददीतधीव मेदत्त पितर त पत्नी प्राशयेत्। इति तस्मा भक्षणमन्त्र। इतरावप्स्विति प्रणीते क्षिपेत्। द्वित्त पात्राणुत्सर्गस्तृण द्वितीय मुष्टिस्ते। सतिष्ठते पिण्डपितृयज्ञ।

This short manual on a ceremony for the propitiation of the manes is based on Āsvalāyana Kalpasūtra, 7th section of the 2nd chapter

This is enjoined on Brāhmaṇas keeping up the sacred fires. It quotes the Sūtras in the regular order, of Āśvalāyana.

361.

780.

For the manuscript see L 1552

This is a fragment of a comprehensive work on the Śrautasūttra Prāyaścitta.

It quotes from Hiraṇyakeśisūttra, 2B; Vṛttikāra, 1A; as well as from Kātyāyana as quoted in Parāśaramādhava, 7B.

Both Rājendralāla and Aufrecht give the name of the work as Ādhānaprāyaścitta, which is only a sectional colophon.

Two sectional colophons may be mentioned here.

21B. इत्याश्वलायनीयविध्यपराधप्रयोगः समाप्तः ।

22B. इत्याधानप्रायश्चित्तम् ।

362.

2958. **प्रयोगरत्नम्** or **श्रौतप्रयोगरत्नम्** । *Prayogaratna or Srauta Prayogaratna*

By Narasiṃha Yajvan.

Substance, country made paper 9½×4 inches Folia, 26, of which 17-2 are missing Lines, 11 to 13 on a page Extent in ślokas 780 Character Nāgarī Date, Samvat 1780 Appearance, discoloured Complete

It is a very rare and useful work in kārikā form, on the Śrauta rites, belonging to the school of Āśvalāyana.

It begins:—

प्रणमामि गणाधीशं विघ्नध्वान्तदिवाकरम् ।
दंतावलमुखं शांतं सिन्दूरारुणविग्रहम् ॥
... ... २ ॥

Īśvara Bhāratī is the author's guru.

मीमांसायुगलव्याख्यानिपुणं श्रौतकर्म्मणाम् ।
विज्ञातारं गुरुं नौमि यतिमीश्वरभारतीम् ॥ ३ ॥

The object of the work.

प्रणम्य पञ्चाननवाहनामुमा
मृषिं तथा शौनकमाश्वलायनम् ।
करोति तत्सूत्रविबोधितार्थं
प्रयोगरत्नं नरसिंहयज्वा ॥ ४ ॥

In 16B, he gives the name of his elder brother as Gopīnātha Bhaṭṭa.

गोपीनाथबुधाग्रजभट्ट-श्रीनृसिंहविरचितेऽस्मिन् ।
श्रौतप्रयोगरत्ने यजमानस्य प्रवासविधिरुक्तः ॥

8A, इति श्रीमन्नरसिंहयज्वकृते प्रयोगरत्ने दर्शपौर्णमासश्रौतकारिकाः (The number of Kārikās 194); 11B, इति अग्न्याधानकारिका (88); 12B, इत्यग्न्याधेयकारिकाः (23); 15B, इत्यग्निहोत्रकारिकाः समाप्ताः (83); 16B, इति प्रवासोपस्थानकारिकाः (25); 23B, इति वत्सप्रभासकारिकाः (27); 25B, इति पित्रेष्टिकारिकाः (60); इति प्राकमेधेष्टिकारिकाः (Two Kārikās only); 26B, इति श्रीनृसिंहयज्वकृताश्चातुर्मास्येष्टिकारिकाः समाप्ताः ।

The Post Colophon Statement:—

संवत् १७८० पौषकृष्णत्रयोदश्यां भृगौ चोडोपनाम्ना विश्वेश्वरेण
लिखितमिदं पुस्तकं स्वार्थं परार्थं च ॥ शुभमस्तु सर्व्वजगतः ॥ श्री ॥

363.

3122. महारुद्रविधान । *Mahārudravidhāna.*

Intended for the followers of the Ṛgveda.

By Dīvitdāvala.

Substance, country made paper 10¾ × 4¾ inches Folia, 41. Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 820 Character, Nāgarī of the eighteenth century

The māngalācarana and the object of the work

नत्वा गणेशन्तु सरस्वतीं च
तथाम्बिकां सगणं पञ्चवक्त्रम् ।
धर्मप्रदं काम्यविधौ प्रधानं
वक्ष्ये महारुद्रभवं विधानम् ॥

Definition of Mahārudra.

एकत्रिंशता सार्कं च सहस्रं त्रिशताधिकम् ।
रुद्रजपाना संख्येषा महारुद्राभिधायिनी ॥

It ends :—

इदं विश्वजनीनेनाचलेनेशानतुष्टये ।
महारुद्रविधानं हि विस्तरेण समीरितम् ॥ १ ॥
द्विजैरिदं हृत्कमले निधीयता
शिवार्चनानेन सदा विधीयताम् ।
शिवार्चनायास्तु फलं प्रदश्यतां
फलोपभोगेन सदा सुखीयताम् ॥ २ ॥
वेदेदी विदुषा प्रधानमभवत् श्रीवत्सराजो द्विज-
स्तत्सूनुः सकलद्विजाङ्घ्रिरजसामंशी हतीयोऽचल ।
तेनेदं रचितं हि पूजनपरं रुद्रस्य सन्तुष्टिदं
यत्कृत्वा सजपं अनेोऽभिलषितं प्राप्नोति सर्वं महत् ॥

Colophon —इति श्रीदिवेदाचलविरचितमृग्वेदिना महारुद्रविधानं समाप्तम् ।

Post Colophon —इति श्रीरुद्रार्पणमस्तु । श्रीमद्विश्वेशसन्निधौ काश्यां शुक्लामुनरघुनाथेन लिखितमिदं पुस्तकं श्रीभवानीशङ्करप्रसादात् ॥

364.

2683. आश्वलायनगृह्यकारिका । *Aśvalāyana-Gṛhyakārikā.*

By Kumārila Svāmi.

Substance country-made paper $9\frac{1}{2}\times5\frac{1}{4}$ inches Folia, 46 Lines, 8 on a page Extent in ślokas, 700 Character Nagari Date, Samvat 1889 Appearance, fresh Complete

The last colophon wrongly calls the author Kumāritilaka.

इति भट्टकुमारितिलकस्वामिविरचितासु कारिकासु चतुर्थोऽध्यायः ।

For an excellent description of the work see Burnell 14A.

Post Col. :—संवत् १८८६ मिति श्रावणवद्य १ सौम्यवासरे समाप्तम् ।

With the MS. there is kept a stray leaf marked 15, and written in beautiful, bold Devanāgari

365.

270. प्रयोगरत्न । *Prayogaratna.*

By Nārāyana Bhatta, the son of Rāmeśvara Bhatta.

Substance, country made paper 10×4 inches Folia, 119 Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 3570 Character, Nagari Date, Śaka 1762 Appearance, tolerable Generally correct Incomplete at the end

For a complete work see L. 1465

The present MS. ends with Astakāvikṛtiśrāddhaprayoga.

Post Colophon Statement :—

आर्य्यादुर्गार्पणमस्तु । श्रीगुरुचरणारविन्दं प्रसन्नम् । शाके १७६२ शार्व्वरीनामसंवत्सरे कार्त्तिकशुक्लषष्ठ्यां शनौ इदं पुस्तकं गुर्ज्जरोपनाम्ना विश्वम्भरात्मज-रामचन्द्रोपाध्यायेन लिखितं स्वार्थं परार्थं च ॥ श्रीरस्तु । शुभं भवतु श्रीर्जयतु ।

366.

639. *The Same*

For the manuscript see L 1465.

There are two works by the same author. (I) Prayogaratna complete in 148 leaves and (II) Aurddhvadehikapaddhati complete in 44 leaves.

The Post Colophon Statement:—

त्रिपुष्करमरणे दानं स्मृतिसंग्रहे पत्रे १६३ माद्या संवत् १७४१ भावनामसंवत्सरे माघशुद्धषष्ठ्यां तद्दिने समाप्तं विजापूरजोश्यो रुद्रभट्टलिखितम् ।

मृता गर्भयुता नारी षण्मासाभ्यन्तरे यदि ।
सद्यैव दहनं कुर्यात् गर्भच्छेदं न कारयेत् ॥

367.

1618. *The Same.*

Substance, country-made yellow paper 10¼ × 4¼. Folia, 96 Lines, 11 on a page Extent in Slokas, 3800 Character, Nagara Date (?). Appearance, fresh. Generally correct

It ends with the chapter on 'Astakāvikṛti Śrādha Prayôga.'

The obverse of the first leaf contains a full index of the subjects treated of in Prayogaratna which is given here in full.

अथ नारायणभट्टकृत-प्रयोगरत्नप्रारम्भः पत्र ९६ ।

368.

2194. *The Same.*

Substance, country made paper 9¾ x 3½ inches Folia, 230 Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 4600 Character, Nāgara of the seventeenth century Appearance, discoloured Incomplete

It begins.—श्रीरामं सपरिवारं गणेशं च सरस्वतीम् ।

आश्वलायनं च तच्छिष्यान् प्रणम्य पितरं गुरुम् ॥

भट्टरामेश्वरसुतो भट्टनारायणः सुधीः ।

प्रयोगरत्नं कुरुते काश्यां शिष्टेष्टतुष्टये ।

ग्रन्थेऽस्मिन् गुणगणवत्त्वमुच्यते चेत्

स्वग्रन्थे गुणगणवन्तमाह को नः ।

तत् सन्तः शिरसि कृताञ्जलिस्तु याचे

शोध्यं तत् सदसदिहोच्यते मया यत् ॥

नमामि पार्वतीसूनुं भक्तानां सिद्धिदायकम् ।

क्रियते ह्युपकारार्थं स्मार्त्तानुष्ठानपद्धतिः ॥

आश्वलायनशाखेऽस्मिन् सन्ति पद्धतयः शतम् ।

विनापुस्तकमार्गेण कर्म्म कर्त्तुं न शक्यते ॥

तदर्थं क्रियते यत्नः पाठबोधहिताय च ।

सुलभोपायसिद्ध्यर्थं वैदिकानां तदुच्यते ॥

पञ्चविंशतिसंस्कारैः संस्कृता ये द्विजातयः ।

ते पवित्राश्च योग्याः स्युः श्राद्धादिषु सुयन्त्रिताः ॥

गर्भाधानं पुंसवनं सीमन्तो बलिरेव च । (बलिर्विष्णुबलिः)

जातकर्म्मं नामकर्म्म निष्क्रमोऽन्नाशनं परम् ॥

चौलकर्म्मोपनयनं व्रतानां च चतुष्टयम् ।

स्नानोद्वाहौ चाग्रयणमष्टका च यथातथम् ॥

श्रावण्यामाश्वयुज्यां च मार्गशीर्ष्यां च पार्वणम् ।
उत्सर्गश्चाप्युपाकर्म महायज्ञाश्च नित्यशः ॥
संस्कारा नियता ह्येते ब्राह्मणस्य विशेषतः ।

अथ स्वस्तिवाचनम् ॥

Bhatta Narayana's Prayogaratna is well known See I O Catal No 171 Topics treated of are —

26A, इति नान्दीश्राद्धप्रयोग , 44A, इति सङ्क्षेपेण प्रायश्चित्तम्, 49B, अथ गर्भाधानाद्याः संस्कारा वक्ष्यन्ते, 91B, इति गर्भाधानम्, 96B, इति पुंसवनानवलोभनसीमन्तोन्नयनकर्माणि समाप्तानि, 104B, इति विष्णुबलिप्रयोग, 107A इति जातकर्म, 111B, इति नामकरणम् इति पर्य्यङ्कारोपणम्, 115B, इति कर्णवेध , 118A, इति सङ्क्षेपेण निष्क्रमणप्रयोग , 119B, इति सङ्क्षेपेणोपवेशनान्नप्राशन प्रयोग , 121A, इति सङ्क्षेपेण वर्द्धापनविधि , 126B, इति चौलकर्मप्रयोग , 139A, इत्याचौलान्मेधाजननान्त सङ्क्षेपेण प्रयोग , 154B इत्युत्सर्ज्जनोपाकरणप्रयोग , 161A, इति सङ्क्षेपेण महानाम्नीव्रत प्रयोग 162A, इति महाव्रतप्रयोग, अथ उपनिषद्व्रत प्रयोगः, 162B, इति महानाम्न्यादि व्रतत्रय समाप्तम, 164B, इति गोदानव्रतम्, 171B, इति समावर्त्तनप्रयोग , 192B, इति कन्यादानप्रयोग , 199A, इति वधूगृहगमनविधि , 209A, इत्यग्निद्वयसंसर्गप्रयोग , 214B, इति प्रवासोपस्थान विधि ।

The MS breaks off abruptly while dealing with the discontinuation of the sacrificial fire

From a comparison with I O Catal No 471, it will be found to be a revised edition of Bhattanarayana's Prayogaratna It omits the chapter on obsequies of Bhatta Narayana's work and adds a new chapter on expiations

On the title page it is called अनन्तभट्टी प्रयोग and the following leaves bear the name of Ananta on the left hand margin —

76B, श्रीअनन्त 88B, अनन्तभट्टी, 113B, अनन्तभट्टी, 140B, अन 144A and B अनन्तभट्टी 175B, अनन्तभट्टी, 178AB, and

179B, अनन्तभट्टी ; 182B, अनन्तभट्टी ; 183B, अन ; 193A, अनन्तभट्टी . 195BA, अनन्तभट्टी ; 204B, अनन्तभट्टी ; 223A, अनन्तभट्टी ।

So evidently the additions and alterations were made by Ananta Bhatta.

369.

2702. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 29, of which foll 10-13 are missing. Lines, 7 on a page. Extent in Ślokas, 400. Character Nagara in a remarkably beautiful hand of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

The present manuscript contains the concluding portion, dealing with seven pākayajñas or sacrifices in which cooked rice is offered.

The mangalācarana and object of the present section of the work :—

आश्वलायनमाचार्यं प्रणम्य पितरं गुरुम् ।
भट्टरामेश्वरसुतो भट्टनारायणः सुधीः ॥
पञ्चविंशतिसंस्कारेषूक्तादशसंस्कृतीः ।
पाकयज्ञान् सप्त शिष्टान् वक्ति शिष्टतुष्टये ॥

Colophons :—

6A, इति श्रीरामेश्वरभट्टात्मज-नारायणभट्टविरचिते प्रयोगरत्ने श्रवणाकर्मप्रयोगः ।

8A, इति श्रीनारायणभट्टविरचिते प्रयोगरत्ने सर्पबलिप्रयोग ।

9A, • आश्वयुजीकर्मप्रयोगः ।

आग्रायणप्रयोगः । Colophon lost in the missing leaves.

19B, • पिण्डपितृयज्ञप्रयोगः ।

24B, इत्यष्टमीश्राद्धप्रयोगः ।

29A, अन्वष्टका(क्य)प्रयोगः ।

29B, अष्टकाविंशतिश्राद्धप्रयोगः ।

370.

3300. *The Same*

Substance, country made paper. 9¼×4 inches. Folia, 210. Lines, 8 on a page Character, Nagara of the eighteenth century Appearance, discoloured

196B. इति वधूसहितस्य गृहप्रवेशविधिः। अथ प्रायश्चित्तानि लिख्यन्ते।

The chapter on obsequies, as described by Eggeling, is not in the present manuscript The expiations, dealt with *from leaf 196B to the end of the present manuscript, are:—*

196B, अथ व्याध्यादिनिमित्तकर्म्मसु संकल्पा लिख्यन्ते। एवं गुर्व्व्यादि-व्याधितत्त्वपरिहारार्थं षडाहुतिचरुहोमं करिष्ये ... ... तदङ्गमन्वाधानं करिष्ये, 197B, अशुभस्वप्नदर्शनसूचितारिष्टपरिहारार्थं प्रायश्चित्तं करिष्ये; 198B, अगमनीयागमननिमित्तकदोषपरिहारार्थं पुनर्मामैत्विति द्वाभ्यामाज्याहुती होष्यामि, 199B, अव्याधितस्यापकालीनादित्यास्तमयनिमित्तककर्म्मणि तु अव्याधितस्यापकालीनादित्यास्तमयजनितप्रत्यवायपरिहारार्थं प्रायश्चित्तं करिष्ये; 200A, अविच्छितकर्म्मश्रान्तस्यापकालीनादित्योदयजनितप्रत्यवायपरिहारार्थं प्रायश्चित्तं करिष्ये; 204A. सर्व्वप्रायश्चित्तं करिष्ये; 204B, औपासनहोमलोपजनित-प्रत्यवायपरिहारार्थं मनस्वत्याचतुर्गृहीतं होष्यामि, 206B, स्विष्टकृदर्थ-हविर्दोषनिमित्तमाज्येन स्विष्टकृद्यागं करिष्ये; 207A, गृहदाहनिमित्तमग्नये क्षामाय स्थालीपाकं करिष्ये; पर्व्वव्रतलोपनिमित्तमग्नये व्रतपतये स्थालीपाकं करिष्ये; 208A, कपालस्याशुचिसंसर्गनिमित्तमभिन्न इति द्वाभ्यामप्सु कपालप्रक्षेपं करिष्ये; अशुचिसंसर्गनिमित्तं भूमिमित्यप्सु प्रक्षेपं करिष्ये।

In leaf 210 the MS. comes abruptly to an end. There is one more leaf marked 22 of another MS. belonging to the chapter on obsequies of Prayogaratna, as described in *I.O. Catal. No. 471. It gives the date of copying as Saṃvat* 1818

संवत् १८१८ मिति ज्येष्ठ शुक्लसप्तमी भौमवासरे तद्दिने लिखितं भारद्वाजी उमाध्या लालजी शुभं भूयात्। इति नारायणभट्टकृत-प्रयोगरत्नः समाप्तः।

घञ्चता गुर्विणी वन्ध्या विरक्ता च रजस्वला ।
नाग्नीयान्मध्यमं पिण्डं जारिणी च प्रसूतिका ॥

371.

295 The Same

Substance, country made paper 1×4 inches Folia, 32 Lines 7 on a page Extent in slokas 390 Character Nāgarā Appearance old Incomplete

This is a mere fragment It comes up to the latter portion of Grahayajña, where it abruptly breaks

372.

3277 विवाहपद्धतिः ।

From the Prayogaratna of Nārāyana Bhatta

Substance country made paper 9½×4½ inches Folia 27 Lines 9 on a page Extent in slokas 460 Character Nagari Date, Saka 1735 Appearance fresh Complete

Colophons —

16B, इति श्रीरामेश्वरभट्टसूरिसूनुनारायणभट्टकृते प्रयोगरत्ने कन्यादान प्रयोग ।

24A, इति श्रीनारायणभट्टविरचिते प्रयोगरत्ने एरिणीपूजादिचतुर्थदिन कृत्यम् ।

25A, इति प्रयोगरत्ने देवकोत्थापनादि ।

27B, इति विवाहे आग्नीवादिनिर्णय ।

Post Colophon —शके १७३५ इद पुस्तक दवस्वार हनुमन्नामक अय ग्रमसुत विष्णु ।

373

527 पिण्डपितृयज्ञप्रयोगः । (प्रयोगरत्नीयः)

For the manuscript see L 1291

Prayogaratna, to which Pindapitryajña is stated in the colophon to belong, is attributed by Rājendralāla to Hari-

hara It, however, agrees with the chapter on Pindapitryajna in Prayogaratna see pp 90 92 in Catal No 367

The following authorities are found to be quoted —(1) Apastamba, (2) Asvalayana (3) Rudradatta, (4) Haradatta bhasya, (5) Visnudharmottara, (6) Sraddhaprayoga

Post Col —श्रावणेमासे शुक्लपक्षे चतुर्दश्यां भृगुवासरे तद्दिने ठाकुरोप नामकहरिणा लिखित स्वार्थ परोपकारार्थं संवत् १८७८ । श्रीभैरवार्पणमस्तु ।

374

2682

A fragment of Prayogaratna

[illegible] Foreign made paper [illegible] No [illegible] lines [illegible] Saka Character Nagara Date Samvat 1815 Appearance fresh

Colophon —

इति श्रीमद्विद्वन्मुकुटमाणिक्यश्रीरामेश्वरभट्टात्मजश्रीनारायणभट्टकृत प्रयोगरत्ने अष्टकाश्राद्धबलिप्रयोग समाप्त ।

The object of the section is explained in the following lines

एवं पञ्चविधबलिसंस्कारेषु गर्भाधानाद्या अष्टादशोक्ता । इदानीं तु अवकाकर्माद्या समावर्तनान्ता उच्यन्ते ॥

See Catal No 369

3B इति अवकाकर्म, 4B इति सर्पबलिप्रयोग , 5B इत्याश्वयुजी-कर्मप्रयोग 7A अथ प्रत्यवरोहणम् 13B प्रयोगरत्ने मार्तपिण्डपितृयज्ञ , 17A इत्यष्टकाश्राद्धप्रयोग 20B इत्यन्वष्टकाप्रयोग ।

Post Colophon —संवत् १८१५ शोभनाब्दे चैत्रशुद्ध १४ गुरुवासरे समाप्तः ॥

375.

1982. उत्सर्ज्जनोपाकर्म्मप्रयोगः ।

From Prayogaratna by Nārāyaṇa Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 8½ × 4 inches. Folia, 11 Lines, 9 to 12 on a page. Extent in ślokas, 200 Character, Nāgara Appearance, old and discoloured Complete

The Utsarjana is a form of expiation for any defects that may crop in the recitation of the Vedas, and Upākarma is a ceremony to be performed at the commencement of the recital of the Vedas that these defects may be avoided In I.O. Catal. No. 184 Eggeling's explanation of the terms utsarjana and upākarana to be ceremonies for the termination of and the commencement of the Veda is misleading.

The saṃkalpa of Utsarjana.

उपाकर्म्मदिने प्रातः शुचौ देशे सुस्नात स्वासीन आचार्य्यं प्राणानायम्य देशकालौ स्मृत्वा ममाध्याप्यानां चाधीतानां छन्दादीना यातयामतानिरासेनाप्यायनद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं उत्सर्ज्जनाख्यं कर्म्म करिष्य इति संकल्प्य ।

Utsarjana ends in 9B

Col. :—इति भट्टनारायणकृतौ प्रयोगरत्ने उत्सर्ज्जनप्रयोगः ।

10A. अथोपाकरणम् ।

Samkalpa. अथाचार्य्यः सशिष्यः सुस्नातः स्वासन उपविश्य द्विराचम्य प्राणानायम्य देशकालौ स्मृत्वा ममाध्याप्यानां चाध्येष्यमाणाना छन्दसा यातयामतानिरासेनाध्ययनद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं उपाकरणाख्यं कर्म्म करिष्य इति संकल्प्य ।

The last Colophon :—

इति श्रीभट्टनारायणकृते प्रयोगरत्ने उत्सर्ज्जनोपाकरणयो प्रयोगः ।

श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।

This comes to an end in lines 3, Fol 11, and in the remaining lines there is given a special form of Upākarma for a new Brahmacārī

नूतनब्रह्मचारिण उपाकर्मविशेष । अस्य ब्रह्मचारि + + + + + वेदग्रहणादिसिद्धिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं उपाकरणं करिष्य इति संकल्प्य ।

376.

1107 धर्म्मप्रवृत्तिः ।

By Nārāyaṇa Bhaṭṭa

Substance, country made paper 8¾×3¼ Folia [illegible] (of which the 2nd and the 3rd are missing) Lines 8 on a page Character, Nāgara Appearance, very old Generally correct Fragment Repaired with transparent paper

For a description see I O Catal. No 1560 This fragment ends with Garbhādhāna ceremony It is a manual of religious ceremonies and observances in accordance with Āsvalāyana ritual. Nārāyaṇa Bhaṭṭa wrote this for Southern India For his son Śaṅkara says in his Gadhivaṃśānucarita Leaf 11B

धर्मप्रवृत्तिरिति दक्षिणत प्रसिद्धा
चक्रे समस्तबुधसंघयनाभिरामाम् ।
विन्ध्योत्तरे यदकृता तु बुधैः प्रयोग-
रत्नाख्यया निखिलसंस्कृतिपद्धतिं च. ॥

377.

2955. कर्म्मतत्त्वप्रदीपिका वा लघुपद्धतिः ।

Karmatattvapradīpikā or Laghupaddhati

By Kṛṣṇa Bhaṭṭa, the son of Puruṣottama

For the manuscript and the work see L 4134

It is a very useful work, containing the expositions, and the rules for the performance, of all the important Gṛhya

rites and ceremonies. It consults the works of Jayanta, the well-known writer of the school of Āsvalāyana.

Besides the ancient Smrtis and the Purāṇas, it quotes.—

मदनपारिजात 28B, स्मृत्यर्थसार 24A, माधवीय 24B, बह्वृचपरिशिष्ट 29A, प्रयोगसार 33B, स्मृतिसार 34A, परिभाषा 34A, कारिका 35B, 45B, कालादर्श 46B, कालनिर्णयः 52B, चन्द्रिका 53B, स्मृतिरत्न 84A, मेधातिथि स्मृतिसारसागर 84B, माध्यसंहिता 83B, परिभाषा 96B, स्मृतिभास्कर 99A, स्मृतिचन्द्रिका 104B, रामार्चनचन्द्रिका 107A, विष्णुधर्मोत्तर 107A, हेमाद्रि 109A, भारद्वाज 139A, वाक्यसमुच्चय 140B

378.

6473. स्मार्त्तानुष्ठानपद्धतिः or प्रयोगरत्न ।

Smārtānusthānapaddhati or Prayogaratna.

By Ananta Dikṣita

Substance, country-made paper. 10¼×4¾ inches. Folia, 195, of which foll 38-63 are missing The gap has been filled up by twenty six leaves of an older manuscript, marked from 2-27 Lines 9 on a page Extent in ślokas, 3500 Character, Nagara of the nineteenth century Appearance discoloured Complete

Colophon.—इति श्रीमद् (–) यज्ञोपवीताभिधान (–) श्रीविश्वनाथसूनुना दीक्षितानन्तेन सर्व्वोपकाराय समन्त्रकप्रयोग प्रायश्चित्तान्तो विरचित ॥

For the work see L 2392 It belongs to Āsvalāyan School. The opening verse नमामि पार्व्वतीसूनुं etc, etc, is preceded by the three opening verses of Nārāyan Bhatta's Prayogaratna

The MS lacks the concluding verse quoted in L. 2392

381.

2957 **संस्कारदीपिका।** *Samskāradīpikā*

By Dhundhiraja Bhatta, son of Pantoji Bhatta, son of Laksmana Bhatta

Substance country made paper 10×4¾ inches Folia 70 Lines 9 10 11 on a page Extent in Slokas 1800 Character Nagari Date Samvat 17-6 Appearance discoloured Complete

Colophon —

इति श्रीमल्लक्ष्मणभट्टात्मज—पंतोजीभट्टसुत—ढुंढिराजभट्टविरचिताया संस्कारदीपिकायां स्थालीपाकप्रयोग समाप्त ।

The date of the MS preceding the colophon in a later hand संवत् १७२६ समए कार्त्तिकसुदी पुरनवसीक च पुस्तक लीख्य ।

The mangalācarana of the work

श्रीराम श्यामल शान्त रावणध्वंसकारकम् ।
सच्चिदानन्दरूप त वदे लोकैकपालकम् ॥
गणेश शारदामम्बा पितर च पितामहम् ।
प्रणम्य ढुण्ढिराजेन क्रियते दीपिका त्वियम् ॥

The object of the work

तत्र श्रीमन्नारायणभट्टपादै प्रयोगपारिजातादिभिश्च प्रचुरशाखार्थाना सविस्तरेण च प्रयोगाणामुक्तत्वात् नात्र किंचिदधिक वक्तव्यमस्ति। तथापि बालानां वैदिकाना च षोडशकर्म्मणां तत्तत्प्रयोगकलनासम्भवात् तदाकलनात सच्छेपेण प्रयोगानुष्ठान यथामति वच्मि ।

On the obverse of the first leaf —यज्ञेश्वरभट्टलोह्योमिनामकाना मिद पुस्तकम् ।

382

7987

Substance country made paper 15¾×3 inches Folia 15 Lines 6 on a page Character Bengali Date Saka 1718 Appearance fresh Complete

It relates to the Rgvedivahnisthapana and opens with the mangalacarana of Kalesi on which apparently it is based in the main

Beginning —ॐ नमो गणेशाय ।

नारायणं नमस्कृत्य नमस्कृत्य पदं गुरो ।
निरूप्यते यत्नतः सूत्रमाश्वलायनसञ्चितम् ॥
सरस्वतीं नमस्कृत्य शौनकञ्च महामुनिम् ।
गृह्याग्निं विपदं कुर्मो बह्वृचां कर्मसिद्धये ॥
यद्यपि शौनकीये गृह्ये सकलार्थप्रतिपत्तिर्विदुषां जायते तथा
प्यपठितवेदानां मन्त्रप्राप्तिरेव न स्यात्तदर्थमारम्भः ।
विवाहो बीजसेकश्च पुंसीमन्तकजातकम् ।
नामनिष्क्रामणं प्राशचूडोपनयनं दश ॥
तत्र सर्वकर्मणां प्रथमं मूलभूता कुशकण्डिका कथ्यते ॥ यत्र क्वचिद्धोमार्थम् । तत्रैव विधिं प्रयोतव्य ॥ प्रथमं सङ्कल्प्याग्निस्थापन योग्यं बाहुमात्रं स्थण्डिलं गोमयेनोपलिप्य प्रादेशमात्रं समिध मादाय तया मन्त्रेण उल्लिखेत् ॥

No Colophon

Post Colophon —वस्वेकगोत्रेन्दुमिते शकाब्दे
नत्वा पदौ तौ भृगुलाञ्छनस्य ।
स्वकीय अर्थं प्रतिपादनाय
प्रालेखि शास्त्रञ्च खगेश्वरेण ॥

383

2883 **प्रयोगभूषा ।** *Prayoga Bhusa*

Substance country-made paper 8¼ × 4 inches Folia 10 Lines 12-13 on a page Extent in slokas 90 Character Nāgarī Appearance old Incomplete at the end

It begins —

अथ मत सङ्ख्या ॥

तत्र श्रावण्यां पौर्णमास्यां श्रवणाकर्म सर्पबलिश्च ॥ आश्वयुज्यां

माश्वयुजीकर्म्म। आग्रयण च मार्गशीर्ष्यां प्रत्यवरोहणमिति। पश्च। पिण्डपितृयज्ञ। अष्टकाश्राद्धमिति॥

तत्रादौ श्रवणाकर्म सर्पबलिश्चेति द्वयमुच्यते। इदमत्र गृह्य। श्रावण्यां पौर्णमास्यां श्रवणाकर्म्मोक्तसमूला० तावतो बलीन्तदहरेव उपहरन्ति।

Topics —

3B, इति श्रवणाकर्म्म। अथ सर्पबलि, 5A, इति श्रवणाकर्म्मप्रयोग, अथ सर्पबलिप्रयोग, 6A, इति श्रवणाकर्म्मसर्पबल्यो प्रयोगद्वय॥ अथाश्वयुजीकर्म्म, 7A, अथाश्वयुजीकर्म्मण प्रयोग, 7B, इत्याश्वयुजीकर्म्मप्रयोग, अथाग्रयण—सजूरित्यादि आग्रयणसूत्रम्, 8B, अथाग्रयणप्रयोग, 9B, इत्याग्रयणप्रयोग, अथ प्रत्यवरोहण, 11A, अथ प्रत्यवरोहणप्रयोग, 12A, इति प्रत्यवरोहणप्रयोगः, अथेदानी पूर्व्वेद्यु श्राद्धादौ पिण्डपि[तृ]यज्ञतन्त्रस्यापेक्षितत्वात प्रकरणान्तरगतोऽपि पिण्डपितृयज्ञ उच्यते। तत्रेद श्रौतसूत्र अमावास्यायामपराह्णे० सूत्र द्वितीयमुक्तिं इति, 16B, अथ पिण्डपितृयज्ञप्रयोग, 18A, इति पिण्डपितृयज्ञप्रयोग, अथ पूर्व्वेद्युरष्टकान्वष्टकाश्राद्धानीति त्रयमेका संख्या 19A, अथ पूर्व्वेद्यु श्राद्धप्रयोग, 20A, इति पूर्व्वेद्यु श्राद्धप्रयोग, अथाष्टम्यामष्टकाश्राद्ध, 21B, अथाष्टकाश्राद्धप्रयोग, 22B, अथान्वष्टकाश्राद्ध, 24A, अथान्वष्टकाश्राद्धप्रयोग, 26A, इत्यन्वष्टकाश्राद्धप्रयोगः।

26A अथ माध्यावर्षश्राद्ध अष्टकावत् कुर्य्यात् अथ पार्व्वणश्राद्ध, 33A, इति प्रयोगभूषाया पाकसस्थाप्रयोग।

श्रौतप्रायश्चित्तमस्तु, अथ सर्व्वेषा होमानां प्रकृतित्वात् स्थालीपाक उच्यते।

The name of the work *Prayoga Bhuṣa* is to be found only in leaf 33A. It gives expositions first, of the sūtra on a sacrifice, then the details in its performance. It belongs to the school of Āśvalāyana.

14B, अप्सु इतरौ प्रक्षिपेत। तेनाश्वलायनाना जले प्रक्षेप एव पिण्डानां सर्व्वमुख्य पक्ष

29A, पितृस्थानेष्वेव होमो नान्येष्विति यन्ये। नाश्वलायनपर शाखान्तर पर चेति।

Prayoga Bhūsā, unknown to Aufrecht, seems to be a very comprehensive work, of which the present MS seems to contain a mere fragment The author's name does not appear in any of the leaves, he speaks of Naidharmamimansa as another work of his

As shown above, it begins with Saptapakasamsthā As there is Saptasomasamsthā, there is also Saptapakasamsthā or a set of seven sacrifices enumerated at the beginning, in which cooked rice is offered In leaf 33A, Pakasamsthā ends, and sthalipaka begins The MS abruptly comes to an end, while dealing with the latter

The authorities quoted and consulted —

1B, कारिका, भट्टे, 2A, जयन्त, पारिजाते शौनकोऽपि, 2B, आपस्तम्ब, 3A, कारिका, सूत्रवृत्ति, 8A, वृत्तिकृत्, 9B, ऋग्विधान पैठीनसि, 14A पृथ्वीचन्द्रोदये भविष्यवचनात्, 18A, कात्यायनसूत्र, 20B, उक्तं च निरुक्ते, 26B, कपर्दि धूर्त्तस्वामि-हेमाद्र्यादय, गृह्यपरिशिष्ट, गौडा, इति मानवसूत्रमत्रमनु, 27A, श्राद्धचिन्तामणि, जयन्तभाष्य, 27B, शाकल-कारिका, शङ्खादिवाक्ये, 28A, मत्कृतनारीधर्ममीमांसाया, देवस्वातभाष्य, 28B, कात्यायनभाष्य, 28B, सिद्धान्तभाष्य, 29A, श्राद्धचन्द्रिका, 29B, बोधायन, श्राद्धसार, 30A, स्मृतिसंग्रह, धर्म्मसार, उज्ज्वलायां, 30B, ब्रह्मपुराणे, विधानपारिजाते, 31A सनत्कुमारसंहिता, स्मृत्यर्थसार, 31B, मार्कण्डेयपुराणे, श्राद्धतत्त्वे, 32A, इति मैथिला, 33B, इति पितामह चरणा, प्रयोगपारिजातवचनात्, 34A, इति साम्प्रदायिका, आदित्यपुराणे, 34B, कालादर्शे, महानिबन्ध बह्वृचकारिका, 35A, पारिभाषिके तु, 35B, बह्वृचपरिशिष्ट, इति पितृचरणा, 37A, सुमन्तु, छन्दोगपरिशिष्ट, गौतम, 37B, मत्स्यगादो, 38A, भविष्योत्तरे तु, प्रयोगदीपिका, 38B गृह्यपरिशिष्टे, गृह्यभाष्यकारै. 39A, प्रयोगरत्ने परिशिष्टेऽपि, 41A प्रतिष्ठासारोक्ते 41B, शारदातिलके, क्रियासारे, 42A, वायवीयसंहितावचनात्, रामवाज-पेय्या, कुण्डरत्नाकरे, 42B सिद्धान्तशेखरे, 43A, मात्स्यवाक्यात्, तदुक्तं मूलागमे, 44A, मानवसंहिता, सग्रहोक्ते, 44B, गारुडे, प्रतिष्ठासारे, रूपनारायणमते, 45A, प्रतिष्ठासारे, इति कामिकोक्ता,

384.

78. प्रयोगसर्व्वस्व । *Prayogasarvasva.*

Substance, country-made paper $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches Folia 78 Lines 9 on a page Extent in ślokas, 1380 Character, Nāgara Date, Sam 1871 Appearance, tolerable Complete

Directions for the rituals of the sacramental rites, for a Brāhmaṇa householder. The compilation is anonymous and apparently belongs to the Ṛgveda, as there is the assertion "न मम" "not mine" after repetition of the deities' names, which is peculiar to the Ṛgveda, and as also the compilation opens with a salutation to Āśvalāyana. The maṅgalācaraṇaśloka, however, is borrowed from Nārāyaṇa Bhaṭṭa's Prayogaratna

It begins thus :—

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीरामं सपरिवारं गणेशञ्च सरस्वतीं ।

आश्वलायन-तच्छिष्यान् प्रणम्य पितरं गुरुं ॥

अथ किञ्चित् सङ्क्षेपेण प्रयोगमात्रमुच्यते । यजमानः स्नाता-भ्यङ्गादिः स्वलङ्कृतो दर्भपाणिः शुचिर्भूत्वा मङ्गलसम्भारं सम्भृत्य स्वलङ्कृते गृहे गोमयोपलिप्तभूमौ सोत्तरच्छदे भद्रासनेऽप्राङ्मुख उपविश्य स्वदक्षिणपार्श्वे संस्थाप्य उदङ्मुखमुपवेश्य रङ्गवल्लिकायुते भूतले प्रस्थपरिमित[स्य]+ +[प]रिमितस्य वा धान्यस्योपरि दक्षि-णोत्तरयोः सुवर्णरजतताम्रमृन्मयान्यतमकलसद्वयमवणं मनोहर-मलङ्कृतं शुद्धपुण्यजलपूरितं सपल्लवं निधाय सूत्रवेष्टितोत्तरकलशे पञ्च रत्नानि निक्षिप्य तदुपरि सिततण्डुलपूरितसपल्लवपात्रं विधाय तत्पश्चिमदेशे प्रतिवचनसमर्थांस्तद्दिवसे श्राद्धादिष्वभुक्तवन्तो निषिद्ध-प्रतिग्रहनिवृत्तान् शुचीन् सोत्तरीयान् दर्भपवित्रपाणीन् युग्मान् ब्राह्मणान् प्राङ्मुखान् आसने उपवेश्य गन्धपुष्पादिभिरभ्यर्च्य यथाचारं ॥ सुमुखश्च इत्यादि० लक्ष्मीनारायणाभ्यां नमः इत्यादि ।

End:— ततो गृहप्रवेशनीयहोमः कार्यः । ततः शुभदिने स्वस्त्यादि वाचयित्वा स्वलङ्कृत. स्वलङ्कृता रात्रावुपगच्छेत् ।

The last Colophon:— इति वधूसहितस्य गृहप्रवेशविधिः इति विशाह्रान्तप्रयोगः ।

Post Colophon.— इदं पुस्तकं लिखितं नाजीव्यासोपनाम स्वार्थं परार्थश्च इदं पुस्तकं समाप्तं ।

संवत् १८७१ शाके १७३५ जेष्ट शष्प ८ गुरुवा ।

385.

2876. *A Gṛhya work by the son of Viśvanātha.*

Substance, country-made paper 9½×4½ inches Folia, 59 Lines, 16 on a page Extent in ślokas, 2830. Character, Nagara of the early seventeenth century Appearance, discoloured Incomplete.

It begins:—

नत्वा गणपतिं देवं मातरं पितरं तथा ।
स्मार्त्तकर्मोदितं सारमुद्धृत्य परिलिख्यते ॥ १ ॥
आश्वलायनशाखेऽस्मिन् सन्ति पद्धतयः शतम् ।
विनापुस्तकमार्गेण कर्म्म कर्त्तुं न शक्यते ॥ २ ॥
तदर्थं क्रियते यत्नः पाठशोधहितानि च (?)
सुलभोपायसिद्ध्यर्थं वैदिकाना तदुच्यते ॥ ३ ॥
भट्ट विश्वनाथ सुतो + + + + +
+ + + + + + + ॥ ४ ॥
पञ्चविंशतिसंस्कारैः संस्कृता ये द्विजातय ।
ते पवित्राश्च योग्याः स्यु.श्राद्धादिषु सुयन्त्रिताः ॥
गर्भाधानं पुंसवनं सीमन्तो बलिरेव च इत्यादि ।

Mainly based on Bhatta Nārāyana's Prayogaratna

On the obverse of the first leaf, it is called (in a later hand) विश्वनाथीया पद्धति

386.

6164 प्रयोगदर्पण । *Prayogadarpana*

By Nārāyaṇa Yajvā, son of Cāyam Bhatta

Substance country made paper 10 × 4½ inches Folia 172 Lines, 11 on page Character Nagara of the nineteenth century Appearance fresh Incomplete at the end

An authoritative compendium of domestic rites and observances, of the school of Āsvalāyana

Sl 2 नत्वा गृहपतिं देवं मातरं पितरं तथा ।
आश्वलायनमाचार्य्यं शौनकादिमुनींस्तथा ॥

Sl 3 चायभट्टसुतः श्रीमान् यज्वा नारायणो ह्यहं ।
प्रयोगदर्पणं नाम ग्रन्थं कुर्वे मनोहरम् ॥

For a description of the work and the authorities it quotes, see I O Catal No 169

171B, अथ गुरौ सिंहस्थे अतिचारस्थे भृगुणा समसप्तकस्थे मूढत्वे च कार्य्याकार्य्यनिरूपणं । This is the last topic in this incomplete MS

Among the authorities, is found Prayogapārijāta (171B—प्रयोगपरिजाते श्रौपतिः) omitted in I O Catal

387

2866 आपदेवीय प्रयोगः । *Apadevīyaprayoga*

Substance country made paper 6¾ × 5 inches Folia, 18 Lines 13 on a page Extent in slokas 450 Character Nagara of the early nineteenth century Appearance moth-eaten Incomplete

अथापदेवप्रयोगो लिख्यते ।

The authorities consulted

1A त्रिकाण्डमण्डन, कात्यायन, तत्त्वरत्न by पार्थसारथि, त्रिकाण्डमण्डनकार, धूर्तस्वामी, 1B बौधायन हेमाद्रि, दीपिका, 2A, आश्वलायन, आश्वलायनीय-स्मार्तसूत्र, शौनक, 2B, प्रयोगपारिजात, 6A, रुद्रदत्त, भरद्वाज,

दिनकरोद्योत 6B, नीतिसूत्र, सिद्धान्तभाष्य, 8A, कारिका, 9B, शाकल कारिका, दयापुत्रकृतान्त्येष्टिपद्धति, 13B, ब्राह्मणभाष्ये मनु 15B, कर्पर्द्दिकारिका, 16A, वराहसूत्र, 16B, भयपाड, 17A, धाराकर्मभाष्य, 17B, नारायणभाष्य, नारायणवृत्ति ।

Topics 6A, इत्यापदेवकृतात्रयणप्रयोग, अथ जातेष्टिः, 6B, इत्यापदेवीये जातेष्टिनिर्णय, अथ आहिताग्न्योर्दम्पत्यो दाहाग्निविषयकाणां वचनानां व्यवस्था, 10B, इत्यापदेवीये दाहाग्निनिर्णय, अथ गृह्याग्नेः पिण्डपितृयज्ञनिर्णयः, 11B, अथ विधुराधाननिर्णय, 12B, अथ विधुरोपासनम्,

388.

6202 Two works

I ऋषितर्पणकारिका । *Rsi tarpanakarika*

By Anantadeva

Substance country made paper 9¼ × 5 inches Fol a 2 Lines 8 on a page Extent in slokas 24 Character Nagara Date Samvat 1848 and Saka 1713 Appearance discoloured Complete

The number of kārikas—12

Colophon —इति अनन्तदेवकृत ऋषितर्पणकारिका ।

Post Colophon —संवत् १८४८ शाके १७१३ प्रवर्त्तमाने दक्षिणायने गते श्रीसूर्य्ये शरदृतौ (?) माङ्गल्यमासोत्तममासे आश्विनमासे शुभे कृष्णपक्षे तिथौ १२ रविवासरे लिखित औदीच्यसिद्धपुरा दवे मथुरानाथ तत्पुत्री॰ वैजनाथ स्वहस्तेन लिखित बुंदीग्राममध्ये राज्य राव राजाजी श्रीविष्णुसिंहजी । श्रीव्याघ्रेश्वरसन्निधौ ।

Beginning: -श्री गणेशाय नमः ।

अथ अनन्तदेवकृत ऋषितर्पणोक्त कारिका लिख्यते ।
मौसल दीक्षितीर्यादिष्टमष्टकां प्राप्य मध्यमां ।
उदकान्त समासाद्य वेदस्योत्सर्जनं चरेत् ॥ १ ॥
स्नातश्च विधिवत्तत्र स्थापयेद्व्यस्त्यन्धती ।
प्रवराश्च ततोधीमान् कुर्यात् तेषां प्रतिष्ठितम् ॥ २ ॥

II ऋषितर्पणकारिका । *Rsi tarpanakarika*

Substance country made paper 9¾ × 4 inches Folia 4 Lines 8 on a page Character Nagara. Date Samvat 1818. Appearance discoloured Complete

Colophon —इति ऋषितर्पण समाप्तम् ।

Post Colophon —सवत् १८४८ शाके १७१३ प्रवर्त्तमाने दक्षायने गते श्रीसूर्ये वर्षारंभौ त्वामाङ्गल्यमासोत्तममासे आश्वनमासे शुभे शुक्लपक्षे तिथौ वारे रविवासरेण लिखितम् । औदीच्य सिद्धपुरा यवे मथुरानायजी तस्यात्मज चौ०जीवदेवजनाथ स्वहस्तेन लिखित वृदियाम मध्ये राज्य रावराजाजी श्रीविष्णु सिंहजी । श्रीरस्तु दन्तिका । श्रीकेशवरसन्निधौ । कामा वीरेश्वराय नमः ।

यादृशं पुस्तकं etc

Number of karikas, 26

Beginning — श्री गणेशाय नमः ।

अथ ऋषितर्पणोक्तकारिका लिख्यते ।

गणेशं पितरं नत्वा गुरुमानन्दरूपिणम् ।

सम्प्रदायानुसारेण वक्ष्यामि ऋषितर्पणम् ॥

पौषस्य रोहिणीमिश्च चाष्टका प्राप्य मध्यमा ।

उत्सर्गस्तु प्रकर्त्तव्य श्रावण्यां गौणकालत ॥ २ ॥

सर्व्वसम्भारसयुक्त गच्छेत् पुण्यजलाश्रयम् ।

उदकान्त समासाद्य गुरु शिष्यजनैर्युत ॥ ३ ॥

End —विलोक्य सूत्र तथ कारिकाश्च

मन्थान्तरात् सारतर प्रगृह्य

The second half of the stanza is wanting

No II appears to be an amplification of No I

389.

1983 **उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग** *Utsarjanopakarmaprayoga*

Substance country made paper 7¾ × 4½ inches. Folia 20 Lines 11 on a page Extent in slokas 400 Character Nagara Date (?) Appearance old and discoloured Anonymous

The ceremony of Utsarjana ends in line 2, 17A, where begins Upākarma

1B, उपाकर्म्मदिने प्रात शुचौ देशे सुस्नात स्वासीन आचार्य्य शिष्यै सह प्राणानायम्य देशकालौ स्मृत्वा मुमुक्षुश्चेयादिसंकल्प कृत्वा शुभपुण्यतिथौ ममा० वेदस्यानोत्सर्गमौशाध्ययनाध्यापनयजनयाजनादिभि प्रमादिकै प्रख्यापन-प्राध्ययन प्रश्नपूर्व्व प्रतिग्रहादिभिर्यज्ञात श्रुतीना यातयामत्व तत्परिहारद्वारा यान्य याधीताना श्रुतीनामाप्यायनार्थ सर्व्वार्थसिद्ध्यर्थ माघ्या पौर्णमास्या अमुककल्पत्वेन विहित तद्देशकालादिवशादेदविस्मृत्यादिदोषपरिहारार्थ उतकल्पत्वेन विहित उपाकर्म्मादिने आदौ अन्तरित उत्सर्ज्जनाख्य कर्म्म करिष्ये। अथ मुख्यसंकल्प ।

17A आचार्य्य सुस्नात प्राणानायम्य देशकालौ स्मृत्वा अध्येतॄणा मधीयानानामध्येष्यमाणानामध्याप्याना च वस्यानोत्सर्गविच्छेदक्रोशघोषयाच्छनदच्छ-चारितवर्णाना पूर्व्वसवर्णागमलोपविलम्बितस्वच्छचारितवर्णाना श्लिष्टवर्णविघटन दृष्टप्रक्रोदष्टयादिभि प्रमादिकै श्रुतीना यज्ञात यातयामत्व तत्परिहारार्थ सर्व्वेषा छन्दसामाप्यायनार्थ सर्व्वार्थवाधि (?) च नत्रोपनीताना वेदग्रहणाधि कारार्थमितरेषामुपुष्टाना वेदाना च पुनर्ग्रहणार्थ च यावदधीतमन्त्रराशित्वेन यथादैवतोपासनया श्रौतस्मार्त्तकर्म्मानुष्ठानतया च यथावत्फलप्राप्त्यर्थ श्रीपरमेश्वर-प्रीत्यर्थमद्य उपाकर्म्माख्य कर्म्म करिष्ये।

The manuscript of Upakarma is incomplete

On the upper margin of 22B this is attributed to Bhatta Narayana The entry is in Bengali

प्रयोगरत्नान्तर्गतउत्सर्ज्जनोपाकर्म्मप्रयोग उपाकर्म्मप्रयोगस्य अन्तिम खण्डित। ग्रन्थकर्त्ता भट्टनारायण ।

This is evidently wrong, as in leaf 2A it quotes Kamalakara, the grandson of Bhatta Nārāyana

390

2151 उत्सर्ज्जनोपाकर्म्मप्रयोग। *Utsarjanopakarmaprayoga*

By Vāpabhatta belonging to the School of Āsvalāyana

Substance country made paper 8¾×4 inches Folia 40 Lines 7 on a page Extent in slokas 528 Character Nagara of the nineteenth century Appearance discoloured Complete

For the manuscript and the work see L. 3238.

It begins —आश्वलायनमाचार्य्यं नत्वा च विमलेश्वरं

A short work entitled समार्द्दीपदान is added at the end, as a supplement to the main work.

अथ व्याचारप्राप्तं सभादीपदानम् । उक्तं च गोपीनाथभट्टाः ।

श्रीधित्तयतुलपिष्टाना पलार्धेत्या विनिर्म्मितम् ।

घृतवर्त्तिसमायुक्तं विमले कास्यभाजने ॥ इत्यादि

Post Col. :—पङ्क्ति १०

391.

6162.

Substance, country made paper 10×4½ inches Folia, 14 Lines, 11 on a page Extent in Slokas, 350 Character, modern Nagara. Appearance, fresh Complete

A treatise on *utsarga* and *upākarma*.

Beginning.—श्री गणेशाय नमः ।

लेभिरे देवताः सर्व्वा या समाराध्य मङ्गलम् ।

सा सर्व्वमङ्गला नित्यं करोतु मम मङ्गलम् ॥

श्रौतस्मार्त्तप्रणेतारं नत्वा नारायणं गुरुम् ।

सूत्रानुसारिणी स्पष्टा पद्धतिस्तन्यते मया ॥

तत्रादौ किञ्चिदुच्यते । विशेषस्तु नारायणभट्टकृताध्यायोत्सर्गोपाकर्म्मपद्धतावुक्त । स ततोऽनुसन्धेयः । अत्र तु केवलं सूत्रानुसारिणी सरणिस्तन्त्रेण लिख्यते । तत्रेत्थं यदेतदुत्सर्ज्जनं उपाकर्म्मदिने कार्य्यं तदेवाह । पुष्ये तूत्सर्ज्जनं कुर्य्यादुपाकर्म्मदिनेऽथवेति हेमाद्रिधृतगार्ग्यादिस्मृत्युक्तवचनेन उपाकर्म्मदिने वोत्सर्गं कुर्य्यादिति ।

कथमुत्सृजेयुरितिचेदुच्यते उदकान्तं गत्वेति सूत्रम् ।

3B, इति उत्सर्गविधिः 4B, ततस्तस्मिन् वक्ष्यमाणक्रमेणोपाकर्म्म कुर्य्यात्—इत्यलं— 5A अथोपाकर्म्मसरणिः— under this heading it gives the pratikas or the initial letters of *mantras* from all the four vedas.

It ends with the pratikas of the Atharvaveda—

End:—विंशतिमे नवमः। विंशतिमं काण्डं समाप्तं। अथर्ववेदस्वरूपिण परमात्मने नमः। तत उत्तरपूजा कुर्यात्..............अनेनोत्सर्गोपाकर्म्मणा तेन श्रीभगवान् परमेश्वरः प्रीयतां न मम॥ उत्सर्गस्याईपर्यन्तं मासानधीत्योत्सृजेयुरित्येवम्॥

392.

2941. **ग्रहयज्ञप्रयोग।** *Grahayajñaprayoga.*

For the MS. and the beginning and end of the treatise see L. 1070.

It treats of the method of offering sacrifices to the nine planets, as directed in the supplement to the Āsvalāyana Grhya sūttras, which should precede every one of the domestic rites

The Saṃkalpa runs:—

गर्भाधानादिषु अमुककर्म्मकर्त्तुं आदित्यादिग्रहानुकूल्यतासिद्धिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं ग्रहयज्ञं करिष्ये।

28A, अयं च आश्वलायनगृह्यपरिशिष्टोक्तो ग्रहमखः। आश्वलायनानामेव।

393.

2686A. **वेदपारायण विधि।** *Vedapārāyaṇavidhi.*

By Kamalākara.

Substance, country-made paper 9¼×5½ inches Folia 27 Lines, 5 to 8 on a page Character, Nagara. Date (?) Appearance, fresh Complete

Vedapārāyanavidhi begins—

अथ वेदपारायणं। तत्रादौ कलसस्थापनाद्युक्तं मह्यर्णवे।

तीर्थे देवालये गेहे प्रशस्ते सुपरिष्कृते।

कलसं सुदृढं तत्र सन्निधितं सुभूषितम्॥ इत्यादि

It ends in 3B

The subsequent leaves contain 2686B for which see Catal. 253.

394.

3268 **अन्वाधान ।** *Anvādhana.*

Substance, country made yellow paper 9 × 4 inches Folia, 7 Lines, 8 on a page Extent in ślokas, 100 Character, Nagara of the nineteenth century Appearance, fresh

The leaves contain, at the left-hand upper margin, अन्वा॰ evidently the abbreviation of Anvādhāna It is practically the same work as Catal. No 251, but with more of ritual and less of anukramaṇikā

5B. इति ऋग्विधानाद्युक्तो वेदपारायणविधि । अथ प्रयोगः ।

It begins —

नत्वो-मा माधवौ देवौ ब्रह्मणे च स्वयम्भुवे ।
ऋग्वेदमन्त्रदृग्भ्यश्च शौनकादिभ्य एव च ॥ १ ॥
ऋग्विधानादिकं दृष्ट्वा ऋग्वेदे दैवताक्रमम् ।
वालक्षणाश्रोत्रियोऽत्र वक्ष्ये होमविधानकम् ॥ २ ॥
सिद्धमन्त्रविधानेन जपहोमैर्द्विजोत्तम् ।
तपसा स्वर्गमाप्नोति तपसा विन्दते महत् ॥
तपोयुक्तस्य सिध्यन्ति कर्म्माणि नियतात्मन ।
विद्वेषणं संवननं विषघ्नं रोगनाशनम् ॥
येन येनार्थमृषिणा यदर्थं देवता स्तुता ।
स स कामसमृद्धश्च तेषा तेषा तथा तथा ।
तानि कर्म्माणि च वक्ष्यामि विविधानि च कर्मणाम् ॥
पुरश्चरणमादौ तु कर्म्मणां सिद्धिकारकम् ।
स्वाध्यायाभ्यसनस्यादौ प्राजापत्यं चरेद् द्विजः ।

395.

5879 **पञ्चमहायज्ञपद्धति ।** *Pañcamahāyajñapaddhati*

(Āśvalāyanīya).

By Nīlakaṇṭha, son of Viśvanātha Bhaṭṭa, son of Śrīdhara Bhaṭṭa, son of Kṛṣṇa Śarmā, son of Śrīdhara

Substance, country-made paper $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches Folia, 19 Lines, 9 on a page Extent in ślokas, 360 Character, Nagara of the eighteenth century. Appearance discoloured Complete

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।
गोपाल गोपिसहित मल्लारि षडलाम्बिकाम् (?)
प्रणम्य क्रियते पञ्च महायज्ञस्य पद्धतिः ॥
[श्री]श्रीधरस्य सूरेर्वै कृष्णशर्मा सुधीर्महान ।
तत्सूनु श्रीधर प्राज्ञ विश्वनाथमजीजनत् ॥
तस्य पुत्र कवि शान्तो नीलकण्ठ इति स्मृत ।
तेनेयं विदुषां प्रीत्यै निर्मिता पद्धति शुभा ॥

अथ पञ्च महायज्ञाः ।

अथातः पञ्चयज्ञा इत्यारभ्य॰ तानेतान् अहरहः कुर्वीत इत्यन्तमन्वय । This is from Āśvalāyana

देवयज्ञो भूतयज्ञः पितृयज्ञो ब्रह्मयज्ञो मनुष्ययज्ञ इति ।

यदग्नौ जुहोति स देवयज्ञ । यद्बलिं करोति स भूतयज्ञ । यत् पितृभ्यो ददाति स पितृयज्ञ । यत् स्वाध्यायमधीते स ब्रह्मयज्ञ । यन्मनुष्येभ्यो ददाति स मनुष्ययज्ञ । तानेतान् यज्ञानहरहः कुर्वीत ।

ये ते पञ्चमहायज्ञा । अकरणे प्रायश्चित्तार्थमुक्तं च बौधायनेन ।

11A, इति ब्रह्मयज्ञ, अथ वैश्वदेव 15A, इति समस्त वैश्वदेव, अथ भूतयज्ञ, 16B, अथ पितृयज्ञ, 17B, अथ मनुष्ययज्ञ 18A, अथगोग्रास ।

Colophon —इति श्रीमत्कृष्णभट्टसूरिसूनु-श्रीधरभट्टात्मज-विश्वनाथभट्टात्मज नीलकण्ठ बालुजकर इत्युपनाम ।
तेनेयं क्रियते पञ्चमहायज्ञस्य पद्धति । समाप्त ।

Post Colophon —श्रीलक्ष्मीनृसिंहार्पणमस्तु ।
उद्धवगन्धे इत्युपनाम्नेयं लिखितं स्वार्थं परार्थं च । सत्यमेव ।

396.

3013 **आहिताग्निमरणे दाहादि ।** *Ahitāgnimaraṇedāhādi*

By Bhatta Nārāyana, son of Rāmakrsna Bhatta

Substance country made paper 6¾×3¾ inches Folia 23 Lines 8 on a page Extent in ślokas 276 Character Nāgara of the early eighteenth century Appearance discoloured Complete

For the beginning of the work see L. 1338

It ends:—

प्रमादादिष्वोदया[त्] होमं संकल्प्य न जुहोति चेत् ।
अन्याधिः पुनराधिर्वा नोभयं स्वामिसन्निधौ ॥

Colophon:—इत्याश्वलायनीयाहिताग्न्यंत्येष्टिः समाप्ता ।

397.

2974 *The Same*

Substance, country-made paper 10×3¾ inches Folia, 20 Lines, 10, 11 on a page Extent in slokas, 350. Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, discoloured. Complete

Colophon:—

इति नारायणभट्टकृते आहितामिमरणविधिः ।

A manual of rites on the death of a householder who has preserved sacrificial fires, according to the school of Āsvalāyana.

For the beginning of the work see L 1338 and I.O Catal. No. 179.

It ends:—आग्नेयाष्टाकपालं वैश्वानरं द्वादशकपालं इति काम्येष्टि-
स्वाम्नाता । द्विहविष्का वाताच ब्राह्मणे व्याख्याता इति सूत्रकृताद्वा
+दिति ।

It does not agree at the end either with the I.O. MS. or with the "L" MS. which comes next It is more detailed.

398.

182. *The Same.*

For this manuscript see L 1338.

Post Col.:—संवत् १७८६ कार्त्तिक सुदि चतुर्दश्यां भृगुवार इदं पुस्तकं समाप्तं । इदं पुस्तकं गोविन्दभटजड़ी । यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा etc.

399.

1853. अन्त्येष्टिपद्धति । *Antyeṣṭipaddhati*

By Nārāyaṇa Bhaṭṭa, son of Rāmeśvara Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper 10×4½ inches Folia, 147 Lines, 8 on a page Extent in ślokas, 2600 Character, Nagari. Date, Śaka 1658 Appearance, old

For the work see I.O. Catal. No. 180 and L 195.

This is a part of Prayogaratna. 13A इति प्रयोगरत्ने सर्व्वप्रायश्चित्तप्रयोगः ।

Subjects treated of are:—

आसन्नमरणस्य प्रायश्चित्तम्, प्रायश्चित्तेतिकर्त्तव्यताप्रयोगश्च, मोक्षधेनुदानम्, उत्क्रान्तिधेनुदानम्, वैतरणीदानम्, तिलपात्रदानम्, वपननिर्णयः, अन्त्येष्टिहोमः, प्रेतस्य चितौ संस्थापनं, पत्न्याश्चितायां संवेशः, दाहः, तिलतर्पणम्, प्रथमेऽहनि नवश्राद्धम्, अस्थिसञ्चयनम्, अस्थिसंचयनश्राद्धम्, अस्थिनिक्षेपः, द्वितीयादिदिनकृत्यम्, एकादश्यां वृषोत्सर्गप्रयोगः, एकोद्दिष्टश्राद्धम्, दानप्रयोगः, तिलपात्रदानम्, घटिकादानप्रयोगः, अश्वदानप्रयोगः, रुद्रगणश्राद्धम्, गोदानम्, शालग्रामदानम्, सपिण्डीकरणव्यवस्था, पलाशप्रकृतिदाहविधिः, पर्णशरदाहः, प्रेतश्राद्धाधिकारिक्रमः । नारायणबलिः, नागबलिः, पतितघटास्फोटः, आश्विलायनमिदं शाखान्तरमतेषु विशेषः ।

Besides the authorities given in the I.O. Cat , we notice the following :—

Devayānīya kārika, 38A ; Jātukarṇya, 38B ; Vyāghrapāda, 39A ; Jāvāli, 39B ; Vṛddhavasiṣṭha, 51B ; Viṣṇudharma and Kālikāpurāṇa 55B , Brahmāṇḍapurāṇa, 57B ; Devi purāṇa, 65B , Viṣṇusaṃhitā, 82A ; Agnipurāṇa, 87B ; Bhaviṣyottara, 93B ; Madanaratna, 112B ; Pṛthvicandrodaya, 113B ; Hemādri, 116B ; Laugākṣi, 117A ; Renuka-kārikā, 121B ; Smṛti-sāgara, 126A ; Divodāsiya, 130A ; Śuddhitattva Devalaḥ, 131B ; Chandogapariśiṣṭa, 132A ; Bṛhaspati, 141A ; Vaija-vāpa, 143A—B ; Mārkaṇḍeya and Viṣṇu-

401.

512. *The Same*

Substance, country-made paper. 9¾ × 4 inches. Folia, 6. Lines, 18 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara. Date, Saṃ 1782. Appearance, old. Prose. Generally correct. Complete.

It ends :—

इत्थं सर्व्वमेतदाह भगवान् ।

मन्त्री चेद्विधवा भूत्वा प्रमीयेत कदाचन ।

तदाग्निशून्यत्वान्निर्म्मन्थ्येनैव दह्येत ॥

पुनः परिणयाधाने स्वामिनो यदि भिद्यतः ।

पत्न्यै मृतायै प्रेताग्निं दद्याग्निर्म्मन्थ्यामन्यथा ॥

तथैवानेकभार्य्यस्य यद्येका तत्र प्रमीयते ।

नेच्छेत् पुनर्विवाहं चेत् निर्म्मन्थ्येनैव तां दहेत् ॥

किन्त्वेतावद्विशेषोऽस्ति दग्ध्वा निर्म्मन्थ्येन वह्निना ।

उत्सर्गेष्ट्या त्यजेदग्नीन् पुनराधानादधीत च ॥ इति ॥

निर्म्मन्थ्येन दाहानन्तरं पुनराधेयनिमित्ते वा अग्निविच्छेदे सति पुनराधेयमेव नोत्सर्गेष्टिरिति समाप्तम् ।

Col. —इत्यनन्तदेवकृतान्त्येष्टिपद्धतिः समाप्ता ।

श्रीगणेशो जयति तराम् ॥ इदं पुस्तकमयाचितोपनामकगङ्गा-रामसूनुवेणीरामेण लिखितं का सु एकादश्यां ।

On the reverse side of the 6th leaf, there is a complete copy of Vajrasūcikopaniṣad by Śaṅkarācārya.

Col. —इति श्रीशङ्कराचार्यविरचित वज्रसूचिकोपनिषत् त्रिभागोपनिषत् समाप्ता ।

श्रीगणेशाय नमः । श्री सरस्वत्यै नमः । इदं पुस्तकं अया-चितोपनामक-गङ्गारामसूनु-वेणीरामेण लिखितं स्वार्थं परार्थं च । संवत् १७८२ कार्तिकशुद्ध त्रयोदश्यां । शुभं भवतु ।

purāna, 145B; Gautama and Aṅgirā, 118A; Yājñavalkya, 167B; Śivasvāmi, 168A; Bṛhad-vaśiṣṭha, 172A.

The Post Col. Statement:—

शके १६८८ सर्व्वजितनामसंवत्सरे वैशाखशुक्लप्रतिपद्यां भौमे इदं पुस्तकं मल्कणोपनाम्ना गदाधरभट्टसुतगोपालभट्टेन लिखितमिदम्।

400.

462 *The Same.*

Substance, country made paper 9⅜×4 inches Folia, 14 Lines 9, 10 on a page *Character, Nagara of the eighteenth century* *Appearance, old* Prose Generally correct Incomplete at the end, breaking off abruptly

For the work see L. 1329. Ends abruptly after वृषोत्सर्गं, many of the rites being in abridged form.

401.

488. *The Same.*

For the manuscript see L 1329

It comes up to अथ पालाशप्रकृतिदाहविधि in the last but one leaf.

402.

8805. *The Same*

Substance, country-made paper 6¼×3⅓ inches. Folia, 11 Lines, 9 on a page Extent in slokas, 200 Character, Nagara New Incomplete

Ends abruptly.

403.

90. **आहिताग्नेः अन्त्येष्टिपद्धतिः।** *Ahitāgnerantyeṣṭi-paddhatih.*

By Ananta Deva

The MS is noticed in L. 830.

404.

512. *The Same*

Substance, country-made paper $9\frac{3}{4}\times4$ inches Folia 6 Lines, 18, 20 Extent in slokas, 360 Character, Nagara Date, Sam 1782. Appearance, old Prose Generally correct Complete

It ends :—

इत्थं सर्व्वमेतदाह भगवनः ।

पत्नी चेद्विधवा भूत्वा प्रमीयेत कदाचन ।

तदाग्निशून्यत्वान्निर्म्मन्थ्येनैव दह्येत ॥

पुनः परिणयाधाने स्वामिनो यदि सिध्यतः ।

पत्न्यै मृतायै प्रेताग्निं दद्यान्निर्म्मन्थ्यमन्यथा ॥

तथैवानेकभार्य्यस्य यद्येका तत्र प्रमीयते ।

नेच्छेत् पुनर्विवाहं चेत् निर्म्मन्थ्येनैव ता दहेत् ॥

किन्त्वेतावद्विहाप्यस्ति दग्ध्वा निर्म्मन्थ्येन वह्निना ।

उत्सर्गेष्ट्या त्यजेदग्नीन् पुनस्तानादधीत च ॥ इति ॥

निर्म्मन्थ्येन दाहानन्तरं पुनराधेयनिमित्ते वा अग्निविच्छेदे सति अग्न्याधेयमेव नोत्सर्गेष्टिरिति समाप्तम् ।

Col.—इत्यनन्तदेवकृतान्त्येष्टिपद्धतिः समाप्ता ।

श्रीगणेशोजयति तराम् ॥ इदं पुस्तकमयाचितोपनामकगङ्गा-रामसूनुवेणीरामेण लिखित का सु एकादश्या ।

On the reverse side of the 6th leaf, there is a complete copy of Vajrasūcikopanisad by Śankarācārya

Col.—इति श्रीशङ्कराचार्य्यविरचितं वज्रसूचिकोपनिषत् त्रिभागोपनिषत् समाप्ता ।

श्रीगणेशाय नमः । श्री सरस्वत्यै नमः । इदं पुस्तक अया-चितोपनामक-गङ्गारामसूनु-वेणीरामेण लिखितं स्वार्थं परार्थं च । संवत् १७८२ कार्त्तिकशुद्ध त्रयोदश्यां । शुभं भवतु ।

405.

1872. *The Same.*

Substance, country made paper 9×4 inches 1 olia, 19 Lines, 10 on a page Extent in slokas, 300 Character, Nāgarī Date, Śaka 1761 Appearance, old. Complete

The Col. :—इत्यनन्तदेवकृताहिताग्नेरन्त्येष्टिः समाप्ता ।

Post Col. :—सर्व्वात्मारामनारायण अविद्दक्षेन लिखिता सर्व्वरामः ।
संवत् १८ ॥ शके १७६१ ॥ साधारण-नाम-संवत्सरे कार्त्ति
शुद्ध ॥ १ ॥ तद्दिने पुस्तक समाप्त ।
ग्रन्थसंख्या ३६१ ॥

406.

1877. आश्वलायनानामाहिताग्निमरणे दाहादौ विशेषः ।

Āśvalāyanānām āhitāgnimarane dāhādau viśeṣah

Substance, country-made paper 9×4 inches Folia, 20 Lines on a page, 9. Extent in slokas, 450 Character, Nāgara of the seventeenth century Appearance, old and discoloured Complete

It begins :—अथाश्वलायनानामाहिताग्निमरणे दाहादौ विशेषः दुर्ब्बलावस्थं
यजमानं संभावितसन्निहितमरणं ज्ञात्वा पुत्रादयोऽग्नीन् विहृत्य
गोमयेन गोमूत्रेण तीर्थोदकेन कुशोदकेन च स्नापयित्वा शुद्धे वाससी
परिधाप्य गोमयोपलिप्तायां वेद्यां दक्षिणाग्रान् दर्भानास्तीर्य्य
तिलान् विकीर्य्य प्राक्शिर[स]सं निवेशयेयुः ।

It ends in leaf 18B —काष्ठमाचाएयाहवनीये प्रक्षिप्य अरणी गार्ह-
पत्ये उलूखलमुषले दक्षिणाग्नौ निक्षेपेदित्युक्तं यमस्मृताविल्युत्सर्गेष्टिविधि ।

Col. :—इति आहिताग्नेरन्त्येष्टि समाप्तः ॥

There are two pages more, one gives the process of celebrating the Sapindikaranam and the other dwells on the death of a brāhmana, keeping fire, in a foreign country.

Post Col :—गुर्जरोपनामक रामचन्द्र दीक्षीतात्मज-पुरुषोत्तमेन लिखितं ।

In the next two leaves the topics are :—

(1) If the deadman kept fire, but his son does not, when is the sapindikarana to be performed?

(2) If the *person keeping fire dies in a foreign land, how* is the sapindikarana *to be performed?*

(3) When the son keeps fire but father did not, how is sapindikarana to be performed

In the main work the authorities quoted are Devayajnika, Ananta Bhatta, Madanaratna, Visvesvariya Grhyakarika and Trikandamandana, besides older authorites like Katyayana and Bharadvaja

The topics treated of are —7A समस्त होमप्रयोगः, 8B इति महाग्निहोमः, 13A इति श्रीरङ्गकृत प्रेताधानप्रयोग, 16B अथ रजस्वलामरणे विधि 17A अथ सूतिकामरणे, 17B अथ गर्भिणीमरणविधिः 18A अथ आहिताग्ने सन्यासमिच्छत उत्सर्गेष्टिविधि ।

407.

2268 **नूतनान्त्येष्टिपद्धति ।** *Nutanantyestipaddhati*

Substance country made paper 11×4, inches Folia, 4 Lines on a page 9 Extent in slokas 108 Character Nagara Worm eaten Complete

Col —इति सात्विक आश्वलायनोपयोगी नूतनान्त्येष्टिपद्धति समाप्त ।

It begins —अथ नूतनान्त्येष्टिपद्धतिर्लिख्यते आहिताग्नि चेद्याधिरतिपीडयेत्तदासावग्निभिः सह ग्रामादर्हि प्राच्यामुदीच्यामीशान्या वा दिशि प्रशस्ते स्थले गत्वा यावदारोग्य तत्र स्थित्वा आरोग्ये सति अग्निष्टोम सोम ऐन्द्राग्न पशुमाग्नेयीमिष्टि कृत्वा वा ग्राम प्रविशेत् ।

407A

2227 **परिभाषा (श्राद्ध) ।** *Paribhasa*

Substance country made paper 9×4½ inches Folia 3 to 6 Lines 9 on a page Extent in slokas 100 Character Nagara Date Samvat 1893 Appearance fresh Prose

Colophon —इति परिभाषा समाप्तम् ।

Post Col —आश्वनवद्यनवम्या भूमिवासरे ।

The work is based mainly on the third chapter of the Gṛhyapariśiṣṭa of Āsvalāyana, which treats of Śrāddha.

It quotes from Yājñavalkya (3A), Parāśara 3A, Śaṅkha 3A, Gṛhyapariśiṣṭa (twice in 3B), Nārāyana (3B), Saṃgraha (3B); Pariśiṣṭa (3B), Vṛttikāra 4B, Gṛhyapariśiṣṭa (5B), Ācārya (6A), Pariśiṣṭakāra (6A), Ācārya (6A).

408.

2384. श्राद्धप्रयोग । *Śrāddhaprayoga.*

Of the Āśvalāyana school.

Substance, country-made paper. 9¼×4¼ inches. Folia, 6. Lines, 7, 8 on a page. Extent in ślokas, 75. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

The object of the work :—

अथ प्रयोगः

अथ आश्वलायनसूत्रकारिकानुरोधिश्राद्धप्रयोगो लिख्यते । पवित्रपाणिः etc.

अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहानां यथानामगोत्राणां वसुरुद्रादित्यस्वरूपाणां अमुकश्राद्धं सदैवं सापीकरणं सपिण्डं पार्वणेन विधिना अन्नेन हविषा सद्यः करिष्ये ।

409.

1947. काम्यवृषोत्सर्गप्रयोग । *Kāmyavṛṣotsargaprayoga.*

Substance, country-made paper. 9½×4 inches. Folia, 11. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara. Date, Śaka 1746. Appearance, discoloured. Complete.

There are two works :—

I. Kāmyavṛṣotsargapaddhati by Nārāyaṇa Bhaṭṭa, son of Rāmeśvara.

It begins :—

अथ शौनकोक्तकाम्यवृषोत्सर्गः । तत्र लक्षणम् । जीववत्सायाः पयस्विन्याः पुत्रं त्रिहायनं द्विहायनं एकहायनं वा नील

कपिलं च वं पिङ्गलं लोहितं चैव वा एकवर्णमनेकवर्णं वा अकद्रु
नीलमात्रं यथाशक्त्या वा समुत्सृजेत् ।
लोहितो यस्तु वर्णेन मुखे पुच्छे तु पाण्डुरः ।
श्वेतः खुरविषाणाभ्यां स नीलो वृष उच्यते ।
.... अथ कार्त्तिक्यां पौर्णमास्यां आश्वयुज्यां
आश्वयुज्यां वा अष्टकासु च वा उत्सृजेत् । अथ प्रयोगः ।

10A, Colophon —इति श्रीमद्दिवाकरभट्टमातामहश्रीमद्रामेश्वरभट्टसूरि सूनु
नारायणभट्टविरचिता कामधेनुप्रतिष्ठापद्धतिः समाप्ता ।

II An extract from the Smṛtikaustubha.

अथ स्मृतिकौस्तुभे वृषोत्सर्गकालः । कार्त्तिकीपौर्णमास्यां प्रसिद्धा । काम्या-
नामितिविधर्मादौ निरूपयामि... .. अष्टकासु च कर्तव्य इति । अत्रैव
मातापित्रोः क्षयाहे तु विशेषेण प्रशस्यत इति कात्यायन । वृषलक्षण हरिवंश ।
Heads —कात्यायन. । एकवर्णं द्विवर्णं वा वृषभं तु समुत्सृजेत् ।
यो वा यूथं छादयति यं वा यूथं च छादयेत् ।
इति स्मृतिकौस्तुभे ।

The date of the MS.

शके १७३६ तारणनामसंवत्सरे कार्त्तिकशुक्लषष्ठ्यां तिथौ
सौम्यवासरे दिने इदं पुस्तक ग्रन्थ २०० लेखनं समाप्तम् ।
श्रीकृष्णार्पणमस्तु । यादृशं पुस्तकमित्यादि ।

Three lines and a half more in a different hand.

410.

10633 **स्मार्त्तप्रायश्चित्तोद्धार ।** *Smārta Prāyaścittoddhāra.*

By Divākara, son of Mahādeva Bhaṭṭa, son of Rāmeśvara Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 43. Lines, 8–9 on a page. Extent in ślokas, 750. Character, Nāgarī. Date, Śaka 1703. Appearance, old and discoloured. Complete.

This prescribes expiations for any flaw in moral character and religious and domestic duties of a Brāhman, and rites for pacification on account of ill-omens.

Beginning —श्रीगणेशाय नमः ।

अथ स्मार्त्तप्रायश्चित्तानि तन्यन्ते । तत्रादावावश्यकविधेयो नित्यप्रायश्चित्तानि वक्ष्यन्ते ॥

तत्रादौ शौचमाह मनु ॥

शौचयत्नः सदा कार्य्यः शौचमूलो हि (द्वि)ज स्मृत ।
शौचाचारविहीनस्य समस्ता निष्फलाः क्रियाः ॥

There are two leaves, containing a table of contents —

१ नित्यशौचाचारविधि, स्नानगुणा, २ सन्ध्याग्निकार्य्यलोपप्रा० ३ ब्रह्मचर्य्य लोप परिपूर्ण, प्रादुष्करणकाल, एकाहातिक्रमे, सूतकेसन्ध्यावन्दन, सन्ध्या त्रयलोपे, ४ अग्निकार्य्यलोपे ६ दुःस्वप्नप्रशान्ति, ७ क्षुज्जृम्भादिशान्तय, ७ कर्णे ध्वनि-उत्पत्तिप्रा०, रजस्वलाभार्य्यागमनप्रा०, अयाज्ययजन ८ अभोज्य भोजन १५ अनुगतप्रा०, अन्वाहित अनुगतप्रा० १६ अन्वाधानोत्तर-प्रयाग, होमलोपप्रा०, पुन सन्धान, १८ इष्टिप्रायश्चित्तानि २५ लुप्तप्रादुष्करणे, पञ्चयज्ञलोपे, देवयज्ञलोपे, वैश्वदेवाकरणे, ह्यहव्यह वा लोपे, ३६ पञ्चमहायज्ञानामेकस्य वा लोपे ३८ अमाश्राद्धाकरणे, युगादि श्राद्धाकरणे ४२ समाग्निसमवे ज्ञाताज्ञातप्रायश्चित्त ।

इति स्मार्त्तप्रायश्चित्तानुक्रमणिका समाप्ता । आत्मारामदेवस्य इद पुस्तक ।

Col and Post Col etc —

42A इति श्रीमत्कालोपनाम-भट्टरामेश्वरात्मजमहादेवद्विजवर्य्यस्य सूनुभट्टदिवाकरविरचित-स्मार्त्तप्रायश्चित्तोद्धारे स चित्तप्रयोगरूपेण नित्यनैमित्तिकप्रायश्चित्तानि कारिकाद्युक्तानि निरूपितानि ॥

दिवाकरेण रचिता स्मार्त्तनिष्कृतिपद्धतिः ।
गुणाष्टचैर्बुधैः सम्यगादरेण विभाव्यता ॥
उक्त कर्म्म यथाकाले दिवा कर्त्तुं न शक्यते ।
अकाले वापि तत्कुर्य्यात् उक्तह्याप्यपक्षय वा ॥
आदित्यास्तमिते यावत्तारकादर्शने वह्नि ।
साय होम तदा कुर्य्यात् नोचेत्पुनर्वनाडिकेति ॥
(इत्याश्वलायनस्मृतौ) (42B) ।

After two more quotations on the same subject we have:—इति स्मार्त्तप्रायश्चित्तोद्धारः समाप्तः।

इदं पुस्तकं चोतामणदेवात्मज-आत्मारामदेवेन लिखितं स्वार्थं परार्थं च शके १७२० कालयुक्तनामसंवत्सरे अश्विनशुद्धपञ्चमी भानुवासरे तद्दिने समाप्तं श्रीसिद्धेश्वराय नमः इदं पुस्तकं आत्मारामदेवस्य लिखितं स्वार्थं परोपकारार्थं च क्षेत्र टोंकें सिद्धेश्वर प्रसन्न।

411.

2026. *The Same.*

Substance, country-made paper 10¾ × 4¼ inches Folia, 49. Lines, 9 on a page Extent in slokas, 870 Character Nagara of the eighteenth century

Col.:—48A. इति श्रीमत्कालोपनामकभट्टरामेश्वरात्मजभट्टमहादेव-भट्ट-

द्विजवर्यसूनुभट्टदिवाकररचित-स्मार्त्तप्रायश्चित्तोद्धार-संक्षिप्तप्रयोग-

नित्यनैमित्तिकप्रायश्चित्तानि कारिकायुक्तानि निरूपितानि श्री-

कृष्णाय नमो नमः।

दिवाकरेण रचिता स्मार्त्तनिष्कृतिपद्धतिः।

गुणग्राहैर्बुधैः सम्यगादरेण विभाव्यताम्॥

इति स्मार्त्तपद्धतिः समाप्ता।

Then commences a disquisition on upākarma.

केऽप्याहुः श्रावणी कुर्यात् सर्वे सिंहगते रवौ।

परागेयं विधिं त्यक्त्वा तथैव गुरुमोच्यताम्॥

The disquisition ends in 49B.

There is a stray leaf marked स्मा. प्रा. १. which quotes from Prāyascitta-cintāmani, Anantadeva and Kālekrta Smārtaprāyascittam

It ends:—इदं प्रायश्चित्तत्रयं विट्ठलेन लिखितम्॥

See Stein 96. 311

51

412.

6549. **आश्वलायनाह्निक।** *Āśvalāyanāhnika.*

By Kāśīnātha Bhaḍa, son of Jayarāma Bhaḍa.

Substance, country made paper. 9×4 inches Folia, 61, of which the first two are missing Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 720 Character Nāgara of the early nineteenth century Appearance, old and discoloured

Colophon —इति श्रीमद्भडोपनामकजयरामभट्टात्मजकाशीनाथविरचितं आश्वलायनमाह्निकं समाप्तम् ।

It relates to the daily duties of a Brāhmana of the School of Āśvalāyana

413.

2058. सन्ध्या Sandhyā according to Āśvalāyana.

Substance, foolscap paper 6¼×4 inches Folia, in two paginations 6+2 Lines on a page, 7. Extent in ślokas, 56 Character, Nagara of the nineteenth century. Appearance, fresh Prose

'The first six leaves are taken up with the प्रातः सन्ध्या and the other two leaves with the variations in the मध्याह्न and सायं सन्ध्या ।

414.

8936. **ऋग्वेदिवह्निस्थापन।** *Ṛgvedivahnisthāpana.*

Substance, country made paper 17×3¼ inches Folia, 8 Lines, 6 on a page Extent in ślokas, 200 Character, Bengali Date, Śaka 1729 Appearance, discoloured Complete Remarkably correct

Colophon:—इति श्रीवासुदेवविद्यारत्नकृतोऽग्निस्थापनविधिराश्वलायन-शाखिनामृग्वेदिनाम् । ऋग्वेदिनामग्निस्थापनविधि समाप्त ।

Post Colophon—ॐ नमः रामचन्द्राय नमः शकाब्दा १७२९ ।

Beginning:—अथ ऋग्वेदिनामग्निस्थापनविधिः ॥ अथ कर्त्ता निर्वर्त्तित-नित्यकृत्यः प्राङ्मुख उपविश्य प्राणानायम्य स्वस्ति वाचयित्वा प्रकृत कर्म्म सङ्कल्प्य परित इषुमात्रावरं स्थण्डिलं विधाय गोमयेनोपलिप्य समिधा कुशमूलेन वा मध्यरेखा उल्लिखेत् ।

This is a very clear manual for the establishment of the sacred fire for the Ṛgvedi Brāhmanas of the Āśvalāyana school in Bengal.

PRAYOGAS AND PADDHATIS OF THE ṚGVEDA ŚĀṂKHĀYANA SCHOOL.

115.

10092 शाङ्खायनसूत्रपद्धति (क्रतुरत्नमाला) ।

Śāṅkhāyanasūtrapaddhati (Kraturatnamālā)

By Viṣṇuji Kavi son of Śrīpati.

Being a commentary on the Śāṅkhāyana Sūtra.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 14. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

The first leaf is a restoration.

Pūrvārdha only.

Beginning :—

वन्दे मुदे दारितविघ्नवृन्दे
वृन्दे मुकुन्दोपपदारविन्दे ।
य देवभिन्नोपि देववन्दे (?)
सन्देहभेदेन मयोक्त वन्दे ॥
कालिन्दीनीरनीलोत्पलमिलदलिभृङ्गभिङ्गसङ्गा
सङ्गात्तुङ्गाङ्गभङ्गा दिशति दिविषदोमनतापाभगान् (?) ।
यासानङ्गाभिभा भगवद्भगवद्भगो धुकृतरङ्गप्रभङ्गा
विगङ्गभङ्गालितुङ्गा वितरतुमपि वाचङ्गसङ्गार्धभङ्गाम् ॥
न्यायाम्भोनिधिमर्दितप्रपटलो मुक्तमुमप्युद्भटा
सिद्धान्ता भुवि भायति प्रतिदिन यस्य प्रसादोद्भव ।
मीमांसाद्वयसारपारमगमत् दर्श्येमुखो लीलया
त वंदे वल्लभदमिश्रचरणाम्भोज मनम्भङ्गमम् ॥
यद्वक्राम्बुजवाङ्नछितितले रातौ नदीन्द्रतते
सुक्तपांशुकवाक्भारपवनाधानुवंलीलाश्रतो ।
यथेतो मधुनन्दनाम्बुजपदद्वन्द्वे द्विदेपादवे

श्रेत्रे श्रीपतिप्रमुखैः पदकअद्वन्द्वं पितुस्तदिदं ॥

यद्वाकुलङ्का विविधार्थसङ्का गङ्गातरङ्गा इव + पुनन्ति

वन्दे तदिन्दो(न्द्र)ज्वलसद्गुणौघसत्कीर्तिगङ्गाधरपादयुग्मम् ॥

अथ शाखायनसूत्रानुसारेण अग्निष्टोमसंस्थस्य ज्योतिष्टोमस्य पद्धतिर्लिख्यते ॥

इति द्विवेदिश्रीश्रीपतिपुत्रगिधुत्रीकविविरचितायां शाखायनसूत्रपद्धतौ क्रतुरत्नमालाभिधायामग्निष्टोमाध्याय समाप्तः । सूत्रपूर्वार्द्धं समाप्तम् ।

Then follows the genealogy of the author.

आसीद् गुर्ज्जरमण्डले शिवपुरी काशी यथा श्रीविधौ (?)

रूपोद्योपेनेलि (?) विनिर्मिता गिरिसुनागन्दार्थमन्वाचिना (?) ।

विद्वन्मण्डलमण्डिताखिलमही या पाटलाख्याभिधा

तस्यां वेदविचारभेदचतुरश्चगत्रीनामा द्विजः ॥ १ ॥

तस्माद्भूपकभूपकं समभवत्तस्यात्मजो वामनः

विद्यासागरपारगस्त्रिभुवनप्रख्यातसत्कीर्त्तनः ।

यः पद्माधिकपष्टि [षा] यनयुतो ज्यामाय देशान्तरात्

वृद्धाद्युक्तवमादभीष्टमनतारिष्टं विनष्टं कुलम् ॥ २ ॥

कष्टाकष्टमना विदर्भनगरे दृष्ट्वा विशिष्टं कुलं

शाभोष्टामुद्वाप गतातिपथं दृष्टुं पुन कन्यकां ।

आदित्यतनुजा तपूर्वविचारान्मातमनाः ॥ गमये (?)

ख्याता वैदिककर्मकर्मकुशला शाखाभुजोऽग्रा इव ॥ ३ ॥

आदित्यस्य सुतो मनार्दन इति ख्यातो वरिष्ठो गुणैः

यस्यार्थे विभवं वेदविहिता विद्यावराविला ।

तात्पर्यविधिधर्मकर्मनिरताश्चोदित कि सया ॥

यस्याभाव न गमार्दन महासा भर्व भाति ॥ ४ ॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

प्रान्तेऽन्ते यमक्रिद्दे तिरकलेऽ चेमकरं प्राङ्ग
वीक्षेय तत्र देव देवपरम वेदान्तविद्य मह ।
मद्दात्र विमल मरन्दसचिता पियामनिन्द्या तथा
यायेऽद्य भवतो यतो मम कुले वेदोमभया पुन ॥ ६ ॥
जज्ञे तस्य जनार्दनस्य तनय श्रीनीलकण्ठाभिधो
येनार्थेन तिलकुदेशवेमते विप्रात् क्रम दुःक्रम ।
पूर्णं सूर्णमधीत्य वेदविदुषा पश्चाग्महीमण्डले
ऽध्यर्द्धेपि क्रमशः क्रमोतिजगदे मेधाविषु प्रश्नस्तु ॥ ७ ॥
तस्यासीत्तनयो विनीतविनयो भानु क्षमारूपम
यो विप्रान श्रुतिकर्म्मसर्म्मजलधो मघानघादे भ्दमम् ।
उद्धर्तुं विदधे श्रुतिस्मृतिरहस्यार्थं पुमर्थप्रदम्
यस्यान्ते शिवभक्तिरस्तिवशतो मुक्त्या विमुक्त यथो ॥ ८ ॥
जज्ञे तस्मात् सहजविलसद्रागविलासोर्म्मिसिन्धु
निष्ठानि(ति)ष्ठीकृतमुनिवसिष्ठादिशिष्टप्रतिष्ठः ।
यो मन्त्राणां फलमविकल प्राप पाठार्थबोधा-
चारत्यागे स दिशतु भगवायननामा मति मे ॥ ९ ॥
सूनुस्तस्य सपत्नकत्नकुमदानन्दाय मन्दाकिनी
नीरस्पर्शविधूतकायकलुषो जातो विधुस्पर्द्धनः ।
नाम्ना श्रीपतिरित्यमावभिहित पित्रा तथापि त्वया
नाथस्याविकल कलकरहिते सादृश्यमस्मिन सुधा ॥ १० ॥

11 यद्वा—Here ends the MS

416.

3196 **अग्न्याधेयप्रयोगः ।** *Agnyādhānaprayoga*

Substance, country-made paper. [illegible]×4½ inches. Folia 8. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, tolerably good. Complete.

Beginning —श्रीगणेशाय नम ।

अग्न्याधेयस्य प्रयोगो वक्ष्यते । तस्य प्रथमायामिष्ट्यामग्निरधि
पवमानस्य देवता पौर्णमास तन्त्र विशेषो वक्ष्यते । अग्निमग्र

च्याह् वह सोममाह् वह। This is quoted from Sāṁkhāyana Śrauta Sūtra I. 5 2 इत्यादि

7B इत्यमिहोत्रहोम समाप्त।

अाहिताग्निर्यदा प्रवासोन्मुखस्तदाग्नीन् प्रज्वील्य आचमन कर्म्माङ्ग छत्वाग्नि प्राम्याहवनीय तस्य पश्चात् स्थित्वा तमेव उपतिष्ठते मस्य पश्यून मे पाहीत्यनेन।

8B इति प्रवासोपस्थानम्। इदानीं पिण्डपितृयज्ञ उच्यते। अमावास्या मपराह्णे कर्त्तव्य। दक्षिणाग्नेरेकोल्मुक प्राग् दक्षिणां दिश प्रणयेत्।

Eight lines only of this portion It comes abruptly to an end

417.

1965 **अन्वाधानक्रमः शाकलसंहितायाः।**

Anvādhanakramah Śakalasaṁhitāyāh

Substance country made paper 12x5 inche Fol a 11. Lines on a page 10 Extent in slokas 360 Character Nagara Date Saṁ 1864 Appearance fresh Complete Iro c

Col —इति शाकलसंहितायां अन्वाधानक्रम

Post Col —अग्नि, सोम, &c 37 gods are named एता सन्निधत् प्रधानाङ्गदेवताखिलाज्यद्रव्येण यक्ष्ये। इति पूर्व सकल्प। पुनरत्र प्रधान अग्निमीळ इत्यादि समानीव इत्यन्तानुक्रा हवन कुर्य्यात्। इत्यन्वाधान।

सवत १८६४ बहुधान्याब्दे ज्येष्ठ कृष्ण १२ त्रयोदश्यां ब्रह्मोपनामकेन वासुदेवेन लिखितम॥ श्रीरस्तु॥

It begins —अथ कमलाकरभट्टोक्तिवचनम्। तत्र मन्त्र।

ब्राह्मणा सन्तु वैश्वान्ता याजयन्तु समाहिता।

वेदानाश्चैव दातार त्रातार सर्व्वदेहिनाम्॥

जपैर्होमैस्तथा यज्ञै दानैश्च विविधै पुन

देवानाञ्च पितृणाञ्च हव्यार्थ याजका स्मृता॥

Anvadhana is a ceremony for putting in Samids in the fire See Śrautapadarthanirvacana p 12, para 68 The

present work is a liturgy for performing this ceremony Authorities consulted —कमलाकर भट्ट, नारायणभट्टिप्राजी आश्वलायन सूत्रं, चरणव्यूह and कौषीतकी,

118

5933 संस्कारप्रयोगदीप । *Saṁskāraprayogadīpa*

By Dayā Śaṅkara

Substance country-made paper 10¼×4, etc. . . . . . a page Character Nagari of modern . . . Appearance . . . .

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

अमृतवचनदानात् जन्मनाशादिदुःख

शमयति जनानां पादपद्मानतानाम् ।

य इह सदयमूर्तिर्ज्ञानविज्ञानसिन्धु

स मम गुरुवरः साधयत्विष्टसिद्धिम् ॥

विधिसुरारिपुरारिसुराधिप-

प्रमुखदेवतसेवित इभजः ।

स्वयमपीश्वर इष्टसमर्पणे

विजयतां जयतादुरनाटकः ॥

अलितवचनभराज्यसिक्त-साश्वलायनमुनिभाषितचारुसूत्रवृत्ति ।

विमलमतिमहःप्रकाशितार्थो जयति सदा जगति प्रयोगदीप ॥

धरणीधरनन्दनेन काश्यां

सदयाशङ्करनामद्विजेन ।

क्रियते रुचिरः प्रयोगदीपो

यत आविर्भविता क्रियाकलापः ॥

सतां परार्थे सततत्र वृत्ति

प्रवर्तते तेन ततोऽवनीया ।

प्रारब्धसन्दर्भविशोधनाय

छायाकृते कस्तकमर्थयेत ॥

A manual of sacramental rites belonging to the school of Śāṅkhāyana The author was a Nāgara Brāhmaṇa

Topics treated of—

6B, अथातः पाकयज्ञान् व्याख्यास्यामः, 9B, ततो नित्यहोमः, 10B, इति श्रीमद्वडनगरीयधर्मधरसूनुना दयाशङ्करेण विरचिते श्रीशाङ्खायनगृह्यसूत्रस्य संस्कारप्रयोगदीपे संस्कारादिनिर्णयः समाप्तः ॥ अथाभ्युदयिकश्राद्धम्, 33A, ०आभ्युदयिकश्राद्धविचारः। अथ मातृपूजनम्, 51A, ०विधानि (?), 53B, इति पार्वणश्राद्धम्, 56A, अथ वृद्धिश्राद्धम्, 56B, अथैकोद्दिष्टम्, 57B, अथ सपिण्डीकरणम्, 62A, अथ श्राद्धकालविधिः, 62B, अथ खण्डतिथिरुच्यते, 64A, अथ सङ्क्रान्तिरुच्यते, 64B, इत्यादि गृह्यार्थसारे श्राद्धकालनिर्णयः— अथ पर्वनिर्णय उच्यते।

The manuscript breaks off abruptly

419.

5803 *The Same*

Substance country made paper 12×5 inches Folia 10 Lines 11 on a page Extent in ślokas 200 Character Nāgarī Date Saṁvat 1936 Appearance fresh A mere fragment

Beginning —श्रीगणेशाय नमः।

नान्दीश्राद्धोत्तरं मण्डपोद्वासनात् प्राक् कानिचित् वर्ज्यान्याह।

निर्णयदीपे गार्ग्यः।

नान्दीश्राद्धे कृते पश्चात् यावन्मातृविसर्जनं।

दर्शश्राद्धं क्षयश्राद्धं स्नानं शीतोदकेन च॥

2A, इति श्रीमद्वडनगरीयधर्मधरसूनुना दयाशङ्करेण कृते शाङ्खायनगृह्यसूत्रस्य प्रयोगदीपे मण्डपोद्वासनप्रयोगः।

9A, ० पुण्याहवाचनप्रयोगः।

9B, ० कारिकाकारोक्तस्वस्तिवाचनप्रयोगः।

10A, ० पुण्याहवाचनदेवतानिर्णयः।

10B, ० अभिनवदिग्रहदकल्पद्रुमोक्तो बौधायनानुसारी स्वस्तिवाचनप्रयोगः सम्पूर्णः । समाप्तः ।

Post Colophon :—भा० व० २ के संवत् १९३६ ।

420.

6231. **जलाशयोत्सर्गविधिः ।** *Jalāśayotsargavidhi.*

As directed by Śāṃkhāyana and Kātyāyana

Substance, country made paper 12×5 inches Folia, 3 Lines 11 on a page Extent in ślokas, 66 Character, modern Nāgarī Appearance, fresh Complete

Beginning :—

2B, अथ वापीकूपतडागादेः शाङ्खायनोक्तोत्सर्गविधिः । तथाच सूत्रम् :— अथ पुष्करिणीकूपतडागानां शुद्धे पक्षे पुण्ये वा तिथौ पयसा यवमयं चरुं श्रपयित्वा तस्यो मम इति द्वाभ्या..........., ...इति वारुण्यादिप्रभृति प्रदक्षिणं जुहुयात् । अथास्य प्रयोग ।

इति शाङ्खायनोक्तजलाशयोत्सर्गविधि । अथ कात्यायनोक्त प्रतन्यते ।

Last Colophon .—इति कात्यायनोक्तो जलोत्सर्गः ।

PRAYOGAS AND PADDHATIS OF THE RGVEDA, ŚAUNAKA SCHOOL

421.

2684 **शौनकोक्त-पवमानविधिः ।** *Śaunakokta Pavamānavidhi*

Substance country made paper 9¾×5½ inches Folia 8 Lines 10 on a page Extent in ślokas 150 Character Nāgarī Date (?) Appearance fresh Complete

The Saṁkalpas run thus—

1B कर्त्ता कृतनित्यक्रिय पवित्रपाणि प्राणानायम्य देशकालौ स्मृत्वा अमुकगोत्रोत्पन्नस्य अमुकशर्मणो मम जन्मजन्मान्तरार्जित-अघनिवृत्तिद्वारा ब्रह्मादिपद प्राप्त्यर्थं श्रीपरमेश्वरवेदपुरुषप्रीत्यर्थं च पावमानसूक्तपठनमयुतसंख्य करिष्ये ॥

2A देशकालौ स्मृत्वा कृतस्य पवमानजपस्य सपूर्णतासिद्ध्यर्थं तद्दशांशेनाज्येन तिलैर्होमं करिष्ये इति सकल्प्याचार्य्यं प्रवर्त्तिजादीन् कृत्वा निर्विघ्नतासिद्ध्य इत्यादि ॥

422.

132 **पवमानहोमविधिः शौनकोक्तः (?)।**

Pavamānahomavidhi

Substance country made paper 8¾×3¾ inches Folia 11 Lines 7 on a page Extent in ślokas 140 Character Nāgarī Appearance oldish Generally correct Complete

It begins thus —

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ पवमानहोमप्रयोग

तत्रोक्तम्ऋग्विधाने

स्वादिष्ठयेति गायत्रीपावमानीर्जपेद्द्विज ।

पवित्राणां पवित्रन्तु पावमानी ऋचो जपेत ॥ १ ॥

प्रयतोऽप्सु निमज्ज[ ]स्तु सर्व्वपापै प्रमुच्यते ।

एतासां कीर्त्तनं पुण्यं अवर्गं धारणं तथा ॥ २ ॥
गायात्र्येन च ज्ञात्वा ब्रह्मलोकं समश्नुते ।
ततः कल्मषनाशाय पावनाय शिवाय च ॥ ३ ॥
स्वादिष्ठयेति सूक्तानां सप्तषष्टिरिहोदिता ।
दशोत्तराण्यृचाश्चैव पावमानीः शतानि षट् ॥ ४ ॥
एतज्जुह्वञ्जपंश्चैव घोरं मृत्युभयं हरेत् ।
व्याधिभ्यः परिमोक्षञ्च लभते नात्र संशय इति ॥ ५ ॥

ततोऽत्रादौ पवमानसूक्तपठनक्रमः ।
पौरुषं पावमानञ्च तमेव इलीति च ।
सङ्क्रन्दनाख्यं वामीयं ब्रह्महत्यादुतं जपेत् ॥ ६ ॥
ततोऽत्र जप-होम-सङ्ख्या चोच्यते
अयुतं प्रजपेत् सर्वं दशांशं प्रत्यृचं जुहेत् ।
समिदाज्याहुतिभिः पायसं त्रिमधुप्लुतम् ॥ ७ ॥

End:—आचार्याय सकलसां सालङ्कारां प्रतिमां दत्त्वा कपिलां गां सवत्सां च दत्त्वा ऋत्विग्भ्यो दक्षिणां दत्त्वा ब्राह्मणभोजनसंकल्पं कृत्वा अन्येभ्यो भूयसीं दत्त्वा कर्म्म।

Col.:—स्वनकोक्त(?) पवमानविधिः समाप्तम् ।

423.

2991. **पवमानानुष्ठानप्रकारः ।** *Pavamānānusthāna-prakāra.*

Substance, country-made paper 9×4 inches Folia, 22 Lines, 9 to 12 on a page. Extent in ślokas, 440 Character, Nagara of the early nineteenth century. Appearance, discoloured Incomplete.

It begins. —

अथ पवमानानुष्ठानप्रकारः
शतपत्रचक्रादियुत प्रसन्न
पीताम्बरं कौस्तुभभूषिताङ्ग ।
यशोदयालिङ्गितपूर्णदेह
सत्यव्रत त्वामहं भजामि ।

अप्रकाशितवृत्तद्वयत्वात्तूलराशिधनञ्जयं ।
प्रकाशं पावमानीना कुर्वेहं शारदासुत. ।

इह खलु चतुर्विधपुरुषार्थेषु मोक्ष एव परमपुरुषार्थ इत्यामनन्ति न स पुनरावर्त्तेत इति श्रुत्या तस्य नित्यत्वावगमात् ... ... सं च "कर्मणैव तु संसिद्धिमास्थिता जनकादय" इत्यादि स्मरणात् कर्मैकसाध्य इति केचित्.... .... तत्र कर्मणामनेकत्वे सर्वेषामेकस्य अनुष्ठानासम्भवात् सर्वाभिवाञ्छितसकलपुरुषार्थोपपादकं तावत् शौनकादिरीत्या पवमानकर्मोच्यते

The MS. is incomplete.

424

1368 शौनककारिका । *Śaunakakārikā*

Substance, country made paper 4¾×9 inches Folia, 99 Line, 10, 11 on a page Extent in Ślokas, 2400 Character, Nāgara Appearance, oldish Generally correct

In leaf 99B there is a short work on एकनक्षत्रजनने शान्ति by Vṛddha Garga. Colophon इति वृद्धगर्गे एकनक्षत्रजननशान्ति' ।

Śaunaka-Kārikā begins thus —

पुण्याहवाचनविधिं वक्ष्यामोऽथ यथाविधि ।
प्रयोक्तु कर्मणामादावन्ते चोदयसिद्धये ॥
अर्चिता ब्राह्मणा' पूर्वं गन्धमाल्यै' सदक्षिणै' ।
तिष्ठेयु प्राङ्मुखा युग्मा वक्तारो दर्भपाणयः ॥
उदङ्मुखो वाचयिता तिष्ठंस्तेभ्यस्तु दक्षिणे ।
बिभ्रत् कुम्भमयं पूर्णं विपिहिताननमर्चितम् ॥

2B. इति शौनकीये पुण्याहवाचनं in 29 verse.

4A. इत्यङ्कुरारोपणम् 21.

6A. इति नान्दीश्राद्धम् 40.

6B इति कौतुकबन्धनम् 12

13A. इति शौनकीये स्थालीपाक॰ 128

16A यक्ष्मशान्तिः 55.

18A. रजस्वलाशान्तिः 43.

19A इति समासमविधिः 12

19A इति शौनकीये समाधानम् 1

20B इति शौनकीये पुंसवनम् 25

21B इति शौनकीये सीमन्तोन्नयनम् 6

22A इति शौनकीये जातकर्म 8

22B इति शौनकीये स्तनप्रभाशीतपुष्पात्प्राग्विधि 10

23B इति शौनकीये पयसस्य जातीयविजातीयपुत्रप्रायश्चित्तविधि 11

24B इति नामकरणम् 14

26A इति शौनकीये वैधृतियतिपातयमकान्तिमदादाधाभिधूतनि जातक बालकस्यायुः शान्ति 35

27B इति शौनकीये चन्द्रसूर्यग्रहणादिने जातबालकस्य स्नानं प्रथम शान्ति पश्चात् शान्ति —

27B इति निष्क्रमणम् 7

28B इति प्रयोगपारिजात निष्क्रमणम् 17 This seems to be a later addition

29B इति शौनकीये बालोपवेशनम् 10

29B इत्यन्नप्राशनम् 8

30A इति भौविका परीक्षा 2

30B अथ नक्षत्रविधि 8

32A इति शौनकीये चौल 36

35A इति शौनकीये उपनयनम् 15

37A इति शौनकीये मेधाजननम् 32

37A इति शौनकीये पुनरुपनयनम् 7

38A इति शौनकीये उपाकर्म 7

38B इति शौनकीये उत्सर्जनम् 7

42A इति शौनकीये [वेद]व्रतचतुष्टयम् 67

44A इति शौनकीये समावर्तनम् 13

44B इति शौनकीये कन्यावर्णनिष्कृति 11

15A. इति शौनकीये आदित्यशान्ति 8.

16B. इति शौनकीये अष्टौ विवाहाः 34.

17A. मधुपर्कविधि 9.

18B. शौनकीये मधुपर्कः 26.

51B. इति शौनकीये विवाहः 64.

52A इति शौनकीये क्लीब-विवाहः 8.

53A. इति शौनकीये नित्याग्निपरिचरणविधिः 21.

53B. इति शौनकीये समारोपणविधिः 9.

54A. अथ शौनकीये प्रवासगमने 8

54B. अथाग्निविच्छेदः 5.

55A. अथ गृह्यस्य नष्टाग्नेः पुनराधानं 16

55B. इति शौनकीये पुनराधानम् 7.

55B. अथ द्विभार्य्यासन्धानम् 12

57A. शौनकोऽहं प्रवक्ष्यामि स्तम्भवत्याख्यमुत्सवं 8.

58A. इति शौनकीये श्रवणाकर्म्म 15.

59A. इति शौनकीये सर्पबलिः 15.

59B. इति शौनकीये आश्वयुजीकर्म 11

60A. इति शौनकीये आग्रयणम् 13.

61B. इति शौनकीये प्रत्यवरोहणम् 23.

64A. इति शौनकीये श्राद्धम् 58.

67A. इत्याहिताग्नेः पार्व्वणश्राद्धम् 58.

69B. इति शौनकीये अष्टकाश्राद्धम् 51.

69B. इति काम्यश्राद्धं 8.

73A. इति दुर्भोजनप्रायश्चित्तम् 70.

74A इति प्रायश्चित्तानि 15.

74B. इति शान्तिः 8.

74B. "यदनिष्टफलं स्वप्ने" 6

75A. "यस्मिन्काले गृहान् गावः" 5.

75B 11 verses on the topic —

आयुष्यमायुर्वर्चस्य सूक्तं दाच्चायणा मद्दत् ।

अलङ्कारं हिरण्यं वा प्राप्य दाच्चायणा व्रजेत् ॥

प्राप्त च श्रियमाधत्ते वस्त्रं चान्नमुपाश्नुते । शौनक, etc, etc

77B इति शौनकीये दन्तधावनम 39

80A. इति स्नानविधि 14

82B इति सन्ध्याविधि 17

83A इति शौनकीये गायत्रीकल्प 11

83B. इति जातवेदसकल्प 13

84A इति शौनकीये त्र्यम्बककल्प 7

91A इति शौनकीये देवतापूजाविधि 138

92B शौनकीये वैश्वदेव 35

93A. इति धनार्ज्जनविधि 3

94A शौनकीये रथारोहणम 19

94B क्षेत्रस्य कर्षणारम्भ कर्षक कारयेत्तत 18

95A शौनकीये मङ्गलविधिः 9

96A इति ब्रह्मयज्ञ 19

97B इति शौ॰ अश्वत्थोपनयनम 29

98A गर्भिणीष्विसुरजस्वलामरणे विधि 8

99A इति शौनकीये सर्पसंस्कारविधिः 29

End —प्रयोग' दृष्टादृष्टो वा जानता वा सर्पवध कृत तस्य सर्पस्य गतिप्राप्त्यर्थं आमनस्य तज्जनितोपद्रवपरम्परानिवृत्त्यर्थं तक्षका-दिनागकुलप्रीत्यर्थं शास्त्रदृष्टेन कर्मणा यथाप्रज्ञया सर्पबलिमहं करिष्ये प्रज्ञोमित्र शं वरुणा इत्यनेन स्तुतिः ।

This is a work quite different from that described in BiK 316

425

1936 बह्वृचगृह्यकारिका or बह्वृचकर्मप्रयोगकारिका।

Bahvṛca Gṛhyakārikā or Bahvṛca Karmaprayoga kārikā

For the manuscript and the work see L 3244 For a full description of the work see Burnell, p 11b, where he says, 'it resembles Saṃgṛhyapariśiṣṭa, except that there *is no prose in it The same rites are treated in both* works exactly in the same way, but in Saṃgṛhyapariśiṣṭa each section is attributed to a separate Ṛṣi The kārikā referred to in śloka (line 2) 2 must, however, be that by Kumārilasvāmi and therefore this is probably a late redaction of a work by Śākala though many verses by him are certainly preserved in it unchanged'

This is a Supplement to a Śaunakakārikā Śaunaka is mentioned here as Ācārya The author is Śākala, who says *Śākalohamampi ..ikṣyāmi* If this is true, Burnell's surmise that the kārikās referred to in line 2 are by Kumārilasvāmi and Rajendralala's surmise that the paraphrase withholds his name do not hold good

426.

5474 *The Same*

Substance country made paper 10½×7 inches Folia 47 Lines 1.. on a page Extent ślokas 1410 Character Nāgarī of the nineteenth century Appearance fresh Complete

Colophon —इति श्रीशाकलाचार्यकृतकारिकायां अन्त्येष्टिविधिप्रकरणं समाप्तम्।

427

2956 वृषोत्सर्गविधिः (शौनकोक्तः)।

Vṛṣotsargavidhi

Substance country made paper 8½×4 inches Folia 10 Lines on a page 11 1.. Extent in śloka 240 Character Nāgarī Appearance fresh Incomplete t.. the .. d

It begins —

अथ शौनकोक्तमार्गेण वृषोत्सर्गविधिः ॥ तत्र वृषलक्षणम् ।

जीववत्साया पयस्विन्या पुत्र त्रिहायणं द्विहायनमेकहायनं वा नील वभ्रुं कपिल लोहितं श्वेत वा एकवर्णमनेकवर्ण वा अव्यंगाग जीवमातृकं यथासम्भव वा यो वा यूथं छादयति त वा वृषमुत्सृजेदित्यादि ।

The manuscript breaks off abruptly

428.

9939. नारायणबलि । *Nārāyanavali*

Substance country made paper 9×4 inches Folia 4 Lines 7 on a page Extent in slokas 56 Character Nagara Appearance old Incomplete at the end

It begins thus —

श्रीगणेशाय नमः ।

शौनकोक्तं प्रवक्ष्यामि नारायणबलिं परम् ।

चाण्डालादुदकादिभ्यः(?) कनिष्ठाना तथैव च हतान्ते ॥

यतीनां योगिनां पुसामन्येषा मोक्षकाङ्क्षिणा ।

पुण्यपापाद्यक्षयार्थाय(?) द्वादशेऽहनि कारयेत् ॥

द्वादश्यां श्रवणेऽब्दान्ते पक्षयो पार्व्वणोस्तु वेत्यायुक्ता ॥ पूर्व्वोक्त सर्व्व विधिमुक्ता 'अतो देवे'ति षडभि पुरुषसूक्तेन च प्रत्यृच पायस कृत्वा केशवादिद्वादशनामभिस्तद्रूपिणो द्वादश विप्रान् सम्भोज्य तैरेव द्वादश पिण्डान् दद्यात् इत्यधिकमात्र । अथ प्रयोगः द्वादशेऽह्नि कृतनित्यक्रियो मध्याह्ने स्नात्वा दर्भान् धारयमाण पवित्रपाणि प्राणानायम्य देशकालौ सङ्कीर्त्य । इत्यादि ।

428A.

62 लघुशौनकी । *Laghu Saunaki*

For a description of the MS see L. 842

The propitiation of planets as an expiatory rite to be performed before commencing any religious rites

425

1936. बह्वृचगृह्यकारिका or बह्वृचकर्मप्रयोगकारिका ।

Bahvṛca Gṛhyakārikā or Bahvṛca Karmaprayogakārikā

For the manuscript and the work see L 3244 For a full description of the work see Burnell, p 14b, where he says, "It resembles Śāmagṛhyapariśiṣṭa, except that there is no prose in it The same rites are treated in both works exactly in the same way, but in Śāmagṛhyapariśiṣṭa each section is attributed to a separate Ṛṣi The kārikā referred to in śloka (line 2) 2 must, however, be that by Kumārilasvāmī, and therefore this is probably a late redaction of a work by Śākala, though many verses by him are certainly preserved in it unchanged"

This is a Supplement to a Śaunakakārikā Śaunaka is mentioned here as Ācārya The author is Śākala, who says *Śākalohamampravakṣyāmi* If this is true, Burnell's surmise that the kārikās referred to in line 2 are by Kumārilasvāmī and Rajendralala's surmise that the paraphrase withholds his name, do not hold good

426.

5174 *The Same*

Substance country made paper 10¾×7 inches Folia 47 Lines 17 on a page Extent in ślokas, 1410 Character Nāgara of the nineteenth century Appearance, fresh Complete

Colophon —इति श्रीशाकलाचार्यकृतकारिकायां अन्त्येष्टिविधिप्रकरणं समाप्तम् ।

427

2956 वृषोत्सर्गविधिः (शौनकोक्तः) ।

Vṛṣotsargavidhi

Substance country made paper 8¾×4 inches Folia 10 Lines on a page 11, 12, Extent in ślokas 240 Character Nāgara Appearance fresh Incomplete at the end

It begins:—

अथ शौनकोक्तमार्गेण वृषोत्सर्गविधिः । तत्र वृषलक्षणम् ।

जीववत्सायाः पयस्विन्याः पुत्रं त्रिहायणं द्विहायनमेकहायनं वा नीलं बभ्रुं कपिलं कृष्णलोहितं श्वेतं वा एकवर्णमनेकवर्णं वा मध्यगानां जीवनाढ्यं यथासंभवं वा यो वा यूथं छादयति तं वा वृषमुत्सृजेदित्यादि ।

The manu-cript breaks off abruptly.

428.

9939. नारायणबलि । *Nārāyaṇavali*

Substance country made paper. 9×4 inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 60. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete at the end.

It begins thus.—

श्रीगणेशाय नमः ।

शौनकोक्तं प्रवक्ष्यामि नारायणबलिं परम् ।

चाण्डालादुदकादिभ्या(?) कनिष्ठानां तथैव च इत्यन्ते ।

यतीनां योगिनां पुसामन्येषां मोक्षकाङ्क्षिणां ।

पुत्रपापापहारार्थं(?) द्वादशेऽहनि कारयेत् ।

दानस्तं अवलेऽन्याने पद्मन्दो पार्श्वयोस्तु वैत्याद्युक्ता । पूर्वोक्त-मन्त्रं विधिमुक्त्वा 'अतो देवे'ति पड्भि पुरुषसूक्तेन च प्रत्यृचं पायस हुत्वा केशवादिद्वादशनामभिस्तद्रूपिणो द्वादश विप्रान् सम्भोज्य नैरेव द्वादश पिण्डान् दद्यात् इत्यधिकमाह । अथ प्रयोगः द्वादशे-ऽह्नि कृतनित्यक्रियो मध्याह्ने स्नात्वा दर्भान् धारयमाणः पवित्र-पाणिः प्राणानायम्य देशकालौ सङ्कीर्त्य । इत्यादि ।

428A.

62. लघुशौनकी । *Laghu Śaunakī.*

For a description of the MS. see L. 842.

The propitiation of planets as an expiatory rite to be performed before commencing any religious rites.

Post Col —संवत् १७३० वर्षे आश्विन शुदि ३ लिखितं वाइया श्रीशिवमस्तु। श्रीरस्तु।

429

2721 शाकलसंहिताहोमप्रयोगः। *Śākalasaṁhitā homaprayoga*

Substance country made paper 10 × 5 inches Folia, 31 Lines, 16 on a page Extent in ślokas 1100 Character Nagara of the eighteenth century Appearance discoloured

The first 24 leaves are taken up with a complete work, entitled Śakalasaṁhitā homa prayoga, viz a liturgy for offering homa along with the recitation of the Śakala saṁhitā of the Ṛg Veda

The leaves from 25 to 31 are taken up with a supplement to the Sakalasaṁhitā homa prayoga The Homa of the Balakhilyas begins in 25A and ends in 28A In 30A begins अथ तन्त्रम्।

(1) Śakalasaṁhitā *homa prayoga begins* —

अथ शाकलसंहिताहोमप्रयोग।

तत्र शाखायनसूत्रम्। प्रयुंच वेदेन जुहुयादिति हैक आहुरिति। एके इति पक्षान्तरद्योतकम्। स च पक्षोऽविशेषात् सर्व्व ऋकुशाखा-साधारण। हैक इति न स्वमतमिति। भाष्यव्याख्यानन्तु महद्धोमादिपक्षो यथा तत्सूत्रकाराणामसाधारणेनाभिप्रेतो न तथाय विशेषग्रहणाभावेन सर्व्वसाधारणेन शाखायनस्यापि अभिमत एवेत्येतत्परम्। प्रयुच वेदेन जुहुयादित्यत्र तृतीयया प्रतीयमान होमकरणत्व दर्शपूर्णमासाभ्या स्वर्गकामो यजेतेत्यत्र दर्शपूर्णमासोभयत्वावच्छिन्नफलभाव्यकभावनाकरणत्व।

It ends —24B यत्र शान्त्यर्थे पादस्थाने पाठ एव न तु होम। खिलाना ब्रह्मयज्ञे विनियोगः। अन्यथा पाठवैयर्थ्यापत्ते।

Col —इति शाकलसंहिताहोमप्रयोगः समाप्त।

(2) वालखिल्य begins

अग्नय ८ वायवे ३ इन्द्रवायुभ्यां ३ मित्रावरुणाभ्यां ३ अश्विभ्यां ३ ।

28A, इति वालखिल्यम ।

The MS goes on अग्नय २० इन्द्राय ८१ आदित्येभ्य २१ इत्यादि इत्यादि ।

(3) 30A, अथ तन्त्र चिन्त्यते ।

अभेदेन बहूनां तन्त्र तच्च तत्र भवति यत्र अग्न्याधानानीयस्य । तद्यथा । दर्शपूर्णमासयो षट प्रधानकर्माणि चोक्ति पौर्णमास्यां चोत्थमावास्यायां तत्र त्रयाणामपि प्रधानानां सकृदेव प्रयाजाद्यनुष्ठानमनूयाजानां इत्यर्थ । वृत्यापाना यावत्फलोदयमावृत्ति नत्वेकं साङ्ग कृत्वा अपरमपि तथैव कर्त्तव्यम् । तस्मात् सन्त्वाण्यङ्गानि सम्भूयैकस्योपकारकत्वनेन करणाकाङ्क्षां पूरयन्तीति राद्धान्त ।

It ends —एकस्मिन् काले अनेकपाकयज्ञा कार्य्यत्वेन प्राप्ताश्चेत्तदा त समानतन्त्रका कार्य्या इत्यर्थ । तत्र तन्त्रादर्त्तिर्निर्दिष्टा तन्त्रस्य यज्ञाय करणादे र्वेद्यिरिध्माद र्नैवत्तिरिति कारिकाभाष्ये ।

This work has got the characteristics both of an Anukramani and of a liturgy common to all the Śākhās of the Rgveda

430.

3272

Substance foolscap paper 12×4 inches Lines 11 on a page Folia 31 of which the first two are missing Character, Nagara of the early nineteenth century. Appearance, discoloured

The MS contains the Taittirīya Samhitā from the beginning of the fifth anuvāka of the first prapāthaka of the 7th kānda to the end of the kānda.

431.

1011 यजुः-संहिता-भाष्य *Yajuhsamhita Bhasya*

By Mādhavācarya

Substance, country made paper 10¾×4½ inches Folia, 40 Lines 11 to 16 on a page Character, Nagara. Appearance old

A fragment containing the commentary on the first four anuvākas and the first portion of the fifth anuvāka of the first prapāthaka

Before the commencement of the Bhāṣya, we have the following ślokas of māngalacarana, not of Sayana.

गजवदनमचिन्त्य तीक्ष्णदन्त त्रिनेत्र

वृहदुदरविशेष भूतरूप पुराणम् ।

अमरवरसुपूज्य रक्तवर्ण सुवेश

पशुपतिसुतमीश विघ्नराज नमामि ॥

मूलाधारचतुष्पत्रे पद्मकिञ्जल्कशोभिते ।

दाडिमीकुसुमप्रख्ये तरुणादित्यसन्निभे ॥

भगाख्ये कुण्डलीचक्रे पूजयेत् परमेश्वरीम् ॥

अङ्कुश पाशहस्तञ्च पाशपुस्तकधारिणी ।

मुक्ताहारसमायुक्तां देवीं ध्यायेचतुर्भुजाम् ॥
कपिलमटमुदग्रत् कार्ण + + + + + चं
विद्दतवदन-विद्युज्जिह्वमुत्फुल्लनासम् ।
अरिदरकरयुग्मं योगपट्टाङ्कजानु-
स्थितकरमहमाश्रि श्रीन्दसिंहं नतोऽस्मि ॥ १ ॥
नमामि विष्णुं विधियच्छदयं सरस्वतीं चापि तदीय जिह्वां ।
त्रैविद्यरद्वान् विदुषो गुरूंश्च बौधायनाचार्यपदद्वयं च ॥ २ ॥
श्री ॥—

Then begins the usual maṅgalācaraṇa of Sāyanācārya यस्यनिश्वसितं, etc

After the maṅgalācaraṇa common to all his works, we have:—

स प्राह्व नृपतिं राजन् सायनार्यो ममानुजः ।
सर्व + + + वेदानां व्याख्यातत्वे नियुज्यताम् ॥
इत्युक्तो माधवार्येण वीरः श्रीवुक्कभूपतिः ।
अन्वशात् सायनाचार्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ॥

(Different reading noted on the top)

अन्वशान्माधवाचार्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ॥
ये पूर्वोत्तरमीमांसे ते व्याख्यायातिसंग्रहात् ।
कृपालुर्माधवाचार्यो वेदार्थं वक्तुमुद्यतः ॥
ब्राह्मणं कल्पसूत्र + + + + याहृतिं तथा ।
उदाहृत्य तथा सर्वमन्त्रार्थः स्पष्ट ईर्यते ।

ननु कोऽयं वेदो नाम किं च तस्य लक्षणम् के वा तस्य विषयप्रयोजनसम्बन्धाधिकारिणः कथं वा तस्य प्रामाण्यं ।

432.

10168 *The Same*

Substance, country-made paper $9\frac{1}{2} \times 5$ inches Folia, 137 Lines, 11 on a page Character, Nāgara Date Saṃvat 1855 Appearance discoloured

To the end of the first prapathaka of the first kāṇḍa.

Colophon :— इति श्रीमद्विद्यातीर्थमहेश्वरापरावतारस्य श्रीमद्राजाधिराजपरमेश्वरस्य श्रीवीरबुक्कमहाराजस्य आज्ञापरिपालकेन माधवाचार्येण विरचिते वेदार्थप्रकाशे यजुःसंहितायां प्रथमकाण्डे · प्रथमः प्रपाठकः समाप्तः ।

Post Colophon :—

संवत् १८५५ शाके १७२० यादृशं पुस्तकं, etc.

In a later hand. ग्रन्थसंख्यापदत्रिंशच्छ्लोकाधिकत्रिशताधिक-चौणि सहस्राणि ॥ उपाध्याय-प्रद्युम्नस्येदं पुस्तकम् ।

433.

89. **सांग्रहणेष्टिमन्त्राः ।** *Sāṃgrahaṇeṣṭimantrāḥ.*

The present MS. is noticed in L. 829.

Beg. :—इमा जनता संगृह्णामि—Taittirīya Brāhmaṇa 3. 8. 1. 1.

434.

3093. **नमकचमक ।** *Namakacamaka.*

Substance, country-made paper. 9¼×4¼ inches Folia, 14 Lines, 7 on a page Character, Nāgara. Date lost in lacunæ Appearance, discoloured and mouse-eaten Complete

Colophon :—इति नमकचमक समाप्ता पुस्तकं लिखितं स + + + शिवभट गोखले लिखितम् ।

The MS. contains the whole of the fifth prapāthaka, and anuvākas 1—10 and the beginning of the 11th of the seventh prapāthaka of the fourth kānda of the Taittirīya Saṃhitā.

See I.O. Catal. p. 21, No. 152.

435.

8946. **षडङ्गपाठः ।** *Ṣaḍaṅgapāṭha*

Substance, country-made paper 10×4¼ inches. Folia, 19 Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1899. Appearance, fresh Complete.

संवत १८८८ चैत्रसुदि २ भौमदिने लिखत पूर्णमित नामाख्ये नगरे शुभे। शुभ मङ्गल ददाति।

Beg —गणानां त्वा गणपति हवामहे etc

With the mantras accented See Belval 504 and 526 see also Leipzig No 17

436

9108 रुद्राध्याय *Rudrādhyāya*

Substance country made paper 7×2½ inches Folia 1 Lines, 11 to the page Extent in slokas on a page Character Nagara of the nineteenth century Appearance old and brittle

This codex contains an incomplete copy and a stray leaf

437.

2470 रुद्रस्वाहाकार। *Rudrasvāhākāra*

Substance country made paper ×3½ inches Folia 21 Lines, on a page Extent in slokas 160 Character Nagara of the nineteenth century Appearance discoloured

The first leaf is missing

It is the Rudrādhyāya properly accentuated with diacritical marks The mantras are marked from 1 to 111, noting where *svāhā* is to be uttered and ghee poured into the sacred fire

438

5792 *The Same*

Substance country made paper 9¾×4 inches Folia 4 Lines, 13 14 per page Character Nagara of the nineteenth century Appearance old and discoloured Complete

Colophon —इति स्वाहान्तो रुद्राध्यायः।

439

6226

Substance country made paper 11 ×5 inches Folia 3 Lines 10 per page Character Nagara. Appearance fresh

Rudramantras in their pratīka numbering 161

Beginning —श्रीगणेशाय नम ।

ॐ नमस्ते रुद्रम० नम स्वाहा १ ॐ याते रुद्र शि० कशी स्वाहा २ ॐ यामिषुं० जगत् स्वा० ३ etc

Colophon —इति एकपञ्चाशत् शतसख्याकमन्त्र विभाग ।

On the top of the first leaf मालवीयोपनामक वचउपडितस्येद पुस्तकम ॥

440

258 रुद्रभाष्य । *Rudra Bhasya*

By Sayanacarya

Substance country made paper 9×4 inches Fol s 27 L e 9 on a page. Extent 1 slok 400 Character Nagar Date S 11 1892 Appear s ce old C mplete

It is named नमकभाष्य on the obverse side of the 1st leaf

This is a commentary on the Rudradhyaya of the Taittiriya Samhita

The commentary begins in the 6th line of 2B, the foregoing portion being taken up with Phalasrutis from Javalopanisad, Yajnyavalkya Satatapa, Vasistha Samhita, Manu Angirasa, Vayupurana, and Apastamba The Phala sruti forms no part of the commentary

Rudrādhyaya is stated in the Phalasruti to be common to all the branches of the Yajuh Veda

2B 1 4 एकाग्रत यजु शाखास्तास सर्वासु पठ्यते ।

Prapathaka 5, kand IV of the Black Yajuh Veda consists of 11 anuvakas of which the first four are devoted to Iṣṭaka citi and the rest describe Rudra as pervading the animate and the inanimate world

20B Line 5 पञ्चमानुवाकमारभ्य नवमान्तरेषु एतेषु अनुवाक[षु] अन्यतरतो नमस्काराणि यजूषि बहूनि अभिहितानि तै सर्वै परमेश्वरस्य साम्राज्यमभिधातुमेकैकेन यजुषा स्थावर जङ्गमश्च

एकैक स्यमभिहितम् । अनुवाकभेदस्तु हतो यदि प्रयोगे मन्त्र-
भेदानभिप्रायेण द्रष्टव्य । एकैकोऽनुवाक एकैको मन्त्र ।

See C S No 550

Sāyana's comm begins —

श्रीगणेशाय नमः । श्रीमहारुद्राय नम ।

यस्य निःश्वसित वेदा यो वेदेभ्योऽखिल जगत् ।

निर्ममे तमह वन्दे विद्यातीर्थ महेश्वरम् ।

इत्यकाण्डितय सव्याख्यतुर्थेहि समापिताः ।

रुद्राध्या— Here ends 2B And the next leaf begins, after a cross mark कर्मप्रकरणे पाठात् कमाङ्गत्वमिष्यते Thus it is evident that after रुद्राध्या there was a break in the original manuscript from which the present MS has been copied

It ends —

हे रुद्रा यो युष्माक जम्भे विदारितास्मे दधामि स्थापयामि । The C S MS ends here

अथ ब्राह्मणम् । रुद्रो वा एष इत्याद्यनुवाक । अत्र विनियोगसंग्रह ।

प्रश्ने तु पञ्चमे प्रोक्त शतरुद्रीय होमक ।

समापितश्च इत्यन्त एको मन्त्र प्रकीर्तित ॥ १ ॥

यदाद्यायत्वेत्यतस्तन्मन्त्रीयन्त उच्यते ।

नमो रुद्रेभ्य इत्येष पृथिव्यादिविभेदत ॥

त्रेधाभिन्नस्ततोहोमे यन्मन्त्रा इह कीर्तिता ॥ इति ।

Col —इति सायनाचार्यविरचिते रुद्रभाष्ये एकादशोऽनुवाक समाप्त ॥ ११ ॥

Post Col —इद पुस्तक कविमण्डन उपनामक-गङ्गाधरभट्टस्य ।

सवत् १७८५ समय अधिकस्य १० ग्रन्थसख्या श्लोक तीनशत ३६३ ।

441

1260 *The same*

Substance country-made paper $9\frac{1}{4}\times 3\frac{3}{4}$ inches Folia Lines 8 a page Character Nāgarī Appears old tolerable Complete

54

442.

2385. *The Same.*

Substance, country-made paper 10×5 inches Folia, 16 Lines, 12, 13 on a page Extent in Ślokas, 150. *Character, Nāgara of the early eighteenth* century Appearance, discoloured. Complete

443.

1189. रुद्रभाष्यम् । *Rudra Bhāṣya.*

Substance, country-made paper 9¼×4¼ inches. Folia, 22 Lines, 12 on a page Extent in Ślokas, 450. Character, Nāgara Appearance, tolerable Complete

There are two handwritings, the first five leaves in one hand and 6 to 22 in the other.

It begins thus:—श्रीगणेशाय नमः ॥

ॐ अस्य श्रीरुद्रप्रश्नस्य शम्भुर्भगवानृषिः महाविराट् छन्दः महादेवो देवता मोक्षार्थे विनियोगः । ननु चरमायामिष्टकायां शतरुद्रीयं जुहोतीति चयने विनियुक्तस्य कथं मोक्षे विनियोग इति चेन्न मोक्ष-स्वर्ग-पापक्षय-चित्तारोग्यायुष्यादि-बहुफलसाधनत्वस्य श्रुतिस्मृत्यादिषु प्रतीयमानत्वात् । तत्र जावालोपनिषत् "अथ हैनं ब्रह्मचारिण ऊचुः etc, etc" कैवल्योपनिषदि "यः शत-रुद्रीयमधीते etc., etc." शातातप आह "स्तेयं कृत्वा etc., etc" याज्ञवल्क्यः "सुरापः स्वर्णहारी etc, etc." शङ्खः "स्वर्णस्तेयी रुद्राध्यायी मुच्यत इति" अथाङ्गिरसावूचतुः "एकादशगुणान् वापि etc., etc." वायुपुराणे "यश्च रुद्रं जपेन्नित्यं ॥ etc., etc." आपस्तम्बश्चाह । "यस्य रुद्रः प्रशां पशुं etc, etc." प्रतिमन्त्रं व्याख्या-दिग्रुस्वरणप्रयोगः ॥ तच्च तत्र व्याकरणप्रसिद्ध इत्येतत् सर्व्वं वेदभाष्यकारेण प्रतिपा-दितम् । ग्रन्थगौरवभयादपेक्षिताथमात्रं लिख्यते ॥ नमस्ते रुद्रमन्यवे इत्यस्य कश्यप ऋषिः इत्यादि इत्यादि ।

It ends thus —

यावज्जीवमन्नं लभते धनेन मन्त्रेणाज्येनायुतं जुहुयात् । काल-
स्थानमुत्पद्यते । कापिलेन पयसा ऽयुतं जुहुयात् । जातिस्मरो
भवति ॥ इति तृतीय यजु ॥

Colophon —

इति श्रीरुद्रभाष्ये एकादशोऽनुवाकः समाप्त ॥

Post Colophon —

यस्य निश्वसितं etc , etc , etc
परिषेचनमुख्यास्तु संस्कारा प्रागुदीरिताः ।
वसोर्धारादयः शिष्टा प्रोच्यन्तेऽस्मिंस्तु सप्तमे ॥ २ ॥
कल्पेऽग्नाविष्णू सजोषसेति चतुर्गृहीतं कृत्वा औदुम्बरीमृच
व्यायाममात्रीं स्रुदा प्रदिश्य पश्चादासेचनवती घृतस्य पूरयित्वा
वाजश्च मे प्रसवश्च मे इति सन्ततां वसोधारां जुहोत्यामन्त्रसमापना-
दिति । अत्र श्लोकादशभिरनुवाकैर्मन्त्रा समाप्यन्ते । चतुर्गृहीत-
होममन्त्रपाठस्तु । अग्ना विष्णू स जोषसे मावर्द्धन्तु वा गिर
द्युम्नैर्वाजेभिरागतमिति द्वे अग्ना विष्णू युवा ।

444

1587 **षडङ्गशतरुद्रीयभाष्यम् ।** *Ṣaḍaṅga Śatarudrīya Bhāṣya*

By Śatrughna

Substance country made paper 8¼×5 inches Folia 56 Written in Pāṭha form Character modern Kasi Iri Date Samvat 1811 Appearance fresh Complete Bound in book form

It begins —

ॐ षडङ्गशतरुद्रीय व्याख्यायते । मन मे मम शिवसङ्कल्पमस्तु ॥
शिव सङ्कल्पोऽभिलाषो यस्य तत् शिवसङ्कल्प ।

The text begins —

ॐ यज्जाग्रतो दूरमुदैति दैवम् ।
तदु सुप्तस्य तथैवैति ।

दूरंगमं ज्योतिषां ज्योतिरेकं
तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु ॥

End of the text.—

असंख्याताः सहस्राणि ये रुद्रा अधिभूम्यां
तेषां सहस्रयोजने व धन्वानि तन्मसि ।
इति शतरुद्रीय यजुर्वेदी सड्ढ्याठः ।

End of the commentary:—

असंख्यातानि सहस्राणि अधिभूम्यां भूम्युपरिस्थाः तेषां सहस्र-
योजनेष्वव्यवस्थितानां धन्वानि धनूंषि अवतन्मसि अवतनुमः न
वयामः ।

Col.:—इति शतरुद्रीयव्याख्या समाप्ता ।
इति शत्रुघ्नकृतायां मन्त्रार्थदीपिकायां सडङ्गव्याख्यान-परिच्छेदः ।

It seems Satrughna was a commentator of the whole of the Yajurveda, of which this is only a part

The Rudradhyāya section (28A to the end) differ from both the White and Black versions and even from the next MS. from Kāśmīra.

Post Colophon:—

मङ्गलं लेखकानां च वाचकानां च मङ्गलम् ।
मङ्गलं सर्व्वलोकानां भूमिभूपतिमङ्गलम् ॥

संवत् १८९१ फाल्गुण सुदी पूर्णिमायां बुधवासरे इदं पुस्तकं समाप्त
तुलसीदास वैरागी । लिखितं छीरामन पण्डित ।
शुभमस्तु सर्व्वजगताम् ।

445.

3979. **रुद्राध्याय** (*Rudrādhyāya*) with the **भाष्य** (*Bhāṣya*).

By Haridatta Miśra.

Substance, Kasmiri paper. 7¼×5½ inches Folia, 27. Lines, 10 on a page. Extent in Sloka, 500 Character, Sarada Appearance, worm-eaten Complete

A running commentary on the Rudrādhyaya probably of the Kathaśākhā of Yajurveda. It is divided into six anuvākas and it differs considerably from the Rudrādhyāya of the White Yajurveda and of the Taittiriya Samhitā. Each anuvāka is followed by its commentary. It ends in leaf 26B: इति हरिदत्तमिश्रेण विरचितं रुद्रभाष्यं समाप्तम् ।

The rest contains notes on the same subject.

446.

9067. **रुद्रभाष्यं ।** *Rudrabhāsya*

By Ahobala.

Substance, country made paper 9×5 inches Folia, 16 Lines, 16, 17 on a page Extent in ślokas, 650 Character, Nagara of the nineteenth century. Appearance, discoloured Complete

The last Colophon runs thus:—

इति श्रीमत्सकललोकप्रसिद्ध-श्रीमद्भास्वरवंशरत्नसमुद्रसंभूतश्रीमन्नृसिंहभट्टमहोपाध्याय-हृदयानन्द-सुधाकरकला-संवर्द्धकेन रामक्षागर्भसम्भूतेन प्रणमत्सुरासुरमौलिदिव्यरत्नकोटीरकोटि-कोटिप्रभापूरपरिपूरितश्रीविश्वेश्वरदिव्यचरणारविन्दमकरन्दसन्दोहान्दोलित-दिव्यचित्तचञ्चरीकेन अहोबलेन विरचितं श्रीरुद्रभाष्यं सम्पूर्णं ।

मार्गशीर्षे वसुदि नवम्यां गुरुवारे लक्ष्मणपुरे प्रातः सम्पूर्णता यातं ।

वैद्यनाथतनूजस्य पार्थगुप्तस्य धीमतः ।

बालकृष्णसमाख्यस्य अगम्यानात् पुस्तकं ।

It begins thus —

विश्वेश्वरं नतसुरासुरमौलिरत्न-
मन्दार-कुन्दकुसुमावृत-पादपीठं ।
भस्मावकुण्ठमहिकण्ठमुमोपकण्ठं
मोल्कण्ठमाश्रय मनः पटु नीलकण्ठं ॥
चेतोभृङ्ग महेशपादकमलं यद्विष्णुनेत्रार्चितं
सत्वं मौनिमनोमधुव्रततत्रातामयं संश्रय ॥

गणाधिभाषक सम्भूतनद्गौढ़-
श्रीमानचोक्यनद्भाकरिराभिधः
श्रीरुद्रभाष्यविमुद्रितपदार्थ
चक्रे गदाधरस्वामी गमयार्थितः ।

... ...

अहोबलो भास्कररायजः श्रीरुद्रमन्त्रार्थविशारदः ।
श्रीरुद्रभाष्यं तनुते सितान्तं प्रकाशयन् रुद्रमन्त्रार्थभासम् ॥

447.

8048. रुद्रभाष्य । *Rudrabhāṣya*

By Ahobala

Substance, country paper [illegible] inches. Folia, [illegible] Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, [illegible] Character, Nāgara. Date, Samvat 1855. Complete.

The last Colophon :—

इति श्रीमत्-सकललोकप्रसिद्ध-श्रीमत्-भास्कररायवंशरत्नसमुद्भूतश्रीनृसिंहभट्टमहोपाध्यायपदपद्मानन्दसुधाकरकलासमर्द्धकेन रामाम्बा गर्भसम्भूतेन प्रणमत्-सुरासुरमौलिदिव्यरत्नकोटिकोटि-प्रभापूरप्रतिपूरित-श्रीविश्वेश्वरदिव्यचरणारविन्दमकरन्दसन्दोहस्य-न्दोलित-दिव्यचित्तषट्पदेन अहोबलेन विरचितं श्रीरुद्रभाष्य सम्पूर्णं ।

सम्वत् १८५५। श्रावणशुक्लपक्षे ६ गुरुवासरे वाराणसीमध्ये आनि पद्मपुरुष गौड़चन्द्रभौमा सदनमध्ये मेत्ता अमरचन्द्रजी कनिष्ठपुत्र विश्वेश्वरनायकापेक्षणार्थे श्रीरामचन्द्रार्पणमस्तु । शुभं भवतु । वर्ष ८८ श्रावण्या ते लिखि ।

448.

9066. रुद्रचमकभाष्यं । *Rudracamakabhāṣyam*

By Ahobala

Substance, country made paper 9 × 5½ inches. Folia, 3. Lines, 14 to 20 in a page. Extent in ślokas, 60. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

The Colophon runs thus —

इति श्रीमद्भक्तलोकप्रसिद्धश्रीमद्राम्भागवताद्वितेन अधीत्य-
लेन रचित श्रीरुद्रयमकभाष्य सम्पूर्ण ।

Post Col —कबरा चरणानमते दातस प्रसादहृदि
प्रह्लादवरद वन्दे श्रमिच्छ युविभीपत

इति विष्णुपुराणव्याख्यायां सप्तमाध्यायाया प्रथमेश श्रीप्रह्लादचरितान्ते
श्रीधरस्वामिपद ।

It begins thus —

श्रद्धोवलेन वर्णिना यमकोऽपि यथोचित ।
श्लोकैर्व्याख्यायते सोपि विनिदुक्तो यतो जये ॥
+ + + प्रह्लादवाल सम्प्राप्तविभवानमो
श्रमाविष्णु प्रसिद्धो यो ताताद्य जयतत्पर ॥
समानप्रीतिमम्पन्नो + + + स्तु प्रियार्थको ।
तां महेशप्रसादेन युधेर्वाजेभिरागत ॥

449.

3595 रुद्राध्यायटिप्पनी । *Rudradhyaya-tippani*

Substance country made paper 10 x 4½ inches Folia 8 Lines 7 on a page Extent in slokas 200 Character Bengali of the eighteenth century Appearance discoloured Complete

Post Colophon —

मतिहीने महादीने यदि नास्ति दया मयि ।
कथ मातर्महामाये ते नामास्ति दयामयी ॥

This Rudradhyaya forms the 17th adhyaya of some Sākhā of the Black Yajurveda There are 7 anuvakas The commentary is anonymous

4B इति सप्तदशेऽध्याये द्वितीयोऽनुवाक । 5 A षष्ठेऽनुवाकेऽन्यतरतो मन्त्रा उक्ता । तेभ्य अन्ये केचित् सप्तमे उच्यन्ते ।

The Tikā begins शिवेन वचसा त्वा :—

अथ रुद्राध्यायटिप्पनी लिख्यते । गिरौ शेते तिष्ठतीति गिरिशः । हे गिरिश शिव त्वामहं प्राप्तुं शिवेन मङ्गलेन स्तुतिरूपेण वचसा + + + + वयं प्रार्थयामहे यथा येन प्रकारेण नोऽस्मदीयं सर्वमिदं जगत् सर्वमपि मनुष्यपश्वादिकं जङ्गमजातं अयक्ष्मं रोगरहितं सुमना असत् सौमनस्योपेतं यथा भवति तथा कुरु ॥

450.

1263. **दर्शपौर्णमासमन्त्रव्याख्या ।** *Darśa-Paurṇa-māsa-mantravyākhyā.*

Substance, country made paper 10½"×3½" Folia, 67. Lines, 14 to 16 on a page. Extent in ślokas, 1500 Character, Nagara Complete

It explains the *mantras* in connection with Darśapaurṇa-māsa rites according to Black Yajurveda.

There are two *paginations, one* marked *from* 1 *to* 26 and the other from 2 to 41. The last leaf is doubly marked, 27 on the right-hand corner and 67 on the left hand, which is the sum *total of the leaves*

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः । ॐ विद्युदसि विद्यमे पाप्मानं ऋतात् सत्यं उपैमि । यत्र-ऋषिरसिविद्युन्नामप्रजापतिर्देवता जले ऋध्या-रोप्योच्यते । तथाच ब्राह्मणम् । प्रजापतिर्देवानसृजत ते पाप्मना संदिता अजायन्त तान् व्यधत् तस्माद्विद्युत् इति ध्यदयति खण्डयति पाप्मानमिति विद्युत् यतो विद्युदसि हे अग्ने अतो मे पाप्मानं खण्डय संस्पर्शनात्तेन विमाम्राहं ऋतात् सत्यात् यज्ञात् निमित्तात् सत्यमुदकं उपैमि ॥ इत्यादि ॥

End :—अनेनान्तोऽपि मङ्गलमनुष्ठित भवति आत्मानुसन्धानस्य पर-मङ्गलत्वात् वामदेवो यजुर्ब्राह्मणास्तर्पयितवै । हे परिचारका ब्राह्मणान्त्विजोऽन्याश्च तर्पयितवै तर्पयत भोजनादिभिः ।

Col. :—इति दर्शपौर्णमासमन्त्रव्याख्या ।

451.

1009 एकाग्निकाण्डमन्त्रव्याख्या or मन्त्रभाष्यम् ।

I kāgnikāndamantrav jākhyī or Mantra Bhāṣya

By Mahopādhyāya Haradatta Miśra

Substa ce, country made paper 9×4 i ches 1 ol a 41 Lines 14 to 17 on a page 1 xtent in slokas 1380 Cl aracter Nāgara Date Saṃ 176' Appearai ce ol l Complete in two cl apters

An exposition of mantras relating to Gṛhya ritual of the Black Yajurveda for those who keep one, that is, Smārta Fire

Printed in Mysore series No 28

It is divided into two chapters called *Praśna*, the first being subdivided into 18 sections and the second into 22

Beginning —

प्रणिपत्य महादेव हरदत्तेन धीमता ।

एकाग्निकाण्डमन्त्राणा व्याख्या सम्यग् विधीयते ॥

तत्रादितो वैश्वदेवमन्त्राऽपि अभिधीयन्ते ।

तत्र चोक्तमुभयत परिषेचन यथा पुरस्तादिति तस्मात् परिषेचनमन्त्रा' पूर्व्व व्याख्येया ।

End —एतमर्थ मृत्युवहाग मागात् ततश्च प्रत शरद पुरूचो बहून् दिवसान् जीवन्तु मृत्यु त्वमेन पर्व्वतेन अश्मना तिरोदधता तिरोहित कुर्व्वन्तु ॥ इति द्वाविंशखण्ड' ।

Col —इति श्रीपदवाक्यप्रमाणज्ञ महामहोपाध्याय मिश्रश्रीहरदत्तसूरि विरचिताया एकाग्निकाण्डमन्त्रव्याख्याया सन्देहविषौषध्यां द्वितीय प्रश्न समाप्त ।

Post Colophon —

श्रीविठ्ठलेशाय नमः ।

सवत् १७६५ वर्षे वैशाख शुक्ल गङ्गासप्तम्या धनमक्लाख्यसत-श्रीकृष्णेन लिखितम् ।

Substance, country-made yellow paper. $9\frac{1}{4}\times8\frac{1}{4}$ inches. Folia, marked 29—38. Lines, 23 on a page. Character, modern Bengali. Appearance, fresh. A mere fragment.

37A, इति माधवीये वेदार्थप्रकाशे यजुर्वेदे द्वितीयप्रपाठके प्रथमोऽनुवाकः ।

455.

3989. **तैत्तिरीयब्राह्मणभाष्यम् ।** *Taittiriya Brahmana Bhāṣya.*

By Bhatta Bhaskara Misra.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 134. Lines, 9 on a page. Extent in Slokas, 2050. Character, Nāgara in a very modern hand. Appearance, fresh. Date, Samvat 1949.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः । निर्विघ्नमस्तु । ॐ ।

ईशानः सर्व्वविद्यानां भूतानामीश्वरः परः ।

पुनातु सर्व्वदा युष्मान् यन्दन्नखतनुः शिवः ॥

अथ पारचुकानुक्रमिष्यामः । अनारभ्याधीतानां प्रकृत्यर्थत्वात् तत्तल्लिङ्गवचनाभ्युन्नीयमानानि विकृत्यर्थानीतरादीतकानां (?) मुक्तान्यपि यज्ञप्रचारेऽपि विनियुक्तस्तत्र अग्नेनोत्तरवेदिं यज्ञावरनो वा संधत्तो अध्वर्युः प्रतिप्रस्थाता च ब्रह्मसंधत्तमिति यजूंषि ॥ यज्ञकाण्डत्वात् सोमार्थेयं ब्राह्मणजातिं ब्रह्मवर्चसं वा मदीयं सधत्तं संहितमविच्छिन्नं कुरुतं मया सह । किञ्च तद्ब्रह्म मे जिन्वतं ।

Colophon:—इति भट्टभास्करमिश्रविरचिते यजुर्व्वेदभाष्ये पारचुके प्रथमेऽष्टके चाष्टमप्रपाठके दशमोऽनुवाकः । समाप्तश्च प्रपाठकः ॥

इति प्रथमाष्टकम् ॥

Post-Colophon Statement:—

संवत् १९४९ ॥

Printed in the Bibliotheca Series, Mysore.

456.

3990. *The Same.*

Substance country made yellow paper, 11×5 inches Folia, 210 Lines 4 on a page Extent in Ślokas, 1200 Character, Nagara Date, Saṃvat 1949 Appearance, fresh

Colophon —इति भट्टभास्करमिश्रविरचिते यजुर्वेदभाष्ये ज्ञानयज्ञाख्ये तृतीये काठके नवमोऽनुवाकः समाप्तस्तृतीयप्रपाठकः ।

एष निष्पादनशाखोऽयं कुशिकान्वयजन्मना ।
भट्टभास्करमिश्रेण ज्ञानयज्ञः प्रवर्त्तितः ॥

Post Colophon —संवत् १९४९ ।

Beginning —

यस्य निःश्वसितं वेदा यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।
निर्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थमहेश्वरं(रौ) ॥
अग्निहोत्रादिकं कर्म द्वितीये काण्ड ईरितम् ।
नक्षत्रेष्ट्यादिकं कर्म तृतीये काण्ड उच्यते ॥
आद्यप्रपाठके पूर्वभागे याज्यानुवाक्यकाः ।
क्रमेणेष्टिषु वक्ष्यन्ते उभयेऽस्मिन(?) तदिष्टयः ॥

तत्र प्रथमेऽनुवाके देवनक्षत्राणां याज्यानुवाक्याः तद्विभागश्च ब्राह्मणे समाम्नातः । कृत्तिकाः प्रथमं विशाखे उत्तमं तानि देवनक्षत्राणि अनुराधा प्रथममपभरणीरुत्तमं तानि यमनक्षत्राणीति तत्र देवनक्षत्रेषु प्रथमस्य पुरोऽनुवाक्यमाह अग्निर्नः पातु कृत्तिका इत्यादि ... अग्निं जुषेत न आयोयं कृत्तिकानक्षत्रस्य देवताक्पोऽग्नि ।

This contains Bhatta Bhāskara's commentary on the third aṣṭaka of Taittirīya Brāhmana The third aṣṭaka has, after the 9th, three more chapters called kāthakas. The comm. in the first three leaves does not agree with the printed edition.

457.

1856.

The second prapāṭhaka of the Taittiriyāraṇyaka, printed in Bibl Ind. Ed, pp 193 to 279.

Substance, country-made paper. 8×4 inches Folia, 16 Lines, 8 on a page Extent in ślokas, 208. Character, Nāgara. Appearance, old

Beginning —

गणेशाय नमः । हरिरोम् ।

नमो ब्रह्मणे नमोस्त्वग्नये नमः पृथिव्यै नम ओषधिभ्यः नमो वाचे नमो वाचस्पतये नमो विष्णवे बृहते करोमि ॐ शान्तिः शान्ति शान्तिः ॥

ॐ सह वै देवाना चासुराणा च यज्ञौ प्रततावास्ता वयं स्वर्ग लोकमेष्यामो वयमेष्याम इति ते सुरा सन्नह्य सहसैवाचरन् ब्रह्मचर्य्येण तपसैव देवास्ते सुराः अमुह्यंस्ते न प्राजानस्ते पराभवं ते न स्वर्ग लोकमायन् प्रसृतेन वै यज्ञेन देवा स्वर्ग लोकमायन् प्रसृतेनासुरान् पराभावयन् *etc* ।

It contains 20 sections or anuvākas

458.

1866.

The third prapāṭhaka of the Taittirīyāraṇyaka.

Substance foolscap paper 8½×13 inches Folia 11 Lines 8 on a page Character, Nāgara Date, Śaka 1777 Appearance tolerable Complete

Printed in Bibl. Ind Ed pp. 280 to 363.

Post Col .—

शुभं भवतु । इदं पुस्तकं समाप्तम् ॥

सपे इत्युपनामक-दामोदरभट्टात्मज-रामचन्द्रेण लिखितम् । शाके १७७७ प्रभवनामसंवत्सरे दक्षिणायने वर्षाऋतौ आषाढमासे कृष्णपक्षे षष्ठ्यां तिथौ भृगुवासरे रेवतीनक्षत्रे इदं पुस्तकं समाप्तम् ।

हे पुस्तक माधवराव वैद्य भोलकरया चे असो ।

459.

1180 (T.).

Substance, country made paper 10×3½ inches Folia, 10 Lines, 8 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance fresh Incomplete at the end

It contains the first twenty anuvākas of the third prapāṭhaka of the Taittirīyāraṇyaka, covering pp 280 to 360 of the Bibl. Ind. Edition The MS breaks off abruptly in the 20th anuvāka

460.

2619.

This number contains several MSS, all parts of the Taittirīya There are eight batches of leaves

I. (A I)

Substance country made paper 12¾×4 inches Folia, 48 Lines 10 on a page Character Nagara of the seventeenth century Appearance discoloured Accented

This MS contains the first, second, fourth, fifth and sixth prapāṭhakas of the Taittirīyāraṇyaka

It was one of the MSS used by Dr Rājendralāla Mitra in editing the work in the Bibl Ind. series He got it from Sakhārāma Shāstri, and marked it A

II (A II.)

Substance country made paper 12×4 inches Folia 24 Lines, 10 on a page Character Nagara Appearance discoloured

This is the second of the two MSS marked A by Rājendralala It contains the third and the seventh to the tenth prapāṭhakas of the Taittirīyāraṇyaka The third ends in leaf 7A. Then come prapāṭhakas seventh to tenth

This was also a MS of Sakhārāma Shastri On the obverse of the first and on the reverse of the last leaf, in red ink—इति तैत्तिरीयोपनिषत् इति तैत्तिरीयोपनिषत् समाप्तिमगमत् ।

So this MS contains the Upaniṣad portion of the Taittirīyāraṇyaka, in which the third is also included, in the Āndhra recension which it represents.

III.

Substance country made paper 13×4¼ inches Folia 126 Lines 14 on a page Character Nagara of the sixteenth century Appearance very old and discoloured

This is the MS. marked F by Rājendralāla, when editing the work.

It contains Sāyana's *commentary on the first six* prapāṭhakas of the Taittirīyāranyaka, that is, excluding the Upanisad portion. Sāyana does not include the third in the Upanisad portion, as *done in the preceding* MS. *marked* A, *II*, purchased at Benares.

IV.

Substance, country-made paper 13×4½ inches. Folia, 30. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara. Appearance, very old and discoloured.

This MS. was marked P. by Dr. Rājendralāla. *It is* in the same hand with *III*. and contains *the commentary by* Sāyanācārya on the 10th parpāṭhaka *which is called the* Nārāyanopaniṣad.

This is the *Drāviḍa Text, containing* 64 anuvākas *only*, a recension followed by Sāyanācārya. See the Bibl. Ind Edition of the work, p 910.

V.

The MS marked G *with the names* "Śivaprasāda—Hall."

Substance, country-made paper 13×4½ inches Folia, 101. Lines, 9 on a page Character, Nāgara of the nineteenth century Appearance, fresh.

It contains Sāyana's commentary on the first 3 prapāṭhakas and a portion of the fourth of the second kānda of the TAITTIRIYA BRAHMAṆA.

It covers pp. from the 337th to the first line of the 414th of the printed edition of the Ānandāsrama series, the MS. breaks off abruptly at सत्ख . Although the MS. is marked G, it does not agree with *the description given* by Rājendalāla, of that MS. in p. 76 of the preface to his edition of the work.

VI.

The MS marked N.

Substance, country-made paper 9½×4 inches. Folia, 136 Lines, 9 on a page. *Character, Nāgara of the seventeenth century* Appearance, discoloured and decayed

kānda of the Taittirīya Brāhmana The second fourteen called Yama Nakshattras, together with Amavasyā, are treated of in the second anuvaka of the same After the thirty yājyās and puronuvākyas come thirty homa mantras for the Hotā

462.

9918 नक्षत्रमन्त्राः । *Nakshttra Mantras*

Substance country made paper × 4 inches Folia Line 9 on a page Extent in sloka Character Nagara Date Samvat 1859 Appearance tolerable Generally correct

Mantras in honour of asterisms, 28 in number, collected from different sources, such as, Taittirīya Āranyaka, Taittiriya Brahmana, and so on

Beginning —

श्रीगणेशाय नम । अग्निः कृत्तिका ॥

अग्निर्ऋषि पवमान । पाञ्चजन्य पुरोहित ॥

नमो मह्दे महागय ॥ १ ॥ इत्यादि ।

End —यम भरणी ॥ परेयिवांस प्रवतोमहीरनु बहुभ्य पन्थामनुपस्प

शान वैवस्वत सगमन जनाना यम राजान हविषादुवस्य ॥ २८ ॥

शिवमस्तु ।

Colophon —नक्षत्रमन्त्रा समाप्ता ।

संवत १८५९ वैशाख कृष्णाष्टम्या रवौ ।

463

1892 सिद्धानुवाकाप्रसिद्धपदव्याख्या । *Siddhanuvāka prasiddhapadavyākhyā*

Substance country made paper × inches Folia 3 Line 11 on a page Extent in slokas Character Nagara Appearance faded

Beginning —

श्रीगजानन ।

सिद्धानुवाकेऽप्रसिद्धानि पदानि व्याख्या क्रियन्ते सिद्दे मे

मन्युर्मदीयो यो मन्यु क्रोध पापहेतुरस्ति सोऽयं मत मन्युमतिसिद्धे विनिष्वितोऽस्तीति प्रेम ।

The work is thoroughly ungrammatical

Animals, tribes, countries weapons, and other things mentioned are :—

सिंह, व्याघ्र, वृक, अश्व, धन्वन, राजगृह, अश्मन्, गर्दभ, संयक, अश्वत्थ, कूर्म, वत्स, अप्रिय, भालुव, मपल, दुष्कीर्त्ति, परश्वत्, खड्ग, गवय, गौर, ऋच्छ, गोधा, जरा, छायाशकुनि, कश्च, उलूक, कोक, मर्कट, कुलल, उलल, उष्ट्र, ऋश्य, अवि, कोश. कुमारी, सूकर, पृदाकु, अजगर, विद्युत्, लोभा, मृलभ, स्त्री, अजा, ग्राव, शूद्र, वैश्य, राजन्यबन्धु, नैषाद, कुलिङ्ग, उलल, उदिन्, किम्पुरुष, दीर्घी, दस्यी, श्वा, वन्य, विदेह, मद्दावर्ष, मुजवत्, दुन्दुभि, इक्ष्वाकु, कलिङ्ग, अश्वतरी, पुंश्चली, आखु, मक्षिका, शुक, मयूर, वृष, ब्राह्मण ।

It ends:—

उपयाहृतिसूत्रस्य पूर्णावृत्तिं सुबोधिनी ।
अध्यायद्दितवेनासावाधानमथ कथ्यते ॥

द्वितीयोऽध्याय ॥ खण्ड ५ ॥ श्रीराम ॥

The mantra is used in the chapter of Gopitryajña in placing a vessel full of water on a crossing of four roads

464.

1893 **सिंहानुवाकभाष्यम् ।** *Simhānuvāka Bhāsya*

A shorter commentary than the preceding.

For the manuscript and the work see L 4260.

Aufrecht says Sinhānuvāka "is alluded to in Baudhāyana Dharmasūtra 4, 7, 7," in the Gopitryajña prakarana. See above Both Rājendralāla and Aufrecht say that the Sinhānuvāka of the Taittiriya Brāhmana 2, 7, 7 does not agree with the present anuvāka

465.

The Text of Siṃhānuvāka.

2120C.

Country-made paper Folia, 2 marked 18 and 19 Lines 4 on a page Nagara

अथ वैश्वानर्या वैश्वानरी नो ऊत्या प्रयातु परावत। अग्निरुक्थेन वाहसा स्वाहा अग्नये वैश्वानरायेदम्। ऋतावानं वैश्वानरमृतस्य ज्योतिषस्पतिं अजस्रं घर्म्मिमीमहे स्वाहा। 18b अयं पाठकम' सिद्धे मे मन्युरित्यादि।

466.

1864 तैत्तिरीयोपनिषत्।

Substance, country made paper 9×4½ inches Folia, 12 Lines 9 on a page Character, Nagara

It contains Prapāthakas VII to IX and the beginning of the 10th of T A.; VII is called Śiksopanisad (ends in 5B), VIII Brahmānandavalli (9A), IX Bhriguvalli Upanisad (12) and X Nārāyaṇavalli, of which the present MS contains the first section of the first anuvāka and the first sentence of the second only.

Printed in Bibl. Ind, pp. 725 to 757.

467.

2256. *The Same.*

Substance, country-made paper 9½×4 inches Folia 13 Lines, 9 on a page Character, Nagara of the seventeenth century Appearance, oldish Complete

Printed in Bibl. Ind.

468.

2377. *The Same.*

Substance, foolscap paper 8½ × 4 inches. Folia—Śikṣavallī in 6, Bhrguvallī in 4 and Brahmavallī in 5 Lines, 6–7 on a page Character, Nagara Appearance, fresh Complete

469

113 तैत्तिरीयोपनिषत् । *Taittiriyopanisad*

Substance country made paper 10×4½ inches Leaves 11 Lines on a page Extent in slokas 110 Character Nagara Appearance, old

Complete in three sections (1) Siksadhyaya, (2) Brahmavalli, and (3) Bhriguvalli

Often printed

Post Col —इद पुस्तक शि० के० का०

वपा-परिमलोल्लास वासिताधर पल्लवम् ।
मुख वरदराजस्य मुग्धस्मितमुपास्महे ॥
गङ्गाया दक्षिणे भागे योजनानां शतद्वये ।
पञ्चयोजनमात्रेण पूर्वाम्भोधेस्तु पश्चिमे ॥
वेगवत्युत्तरे तीरे पुण्यकोट्या हरिः स्वयम् ।
वरदः सर्वभूतानामद्यापि परिदृश्यते ॥
करि-गिरिवर-शृङ्गे पुण्यकोटीविमाने
अज गज गुह ग्रीवे सेव्यमान क्रमाच ।
विकसितमुखपद्म विश्वमाता ममेव
शशिशतसमवर्ण देवराज भजेऽहं ॥

470.

1757 शिक्षोपनिषत् । *Siksopanisad*

Substance country made paper 11¾×5¾ inches Leaf 1 Lines on a page 19 Extent in slokas 60 Character, Nagara Old Correct Complete

Colophon —इत्यापस्तम्बशिक्षाया उपनिषत् समाप्तम ।

Beg —ॐ शन्नोमित्र शवरुण शन्नोभवत्वर्यमा ।
शन्न इन्द्रो बृहस्पति शन्नो विष्णुरुरुक्रम ॥
नमो ब्रह्मणे, नमस्ते वायो, त्वमेव प्रत्यक्ष ब्रह्मासि । त्वमेव प्रत्यक्ष ब्रह्म वदिष्यामि । ऋत वदिष्यामि सत्य वदिष्यामि । तन्मामवतु । तद्वक्तारमवतु । अवतु माम् अवतु वक्तार । ॐ शान्ति हरि । ॐ शिक्षा व्याख्यास्याम वर्णस्वर । मात्रा बलम् । सामसन्तानम् ।

इत्युक्तः शिक्षाध्यायः। शिक्षापञ्च। महनीयमह। अथातः संहिताया उपनिषदं व्याख्यास्यामः। पञ्चस्वधिकरणेषु। अधिलोकमधिज्योतिषमधिविद्यमधिप्रजमध्यात्मम्। ता महासंहिता इत्याचक्षते।

471.

2336. *The Same* (*Triśankorvedānuvacana.*)

Being the tenth anuvāka of the first prapāṭhaka of Taittirīyopanisad.

Substance, country-made paper 8¼×4 inches. Folio, 2 Lines on a page, 8 and 9 Extent in Ślokas 12 Character, Nāgara of the nineteenth century Fresh Complete

Col :—In leaf 2 line 5. इति त्रिशङ्कोर्वेदानुवचनं।

Sāntipaṭhas only ॐ शन्नोमित्रः शं वरुणः etc. ॐ सहनाववतु etc , ॐ यश्छन्दसामृषभोविश्वरूप *etc.*, ॐ अहं वृक्षस्य रेरिवा *etc.*

The colophon stands after the fourth Śāntipatha. Then ॐ पूर्णमदः पूर्णमिदं etc. आप्यायन्तु ममाङ्गानि etc.

472.

2433. *The Same.* (भृगुवल्ली)।

Substance, country-made paper Folia, 5. Lines 8 on a page Character, Nāgara of the seventeenth century Appearance, discoloured Complete

See printed edition Bib. Ind., pp. 122–141.

473.

2376.

Substance, country-made paper. 6¾×4½ inches Folia, 4 Lines, 9 on a page Extent in slokas, 50 Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured Incomplete

It contains the Brahmavalli of the Taittirīyopaniṣad from the beginning to the seventh anuvāka and the first mantra and the beginning of the second mantra of the eighth anuvāka.

474.

9700. तैत्तिरीयोपनिषद्भाष्यम् । *Taittiriyopaniṣad-Bhāṣya.*

Substance country made paper 13×5¾ inches Folia, 17 Lines, 19 on a page Extent in slokas, 688 Character Nagara Date Śaka 1752 Appearance old Complete Written in an extremely small hand.

Often printed

The last colophon runs.—इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीमच्छङ्करभगवत्पूज्यपादकृतौ तैत्तिरीयोपनिषद्-भाष्य समाप्तं । शाके १७५२ कार्त्तिक-शुक्ल-प्रतिपदि बुधे काश्यां लिखित ।

475.

411 तैत्तिरीयोपनिषद्भाष्यम् । *Taittiriyopaniṣad-Bhāṣya.*

By Ānandatirtha, the founder of the Mādhva School

For the MS. see L 1370.

इदं पुस्तकं खे० के० का० ।

476.

950 तैत्तिरीयोपनिषदालोकः । *Taittiriyopaniṣadāloka*

By Vijñānabhikṣu

For the manuscript and the work see L 1798

477.

1149. नारायणोपनिषद्भाष्यम् । *Nārayanopaniṣad Bhāṣya.*

By Keśava, a disciple of Mādhavācārya

Substance country made paper 9¼×4 inches Folia, 92 Lines, 9 on a page Extent in slokas, 2000 Character Nagara Appearance, old Date Śaka 1749 Complete

It ends —श्रीमत्काशीपुर्यां सकलबुधजनावासवृन्दाभिमञ्जग विद्यारण्याङ्घ्रिपद्मप्रकृतिमनुसरन् केशव ग्रिष्य एव ।

श्रीमन्नारायणीयोपनिषदमतुलां विन्दुनागानुवाका
व्याचख्यौ चान्ध्रपाठक्रमत इह सता संविदा रङ्गनाथ ॥

So the author is Keśava, a disciple of Mādhavācārya. It follows the Āndhra readings of the text.

Post Colophon —संवत् १८८४ शके १७४९ भाद्रपद वद्य १० समाप्तं ।

478

2131 वृहन्नारायणोपनिषत् । *Vrhannārāyanopanisad.*

The 10th Prapāthaka of Taittirīya Āranyaka.

Substance, country made paper 6¾×4 Folia, 20 Lines, 9 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured Incomplete

The present MS agrees with Rājendralāla's edition up to इत्युपनिषद् (in leaf 14A), i.e. the 14th anuvāka, although the numbering of the anuvākas does not. The present MS does not belong to Āndhra recension

It ends at the मा नो महान्त उत मा नो अर्भकं मा न उक्षन्त मुत मा न उक्षितं or the 52nd anuvāka

479.

2132 *The Same*

Substance, country made paper 6×4 inches Folia 1-22, of which 12-19 are missing Lines, 8 on a page Character Nāgara of the eighteenth century Appearance, discoloured Fragment

This MS agrees with the preceding one with a slight difference in numbering.

It ends with the 36th anuvāka and the beginning of the 37th which corresponds with the 38th anuvāka of the preceding MS

480.

2308. कठकोपनिषत् । *Kathakopanisad*

Substance, foolscap paper 8×6½ inches Folia, 12. Lines 7-8 on a page Character, Nāgara Appearance, discoloured Complete

Printed in pp 71 to 159 in the Bibl. Ind edition.

often printed. For Gopālayogi's commentary on the Bhāṣya, see L. Vol. II. p. 135.

The last Colophon runs thus.—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्यवर्य्य-श्रीमद्रघुनाथेन्द्र-सरस्वतीशिष्य-श्रीमद्वालगोपालेन्द्रयतीश्वरविरचित-काठकभाष्य-विवरणे षष्ठीवल्ली समाप्ता ।

श्रीकाशीविश्वेश्वरार्पणमस्तु ।

486.

9520. कठोपनिषट्टिप्पनं । *Kathopanisattippana*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 9. Lines 12 13 on a page. Extent in Slokas, 100. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Complete.

Beginning:—ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

काठकोपनिषदल्लीनामनुबन्धचतुष्टयं मोक्षहेतुब्रह्मविद्याप्रतिपादकत्वात् सिद्धं आख्यायिकाविद्या स्तुत्यर्था ॥ उशन् ह वा इत्यादि ॥ इत्यादि ।

End:—विरजः विरजा धर्म्माधर्म्महीनः । विमृत्युः अविद्याकामहीनः अन्योऽपि च यर्ववित् सोऽप्यध्यात्ममेव प्रत्यगूपमेव ब्रह्म प्राप्तो विरजो विमृत्युर्भवति विद्यातत्फलयोर्निर्विघ्नत्वाय शान्ति मन्त्रं पठति नौ आत्रा ॥ शिष्याचार्य्यौ इत्यादि ।

SUBSIDIARIES TO THE BLACK YAJUR VEDA

487 & 488

6063

Substance country made paper 11×4½ inches Folia 27 Lines 9 on a page Extent in slokas 600 Character Nāgarī Date Saṃ 1913 and Śaka 1778 Appearance fresh Complete

I. Padmanābha's work, Samānalakṣaṇa.

This is a roughly alphabetical list of words in the Yajuḥ saṃhitā, in which visarga is dropped after आ

Beginning —श्रीगणेशाय नमः । हरिः ॐ ।

अथ यजुःसंहितायामाकारप्लुतपूर्वो घोषवद्व्यञ्जनोत्तरश्चसकार-
परो विसर्जनीयो येषु पदेषु स लुप्यते तानि पदानि प्रवक्ष्याम्य-
वैक्ष्यपदानां नानापदत्वमसंख्यानि तेषां पूर्वपदमवग्रह उष्मविसर्ज-
नीयप्रथमद्वितीया अघोषाः ॥ न हकारः ॥ व्यञ्जनशेषो घोषवान् ।
गजडदबाश्चयो वर्णाः दादयश्चैव वादयः ।
यदि वान्तो हकारश्च यसौ तावन्त्यसंयुतौ ॥ इति परिभाषा ।

अग्निया अयक्ष्मा अमा अभ्रा असुरा अष्टणा अनामया अश्वा अह्वर्णीयमाना etc., etc

3B हिमा होतव्या छाया छायना हारका होत्रा ॥ न देयः ॥ ऊत्ता-
मकारपरः ।

Colophon —इति श्रीपद्मनाभविरचितं समानलक्षणं समाप्तम् ।

II The work of Nārāyaṇa, Vilaṅghya

हरिः ॐ ।
प्रणम्य भारतीं देवीं सर्वतन्त्रकरं परम् ।
नारायणः प्रवक्ष्यामि विलङ्घ्यानि पदान्यहम् ॥
रकारेकारवर्णौ यौ संहितायां विकारिणौ ।
तदन्तानि विलङ्घ्यानीत्युच्यन्ते वेदवित्तमैः ।

10B अस्याधिरपभूर्गोदसन्नतादाहरमष ।
अद्दरश्वाध्दर तादाग्हार्यं चाङ्गतादह ॥ ४१ ॥
अहास्या अहरतां चेत्युक्तो फलस्य + सयह ॥ ४२ ॥
इत्यत्रर्गं समाप्त ।

VI हरि ॐ ।
आमीधायपगाव्यापावत्तामामायुध श्रुति ।
आम्नेराहवनीयामेयामामुष्यायण श्रुति ॥

12 A अनुनाम्नप्रहत्याप्रपराश्राव्यानुवाक्यया ।
व्याहृतत पूर्व्वमाङ्क्येवेभावर्गा मुनिर्म्मिता ॥ २० ॥
तितिर्णां फलसम्भूता सभाधिपतियज्वना ॥ २१ ॥
इत्यावर्गां समाप्ता ।
हरि ॐ ।

VII The work of Srivatsanka
मुनिमानसमन्थान मथितागमसागरात् ।
उदिताय नमोभूयादमृतासमराश्ये ॥
गुणत्रयविहीनाय जगत्त्रयविधायिने ।
श्रुतित्रयदृशे प्रश्नित पुरुत्रयमर्थं नम ॥ २ ॥
नमस्कृत्य विनेतार विद्वानामनुग्रिष्यत ।
अनिग्रमिग्रमादृप्यात यत्सन्देहास्पद पदम ॥ ३ ॥
भि र्भ्या भ्य सुभिरवाभाग क्षभागरीभ्य च ।

End.—

[illegible]
प्रीति ॥

इति षड्विंशति सूत्रम् ।

The name Shadvimsati sûtra is rather a misleading. As shown above, the MS contains a number of tracts, relating to the grammar and pronunciation of the Taittiriya-sanhita of which the Shadvimsati sûtra is the eighth and last, which led the ignorant scribe to suppose that the whole MS was Shadvimsati sûtra, and accordingly, he marked every leaf of it with the letters ष सू

After the second verse, it quotes only the parts of the karikas, as it explains them. In fol 5B, we get the number 9. Then we have another karika and its commentary, unnumbered.

II. In 6B the second tract begins—the object of which is given in the following lines —

अतीन्द्रियार्थ विज्ञान प्रणम्य ब्रह्म शाश्वत ।
तैत्तिरीयपदादीना वक्ष्यामि स्वरसंग्रहम् ॥

It consists of 35 Karikas and ends in 9A.

Col —स्वरपञ्चाशत समाप्त

III. *Beg* —प्रणम्य नारायणपादपङ्कजे समस्तलोकार्चितमूर्तिधारिणे ।
कारिष्यते वेदपदानि पाठतो विरूप्य चोच्चस्वरवर्णयो मया ॥(?)

It is incomplete. There are 35 karikas and the first four letters of the 36th.

490.

569 स्वरमञ्जरी । *Svaramañjarī*

By Narasimha Suri son of Rishi Acharya

For the manuscript see L. 1129 and for the work see I O Catal No 701.

An elementary treatise on Vedic accents. It quotes and explains the Sūtras of Panini with reference to accents of the Black Yajurveda.

Post Colophon statement —

स(स)वस्तोज्ज्वलशब्दशास्त्रनिचयो निर्णीतशब्दार्थ
सत्कोविदन्यकुलोद्भव ऋषिसुत नृसिंह सुधी ।
बालानामवबोधनाय विदधात् सम्यानदेशादरात्
सदोदाहरणा प्रपञ्चचतुरामाम्नायस्वरप्रक्रिया ॥
नृसिंहाय नम ॥ शुभमस्तु ॥
यथा प्रती तथा लीपो मम दोष न दीयते ॥
संवत १७२३ ॥

In leaf 83A. occurs the following:—

नित्यस्वाध्याय नियमैर्निर्वाचा शब्दवादिभिः ।
शाखेयं तैत्तिरीयाणां वक्तुधावर्त्य धीमता ।
दृष्टस्वरोदाहरणं नृसिंहेन विरचिता ॥

शब्दविद्या पशुमात्रक ॥ सक्तुमिवेति ॥ तत्रापिप्राग्वेनार्थादेवीवाचमिति अनयोरयमर्थः । यत्र शब्दशास्त्रे धीरा विवेकिनः । तितउना चालनीपात्रेण सक्तुमिव वाचं पुनन्तः शोधयन्तः चक्रत व्याकुर्वत । अत्र मखाय स्त्रियाऽसख्यानि सखित्वफलानि जानते । विन्दति । एषा वाचि भद्रा लक्ष्मीर्निहितेति देवाः ॥

491.

1155 लक्षणरत्न । *Lakṣaṇa Ratna.*

By Vaidyanātha Bhaṭṭa.

Substance, country-made paper 9¾×4¼ inches Folia, 6 Lines, 10 on a page Extent in Ślokas, 100 Character, Nāgara Date, Sam 1672. Appearance old Complete

Beginning.—श्रीगणेशाय नमः ।

अम्भोजसम्भूतगभीरनाभी
विभूतिकेली भवनाय मानम् ।
विद्याविशुद्धौ विबुधाः श्रयध्वं
विद्यावदग्रेसर-वैद्यनाथम् ॥ १ ॥
आखुवाहन-सेनानी-पार्वती-परमेश्वरान् ।
सकलश्रेयसः सिद्धौ सन्ततं प्रणमाम्यहम् ॥ २ ॥

यजुषि प्रतिपश्चाध्यपदादिनिङ्गताकार-पदान्तनकारयोः पदान्तनकारप्रग्रह्ययोरिङ्गपदाद्याकारयोः संहिताक्सानस्य च सा+ तयत्वगत्वयोर्धिकारादेशे उत्तरपदादौकारौकारपदान्तङकाराणां च पदान्तसमानाक्षरे दीर्घत्रयस्य च समविषमसङ्ख्याद्योतकं विसर्जनीयसङ्ख्याप्रतिपादकं प्रतिपश्चाध्यदेकैकाक्षरं प्रत्यनुवाकमेकैकं वाक्यं लक्षणरत्नं वक्ष्यामः ॥ तत्र प्रवर्त्तका वर्णा अकाराद्युकार-पर्यन्ताः लुतवर्ज्जिताः स्वरा पञ्च । अकाराद्योकार-पर्यन्ता ऋलृ-वर्ज्जिता स्वरा पञ्च ॥ कगौ चजौ टडौ तदौ पबौ मनौ लवौ

भसौ चेति । अथ द्वन्द्वसमासयुक्तं तत्लक्ष्यद्वन्द्वं संहृत्य एकरूपतो विगणय्य समविषमसंख्या द्रष्टव्या । पदादिनिष्ठताकारपदान्त-नकारौकद्विके समौ । चद्विके विषमौ ॥ पदान्ततकारप्रगृह्यौ टद्विके समौ । तद्विके विषमौ । इत्यपदाद्याकारौ पद्विके समौ । मद्विके विषमौ ॥ एतल्लक्ष्यद्वन्द्वत्रयमपि लद्विके समं । शद्विके विषमम् । यत्रैकं लक्ष्यद्वन्द्वं समं वा विषमं यदि तत्र तदितरोभयलक्ष्यद्वन्द्वन्तु तद्विपरीतं स्यादिति ज्ञातव्यम् ॥ द्विकानामष्टकानां पूर्व्वोक्तवर्णौ क्रमात् संहितावसान-समविषमसंख्यासूचकौ । द्विकाष्टकस्य यकार-वकाराऽन्यतरसंयोगे साहितषत्वणत्वयोर्वैषम्यं द्रष्टव्य । तत्संयोगा-भावे सममेवेति ज्ञातव्यम् ॥ द्विकाष्टकस्य रेफसंयोग एकादेश उत्तरपदाद्यैकारौकारपदेऽन्ऽङकारागमवैषम्यं द्रष्टव्यं । तत्संयोगाभावे सममेवेति ज्ञातव्यम् । पदान्तसमानाक्षरदीर्घत्रयमपि पूर्व्वस्वर प+ च+चक्रे समं उत्तरस्वरपञ्चके विषमं ॥ विसर्ज्जनीयान् पञ्चकान् पञ्चकान् कृत्वा गणनाया अन्त्यस्वरपञ्चके अकारादिभिरुकारादि-भिश्च क्रमात् एकद्वित्रिचतुःपञ्चविसर्ज्जनीयसंख्या द्रष्टव्या ॥ अत्र सपरस्वरमपि विसर्ज्जनीयभावज्ञापकः । अभावयङमाङ्परं लक्ष्य न भवति ॥ लक्ष्याभाव समो भवेदिति ज्ञातव्यम् । इत्यन्तोपसर्गा पदान्तलक्ष्येषु न गणनीया ।

इति वेदविज्जनसम्मत-श्रीवैद्यनाथभट्टविरचितलक्षणरत्नपरिभाषा समाप्ता । ॐ

It ends thus.—

गावो वा एतत् सत्रं ॥ यौडाश्वायातस्ये । श्वेतौ । प्रावद्य । साको । यपू । मूल्यू तैता । लोट्रूपिशो । प्रियोल्यकैया । तापोचे यो । ला । नभो । शोम्मि । क्रि । ये । न्यादाधि । शे । टो । लु । पश्यु । क्रै । त । प्रा । टोठ । मि । श्योमु ॥ ५ ॥ २ ॥ ७ ॥ कमि ॥ इरि दो ३ ॥

The last Colophon:—इति श्रीवैद्यनाथभट्टविरचितायां वेदविद्‌सम्मतलक्षणरत्नं समाप्तम् ॥

श्री ॥ शुभमस्तु ॥ श्री ॥ क ॥

Post Col. —संवत् १६७२ समये आषाढमास-शुक्लपक्षसप्तम्यां शुक्रे वाराणस्यां लिखितम् ॥

श्रीगणेशाय नमः ।

On the reverse of the last leaf

पुस्तकमिदं श्रीविनायकदीक्षितानाम् ॥

This is a short work which serves the same purpose for the Yajurveda as Padagādha, Caturjñāna, etc., does for the Rgveda.

10519. **मानवशुल्बभाष्य ।** *Mānava Śulva Bhāṣya* (with the Text)

(Being the earliest comm. on the Mānava śulva sūtra).

By Śivadāsa, son of Nārada

Substance, country made paper 10 × 4 inches Folia 32 Lines 10-12 on a page Extent in ślokas 1000 Character Nāgarī of the seventeenth century Appearance old and discoloured Complete

Beginning —

ॐ नमः श्रीकुण्डिराजाय । श्रीयज्ञपुरुषाय नमः ॥
श्रीविघ्नेशं नमस्कृत्य विश्वेशं जगतां गुरुम् ।
पादपद्मं पितुर्नत्वा नत्वा वै याज्ञिकान् द्विजान् ॥
आसीत् पुरा पण्डितपूज्यपादः श्रीठाकुरो यज्ञसमूहकारी ।
आवीय येनैव गोनामसंज्ञौ प्रवर्ग्यकृत्यं प्रथितं हि यज्ञे ॥
तदन्वये याज्ञिककौकशर्मा यज्वा वदान्यो विदुषां वरिष्ठः ।
तत्पुत्रपुत्रः किल नारदाख्यो वेदार्थवेत्ताऽपर रज यज्वा ॥
तस्यात्मजः श्रीरामभट्टनामा तदग्रजोऽपि शिवदासशर्मा ।
काश्यां स्थितो मानवशुल्बभाष्यं कुर्वे यथार्थं श्रुतिसूत्रमूलम् ॥
निरालम्बस्य शुल्बस्य पूर्वैर्व्याकृतस्य च ।
तस्य व्याख्या कथं कर्तुं शक्यामतिमन्दधीः ॥
तथापि क्रियते किञ्चिद्बोधयिषन्ति याज्ञिकाः ।
मजरया मन्दकस्य श्रेष्ठमाक्रमणीयपि ॥
यथाद्य गणितज्ञानं शुल्बशास्त्रं समारभेत् ।
अन्यथा सकलं ज्ञानं शुल्बस्यैव न जायते ॥

सन्ति शुल्वान्यनेकानि तद्भाष्याणि बहून्यपि ।
मैत्रायणं चैकशाखत्वं बौधायने न दृश्यते ॥
तस्माद्बौधायनं शुल्वं लिख्यतेऽत्र क्वचित् क्वचित् ।
स्वीयशुल्वस्य सम्मर्थं पठतां ज्ञानवृद्धये ॥

तत्र तावत् सकलधर्मशास्त्रप्रवर्तकसायम्भुवो मनुर्मैत्रायणीयाखाया श्रौतसूत्र विधाय तत्र क्रियमाणवेद्युपयोगितया शुल्वसूत्रं कुर्वन् आदौ रज्जुलक्षणमाह ॥

पार्श्वमानी समा त्रिगुणा रज्जुमुभयतः पाशामस्थूलामदीर्घायतशुल्का प्रतिमुक्तमयूखां मिनुयात् अस्यायमर्थः । पार्श्वे मीयते यया सा पार्श्वमानी तां ।
etc , etc

5B, इति श्रीनारदात्मजशिवदास-विरचिते मानवशुल्वभाष्ये परिभाषाखण्ड प्रथम ।

7A, इति श्रीपाकयज्ञिकी-वेदी-साधन शुल्वसूत्रव्याख्याने द्वितीय खण्ड ।

12B, इति श्रीनारदात्मज० साङ्गदर्शपौर्णमासिकी वेदे साधनसूत्रव्याख्याने तृतीय खण्ड ।

16B, इति श्री नारदात्मज० चातुर्मास्यसिकीवेद्यादिपाशुकीवेद्यन्तसाधन-शुल्वसूत्रव्याख्याने चतुर्थखण्ड ।

Beg. (12B) अथ चातुर्मास्यसस्थाया वारुणप्राघासिकयजनसाधनभूतयो-
माहतीवारुणीवेद्योर्युगपत्साधनप्रकारमाह ॥

16B तिर्यकूपाचाणां द्रोणकलशादीनां सोमे उपयोगात् तत्स्वरूप शुल्व कृदहति ।

21A इति श्री नारदा० पञ्चम खण्ड ॥

25A इति श्री नारदा० सदोहविर्द्धानाग्नीध्रसाधनविधायक षष्ठ खण्ड ।

32A इति श्री (The names are blurred over with ink) अष्टात्रकीये (?) (written on the margin in a later hand) सशिरस्क प्रथमाग्निसाधन सूत्रव्याख्याने सप्तम खण्ड ॥

तृर्थपुरुष शिरोविधायेति मनुनोक्त सूत्रस्यायमर्थः । The explanation continues to the reverse of the last leaf which contains an illustration of an altar.

493.

3193

The fourth patala of the Kathaka srauta sūttra

S[illegible] country-made paper 7×3½ [illegible] Folia 4 [illegible] of p[illegible] Extent in sloka 80 [illegible] Nāgara of the early [illegible] [illegible] [illegible]

This patala of the Kathaka srauta sūttra, which is generally supposed to be lost, contains directions for two different sacrifices, one the Divahsyenayāga and the other Apādyāyāga

See Cs Vol I, 424

494.

416 भारद्वाजीय पैतृमेधिक सूत्र । *Bhāradvājīya Paitrimedhika sūttra*

For the MS see L 1395 and for the work see Burnell 20B

The statements in L are not all correct The Sūtra in 24 sections comes to an end in line 8, leaf 18B Then commences *an anonymous Bhasya which abruptly ends shortly after the completion of the fifth patala*

Text printed by Dr Caland in his Pitrmedhasūtrām

495

1388 भरद्वाज सूत्रभाष्य । *Bhāradvāja Sūtra Bhāsya*

S[illegible] country-made paper 10½×4½ [illegible] Folia 16 [illegible] on a [illegible] 14 Extent [illegible] 600 Character Nāgara [illegible]

It contains a bhasya on the Pitrmedha Sūtra of Bharadvāja On the blank page of the first leaf, the bhasya is attributed to Maunabhatta

It begins —

पैतृमेधिक कर्म्म वक्ष्यते पूर्व्वासक्तानि कर्म्माणि औत्वर्ता पुरुषाय ।

जातकर्मप्रभृतीनि नियतैर्निमित्तकाम्यार्धानि जातकर्माद्युप-
नयनान्तानि उभयं साधयन्तीति ऽदयमस्मादयं नियानि ।

Reads —दर्शपूर्णमासाययणार्थमिति सामर्थ्यादमिहोत्रयाणि कर्माणि पश्वादीनि न भवन्ति । प्रोषितप्रमीत इत्यनुवादः । पलाशवर्न्तै-र्मियेस्मादि विधानमेव कृते प्रोषितप्रमीत इति श्रुते ।

196.

2206 **भारद्वाजपैतृमेधिकसूत्रव्याख्या ।** *Bhâradvâja Paitṛmedhika Sûtra Vyâkhyâ*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia 18, of which the first is missing. Lines 11 on a page. Extent in granthas 528 by a statement in the manuscript. Character, Nâgarî of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

It ends —

प्रमादमरणे सर्वेद पितृमेध कर्तव्य । अविकारैर्मेनोरीरक्कर्मेति यथाशक्ति इति विनाशे कदाचिन्मरणे यावज्जीवश्रुतेरलमगत्वात् दारान्तरप्रयत्ने यावज्जत्वात् कामार्थमप्राप्येमिति दर्शपूर्णमासा-ययणार्थमिति । सामर्थ्यादमिहोत्र । येयानि कर्माणि पश्वादीनि न भवन्ति । प्रोषितप्रमीत इत्यनुवादः । पलाशवर्न्तैरिथ्येमादि विधानमेव कृते प्रोषित प्रमीत इति श्रुते । ग्रन्थसंख्या ५२८ ।

For the Text see Burnell 20B The work is marked आश्विनापि कन्येष्टि भारद्वाज on the top of fol 2

The second prasna begins —

91 अथात ऊर्ध्वं पैतृमेधिकं व्याख्यास्याम उत्तमपुरुषेभ्य एवैतद् विधानं कर्तव्यमित्युक्तः पितृमेधश्च सर्वेषां क्रियते पितृमेध-प्राप्तानामपि ब्रह्मविद्भि कर्तव्य इति ब्रह्ममेध इत्याचक्षते अथवा ब्रह्मविद्यावामिति केचित ब्रह्मविद्भिर्विधीयत इति अथापरम्-दृष्टि श्रुयतराद्युतिसनीयते विस्पष्टार्थं द्विजातीनामित्यारम्भ क्रतूनामुत्तमा क्रतुरित्यन्ता श्रुतिरानीता द्विजातयो ब्राह्मणा एव । इत्यादि ।

497.

1261. भारद्वाजगृह्यसूत्रम्। *Bhāradvāja Gṛhyasūtra.*

Substance country made paper 10½ x 4¾ inches Folia 25 Lines 8 to 14 on a page Extent in ślokas, 600 Character Nāgarī Date Saṁ 1776 Appearance, old Complete

Colophon in 24B.:—

इति भारद्वाजीयगृह्यसूत्रात् प्रायश्चित्तसंग्रहखण्डः समाप्तोऽभूत् इति।

Col in 25A —इति गृह्यप्रायश्चित्तानि समाप्तानि।

Post Col —ओरस्तु। अनन्तकृष्णदीक्षितसुतविनायकदीक्षितानां।

संवत् १७७६ वर्षे आषाढ शुक्ल ५ दिने समाप्तिमगमत्।

The Kalpa Sūttra of Bhāradvāja School is very rare Pitṛmedha Sūttra only of the school is generally known, having been published by Dr Caland Dr Buhler in his Gujerat Catalogue, Vol. I, p 186, mentions परिशेषसूत्र of that school, but gives no description The work contained in this manuscript is divided into 37 sections The first section contains a few sūtras identical with the first few sūttras of the Āpastamba Gṛhya ritual The sections are short, but there seems to be a short commentary accompanied by directions for ritual, given along with the sūttras.

In the left hand upper corner of each leaf, we have sometimes बोध, sometimes बोध म. टी, sometimes बोधटी, and sometimes बोधटी. It seems that the short commentary is by बोधक. The colophon given above, says that only Prāya-scitta section has been picked up from the Gṛhya Sūttra of Bhāradvāja But this statement seems to apply to that portion of the manuscript which lies between the two *colophons*, namely, the last line of leaf 24B and 25A This manuscript seems to reveal a large portion of Bhāradvāja Gṛhyasūttra, hitherto considered as lost

The beginning is the same as that of Āpastamba Gṛhya sūttra

End before the first colophon in leaf 24B

व्याहृतिभिर्विहृताभिर्भूरग्नये चेति प्रतिमन्त्र नर्योदग्माज्यञ्जती-
र्जुज्ञयात् । होमे सर्वत्र अग्ने परिस्तरणमाज्यमस्कारस्रुक्स्रुवसमार्जनमुभयत
परिषेचन कुर्यात् ॥ २० ॥

The end before the last colophon —

औपासनादो च नसये ह्युपवासश्चरोर्ह्यपिनर्मादिकर्म्म प्रतिपद्यते । तृतीयपक्षे
होम कुर्यात् । पुनराधेय तस्य प्रायश्चित्त ॥

498.

446 परिभाषासूत्रम् (भारद्वाजीयम्) *Paribhasa sutra of Bharadvaja*

Substance country-made paper 9¼×4 inches Folia 3 Line 11 on a page Extent in slokas 60 Character Nagari Appearance fresh Complete

It begins thus —

श्रीगणेशाय नमः ।

स्त्रियाश्चैव संस्कारार्थमौपासन । अग्निहोत्र यजमानस्येति विज्ञा-
यते । अन्यतर पत्न्या अन्यतर यजमानस्य तयोर्य प्रथम म्रियेत
तस्याग्निहोत्र पत्युर्जायाया वा सह प्रमीतयोरुभयो प्रतिषेध ।
अथ यद्यपत्नी एक स्यादुभाभ्या तस्य सस्कार उपासनाग्नि-
होत्राभ्या । अथ यद्यग्निहोत्रेण पत्नी दहति यदेकस्मिन् यूपे द्वे
रसने पत्नी विन्दत इति विज्ञायते । सा पुवद्भवति स स्त्रीवद्भवति
इति विज्ञायते ।

It ends thus —

खदिरबिल्वपालाशानामिध्मदार्वग्नि इत्यादि आज्यालाभे अजमा-
विक माहिष वा घृतमाज्यार्थं इत्यादि ।
इति भारद्वाजपरिभाषासूत्रम् ।
इति समाप्तम् ।
श्रीरामेश्वरार्पणमस्तु ।

Colophon —इति मातृदत्तीया चतुर्थसूत्रव्याख्या समाप्ता ।

Post Col —सम्वत् १८८२ फाल्गुनशुक्लाष्टम्या अथोपनामकेन वासुदेवेन श्रीकाश्यां लिखितम् । श्रीविश्वेश्वरायनमस्तु ।

Matṛdatta is hitherto known as a commentator of the Hiraṇyakesi Sutras only See Aufrecht Cat Cat

It contains the commentary with directions for the application, on the first four sutras of the Chapter on Rudra The sūtras are—

1 अथातो रुद्रस्नानविधिं व्याख्यास्याम ।

The commentary ends in 6a

2 अथातः षडङ्गरुद्राणां न्यासपूर्वकं जपहोमार्चनविधिं वक्ष्ये ।

The commentary on the second sūtra ends in 12a

3 अथातो रुद्रस्नानार्चनविधिं व्याख्यास्यामः ।

The commentary on the third sūtra ends in 15b

4 सुगुप्ते शुभ्रदेशे गोचर्ममात्रे स्थण्डिले पद्मे वा लिङ्गं प्रकल्प्य पूजयेदिति ।

The commentary ends in 19b

The work begins यस्य निश्वसितं वेदा *etc*

502.

3036 **प्रयोगवैजयन्ती ।** *Prayoga Vaijayanti*

A commentary on Hiraṇyakesisūtram

by Mahadeva

Subst ee country made paper Leaves leaves 1old 4 L e 9 on a page Extent sloka 1100 Cla acter Nāgarī of the teenth century App e ore l e l Complete

The commentary is on the 4th prasna of the Hiraṇya kesisuttras which deal with animal sacrifices and is complete in 5 patalas

The last Colophon —

इति श्रीसत्यायाषाढहिरण्यकेशिसूत्रव्याख्यायां प्रयोगवैजयन्त्यां महादेवकृतायां चतुर्थे पशुप्रश्ने पञ्चमः पटलः । प्रश्नश्च समाप्तः ।

It begins —

श्रीगणेशाय नमः ।
इष्टिर्यज्ञेषु नियतोपक्रमास्तु निरूपिता ।
दर्शाद्या इष्टिपर्यन्तास्तावतोऽथ निरूप्यते ॥ (?)
नित्याभ्यासः पशु पूर्व्वमनित्याभ्यासकर्म्मतः ।
चातुर्मास्येभ्य एवैत सौत्रामण्याश्च पूर्व्वतः ॥
प्रश्ने चतुर्थे ऐन्द्राग्नो निरूढो विहितो सह ॥

सर्व्वेभ्य कामेभ्य पशुबन्धो विधीयमानो दर्शितो बौधायनेन, अर्थवादकफल आपस्तम्बेन । अत्र पक्षेषु प्रथमप्रश्ने प्रथमपटल एव अधिकारिनियमो दर्शपौर्णमासवदेव एतोऽतो न व्याख्यायते । इत्यादि ।

It ends —

न्यायोपदेशयो केचिदिकल्प ब्रुवते न तत् ।
युक्त न्यायो ऽनुमानन्तु श्रुतितुल्य कथ भवेत् ॥

503.

681 ज्योत्स्ना हिरण्यकेशिसूत्रव्याख्या ।

Jyotsna, being a comm on Hiranyakesi sutra

By Gopinatha

For the MS see L 1505

A mere fragment containing the comm on the 10th Prasna The last leaf is marked 133, but the leaves from 127 to 132 (both inclusive) are missing

504.

10491 हिरण्यकेशिस्मार्त्तसूत्र । *Hiranyakesismarta sutra*

Substance, country made paper 8¾×6 inches Folio 52 Lines 11 14 on a page Extent in slokas 800 Character, Nagara Date S 1,31 Appearance old and discoloured Complete

Last Colophon —इति हिरण्यकेशिस्मार्त्तसूत्रं समाप्तम् ।

Post Colophon —शाके १७२१ सर्व्वधारीनाम संवत्के श्रावण वद ८ भृगुवार तद्दिने डोंगरे इत्युपनामकस्य त्र्यम्बकभट्टात्मजगंगाधरेण लिखित ॥ स्वार्थपरार्थं ॥ यदिशुद्धमशुद्धं &c शुभं भवतु ॥ अवन्तिकापुरि महाकालसन्निधौ सपूर्णमस्तु ॥

Beginning —उपनयन व्याख्यास्याम ॥

सप्तवर्षं ब्राह्मणमुपनयेदेकादशवर्षं राजन्यं द्वादशवर्षं वैश्यं वसन्ते ब्राह्मणं ग्रीष्मे राजन्यं शरदि वैश्यमापूर्य्यमाणपक्षे पुण्ये नक्षत्रे

6B इति हिरण्यकेशिसूत्रे एकोनविंशतिप्रश्ने प्रथम पटल ।

11B इति ॰ द्वितीय पटल । अधीत्य वेद स्नान तद्व्याख्यास्याम ।

15B, ॰ तृतीय पटल —आनयत्यश्मै रथमश्व हस्तिन वा—

20A, ॰चतुर्थ पटल ॥ दर्शे चन्द्रमस दृष्ट्वा आचम्याथो धारयमाणा etc

23A, ॰ पञ्चम पटल ॥ समावृत्त आचार्य्यकुलान्मातापितरौ बिभृयात्ताभ्यामनुज्ञातो भार्य्यामुपयच्छेत ।

26B, ॰ षष्ठ पटल । ता तत प्रवाहयन्ति प्रवाहायन्ति समोप्येन मभिमनुच्चरन्ति नियो धाव्योनुमतोभद्रा श्रोत्रियागाराद्वाह्या-प्रवासस्थानुमते भार्य्याया यत पूर्व्वागार प्राप्यपैना मशान्ति दक्षिण पादमग्रेति हर ।

33A ॰ सप्तम पटल ॥ गृह्यामाबिभीत वा स्मोयते ॥ प्रातः काल विध्यन ॥ पात्रिग्रहणादिरग्नि ॥ विच्छुयाति कल्पयतु ॥

33B ॰ उपनयन विराज चेकमिथेकामचिपत ॥ (?) इति हिरण्यकेशीसूत्रे एकोनविंशतिप्रश्ने समाप्त ॥—

34A *Begins* —अथात सीमन्तोन्नयन । प्रथमगर्भायाश्चतुर्थे मासआपूर्य्यमाणपक्षे पुण्ये नक्षत्रेऽग्निमुपसमाधाय व्याहृतिपर्य्यन्त कृत्वा धाता ददातु नो रयिमिति चतस्रो धात्री जुहोति ।

38B इति हिरण्यकेशिसूत्रे विंशतिप्रश्ने प्रथम पटल । अथातस्याग्नेय प्रायश्चित्त समुपस्थवत यज्ञोपवीत्याचान्तो नाप्रीतेन शरावेणोदक माहृत्य सभाया मध्येविदेविनमुक्षेय सभाया वाह्य हत्गानि

तेन कुमारमध्यापयत्येषु तानं विमाय दथा भवतोः कमिलिता-
श्वप्य... ...

10A, • विंशतिप्रश्ने द्वितीयः पटलः ॥ २ ॥ अथातः शूलगवमापूर्य
मासपक्षे पुण्ये नक्षत्रेऽपि वा मासपर्यायमापाय सर्वत्रिकतीय । etc., etc.

11B, • तृतीयः पटलः ॥ ३ ॥ अमावास्यायामपराह्णे मासिकमपर-
पक्षस्य याद्गुणाय ॥ (?) पितृभ्यो नं मद्दत्व न दक्षिणायानुदर्भा
नामानि कल्पयित्वा ब्राह्मणान् गुणीनभावेन समं मातृभ्य आम-
न्त्रयते etc., etc.

13B, चतुर्थः पटलः ॥ अष्टकां व्याख्यास्यामः ।

17B, • पञ्चमः पटलः ॥ अथात अष्टकाकर्म ।

18B, • षष्ठः पटलः ॥ आग्रयणौं व्याख्यास्यामः ।

19B, • विंशतिप्रश्ने सप्तमः पटलः ॥ ७ ॥ अथात उपाकरणोत्सर्जने
व्याख्यास्यामः ॥

End.—• अष्टमः पटलः ॥ ८ ॥ अथात उपाकरणोत्सर्जने ॥ आग्रयणौं
व्याख्यास्यामः ॥ अथात अष्टका ॥ श्वोभूते पितृभ्यो गामालभते ॥
अष्टकां व्याख्यास्यामः ॥ अथ नैतत् ॥ भुञ्जानान् समीक्षते ॥ ये
येषु पितरः ॥ अमावास्यायामपराह्णे ॥ अथातो बौधायनविधानं
स्य ॥ अथात. शूलगव ॥ अथातः श्वप्रायश्चित्तं ॥ तृतीये वर्षे
चूडाकर्म ॥ अथ षष्ठे मास्यन्नप्राशनं ॥ मा देवोद्यतस्य ॥ दधैव
वायु पवते ॥ अथातः पुंसवने ॥ अथात सीमन्तोन्नयनं ॥ अथात
सर्पप्रायश्चित्तं ॥ अथात शूलगव ॥ अमावास्यायामपराह्णेऽष्टका
व्याख्यास्यामोऽथातः अष्टकाकर्माग्रयणौ व्याख्यास्यामोऽथात उपा-
करणोऽष्टौ ॥ अथात सीमन्तोन्नयनं ॥ ये येषु पितरो विंशतिः ॥

Then comes the last col quoted above

505.

10583, *The Same.*

Substance country-made paper 8¼ × 4 inches Folia, 12 (?) Lines 10 on a page Character, Nāgara of the nineteenth century Appearance, discoloured Defective in the beginning

Fol 12 (L 1) contains the colophon of the third patala of Prasna XIX

Col —इति हिरण्यकेशिसूत्रे एकोनविंशतिप्रश्ने तृतीय पटल ।

First Col —विंशतिप्रश्नेऽथम पटल ।

506

The MS contains the 19th Prasna of the Hiranyakesi Grhyasutra, which deals with the ceremony of Upanayana and is divided into 8 patalas. It also contains the first four leaves (14 to 17) of Simantonnayana which abruptly comes to an end

The 19th Prasna begins —

हरिः । ॐ उपनयनं व्याख्यास्यामः । सप्तवर्षं ब्राह्मणमुपनयीत । एकादशवर्षं राजन्यं द्वादशवर्षं वैश्यं । वसन्ते ब्राह्मणं ग्रीष्मे राजन्यं शरदि वैश्यमापूर्यमाणे पक्षे पुण्ये नक्षत्रे विशेषेण पुन्नामधेये उस्मान् ब्राह्मणानन्नेन परिविष्य पुण्याहं स्वस्त्ययनमृद्धिमिति वाचयित्वा स्नातस्य कुमारस्य केशान् वापयित्वा स्नातमलंकृत × × × वास परिधाप्य etc , etc

43B इति हिरण्यकेशिसूत्रे एकानविंशतिप्रश्न समाप्त

Leaf 14 begins —

अथातः सीमन्तोन्नयनं प्रथमगर्भायाश्चतुर्थे मास्यापूर्यमाणे पक्षे पुण्ये नक्षत्रेऽभिमुखसमाधाय व्याहृतिपर्यन्तं कृत्वा धाता ददातु नो रयिमिति चतस्रो धातृ पुंसोतोम मे वरु॰तत्त्वायामि॰ इत्यादि वाचयित्वा etc , etc

APASTAMBA SUTRAS

507 & 508

988A and 988B आपस्तम्बश्रौतसूत्रम् । *Apastamba Srauta sutra*

Substance country made paper $7\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches Folia 66 Lines 11 on a page Character Nāgarī Appearance old

A fragment containing the first six prasnas (Garbe's Printed Text, vol I, pp 1 393), and another containing the eighth prasna (printed in Garbe's edition, Vol II, pp 1 94) They contain all the Haviryajña sacrifices except Nirūdha pasubandha which comprises the seventh prasna

509.

659 *The same to the end of Prasna IX*

For the manuscript see L 1226

The first five leaves are missing

Continuous pagination down to leaf 82 and to the end of the fifth prasna

Post Col Statement —

नारायणभट्टघुक्कटेन लिखापितं ।

The sixth prasna is complete 21 leaves, the seventh in 16, the eighth in 23 leaves

Post Colophon Statement —

श्रीघुक्कटोपनामकलक्ष्मणभटस्य सुतेन नारायणेन लिखापितम् ।

The ninth prasna has 19 leaves

510

461 *The Same* (चातुर्मास्यसूत्रं वा चातुर्मास्यप्रश्नः) ।

For the manuscript see L 1358

Post Col —इद चातुर्मास्यसूत्रपुस्तकं मोन्योपनाम वैद्यनाथभट्टेन मौल्यं दत्वा गृहीतम् । साक्षी उपाध्या ॥ स १८६४ भाव ८ बुधदिने ।

511.

2636 *The Same* (Prasna VIII)

Substance country made paper 10×5 inches Folia 6 Lines 17 on a page Character Nagara of the eighteenth century Appearance discoloured Complete

This is the eighth prasna of the Apastamba Srauta Sūttra, printed in pp 1 to 94 of the second volume of Dr Richard Garbe's edition

512

8508 *The Same*

(Prasna IX, Vidhyaparadhanimitta prayascitta)

Substance country made paper 10×3½ inches Folia 14 Lines 9 on a page Character Nāgara of the eighteenth century Appearance old and discoloured

Colophon —श्रुतिसूत्रमापस्तम्बसूत्रे नवम प्रश्न समाप्त ।

512A.

1199 *The Same*

Country made paper 9×4 inches Lines 8 on a page Nagara

513.

618 *The Same*

The codex contains prasnas 10 to 15 of the Apastamba sūttra

For the manuscript see L 1227.

The 10th prasna agrees with that in Dr Garbe's edition After the close of the thirty first or the last kandikā, the pratikas of all the kandikās are given in the reverse order

The 11th prasna in this manuscript is the same as the 15th in Garbe's edition, complete in 21 kandikās, at the end of which come the pratikas of the kandikās in reverse order

The 12th prasna in this manuscript wrongly called 13th in the chapter colophon, is the same as the 11th in Dr Garbe's edition, complete in 21 kandikas, ending with the pratikas in reverse order as before

528.

3280 *The Same.*

Substance country-made paper $3\frac{3}{4} \times 4$ inches Folia 6 Lines, 7 on a page Character Nagari of the eighteenth century. Appearance, discoloured Complete

529.

967 *The Same*

Substance country-made paper $10\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches, Six parts each separately paged, the first part covering 6 leaves, second 13, third 11, fourth 12 fifth 8, sixth 10. Lines, 7 on a page Extent in Ślokas 1400 Character, Nagara Appearance, fresh Fragmentary.

Āpastamba sūttra of the Black Yajurveda is complete in 32 praśnas or prapāthakas The first twenty-four praśnas deal with Śrauta rites and are called the Āpastamba Śrauta sūttra. The praśnas 25th, 26th and 27th are devoted to the Gṛhya rites and go under the name of Āpastamba Gṛhya sūttra Praśnas 28th and 29th refer to customs, traditional and local, and are called Dharma sūttra The 30th praśna is Śulvādhyāya and refers to the construction of sacrificial halls and altars Praśna 31st and 32nd treat of Paitrmedika rites and hence go under the name of Paitrmedhika sūttra

This manuscript contains in the first pagination, the 23rd praśna; in the second, the 24th; in the third, 25th, 26th and 27th, in the fourth, 30th, in the fifth, 31st; and in the sixth, 32nd

The whole text of the sūttras has been printed piece meal, the Śrauta sūttra by Dr Garbe, the Gṛhya sūttra in Bibl Sanskritika, the Dharma sūtra by Hofrath, Dr Buhler and in Bibl Sanskritika, Sūlvādhyāya by Dr. Thibaut, and Paitrmedhika sūttra by Dr Caland.

In the printed text of Dr. Garbe the 24th praśna comprises 14 sections, but our manuscript has two more after the 24th

530.

1249 **आपस्तम्बगृह्यसूत्रम् ।** *Āpastamba Gṛhyasūtra.*

Substance country made paper 10×1½ inches Folia 10 Lines, 12 on a page. Character, Nagara Appearance, very old Complete

Printed in Bibl Sanskrita

531.

8333 **आपस्तम्बधर्मसूत्र ।** *Āpastamba Dharmasūtra.*

Substance country-made paper 9×4 inches. Folia 33 Lines, 11 on a page Extent in ślokas, 700 Character, Nāgara of the seventeenth century Appearance, old and discoloured Complete

Beg .—श्रीगणेशाय नमः ।

I. अथातः सामयाचारिकान् धर्मान् व्याख्यास्यामः ।

It consists of 11 patalas :—

18B. एकादशः पटलः :—

II. Then, after seven lines, we have the beginning of the second praśna, which also consists of 11 patalas.

Beg —19A श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ पाणिग्रहणादधि सहत्वं कर्मसु तथा पुण्यफलेषु द्रव्यपरिग्रहेषु च । पर्वसु चोभयोरुपवासः :—

33A इति एकादशः पटलः :— इति आपस्तम्बसूत्रे द्वितीयो धर्मप्रश्नः समाप्तः ।

प्रयोजनमिताऽमन्ता कर्त्ता । चोक्तं परिगृह्य । चरिते यथापुरं । भक्ष्यानाम-नुपरोधेन व्याख्याताः सर्ववर्णानां etc

These are the Pratikas in reverse order in 8 lines.

After the eight lines, there are 7 more in a much later hand.

532.

1326 *The Same*

Substance, country made paper 9×4 inches Folia, 29 Lines, 9 on a page Character, Nagara Appearance, tolerable

540.

1283. The Same.

Substance, country-made paper 11 × 4 inches Folia, 25 Lines, 12 on a page Character, Nāgara. Date, Sam 1639. Appearance, old

Printed in Dr. Garbe's edition, Vol. II, pp. 1-94

The eighth praśna of Āpastamba Kalpa Sutra—devoted to Cāturmāsya, namely, Vaiśvadeva, Varuṇapraghāsa, Sākamedha and Sunāsīrīya sacrifices.

The comm. has a different division called paṭalas and not kandikās. In the present MS 22 kandikās are grouped in six paṭalas.

Post Col :—श्रीरस्तु । भट्टनारायणसुतभट्टगोविन्दसुतकृष्णेन लिखितमिदं पुस्तकं । संवत् १६३९ समये मा, कृष्णाष्टम्यां रवौ श्रीविश्वेश्वरसंनिधौ स्वार्थं परार्थंच ॥ ५ ॥ शुभमस्तु सर्वजगतां । श्रीविश्वेश्वरो जयतु ॥

541.

686. सामान्यसूत्रकपर्दिभाष्यम् । *Sāmānya-sūtra Bhāṣya by Kapardi*

For the manuscript see L. 1469.

Post Colophon Statement :—

लिखितं नारायणव्यासोपनाम स्वार्थं च परार्थं वा । संवत् १८६६ श्रावणवद्यचतुर्थां च ।

542.

2762. आपस्तम्बसूत्रभाष्यम् । *Āpastamba sūtra Bhāṣya*

By Kapardi Swami

For the MS and the work see L 1220. It contains the comm on the Paribhāṣā chapter only It has the first two leaves missing

543.

3215 *The Same*

Substance, country made paper 7¾×4¾ inches Folia 5 Lines, 10, 12 13 on a page. Character Nagari of the early eighteenth century Appearance discoloured

It contains that portion of Kapardi's Bhāṣya on Āpastamba Śrauta sūttra, which relates to Nakṣattreṣṭi

It begins —

श्रौं । नक्षत्रेष्टयोऽप्यभिवर्धं अकामयतेत्यादिब्राह्मणव्याख्याता ता एकोपक्रमा एकान्वारम्भणीया नक्षत्रसत्रेष्ट ज्योतिषामयने- नेष्टातिसमुदायशब्दचोदितत्वात् । इत्यादि ।

544.

643 **आपस्तम्बसूत्रभाष्यम्** । *Apastamba sūttra Bhāsya*

By Dhurttasvāmi

For the manuscript see L. 1231

In the Bhāṣya, the praśnas are divided into patalas and not into kandikās

It contains the comm on 9 praśnas in full and a portion only of the tenth praśna.

545.

668 *The Same*

For the manuscript see L 1232

It contains the comm on *praśnas IX to XIV, XVI* and XVII

22A इति धूर्तस्वामिकृतौ आपस्तम्बसूत्रव्याख्याने नवमप्रश्ने पञ्चम पटल समाप्त ।

X ends in 34B, end दशम पटल ।

XI ends in 42A, end अष्टम पटल समाप्त ।

XII ends in 60A, end अष्टम पटल ।

XIII ends in 73A, end सप्तम पटल ।

XIV ends in 108A, (दशमः पटलः) But it is called in the Colophon. षड्दशः प्रश्नः

Chapter XV seems to be wanting

„ XVI ends in 138A, दशमः पटलः । समाप्तः प्रश्नः ।

„ XVII ends in 160B, the last leaf. अष्टमः पटलः ।

546.

2951 *The Same* With its vrtti commentary

By Kausikarama Agnicit.

Substance, country-made paper 10×5 inches Fols, 43 Lines, 11 on a page Extent in ślokas, 1600 Character, Nagara of the eighteenth century Appearance, discoloured

The present manuscript contains the Bhāsya and Vrtti on the eighth praśna bearing on the Cāturmāsya rites, of the Āpastamba Śrauta sūttra See Dr. Richard Garbe's edition of the Āpastamba Śrauta sūttra, Vol II, pp 1 to 94

The Bhāsya begins :—

चातुर्मास्यैरिष्टवाचातुर्मास्ययाजी तस्यात्त्वयं सुहृतं भवति न प्राक्वं चेतुमत्वयं शोभनं हृतं । चतुर्षु चतुर्षु मासेषु क्रियन्ते इति चातुर्मास्यानि तद्याजिन इत्यादि ।

The sub-commentary begins :—

चातुतस्य (?) चातुर्मास्ययाजिनः न च प्राक्वं च्यावितुमित्यव्ययं । इत्यादि ।

The eighth praśna of the Āpastamba Śrauta sūttra is complete in 22 kandikas, grouped in the Bhāsya and Vrtti into 6 patalas.

The last Colophon .—

इतिधूर्तस्वामिभाष्ये षष्ठ पटलः । समाप्तश्च प्रश्नोऽष्टमः ।

इति कौशिकेन रामेणाग्निचिता कृतायां धूर्तस्वामिभाष्यवृत्तौ षष्ठ पटलः । समाप्तः प्रश्नः ॥

547.

652 *The Same*

A gloss on Dhurtta Svamin's commentary on the Āpastamba sūtra by Kauśika Rama

For the manuscript see L 1238 But the description given in it is misleading The manuscript contains praśnas X—XIII, and not, as Rajendralala says the first four chapters See I O Catal No 304

Chapter X comes to an end in leaf 86A

The Col — दशम पटल ॥ कौशिकेन रामेण कृताया धूर्त्तस्वामिभाष्य टीकाया सोमोपोद्घातो नाम दशम प्रश्न समाप्त ।

In spite of the colophon it is wrongly called on the top of the leaf "प्रथमः प्रश्नः" (in the handwriting of Mahamahopādhyaya Kamakhyanātha Tarkavagīśa), and accordingly the ensuing chapters XI, XII and XIII are called II, III and IV in the same hand The mistake is corrected here

Chapter XI comes to an end in leaf 114B

Col —अष्टम पटल । समाप्त प्रश्न ।

Chapter XII comes to an end in leaf 171B

Col —अष्टम पटल । समाप्त प्रश्न ।

Chapter XIII comes to an end in 211B

Col —सप्तम पटल । समाप्त प्रश्न ।

Post Col Statement —

सवत १८९६ मार्गशीर्ष ४ गुरु लिखित नानजी व्यासोपनाम । स्वार्थे परार्थे च । गुरुवे नम । सावसदाशिवाय गुरुवे नमः । ग्रन्थ ४००० ।

548

3009 **प्रयोगरत्नमाला ।** *Prayoga Ratnamala*

A commentary on the sixth praśna of Apastamba by Viṣṇu Bhatta

For the manuscript and the work see L 1223

549.

2638 दर्शपौर्णमासपरिभाषा (आपस्तम्बशाखीया)।

Darśa Paurṇamāsa paribhāṣā Āpastambaśākhīyā

Substance country-made paper $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches Folia 15 Lines 13 on a page Extent in ślokas 230 Character Nāgarī of the eighteenth century Appearance discoloured Complete

It begins —

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसावादित्याय नमः ।

अथ दर्शपौर्णमासपरिभाषा लिख्यते । अथातो दर्शपौर्णमासौ व्याख्यास्याम मन्त्रान्ते + + + नमित्यान्निपाते दाधारे धारायां चादिसयोग + + + + + + + + + + + + जुहुयात् प्रक्षेपादौयत्पूर्वं वा कुत्रचिदन्तेऽपि भवति व्याघारे । तत्र पूर्वमनवकाशत्व हि यत्रावकाशस्तत्र यथापूर्वमेव । कर्मकरण-काले प्राङ्मुख उदङ्मुखो वा हस्तद्वय व्यन्तर्जानु कुर्यात् ।

It ends —प्रागुदेत्यानन्तर विहाराभिमुखो भूत्वा गोमती जपति । पय सती प्रतीपायनीय जपश्च भवति या मह्सतीति मुख विम्रष्ट इति च भवति अन्यत् सर्व्वं याजमान्य उद्देशत्यागानुमन्त्रणादिनियुक्तो-ऽध्वर्यु करोति सङ्कल्पोऽप्यध्वर्युरेव करोति न पत्नी ॥

Colophon —इति परिभाषा समाप्ता ॥ काउवा मुकुन्दोदितेन लिखिता ॥

There are two leaves marked 5, one being a supplement to the other—

इद श्रौतपश्च पञ्चमाङ्कस्य पत्रस्य परिभाषायाः ।

The authorities consulted

1A, कात्यायन, रुद्रदत्त and भारद्वाज, 2B, बोधायनीय, सायनीय and प्रयोगवृत्ति, 3A, धूर्तवृत्ति, रुद्र 10B, कर्कलिमा ।

11B, ब्राह्मणस्य प्राग्राज्यस्य पुरोहितप्रवर एव होतृपाशु नाम मन्त्राति मानुष इत्युच्चैरवसीयात् ॥

550.

7827. आपस्तम्बगृह्यसूत्रतात्पर्यविवरणम् । *Apastamba-grhya sūtra-tātparyavivarana.*

By Gopinātha Maunı.

Substance, country-made paper 9½×4½ inches. Folia, 76 Lines, 13 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, old and discoloured. The first five leaves are missing

A mere fragment

40B, इति गोपीनाथमौनिनः कृतावापस्तम्बगृह्यसूत्रतात्पर्यविवरणे प्रथमः पटलः समाप्तः ।

551.

1109. उज्ज्वला । *Ujjvala.*

By Haradatta Misra

Substance, country made paper 10½×5 inches. Folia, 143. Lines, 11 on a page Extent in slokas, 3700 Character, Nāgara. Date, Sam 1648 Appearance, old.

See Burnell's Catal. p 16B. CIX.

An exposition of the Dharmasūtras of Āpastamba by Haradatta Miśra. The 28th praśna and 8 patalas of the 29th praśna.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीआपस्तम्बाय नमः ।

प्रणिपत्य महादेवं हरदत्तेन धीमता ।

धर्माख्यप्रश्नयोरेषा क्रियते वृत्तिरुज्ज्वला ।

अथातः सामयाचारिकान् धर्मान् व्याख्यास्यामः । अथशब्द आनन्तर्ये वर्त्तते । अतः शब्दो हेतौ ।

It ends :—

एवंप्रकारमनुतिष्ठन्नुभौ लोकावभिजयति । भोगैरेमं लोकं तीर्थ-प्रतिपादनेन चामुमिति ।

Col. :—इति श्री[हर]दत्तमिश्रविरचितायां धर्माख्यप्रश्नयोरुज्ज्वलायां वृत्तौ अष्टमः पटलः ।

विधिविष्णुगिरिवादिन्द्रदेवता आपस्तम्बस्तथौत्तथा परान् ।
प्रणमामि गुरून् मद्गौरवानपि नित्यं सुक्ताभिवर्द्धनात् ॥ ५ ॥

अत्र चत्वारः श्लोकाः ।

Colophon :— इति श्रीमद्वाधूल–श्रीरङ्गराजमिश्रग्निग्ध्यस्य गार्ग्यश्री-
नृसिंहसोमसुतसुतस्य गोपालस्य कृतापस्तम्बशुल्वरहस्यप्रकाशने
भाष्ये षष्ठं पटलः ॥

आलोच्य मूलमानानि गोपालो यदरीरचत् ।
समाप्तं तदिदं भाष्यं शुल्वतत्त्वप्रकाशनम् ॥

557.

2888. आपस्तम्बीय-शुल्वसूत्राक्षरार्थविबोधिनी ।

Āpastambīya-Śulva-sūtrākṣarārtha-vibodhinī

By Karavindācārya

Substance, country-made paper 10 × 4¼ inches Folia 61 Lines, 11 on a page Extent in ślokas, 2000 Character, Nāgara Date, Śaka 1640 Appearance, old, brittle, mouse-eaten Complete

For a description of the work see Stein p. 246 and Extr No. 183. Stein, from the majority of his colophons, calls it Śulvapradīpikā The first three of the colophons in the present manuscript call it Pradīpikā, others call it simply *ṭīkā*. The author in the opening verses names it Akṣarārtha-vibodhinī which I have preferred.

The Ṭīkā ends in 55B, with the following colophon :—

इति श्रीकरविन्दस्वामिकृतौ शुल्वटीकाया षष्ठः पटलः । ६ समाप्तः ग्रन्थः ।

Post Colophon :—

शके १६४[०] हेमलम्बो विक्रम मार्गे वदी एकादश्यां इतवासरे काश्यां विश्वेश्वरार्पणमस्तु ।

After this there is a short treatise of 80 verses, entitled द्विलोचनोपाधावकारिका —which comes to an end in leaf 58B, and after which there are short collections of kārikās without names.

10635 **बौधायनश्रौतसूत्र ।** *Baudhāyana Śrauta sūtra*

Substance foolscap paper 8¾×4 inches Folia 256 Lines 10 on a page Extent in ślokas 3600 Character modern Nāgarī Appearance fresh Complete

I. अमावास्येन वा पौर्णमासेन वा हविषा यक्ष्यमाणो॰ ।

25A (२१) प्रथमाध्याय ।

II अथोपदृष्टा (and not उपव्याहृष्टा is in the printed Text)

47B (२२) इति बौधायनीये सूत्रे आधानप्रश्नो द्वितीयः ।

III अग्नीन् पुनराधास्यमानो भवति । 71B (२१) With an index of the Prasna

Col —इति बौधायनसूत्रे तृतीय प्रश्न ।

IV ॐ पशुना यक्ष्यमाणो ।

87B (११) इति बौधायनसूत्रे पशुबन्ध (४)

V वैश्वदेवहविर्भिर्यक्ष्यमाणो॰ ।

106B (२॰ The Printed Text 18) इति बौधायनचातुर्मास्यसूत्रं सम्पूर्णम् ।

VI अग्निष्टोमेन यक्ष्यमाणो॰ ।

139B (१४) दशमः । सप्तमः प्रश्न समाप्तः । (The Printed Text षष्ठ प्रश्न)

VII अथातो मखाराध एव कुथमे 166B (२॰) इति सप्तम प्रश्नः

VIII प्रवर्ग्येण माध्यन्दिनाय सवनाय ।

179A (१२ Printed Text 22) (with an index to the सवन in a reverse order)

Col —इति तृतीयसवन समाप्त दशमप्रश्न समाप्त ।

IX उक्ता सभरिष्यन्नुपकल्पयते ।

233A (६१) उनविंशति बौधायनीयचयनसूत्र समाप्त ।
एकादशः प्रश्न ।

In the printed edition, it comes after the next Prasna

X प्रवर्ग्यं सभरिष्यन्नुपकल्पयते । 256B (Last col) (१८)
इति प्रवर्ग्य ।

The printed text has two more Kandikas or paragraphs, ((1) beg अथातोऽवान्तरदीक्षा व्याख्यास्याम, (2) beg सवत्सर मेतद्व्रत चरेत्) included in this prasna See Prefaces to Vols I and II of the printed edition of Dr W Caland, Burnell 18B and I O Catal Nos 284 and 285

559.

737 *The Same* (दर्शपौर्णमासप्रकरणम्) ।

Substance country made paper 10 × 4½ inches Fol a 12 Lines 13 to 15 on a page Extent in slokas 408 Character Nāgara Appearance old Complete

The first prasna of the Baudhayana Srauta sūttra

For a description of the work see L 1554

560

742 *The Same*

For the manuscript see L 1554

The first prasna of the Baudhayana Srauta sūttra

Post Colophon Statement —

इद पुस्तक + + न्योपनामकस्य-गदधरेण लिखित स्वार्थं परोपकारार्थं च । शुभमस्तु शुभम ।

561.

1200 *The Same*

Substance country made paper 10¾ × 4½ inches Fol a 25. Lines 9 on a page Character Nāgara Complete

562.

1703 *The Same.*

Substance, country-made paper 8¾×4¼ inches Folia, 21 Lines, 10, 11 on a page Character, Nāgara Date Sam 1518 Appearance, very old Complete.

Post Colophon Statement:—

वसु-वेदेषु-पृथ्वीभिः संयुते चायवत्सरे ।
ऋतौ मौष्मेऽथ वैशाखे चतुर्दश्याः तिथौ रवौ ॥
लिलेख ऋग्वेदनिधेस्वाम्बकस्य हि पातरः ।
सूत्रं बौधायनं मद्गौ रत्नश्रीयं जलादितः ॥

563.

542. *The Same.* (प्रश्नः द्वितीयः) ।

Substance, country made paper 9¾×4 inches Folia, 3 Lines, 15 on a page Extent in Ślokas 110 Character, Nāgara Appearance, old Fragment

It begins with:— अथोपव्याख्यास्यं विज्ञायते कत्वादौ क्रतुकामं कामयीत ॥

564.

772 *The Same.* (आधानप्रकरणम्) ।

For the MS. see L. 1564

It contains the second praśna of the Baudhāyanīya sūtra complete in 22 sections

Rājendralāla calls it an anonymous manual "according to the rules of Baudhāyana."

The portion of the sūtra under notice covers pp. 34 to 68 of Dr. Caland's edition.

But the praśna in Caland's edition ends with Kaṇḍikā 21, while in the present MS with K 22. For what is ninth in Dr. Caland's text makes up both ninth and tenth in this manuscript.

Besides, the two (the MS and the printed edition) do not often agree in the commencing and in closing sections. For

instance, the eighth in this manuscript ends: पितरोइवेभ्यिति ह्यघोस्मुकमादसे; but that in Caland ends: पितरो इरेभ्यिति. Again section 14 of Caland ends: वत्सतरी ददाति, whereas the corresponding section in this MS. ends: ते प्रतिगृह्णाति।

Post Colophon Statement:—

शके १९७८ संवत्सरे १८१४ सर्व्वजित्संवत्सरे भाद्रपद सुक्ल-
' तृतीया बुधवासरे इदं पुस्तकं लिखितं वोवाडोजीवनराम।

565.

1348. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9¾×4½ Folia, 12. Character, Nāgara. Appearance tolerable

Printed by Dr. W. Caland, Vol. I, pp. 34—68.

After the colophon there are the first two lines of the next praśna (III).

566.

1331. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches Folia 23 Written in two different hands The second and larger hand begins in leaf 3B, and continues to the end of the manuscript Character, Nāgara. Appearance oldish All omissions of the scribe are supplied on the margin

The arrangement of sections is slightly different from that of the printed text of Dr. Caland. This covers pages 34 to 68 of Dr. Caland's edition.

567.

474.

Ādhāna Baudhayant or Adhānaprakaraṇa according to the School of Baudhāyana.

For the MS. see L. 1844.

Post Col.:—श्रीरस्तु संवत् १८७३ सर्वजित्संवत्सरे फाल्गुनकृष्णप्रतिपदा चन्द्रवासरे प्रथमप्रहरे लेखनसमाप्तम्। भारद्वाजगोत्रोत्पन्नं खण्डे-

शावर्णीमश्वाग्नौधीगोदेवारेण यथामति लिखितं। शुद्धाशुद्धदोषमस्माभि न दीयता ग्रन्थस्योऽस्त्वम्।

This is a manual based on the second prasna of the Baudhāyana sūtra, but is put here among the sūtras

568.

1031 *The Same.*

Substance, country-made paper 10×4 inches Folia, 48 Lines, 7 to 9 on a page Extent in ślokas, 980 Character, Nāgara Appearance, old

Another copy of 474, apparently incomplete at the end.

It ends —

अनुराधा: पूर्वाषाढ़ा उत्तराषाढ़ा धनिष्ठा ॥

569.

1101. *The Same* (तृतीयप्रश्नः)।

Substance, country made paper 8¾×4 inches Folia, 30 Lines, 8 on a page Extent in ślokas 450 Character Nagara Appearance, fresh Complete.

The third prasna only of the Baudhāyana Srauta sūttra. Printed in Bibl. Ind.

570.

2098 *The Same.* (पुनराधेयसूत्रम्)।

Substance, country made paper 8×4 inches Folia, 3 Lines, 10 on a page Character, Nāgara of the seventeenth century Appearance, discoloured

The first three sections only of Prasna III of Baudhāyana Kalpasūtra, see Caland's edition, pp. 69-72.

571.

2053. *The Same* (आग्रयणसूत्रम्)।

Substance, country made paper 8¼×4¼ inches Folia, 2 Lines, 9 on a page Character, Nagara Appearance, discoloured

Colophon.—

बौधायनीयमायध्यं सूत्रं समाप्तम् ।

It is the 12th Adhyāya of Praśna III of Baudhāyana Kalpasūtra.

See Caland's edition, Vol. I, p 82-83

572.

761. *The Same.* (*Praśna IV.*)

Substance, country-made paper 10 × 5½ inches. Folia, 18 Lines, 9 on a page Extent in slokas, 325. Character, Nāgara Date, Saṃ 1814 Appearance, old Generally correct

Paśubandha is dealt with in the fourth praśna; complete in pp. 107 to 127 of Dr. Caland's edition of Baudhyāyana Śrauta sūttra

Post Col.—

संवत् १८१४ शके १६७८ यादृश पुस्तकं दृष्टा इत्यादि ।

भग्नपृष्ठकटिग्रीव etc.

सर्व्वजितनामसंवत्सरमिति भाद्रपदशुक्लपक्षचतुर्थीमन्दवासरे ।

573.

1201. *The Same*

Substance, country made paper 10 × 4 inches Folia, 10 Lines, 10 on a page Character, Nāgara Appearance, old

574.

571. *The Same.*

For the manuscript see L. 1125.

Post Col. Statement —

श्रीरामार्पणमस्तु ॥ शुभमस्तु ॥

इदं पुस्तकं मौन्योपकनाम वैजनाथेन मौल्यं दत्वा गृहीतम् ॥

575.

97. *The Same* (V. चातुर्मास्यसूत्रम्)।

For the MS see L. 865

The fifth prasna, Cāturmāsya sūttra, is printed in pp. 128 to 155 of Dr. Caland's edition of Baudhāyana Śrauta sūttra.

576.

763 *The Same.*

For the manuscript see L. 1571.

577.

1202. *The Same.*

Substance, country made paper 10×5 inches Folia, 15 Lines, 11 on a page Character, Nāgara Appearance, old Complete

578.

10677. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9¾×3¾ inches Folia, 11 Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the sixteenth century Appearance, old and worn out. Complete.

Beginning:—श्रीमन्महामङ्गलमूर्त्तये नमः ॥

वैश्वदेवश्चविर्भिर्यक्ष्यमाणो भवति फाल्गुन्यां वा चैत्र्यां वा पौर्ण-

मास्यां । etc., etc.

Colophon:—(१८) बौधायनीय-चातुर्मास्य-सूत्रं समाप्तं ।

579.

10636. द्वैधकाण्डः (बौधायनीयः)। *Dvaidhakāṇḍa*

Substance, foolscap paper 8¼×4 inches Folia, 81 Lines 9 on a page Extent in ślokas, 1300 Character, modern Nāgara Appearance, discoloured Complete

There are four praśnas of 10 chapters each.

I उपवसथ इति । कथमु खलूपवसथं जानीयात् ।

31B, दशमोध्यायः (without the Praśna col.)

II. अथ चातुर्मास्यानि व्याख्यास्यामः ।

52B, दशमोऽध्यायः ॥ द्वितीयप्रश्नः ॥

III अथातोऽग्निकल्पं व्याख्यास्यामः ॥

61B, षष्ठ । इति षड्विंशतिप्रश्नः ॥ अथातो वाजपेयं व्याख्यास्यामः ।
But still Prasna III continues

67A, दशमोऽध्यायः । इति सप्तविंशतिप्रश्नः ।

IV अथात इष्टिकल्पं व्याख्यास्याम ॥

Last Col —इति श्रीबौधायनीयद्वैधकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ।

(After the sixth chapter we have no chapter marks)

Aufrecht in his Cat Cat describes Dvaidha kanda, as constituting Adhy 22 25 of the Baudhayana sūttra But his references to L 1571 and Burnell 20A do not justify the statement For the MS described in L 1571, see *infra*, and as for Burnell's MS, its contents are the same as those of the present MS But, in the present MS as has been shown above, Prasna III is called also sapta vimsati prasna (evidently as it stands in relation to the whole sūttra of Baudhāyana), I take it therefore that the present work constitutes prasnas XXIV XXVIII, prasnas XXVI and XXVII together constituting the third section In Caland's edition, however, they form 20 23

580

764 **बौधायनद्वैधसूत्रम्** । *Baudhāyana Dvaidha sūttra*

For the MS see L 1571

The leaves 23 and 24 are missing while 9 and 10 mark two leaves each

The codex contains, in the first 16 leaves, the third prasna of the Baudhayana Śrauta sūttra, complete in 31 sections

16A इति बौधायनसूत्रे तृतीयः प्रश्नः ।

It agrees completely with Prasna III of Dr Caland's edition

It contains also, in the remaining leaves, Mantra ganāmnāta Prāyascitta (Prasna I, end missing) and prasnas III to V of the Dvaidha kanda of Baudhayana

The Prāyascitta begins:—

अथातो मन्त्रगणामातानि प्रायश्चित्तानि व्याख्यास्यामः ।

30B. *Col.*:—द्वैधे तृतीयः प्रश्नः । (Prasna XXI of Caland's edition).

It is complete in 26 sections.

The Prasna IV begins:—

अथातोऽग्निकल्पं व्याख्यास्यामः ।

Complete in 21 sections.

38A. द्वैधकाण्डे चतुर्थप्रश्नः । (Prasna XXII in Caland's edition).

The fifth prasna begins

अथात इष्टिकल्पं व्याख्यास्यामः ।

Complete in 18 sections.

The last colophon in 47A.

इति बौधायनीयद्वैधकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः । (Prasna XXIII in Caland's edition).

See the preceding number. What this MS. calls Dvaidha Prasna IV is Burnell's third Prasna, and what it calls Prasna V is Burnell's Prasna IV.

581.

10637. **कर्मान्तसूत्र (बौधायनीय)** । *Karmānta sūtra.*

Substance, foolscap paper. 8¼ × 4 inches. Folia, 34. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 510. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Incomplete at the end.

Beg.:—पञ्चतयेन कल्पमवेच्छेत छन्दसा ब्राह्मणेन प्रत्ययेन न्यायेन संस्थावयवेनेति ।

26B. (२८) इति कर्मान्तसूत्रे विंशोऽध्यायः २० द्वाविंशतिप्रश्नः ।

अथसु खलु यावज्जीवप्रयुक्तानां चातुर्मास्यानामनुप्रयोगो भवतीति माहेन्द्र्यां वा चैन्त्र्यां वा पौर्णमास्यां शुनासीरीयपुरुषा यजेत ।

34B. (१२) सप्तमोऽध्यायः ।

कउ खलु छिन्पवदिभा—The MS ends here abruptly.

See Burnell 19B

582

499 **बौधायनीयं शुल्वसूत्रम् ।** *Baudhayaniya Sulva sutra*

For the manuscript see L. 1318

4B इति प्रथम, 6B इति द्वितीय, 9B चतुर्थ, 10A षष्ठ 11A सप्तमः ।

583.

1042 **बौधायनीययज्ञप्रायश्चित्तम् ।** *Baudhāyaniya Yajñaprāyascitta*

Substance country made paper 10½ × 4 inches Folia 21 Lines 9 on a page Extent in ślokas, 550 Character, Nagara Appearance old

Baudhāyana ritual on expiations Complete in three praśnas

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः । ॐ अथातो मन्त्रगणाम्नातानि प्रायश्चित्तानि व्याख्यास्यामः । सर्वत्रोपरिष्टान् मन्त्रकृत यद्यज्ञस्याभिप्रेतत् ब्रह्म-प्रतिष्ठामनस इत्येतया प्रतिष्ठाप्येनयैव स्रुवाहुतिं जुहुयात् ।

It ends —

मन्वाख्याहुतिरित्येके प्राजापत्यानित्येके व्याहृतीरित्येके प्रणवमित्येके सर्वानित्याचार्यः सर्वानित्याचार्यः । १३ । श्रीः ।

Col.—इति बौधायनयज्ञप्रायश्चित्ते तृतीय प्रश्नः समाप्तः ।

Post Col :—श्रीरामाय नमः । शुभ भवतु ।

584

56 **यज्ञप्रायश्चित्तविवरणम् ।**

By Gopal.

The MS is noticed in L 783 It is a commentary on the preceding work Baudhāyana's Prāyaścitta sūtras are

very rare. Gopāla seems to have commented upon the whole of the sūttras, but the commentary on the only other portion that is known, is on the Mṛgāristi.

Colophon:—इति गोपालकृते यज्ञप्रायश्चित्तविवरणे द्वितीयप्रश्नस्य षष्ठमोऽध्यायः।

Post Col.:—त्रुटितो ग्रन्थः खण्ड २ संवत् १७८० फाल्गुनवदि बुधे वह्निर्नीदं पुस्तकं समाप्तम्। युधनस्युखऊंखपः किवं तुल्य षंटिं पत्तभिधखघज एखटें।

585.

85. *The Same.*

Substance, country made paper 9×4½ inches Folia, 50 Lines, 11 on a page Extent in ślokas, 1250 Character, Nagara. Appearance, tolerable Complete

It is a commentary on Baudhāyana's Yajñaprāyaścitta *sūtrāni.*

The work is described in L. 783.

586.

2179. *The Same.*

Substance, country made paper 10×5½ inches Folia, 49. Lines, 11 on a page Extent in slokas, 1250 Character, Nāgara Appearance, fresh

587.

3223. *The Same.*

Substance, country made paper 8¾×4½ inches Folia, 5 to 8. In Tripātha form Character, Nagara. Appearance, discoloured Date, Samvat 1813

A mere fragment containing the colophons of the first three chapters of the second praśna

For the work see L. 783

Post Colophon Statement:—

इदं पुस्तकं महादेवदेवसुतरामचन्द्रदेवेन लिखितम्। संवत् १८१३ मि. श्रा. कृ ५ चन्द्रे समाप्तं गोपालभाष्यम्।

588.

3224 *The Same.*

By Gopāla.

Substance, country made paper 9¾×4 inches Folia, 4 by counting Lines, 14 on a page Character, Nagara of the nineteenth century Appearance, discoloured Leaves not numbered

A mere fragment containing the colophons:—(1) इति गोपालकृते विवरणे एकादशोऽध्यायः ॥ प्रथमः प्रश्नः, (2) इति गोपाल० द्वितीये तृतीयः, (3) इति गोपाल० द्वितीये चतुर्थः ।

589, 590.

2138 इष्टिकल्पः or काम्येष्टिसूत्रम् । *Istikalpa or Kāmyeṣṭisuttra.*

Substance, foolscap paper 9¼×4¼ inches Folia, 16 Lines, 12 on a page Extent in slokas, 570 Character, Nagara Date, Śaka 1697 Appearance, discoloured Complete

Colophon:—इति बौधायनकाम्येष्टिसूत्रं समाप्तम् ।

Post Col.:—शके १६९७ मन्मथनामसंवत्सरे श्रावणकृष्ण ४ तद्दिने इदं पुस्तकं समाप्तं । इद पुस्तकं भागवतोपनामक-यज्ञेश्वरदीक्षितेन लिखितं स्वार्थं परोपकारार्थंच । श्रीसिद्धेश्वरार्पणमस्तु मङ्गलमूर्त्तये नमः ।

The work begins:—अथात इष्टिकल्पं व्याख्यास्यामस्तासां सकृत्प्रवृत्तमेव । दार्शपौर्णमासाः संस्काराः सर्व्वा प्रथमाः सर्व्वा मध्यमा सर्व्वा उत्तमा यथाकालं पर्व्वतिथ्या निर्व्वपेद्या आदिष्टस्थाना अथवानादिष्टस्थाना यानि पूर्व्वमर्चस्य पुरस्ताद्धान्येवत्तोर्यानि भवन्ति ।

This is the 13th Prasna of the Baudhāyana Śrauta suttra in Caland's edition in Bibl Ind.

There is a short lacuna in leaf 1. This is the इष्टिकल्प of बौधायन ।

591.

1229 बौधायनगृह्यम् । *Baudhāyana Grhya*

Substance country made paper 10¾×4½ inches Folia 133 Lines 10 on a page Character Nāgara Appearance old Incomplete

The Grhya Sūttra is complete in 4 prasnas, coming to an end in leaf 41A.

Then commences गृह्यपरिभाषासूत्र, with a new pagination, which ends in leaf 19, which is marked 59

Then commences गृह्यशेषसूत्र, with a new pagination which comes to the end of the 4th prasna in leaf 56 Of the 5th prasna of Grhya Śesa sūttra there is only a line

Then commences पितृमेधसूत्रम् with a new pagination from 1 to 13 It has one prasna only.

Printed in Bibhotheca Sanskrita No 32

The last two sections of the fourth prasna of the printed text do not agree with the present MS

592.

5455 *The Same*

Substance country made paper 12×5 inches Folia 132 Lines 9 on a page Character, Nagara of the nineteenth century Appearance fresh Incomplete at the end

It contains the Grhya sūttra, Grhyaparibhāṣā sūttra and Grhya Śesa sūttra which is incomplete

593.

8636 बौधायनधर्मसूत्र । *Baudhāyan Dharma Sūtra*

Substance, country made paper 11×5 inches Folia, 31 Lines 10 on a page Extent in slokas 1000 Character Nāgara Complete

The last Colophon —

इति बौधायने धर्मशास्त्रे चतुर्थप्रश्ने पञ्चमोऽध्यायः समाप्तेय स्मृतिः । शुभमस्तु ।

This is, in fact, the Baudhīyana Dharmasūtra printed in Bibliotheca Sanskrita no 34 with which, however, the present MS. does not agree in subdividing the praśnas. In this P. I is complete in 11 adhyāyas, II in 9, III in 8 and IV in 5. It agrees with Bick. Cat No. 789.

594.

3501 सहस्रभोजनसूत्रम् । *Sahasra Bhojanasūtra* of Baudhāyana

Substance, country made paper 10½×5 inches Folium one Lines, 14 on a page Character, Nāgara of the nineteenth century Appearance, fresh

The scribe's note—

वासुदेवदी० आपटेयाचे पुस्तक वरून लिहीली स्मार्तसूत्र बोधायन पत्र पाजीसाचे पुस्तक वालक खरे ।

Often noticed

595.

2282. देवस्वामिकृतं बौधायनीयभाष्यम् ।
(आधानाद्यग्निष्टोमान्तम्)

Baudhāyanīya Bhāṣya. By Devasvāmī

Substance, country made paper 10×4 inches Folia, 118 The sixth leaf is missing Lines, 9 to 11 on a page Extent in ślokas, 3510 Character, Nāgara of the early eighteenth century Appearance discoloured.

From leaf 55 to the end of the MS. there is a double pagination, one counting from 1 and the other from 55.

It begins thus —

श्रीगणेशाय नमः ।

जपादिभिरेनोनिर्हरणं कृत्वा आधानादिकर्माणि कुर्वन्ति । ब्राह्मणेनोक्तं कुर्यात् । रुद्रैकादशिनीजप कृच्छ्रादितपोभिर्गोभूम्यादिदानैः कुश्माण्डहोमैस्त्रिरात्रोपवासेन च विशुद्धात्मा अपत्नीको वसौनादधीत । वैशाख्याः पूर्णमास्या उपरिष्टात् अमावास्यायां यस्मा तिथौ रोहिणीयोगस्तस्यां अर्द्धोदिते सूर्ये आहवनीयमादधाति

आहवनीयस्य प्राधान्यात् वसन्ते पूर्वपक्षे रोहिण्यां ब्राह्मण आदधाति ग्रीष्मे राजन्यः शरदि वैश्यः वर्षासु रथकारः वसन्ते पूर्वपक्षे रोहिण्यां सर्वेषामाधानं शिशिरः सार्ववर्णिकः तथापि पूर्वपक्षे रोहिण्यां ब्राह्मण आदधाति ।

It ends thus:—मथितामिं विहृत्य चतुर्गृहीतदयेन मनस्वतीं पूर्णाहुतिं च हुत्वा पुनरग्नीन् । समारोह्य स्वगृहे अग्न्यायतनेषु मथित्वा विहृत्य काले काले सायं प्रातरग्निहोत्रं जुहुयात् ।

Colophon:—इति देवस्वामिनोक्ते श्रौते अग्निष्टोमः समाप्तः । शुभमस्तु ।

On the obverse of the first leaf:

देवस्वामी आधानादि अग्निष्टोमान्त

In fainter ink:

वीरेश्वरीयं श्रौतमिदं मत्पानन्दात् ।

596.

413. (बौधायन-) कल्प (-सूत्र-) विवरणम् ।

Baudhāyana Kalpasūtra vivaraṇa.

For the MS. see L. 1400.

But the description there is not all correct. The MS. contains three works mostly incomplete.

A. The first and most important is Bhāvasvāmi's Vivaraṇa of Srauta section of Baudhāyana's Kalpasūtras, leaves 16—176

B. Bhāvasvāmi's commentary on Vājpeya, Rājasūya, etc., etc.

C. A Supplement in 8 leaves to Bhāvasvāmi's Kārikās on Vājapeya and others.

A.

17B, चतुर्थोऽध्यायः । 19B, पञ्चमोऽध्यायः । 20A, षष्ठोऽध्यायः । 20B, सप्तमोऽध्यायः । 22A, अष्टमोऽध्यायः । 24A, नवमोऽध्यायः । 25B, दशमोऽध्यायः । 26B, एकादशोऽध्यायः । 27B, द्वादशोऽध्यायः । 28B,

त्रयोदशोध्याय । 30A, चतुर्दशोध्याय । 31B, पञ्चदशोध्याय । 32B, षोडशोध्याय । 33A, सप्तदशोध्याय । पुरोडाशी समाप्ता ।

For this portion see I.O Catal 286A

34A, प्रथमोध्याय । 35A, द्वितीयोऽध्याय । 36A, तृतीयोध्याय । 40B, चतुर्थोध्याय ।

43A, प्रथमोध्याय । 47B, द्वितीयोऽध्याय । For these 2 parts see I O Catal 286B

50B, प्रथम । 52B, द्वितीयोऽध्याय । 53B, तृतीयोध्यायः । 55A, चतुर्थोध्याय । 56B, पञ्चमोध्याय । 57A, षष्ठोध्याय । 59A, सप्तमोध्याय । 59B, अष्टमोध्याय । 60B, नवमोध्याय । 62B, दशमोध्याय समाप्तो दशाध्यायी । For this portion see I O Catal 286C

63A commences —दर्शपूर्णमासव्यापार समाप्त्यानन्तर यथोविशेष उक्तस्तस्यन्येनारभ्यते अधुना वक्ष्यमाणो भवतीति । पञ्चन्तानीतिवचनात् यशो निर्घाति शक्यानि चातुर्मास्यान्यनुकालुम् सोमेऽप्येर प्राप्ते महाप्रपञ्चत्वात् अनन्तर तद्विवक्षया इष्ट्यारम्भ ।

From leaf 67 a fresh subsidiary numbering commences. The colophon seems to have been lost in a lacuna

68B 2B, प्रथमोध्याय । 76B 10B, श्रीगणपतये नमः दर्शपूर्णमासानन्तर चातुर्मास्येषु प्राप्तेषु अग्निहोत्रं वै दशहोतुनिदानमित्यनेन क्रमेण प्रयोजनवान् पशुबन्ध उक्त । अधुना क्रमाच्चातुर्मास्यमुच्यते । 81B 15B, इति प्रथमोध्यायः । 87B 21B, द्वितीयोध्याय । 89B 23B, तृतीयोध्यायः । 94A. 27A, ऊह । 96A 30A, चतुर्थोध्याय । 97A 31A, पञ्चमोध्याय । 97A 31A, षष्ठोध्याय । समाप्तानि चातुर्मास्यानि । प्रवर्ग्यं सम्भरिष्यन्तीत्यादि ।

102A 37A, द्वितीयोध्यायः । 104B 38B, तृतीयोध्यायः । 106B 40B, चतुर्थोध्याय । 108B 42B, इति भवस्वामिकृते प्रवर्ग्यकल्पविवरणे पञ्चमोऽध्याय समाप्त । अग्निष्टोमेन यक्ष्यमाणो भवति ज्योतिष्टोम इति कर्मनामधेय । 113A 47A, प्रथमोध्यायः । 117A 51A, द्वितीयोध्याय । 119A 53A, तृतीयोध्यायः । 123A 57A, चतुर्थोध्याय । 127A 61A, पञ्चमोध्याय । 127B 61B, षष्ठोध्याय । 132A 66A, सप्तमोध्यायः ।

त्रयोदशोध्याय । 30A, चतुर्दशोध्याय । 31B, पञ्चदशोध्याय । 32B, षोडशोध्याय । 33A, सप्तदशोध्याय । पुरोडाश्री समाप्ता ।

For this portion see I O Catal 286A

34A, प्रथमोध्याय । 35A, द्वितीयोऽध्याय । 36A, तृतीयोध्याय । 40B, चतुर्थोध्याय ।

43A, प्रथमोध्यायः । 47B, द्वितीयोऽध्याय । For these 2 parts see I O Catal 286B

50B, प्रथमः । 52B, द्वितीयोऽध्याय । 53B, तृतीयोध्यायः । 55A, चतुर्थोध्याय । 56B, पञ्चमोध्यायः । 57A, षष्ठोध्याय । 59A, सप्तमोध्याय । 59B, अष्टमोध्याय । 60B, नवमोध्याय । 62B, दशमोध्याय समाप्ता दशाध्यायी । For this portion see I O Catal 286C

63A commences —दर्शपूर्णमासव्यापार समाप्यानन्तर पशोर्विधेय उक्त-सत्यसन्धेनारभ्यते पशुना यक्ष्यमाणो भवतीति । पशन्तानीतिवचनात् पशो निष्ठाते प्राप्तानि चातुर्मास्यान्यनुष्ठातुम् सोमेऽप्येव प्राप्ते/ मध्यप्रपञ्चत्वात् अनन्तर तदिव-क्षया इष्टानारम्भ ।

From leaf 67 a fresh subsidiary numbering commences The colophon seems to have been lost in a lacuna

68B 2B, प्रथमोध्याय । 76B 10B, श्रीगणपतये नम दर्शपूर्ण-मासानन्तर चातुर्मास्येषु प्राप्तेषु अग्निहोत्र वै दशहोतुनिदानमित्यनेन क्रमेण प्रयोजनवान् पशुबन्ध उक्तः । अधुना क्रमाच्चातुर्मास्यमुच्यते । 81B 15B, इति प्रथमोध्याय । 87B 21B, द्वितीयोध्याय । 89B 23B, तृतीयोध्यायः । 94A 27A, ऊह । 96A/30A, चतुर्थोध्याय । 97A 31A, पञ्चमोध्यायः । 97A 31A, षष्ठोध्यायः । समाप्तानि चातुर्मास्यानि । प्रवर्ग्य सम्भरिष्यन्तीत्यादि ।

102A 37A, द्वितीयोध्याय । 104B 38B, तृतीयोध्याय । 106B 40B, चतुर्थोध्याय । 108B 42B, इति भवस्वामिकृते प्रवर्ग्यकल्पविवरणे पञ्चमोऽध्यायः समाप्तः । अग्निष्टोमेन यक्ष्यमाणो भवति ज्योतिष्टोम इति कर्म-नामधेय । 113A 47A, प्रथमोध्याय । 117A 51A, द्वितीयोध्यायः । 119A 53A, तृतीयोध्याय । 123A 57A, चतुर्थोध्याय । 127A 61A, पञ्चमोध्याय । 127B 61B, षष्ठोध्याय । 132A 66A, सप्तमोध्यायः ।

156B 70B, अष्टमोऽध्याय । The 156th or the 70th leaf comes abruptly to an end Then commences a new subsidiary pagination from 1 to 10, which begins —

अथातोऽनन्तरं उक्ता महाव्रत एव निमित्तप्रयोगा इत्यादि । For this portion see I O Catal 287 It ends in leaf 176 or 10 —

इति श्रीभवस्वामिविरचित समाप्तोऽग्निष्टोमः ।

B

Begins —आगुप्रमिलित नायक
कारकाकुलदर्पणमित्रम् ।
वामपदसद्म विनायकं
पार्वतीसुतमपि भजे सम् ।

वाजपेयेन यक्ष्यमाणः सोमसंस्था अध्वरस स वा एष ब्राह्मणस्य चैव राजन्यस्य यज्ञ इति दर्शनात् । न वैश्यस्य प्रदर्शनाभावात् तथापि सामान्यज्ञातिप्रसङ्ग एवस्थाने इत्यादि । 2B इति वाजपेये प्रथम । 4A इति द्वितीय । 5B तृतीय । 8B इति भवस्वामिकृते कल्पविवरणे वाजपेये पञ्चमोऽध्याय इति वाजपेय समाप्त । 9B इति भवस्वामिकृते कल्पविवरणे राजसूये प्रथमोऽध्याय । 11A द्वितीय । 12A तृतीय । 14A चतुर्थ । 15B पञ्चम । Though the leaves are marked consecutively, there must be some leaves missing here 17A प्रथम । अनुष्य समाप्त । 18A, षष्ठ । 18B, सप्तम इति भवस्वामिकृते कल्पविवरणे समाप्तश्च राजसूय । 19A, इति ॐ अथात इष्टीर्व्याख्यास्याम । 27B इष्टिकल्पे प्रथमोऽध्याय । 28A इति भवस्वामिकृते इष्टिकल्पविवरणे द्वितीयोऽध्याय । 28B तृतीय । 29A चतुर्थ । 29B पञ्चम । 30A षष्ठ । 31B सप्तम । 32A अष्टम । 33B नवम । 34A दशम । 34B एकादश । 35A द्वादश । 35B इति भवस्वामिकृते इष्टिकल्पविवरणे त्रयोदशोऽध्याय । 2 lines after समाप्त इष्टिकल्प । 36A अथेमानि अर्घ्यपात्राणि । 37B प्रथमोऽध्याय । 38B द्वितीय । 39A तृतीय । 40B चतुर्थ । 41B पञ्चम । This portion ends abruptly — स मायत्वित्यनुषग जयाभ्यातानां राष्ट्रभृत ।

C A supplement to Bhāṣyasvāmin's Kārikā, on Vājapeya, etc

श्रीउच्छिष्टराजाय नमः ।

आचार्यैः कारिका तत्र भाष्यस्वामिभिरीरिता ।

विशेषो वाजपेयस्य तदनुक्तो तदुच्यते ॥

2B इति वाजपेयकारि[का] समाप्ता । Land इत्याधानम् ।

597.

307 सुबोधिनी बौधायनसूत्रविवृतिः ।

Subodhini being a comm on Baudhāyana Sutra

For the MS see L 162

The author's name is given by Aufrecht as Mahadeva Vājapeyī

598.

2200 *The Same* (आधानसूत्र) । With the text

Substance country made paper 9¼ × 5 inches Folia 74 Lines 11 on a page Extent in slokas [illegible] Character Nagara Date Samvat 17[illegible] Appearance discoloured and worm-eaten Complete

Maṅgalācaraṇa —

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।

प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥

The work begins —

T अथोपयाज्ञरक्षमिति

Comm —अथ दर्शपूर्णमासयोर्निरूपणानन्तरमुपयाज्ञरक्षमुच्यते ।

It ends —सतिष्ठते अग्न्याधेय सतिष्ठते अग्न्याधेयमिति ।

Comm —यद्यपि अग्न्याधेयस्य पूर्वाङ्गत्वन्तेऽस्या दृष्टा तथापि तत्परित्यागस्य पूर्त्तिरत्राभिप्रेतेति ध्येयम् ।

वृत्तिराधानसूत्रस्य दक्षिणामूर्त्त्यनुग्रहात् ।

सुबोधिनीवृत्तिरेषा तुष्यतु प्रीयतां शिवः ॥

Post Col —इदं पुस्तकं संवत् १७८९ भाद्रपद शुद्धतृतीया लिखितमिदं चिन्तामणिभट्टपडकेन ।

For the Text see Caland's edition, pp. 34 to 68

See the preceding number.

599.

2181 *The Same.* (आग्रयणसूत्र-

प्रवासोपस्थानसूत्र-दर्शपूर्णमासयाजमानसूत्राणि)।

With the Text

Substance, country-made paper 8¼×4 inches Folia, 60 Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 1200 Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, oldish

On the obverse of the first leaf.

अथ बौधायन आग्रयणस्य सूत्रस्य प्रवासोपस्थानसूत्रस्य दर्श-
पूर्णमासयाजमानसूत्रस्य सुबोधनीप्रारम्भः।

On the reverse of the last leaf.—

इति बौधायन • सुबोधनीसमाप्तः।

It begins:—(T.) वर्षासु श्या[मा]कानामाग्रयणं करिष्यन् भवतीति।

(*Comm.*):—वर्षासु वर्षर्त्तौ श्यामाकानामेतद्धान्यसम्बन्धि आग्रयणमिदं कर्म्मनाम अग्रं नव सस्या(स्या)नामग्रपाकः। अयते प्राप्नोति देव-नक्षत्रेत्याग्रयणं अथवा अग्रं प्रथममयनं प्राशनं यस्मिन् यर्म्मणि तदाग्रयणं अग्रायणमिति वक्तव्ये आर्षत्वादाग्रयणमिति युक्तं। इदं कर्म्म करिष्यन् भवति कुर्यात्।

Colophons·—

18B. सुबोधिन्यां दशाध्यायां (?) पञ्चमोऽध्यायः।

27B. इति बौधायनसूत्रव्याख्यायां सुबोधिन्यां दशाध्याया षष्ठोऽध्यायः।

78A. दशाध्यायां याजमाने द्वितीयेऽध्याये चतुर्थः खण्डः। समाप्तश्चाध्यायः।

After this, we have the following verse:—

याजमानस्य सूत्रं हि व्याख्यातं शङ्कराज्ञया।
विद्वांसस्तेन तुष्यन्तु प्रीयतां मे सदाशिवः॥

Then follows the explanation of a few lines of the next chapter on *Brahmatva*.

79A इति बौधायन आग्रयणसूत्रस्य प्रवासोपस्थानसूत्रस्य याजमानदर्शपूर्णमाससूत्रस्य सुबोधनी समाप्ता ।

After this colophon there are 17 lines on the observances in Agrayana, when performed on days other than the full and the new moon, as directed in Hemadri

अथ खण्डपर्व्वण्याग्रयणं कर्त्तव्यं पूर्णिमायामादौ आग्रयणं कर्त्तव्य । दर्शोत्तर नतु पूर्णमासदर्शयोर्मध्ये इति निर्णये मूलभूतां श्रुतिमुदाजहार हेमाद्रि । कालतत्त्वविवेचने तु इय श्रुतिर्न सर्व्वान् प्रति प्रवर्त्तते किन्तु यैर्व्रीहिभिरिष्टा व्रीहिभिरेव यजेत ।

The Topic closes with the colophon —इति आग्रयणं कर्त्तव्यं ।

For the Text see Caland's edition of Baudhāyana, Prasna III, sections 12 to 22, pp 82 to 91

600

2212 बौधायनीयचातुर्मास्यसूत्रव्याख्या ।

Baudhāyanīya Cāturmāsya Sūtravyākhyā

With the Text

Substance country made paper 9¾ x 5 inches Folia 142 Lines 6 on a page Extent in slokas 2120 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured Complete

It begins —

Comm — अथ चातुर्म्मास्यान्युच्यन्ते । तानि चतुर्षु मासेषु सपूर्य्यंते । चत्वारि पर्व्वाणि तानि वैश्वदेव वरुणप्रघासा साकमेधा शुनासीर्य्यमिति तेषामेकस्मिन् फले चोदनादेककर्म्मता तथाच चतुर्णामपि वर्णानां साधारणमुपव्याहरणं विहित उपव्याहरणसूत्रे । सर्वकामश्चातुर्म्मास्यैर्यज्य इति चातुर्म्मास्येष्विति तेषु प्रथम पर्व्व वैश्वदेव नामक तद्विधत्ते ।

T. वैश्वदेवहविर्भिर्यक्ष्यमाणो भवति ।

Comm —वैश्वदेवनामकैर्हविः साध्यैर्यागै स्वर्ग भावयिष्यमाणो भवेदित्यर्थ ।

For the Text see Caland's edition of Baudhāyana Srauta sūttra, pp 128—155

The MS. does not give the author's name

The authorities consulted —

3A प्राचीनि (often quoted), भाष्ये, 9B, उपमन्यव, 18A, कात्यायन, 25A, गोभरल, आपस्तम्ब, 37B, आश्वलायन, 42B, भारद्वाज, 47A, याज्ञिका, 52A, यज्ञतन्त्रकार, 66A, धूर्तस्वामी, 80A, कर्कभाष्य, 81A, सत्याषाढ़, 83B, शाकल, 88B, गौतम, 93B, कौषीतक, 96A, कल्पसार, 103A, वाजसनेयक, 119A, रुद्रदत्त, 142B, केशव।

601

1240 बौधायनीयनक्षत्रसत्रसूत्रभाष्यम्।

Baudhāyanīya nakṣatra sattra Bhāṣya

By Devabhadra, son of Balabhadra

Substance country made paper 10×4½ inches Folia 65 Lines 8 on a page Extent in slokas, 1100 Character, Nagari Date, Samvat 1818. Appearance fresh Complete

A commentary on the sūttras of Baudhayana on the Nakṣatra sacrifices, which are to be found in the Prāyascitta section of his Kalpasūttra The sūttras are given in full The author of the commentary speaks of, however, many rites which are peculiar to Kātyāyana of the White Yajurveda

Beginning —गणेशाय नम । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

श्रीविघ्नेशं मुनिं बौधायनं कात्यायनं गुरुं ।

अस्मद्वंशजनाना सद्गुरुं च हरिप्रियम् ॥ १ ॥

गङ्गाधरपाठकं च यागकाण्डविवेचकं ।

भागीरथीं मातरं च पितरं बलभद्रकम् ॥ २ ॥

गर्गादियाज्ञिकान् सौयान् कपर्द्यादीन् परानपि ।

प्रणम्य मनसा वाचा कर्मणापि च भक्तितः ॥ ३ ॥

तैत्तिरीयश्रुतिमूलं प्रायश्चित्तप्रदीपकं ।

देवानन्तप्रयोगं च तथा गोपालकारिका ॥ ४ ॥

प्रयोगो केशवानन्तावापस्तम्बानुसारिणौ ।
ग्रन्थानेतांस्तु संदृश्य निजबुद्ध्या विमृश्य च ॥ ५ ॥
बौधायनोक्तनक्षत्रसत्रसञ्ज्ञाध्वरस्य तु ।
सूत्रभाष्यमहं कुर्व्वे कातीयानुगतं त्विदं ॥ ६ ॥

सूत्रम् । अथातो नक्षत्रेष्टी व्याख्यास्याम ।
अत्रायमयमन्दः मृगारपरित्रिष्टिभ्या ॥

End —तथैव सङ्कल्पोदाहरणदर्शनात् । बहुतरपायाक्रान्त एनोनिवर्हणार्थं
नक्षत्रसत्रेण यजेत इति चन्द्रिकायां ॥

विघ्नेशचरणद्वन्द्वमाधाय हृदि मङ्गलम् ।
बलभद्रतनूजेन देवभद्रेण धीमता ॥
कातीयानां हितार्थाय भाष्यं चेदं मया कृतम् ।
सञ्चिप्तं पूर्व्वैर्यस्मात् न कृतं वह्वृयाज्ञिकैः ॥
तेन मया स्वशाखीया युक्ता चेदपरेऽपि च ।
तुष्यन्तु याज्ञिकाः सर्व्वे मच्छ्रमं परिलोच्य ते ॥
अज्ञानादज्ञानतो वापि यच्चेह विकृतं मया ।
क्षन्तव्यं तच संशोध्य याज्ञिका अयमञ्जलिः ॥
न मदीया कृतिर्यस्मात् यथा यज्ञस्य वै कृतिः ।
यथा प्रेरितवान् यज्ञः तथा विकृतवानहम् ॥
यच्च श्रमः समुत्पन्नो भाष्यस्यास्य विलेखने ।
यज्ञभोक्ता विभुस्तेन प्रीयतां परमेश्वरः ॥
नेत्रेन्दुवसुभूवर्षे सिते नभसि भास्करे ।
पिठमे च द्वितीयायां सूत्रभाष्यमिदं कृतम् ॥
भसत्रस्त्रचभाष्येऽस्मिन् देवभद्रकृते वरे ।
सपञ्चाग्रशतद्वय च ग्रन्थसंख्येयमीरिता ॥
अपरिस्फुटमेतस्य पुस्तकं याम्यदिग्गतं ।
अस्खलोऽनेन साकं तत् शोध्यमेष ममाञ्जलिः ॥

Colophon — इति नागरज्ञातीय-श्रीमन्महायाज्ञिकपाठकश्रीरामचन्द्र-
सूनुगङ्गाधरपाठकवंशसम्भूत पाठकश्रीबलभद्रात्मजदेवभद्रकृतौ बो

धायनमुनिप्रणीतप्रायश्चित्तसूत्रान्तर्गतनक्षत्रसत्रयज्ञस्य सूत्रभाष्ये द्वितीयप्रश्नमध्यायस्य तुरीयम् ॥ समाप्तं च नक्षत्रसत्रयज्ञस्य सूत्रभाष्यम् ॥

बौधायनोक्त-नक्षत्रयत्रसंज्ञाध्वरस्य तु ।
सूत्रभाष्यं पुरा कृत्वा श्रुतिसूत्रादिसम्मतः ॥
कात्यायनानुसारेण कर्कदेवमतेन तु ।
श्रौतमन्त्रैश्च संयुक्तः प्रयोगो रच्यतेऽधुना ॥
तत्र ॥

Post Colophon:—

संवत् १८२८ वर्षे श्रावणशुद्धदशम्यां सोमवासरदिने काश्यां भाष्यमिदं लिखापितम् ग्रन्थकर्त्रा पाठकश्रीवल्लभभट्टसूनुना श्रीदेवभद्रपाठकेन ॥ शुभं भूयात् ।

602.

2216. *The Same.*

By Devabhadra, son of Balavadra, belonging to the family of Gangādhara Pāṭhak, son of Rāmacandra, a Nāgar Brahmana.

For the manuscript and the work see L. 4180. It seems to represent the unrevised recension, which went to the south. See *Supra*.

The extent given by Rajendra Lal is 1206 (?).

The Date and the Scribe.

शके १७४३ संवत् १८८८ शुभकृतनामसंवत्सरे माघ शुद्ध ६ मन्दवासरे तद्दिने ग्रन्थसमाप्तं । इदं पुस्तकं भागवतोपनामनारायणदीक्षितः वास्तव्य गोदातीर चौके श्रीसिद्धेश्वरचरणे च्यत प्रस्तुतवास्तव्यक्षेत्र श्रीकाश्यां ।

Rajendra Lal's MS. gives the date of composition as नेत्रेन्दुवसुभे वर्षे = 813 'of some unknown era,' but, as appears

from the previous MS, the author wrote it in 1756 A.D. = 1812 of the Saṃvat era.

603 & 604.

2159. **सहस्रभोजनसूत्रव्याख्या ।** *Sahasrabhojana-sūtravyākhyā.*

By Bhāskara Rāya Dīkṣita, son of Gambhīra Rāya Dīkṣita, of the school of Baudhāyana.

Substance, country-made paper. 9¾ × 4½ inches. Folia, 8. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, fresh. Complete.

The author and his work

8A. इति भास्कररायेण सहस्रभुजिकर्म्मणः ।
सूत्रं विवृण्वता सम्यक् प्रयोगविधिरीरितः ॥

इति श्रीगम्भीरराजदीक्षितात्मज-भास्कररायदीक्षितकृता सहस्रभोजनसूत्र-व्याख्या संपूर्णा ।

1B. सहस्रभोजनविधौ सूत्रं बौधायनोदितम् ।
व्याकरोति शिवप्रीत्यै गाम्भीरिर्भास्करो सुधिः ॥

T. अथातः सहस्रभोजनविधिं व्याख्यास्यामः ॥

Comm.: अथशब्दो मङ्गलार्थोऽधिकारार्थः पुन प्रतिज्ञाकथनानन्तर्य्यार्थो वा ।
अतःशब्दो हेत्वर्थः ॥

605.

8178. **शुल्वमीमांसा ।** *Sulvamīmāṃsā*

By Vyaṅkaṭeśvara Dīkṣita.

Being a commentary on the Baudhāyana Śulvasūttra, in three adhyāyas.

Substance, country-made paper. 9¾ × 4 inches. Folia, 63. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 1000. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

26A. इति श्रीमदद्वैतविद्याचार्य्य-सामिचित्य-सर्व्वतोमुखातिरात्रसामिचि-त्यासवाजपेययाजि-गोविन्ददीक्षितवरनन्दनस्य सर्व्वतन्त्रस्वतन्त्रसामिचित्यसर्व्वपृष्ठा-

सोर्यामयाजि-श्रीयज्ञनारायणदीक्षितानुजस्य तच्छिष्यतालब्धसमस्तविद्यावैशद्यस्य सामिचित्यामवाजपेययाजि-श्रीव्यंकटेश्वरदीक्षितस्य कृतिषु बौधायनशुल्बमीमांसायां प्रथमोऽध्यायः ।

46B इति श्रीमदद्वैतविद्याचार्य्य०बौधायनशुल्बमीमांसायां द्वितीयोऽध्यायः ।

Last Colophon —इति श्रीमदद्वैतविद्याचार्य्य-सामिचित्यसर्व्वतोमुखाति-रात्रसामिचित्यामवाजपेययाजि-गोविन्द [दीक्षितकृत शुल्बमीमांसेयं । पुरोहित सीतारामस्येदं] ।

The enclosed portion has been added by a much later hand Hence the confusion of the author's father with the author himself.

For a description of the work see I.O. Catal. No. 291.

606.

1854. **बौधायनशुल्बदीपिका ।** *Baudhāyana Śulva-dīpikā.*

By Dvārakānātha, son of Tīkā Bhaṭṭa.

Substance, country made paper 10×4½ inches Folia, 17 Lines 10 on a page Character, Nagara Appearance, old Incomplete

See I O Catal No 292 and L. 656.

The text of Baudhāyana Śulvasūttra has been published with a translation and Dvārakānātha's commentary, by Dr. G. Thibaut, in the Paṇḍit, Vols IX, X (1874—6).

607.

1882. **महादेवपरिचर्यासूत्रव्याख्या ।** *Mahādeva-paricaryā Sūtra Vyākhyā.*

Entitled Upacārasodaśa—Ratnamālā.

By Sureśvara Svāmī, the disciple of Raghunāmatīrtha.

For the manuscript and the work see L 4137

It is on foolscap paper and not on country-made paper, as stated in there.

The pratikas only of the sūtras are given in the commentary. They are attributed to Baudhāyana, though in the Prayoga given in the work the peculiar Ṛgvedī form of repeating " न मम " after every homa is often used

608.

2106 **शिवपूजासूत्रव्याख्या (बौधायनीया)**

A comm. on the Śivapūjāsūtra of Baudhāyana.

By Rāmacandra, son of Pāṇḍurāya

For the MS. and the work see L 4263 and for a similar work see the next number, in which only the 1st sūtra has been explained.

Post Colophon —

इति श्रीहरिहरार्पणमस्तु। श्रीसर्वात्मा श्रीसीताराम लिखिता।
श्लोक ६०।

The first seven sūtras are as follows —

I अथातो महादेवस्य अहरहः परिचर्याविधिं व्याख्यास्याम।

II स्नात्वा शुचौ देशे गोमयेनोपलिप्य प्रतिकृतिं कृत्वा अक्षतपुष्पैर्यथालाभमर्चयेत्॥

III. सपुष्पोदकेन महादेवमावाहयेत्। ॐ भूर्महादेवमावाहयाम्योम्। भुवर्महादेवमावाहयाम्योम्। सुवर्महादेवमावाहयाम्योम्। ॐ भूर्भुव सुवर्महादेवमावाहयामीति॥

IV आवाह्यायातु भगवान् महादेव इति।

V स्वागतेनाभिनन्दति। स्वागतमनुना स्वागत महादेवाय एतत् प्रासनं क्लृप्तमास्ता भगवान् महादेव इति।

VI अथ कूर्चं ददाति। भगवतोय कूर्चो दर्भमयस्त्रिवृत् हरितसुवर्णास्तं जुषस्वेति।

VII. अथ स्थानानि कल्पयति। अग्रतो ब्रह्मणे कल्पयामि। विष्णवे कल्पयामि। दक्षिणतो(?) स्कन्दाय कल्पयामि। विनायकाय कल्पयामि॥

पश्चिमतः शूलाय कल्पयामि महाकालाय कल्पयामि । उत्तरतः उमायै कल्पयामि नन्दिकेश्वराय कल्पयामि ।

609.

2105. शिवपूजासूत्रव्याख्या (बौधायनीया)।

A comm. on Śivapūjāsūtra of Baudhāyana.

Substance, French foolscap paper. 8¼×4 inches. Folia, 3 Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 30. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

It begins:—

भवानीशङ्करौ नत्वा गङ्गा कार्ष्णीं गजाननम् ।
योगेश्वरीं शारदाञ्च भैरवं+ सुखप्रदम् ॥
नारायणं पद्मभवं सूर्याचार्यगुरूनपि ।
पूजापद्धतिकृद्बौधायनविश्वगुरूंस्तथा ।
तदीयं शिवपूजायाः सूत्रं व्याचक्ष्महे मुदा ।

The sūtra explained is

अथातो महादेवस्याहरहः परिचर्याविधिं व्याख्यास्यामः ।

It ends:—इत्याह भगवान् बौधायनः ।

PRAYOGAS OF MAITRĀYAṆĪYA MĀNAVA SŪTTRA.

610.

6271. मानवसूत्रपद्धति । *Mānavasūtrapaddhati*

Substance, country made paper 9¼×4¼ inches Folia, 5 Lines, 13 on a page. Character, Nagara of the eighteenth century Appearance, old and discoloured

A mere fragment of what appears to be a comprehensive work on Paddhati, based on the Māṇava sūttra

4B, इति मान[व]सूत्रपञ्चमाध्याये पद्धतौ तृतीयः खण्डः ।

The fragment begins:—

अथाधानक्रमो लिख्यते ।

अत्र पौर्णमास्यामाधाने चतुर्दश्यामुपक्रमोऽरणिदानादि पूर्णमास्यां मन्थनम् । अमावास्यायामाधाने अमावास्यायामुपक्रमोऽन्याधानं प्रतिपदि । नक्षत्राधाने च यथोक्तनक्षत्र उपक्रमः ।

611.

6390.

Substance, country-made paper 8×3½ inches Folia 1-113 Lines, 7, 8 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, discoloured

Two leaves pasted together were made one. Many leaves were disjointed and separated We have put them together, one side with the other Foll. 3, 9, 13, 14, 15, 17, and 113 are without their obverse sides, while there are seven without their reverse sides, viz the sides bearing the page marks. These must be beyond the number 118 and have been put at the end of the manuscript

It begins:—

श्रीरामाय नमः ।
श्रीरामाख्यं परानन्दसन्दोहाम्रतविग्रहम् ।
महोऽस्तु मे महामोहध्वान्तसन्तानशान्तये ॥
प्रणम्य विष्णुमद्वयं हरं तथा गुरुं तथा ।
प्रवक्ष्यते यतेर्हितं मनोमतं महात्मनः ॥

मन्त्रपारिशिष्टपस्यानप्रस्थाख्यानामाश्रमाणां गाभ्यन (?) ब्राह्म-प्राजापत्य-नैष्ठि(ष्ठी)कावार्त्ताक(?)शालीनयायावराघोरसंन्यासिकवैखानसौदुंबरवालखिल्यफेनपाख्या वृत्तिभेदोऽस्मयोक्ताः । अथेदानीं परिव्राजकाख्यस्य आश्रमस्य कुटीचकबहूदकहंस(सहं)परमहंसाख्या वृत्तिभेदा धर्मभेदोऽस्मया उच्यते । एतत् सर्वं स+मायामुदर्के दर्शयिष्यामः ॥ ननु ॥ यावज्जीवमग्निहोत्रं जुहुयादि(?)त्यादिश्रुतिविरोधात् कर्म्मसंन्यासो नोपपद्यते । नैष दोषः ।

कुटुंबं पुत्रदारांश्च वेदांगानि च सर्वशः ।
यज्ञं यज्ञोपवीतं च त्यक्ता गूढश्चरेन्मुनिः ॥

इत्यादिश्रुतेः कर्म्मसन्नागमस्य विहितत्वात् । विषयविभागोपपत्तेश्च विरक्ताविरक्तत्वेन । एतदप्युदर्के निपुणतरं उपपादयिष्यामः ।

4B अतः परिव्राजकस्याश्रमस्य कुटीचकबहूदकहंसपरमहंसाख्या वृत्तिभेदा धर्म्मभेदोत्तयोर्थ्यंतेऽद्यनि पुष्कलम् ॥

तत्र कैश्चित् श्लोकैरधिकारः कथ्यते कैश्चित् साधारणो धर्म्मः कैश्चिदसाधारणः । कैश्चित् प्रासङ्गिकश्च किंचित् किंचिद्विभागः । असाधारणधर्म्मोक्तिं प्रकरणस्याप्यविरुद्धस्य धर्म्मस्य सर्व्वत्रा+पद्धतिव्याख्याप्रकारः । तत्र ब्रह्मचर्य्यं समाप्यगृही भवेत् । गृहाद्वनी भूत्वा प्रव्रजेदित्याश्रमसमुच्चयः । ... ... यदि चेतरथा ब्रह्मचर्य्यादेव प्रव्रजेदिति । अव्यवस्थितविकल्पोऽपि गृहाद्वनाद्वेति ॥ स्मृतयश्चेममेवार्थमभिदधति ... ... etc, etc.

7B. इत्यादिकाठश्रुतिविहितं संन्यासप्रकारं गृहाद्वा वनाद्वा इति विहितमव्यवस्थितविकल्पं च दर्शयिष्यामः ।

प्राजापत्यां निरूप्येष्टिं सर्व्ववेदसदक्षिणाम् ।
आत्मन्यग्नी(ग्री)न् समारोप्य ब्राह्मणः प्रव्रजेद् गृहात् ॥

इत्यौकरण-अधिसमारोपादिप्रकारस्तु यथा विहिता भगवता बौधायनेन विस्त अथातः सन्यासविधिं व्याख्यास्याम इत्यादिना स एवात्रापि द्रष्टव्यः। आहिताग्नेरनाहिताग्नेरपि उक्तस्तेनैवोक्त सन्न्यासप्रकारस्तच्छेषे तमुदाहरिष्याम ।

अथोत्तर सन्न्यासविधिं व्याख्यास्याम ।

उदगयन आपूर्यमाणपक्षे पूर्वोक्तेन विधिना चरित्वा etc , etc , (The explanation of अथ—Then)

10A, अत(थ) ऊ(उ)र्द्धं रौद्र सन्यास सन्यासविधिं व्याख्यास्याम ।

12A, अत ऊर्द्धं त्रिदण्डिनां सन्यासविधिं व्याख्यास्याम ।

वैखानसा मोक्षमार्गा उक्तानां एकेन विधिना चरित्वा etc , etc

12B, षोडश प्राणायामान् धारयित्वा उत्तीर्य वास पीडयित्वा

अत ऊर्द्ध इति

19A, परिव्राजकस्य संस्कारविधिं व्याख्यास्याम । etc , etc

From what has been quoted above, this appears to be a very exhaustive commentary in the form of a Prayoga, on that part of *Mānava Sūtra* (Manavadharma sūttra) which relates to *Parivrājakāsrama*—the fourth or the last stage of a Brahmana's life It gives, before commencing the actual commentary, a long disquisition which turns on two points (1) propriety of *Karmasannyāsa* or renunciation of the world, (2) the necessity of the three stages—preceding the last—that of Sannyasa

612.

1496 मैत्रायणीयसोमसंस्थापद्धति ।

Maitrāyaniya Somasamsthāpaddhati

Substance foolscap paper 8×6½ inches In book form Lines 22 on a page Folia 71 Extent in slokas 2000 Character Nagara. Appearance, fresh Complete

It treats of the seven soma sacrifices, agniṣṭoma and others

See I O Catal No 399

613

1559 मैत्रायणीयगृह्य[पद्धति] ।

Maitrāyaniya Gṛhya [paddhati]

Substance, foolscap paper 6½×8 inches Folia 29 Lines 21 on a page Extent in slokas 1050 Character Nagara Date 1880 Appearance fresh Incorrect

It appears to be a unique Paddhati based on the Gṛhya sūtras of the Maitrāyaṇins of the Black Yajurveda

Colophons —

5B, इति शान्तिहोम सर्व्वकर्म्मानुक्रमश्च समाप्त । अथ गर्भाधानम्, 6A, इति गर्भाधानविधि अथ पुंसवनाख्यकरणम्, 6B, इति पुंसवनाख्यकरणविधि, इति सीमन्तोन्नयनम्, 8A, इति जातकर्म्म, इति नामकरणविधि, 10A, अथ कर्णवेधविधि, 11B, इति अन्नप्राशनविधि, 14A, इति चूडाकरणविधि, 17A, इति व्रतबन्ध समाप्तः, 18B, इति समावर्त्तनविधि, 19B, इति समावर्त्तगोदानविधिः समाप्त, 20A, इति कन्यावरणम्, 21B, इति जामातृवरणम्, 22B, इति कन्याप्रदानविधिः, 24B, इति प्रथमकर्म्म समाप्तम्, 26B, इति द्वितीयकर्म्म समाप्तम्, अथ तृतीयकर्म्मविधिर्लिख्यते, 28A, अथ चतुर्थीकर्म्म लिख्यते, 29B, इति चतुर्थीकर्म्म समाप्तम् । 29B इति अनुक्रम षोडश संस्कार समाप्त ।

इति मैत्रायणीयशाखायां गृह्ये षोडशकर्म्म। प्रथमपुरुषा की पद्धति॥ श्रीहरिहराय॥

The two parts of this work are called Purusas

It opens with kārikās on the construction of altar

Beginning —

अथ दशकर्म्म आरम्भ[]। सर्व्वकर्म्म-आरम्भे शान्तिकर्म्म-
विधिर्लिख्यते। अथ वेदिकरणम्।
षड्ङ्गुलोनाश्चत्वारः प्राची पश्चाच्च शया।
पूर्व्वार्द्धे+हतीया स्तु सा वेदी पाकयाज्ञिकी॥ अपि वा।
चत्यङ्गुल शय मिता सर्व्वत परिले(लो)खयेत।
द्विगुण तु पुन(र्ध)र्मध्येऽनुत्कर (तु) वत वासव (वतु वासव)।
ॐ तीर्थेन सप्रविश्य एता आयतनमुल्लिखेत्।
अद्भिः प्रोक्ष[?] ततो धिष्ण्य स्तेन कुर्व्वीत [त]दाज।
अथ धिष्ण्यसंस्कारस्तत्र आचार्यस्तारभेत्। स्रुव सोदक[]अ[?]
कमण्डलुं गृहीत्वा धिष्ण्यगोत्करमध्येन प्रविशति धिष्ण्योत्करस्य
पश्चात् प्राङ्मुख उपविशति। तत स्रुवदण्डेन धिष्ण्य खनति।
दक्षिणे त्रीणि खनित्वा (खित्वा) मध्ये त्रीणि तथोत्तरे।
स्फ्य कटे गृहीत्वा तु मृत्तिकामुद्धरेत् क्षिपेत्।
त्रीस्ता प्रक्षेपयित्वा तु तत्र रेखा प्रकल्पयेत्॥
पृथिवी-अग्नि वायु-सोम इन्द्र प्रजापति॥
लक्षणे तु कृते तस्मिन्नग्ने प्रणयन भवेत्॥
उदीची प्रथमा रेखा द्वितीया दक्षिणा स्मृता।
तृतीया चोत्तरा ज्ञेया चतुर्थी दक्षिणा पुन॥
पञ्चमी चोत्तराचैव मध्ये तासा तथापरा।
धिष्ण्यप्रमाणा रेखा[]र्ध्य[] रेखा सर्व्वा यथाक्रमम्॥
षोडशाङ्गुलमाग्नेयी अष्टमी सोमवायवी।
ऐन्द्री प्रजापतिश्चैव अङ्गुलैर्द्वादशभिस्तथा॥

मध्यमेन तु या(यो)रेखा ध्रुवमार्गानुगामिनी ।
तस्याः प्रमाण वक्ष्यामि अङ्गुलै र्द्दाविंशतिस्तथा ॥
रेखानामानुपूर्व्व्येण देवता सम्यकीर्त्तिताः ।
मध्यमायां तु + + + पूर्व्वं पूर्व्वं प्रकल्पयेत् ॥

On the reverse of the last leaf :—"Sent by Dr Mitter on 10 February, 1880."

614.

61. ऋषितर्पण । *Rsitarpana.*

For the description of the MS see L No 841. It is said to belong to the Maitrāyaniya sākhā

It is called ऋषितर्पणम्, but it does not actually concern itself with the details of offering water to the seven Rsis, as the title indicates It seems to deal with all the prelimi naries to ऋषितर्पण, उत्सर्ग and उपाकर्म्म. For in page 2A occurs the following ·

अद्येत्यादि एवन्तिथौ ऋषितर्पण-उत्सर्गोपाकर्म्म-प्रारम्भनिमित्तमिमे सप्तर्षयः साहन्धत्तीकाः सुप्रतिष्ठिता वरदा भवन्तु ।

615.

5990 सप्तर्षिपूजा । *Saptarsipuja*

Substance, country made paper 8½ × 4¾ inches Folia, 17 Lines, 7 on a page Extent in slokas, 180 Character, Nāgara Date, Samp 182t Appearance, fresh Complete

This relates to the worship of seven Rsis with Arundhati On the title page it is called मैत्रायणीयानां सप्तऋषिपूजा ।—

Beg. —श्रीगणेशाय नमः ।

सप्तऋषि-अरुन्धतीऋषितन्धनं स्थापनम् ।

The Post Colophon Statement —

श्रीरस्तु सवत् १८२६ वर्षे श्रावणमासि शुक्लपक्षे दशम्यां तिथौ बुधवासरे लिखितम् । पण्ड्या दुर्लभराम नाथुराम ।, श्रीरस्तु । etc

616.

1919. पवित्रेष्टिः। *Pavitreṣṭi.*

Of the Bhāradvāja School.

Substance, country-made paper. 8¼ × 4¼ inches Folia, 4 Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 70 Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, discoloured. Complete

It begins :—

भारद्वाजीयपवित्रेष्ट्यतिपवित्रेष्ट्योः सूत्रम्। अथ पवित्रेष्टिं व्याख्यास्यामोऽमावास्यायां पौर्णमास्यां वा(या)मग्नीनन्वाधाय वैश्वदेववत् इडावर्हिराहरति प्रणीय च चतुर्गृहीतं गृहीत्वा येन देवाः पवित्रेणेति। अपरं च चतुर्गृहीतं गृहीत्वा प्राजापत्यं पवित्रमिति। अपरं च चतुर्गृहीतं गृहीत्वा इन्द्रः सुनीतीति। अन्वाधानान् ज्ञात्वा आग्नेयमष्टाकपालं निरूप्य पवमानहवींषि वैश्वानरं द्वादशकपालं पञ्चममाग्नेयं परिहाप्य अग्नये व्रतपतये इत्येके समामनन्ति।

Pavittreṣṭi comes to an end in leaf 2A, with the words अयैतदनुसारी प्रयोगः।

Then वसन्ते शरदि वा श्रावण्यां तैमे वा अमावा + + + वैशुः राजावुदकशान्तिप्रतिसरौ कृत्वा स्व पवनस्नानादिपञ्चकान्ते पश्चाद् गार्हपत्यस्य याः पुरस्तादित्यादि श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं ब्रह्मवर्चसकामः ओजस्कामः वीर्य्यकामो वा शुद्धिकामो वा अतिपवित्रेष्ट्या यक्ष्ये।

Leaf 4. इति अतिपवित्रेष्टिर्भारद्वाजसूत्रोक्त[ा] समाप्त[ा]। श्रीराम प्रसन्न।

इति पवित्रेष्टिप्रयोगः समाप्तः।

617.

2078. अतिपवित्रेष्टिहौत्रम् । *Atipavittresti Hautra.*

Substance, country-made paper. 9 x 4 inches Folia, 3 Lines, 12, 13, on a page. Extent in slokas, 60 Character, Nāgara Appearance, discoloured Complete

It is a manual for the use of the Hotri priest for the performance of the Atipavittresti Sacrifices of the Bhāradvaja School of Black Yajurveda.

It begins :—

नमः प्रवक्तेति इत्यादि गमदश सामिधेन्यः सोचिष्केशमस्तमीमहे पवमानः सुवर्जनः(?) पवित्रेणाविचर्षणिः ।

Colophon :—इति भरद्वाजसूत्रोक्त अतिपवित्रेष्टिहौत्रम् समाप्तम् ।

Post Col. :—याज्ये याज्यभागौ च समाप्तौ ।

618.

1630 **काठकगृह्यपञ्जिका** or **काठकगृह्यपद्धतिः ।**

Kathaka Gṛhyapañjikā or Kāṭhaka Gṛhyapaddhati

By Brahmabala, son of Madhavadhvarya

Substance, country-made paper Bound in book form in full leather 10¼×6¼ inches Two paginations, one from 1 to 50 the other from 1 to 65, but the writing is continuous Worm eaten Character, modern Kaṣmīrī Appearance, old.

Last Colophon —

इति श्रीकाठके लौगाक्षिसूत्रे चरकशाखायां गृह्यपञ्जिकायां पञ्चमोऽध्याय । समाप्तेयं गृह्यपद्धतिर्मन्त्रसहिता कृतिर्माधवाध्वर्युतनयब्र(ा)ह्मबलस्य ।

This is a Padhati (manual) based on the Gṛhya Sūtra of Laugākṣī belonging to the Caraka Śākhā of the Kāṭhaka-sub section of the Black Yajurveda

It begins —

अथेकाग्ने समाधान । परमेष्ठिमरणे पुत्रस्याग्निमुपसमाधान । सर्व्वान् उपवासयेत् । अग्नि प्रज्वालयेत् । आकाशमयथूयं मायक्रिया(?) मथेन उदुम्बरेन कसेन अग्नि प्रमयेत् । हिरण्यपाणिं सवितारं वायुमिन्द्रं प्रजापतिं देवा अङ्गिरसो यवामहे इम कव्याद ग्रमयतु अग्निम् इति ।

Colophons —

22A, in the first pagination — इति यजुषि काठके चरकशाखायां लौगाक्षिसूत्रे गृह्यपञ्चिकायां चतुर्थोध्याय (?), 29B, इति श्रीमद्यजुषि काठके लौगाक्षिसूत्रे गृह्य(प)पञ्चिकायां द्वितीयोऽध्याय ।

48A. इति गृह्यपञ्चिकायां तृतीयोध्यायः।

The fourth col. is wanting.

The last or the 5th col. is quoted above

Authorities consulted :—

(1) काठक 2A, (2) मनुस्मृति 2B, (3) गृह्यपद्धतौ 2B, (4) पञ्चचूड़े 3A, (5) लौगाक्षिः 7B, (6) ब्राह्मणम् 8A. (7) गोभिल 8B, (8) काठके लौगाक्षिः 8B, (9) गृह्यसूत्रे 9A, (10) यजुः 12A, (11) वशिष्ठः 17A, (12) विष्णुस्मृतिः 18B, (13) हारीत 18B, (14) प्रातिशाख्य 20B, (15) मार्कण्डेयपुराणम् 20B, (16) शौनक 32B, (17) ब्रह्मपुराण 39B, (18) ज्योतिष, (19) शाख्यायनगृह्यम् 47A, (20) शंख (21) लिखितः (22) आश्वलायन गृह्यम् 50B.

(23) परिभाषा 4A, P. II, (24) श्रुतिः 5A, (25) गौतमः 6A, (26) गृह्यमदभार्गवः 6B, (27) याज्ञवल्क्यः 8A, (28) अङ्गिराः 8B, (29) आचाराध्यायः 9B, (30) विष्णुधर्म्मोत्तरः 22A, (31) ब्रह्मनिरूपणम् 27A, (32) वृद्धशातातपः, (33) यमः 28A, (34) मार्कण्डेयः 28B, (35) कात्यायनः 28B, (36) प्रचेताः 29B, (37) जमदग्निः 29B, (38) अत्रिः 30A, (39) व्याघ्रः 30B, (40) मरीचिः 31A, (41) श्राद्धपद्धतिः 31A, (42) वृद्धगौतमः 31B, (43) मत्स्यः, (44) ब्रह्माण्डपुराणम्, (45) विष्णु, (46) आदिपुराणम्, (47) भारद्वाजगार्गीयाणां स्मृतिः, (48) गृह्यपरिशिष्टम्, (गृह्यपरिशिष्टे तत्र मनुः) 42B; (49) पद्धति—as तथा च पद्धतौ लौगाक्षिः 42B, (50) व्यासः 59A, (51) आश्वलायनः।

Topics dealt with :—

First pagination :—

1B. अथ एकाग्नेः समाधानम्। 17B. वसथ्यो वा पक्तारः समाप्तः। 18B, इति यजुषि काठके चरकशाखायां लौगाक्षिसूत्रे गृह्यपञ्चिकायां दर्शपूर्णमासस्थायंप्रातर्होमविधिः। 19A. अथ वैश्वदेवः। 22B. इति पाकयज्ञः। 24A. इति ब्रह्मदेयाविधिः। 25B. अथातो हविष्यकल्पं व्याख्यास्यामः। 27A इति कन्यासंस्काराः। 27A, इति प्रास्थानिकमन्त्राः। 27B, इति प्रास्थानिकं

कर्म। 37A इति उदाहविशाषहोमविधि। 38A इति दम्पत्योः श्वशुरगृहागच्छतो विधिः। 38B इति प्रायश्चित्तहोमः। 39A इति गमनम्। 39B अथाभिधारणम्। 40A इति यथाक्रम विवाहमन्त्र समाप्तम्। 40A अथ उपनयनविधि व्याख्यास्याम। 41A इति सीमन्तोन्नयनविधि। 41B इति पुंसवनम्। 42B इति जातकर्म। 45B इति नामकरणमन्त्रा। 45B इति निष्क्रमणान्नप्राशनम्। 46A इत्यादित्यदर्शनम्। 46B इति चन्द्रदर्शनम्। 47A इत्यन्नप्राशनविधिः। 48A इति चूडाकरणम्। 48A इति विद्यारम्भ।

Second pagination —

3A इत्युपनयनहोम। 3B इति त्रैविद्यक। 4B इत्यमौञ्जनम्। 7A अथ सान्तपन। 8A इति कृच्छ्रातिकृच्छ्रयोर्विधिः। 8B इति व्रतोपायनम्। 10A इत्याध्यायोपाकरणमन्त्रा। 11B इति चातुर्होत्रिकम्। 12A अथार्षं वस्त्वध्ययनानि। 12B इति श्रावणी। 13A इति कर्मातिदिष्टमन्त्राः। 13B इत्याश्वयुजी चाग्रयाणि। 14A इति गोमता विधि। 16B इति कुशाख्यार्घविधिः। 16B अथ श्राद्धे च्छन्दोदैवतादि। 17A इति श्राद्धार्घम्। 17A अथ पञ्चाग्निव्रतविधानम्। 18A अथ पञ्चाग्निविधि। 19A इति न्यासकर्म। 21B समाप्तश्चाथ पञ्चाग्निविधिः। 23A इत्याग्रहायणीमन्त्रा। 25B इति तृतीयान्यष्टका। 25B इति विशेषाष्टका। 33B अथ ब्राह्मणपरीक्षा। 39A इति द्विपिण्डकस्य श्राद्धकालेषु श्राद्धदर्शविधि।

12A इति पिण्डपितृयज्ञ। 12A, इति पाराशर्यादिप्रेतकर्म। 12B अथ सापिण्ड्यसमये उदाहहोमकृति। 14A इति त्रिपुष्कराणि। 17A अथास्थिसञ्चयनपद्धति। 47B इति पर्णपुरुषविधानम्। 47B अथोदकक्रिया। 47B अथ प्रेतपिण्डदानविधि। 50B इति प्रथमश्राद्धादिसपिण्डीकरणान्त मथा। 50B अथ नवश्राद्धम्। 55A अथ प्रथमश्राद्धस्याष्टकाहोम। 55B अथ सपिण्डीकरणम्। 60A इति पाशुनीमन्त्र। 62A इति गोशान्ति। 63A इत्यद्भुतशान्ति। 63B इति कूर्चलक्षणम्। 64B इति कुमारीयज्ञ।

619.

10910. सोमप्रयोग। *Somaprayoga*

According to the rules of Hiraṇya Keśin

By Maitrdatta.

Substance country made paper 9×3¼ inches Folia 12 Lines, 14 on a page Character Nāgara of the eighteenth century Appearance, discoloured

Beginning —श्रीगणेशाय नमः।

ज्योतिष्टोमस्य अग्निष्टोमस्य प्रयोग। प्रथम करिष्यमाणसोमाङ्गत्वेन गणपतिपूजन पुण्याहवाचनं नान्दीश्राद्धं विधाय राजानमाहूय मधुपर्कौदनेन पूजयेत् पुरस्तादीक्षात। ततो यजमान सोमप्रवाक वृणीते त्व सोमप्रवाको भवेति। बाढमिति सोमप्रवाक। यजमानस्त गन्धादिनाभ्यर्च्य सोमप्रवाकमृत्विग्भ्य सोम प्रब्रूहीति सप्रेष्य ज्योतिष्टोमेन अग्निष्टोमेन सप्तवर्ग्येण रथन्तरसाम्ना धनगुदक्षिणेन अहं यक्ष्ये इति प्रतिजानीते।

35B, अथ महाभिषव—A mere fragment.

It is carefully corrected On the obverse of the first leaf it is called हिरण्यकेशी माइदत्तीय सोमप्रयोग, in the same hand in which the corrections are made

620.

1. अग्न्याधान पद्धतिः। *Agnyādhānapaddhati*

By Lalla Dhuṇḍhi

Substance country made paper 11×5 inches Folia 56 Lines 11 on a page. Extent in ślokas 1850 Character Nagara Appearance, tolerable Complete

See L. 122 The MS described there is incomplete The present MS is complete

The second verse gives the object of the work.

वृत्तिभाष्याविरुद्धं हि हिरण्यकेशिशाखिनाम् ।
कुर्व्वेऽनुष्ठानसंसिद्ध्यै अग्न्याधानस्य पद्धतिम् ॥

The topics treated of ,in the work are thus summed up at the end.

आधनमादावधिकारपूर्व्वं श्रुतिस्मृतिप्रेरितचित्तपूर्व्वम् ।
इष्टिद्वयादिप्रतिपादनञ्च ततोऽग्निहोत्रस्य नवप्रसक्तिः ॥ १ ॥
आरम्भणं दर्शविधेः परस्तादुत्सर्गपूर्व्वा पुनराहृतिश्च ।
तृतीयमाधानमथाग्निहोत्रं प्रवासभागन्तु कृते गृहस्य ॥ २ ॥
ततः प्रकृष्टं स्वगृहस्य यानमाग्न्याधयेष्टिः त्रितयानुकल्पा ।
एतत्समन्तस्तु यथाधिया मया निरूपितं तत्प्रविचार्य्यतां बुधाः ॥

The Pradhānasamkalpa begins in p. 20B, and ends thus in p. 32A. इति हिरण्यकेशीये पूर्णाङ्गमन्त्रमग्न्याधानम् ।

The author speaks of himself in the following two verses:—

सूक्तं वापि दुरुक्तं वा यत् स्यात्तत्तु विशोध्यताम् ।
तस्मौ दुर्विद्गृहं भूयः प्रार्थये तद्विदो जनान् ॥
कृतिरियं भृगुवंशसुवंशजतत्परशुरामपदाब्जयुगेऽर्पिता ।
मतिमता तनुता मनसो मुदं मखकृता सुकृतिं फलभूरिदा ॥

The works and authors quoted in this book are:—

(1) कण्व (2) याज्ञवल्क्य (3) त्रिकाण्डमण्डन (4) यज्ञपार्श्व (5) बौधायन (6) भारस्कर (7) पैङ्ग्य (8) कात्यायन (9) वैखानस (10) यज्ञपार्श्वपरिशिष्ट (11) परिभाषासूत्र ।

The authorities quoted are all very old—one of the latest being Trikānda-Mandana which being quoted by Hemadri, must have been composed before the middle of the 18th century.

The MS. is written in the bold Devanagara hand of the eighteenth century.

The Last Col.—इति श्रीसत्याषाढहिरण्यकेशिसूत्रानुसार्याधानपद्धतौ सानुकल्पाग्रयणेष्टिप्रयोगः।

इत्याधानपद्धतिः समाप्ता शुभं भूयात् परशुरामाय नमः।

शिवार्पणमस्तु।

The Post Col Statement in a different and later hand:—
इदं पुस्तकं देवीमनाम्नो महादेवात्मजसिद्धेश्वरदेवस्य।

The MS. was worm-eaten and slips of paper have been pasted at the ends of the leaves

621.

2814. *The Same.*

Substance, country made paper 9¾×4 inches Folia, 73 to 77. Lines, 11 on a page. *Character, Nagara of the nineteenth century* Appearance discoloured Fragment

Topics.

75B, अथ यवाग्रयणम्, 76A, अथ श्यामाकाग्रयणम्; 77A, इति श्रीसत्याषाढहिरण्यकेशिसूत्रानुसार्याधानपद्धतौ सानुकल्पाग्रयणेष्टिप्रयोगः।

It ends.—
आधानमादावधिकारपूर्वं, etc.

The Last Col—इत्याधानपद्धतिः समाप्ता।

622.

2705. पिण्डपितृयज्ञप्रयोगः। *Pindapitryajñaprayoga.*

Substance, country made paper 9¾×4½ inches Folia, 4 Lines, 9 on a page Extent in slokas, 70 Character, Nagara Appearance, discoloured Complete

It is based on the Hiranyakeśisūtra.

Colophon—इति हिरण्यकेशिसूत्रानुसारिपिण्डपितृयज्ञप्रयोगः।

Post Col.:—धारपुरे काशीनाथ।

It begins —

श्रीगणेशाय नम । अथ पिण्डपितृयज्ञ ।
पश्चात्त कर्म्म निर्वर्त्य वैश्वदेवन्तु साग्निक ।
पिण्डयज्ञ तत कुर्यात् ततोऽन्वाहार्यकं बुध ॥

पश्चात्त कर्म्म नामान्वाधान । उपवेशकर्म्मानन्तर यजमानो वैश्वदेव कृत्वा दक्षिणाग्नि प्रज्वाल्य । etc, etc

623

5722 हिरण्यकेशिसूत्रप्रयोगरत्नम् । *Hiranyakesi sutraprayogaratna*

By Mahesa Bhatta, son of Mahadeva

Substance country made paper 9¼×4¼ inches Folia 81 Lines 9 to 11 on a page The 82nd leaf is missing Extent in slokas 2100 Character Nagara of the eighteenth century Appearance old and worn out

It contains the first prakarana only

Beginning —

प्रणम्य गोपालमनन्तमाद्य
नेत्राञ्चलानन्दितगोपवृन्द ।
स्मार्त्तप्रयोग विदधाति यत्नात्
हिरण्यकेशीयविधौ महेश ।
सत्याषाढमुनि वन्दे सर्वकर्मप्रसमन्वितम् ।
योऽनुष्ठेयपदार्थाना क्रमकल्पमकल्पयत् ॥
यत्कृता वेदवृत्तिमाश्रियन्ते विपश्चित ।
माहदत्तस्थिर जीयाद्वृत्तिरूपेण तत्त्ववित् ॥

अथ सस्कारप्रान्तिश्राद्धाख्यप्रकरणत्रयेण हिरण्यकेशिसर्व्वस्मार्त्तकर्म्मणा प्रयोगोऽभिधीयते । तत्राद्ये सस्कारप्रकरणे गर्भाधानादय सस्कारा ॥

About a fourth of the last leaf is pasted over with transparent paper

Col —इति श्रीसत्याषाढहिरण्यकेशिस्मार्त्तप्रयो + + + + + + +
+ + + + द्वात्मजमहेशभट्टकृतौ सस्कारप्रकरणम् ।

Post Colophon :—+ + + + + + + + + + + + वैशाखशुद्धद्वतोयायां संस्कारप्रकरणं सं।

624.

5813. हिरण्यकेशिस्मार्त्तान्त्येष्टिहौत्रपद्धतिः।

Hiranyakeśi Smārtāntyeṣṭi Hautrapaddhati.

Substance, country-made paper. 6¼×5 inches. Folia, 29. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Nāgara in a modern hand. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—इति हिरण्यकेशिस्मार्त्तान्त्येष्टिहौत्रपद्धतिः।

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः। ॐ।

अथ हिरण्यकेशिस्मार्त्तहौत्रविधानान्त्येष्टिपद्धतिप्रारम्भः। ॐ।

एवंगुणविशेषणविशिष्टायां पुण्यतिथौ अमुकगोत्रस्यामुकशर्मणः पितुर्जन्मप्रभृतिमरणपर्य्यन्तं ज्ञानाज्ञानतः etc', etc. ....पातकानां निरासार्थं गोप्रतिनिधिभूतं हिरण्यद्वारा कृच्छ्रत्रयमितब्रह्म [प्राय]श्चित्तं करिष्ये।

625.

10411. हिरण्यकेशिस्मार्त्तान्त्येष्टिप्रयोगः।

Hiranyakeśi Smārtāntyeṣṭiprayoga.

Substance, country-made paper. 9¼×4 inches. Folia, 101. Lines, 6, 7 on a page. Character, bold, beautiful Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

The above title of the MS. appears on the obverse of the first leaf.

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः।

अन्त्येष्टिप्रयोगप्रारम्भः॥

गोमयेनोपलिप्तायां भूमौ तिलकुशास्तिनसहितायां तुलसीसहितायां दक्षिणाग्रकुशास्तृतायां भूमौ उपविष्टस्य मुमूर्षोः कर्णे ब्रह्मविदाप्नोति भृगुर्वै वारुणिः इत्यादि नारायणनामानि पवित्राणि श्रावयेत्।

626.

2023. अन्विता or प्रयोगदीपिका । [illegible]

Prayogadīpikā

By Tālavṛntanivāsī Keśava

Darśapūrṇamāsa chapter only

Quoted by Trikāṇḍamaṇḍana (See Kārikā 92)

For the manuscript and the work see L 1234

Colophon —

एषा त्रैविद्यवृद्धेन तालवृन्तनिवासिना ।

केशवेन कृता वृत्तिः प्रयोगस्य प्रदीपिका ।

इति दर्शपूर्णमासान्विता समाप्तिमिति ।

Post Col —संवत् १६०२ सिद्धार्थसंवत्सरे आषाढकृष्णैकादश्यां बुधे सदाशिवेन लिखितं स्वार्थं परार्थं च ।

Hitherto the author was known only by his epithet Tālavṛntanivāsī The present manuscript gives clearly the name of the author as Keśava

This refers to the first three praśnas of the Āpastamba Śrauta sūtra

626A.

167 *The Same*

By Tālavṛntanivāsin, with the surname Traividyavṛddha

For the MS see L 1351 It refers to chapters X—XIV of the Āpastamba Śrauta sūtra See I O Catal No 305

Beginning:—अथ सोमप्रयोग उच्यते। सोम ओषधिविशेषः तत्साध्य-त्वात् कर्मनाम अनेन यक्ष्यमाणः सोमेन यक्ष्यमाणः।

20B. दशम, पटलः। समाप्तः सोमप्रश्नः।

अथातिथ्यः। 40B. इति तालवृन्तनिवासिहृतायां प्रयोगदीपिकायां अग्नीषोमीयतन्त्रं समाप्तम्।

मध्यरात्रे बुध्वा त्रिभागावशिष्टायां रात्रौ ब्रह्मणा सह etc, 50A. इति प्रथमः पटलः, 52B. इति द्वितीयः पटलः, and so on 68B. अष्टमः पटलः, समाप्तः प्रश्नः।

अभिषवादि माध्यन्दिनं सवनं तायते। 71B. प्रथमः पटलः, 76A. द्वितीयः पटलः। समाप्तं माध्यन्दिनं सवनं। आदित्यग्रहभक्षं तृतीयं सवनं इति आदित्यपात्रं प्रक्षाल्य आदित्यपात्रद्विदेवत्यग्रहसम्पातेभ्यो गृह्णाति। 78B. तृतीयः पटलः, 81, चतुर्थः पटलः, 83A. पञ्चमः पटलः। अवभृथस्य तन्त्रं प्रक्रमयति। अवेदिपक्षस्य वेदिपक्षस्य चातुर्मास्यमुक्तं इत्यादि। 85B. षष्ठः पटलः, 87A. समाप्ता अनुवन्ध्या, 90B. समाप्ता उक्थ्यसंस्था, 92A. इति षोडशिनः संस्था समाप्ता; 93B. समाप्तो ऽतिरात्रः, 94A. एता संस्था अग्निष्टोमस्य गुणविकाराः।

96A. इति संस्थाभेदः प्रथमः पटलः, etc, etc. 109A षष्ठः पटलः, 110B. समाप्तं संस्रवप्रायश्चित्तम्, 116A. दीक्षितानामाहवनीय उत्तरवेदिकः, 119B. सप्तमः पटलः, 124B. यज्ञं समाप्य परिभक्ष्य कर्म करिष्ये इति सङ्कल्प्य सामीन् विहृत्य यथा पुण्यमिति जुहोति। The MS. is incomplete.

627.

1352. **त्रिकाण्डमण्डनम्** or **आपस्तम्ब सूत्रध्वनितार्थ-कारिका।** *Trikāṇḍamaṇḍana or Apastamba sūtra-dhvanitārtha Kārikā.*

By Trikāṇḍa maṇḍana Bhāskara Miśra, son of Śrīkumāra Svāmī.

With the commentary called Padaprakāśikā

Substance, country-made paper. 13¼×8¼ inches. Folia, 30+12+37, in Tripatha form. Character, Nāgara in a very modern hand. Appearance, fresh.

For the text see L 4170 and for the commentary L 4171 The text is quoted by Hemadri See Cat Printed in the Bibl Ind.

There are three separate paginations The first in 30 leaves contains the first kanda The second in 12 leaves contains the beginning of the second khanda, of which the copyist did not get the rest The third has 37 leaves, containing the third and the fourth kāndas

Rājendralāla's Manuscript referred to above contains only the first two kandas

628.

2013 *The Same* (With Padaprakāsikā)

The first only of the four kāndas.

Substance country made paper 12× ¾ inches Fol a –o Lines 10 to 16 on a page Character Nāgara Date Samv 1713 Appears ee fresh

Aufrecht says that Karka has a comm on the kārikās

629.

7936 *The Same* (Text only)

Substance country made paper 9¾×2¾ inches Fol a, 18 Lines 11 on a page Character Nagara of the eighteenth century Appears ee discoloured A mere fragment.

5B, इति त्रिकाण्डमण्डनभास्करस्वरिकृतान्वारम्भणीया, 6B, इति वादिमुद्गरकुठारश्रीमत्कुमारस्वामिसूनुत्रिकाण्डमण्डनभास्करमिश्रसोपपत्तिकृतापस्तम्बसूत्रध्वनितार्थकारिकासु पुनराधेय, 18A, इति त्रिकाण्डमण्डने व्यामयण समाप्त ।

पशुबन्धस्य वक्ष्यामि प्रयोग सुखबुद्धये ।
विनायकस्य वाग्देव्या विदुषा च प्रसादतः ॥

The fragment ends abruptly in Pasubandha

630.

1077 *The Same*

Substance country made paper ¾×3¾ inches Fol ... Lines ... on a page Character Nāgara Date Samv 1759 Appears ... fol ... 11...

A fragment containing Vājapeya Kārikās, based on the 7 chapters of Prasna 8 of the Āpastamba Srauta Sūttra.

Beginning.—श्रीः। त्रिकाण्डमण्डनकृता वाजपेयस्य कारिका।

जीयात् सर्व्वोत्तरा लोके ह्यापस्तम्बानुसारिणी॥

वाजपेयविधिं वक्ष्ये सर्व्वविद्दनुज्ञया।

आपस्तम्बानुसारेण ज्ञात्वा सूत्रान्तराण्यपि॥

वाजमन्नं द्रवं पेयमन्याभ्यासे विपर्य्ययाः।

वाजपेय इति प्रोक्तो नित्योऽसौ जीवतश्च सः॥

End:—अन्यानि राजचिह्नानि यानि कुर्व्वन्ति पार्थिवाः

कर्त्तुमर्हति तान्येषा छन्दोगानां निरूपणात्॥ ३५२॥

Col.:—इति श्रीवादिघटमुद्गरकुठार० वाजपेयः समाप्तः।

Post Col.:—संवत् १७८३ माघशुद्ध १५ लिखितमिदं श्रीलक्ष्मणेन। शुभं भूयात्॥

The present work contains four kāndas: Adhikāra, Pratinidhi, Punarādhāna, Ādhāna

See I O. Catal. No. 312, which describes the first kānda.

631.

11077. **प्रयोगरत्नमाला।** *Prayoga Ratnamālā.*

By Caundapācārya, Minister of Vira Bhūpati, son of Bukka of Vijayanagari

Substance, country made paper. 12½ × 1¾ inches. Folia, 66 Lines, 10 on a page. Character, modern Nāgara Appearance, fresh

A commentary in the form of a Prayoga, on the Āpastamba Srauta Sūttra The introduction is historically interesting.

Beg.:—नमो विरिञ्चिविष्णीशभेदेन परमात्मने।

सर्गस्थितिविनाशानां व्यक्तये व्यक्तमूर्त्तये॥ १॥

... ...

पदवाक्यप्रमाणानां पारदृश्वा(श्वो)मदाशयः।

साख्ययोगरहस्यज्ञो ब्रह्मविद्यापरायणः॥ ४॥

वेदार्थविशदीकर्त्ता वेदवेदाङ्गपारवित् ।
विद्यारण्ययतिर्जातः श्रौतस्मार्त्तक्रियापरः ॥ ५ ॥
श्रीश्रीगद्याचार्य्यमुखैर्विद्वद्भि र्भाष्यश्रोत्तमैः ।
व्याख्यत्ताभ्यस्तत्त्वं त्वं भमन्तार्थमिति स्फुटम् (?) ॥ ६ ॥
समुन्मीलित-सर्व्वाङ्ग-कलार्था भारती यतः ।
तं भारतीतीर्थगुरुं लौकिकगुरुमाश्रये ॥ ७ ॥
अस्ति स्वस्तिनिवासो वा वासुदेवनिवासभूः ।
क्षीरनीरनिधिः पद्म-सुधाकरसुधाकरः (?) ॥ ८ ॥
ततः समुदभूद्वरियशसः शशलाञ्छनः ।
योऽसौ श्रुतिशिरोरत्नशिरोरञ्जितविग्रहः ॥ ९ ॥
तस्मादजनि भूपालकुलं कलिमलापहं ।
यादवं यदजन्मापि जन्मालब्ध परः पुमान् ॥ १० ॥
तत्राभूत् संगमः सम्राट् साम्राद्याधिकसंगमः ।
हरिरप्यवतारागा एको नान्येन संगमः ॥ ११ ॥
ततोऽभूवन् पञ्चभूपा भूतवज्जगतः कृते ।
धर्य्यपञ्चापभुक्तोग्रकेशकंपमुदारयाः ॥ १२ ॥
तेष्वन्यकृतदिक्पाल(त्रुटितं) + + + +
वेदान् व्यास्यन् माधवार्य्यं सायणार्य्यं वपुर्धरः ॥ १३ ॥ (?)
तस्मात् समुदयं प्रापदुदयाद्रेरिवांशुमान् ।
करपूरितसर्वाङ्गः श्रीमान् हरिहरेश्वरः ॥ १४ ॥
प्रस्वदाकामितादब्धिभुवनाद्वान्दमश्रियां । (?)
व्यधादपि पुराणानि महादानानि षोडश ॥ १५ ॥
तस्मादभूद्धरिधामा युवभूकमहीपतिः ।
यः प्राचीमाक्रमीदुद्यन्नथ सर्व्वा दिशो वशी ॥ १६ ॥
... ... ॥ १७ ॥
तिप्पंवा नाम तस्याभूद्राज्ञी गुणगरीयसी ।
देवपत्न्यो भजन्त्याशाः शच्याद्या यद्धिया भ्रमम् ॥ १८ ॥
तस्मादस्या समुदभूद्भूपतिः श्रीभुवनोपतिः ।
कर्मब्रह्माभ्यसीनेन कर लिवेन कलीकृतः ॥ १९ ॥

किंचावचितधर्म्मेण येन श्रीभूसमे प्रिये ।
पद्मामह्णागंविकादेव्यौ दिव्यतो दिव्यलीलया ॥ २० ॥
अलभत् कौ विक्रियघोः पुमर्थाँस्त्रगर्यांस्तयोः ।
द्दय्यैपेप्र-समुद्देप्र-भुक्त-भूप-रघूत्तमान् ॥ २१ ॥

... ...

स कदाचिद्भूपतीन्द्रः पालयन् धर्म्मतः प्रजाः ।
संप्रार्थितो द्विजैः श्रौतं विप्रदीकर्त्तुमुद्यतः ॥ २५ ॥
विचार्थं विदुषां मध्ये चौण्डपाचार्य्यमदीदिप्रत् (?) ।
व्याचक्ष्वाध्वरतन्त्रं त्वं समन्तार्थमिति स्फुटम् ॥ २६ ॥
किं स्तुमश्चौण्डपाचार्य्यं जातं तत्र महाकुले ।
वप्रिप्लावंघतीमुख्या यत्कुले मृह्मेधिनः ॥ २७ ॥
वरिष्ठो वाधि(रि)ष्ठकुले चौड़पार्य्यः समन्ततः ।
कर्माम्बा गृहिणी तस्य भारद्वाजकुलोज्ज्वलिनः ॥ २८ ॥
आद्यादिवातो मिथुनादभुवन् महिताः सुताः ।
चौण्डपार्य्यादित्यदेवामंचपार्य्याभिधास्त्रयः ॥ २३ ॥

... ...

उत्साही (हि) सर्व्वकृत्येषु प्रभुमंत्र्यनुजदय ।
चौण्डपार्य्योऽमात्यवर्य्यः सोऽभूद् भूपतिभूपतेः ॥ २१ ॥
सद्गुरूपात्तसद्विद्यो विद्याभट्टार्य्यसूरिभिः ।
विद्वत्प्रयोगं सकलं क्रतूनामकरोद्यतः ॥ ३२ ॥
कल्पसूत्रेष्वनेकेषु सर्व्वक्रतुसमन्वयात् ।
आपस्तम्बाचार्य्यसूत्रं प्रधानं प्रभुरत्वतः ॥ ३३ ॥
व्याख्यास्यते च तत् सूत्रं चौचोद्गात्रे प्रसंगतः ।
सूत्रार्थ-मन्त्रभाष्यार्थ-प्रयोगप्रतिपादनैः ॥ ३४ ॥ etc.

... ...
... ...
... ...

3.1, श्रिंमत्प्रन्त्रात्मकं सूत्रमापस्तम्बमुनेरितं ।
श्रीवामट्टप्रकाशंकर्मबोधक नच पद्यभिः ॥

पञ्चविंशादिभि प्रश्नैगार्ह्यस्मार्त्तविनिर्णय ।
इतरै पञ्चविंशत्या श्रौततन्त्र प्रपञ्च्यते ॥
तत्रादिमैर्नवप्रश्नैर्दर्शविधिक्रम ।
अन्यै षोडशभि सोम प्राधान्येन प्रपञ्चित ॥
तत्रादिमैस्त्रिभिर्दर्श पूर्णमासौ तदादिमे ।
एकादशपिण्डपितृयज्ञोपि प्रतिपादित ॥
चतुर्थे तद् यजमानमाधान पञ्चमे मतम् ।
षष्ठेग्निहोत्राग्रयणे सप्तमे पशुरष्टमे ॥
चातुर्मास्यान्यथाप्रायश्चित्ताना नवमे विधिः ।
अग्निष्टोमप्रपञ्चोऽथा पञ्चभिर्दशमादिभि ॥ etc

25A, इति श्रीमद्राजराजाधिराज परमेश्वर श्रीवीरहरिहर-महाराज-साम्राज्यधुरंधर प्रतापैक भुक्तभूपालचौरार्णव पूर्णचन्द्रस्य राजव्यासराजवाल्मीकि कर्मब्रह्माध्वनीनस्य श्रीवीरभूपतिभूमिपालस्य मन्त्रिणा चिन्ताग्रनदनेन आदित्यदेव मखपाध्यायजन्मना चौण्डपाचार्येण विरचिताया आपस्तम्बीयाध्वरतन्त्रसूतन्त्र व्याख्याया प्रयोगरत्नमालाया परिभाषापरिच्छेद ।

40A, ०प्रथमप्रश्ने प्रथमः पटल

52B, कर्हिचिच्छ्रद्धाश्रवणवेदाद्युक्तिसुगन्धिभि ।

भक्तिप्रसूनै पुष्यातु पुमथान पुरुषोत्तमः ॥ द्वितीय पटल ।

66B, इति श्रीचौण्डपाचार्य विरचितायमापस्तम्बाध्वरतन्त्रसूतन्त्रव्याख्याया प्रयोगरत्नमालाया प्रथमप्रश्ने तृतीय पटल

कर्मब्रह्माध्वनीनस्य मन्त्री भूपतिभूपतेः ।
व्याचष्टे चौण्डपाचार्य साम दोह्रादिक कृती ॥

The MS ends abruptly in the beginning of the 4th Patala

See Burnell 16B Burnell says "He must have written about 1420—50 This introduction completely changes the received order of succession in the Vijayanagara dynasty but is probably more correct than the four or five lists collected by Lassen

632

8927 *The same*

Substance country made paper $10^1 \times 4^1$ inches Fol a, 50 Lines on a page Character Nagara of the eighteenth century Appearance coloured Date S K 167

Beg —मासानन्तर दर्शं इति व्याख्यास्याम

विप्रकीर्णानेकशाखागतमन्त्रब्राह्मणार्थवादगतानविरुद्धापेति

क्षोपसंहारेण न्यायव प्रतिपादयिष्याम etc, etc

The Col —इति श्रीमद्राजाधिराज परमेश्वर वीरहरिहर मह

साम्राज्यधुरन्धर प्रतापयुवभूक्कभूपालचौरार्णव पूर्णचन्द्रस्य

व्यासराजवाल्मीकि कर्म्मब्रह्माध्वनीनस्य श्रीवीरभूपतिभूमिपा

मन्त्रिणा चिन्ताप्यानन्देन आदित्यदेवसद्मपाचार्यायजन्मना च

पाचार्येण विरचिताया आपस्तम्बीयाध्वरतन्त्रस्वतन्त्रव्याख

प्रयोगरत्नमालाया प्रथमे प्रश्ने ऽष्टम पटल ।

वाणाब्धिरसभूप्राके मार्गमासा(?) तिथौ रवौ ।

प्रयोगादारत्नमालामलिखद्विबुधाग्रणी ।

633

217 **नक्षत्रेष्टिप्रयोगः ।** *Naksattrestiprayoga*

By Bhardvaja Kesava Somayaji

Substance country made paper $8^1 \times 4$ inches Fol a 27 Lines 9 on a page Extent slokas 468 Character Nagara Date Sam 1682 Appearance tolerable Complete

Post Col Statement —

संवत् १६८२ मिति मार्गशीर्षवद्य ७ सोमवार ।

For another copy of this, see C S 120

A manual for the performance of Naksattresti, in which sacrifices are made in honour of the stars, in accordance with the school of Āpastamba, although based on the Bandhayana sūtra

Ends —

नक्षत्रेष्टौ प्राह बोधायनस्तु
तत्र आपस्तम्बसूत्रोक्तमार्गं ।
बालानां तद्बोधनार्थं जगाद
भ[ा]रद्वाजः केशव सोमयाजी ॥

From the mention of the name of Baudhāyana in the concluding statement, Aufrecht is misled to think that it belongs to the school of Baudhāyana. The mention of Baudhāyana, however, is made there simply as an ancient expounder of Nakṣatreṣṭi. तत्र in the second line should be corrected into तत both for the sense and the metre and then the meaning of the whole verse would be clear that Baudhāyana wrote on Nakṣatreṣṭi, and it is according to the precepts of Āpastamba that Keśava Somayājī, wrote for the boys, on the same subject.

634

10439 *The Same*

Substance country-made paper. 10¼ × 4¼ inches. Folia 19 1; counting (after the 11th leaf a new pagination begins from 1 without any reason and continues to No. 7, the last leaf being marked 18 on the left-hand upper margin and 11 on the right-hand lower margin in a later hand). Lines 11-12 on a page. Extent in ślokas 40. Character Nāgarī of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete. Incorrect.

Beginning —

ज्योतिषामयनेनेष्ट्वा + + + + ज्योतिष्ट्वमुपपद्यते एतेन मृत्यु
जयतीति ह स्माह भगवान् बोधायन । इयं बौधायनेन काम्येष्टि-
प्रकरणे सूत्रद्वयेनोक्तस्य प्रयोगस्य आपस्तम्बसूत्रोक्तमार्गेण प्रयोग-
वृत्ति क्रियते । बोधायनाचार्येण काम्येष्टिप्रकरणे नक्षत्रेष्टि-
प्रयोग सूत्रद्वयेनोक्त । आपस्तम्बेनानुक्ता अपि नक्षत्रेष्टय इज्याया
तया कर्तव्या सत्यापस्तम्बीये अनुक्तमन्यतो ग्राह्यमिति वचनात् ।
कपर्दिस्वामिनापि नक्षत्रेष्टीना कर्तव्यत्वेन उक्तत्वाच्च ॥

... ...

सा या वैशाख्याः पौर्णमास्याः पुरस्तादमावास्या भवति सा स + + संवत्सरस्यापभरणीभिः संपद्यते तस्यामारभेतेति ॥ अस्याय- मेवार्थः ॥ नक्षत्रेष्टीः (ष्टिः) करिष्यन् चैत्रमासस्य वा वैशाखमा + मावास्यायामपभरणीनक्षत्रयोगे सति तस्यामौपवसथ्यं कृत्वा परेद्युः प्रकृतौष्ट्यनन्तरं [न]क्षत्रेष्ट्यारम्भं कुर्वन्ति ॥

Col. :—नक्षत्रेष्टिप्रयोगः समाप्तः ॥

The following is written on the reverse of the last leaf :—

नैमिषस्थ-मालवीय-भारद्वाजी--रामचन्द्रसोमयाजी-श्रौताधानपद्धत्यादिकार- + +तत्पुत्रजातीयभारद्वाजी-केशवसोमयाजीष्ठतं नक्षत्रेष्टिप्रयोगोयं ॥

635.

1018. सौत्रामणि-कौकिलीपयोग्रहप्रयोगः ।

Sautrāmaṇi Kaukilīpayograhaprayoga.

By Rāmacandra Vājapeyī.

Substance, country-made paper. $9\frac{3}{4}\times4\frac{1}{2}$ inches Folia, 4 Lines, 15 on a page. Extent in ślokas, 180 Character, Nāgara. Date, Sam 1790 Appearance, old Complete.

A manual for the performance of a special form of Sautrāmaṇi-offering in accordance with the school of Āpas tamba

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः ।

कौकिल्याः पयोग्रहमाश्रित्य प्रयोगः उदगयन आपूर्यमाणपक्षे पुण्ये नक्षत्रे पर्व्वणि वा प्रातरग्निहोत्रं हुत्वा प्राणानायम्य सङ्कल्पं करोति "कौकिल्या सौत्रामण्या यक्ष्ये स्वर्गार्थमिति" ।

It ends thus :—

समाप्ते पशुबन्धे । आदित्यचरुः । द्वादशमासा दक्षिणा इष्टि- संस्थिता ब्राह्मणतर्पणान्ता इष्टयः पशुबन्धाश्च नानाध्वनीयाः- "सन्तिष्ठते कौकिली" । "तया सर्व्वकामो यजेत" छन्दोग- मतात्रिधा ।

सन्तिष्ठते कौकिली and तया सर्व्वकामो यजेत occur at the end of

the 10th section of the 10th praśna of the Āpastamba Śrauta Sūtra.

Col. :— श्रीतिरामचन्द्रवाजपेयिविरचितोऽयं काठकगृह्यकोविन्द्या प्रयोग ।

Post Col. : –लि० श्रीकृष्णेन संवत् १७९० पौष सुदि ॥

636.

3110 श्रौतप्रयोगरत्न । *Srautaprayogaratna.*

By Nārāyaṇa Vājapeyi.

Substance country made paper 13×4½ inches F'ls, 12. Lines, 11 on a page Character, Nagari of the early seventeenth century Appearance, discoloured.

It begins .—

श्रीगुरुभ्यो नम ।

दर्भेष्वासीनो दर्भान् धारयमाण पवगा सप्त प्राणानायम्य देशकालौ सकीर्त्य सोमेन यक्ष्ये ज्योतिष्टोमेन अग्निष्टोमेन रथन्तरसाम्ना द्वादशशतदक्षिणेन + + + अस्मिन् ज्योतिष्टोमे अग्निष्टोमे सोमप्रवाकं त्वामहं वृणे ।

The remaining leaves 13 to 86 are put as a separate number, namely, 3119.

637.

3119. *The Same* (अग्निष्टोमः) ।

Substance, country made paper 9½×4 inches Folia, 13 to 86 Lines, 9 to 12 on a page. Extent in ślokas, 2240 as given at the end of the manuscript Character, Nāgara of the early seventeenth century. Appearance, discoloured, worn out and pasted

The first twelve leaves are in the previous number.

Colophon :—इति श्रीमन्नारायणवाजपेयिविरचिते आपस्तम्बश्रौतप्रयोगरत्नेऽग्निष्टोम समाप्त ॥ २२४० ॥

It ends thus —देवयजनमध्यवसाय मथितोपावरी हविहुत्य पूर्णाहुतिं जुहोति द्वादशगृहीतेन सुचं पूरयित्वा अंतर्वेद्यूर्ध्वस्तिष्ठन्निदं

विष्णुरिति जुहोति । अथ सायममिहोत्र जुहोति काले प्रातर्होम सतिष्ठतेऽमिष्टोमोऽमिष्टोम' ॥

638.

1786 सोमकारिका and पशुकारिका ।

Somakārikā and Pasubandhakārikā

By Vasudeva Dikṣita (?)

Substance country made yellow paper 11¼×5 inches Folia 15 Lines 9 on a page Extent in slokas, 375 Character Nagari of the eighteenth century Appearance faded

This is a versified liturgy of the Soma and the animal sacrifices The authorship of the verses is not stated The sūtra on which it is based is also not stated But from a comparison it appears to be based on the 10th prasna of the Āpastamba sūttra

The somakārikā ends in leaf 13A, where the Pasukārika begins

The somakārikā begins —

अमिर्य विद्युत्प्रस्त्वीय वाक्य सोमप्रवाकादि च याजमानम् ।
सोमप्रवाकोऽत्रिरमुष्य सोमो भविष्यतीत्यादिका ऋत्विजादि ॥
मद्रन्म इत्याद्युपतिष्ठते स्नात्मामध्वर्युपूर्वेत्विज एव कुर्यु ।
होता नु को यज्ञ इतीह पृच्छेत् का दक्षिणेयत्र तदुत्तरे स ॥
अमिर्मे इत्यादि च याजमान पर्कस्व सर्वेऽभ्युदयस्तयन्ते ।
एव मतिर्निर्मथिते वरोप्य द्रव्य विभज्ये प्रयतेद्यमुत्र ॥

13A अथ नारियस्त्रीविपद्यते प्रोतस्य रेचनम् ।
मत्रिन विरहव्य त्वनसौ व्युदस्येदुपोषय विश्वयदान्ययो
जपान्मेमौहानिह यद्यरुविरारोपयत् प्रायश्चित स्वरणो' ।
ब्रह्मण्य एव हि निगमकाल स्यात् यजमान इव हविरास्' । (?)

Col —इति सोमिका । अथ पशुकारिका ।

Pasukarika begins —

मता सुरामनंमल स्पृष्टे ।
पशु समारोप्य मथने वह्नि ॥
निधायतो वह्निरूपस्पृष्टेत्त
प्रणीय होता मनचैव सयद ॥ (?)
व्यपास्यतेमिर्विह्नविर्णपार्श्व (?)
न दक्षिणेस्था नयरुद्रिविद्युत ।
न वैकृते पार्श्वगनामको
समाप्यते चेष्टिरथामिधारय ॥

It ends —

ब्रह्माय एष हि निष्क्रमकाल स्यादादिभाग इदा हविरास्य ।
कार्थ्यमतिक्रमस्यादि गोमा नत्र नम स्वस्थ मध्य प्रमादि । (?)

Col —इति पशुकारिका ।

Burnell and Ulwar speak of soma and pasukarika of the Apastambasakha by Vasudeva Diksita But unfortunately they do not give extracts

639.

1048 *The Same*

Substance country made paper 8½×4½ inches, Folia 14 Line 10—11 on a page Extent in slokas 250 Character, Nagara Appearance old Complete

Col —इति पशुबन्धकारिका ।

The Col —इति सोमकारिका । Occurs in 12A

640

6058 **श्येनकारिका ।** *Syena Karika*

I

Substance country made paper 10¼×4 inches Folia , Lines 8 on a page Character Nagara of the nineteenth century Appearance old and discoloured

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।
मन्त्रोपधानमाद्ये तु प्रथमे श्येन उच्यते ।
यथन्ता क्रमशो प्रोक्ता अष्टम्याद्या तु मण्डला ॥
आरोहे ष्वात्मनि स्यातामष्टम्याद्ये तु यष्टिका ।
दूर्वेष्टकां तथा हैमौ मुक्ता चैव तु वामभृत् ॥
नवम्याद्या च तत्पूर्वे उक्ते रेत·सिचौ क्रमात् ।
ज्योतिरंत्या तथाष्टम्या दशम्यंतद्वियष्टिके ॥
संयम्यौ (?) द्वे क्रमेणैव निधेये दीक्षणोत्तरे ।
ऋतव्ये युगपत्स्थाप्ये ष्वष्टम्याद्ये तु यष्टिके ॥

End ·—अग्निर्भुवो जनस्य त्वामग्ने त्वमिति सर्व्वत· ।
दक्षपक्षे द्वितीयाद्या षष्ठ्या षष्ठी च तत्र तु ॥
पुच्छे तृतीयदीर्व्यंता चतुर्थ्या च द्वितीयका ।
उदक्पक्षे द्वितीयाद्या पञ्चलोकं पृष्ठेष्टकाः ॥

इत्याद्यश्येनस्य प्रयोगकारिकाकारहता' श्येनकारिकाः समाप्ताः ।

Aufrecht mentions Prayogakārikā—as based on the Āpastamba sūttra—of which this appears to be a part.

II.

The second is evidently a continuation of the first

Substance, and the measure are the same as above Folia, 6 Lines, 8 on a page Character, Nagara Appearance, old

Written by the same hand.

Beginning :—

श्रीः । आद्यश्येनस्य मुख्योपधानम् ।
प्राच्यः षडात्मनो रीत्यो मध्यमे ष्वप्ययादिके ।
चतुर्थौ पञ्चमीषष्ठ्यौ चतुर्थौ यष्टिकाद्वयम् ॥
पञ्चमी च चतुर्थी च मध्या तत्रोदगायता ।
दशमाद्यंतमे रीत्यौ उपाद्योपान्तिमे ष्वथ ॥

प्रागायतचतुर्थीभिर्मध्ये तत्रोदगायते ।
उदगायतयोऽक्षो मध्येऽष्टदश कल्पिता ॥

End:—उपधाय ततस्तिस्रः पावमान्यः पुरःस्थिता ।
ततो दक्षिणपक्षे तु छन्दस्या सप्तसंख्यया ॥
उपधाय ततः शेषा लोकं पृण इहेरिताः ।
द्वितीयस्या तृतीया च तदुदक् पुरितोऽपि च ॥
तद्दक्षिणा च पूर्वे च तदुदक् तु यथाक्रमम् ।
यथाः सप्तम्यामारभ्य चतस्रो दाशभिद्गुणः ॥
हिरण्यादि यथापूर्वमित्येता क्षेत्रकारिकाः ॥

641.

240. प्रायश्चित्तप्रदीपिका । *Prāyaścittapradīpikā.*

By Varadadhīśa Yajvan of the Vatsa vaṁśa.

A compendium of the vedic rites on expiation.

Substance, country made paper 10 × 4 inches. Folia, 53 Lines, 11 on a page Extent in ślokas, 1166 Character, Nagara. Date Saṁ. 1645. Appearance, decayed. Complete

Post Col.:—संवत् १६४५ समये दुर्मुखसंवत्सरे मार्गशीर्षवदि ११ सोमे।

काश्यां तेन(?) लिखितमिदं पुस्तकं स्वार्थं परार्थंच । शुभमस्तु ।

The author is to be differentiated from Varadarāja, son of Vāmanācārya of the Kauśika gotra, the commentator of Maśakasūtra of the Sāmaveda. He seems to belong to Āpastamba School as he speaks of Prayogavṛtti the well-known comm. on Āpastamba, evidently as an ancient authority of his school.

The author says he writes this work for his own use, and gives the subject only a general treatment, dealing with such expiatory rules as are essentially necessary; and for points that are omitted and not clearly stated in this, he refers us to Bhāṣya and Prayogavṛtti.

अस्यां प्रायश्चित्तप्रदीपिकायां अवश्यकर्त्तव्यानि कानिचिदेव प्रायश्चित्तानि यथामत्युक्तानि अस्यानुष्ठानसिद्धर्थमेव। न तावदस्यां प्रायश्चित्तप्रदीपिकाया सर्व्वाणि प्रायश्चित्तानि शक्यन्ते प्रतिपादयितुं विस्तरप्रसङ्गात्। अतोचानुक्तमस्यं वा प्रायश्चित्तं भाष्ये प्रयोगवृत्तौ वा तत्सर्व्वं सम्यगवबोद्धव्यम्।

It ends thus—

यद्यप्येषा प्रायश्चित्तप्रदीपिका दुरुक्तादिदोषयुक्ता तथापि विदुषां याथार्थ्योपदेशरूपेणानुग्रहेण सर्वदोषविनिर्म्मुक्ता भवेत्।

तत्र च विदुषामनुग्रहादेव अनया प्रायश्चित्तप्रदीपिकयैव ममापि यथार्थं प्रायश्चित्तानुष्ठानं सिध्येत् इति।

वत्सवंशावतंसेन वरदाधीशयज्वना।
सोमपेन कृता हृत्ति प्रायश्चित्तप्रदीपिका॥

See I.O. Cat., No 141, p. 89A. and Oxf. p. 370.

An index to the work is given on the obverse side of the last leaf.

\+ + + + +

642

1039 *The Same*

By Varadadhīśa Yajvan

Substance country made paper 10×4 inches Folia 110 Lines 8 on a page Extent in slokas 2000 Character Nagara Appearance old. Complete

Another copy of the same which, however, extends over 1166 slokas, whereas this, over not less than 2000 It seems that the work has received later additions

Post Colophon Statement —

मोखोपनामक श्रीमच्चिन्तामणितनूजने ।
क्षेय पुस्तकमेतत्तु मार्कण्डेयस्य यज्वनः ॥

643

1662 **प्रायश्चित्तशतद्वयीव्याख्यानम्** entitled **प्रायश्चित्तप्रदीपिका ।**

Substance country made paper 12×5 inches Folia 79 Lines 10 on a page Extent in slokas 1700 Character Nagara Appearance old—grown brown with age Generally correct Complete in 5 paṭalas

Last Colophon —

इति पञ्चमपटलः समाप्तः । प्रायश्चित्तशतद्वयीव्याख्यान ।
गोविन्दाय ॥

On the obverse of the 1st leaf the following statement is made—

प्रायश्चित्तशतद्वयीव्याख्यान पत्र ७९ अनन्तकृष्णदीक्षितपुत्र श्रीकृष्णस्येद ।

The 9th Praśna of Āpastamba Śrauta Sūtra contains 20 kaṇḍikas on 'Śrauta—Prāyaścitya'—for accidental transgression of sacrificial rules Dhūrta Svāmi commented upon these kaṇḍikas. Bhaskarācārya wrote two hundred 'kārikas' on 'Śrauta Prāyaścitya' following Dhūrta Svāmi He

seems to have divided the work in 5 paṭalas of 40 verses each. The present work is a commentary, on these two hundred 'kārikās' It is anonymous

For the beginning of the Comm., see Bik. No. 319

644.

1396. *The Same*

Substance, country made paper 14×5¼ inches Folia, 75. Lines, 9 on a page. *Extent in ślokas, 2025 by counting and 2250 by a statement in the manuscript* Character, Nāgara Appearance, old Incomplete at the end In the sixteenth century handwriting

The authorities consulted are:—14B, Tālavṛnta nivāsī, 23B Devala.

645.

10. चातुर्मास्यप्रयोगः । *Cāturmāsyaprayoga*

By Tryambaka.

This manuscript has been noticed by Rājendralāla Mittra under No. 802.

Directions for the performance of the quadrimensial rite, called Cāturmāsya

अथातो चातुर्मास्यानि ... सकलं भवति ॥ १ ॥

फाल्गुन्यां चैत्र्यां वा पौर्णमास्यां वैश्वदेवेन यजेत ॥ २ ॥

The MS. is incomplete

The sūtras quoted are to be found in Garbe's edition of the Āpastamba Śrauta sūtra, Vol. II, p. 1.

646.

1016. *The Same.*

Substance, country made paper 8¼×4 inches. Folia, 10 Lines, 11 on a page Extent in ślokas, 300 Character, Nāgara, Appearance, very old.

A fragment containing Sīkamedhaparva including Grahamedhīyeṣṭi, Havirhoma, etc., and also Sunasīraparva.

Colophon in 9 B.

इति समाप्तानि चातुर्म्मास्यानि मोलद्घोपनामकृष्णभट्टात्मजकृतोऽयं चातुर्म्मास्यप्रयोग ।

Then follow Prāyaścitta and Āpastambokta Sauttra

The manuscript is very old and remarkably correct It seems to have been the author's family copy, as it mentions the names of his father, grandfather and great grandfather in the course of the Pitṛyajña sacrifice (6B)

पित्रे कृष्णशर्म्मणे इदं पितामहाय श्रीरामचन्द्रशर्म्मणे इदं प्रपितामहाय नृसिंहशर्म्मणे इदम् ।

For the beginning and end of this see C S No 320

647.

2992 *The Same*

Substance country made paper 10×4 inches Folia 72 Lines 7 on a page Extent in Slokas 864 Character Nagara Date Samvat 1731 Appearance discoloured Complete

For the beginning of the work see L 802

It ends in leaf 69B

पर्य्यग्नौ ता अन्वारभणीया च आवर्त्तते पुन पुनरित्यापस्तम्बमते । आश्वलायनमते तु नावृत्ति नावर्त्तते पुन पुन इति समाप्तानि चातुर्म्मास्यानि ।

Colophon —

मोलद्घोपनामकृष्णभट्टात्मजव्यम्बकेन कृतोऽयं चातुर्म्मास्यप्रयोग ।

The remaining leaves contain some notes by the scribe The 70th leaf is missing.

The Post Colophon Statement —

संवत् १७३१ श्रीमधीमवत्सरे मार्गशीर्षे शुक्ल + + + + काश्यामिदं वैद्योपनाम्ना गोविन्दभट्टस्य सूनुना देवभट्टस्येदं पुस्तकं समाप्तम् । श्रीहरि प्रीयताम् ।

648

1637. प्रायश्चित्तसारः—(आपस्तम्बीय)

Prayascittasara

By Tryambaka Mohla

Substance country made paper 9×4 inches Folia, 46 Lines 9 on a page Extent in slokas 800 Character Nāgarī. Old worm-eaten fragile Undated Correct Complete

Mangalacarana —

केशवेशयन्दर्पे यं स्तुवन्ति स्तुवन्ति च ।
त गणेश धाष वन्दे मृतमाचायनाशनम् ॥

The author and his family —

मोङ्कोपनामकः कृष्णतनुजस्त्र्यम्बकाभिध ।
रामाचार्यादुद्धदधात् केशवाच विशेषत ॥
प्रायश्चित्तैर्विविधाघ तासां सार प्रयत्नत ।
बालानामल्पबुद्धीनां कुर्वे ह्यास्य हिताय वै ॥

Object of the work —

श्रुतिलक्षण प्रायश्चित्त विध्यपराधे विधीयते। एकस्मिन् दोषे श्रूयमाणानि प्रायश्चित्तानि समभ्यचीयेरन् अर्थान्तरत्वात्। जपो होम इज्या च दोषनिर्घातार्थानि भवन्ति। अनन्तरं दोषात् कर्त्तव्यानि निर्वृत्ते दोषे पुनः कृतस्य कर्म्म तस्य नावस्वनात् (?) पुन प्रयोगः।

Last Colophon —

इति आपस्तम्बप्रायश्चित्तसारः ।

649.

86 आधानविधिप्रयोगः । *Adhanavidhiprayoga*

By Tryambaka Bhatta, disciple of Sarvajna Malava Diksita, and son of Krsna Bhatta Modhu, of the School of Apastamba

For the manuscript see L 825

Post Colophon Statement —

श्रीरामचन्द्रो जयतितरां। श्रीवाजपेयमखविस्तृत+यो द्वादशाङ्गुलविस्तृति षोडशाङ्गुल दैर्घ्यं इति बोधायन सूत्रे। प्रमाणाभाव × श्रीभूरिकीर्त्ति भूपाववसजयसिन्धुगुरोर्निदेशात्॥ श्राम्बेकराख्य रघुनाथ इमामनूनामाधानपद्धतिमसौ वलिख्य पराथं॥

Adhanavidhiprayoga ends in leaf 50, then follow three leaves containing a priest's notes, which begin गांगांभट्टकृताधानपद्धतौ। The name of Gāṅgā Bhatta, the contemporary of Sivaji, is well known as a voluminous writer of the Asvalayana School Logaksi also mentioned in the notes belonged to the Kāthaka School of Kashmere Rājendralala read the name as Ganga Bhatta, which misled Aufrecht to think that it was the name of Gangadhara Bhatta, who had a work of the same name, but who belonged to a different school, viz the school of Vajasaneya and in no way connected with the present work

The priest's notes in question are not incomplete, as Rājendralāla thinks

The notes begin

गांगांभट्टकृताधानपद्धतौ सर्व्वाधानसाधकम्॥ लोगाक्षि अर्द्धाधान स्मृत श्रौतस्मार्त्ताग्नोस्तुपृथक् कृति।

Agnyadhana is a Srauta ceremony It has nothing to do with "sacred House hold Fire" as Rajendralala supposes

650

2993 *The Same*

Substance country made paper 10×4 inches Folia 86 Lines 6 on a page. Extent in sloka 1000 Character Nagara of the eighteenth century Appearance discoloured Complete

The Post Colophon Statement —

वैद्योपनाम्ना गोविन्दभट्टस्य सूनुना देवभट्टस्येद पुस्तक स्वार्थं परार्थं च।

651.

133 **विध्यपराधप्रायश्चित्तलघुवृत्तिः ।**

Vidhyaparādhaprāyaścittalaghuvṛtti

For the MS see L 1380 For the work see L 3215

The author, Tryambaka Bhatta, the son of Kṛṣṇa Bhatta, composed this at Benares

652.

1902 *The Same*

For the MS and the work see L 3215 Here the line containing the author's name is omitted

653.

60 **अग्निहोत्रहोम ।** *Agnihotra Soma*

By Rudradeva, son of Toro Nārāyana Deva

The MS. is described in L 837 Aufrecht says that the work belongs to the Āpastamba school, and he is right See our No 694 It quotes from Kathaśākhā and Baudhāyana

654.

2952 **दर्शपौर्णमासप्रयोगः ।** *Darśapaurnamāsaprayoga*

By Anantadeva

Substance country made paper 9¾ × 4½ inches Folia 30 Lines 11 on a page Extent in ślokas 600 Character Nagara Date Samvat 1 87 Appearance discoloured Complete

Colophon —इत्यनन्तदेवकृतदर्शपूर्णमासप्रयोग ।

Post Colophon —सवत् १७८७ आषाढशुद्ध १० लिखितमिद पुस्तक

चोडोपनामा वीरेश्वरेण स्वार्थं परार्थं च । शुभमस्तु सर्व्वजगत ।

Beginning —

अथातो दर्शपूर्णमासौ व्याख्यास्याम (Āpastamba I 1 1)

प्रातरग्निहोत्र कृत्वा सम्भृतसभारो धृतवासा पवित्रपाणि अपरेण

गार्हपत्यं पत्न्या सह दर्भेष्वासीनः चि० प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्य पौर्णमासेन यक्ष्ये । इत्यादि ।

655.

3007. आधानपद्धतिः । *Ādhānapaddhati.*

By Ananta.

Substance, country made paper 9 × 4 inches Folia, 31 Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 550 Date, Samvat 1798. Appearance, discoloured Complete

Last Colophon :—इत्यन्वारम्भणीयप्रयोगः इत्याधानपद्धतिः समाप्ता ।

Post Colophon :—संवत् १७९८ पौष शु १३ दिवसे देवमहादेवतनुजरामचन्द्रेण कामया लिखापितम् ।

On the establishment of the sacred fire, as directed in the Āpastamba sūttras

It begins :—

अथाधानम् । जातपुत्रश्छायाक्रीयावस्थः सभार्यः पितुर्ज्येष्ठस्य वा कृताधानत्वे प्रयुक्ताधिकारप्रतिबन्धरहितोऽपि कश्चित्कालमनाहिताग्निश्चेत् उक्तकृच्छ्राद्यनुष्ठानपूर्वकं कुश्मागडहोमैरात्मानं पावयेत् ।

It ends thus :—

प्राणाय स्वाहेति च प्रथमग्रासग्रहणं चत्वारहविषाशनं भूर्भुवःस्वरिति हविराशनं ।

अथवादीत्यमनन्तेन प्रशस्तारम्भगोचर ।
आपस्तम्बीयकल्पोक्तविधिः श्रौतरितुष्टये ॥

656

122. *The Same*

For the manuscript see L 1394

Post Col. Statement —

हरिवंशे आश्चर्यधन्योपाख्याने
आश्चर्यश्चैव धन्यश्च त्वमेवासिजनार्दन इति । नारदेनोक्तो प्रत्युक्तं भगवता ॥

आपस्तम्बसूत्र प्रभृति दक्षिणाभिः सहैव विति ।
यौधरिः प्रोक्ता ॥ लिं अथाचितोपाख्यानयेन ॥
शुभं भवतु ।

The authorities quoted (1) Āpastamba, (2) Rudradatta 4A, (3) Bhāṣyakāra, (4) Bharadvaja, (5) Satyāṣāḍha 2A, (6) Rāmāndāra 2B, (7) Baudhāyanīya Ādhānapaddhati 3A, (8) Āpastambīya Cāturmāsyapaddhati 3A, (9) Vihāra 3B, (10) Āśvalāyana 3B, (11) Kātyāyana Sūtra 6B, (11) Baudhāyana Sūtra 6B, (12) Parāśara Mādhava 25A, (13) Āpastambabhāṣya 25B, (14) Madanaratne Nāradaḥ, and (15) Harivaṁśa

The name of Ananta as the author appears in verses in 24B, and in 28A, the last leaf.—

24A. अथादौ व्यनन्तेन प्रक्रियारम्भमोचरः ।
+ + + व्यापस्तम्बोक्तविधिः श्रीहरि-तुष्टये ॥ (?)

28A. अथादौ त्वनन्तेन दक्षिणानिर्णयोऽमुना ।
यज्ञस्यात्तु येनोक्तं दक्षिणाभिः सहैव तु ॥

It ends thus :—

सर्वाण्युदकपूर्वाणि दानानि यथाश्रुति विहारे इति धर्मसूत्रे। सर्वाणीति वचनाद् भिक्षाप्युदकपूर्वमेव देया। विहारे यज्ञकर्मणि यानि दानानि यथाश्रुत्येव नोदकपूर्वाणि इति हरदत्तः किञ्च अथाध्योऽनधीयानः (?) अनधीतवेदं न याजयेत् यदि याजयेत्तदानीं अपेक्षितं यथाशक्ति वाचयेत् इत्यपि तत्रैव ॥

657.

10632 *The Same* (with *Punarādheya*).

Substance, country-made paper 9×4 *inches* *Folia*, 32 *Lines*, 7 on a page Character, Nagara of the eighteenth century Appearance, old and mouse-eaten, especially the first few leaves Complete

On the obverse of the first leaf· अथाधाधानस्य देवव्रत-प्रयोगः ॥

Every leaf is marked with the letters आप

The work often quotes Anvilā

37B. इत्यापक्रमकल्पोक्ताग्न्याधानस्य निरूपणं ।

श्रकार्थमनन्तदेवेन देवेभक्तेन तुष्यतु ॥

अथान्वारम्भणीयकालः ॥ अपराह्णे रात्रौ वा सन्धिमत्यां पूर्णमास्याम
मपवमानेष्टिः मान्वारंभणीया नचेत्तापवज्य तदानीमेवान्वाधाय श्वोभूतेन पू
मासेन यजेतेति ॥

48A. श्रीलक्ष्मीनृसिंहाभ्यां नमः ॥ अथ पुनराधेयं आश्वलाय नमः (?)।

आधानाद्यदासयावो यदिवार्था व्यथेरन् पुनराधेय इष्टिरिति॰

60B. प्रजापशुवृद्धिनिमित्तपुनराधेये गुणाग्निमतेन (?) द्वितीयप्रक
इत्यमावास्यनादिप्रयोगः ।

61B. इति पुनराधेयं समाप्तम् ।

The last leaf (62) contains three lines.

(पुनरुक्तनिमित्ते पुनराधेयान्ते सेकाः सुलेकाः (?) etc., etc.)

658.

122. अग्निहोत्रप्रयोगः । *Agnihotraprayoga.*

By Anantadeva.

For the MS. see L. 1390.

The authorities quoted.

(1) Siddhānta-Bhāṣya 2A, (2) Devatrāta 2B, (3) Tri-Kāṇḍamaṇḍana 5A, (4) Prāyaścittacandrikā 5B, (5) Smṛtyarthasāra 6A.

659.

1904. प्रायश्चित्तकुतूहल । *Prāyaścittakutūhala.*

By Raghunātha.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Folia, 141. Lines 9 on a page. Extent in ślokas, 2250. Character, Nāgarī of the seventeenth century. Appearance, discoloured. Complete. With an index running over 6 leaves.

The Last Colophon —इत्यापस्तम्बीयप्रायश्चित्त ।

अवादीत्यमनन्तेन श्रियेऽस्मत्तुष्टये ।
प्रायश्चित्तविधिर्होम्ये स सत्तेपाद्विरूपित ॥
इत्येव रघुनाथेन प्रायश्चित्तकुतूहले ।
निर्मिते वितते होम्यप्रायश्चित्तविवेचनम् ॥

The work belongs to the Āpastamba school It treats of prāyaścitta for flaws in homa It is an amplification by Raghunātha of Anantadeva's work

For the Maṅgalacaraṇa and object of the work see Ulwar Extr No 332, p, 130

The work begins —

तत्रैष्टिकाल । सामान्यतो य इष्ट्या पशुना सोमेन यजेत सोऽमावास्याया पौर्णमास्या वा यजेतेति श्रुतिविहित । विशेषस्तु सन्धिमभितो यजेतेति । सन्धि-शब्देन च पर्वप्रतिपदोस्तुरीयप्रथमभागो लक्ष्येते ।

Topics treated of —

12B, इत्यनाहिताग्न्यनुगमे प्रायश्चित्तम् , 18B, अथ साम्नाय्यदोषे प्राय-श्चित्तम् , 20B, अथात्र बोधायनानुसारी प्रयोग , 21A, इति बोधायनीय-साम्नाय्य इष्टिप्रायश्चित्तम् , 23A, इत्यभ्युदितेष्टि , 28A, अथ कपालसम्बन्ध-प्रायश्चित्तम्, इत्यनन्तदेवीयरघुनाथविरचिते प्रायश्चित्तकुतूहले दर्शपूर्णमास-प्रायश्चित्तप्रकरण समाप्तम् , 61 A, इति ऋत्विक्प्रकरणम् , 63A, इति विध्यन्त-विभाग अथ समिद्विभाग, 66A, इति परिभाषाप्रकरण समाप्तम्, अथाधान-प्रकरणप्रारम्भ , 71B, इति आधानप्रायश्चित्तानि , 73B, अथ पुनराधानप्रकरणम् , 75A, इति अग्निद्वयससर्गविधि , अथ आहिताग्निव्रतानि , 75B, इत्या-हिताग्निधर्मा , 87B, इत्यनन्तदेवीयरघुनाथविरचिते प्रायश्चित्तकुतूहले आधान प्रकरणम्, अथ अग्निहोत्रप्रायश्चित्तानि उच्यन्ते, 89B, अथ अनुद्धरण-प्रायश्चित्तम् , 91A, अथ वारुण्या प्रयोग , 91B, इति सायमनुद्धरणप्राय-श्चित्त, अथ प्रातरनुद्धरणप्रायश्चित्तम् , 94A, इत्युभयकालेऽनुद्धरणप्रायश्चित्त-विधि , 95B, अथ विधवापक्षे अनुगमनप्रायश्चित्तम् , 96B, अथेष्टिप्रयोग ,

97B, इति प्रयाणयनपक्षे गार्हपत्यानुगमने प्रायश्चित्तम्, 112B, अथ हविर्दोष-प्रायश्चित्तम्, 115B, अथ प्रमत्तप्रयोगक्रम, 116A, अथ अन्यद्रव्यस्य स्कन्दने पयसोऽन्यद्रव्यस्य च विस्कन्दने प्रायश्चित्तम्, 117B, अथ अग्निहोत्रद्रव्यमधिश्रुत यदि प्रस्कन्दयेत् तदा प्रायश्चित्त, 118B, अथ केशादिभिर्दुष्टे प्रायश्चित्तम्, 119B, इति भिन्नप्रायश्चित्तम्, अथ योन्यामनुगतिप्रायश्चित्तम्, 120A, अथ उत्तराङ्गत्वर्थहविःस्कन्दनादौ प्रायश्चित्तम्, 121A, इति स्कन्नप्रायश्चित्तम्, 124A, इति बह्वीना एकदेशापचारे सर्वप्रायश्चित्तम्, अथ अग्निवच्छिन्नप्रायश्चित्तम्, 125A, अथ होमकालातिपत्तिप्रायश्चित्तम्, 130A, इति कालातिपत्तिप्रायश्चित्तम्, अथ अग्निहोत्रसमास, 131A, अग्निसमारोप, 131B, इत्यरणि-समारोप-पाणिसमारोपयो प्रायश्चित्तम्, अथ समारूढेषु अरणिनाशे प्रायश्चित्तम्, 135B, अथ अनुगपोद्धातप्रायश्चित्तम्, 141B, अथेतराभ्द्वयोतरवान्तौ प्रायश्चित्तम्, इत्यापस्तम्बीय प्रायश्चित्तम्।

The later authorities quoted —

3A, कारिकाया, 4B, केशव, 5B, रुद्रदत्त, 6A, धूर्तस्वामीव्याख्या and वेङ्कटेश, 6B, रामाण्डार, निदान सूत्रम्, 7A, त्रिकाण्डमण्डन, 8A, गोपाल, 10B, स्मृतिरत्नकारिका, 11A, बौधायन and आश्वलायन, 13A, प्रायश्चित्तप्रदीप, 13B, अजस्रपटलम्, 14A, देवत्रात, 14B, सिद्धान्तभाष्य, 15A, सिद्धान्तवृत्तिकृत्, 15B, आश्वलायनकारिका, 17A, पराशरमाधव, 18A, कर्मान्तसूत्र, 19A, चन्द्रिकाकार, 20A, श्रौतालोक, 21A, प्रायश्चित्तचन्द्रिका, 28A, विद्यारण्य, 37A, प्रायश्चित्तप्रदीपिका, 38B, प्रयोगपारिजात, 55A, यजनीयसूत्रोक्तपरिभाषा and आश्वलायनीय परिभाषा, 60A, संग्रह (तैलग-कर्णाट कलिङ्ग-वङ्गसम्बन्धिनो मातुलियाश्च विप्रा। श्राद्धे विवाहे खलु यज्ञपाके, न पूजनीया अपि धर्मतुल्या) and हेमाद्रि, 63A, स्मृत्यर्थसार, 64A, पारिजात, स्मृतिसार, 67A, भारद्वाजादयो, व्याप्रवचसि, 67B, प्रायश्चित्तप्रश्न, 80A, यट्त्रिंशन्मते, 81A, शूलपाणि, 85B, यज्ञपार्श्व, 88A, प्रयोगपारिजातपरिशिष्टे, 103B, इति गुरुचरणा, 104A, इति देवयाज्ञिका, 104B, धूर्तस्वामीकार, 107A, स्मृतिचन्द्रिका, 108B, विज्ञानेश्वर, 122A, देवत्रात, 124B, रुद्रदत्त, 134A, आश्वलायनपरिशिष्ट, 141B, इत्याधानदीपिकाया।

660.

1052. द्वितीयश्येनशुल्वोपाधानमन्त्रोपाधानप्रकाशः ।

Dvitīya Śyena Śulvopadhānamantropadhānaprakāśa.

By Rāya Bhatta, son of Viśvesvara Bhatta, by the daughter of Kamalākara

Substance, country made paper. $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 24. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 600. Character, Nāgarī. Date, Samvat 1793. Appearance, old. Complete.

This refers to Āpastamba's śulvopadhāna chapter and is based on a Śyenopadhāna Kārikā, complete in 5 chapters.

It often quotes Karavinda Svāmin and Sundararāja.

Beginning:— श्रीसरस्वत्यै नमः ।

विश्वेशौ पितरौ नत्वा भट्टान् मातामहानपि ।
रायभट्टेन विदुषा श्येनचिद्व्याख्यतेऽधुना ॥

अथातो व्याख्यास्यामः । अनेकविधः प्रथमोऽग्निरित्यूचादेकविध एव प्राकृतस्तं कृत्वा तद्विकारविभूताद् द्विविधत्रिविधादीन् शतविधपर्यन्तान् कुर्यादित्युक्तम् । तदु ह वै सप्तविधमेव चिन्वीत । सप्तविधो वा व प्राकृतोऽग्निरिति ।

It ends:—

एतन्मते अग्निमूर्द्धयादिपक्षानामुपधानं नास्ति ततश्चितौ हिरण्यं निधाय इत्यादि धामच्छन्दान्तं समाप्तं ।

इति कारिकाकारमतेन मन्त्रोपाधाने प्रथमः प्रकाशः समाप्तः ॥

... ...

विदुषा रायभट्टेन भट्टविश्वेश्वरसूनुना ।
योऽत्र श्रमः कृतस्तेन प्रीयतां त्रिपुरान्तकः ।

Col.:—स्वस्ति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणपारावारीणविद्वन्मुकुटहीरायमाणश्रीमत्सकलकमलाकरभट्टानां दुहितृसुतेन काण्वशाखानामकविश्वेश्वरभट्टात्मजेन रायभट्टेन कृतौ द्वितीयश्येनस्य शुल्वोपाधानमन्त्रोपधानप्रकाशः समाप्तः । श्रीः ।

Post Col.:—संवत् १७९३ । श्रीरामजी सहायः ।

661.

30 **(आपस्तम्बीय) दर्शपूर्णमासः ।** (*Āpastambīya*) *Darśapūrṇamāsa.*

Substance, country-made paper 10×5 inches Folia, 61. Lines, 9 on a page Extent in ślokas, 730 Character, Nagara Appearance, fair. Complete

It treats of the rites to be performed on the new and full moon days, according to Āpastamba

Colophon:—इति आपस्तम्बशाखाया दर्शपूर्णमासौ समाप्तौ ।

Beginning:—श्रीगणेशाय नमः ।

अथातो दर्शपूर्णमासौ व्याख्यास्यामः । प्रातः अग्निहोत्रं हुत्वा दर्भेष्वासीनः दर्भान् धारयमाणः पवित्रपाणिः पलाश सह प्राणानायम्य दर्शेन यक्ष्ये पूर्णमासेन यक्ष्ये इति सङ्कल्प्य विद्युदसि विद्यमे पाप्मानं ऋतात् सत्यमुपैमि । इत्यादि ।

End:—भूः स्वाहा भुवः स्वाहा सुवः स्वाहा भूर्भुवः सुवः स्वाहा ।

662.

463. *The Same*

Substance, country-made paper 10¼×4¼ inches Folia, 40 Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 900 Character, Nagara Appearance, old Complete.

Beginning:—श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ अथातो दर्शपूर्णमासौ व्याख्यास्यामः । प्रातरग्निहोत्रं हुत्वा दर्भेष्वासीनः दर्भान् धारयमाणः पवित्रपाणिः पलाश सह प्राणानायम्य, etc., etc.

End:—यानि तेषामशेषाणां छायाणुस्मरणं परम् ।
नमस्ते गार्हपत्याय नमस्ते दक्षिणाग्नये ॥
नम आहवनीयाय महावेद्यै नमोनमः ।

Col.:—इति दर्शपूर्णमासप्रयोगः ।
शुभमस्तु ।

On the reverse side of the last leaf there are 15 verses on Vihārapramāṇa, after which we have —विहारनिमाण कसु निर्व्वघ्नतासिद्ध्यर्थे गणपतिपूजनपूर्व्वकविश्वकर्म्मणः पूजनं च करिष्ये। गणपति सम्पूज्य विश्वकर्म्मणे नमः इति मन्त्रः पठन्‌ पूजनं कुर्य्यात्।

On the obverse of the first leaf

इदं दर्शपूर्णमासपुस्तकं मोति नरसिंह महाराज दामोदरस्य। शुभं भूयात् लेखकपाठकयो शुभम्॥

In leaf 7B पिण्डपितृयज्ञः।

" " 10A अथ देवादिषु नमः॥ श्रीगणेशाय नमः॥ उदिते आदित्ये पौर्णमास्यास्तन्त्रं प्रक्रमयति।

In leaf 15B प्रथम प्रश्न।

663.

2112 *The Same*

Of the Apastamba School

Substance country made paper 9¼×4 inches Folia 40 Lines 11 on a page Character Nagara of the eighteenth century Appearance old discoloured Incomplete

It begins —

अथातो दर्शपूर्णमासौ व्याख्यास्यामः। प्रातरग्निहोत्रं कृत्वा दर्भेष्वासीनो दर्भान् धारयमाणः etc, etc

It differs from L No 1331 and CS No 429 by Ananta

664

149 *The Same*

For the work see L 754

Substance country made paper 8½×4 inches Folia 63 Lines 9 10 on a page Extent in sloka 950 Character Nagara Appearance old Complete

The Colophon says —इत्यापस्तम्बशाखायां दर्शपौर्णमासौ समाप्तौ।

665.

3111 दर्शपूर्णमासपद्धतिः (आपस्तम्ब)।

Darśapurṇamāsapaddhati.

Substance, country-made paper 8×5½ inches Folia, 51 Lines, 8 to 11 on a page Extent in ślokas, 400 Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured Complete

It begins:—

अथातो दर्शपूर्णमासौ व्याख्यास्यामः।

प्रातरग्निहोत्रं हुत्वा दर्भेष्वासीनो दर्भान् धारयमाणः . . . .

. . . . दर्शेन यक्ष्ये पूर्णमासेन यक्ष्ये इति संकल्प्य ततो वपनं कृत्वा ॥ विद्युदसि विद्यमे पाप्मानमृतात् सत्यमुपैमि ॥ . . . .

अस्यां पौर्णमास्येष्ट्या अध्वर्युं त्वां वृणीमहे। . . . .

एवं ब्रह्माणं होतारमग्नीध्रं च ॥ इत्यादि

No Colophon.

666.

429 दर्शपूर्णमासेष्टिप्रयोगः। *Darśapurṇamāseṣṭi-prayoga.*

For the MS. see L. 1886.

The MS. is in two different hands, the first twenty-six leaves being in a bold Devanāgara and the rest in a hand

The first sūtra quoted is that of Āpastamba.

667.

186. दर्शपूर्णमासप्रयोगः। *Darśapurṇamāsaprayoga.*

For the manuscript see L. 1884

In quotes Ap. Sū. Pr. I. 1. अथातोदर्शपौर्णमासौ व्याख्यास्यामः।

668.

2205. पञ्चप्रयोगी। *Pañcaprayogī.*

Substance, country made paper 8½×4 inches Folia, 16 Lines, 8 on a page Extent in ślokas 200 Character, Nāgara Appearance, discoloured

It begins —

श्रीगणेशाय नमः। याजमानं व्याख्यास्यामः। यजमानस्य मद्ब
मध्य दक्षिणादान स्थप्रकम्पन कामानां कामन प्रजनयिष्यो
मन्त्रान् जपति। अपरेणाग्नीनुपतिष्ठतेऽनुमन्त्रयत॥

(These are the first three sūtras of the 4th Praśna of the Āpastamba Śrauta sūtra)

अथ दर्शपूर्णमासयो शुचिः शुक्लवासा दर्भेष्वासीनो दर्भान् धारयमाणः पवित्रपाणिः पत्न्या सह प्राणानायम्य अद्येत्यादिकालादिसंकीर्तनानन्तरं पौर्णमासेन यक्ष्ये दर्शेन यक्ष्ये इति संकल्प्य कक्षश्मश्रूणि वापयेत्। उपकक्षावथेऽथ श्मश्रूण्यथ केशान्। अपि वा श्मश्रूण्युपकक्षावथ केशान् एवं वपनं कृत्वा स्नानादि विधाय विद्युदसि विद्य मे पाप्मानमृतात् सत्यमुपैमि। यक्ष्यमाणोऽपः स्पृशति तदिदं सर्वं यज्ञस्यापः स्पर्शनं भवति। अथाध्वर्युवरणं। अस्मिन् दर्शपौर्णमासाख्ये कर्मणि अध्वर्युं त्वामहं वृणे। अध्वर्युर्वृतोऽस्मि कर्म करिष्यामि। तूष्णीमग्निविहरणादन विहारस्योत्तरतः प्राङ्मुख उपविश्य देवागातुविदोगातुं यज्ञाय विन्दत मनसस्पतिना देवेन वाताद्यज्ञः प्रयुज्यतामिति जपित्वा अध्वर्युं समाप्ते वर्त्वा विष्टवे अस्तु। इत्यादि।

The work is called Pañcaprayogī on the obverse of the first leaf and the word पञ्च occurs on the right hand corner of every leaf. But it contains only the Yajamānaprayoga, that is, the duties of a yajamāna or a sacrificer in the Darśa Pūrṇamāsa.

669

181 याजमानम्। Yājamāna

For this manuscript see L 1837

The sūttras quoted in the beginning belong to the Āpastamba Śrauta sūttra (IV 1—7). The last sūttra (namely the 7th) quotes Vājasaneyaka as an authority.

670.

2737. आपस्तम्ब याजमानम् । *Āpastambayājamāna.*

Substance, country-made paper. 9¼×4¼ inches Folia, 6 Lines, 12 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century Appearance, fresh Incomplete

It begins:—

आपस्तम्बयाजमानम् ।

प्रातरग्निहोत्रं हुत्वा दर्भेष्वासीनो दर्भान् धारयमाणः पवित्र-पाणिः . . . . दर्शेन यक्ष्ये पौर्णमासेन वा यक्ष्य इति वा संकल्प्य । विद्युदसि विद्य मे पाप्मानं ॥ इत्यादि इत्यादि ।

671.

2738. प्रवसद्याजमानम् । *Pravasadyājamāna.*

Substance, country-made paper 9¼×4 inches Folia, 2 Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 35 Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured.

On the duties of a yajamāna (Fire-worshipper) when living abroad.

It begins:—

अथ प्रवसद्याजमानम् ।

तथाचापस्तम्बसूत्रम् ।

प्रवसन् काले विहाराभिमुखो याजमानं जपति प्राङ्मो वि + + + + मति प्रागुदेत्य गोमतो जपति जपति ॥

अथ प्रयोगः ॥ तत्र यजमानोऽग्नियुक्तग्रामाद्ग्रामान्तरे वसन्नौप-वसथ्येऽहनि यजनीये च कृतनित्यक्रियः औपवसथ्येऽहनि कृतनक्तकेशः कृतशौचो यस्यां दिश्यग्नयो भवन्ति तां दिशमभिमुखो यजतः याजमानं मन्त्रजपं करिष्ये याजमानमिति वेति संकल्प्य विद्युदादि-दक्ष्यन्तं । etc., etc.

End:—अन्यथा याजमानं चेत् पत्नीकर्म च लुप्यते ।

नताम्रातु + + + + स्यादधर्वग्रहणमना (?) ॥

यथापि याजमान पूर्व्वेद्याख्येय । अत्र यद्यपि विधाक्रम-सदृशानां कर्म्मणां विहारत्वमुक्तत्व दृश्यते । तथापि न तेषा विहारसक्तार्त्वि । अर्थवादात् । मन्त्रलिङ्गाच । अन्ये तु, पुत्रयाचानि यजमान कुर्य्यादित्याङ्ग ॥

672

148 आधानप्रयोगः (आपस्तम्बशाखीयः)।

Adhānaprayoga

For the MS see L 1365

It is dated Sam 1742

The word 'Āpastamba Sākhiya" is given along with the title of the book in the Colophon

Post Col —इति रामार्पणं चास्तु ।

संवत् १७४२

शुक्रे मासे सिते पक्षे द्वादश्या शिववासरे ।

सदाशिवेन लिखित आधानस्य च पुस्तकम् ॥

यमसप्तेन्दुतुल्ये च वैक्रमाधीश मोनिभा ।

दत्त्वा मौल्य गृहीतोऽयं संवत् च ददतु स्फुटम ॥ १८८० ।

The obverse of the first leaf and the reverse of the last are full of writing

673.

2338 *The Same*

Substance country made paper 10×4 inches Leaves 11 Lines on a page 10 Extent slokas 660 Character Nagari of the seventeenth century Appearance discoloured old worm eaten mbling at the edges The leaves are full of marginal notes in different hands and the Mantras are all accented

For the work see L 1365 At the left hand upper corner of leaves, आधा प्रयो आधा ।

In leaf 9A, इति पवमानेष्टिः। See Bibl. Ind. Edition of Āpastamba from 232 to 288. In 9A commences Darśapūrṇamāsa-Sārasvatahoma.

674.

516 आधानप्रयोगः (आपस्तम्बशाखीयः)।

Ādhānaprayoga.

For this manuscript see L. 1304.

It is not incomplete at the end, as Rājendralāla says.

It ends thus in 16A :—

उपांशुप्रचारः मार्ज्जनान्ते आग्नेयादीनां चतुर्धा चतुर्धाकरणं कृत्वा वर्हिषदं करोति। ततोऽदितिं ब्रह्मणे परिहरति भक्षयन्ति। अथ पिन्वखेत्यादि पवमानेष्टिवत् सन्तिष्ठते।

Col. —इत्याधानं समाप्तम्।

श्रीश्रीदुर्गार्पणमस्तु।

Then follow 16 lines about the observance of the Ajasra ceremony.

It quotes from Rāmāndāra in leaf 16B. and begins अथ आपस्तम्बाधान प्रयोगः।

675.

2021. आधानविधिः। *Ādhānavidhi from Śrauta tantra.*

Substance, country made paper 9×4½ inches Folia, 15 Lines, 10, 12 on a page Extent in ślokas, 350 Character, Nagara of the seventeenth century. Appearance, discoloured and fragile

Beginning :—

अथ अग्न्याधेयं व्याख्यास्याम (The first sūttra of the *5th Praśna of Āpastamba)*

श्रुताध्ययनसम्पन्नः सामचारित्रोऽन्यूनातिरिक्ताङ्गो ब्राह्मणो विदुषा ब्राह्मणेन यजेत।

End :—आधानं त्रिविधं अग्निहोत्रं इष्टे पूर्व्वं(?) सोमपूर्व्वं वामावास्याधाने नक्षत्राधाने वाजसविधिः। नात्र कात्यायनाश्वलायनौ तु

सर्व्वेष दादशाहमनस्वमिच्छत । अनस्वमध्ये पौर्णमासी यदि प्रासा स्याचदा अनस्वा परिग्रन्याशीत् पुनर्विसमारसादि यजेता (?) ।

Col —इति श्रीश्रौततन्त्रे आग्रायणविधि समाप्त ॥

676

2729. आपस्तम्बानामाग्रयणकर्म्म ।

Agrayanakarma according to Apastamba

Substance country made paper 10¼×4½ inches Fol. 2 Lines 15 on a page Character Nāgara Appearance fresh

It begins —

अथापस्तम्बानामाग्रयणकर्म्मोच्यते ।

दर्भेष्वासीनो दभान् धारयमाण पलाश खड् प्राणानयम्य देशकालो सकीर्त्य श्रीपरमे॰ श्यामाकाग्रयण समानतन्त्र पूर्व्व व्रीह्याग्रयणेन यक्ष्ये इति सकल्प + + स्वस्वकाले ऋत्विग्वरणादि ।

The second leaf contains 4 lines only

It ends — इति श्यामाकयवसमानमाग्रायणमन्त्र ॥ विश्वान्समादियवो बभूवेति जप ॥ यवस्य पुनराग्रयणात् ॥ यव + चमवर्न सतिष्ठत आग्रयणम् ।

The MS does not seem to be complete

677.

10629 आग्रयणप्रयोग । *Agrayanaprayoga*

By Visvesvara Bhatta, son of Lāhi Bhatta (of the school of Apastamba)

Substance country made paper 8¼×4 inches Fol. 17 Lines 7 on a page Extent in slokas 400 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance old and worm eaten Complete

Beginning — श्रीगणेशाय नमः ॥

आग्रयणप्रयोगो लिख्यते । तत्राग्रयण नामनिर्विध यवश्यामाकव्रीहिभेदात् । तत्र यवाग्रयण वसन्ते कस्मिंश्चिद् पर्व्वणि ॥ अथवा वसन्ते शुक्लपक्षान्निर्मतदेवनक्षत्रेषु देवता वा कार्य्य ।

2A. अपि वा पौर्णमास्यामाग्रयणेष्टिमन्वायातयेदित्यापस्तम्बसूत्रात्
पौर्णमासाग्रयणयोः समानतन्त्रताकरणपक्षे प्रथममाग्नेयमष्टाकपालं
निर्वपति॥ पुराणानां व्रीहीणामिति सूत्रेणावगताग्रयणागभावाग्नेय-
निर्वापपूर्वकमाग्रयणदेवताभ्यो निरूप्य पश्चादग्न्यादिप्रकृतिदेवता-
निर्वाप इत्येवं प्रकारेण तन्त्रेण प्रयोगः (2B.) . . . .
इति तदनुयायिनः। विद्यारण्याखिलाकारैर् तु दर्शेष्ट्याग्रयणं भवति
4A. इत्याग्रयणोपयुक्तकालादिनिर्णयः। अथ प्रयोगक्रमः॥

Post Colophon :— इति श्रीविश्वेश्वरचरणकमलभजनैकचित्तमहामान्य-
लाक्षिभट्टाङ्गजवीरेश्वरभट्टविरचिते आग्रयणप्रयोग(गः) सनिर्णय-
समाप्तः।

There are four lines after the colophon, containing an extract from Rudradatta.

678.

503. **चातुर्मास्यप्रयोगः।** *Cāturmāsyaprayoga.*

For the MS. see L. 1316.

Post Col.:—संवत् १७५९ समये ज्येष्ठशुद्ध अष्टमि तद्दिने पत्रत्ति समाप्ति।
लिखितं माधवकिङ्कर। शुभमस्तु।

This belongs to the Āpastamba School of the Black Yajurveda for the final sūtra quoted in the MS. belongs to Apastamba.

Praśna VIII of the Āpastamba Śrauta Sūttra deals with Cāturmāsya.

679.

1032. *The Same*

Substance, country-made paper $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches Folia, 26 Lines, 12 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old Complete.

Post Colophon Statement :—

संवत् १८ समये आश्विने मासि विजयादशम्यां भानौ काश्यां
रामचन्द्रस्य ठुण्ढिराजेन लिखितं॥
शुभम् भवतु।

680.

2022. *The Same.*

Substance, country made paper 9¼ × 4¼ inches. Folia, 24. Lines, 13 to 15 on a page. Extent in ślokas, 1000 Character, Nāgara of the eighteenth century. Complete

Beginning:—

अथ चातुर्मास्यानां प्रयोग उच्यते। फाल्गुन्या चैत्र्यां वा वैश्वदेवेन यजते तयोः पूर्वस्यां चतुर्दश्यां प्रातरग्निहोत्रं कृत्वा पत्न्या सह प्राणानायम्य एवं गुणविशेषणविशिष्टायां पुण्यतिथौ चातुर्मास्या-न्यारप्स्ये इति संकल्प्य पुनः प्राणानायम्य तिथ्यादि संकीर्त्य यथा-प्रयोगमाश्रित्य ऐष्टिकं चातुर्मास्यैर्यक्ष्ये इति संकल्प्य अरण्योरात्मनि वा समारोप्य प्राचीनप्रवणं देवयजनं गत्वा आयतनानि कृत्वा मथित्वा लौकिके वा उपावरोह्य विहृदग्नीत्यप उपस्पृश्य ऐष्टिक-चातुर्मास्ययागे अध्वर्युं त्वामहं वृणे।

Colophon:—समाप्तानि चातुर्मास्यानि।

Post Col.:—काशीभट्टकविमण्डनस्य पुस्तकमिदम्।

681.

3294A **चातुर्मास्य प्रयोगः** or **द्रोण-प्रयोगः।**

Cāturmāsyaprayoga or Droṇaprayoga.

By Gadādhara.

Substance, country-made paper. 9 × 4¼ inches Folia, 4 Lines, 11 to 14 on a page Extent in ślokas, 70 Character, Nagara. Appearance, discoloured Complete

The date of the manuscript: सं १८६६ आषा० शु १५ गणेश-भट्टयाभेन लिखितम्।

It begins:—

गुरुं चिन्तामणिं नत्वा चातुर्मास्यैकपाशुकम्।
गदाधरो द्रोणनामा प्रयोगं तु करोत्यथ।

देवयाज्ञिकमतानुसारेण आपस्तम्बानामैकाहिकपाशुकचातु-र्मास्यप्रयोगो लिख्यते।

A comprehensive manual on Agnicayana or Construction of Fire Altars, etc., based on Āpastamba Srauta ritual (16th and 17th Praśnas).

Beginning:— श्रीगणेशाय नमः ।

अग्निं चेष्यमाणोऽमावास्यायां पौर्णमास्यामेकाष्टकायां वोखां संभरति । अष्टदीक्षापक्षे उखासंभरणप्रभृत्यमिद्धापर्यन्तकर्माणि वसन्ते यथा भविष्यन्ति ।

It ends:—

अग्निं चित्वानन्तरे पर्वणि सौत्रामण्या यजेत । अपरेद्युः मैत्रावरुण्या चामिक्षयाः ।

Col —इति श्रीसाम्बशिवप्रसादात् चयनयोगः समाप्तः ॥

Post Col. —संवत् १६४७ समये कार्त्तिक वदि दशमी सोमवार ॥

686.

1057.

Substance, country-made paper 10½×4 inches Folia, 13 Lines, 11 on a page Extent in ślokas, 300 Character, Nagara Appearance, old Fragment

This fragmentary codex comprises only one form of Vājapeya known as Āpta-Vājapeya. This manual follows the authority of Kapardisvāmin, on Praśnas 18 and 19 of Āpastamba.

Beginning — श्रीगणेशाय नमः ।

कपर्दिस्वामिभाष्यानुसारेण वाजपेयमारभ्य विश्वसृजामयनपर्यन्तानां कर्म्मणां प्रयोगः उच्यते । वाजपेयो द्विप्रकारः । आप्तवाजपेयः क्रतुवाजपेयश्च । आस्मिन् क्रतौ नास्ति चयनं प्रतिषेधात् । परिभाषायां केचित् अत्रापि इच्छन्ति । छन्दोगमताचयनं कार्यं । ज्योतिष्टोमस्य संस्थाभूतो वाजपेयोपीति छन्दोग उक्तम् । आपस्तम्बेन क्रत्वन्तरवाजपेय उक्त । क्रत्वन्तरवाजपेयश्च द्विप्रकारः अत्र आप्तवाजपेयः प्रथममुच्यते ।

It ends —

सन्तिष्ठते वाजपेय । तेनेष्ट्वा सौत्रामण्या यजेत । मैत्रावरुण्या वामिक्षया । प्रत्यवरोहण यदि करोति तदा बृहस्पतिसवेन यजेत । श्वेतछत्रीष्ट भवतीति विज्ञायते ।

Col —आमवाजपेयः समाप्त ।

Then follow three lines

Beginning —अथक्रतुवाजपेयस्य कर्त्ता इत्यादि ।

Thus another form of Vajapeya known as Kratu-Vājapeya is simply touched and the MS breaks off abruptly

687.

2316 **इष्टिप्रयोग ।** *Iṣṭiprayoga*

Substance country made paper 9¼×4 inches Folia 14 Lines 9 on a page Extent in Ślokas 228 as given at the end of the work Character Nāgara Appearance discoloured

It contains directions for the performance of certain isti rites, as dealt with in the 19th praśna of Āpastamba's Kalpasuttra

Beg —अथाधानेष्टौचम्

तत्र प्रथमायामग्निरग्नि[] पवमान । पौर्णमास तन्त्र॰ आज्यभागावाग्ने॰ अग्नि आ इ वह । इत्यादि ।

2A इद ह॰ सिद्धमिष्टि ॥ द्वितीयस्या इधन्वतावाज्यभागौ अग्नि पावकम् ।

2B सिद्धमिष्टि ।

आश्वलायनस्त्वग्निरेषा । तत्रैव विकल्प ।

आद्योत्तमे चैव स्यातां ॥ आद्यायामिष्टौ द्वितीयस्या इष्टे दैवताद्वयस्य प्रक्षेप । पावकस्य शुचे तेन अग्निरपि पवमानमपि पावकमपि शुचिमेता प्रधानदेवता ।

4A इयमिष्टिर्विकल्पेन आपस्तम्बे क्रियते चेत्तदा उभाभ्येव प्रचार इत्याश्वलायनपक्ष उक्त ।

4A अथेष्टिरायस्त्वोक्ता ।

तासामुद्धैरेव प्रचार । प्रथमायां । अग्निरग्नि पवमानोऽग्नि पावकोऽग्नि शुचि । इत्यादि ।

5A. इतीष्टिपद्य उक्तः ।

,, अथ वैकल्पिक इष्टिदमयपद्य उच्यते । प्रथमायामग्निर्देवता पंचदश सामिधेन्यः । इत्यादि ।

6B. इत्युपांशुपक्षे त्रिधा सिद्धमिष्टिः । इत्यन्वारंभणीया ।

7A. अथ पुनराधेयेष्टिस्तस्याः पूर्णमुत्तरेष्टिः आयतनेन भगवतोक्ता नाश्वलायनेन । तस्या देवताः अग्निरग्निर्वैश्वानरो रात्रकोऽग्निःपुमान् मित्र इति ।

8A. इत्युत्तरेष्टिः । अथ पुनराधेयस्य प्रयोगः ।

9B. अथ आग्रयणेष्टिः ।

11B. इत्याग्रयणम् । अथ श्रमाद्धे पवित्रेष्टिराम्नातत्वात् बौधायनोक्ता लिख्यते या सर्वपापोपघाताय ।

वैश्वानरीमालपतीं पवित्रेष्टिं तथैव च ।
ऋतावती प्रयुञ्जानः पुनाति दशपूरुषम् ॥

इति यज्ञगाथा ।

It ends with the col.:—

11B. इति बौधायनप्रोक्ता पवित्रेष्टिः ।

*Post Col.:—*ग्रन्थसंख्या २२७ ।

As Agnyādhāna is necessary in iṣṭi rites, it gives the duties of the hotṛ priest from Āśvalāyana. As Pavitreṣṭi is not in Āpastamba, it is taken from Baudhāyana.

688.

2313. तृचपद्धति । *Tṛcapaddhati.*

For the MS. and the work see L. 3222.

A manual for the recitation of the Tṛc, the initial words of which are उदुत्य, for the propitiation of the Sun. The Tṛc is to be found in p. 225 Vol. I. of Dr. Richard Garbe's edition of the Āpastamba Śrauta Sūttra.

689.

3008. काम्ययागप्रयोग or त्रैधातवीय प्रयोगः ।

Kāmyayāgaprayoga or Traidhātavīya-prayoga.

For the manuscript and the work see L. 4142.

This refers to Praśna 10, Kaṇḍikā 18-27 of the Āpastamba Sūtra commencing from कर्म्मानिर्दिष्टमि पक्तयामनाम्नायत पौर्णमास्यां वा यजेत ।

690.

1238. आपस्तम्बयज्ञप्रयोग (आण्डविल्ल) । A, 18'05'1.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीरामाय नमः । अथ कर्म्मान्याधाना-
दीनि प्रयुज्यन्ते । अग्न्यन्तरं आधानादीनि प्रयुञ्जीत यावज्जीवं कर्तव्य-
त्वेन यावन्ते तानि कार्य्याणि । कुत उदगयनपूर्वपक्षाहःपुण्याहेषु
कार्य्याणि । उदगयनमाद्य इत्यादय (?) प्रतिग्रह्य पुण्याहानां देवस्य
सवितुः प्रातः प्रसव + + इति श्रुतिप्रतिपन्नाकि यथ पुण्याहा उक्ताः
प्रातर्मध्यन्दिनापराह्णादिशब्दवाच्या नाडिकात्रयं नाडिकाद्वतो-
पांशुरेको भागः पुण्याहकेषु तानि कर्तव्यानि श्रौतादीनि । सोम-
न्तोन्नयनदीनां नैमित्तिकाना अपि पूर्वपक्षपुण्याहाः भवन्ति नक्षत्र-
गयनादयः । सर्व्वं यज्ञोपवीतिना कार्य्यं । यथा प्राङ्मुखं भवति
तथा कर्म्माणि करोति । सर्व्वत्र पुरस्तात् उदक्संस्था कर्मणामनुक्रमः ।

It ends thus —

आज्यभागान्त इमं मे वरुण इति द्वाभ्यां जुहोति । अथादि
प्रतिपद्यते । परिषेचनान्तं करोति + + + + भो दक्षिणत इमं
श्रौतेभ्य इति प्रच्याभावं परिधि ददाति श्रौतमो धामार्गम् ।

अनुक्रमपुरः[मदुक्तिस्तु]र
व्याहृत[त्वं] बहुविस्तृतम् ।
तत्सर्वमाप्यो परित्यज्य
यज्ञप्रयोगार्थविकल्पनम् ।

Post Colophon :—रामार्पणमस्तु । आण्डविल्लप्रयोगवृत्ति ।

For topics, etc., see below

The author and his antecedents and the date of the composition of the work given at the end —

श्रीलक्ष्मीन्टसिंहो जगदेकनाथ ॥
शाकेऽब्धियुग्म षट चन्द्र मितेऽब्दे पार्थिवे तथा ।
इषस्य कृष्णपूर्णाया श्रीन्टसिंहप्रसादत ॥
गोदावर्य्युत्तरे तीरे प्रतिष्ठानपुरे शुभे ।
भारद्वाजकुलोत्पन्ननारायणसुतेन वै ॥
रुद्रदेवेन विदुषा पद्धतीना शत तथा ।
सूत्र सूत्रान्तरव्याख्यानिबद्धाश्च यथामति ॥
शिष्टाचार तथा दृष्ट्वा कृत्वा वै सद्य सम्मति ।
प्रतापनारसिंहाख्य पाकयज्ञप्रकाशक ॥
कृत्वा समर्पयामास न्टसिंहाय परात्मने ।
अत्र सूक्तमसूक्तं वा मोहेन लिखित मया ॥
तत्र क्षेम प्रकुर्व्वन्तु सत सन्तो दयालव ॥

Col — इति श्रीमत्नोरोनारायणात्मज-श्रीरुद्रदेवकृते प्रतापनारसिंहाख्ये पाकयज्ञप्रकाश समाप्त । समाप्तोय ग्रन्थ ॥

Post Colophon —श्रीचण्डिकार्पणमस्तु ॥

यदतिहृदयवेगाल्लेखनीभ्रान्तिभावात्
नयनवचनसञ्चाञ्चोभ्रशब्दावलम्बात् ।
लिखितमज्ञातबुद्ध्या यन्मया पुस्तकेस्मिन
कारकृतमपराध क्षन्तुमर्हन्तु सन्तु ॥

चन्दे दावत्सरे (?) आषाढे मासि शुक्लपक्षे सप्तम्या सौम्यवासरे तद्दिने विट्ठलभट्ट आकूतस्य सूनुना व्यङ्कटेन लिखित स्वार्थं परार्थं ।

The Mangalacarana and the scope of the work

श्रीगणेशाय नम ॥ श्रीसरस्वत्यै नम etc, etc

नारसिंह श्रिया युक्त गणेश च सरस्वती ।
आपस्तम्बमुखान् मान्यान् प्रणम्य पितर गुरु ॥
ततो नारायणसुतो रुद्रदेव इति श्रुत ।
ग्रन्थाननेकान् सवीक्ष्य विदुषा प्रीतये सदा ॥

प्रतापनारसिंहाख्यग्रन्थ प्रारभते तत ।
अविघ्नं वै नृप चास्य समृद्धि ब्रह्मवर्चसं ॥
तत्रादौ पाकयज्ञाख्य प्रकाश इह प्रोच्यते ।
यस्यानुष्ठानमात्रेण देवर्णान्मुच्यते द्विज इति ॥

तत्रादौ ऋणत्रयस्वरूपमुक्तं तैत्तिरीयसंहितायां जायमानो वै ब्राह्मणस्त्रिभिर्ऋणैर्ऋणी जायते ब्रह्मचर्येण ऋषिभ्यो यज्ञेन देवेभ्य प्रजया पितृभ्य इति तत्र यज्ञशब्देन एकविंशतिर्यज्ञा तत्र सप्त पाकयज्ञसंस्था सप्त हविर्यज्ञसंस्था सप्त सोमसंस्था इति तेषां प्रत्येकं नामान्युक्तानि गौतमदर्शने ।

औपासन वैश्वदेव पार्वणमष्टका मासि श्राद्धं सर्पबलिरीशानबलिरिति सप्त पाकयज्ञवाच्यानि । अग्निहोत्र दर्शपूर्णमासावाग्रयण चातुर्मास्यानि निरूढपशु सौत्रामणि पिण्डपितृयज्ञादयो दर्वीहोमा इति सप्त हविर्यज्ञसंस्था । अग्निष्टोमोऽत्यग्निष्टोम उक्थ्य षोडशी वाजपेयोऽतिरात्रोऽप्तोर्याम इति सप्त सोमसंस्था इति । अनेन स्थानमाप्नोतीति स्मरणाच्च । पाकयज्ञ इति कर्मनामधेयं । लौकिकानां पाकयज्ञशब्द इति गृह्यप्रश्नात् । आश्वलायनेन तु पाकयज्ञानां त्रिविधत्वमुक्तं । त्रय पाकयज्ञा हुता अग्नौ हूयमाना अनग्नौ प्रहुता ब्राह्मणभोजने ब्रह्मणि हुता इति व्याख्यातमेतन्नारायणवृत्तिकारेण पाकयज्ञा अल्पयज्ञा प्रशस्तयज्ञाश्चेति अतस्तेषां मते यत्किंचिद्धोमबलिब्राह्मणभोजनं तदपि सर्व पाकयज्ञसंज्ञमेवेति । आपस्तम्बानां तु औपासनादीनां सप्तानामेव पाकयज्ञसंज्ञा तत्रादौ औपासन उच्यते ॥

695.

2978 **नागबलिप्रयोगः ।** *Nāgabaliprayoga*

Being an extract from Pratāpa Narasinha

By Rudradeva, son of Toronārājana

Colophon —इति तोरोनारायणभट्टात्मज रुद्रदेवकृते प्रतापनारसिंहाख्ये संस्कारप्रकाशे नागबलिप्रयोग । बोधायनोक्त सैत्रि(?) ॥

Beginning —प्रतिकूलनागोपद्रवनिवृत्त्यै नागबलि कार्य । अत्रकाल गुरुशुक्रास्तादिरहिते अयनद्वयेपि पौर्णमास्यायां पंचम्यां आश्लेषा युक्तदिने वा कुर्यात । तत्राधिकारार्थं चतुर्दशकृच्छ्राचरेत् । तत्र प्रयोग । उक्तदिनात् पूर्वेद्यु तदहरेव वा पार्वद प्रदक्षिणीकृत्य

नत्वा तदग्रे निष्क तदर्द्ध तदर्द्ध वा निधाय कृतप्रणामा मम इह जन्मनि जन्मान्तरे वा मया मम पत्न्या मम पुत्रेण मत्सम्बन्धिभिर्वा ज्ञानादज्ञानतो वा कृतसर्पवधदोषपरिहारार्थं प्रायश्चित्तमुपदिशन्तु भवन्त । etc, etc.

For the MS. and the work see L. 1185

It relates to expiation for killing a serpent, according to the precepts of Baudhāyana

The Samkalpa runs:—

3B. मया मम पुत्रकलत्रमातादिभिर्वा इहजन्मनि प्रागतीतसप्तजन्मसु बाल्यवार्द्धक्ययौवनान्यतरावस्थासु ज्ञानतोऽज्ञानतो वा प्रसङ्गतो ऽप्रमादो(?)वा...... य कृत सर्पवधः तज्जनितपापसमूलोन्मूलनद्वारा तत्प्रयुक्तकुष्ठदद्रुकण्डूपामानेत्ररोगवर्णरोगविस्फोटकगण्डमालालूताद्युपद्रवदुभूयमानचिकित्सानानाविधव्याधिजाता-पत्यविनाशदारिद्र्यादिक्लेशनिवृत्तये आयुरारोग्यपुत्रादिसान्तत्यप्राप्तिं सर्पस्य पुण्यलोकावाप्तये सद्गतये ... ... सर्वबाधाविनिवृत्तये समस्तसर्पाधिनायश्रीमदनन्तप्रीतये यथाशक्ति यथाज्ञान ... ... बौधायनमुनिप्रोक्तप्रकारेण सर्पसंस्कारं करिष्ये।

696.

6383. आपस्तम्बानुयायिनामाह्निकप्रयोगः।

Apastambānuyāyināmāhnikaprayoga

Part of Pratāpanārasimha, by Rudradeva, son of Toronārāyana, who wrote at the request of Ananda

Substance country made paper 7¾×4¾ inches Folia 45 of which the first 3 are missing Lines, 11 on a page Extent in slokas 800 Character, modern Nagara Appearance fresh Copied in Saka 1693

The compiler was a native of Pratisthāna and his patron, of Devagiri

Colophon —श्रीमच्छिवालयक्षेत्रादृक्षिणे योजनमात्रे देवगिरौ श्रीमद्भारद्वाजकुलोत्पन्नत्र्यम्बकभट्टात्मजभट्टलक्ष्मणसुतानन्दविदुषा प्रेरिते (?) गोदावर्या उत्तरे तटे प्रतिष्ठानक्षेत्रे श्रीमद्भारद्वाजगोत्रोत्पन्न

तोरोनारायणात्मजचन्द्रचूडकृते प्रतापनारसिंहाख्ये आपस्तम्बानु-
यायिनामाह्निकप्रयोगः ।

Post Colophon Statement —

रामनन्दाङ्कभूयुक्ते शाके मन्दे शुचौ सिते ।
वसौ देवालयपुरे त्रिदा गणप-सन्निधौ ॥

आपस्तम्बाह्निक सर्व्वात्मा श्रीरामलिखिता तद्भ्रात नाना चित्रामदास ।

It gives at the end the date of its compilation as Śak 1624

सूत्रसूत्रान्तरव्याख्यानिबन्धांश्च यथामति ।
शिष्टाचारं तथा दृष्ट्वा कृत्वा तैः सह सम्मतिम् ॥
नारायणात्मजेनैतन्मुक्त (क्ता) माह्निकमुत्तमम् ।
विदुषां भोगमार्थाय नृसिंहाख्येन तुष्यतु ॥
शाके वेदाक्षिषट्चन्द्र(न्द्रे)मितेऽब्दे दक्षिणायने ।
नभस्ये कृष्णपक्षस्था तोरोवंशेन निर्म्मितम् ॥

697

2950. **पाकयज्ञादिनिर्णयः ।** *Pākayajñādinirṇaya*

By Candracūḍa Bhaṭṭa, son of Umāśaṅkara

Substance country made paper 8¼×3¼ inches Folia, 5 Lines, 9 on a page Extent in ślokas 90 Character Nāgarī of the eighteenth century Appearance discoloured Complete

For a description of the work see L 1814

The five opening verses and the last verse giving the date of the composition of the work are not in the present MS

698.

1062 **संस्कारनिर्णयः ।** *Saṃskāranirṇaya*

By Candracūḍa Bhaṭṭa

Substance country made paper 8¼×4¼ inches Folia 71 Line 13 on a page Extent in ślokas 1850 Character Nāgarī Appearance old Complete

A comprehensive manual on the rites and ceremonies with their proper astrological time and season and with various opinions old and modern. By Candracūḍa Bhatta, son of Umana Bhatta. This manual is mainly based on Āpastamba.

Beginning —प्रणिपत्य महादेव चन्द्रचूडेन धीमता ।
सस्काराणा प्रयोगस्य निर्णय प्रोच्यतेऽधुना ।

तत्रादौ गर्भाधानमुच्यते ।

Col — इति श्रीमत्पौराणिक धर्म्मभट्टसूनुश्रीमद्विद्वन्मुकुटमाणिक्य-उमणभट्टसूरिसूनुचन्द्रचूडभट्टविरचित सस्कारनिर्णय समाप्तिमगमत् ॥ श्री श्री ॥

Authorities quoted—

नारद, मदनरत्न, पारिजात, भविष्य, स्मृत्यर्थसार, अपरार्क, गौतम, धर्म्मसूत्र, वृद्धमनु, शौनक, त्रिकाण्डमण्डन, प्रचेता, पारस्कर, कात्यायन, वायवीचे, आपस्तम्ब, हरदत्त, कूर्म्मपुराण, ज्योतिःपराशर, कपर्द्दिस्वामिन्, गोभिल, सुरेश्वर, सुमन्तु, उज्ज्वला, याज्ञपार्श्व, रत्नमाला, ऋष्यशृङ्ग, रामाण्डार ।

विधानमाला, गर्ग, हेमाद्रि, विज्ञानेश्वर, शिवराघव, माधवीय, याज्ञवल्क्य, वृहस्पति, देवल, हारीत, ब्रह्म, व्यास, शख, पराशर, वृद्धशातातप, मिताक्षरा, सवर्त्त, मार्कण्डेय, बोधायन, उशना, स्मृत्यर्थसार, काण्वाजिनि, हारीत, मातुकर्ण, सुदर्शनाचार्य, यम, वराह, वशिष्ठ, सत्यव्रत, गालव, आश्वलायन, विष्णु, जैमिनि, विष्णुधर्म्म, प्रजापति ।

It ends —इतिमत्योरन्तधानभूत दक्षिणत प्रयत्न विदधाति तस्य
शुभमिच्छता चालन न कुर्यात् । इयत्यलमतिविस्तरेण ।
आपस्तम्बीयसूत्र बुधवरसुलभ हारदत्तञ्च भाष्यम्
दृष्ट्वान्यो दर्शन ता विविधकृतमहापद्धती सन्निबध्यान ।
पश्चो यश्चन्द्रचूडाभिधबुधनिचयासन्नमानेन (?) रम्य
सस्काराणा द्विजम्मप्रमुदितहृदयो निर्णयोऽय समाप्त ।
यच्च दृष्टमदृष्ट वा मोहेन लिखित मया ।
तच्च क्षमा प्रकुर्व्वन्तु सत मन्ता दयालव ॥

699

2960 *The Same*

Substance country made paper 9×3¾ inches Folia 126 Lines 10 on a page Extent in slokas 2520 Character Nagara Appearance discoloured The first leaf is missing

The last Colophon —

इति श्रीमत्पौराणिकधर्म्मभट्टसूनुश्रीमद्विद्वन्मुकुटमाणिक्यउमणा-
भट्टसूरिसूनुचन्द्रचूडभट्टविरचितः सस्कारनिर्णय समाप्तिमगमत् ।

700.

10082 *The Same*

Substance country made paper 10⅝×4¼ inches Folia 60 Lines 11 on a page Extent in slokas 1500 Character Nagari of the nineteenth century Appearance fresh Complete

Colophon —इति श्रीमत्पौरा[णि]कधर्म्मभट्टसूनुश्रीमद्विद्वन्मुकुट-
माणिक्यउमणभट्टसूरिसूनुचन्द्रचूडभट्टसूरिविरचित सस्कारनिर्णय
समाप्त ।

For the work see I O Catal No 165

701.

3216 स्थालीपाकप्रयोगः । *Sthālīpākaprayoga*

By Damodara, son of Candracudacarya

Substance country made paper 8½×4 inches Folia, 17 Lines, 8 on a page Extent in slokas 200 Character Nagara of the eighteenth century Appearance discoloured The 14th leaf is missing

The mangalacarana and the object of the work.

नमस्कृत्य गणाध्यक्ष ईश्वरी कुलदेवताम् ।
वडुयग्रामसस्थेन चन्द्रचूडाचार्य्यसूनुना ॥ १
दामोदरेण क्रियते प्रयोगोऽय यथामति ।
नानापद्धतय सन्ति ज्ञानार्थ क्लेशदाश्च ताः ॥ २

अयम्बक्ता कर्म्मकरणे ह्यविज्ञाना विशेषत ।
तदर्थं वक्ष्यतेऽत्रैव प्रयोगो विधिवन्मया ॥ ३
सूत्रप्रायस्तय कर्त्तुं पाठेनार्थावबोधक ।
सद्भि संशोध्य शिष्याणां पाठनीय प्रयत्नत ॥ ४

ॐ अथ स्थालीपाकप्रयोगस्तस्यान्वाधानाद्यारम्भस्तथापि समारोपे संस्कार-कर्म्मसु प्रान्त्यादिषु च प्रयुक्त ॥ इत्यादि ।

It ends —प्रणीतायाश्च नासिकाग्रसम तथैव निदध्यात् एतद्ब्रह्मकरण-मित्यक्तं चेत् प्रणीतासंस्कार पूर्व्ववत् कुर्यादिति ।

Colophon —इति स्थालीपाकप्रयोग ।

702.

2318 **जातेष्टिप्रयोगः (आपस्तम्बीयः) ।** *Jateṣṭiprayoga.*

Substance country made paper 8¼×4 inches Folium one Lines, 8, 9 on a page Extent in slokas 17 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured Complete.

On the birth ceremony

Beginning —अथ जातेष्टिप्रयोग ।

यद्येवमादि रक्षा यक्ष्ये जात पुत्र पूतस्तेजस नादरे इन्द्रियावी पशुमान् भवतु । इति सकल्प्य विद्युत् । अभ्युदयाय । ऐष्टेति । पौर्णमास तन्त्रम् । ससदग्न सामिधेन्य । पात्रप्रयोगकाले निरूप्याणि स्थालीपाकादिप्राप्ततानि पात्राणि निर्वापकाले आग्नेयं निरूप्याग्नये वैश्वानर । निर्व्वपति । अग्नये त्वा रक्षसामि वैश्वानर त्वा रक्षास ॥

On the left hand upper corner

Col. —इति जातेष्टि ।

703.

1063. **आपस्तम्बाह्निकम्।** *Āpastambāhnika.*

By Karimandana Govardhana

Substance, country made paper 11¼×5 inches Folia, 67 Lines, 10 on a page Extent in Ślokas, 2050 Character, Nagara Date, Sam 1752 Appearance, old Complete

An elaborate digest on the rules of conduct and daily duties of a householder in accordance with Āpastamba

Beginning —श्रीगणेशाय नमः।

नत्वा महेश्वरं देवमाह्निकं तैत्तिरीयके।
गोवर्द्धनः प्रतनुते कविमण्डनवंशजः।
अथातः सामयाचारिकान् धर्म्मान् व्याख्यास्यामः इति सूत्रम्।

It ends.—

उपानहौ तु वासश्च धृतानन्यै न धारयेत्।
अन्यानां...गोष्टि (?) ब्राह्मणानाञ्च सन्निधौ।
आहारे जपकाले च पादुके परिवर्जयेत्। इति।

Col.—इति कविमण्डनगोवर्द्धनकृतापस्तम्बाह्निकं समाप्तम्।

Post Col.—स्वार्थं परार्थञ्च लिखितं पुस्तकं। संवत् १७५२ भाद्रपदि पञ्चमी रविवारे। शुभमस्तु।

704.

3140. **विश्वप्रकाशिकापद्धतिः।** *Viśvaprakāśikāpaddhati.*

By Viśvanātha Bhaṭṭa, the son of Puruṣottama Bhaṭṭa, the grandson of Trivikrama and the great-grandson of Nārāyaṇācārya

A manual for the performance of Gṛhya rites It opens with a salutation to Āpastamba

Rājendralāla noticed this MS under No. 4116, but his account does not tally with the present MS

Substance, country made paper 11×5¼ inches Folia, 282 Lines 12 on a page Extent in ślokas, 10,700 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance, discoloured and dilapidated Incomplete at the end

The first leaf, which is very much delapidated, contained much information about the author, his family, and the date of his birth When Rājendralāla noticed the present manuscript under No 1116, it was in much better condition.

See also I.O. Catal 369

704A.

3002

Substance, country-made paper 10½×4½ inches Folia, 14 Lines 12 on a page Extent in ślokas, 250 Character Nagara Appearance discoloured and worn out.

It contains two different treatises

(I), 2A. इति दीक्षितमौनिमल्लारिकृतौ मासि श्राद्धमानोपन्यासः ।

(II). इति सम्राट्स्थपति भट्टरघुनाथानुक्रान्तौ मासि श्राद्धप्रयोगः समाप्त ।

The first contains disquisitions on the monthly srādha ceremony and the second directions for its performance

(I) *Begins* —

अष्टकादिश्राद्धेषु मासि श्राद्धविधिः। सांवत्सरिकादि दर्शश्राद्धविधिः सर्व्वेषां। नामचोदनालिङ्गानिर्द्देशाभ्या प्रत्यक्षविधिनातिदेशस्य बलवत्त्वादष्टकादिषु स्पष्टः सूत्रेऽतिदेशः।

(II) *Begins* —

नत्वा रामं गणेशानमापस्तम्बमुनिं तथा।
तत्सूत्रभाष्यकारादीस्तन्मार्गेण निबध्यते ॥
सम्राजा रघुनाथेन मासिश्राद्धविधिक्रमः।
यदत्र स्खलितं किञ्चिच्छोध्य तद् बहुवेदिभिः ॥

705.

299 **प्रयोगसारः ।** *Prayogasāra*

By Keśava Svāmin

For the MS see L 26

This has been extensively repaired The first 89 leaves belong to Prayogasāra, which is incomplete There is one leaf which cannot be accounted for There are 16 more leaves on एकादग्निर्नै प्रयोग which is complete

For a complete MS of Prayogasāra see I O Catal No 370 It belongs to the school of Baudhāyana and follows Bhavasvāmi s commentary

706

749 *The Same*

A fragment coming to the end of the first chapter only, namely, Darśapūrṇamāsaprayoga

Substance country made paper $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches Folia 47 Lines 8 on a page Extent in ślokas 75. Character Nāgarī Date Sam 1814 Appearance old

For description of the work see I O Catal No 870 and L 26

The last Colophon in the MS —

इति केशवस्वामिकृते दर्शपूर्णमासौ सम्पूर्णं ।

Post Colophon Statement —

सवत १८१४ मिति श्रावणवदी १४ चतुर्दशी भृगुवासरे ।
मिद पुस्तक जीवनरामत्रिवाडी लिख्यत ।

22A, इत्युद्वरणप्रायश्चित्तम्, 23B, इति कालातिपत्तिप्रायश्चित्तम्, 28A, प्रवासादागतस्य विधि, 29A, इति सामिकप्रयाणविधि, 29B, इत्युपघातप्रायश्चित्तम्,

The work ends in 29B, then come the kārikās (रूप कालो etc) with notes

Authorities quoted and consulted

प्रायश्चित्तचन्द्रिका, 4A, सिद्धान्तभाष्यकार, 21B, 26A, देवजात, 26B, त्रिकाण्डमण्डन, 29A, देवयाज्ञिक, 30B, लौगाक्षि।

720

2947 **पुनराधेयक्रमः।** *Punaradheyakrama*

By Ananta Deva

Substance country made paper 9×4 inches Folia 3 Line 13 14 on a page Extent in slokas 70 Character Nagara Appearance fresh Complete Date Samvat 1866 and Saka 1 31

The method of rekindling the sacred fire, as directed by Baudhāyana It is a chapter of Anantadeva's work

Colophon --

इति अनन्तदेवीये बोधायनोक्त-पुनराधान समाप्तम्।

Post Col —सवत् १८६६ शके १७३१ माघमासि कृष्णपक्षे प्रतिपदायां तद्दिने देवोपनामकरङ्गनाथदेवात्मजकोड़देवेन लिखित। यादृशमित्यादिना।

Beginning — श्रीगणेशाय नम।

अथ बोधायनोक्तपुनराधेयक्रम —यस्याधानकालादारभ्य सवत्सरमध्ये र्व्वाक् पुत्र-भ्रातृ-मातृ बन्धु पशूनां धनस्य वा हानिर्यजमानस्य महारोगो वा जायते चरग्नीसमाहृतो वा अग्निर्नश्येदन्यानि वामाऽनुगत्यादीनि भवन्ति स पुनराधानं कुर्यात्।

721.

765 **नक्षत्रसत्रप्रयोगः** *Nakṣatrasatraprayoga,*

containing all the Nakṣatreṣṭis

By Ananta Deva, son of Āpadeva

For the manuscript see L 1510 Foll 11—16 are missing

Colophon on the obverse of the last leaf —

इति श्रीमदापदेवसूनुनानन्तदेवेन कृतो नक्षत्रसत्रप्रयोग समाप्तः ।

Post Col begins —प्रायश्चित्तप्रदीपे । एवमोपवसथ्येन सह नक्षत्रहविषा द्वाविंशदहानि भवन्ति । नक्षत्रसत्रमध्यपातिन्यो दर्शपूर्णमासेष्टी स्वे स्वे काले कर्त्तव्य अतिक्रमितव्ये समाप्त्यनन्तर पशुनेष्ट्वा ऽतिपन्नप्रायश्चित्तार्थ पथिकृती-ष्टौमिष्टिं कृत्वा अतिक्रान्तदर्शपूर्णमासेष्टी कुर्य्यात् । नक्षत्रसत्रेणेष्ट्वा पाप निगुद्य ज्योतिष्टुमुपपद्यते पशुनर्त्तुत्य जयतीति । सर्व्वासा नक्षत्रेष्टीनां त्रयोविंशतिधेत्यूह । सर्व्वासु नक्षत्रे[ष्टि]षु प्रथममाग्नेयमष्टाकपाल तन्नक्षत्रहविर्मध्ये पश्चादनुमत्यै चरु निर्वपेत् । सर्व्वासु नक्षत्रे[ष्टि]षु नक्षत्रदेवताहविषा यत् दद्य तदेव अमगनु मयो । अन्यच्च वायव्यपयस आज्यहविषश्च । होतु सामिधेनीषु समिध्यमाना च समिद्धा धान्तरेण स्याद्धायस्य धियो । वृषो दाम्य पुर एतेति धीमत्यै धाय्ये । सर्व्वासा नक्षत्रेष्टीना आज्यभागयो अग्निनारयिमश्नवत् गयस्फान इत्याज्यभाग-योरनुवाक्ये । जुषाणोऽग्निर्जुषाण सोम इत्याज्यभागयोयाज्ये [स]र्वत्र । आयुष्कामस्य तु । आ नो अग्ने सुचेतना त्व सोम महे भगमित्याज्यभागयोरनुवाक्ये नित्ये याज्ये । अग्निर्मूर्द्धा, भुवो यज्ञस्य । अन्वाद । अनुनोद्यानुमतिरन्विदनुमते त्व । प्रप्रजया । सर्व्वासु नक्षत्रेष्टिषु सत्वरदेवतयोरग्नेरनुमत्याश्च एता एव याज्यानुवाक्या अनु मन्तव्यश्च । सर्व्वासा नक्षत्रेष्टीना पुरस्तात् स्विष्टकृत सुवेण उपहोमान् जुहुयात् सर्व्वासा नक्षत्रेष्टीना हव्यवाह स्विष्टमग्ने एते एव सयाज्ये । सर्व्वासा नक्षत्रष्टीना अन्वाहार्य्येण सह गौर्दक्षिणा । नक्षत्रेष्ट्युपक्रमदिवसप्रभृति समाप्ति-पर्य्यन्त पत्नीयजमानौ व्रतचारिणो भवत । अथ धायिनौ ब्रह्मचारिणौ स्याता । यजमानो हविरुच्छिष्ट भुञ्जीत । हविश्च पत्नी यदा उभावपि हविष्य अश्नी-याता । नक्षत्रसत्रे वृताना ऋत्विजा अन्ययजमानस्यार्त्विज्य .निषिद्ध । एव चातु मास्यादिसर्व्वकर्म्मसु इति प्रदीपे ।

तुच्छ इति चिह्नत्वेत्यत्र च्छकारैकारमकाररूप एव छिकार पठनीय इति प्रतिभाति इत्यादिसर्व्वग्रन्थेषु दर्शनात्। रामाण्डारेण आश्वलायनोक्तो ऊकारो न भवतीत्युक्तत्वात्। आपस्तम्बीयग्रन्थे चैंकार एव आश्वलायनाना तु ऊकार एव।

When is the Naksattresti to commence?

2A सा या वैशाख्या पूर्णमास्या पुरस्तादमा[वा]स्या भवति सा सकृत् सवत्सरस्यामभरणीभि सम्पद्यते। तस्यामन्वारभेत। अपि वा अमावास्याया पौर्णमास्या वोपवसेत् यस्या तत् लक्ष्म सम्पद्यते। तल्लक्ष्म भरणी। इदञ्च यथासूत्रमेव व्याचख्यौ गोपाल। प्रदीपे तु वैशाखपूर्णमास्या अमावास्याया वारम्भ। अथवा फाल्गुनादिमासत्रये यस्यां तिथौ भरणीयोगस्तस्यामारम्भ कार्य्य। यस्या तत् लक्ष्म सम्पद्यत इत्युक्तत्वादिति व्याख्यात। कार्त्तिक्या वा पौर्णमास्या भरणीयुक्ताया मारम्भ इति कपर्द्दिस्वामिन।

5B, कृत्तिकेष्टि, 6B, मृगशीर्षेष्टि आर्द्रेष्टि पुनर्वस्विष्टि, 7A, तिष्येष्टि 7B, अश्लेषेष्टि, 8A, मघेष्टि, 9A, पूर्व्वफल्गुपूर्व्वेष्टि (?), उत्तरेष्टि, 9B, हस्तेष्टि, चित्रेष्टि, 10B, स्वातीष्टि, 11A, विशाखेष्टि, पौर्णमासीष्टि, 11B, अनुराधेष्टि, 11B ज्येष्ठेष्टि 12A, मूलेष्टि, पूर्व्वाषाढेष्टि, 12B, उत्तराषाढेष्टि, अभिजिदिष्टि, श्रवणेष्टि, 13A, धनिष्ठेष्टि, शतताराष्टि, 13B, पूर्व्वप्रोष्ठपदानक्षत्रेष्टि, उत्तरप्रोष्ठपदनक्षत्रेष्टि (14 and 15 missing), 16A नाक्षत्रेष्टि, सौर्य्यनाक्षत्रीष्टि, आदित्येष्टि, 16B, वैष्णवेष्टि, वैश्वानरेष्टि।

There are in this number the first two leaves marked 1 and 2, of Punaradheyakrama See Catal No 720

722

2410 The Same

For the MS see L 4181

In leaf 5A—इति उपोद्घात। अथ प्रयोग।

Authorities consulted —

2A, चन्द्रिका, गोपाल, 2B, कपर्द्दिस्वामिन, 3B, न्यायविद, 5A, आश्वलायन, 8A, लौगाक्षि, 9A, प्रदीप।

Colophon —इति नक्षत्रसत्रप्रयोग समाप्त।

Post Colophon —

शके १६७४ अङ्गिरानामसंवत्सरे श्रावणशुक्लतृतीयादिने भाग वतोपनाम्ना यज्ञेश्वरेण लिखितं नक्षत्रसत्र समाप्तम्। स्वार्थं परोपकारार्थंच। श्रीसिद्धेश्वरार्पणमस्तु।

723

1975 **सोमप्रयोगः (बोधायनीयः)।** *Somaprayoga*

By Rudradeva, son of Anantadeva and grandson of Āpadeva

Substance country made paper 9¼×4 inches Folia 1 4 Lines 9 on a page Extent in sloka 4200 Character Nagara Appearance discoloured and brittle Complete

The last Colophon in 163A

इति श्रीमदापदेवपौत्रेण अनन्तदेवपुत्रेण रुद्रदेवेन कृतः सोमप्रयोग समाप्त।

163B and 164 are taken up with —

अपूर्व्वान्याख्येवेण प्रचरणा वा सर्व्वत्र प्रायश्चित्तानि।

For a description of the work see I O Catal No 398

It begins after the Mangalācarana —

आश्वलायनशाखिनो यजमानस्य बोधायनसोमप्रयोग।

724.

802 **श्रौतप्रायश्चित्तचन्द्रिका।** *Srauta Prāyascitta candrikā*

By Visvanātha Bhatta, the son of Narasimha Dīksita

Substance country made paper 9×4 inches Folia 64 Lines 8 on a page Extent in ślokas 1080 Character Nagara Appearance very old Complete

This belongs to the Baudhīyana School of the Black Yajurveda

See L 165 and I O Catal No 448 Before the colophon, the present manuscript has the following —

तिमिरे मखसुरतरुतः फलानि सुभुते (?)।
चकरामयथाकरणं वीरवितथयत पन्द्रिकैया नः ॥

725.

10638. **महाग्निचयनं।** *Mahāgnicayana.*

(Of the School of Baudhāyana.)

By Vāsudeva Dīkṣita

Substance, foolscap paper 8¾×4 inches Folia, 154. Lines, 9 on a page Extent in Ślokas, 2000 Character, modern Nāgarī Date, Śaka 1738 Appearance, old and discoloured

Written about 100 years ago under the patronage of Ānanda Rāya, the minister of the descendants of Shivaji's step-brother.

Beginning:—

ॐ बौधायनीयकर्म्मान्तद्वैधकल्पानुसारतः।
चक्रपचश्येनचितः प्रयोगः प्रवितन्यते ॥

उखाः संभरिष्यन्नुपकल्पयतेऽश्वं च गर्दभं च तयोरेव रशने मौञ्ज्यौ वा कुशमय्यौ वा + च आश्वत्थसम्मतं वैणवी व्याममात्री च सुषिरोभयतः शिला ॥ etc., etc. Baudh. X. I

143A, इति श्रीमत्संततसंतन्यमानश्येनकूर्म्मषोडशाररथचक्राकाराद्यनेकगुणविराजमान–महाग्निविलसितप्रौढापरिमितमहाध्वरस्य श्रीशाहजिन्नृपभित्तुक्कोजिभोसलचोल-महीपालत्रयामात्यधुरंधरस्य श्रीमत आनन्दरायविद्वत्सार्व्वभौमस्य महापुरोधेया तदभ्यर्थनया वाल्य एव तद्यानिर्वर्त्तितापरिमितमहाग्निविश्वजितमहाध्वरेणाग्रजन्मविश्वेश्वरवाजपेययाजितो लब्धविद्यावैशद्येन महादेववाजपेययाजिसुतेनान्नपूर्णागर्भजातेन वाराणसीवास्तव्येन वासुदेवदीक्षितविदुषा विरचितो बौधायनीयमहाग्निप्रयोग पाटनकरश्रीबालकृष्णदीक्षितार्थं तच्छंभुभट्टैर्लिखिता ॥

अथ सौ[त्रा]मणीचयनाङ्गं आवश्यकं कर्त्तव्यं। तत्र प्रयोगः। अनन्तरे पर्व्वणि यजनीये वा पुण्यनक्षत्रे वा सौत्रामण्या यजेत मैत्रावरुण्या वा सा हवि-

पंचेन याग्याता तामप्यपि व्याख्यानामो भाष्य इष्यादि न पुनस्त्व भाषादिनत्-एवं कृत्वा भिन्नप्रयोगत्वात् ।

Last Col :—इति बौधायनाग्निचयनप्रयोगः समाप्तः ।

Post Col :—शके १७३८ धाताभाम संवत्सरे ज्येष्ठशुद्धपंचम्यां मन्दवासरे तद्दिने पुस्तकं समाप्तम् ।

726.

59 **महाग्निचयनप्रयोगः ॥** *Mahāgnicayanaprayoga.*

By Vāsudeva Dīkṣita, son of Mahādeva Vājapeyin, brother and pupil of Viśveśvara Vājapeyayājin.

For a notice of the present manuscript see L 836

The work was compiled under the patronage of Ānanda Rāya Vidvat Sarvabhauma, the minister to the three Kings of Tānjore in the Cola country, namely, (1) Shahaji, (2) Sarfoji, (3) Tukāji.

The Paddhati is preceded by the mantras used in Agnicayana, which take up sixteen leaves. The beginning of the mantras is quoted in L 836, we give below the end

देवो अग्निः स्विष्टकृदतिच्छन्दसा सर्वं । देवु त्रिवन्तु चतुर्त्रीनामेको त्रिवन्तु चतुर्वेतु । अवर्द्धयदवर्द्धयं चतुर्वर्द्धतामेको वर्द्धयं चतुरवर्द्धयत् । स्वादीं त्वा सोम-सोमः सुरावतं सोसेन मित्रो मित्रदेवा होता यक्षत् समिधेन्द्रं समिद्ध इन्द्र आंचर्षणि प्रादेशं वर्हिरिन्द्रं सुदेवं होता यक्षत् समिधाग्निं समिद्धो अग्निरग्निना अग्निनो । त्रिविरिन्द्रियं देवं वर्हिः सरस्वत्यमिमदो होता यक्षदोऽस्यदे समिद्धो अग्निः समिद्धा वसन्तनदेवं वर्हिरिन्द्रं वयो धत्तं विप्रति- ।

The beginning of the Paddhati is lost in the missing leaves. Its end is quoted in L. 836

727.

1053 **महाग्निसर्वस्वम् ।** *Mahāgnisarvasva.*

By Vasudeva Yajvan.

Substance country-made paper 8¾ × 1⅞ inches Folia 11 Lines, 11 on a page Extent in slokas, 250 Character Nagari. Date, Saka 1715 Appearance, tolerable Complete ( )

A digest on the Mahāgni rite according to the Kalpa-sūtra of Baudhāyana beginning with the exposition of the Dvaidha and Karmānta Sūtras. Author, the same as above.

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।
धर्म्मायनबोधायनमीहध्वे यदि तद्रुवे किमपि ।
बोधायनबोधायनमाचार्य्यमिम मुञ्चर्नमल ।
दुर्ज्ञेय विरलप्रचारमलिनं बोधायनीय महत्
सूत्र व्यक्तविशीर्णभाष्यशकलानन्विष्य संगृह्य च ।
उद्धृत्य स्फुटमक्रमेन विदुषां बोधाय बोधायन-
श्रौते व्याप्रियते महाग्निविषये सन्तो दयन्तामिह ॥
शाहजिशरभजि तुक्काजि भोसालचोलक्षितीन्द्रसचिवस्य ।
गण्डकुम्भरथचक्रछन्दश्चिन्महितसन्ततमखस्य ॥
आनन्दराजविदुषः पञ्चपुरुषक्रमागतोऽध्वर्युं ।
श्रीवासुदेवयज्वा संप्रति तनुते महाग्निसर्वस्वम् ॥ ४ ॥
बोधायन प्रवक्ष्यामि कल्पसूत्रं यथामति ।
द्वैधकर्म्मान्तसूत्राभ्या सह व्याख्यास्यतेतरा ।

It ends:—

अत एवास्मिन्कल्पसूत्रे आचार्य्यैरुक्तं षडविध सप्तविध चेत्यादि इत्यास्तां तावत् ।

Post Col. —

शके १७१५ आश्विन शुद्ध ५गुरौ वैद्यनाथेन लिखित पुण्यग्रामे। ।

728

1900 बौधायनदर्शपूर्णमासयजमानप्रयोगः ।

Baudhāyana Darśa Pūrṇamāsa Yajamānaprayoga.

Substance country made paper. Folia 30. Lines 9 on a page. Extent in ślokas 200. Character Nāgarī. Date Samvat 1872. Appearance, oldish. Complete.

Duties of the sacrificer as opposed to priests, in the performance of the new and full moon rites, in accordance with Baudhayana

Beginning —

श्रीगणेशाय नम ।

अथ बौधायनदर्शपूर्णमासयजमानप्रयोग ।

उक्तान्वाधानदिने प्रातरग्निहोत्रहोमानन्तरं केशश्मश्रुलोम नखानि वापयित्वा सपत्नीक स्नात्वा हतनवनीतेनाभ्यञ्जन हताञ्जनचेकविंशतिदर्भपिञ्जूलैः पवनं कुर्यात् । यद्यपि पवनाभ्यञ्जनाञ्जनवर्जं सर्वं कुर्यात् । ऋत्विजश्च कुर्यु । देशकालौ सङ्कीर्त्य श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं पौर्णमासेष्ट्यङ्गभूतस्नानपवनमन्वाधमनमन्त्रप्रोक्षणानि क० दर्शे तु दर्शेष्ट्यङ्गभूत इति विशेष ।

It ends —

ब्रह्मार्पणं॰ हरिर्दाता॰ चतुर्भि॰ एकोवि॰ अनेन पौर्णमासेष्ट्याख्येन कर्मणा वा दर्शेष्ट्याख्येन कर्मणा यज्ञनारायण प्रीयताम् ।

No Colophon —

Post Colophon —संवत् १८७३ इद पुस्तक जोशी इत्युपनामक हरभट्टस्य सुत मिकभट्टस्येद पुस्तकम् । शुभं भवतु ॥

729.

10610 **बौधायनदर्शपूर्णमासप्रयोगः ।** *Baudhayana Darsapurnamasaprayoga*

(For the use of the followers of Asvalayana)

Substance country made paper 8×4 inches Folia 60 Lines 9 on a page Extent in slokas 900 Character Nagara Date Saka 1728 Appearance discoloured Complete

Colophon —इत्याश्वलायनयजमानोपयोगि(गी)बौधायनदर्शपूर्णमासप्रयोग समाप्त ।

Post Col —श्रीदुर्गायै नम ॥

शक १७२८ क्षयसंवत्सरे भाद्रपदवद्य ८ रविवासरे तद्दिने गणपतिदैवज्ञस्य सूनु राजारामजोशीसिके करेण लिखित ॥

स्वार्थं परोपकारार्थं च ॥

Beginning :—श्रीगणेशाय नमः ॥

अथ दर्शपूर्णमासे (?) पौर्णमास्या उक्तान्वाधानदिने यजमानः प्रातरग्निहोत्रं कृत्वा केशश्मश्रुलोमनखानि वापयित्वा सपत्नीकः स्नात्वा कृतनवनीताभ्यञ्जनः कृताञ्जलिस्त्रैकविंशतिदर्भपिञ्जूलैः वपनं कुर्यात् । पत्न्यपि वपनाभ्यञ्जनवर्ज्जं सर्व्वं कुर्यात् । etc., etc.

730.

·11231. **दर्शपूर्णमासप्रयोगः ।** *Darśa Pu namāsapi ayoga*

Being intended for the follower of Baudhāyana

Substance, country-made paper 10 × 4½ inches Folia, 13, Lines, 9 on a page Extent in Ślokas, 750 Character, Nagara of the nineteenth century Appearance, fresh Complete

Beginning :—

अहिताग्निरन्वाधानदिने प्रातरग्निहोत्रं कृत्वा श्मश्रूपपक्षकेश-नखलोमानि वापयित्वा स्नातस्नाननवनीताभ्यञ्जनांजनो हृतवासाः स्नातैः पत्न्यध्वर्य्वादिभिः सह प्रत्येकं सप्तभिः सप्तभिर्दर्भपिञ्जूलैर्मुखं नाभिं गुल्फौ च संमृज्य दर्भान् समुच्चित्य प्रोक्ष्योदङ् निरस्यति ॥ तत्पवनं । आपोहिष्ठेति तिसृभिस्त्रिरपः पिबेत् व्याहृतिभिर्मुख-मुन्मृजेत् ॥ एतदाचि परीतं तम्मन्त्राचमनम् ॥ etc., etc.

The end of the MS. :—ततोऽमावैनादि ब्राह्मणतर्पणान्तं कुर्यात् । सन्तिष्ठते दर्शपूर्णमासप्रयोगः ।

सिरिपतिं खोतमान अधि अन्यचैम ॥ श्रीलक्ष्मीव्यङ्कटेशविजया दुर्गार्पणमस्तु ॥

श्रीरस्तु पौर्णमासीयागः प्रतिपदः कर्त्तव्यः ॥

यजमान ॥ अध्वर्यु ॥ आग्नीध्र ॥ ब्रह्मा ॥ होता ॥ श्रीराम० ॥

बौधायनोपयोगो दर्शपूर्णमासप्रयोगः समाप्तः ॥

731.

28. **अग्न्याधाननिरूपणम् ।** *Agnyadhānanirūpana.*

The present MS is noticed in L. 758.

At the right-hand upper corner of every leaf the letters

बौ. ध्या are written Which abbreviate बौधायन आधान. But they may also abbreviate बौधायन आग्रयण and there are descriptions of Āgrayaṇa ceremonies also at the end. This treats both आधान and आग्रयण as in Baudh. II

732.

92. **आधानप्रयोगः** or **आधानबौधायनः ।** *Ādhyāna-prayoga or Ādhāna-Baudhāyana*

This manuscript is noticed in L 833

Post Col Statement —

संवत् १८८६ शाके १७२१ चैत्रशुक्लपक्षे तिथौ ८ बुधवासरे इद पुस्तकं लख्यम मनोहरदीक्षित चौंपडी श्रीमोदिकरस्य इद पुस्तकम् ।
तैलाद्रक्षेदित्यादि ।

It is a Śrauta ceremony, which has nothing to do with "the Sacred Household Fire" as supposed by Rajendralāla It refers to Pr II of the Baudhāyana Śrauta sūttra

733

1905. **पुनराधेयप्रयोगः (बौधायनीयः) ।** *Punarādheya prayoga*

For the manuscript and the work see L. 4178. The Col says it belongs to Baudhāyana Sūttra

Punarādheya is dealt with in the third praśna of Baudhāyana.

734.

2346 **आपूर्व्विकविधिः ।** *Āpūrvikavidhi.*

For the manuscript see L 1051 which describes it under the above title

The beginning quoted in L 4051 is that portion of the Baudhāyana Kalpa Sūttra, which treats of Darvihoma. It ends in 2B, with the following words —

नात्वा घृतस्य धारयामी सराधनि यजे स्वाहा । सराधन्यै देव्यै

स्वाहा प्रसाधन्यै देव्यै स्वाहा भूः स्वाहा भुवः स्वाहा सुवः स्वाहा भूर्भुवः स्वः स्वाहेति एतावत् सर्व्वदर्व्वीहोमानामेष कल्पः ॥ ५ ॥

These two leaves have the letters बौ. सू in their left-hand upper corner.

Then begins a series of Kārikās on the above

The beginning of the kārikās in 2A :—

राम ॥ अथ प्रकृतयश्चासु (?) दर्व्विहोमेषु सर्व्वशः ।
आधारवज्जिश्नवत् सुपचेचरमिति श्रुतिः ॥
तासां प्रयोग आदौ तु स्नातागत्याहताम्बरः ।
आत्मानं दर्भपिञ्जूलैः पावयेत् सप्तकैस्त्रिभिः ॥

5B. इत्याधारप्रक्लृप्तिरष्टमोऽध्यायः ।

5B. अथापरश्चमिड्यर्थ (मं) पर्युच्यास्तीर्य दर्भकैः ।
आज्यस्थाली स्रुवं चैव स्रुचं च समिधं तथा ।
प्रोक्षणी वर्हिषश्चेति कूर्चे पात्राणि सादयेत् ॥

For the end of Āpūrvavidhi see L 4051, referred to above.

6B. इत्यापूर्व्विकविधिः समाप्तः । (See our Catal. No. 793.) After this there are 8 lines describing the size and the measure of Darvi.

इति होमदर्व्वीप्रमाणमिति ह स्माह बौधायनः ।

735.

1901. **पशुबन्धप्रयोगः ।** *Pasubandhaprayoga.*

A treatise on animal sacrifices.

For the manuscript and the work see L 4177.

See CS. No. 288 and W 1452, where it is called Nirudha Pasubandha prayoga. In Weber 1452 it is said to belong to Baudhāyana's School. The subject is dealt with in P. IV of Baudhāyana

The use of the parts of the sacrificed animal is stated below :—

15B प्रतिप्रस्थाता गुदहतीयभाग वसाहोमहवनीं चादाय होतृ-स्तत्पार्श्वे उपविश्य गुदं प्रत्यनुयाजं सधितिना असमिन्दन् प्रच्छिद्य वसाहोमहवन्या अपर्यावृत्य जुहोति ।

14B अथ दक्षिणस्य पार्श्वस्य मासवदेशेन वसाहोमहवन्यां गृहीत्वा वसा मिश्रयति . . . यथाहृतं आग्नौ प्रत्याहृत्य पश्चान्नीत्वा शालामुखीयस्य समीपे निदध्यु । पशु जिह्वादि-पञ्चकं च यथाहृतं पर्याहृत्य यथास्थान निदध्यु ।

736.

2052 *The Same*

Substance country-made paper 8¼×4 inches Folia 25 Lines 11 on a page Extent in slokas, 400 Character Nagara Date Saka 1615 Appearance old Complete

Colophon —

निरूढपशुबन्धप्रयोगः समाप्तः ॥

Post Col —

शके १६१५ विजयनाम ज्येष्ठशुद्ध १० तद्दिने इद पुस्तक भाग-वतोपनामकमोरेश्वरदीक्षितेन लिखितम् ।

737.

1455 **पशुबन्धप्रयोगः ।** *Pasubandhaprayoga*

Substance, country made yellow paper 11×4½ inches Pages 28 Lines 8 Extent in slokas 475 according to the scribes statement Character Bengali Date Saka 1600 Appearance fresh Prose Generally correct Complete

For the beginning and the end of the work see C S 287, Vol I.

The mantras cited in this work are identical with those in the 4th prasna of Baudhāyana Kalpā sūtra (See Caland's edition of the text) It does not belong to Āsvalāyana's School, as stated in C.S 287, referred to above, because Āsvalāyana gives only a few mantras for Hotr priest in Pasubandha

738.

2114. अग्निष्टोमप्रयोगः । *Agniṣṭomaprayoga.*

By Govinda Śeṣa, son of Yajñeśvara Śeṣa

Substance, country-made paper. 8 × 4 inches. Folia, 124. Lines on a page, 9, 10, 11. Extent in slokas, 2400. Character, Nagar. Date, Śaka, 1723. Appearance, fresh. Complete.

Colophon:—समाप्तोऽयं अग्निष्टोमः ।

Post Col.—शके १७२३ दुर्मतिनामसंवत्सरे दक्षिणायने भाद्रपद-त्रयोदशी इन्दुवासरे तद्दिने मधुवृद्धोपनामकमधुरदेवेन लिखितं श्रीसिद्धेश्वरार्पणमस्तु etc., etc., पुण्यग्रामे लिखितम् ।

For a description of the work see Weber 1153.

The last verse and the Colophon as given by Weber are not found in the manuscript.

The work belongs to Baudhāyana School, and follows Baudhāyana in due order. (P. VI—VIII.)

739.

2302 अग्निष्टोमोपोद्घातः । *Agniṣṭomopodghāta.*

By Rāmacandra Dīkṣita Draviḍa.

Substance, country-made paper. 9½ × 5½ inches. Folia, 9. Lines on a page, 10 to 11. Extent, . Appearance, discoloured. Complete. इति श्रीद्रविडरामचन्द्रदीक्षितकृतोऽग्निष्टोमोपोद्घातः ।

Post Col.:—हे पुस्तक नानादिक्षितभागवतयांचे असे प्रसादार सदा-शिवभट्ट सप्रेमातारकर । श्री—

It begins:—वागर्थाविव etc., etc.

उक्ता धविर्यज्ञा अग्न्याधेयपूर्वका विद्या । इदानीं नित्यत्वसामा-न्यात् सर्वेयामेकाहाहीनसत्राणां मूलप्रकृतित्वात् प्रथमानु-ष्ठेयत्वाच्चाग्निष्टोम उच्यते । अग्निष्टोमेन यक्ष्यमाणो भवतीति (Baudh. VI. 1) अग्निष्टोमग्रन्थोयं सोमयागाङ्गलोचिषु द्वादश-स्तोत्रे रूढः । तथापि वाक्यप्रावाद्ये सोमविभाजके त्रिवृत् वहि- .

पवमानं पञ्चदशान्याज्यानि पञ्चदशो माध्यन्दिनः पवमानः । सप्त-
दशानि पृष्ठानि सप्तदश आर्भव एकविंशोऽग्निष्टोमः इति वाक्ये
तस्यैव स्तोत्रस्यानुवादेनैकविंशस्तोमविधानात् ॥ इत्थमग्निष्टोमनाम-
विधानम् वामदेव्यमग्निष्टोमसामेत्याद्युत्तरक्रतुषु तथैव दर्शनात् । अग्नि-
दैवतया स्तोम स्तोत्र गुणकीर्तनमग्निष्टोम । यज्ञायज्ञावो व्रमय
इत्यादि ।

740.

479 **बैाधायनसोमप्रयोगः ।** *Baudhāyana Somaprayoga.*

For a description of this manuscript see L. 1335

741.

300 **सोमप्रयोग (बैाधायनीयः) ।** *Somaprayoga according to Baudhāyana*

Substance country made paper 9 × 4 inches Folia, 174 Lines, 9 on a page Extent in slokas 2,2 Character Nāgarī Appearance tolerable Incomplete at the end

See L 16

This ritual is intended for one belonging to the Āsvalāyana School, who chooses to perform the soma sacrifice according to the rules prescribed by Baudhāyana. It is in the main a work of the Baudhāyana sakhā, modified so far as to suit the sacrificer of the Āsvalāyana School

Every leaf has on the left hand upper corner, बौ सो. as indicating the name of the ritual and on the right hand lower corner, हेरम्ब.

The authorities quoted: (1) Kalpasāra (19B); (2) Āsvalāyana, 26A, (3) Deva Svāmi, 34B; (4) Kesava Svāmi, 16B, (5) Sāyanācārya, 82A, (6) Yajñaśtantra, 90B; (7) Gopāla, 98A; (8) Chandoga sūtra, 103B, (9) Addhvaryu sūtra, 103B, (10) Vrttikrt, 107A, (11) Kātyāyana, 108A, (12) Kesava, 111A, (13) Deva Svāmi, 111B, (14) Baudhāyana, 121B.

742.

2007. सोमभक्षः (बौधायनीयः)। *Somabhakṣa according to Baudhāyana.*

Substance, country-made paper 8×3¾ inches Folia, 5 Lines, 8, 9, 10, 11 on a page. Extent in ślokas, 80 Character, Nagar. Appearance, discoloured.

It begins :—

अथ बौधायनानुसारेण सोमभक्षो निरूप्यते। तत्र भक्षणे त्रीणि निमित्तानि वषट्कारो होमाभिषवः समाख्या च। तत्र होत्रादयः वषट्कारकर्त्तारः, अध्वर्य्वादयस्तु होमाभिषवकर्त्तारः, चमसिना तु होत्रादीना दयानां। नदस्यचमसपक्षे तस्यापि। यत्र एकस्मिन् काले एकस्मिन् पात्रे द्वयोर्बहूना वा भक्षणमुपपद्यते तत्र परस्परं उपहूयं भक्षयन्ति। यत्र तु एक एव भक्षयति ता (?) तत्र नारायणवृत्त्यनुसारेण अध्वर्य्यवो रुपहृक (?)। आदित्यसावित्र्य-ग्रहयोरुद्गातृचमसस्य भक्ष एव नास्ति। ततः प्रातःसवने ऐन्द्रवायव-पात्रे द्वौ भक्षणपर्य्यायौ। तत्र वषट्कर्त्तुः प्राथम्यात्। होता प्रथमे पर्य्याये अध्वर्युर्द्वितीये पर्य्याये।

It ends :—ततोऽध्वर्य्वादयस्तु उन्नेतारमुपहूय भक्षयन्ति। इति तृतीयं सवनम्।

743.

3010. *The Same.*

Substance, country-made paper 9¾×4 inches. Folia, 4 Lines, 9, 10 on a page Extent in Ślokas, 100. Character, Nagara Date, Śaka 1700 Appearance, discoloured. Complete

Colophon.—इति बौधायनीयाना सोमभक्षः।

The Post Colophon Statement :—

शके १७०० विलंबी वैशा —

Post Colophon —

इंगल्लोपनाम्ना सखारामेण लिखितमिदं ॥ शुभं भवतु । यज्ञेश्वर-
भट्टस्येदं । श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।

For a full description of the work which is based on Bhāvisvami's *commentary* and the *Sūttrabhāsya* of Gopāla, see I O Catal. No 149 Rājendralāla attributes this to Gopāla in L. 32 See Infra

746.

1677 *The Same*

Substance, country made paper 10¼ × 4 inches Folia, 110 of which leaves 83—86 are restored in a different handwriting Lines, 8 on a page Extent in slokas, 2600 Character, Nagar Appearance tolerable Complete

The beginning and object of the work.—

नत्वा बौधायनाचार्यं तेनोक्तश्रौतकर्म्मणाम् ।
विध्यतिक्रमणप्रायश्चित्तदीपः प्रकाश्यते ॥

Authorities consulted —

श्रौते बौधायनोक्तानि प्रायश्चित्तानि यानि तु ।
उक्तानि सूत्रभाष्ये च वर्यगोपालसूरिणा ॥
व्यासोक्तानि प्रकीर्णानि तैरनुक्तानि यानि च ।
भवस्वामिमतान्येषां विस्तरान् निर्णयं ब्रुवे ॥

Sections into which the work is divided —

पञ्चप्रकरणान्यत्र तत्राधानाग्निहोत्रके ।
दर्शाद्याग्रयणाद्यच्च सोमश्चेति यथाक्रमम् ॥

The last Colophon —

इति प्रायश्चित्तप्रदीपे सोमप्रायश्चित्त नाम प्रकरणं ॥
ग्रन्थ सम्पूर्णं ॥

Post Col. —

वीरेश । .. रत्नीय तात्पर्यानुसारत ।
प्रायश्चित्तप्रदीपोऽयं लिखित कदलीकरैः ॥
ग्रन्थसंख्या २६०० । शिवम् ।

See also Bik. No 313 (P. 137)

Both Rājendralāl and Aufrecht attribute the work to Gopāla Sūri. The author's name is nowhere mentioned, and in the beginning the author simply mentioned the commentary of Gopāla Sūri on 'Baudhāyana Kalpasūtra' as one of his authorities. Rājendralāl took this for the name of the author.

This is a compendium for expiations for accidental irregularities in the performance of the 'Ādhāna, Agnihotra, Darśapūrṇamāsa, Āgrayaṇa, and some sacrifices according to Baudhāyana. The author professes to belong to the school of 'Bhavasvāmin'.

746A

2168 The Same

Substance country-made paper [illegible] Folia [illegible] Lines [illegible] on a page. Extent in ślokas [illegible] Character Nāgara. Date Śaka 1[illegible]11. Appearance fresh.

The Colophons —

1B इति प्रायश्चित्तप्रदीपे आग्रयणाद्य नाम चतुर्थं प्रकरणम् ।

23B इति प्रायश्चित्तप्रदीपे सोमप्रायश्चित्तं नाम पञ्चमं प्रकरणम् ।

This is the last chapter of *Prāyaścittapradīpa*.

The date of the MS —

रसाग्निरूपके शाके मासे प्रोष्ठपदेऽसिते ।
तिथौ दश रवौ वारे वैजनाथेन लेखिते ।

747

1029 प्रायश्चित्ताधानम् or विच्छिन्नाधानम् । *Prāyaścitt…*

It begins:—

श्रीगणेशाय नमः। अथ प्रायश्चित्ताधानम्॥

तत्र सर्व्वाग्निनाशे समारूढ़ारणिनाशाद्यग्निलौकिकत्वे च पुनरग्न्याधेयं तत्र तत्र विच्छिन्नाग्नेः समारूढ़ेषु नष्टारणिकस्य च कालो मनवेद्य इति प्रायश्चित्तप्रदीपोक्तेर्विच्छिन्नाधाने न नक्षत्रादिनियम इत्यापस्तम्बीयाग्निविलायां (?) प्रायश्चित्तार्थमाधानं कर्त्तव्यं मासानतन्त्रम्। नर्तुनक्षत्रपर्व्वेच्छानिमित्तानन्तरं हि तत्॥

आनन्तरमतिक्रम्य यदा कालान्तरे पुनः।

आधीयते यदा पूर्णाङ्गत्यन्तं सर्व्वचित्तकम्॥

सर्व्वचित्तकं सर्व्वप्रायश्चित्तं समस्तव्याहृतिभिः।

The authorities consulted:—

1A, प्रायश्चित्तप्रदीप; अग्निला 1B, कात्यायनकारिका; 3B बौधायनसूत्र।

It ends:—

इत्येतद्विच्छिन्नाधाने मेन्तमेव (?) प्रायश्चित्ताधानम्। इति विच्छिन्नाधानं समाप्तम्।

748.

2215 **कौकिलीसौत्रामणीप्रयोग।** *Kaukili Sauthrāmaṇi-prayoga.*

According to Baudhāyana, *by Bhairava.*

Substance, country-made paper 9×4¼ inches Folia, 15 Lines on a page, 11. Extent in Ślokas, 400 Character, Nagara. Date, Saka 1753, Samvata 1888 Fresh Complete

Colophon:—इति बौधायनीयसाग्निकौकिलीभौत्रमण्याः प्रयोगः॥

Post Col.:—ग्रन्थान्तरे,—

शमितहृदयानि जिह्वावक्षांसि तानि साङ्गे॰ दक्षिणादोषाणि सव्या श्रोणीरणिमन्तिमभुदाना तानि तानि त्र्यङ्गाणि कुरुतात् अनिर्दुष्य गायत्रीष्वावधत्तावङ्ग्युषः कुरुतात्त्रिस्त्रिः पशून् प्रच्यावयतात्त्रिस्त्रि' पशुना पशूना हृदयान्युमानि कुरुतात्॥

भमएर्ष्टि etc, शके १७१३ सवत् १८८८ शुभकृतनाम सवत्सरे माघसु० १० भृगौ इद पुस्तक भागवतोपनामनारायणदीक्षितेन लिखितं ॥ मगमत् ॥ श्रीविश्वेश्वरार्पणं ।

The end begins —

नत्वा शिवपदाम्भोज कुर्वे बौधायनानुगम ।
सौत्रामण्यास्तु कौकिल्या प्रयोग भैरवाह्वय ॥

तत्र राजसूयवत सौत्रामणीयत केचित्तु (?) यज्ञहोमपितृयज्ञादिसमुदायात्मककर्मनामधेय सा द्विविधा । कौकिलीत्येका चरकेत्यपरा । सव्वापि हविर्यज्ञसस्थान्तर्गतत्वात् नित्या । एतया ब्रह्मवर्चसकामो यजेत सर्वकामस्त्वेत्यादिना फलश्रवणात् काम्या । बार्हस्पत्य पशु चतुर्थ यदि सामातिपवितो भवतीत्यादिना नैमित्तिकत्वमपि । तयो स्वतन्त्रा कौकिली । अपत्नीकस्य असोमपस्यापि इयमेव । यजेत सौत्रामण्यामपत्नीकोऽपि असोमप इत्यैतरेय ब्राह्मणोक्तेः । अग्नि चित्वा सौत्रामण्या यजेत इत्यादौ अङ्गत्वेन श्रूयमाणा चरकैव । तत्र कौकिल्या आचार्योक्तकल्पस्य उत्सन्नत्वात् आपस्तम्बकल्पोक्त विशेषमाश्रित्य स्वाविरोधेन प्रयोगो रच्यते । अनुक्त चरकातिदेश । तस्योदगयन आपूर्यमाणपक्षे देवनक्षत्रे पर्व्वणि वा इत्यादिपशुकाल एव काल । पर्व्वणि यथा त्रिपशु सम्पद्यते तथा द्वादश्या नान्दीश्राद्धोदकशान्तिप्रतिसरबन्धादि कृत्वा त्रयोदश्या ऐन्द्रपशुना आदित्यचरुणा च प्रचर्य्य चतुर्दश्या त्रिपशूयवसथ कृत्वा पर्व्वणि त्रिपशु अवभ्रथ महापितृयज्ञ च समाप्य प्रतिपदि वायोधसेन पशुना आदित्येन चरुणा च प्रचर्य्य समापयेत् । चयन चिकीर्षति यदि तदा त्रिपशौ कार्य्य नान्यत्र पशौ । तयोरङ्गत्वात् सम प्रधानपक्षे भवत्येव । असम्भवे पितृयज्ञोऽपि परदिने । यद्दे पुरस्तादिति वचन सुरासन्धानकरणपक्षे नवम्या आरम्भपर । यद्यपि सुरोद्देशेन भक्षस्य एव निषेधो नतु स्वादीत्वेत्यादिसुरासन्धानकरणादेस्तथापि कल्पोक्तसन्धानप्रकारस्य आद्यते उत्सन्नत्वात् लोकविद्विष्टत्वात् पयोग्रहा वा स्युरित्यापस्तम्बवचनाच मुख्यसुराकल्प सुपस्य पयोग्रहपक्षाश्रयण कार्य्यम ।

2B अथ प्रयोग पूर्व्वेद्यु नान्दीमुखादि स्व स्नानादिचतुष्टयान्ते पुण्याह वाचयित्वा पश्चाद् गार्हपत्यसैत्यादिनिविष्टमित्यन्ते श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं कामकौकिल्या सौत्रामण्या यक्षे । इति मित्र पांसु मित्रवै मकल्य प्रथमास्थान ऋत्विजो वृत्वा अर्हयित्वा ईडादिवह्विरित्यादि अन्वारम्भणीया कृत्वा वारण्योरग्नीन समारोप्य अग्नये वेदि[म]वसाय मथित्वा मनखतीं जुत्वा अहुत्वा वा सामि चित्येया पुरस्तादित्यादि स्वर्गकाम आवयकेतुक अग्नि चेष्ये इति सकल्पवत । य चेष्यमस्त वा सकल्य । पुन या पुरस्तादित्यादि यमेन्द्रेण पशुना यक्षे इति पशु सकल्प विहृत्य यक्षोता ह ? कूष्माण्डत्यादिसारस्वतहोमा सर्व्वपश्वर्थमादावव सकृत् ।

It ends —पूर्णाहुत्यन्त पुनरालम्भवर्ज्जं समाप्य तदानीमेव विहृत्य आदित्येष्टि पूर्व्ववत । पूर्व्वदत्तवत्समातर गां ददाति । पुनरालम्भवर्ज्जं ब्राह्मणतर्पणान्त कृत्वा अग्नीन समारोप्य स्वानि अग्न्यायतनानि अध्यस्य मथित्वा अग्नीन विहृत्य अग्निहोत्र जुहु यात । सन्तिष्ठते कौकिलीसौत्रामणी तया स्वर्गकामो यजते । पञ्चशतब्राह्मणा भोज्याः ।

This is to be differentiated from L 4246 which belongs to the Asvalayana School

749

2121 मित्रविन्देष्टि । *Mitravindesti of the Baudhayana School*

Substance country made paper 8½×4½ inches Folia 6 Lines 8 on a page Extent in slokas 100 Character Nagara of the eighteenth century Appearance discoloured Complete

Mitravindesti of Baudhayana's School takes up 5 pages Then there is the Katyayana Sūtra about Mitravindesti

The Istis are treated of in P XIII of Baudhayana

(1) अथ बौधायनाना मित्रविन्देष्टि । सा च पर्व्वणि कार्या । खण्डपर्व्वणि तु प्रकृत्यनन्तर सद्य एव । अखण्डपर्व्वण्यपि पूर्व्वेद्युरेव विहृति कृत्वा प्रकृत्यन्वाधान

कार्य्यमित्युक्तं तन्त्ररत्ने। उदगयन आपूर्य्यमाणपक्षे कृत्तिकादित्रिशाखान्तेषु देव-नक्षत्रेषु रेवत्यां वा कार्य्या। दक्षिणायनेऽपि कार्य्या। प्रथमप्रयोगे ऽन्वारम्भणीया कार्य्या। वृत्तिकारस्तु नेत्याह। शुक्लकाला सद्यस्काला वा पूर्व्वेद्युः पूर्व्वाह्णे वृद्धि-श्राद्धं कृत्वा रात्रावुदकशान्तिं प्रतिसरबन्धञ्च कुर्य्यात्। श्वोभूते प्रातरग्निहोत्रं कृत्वा यजमानः स्नानवपनमन्त्राचमनमन्त्रप्रोक्षणानि कुर्य्यात् पुण्याहे श्रमणादयः प्रीयन्तामिति विशेषः। ऋत्विजः स्नानादिचतुष्टयं कुर्य्यात् गार्हपत्यस्य पश्चात् प्राक्-कूलनान् दर्भान् आस्तीर्य्य तेषु प्राङ्मुखो यजमान उपविशति॥ या' पुरस्तादित्यादि श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं श्रीकामो वा, राष्ट्रकामो वा, मित्रकामो वा, अयुष्कामो वा, ईश्वरप्रीतिकामो वा, मित्रविन्दया महावैराजेष्ट्या यक्ष्ये। इति मनसा त्रिः संकल्प्य त्रिरुच्चैः तन्मन्त्र ॐ तथेत्यन्तमुक्त्वा मित्रविन्दा महावैराजेष्टिसम्बन्धि हविः व्रीहि-मयाः पुरोडाशा व्रीहिमयाश्चरवः। पञ्चप्रयाजाः अग्नीषोमावाज्यभागौ अग्निः सोमो वरुणो मित्र इन्द्रो बृहस्पतिसवितृ पूषा सरस्वतीत्यष्टौ इति प्रधानदेवता। देवा आज्यपाः। अग्निः स्विष्टकृत्।

(2) The Kātyāyana Sūtras for Mitravinda are to be found at the end of the fifth chapter of the Kātiya Śrauta Sūtras

See L. 1572 and C S. 427 for slightly different processes for the performance of the Mitravindā iṣṭih

750.

766 मित्रविन्देष्टिः। *Mitravindesti*

For the manuscript see L 1572

751

2128 मित्रविन्देष्टिः। *Mitravindesti*

Substance, country-made paper 8¼×4¼ inches Folia, 4 Lines on a page, 10 Extent in slokas 50 Character Nagari of the eighteenth century Appearance, discoloured Complete

This is slightly different from the two previous numbers.

It begins and ends, as in our Catal No 750 or L 1572 But it differs a good deal in detail In the other MS it is described as a Mahāmaṇḍjisth, but not so in this

Performance of 'Mitravindesti' gives the performer many friends and prosperity.

752.

6279

Substance country made paper × inches Folia 4 Lines 16 per page Character modern Nagari Appearance fresh Incomplete at the end

We have only on the top of the second and the fourth leaves—the name उत्सर्गेष्टि—उत्स on one side र्गेष्टि on the other

It relates to the re consecration of the sacred fires

Beginning —श्रीगणेशाय नमः । अथाहिताग्निविषये विशेषः ।

तत्र श्रौतामयश्चेदिच्छिन्नाश्चेत् पुनराधानमिच्छत पूर्णाहुत्यत वा हत्वा प्रायश्चित्तादि कुर्यात् । विधुरोऽग्निहोत्री तु पूर्वमेव त्रिकाण्डमण्डनोक्तरीत्या कुशपत्न्या सह पावमानेष्ट्यत पूर्णाहुत्यत वाधान हत्वा कुर्यात् । तथा भार्यायां मृतायां तया सह वह्निषु गतेषु सोऽपि विधुराग्नि मण्डनोक्तरीत्या एकाकी पावमानेष्ट्यत पूर्णाहुत्यत वाधान पूर्वमेव हत्वा पूर्वोक्तकाले प्रायश्चित्त हत्वा पर्व्वणि प्राजापत्या स्यात्तत्पूर्वमष्टौ (?) श्राद्धमपि हत्वा पुण्याहवाचनादि-सावित्रीप्रवेशान्त पूर्वरीत्या हत्वा काले ब्रह्मान्वाधान कुर्यात् — तत्र प्रकारः तत प्रतिपदि ब्राह्मे मुहूर्त्ते उत्थाय वैश्वानरीं प्राजापत्यां च कुर्यात् । तत्र वैश्वानर्याः प्राजापत्याः समानतन्त्रप्रयोगः ।

2B —तत्प्रयोगस्तु <u>ब्रह्मानन्दपद्धताववगन्तव्यः</u> अथ बोधायनानुसारी वैश्वानरेष्टिप्रयोगः ।

3B —इति वैश्वानरेष्टिः । अथ प्राजापत्य

The second portion ends abruptly

753.

6287 मृगारिष्टेः प्रयोगः । *Mrgāreṣṭeh prayogah.*

Substance, country-made paper 10×4½ inches Folia, 11. Lines, 12 per page. Extent in slokas, 300 Character, Nagara Copied in Samvat 1812 Appearance, old and discoloured Complete

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ कात्यायनानुसारेण बोधायनसूत्रविहितमृगारिष्टेः प्रयोगः । सा च पवित्रेष्टिवत्—न विशेषः । तत्र प्रथमप्रयोगे आमश्राद्धं कुर्यात् । अन्वारम्भणीया च । पुनः स्वस्थाने भूसंस्कारः । मृगारेष्ट्यर्थं गार्हपत्यादाहवनीयदक्षिणाग्निमाहरामि ।

Samkalpa runs:—

देशकालौ संकीर्त्य यथाद्यन्यतमरोगनिवर्तिपूर्वक-आगरातो (?) निर्वहणद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं मृगारेष्ट्याहं यक्ष्ये—इति संकल्प ।

End.—इति दशहविर्मृगारेष्टिः समाप्यते ।

Post Col.:—संवत् १८१२ मिति कार्त्तिक शुक्ल ६ ।

754.

6309

Substance, country made paper 8×5 inches Folia, 4—8 Lines, 10 per page Extent in slokas, 70 Character, modern Nagara Appearance, fresh

I

6A.—इति वैश्वानरेष्टिः ।

Beginning:—अथ बौधायनानुसारी वैश्वानरेष्टिप्रयोगः ।

देशकालौ संकीर्त्य सन्न्यासाङ्गवैश्वानरेष्टिअधिकारार्थं वपनमन्त्राचमनमन्त्रप्रोक्षणपुण्याहवाचनानि करिष्ये इति संकल्प्य ऋत्विजोऽपि सन्न्यासाङ्गवैश्वानरेष्ट्यार्त्विज्याधिकारार्थं वपनमन्त्राचमनमन्त्रप्रोक्षणानि करिष्ये इति संकल्प्य ... ... etc., etc

II

7\ —इति प्राजापत्येष्टि —

Beginning 6A —अथ प्राजापत्यः। पूर्ववत् चित्रपांश्च चित्रचे प्राजापत्येष्ट्या यक्ष्य इति संकल्प्य etc, etc

III (Last work)

Colophon —इति श्वेताग्निकर्तृक प्रतिप्रयोग ।

Beginning 7A —एव प्राजापत्यादन्यतमामिष्टि कृत्वा अन्वाधानिना औपासनाग्नौ सर्वाधानिना दक्षिणाग्नौ प्रायादिहोमपूर्वक विरजाहोमं पुरुषसूक्तहोम च अनाहिताग्निलिखितेन प्रकारेण तदङ्गे दक्षिणादानान्त कृत्वा अन्वाधानिना औपासनाग्नौ समाप्ति च त्विति उपस्थान कुर्यात् ।

755

2122 दिग्विजयेष्टि । *Digvijayesti*

For the manuscript and the work see L 4250

Cat Cat says this belongs to Baudhayana Sutra

दिग्विजयेष्टि ends at the end of 4a 4b commences with अथ हौत्र and the new work begins in the usual way of Hautra works नमः प्रवक्त्रे इत्यादि समुद्रवासमिधेन्य ।

The Hautra work ends in line 3 leaf 6

This Hautra is connected with the Digvijayesti After

इति हौत्र समाप्त अस्यामिष्टौ याज्या एव याज्यानुवाक्या ।

नर्व दिक्षु दिग्वतीर्याज्यानुवाक्या

भवन्तीति प्रत्यक्षश्रुतिविधानात् ।

स्मारेष्टिवत् । आश्वलायनमतात् वैश्वानरीय नवम काय दशम । उत्तमप्रयाजे यर् यजामहे स्वा॰स्वाहाग्नि गायत्र त्रिवृत राथन्तर वासन्तिक स्वाहेन्द्र त्रैष्टुभ पञ्चदश बार्हत ग्रैष्म स्वाहा विश्वान देवान् जागतान् सप्तदशान् वैरूपान वार्षिकान स्वाहा मित्रावरुणावानुष्टुभावेकविंशौ विराजौ शारदौ स्वाहा बृहस्पति

पाङ्क त्रिणव शाक्कर हैमन्तिक स्वाहामविताश्मातिच्छन्दस त्रय-
स्त्रिंश रैवत शैशिर स्वाहादिति विष्णुपत्नी स्वाहाग्नि वैश्वानर
स्वाहानुमति स्वाहा क उ० स्वाहा उ० देवा आज्यपा जुषाणा
अग्न आज्यस्य व्यन्तु वौषट् ।

Post Col —इद पुस्तक भागवतोपनाम्ना यज्ञेश्वरेण लिखित स्वार्थं
परोपकारार्थञ्च ।

On the obverse of leaf 1 we have सर्व्वपृष्ठेष्टिप्रारम्भ On the reverse of leaf 6, we have सर्व्वपृष्ठेष्टिसमाप्तम् ।

In leaf 2 the सङ्कल्प of सर्व्वपृष्ठेष्टि is given in the following terms —

स्नानादिपञ्चक कृत्वा या पुरस्तात् इत्यादिदिग्विजयकाम पाप
निर्णोदकाम सर्वदिक्षु पुण्यकीर्त्तिकामोऽन्नाद्यकामो वा सर्वपृष्ठ
हविर्भिर्यक्ष्ये । सर्वपृष्ठसम्बन्धिहवि र्व्रीहिमया पुरोडाशा व्रीहि
मयाश्चरव आमिक्षा च पञ्च प्रयाजा ॥

For सर्व्वपृष्ठेष्टि see C S 686 and 637

756

3197 **दिग्विजयेष्टिपद्धतिः ।** *Digvijayeṣṭipaddhati*

Substance country made paper $9\frac{1}{4}\times4\frac{1}{2}$ inches Folia 4 Lines 12 on a page Extent in slokas 100 Character Nagara of the nineteenth century Appearance discoloured Complete

It begins —श्रीगणेशाय नमः ।

अमावास्याया पौर्णमास्या वापूर्व्वमासपक्षे देवनक्षत्रे वा दिग्वि
जयेष्टि कार्य्या । दिग्विजयेष्टिकाम पापनिर्णोदकाम सर्वदिक्षु
पुण्यकीर्त्तिकामोऽन्नाद्यकामो वा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं सर्व्वपृष्ठहवि
र्भिर्यक्ष्ये । ऋत्विग्वरणादिव्रतोपायनान्तशाखाहरणादिसन्नदय्य
मामिधेन्य ।१७। हाहपक्षे साय दोहमन्त्रेषु एता आचरन्ति
रा इह वो मित्रावरुणावानुष्टुभावैकविंशवैराजौ शारदौ रमयता
गाव । कामधु० हि मित्रावरुणाभ्यामानुष्टुभाभ्यामेकविंशाभ्या
वैराजाभ्या शारदाभ्या हविरिन्द्रियम् ।

It ends in the third line of 1B.

यज्ञो बभूव यज्ञप्रश्नमवत्र (?)। ब्राह्मणतर्पणादिमिष्टिः सन्तिष्ठते।

Then 8 lines and a half more beginning with सर्वपृष्ठेष्टि अध्वर्युप्रयोगः। अग्नये गायत्राय त्रिवृते राथन्तराय वासन्तायाष्टाकपाल इन्द्राय त्रैष्टुभाय पञ्चदशाय वार्हताय etc., etc.

757.

1030. पवित्रेष्टिः। *Pavitreṣṭi.*

Substance, country made paper 10¼×3¼ inches Folia, 3 Lines 10 on a page Extent in ślokas, 80 Character Nāgara Appearance old and worn out Complete.

An anonymous manual for the performance of the Pavitra rite intended to exempt one from curse and sin It follows the ritual of Baudhāyana and quotes the authority of Gopāla.

Beginning:—

अथ पवित्रेष्टि सा च संवत्सरविप्रवासे प्रायश्चित्तार्थं कार्येति गोपाल आह।

वत्सरातिप्रवासे तु पवित्रेष्टिस्तयोर्भवतीति बौधायनः। अभिशस्तः अभिशस्यमानो वा पापक्षयकामो वा पवित्रेष्ट्या यजेत। सा च उत्तरायणशुक्लपक्षे कृत्तिकादिविशाखान्तेषु नक्षत्रेषु शुद्धिकामेन तु पर्वणि शुक्लपक्षे यस्यां कस्याञ्चित्तिथौ पूर्वोक्तनक्षत्रयुक्तायां कार्या॥ इत्यादि॥

End.—ततो गृहपतियागादिब्राह्मणतर्पणान्तं समानम्॥

Col.:—इति पवित्रेष्टिः॥

758.

10440 नक्षत्रेष्टि। *Nakṣatreṣṭi.*

Substance, country made paper 10¼×1¾ inches Folia 15 Lines 11—13 on a page Extent in ślokas, 700 Character, Nāgara of the nineteenth century Appearance discoloured Complete

A Ṛgvedi priest's manual for the performance of the Iṣṭis

Beginning —श्रीगणेशाय नमः । अथ नक्षत्रेष्टिः ।

नम प्रतक इत्यादि सप्तदश मा[मि]धेन्य । यो निष्क्रियमाणो मध्यो २ सावधा यस्य श्रियो दूदृश्ये रोदन्तो यथा । अध्ये यज्ञस्य चेततो ७ सदाध्य पुर एतामिविषां मानुषाणां । तृष्णो ग्य सदानवो ३ समिद्धो अग्न इत्यादि । आवाहने । अग्निमग्न आवह । सोममाव वह । अग्निमाव वह । अग्निं कृत्तिका आव वह । अनुमतिमावह । देवा आज्यपामित्यादि । उत्तमे प्रयाजे । येऽ यजामहे स्वाहाग्निं स्वाहा सोमं स्वाहाग्निं स्वाहाकृत्तिका स्वाहानुमतिं स्वाहा देवा इत्यादि । पृथिमताज्यभागो । अग्निना रयिमश्नवत् गयस्फानो अग्नो रक्षेति । आर्द्[ ]कामकर्तृक प्रयोगे तु भौवानुमताज्यभागौ । भवतो अग्ने हृचेतुनाग्धि विश्वायुपोषस । मा डीकयो भौवमो २ त्व सोममहे भगाय पुन ऋतायते । दक्ष दधासि भौवमो विलेयाख्ये । प्रधानानां । अग्निर्मूर्धा • । भुवो यज्ञस्य इत्यसे । अग्निर्नः पातु कृत्तिका नक्षत्र देवमिन्द्रिय । इदमासां विचक्षणं हविरासनञ्जुहोतनो २ ये २ यजामहेऽग्नि कृत्तिका यस्य भान्ति रश्मयो यस्य केतवो यस्येमा विश्वा भुवनानि सर्वा । स कृत्तिकाभिरभिसंवसानो ऽग्निर्नो देवः सुविते दधातु २ वौ २ षट । वागोभ सर्व्वच । अनुनोद्यानुमतिर्यज्ञ देवेषु मन्यतां । अग्निश्च हव्यवाहनो भवतां दाशुषेमयो २ । ये २ यजामहेऽनुमतिमन्विदनुमते त्व मन्यासै प्र च न कृधि । क्रत्वे दक्षायनोहिनु प्रण आयूंषि तारिषा वौ२ षट । अथ स्विष्टम । हव्यवाहमभिमाभिषाह रक्षोघ्न एतनास जिष्णु । ज्योतिष्मत दीद्यत पुरन्धिमग्नि स्विष्टकृतमाहुवेमो २ । ये २ यजामहेऽग्नि स्विष्टकृतमयाडग्निरग्ने प्रियाधामान्ययाट सोमस्य प्रिया धामान्ययाडग्ने प्रिया धामान्ययाडग्ने कृत्तिकानां प्रिया धामान्ययाडनुमत्या प्रियाधामान्ययाट देवाना • इति स्विष्टमग्ने अभि तत पृणाहि विश्वा देव पृतना अभिष्य । उरु न पथां प्रदिशन्विभाहि ज्योतिष्मद्देह्यजर न आयु २ र्वौ• षत्रशाके । अग्निरिद• सोम इद• अग्निरिद• अग्नि कृत्तिका इद हविरनु-

पता॰ कृत । अनुमतिरिद कृत । देश आन्धया इत्यादिमया अपान्त प्रकृतिवत् । इतिकृत्तिकेष्टिः ।

अथ रोहिण्यो नम प्रवक्त इत्यादि मसदप्रमाणमिधेन्य ।

2B, इति रोहिणीष्टि, 3A, इति मृगशिरेष्टि, इत्यार्द्रेष्टि, . 3B, इति पुनर्वसु इष्टि । ५ ।, 4A, इति पुष्येष्टि ६ । 4B, इत्यश्लेषेष्टि । समम । अथ मघेष्टि, 5A, इति पूर्वेष्टि, 5B, इत्युत्तराफाल्गुनीष्टि १०, इति हस्तेष्टि ११, 6A, इति चित्रेष्टि १२ । 6B, इति स्वातीष्टि १३, 7A, इति विशाखेष्टि १४— अथ पौर्णमासीष्टि, 7B, इत्यनुराधेष्टि १६, 8A, इति ज्येष्ठा नक्षत्रेष्टिः १७ इति मूलानक्षत्रेष्टिः १८, 8B, इति पूर्वाषाढा इष्टिः १९, 9A, इत्युत्तराषाढेष्टि २०, इत्यभिजि-देष्टि २१, 9B, इति श्रवणेष्टि २२, 10A, इति श्रविष्ठेष्टिः । २३ 10B, इति शतभिषग्नेष्टिः २४, 11A, इति प्रोष्ठपदेष्टिः २५, 11B, इत्युत्तराप्रोष्ठपदेष्टिः २६—अथ पुष्यानक्षत्रेष्टिः, 12A, इति रेवतीनक्षत्रेष्टिः २७, 12B, इत्यश्विनीनक्षत्रेष्टिः २८, 13A इति भरण्येष्टिः २९, इत्यमावास्येष्टिः ३०, इति चन्द्रमसेष्टि ३१, 13B, इत्यहोरात्रेष्टिः ३२, इत्युषसेष्टि ३३, 14A, इति नक्षत्रेष्टिः ३४, 14A इति सूर्यनक्षत्रेष्टिः ३५, इत्यदित्येष्टिः, 17A (end) इति वैश्वदेवेष्टिः । अथ (?) नक्ष-त्रेष्टि होम समाप्त ।

It begins —

प्रणम्य रामं जमदग्निसूनुं गुरुं गणेशं गिरिजां गिरिशं ।
तनोति सत्रस्य विधेः प्रयोगं गुरोः प्रसादादिह ढुण्ढिराजः ॥

सूत्र बौधायनीये चातुर्होत्रीये प्राग् दीक्षणीयायाः दिव श्येनी-रनुविती सत्रान्वष्ट निर्वपति प्रसामाद्या अनुवित्तीश्च। तत्र स्वर्गानु कामो वा दिवश्येनीरभिन्वष्ट स्वर्गकामोयजतायाद्याभिश्च ता ब्राह्मण-व्याख्याता। अन्यत्रापि ता ब्राह्मणे व्याख्याता ।

आपस्तम्बोऽपि सञ्चिते अग्नौ मन्त्रतानि इवीथ्यष्ट निर्वपति (?) यथा ब्राह्मणचोदितानि यथोत्तराणि च तत्तत्कामे यथाकामी भवतीति विज्ञायत इति। ता इष्टय सायनाचार्यैरपि ब्राह्मण-तृतीयकाण्डभाष्ये निरूपिता । तत्र सप्त दिव श्येनयोऽनुवित्तयो नाम पञ्च अपाद्या अनुवित्तयोर्नाम स्वर्गस्य लोकस्य द्वार। तासां रक्षाकर्त्री आशादयो देवता ।

It ends —

आशादिदेवताप्रीत्या सत्राशादि भवेदिह ।
कामचारी भवेदन्ते स्वर्गद्वार्यं च सप्तसु ॥
अपाद्यानाञ्च पञ्चाना पृथक् सत्र करोति य ।
तस्य स्युस्तप आदीनि सत्यानि द्वार्य पञ्चसु ॥
स्वर्लोके कामचारीन्त इत्यूचुर्वेदवेदिन ।

Date of composition of the work = 1626 Śaka = 1704 A D

अब्धिदिषट्कुयुक् शाके चित्रभान्वन्तिमे सिते ।
अकरोत्पद्धतिं ढुण्ढिः स्वर्गद्वारेष्टिसिद्धिदाम् ॥

Colophon —

इति बौधायनसूत्रानुसारि स्वर्गद्वारेष्टिसत्रप्रयोगः समाप्तः ।

Post Colophon —

शाके १६५८ पिङ्गलनामसंवत्सरे श्रावणवद्य ३ तद्दिने भागवतोप नाम्ना यज्ञेश्वरेण लिखितं। स्वार्थं परार्थं च ।

760.

1908 **ऐकाह्निकचातुर्मास्यप्रयोगः ।** *Aikāhikacāturmasya prayoga*

Substance country made paper 8¼×4 inches Folia 9 Lines 10 on a page Extent in ślokas 160 Character Nāgara Date Śaka 1715 Appearance discoloured Complete

For the work see L 1556 The Ekāhas are treated of in Pr XVIII of the Baudhāyana

Colophon —

बौधायनीयकल्पोक्तं चातुर्मास्यं निरूपणम् ।
ऐकाह्निकेन विधिनाऽकारीद्ध हरितुष्टये ॥

Post Col —

शुभमस्तु । परशुरामार्पणमस्तु ॥ श्रीः । शके १७१५ प्रमादिनाम संवत्सरे वैशाखमासे कृष्णपक्षे तिथौ १२ सौम्यवासरे तद्दिने समाप्तम् ।

In a later hand —

भागवतोपनाम्नो मोरेश्वरदीक्षितस्येदं पुस्तकम् ।

It begins —

अथ बौधायनीयकल्पमवलम्ब्यैकाह्निकचातुर्मास्यं प्रकाश्यते फाल्गुन्यादिपौर्णमासीनां सांवत्सरिके प्रयोगे सूत्रोक्तानां मध्ये कास्वामपि पौर्णमास्यां वास्तव्यप्रयाणिक मैठक च विहार युगपत् सम्पाद्य समारोपादिविधिनोदवसाय कृत वपनादि पश्चाद् गार्हपत्यस्य पत्न्या सह दर्भेष्वासीनो दर्भान् धारयमाणः प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्य या पुरस्तादित्यादिनिर्विष्टमित्यन्तं जपित्वा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं ऐकाह्निकैरेष्टिकचातुर्मास्यैर्यक्ष्ये इति विरूपाक्षं त्रिरुद्धर्वदेत् । ॐ तदित्यन्ते एकाह्निकेष्टिकचातुर्मास्यसम्बन्धि हविः ॥ इत्यादि ।

761.

739 *The Same.*

For the manuscript see L. 1556.

This is a mere fragment of a comprehensive work on Prayogas

762.

6288. **ऐकाह्निकचातुर्म्मास्यप्रयोगः ।** *Aikāhikacāturmāsya-prayoga*

By Śukla Dīksita

Substance country made paper 10×3½ inches Folia 4 Lines 13 on a page Extent in ślokas 200 Character Nagara of the early nineteenth century Appearance old and discoloured Complete

Colophon —

इति श्रीमच्छुक्लदीक्षितीयचातुर्म्मास्यप्रयोगे ऐकाह्निकप्रयोग-
मातो[?]पन्यास ।

The following statement was added by a different, later hand It was purchased in S 1860.

खयसागेन्दु तुल्य च वैजनाथेन मौनिना ।
मूल्यं दत्त्वा गृहीतोऽयं सवत् य ददतु स्फुटम् ॥

In a modern hand —

बालमुकुन्दस्येदं ।

Beginning —

अथैकाह्निकचातुर्मास्यप्रयोग । फाल्गुन्यादिपर्व्वणा मध्य कस्मि-
न्नप्येकपर्व्वणि वाह्यप्रवासिकं विहारं सपाद्य + + + गार्हपत्य
दर्भेष्वासीनो दर्भान् धारयमाण प्राणानायम्य देशकालौ सकीर्त्य
ऐकाह्निकैरैष्टिकचातुर्म्मास्यैर्यक्ष्ये अद्यय मे॰ सकल्प ... ... etc,
etc, etc

A Sukla Dīksita has commented upon Āpastamba on Prayascitta (see Supra) This is put in Baudhāyana along

with other works about ऐकाह्निकचातुर्मास्य, which seems to be peculiar to that sage.

763.

2637. **ऐकाह्निकचातुर्मास्यप्रयोगः ।** *Aikāhikacāturmāsya prayoga*

For the manuscript and the work see L 3211
The scribe's name

इदं पुस्तकं परमनरसिंहभट्टात्मज विश्वनाथेन लिखितम् ।

764.

1923 **पशुबन्धाग्निप्रयोगः ।** *Paśubandhāgniprayoga*

For the MS and the work see L 4253.

On offerings in sacrificial fires in animal sacrifices, according to the school of Baudhāyana

Colophons —

5B, इति सावित्राग्नेः प्रयोग, 6B, इति नाचिकेताग्नेः प्रयोग समाप्त, अथ चातुर्होत्रप्रयोगो वक्ष्यते, 11B, इति समस्तस्याग्नेः प्रयोगः, 12A, इति वैश्वसृज, अथ अरुणकेतस्याग्नेः प्रयोग उच्यते The last section breaks off abruptly

Rājendralāla names the treatise सावित्र्याग्निप्रयोग, which forms only its first section

It refers to the 19th praśna of Baudhāyana

765.

18 **अग्निप्रयोगः बौधायनीयः ।** *Agnipiayoga according to Baudhāyana*

By Agnicit Visnuvrddha

See L. No 775, where the same MS is noticed and also IO. No. 437 Both the MSS are incomplete

It is stated in L 775 to be anonymous But the very

opening verse quoted there gives the name of the author as विश्णुरुद्रान्वयोऽग्निचित्" That is, अग्निचित् विष्णुरुद्र. The word अन्वय is found sometimes to be used in the sense of name

766.

2211 **काठकाग्निचयनक्रमः।** *Kāthakāgnicayanakrama*

For the MS. and the work see L No 1128

It was composed in Śaka 1782 by Vāpu Bhatta of Phanasi Grāma, the son of Mahādeva Kelakāra, a Citpāvana Brāhmana.

Post Colophon —

यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा etc
भग्नपृष्ठकटिग्रीव etc
संवत् १८८८ मौर्यो ? वदि १ प्रतीपदा पुस्तकं समाप्त लिखि॰
ऊलासीरामब्रह्म॰।

Rajendralal takes Kāthaka fire to be cremation fire But the author says they were seen or discovered by the Muni Katha, they are —Sāvitrā Nāciketa, Cāturhotra, Vaisvasrja, Ārunaketana, Svādhyāya and Brāhmana From the previous MS. it is known that many of these fires are used in animal sacrifices The author bases the treatise on Baudhāyana, Kesava Svāmī and Sāyana

767

17 **रुद्रपद्धति।** *Rudrapaddhati*

By Nārāyana Bhatta, son of Rāmesvara Bhatta

Substance country made paper 9¼×4 inches Folia 43 Lines 9 on a page Extent in slokas 1010 Character Nāgara Date, Sam 1798 Appearance, tolerable Complete

See L. 187.

Composed at Kāsī

Post Col Statement —

यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया ।

यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न विद्यते ॥

श्रीरामो जयति । संवत् १७६८ समये आश्विनशुक्लपक्षे रवौ

स्वार्थपरोपकारार्थं लिखितोऽयं ग्रन्थः । मस्ता,—

परकृतमपराधं चन्तुमर्हन्ति सन्तः ॥

श्रीलक्ष्मीनारायणो जयति । ग्रन्थसंख्या १०१० । श्रीरुद्रो जयति ।

In a different hand—

इदं महारुद्रपुस्तकं मौन्योपकनामवैद्यनाथेन मौल्येन दत्वा गृहीतं ।

The authorities quoted (1) बौधायन p 3A, 4B, (2) शातातप p 3A, 4B, (3) शारदातिलक 11A, स्कन्दपुराण 26A, 28B

768

2024 *The Same*

Substance, country made paper 10¼×4¼ inches Folia 30 Lines 11 on a page Extent in slokas 1000 Character Nagara of the 18th century Appearance discoloured Complete

Colophon —रामेश्वरभट्टात्मजनारायणसूरिणा काश्यां कर्मिठसज्जनतुष्ट्यै

रुद्रानुष्ठानपद्धतिः ।

ग्रन्थाननेकानालोच्य रचितं सदसच्च यः ।

तत्त्वश्रमसेन विभुः शङ्करः प्रीयतां मम ॥

इति श्रीरामेश्वरभट्टसुत-नारायणभट्टकृता रुद्रपद्धतिः समाप्ता ।

The author is a Rgvedi Brahman But all rules for the sacrifices to Rudra are to be found only in Baudhāyana So the Rgvedis have recourse to Baudhāyana for Rudra

Post Col —भागवत् ढुण्ढनामकमोरेश्वरदीक्षित सुतस्य नारायणदीक्षित भागवतदीक्षित टोकेकर ।

Then commences a small treatise on Rudrajapādyārambha Kāla

After what is quoted in L 187 we have —

स्मार्त्तरुद्रप्रयोगस्य बौधायनसूत्रमूलकत्वेन बह्वृचादीनां च तत्र बौधायन ग्राह्य बह्वृचादिभिरादरात्" इति वाक्यानुसारेण बौधायनानुसारानुरोधित्वादिति अन्यत्र चैतद् विस्तरेण निगमन । तत्र रुद्र पञ्चधा, रूप, रुद्री, लघुरुद्री, महारुद्री ऽतिरुद्रश्चेति एकादशगुणवृद्ध्या सर्वत्र त्रेधा जपरुद्रो होमरुद्रोऽभिषेकरुद्रश्चेति ॥ जपरुद्री द्वेधा केवलजपात्मक होमाङ्कश्चेति । होमाभिषेकयोस्तु केवलतदात्मकत्वमेव ।

769.

6209 रुद्रपद्धतिः । *Rudrapaddhati*

Substance country made paper 8½×4 inches Fol a 270 Lines 9 per page Extent in slokas 3,00 Character Nagara Date Saka 1669 Appearance discoloured Complete Date Saka 1669

Beginning —श्रीगणेशाय नम ।

यदा यदा हि धर्मस्येत्यादि शास्त्रप्रमाणत ।

मत्स्यादिरूपेण (मतातपातरूपेण) जातो यस्त हरि भजे ॥ १

The object of the work

साधुना सुखबोधाय तन्यते रुद्रपद्धति ।

ग्रन्थानालोच्य बहुधा क्रियते सम्यगो यत ॥ २

स्वकल्पितत्वशङ्कात्र न कार्या पण्डितैरत । ॐ

It goes on

तत्र तावदिह च रुद्रानुष्ठाने त्रैवर्णिकानामेवाधिकारो न स्त्रीशूद्रानुपनीतानां । तेषां वैदिकमन्त्रयुक्तकर्मण्यध्ययनाद्यभावेन साक्षादधनाभावेऽनधिकारादिति । अन्यत्र चैतत् विस्तरेण निर्णीतो मद्वाक्य पञ्चधा रूप १ रुद्री २ लघुरुद्र ३ महारुद्र ४ अतिरुद्र श्चेति ५ ॥ एकादशगुणवृद्ध्या ज्ञातव्य । तत्र त्रिविधा (?) जपरुद्री होमरुद्रोऽभिषेकरुद्रश्चेति । जपरुद्रोऽपि द्वेधा केवलजपात्मको होमाङ्गश्चेति— होमाभिषेकयोस्तु केवल तदात्मकत्वमेव ।

No colophon

Post Colophon — शके १६६९ प्रभवनामसंवत्सरे माघे शुद्ध १ दा तद्दिने इद पुस्तक माधादेव चित्तोरेकरस्य सुतेन काशीनाथभट्टेन लिखित शुभ भवतु ।

770.

5996. रुद्रस्नानपद्धतिः। *Rudrasnānapaddhati*

By Rāmakṛṣṇa, son of Nārāyaṇa Bhaṭṭa

Substance, country made paper $9\frac{3}{4}\times4\frac{3}{4}$ inches Folia 6 Lines, 12 on a page Extent in ślokas 120 Character, Nāgara Date, Samvat 1777. Appearance, fresh Complete

Beginning:—श्रीगणेशाय नमः।

अथ विरुद्धपदार्थपरिहारेण रुद्रकलशस्नानविधिः।

उदयनादौ गुरुशुक्रास्तादिरहिते शुद्धे मासे शुक्ले पक्षे ऋतौ विशेषेण चतुर्थेऽह्नि अष्टम्यां चतुर्दश्यां वा रविवासरे वा शुभनक्षत्रे चन्द्रताराद्यानुकूल्ये तत् कर्त्तव्यम्।

The end.—

इति श्रीमद्रामेश्वरभट्टसुतनारायणभट्ट[सुतरामेश्वरभट्ट]कृता रुद्रकलशस्नानपद्धतिः।

भट्टरामेश्वरसुत-भट्टनारायणात्मजः।

रामकृष्णः समाचख्ये श्रीरुद्रस्नानपद्धतिम्॥

Post Colophon Statement:—

संवत् १७७७ समये क्रोधिनामसंवत्सरे फाल्गुनशुद्धपञ्चम्यां भानुवासरे समाप्तम्।

यज्ञेश्वरलोष्ट्येन लिखितम्। शुभं भवतु॥ चतुःषष्टिसङ्घाय। श्रीरामार्पणमस्तु।

771.

2725. रुद्रानुष्ठानम्। *Rudrānuṣṭhāna*

Substance, country made paper $10\frac{1}{4}\times5$ inches Folia, 32 Lines, 12 on a page Character, Nāgara Appearance, discoloured Incomplete

It is a disquisition on Rudra Ritual.

It begins:—

अथ रुद्रानुष्ठानम्।

अथातः शतरुद्रीयं जुहोतीत्यादिकया नमस्ते रुद्रमन्यव इत्यन्तया श्रुत्या विहिते शतरुद्रीयहोमे विनियुक्तस्य नमस्तेरुद्रमन्यव

इत्यादिकस्य नमो दधामीत्यन्तस्य रुद्राध्यायस्यैव स्मृतिसूत्रपुराणस्य रुद्रविधानेषु रुद्रत्वप्रतिपादनाद्रुद्रपदवाच्यतया तस्यैव प्रसिद्धत्वाच्च । एतेन ऋग्वेदशाखयोः शाकलवाष्कलयोः शतरुद्रीय रुद्रापरपर्याय मस्तीति भ्रान्ति केषाञ्चिन्निरस्ता । यदि ऋग्वेदशाखयोः शत-रुद्रीयत्वमस्ति तर्हि मो ऋग्वेदीयशतरुद्रीयानुष्ठानस्य कर्त्तव्यत्वेन ऋग्वेदिकरुद्रानुष्ठानपद्धतिनिबन्धनस्यैव उचितत्वात् कथमृग्वेदि-[भि]रपि नारायणभट्टादिभिर्याजुर्वैदिकरुद्रानुष्ठानपद्धतिर्निबद्धा ।

अथ यजुर्वेदिन उद्दिश्येति चेत्तर्हि यद्यप्यनेकासु यजुःशाखासु रुद्र पठ्यते तथापि तैत्तिरीयशाखानुसारेण रुद्रप्रयोग उच्यते । स्मार्त्तरुद्रप्रयोगस्य बौधायनसूत्रमूलकत्वेन बह्वृचादीनां च 'तत्र बौधायन ग्राह्यम् । बह्वृचादिभिरादराद्' इति वाक्यानुसारेण बौधायनीयानुष्ठेयत्वादित्युक्तग्रन्थविरोध । अद्यावधि ऋग्वेदिभि शिष्टै रनुष्ठीयमानयाजुर्वैदिकरुद्रजपाद्यनुष्ठानस्यासङ्गतत्वापत्तिश्च तस्मात् ऋग्वेदशाखयोः शाकलवाष्कलयोः शतरुद्रीया यस्याऽपर्यायो रुद्रो नास्त्येव । यत्तु साङ्ख्यायनगृह्ये वृषोत्सर्गे रुद्रान जपित्वेति सूत्र तद्धुतशेष विधाय रुद्र जपित्वेति पौष्णस्य जुहोति रुद्रान् जपित्वेति वृषोत्सर्गे बौधायनपारस्करगृह्याद्येकवाक्यतया यजुर्वेदसमाम्नात रुद्रजपविधायकम् ।

772

2710 रुद्रन्यासः । Rudranyāsa

Substance country made paper 9¾×4¾ inches Folia 20 Lines 7 on a page Extent in slokas 240 Character Nagari Appearance old coloured Complete

It begins —

श्रीगणेशाय नमः ॥ हरिरोम् ।

अथातः पञ्चाङ्गरुद्राणां न्यासपूर्वकं जपहोमार्चनाभिषेकविधि व्याख्यास्यामः ।

या ते रुद्र शिवा तनूरघोरा पापकाशिनी ।

शिखायै नम ॥ ॐ अस्मिन्महत्यर्णवेऽन्तरिक्षे भवा अधि ॥

तेषां शिरसे स्वाहा इत्यादि ॥

तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि । तन्नो रुद्र प्रचोदयात् ।
ईशानः सर्व्वविद्यानामीश्वरः सर्व्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मा शिवोमेऽस्तु सदाशिव ॐ । उत्तरतश्चाग्नीश्वराय नमः ।
निर्म्माल्यं विसृज्य ॐ नमो भगवते रुद्राय ।

श्रीरामजीम् दासाय ।

772A.

8611 *The Same.*

Here called वेदोक्तशिवार्चनपद्धति ।

Country-made paper 9×5 inches Lines 3 on a page Character Nāgara of the nineteenth century Incomplete

Beg.:—अथ वेदोक्तशिवार्चनपद्धतिः । तत्र प्रथममातृकविन्यास. । या ते रुद्र शिवातनूरघोरा, *etc., etc.* इति शिखायाम् ।

773.

3295.

Substance, country made paper 10×4½ inches Folia, 9 Lines, 10, 12 on a page Extent in slokas, 250. Character, Nāgara of the early eighteenth century Appearance, discoloured. Complete

The object of the treatise —

अथातः पञ्चाङ्गरुद्रन्यासपूर्व्वकं जपहोमार्च्चनाभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः ।

याते रुद्रशिवातनूरघोरा, etc

774.

3118. रुद्रन्यासः । *Rudranyāsa.*

Substance, country-made paper 9×5 inches Folia, 14 Lines, 13, 14 on a page Extent in slokas, 420 Character Nāgara of the nineteenth century Appearance, discoloured, Incomplete

It begins:—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीमहादेवाय नमः ।

प्रथम मं इत्यनुवाकः । अस्य रुद्रस्य प्रश्नस्य अनुष्टुप्छन्दस्य अघोर ऋषिः संकर्षणमूर्त्तिस्वरूपो योसावादित्यः परपुरुषः स एष रुद्रो देवता अमितक्रतुपरमायामिष्टिकाया शतरुद्रीयजपे विनियोगः । सकलस्य रुद्राध्यायस्य श्रीरुद्रो देवता एका गायत्रीछन्दः

तिसोऽनुष्टुभस्तिस्र· पङ्क्तय· सप्तानुष्टुभौ द्वे जगत्यौ परमेष्ठी ऋषिः परमात्मा देवता देवी गायत्रीच्छन्दः श्रीभवानीशङ्करप्रीत्यर्थे जपे विनियोग ॥ अवदानधर्मा १७१ । अथात· षडङ्गरुद्राणां न्यासपूर्वकं जपहोमार्चनविधिं व्याख्यास्यामः । या ते रुद्रशिवातनूरघोरा पापकाशिनी । etc

3B, इति प्रथमन्यास· , 4A, इति द्वितीयन्यास· , 4B, अथ ध्यानम् , 8B, नमकं २८ चमकं २६ ,

18B, अथातो रुद्रस्नानार्चनाभिषेकविधिं व्याख्यास्याम· ।

The MS contains a manual for the worship of *Rudra*, based on the Rudrādhyāya or the fifth prapāthaka, and anuvākas 1—10, and the beginning of the seventh prapāthaka of the fourth kānda of the Taittirīya Samhitā The worship of Rudra includes Nyāsa, Japa *Homa* and Snāna While on the last topic, the MS comes abruptly to an end

775.

2709 *The Same*

Substance country made paper 8¾ × 4 inches Folia 17 Lines, 7 on a page Extent in slokas 230 Character Nāgara Appearance discoloured Complete

It ends.—

मन्त्रपुष्पाञ्जलि ॥ आवाहन॰ ॥ यस्य स्मृत्या॰ ॥ अपराध॰ ॥ अनेन मत्कृतपूजनेन भगवान् श्रीभवानीशङ्करमहारुद्रः प्रीयताम् । अग्निर्वायु· सूर्यश्चन्द्रमा दिश्च आप एषिव्यौषधिवनस्पतय इन्द्र· पर्जन्य ईशान आत्मा पुनर्मे नयोदश ॥ उत्तरन्यासः सुमारधि॰ ॥ हृदयाय॰ । यज्ञेन॰ । शिरसे॰ ॥ केशवे॰ ॥ शिखायै॰ ॥ यज्ञगयाः॰ ॥ कवचा॰ ॥ देवाग्नि॰ ॥ अस्त्राय फट् ॥ श्री· ॥

There is no colophon

776.

1699 रुद्रपद्धतिः । *Rudrapaddhati*

By Harihara, son of Bhānubhatta.

Substance, country made paper 9¾ × 3¾ inches Folia, 31 of which 9—19 leaves are missing Lines, 11, 12 on a page Extent in slokas 600 Character Nagar Appearance very old Incomplete

The Colophon —

इति श्रीभानुभट्टात्मजहरिहरकृता रुद्रपद्धतिः समाप्ता।

There is an extra leaf in this MS. numbered 7 which ends with the colophon.—

इति रुद्रानुष्ठानदीपिकायां कर्म्मारम्भकालनिरूपणम्।

It begins:—

नत्वा विनायकं देवं सर्व्वविघ्नहरं प्रभुम्।

हरिहरेण विप्रार्थं क्रियते रुद्रपद्धतिः॥

आग्नेयकाण्डे सर्व्वा इष्टकाचितीः समाप्य पञ्चमे रुद्राध्याये चित्याग्नौ होमः श्रूयते चरमायामिष्टकायां जुहोतीति।

It ends —ततस्तेषां सन्त्वाशिषो गृहीत्वा तान् सानुनयं विसर्ज्य ब्राह्मणान् भोजयित्वा दीनानाथांश्च अन्नादिना संतोष्य सुहृन्मित्रादियुतो सोत्साहः सन्तुष्टः हविष्यं भुञ्जीत।

सुतेन भानुभट्टस्य हरिहरेण धीमता।

ग्रन्थाननेकानालोच्य कृतेयं रुद्रपद्धतिः॥

Authorities consulted —

व्यास, शातातप।

This manual follows Baudhāyana's School, as appears from the following —

21B, इति बौधायनोक्तविधिना प्रधानपूजां विधाय शिवानुज्ञां लब्ध्वा स्कान्दपुराणोक्तरुद्रयन्त्रदेवतापूजां कुर्यात्॥

777.

3149. **अतिरुद्रपद्धतिः।** *Atirudrapaddhati*

Substance, country made paper 7¼ × 4 inches Folia 9 to 30 Lines, 8 on a page Character, Nagara Date Samvat 1786 Appearance, old and discoloured Incomplete in the beginning

Colophon —अतिरुद्रपद्धतिः समाप्ता।

The Post Colophon Statement —

शुभं भवतु कल्याणमस्तु ग्रन्थसंख्या ६०० सवत् १७८६ वर्षे मीतौ आश्विन शुद्ध १२ दिने श्रीवाराणसीमध्ये ख्यातशीना (?) पठनार्थम्।

It ends.—यमेर्विसर्जनम् ।

गच्छ त्वं भगवन्नग्ने स्वस्थाने कुण्डमध्यतः ।
हव्यमादाय देवेभ्यः शीघ्रं देहि प्रसीद मे ॥
उपहारजातं तुभ्यमहं सम्प्रददे ॥

778.

3150 **महारुद्रपद्धतिः ।** *Maharudrapaddhati*

Substance, country made paper 7½×4 inches Folia 70 Lines, 8 on a page Extent in ślokas, 694 Character Nāgara Date Samvat 1784 Appearance discoloured Complete

In Samkalpa we get the date of the compilation of the work

20A & B, नृप विक्रमार्कराजाभिषेकसमयातीत स च(?) सप्तदशशतानि चतुःपञ्चाधिकतमेऽब्दे प्रवर्त्तमाने तदन्तर्गतशालिवाहनशके षोडशनवविंशति-संख्याके etc., etc., etc , Samvat 1764 and Śaka 1619

Colophon —

इति षोडशसम्मदेवताना पूजनं समाप्तम् ।

Post Colophon —

सवत् १७८४ वर्षे तिथि कार्त्तिकवद्य १ मा+दिने श्रीवारा-
णसीमध्ये ख्यातस्तीना (?) शुभ भवतु ॥ ग्रन्थसंख्या ६९५ ॥ (?)

779.

6551 **षोडशावरणमहारुद्रार्चनपद्धतिः ।**

Sodasāvarana Mahārudrārcanāpaddhati.

By Kāśinātha Bhatta.

Substance, country made paper 11½×4½ inches Folia 7. Lines, 9 on a page Extent in ślokas, 160 Character modern Nāgara Appearance fresh Complete

Colophon —इति भडोपनामक काशीनाथकृता षोडशावरणमहारुद्रा-र्चनपद्धतिः समाप्ता ।

Beginning —श्रीमहागणपतये नम । श्रीदक्षिणामूर्त्तिगुरुभ्यो॰ ।

आचम्य प्राणानायम्य मम श्रीमहारुद्रप्रीत्यर्थं षोडशावरणपूजा करिष्ये ।

780.

6518. **रुद्रार्चनामञ्जरी ।** *Rudrārcanāmañjarī.*

By Mālājī Vedāṅgarāya, son of Tyagala Bhaṭṭa, son of Raṇṇa Bhaṭṭa of Srīsthalagrāma in Gurjara.

Substance, country-made paper 12×5 inches Folia, 55 Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 1600 Character, Nagara of the eighteenth century. Appearance, discoloured, mouse eaten and repaired Complete.

The Mangalācaraṇa, the names of the author and the work —

नत्वा विघ्नविनाशनाय च गुरुं विघ्नेशपादाम्बुजं
हृत्पद्मान्तरनित्यवर्तिजडतानाशाय विद्याप्रदम् ।
विप्रायासुमकारकाय तिगलाभट्टात्मजो मालजी-
नामाहं प्रकरोमि पद्धतिमिमां रुद्रार्चनामञ्जरीम् ॥

Then it goes on—

पूर्वं तावज्ज्योतिर्विदुक्तरुद्रानुष्ठानयोग्यं समयं निश्चित्य अनन्तरं धर्मानुष्ठानयोग्यं तीर्थतडागारामनदीतीरादिदेशं विचिन्त्य उक्तस्थलालाभे गृहस्योत्तरे देशे पूर्वदेशे वा भूमिशोधनादि विधाय मण्डपादि रचयेत् ॥

Colophons —

17 A, इति श्रीत्यगलात्मजेन वेदाङ्गरायोपनाम्ना मालजिना विरचिताया रुद्रपद्धतौ मातृकान्यासान्तो विधिः, 43B, इति भट्टश्रीत्यगलात्मजः० रुद्रमञ्जर्यां जपप्रशंसतो विधिः, 53B, इति भट्टश्रीत्यगलात्मजेन वे ... ... lost in repairing,

Last Colophon :—

इति विद्वन्मुकुटमाणिक्यभट्टश्रीरत्नात्मजभट्टश्रीत्यगलसूनुना मालजिना वेदाङ्गरायोपनाम्ना कृतेयं महारुद्रपद्धतिः सम्पूर्णा ।

At the end, it gives an account of the author's family —

आसीद् गुर्ज्जरमण्डले च्छितितलालङ्कारभूते पुरे
स्वच्छे श्रीस्थलसंज्ञके गुणनिधिः श्रीभट्टरत्नाभिधः ।

तज्ज्ञः श्रीत्रिगलाह्वयः प्रवरधीस्तस्यात्मजो मालजो
सोऽयं पद्धतिमाकरोत् निगमविद्देदाङ्कराय: सुधीः ॥

781.

7877. एकरुद्रजपविधानम् । *Ekarudrajapavidhāna.*

Substance country-made paper 9×4½ inches Folia, 11 of which the 7th is missing. Lines, 10 on a page Extent in slokas, 320 Character, Nagari Date, Samvat 1638 Appearance, old and discoloured Complete

Colophon :—

इति एकरुद्रजपविधानं समाप्तम्

Post Col. :—

शुभं भवतु ॥ संवत् १६३८ वर्षे श्रावणवदि ८ लिखितं त्रवाड़ी गोपीनाथपरमानन्देन लिखितम् ॥

Beginning :—

एकरुद्रजपे इतिकर्त्तव्यता लिख्यते ॥ तत्र गोष्ठे शिवालये गृहे वा भूमिशुद्धिं कृत्वा विधानमारभेत ॥ तत्र उपचाराः ॥ वस्त्र २ कुंभ २ उपवीत १ पञ्चामृत नालिकेर २ कुंकुम । चन्दन । सर्षप । सर्वौषधी । पंचप + + वा पञ्चरत्न । गुग्गुल होमद्रव्यं । दक्षिणा । पुष्प । दर्भ । इत्यादि सर्वं शुभकलश स्नानाचमननित्य-कर्म्म कर्त्तव्यं । प्राणायामं आचमनं सोमसा + दिकं कुर्यात् ॥ गणेशाम्बिकयोः पूजनं । श्रीमहारुद्रस्य संक्षेपपूजनं त्र्यम्बकमन्त्रेण ॥ बध्येत्यादि । etc., etc.

This Ekarudra seems to be superior to the Eleven Rudras, the names of whom are given in fol. 8A (1) Aghora, (2) Paśupati, (3) Sarva, (4) Viśva, (5) Viśvarupi, (6) Tryambaka, (7) Kapardī, (8) Bhairava, (9) Sūlapāṇi, (10) Īśāna, (11) Maheśvara

782.

6244. रुद्रपद्धतिः । *Rudrapaddhati*

Substance, country made paper 10¼×5 inches Folia, 24 Lines 10 on a page Extent in slokas, 650 Character Nagara of the eighteenth century Appearance, old, discoloured and repaired Complete

Last Colophon :—

इति रुद्राभिषेकविधिः समाप्तः ।

Then there are seven lines, giving a hymn in praise of Rudra, which begins —

जयजय महाभैरव महाभीमभूतिभूषितकर्णमूल etc , ending —

जगदघोघ्रमहेश नमस्ते नमस्ते — इति स्तुतिः ।

The Mangalācarana and the object of the work —

श्रीगणेशं गुरुं नत्वा शारदाञ्च वरप्रदाम् ।
सर्वेषामुपकाराय क्रियते रुद्रपद्धतिः ॥

783.

10258 रुद्रप्रकाश or रुद्रपद्धतिः or *Rudrakailāsa* ।

Rudraprakāsa or Rudrapaddhati or Rudrakailāsa.

By Bhāskara Dīkṣita, son of Rāmakṛṣṇa Dīkṣita and pupil of Acala Dīkṣita

Nine batches of leaves.

I.

Substance, country made paper 9 × 4½ inches Folia 1—24 Lines 9—11 on a page Character, Nagara of the seventeenth century Appearance, old and worn out

Beginning:—

नमामि पार्वतीसूनुं भक्तानां सिद्धिदायकम् ।
रुद्रकर्मविधातृणां चतुर्वर्गफलप्रदम् ॥
प्रणम्य पितरौ पूज्यान् गुरूनचलदीक्षितान् ।
सर्वेषामुपकाराय क्रियते रुद्रपद्धतिः ॥

तत्र आदौ रुद्रारम्भे कालः ।

आरम्भस्य तु चैत्रस्य बह्वदुःखप्रदायकः ।
वैशाखे स्वर्गलाभः स्याज्ज्येष्ठे तु मरणं ध्रुवम् ॥

2A. इति रुद्रकर्मतत्त्वप्रदीपिकायां आरम्भकालः ।

7A. प्रत्यग्र भो महाप्राज्ञ रुद्रभेदान् वदामि ते ।
रुद्राः पञ्चविधाः प्रोक्ताः देशिकैरुत्तरोत्तरम् ॥

साङ्गस्वाध्यो रूपकाख्ये मन्त्रोऽर्थो रुद्र उच्यते ।
एकादशगुणैस्तद्रुद्रोंऽशो द्वितीयकः ॥
एकादशभिरेताभिस्तृतीयो लघुरुद्रकः ।
लघ्वेकादशभिः प्रोक्तो महारुद्रश्चतुर्थकः ॥
पञ्चमस्त्वतिमहारुद्र एकादशभिरन्तिमः ।
अतिरुद्रः समाख्यातः सर्वेभ्यो ह्युत्तमोत्तमः ॥ इति ।

तत्र रुद्रो नाम शब्दरूपो यजुःशाखासु प्रसिद्धः संहिताध्याय विशेषः शतरुद्रीयापरपर्याय । स हि रुद्रसूक्तमुतामिषपनस्य शत रुद्रियमिति सम्प्रचे रुद्रप्रतिपादकत्वाद्रुद्रशब्दाभिधेयत्वात्

सूक्तयजुःसमाहाररूपयो मन्त्रेऽपि सन्दिग्धेषु वाक्यशेषा दिति न्यायेन ॥ परमेष्ठकायां चितौ हिरण्यशकलशतसंख्याकैः (?) प्रोक्षणानन्तरं शतरुद्रियहोमे जुहोति धर्मकोशः ॥ अथातः शत रुद्रियं जुहोतीति ।

8B रुद्राध्यायस्यैव शतरुद्रियसंज्ञा उक्तमन्त्रबाहुल्यात्

10\ एव शतरुद्रियशब्दोऽप्युपपन्नो होमे० ।

11\ भविष्योत्तरेऽपि ।

शतरुद्रविधानन्तु यजुर्वेदे प्रतिष्ठितम् ।
तच्चापस्तम्बतैत्तिरीयशाखायामेवास्तु ।

महार्णवकारैश्च उक्तत्वात् तदप्यसुन्दरं •
तद्धि 11B, जाबालशाखायामेवास्तु • जाबालश्रुतौ कि मध्येन मतत्व नो ब्रूहि शतरुद्रियकेणेति • पञ्चदशशाखान्त पठितत्वात ॥ कुत ॥ तथा च चरणव्यूहपरिशिष्टे । वाजसनेयानाम पञ्चदश भेदा भवन्ति । जाबाला बोधायना काण्वा माध्यन्दिना शापेयास्ताप नीया कपोला पौण्ड्रवत्सा आवटिका परमावटिका पाराशरा वैणेया अद्धा बौधेयाश्चेति ॥ तस्माज्जाबालकाण्वमाध्यन्दिनीयानां नमस्ते रुद्रमन्यव इत्यारभ्य तमेषां जम्भेदध्म इत्येतत्पर्यन्तं समान वर्णाक्षराणि समानस्वरा भवन्ति । तथा स वा अग्नीत्या च स्वाहा करोति प्रथमे चानुवाकेत्यारभ्य अथैतानि यजूंषि (12A), जपति अथोत्तराणि जपतीति जपहोमपुरस्कारेणोक्तत्वात तथा रुद्रप्रसादे

स वा अशीत्या ... ... रुद्रो न रुद्रसूक्तानि इति सिद्धम् ॥

यत्र केचन सामगा भाषन्ते रुद्रो नामाख्याकं रौद्रं नाम सूक्तं । *etc, etc.*

13B, इति श्रीरामकृष्णदीक्षितात्मजदीक्षितभास्करकृते रुद्रप्रकाशे रुद्रोत्पत्तिः समाप्तः ।

अथ रुद्राध्यायस्य जपकाले षडङ्गन्यासपूर्वकं जपः कर्त्तव्यः । तान्याह याज्ञवल्क्यः । *मन्त्राणामिषेत्यादीनां खं ब्रह्मान्तानां शिवसङ्कल्पो हृदयं । ६ । पुरुषसूक्तं* शिरः । १६ । उत्तरनारायणी शिखा । ६ । अप्रतिरथं कवचं । आशुः शिशान इति सप्तदशर्चोऽनुवाकः । तन्मध्याद् द्वादशर्चात्मकस्याप्रतिरथसंज्ञा ।

15B, अत्र केचित् परशुरामकाशीदीक्षितरुद्रप्रसादादिभिः पद्धतिकारैस्तु प्रथमानुवाकस्य शतरुद्रियमित्यस्यार्थे पठ्यते ॥

19B, इति श्रीरामकृष्णदीक्षितात्मज दीक्षितभास्करकृते रुद्रप्रकाशे षडङ्गजपाधिकारिपुरश्चरणविधिः ॥

II.

Substance, etc, the same as above Folia, 4 (with leaf marks lost in repairing) and 34 to 70, of which those marked 64—68 are missing

37A, इति श्रीरामकृष्णदीक्षितात्मज-दीक्षितभास्करकृते रुद्रपद्धतौ न्यासविधिः ॥ अथ होमदिनकृत्यम् । .

54A, इदमत्रादि रुद्रादिमहेशानपर्यन्तं षष्ठोपचारैः पूजनम् ॥ पूजनविधे परिपूर्णमस्तु ॥ इदं सर्व्वं श्रुतिस्मृत्यागमपुराणविरुद्धं यैर्लिखितं तेभ्यो नमः ॥

अथ शिवप्रीत्या युक्तत्वात् चतुःषष्टियोगिनीपूजनं लिख्यते ॥

57B, इति रुद्रपद्धतौ चतुःषष्टियोगिनीपूजनम् ॥ अथ ध्वजवेदिका ॥

III.

Substance, etc, the same as above Folia, 6 (with leaf marks covered in repairing)+7—61 (of which between foll 11—16 there are two leaves without leaf marks, between foll 28 and 33, there are 5 leaves, and foll 34, 41 and 50 (?) are missing)+3 without leaf marks

27A, इति श्रीमद्रामदीक्षितात्मजदीक्षितभास्करकृते रुद्रपद्धतौ आश्वलायनानुसारेण वृद्धिश्राद्धप्रयोगः समाप्त ॥

38A, इति सांखायनानुसारेण आभ्युदयिकश्राद्धविधिः समाप्तः ॥

अथ काण्वमाध्यन्दिनयोः शाखानुसारेण प्रयोगो लिख्यते ॥

55A, इति सपिण्डनादिश्राद्धं समाप्त ॥ अथ साकल्पिकनान्दिश्राद्धप्रयोगः ॥

IV.

Substance, etc , the same as above Folia, 13 (by counting) The leaf marks are not visible, being lost in repairing

Two colophons in this fragment —

इति श्रीमद्रामकृष्णादीक्षितात्मजदीक्षितभास्करकृते रुद्रकैलासे देहशुद्ध्यर्थं प्रायश्चित्तकूष्माण्डगणहोमान्तविधि ॥

इति श्रीमद्राम॰ मण्डपतोरणान्तपूजनबलिदानविधि ।

V

Substance etc the same as above Foli 15 without any colophon .

VI

Substance etc , the same as above Foli 70—79+87—9 +103—106+108—111

No colophon in this batch Leaves are marked with the letter रु

VII

Substance etc , the same as above *Character comparatively modern* Foli marked from 46—135 of which fol 70 is missing

46A, इति श्रीरामकृष्णादीक्षितात्मजदीक्षितभास्करकृते रुद्रपद्धतौ कङ्कणबन्धनान्त समाप्तः । अथ कुण्डमण्डपप्रकारो लिख्यते ।

54A, • सद्योपेय कुण्डमण्डपविधिः समाप्तः । अथ आगमोक्तप्रकारेण मनसा चिन्तनमूर्ध्वपुण्ड्रमेखलाजलाधारमहत्व-रुद्राक्षमालाधारणान्तो विधिरुच्यते । तत्रादौ मनसा चिन्तनं । अथ रुद्रजपकथनम् ।

81A, इति श्रीरामकृष्णदीक्षितात्मजदीक्षितभास्करेण कृतरुद्रपद्धतौ मुद्राविधिः समाप्तः । अथ रुद्रविधानमुच्यते ॥

100A, इति नृपनारायणीये दिक्पालानां बलिदानप्रस्तावे दर्शितम् ।

135A, • ग्रहस्थापनविधिः समाप्तः ।

VIII.

Substance, etc the same as above Foli marked 29, 30 33 38 41 42, 48—50 54—68 87 to 91 and 96 to 106 122—124

18A, इति श्रीरामकृष्णदीक्षितात्मजदीक्षितभास्करकृते रुद्रपद्धतौ सचित्रभद्रपीठपूजनं समाप्तं ।

60A, ० वास्तुपूजनविधिः ॥ अथ मण्डपस्तम्भस्थितदेवतापूजनम् ।

87A, ० रुद्रप्रकाशे शैवमण्डपपूजादिकरणम् ।

96B, अत्र ग्रहवेद्यां ग्रहावाहनादिकलशस्थापनान्तं कर्मास्मत्कृतग्रहयज्ञ-प्रयोगपद्धत्युक्तप्रकारेण कर्त्तव्यं । अथ ग्रहस्थापनम् ।

IX.

Substance, etc, the same as above Foll marked 119—232 of which fol 158 is missing

178A, देवताभिधानन्तु विश्वनाथदेवकाशीदीक्षितपरशुरामादिभिः लिखितम् । तदनुक्तं कात्यायनपारस्करदेवयाज्ञिकश्रीअनन्तभट्टस्याज्ञिकज्ञानदीपिकाकाररामवाजपेययज्ञवल्लभासम्प्रदायककर्कभाष्यवासुदेवभर्तृयज्ञप्रभृतिग्रन्थेषु न सन्ति ॥

174A, इति चतुःषष्टियोगिनीपूजा । इति श्रीरामकृष्णदीक्षितात्मजदीक्षितभास्करकृते रुद्रप्रकाशे संक्षिप्तरुद्रपीठपूजनम् ।

232B, इति कन्यादानप्रयोगः समाप्तः ॥

इति श्रीरामकृष्णदीक्षितात्मजदीक्षितभास्करकृते रुद्रकैलासे प्रसङ्गाद्दाननिर्णयः समाप्तः ॥

Post Colophon :—

संवत् १७१७ शाके १५८२ शार्वरीसंवत्सरे वैशाखकृष्णा-
त्रयोदशीभृगुवासरे ब्रह्मपुरे इदं पुस्तकं समाप्तम् ।
यदत्र सौष्ठवं किञ्चित्तद् गुरोरेव केवलं ।
यदत्रासौष्ठवं किञ्चित्तन्ममैव गुरोर्न हि ॥

In a later hand — अनिरुद्धस्येदं पुस्तकं ॥

There are *four leaves in this batch, which cannot be* located.

784.

3227.

Substance, country made paper 10×4½ inches Folia, 2 Lines, 9, 11 on a page Extent in ślokas, 50 Character, Nagara of the eighteenth century Appearance, discoloured and mouse eaten

It relates to the restoration of Arams

It begins thus —

अरणिनाशो द्विविधः । प्रतिनाशः स्वरूपनाशश्च । तत्र प्रति-
नाशे मन्थनासामर्थ्ये स्वरूपनाशश्च दाहदूषणादिना अनेकविधः ।
तत्र मूत्राद्युपहतानां उत्सर्ग एव । प्रतिनाशे तु भारद्वाजोक्तो
विधिः बौधायनोक्तो वा । अथमासादूर्ध्वेऽमावरणिनाशे तु धिप
मासोऽग्निः अनुगतोऽरणी अपेक्षिष्यते । तदा गन्धमात्रात् आधान
भविष्यति । इत्यादि ।

2A अथ प्रयोग । अमायां प्रातरग्निहोत्रं कृत्वा देशकालौ सङ्कीर्त्य अरण्यो
जीर्णत्वे निमित्ते नूतने अरणी आहरिष्ये इति सङ्कल्प्य । इत्यादि ।

2B अथ बौधायनसूत्र ।

अथ यद्यरणी जीर्णे स्यातां जन्तुभिर्मथनेन वा समाने नत्र अन्ये अरणी आहृत्य अमावास्यायां उपोष्य श्वो भूते दर्शेनेष्ट्वा तस्मिन् जीर्णे प्रक्षालय गार्हपत्ये प्रक्षिप्य प्रज्वाल्य दक्षिणे उत्तरारणिमादाय सव्येनाधरारणिमुपर्यग्नो धारयन् जपति ।

785.

2084 **विहारकारिका ।** *Vihārakārikā of the Baudhāyana School*

Substance, country made paper 8×4 inches Folia 5 Lines on a page 11 Extent in slokas 70 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured Complete

Colophon —

इति बौधायनविहारकारिका समाप्ता ।

It begins —

कथित लक्षणं शुल्बकल्पे बौधायनीयके ।
वैधे शुल्बान्तरे भाष्ये व्याख्यायां कारिकासु च ।
वेद्यग्निधिष्ण्यायानाञ्च दर्शयन्ते तदुच्यते ।

This chapter consists of 84 verses

Then begins .—अथ चातुर्मास्यविहारः ।

This chapter consists of 28 verses.

786.

455. *The Same*

For the MS. see L. 1358

The first Colophon —

इति बौधायनदर्शपूर्णमासपशुचातुर्मास्यकारिका समाप्ता ॥

It has seventy one kārikās. Then commences अथाग्न्याधान in prose. It ends एषा दर्शपौर्णमासिकी वेदि: ।

787.

10312 पैतृकविहार (बौधायनीय) । *Paitṛkavihāra.*

Substance, country made paper. 4½×3¾ inches. Folia, 6. Lines 7 on a page. Extent in ślokas, 50. Character, Nagarī of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

Colophon :— इति पैतृकविहार: ।

Beginning:—

अथ बौधायनविहारलक्षणानि उच्यते । यथा । यावर्ष्यादिरवत् प्रशस्तां भूमिं वीक्ष्य तत्र प्राक्पश्चिमसस्थानाय भूमिं विहाय तत्र समाप्तां रज्जुं दद्यात् । तत्र यथा भूमौ प्राग्देश स गार्हपत्यस्य मध्यमग्नु: ।

On the construction and consecration of sacrificial halls sacred to the manes—as directed by Baudhāyana.

788

1350. बौधायनीयप्रयोगसार: । *Baudhāyanīyaprayogasāra*

By Kesava Svāmi (?)

Substance, country made paper. 11 × 4 inches. Folia 73. Lines 9 on a page. Extent in ślokas, . . . Character Nāgarī. Appearance old. Incomplete at the end.

A compendium in Kārikā form, of domestic rites and daily and occasional observances in accordance with Baudhāyana's ritual.

The manuscript is incomplete at the end, going down to a portion of the sixth or Samskara Kānda, and the author's name does not appear But a work of the same name and with a mangalācarana with a little variation in the 4th line, is described in I O Catal No 293, p 52 It is by Kesava Svāmi and in prose The present work is in verse and appears to be an improvement on it by the same author, with the arrangement of the contents completely changed

Beginning — ॐ गणेशाय नम ॥ निर्विघ्नमस्तु ॥

प्रणम्य विष्णुं विधिवच्छ्रुत्यर्थं सरस्वतीं चापि तदीयसिद्धम् ।
त्रैविद्यवृद्धान् विदुषो गुरूंश्च ब्रह्मप्रयोगो विवरिष्यते स ॥
क्रियाक्रमेण गृह्याणां प्रयोग उपदिश्यते ।
ग्रन्थानां विप्रकीर्णत्वाद् व्याख्यानमतभेदत ॥
कर्मणोऽवश्यकार्यत्वात् बहुच्छ्रमनसच्छया ।
अतः सारं समाहृत्य यथाशक्ति यतस्तत ॥
निबध्यते प्रयोगोऽयमाचार्यग्रन्थसागरात ।
आचार्येण यदाम्नातं तत्तात्पर्येण गृह्यते ॥
प्रदर्शनार्थमन्यत्तत्केषाञ्चा (?) यथामति ।
+ + + + + + + + + ॥

The first Kānda or Paribhasa Kanda comprises 10 sections —

(1) इति बौधायनीये प्रयोगसारे परिभाषाकाण्डे शास्त्रावतार प्रथमोऽध्याय, (2) इति प्रकीर्णको नाम द्वितीयोऽध्याय, (3) इति परिभाषकविधिस्तृतीयोऽध्याय, (4) इत्यनुकल्पविधिश्चतुर्थोऽध्याय, (5) इति मन्त्रविधि पञ्चमोऽध्याय, (6) इति + + विधि षष्ठोऽध्याय, (7) इत्यग्निविधि सप्तमोऽध्याय, (8) इत्याधारविधिरष्टमोऽध्याय, (9) इत्याग्निहोत्रिकापूर्विकविधिर्नवमोऽध्याय, (10) इति प्रयोगसारे परिभाषाकाण्डे प्रायश्चित्तविधिर्दशमोऽध्याय । समाप्तं चेदं परिभाषाकाण्डं ॥

The second Kanda or Vivāha Kanda comprises 13 sections —

शान्तिविधिरेकादशः (12) इति गृहादिशान्तिर्द्वादशः, (13) इति प्रकीर्णक-त्रयोदशः, (14) इति दत्तपुत्रग्रहविधिश्चतुर्दशः, (15) इति विष्णुप्रतिष्ठाविधिः पञ्चदशः, (16) इति पूर्त्तावलि षोड्शः, (17) इति प्रयोगसारे नैमित्तिक-काण्डे प्रकीर्णक नाम सप्तदशोऽध्याय समाप्त चेद नैमित्तिककाण्डम्।

The fifth Kānda called Kāmyakānda consists of 17 sections —

(1) इति प्रयोगसारे काम्ये वायसबलिः प्रथमोऽध्याय, (2) इत्युपश्रुतिविधि-कल्पो द्वितीय, (3) इति विश्वपाद्यपूजाविधिस्तृतीय, (4) इति प्रणवकल्प-श्चतुर्थः, (5) इति व्याहृतिकल्प पञ्चमः, (6) इति विनायकक[ल्प:] षष्ठ, (7) इति विष्णुकल्पः सप्तम, (8) इति [श्री]कल्पोऽष्टम, (9) इति + + + कल्पो नवम, (10) इति दुर्गाकल्पो दशमः, (11) इत्ययमन्युशमकल्प एका दश (?), (12) इति सरस्वतीकल्प, (13) इत्यतिवृद्धिकल्पस्त्रयोदश, (14) इति सद्यस्भोजनविधिश्चतुर्दश, (15) इतिप्रकीर्णक नाम पञ्चदश, (16) इति काम्येष्टिविधि षोड्श, (17) इति प्रयोगसारे काम्यकाण्डे अभिचारविधिः सप्तदशः अध्याय। समाप्तेद काम्य काण्डम्।

After this there are two colophons —

(1) इति गर्भाधानविधिर्द्वितीय। (2) इति विष्णुबलिस्तृतीय।

They belong to the Samskāra Kānda

The sixth Kānda or Saṃskāra Kānda is incomplete, breaking off abruptly in the 16th section —

(1) इति प्रयोगसारे सस्कारकाण्डे ऋतुसवेशनविधि प्रथमोऽध्याय, (2) इति गर्भाधानविधिर्द्वितीय, (3) इति विष्णुबलिस्तृतीय, (4) इति जातकर्म-विधिश्चतुर्थ, (5) इति नामकरणविधि पञ्चम, (6) इति नचत्रहोमविधि षष्ठ, (7) इत्युपनिष्क्रमणविधि सप्तमः (समाप्त), (8) इति कर्णवेधोऽष्टम, (9) इति कौलकर्मविधिर्नवमः, (10) इत्युपनयनविधिर्दशम, (11) इति राजन्योपनयनविधिरेकादश, (12) इति यज्ञोपवीतविधिर्द्वादश, (13) इति + + भोजनविधिस्त्रयोदश, (14) इति यमनियमविधिश्चतुर्दश।

In the midst of the first section of the Samskāra Kānda the scribe has by mistake put the colophons of the second

and third sections, which are, however, not omitted in their proper places

789.

1685. आधानवौधायनः । *Ādhāna Baudhāyana*

Substance country made paper 9¾×4 inches Folia 11 Lines, 11 12 on a page Extent in slokas 264 Character, Nāgara Appearance, tolerable.

Colophon —इति कूष्माण्डहोम समाप्त ।

Every leaf has, on the left hand upper margin, आधान बौधा It appears to be a fragment of some manual of Baudhāyana's school, for the ceremony of the establishment of fire for one's lifelong preservation It relates to the preliminary ceremony *Kuṣmāṇḍa homa*

It begins —

> अग्नीनाधास्यमान सर्व्वदुरितपूर्व्वपापक्षयकाम सर्व्वप्रायश्चित्तस्य कूष्माण्डहोम कुर्य्यात् । आमावास्याया पौर्णमास्या वोपक्रम । तस्याय प्रयोगक्रमः । एनोनिर्वहणार्थे कूष्माण्डहोमैर्यक्ष्यामीति सकल्प्य [श्म]श्रुमपक्षकेशलोमनखानि वापयित्वा स्नानादनन्तर देवतादिसकल्प कुर्य्यात् । पुण्याहे देवता अग्न्यादयः प्रधानदेवता सविता । परार्द्धविः आधारवन्त देवयजनो लेखनाद्यग्निमुखान्त कृत्वा भूर्भुव (सुव-) स्वरोमित्यनुद्रुत्य तत्सवितुर्वरेण्यमित्येतया पक्व जुत्वा स्विष्टकृतमवदायान्त परिधि सादयित्वाज्याज्जलौ पञ्चुहोति । यद्देवा देवहेलन देवासश्चकृमा वय । आदित्यास्तस्मान्मा मुञ्चतस्यर्त्ते नमामित स्वाहा । देवेभ्य आदित्येभ्य इद नम ।

790.

2120

Substance country made paper 8¾×4⅓ inches Folia 19 Lines on a page 9, 10 Extent in slokas 320 Character Nagara Discoloured

There are three works in this manuscript

(*a*) Kūsmānda homa ends in	9A
(*b*) Gaṇahoma	17A

(c) and the third, Simhānuvāka, which has been put in its proper place.

(a) *Begins*.—यथुपाश्रयेन कार्य्यं ऋतूनामार्पणेन क्रमात् ।

तत्र बोधायन प्राह ऋष्यादिभिरादरात् ।

अग्नीनाधास्यमान सर्व्वदुरितक्षयकाम सर्व्वप्रायश्चित्तद्वय-
कूश्माण्डैर्जुहुयात् । अमावास्यायां पौर्णमास्यां वोपक्रमः । तत्राय
प्रयोगक्रमः । अग्नीनाधास्यार्थं कूश्माण्डैर्होष्यामि इति सङ्कल्प्य
श्मश्रुपक्षकेशलोमनखानि वापयित्वा स्नातव्यः देवतादिसङ्कल्प्य
कुर्यात् पुरस्तात् देवता अग्न्यादयः प्रधानदेवता सविता, etc.

See above

(b) *Begins* —

पापापनोदनकाम पूर्व्वाह्णे अग्निं प्रतिष्ठाप्य प्राणाया-
मम्य समस्तपापक्षयार्थमग्निककर्म्मानुष्ठानयोग्यतासिद्ध्यर्थं गणहोम
करिष्ये । तत्र सविता देवता यजुर्वेद । आधार तन्त्र इत्यादि
सङ्कल्प्य अभिमुखान्ते व्याहृती पुरोनुवाक्या सावित्र्या पञ्च कृत्वा त्रिष्टुप्-
चरो प्रभूतमाज्यमानीय मेक्षणेन उपघात जुहोति । अग्ने नय
सुपथा राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।

791

5703 B गणहोमविधिः (बौधायनीयः)। *Gaṇahomavidhi*

Substance, country made paper 9½ × 4¾ inches. Folia, 10. Lines 9 on a page. Extent, 180 ślokas. Character, Nāgarī of the nineteenth century Appearance fresh. Complete.

Beginning —

अथ कर्म्माङ्गभूतो गणहोमप्रयोग ।

पापापनोदकामः पूर्वाह्णे अग्निं प्रतिष्ठाप्य प्राणानायम्य समस्त
पापक्षयार्थं अग्निककर्म्मानुष्ठानयोग्यतासिद्ध्यर्थं गणहोम करिष्ये ।
तत्र सविता देवता यजुर्वेदि । आधारान्त तन्त्रमित्यादि
सङ्कल्प्य । तत्र अन्वाधाने विशेष ।

See above

End :—

कर्म्मान्ते सर्पिषा पायसेन ब्राह्मणान् भोजयित्वा तेभ्यो गोहिर-
ण्यादि दत्त्वा पूतः सर्व्वकर्म्मार्हो भवति । दशपूर्व्वान् दशावरान्
आत्मानं च पुनातीत्याह भगवान् बौधायनः ।

Colophon :—

इति श्रीगणहोमः सम्पूर्णः ।

By a later hand :—

इदं पुस्तकं मन्योपकनामवैश्नाथेन लेखितं ।

792

8206 **षोडशसंस्कारपद्धतिः ।** *Ṣoḍaśasaṃskārapadhati.*

By Ānandarāma, disciple of Acala Dikṣhita.

Substance, country-made paper 9 × 4½ inches Folia, 42 Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 350 Character, Nāgara Date, Saṃvat 1829 Appearance, discoloured Complete.

Colophon :—

समाप्तं चतुर्थकर्म्म । इति श्रीमन्मण्डायाज्ञिक-श्रीदी(द)क्षित-
आनन्दरामकृता षोडशसंस्कारपद्धतिः समाप्ता ।

श्रीगिरिजापतिः प्रीयातु ।

There are seven lines more, containing, apparently, the scribe's note on the topics of saṃskāra after which we have the post colophon statement :—

मिति माघ शुधि पञ्चमी दूष्पतिवार संवत् १८२९ लिखतं काशीमध्ये
गङ्गासमीपे ॥ शुभं भवतु ॥ कल्याणमस्तु ॥ विश्वेश्वराय नमः । यादृशं पुस्तकं
etc., etc.

The mangalācaraṇa and the object of the work :—

कश्यपादीन् मुनीन् नत्वा गुरुंश्चाचलदीक्षितान् ।
सर्व्वेषामुपकाराय कुर्व्वे संस्कारपद्धतिम् ॥

तत्र संस्कारक्रमः ।

गर्भाधानं पुंसवनं सीमन्तोन्नयनं तथा ।
जातकर्मादिनामधेयं निष्क्रमं प्राशनं क्रमात् ॥
चूडोपनयनं वेदव्रतानां चानुष्ठानम् ।
गोदानं [illegible] विवाहः [illegible] क्रमात् ॥

तत्र गर्भाधानमुच्यते ।

It is, apparently, a paddhati for the Baudhāyanīyas and quotes Kārikā, most likely Gopāla Kārikā.

703

7018

Substance — country-made paper. [illegible] Character Nāgarī. [illegible] Appearance old. [illegible]

An exposition of some Śrauta and Gṛhya ceremonial in accordance with the rules of Baudhāyana in Kārikā form.

Beginning — श्रीगणेशाय नमः ।

अथ [illegible] सर्वकर्मसु [illegible] ।
[illegible] स्थिति ॥
तासां प्रयोग आदौ तु [illegible] ।
[illegible] पातयेत् [illegible] ॥
[illegible] तानि [illegible] ।
[illegible] चेत् [illegible] पातयेत्ततः ॥
[illegible] वा ।
[illegible] ते ॥

6A, [illegible] ।
[illegible] ।
[illegible] तथा ।

6B, [illegible] समाप्तः ।

This portion of the work is tacked on to our Catal No 734

13A, इत्याह भगवान् बौधायनः।

अथाग्निमूर्त्तिं वक्ष्यामि सर्वाभीष्टप्रदायकं।

एकदेह द्विशिरस जटामुकुटमण्डितम्॥

13B, अथाब्दिकस्य श्राद्धस्य प्रयोगो वक्ष्यतेऽधुना॥

18A, एकोद्दिष्टप्रयोगोऽथ सविशेष निगद्यते॥

20A, एवं कल्पविधानोक्ता कारिका चानुपूर्व्वतः।

एकोद्दिष्टक्रियामुक्ता सम्पूर्णा च विशेषतः॥

Here end the Karikas, the rest of the leaves, containing some of the *Baudhāyana Sūttras*

अथाष्टकाहोमस्तैषे मासि अपरपक्षस्याष्टम्यां क्रियेतैव माघे एव फाल्गुने। etc, etc

22B, इत्यष्टकाहोमो व्याख्यात इतीमा सप्तपाकयज्ञसंस्था व्याख्याता अथ वै भवति श्रद्धा वर आम etc

24A, एवमेव त्रिरात्र पञ्चरात्र सप्तरात्र नवरात्रमेकादशरात्र पुनर्मृत्युं जयतीति ह स्माह बौधायन।

अथातः प्रतिसरबन्धं व्याख्यास्यामः यस्मिन नान्दीमुखं कुर्यात् तस्या रात्रि प्रदोषान्ते प्रतिसरमारभेत।

24B, इत्याह भगवान् बौधायन।

अथातो ब्रह्मकूर्चविधिं व्याख्यास्यामः।

25B, अभक्ष्यभक्षणे चैव मलमक्षितमं पाप।

ब्रह्मकूर्चोऽभिवदहेदित्याह भगवान बौधायन।

अथ बलिहरणं।

28B, बलिहरणं व्याख्यात। अथ प्रत्यवरोहणं।

29A, प्रत्यवरोहणं व्याख्यात। अथाभावनुगते प्रायश्चित्त।

30A, इत्यग्नीनाहरेत् पुन। अथ यद्यमि षण्मासादादूर्द्धं उच्छिन्न स्यात् तदा च पूर्व्वोक्तपुनःसन्धानानन्तर षण्मासादूर्द्धं विच्छिन्नस्यौपासनस्य प्रायश्चित्तहोमं करिष्ये।

31A, अथ वृषोत्सर्गः ।

कार्त्तिक्यां पौर्णमास्यां वैशाख्यां रेवत्यां वा आश्वयुज्यां वा गवांमध्ये

31B, अश्वमेधफलमवाप्नोतीत्याह भगवान् बौधायनः ।

अथातो मृत्तिकास्नानविधिं व्याख्यास्याम ।

End —ध्यात्वा नारायणं प्रपद्यत इत्याह भगवान् बौधायनः ॥

794.

2271

Substance country made paper 11¼×5 inches Folia 4 Lines 9 on a page Extent in slokas, 100 Character Nagari Appearance fresh

It contains four works

(I) बौधायनगृह्योक्तवृषोत्सर्गविधिः ।

It begins —

कार्त्तिक्यां पौर्णमास्यां आश्वयुज्यां माघ्यां वा ।

It ends —

लोहितो यस्तु वर्णेन मुखे पुच्छे च पाण्डुरः ।

श्वेत खुरविषाणाभ्यां स नीलो वृष[भ]स्मृत ॥

इत्याह भगवान् बौधायन ।

(II) A prayoga to the above

It begins —

यद्यपि बौधायनोक्तवृषोत्सर्गप्रयोगा बहव सन्ति तथापि साद्यन्ततत्सूत्रप्रकृतकदर्शनेन वृषोत्सर्गविधिप्रतिपादकसूत्रविरुद्धा प्रतिभान्ति । अतोऽयं समीचीन । अथ सच्छिष्टमूलसूत्रानुसारिणी सरणिः प्रदर्श्यते । देशकालसङ्कीर्त्तनान्ते मम दुष्कृतापराधेन तिर्यक्कुयोनिप्राप्तानां जात्यन्तरे वर्तमानानां मत्त पूर्वेषां दशपुरुषाणां परेषां दशपुरुषाणां च एकविंशस्य आत्मन पावनद्वारा पुन-रावृत्तिराहित्यार्थं बौधायनोक्तसूत्रविधिना वृषोत्सर्गं करिष्ये ।

(III) मोदकसहस्रहोमप्रयोग ।

Begins:—

समुच्चयेत्यादि॰थं मम अभीष्टफलसिद्धिपरिपन्थिदुरितक्षय-
वाञ्छितफलप्राप्तिद्वारा श्रीवरदमूर्त्तिगजाननप्रीत्यर्थं गणपत्यथर्व-
शिरोविहितमोदकसहस्रहोमं करिष्ये ।

(IV) गोप्रतप्रयोगः ।

अथ गोप्रतप्रयोगो लिख्यते। यजमान आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ स्मृत्वा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं अमुकपर्व्वनिमित्तं रजतमानेन प्रतिव्यक्ति पुराणत्रयपरिमित रजत (जत) प्रत्याम्नायद्वारा पट्कार्षापणपरिमितरजतप्रत्याम्नायभूतयैव दश-कार्षापणपरिमितरजतप्रत्याम्नायभूतधेन्वा च सहितं प्रतिगु एकमाषपरिमितरजत-निष्क्रयात्मकालङ्कारयुतं तथा एकमाषपरिमितरजतनिष्क्रयात्मकदक्षिणायुतं च गोप्रतदानाख्यं कर्म्म करिष्ये ।

795.

2082 **जातेष्टिप्रयोगः ।** *Jateṣṭiprayoga.*

Substance, country-made paper. 8¼×4 inches Folia 3 Lines on a page, 10, 11. Extent in slokas, 45 Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete

Colophon :—

जातेष्टिः समाप्तः ।

Post colophon :—

इदं पुस्तकं भागवतोपनाम्ना यज्ञेश्वरेण लिखितं स्मार्त्तं ।

The work begins :—

अथ जातेष्टिः ।

पूर्व्वेद्युः नान्दीश्राद्धं राचावुदकशान्तिं प्रतिसरबन्धं च कृत्वा परेद्युः पवनमन्त्राचमनमभ्यप्रोक्षणपुण्याहवाचनानि कुर्य्यात् ।

बौधायनश्चेत् अन्वारम्भणीयं कुर्य्यात् पुत्रे जाते जातकर्म्मानु-ष्ठानात् पूर्व्वं सूतिप्रसिद्धाशौचेऽतिक्रान्ते वा वैश्वानरं द्वादश-कपालं निर्वपेत् ।

2B, इति बौधायनोक्तजातेष्टिः ।

796

522 बौधायनोक्ता ऋतुशान्तिः (संस्कारनिर्णयान्तर्गता)

Baudhayanoktā Ritusānti—Being an extract from Samskāranirnaya

For the manuscript see L 1299

797

3209

Substance country made paper 8¼×3¼ inches Folia 3 Lines, 10 on a page Character Nagara of the eighteenth century Appearance discoloured

The manuscript contains 12 kārikas on the construction of a hall for soma sacrifices, (2) and rules for the entertainment of a thousand Brāhmanas.

(1) The first is called Saumiyavihārakārikā It begins —

महावेद्यामुत्तरवेद्यां च क्रियमाणायां ब्रह्मा दक्षिणत आस्ते प्रागवंशस्य मध्यमात् ललाटिकाद्वीन् प्राच प्रक्रमान् प्रक्रम्य शङ्कु निहन्ति ।

Then begins the Kārikā —

मीयते सौमिकी वेदिः प्रक्रमैर्दिदयाकृते ।
आदौ त्रिषु नवद्येकचन्द्रादिशरभूदिषु ॥
एकैकदिशरैकेषु प्रकवौ दश पञ्च च ।
षटत्रिंशिकामानरज्जुस्तस्यां ह्यथैषु लक्षणम् ॥

The Kārikās are based on the precepts of Baudhāyana

1B अन्तिमे द्वादशस्ततो चात्वालोऽसादुदकुक्रमे ।
शम्या सर्वत्र चात्वाल इति बौधायनोऽब्रवीत् ॥

2A *Colophon* —

इति सौमिकविहारकारिका समाप्ताः ॥

Then follows Sahasrabhojanavidhi

अथातः सहस्रभोजनविधिं व्याख्यास्यामः । यजमानः कृतनित्यक्रियो दर्भे-ष्वासीनो दर्भान् धारयमाणः पवित्रपाणिः पत्न्या सह प्राणानायम्य देशकालौ स्मृत्वा सहस्रब्राह्मणभोजनेन सहस्रात्मानमीश्वरं सम्पूजयिष्यन् स्वस्तिपुण्याहवाचनं गौर्यादिषोडशमातृकापूजनं ब्राह्म्यादिसप्तमातृकापूजनं नान्दीश्राद्धं च करिष्ये ।

798.

3237. **सहस्रभोजनविधिः ।** *Sahasrabhojanavidhi.*

Substance, country made paper 9×4 inches Folium, 1 Lines, 11+11 Extent in slokas, 20. Character, Nagara Date, Samvat 1904 Appearance, discoloured Complete

It begins:—

अथातः सहस्रभोजनविधिं व्याख्यास्यामः ।

यजमानः कृतनित्यक्रियो दर्भेष्वासीनो दर्भान् धारयमाणः पवित्रपाणिः पत्न्या सह प्राणानायम्य देशकालौ स्मृत्वा सहस्र-ब्राह्मणभोजनेन सहस्रात्मानमीश्वरं संपूजयिष्यन् स्वस्ति पुण्याह-वाचनं गौर्यादिषोडशमातृकापूजनं नान्दीश्राद्धं करिष्ये ।

Colophon:—

इति सहस्रभोजनविधिः ।

Post Colophon:—

इदं पुस्तकं पटवर्द्धनोपनामकरामकृष्णभट्टेन लिखितं स्वार्थे परार्थे च ।

संवत् १९०४ । चैत्रशुद्ध १३ त्रयोदश्यां इन्दुवासरे समाप्तम् ।

799.

2230. **बौधायनसूत्रानुसारी सहस्रभोजनप्रयोगः ।**

Sahasrabhojanaprayoga according to Baudhayana

By Vaṭulalla

Substance, country made paper 11¼×5¾ inches Folium, 1 Lines, 15 on a page Extent in slokas, 50 Character, Nāgarī of the beginning of the eighteenth century Appearance, old worn out and pasted Complete

It begins —

अथ बौधायनसूत्रानुसारी सहस्रभोजनप्रयोगः। तत्रकाल। कर्कमकरमेषतुलासङ्क्रान्तौ जन्मर्क्षे ग्रहणद्वयेति व्याधियुक्ते प्रजा-पश्वादिकामोऽन्यकामो वा विप्राज्ञां लब्ध्वा इष्टदेवतागुर्व्वादीन नत्वा देशकालादि सङ्कीर्त्य मर्व्वकामावाप्तिमहापापविनिर्मुक्ति-पूर्व्वक षष्ठिवर्षसहस्रावच्छिन्नकालावधिक विष्णुलोकमहितत्वकामो ग्रहपीडानिर्म्मुक्तिकामो वा व्याधिनिर्म्मुक्तिकामो वा प्रजाकामो वा पशुकामो वा विपदगमसपत्नाप्तिकामो वा अथवा सहस्रा(?)सविष्णु प्रीतिकामो यथाकाल यथोपपन्नेनान्नेन सहस्र ब्राह्मणान् भोजयिष्य तदङ्ग-स्वस्तिवाचन मातृकापूजन नान्दीश्राद्धानि करिष्ये आदौ गण पतिपूजन करिष्ये इति सङ्कल्प्य नान्दीश्राद्धान्त कर्म्मोक्तविधिना कृत्वा सदन्नेन सहस्र विप्रान <u>वेदपारगानेव</u> भोजयेत् न तु वेद रहितान।

The authorship and basis of the work

दृष्ट्वा बौधायनसूत्र विचार्य्य च तदर्थतः।
वाबुभट्टेन रचितः प्रयोग श्रमतुष्टये ॥

Col —इति दानदिनकरोद्योतस्थबौधायनसूत्रानुसारी सहस्रभोजन प्रयोगः।

After the Colophon —

अथ अयुतब्राह्मणभोजनसहस्रब्राह्मणभोजनप्रायश्चित्तमाह देवल इति हेमाद्रि • अयुतब्राह्मणभोजन-सहस्रब्राह्मणभोजन समाप्तम्।

800.

1887 **उदकशान्तिः प्रतिसरबन्धश्च।** *Udaka ́ânti and Pratisarabandha*

Substance country made paper 9×4½ inches Folia 4 Lines 8 on a page Extent in slokas 0 Character Nâgarî Appearance old pasted with transparent paper Complete

It begins:—

अथ उदकशान्तिबोधसूत्रम्। अथ वै भवति श्रद्धा वा आपः श्रद्धा मेवारभ्येति यज्ञो वा आपो यज्ञमेवारभ्येति वज्रो वा आपः वज्रमेव भ्रातृव्येभ्यः प्रहृत्येति आपो वै रक्षोघ्नी रक्षसामपहत्य इत्यापो वै देवानां प्रियं धाम इत्यमृतं वा आपः तस्मादद्भिरस्तान्तमभिषिञ्चति इत्यापो वै सर्व्वा देवता एवारभ्येत्यापो वै शान्ताः शान्ताभिरेव अस्य शुचं शमयतीति ब्राह्मणम्। तस्मात् पवित्रेण शान्त्युदकं करोति।

Leaf 3A.—एवमेकरात्रं त्रिरात्रं पञ्चरात्र सप्तरात्रं नवरात्रं एकादशरात्रं इत्यपमृत्युं जयति इत्याह भगवान् बौधायनः। दशकः॥

Leaf 3A.—अथ प्रतिसरबन्धः बौधा[य]नसूत्रं व्याख्यास्यामो × स्मिन् दिने नान्दीमुखं कुर्यात्।

It ends:—

यजमानः पूर्व्वादिक्रमेण ऋत्विग्भ्यो दक्षिणां दद्यात्॥

प्रतिस[र]बन्धः समाप्तः।

इत्युदकशान्तिः समाप्तः।

Bik. 487 contains an Udakaśāntiprayoga without the Pratisarabandha Burnell in 144*a* attributes an Udakaśānti with Pratisarabandhaprayoga to Śaunaka The present work, however, belongs to Baudhāyana's school

801.

1059. **सर्पसंस्कारविधिः।** *Sarpasaṁskāravidhi*

Substance, country made paper 9¾ × 4¾ inches Folia, 4 Lines, 20 on a page Extent in ślokas, 150 Character, Nāgara Appearance, old Complete

An anonymous manual for the performance of an expiatory rite called Sarpasaṁskāra according to Baudhāyana. By this expiatory rite one escapes from the sin incurred by

killing snakes, and from the danger of snake-bite This rite is said also to be a great cure for leprosy

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

बौधायनानुसारेण सर्पसंस्कार उच्यते ।

प्रयोगः— इह जन्मनि जन्मान्तरे वा सर्पवधे विप्रैः पौर्णमास्या-
ममावास्यायां पञ्चम्यामश्लेषान्वितायां अन्यतमस्यां वा तिथौ सर्प-
संस्कारः कार्यः ॥

It ends —

ततो येन देवता इत्यभिषेकं कृत्वा विप्रान्प्रियोऽङ्गीकृत्य गम्यता
मिति ब्राह्मणान् विसर्जयेत् ॥ स्वजनैः सह भुञ्जीत ।
एवं कृते नागपीडानिवृत्तिर्जायते ध्रुवम् ।
सर्पहिंसाकृतात् पापान्मुच्यते नात्र संशयः ॥
कुष्ठव्याधिविनिर्मुक्त (क्तो ?) सर्व्वदा भेषजं त्विदम् ।
आयुरारोग्यमैश्वर्यं सर्व्वान् कामानवाप्नुयात् ॥

Col —इति बौधायनोक्तप्रकारेण सर्पसंस्कारविधिः ॥

Post Col —इदं पुस्तकं कमलाकरदीक्षितस्य । श्रीरामो जयति ।

802

2878 **सर्पसंस्कारविधिः ।** *Sarpasamskāravidhi*

By Raghunātha Vājapeyi

Substance country made paper 9¼×4¼ inches Folia, 2 to 5 Lines 13 12 on a page Extent in slokas 100 Character, Nāgara Date Saka 16[0]5 Appearance discoloured and mouse eaten Complete

Colophon —

इति बौधायनोक्तरीत्या सर्पसंस्कारविधिर्वाजपेयिरघुनाथेन कृतः ।

Post Col —

लिखितं इदं काश्यां जनार्द्दनेन श्रीहरितुष्ट्यै आत्मतुष्ट्यै च ।
शाके १६[०]५ वैशाखपौर्णमास्यामिदम् ।

It begins :—

बौधायनानुसारेण सर्वसंस्कारविधिरुच्यते। सर्वसंस्कारकर्ता सभ्यानुपवेश्य निष्काणां चयं द्वयमेकं वा निष्कं पर्षद्दक्षिणात्वेन दत्वा पर्षदं प्रदक्षिणीकृत्य स्वपापं ज्ञापयित्वा तन्निष्कृतिं पर्षदं प्रार्थयेत्।

The Samkalpa runs —

मया मदीयपुत्रकलत्रमात्रादिभिरिह जन्मनि प्रागतीतसप्तजन्मसु बाल्ययौवनवार्द्धक्यान्यतरावस्थासु ज्ञानतो ऽज्ञानतो वा रात्रावह्नि सन्ध्ययोर्वा यः कृत सर्वविधस्तज्जनितपापसमूलोन्मूलनद्वारा तत्प्रयुक्तकुष्ठदद्रुकखूतिपामानेत्ररोगकर्णरोगविस्फोटगण्डमालालूताद्यष्टरज्वरानुभूयमानाचिकित्स्यनानाविधव्याधि + + + + + आयुष्मत्पुत्रादिसन्ततिप्राप्तिगतापत्यविनाशदारिद्र्यादिसर्वनिवृत्तये सर्वस्य पुण्यलोकावाप्तये सदंशाना जलचरस्थलचरान्तरीक्षचरसर्वबाधानिवृत्तये समस्त सर्पाधिनाथश्रीमदनन्तप्रीतये यथाशक्ति यथाज्ञानं यथासम्भृतद्रव्यैः बौधायनप्रोक्तादन्यतममुनिप्रोक्तप्रकारेण सर्वसंस्कारं करिष्ये इति।

803.

6291

Substance, country made paper 11×4½ inches Folia 2. Lines 10–12 on a page Character, modern Nagari Appearance fresh

These two leaves contain explanations of some *mantras* in the Brāhmana's daily prayer, giving rules about it, and also directions for Pāhi trayodasa Homa, to be performed by way of penance *for the omission of the sacramental* rites which follow that of Cūdākarana It is called Pāhi-Trayodasa Homa—*Pāhi* being repeated in almost every mantra and Trayodasa (13) being the number of the homas

804.

101. विनायकशान्तिः। *Vinayaka Śānti.*

For the present manuscript see L. 1323

It follows the rules of Baudhāyana

Post Col —इद पुस्तक वेदाध्यायोयुपनामकलक्ष्मणभट्टस्य लिखित तेनैव शके १७२२ दुन्मतिनामसंवत्सरे ज्येष्ठाधिकक्षप्रतिपत् ।

805.

2260 **विनायकशान्तिः ।** *Vināyaka Sānti*

Substance country made paper 11¾×5 inches Folia 2 Lines on a page 9 Extent in slokas 6 Character Nāgarī Fresh Prose

The first page and a half are taken up by the section of बौधायनकल्पसूत्र on the subject This section begins as L 1828 The second part begins in 1 B

सप्तद्वीपे स्वल्पमप्याह कर्मोपलपद तदनुक्तौ तु बहृचे बौधायनोक्तमादरेण ग्राह्यमिति शास्त्रदर्शनात् महानिबन्धेषु उक्तोऽपि विनायकशान्तिप्रयोगोऽनादृतः । यद्यपि सर्वो फलभूयस्त्वमिति न्यायेन महानिबन्धिभि लिखितत्वेन च ग्राह्यत्वेन प्राप्तस्तथापि स्मृतिपुराणमूलक स इति तमुपेक्ष्य प्रयोग प्रदर्श्यते, etc

806.

1883 **महादेवपरिचर्याप्रयोगः ।** *Mahādevaparicaryā prayoga*

By Sureśvara Svāmi, the disciple of Raghurāmatīrtha

For the manuscript and the work see L 4121

Substance foolscap paper and not country made as stated in I

807.

2137 **बौधायनोक्त पार्थिवलिङ्गपूजनम् ।** *Pārthivaliṅga pūjana, as directed in Baudhāyana*

Substance country made paper 8×3½ inches Folia 9 Lines 8 on page Extent in slokas 100 Character Nāgarī of the latter part of the seventeenth century Appearance discoloured Complete

It begins —

अथ बौधायनोक्तलिङ्गपूजनम् ।

कर्त्ताचम्य प्राणानायम्य देशकालौ सकीर्त्यामुककामनया एता वत्सरस्याकपार्थिवपूजा करिष्ये इति सकल्प्य ।

In leaf 1A .—

अथ न्यासः ।

2 A :—

अथ ध्यानम् ।

Leaf 7A :—

इति वैदिकप्रकारः,

अथ प्रार्थिवेश्वरचिन्तामणिकल्पः । अस्य पार्थिवेश्वरचिन्तामणिमन्त्रस्य नियहानुग्रहकर्त्ता ब्रह्मा ऋषिः कामदुघा गायत्रीच्छन्दः वरदश्च पार्थिवेश्वरचिन्तामणिर्देवता ह्रां बीजं । ह्रीं शक्तिः नमः कीलकं । मम सकलकामनासिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः ।

Leaf 8A.—Colophon :—

इति बौधायनोक्तपार्थिवलिङ्गपूजाविधिः ।

In the same leaf :—

अथ पौराणोक्तपार्थिवलिङ्गपूजाविधिः ।

This ends abruptly with the well known Dhyāna of Śiva

It is therefore a manual for the worship of Pārthiva Linga in accordance with the rules of Baudhāyana. It contains also the Pauranic method of worship. The work is anonymous.

808.

2229. **शतादिभोजनविधिः ।** *Śatādibhojanavidhi.*

From Dāna Dinakaroddyota

Substance, country-made paper. 11¼×5¼ inches Folia, 2 Lines, 13 on a page Extent in slokas, 54 Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, pasted and discoloured Complete

Topics :—अथ अन्नदानम् 1A ; अथ शतभोजनविधिः 1B ; अथ सहस्र-भोजनम् 1B ; अथायुतभोजनम् 2B ; अथ लक्षभोजनम् 2B ;

Col. :—इति शतादिभोजनविधिः ।

It gives the whole of the *Baudhāyana Sūttras* on the entertainment of a thousand Brāhmanas.

It follows Madanaratna Visnudharma, Bhagavatapurana and Brahmavaivartapurana and Kasinapurana

In a different hand at the end of the MS —

इद पुस्तक नारायणदीक्षितभागवतस्य ।

809

2275 **बौधायनोक्तलिङ्गप्रतिष्ठाविधिः ।** *Bau lhayanokta ling pratistha vidhi*

Substance country made paper 11¾ × ... Folia ... Lines 9 on a page Extent in slokas 100 Character Nāgara Appearance fresh *Complete.*

Begins —अथ प्रतिष्ठाविधि ।

अथ बौधायनोक्तलिङ्गप्रतिष्ठाविधि । सुमुहूर्तेयादि अस्यां मूर्तौ देवस्य सान्निध्यतासिद्धाय दीर्घायुर्लक्ष्मीसर्व्वकामसमृद्धाक्षयसुख कामो लिङ्गप्रतिष्ठा करिष्ये । इति सङ्कल्प्य गणपतिपूजन पुण्याह वाचन मातृकापूजन नान्दिश्राद्धमाचार्यादिऋत्विग्वरण च करिष्ये तानि कृत्वा ऋत्विज पूजयेत ॥

It ends —ततो नामकरणान्त नाम्ना देवस्य उत्तरपूजा कृत्वा आचार्याय गा दत्वा ब्रह्मणे वृषभ सदस्याय अश्वमृत्विग्भ्यो दक्षिणा दत्वा पूर्णता वाचयेत । अग्नि विसृजेत ।

Col —इति बौधायनोक्तलिङ्गप्रतिष्ठाविधि ।

Then 8 lines more on the *Mandalalaksana*

810

2697 **लिङ्गस्थापनविधिः । (बौधायनोक्तः)** *Linga sthāpanavidhi*

Substance fool cap paper 6×3 inches Folia 28 Lines 7 on a page Extent in slokas 2... Character Nagara ... nineteenth century handwriting Appearance discoloured Complete

The Mangalācarana and the object of the work

श्रीगणेशपदद्वन्द्वं नमामि भवतारकम् ।
सिद्धिवृद्धिसमायुक्तं तं नमामि विनायकम् ॥
किरातकायस्थवणिग्जनानां तथैव सन्न्यासिजटाधराणां ।
शिवस्तुत्या महिम्नेन स्थापनं पूजनं तथा । (?)
जप-प्रदक्षिणा-होम-स्तुतिश्चैव यथाक्रमम् ॥

तत्र स्थापने क्रमः ।

तत्र पूर्व्वेद्यु कृतनित्यक्रियः देशकालौ संकीर्त्य अमुकगोत्रोत्पन्नो अमुकवर्म्मा वा मम्माद्य सर्व्वपापक्षयार्थं दिर्घायुषि पुन (?) पुत्र-पौत्राद्यविच्छिन्नसन्ततिवृद्धिस्थिरलक्षि (?) कीर्त्तिलाभशत्रुपराजय-सर्व्वपापनिरसनशिवलोकावाप्तिसकलसुखधर्म्मार्थकाममोक्षप्राप्ति-द्वारा श्रीसदाशिवप्रीत्यर्थं अचललिङ्गप्रतिष्ठां करिष्ये। तत्र गण-पतिगौरिपूजनपुण्याहवाचनादिनान्दिश्राद्धान्तं अहं करिष्ये।

Col. :—इति बौधायनोक्तशिवलिङ्गस्थापनविधि ।

Post Col. :—श्रीसाम्बशिवार्पणमस्तु । संख्या २७५ ।

811.

6305 **लिङ्गप्रतिष्ठाविधिः ।** *Lingapratisthavidhi*

As directed by Baudhāyana

Substance country made paper 11×6 inches Folia 13 Lines 9 on a page Extent in slokas, 200 Character modern Nagara Appearance, fresh Complete

Colophon :—इति बौधायनोक्तलिङ्गप्रतिष्ठाविधि समाप्त ।

Beginning :—ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

अथ बौधायनोक्तलिङ्गप्रतिष्ठाविधि ।

तत्र यथाशक्ति प्रायश्चित्तं कृत्वा कर्त्ता पूर्वेद्यु कृतनित्यक्रियो देशकालौ संकीर्त्य— अमुकगोत्रोत्पन्न अमुकराशिरमुकशर्म्माहं मम दीर्घायुरारोग्यपुत्रपौत्राद्यनवच्छिन्नसन्ततिवृद्धिस्थिरलक्ष्मीकीर्त्ति-लाभशत्रुपराजयसर्व्वपापनिरसनपूर्व्वकसकलसुखधर्म्मार्थकाम-मोक्षप्राप्तिकाम श्रीसदाशिवप्रीतये मनवाञ्छमवां सवास्तुशान्ति-पूर्व्वकां अचललिङ्गप्रतिष्ठां करिष्ये ।

It ends —

आचार्याय गां प्रदद्यात् वृषभं मत्स्यायाग्र ऋत्विग्भ्यो यथाशक्ति दक्षिणां दत्त्वा संपूर्णतां वाचयेत् । तत आचार्यो मण्डपदेवता अग्निं च विसर्जयेत् ।

812.

5080 **कलशरुद्रविधिः ।** *Kalaśa Rudravidhi*

Substance country made paper [illegible] page Extent in slokas 20 Character Nāgarī [illegible] the eighteenth century Appearance old and discoloured Complete

Beginning —

श्रीगणाधिपतये नमः ।

शतानन्द उवाच ।

महारुद्रप्रसङ्गेन कलशाख्यो निरूपितः

तस्य कर्तव्यता ब्रूहि कृपया प्रमथाधिप ॥

नन्दिकेश्वर उवाच

दुर्वाससस्तु संवादे बोधायनमहर्षिणा

प्रोक्तं च हि समासेन कथयामि तवानघ ॥

मण्डपाचार्यकर्त्तारो ऋत्विजो लक्षणं पुनः ।

महारुद्रप्रसङ्गेन वक्ष्ये विस्तरतो द्विज ॥

इदानीं मूर्तिमानञ्च संख्याकलशमानिनाम् ।

कथयिष्यामि महाप्राज्ञ सावधानतया शृणु ॥

उत्तमा पलसंख्याका सौवर्णी प्रतिमास्विह (?) ।

पलं सुवर्णचत्वारः पञ्च वापि प्रकीर्तितम् ॥ (?)

चतुर्निष्कं सुवर्णं स्यात् चतुर्माषस्तु निष्कक ।

माषे षोडशभिर्मध्यं अधमञ्च तदर्द्धकम् ॥

उत्तमं मध्यमं हीनं त्रिविधं मानमुच्यते ।

वित्तमानेन कर्त्तव्यं सर्वं भवति चाक्षयम् ॥

सौवर्णान् राजतांस्ताम्रान् कलशान् कारयेच्छुभान् ।
अशक्तश्च तथा कुर्यात् मृण्मयान् कलशान् शुभान् ॥
औदुम्बरीण्यासनानि तथा कलशसङ्ख्यया ।
कलशं प्रतिरुद्राणां युग्मसङ्ख्यां प्रकल्पयेत् ॥
अशक्तौ वस्त्रपात्राणां आसने स्थापयेदिमा ।
शिवरूपमनुस्मृत्य कार्य्यस्तत्र सशक्तित ॥
2B धुरन्धरो महानड्वान् धर्म्मोऽयं वृषभाकृति ।
स पापं हन्तु मे देवो ब्रह्मणा प्रतिपादितः ॥
यदा तन्मूलसङ्ख्यातो ह्यन्य वा तन्त्रवित्तमः ।
हिरण्यगर्भमन्त्रेण ऋत्विग्भ्य प्रतिपादयेत् ॥

There are altogether 89 verses in the ānuṣṭup metre. The Kalasa Rudra is a *vrata*, or a voluntary vow meant to propitiate Rudra, the golden jars representing the God.

Colophon —इति श्रीकलशरुद्रविधि ।

813

5992 **नमस्कारद्वारा रुद्रानुष्ठानप्रयोगः ।** *Namaskāradvāra Rudrānuṣṭhānaprayoga*

By Kāla Nāgoji Śarman

Substance country made paper. 8¼×4 inches. Folia 10. Lines 10 on a page. Extent in ślokas, 250. Character Nāgarī of the nineteenth century. Appearance discoloured. Complete.

This is a part of a work on the ritual of Rudra.

The Maṅgalācaraṇa and the object of the work —

सप्रपञ्चं निरूप्याथ रुद्र नागोजीशर्म्मणा ।
नमस्कारविधेस्तेन प्रयोग प्रवितन्यते ॥

Then it goes on —

अथैतच्छतरुद्रीयापरपर्य्यायस्य रुद्रप्रश्नस्य जपादिष्विव नमस्कार-प्रयोगमस्ति न वेति सन्देहे महार्णवादिप्राचीननिबन्धेषु अदर्शनात् नेति पूर्व्वपक्षीकृत्य ।

नमस्कुर्व्वन्ति ये शम्भुं रुद्राध्यायनम पदैः ।
निःश्रेयसश्रियो नूनं भाजनं सम्भवन्ति ते ॥
यावन्नम पदैर्भक्त्या रुद्राध्यायस्य चान्वहम् ।
प्रणमेत् प्रणमेत् तं वै यो निजायो (?) निजं जगत् ॥

Colophon :—

इति श्रीकालोपनामकनागोजीशर्म्मणा विरचितो नमस्कारद्वारा
रुद्रानुष्ठानप्रयोगः ॥

814.

2145 **वटोद्यापनविधिः** *Vatodyāpanavidhi of Baudhāyana's School.*

Substance country made paper 9×4 inches Leaves 18 Lines 9 on a page Extent in slokas 00 Character Nagara Date Saka 1699 Appearance, fresh Complete

Col :—इति बौधायनोक्तवटोद्यापनविधिः ।

Post Col .—शके १६९९ हेमविलम्बिनामसंवत्सरे कार्त्तिकशुद्धचतुर्थ २९
भौमवासरे तद्दिनी इदं पुस्तकं लिखित स्वार्थं परार्थम् ।
यावृपं पुस्तकं दृष्ट्वा, श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।

It is a priest's manual for the final ceremony in the eighth, tenth or twelfth year after the planting of Vata tree.

It begins.—वटोद्यापनलिख्यते । तत्र काल मद्दासौनक (?) ।
स्थापनादष्टमे वर्षे दशमे द्वादशेऽपि वा ।
ततः कालत्रये प्राप्ते कुर्यादुद्यापनक्रियाम् ॥
अथोत्तरायणे श्रेष्ठे गुरुभुक्रास्तबाल्यवार्द्धक्यरहिते कार्यम् ।
माघफाल्गुनयोः कुर्यात् चैत्रवैशाखयोरपि ।
न कुर्याच्छेदने छन्दे विद्युद्दावाग्निनाहते ॥
उद्यापन प्रकुर्व्वीत शुभे पत्राङ्कुरान्विते ।
शुक्लपक्षे शुभर्क्षे च सुवारतिथिलग्नके ॥

चन्द्रानुकूले कर्त्तव्य दिवा कुर्य्याच्च यत्नतः ।
न बध्नाति फल यावत् वापीतो वटपादप ॥
तावदुद्यापनकर्त्ता कर्त्तव्य हितमिच्छति ।
जाते फले तथा कार्य्य वटस्योद्यापन विधि ॥

815

5686 काण्वसंहिता । *Kāṇvasaṃhitā*

Substance country made paper 10×5 inches Folia 10 Lines 8 on a page Character Nagara of the early nineteenth century Appearance discoloured Complete

816.

5612 *The Same*

Substance palm leaf 17¼×1½ inches Folia 44 Lines 4 on a page Character Udiya about 150 years old Appearance good To the end of the 12th chapter *Of the 13th there are only 42 mantras from the beginning*

Beginning —

ॐ नमो भगवते यज्ञपुरुषाय ।

ॐ इषेत्वा तिष्ठ, द्यौरसि चतस्र, व्रतो व्रतपते षष्ठी, पञ्चतेस्र-चतस्र, घर्मोसि सप्त, पृथिव्यसि चतस्र, घर्मोसि पञ्च, देवस्य त्वा चतस्र, देवस्य त्वा सप्त, प्रत्युष्टा रक्ष पञ्चदशानुवाकेषु पञ्चाशत् ॐ इषेत्वोर्जेत्वा वायवस्थ देवो व सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमाय कर्म्मणे ।

817

5687 काण्वसंहितापदपाठः । *Kāṇvasaṃhitāpadapāṭha*

Divided into four parts containing 10 chapters each

I Substance foolscap paper 8×4 inches Folia 126 Lines 6 on a page Character Nagara of the nineteenth century Appearance discoloured

Contains the first ten chapters

11A, इति पदपाठे प्रथमोऽध्याय , 24A, ०द्वितीयोऽध्याय , 38B, ०तृतीयोऽध्याय , 50A, ०चतुर्थोऽध्याय , 62B, ०पञ्चमोऽध्याय , 64A, ०षष्ठमोऽध्याय , 85B, ०सप्तमोऽध्याय ,

०ष्टमोऽध्याय , 104B, ०नवमोऽध्याय , 116A, ०दशमोऽध्याय ।

II Substance foolscap paper 8×4 inches Fol 137

Contains chapters XI to XX

14A, इति काण्वयजुःपदपाठे एकादशमोऽध्याय , 30A, ०द्वादशोऽध्याय , 52A, ०त्रयोदशमोऽध्याय , 64A, चतुर्दशोऽध्याय , 73A, ०पञ्चदशोऽध्यायः, 89A, षोडशोऽध्यायः, (The Colophon of the 17th is omitted), 119B, ०अष्टादशोऽध्यायः, 128B, ०एकोनविंशोऽध्याय', 136B, ०विंशोऽध्यायः।

III Number of leaves 114 Substance etc the same

Contains chapters XXI to XXX

21B, (इत्येकोन) इत्येकविंशतितमोऽध्यायः, 35A, इति पदपाठे द्वाविंशोऽध्याय , 49B, इति त्रयोविंशतितमोऽध्याय , 58A, इति चतुर्विंशतितमोऽध्याय , 70A, इति पदपाठे पञ्च विंशतितमोऽध्याय , 81B, ०षड्विंशतितमोऽध्याय , ०सप्त विंशतितमोऽध्याय', 97B, इति पदपाठे अष्टाविंशतितमोऽध्यायः, 106B, इति पदपाठे एकोनत्रिंशत्तमो (नवमो) ऽध्यायः, 114A, इति शुक्लयजु काण्वपदसंहितायां त्रिंशतितमोऽध्याय ।

IV Number of leaves 76 by counting Substance etc the same

Contains chapters XXXI to XL

The original leaves 12 to 53 have been lost The contents of those leaves have been restored in 40 new leaves So we get 11+40+54 to 78 leaves

3B (Restored leaf) इति काण्वसंहितायां पदपाठे एक त्रिंशोऽध्यायः, 17B, इति काण्वशाखायां संहितायां पदपाठे द्वात्रिंशोऽध्याय , 26B, ०त्रयस्त्रिंशोऽध्याय', 35B, ०चतुस्त्रिंशोऽध्याय , 60A, इति शुक्लयजु संहितायां पदपाठे पञ्चत्रिंशतितमोऽध्याय , 62B, इति शुक्लयजु काण्वसंहितायां पदे त्रिंशोऽध्याय

66A, इति शुक्लयजु काण्वपदायां सप्तत्रिंशतिमोऽध्याय , 71A, ०अष्टत्रिंशतितमोऽध्याय , 74B, ०एकोनचत्वारिंशोऽध्याय , 77B, शुक्लदशकपद समाप्त ।

Post Colophon Statement —

शके १७२८ प्रवर्त्तमाने प्रभवनामसंवत्सरे उत्तरायणे ग्रीष्म[र] ऋतौ फाल्गुनमासे कृष्णपक्षे तृतीया भौमवासरे स्वातिनक्षत्रे शुभयोगाया तृतीयप्रहरे तद्दिने समाप्तोऽयं ग्रन्थ ।

श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

अदृष्टभावान्मतिविभ्रमाद्वा यदर्थहीन लिखित मयात्र ।

तत्सर्वमार्यैः परिशोधनीया कोप न कुर्यात् खलु लेखकस्य ॥

तैलाद्रक्षेत्, etc

उगरगोलकरवेद्वदेशपाण्डमबदस्येद पुस्तकम् ।

818.

5688. **काण्वसंहिताक्रमपाठः** । *Kanvasamhitakramapatha*

Substance country made paper 10×4½ inches Folia 210+172 of which the 97th is missing Lines 8 on a page Character Nagara Date Samvat 1689 Appearance good Complete

Divided into two parts, the first, in 210 leaves, containing chapters I to XX and the second, in 172 leaves, chapters XXI to LX

Part I

Chapter I ends in leaf 9B (इति शुक्लयजु काण्वपदक्रमसंहितायां प्रथमोऽध्यायः), II in 1 20A, III in 81A, IV in 40A, V in 50B, VI in 58A, VII in 67A, VIII in 79B, IX in 82B, X in 91B, XI in 102A, XII in 116A, XIII in 133B, XIV in 144B, XV in 153A, XVI in 166B, XVII in 178A, XVIII in 191B, IX in 202B, X in 210A —इति विंशतितमोऽध्याय ।

PART II

Ch XXI ends in 20B,—इति क्रमपाठे एकोनविंशतितमोऽध्यायः, Ch XXII in 33B, Ch XXIII in 47A, Ch XXIV in 55A, Ch XXV in 66A, XXVI in 76B, XXVII in 86B, XXVIII in 89A, XXIX in 98B, XXX in 105A, XXXI in 117A, XXXII in 130A, XXXIII in 139A, (XXXIV Colophon omitted), XXXV in 156B, XXXVII in 162A, XXXVIII in 166B, XXXIX in 169B, XL in 172A, इति क्रमपाठे चत्वारिंशतितमोऽध्यायः।

Post Colophon —श्रीगजानन श्रीजगतम्बाय नमः।

श्रीमद्विक्रमशाके १८८६।

818A

938 *The Same*

For the manuscript see L 1803 and 1804

It contains both the first and second parts

819.

8338 **काण्वसंहिताभाष्यम्।** *Kāṇvasaṃhitā Bhāṣya*

By Sāyanācārya

Substance country made paper 10½×4½ inches Lol 1 1o of xl cl the 2nd is missing Lines 11 12 13 on a page Character Nagara of the seventeenth century Appearance old A mere fragment containing the 17th adhyāya only

Beginning —श्रीगणपतये नम।

यस्य निःश्वसितं वेदा etc, etc

षोडशेऽध्याये पञ्चमचितिविषया मन्त्रा उक्ता। एतावता सर्वे चयनमन्त्रा समापिताः। अथ सप्तदशे चित्यौ घृतहोमीयहोममन्त्रा उच्यन्ते।

15A इति सप्तदशाध्यायेऽष्टमोऽनुवाक।

वेदार्थस्य प्रकाशेन, etc, etc

इति श्रीमद्राजाधिराजपरमेश्वरवैदिकमार्गप्रवर्त्तकश्रीवीरबुक्क

भूपालसाम्राज्यधुरन्धरेण सायनाचार्येण विरचिते माधवीये काण्व-
संहितायां वेदार्थप्रकाशे सप्तदशोऽध्यायः ।

820.

1660 **वाजसनेयिसंहितापदपाठः ।** *Vājasaneyisaṃhitā padapātha*

Attributed to Śākalya

Substance country made paper 10½×4½ inches Folia 102, ten leaves being marked 100 Lines 7 on a page Extent in slokas 1100 Character Nagara Appearance old

Last Colophon —

इति श्रीशाकल्यकृतपद विंशतमोऽध्याय ।

N B —This should be चत्वारिंशत्तमोऽध्याय because in leaf 98B we have —इति अष्टत्रिंशत्तमोऽध्यायः and in leaf 101a we have:—इति पद नवत्रिंतितिमोऽध्याय which must be नवत्रिंशतिमोऽध्यायः ।

In leaf 8a—there is the following colophon —

इति वाजसनेयपदसंहितायां एकविंशोऽध्याय

Thus the MS contains the 'Pada-pātha' of the last 20 chapters of the 'Vājasaneya Saṃhitā' of the White Yajur Veda

The MS in many pages is full of diacritical marks

It begins :—

इमम् । मे । वरुण । श्रुधि । हवम् ।

अद्य । च । मृडय । त्वाम् । अवस्युः । आ । चके ।

821

1186. **माध्यन्दिनसंहिताक्रमपाठः ।** *Mādhyandina Saṃhitā Kramapātha*

Substance, country-made paper 9×4 inches Folia, 415 containing the Kramapātha from the beginning to the end of the 20th chapter, and

259 containing the Kramapātha from the 21st chapter almost to the end of the work Leaves from 36 to 58 (both inclusive) of the first part are missing *Lines, 7 on a page* Character, Nagara. Date Samvat 1853 *Appearance,* tolerable

Post Col. :—संवत् १८८३ मिति मार्गशीर्षे शुक्ल ७ भौमे ॥

Beginning :—

इषेत्वा। त्वोर्ज्जे। ऊर्ज्जेत्वा। त्वावायवं। वायवंस्थ। स्थदेवः। देवोवः। वः सविता। सविता प्र। प्रार्पयतु। अर्पयतु श्रेष्ठतमाय कर्म्मणे। श्रेष्ठतमायेति श्रेष्ठतमाय। कर्म्मण आप्यायध्वं। आप्यायध्वं ॥ प्यायध्वमध्या ॥

822

1177 वाजसनेयिपदक्रमपाठौ । *Vājasaneyipadakramapāthau*

(With a fragment of Mādhyandina-Śatapatha Brāhmana)

Substance, country made paper 8×5 inches Folia 406 Lines, 8 on a page Extent in ślokas, 8700. Character, Nāgara Appearance, very old

The first batch—leaves 121 to 192—contains the padapātha of chapters XXI to XXXIX, both inclusive

Date on the obverse of the first leaf —

संवत् १७८३ मिति आषाढ़वदी गुरौ वेदोन श्रा नयन्नाथ सुतचिरञ्जीवनग्रतञ्जीवन सदाशाय त० जा० देवकाथ्यसुतविजय-काथ्यते पद + + + + याज्ञिकसर्व्वात्मा स० देवकाथ्यविभागे, श्रीमद्याज्ञिकदेवकाथ्यविभागे पदसंहिता सम्पूर्णम् ।

The second batch—leaves 1 to 101—contains क्रमसंहिता from chapters XXI to XXVII both inclusive.

The third batch—leaves 108 to 153—contains Kramapātha from the middle of chapter XXXIII to the end.

Post Col. — इति वाजसनेयसंहितायां क्रमपत्ताशिोऽध्याय समाप्त । संवत् १७०११ (?) वर्षे आश्विनवदी ८ रवौ दिने अद्येह श्रीहय- नगरे नागरज्ञातीय पंडीतश्रीयशवतसुतवाधेश्वरेण लिखितं । शुभंतो भवतु कल्याणमस्तु ।

There is a statement at the end of leaf 152

क्रमस्य पुस्तकं चेदं वाजसनेयशाखिकम् ।
त्वरित पुरुषराजेन शोधितं कृत्र कुत्रचित् ।

At the end of leaf 153

क्रमाध्ययनाध्येतृणां विप्राणां हितकाम्यया ।
पुरुषराजेन शुक्लेन स्वरः सम्यक् प्रपूरिता ।
संवद्विक्रमभूपस्य सप्तदशशते गते ।
एकादशाधिके वर्षे मार्गशीर्षे तु मासिके ।
शुक्ले पक्षे चयोदश्यां सोमे चैत्र तु वासरे ।
त्वरित पुस्तकं चेदं कुत्रचित् शोधितं मया ।

The fourth batch—leaves 1 to 191—contains the third or अध्वराख्य काण्ड of the Mādhyandina Śatapatha Brāhmaṇa

नवमोऽध्यायः । १०२ । सप्तम प्रपाठकः । ११७ । मधु सरया । ५८८ । ब्राह्मणानां सङ्ख्या । ९७ । इत्यध्वराख्ये तृतीय काण्ड समाप्तम् । संवत् १६५८ वर्षे वैशाख शुद्ध २ द्वितीयायां पुष्यतिथौ बुधवासरे वाराणस्यां वेदकमाहारेण- केन लिखितं शुभमस्तु ।

The fifth batch—leaves 100 to 107—contains the 31st and 32nd adhyāyas of Krama Saṃhitā of the White Yajurveda Two leaves *more*, without leaf marks—one contains the following —

इति वाजसनेयसंहितायां चत्वारिंशत्तमोऽध्याय । शुभमस्तु ॥ संवत् १७५८ । वर्षे राक्षसोनामसंवत्सरे + + + सुदि पौर्णमासी शुक्रवासरे पिप्पलाशुभस्थाने श्रीविश्वाधवपण्डित—श्रीविश्वुदा + + + + सुतपण्डित । अधपादित्य तथा

कमलाकर। तथा दै धर्म्मा। तथा आनंदकर। तथा च्दख। + + + + ठनार्थे लिखापितं पदसंहितापुस्तकम्। लिखितं ठ० भैरवदासेन कायस्थ॥ शुभमस्तु + + + यादृशं, etc.

823.

1417. *The Same.*

Substance, country-made paper 9¼×4¾ inches Folia, 34+11 Lines, 7 on a page. Character, Nāgara Appearance, oldish

A.

वाजसनेयिपदपाठः to the end of the 5th chapter in 34 leaves.

B.

वाजसनेयिक्रमपाठः। 14th chapter only in 11 leaves.

824.

11152. मन्त्रभाष्य। *Mantra Bhāṣya.*

Being a commentary on the Vājasaneya Saṃhitā, by Uvata.

Substance, country-made paper 13×5 inches Folia, 240 Lines 10, 12 on a page Character, modern Nagara Appearance, fresh

The MS. contains the comm. on Books I—XX.

Col. :—इति श्रीउव्वटकृतौ मन्त्रभाष्ये विंशतितमोध्याय

Post Col. :—ग्रन्थसंख्या ६२०० ।

825.

3156. *The Same.*

Substance, country-made paper 12×5 inches Folia 94 Lines, 13 on a page. Character, Nāgara Date, Saṃvat 1558 Appearance, old, discoloured and worn out. The first leaf is missing

The MS. contains the comm. on the last 20 chapters

See L. 2510, Oxf. 105a and I.O. Catal. No 186.

The last Colophon :—

इति उवटभाष्ये मन्त्रभाष्ये चत्वारिंशत्तमोऽध्यायः ।

The Post Colophon Statement :—

स्वस्ति संवत् १५५८ वर्षे शाके १४२४ प्रवर्त्तमाने उत्तरायणे ग्रीष्म ऋतौ ज्येष्ठमासे कृष्णपक्षे ५ तिथौ गुरुदिने अद्येह श्रीकुवेश्वरवास्तव्यउदीच्यज्ञातीय केनचिद् भूदेवेन लिखितमस्ति ।

लेखकपाठकवाचकयोः शुभं भवतु । यादृशं पुस्तकमित्यादि ।

826.

10993 *The Same*

Substance, country made paper 13×5 inches Folia, 94 Lines, 12 on a page Character, modern Nagara Appearance, fresh

It contains the commentary on Books XXI—XL

10A, इति श्रीउव्वटकृतौ मन्त्रभाष्ये एकविंशोऽध्यायः ।

Last Col. :—इति श्रीउव्वटकृतौ मन्त्रभाष्ये चत्वारिंशोऽध्यायः ।

Post Col. :—समाप्तं चेदं मन्त्रभाष्यम् ।

शुभमस्तु । संवत् १८५१ समय फाल्गुन शुक्ल १० शुभमस्तु ।

श्रीग्रन्थसंख्या ८५४५ ।

For a full description of the work see I.O. Catal. No 186.

827.

8996. *The Same* (उत्तरार्द्धम्) ।

Substance, country-made paper 14×5½ inches Folia, 220 Lines, 9 on a page Extent in slokas, 6160 Character Nagara in a very modern hand. Appearance fresh Very corrupt

Beginning :—

ॐ नमः श्रीगणेश-अम्बिकाभ्याम् ।

इमं मे प्रथमेखानुवाकेनैष्टिकं चौत्रं प्रथमे वारुण्यौ गायत्रौ-त्रिष्टुभौ वारुणस्य हविषो याज्यानुवाको द्वे वरुण त्वं मे मम इमं

\+ + + + + etc , etc.

It ends :—

अश्विनौ पिबतौ मधु मधुरस्वादोपलक्षितं सोमं सरस्वत्या च सजोषसा समानसोमपानौ इन्द्रश्च सुत्रामादत्तत्वापिबतु मधु ततो भूयोभूयः अश्विसरस्वतीन्द्राः जुषन्तां सेवन्तां सौम्यं मधु ॥ ६० ॥

Colophon :—

इति श्रीउवटकृतौ मन्त्रभाष्ये विंशतिमोऽध्यायः ॥ २० ॥

828.

3859. *The Same.*

Substance, country made paper, yellow from the beginning up to the 23rd leaf, and white in the rest $13\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches Folia, 55. Lines, 9 on a page Character, Nagara of the 19th century Appearance, fresh

A mere fragment containing the beginning of the work. For a complete manuscript see I O. Catal. No. 186.

829.

10201 A. वेददीप। *Vedadipa (fragments).*

Being a commentary on the Vājasaneyi Saṃhita, by Mahidhara

I

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 5$ inches Folia, 1—15+2 (not marked, though the first is connected with the 15th and the second connected with the next leaf marked 16) +16—23 of which the 20th is missing Lines, 12 to 14 on a page Character Nagara Date, Śaka 1623 Appearance, old and discoloured Copied from a MS dated Sk 1532

Contains the comm. on Adhy. IV only.

Col. :—

श्रीमन्महीधरकृते वेददीपे मनोहरे ।
आलागमाहाचनान्तश्चतुर्थोऽध्याय ईरितः ॥

Post Col :—

द्विश्रीव्यिन्दुमिते शाके यथा मार्गेऽसिते भृगौ ।
महयोमेषुमितश्लोकाध्यायेऽलेखयद् द्विजः ॥
शाके १६२३ कार्त्तिकवदि गुरौ जीर्णदुर्गे अनन्तसुतश्रीदाधेन लिखितं ॥ शुभमस्तु ॥

II Adhy 5

Substance etc the same as above Folia 12 Lines 11 to 13 on a page Complete Written in two different hands

Col —श्रीमन्मद्दीधरकृते वेददीपे मनोहरे।

आतिथ्यात् स्वाशुद्दौमान्त पञ्चमोऽध्याय ईरित ॥

III Adhy 18 (Nos 13 to 26)

Substance etc the same as above Folia 4 Written in a bold hand

IV Adhy 23 (From the beginning to No 31)

Substance etc the same as above Folia 12 Lines 14 on a page

Beg —गणेश कमलानाथ भवानी च सरस्वतीम्।

प्रणिपत्य त्रयोविंशेऽध्याये दीप प्रकाश्यते ॥

(The mangalacarana slokas in the beginning of every adhy are wanting in the edition of Samasrami, printed in Pothi form)

V Adhy 35 (from the beginning to No 21)

Substance etc the same as in others Folia 14 Lines 10 11 on a page Appearance discoloured

Beginning —

श्रीमद्भ्यां न्वसिद्धेरम्बाभ्यां नम ॥

पञ्चत्रिंशाध्यायस्य भाष्य लिख्यते मद्दीदासेन ॥ गणपतये नम ॥ त्रयस्त्रिंशेऽध्याये सर्वमेधसम्बन्धिन कियतो मन्त्रानुक्त्वा प्रवायुमच्छेत्यारभ्यानारभ्याधीतान मन्त्रानुक्त्वा चतुस्त्रिंशाध्याये च तानेव समाप्य इदानी पञ्चत्रिंशेऽध्यायेऽपि पितृमेधसम्बन्धिनो मन्त्रा उच्यन्ते।

There are some stray leaves

830.

3598 रुद्राध्यायव्याख्या । *Rudrādhyāyavyākhyā*

Substance country made paper 11¼×3 inches Folia 6 Lines 8 on a page Extent in slokas 200 Character Bengali of the 18th century Appearance discoloured Complete

Colophon —

इति रुद्राध्यायव्याख्या ।

A commentary on the Rudrādhyāya of the White Yajur Veda

Beginning —

ॐ नमो गोपालाय ।

आनन्दमूर्त्ति व्रजसुन्दरीणां

नेत्रोत्सव नन्दकिशोरमन्त ।

निधाय गूढार्थपदानि यद्या-

न्यशेषत कश्चिदभिव्यनक्ति ॥

The object and scope of the work is given in the following verse.—

यज्ञायुधेन ये कार्ये कौथुमे गुरुविग्रुना ।

ज्ञाता न मन्त्रा व्याख्यातास्तान् व्याख्यातुमिहोद्यम ॥

अथ रुद्राध्यायव्याख्या ।

नमस्ते रुद्रमन्यव etc , etc

The last verse explained is marked 66

831.

9489 **ईशावास्योपनिषत्** । *Isāvāsyopanisat*

Substance country made paper 8×4 inches Folia 2 Lines 9 on a page Extent in slokas 20 Character Nagara Appearance fresh Complete

The 40th adhyāya of the Vājasaneya Samhitā

832

9521 *The Same*

Substance country made paper 13×5 inches Folium 1 Lines 11 on a page Extent in slokas 21 Character Nagara Appearance fresh Complete

833.

9148. *The Same.*

Substance, country-made paper 12×6 inches Folium 1 only Lines 15 on a page Extent in slokas [illegible] Character Nāgara Appearance old

834.

2253 *The Same*

Substance country made paper 9¼×4½ inches Folia 2 Lines 7 on a page Character Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured and worm eaten Complete Accented

835.

9027 *The Same*

With the Bhāṣya comm by Śaṅkarācārya

Substance country made paper 9×4 inches Folia 12 Lines 10 on a page Extent in slokas [illegible] Character, Nāgara Dated Sm 1855 Fresh Complete

The Col. —

इति श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य परमहंसपरिव्राजकाचार्यस्य श्रीशङ्करभगवतः कृतौ वाजसनेयीसंहितोपनिषद्भाष्यं सम्पूर्णमिति भद्रम् ।

Post Col —संवत् १८५५ भाद्रशुक्लपञ्चम्यां श्री वाराणस्यां लिखितं सन्यासीवास्तौ पुरौ ।

836.

9396 *The Same*

With the Bhāṣya by Śaṅkarācārya and the comm on it by Ānanda Giri

Substance country made paper 12×6 inches Folia 12 Lines 14 on a page. Extent in slokas 408 Character Nāgara Appearance tolerable Complete

The text and the Bhāṣya on it by Śaṅkarācārya are well known and repeatedly printed

The comm by Ānanda Giri begins —

श्रीगणेशाय नमः ।

येनात्मना परेशेनाप्यासं विश्वमशेषतः ।

सोऽहं देहद्वयसाक्षी वर्जितो देहतद्गुणैः ॥ १ ॥

ईशावास्यमित्यादिमन्त्रान् व्याचिख्यासुर्भगवान् भाष्यकारस्तेषां कर्म्मशेषत्वशङ्कां तावद् व्युदस्यति तथाहि कर्म्मजडाः केचिन्मन्यन्ते ईशावास्यमित्यादयो मन्त्राः कर्म्मशेषाः मन्त्रत्वात् इषेत्वादि-मन्त्रवत् । इत्यादि ।

End. ततो मुख्यार्थबाधात् गौणार्थग्रहणं युक्तमित्यर्थः यस्मादर्थान्तरं न सङ्गच्छते तस्मात् इत्युपसंहारः ।

ईशाप्रभृतिभाष्यस्य शाङ्करस्य परात्मनः ।

मदीयज्ञाति-सिद्धार्थं प्रणीतं टिप्पनं स्फुटम् ॥

Colophon :—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीगोविन्दभगवत्पूज्य-पादशिष्य-श्रीशङ्करभगवतः कृतं वाजसनेयोपनिषदीशावास्यभाष्यं श्रीज्ञानन्दगिरिकृतं टिप्पनं सम्पूर्णं समाप्तम् ।

837.

1070. ईशावास्योपनिषत् दीपिकाख्यटीकासहिता ।

The same with the Dīpikā comm

Substance, country-made paper 12¾×4¾ inches Folia, 7 Lines, 8 to 10 on a page Extent, 120 Ślokas Character, Nāgara Date, Saṃvat 1885 Appearance, new Complete

The accompanying commentary is by Rāghavendra Yati

It begins thus :—

श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीप्राणपतिमानम्य पूर्णबोधादिदेशिकान् ।

ईशावास्योपनिषदः करिष्याम्यर्थसंग्रहम् ॥

अस्या उपनिषदः स्वायम्भुवो मनुः ऋषिः यज्ञनामा हरिर्देवता अनुष्टुबादि यथायोग्यं छन्दो ज्ञेयम् ॥

It ends thus:—

युयुवियोगे इति धातोर्नुगविकरणं वयन्तु ते तुभ्यं भूयिष्ठां भक्तिध्यानोपेतां नम उक्तिं इत्युक्तिं विधेम कुर्मः न तु तत् प्रतिकर्त्तुं प्रक्रमः ॥ इति ।

समस्तगुणपूर्णाय दोषदूराय विष्णवे ।
नमः श्रीप्राणनाथाय भक्ताभीष्टप्रदायिने ॥ १ ॥
ईशावास्योपनिषदो भाष्याद्युक्तार्थसंग्रहः ।
राघवेन्द्रेण यतिना कृतोऽयं शिष्ययाच्ञया ॥

Col.:—इति ईशावास्योपनिषद्दीपिका समाप्तिमगमत् ॥ श्रीमद्धयग्रीवार्पणमस्तु ॥

Post Col:—संवत् १८८५ फाल्गुने मासे शुक्ले पक्षे पौर्णमास्यां भृगुवासरे ॥

838.

9515. *The same with the Dipika by Sankarananda.*

Substance, country made paper 13×5 inches Folia 5 Lines 11 on a page Extent in slokas, 133 Character Nagara Appearance fresh Complete.

The last colophon of the commentary runs.—

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यानन्दात्मपूज्यपादशिष्यशङ्करानन्दभगवतः कृतिः ईशावास्यदीपिका समाप्ता ।

839.

1119A. *The Same*

Substance, country made paper 14×5½ inches Folia, 6 In Tripatha form Character, modern Nagara Appearance, fresh Complete

Col:—इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यानन्दात्मपूज्यपादशिष्यशङ्करानन्दभगवतः कृतिरीशावास्यदीपिका समाप्ता ।

Beg.:—ईशावास्यादयो मन्त्रा विनियुक्ता न कर्मणि ।
प्रमाणाभावतस्तेषां कुर्वे व्याख्यामकर्मणाम् ॥

840.

9517

Substance country made paper 13×5 inches Folia 2 Lines 13 on a page Extent in slokas, 60. Character Nāgara Appearance fresh

A fragment of a commentary on the ईशावास्योपनिषत्, other than the Dipika by Sankarananda

841.

6502 कात्यायनीयमन्त्रखण्डव्याख्या । *Kātyāyanīya mantrakhandavyakhyā*

Substance country made paper 10½×5 inches Folia 38 Lines 7 on a page Character modern Nagara Appearance fresh Incomplete both ends

The original of this was defective in the beginning and nowhere in the body of the MS we find the title of the MS On the front page of the first leaf, it is called कात्यायनीयमन्त्रखण्डव्याख्या and every leaf is marked का ख

It contains explanations of mantras—among others, those of *Sandhya* and *Purusasūkta*

842

6173 स्वप्रतीकः । *Svapratika by Anantacārya, son of Nagadeva Bhatta*

Substance country made paper 6¾×4 inches Folia 2 Lines 12 11 7 on a page Character Nagara of the early nineteenth century Appearance old and discoloured Complete

It forms part of a commentary on the White Yajurveda by Anantacarya

Colophon —

इति श्रीमन्नागदेवभट्टात्मजेन श्रीमदनन्ताचार्येण प्रथमशाखिना

विरचितायां वेदार्थप्रदीपिकायां स्वप्रतीको (?) समाप्त ।

It begins —श्रीगणेशाय नम ।

लोक एणा दक्षिणासि व्यादध्यात्तमध्यादिति ॥ लोक एणास्त्रक्रा इष्टकादक्षिणा रमारभ्य (?) मध्यदेशपर्यन्त लोक एणेत्यादिभि-स्त्रिभिर्मन्त्रैरुपदधादिति शेष । तेषा मन्त्राणा प्रतीकान्यरह ।

लोक एणा ता अस्येन्द्र विश्वा इति । लोक एणेति इद प्रथमं मन्त्रप्रतीक ॥ ता अस्येति द्वितीयमन्त्रस्य प्रतीकमिद । इन्द्र विश्वा इति तृतीयमन्त्रस्य प्रतीक । ते च मन्त्रास्त्रयोदशाध्याये व्याख्याता । माधवीये चतुर्दशोध्याय ॥ etc

See the end of Ch XIV of the Mādhyandinisamhitā

843

5929 **कात्यायनस्मार्त्तमन्त्रार्थदीपिका ।** *Katyāyana Smārttamantrārthadīpikā*

By Anantācārya, son of Nāgadeva

Substance, country made paper 11¼×4 inches Folia 31 of which the 5th to 17th leaves are missing Lines 17 on a page Extent in slokas 2000 Character *Nagara* Date, *Samvat 1721* Appearance *old*

The maṅgalācaraṇa and the object of the work

श्रीमदिष्टदेवताभ्यो नम , etc , etc

वन्दे विष्णु दैत्यजिष्णु भक्तकल्पमहीरुहम् ।
यच्छायामाश्रितैर्लभ्य नरैरर्थचतुष्टयम् ॥
याज्ञवल्क्यमुनि नत्वा कात्यायनमुनि तथा ।
अपरोक्षब्रह्मतत्त्वान् वन्दे विद्यागुरून् परान् ॥
कात्यायनस्मार्त्तसूत्रगतमन्त्रार्थदीपिकाम् ।
अनन्ताचार्यनामाह करिष्यामि सता मुदे ॥
ऋषिच्छन्दोदैवतानि विनियोगोऽर्थ एव च ।
मन्त्र जिज्ञासमानेन वेदितव्य पदे पदे ।
अविदित्वा तु य कश्चित् ऋष्यादिकमनुत्तमम् ।
जुहोति यजते वापि न स कर्मफल लभेत् ॥

ऋष्यादिक्रमतो ज्ञेय प्रतिमन्त्र विपश्चिता ।
येन कर्म्मफल सम्यक् लभते पुरुष कृती ॥
षडार ऋषय प्रोक्ता देवता लिङ्गगामिनी ।
गायत्र्युष्णिगनुष्टुव बृहतीपङ्क्तिरेव च ॥
त्रिष्टुप जगत्यतिजगती शक्करी चातिशक्करी ।
अष्टिश्चैव तथात्यष्टिर्धृतिश्चातिधृतिस्तथा ॥

It explains the mantras quoted in Katyayana Smrti Sūttra

Colophon —

इति श्रीमन्नागदेवभट्टात्मजेन अनन्ताचार्य्येण विरचिता स्मार्त्त-मन्त्रार्थदीपिका समाप्ता ।

Post Colophon —

न पाण्डित्याभिमानेन न च वित्तस्य लिप्सया ।
रचिता दीपिका सेय विद्वज्जनमुदे मया ॥
अनेन प्रीयतां देवो लक्ष्म्याराधितपादुकः ।
ब्रह्मरुद्रादिगीर्व्वाणसेव्य सर्व्वदो हरिः ॥
यावच्चन्द्रश्च सूर्य्यश्च यावत्तिष्ठति मेदिनी ।
जयतात्तावदेवाय ग्रन्थ सज्जनवाञ्छित ॥
श्रीरस्तु
सर्व्ववेदैकसवेद्य सर्व्वदेवशिखामणिम् ।
देशत कालतश्चैव गुणतोऽनन्तमाश्रये ॥

The date of the composition of the work—Sh 1688

शाके [वसु] वसुषट्कप्रथमाङ्कपरामिते १६८८ ।
ग्रन्थोऽय निर्म्मित काश्यामनन्ताचार्य्यधीमता ॥

Post Col —सवत् १७२१ । कार्त्तिकशुक्लाषष्ठ्यां शाण्डिल्यगोत्रसम्भूतरत्नाकरभट्टात्मजशङ्करेण लिखितोऽय ग्रन्थः । काश्यां शिवोऽस्तु सर्व्व जगताम् ॥ श्रीविश्वेश्वराय नमः ।

There are four stray leaves

The obverse of the first leaf contains the beginning of Sauttramantrārthadīpikā by Prabhākara

नमस्कृत्वा गणेशाय सौत्रमन्त्रार्थदीपिका ।

प्रभाकरेण सुधियां मन्तोषाय वितन्यते ॥

ये ते शतमिति । (See Kāt Śraut Suttra, 25, 1, 11A Not to be found in any of the Saṃhitās) हे वरुण ते तव ये शत या अयिमयस्य अमनसाता अत्र शतम-पदशब्दो असख्यावाचको ।

844

6091. **पारस्करमन्त्रभाष्य ।** *Pāraskara Mantra Bhāṣya.*

By Murāri Miśra

Substance, country made paper 10¼ × 5¼ inches Folia 84 Lines 9 on a page Extent in slokas 2200 Character Nāgara Date Saṃvat 1458 Appearance old Complete

It comments on the mantras quoted in Pāraskara, having for its basis the Bhāṣya of Vedamiśra, the father of our author *Murāri*

It begins —

ॐ स्वस्ति । ॐ ब्रह्मणे नमः ।

प्रणम्य पूर्व्व पुरुष पुराण

तथैव कात्यायन-पादपद्मम् ।

तनोति पारस्करमन्त्रभाष्य

मुरारिमिश्रः पितृगृह्यभाष्यात् ॥

गृह्यप्रकाशाभिधभाष्यगभात्

श्रीवेदमिश्रैर्विधिवत् प्रणीतात् ।

आद्यन्त मन्धुं विदधाति मन्त्रे

मुरारिमिश्र अतितो विविच्य ॥

तस्मो अग्ने इत्यादि ।

45A, इति श्रीवेदमिश्रप्रणीत-गृह्यप्रकाशाख्य-महाभाष्यादुद्धृत्य तत्सुत-मुरारिमिश्रकृतं प्रथमकाण्डमन्त्रभाष्यं समाप्तम् ।

64B, ॰द्वितीयकाण्डमन्त्रभाष्यं समाप्तम् ।

It ends:—

> अनर्हते यद्ददाति न ददाति यदर्हते ।
> अर्हानर्हापरिज्ञानाद्दानाद्धर्माच्च हीयते ॥

इत्यादि स्मृतिषु ।

Last Colophon.—

> इति श्रीवेदमिश्रप्रणीत-गृह्यप्रकाशभाष्यादाकृष्य मन्त्रभाष्यं पृथक्कृत्य तृतीयकाण्डस्य मुरारिमिश्रः (?) समाप्तिमनयत् ।

Post Colophon:—

अथ सम्वत्सरेऽस्मिन् श्रीविक्रमादित्यराज्ये सवत् १४३८ समये पौषसुदि १२ शनिवासरे रोहिणीनक्षत्रे शुभनामयोगे । यादृशमित्यादि ।

> मङ्गलं लेखकाना च पाठकानां च मङ्गलम् ।
> मङ्गलं सर्व्वलोकानां भूमौ भूपतिमङ्गलम् ॥

845.

3762 **वाजसनेयिवृषोत्सर्गमन्त्रव्याख्या ।** *Vājasaneyi Vṛṣotsarga mantravyākhyā*

An extract from Mantrakaumudī by Rāma Kṛṣṇa Bhaṭṭācārya

Substance, country-made yellow paper 17¼×3¼ inches Folia, 6 the last leaf being narrower than the rest Lines 8 on a page Extent in ślokas 180 *Character, Bengali of the nineteenth century Appearance fresh Complete*

Colophon —

> इति श्रीरामकृष्णभट्टाचार्य्यविरचितायां मन्त्रकौमुद्यां वाजसनेयिवृषोत्सर्गमन्त्रव्याख्या समाप्ता ।

These mantras have been explained quite independently of Sāyaṇa The explanations are according to a distinct

school of interpretation of Vedik mantra, accepted in Bengal centuries before Sāyana

846.

1273 यजुर्मञ्जरी । *Yajurmañjari*

By Rāja Mahārāj of Vagharakula with the assistance of Kalānatha

Substance, country made paper 11¼×3¼ inches Folia 72 Lines 9 on a page Extent in slokas 2200 Character Nāgarī Date Saṃvat 1.81 Appearance very old Complete

It begins —

श्रीगणपतये नम । श्रीगणाधिनाथाय नम ।

फलश्रुतीनां फलदं क्रतूनां
गुणातिग सर्व्वगुणाभिरामम् ।
समग्र + सर्व्वजनीनशक्ति
पर गुणाम परया भजेयम् ॥ १ ॥

नियति निखिलार्थवैभवा
निपुणं चेतसि निश्चित मुनीन्द्रै ।
भवरोगहर भजे पद ते
भवमीमन्तिनि भागधेयलभ्यम् ॥ २ ॥

अस्ति प्रशस्त दिशि पश्चिमाया-
मुधा(मुचा ?)भिधानं नगर गरीय ।
अन्वर्थसज्ञा लभते सुवर्णै-
र्धम्मेदिनी मण्डनतामवाप्य ॥ ३ ॥

यदीयपर्य्यन्तवसुन्धराया
हारावली विभ्रममातनोति ।
उच्चे स्तनारम्भरगावगाह्यं (?)
तीर्थं पर मधुनद पवित्रम् ॥ ४ ॥

क्षितीश्वरा' क्षत्रपदावतसा
तत्राविरासन्नरिदग्धप्रतापा ।

वंशामभूत् वाघरेलामधेयः
प्रच्छ्न्नप्रतिष्ठः प्रथमो नरेन्द्रः ॥ ५ ॥

पूर्व्वेऽपि ये भूपतयोऽन्ववाये
बभूवुरत्युन्नतकीर्त्तिपूर्णाः ।
ते च प्रथन्ते चरमे च यस्य
रघोरिवामेयगुणस्य नाम्नः ॥ ६ ॥

यस्य प्रतापानलदह्यमान-
विपक्षवंशार्द्रसमित्समुत्थैः ।
धूमैरिवाक्रान्तमिदं विहाय
श्यामत्वमाविष्कुरुतेऽधुनापि ॥ ७ ॥

अभूदभूमीक्ष (?) मवैरिवीरा-
दुत्साहदोऽस्मादुरुकीर्त्तिलक्ष्मीः । (?)
यं प्राप्य लोके बुबुधे धरण्या
रत्नप्रसूरित्यभिधा यथार्थाम् ॥ ८ ॥

ततस्ततश्चौरअनिरु राजा
तोलोक इत्यद्भुतकर्म्मशीलः ।
यो गाहते सज्जनमानसानि
विशुद्धपक्षद्वयराजहंसः ॥ ९ ॥

तस्मादभूद्राम इवाभिरामो
रामाभिधानो धरणीमहेन्द्रः ।
योऽयं जनस्थानमशीविभागान्
सीताविलासोल्लसितानकार्षीत् ॥ १० ॥

राजा हरिश्चन्द्र इति प्रसिद्धः
तस्मादभूद् यज्वगुरुः प्रदाता ।
- - - लोपेऽप्यरिसुन्दरीभ्यः
पश्चात्क्षीभूयमविभ्रमाणाम् ॥ ११ ॥

उदभूदवनौ तमोपहारी

मुरध्वाणो धवलो नव क्षितीशात् ।

ममदेवनराधिपो यदीय-

प्रतिबिम्बा ननु भानुवाङ्कराग्राः ॥ १२ ॥

आसीदमुष्मात् प्रबलप्रताप

श्रीधवलपालः प्रतिपक्षकालः ।

वाञ्छाधिक दानमुदीक्ष्य यस्य

पशुत्वमापुः किमु कल्पवृक्षाः ॥ १३ ॥

ततोऽजनि श्रीमद्धर्मा निदान

सम्भक्तो मङ्कटभूमिपाल ।

यदश्व येन घटैः पवित्र

कीर्तिप्रसूनैरमहि प्रगल्भैः ॥ १४ ॥

तस्मादितस्मारकलाविलास

श्रीवीरपालो जगदेकपाल ।

आसीदनासीददधो (?) मघोना

सस्पर्द्धमानः क्रतुभि प्रतेन ॥ १५ ॥

गुणालवाले धनसत्वबीजान्

निरन्तरं दानजलाभिषेकैः ।

उदीयमान निजवप्रमुच्चै-

रालम्ब्य यत्कीर्तिलता ललम्बे (लताजटाम्भे) ॥ १६ ।

तस्मादभूदरिविभूतिविभूतलक्ष्मी-

रक्षीणपुण्यविभवो जय(स)पालदेव ।

क्विचिदि × च्छितितल प्रविधाय शान्तो

रामाश्रयात् परशुराम इवाभिरेमे ॥ १७॥

गौडाश्वारवरवासविकासिकाम-

गौडाङ्गनिर्भरमनोहरकीर्तिवल्ल्यः ।

दिग्दन्तिदन्तवलत[ः] क्रमतोवितानाः
पुष्पन्ति तारकमियादधु(सु)नापि यस्य ॥ १८ ॥

लक्ष्मीपतिप्रणयकेलिगृहादमुष्मात्
दुग्धाबुधे[दुग्धाम्बुधे (?)]रमृतभानुरिवोदयासीत् ।
भूभृत्किरीटनिदघेषु पदं दधानः
पूर्णः कलाभिरमलो महाराजदेवः ॥ १९ ॥

यस्य प्रतापे समुदीयमाने (?)
वैरिक्षितीशकमला(न्य)उलयो निमीलाम् ।
खेदं प्रयात्यपि च बान्धवकैरवाली
पद्माश्रया मुदमुपैति विचित्रमेतत् ॥ २० ॥

निर्दूषणा प्रियतमापि गृहाद[ग (?)]तेन
लक्ष्मीविनोदनवशंवदमानसेन ।
निःकाशितास्मि कलयं (?) न्विति किं प्रवक्तु
कीर्त्तिः परिभ्रमति दिग्वलय यदीया ॥ २१ ॥

दानेन निर्वृतिपदं नयतेऽर्थिनश्च
प्रत्यर्थिनं च नखरप्रणयं दधानः ।
यः संसदि स्फुरति चाङ्गुलमन्त्रशक्ति-
विस्मापितामरगुरुर्गुणरत्नभूमिः ॥ २२ ॥

यो निश्चिनोति विदुषामपि संशयेषु
धर्मं श्रुतिस्मृतिगतानभिधेयभावान् ।
यश्चातनोति निखिलासु कलासुभिज्ञ
यज्वान्न(न)यज्ञमहितानहितायकारी ॥ २३ ॥

स यज्ञमञ्जरी रम्या करोति क्षतिना मुदे ।
नानाविधफलव्यूहप्रसवोल्लासितश्रियम् ॥ २४ ॥

विविधं भावान् विविधांश्च क[ा]लान्
एतस्य तोषाय मुदा श्रतानीत् ।

भङ्ग स्वयम्भतनयोऽथ विद्वान् ।
श्रीकालनाथ सद्दकारिभावम् ॥ २५ ॥
मन्त्रमन्त्रो विधा प्राया (?)
त्वच्चोत्सर्पि (?) देवतमथ्यवेय ।
सैर विधश्च विबुधा ययद्
पुमथमेतत् स्तवीविलासा ॥ २६ ॥

It ends —

अनेन अश्वशृङ्खराङ्कतीनामश्यमद्दस्र जुहुयात । चतुरश्वपुष्क रथ लभते । असि यम इति तिलाङ्कतौ प्रतमद्दस्र जुहुयात विपायो भवति । ब्राह्मणमपि तच्चदोमेन ताम्यत इति रुमदोच्छा प्रकार ॥ १२ ॥ इति चतुर्थ पल्लव ।

Col —श्रीवाघरकुलभूषणमहाराजमदर्भभुजा क्षतिना ।
रचितायामजनि यजुर्मञ्जर्या पल्लवस्तुरीयोऽयम ।

Post —शुभ भवतु ।

Then a few quotations from Lingapurana Skandapurāna, Vayupurāna at the end of which we have —सवत १५८१ समये चैत्रवदि ११ भौमदिने पुस्तकलिखावा गोविन्दभट्ट। लिखाथ्वा कायस्थजुवद्दसुत लिखित पति मङ्गल करोतु । श्रीगोपालाय नम । श्रीगोविन्दाय नम ।

The following mantras among others are dealt with here —

	पृ	प		पृ	प
दिवतावधोऽसीत्यादि	६ A	६ ।	अनेनमन्त्रेण चतुष्पथे सून्या		
वनूपा अमे इत्यादि	७ A	१ ।	आकूत्यै प्रयूजेऽग्नये स्वाहा		
एषते रुद्रभाग इत्यादि	८ A	४ ।	इत्यादि	८ A	८ ।
भेषजमसिभेषज इत्यादि	८ A	८ ।	विदद्मिमनासि घोरसीत्यादि	८ B	३ ।
त्र्यम्बक यजामहे इत्यादि	८ B	२	इदमाय प्रवद्दता इत्यादि	१० B	६ ।

	पृः	पं		पृः	पं
शं नो मित्रः शं वरुणः	६४ B.	३। अक्रन्ददग्नि		६० B.	३।
वनस्पते वीड्वङ्गो हि	६० A	९। आमूरज प्रत्यावर्त्तयेमः		६८ A.	८।
अभियमो अस्यादित्यो	६० A.	७। यत्र वाणाः सम्पतन्ति		६८ B.	८।

847.

9058. *The Same.*

Substance, country made paper 8¼×4¼ inches Folia 92 Lines, 11 on a page Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance discoloured

The first 8 leaves are missing.

The last Colophon :—

श्रीवाघरकुलभूषणमहाराजमहीभुजा कृतिना।
रचिताया अजनि यजुर्मन्त्रार्था यज्ञवस्तुरीयोऽयम्।

Aufrecht says that this is a Tantrik work But, as shown above, it contains Yajurmantras along with their explanations, stating their *Devatās*, *Rsis* and liturgical uses, in 4 chapters

848.

3597 **नवग्रहमन्त्रव्याख्या** *Navagraha mantra Vyākhyā from Brāhmana Sarvasva and Guna visnu*

Substance, country-made paper 14¼×3¼ inches Folia, 11 Lines, 7 on a page Extent in slokas, 180 Character, Bengali of the nineteenth century Appearance, discoloured Complete

7B इत्यावसथिक-महाधर्माध्यक्षश्रीहलायुधकृतौ ब्राह्मणसर्व्वस्वे ग्रहयज्ञमन्त्रव्याख्या।

11A. इति गुणविष्णुकृतनवग्रहमन्त्रव्याख्या।

Post Colophon :—

श्रीरामसुन्दरशर्म्मणः स्वाक्षरम्।

849.

3037

Substance, country made paper 11¾×4½ inches Folia 24 Lines 10 on a page Extent in slokas, 500 Character, Nāgara of the early nineteenth century Appearance, discoloured

The MS contains a part of Halāyudha's Brāhmaṇa Sarvasva The name of the work is found in leaf 5B

1B, इति पार्व्वणश्राद्धमन्त्रव्याख्या, अथ सपिण्डीकरणम्, 5B, इति हलायुधकृतौ ब्राह्मणसर्व्वस्वे पार्व्वणादिश्राद्धमन्त्रव्याख्या समाप्ता, 8A, इति भोजनविधि, अथ जातकर्म्म, 9A, अथ निष्क्रमणम्, 9B, अथान्नप्राशनम्

It goes over all the ten sacraments ending with the marriage ceremony

24A, इति ब्राह्मणसर्व्वस्वे समावर्त्तनव्याख्या, अथ विवाहः।

It begins :—श्रीगणेशाय नमः।

करोतीति कात्यायनः। तत्र यस्मा मन्त्राणां प्रजापतिर्ऋषि-
र्यथाक्रमं ग्रीष्म-शिशिर-वर्षा-वसन्त-हेमन्त-शरदः षड्‌तवो देवताः
... ... पितृपितृव्यर्षे षड्‌ऋतिकरणे विनियोगः इत्यादि।

850.

3887

Substance country made paper 13×3 inches Folia, 12 of which the first two are missing Lines 6 on a page Extent in slokas, 132 Character, Bengali of the 18th century Appearance old writing effaced Incomplete at the beginning

It explains the mantras of Śradh

It ends —

ततश्च देवपक्षे पित्रादिदक्षिणादानं वाचस्पतिमिश्रोक्त हेयम्।
पितृपक्षे वस्तुतः + + + कत्वात् + + + विधानं युक्तमिति
समाप्तमिदं पुस्तकम्।

Then there was the name of the former owner which has been blurred over with ink

This is a part of a large manuscript as the twelve leaves are also marked from 93 to 102.

851.

11250 पुरुषसूक्त । *Puruṣasukta*

With a commentary.

Substance country made paper 13¼×7 inches Folia 5 In Gutka form Character modern Nagari Appearance fresh Complete

Comm. begins —

य पुरुषो नामैकद्वं दशाङ्गुलमति अतिक्रम्य अर्धेनयावृत्तेर विद्यानस्त्व अतिष्ठत् ।, etc , etc

Colophon —

(7) २२ इति पुरुषसूक्तसमाप्तः ।

(*Comm*) इति यजुर्वेदे उमरनारायण सम्पूर्णम् ॥

852.

43 माध्यन्दिनशतपथस्य अश्वमेधकाण्डः *Mādhyandina Śatapatha Brāhmana Aśvamedhakanda XIII*

See L 801 for the description of the manuscript

See also pref to *Weber's Edition of Śatapatha*

853

1411

Substance country made paper 9 × 4 inches Folia 43 by actual counting Character Nagara Date Samvat 1045 Appearance very old

Post Colophon Statement —

१० । ४५ वर्षे कार्त्तिक्यसुदि १५ सोमे । अद्येह श्री(महाराज in a later hand) राउलश्रीश्रीगङ्गदासविजयराज्ये नागरज्ञातिमहायाज्ञिक श्रीठक्का[जी अर्ज्जुन restored in a later hand) पठनार्थं जो + + जी लिखितम् । यादृशं पुस्तके तादृक् लिखितम् । Then a verse ending वासुदेव नमोऽस्तुते ।

The last Colophon runs —

८ ब्राह्मण ८ (चतुर्थः प्र A restoration) पाठक काण्डी ७५ With a caret at this place and written at the bottom of the page —ब्राह्मणानि सख्या ३१ एव काण्डे कण्डिकासख्या ३६८ ।

The last but one leaf is marked 53 Leaf marks in most of the leaves are corroded or effaced Some of the leaves are evidently restorations I do not venture to put the leaves in order

The first leaf contains three kandikas and a portion of the 4th, all of which agree with the opening kandikās of the Mádhyandina Śatapatha Kanda VII or Hastisatnāmakanda But the second leaf is not a continuation of the first The first prapathaka ends in the 6th leaf by counting but marked 17 But the end of this prapāthaka does not agree with the end of the first prapathaka of the 7th kanda of the MS , nor does the beginning of the second prapāthaka of the one agree with that of the other The second prapathaka ends in leaf 23 by counting marked 31 It has 8 Brahmanas and 101 kandikas The Colophon of the third prapāthaka I could not find out The last kandikā of the 4th prapathaka is substantially the same as the last kandika of the Kanva Śatapatha, that is of the Brhadāranyakopanisad commented upon by Sankarācārya, but the last but one is not the same Under the circumstances the conclusion is irresistible that this portion of the Brahmana belongs neither *to the Kanva nor to the Mādhyandinaśākhā of the White* Yajurveda

It is, not however, a portion of Aitareya Brāhmaṇa as indicated in the printed catalogue For it begins with an invocation to the Yajurveda यजुर्वेदाय नमः Further, the Aitareya is divided in Pañcikā, adhyāya and khaṇḍa, while this is divided in the kāṇḍa, prapāṭhaka Brāhmaṇa and kaṇḍikā, as in the Śatapatha Brāhmaṇa

851

1105 शतपथब्राह्मणस्य एकादशकाण्डभाष्यम्।

Bhāṣya on Śatapatha Brāhmaṇa Kāṇḍa XI

It begins:—

यस्य निःश्वसितं, etc

इत्थं काण्ड ... दशकात्मकशतपथपूर्व्वभागो व्याख्या[त.] तत्र प्रथमद्वितीयकाण्डाभ्यां + + धानाग्निहोत्रदर्शपूर्णमासादीनि चातु[र्]-र्म्मास्यान्तानि प्रतिपादितानि तृतीयचतुर्थाभ्यां एकाहाहीनसत्रा-त्मकसकलसोमयागप्रकृतिभूतश्चतुःसंस्थो ज्योतिष्टोमः प्रतिपादितः पञ्चमेन वाजपेयराजसूयौ षष्ठादिकाण्डचतुष्टयेषु प्रकृतिविकृतिभूत सोमयागाश्रितं अग्निचयनाख्यं कर्म्म विस्तरेण प्रतिपादितः। दशमे तत्प्रशंसामुखेन तदाश्रितान्युपशतानि विधितानीति पूर्व्वभागार्थ-संक्षेपः। उत्तरभागे अष्टाध्यायी-सौत्रामन्यश्वमेधाख्यास्त्रयः काण्डाः चतुर्थस्तु सुब्रह्मप्रतिपादको बृहदारण्यकाख्यः। तत्र प्रथमे काण्डे पूर्व्वोक्तं माध्यन्दिनं कर्म्म अनूद्य प्रागविहितकालाद्यग्निष्टोमकला-प्रविधिः तत्प्रशंसा च क्रियते।

End:—श्रीवेदार्थप्रकाशेन, etc, etc, etc

इत्येकादशकाण्डभाष्यं समाप्तम्।

Post Colophon —

संवत् १६०६ वर्षे श्रावणवदि १४ चतुर्दश्यां लिखितम्।

The Colophon in leaf 5B —

इति सायनाचार्य्यविरचिते माधवीये वेदार्थप्रकाशे माध्यन्दिन-शतपथब्राह्मणे प्रथमाध्यायस्य प्रथमं ब्राह्मणम्।

Astādhyāyikānda is the name of the 11th chapter of Śatapatha Brāhmana, as it contains eight chapters

855.

9609 बृहदारण्यकं माध्यन्दिनीयम्। *Vrhadāranyaka (Mādhyandinīya)*

Substance country made paper 13×6½ inches Folia, 21 Lines 10 on a page Extent in ślokas, 410 Character Nāgara Appearance, old Incomplete at the end

856.

9131. *The Same.*

Substance, country made paper 10×5½ inches Folia, 122 Lines 7 on a page Extent in ślokas, 1700 Character, Nagara Date, Sam 1686 Appearance, tolerable

It ends :—

काश्यपाग्निध्रवेः काश्यपो नैध्रविर्वाचोवागम्भिरणा अम्भिणाव्यादित्यादादित्यानीमानि शुक्लानि यजूंषि वाजसनेयेन याज्ञवल्क्येनाख्यायन्ते ॥ ३ ॥ ब्राह्मणं ॥ षष्ठोऽध्यायः समाप्तः ।

तथा सहस्रप्रवर्गे नवमोऽध्यायः कण्डिकासंख्या । ८६ ॥ पञ्चमः प्रपाठकः समाप्तः । कण्डिका १०१ । अस्मिन् काण्डे कण्डिकासंख्या ५४२ । एवं यजुर्वेदसंख्या । ६८ । ६ । अध्यायसंख्या १०० । ब्राह्मणसंख्या ४४० । कण्डिकासंख्या ७६२४ । अक्षरसंख्या ७६८००० । संवत् १६८६ । वर्षे श्रीशालिवाहनशाके १५५१ प्रवर्त्तमाने उत्तरायणगते श्रीसूर्ये ग्रीष्मऋतौ ज्येष्ठमासे शुक्लपक्षे भौमे उदीच + + + पारेवीसुतवीश्रामेण लिखितम् ।

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । ॐ द्वयाहप्राजापत्याः । देवाश्चासुराश्च ततः कानीयसा एव देवाः इत्यादि ।

857.

8583. माध्यन्दिनोपनिषद्वृत्तिः । *Mādhyandinopaniṣadvṛtti.*

By Vāsudeva Brahma, pupil of Hṛṣīkeśa.

Substance, country-made paper 11×5 inches Folia, 128 Lines, 12 on a page Extent, 4500 ślokas Character, Nagara Fresh Incomplete

These one hundred and twenty eight leaves go up to the 7th Brāhmaṇa of the 5th Prapāṭhaka

It begins :—

ब्रह्मादीन् प्रणमाम्येतान् वंशर्षीन् स्वगुरूंस्तथा ।
श्रीमद्वरं मद्यादेवौ सच्चिदानन्दहृषिकेशम् ॥

सम्यगालोच्य स भाष्यं सटीकं वार्त्तिकं तथा ।
माध्यन्दिनोपनिषदो वृत्तिरारभ्यते शुभा ॥

The Colophon of the 1st chapter in 58A —

इति श्रीहृषीकेशभगवत्पूज्यपादशिष्यपरमहंसपरिव्राजकाचार्य्यवासुदेवब्रह्म भगवत कृतायां माध्यन्दिनोपनिषट्टीकायां तृतीय प्रपाठक समाप्त ।

858.

1686 *The Same Text*

With the commentary by Nilakantha

Substance country made paper 13½×5 inches The first three adhyayas of the Upanisad complete in 136 leaves of which fol a 2nd to 8th are missing The fifth adhyaya in a separate pagination in 16 leaves up to the 14th Brahmana The text covers the same ground as pages 948 to 1005 of the Bibl Ind Edition The 6th prapathaka in 19 leaves ending abruptly printed in pp 1030 to 1095 of the same edition

The commentary begins —

ऐन्द्रं जालमिवेदं रचितं विश्वं स्वमायया येन ।
तस्मै नमः परस्मै यस्मै सर्व्वे वहन्ति बलिमाद्याः ॥
ॐकारकल्पवल्लीमवधिं पाशाभयेष्टवरविलसत्ताम् ।
वन्दे समन्दहसितामुपनिषदरविन्दकुहरमधुधाराम् ॥
हरये हराय हरये हरजायायै हराङ्गजायापि ।
गायत्र्यै तत्पतये श्रुतये स्मृतये नमो लक्ष्म्यै ॥
स्वस्यैवायुर्दत्तं वेदव्यासेन नीलकण्ठेन [यस्मै] ।
स्वस्मात् प्रियाय तस्मै यतये कस्मैचिदस्तु मे प्रणतिः ॥
श्रीमल्लक्ष्मवती लक्ष्मीं मातरं देशिकोत्तमाम् ।
पितरं रङ्गनाथाख्यं देशिकोत्तममाश्रये ॥
काशीनाथगुरुं नत्वा श्रीधराख्यं गुरुं तथा ।
श्रद्धया संयुतो भाष्यवार्त्तिकेऽप्यवलोक्य च ॥
माध्यन्दिनीयशाखाया बृहदारण्यकाभिधा ।
या चाम्न्युपनिषन्मुख्या तस्या व्याख्या यथामति ॥

नीलकण्ठेति नाम्नेव कलकण्ठीरवोपमा ।
चितिकण्ठमिवात्मानं नील + + + + + + + ॥

See below

859.

8380 *The Same*

Sub tance co intry made paper 13½ × ? incl es Folia 100 Line 12 on a page Extent 8000 slokas Cl aracter Nagara Complete

To the end of the 4th Adhyāya

The authoi Nilakantha was the son of Rañganatha Saiva and Laksmi His teachers were Kasinātha and Sridhara For writing this comm, he studied Sankara's Bhāsya and Sure svara's Vartika He confines himself to the Vrhadaranyaka Upanisada of the Madhyandinasakhā of the White Yajurveda, the reading of which differs from that of the other Sakhas He altogether rejects the first two Brahmanas of the V A U of Kāuvasakha which Sankara comments upon He says that these Brahmanas belong to Asvamedha, and therefore to Karmakanda They are dealt with in the 10th Prapathak of the Satapatha of M sakha, and they are altogether out of place in an Upanisad or Jnana kanda Hence he begins from —

"द्वयाह प्राजापत्यादेवाश्चासुराश्च" and not from उषा वा अश्वस्य मेध्यस्य शिरः ।

The last five leaves are written in a scribbling hand and on paper of a different size

860

8907 मुख्यार्थप्रकाशिका माध्यन्दिनीय बृहदारण्यको-पनिषट्टीका । *Mukhyārthaprakasikā being a comm on Vrhadāranayka of the Madhyandina Sākhā*

By Dvivedaganga, the son of Narayana

Substance country made paper $11_2 \times 4$ inches Fol a 50 L ne 8 on a page Extent n sloka 6000 Character Nagara of the e ghteenth cen

tury Fol s 246—250 a e a restorat on n almodern l a d Appearance dis colo ired Complete

It begins thus —

ॐ नमो ब्रह्मादिभ्यो ब्रह्मविद्यासम्प्रदायकर्तृभ्यो वंश ऋषिभ्यो नमो गुरुभ्य इयाद्य प्राजापत्या इत्येवमाद्या षडध्यायी माध्यन्दिनीयब्राह्मणोपनिषत् तस्या इय अल्पग्रन्था वृत्तिरारभ्यते । उपनिषच्छब्देन मुख्यया वृत्त्या ब्रह्मविद्यैव वाच्या उप समीपस्थ प्रत्यगात्मैकत्व नीति निश्चित सत्तत्परत्वा सद्वेतो (?) ससार सादयति इत्युपनिषत् इति व्युत्पत्ते ॥

It ends thus —

तत एव हिरण्यगर्भात सम्प्रदायोऽस्मत्तदादिकान मन्त्रानेव प्रति पारम्पर्येणागतोऽय सम्प्रदाय इति युक्त । यजुषामादियत्व पुन कथम्भूतानि यजूषि शुक्लानि शुद्धानि यद्वा शुक्लानि ब्राह्मणेना मिश्रितमन्त्रात्मकानि । वाजसनेयेन याज्ञवल्क्येनाख्यायन्त इत्यर्थ ।

The Col —

इति श्रीमाध्यन्दिनारण्यकव्याख्याया मुख्यार्थप्रकाशिकाया पञ्चम प्रपाठकस्य पञ्चम ब्राह्मणम् । पञ्चम प्रपाठक समाप्त । षष्ठो ऽध्यायस्य समाप्त । शुभमस्तु । इति श्रीविद्वज्जनतिलकद्विवेद श्रीनारायणसूनुना द्विवेदगङ्गेन विरचिताया माध्यन्दिनारण्यकव्याख्याया मुख्यार्थप्रकाशिका सम्पूर्णा ।

ब्रह्म सत्य जगन्मिथ्या जीवो ब्रह्मैव नापर ।
इति यो वेद वेदान्तै स मुक्तो नात्र सशय ॥

श्रीहयग्रीवाय नम ।

861

I

6035 **वृहदारण्यकोपनिषत् ।** *Vrl ad u ahy al oj unis ad*

Substa ce country nade] per 10 × 1½] cs Fol a 60 I es 9 0 a ago Character Nagari of tl e early inetce th century Appeara ce ured l y da | Complet

This belongs to the Kānva Śatapatha Brāhmaṇa. It is a well-known fact that Śaṅkarācārya commented on the Vṛhadāraṇyaka of the Kānva recension

II.

मैत्रावरुणीयम् । *Maittrāvaruṇiya.*

Kanda III of the Kāṇva Śatapatha.

Substance, country-made paper 10×4½ inches. Folia, 90 Lines, 11 on a page Character, Nagara. Date, Samvat 1531 Appearance, old and discoloured Complete

Colophon:—

तृतीयकाण्डे षोडशप्रपाठकः समाप्तः ।

इति मैत्रावरुणीयं तृतीयं काण्डं समाप्तम् ।

Post Colophon Statement:—

शुभं भवतु लेखकपाठकयोः । कल्याणं भूयात् । स्वस्ति संवत् १५३१ वर्षे चैत्रवदी ३ शनौ श्रीइन्द्रपुरीयामे चातुर्विद्यमोढ्ज्ञातीय दूबे सराासुतनारसिंहेन स्वपठनार्थं परोपकारार्थं । कल्याणं भूयात् । शुभं भवतु । कल्याणमस्तु ।

862.

2369. *The Same* (*Vṛhadāraṇyakopaniṣad only*).

Substance, country made paper. 9¾×4½ inches Folia, 13. Lines, 9 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance fresh The first chapter only.

Col :—प्रथमोऽध्यायः ।

863.

2283. *The Same.*

Substance, country made paper. 9⅞×4½ inches Folia, 127 *Lines, 7 on a page* Character, Nāgara Appearance, old and worm-eaten Complete

Post Col. :—श्लोकसंख्या १२८६ ।

864.

* 2293. *The Same.*

Substance, country made paper 8½×4½ inches Folia, 1-21 (the first two chapters), 1-15 (the 5th chapter, *incomplete*), 27 to 38 (From the Second Brahmaṇa of the 7th chapter to the end of the 8th chapter) Lines, 11 to 15 on a page Character, Nagara Appearance, discoloured

Last Col —

इति श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य परमहंसपरिव्राजकाचार्यस्य श्रीशङ्करभगवत[:]कृताया बृहदारण्यकटीकायां पञ्चम ब्राह्मणं । अष्टमोऽध्यायः ॥

Post Col —

संवत् १८५० वैशाखमासे कृष्णपक्षे षष्ठमी बुधवासरे लीख्यौता मेकुकायथ सामभट जसौ जों देख्या सौ लीख्या ममोदोषी न विद्यते ॥

870.

11071 बृहदारण्यकभाष्यतात्पर्यदीपिका । *Vṛhadāraṇyaka Bhāṣya Tātparyadīpikā*

By Ānandajñāna, the disciple of Śuddhānanda

Substance country made paper 12½×6 inches Lines 15 to 18 on a page Character Nāgara of the nineteenth century Appearance fresh

Adhy III foll 68 —

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमच्छुद्धानन्दपूज्यपादशिष्येण भगवदानन्दज्ञानेन कृताया बृहदारण्यकभाष्यतात्पर्यदीपि(दी)कायां तृतीयो(तीयो)ऽध्याय समाप्त ।

Post Col —

संवत् १८३७ ममेम नाम चैत्रवदि कृष्णपक्षे वासरे त्रियोदशि ।

Adhy IV foll 25 (*Col* इति श्रीमत्परमहंस० चतुर्थोऽध्याय) ।

Post Col. —संवत् १८३७ समै वैशाषमासे ।

Adhy VIII foll 11 (*Col O* अष्टमोऽध्याय) ।

Post Col —संवत् १८३७ समै चैत सुदि शकुलपक्षे ।

See I O Catal 215

The Upaniṣad consists of the 6 books, III–VIII, of the Bṛhadāraṇyaka. Eggeling, however, describes the first book as consisting Adhyāyas I–III.

871.

8582. *The Same.*

Substance, country-made paper 12×4½ inches. Folia, 535, the first 27 leaves being restored in a different hand Lines, 12 on a page Extent, 2500 slokas Character, Nāgara Dated, Saṃ 1865 Fresh Complete

The text, Bhāsya and Tīkā.

सम्वत् १८६५ पौषमासि कृष्णपक्षे षष्ठ्यौ गुरुवार गङ्गातीरे त्रिलोचनसन्निध्यौ लेखिनीकृता शुभमस्तु ।

The 1st chapter of the Upaniṣad or the 3rd of the 14th Prapāthaka of the Kānvaśatapatha ends in 170, the 2nd or the 4th in 263, the third or the 5th ends in 817, the 4th or the 6th in 1 166, the 5th or the 7th in 495; the 6th or the 8th in 582

872.

11075 *The same here called simply* **वृहदारण्यकोपनिषद्-भाष्यटीका ।** *Vṛhadāraṇyakopaniṣad Bhāṣya Ṭīkā*

By Ānandajñāna

Two batches of leaves

I

Substance country made paper 12¼×6 inches Folia, 57 Lines 10 on a page Character, modern Nāgara Appearance fresh

A modern copy

Beg..—ॐकारोदमादित्यं ब्रह्मोपासनानि . ... इयोऽर्थः सप्तमे निवृत्तः । सम्प्रति प्राधान्येन तावद्ब्रह्मोपासनं फलं श्रीमन्त्यादि-कर्म्म च वक्तव्यमित्यष्टममध्यायमारभमाणो आद्यसंगतिमाह-प्राण इति ।

End.—इति श्रीमत् परमहंसपरिव्राजकाचार्य्यश्रीमच्छुद्धानन्दपूज्यपाद-शिष्यश्रीमद्भगवदानन्दज्ञानकृतायां श्रीमद्वृहदारण्यभाष्यटीकायां चतुर्थोऽध्याय ।

I suspect up to fol 20, it is adhy VIII, the rest, adhyāya IV

II

Substance, etc, the same as in I. Folia, 37, marked 1—34 and 57

Beg :—श्रीगणेशाय नमः ॥

शुभमस्तु ॥ मधुकाण्डे त्वाष्ट्रं कक्ष्यं चेति मधुद्वयं व्याख्यात संप्रति काण्डान्तरं (कातरार) प्रतिजानीते जनक इति ननु पूर्वस्मिन्नध्यायद्वये व्याख्यातमेव तत्त्वमुत्तरत्रादि वक्ष्यते, etc.

873.

10851. *The Same.*

Substance, country made paper 12¾×6 inches Folia, 37 Lines, 15 on a page Character, modern Nagara Appearance, fresh

The comm on the last chapter only

End :—परिसमाप्तौ मंगलमाचरति ब्रह्मेति ।

Col. :—इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीशुद्धानन्दपूज्यपादशिष्यभगवदानन्दज्ञानविरचितायां बृहदारण्यकभाष्यटीकायां षष्ठोऽध्याय ।

Post Col. —शुभमस्तु ॥ संवत् १८३१ मिति वैशाख सुदि नेकम भृगुवासरे ॥ समाप्तः ॥

874.

10850. *The Same.*

Substance country made paper 12¾×5 inches Folia, 64 Lines, 10 on a page Character, modern Nagara Appearance, fresh.

End :—परिसमाप्तौ मंगलमाचरति ॥ ब्रह्मेति ॥ वंश ब्राह्मण ॥

There is one stray leaf

875.

10902. *The Same.*

Substance, country made paper 12¾×5 inches Folia, 11 Lines, 10 on a page Character, modern Nagara Appearance, fresh

A fragment. Every leaf is marked with the letters बृ॰ टी॰ आ ।

Beg :—श्रीगणेशाय नमः ।

तृतीयेऽध्याये सूचितविद्याविद्ययोरविद्यां प्रति विद्यां प्रपञ्चयितुं चतुर्थाध्यायसारम्भमाणो × त कीर्तयति आत्मेति ।

35A चतुर्थस्य चतुर्थं ब्राह्मणं समाप्तम् ।

41A पञ्चम ब्राह्मणम् ।

The MS. ends abruptly

There is also the last leaf of the MS containing only the col इति श्रीमत् परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य श्रीशुद्धानन्दपूज्यपादशिष्यभगवदानन्दज्ञानार्चिताया (?) रचितायां षष्ठोध्यायः समाप्तम् ।

There is one stray leaf marked 37

876.

11169 *The Same*

Substance country made paper 12¾×6¼ inches Folia 26 Lines 15 on a page Character, Nagara Date Samvat 1837 Appearance fresh

A fragment

Beg. —श्रीसरस्वत्यै नमः ॥

मधुकाण्डे + + + चेति मधुद्वय व्याख्यात । सम्प्रति काण्डान्तर प्रतिजानीते जनक इति ।

Col. —इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकश्रीशुद्धानन्दपूज्यपादशिष्यभगवदानन्दज्ञानकृताया बृहदारण्यकटीकाया षष्ठोऽध्याय समाप्त ।

Post Col —शुभमस्तु ॥ सवत् १८३७ समये चैत सुदि शुकुलपक्षे वासरे गुरुवारे समाप्त ॥

877.

8581. बृहदारण्यकव्याख्या मिताक्षरा । *Mitākṣarā being a comm on Vṛhadāraṇyaka by Nityānandāśrama, disciple of Puruṣottamāśrama*

Substance country made paper 12¼×4¼ inches Folia 105 Lines 14 on a page Extent 5000 ślokas Character Nagara Date Sam 1867 Fresh Complete

Beginning —

श्रीगणेशाय नम ।

योऽनन्तोऽनन्तशक्तिः सृजति जगदिद पालयत्यन्तरात्मा

सविश्रान्ते निपीय स्वकमहिमरात्र सत्यचिन्मूर्त्तिरास्ते ।

योऽनुग्रः सज्जनानां परमहिततमः पापिनामुग्रमूर्तिः
सोऽस्माकं वाञ्छितानि प्रदिशतु भगवान् आत्मरा श्रीनृसिंहः ।
यन्मूलप्रकटनृपविद्यपदमः संसेवनादेव मे
रागद्वेषमदाभिधा यदगमा नेशुः स्म सन्नाधिनः ।
यत्संसारपरिश्रमापहृदया (?) संप्रीतनो मोदभाक्
वन्दे तद्गुरुश्रीरामाश्रमगुरोः पादारविन्दद्वयम् ।
या काण्वोपनिषत् प्रसिद्धबृहदारण्यश्रुतिः सादरं
तद्भाष्यप्रमुखं विलोक्य विदुषा टीका कृता शाङ्करम् ।
तस्मात् तत्त्वगतामसत्यमतिभिर्मीमांसिभिर्दुर्धिभिः
सुधालुब्ध मिताक्षरा पुनरियं व्याख्या मया रच्यते ।

उपनिषच्छब्देन मुग्धया वन्द्या सर्वोपरि राधा उप समीपस्थं प्रकाशकत्वं निश्चितं सत् तत्प्रदात्री संसारं शाश्वतोच्छेदयतीति व्युत्पत्तेः । यस्मात् विद्यासमर्पकत्वेन उपचारात् उपनिषदित्युच्यते ।

The Colophon :—

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य श्रीदत्तश्रीरामाश्रमपूज्यपाद-शिष्यविद्यानन्दाश्रमकृतायां बृहदारण्यकव्याख्यायां मिताक्षरायां षष्ठोऽध्यायः समाप्तः ।

यत्पादपद्ममकरन्दरसानभिज्ञा
विश्राम्य मा विधिपदादपि सञ्चरन्ति ।
न प्राप्नुवन्ति पशुकर्म्मफलादधन्या ?
तस्मै त्वचिद्वपुषे हरये नमस्ते ॥

878.

9513 *The Same*

Substance country made paper 13×6 inches Folia 181 Lines 11 on a page Extent in slokas 6878 Character Nāgara Appearance fresh Complete

879.

11086 *The Same*

Substances country made paper 10×4½ inches Folia 82 Lines 10 11 on a page Character Nāgara Appearance fresh Complete

Last Col —इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीपुरुषोत्तमाश्रम-पूज्यपादशिष्यनित्यानन्दाश्रमविरचितायां मिताक्षरायामष्टमोऽध्याय समाप्त. ।

Post Col —सवत् १८२७ मीति फालू ।

See I O Catal 224.

880

8689. *The Same*

Substance country made paper 9½×5 inches Folia 217 Lines 13 on a page Extent in slokas 5600 Character Nāgara Date, Saṃ 1861 Fresh Worm eaten Complete

881.

8979. बृहदारण्यकं सटीकम् । *Bṛhadāraṇyaka with a Comm*

Substance country made paper 13×7 inches Folia 16 Lines 17 on a page Extent in slokas, 1000 Character Nagara Worm eaten

The third and the fourth. The third complete and the fourth incomplete

Nothing to supply any clue to the identity of the commentary.

One stray leaf.

SUBSIDIARY TREATISES TO THE WHITE YAJURVEDA.

882.

6118 **सर्व्वानुक्रमसूत्र (माध्यन्दिनीय)** । *Sarvānukrama sūtra (Mādhyandinīya)*

By Kātyāyana

Substance, country made paper ×4 inches Folia 29 Lines on a page Extent in ślokas 580 Character Nāgara Date Saṃvat 1930 Appearance fresh Complete

See L 2114 and 4135

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः । हरिः ॥

मण्डलं दक्षिणमक्षि हृदयञ्चाधिष्ठितं येन ।

शुक्लानि यजूंषि भगवान् याज्ञवल्क्यो यतः प्राप ॥

तं विवस्वन्तं त्रयीमयमर्चिष्मन्तमभिध्याय माध्यन्दिनीयवाजसनेयके यजुर्वेदाम्नाये सर्व्वे सखिले सशुक्रिये ऋषिदैवतच्छन्दांस्यनुक्रमिष्यामो यजुषामनियताक्षरत्वात् एकेषां छन्दो न विद्यते । मन्त्रार ऋषयः स्मर्त्तारः परमेष्ठ्यादयो देवता मन्त्रान्तर्भूता अग्न्यादिका हविर्भाजः स्तुतिभाजो वा ज्ञेयाः शाखोक्ताग्रन्थोपवेषकपालेष्वोलूखलादयश्च प्रतिमाभूताश्छन्दांसि गायत्र्यादीन्येतान्यविदित्वा योऽधीतेऽनुब्रूते जपति जुहोति यजते याजयते तस्य ब्रह्म निर्वीर्य्यं यातयामं भवत्यथान्तरा श्वगर्त्तं वा पद्यते स्थाणुं वर्च्छति प्रमीयते वा पापीयान् भवत्यथ विज्ञायैतानि योऽधीते तस्य वीर्य्यवदथ योऽर्थवित्तस्य वीर्य्यवत्तरं भवति जपित्वा हुत्वेष्ट्वा तत्फलेन युज्यते । १ ।

इषेत्वादि खं ब्रह्मान्तं विवस्वानपश्यत् । ततः प्रतिकर्म्मविभागेन ब्राह्मणानुसारेण ऋषयो वेदितव्याः । परमेष्ठी प्राजापत्यो दर्शपूर्ण-

मासमन्त्राणा ऋषिर्देवा वा प्राजापत्या इषेत्वाशाखानुरुत्विनियोग कल्पकारोक्त एवमूर्ज्जेत्वा वायवो वायव्य देवो व ऐन्द्रो यजमानस्य शाखा त्वमोर्वायव्ये द्योमांतरश्विन उखा त्वसोर्वायव्ये देवस्त्वा पय कामधुक्त प्रश्न सा विश्वायुस्त्वौणि गव्यानीन्द्रस्यैन्द्र पय ॥ २ ॥

11A, इति सर्व्वानुक्रमणिकाया प्रथमोऽध्याय , 19A, इति सर्व्वानुक्रमणीये द्वितीयोऽध्याय समाप्त , 23A, इति सर्व्वानुक्रमणीये तृतीयोऽध्याय समाप्त , 28A, इति सर्व्वानुक्रमणीये चतुर्थोऽध्याय समाप्त ।

It ends —

सप्तम जगती जागतपदाश्विनस्त्रय स्त्रौ च द्वौ मद्धासतो रुद्र अष्टकौ सप्तक षटकौ दशको नवकश्च षडष्टका वा सद्वापङ्क्ति-माध्यन्दिनीये वाजसनेयके सर्व्वानुक्रमणिकैया छतिर्भगवत कात्या-यनस्यैषा छतिर्भगवत कात्यायनस्य । इति । ॐ

Last Colophon —

इति माध्यन्दिनीये सर्व्वानुक्रमणीये पञ्चमोऽध्याय समाप्त । ५ ।

मी । जेठ शुक्ल ५ सनौ सवत् १८३० । श्रीजानकीवल्लभो विजयते । बाल-मुकुन्दस्येद पुस्तकम् ।

The following is added in a different hand in red ink —

इद पुस्तक लेखयित्वा बालमुकुन्देन लिखित सीतारामेण ।

883.

1769 *The Same*

Substance country made paper 8¾×3¾ inches Folia 16 Line 9 on a page Extent in sloka 600 Character Nagari Date, Samvat 1691 Appearance old. Complete

The Post Colophon Statement —

इति सर्व्वानुक्रमणी समाप्ता ॥ कण्डिकासख्या १२४ ॥ सवत् १६९१ । वर्षे चैत्रमासे कृष्णपक्षे दशमी भौमे वाराणस्या लेखक उद्धवेन लिखितोऽय ग्रन्थ ॥

An index to the White Yajurveda of the Mādhyandina School, attributed to Kātyāyana

884

6187. *The same with a commentary.*

By Holira

Substance, country made paper 5×4 inches Folia 4. Lines 12 on a page Character Nagari of the early nineteenth century Appearance, discoloured A fragment

Beginning —

यजुर्व्वेदस्य मूल हि भेदो माध्यदिनीयकः ।
सर्व्वानुक्रमणी तस्या (?) कात्यायनकृता तु या ॥
व्याख्या तस्यास्तु होलीरः कुर्व्वे नत्वा गणाधिपम् ।
विलोक्य सर्व्वसूत्राणि भाष्याणि विविधानि च ॥ २ ॥
इह भगवान् कात्यायनाचार्य्य सर्व्वानुक्रमसूत्रप्रारंभे प्रथमं मङ्गलाचरणपूर्व्वकं यजुर्वेदस्य मुख्य + ऋषिच्छन्दोदैवतज्ञानार्थं प्रतिज्ञासूत्रमाह ॥

Text —ॐ मण्डल दिव्यममस्ति हृदयं चाधिष्ठित येन, etc

Colophon —

इति सर्व्वानुक्रमणीचे प्रथमकण्डिकाया होलीरभाष्य समाप्तम् ।

Post Colophon Statement —

इद चन्द्रचूडदेवक्षेन लिखितमस्ति ॥

885.

10201 B सर्व्वानुक्रमणिकापद्धति । *Sarvanukramanikā-paddhati.*

Being a general index to the Vājasaneyasamhitā

There are three fragments —

1

Substance country made paper 8×4½ inches Folia, 39 (by counting) Lines 11 on a page Character Nagara of the eighteenth century Appearance old and discoloured

Cols —इति संहितायां प्रथमोऽध्याय , द्वितीयोऽध्याय , इति पिण्डपितृयज्ञ , इति चातुर्म्मास्याधिकार—तृतीयोऽध्याय , चतुर्थो-

ऽध्यायः, पञ्चमोऽध्यायः, षष्ठोऽध्यायः, सप्तमोऽध्यायः, इत्य-
ष्टमोऽध्यायः; इति वाजपेयमन्त्रादि—अथ राजसूयमन्त्रानाम्‌ध्या-
यमिधीयते; नवमोऽध्यायः, दशमोऽध्यायः समाप्तो राजसूया-
धिकारः। इति सर्व्वानुक्रमणिकापद्धतौ प्रथमोऽध्यायः (?)

There are only two lines of the 11th adhy. in the last leaf. There is also 1 leaf of probably another index containing I. 1—9.

II.

Substance, etc, the same as above. Folia, 12 (by counting)

Cols.:—अध्यायः समाप्तः ११; अध्यायः समाप्तः १२।

III.

The last leaf of the index.

Col.:—इत्यनुक्रमणिका समाप्ता।

Post Col.:—संवत् १७५३ शाके १६१८ पौषवदि १० रवौ अमरा-
वतीस्थिताद्दिच्छनागरज्ञातीयभट्टानन्तात्मजश्रीकण्ठेन चरमपत्रं
लिखितमन्यल्लेखकेन ॥ श्रीरस्तु।

In a much later hand.—

दी० यज्ञकरेण मौल्येन गृहीतं जयपुरनगरे।

886.

6185

Substance, country made paper $8\frac{3}{4}\times4\frac{1}{4}$ inches Folia, 26 Lines, 9, 10 on a page Character, modern Nagara Appearance, fresh *Incomplete* at the end

A general index to the Mādhyandiniya-Yajurveda-saṃhitā—to be differentiated from the Yajurveda *Sarvānukramaṇikā*, described in L. 2114.

The MS being incomplete at the end, contains neither the name of the author, nor that of the work

It begins —

अथ वाजसनेयावान्तरभेदमाध्यंदिनीयाख्ययजुर्वेदसंहितामन्त्राणामृषिदैवतच्छन्दांस्यभिधीयन्ते। ते च मन्त्रा द्विविधाः ऋग्रूपा यजूरूपाश्च तत्र नियताक्षरपादावमाना ऋगित्युच्यते ॥

अनियताक्षरपादावमान यजुरिति। तत्र मन्त्रासां (?) ऋचां यथाक्षरं गायत्र्यादीनि छंदांसि सन्त्येव नियताक्षरत्वात्। यजुषाम(च)नियताक्षरत्वात् केषांचिन्मते छदो नास्ति, etc, etc

9A. इति वाजसनेयावान्तरभेदमाध्यंदिनीययजुर्वेदसंहितायामुपयोगिनी परिभाषा समाप्ता ॥

अथ ऋषिदैवतच्छंदसां स्वरूपमुच्यते ॥

It comes up to the Cātumāsya mantras

24B. अथ चातुर्मास्यमंत्राणामृष्याद्युच्यते ।, etc, etc

887.

6190 **माध्यंदिनसंहितासंकल्पः ।** *Mādhyandina Samhita Samkalpa*

Substance country made paper 5×3 inches Folia 18 of which the 1st 9th 10th 12th and one half of the 11th is lost Lines 7 on a page Extent in slokas 250 Character modern Nāgara Appearance fresh Date Saṃvat 1816

Last Colophon —

इति माध्यंदिनीयसंहितासंकल्प समाप्त ।

Post Colophon —

मङ्गलं भगवान् विष्णुर्मङ्गलं गरुडध्वज ।
मङ्गलं पुण्डरीकाक्षो मङ्गलायतनं हरिः ॥ १ ॥
श्री ॥ संवत् १८१६ रौद्रनाम्नि संवत्सरे वैशाखकृष्णप्रतिपदि शुक्रवासरे लिखितमिदं दीक्षितलक्ष्मणकरेण ।

From fol 11B to the end, the work contains *samkalpas* or resolutions for reciting the various chapters of the Suklayajurveda of the Mādhyandiniya Sākhā—as a specimen, one is quoted from fol 13

वाचस्पतयत्यृतत्वारिंशतिकण्डिका० नारायण ऋ० त्रिष्टुप् छन्दः कश्यपो देव० अश्वमेधावभृतस्नानमन्त्र० । ७ ।

Another is quoted from fol 17, 18

ईशावास्येत्यध्यायस्य सकलानुकण्डिकानुवाकस्य अश्विऋषि विश्वेदेवा देवता जगतीच्छन्द इह जन्मनि ब्रह्मज्ञानावाप्त्यर्थे जपे विनियोग —

The real samkalpa—ending पाठमहं करिष्ये is lost in fol 12 missing

In the leaves preceding 11 there are given rules for recitation

888

1782 **अनुवाकसंख्या । (शुक्लयजुर्वेद)** *Anuvaka*
Samkhya of the Sukla Yajurveda

Substance country made paper 8¼×3¾ inches Folia 6 Lines 6 on a page Extent slokas 80 Character Nagara Appearance old Complete

It begins —

अथानुवाकान् प्रवक्ष्यामि ब्रह्मणा विहितान् पुरा ।

विप्राणां यज्ञकालेषु जपहोमार्चनादिषु ॥ १ ॥

इषे त्वेकादश पवित्रं तिस्रो मे व्रतपते सप्त पवित्रेस्थो द्वे धर्म्मासि तिस्रो ध्रुविरसि धर्म्मासि द्विकौ देवस्यत्वाविंस्रो देवस्य त्वा पञ्च प्रत्युष्ट रक्षस्तिस्रो दशैकविंशत ॥ १० ॥ ३१ ॥ १ ॥

Col —इति अनुवाकसंख्या समाप्ता ।

The anuvakas and kandis are given chapter by chapter The anuvakas are summed up at the end as 303

दशाध्याये समाख्याता अनुवाकास्तु संख्यया ।

शतं १ दशानुवाकाश्च नवान्ये च मनीषिभिः ॥ १ ॥

सप्तषष्टिश्चितो ज्ञेया सौत्रे द्वाविंशतिस्तथा ।

अश्च एकोनपञ्चाशत् पञ्चविंशत खिल स्मृताः ॥ २ ॥

शुक्रियेषु च विज्ञेया एकादश मनीषिभिः ।
एकीकृत्य समाख्यातं त्रिशतं त्र्यधिकं मतम् ॥ ३ ॥

The result obtained is this :—

	I—X Adhyāyas	... 119
Citi	XI—XVIII ...	... 67
Sautrāmani	XIX—XXI ...	... 22
Aśvamedha	XXII—XXV .	... 49
Khila	XXVI—XXXV	... 35
Śukriya	XXXVI—XL .	11
		303

See the Text with Mahidhara's Bhāsya.

Post Col. —शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥ कल्याणमस्तु ॥ श्रीः ॥ श्रीः ॥ श्री ॥ लेखकपाठकयोर्जयोऽस्तु ॥ रामाय नम ॥ कृष्णाय नमः ॥ वासुदेवाय नम ॥ कालभैरवाय नमः ॥ विश्वनाथाय नम चतुष्पदी नम ॥

See L. 1806, which gives different introductory verses.

888A.

9770. *The Same*

Substance, country made paper 11×4 inches Folia 4. Lines, 10 on a page Extent in slokas 100 Character Nagara Appearance tolerable Complete

Beginning :—

अथानुवाकान् वक्ष्यामि ब्रह्मणा विहितान् पुरा ।
शिष्याणामुपदेशाय यज्ञसंस्करणाय च ॥
विप्राणां यज्ञकालेषु जपहोमार्चनादिषु ।
इषेत्वैकावसो· पवित्रं तिस्रोऽस्त्रेतपते सप्त, etc.

889.

932. *The Same.*

For the manuscript see L 1806

Post Colophon Statement —

श्रीसमत् १८३३ वैशाखकृष्ण ६ ॥ षष्ठी भृगुवासरे शुभम् भूयात् ॥

Beginning (after what Rajendralāla has quoted)

इषेत्वेका वसो पवित्र तिस्रोऽमे व्रतपते सप्त पवित्रेस्थो द्वे ग्रम्णांसि तिस्रो, etc , etc

890.

6142 *The Same*

Substance country made paper 10×4½ inches Folia 6 Lines 7 on a page Character Nāgara Date Samvat 1861 Appearance new Complete

It is said to be the 4th pariśiṣṭa of Kātyāyana It is put here for convenience of reference

Colophon —

इति श्रीअनुवाकाध्याय समाप्त ।

Post Colophon —

श्रीरस्तु शुभ भवतु ॥ सवत् १८६१ मार्गशीर्षशुक्लप्रतिपदायां चन्द्रवासरे लिखित विश्वेश्वरेण ॥

श्रीरामाय नमः ॥ शुभम् ।

891

6265 **क्रमसंधान ।** *Kramasandhāna*

Substance country made paper 11×4½ inches Folia 3 Lines 11 on a page Character modern Nāgara Appearance fresh Complete

Colophon —

इति दाक्षिणात्यमते चत्वारिंशत्समाध्यायस्य क्रमसधानमनुक्रमेण सपूर्णम् ।

This relates to the formation of the Kramapatha of the Mādhyandina Śākhā, which is rather difficult, because the mantras are often very short See Belval 262

Beginning —श्रीगुरुचरणकमलेभ्यो नम ।

विश्वधा परमेणाद्मार्पोष्कृतधारः। मद्ममधार देव। व्युद्धा मा विश्वधाया इन्द्रस्य राध्यतामिद, रामिकाः॥ तस्मै कर्म्मणे वा प्रयुक्त'। अरातय उग्र यमिधु'। धुर्वाभो देवानां। देवहृतम मम-जुत। हविधान विष्णु। इन्द्राभ्याममवे। रक्षांसि भूताय। रश्मिभिर्देवौ। देवपुत्र पुत्रा। अमोघोमाभ्या देयाय वेत्वमि। वेत्वमे। प्रमोख पविष्कृत्। इष्टि कुक्कुट। वध भुत्र। वधा-याभे अन्तरिक्ष धर्त्त। दिव विश्वाभ्य। वेसुधान्य। व्यानाय दीर्घा। रसेन देवतौः। प्रयन्तां जनयत्यै वध पृथिवि। मोगप। बध्यासमरदोपस्थानगायत्रेण आगतेन सुप्ता। मार्ज्जर्णि पिता। मार्ज्जदिव्ये। पदमाम्यतमे। यजुषे यजुषे मवितु। २६।

892

0197 **क्रमरत्नमालिका।** *Kra naratn malika*

Substance country made paper 1¼×4½ inches Folia 5 Lines 1 on a page Character Nagari of the ... teenth century Appearance fresh Complete

The mangalācarana and the object of the work —

प्रणम्याद्य दिनमणि योगीश्वरशिरोमणिं।
सर्व्वज्ञ याज्ञवल्क्य तच्छिष्यकात्यायन मुनिं॥
सर्व्वगं यजुषमम्नायां वेदे वाजसनेयके।
क्रमावसानविषया कारिकामारभामहे॥
श्लोके विह्वादिविरत प्रतीकेषु न दु मह।
प्रत्येक प्रथमायष्ठीसमम्युक्त प्रकल्पते॥
पदानामानुपूर्व्व्येण क्रम एष प्रवर्त्तते।
गयान्तानां क्रमो नास्ति इति कात्यायनोऽब्रवीत्॥

The preface takes up 12 slokas Then comes the first kanika There are 10 kanikas

The 10th has only two padas

End इत्याद्यन्यमिद सर्व्व विवेद्य सर्व्वसम्मतम्॥ • ॥

Colophon —

क्रमरत्नमालिका समाप्ता ।

शुभमस्तु ॥ श्रीगणेशाय नम ॥

893.

6262 शतपथानुवाक । *Śatapathānuvāka by Dāmodara*

Substance country made paper 8½×4½ inches Folia 10 Lines 9 on a page Extent in slokas 160 Character modern Nāgara Appearance fresh Complete

Colophon —

इति शा(श)तपथोऽनुवाक ।

The mangalacarana and the object of the work

श्रीगणेशाय नम' । ॐ नम' सिद्धम् ।

गुरु नमस्कृत्य महेश्वरञ्च गणेश्वर वाथ सरस्वती च ।

माध्यदिनब्राह्मणपाठकाना सख्या प्रवक्ष्याम्यथ कण्डिकानाम् ॥

This is useful, as giving the extent of each anuvāka in the Śatapatha

It ends —

यजुर्वेदसमाम्नाये ह्यस्मिन् माध्यदिनीयके ।

चतुर्दशैव काण्डानि प्रोक्तानि मुनिसत्तमै ॥

अष्टषष्टि प्रपाठाश्च अध्याया' शतमेव च ।

ब्राह्मणानान्तु चत्वारि शतानि कीर्त्तितान्यपि ॥

अष्टत्रिंशत्तथान्यानि समुद्दिष्टान्यसशयम् ।

कण्डिकानामिय सख्या सप्तसाहस्रषट्शते ॥

चतुर्विंशतिरेवाथ सप्रोक्ता मुनिसत्तमै ॥

श्रीदामोदरेणाय कृतो योऽत्र परिश्रम' ।

परार्थमेव तत् सन्त परार्थफलाश्रया ॥

894.

10314.

Substance, country-made paper 7×4 inches Folia, 21—37, of which fol 28 is missing Lines, 7 on a page Character, Nagara Date, Samvat 1713 Appearance, old and discoloured Incomplete

An index to the White Yajurveda—both to the Samhitā and to the Brāhmana—of the Mādhyandina Śākhā

I. Fol. 21 begins —(Accented)

युदीर्घमनं नू ॥ व्हि तद्यदि + + ऊर्ध्वन्त आयुरस्तु सर्व्वमायुरेद्धौथिष ते लोक एतत्तेष्विति दैवै तत्पश्यन्तौ वागवदत्वथ वंश । २१ । इति लाजशान्तिः (?)

II अथ वंशः ॥ (Accented) समानमासाज्जीवी + + साञ्जीवी पुत्रो माण्डुकायनेर्माण्डुकायनि:, etc., etc

27A.—इति वंश—

This is similar to Vanśas, as given at the ends of the 5th and the 6th adhyāyas of Vrihadāranyakopanisad of the *Kānva recension, commented upon by Śankara*

III इषे त्वा १ । कृष्णोसि । २, etc

Contains Pratīkas or initial words of the adhyāyas of the Yajurveda Samhitā. The Pratīkas of adhāyas 37—40 are lost in the missing leaf 28

IV. 31B इति वेदाध्यायः ।

Contains the Pratīkas of the adhyāyas of the Śatapatha Brāhmana, the beginning of which is lost in the missing leaf 28

V. व्रतमुपैष्यन् । १ तद्यदेव पिनष्टि २ अथान्यश्शिमाभ्या पवित्राभ्या ३

34A, इति शतानि ।—

Contains the Pratīkas of the Śatakas or centuries of paragraphs, called kandikās, numbering 77, which constitute the Śatapatha Brāhmana and give the work its name

गात्रमिति च कर्म्माङ्गाणि कार्य्याणि सर्व्वमन्त्राणां पूर्व्वमेव लक्ष-मयुत सहस्रमिति च सिद्धपेक्षया कार्य्याणि। कर्म्मावसाने च फलावाप्तिर्न्नेच्छयाणिमा भवितव्यम्। सहस्रमयकन्या स्वसिद्धयो भावज्ञातव्याश्चेति।

अथ याज्ञवल्क्योक्तयजुर्विधानं व्याख्यास्यामः ॥१॥ सर्व्वेषोङ्कार-पूर्व्वाभिर्महाव्याहृतिभिराज्याङ्गतिसहस्रं जुहुयात्। . . .

अथ यथेष्टकर्म्मकरणं समवेताभिरौदुम्बरसमिधो जुहुयात् पश्वन्न कामो दधि वा पयो वा शान्तिकामोऽपामार्गतण्डुलानर्कसमिधो ... कन्याकामो मुष्टिभिस्तिलतण्डुलाना जुहुयात्।

वशीकर्त्तुकामोऽभिचारार्थं विषदधिराक्ताथाघातकसमिधो जुहुयात् क्रोधान्वितो जनमरणे च्छवे वा सर्व्वबीहीन् जुहुयात्, etc

5A, यजुर्विधाने प्रथमोऽध्याय, 7A, ०द्वितीयोऽध्याय, 11A, ०तृतीयोऽध्याय, 13B, ०चतुर्थोऽध्याय, (*Last colophon*) पञ्चमोऽध्याय।

Post Colophon —

सवत् १६५० समय पुस वदि त्रयोदशी।

End —अद्य वा सर्व्वमन्त्राणां विस्तरेण पृथग्विधानमिति।

See Belval No 272 For a larger version in 7 adhyāyas see Belval No. 273 Aufrecht relying upon Ben 10, Lahore 2, Peters 2,175, registers in his Catal I, a Yajurvidhāna of Parts in 9 adhyayas

896.

1775 **कात्यायनीयं प्रातिशाख्यम्।** *Kātyāyanīya Prātiśākhya*

Substance country made paper 10×4, inches Folia 17 Lines 8 on a page Extent in slokas 270 Character Nāgarī Date Saṃvat 1825 Complete

See I O. Catal No 192

It begins:—

प्रमादो नाधिकारोऽस्ति मध्वकृपाठमजानतः ।
प्रातिशाख्यमतो चेयं मध्वकृपाठस्य सिद्धये ॥

१। स्वरसंस्कारयोश्छन्दसि नियमः। लौकिकानामर्थपूर्वकत्वात्। न समत्वात्। स्वाद्वा आध्यायधर्मित्वाच्छन्दसि नियमः। यथात् न। शाखा स्यात्। शब्दन्तात्। संकरोऽयम्। मर्मघातादीन् वाक्। चोभि स्थानानि। द्वे करणे। शरीरात्। शरीरम्। शरीरे। तेषां म उदयंस्यैका-ल्यम्। ॐकारः स्वाध्यायादौ। ॐकारायकारौ। ॐकारं वेदेषु। अथकारं भाष्येषु। प्रयतः॥ १॥

It ends:—

वर्णदेवताः। आग्नेयाः कण्ठ्याः। नैर्ऋत्या जिह्वामूलीयाः। सौम्यास्तालव्याः। रौद्रा दन्त्याः। औष्ठ्या आश्विनाः। वायव्या मूर्द्धन्याः। शेषा वैश्वदेवाः। तत्समुदायोऽक्षरम्। वर्णो वा। अक्षरसमुदायः पदम्। अक्षरं वा। तच्चतुर्द्धा। नामाख्या-तोपसर्गनिपाताः। तत्र प्रतिविशेषः।

क्रियावाचकमाख्यातमुपसर्गो विशेषकृत्।
सत्त्वाभिधायकं नाम निपातः पादपूरणः॥
चतुर्दश निपाता येऽनुदात्तास्तेऽपि सञ्ज्ञिताः।
निबध्यते खलु आख्यातं उपसर्गश्चतुष्टये॥

अथ पदगोत्राणि।

भारद्वाजकमाख्यातं भार्गवं नाम विद्यते।
वासिष्ठमुपसर्गस्तु निपातः काश्यपः स्मृतः॥

अथ पददेवता।

सर्व्वं तु सौम्यमाख्यातं नाम वायव्यमिष्यते।
आग्नेयस्तूपसर्गः स्यान्निपातो वारुणः स्मृतः॥

इत्याह स्वरसंस्कारप्रतिष्ठापयिता भगवान् कात्यायनः।

वर्द्धं वृद्धिः।

Colophon :—

इति कात्यायनकृतप्रातिशाख्ये अष्टमोऽध्यायः ।

समाप्तमिदं सूत्रम् ।

Post Colophon :—

ज्ञातिश्रीमालिब्राह्मणान्यवाडिमहादेवसुतव्यवाडिविश्वेश्वरलेखक इदं पुस्तकं लिखितम् ।

संवत् १८२५ वर्षे श्रावणकृष्णद्वादश्यां भौमवासरे लिखितमिदं पुस्तकम् । शुभं भवतु ।

897.

1091. *The Same.*

Substance country-made paper 8¾ × 4 inches Folia 14 Lines 9 on a page. Extent in slokas, 300 Character, Nāgara Date Saṃvat 1809 Appearance, tolerable Complete in 8 chapters

On Vedic phonetics, peculiar to the White Yajur Veda Often printed

Col. :—इति कात्यायनकृते प्रातिशाख्यसूत्रेऽष्टमोऽध्यायः ।

Post Col :—

संवत् १८०९ मिति चैत्रकृष्ण १२ रवौ लिखित श्रीमद्याज्ञिक-देवकृष्णस्यात्मजविजयकृष्णेन भ्रातृकवणाकृष्ण तथा रविकृष्णस्य स्वार्थेन ॥ श्रीगणपति-प्रसन्नोऽस्तु । शुभं भवतु ।

898.

3491 *The same here called* वाजसनेयप्रातिशाख्यम् ।

Vājasaneya Prātiśākhya.

Substance, country made paper 7 × 3½ inches Folia 28 Lines 5 on a page Character Nāgara of the nineteenth century Appearance, discoloured Incomplete at the end

899.

6155. *The Same*

Substance country made paper 10¾ × 4¾ inches Folia 14 Lines, 10 on a page Extent in slokas, 300 Character Nāgara Date, Saṃvat 1936. Appearance fresh Complete

Last Colophon :—

इति कात्यायनप्रातिशाख्यसूत्रे अष्टमोऽध्यायः समाप्त ।

Post Colophon :—

संमतं १८३६ भादोवदी ६ के लीषा समाप्त। शुभ। मङ्गल।

The text of the Vājasaneya-Prātiśākhya has been published in Roman letters, with a German translation and notes by A. Weber, Ind Stud. V (1858), and in the Benares Sanskrit series

900.

1092. *The same with a comm.*

By Ananta Bhatta, son of Nāgadeva Bhatta by Bhāgirathi

Substance, country made paper 8⅞×4 inches Folia, 39 Lines 11 on a page Extent in ślokas, 950 Character, Nagara Appearance, tolerable *Fragment*

This codex contains Ananta's commentary on the first two adhyāyas and on 100 sutras of the third adhyāya

Beginning :—

ॐ नम श्रीगुरुगोविन्दगणपतिशारदाभ्यः ।
वन्दे विष्णु चिदानन्दं भक्तकल्पमहीरुहम् ।
यच्छायामाश्रितैर्लभ्यं नरैरर्थचतुष्टयम् ॥ १ ॥
याज्ञवल्क्यमुनिं नत्वा कात्यायनमुनीनपि ।
सुमङ्गलादिकाश्चापि वन्दे विद्यागुरून् मम ॥ २ ॥
वेदवेदाङ्गतत्त्वज्ञोऽनन्तभट्ट इति श्रुत ।
व्याख्यास्यामि प्रातिशाख्य कात्यायनमुनीरितम् ॥ ३ ॥
समस्तकाण्वशाखिभ्यो मूर्द्धन्येषोऽञ्जलिर्मया ।
बध्यते मच्छ्रमं दृष्ट्वा कृपा कुर्वन्तु ते मयि ॥ ४ ॥
उदाहरणवाक्यानि दीयन्ते काण्वशाखिनाम् ।
अलाभे परकीयानि सूत्रकारानुशासनात् ॥ ५ ॥

ननु शाखायां शाखायां इति प्रतिशाखं प्रतिशाखं भवं प्रातिशाख्यमिति समाख्यया समग्रोदाहरणलाभेन च माध्यन्दिनशाखीयमेवेदं प्रातिशाख्यमिति गम्यते। अतः कथं काण्वशाखोदाहरणप्रतिज्ञानं क्रियते। इति चेत् सत्यम्। इदं माध्यन्दिनीयमेवेति न नियमः किन्तु काण्वशाखादिपञ्चदशशाखानुगतम्। यतस्तासु शाखासु मिथः स्वल्पभेददर्शनेन तल्लक्षणाय सकृदुक्त्या बहुप्रकाराणि तल्लेखार्थस्य प्रवृत्तेः। तथा च पञ्चदशशाखासु एकमेव कात्यायनसूत्रमिति अनादिवृद्धव्यवहारात्। अधिकं प्रविष्टं चेत् न तु तद्धानिरिति न्यायात् अनेनैव काण्वापेक्षितसर्व्वलक्षणसिद्धिश्च। इतरथा केनचित् भ्रान्त्या प्रयुक्तस्यापपाठस्यापि सुष्ठुपाठस्यापत्त्यतिप्रसङ्गो दुष्परिहरः स्यात्। किञ्च प्रतिशाखं श्रौतस्मार्त्तप्रातिशाख्यादिसूत्रस्याभावात् क्वापि देशेऽनुपलम्भात् सर्व्वदेशीयानां एकेनैव सूत्रेण कर्म्मानुष्ठानदर्शनाच्च न केवलमेतदेव सूत्रैक्ये गमकं अपि तु प्रातिशाख्यसूत्रेऽपि तत्र तत्र ज्ञापकाच्च। तथा हि। यान्युदाहरणानि माध्यन्दिनशाखायां न सन्ति काण्वशाखादौ सन्ति तदुदाहरणसाधकान्यपि सूत्राणि दृश्यन्ते।

\+ \+ \+ \+ \+

तस्मात् सिद्धं काण्वादिपञ्चदशशाखास्वेकमेव प्रातिशाख्यमिति।

ॐ। जपादौ नाधिकारोऽस्ति सम्यक्पाठमजानतः।
प्रातिशाख्यमतो ज्ञेयं सम्यक्पाठस्य सिद्धये॥ १॥
सङ्गतिज्ञापकं तस्येदमाद्यं पद्यम्। स्पष्टार्थम्॥ ॐ॥
स्वरसंस्कारयोश्छन्दसि नियमः। स्वर उदात्तानुदात्तस्वरितप्रचयरूपः। संस्कारो नाम लोपागमवर्णविकारप्रकृतिभावादिरूपः। तयोश्छन्दसि विषये नियमोऽधिक्रियते। प्रतिज्ञासूत्रमेतत्।

901.

1899 *The same Text with the same comm., here called* **पदार्थप्रकाशः** *Padârthaprakâśa*

For the manuscript and the work see L. 4119. The first leaf is missing.

902.

1251. *The same Text with the same comm.*

Substance, country made paper. 11×4½ inches Folia, 69 Lines, 14 on a page Extent in slokas, 2150 Character, Nāgara Date, Saṃvat 1743 Appearance, old Complete

It ends:—

एवं कृत्स्नं शास्त्रमभिधाय स्वकृतमिदमित्यलङ्करोति इत्याद्य
स्वरसंस्कारयोः प्रतिष्ठापयिता भगवान् कात्यायनः ।

उत्पत्तिं च विनाशं च भूतानामगतिं गतिम् ।
वेत्ति विद्यामविद्यां च स वाच्यो भगवानिति ॥

इति भगवच्छब्दार्थः । शेषं सुगमम् । सूत्रं वृद्धिरित्युक्तार्थम्

वेदवेदान्तविदुषाऽनन्तभट्टेन सादरम् ।
परेषामुपकाराय भाषितं प्रातिशाख्यकम् ॥

अम्बा भागीरथी यस्य नागदेवात्मजः सुधीः ।
तेनानन्तेन रचितं प्रातिशाख्यस्य वर्णनम् ॥

असाधु साधु वा पद्यं ग्रन्थेऽस्मिन् यन्मयोदितम् ।
तत्सर्वं क्षम्यतां मन्तः श्रीमन्तः काण्वशाखिनः ॥

न पाण्डित्याभिमानेन न च वित्तस्य लिप्सया ।
ग्रन्थोऽयं रचितः किन्तु रमानाथस्य तुष्टये ॥

Colophon:—

इति श्रीमत्प्रथमशाखिनागदेवभट्टात्मजेन श्रीमदनन्तभट्टेन विरचिते श्रीमत्कात्यायनप्रणीतप्रातिशाख्यसूत्रभाष्ये पदार्थप्रकाशेऽष्टमोऽध्यायः समाप्तः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

Post Col.:—

शुभमस्तु । [संवत् १७४३ भाद्र शुक्ल ५ गुरौ लिखापितं गोवर्द्धनेन । This portion is retouched]

903.

3252. *The Same.*

Substance, country made paper 9×3¼ inches Folia, 28 to 56 Lines 9, 10, 11 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, discoloured A fragment

Leaf 11 contains the colophon of the third adhyāya.

इति श्रीमत् प्रथमशाखिनानदेवभट्टात्मजेन श्रीमदनन्तभट्टेन विरचिते श्रीमत्कात्यायनप्रातिशाख्यसूत्रभाष्ये तृतीयोऽध्यायः ।

904.

5938. *The same Text.*

With the commentary entitled Jyotsnā by Rāma

Substance, country made paper 11¼×5 inches Folia 49 Lines, 10 on a page Character Nagara Appearance fresh

Two groups of leaves The first group consists of 27 leaves, of the last leaf, 27th, one side is left blank. Then comes the second group consisting of 22 leaves The last leaf is marked 21, two leaves being marked 5 But there is no mistake in the continuous pagination from 1 to 49, which appears on the left hand upper margin of the MS

Beginning .—

श्रीगणेशाय नम । श्रीसद्गुरुनाथाय नमः ।
यस्य भृङ्गावलि॰ कण्ठे भ्रुतदानाम्बुपूरिते ।
भाति रुद्राक्षमालेव स व॰ पायाद् गणाधिपः ॥
श्रीरामं सद्गुरुं नत्वा याज्ञवल्क्यमुनिं तथा ।
कात्यायनकृते प्रातिशाख्ये वाजसनेयके ॥
माध्यन्दिनानुसारेण ज्योत्स्नाख्या विवृतिर्लघु ।
क्रियते सुखबोधार्थं मन्दानां रामशर्मणा ॥
(The Text) तथादौ नाधिकारोऽस्ति सम्यक्पाठमजानत॰ ।
प्रातिशाख्यमतो ज्ञेयं सम्यक्पाठस्य सिद्धये ॥
स्वरसंस्कारयोश्छन्दसि नियम॰ प्रतिशाख्यमेतत् ।

5B, इति सञ्ज्ञापरिभाषाप्रकरणम्, 9B, इति स्वरसन्धि, 14A, इति व्यञ्जनसन्धि, 16B, इति विसर्गसन्धि, 30B, इति प्रकृतिस्वरा।

Then come the eight vikṛtis, with which the work comes to an end

The commentary ends —

अङ्गाभिसप्तकुमिते (१७३९) शक इश्वरवत्सरे।
इयश्रुक्लदशम्या श्रीसिद्धेश्वरतनूभुवा ॥
रामेण रचिता प्रातिशाख्यज्योत्स्ना समर्पिता।
श्रीरामसिद्धेश्गुरुचरणाम्बुरुहद्वये ॥

Colophon —

इति श्रीमद्विद्वन्मुकुटरत्नश्रीसिद्धेश्वरयोगिवरसूनुरामचन्द्रपण्डितविरचिता ज्योत्स्नाख्या प्रातिशाख्यविवृतिः समाप्ता।

905.

1776 **कात्यायनप्रातिशाख्यदीपिका।** *Kātyayana-Prātisākhya Dīpikā*

By Rāma Agnihotri, son of Sadāśiva Agnihotri

Substance country made paper 10×4½ inches Folia, 165 Lines, 6 on a page Extent in ślokas 2600 Character Nāgara Appearance fresh Complete

Last Colophon —

इति श्रीसदाशिवाग्निहोत्रिसुत रा[माग्निहो]त्रिकृता प्रातिशाख्यदीपिका समाप्ता।

The colophon in leaf 162A —

इति सदाशिवाग्निहोत्रिसुतरामाग्निहोत्रिकृता प्रातिशाख्य दीपिका समाप्ता।

It begins thus —

नत्वा गुरुपदाब्जोज कात्यायादीन् ऋषीनपि।
क्रियते बालबोधाय प्रातिशाख्यस्य दीपिका ॥

number of words in each Yajus with the number of Visargas, of Savarna Sandhis and other phonetical changes peculiar to the White Yajur Veda. This *one work* does for the Vājasaneya Samhita, what, the two classes of works, (1) Anukramanikā and (2) works like Cāturjñāna and Padagādha, do for the Rgveda

As the first leaf is missing, the first Yajus of the 2nd adhyāya is quoted.

विंशत्तु कृष्णोसि चत्रौ पञ्चविसर्गेनर. ।

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १०
१ । ॐ कृष्णः असि आ खरेष्ठः अग्नये त्वा जुष्टं प्रोक्षामि वेदिः असि

११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २०
वर्हिषे त्वा जुष्टं प्रोक्षामि वर्हिः असि स्रुग्भ्यः त्वा जुष्टं प्रोक्षामि ।

Col. of the 1st adhyāya:—

इति श्रीशंकराचार्यकृतौ वाजसनेयसंहितायां पदकारिकारत्नमाला नाम प्रथमोध्यायः ।

The last Col. in the MS.:—

इति श्रीशंकराचार्यविरचितौ वाजसनेयसंहितायां पदकारिकारत्नमाला नाम सप्तत्रिंशतिमोऽध्यायः ।

The incomplete MS. goes up to the beginning of the 38th adhy. which abruptly ends.

For another MS. see Taylor, Part I, p. 206, No. 1732.

This Śankarācārya is certainly not the Great founder of the Advaita School of Vedānta Philosophy. He appears to be a Karmakāndi Brāhmana.

908.

6066 मौनमन्त्रावबोध । *Maunamantrāvabodha*

A commentary on the mantras of the Mādhyandiniya Samhitā by Sundara Śukla.

Substance country-made paper 9×5¼ inches Folia, 37. of which the 30th is missing, while there are two leaves marked 20 Lines, 8 on a page

Character Nagara of the eighteenth century Appearance old and discoloured

See Oxf No 173 and page 384A.

Beginning —

ॐ नमो गणेशाय । अथातो मौनवन्तसंज्ञया यजुर्वाजसनेय-माध्यन्दिनसंहितामन्त्राणामवबोध सुन्दरशुक्लो ब्रवीति । यन्मन्त्र पाठार्थवेदनफलविद्भिर्विपश्चिद्भिर्निगदितम् निषिद्धश्रुतिमप्रवीर्य्य त्वत्तया (?) प्रगमाय तदेतन्मन्त्रक्रमेणाधोमध्य ऊर्द्ध्वाधोमध्याधोध ऊर्द्ध्व इति चत्वारोऽध्याया तेषु क्रमेणार्जुविसर्गसमस्वरितमध्योर्द्ध्व रगन्युञ्जानुस्वारह्रस्वदीर्घतिर्य्यक्टतनमान्तसज्ञाभि सुधीर्विजानाति ॥ १ ॥ अथर्जुसज्ञामाह ॥

अथेन्द्रवर्तिमार्गे न्यासमिदंरक्तामरे स्वाहा मा प्राणाय स्वाहा ।

1A, अथ ऋजुसज्ञामाह, 2A, इति समसज्ञामाह, 3A, स्वरितसज्ञामाह, 3B, अथ मध्यसज्ञामाह, 4A, अथ ऊर्द्ध्वसज्ञामाह, 5A, अथ रङ्गसज्ञामाह, अथ न्युञ्जसज्ञामाह, 5B, अथ ह्रस्वसज्ञामाह, 6A, अथ दीर्घसज्ञामाह, 7A, अथ तिर्य्यक्सज्ञामाह, 7B, अथ टतनान्तसज्ञामाह, अथ मान्तसज्ञामाह, 8B, इति श्रीसुन्दरशुक्लविरचिते मौनमन्त्रावबोध अधोमध्यो नामप्रथमोऽध्याय ।

23B, इति सुन्दरशुक्लविरचिते मौनमन्त्रावबोधे ऊर्द्ध्वाधो नाम द्वितीयो ऽध्याय, 27A, मध्याधोनामा तृती[यो]ऽध्याय,

Last Colophon —

इति श्रीसुन्दरशुक्लविरचिते मौनमन्त्रावबोधे अध-ऊर्द्ध्व नाम चतुर्थोऽध्याय ।

Post Colophon Statement —

शुभ भवतु । यादृशमित्यादि ।

औदीच्यज्ञातीयसुत-सुरजिच्चाति उदीच्यकेन लिखित काश्याया लिखित मया श्रीविश्वेश्वरप्रिर्थये ।

शुभ भवतु कल्याणमस्तु ।

The Mauna mantras of the White Yajur Veda, are uttered inaudible and expressed only, by the peculiar movements of hands.

The commentary is simply concerned with the classification of the mantras, under four heads, as shown in the analysis given above.

909.

7933 *The Same*

Substance, country-made paper 10×4 inches Folia, 12 Lines, 14 on a page. Character Nāgara Date Samvat 1614 Appearance old and discoloured *Complete*

Last Colophon:—

इति श्रीसुन्दरशुक्लविरचिते मौनमन्त्रावबोधे अधऊर्द्धनाम चतुर्थोऽध्यायः समाप्तः ॥ अध्याय ॥ इति मौनस्वरसमाप्ति ।

Post Col.:—

अस्मिन् ग्रन्थे कण्डिका १११ । संवत् १६४४ वर्षे माघमासेऽमले पक्षे तृतीयाया शनेर्दिने लिखितं बलभद्रेण परार्थं पुस्तकं ॥

910.

6068. **मौनमन्त्रसूत्रा ।** *Mauna—Mantra sūtra*

By Devabhadra, son of Balabadra, a descendent of Gangādhara Pāṭhaka, son of Pāthaka Rāmacandra.

Substance, country made paper 11¼×5 inches Folia 13 Lines, 10 on a page Extent in slokas, 300 Character, Nagara Date, Samvat 1934 Appearance, fresh Complete

Beginning:—

श्रीगणेशाय नम । श्रीसरस्वत्यै नमः । अथ यजुर्वेदाम्नाये वाजसनेयके माध्यन्दिनीयेऽन्येन मौनेन हस्तेन अस्मदीयेन सत्सम्प्रदायेन अधीतानां संहितामन्त्राणां अवगमं गौतमो देवभद्रपाठकोऽहं ब्रवीमि । धर्मार्थकाममोक्षाख्यानि चत्वारिसद्भूतभानि विकसितानि तेषु प्रत्येकं चन्द्रादितिथ्यन्ता अबोध्या सद्यास्ताभिमंदुपदेशेन च सुधी परस्कृताः कण्डिका विभागात् । १ ॥

चन्द्र इषेत्वामात्रमिर्यञ्जो देवाना दे जुषाणो वर्हिः पुरुषम्दगो यामच्छदमि ।
etc , etc

A work, similar to the above But the arrangement is different It seems that there were different schools with different arrangements

3B, इति श्रीमन्मध्याधाज्ञिकनागरज्ञातीयपाठकश्रीरामचन्द्रसूनुमध्या-याज्ञिकगङ्गाधरपाठकवंशसम्भूतपाठकश्रीबलभद्रात्मजदेवभट्टविरचिते माध्यन्दि-नीयसंहिताया मौनमन्त्रसूत्रे प्रथमोऽध्यायः ।

There are thirteen paragraphs in the first chapter

8A, इति श्रीमन्मध्याधाज्ञिक ॰माध्यान्दिनीयसंहिताया मौनमन्त्रसूत्रे द्वितीयोऽध्याय ।

There are 24 paragraphs in the second chapter

10A, ॰तृतीयोऽध्यायः ।

There are eight paragraphs in the third chapter

Last Colophon —

॰चतुर्थोऽध्याय । सूत्र च समाप्तम् ।

There are sixteen paragraphs in the last chapter

Post Colophon —

श्रीरामचन्द्राय नम ।

मिति अगहण सुदी पूर्णिमा । संवत् १९२४ ।

The work ends —

ढुण्ढिराजप्रसादेन सूत्रञ्चेद मया कृतम् ।
वैदिकास्तेन तुष्यन्तु विप्रा माध्यान्दिनीयका ॥
अध्येतव्यमिद सूत्र विप्रै माध्यन्दिनीयकै ।
मौनेनाधीतमन्त्राणा क्षिप्र ज्ञानाभिलाषिभि ॥
मुहुर्मुहु प्रार्थयेऽहं दुर्जनान् दुष्टमानसान् ।
मत्कृत सूत्रमेतत्तु न नष्टव्य कदाचन ॥
एषा मत्सूत्रगा विद्या गोप्यैव फलदा भवेत् ।

अन्यथा विफलैव स्यादिति मद्वचनं कुरु ।
शिष्यं मित्रच्छलं दुष्टं प्रभुं बालं न बोधयेत् ।
सच्छिष्य शिष्टवेदाय स्वप्रज्ञानेव बोधयेत् ।
यस्य श्रमः समुत्पन्नः सूत्रस्यास्य कृतौ मयि ।
गजाननविभुक्तेन प्रीयतां मम दैवतम् ।

911

6067. **मौनमन्त्रप्रकाश।** *Maunamantraprakāśa by Dattajña Pāṭhaka Veṇīdatta.*

Substance, country made paper. 11 × 5½ inches. Folia, 44. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 750. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1804. Appearance, old and discoloured. Complete. Stitched in the middle.

This classifies the *mantras* of the White Yajur Veda under the four heads of *Dharma*, *Artha*, *Kāma* and *Mokṣa*, the four ends of human existence.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐकारप्रोद्भूलः क्रमपदकठिनस्कन्दशाखोऽङ्गशाखो (?)
जटारूपत्रः सामपुष्पो यजुरधिकफलोऽथर्वगन्धं दधानः ।
यस्य च्छायासुशीतो द्विजमधुपगणैः सेव्यमानः प्रभाते
मध्ये सायं त्रिकालं सुचिरमतनिभः पातु वो वेदवृक्षः ।

अथ धर्मवर्गे प्रथमे प्रथमः ।

माता च मे पिता च मेऽपि (?) । विष्णुमहाविमदर्नं । एता-
वानस्य । आतिष्ठमानं परि । इति चतुष्कः ।

अथ प्रथमे द्वितीयः, etc., etc.

3A, इति वेदपाठकवेणीदत्तविरचिते मौनमन्त्रप्रकाशे धर्मवर्गे प्रथमोऽध्यायः, 1B, ॰द्वितीयोऽध्यायः; 6A, इति श्रीवेदपाठकवेणीदत्तविरचिते यजुर्वेदान्तर्गतमाध्यन्दिनशाखायां मौनमन्त्रप्रकाशे धर्मवर्गे तृतीयोऽध्यायः, 7B, ॰चतुर्थोऽध्यायः, 8A, ॰पञ्चमोऽध्यायः, 9B, ॰षष्ठोऽध्यायः, 10A, ॰सप्तमोऽध्यायः, 10B, ॰अष्टमोऽध्यायः, 11A, ॰नवमोऽध्यायः, 11B, दशमोऽध्यायः समाप्तश्च धर्मवर्गः ।

19B, इति श्री०धर्मवर्गे दशमोऽध्यायः —

Then begins the *Kāmavarga*, which consists of 30 adhyāyas.

27B, इति श्री०कामवर्गे त्रिंशोऽध्यायः —

Then comes the *Mokṣavarga*

Last Colophon :—

इति श्रीदेवज्ञपाठकवेणीदत्तविरचिते मोनमन्मथप्रकाशे मोक्षवर्गे चत्वारिंशोऽध्यायः — समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

Post Colophon Statement —

अधोर्द्धमध्यदीर्घाख्य ह्रस्वमुष्टिस्वलन्तका ।

कष्टान्यूजबग्रन्थचिह्न दशाध्याय्यां प्रतिष्ठितम् ॥

संवत् १८०४ मिति ज्येष्ठकृष्ण ११ एकादश्यां लि नन्दलालकान्यकुब्जेन ।

912.

6267. हस्तस्वरप्रक्रिया । *Hastasvaraprakriyā*

By Pitṛbhaktamalla, son of Khagapati Tanthotti

Substance country made paper 11 × inches Folia 5 Lines 10 on a page Extent in ślokas 120 Character Nāgara Copied in Samvat 1937 Appearance discoloured and worm-eaten Complete

Colophon :—

इति श्रीमत्कान्यकुब्जोपनाम्ना(मन्या)मिश्रोत्रिखगपतितनुजेन पितृभक्तमल्लेन पाटमपुरवासिना कृता हस्तस्वरप्रक्रिया समाप्ताभूत् ।

शुभम् । श्रीरस्तु ॥

Post Colophon .—

संवत् १९३० मी॰ जेठसुदी ६ वार चतवारके लीखा समाप्त ।

Following addition is in a later hand —

मालवीयुपनामकबालमुकुन्दस्येदम् ।

The maṅgalācaraṇa and the object of the work

नत्वा गणपतिं देवं ध्यात्वा श्रीकुलदेवताम् ।
मल्लशर्म्मा द्वस्तपूर्व्वो करोमि स्वरप्रक्रियाम् ॥
नत्वा विघ्नहरं सदा शुभकरं सर्व्वस्य कामप्रदम्
स्मृत्वा श्रीगुरुपादुका सुललिता ध्यात्वा परां देवताम् ।
वेदे वाजसनेयिके स्वधिकृता विप्राश्च ये सत्तमा
तेषामेव कृते कृता न कुधिया ह्रस्वस्वरप्रक्रिया ॥

Then it goes on :—

अथ साधारणो नियमः ।

तथाहि प्रातिशाख्ये मनु
ब्राह्मणः प्रणवं कुर्य्यादादावन्ते च सर्व्वदा ।
स्रवत्यनोंकृतं सर्व्वं परस्ताच्च विशीर्य्यते ॥

तथा । उत्तानमपि प्रणवं कृत्वा सह शलाकया ।
गुरुं प्रणम्य मनसा ततः स्वाध्यायवान् भवेत् ॥

अत्र जपादौ ह्रस्वस्वरवर्णहीनस्यानधिकारत्वं रावणेन स्वराङ्कुशे
याज्ञवल्क्येन शिक्षायाञ्च बोधितम् ।

तथाहि । ह्रस्वहीनन्तु योऽधीते स्वरवर्णविवर्जितम् ।
ऋग्यजुसामभिर्दग्धो वियोनौ स च गच्छति ॥

It was written in Sam 1781.

The work ends .—

श्रीमता कान्यकुब्जेनेत्युपनाम्ना(त्युपमन्या)मिश्रोच्चिया ।
श्रीमद्देवस्वरूपाणां श्रीमत्गणपतिनाम्नाम् ॥ (?)
सूनुना पितृभक्तेन मल्लविप्रेण धीमता ।
विक्रमार्कगताब्देषु चन्द्रवसुनृभूमिषु १७८१ ॥
ऊर्ज्जे मासि सिते पक्षे ह्येकादश्यां भृगोर्दिने ।
कृतेयं बालबोधाय सुह्रस्वस्वरप्रक्रिया ॥

913.

6170 पदमुष्टिलक्षणम् । *Padamuṣṭilakṣaṇa*

With Rāma Bhaṭṭa's commentary

Substance foolscap paper 8¾ × 3¾ inches Fol a 8 Lines 9 o a page Extent in slokas 260 Character modern Nāgara Appearance l scolo ired Complete

On the words occuring in the Vajasaneyasamhita

The text ends in 1B It consists of nine couplets

Beginning —

श्रीमगलमूर्त्तये नम । अथ पदमुष्टिलक्षणम् ।
पदानामावलिर्वर्णाविसर्गाणा विधीयते ।
नातानां वक्ष्यते लक्ष्म तिच्चिप्येवाक्षरत्वरम् ॥
विष्ठीना ऋ-ऌ-वर्णाभ्या नवाकारादय स्वरा ।
दशम विन्दुना ज्ञेयं विसर्गादिरतिर्भवेत ॥

End — पथानां च द्विपच्चौ च शुकपार्श्ववतीति यत् ।
गणानानां निज वर्णं समाप्त पदलक्षणम् ॥

Colophon —इति पदमुष्टिश्लोकम् ।

Then begins the commentary It explains two *maṅgalācaraṇa* verses, preceding the nine ślokas, omitted here

It begins —

श्रीपांडुरंगाय नम ।
अथ अस्य श्लोकस्य टीकामाह ।
श्रीगणेशं गुरु नत्वा पदमुष्टि (?) समासतः ।
व्याख्यां कुर्वे रामभट्ट काणवशाखी सुधीमुदे ।
ग्रन्थकर्त्ता विघ्नविघाताय नमस्कारलक्षणं मङ्गलाचरणं निबध्नाति ।
श्रीवागदेविपदारविन्दयुगल विद्याधिप स्वामिन
नत्वा पकजयोनिकेशवशिवान श्रीमद्गुरु भक्तित ।

वक्ष्ये वाजसनेयमुख्ययजुषां संख्यां पदानां क्रमा-
देकं वर्गम्तश्चतुष्कगतनं लभ्यं प्रकाशं शुभम् ॥

Then follows the commentary :—

3A, अथ पुनः सदाध्यायदेवतानमस्कारलक्षणं मङ्गलमाचरति सुरा सुरेति ... ... ।

3B, अथाभिधानान्याह । पदानामिति । पदानामावलिः तासां संख्या यस्या उच्चितायां कति पदानि सन्ति तत्संख्या वेलाशब्देन वेष्टनानि, etc , etc.

There is one leaf at the end in the Marathi language, on the same subject.—

अथ महाराष्ट्रभाषेण पदमुच्चिवचनमाह

914.

6264. **काण्वशाखावेष्टनक्रमबोधिनी ।** *Kaṇvaśākhā-veṣṭanakramabodhinī.*

By Govinda, son of Kṛṣṇa.

Substance, country made paper 9 × 4 inches Folia, 3 Lines, 9 on a page Extent in slokas 50 Character, modern Nāgara Appearance, fresh Complete

This is in the form of kārikās

There are 37 kārikas

Colophon :—

इति श्रीकृष्णात्मजगोविन्दसूरिकृता काण्वशाखावेष्टनबोधिनी समाप्ता ।

After the colophon there are three lines added by the scribe.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

यत्र विश्वं शुक्तिकादौ रजतादीव भासते ।
तं नत्वा श्र्याज(?) कुर्वे गोविन्द क्रमबोधिनीम् ॥
काण्वक्रमेऽनुवाकान्ते वेष्टनं लिखितं भवेत् ।

प्रतीकैर्वक्ष्यमाणाया ऋचो वार्द्धं एव वा ॥
तदर्द्धान्ते प्रतीकात् यत् ऋगर्द्धे + ऋगन्तके ।
वेष्टन स्यादथान्यास्तु निषिद्धर्चैकता मता ॥
असयोगौ ह्रस्वपूर्वावीद् स्यादीर्घपूर्वक ।
काण्वशाखाक्रमे ज्ञेय सन्ध्यादि प्रातिशाख्यत ॥ ७ ॥

Then comes the first kārika —

ॐ इषेऽध्याये पुरा क्रूर द्वितीये वीतिहोत्रकम् ।
एषा ते त्वथ देवाना संवर्चेत्युत्तवियावी ॥ १ ॥

The 37th or the last kārikā —

यमायात्यन्तवेष्टु स्यादीशावास्यादि सर्व्वत ।
यदुक्त तत् प्रतीकेषु वक्र सद्भिर्हि सह्यताम् ॥

915.

6061 **वेदलक्षणम्।** *Vedalakṣana*

Substance, country made paper 8¾ × 4¼ inches Folia 11 Lines 10 on a page Extent in slokas 220 Character Nāgara Date Saka 1651 Appearance old and discoloured Complete

Colophon — इति वेदलक्षणम् ।

Post Colophon Statement —

श्रीगुरुचरणारविन्दार्पणमस्तु। श्रीकुलदेवतार्पणमस्तु। श्रीरामो जयति। श्री। शके १६५१। सौम्यवत्सरे याम्यायने पौषशुक्ल-प्रतिपदा गुरुवारे अन्ताएरे भास्करेण लिखित परोपकारार्थम्।

A work of the Prātisākhya class (which commonly goes under the name of Laksana grantha or Vedalaksana), as will be apparent from the analysis given below.

Beginning —

श्रीगणेशाय नम । हरि ॐ ॥

अथ पदान्तेष्वेकारैकारौ स्वरपरनिमित्ते विकृतौ। यत्र तानि महादेवमनीषिणा कथ्यन्ते वर्णानुक्रमेण यदेकदेशास्त्वावद्यत इत्यन्तम् ।

य ते महे याव यान्ये भ्रे ध्ये वद्दे मद्दे ॥, etc., etc.

2B, इति महादेवविरचिते णकारलक्षणम् ।

अथ यजुःसंहितायां च, छ, ज, त, द, ध, न, म, लपरात्तत्-तत्सानुनासिकपदान्ताः पदकाले नकारान्ता दृश्यन्ते। अमुष्मिन्-स्मिन्नुद्वन्नत्द्वानकुर्वन् ।

3B, इति नकारलक्षणं सम्पूर्णम् ।

श्रीः । अथ वर्णक्रमकारिका ।

गणेशं वरदं देवं प्रणिपत्य गजाननम् ।
द्वित्वादीनां प्रवक्ष्यामि लक्षणं शास्त्रसम्मितम् ॥
स्वरो द्वित्वमवाप्नोति व्यञ्जनं व्यञ्जने परे ।
स्पर्शो लकारपूर्वो वपूर्वश्च द्विरुच्यते ॥
स्वरपूर्वस्य रेफस्य परस्तद्व्यञ्जनं स्थितम् ।
आपद्यते द्विवर्णं तत् वर्णमात्रे परे सति ॥

There are seventeen kārikās dealing with the cases of the reduplication of letters.

4B, इति वर्णक्रमकारिका ।

यो ह्वि यद्यलक्षत सोमे सोमसुमयान् विमुक्त सौम्यो याति वेन यत्र यथोर्ध्वं पा यासा यस्मात् कस्मात् आसन्नमपदपरात् स्वरित वा समासान्तं वा अन्तोदात्तं वा भवति । द्वित्वया तेभ्यः पूर्वं यदये यत्सौम्यो नह्यवर्चस यदन्तरिक्षं यदा दयोद्यानं यस्मात् एवं हि पुनर्यद्यमभद्वर्यत् पञ्चमभद्वर्यत् षष्ठमभद्वर्यत् सप्तमभस्तस्मिन् मुक्तो यो न ह्यासामिति वर्जयित्वा

5B, इति तकारलक्षणम् ।

वषामायाकवारिं महेन्द्राय माहेन्द्राय माहेन्द्रमेतु मैतोरया चिरयाश्चराध्वया यद्याश्चरा जे देया आमार्पयन्ति याज्यानुवाक्ये याज्यानुवाक्ययोर्याज्यानुवाक्याभ्यां याज्यानुवाक्यापरे स्वपरोपपरापतत्परावच्छिदुर्लक्षिकामां तु आरामामारायां यस्मां जिताभावणे जिमामेव यथोदितमायतयामि या विद्यास्तां असमा यथदामोरावर्तत महाव्रतं पूर्वं दीर्घा ॥

6A, इति पूर्व्वापरीभयदीपेयः ।

इमे मयो भूः प्रथममहस्त्रि द्वितीयं तृतीयं तृतीयस्या या पुरस्तादमावास्याया रात्र्या यज्ञीकरणहोमं सोमस्याहं यद्दृतेन चित्तामन्दसाना प्रश्नेर्व्वमिदं प्रजायती ।

9B, इति षड्विंशतिलक्षणं सम्पूर्णम् ।

अथ ईकारान्तपदान्तानि ।

10A, इतीकारान्तपदान्तानि ।

एतस्त्वन्तु सुचिर्मरायुभिस्तयति कविर्ब्रह्मौचेतुर्ह्वेतिक्षितिरीयच्छितिः स्वर्विष्णुरिन्दु जिष्णुस्त्वतुस्तुरिति ।

This portion is without any colophon

Then in the same leaf (10A) we have .—

त्रिक्रमोदाहरणानि ।

प्राश्यात् प्रियधाविशतपूषः प्रतधाता धनक्षत्वा धनक्ष्या प्रमाच्छिमाच्छि ।

After the end of this portion comes the colophon —

इति वेदलक्षणम् ।

Aufrecht in his Cat. Cat Vol. I, enters Vedalaksana with the remark " This is rubbish "

916

1079. **नमकमन्त्रविभागप्रदीपः ।** *Namakamantra vibhāgapradīpa.*

By Kāmadeva.

Substance, country-made paper Folia, 9 Lines, 11 on a page Extent in slokas, 240 Character, Nagara Appearance, tolerable Complete

The author discusses the various schemes of the division of Rudrādhyaya into mantras. The author belongs to the Mādhyandina School of the White Yajur Veda

Beginning —

श्रीगणेशाय नम ।

अथ रुद्रे नमकमन्त्रविभागः कथ्यते स च चतुर्द्धा । द्वायध्युत्तरशतात्मक (१९२) एक । षोडाविभागपक्षौ (६) द्वितीय । सपादशतचतुष्टयात्मक(४२५)स्तृतीय । एकाशीत्यधिकशतद्वयात्मक(२८१)श्चतुर्थः । आहुतिचतुष्टयपक्षे तु अशीत्यधिक शतद्वय (२८०) भवति ।

तत्र आद्ये प्रमाण तावत्— परिशिष्टवाक्य षोडशेऽध्याये नमस्तु इति षोडश ऋपे अन्धस इति सप्तदश षोडशे ऋचस्त्रयस्त्रिंशद् यजूंष्येकोनत्रिंशदुत्तरशतमिति । द्वितीये स वै शतरुद्रे प्रथम स्वाहा करोतीत्याद्युपक्रम्य स वा अशीत्याञ्च स्वाहा करोति । प्रथमे चानुवाके अथाशीत्यामथाशीत्याञ्च यानि चोर्द्धानि यजूंष्यन्तानेभ्योन्नमशीतयोंभे । नैवैनानेतत् प्रीणाति इत्यादिश्रुति । अनुवाकान्ते स्वाहाकारो जानुमात्रे पश्चान्ते च नाभिमात्रे प्राक् च प्रत्यवरोहेभ्यो मुखमात्रे प्रतिलोम प्रत्यवरोहान् जुहोति । प्रमाणेषु नमस्तु इति प्रतिमन्त्रमिति शतरुद्रियहोमप्रकरणस्य सूत्र च ॥

तृतीये अथात शतरुद्रिय जुहोत्युपक्रम्य प्रटिम्ब द्वै चौणि च शतान्येतत् शतरुद्रियम । अथ त्रिशत् अथ पञ्चत्रिंशदिति श्रुतिरेव ।

चतुर्थे सर्व्वानुक्रमणिकासूत्र रौद्राध्याय । परमेष्ठिनः आर्ष देवाना वा प्रजापतेर्वाद्योऽनुवाक षोडशर्च एकरुद्रदेवत्व इत्यादि ॥

तत्र आद्ये पक्षे षोडशर्चे प्रथमानुवाके नमस्ते इत्याद्या षोडश ऋच षोडशमन्त्रा' ॥ एव अन्त्यानुवाके द्रापे अन्धसस्पते इत्याद्या सप्तदश ऋच सप्तदश मन्त्रा तत्रैवान्यानि नमस्तु रुद्रेभ्यो ये दिवीति त्रीणि यजूंषि त्रयो मन्त्रा मध्यस्थेषु सप्तसु अनुवाकेषु षडविंशत्यधिक शत सर्व्वाणि यजूंषि तावन्तो मन्त्राः । ते सर्व्वे मिलित्वा १९२ भवन्ति ।

It ends —

आदित्यब्दात् तर्पण दर्शायन मार्जन तद्गायन आग्नकभोजनञ्च वेदितव्यम्। महार्णवोक्तास्त्रिधा षोडशधा अष्टाचत्वारिंशद्विभाग पक्षा अस्माकं वाजसनेयिनो न भवन्ति। तेषां परशाखोक्तत्वात् स्वशाखोक्तपक्षविरोधाच्च। एवं च सति त्रिधा पक्षस्य परशुराम मिश्रेण अष्टचत्वारिंशद्विभागपक्षस्य काशीदीक्षितदेवेनचाप्युक्त मेव। किञ्च काशीदीक्षितोक्ते कस्मिन् पक्षे अष्टावनुवाका अष्टौ यजूंषीति कात्यायनकृतवचनप्रमाणविरोधोऽपि। आद्येऽनुवाके षोडश मन्त्राः। ततो हिरण्यबाहव इत्यादीनां यजुषां सप्तानुवाकाः सप्त मन्त्राः। यजुषामष्टानुवाका अस्माकमभावात्प्राप्तौ। तैत्तिरीयाणां तु नमकमन्त्राणां एकादशानुवाकाः सन्ति तत्र तेषामष्टमानु वाकस्य सद्भावात् भवत्वयं पक्षः। अस्माकन्तु सर्वेऽनुवाकाः सर्वे तत्र प्रथमान्तौ द्वावनुवाकौ तावदृचामेव ततश्च यावन्तोऽत्र ऋच स्तावन्तो मन्त्राः यजुषां मध्यमानुवाकास्तु सप्तैव ततश्च तावन्तो मन्त्रास्ते। अन्त्यानुवाके सप्तदश ऋच सप्तदशमन्त्राः ततोऽन्त्यानि त्रीणि यजूंषीति एवं सर्वे मिलिता चत्वारिंशदेव। एवञ्च सति दीक्षितैर्यदुक्तं पञ्चव्याहृतिभिः सह एते अष्टाचत्वारिंशन्मन्त्रा इति तदसत्। व्याहृतीनां सप्तमानुवाकान्तर्गतत्वात्। अष्टावनुवाका अयजूंषीति कात्यायनकृतवचनमवान्तरमहावाक्याभिप्रायेणेति (?) महार्णवे। केचित् सकलरुद्राध्यायस्यैकमन्त्रत्वमेवेच्छन्ति। तत्र मूलं मृग्यं। तत्पक्षे एकर एव मन्त्रविभाग।

Colophon —इति श्रीमेवाडमोढज्ञातीयकामदेवदीक्षितकृतो नमक मन्त्रविभागप्रदीपः।

In the title page there are a few lines —

कामदेवकृतो रुद्रमन्त्रभेदप्रदीपकः।
लिखापितोऽस्ति मोढेन हरिशङ्करशर्मणा।

Authorities consulted —

(१) शतरुद्रियहोमप्रकरण (२) सर्व्वानुक्रमिकासूत्रम्, (३) याज्ञ,

(४) गगदेव, (५) काशीदीक्षित, (६) देवयाज्ञिक, (७) महार्णवकार, (८) कात्यायन, (९) परिशिष्टकार, (१०) शान्तिरत्नप्रभृतिनिबन्धकार, (११) परशुराम, (१२) बौधायन, (१३) वृद्धपराशर, (१४) कमलाकर भट्ट, (१५) शाकपूणि, (१६) कामकृत्तृप्ति।

917

2864 **श्रौतसूत्रं कात्यायनीयम् ।** *Śrauta sutra of Kātyāyana.*

Substance country-made paper 8⅞×3⅞ inches Folia 5 Lines 10 on a page Character Nagara of the eighteenth century Appearance discoloured Fragmentary

Col —इति कात्याय० प्रथमोऽध्याय ।

918.

3250 *Two incomplete copies of the same*

I

Substance country made paper 10⅓×4⅓ inches Folia marked 30 to 40 Lines 10 on a page Character Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured

From the concluding portion of the 6th adhyaya to the end of the 11th adhyaya The present manuscript makes adhyayas I to XI Pūrvārdha

II

From the latter portion of the first adhyaya to the end of the 11th adhyāya

Substance country made paper Folia 4 to 6 Lines 10 on a page Character Nāgara Date Samvat 1672 Appearance discoloured

The Post Colophon Statement —

सवत् १६७२ मार्गशिरस्यामावास्या भृगुयुताया श्रौतसूत्रपूर्वार्द्धं जानीवच्छो-
सुतरामचन्द्रो व्यलिखत् श्रीमद्गणपप्रमादात् ॥ काशीविश्वनाथाभ्या नम ।

919.

3249. *The Same.*

Substance, country made paper 9¼×4 inches Folia marked 2, 34 to 75, 77 Lines, 6 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured

Leaf marked 2 contains sūttras 32 to 81 of the first adhyāya. Leaves 34 to 77 run from the 7th sūttra of the 6th adhyāya to the end of the 11th chapter.

In a later hand :—प० गणपतिजोसेदं पुस्तकम् ।

920.

1317. कर्कभाष्यम् । *Karka Bhāṣya.*

Substance, country made paper 11×5, 10¼×4¾ inches Folia 531 Character, Nāgara Date, Samvat 1672 Appearance, tolerable Complete

The MS. is written in parts, each with a separate pagination. It is mainly divided in two parts, Pūrvārdha and Uttarārdha.

Printed in Chaukhāmba Series, Benares

Post Col. :—संवत् १६७२ ।

921.

11053 *The Same.*

Substance, country made paper 13×5 inches Character, modern Nāgara

A fragment with two sets of leaves.

I. 2—30.

16B, इति कर्कोपाध्यायविरचिते कात्यायनसूत्रभाष्ये सप्तमोऽध्याय ।

II. 1—32.

17A, इति श्रीकर्कोपाध्यायकृते कात्यायनसूत्रभाष्ये नवमोऽध्यायः ।

30B, इति श्रीकर्को० दशमोऽध्यायः ।

There are also two leaves, written lengthwise containing topics of Vedic grammar

922.

5092C *The Same.*

Substance palm-leaf $16\frac{1}{4} \times 1\frac{1}{2}$ inches Folia, 101 Lines 5, 6 on a page Character, Udiya of the eighteenth century Appearance, old and worm eaten

A fragment, copied from a very defective manuscript.

The MS begins with the 5th chapter of the Kātyāyana Śrauta Sūttra with Karka's Bhāsya, which ends in 19A The 6th chapter ends in leaf 36A The end of the 7th seems to be lost The 8th chapter ends in 64A, the 9th in 75B Then begins the 10th. But we get no colophon of that In the 85th leaf we find the colophon of the 25th adhyāya But what is 25th in the present manuscript is 26th in the printed edition After the 25th chapter of the present manuscript comes the 26th, which is 25th in the printed edition, although there is nothing wrong in the pagination.

923.

10959. *The Same.*

Substance, country-made paper $12\frac{1}{4} \times 5$ inches Folia 87 Lines 10 on a page Character, modern Nagara Appearance fresh To the end of the 2nd adhyaya Date Sam 1849

Beginning.—ॐ नमो गणेशसरस्वतीगुरुभ्य ॥

श्रयीसुसवित्तिविवेकनिर्म्मला

समग्रनि श्रेयससिद्धिहेतव ।

समस्तशास्त्रार्थसतत्त्वबोधका

जयन्ति कात्यायनपादपांशव ॥

अथातोऽधिकार व्याख्यास्यत इति सूत्रशेष ।

38B, उपाध्यायकर्ककृतौ कात्यायनसूत्रविवरणे परिभाषा समाप्ता ।

87B, इति श्रीकात्यायनीयसूत्रविवरणे कर्कोपाध्यायकृतौ द्वितीयोऽध्याय ।

Post Col :—सवत् १८४९ लिखित सेवारामेण काश्या पचनदे ।

924.

10997. *The same with the Text.*

A

Substance, country-made paper 12¼×5 inches Character, modern Nāgara. Appearance, fresh

Six batches of leaves

I. Foll. 1—103, containing adhy. III—VI.

Col. VI:—इति कर्कभाष्ये निरूढपशु षष्ठोऽध्याय. ६ समाप्त. ।

Post Col.:—संवत् १८४८ शुभमस्तु शुभं भूयात् ॥

II Foll 1—16, containing XI—XIII

Col. XIII:—इति श्रीउपाध्यायकर्ककृतौ कात्यायनसूत्रभाष्ये त्रयोदशोऽध्याय १३ ।

Post Col.:—लिखितं सेवाराभेण काश्यां ।

III. Foll. 1—34 (of which foll 14—26 are missing) contain adhy. XIV—XVI.

Col. XVI:—इति कात्यायनविवरणे कर्ककृतौ षोडशोऽध्यायः १६ समाप्त. ।

Post Col.:—लिखितं सेवारामेण काश्या पञ्चनदे संवत् १८४८ ।

IV. Foll. 1—20, contain adhy XVII and XVIII.

Col. XVIII:—इति उपाध्यायकर्कविरचिते कात्यायनसूत्रभाष्ये अष्टादशोऽध्यायः १८ ।

V. Foll 1—69, contain adhy. XX—XXV

Col. XXV:—इत्युपाध्यायकर्कविरचिते कात्यायनसूत्रभाष्ये पञ्चविंशोऽध्यायः २५ समाप्त ।

VI. *Foll 1—10.*

Fol. 1 contains the beginning of adhy XVIII (to the 8th sūtra)

Foll. 2—10 begin with XXVI, 20, and go to the end of the chapter

Col. :—इति कात्यायनसूत्रभाष्ये उपाध्यायकर्क्कृतौ षड्विंशतितमोऽध्यायः ।

Pos Col. :—संवत् १८५० "श्रीरामजी" राम ।

B.

Substance, etc , the same as above

Foll. 1—22 contain short notes on the Karka-Bhāṣya from the beginning to the end of the 8th adhy. (with the texts)

Beg. :—श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ अधिकारेति । अधिकारग्रहणं सकलवेदवाक्यार्थप्रतिपाद्यानामर्थानामुपलक्षणार्थं अधिकारादिकं सर्व्वोऽपि वेदवाक्यार्थोभिधास्यत इत्यर्थः ॥ शास्त्रावतारेति शास्त्रावतारेण सम्बन्धश्च प्रयोजनश्च तयोरभिधानम् ।, etc , etc.

924A.

10978 *The Same.*

Country made paper 12¼ × 5 inches Folia 15—26 Lines, 10 on a page Modern Nagara Appearance, fresh

A mere fragment.

21A, इति उपाध्यायकर्क्कृतौ कात्यायनविवरणे राजसूयः समाप्तः १५ ।

It ends abruptly in the 16th adhy

There is one stray leaf marked 37, containing the last col of the 12th adhyāya.

925.

11144. *The same (with Text.)*

Substance, country-made paper 12 × 4½ inches Folia, 13 Lines, 10 on a page. Character, modern Nagara Appearance, fresh

Contains adhy XXI only

Col. :—इति उपाध्यायकर्क्कविरचिते कात्यायनसूत्रभाष्ये एकोनविंशतितमोऽध्याय समाप्त ॥

926.

11253. *Fragments of Karka's comm.*

Two leaves (Country-made paper 10 × 5 inches. In Nāgarī)
Both marked 1

(1) *Beg.* :—श्रीगणेशाय नमः ॥

अथर्यमनुविदधताचार्येण प्रविधैश्चानुविचिन्तिता ? इदानीं श्रुतिमन्त्रपाठावसरप्राप्तो ज्योतिष्टोमोऽनुविधेयः ।

1B. तस्मादाधानसमनन्तरमेव सोमे प्रवृत्तिः । कुत एतत् आधानस्य सोमप्राधान्यात् ।

End :—वसन्ते ज्योतिष्टोम इत्येतदेव उक्तं भवति ॥

Comm. on the first five sūtras of the 7th adhy. of Karka

(2) *Beg.* :—प्रायश्चित्तानि समाप्तानि । आधानादीनि पितृमेधान्तानि उक्तानि ... ... इदानीमवसरप्राप्तः प्रवर्ग्योऽनुविधेयस्तदर्थं सूत्रमारभ्यते ।

This is the beginning of the comm. on the 16th adhy. of Kātyāyana

927.

11023 **पदप्रयोजना ।** *Padaprayojanā.*

Being a commentary on the Bhāṣya of Karkopādhyāya on the Kātyāyana Śrauta Sūtra.

Substance, country-made paper 12¼ × 5 inches Folia, 19 Lines, 12 on a page Character, modern Nagara Appearance, fresh

A fragment containing the comm. on the first chapter only.

Col. .—इति कर्कोपाध्यायकृतकात्यायनसूत्रविवरणटीकायां पदप्रयोजनाख्यायां प्रथमोऽध्यायः ।

Post Col.:—संवत् १८५८ (evidently the date of the copying of the original) मार्गशिर्षे कृष्ण २ चन्द्रवासरे ॥

928.

6511. कात्यायनसूत्रव्याख्यान । *Kātyāyana sūtra vyākhyāna.*

By Yājñikadeva, son of Prajāpati

Substance, country made paper 11×5 inches. Folia, 288 of which foll 149—202 are missing Lines, 15 on a page Character, Nāgara Date, Saṁ 1677 Appearance, discoloured and repaired

It contains the comm. on adhy. I, complete in fol. 1—70, II, complete in 71—118 ; III, complete in foll 119—148 (the missing leaves 149—202, contained the fourth adhyāya), V, complete in foll 203—255 , and VI, complete in 256—288.

Written in two different hands The second hand begins in 273A, l 11 and continues to the end

Adhy I, begins :—

ॐ नमो गणेशाय ।

ॐ ब्रह्माणमथ विष्णुं च शिवं गणपतिं तथा ।
अम्बिकां शारदां चापि वन्दे विघ्नोपशान्तये ॥
कात्यायनं नमस्कृत्य गुरून् श्रीश्रीपतीस्तथा ।
पितरौ भाष्यकर्त्तॄंश्च पितृभूम्यादिसंज्ञकान् ॥
कात्यायनप्रणीतेऽस्मिन् सूत्रे यज्ञप्रकाशके ।
प्रजापतेस्तनूजोऽहं कुर्वे व्याख्यामिमां स्फुटाम् ॥
जयन्ति ते गुरोर्वन्द्या श्रीपतेः पादपांशवः ।
तेषां प्रसादादज्ञोऽपि चापलं कर्त्तुमुद्यतः ॥
आलोच्य सूत्रभाष्यादि क्रियते संग्रहो यतः ।
स्वकल्पितत्वशङ्कात्र न कार्या विबुधैरतः ॥

Colophons :—

I. इति कात्यायनसूत्रव्याख्याने सम्राट्स्थपतिमहायाज्ञिकश्रीश्री-
श्रीप्रजापतिसुतमहायाज्ञिकश्रीश्रीदेवकृते प्रथमाध्यायः समाप्तः ।

Post Colophon :—

संवत् १६७१ वर्षे फाल्गुनशुद्ध ४ दिने भट्टरामचन्द्रलिखितम्

II. ०द्वितीयोऽध्यायः समाप्तः ।

Post Colophon :—

संवत् १६७१ वर्षे चैत्रसुदि ४ दिने प० रामचन्द्रलिखितम्

Then in a different hand :—

पाठकवामनभट्टस्य

On the reverse of the last leaf :—

पाठकवामनस्य २.।

III. इति श्रीचिरचिचित्सम्राट्० तृतीयोऽध्यायः समाप्तः ।

Post Colophon :—

संवत् १६७१ वर्षे ।

V. ०पञ्चमोऽध्यायः समाप्तः ।

Post Colophon :—

शुभं भवतु ॥ श्रीराम ॥ संवत् १६७१ वर्षे २ आषाढ़ वदि ४ दिने लिखितं श्रीरामचन्द्र अड्डोच श्रीपाटनग्रामे ।

Then in a different hand :—

पाठकवामनभट्टस्य ।

VI. इति श्रीसम्राट्स्थपतिचिरचिचित्त्रिंशत्क्रतुद्वन्द्वमहायाज्ञिक-श्रीप्रजापति० षष्ठोऽध्यायः समाप्तः ।

Then again in a different hand :—

पाठकवामनभट्टस्य ।

929.

1183. *The Same.*

Substance, country made paper 12×5¼ inches Folia, 129 Lines, 13 on a page Extent in ślokas, 4500 Character, Nāgara Appearance, old

The first 58 leaves contain the commentary of Yājñika-deva on the 7th chapter.

इति श्रीचिरमिचित्मम्माट्स्थपतिचिप्रकुलजन्म(?)चायाज्ञिक-श्रीश्रीप्रजापतिसुतेन याज्ञिकदेवेन कृते कात्यायनसूत्रव्याख्याने सप्तमोऽध्यायः समाप्तः ॥

Then follow 19 leaves, containing a commentary possibly by the same author, on a portion of the ninth chapter, commencing from the *sutra* 267

Fifty-two leaves from 128 to 179 contain the commentary of Devadatta or Devayājñika on the 9th chapter, which is complete

इति श्रीसम्माट्स्थपतिचिरमिचिम्मचायाज्ञिक श्रीप्रजापतिसुतेन देवदत्तेन कृते कात्यायनसूत्रव्याख्याने नवमोऽध्यायः ॥

930

6514 *The Same*

Substance country made paper 11×6 inches Folia 7 Lines 10 on a page Character Nāgara of the nineteenth century Appearance discoloured

It contains the comm on adhy XI only

Colophon —

इति श्रीचिरमिचित्मम्माट्स्थपतिमचायाज्ञिकश्रीश्रीप्रजापतिसुतेन क्रतुकर्म्मचायाज्ञिकश्रीश्रीदेवेन कृते कात्यायनसूत्रव्या[ख्या]ने एकादशोऽध्याय । समाप्तोऽय पूर्व्वभाग ।

931

6515 *The Same*

Substance country made paper 11×5 inches Folia 27 Lines 12 on a page Character Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured *Incomplete at the end*

It contains the comm. on adhy XII only

Beg —श्रीगणेशाय नम ।

ज्योतिष्टोम उक्त इदानीं श्रुतिमन्त्रपाठक्रमप्राप्तो द्वादशाहो-ऽभिधीयते ।

932.

6513. *The Same.*

Substance, country-made paper. 15×7 inches. Folia, 10. Lines, 12 on a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1711. Appearance, old and discoloured.

It contains the comm. on adhy. XIV only.

Colophon :—

इति श्रीचिरमिचित्सम्राट्स्थपतिचिंशत्क्रतुछन्मध्यायायिक-श्रीप्रजापतिसुतमध्यायाज्ञिकश्रीदेवकृते कात्यायनसूत्रव्याख्याने चतुर्दशोऽध्यायः समाप्तः।

समाप्तो वाजपेयः।

Post Colophon :—श्रीरामाय नमः।

रससागरभूमिते समे तिष्ये सिते मासि चरेर्दिने रवौ। वाज-पेय+तदेवभाष्यके याज्ञिकौ द्विजवरौ बुधोत्तमौ रामकृष्णकमला-करनाम्नौ लेखनं प्रकुरुतां मुदे सता।

So the MS. is written in two different hands and the date suggests that the copyists of the MS. were the members of the Bhaṭṭa family of Benares.

933.

6512. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9×4¾ inches. Folia, 64. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, fresh.

It contains the comm. on adhy. XV only.

Colophon :—

इति श्रीचिरमिचित्सम्राट्स्थपतिमध्यायाज्ञिकश्रीप्रजापतिसुतमध्या-याज्ञिकश्रीदेव कृते कात्यायनसूत्रव्याख्याने पञ्चदशोऽध्यायः समाप्तः शुभमस्तु।

934.

1106 **कात्यायनश्रौतसूत्रभाष्यम् ।** *Kātyāyana Śrauta Sūtra Bhāṣya*

By Ananta Deva.

Substance country made paper 11¼×6 inches Lines 11 on a page Character Nagara Appearance oldish

The adhyāyas are each separately paged

Adhya II, 128, III, 82, IV, 61 (संवत् १७०६ वर्षे श्रावणमासे सिते पक्षे त्रयोदश्यां तिथौ लिखित गङ्गाजी श्रीविश्वेश्वरसन्निधौ कात्यायनसूत्र अर्थो एकतोदीवसे समाप्त कीद्धो), V, 88 (सवत् १७०६ वर्षे भाद्र वा सुदि पञ्चमी ५ रविवार ग्रन्थ समाप्त। यादृशं पुस्तकं, etc, etc, कल्याणमस्तु। ग्रन्थना श्लोकनी संख्या २३००), VI, 72 (शिवमस्तु, etc, etc, ग्रन्थनी सख्या ए अध्यायें १८००), VII, 48 (शुभ भवतु, etc, etc, ग्रन्थनी सख्या २०३०), VIII, 54 (ग्रन्थनी सख्या १३७०), IX, 43 (ग्रन्थसंख्या १३००)

For a manuscript containing 24 chapters from the beginning see Ulwar 125, Extr 36, and for another manuscript with the first four chapters see I O Catal 320—21

The commentator Ananta, though engaged in writing the extensive Bhāsya, performed eleven Vājapeya sacrifices, first lighted three then five fires, because some of his colophons describe him as Triragnicit and some as Pañcāgnicit He performed also 81 Somayāgas From an obscure passage, his father's name seems to have been Vācaspati. The passage runs —

"सम्राजा वभ्रगो यस्य वाचस्पतिरिवार्थवित् वाचस्पतिरुपादन"

Some of the parts of the manuscript belonged to Ranchoda Diksita and some to his three sons, Bhavānī Sankara, Deva Sankara and Siva Sankara

935.

6107. **कात्यायनसूत्रभाष्य ।** *Kātyāyana sūtra Bhāṣya.*

Substance, country-made paper 10¼ × 5 inches. Folia, 301, of which the leaves marked 278—283 and 285, 286, 288 and 289 are missing Lines, 10—13 on a page Extent in slokas, 7800 Character, Nāgara of the early nineteenth century Appearance, discoloured Incomplete at the end, breaking off abruptly in the 10th chapter

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रणतसुरासुरभासुरकिरीटकोटिप्रमृष्टचरणाय ।
गजवदनाय नमस्ते सिद्धेः सदनाय विघ्नकदनाय ॥
यस्य लीलावशेनेदं जन्म-स्थितिलयं व्रजेत् ।
आनन्दैकरसं वन्दे तमुमासहितं शिवम् ॥
ऊर्जितानन्दगाहना सर्वदेवस्वरूपिणीम् ।
परां वाग्रूपिणीं वन्दे महानीलसरस्वतीम् ॥
अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया ।
चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥
भाष्याणि सम्यगालोच्य विचार्य च पुनः पुनः ।
क्रियते बालबोधार्थं सूत्रभाष्यमतिस्फुटम् ॥

अथातोऽधिकारः । वक्ष्यत इति सूत्रशेषः ।

36B, इति कात्यायनसूत्रभाष्ये प्रथमोऽध्यायः समाप्तः; 61A, ॰द्वितीयोऽध्यायः समाप्तः; 78B, इति कात्यायनश्रौतभाष्ये तृतीयोऽध्यायः समाप्तः, 127B, ॰चतुर्थोऽध्यायः समाप्त॰; 164A, इति ॰पञ्चमोऽध्यायः, 191B, ॰षष्ठोऽध्यायः; 216B, ॰सप्तमोऽध्यायः समाप्त॰; 243B, ॰अष्टमोऽध्यायः समाप्तः; 277B, कात्यायनसूत्रव्याख्याने नवमोऽध्यायः ।

Ch. X ends abruptly.

936.

3226

Substance, country made paper 9¼ × 4 inches Folia, 8. Lines, 13 on a page Character, Nagara of the eighteenth century Appearance, dilapidated and mouse eaten

A fragment of a commentary on Kātyāyana Śrauta sūtra.

It begins .—

उक्ता परिभाषा। इदानीं श्रुतिक्रमं सन्तक्रमं चातुर्मास्याधायं प्रथमं पौर्णमासेष्टिमुपदिदिक्षुस्तस्या उपक्रमकालमाह पूर्वा पौर्णमासीमुत्तरां वोपवसेदिति (Katy. II, 1) द्वे पौर्णमास्यौ पूर्वा उत्तरा च तत्र पञ्चदशी पूर्वा प्रतिपदुत्तरा कुतः यथा च सवत्सरस्य प्रथमा रात्रिर्यत् फाल्गुनी पौर्णमासी योत्तरैषोत्तमा या पूर्वेति श्रवणादित्यादि।

937.

2329 **चातुर्मास्यानि (कातीय)।** *Cāturmāsya Sūtras from Kātyāyana*

With a Commentary (anonymous)

Substance, country made paper 8½ × 4 inches Folia 29, of which the 20th and the 21st leaves are missing Lines 12 on a page Extent in ślokas, 7 0 Character Nāgara of the sixteenth century Appearance discoloured Incomplete

It begins —

अथ चातुर्मास्यान्यभिधीयन्ते।

Text ·—चातुर्मास्यप्रयोग फाल्गुन्यां।

Commentary —

प्रारब्धव्य इति शेष। अथ चातुर्मास्यप्रयोग उत चातुर्मास्यानामिति। तत्र न चातुर्मास्येति चातुर्मास्यानीति प्रयोगैकत्वात्। नित्येषु त एतान् यथाक्रतूक्ते निरमिमीतेव दर्शपूर्णमासौ चातुर्मास्यानीति। तथाच प्रवर्ग्ये चातुर्मास्यानि वै प्रवर्ग्य इति। तस्यैकप्रयोगस्यावयवानां प्रत्येक चातुर्मास्यत्वं। चतुर्षु मासेषु भवं चातुर्मास्यमिति व्युत्पत्ति।

935.

6107. कात्यायनसूत्रभाष्य । Kātyāyana sūtra Bhāṣya.

Substance, country made paper 10¼×5 inches Folia, 301, of which the leaves marked 278—283 and 285, 286, 288 and 289 are missing Lines, 10—13 on a page Extent in slokas, 7800 Character, Nāgara of the early nineteenth century Appearance, discoloured Incomplete at the end breaking off abruptly in the 10th chapter

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रणतसुरासुरभासुरकिरीटकोटिप्रमृष्टचरणाय ।
गजवदनाय नमस्ते सिद्धेः सदनाय विघ्नकदनाय ॥
यस्य लीलावशेनेदं जन्म-स्थितिलयं व्रजेत् ।
आनन्दैकरसं वन्दे तमुमासहितं शिवम् ॥
ऊर्ज्जितानन्दगहना सर्व्वदेवस्वरूपिणीम् ।
परां वायूमिणीं वन्दे महानीलसरस्वतीम् ॥
अज्ञानतिमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया ।
चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥
भाष्याणि सम्यगालोच्य विचार्य्य च पुनः पुनः ।
क्रियते बालबोधार्थं सूत्रभाष्यमतिस्फुटम् ॥

अथातोऽधिकारः । वक्ष्यत इति सूत्रशेषः ।

36B, इति कात्यायनसूत्रभाष्ये प्रथमोऽध्यायः समाप्तः; 61A, ०द्वितीयोऽध्यायः समाप्तः; 78B, इति कात्यायनश्रौतभाष्ये तृतीयोऽध्यायः समाप्तः, 127B, ०चतुर्थोऽध्यायः समाप्तः; 164A, इति ०पञ्चमोऽध्यायः, 191B, ०षष्ठोऽध्यायः, 216B, ०सप्तमोऽध्यायः समाप्तः, 243B, ०अष्टमोऽध्यायः समाप्तः; 277B, कात्यायनसूत्रव्याख्याने नवमोऽध्यायः ।

Ch. X ends abruptly.

936.

3226

Substance, country made paper 9¼×4 inches Folia, 8. Lines, 13 on a page Character, Nagara of the eighteenth century Appearance, dilapi-

It ends —

Text पार्श्वा कृत्वा दक्षिणामुल्मुकमादाय चतुष्पथे पलाशपत्रमध्यमेन होम ॥

Commentary —

कर्त्तव्य इति शेष । तानेकस्या ।

here ends the MS abruptly

This portion of the sūtras is divided into nine kandikas The MS ends abruptly in the middle of the 6th sūtra of the tenth kandikā

In the printed Chaukhamba edition the sūtras are not divided into kandikās The present MS covers 262 sūtras of the 5th chapter

The name of the commentator is nowhere found He does not cite any authorities by name, he cites them as 'इत्येके' 'इत्यपरे' । He is always brief and to the point

938

6139 **यूपलक्षणपरिशिष्टम् ।** *Yūpalakṣaṇa Pariśiṣṭa*

Substance country made paper 11×5½ inches Folium one Lines 25 in all Character Nagara Extent in slokas 25 Date Samvat 1941 Appearance new Complete

The first of the eighteen pariśiṣṭas of Kātyāyana

Colophon —

इति श्रीयूपलक्षणं नाम परिशिष्टम ।

Post Colophon —

बालमुकुन्दस्येद सं १९४१ ।

See Oxf p 386, 510A

939

6140 **छागलक्षणपरिशिष्टम् ।** *Chāgalaksana Pariśiṣṭa*

Substance country made paper 11×5½ inches Folium one Lines 15 on a page Character Nagara Date Samvat 1941 Appearance fresh

There are altogether thirteen verses in the anuṣṭup metre.

This is the second pariśiṣṭa of Kātyāyana

Colophon —

इति कात्यायनोक्त छागलक्षण द्वितीय परिशिष्टम्

Post Colophon Statement —

स १८४९ फा० व ४ भौ ।

See W p 62 and Oxf p 386, 510B

Beg — अथात सप्रवक्ष्यामि छागाना लक्षण शुभम् ।
अशुभ चैव वर्ज्याना तत्प्रवक्ष्याम्यत परम् ॥

940.

928 **प्रतिज्ञासूत्रम् ।** *Pratijñā Sutra*

For the manuscript see L 1799 This is the third pariśiṣṭa of Kātyāyana See W p 54, 62 and Oxf p 386, 510C

941.

6141 *The Same*

Substance country made paper 9 × 4 inches Folia 2 Lines 13 in all Character modern Nagara Appearance fresh Complete

Colophon —

इति प्रतिज्ञासूत्र परिशिष्टसत्र ।

942.

6164 *The Same.*

Substance country made paper 13 × 6 inches Written lengthwise on both sides Folium one Character Nāgara of the early nineteenth century Appearance old and discoloured

Pratijñāsuttraparisista is preceded by Prasavotthāna, P XVII of Kātyāyana, complete in 14 lines, with the colophon इति प्रसवविधि ।

There are two different versions of the third parisista

of Kātyāyana—one is contained in No 6141, agreeing with L. 1799, and this is the second, agreeing with the Pratijñā sūttra as described in Oxf 386B

Colophon —

इति प्रतिज्ञानाम हतीय परिशिष्ट समाप्त शुभम् ।

943

6169

One leaf, with nineteen lines on both sides, contains —

(1) प्रतिज्ञासूत्रपरिशिष्ट । This agrees with L 1799 It ends in 1B

1B. इति प्रतिज्ञासूत्र परिशिष्टसत्रकम्

II अथाचमनसूत्रम् ।

This is what is called Smārtācamana—the third work in Catal. No 1003 (Kṣepaka sūttra)

Col —इत्याचमनसूत्रम् ।

III The third consists of two lines and a half ending with the colophon —

इति माध्यन्दिनीयप्रतिबन्धश्लोक ।

It is a sloka of the Śardūlavikrīdita metre, describing the Mādhyandinisākhā in a poetical language

सन्मूलो यजुराख्यवेदविटपी जीयात् स माध्यन्दिनी
शाखा चन्द्रयुगेन्दुकाद्यसहिता यत्रास्ति सा सहिता ।
यत्राभ्यासिलता विभाति प्रश्नैलाग्रेन्दुभिर्मगदलै
यस्य द्विपुनभोऽत्रवर्णमधुपै खामर्क + गुञ्जितै ॥

944.

6064 **प्रतिज्ञासूत्रम्** । *The same (Pratijñasūttra)*

With the Bhasya of Ananta Yājñika

Substance country made paper 11¼×5¼ inches Folia 8 Lines 14 on a page Extent in slokas 272 Character Nagara Date Samvat 1887 Appearance fresh Complete

Last Colophon :—

इति श्रीअनन्तयाज्ञिकविरचिते प्रतिज्ञासूत्रभाष्ये तृतीया कण्डिका। समाप्तं चैतत् प्रतिज्ञासूत्रभाष्यम्।

Post Colophon :—

संवत् १८८७ आषाढे शुक्ले अष्टम्या चैतत् समाप्तं। शिवम्।

For the Bhāsya, See L 2578.

945.

6159 *The same Bhāsya (with the Text)*

Substance country-made paper 11×5½ inches Folia 8 In Tripatha form Character, Nāgara of the nineteenth century Appearance discoloured and repaired Complete

Last Colophon .—

इति श्रीअनन्तयाज्ञिकविरचिते प्रतिज्ञासूत्रभाष्ये तृतीय-कण्डिका समाप्ता।

946.

9962B. *The same Bhāsya (with the Text)*

It begins from leaf 7A, line 4 going to the end of the manuscript in leaf 25 The extent in slokas 250 Character Nagara Date Sam 1910

The Post Col. Statement :—

सवत् १९१० मिती पौषकृष्णवदी ६ मन्दवासरेण लिखितं रामकृष्णब्राह्मणेन। पाठकस्य शुभ भवतु॥ ०॥

947.

1988 चरणव्यूहः। *Carana Vyūha*

Being an account of the various Vedic schools.

Substance country made paper 11½×4 inches Folia 4 Lines, 9 on a page Extent in slokas 68 Character Nagara Date Samvat 1872 Appearance fresh Complete

Often noticed and printed. It is the 5th parisista of the Mādhyandina Sākhā of the White Yajurveda. For the Anuvāka see Cat i 858—90

An interesting work, being a graphic account of the different Vedic schools.

Colophon :—

इति चरणव्यूहे चतुर्थ खण्ड । इति चरणव्यूहः ।

Post Col. :—

इति १८०२ शकाब्दे ज्यैष्ठ-कृष्ण-एकादश्या काश्या शनौ दिवा ब्रह्मोपनामगोविन्दो व्यलिखत् परमार्थतः ।

It begins as in W. p 63.

Leaf 8B. नमः शौनकाय नमः शौनकाय नमः परमऋषिभ्यः नमः परमऋषिभ्यः ।

Then commences a Phalaśruti, at the end of which. इत्याह भगवान् व्यासः ।

After which there is a panegyric of Vyāsa in one verse.

948.

2648. *The Same.*

Substance, country-made paper 7¼×4 inches Folia, 9 Lines, 7 to 9 on a page Character Nagara of the nineteenth century Appearance, discoloured Complete Handwriting very bad

The work is called in this MS चर्णव्यू

Post Col. :—

चरणव्यूहं लिखितं समाप्तम् । विश्वेश्वराय नमः ॥ राम ॥ यादृशं नमस्ते श्वराय ॥ मंस्या गौरस्थाने लिखितम् ।

949.

6143. *The Same.*

Substance, country-made paper 8×4½ inches Folia, 6 Lines, 10 on a page Character, Nagara of the early nineteenth century Appearance, old and discoloured Complete

See W. p. 63.

End —य इदं चरणव्यूहं पठेत् पर्व्वसु पर्व्वसु ।
शुचिर्विधूतपाप्मा च ब्रह्मभूयाय कल्पते ॥
ब्रह्मभूयाय कल्पत इत्याह भगवान् कात्यायन ॥ ५ ॥

Colophon —

इति कात्यायनोक्तचरणव्यूहं समाप्तं ॥
श्रीभवानीशङ्करार्पणमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥ श्रीमदाम्नायार्पणमस्तु ॥
लेखकपाठकयोः शुभं भवतु ॥

950.

1989 **चरणव्यूहभाष्य ।** *Caranavyūha Bhāṣya*

By Mahidāsa

Substance country made paper 11¾×4 inches. Folia 19. Lines per page [illegible]. Extent in slokas 600. Character Nāgara. Date Saṃvat 1843. Appearance fresh. Complete.

Col —इति चरणव्यूहभाष्ये चतुर्थः खण्डः ।
त्रिदशाङ्कधरामिते गतेऽब्दे
मधुमासे दशमीतिथौ सुधांशौ ।
महिदासबुधः परोपकृत्यै
चरणव्यूहमिदं व्यवारि काश्याम् ॥

That is, the date of the work is Samvat 1633

विद्वद्भिः प्रार्थितेनेयं महिदासद्विजन्मना ।
चरणव्यूहवृत्तिः(त्ति)स्तु विहिता यत्नतो मया ॥ (विहितोऽमया कृता)

In a different hand —

संवत् १८४३ शके १७०८ गताब्दे श्रीवाराणस्यां दुण्ढिविनायकसन्निधौ ब्रह्मोपनाम्ना खण्डभट्टात्मजगोविन्देन आवणकृष्णपञ्चम्यां लिखापितम् ।

For a description of the work see L. 2160, where in spite of Mahidasa's name given in the last verse, Rajendra lala declares the comm. to be anonymous.

For details see below.

951.

9350 *The Same*

Substance country made paper 9×4 inches Folia 4 Lines 10 on a page Extent in slokas 84 Character Nagara Date Sam 1744 Appearance tolerable Complete

Beginning —

श्रीराम सत्य चरणव्यूह लिख्यते ।

अथातश्चरणव्यूह व्याख्यास्याम । तत्र निरुक्त चातुर्विद्य (?) चतुरो वेदा विज्ञानानि भवन्ति ॥ ऋगवेदो यजुर्वेद सामवेदो ऽथर्व्ववेदश्चेति तत्र ऋगवेदस्याष्टौ स्थानानि भवन्ति चर्चा श्रावक श्चर्चक श्रवणीयपार क्रमपार क्रमचट क्रमजट क्रमदण्डश्चेति चतुस्पारणमेतेषा शाखा पञ्चविधा भवति शाकला वाष्कला आश्वलायना शाखायना माण्डूकायनाश्चेति तेषामध्ययनमध्याया श्चतु षष्ठिर्मण्डलानि दशैवतु ॥

End —य इद चरणव्यूह पठेत स पक्तिपावन ।

तारयेत् प्रभृतीन् पुत्रान पुरुष सप्तसप्तति (?) ॥ ३ ॥

य इद चरणव्यूह पठेत् पर्व्वसु पर्व्वसु ।

त्रिषूजन्माशा स स्वर्गी ब्रह्मभूयाय गच्छति ॥ ४ ॥

राम ।

The concluding verse giving the commentator's name as Mahidasa is omitted in the present MS For further details see below.

Colophon —

इति चतुःसाधारण चरणव्यूहशाखीय समाप्तम् । शुभ भवतु ।

Post Col —

रामेति द्व्यक्षरो मन्त्रो मन्त्र कोटिशताधिक ।

न रामादधिक कश्चित् पावनः पृथिवीतले ॥ १ ॥

शरण रघुनाथो मे शरण जनकात्मजा ।

शरण तावभौ भूयो भूयस्त्व शरण मम ॥ २ ॥

श्रीसामुद्री जयति नितरां ॥ श्री ॥

जोसी भगतीदास आत्मपठनार्थं तथा पुत्रपौत्रपठनार्थम् ॥

समत् १७४४ । वर्षे वैशाखमासे शुक्लपक्षे पञ्चमीया भौमवासरे लिखित छिरजी । शुभमस्तु ॥ श्री ॥

952.

2557 *The Same*

Substance foolscap paper 8¼×7 inches Pages 50 Lines 17 on a page Extent in slokas 600 Character Nagara of the nineteenth century Appearance fresh Complete

The concluding verse is omitted in the present MS

It quotes Kamalakara (1612) in p. 27 and makes obeisance to Valakrsna and Mahadeva in p 2 and in p. 29 respectively

In page 81

प्राच्य उदीच्य नैर्ऋत्यस्तत्र वाजसनेयानाम् पञ्चदशभेदा भवन्ति । इतरदेशेषु वेदशाखयोर्विभाग उच्यते तच महार्णवे ।

पृथिव्या मध्ये शाखा च नर्म्मदा परिकीर्त्तिता ।
दक्षिणोत्तरयोर्भागे शाखावेदश्च उच्यते ॥ १ ॥
नर्म्मदादक्षिणे भागे आपस्तम्बाश्वलायनी ।
राणायनी पिप्पला च यज्ञकन्याविभागिनः ॥ २ ॥
माध्यंदिनी शाखायनी कौथमी शौनकी तथा ।
नर्म्मदोत्तरभागे च यज्ञकन्याविभागिन ॥ ३ ॥
तुङ्गा कृष्णा तथा गोदा सह्याद्रिशिखरावधि ।
आन्ध्रदेशपर्यन्त बह्वृचश्चाश्वलायनी ॥ ४ ॥
उत्तरे गुर्ज्जरे देशे वेदो बह्वृचकीर्त्तित ।
कौषीतकीब्राह्मण च शाखा शाखायनी स्थिता ॥ ५ ॥
आन्ध्रादिदक्षिणाग्नेयी गोदासागर+वधि ।
यजुर्वेदस्तु तैत्तिर्यो आपस्तम्बी प्रतिष्ठिता ॥ ६ ॥
सह्याद्रिपर्व्वतारम्भा दिशा नैर्ऋत्यसागरात् ।
छिरण्यकेशीशाखा च परशुरामस्य सन्निधौ ॥ ७ ॥

मयूरपर्व्वताच्चैव यावद् गुर्ज्जरदेशत ।
व्यासवायव्यदेशात्तु मैत्रायणी प्रतिष्ठिता ॥ ८ ॥
अङ्गवङ्गकलिङ्गाश्च कानीनो गुर्जरस्तथा ।
वाजसनेयशाखा च माध्यंदिनी प्रतिष्ठिता ॥ ९ ॥
ऋषिणा याज्ञवल्क्येन सर्व्वदेशेषु विस्तृता ।
वाजसनेयवेदस्य प्रथमा काण्वसंज्ञका ॥ इति ॥ १० ॥

953.

6179. चरणव्यूहव्याख्या । *Caranavyuha vyakhya called Padyartha*

Substance country made paper 10×4 inches Folia 5 Lines 17 on a page Extent in slokas 500 Character Nagari of the nineteenth century Appearance old discoloured and repaired Complete

Beginning —

श्रीगणेशाय नम ।
नमो वैतण्डतुण्डाय शशिखण्डाङ्कधारिणे ।
हारिणे सर्व्वविघ्नाना पार्व्वतीप्रियसूनवे ॥
श्रीन्दसिद्ध गणेशान गिरिं गुरुपदाम्बुजम् ।
शोभन चरणव्यूह व्याकरिष्ये यथामति ॥

चरणव्यूहाख्य परिशिष्ट चिकीर्षु प्रतिजानीते अथातश्चरणव्यूह व्याख्यास्याम — अथ शब्दो मङ्गलार्थ — यतोऽन्यानि परिशिष्टानि — अतो वेदविभागज्ञानाय शाखाविभागज्ञानाय च चरणव्यूह व्याख्यास्याम कथयिष्याम । तत्र चतुर्व्वेद चत्वारि वेदानि ज्ञातानि भवन्ति— चतुर्णा वेदाना समाहार चातुर्व्वेद्य तन्निश्चय निश्चित तत्तु प्रसिद्धमित्यर्थ । स्वयमेव चातुर्वेद्यशब्द व्याचष्टे । चत्वारो वेदाश्चातुर्वैद्यशब्देन विज्ञाता भवन्ति— चत्वारो वेदाश्चातुर्वैद्यशब्देन उच्यते इत्यर्थ — के ते चत्वारस्तत्राह— ऋगवेदो यजुर्व्वेद सामवेदोऽथर्ववेदश्चेति । आदौ वेदप्रशसा तत्र मनु —

The commentary is very useful and quotes a large number of authorities, the latest of which is Viramitrodaya (1B)

2B तत्र ऋग्वेदस्य विभागमाह ।

2B भविष्यपुराणे,—

शाकलाबाष्कला शाखा तथा शाखायनीति च ।
पैलशिष्यप्रशिष्याश्च नैमिषारण्यवासिन ॥
वेदव्यासस्तु भगवान शिष्यानध्यापयेद् गुरु ।
पृथिव्या मध्यभागे तु सुमेरुस्तथा मेरुसथात पूर्व्वदिग्भागे जम्बुद्वीप तन्मध्यभागे नर्म्मदानदी । तथा,—
चान्येभ्यश्च प्रशिष्येभ्य शाखाश्वालायनीति च ।
नर्म्मदादक्षिणभागे चाध्येतृभ्यो ददौ गुरु ॥
अध्वरोद्गातृहोतृणां सन्ति सूत्राण्यनेकश ।
तत्रापि योनिसम्बन्ध सूत्रे ज्ञातिकुलोचित ॥
ऋगयजु सामवेदानामथर्व्वाङ्गिरसस्य च ।
विवाहयज्ञसम्बन्ध सर्व्वथा च परस्परम् ॥

3A, अथ यजुर्व्वेदस्य भागमाह, 4A, सामवेदविभागमाह 4B अथर्व्ववेदविभागमाह ।

954

9702 **चरणव्यूहभाष्यम् ।** *Carana Vyuha Bhasya.*

Substance country made paper 12¼×5 inches Folia 17 Lines 12 on a page Extent in slokas, 120 Character Nagara Date Sam 1800 Appearance tolerable *Incorrect*

This is an anonymous commentary on Carana vyuha, different from that noticed by Dr Rajendralala Mittra under No 2460

It begins —

श्रीगणेशाय नम ।
अथ चरणव्यूहभाष्य लिख्यते ।
अथातश्चरणव्यूह व्याख्यास्याम इत्यादि पारायणमुच्यत इत्यन्त वर्ग सच्छान्दसस्य चत्वारश्चात्र मौलिता ।

एव पारायणो प्रोक्ता अर्चा सत्येन (?) न्यूनत ॥
ॐ मित्येकाक्षरं ब्रह्म नादबिन्दुकलात्मकम् ।
चिदेवात्मचिमात्रे च स्फुट विष्णुसनातनम् ॥
तं सर्व्वज्ञ जगत्सेतु परमात्मानमीश्वरम् ।
वन्दे नारायणं देव निरवद्य निरञ्जनम् ॥
कृष्णद्वैपायनं वन्दे गुरु वेदमहानिधिम् ।
येन चरणव्यूहेषु शाखाविदमितद्धतम् (?) ॥
तच्छिष्य शौनकगुरु वेदज्ञ लोकविश्रुतम् ।
नत्वा तु शाकलाचार्य्यं तथैव चाश्वलायनम् ॥
एव परम्पराप्राप्त कालक्षण पर गुरुम् ।
यस्य प्रसादाद् व्याख्यामि चरणव्यूहसञ्ज्ञकः ॥

अथात चरणव्यू॰ स्यामः अथ शब्दो मङ्गलप्रस्तावे वा अथशब्द पूर्व्वमेव मङ्गलार्थ इत्यर्थ अत हेत्वर्थं चरणव्यूह वेदपारायण-चतुर्विभागात् चरणोच्यते तस्य व्यूहो समुदायः चतुर्वेदाना समुदायो व्याख्यास्याम इत्यर्थं । इत्यादि ।

End —जन्मजन्मनि वेदपारो भवति जन्मजन्मनि वेद+रो भवति अप्रच्छितो प्रच्छितो भवति अव्रतो व्रती (धातो) भवति अब्रह्मचारी ब्रह्मचारी भवति जातिस्मरो जायते। नम शौनकाय नम परमऋषिभ्यो नम परमऋषिभ्य ।

य इद चरणव्यूह पर्व्वसु श्रावयेद्द्विज ।
धौतपाप्मा शुचिर्विप्रो ब्रह्मभूयाय कल्पते ॥ १ ॥
य इद चरणव्यूह श्राद्धकाले सदा पठेत् ।
+ + + + + + + + + + + + + + ॥ २ ॥
य इद चरणव्यूह गुर्व्विण्य श्रृणुते स्त्रियम् (?) ।
पुमास जनयेत् पुत्र सर्व्वज्ञ वेदपारगम् ॥ ३ ॥
योऽधीते चरणव्यूह (?) स विप्र पङ्क्तिपावन ।
तारयत्यखिलान् पूर्व्वान पुरुषान सप्त सप्त च ॥ ४ ॥
यो नामानि पुराविदात् अमृतत्वञ्च गच्छति ।

लोकतात मद्दाग्रान्तमम्दतलस्य गच्छत्यो ॥ नमो नम इत्याह भगवान् व्यास पाराशर्यो व्यास पाराशर्यो नमः परमऋषिभ्यो नमः परमऋषिभ्य ।

वेदशास्त्रपरिनिश्चितशुद्धबुद्धि

+ + + + + + + + + + + कवीन्द्रम ।

कृष्णत्विष कनकपिङ्गजटाकलाप

व्यास नमामि शिरसा तिलक मुनीनाम ॥

Colophon —

इति चरणव्यूहचतुर्थखण्ड समाप्त ।

इति चरणव्यूहविवरण सवत् १८६६ ।

955

6114

The sixth parisista of Katyayana

Substance country made paper 9×4½ leaves Folia Lines 10 on a page Extent in slokas 125 Character modern Nagara Date Samvat 1817 Appearance fresh Complete

See W p 62.

5B, नवकण्डिका समाप्तमिति ।

Then begins Trikandika sūttra —

अथातो नित्यस्नानम् नद्यादौ मृद्गोमयकुशतिलसुमनसः आहृत्योदकान्त गत्वा शुचौ देशे सस्थाप्य प्रक्षाल्य पाणिपाद कुशोमयशो बद्धशिखयज्ञोपवीत्याचम्य तोयमामन्त्र

, etc

This belongs to the Ksepaka class See my report for 1901—1902 to 1905—1906 pp 2 3

7B (Last colophon) इति नवकण्डिकात्रिकण्डिकासूत्र समाप्त ।

Post Colophon Statement —

लिखित जानि श्री ५ देयाचदजिसत कवीलारामाभात वसु तर्हा मलिखितमिदम् ॥

संवत् १८१७ ना वर्षे मीतौ गुरुरति चैत्र शुदि १ भौमे ॥

श्रीरस्तु ॥

956.

6558 निगद्व्याख्यान ।

Being a commentary on Katyāyana's Srāddha Sūtra, by Karkopādhyāya

Substance, country-made paper 9½ × 4½ inches Folia, 12 Lines 12 on a page. Extent in ślokas, 350 Character, Nagara Date, 1651 Śaka (?) Appearance, discoloured Complete

Colophon :—

इति कर्कोपाध्यायकृतं निगदव्याख्यानं समाप्तम् ।

Post Colophon:—

क्षितिवाणरसेंदौ च मधाश्म्या सिते निधि ॥ (?)

It begins :—

श्रीकात्यायनाचार्य्याय नमः । परमात्मने ।

कात्यायनमुनिप्रोक्तं श्राद्धसूत्रविनिर्णयम् ।

कर्त्तुं कर्क्कः समारम्भ नत्वा सर्व्वंग्रमच्युतम् ॥

श्रौतकर्म्मानन्तरं स्मार्त्तान्यावसथ्यादीन्यनुविहितानि । तत्र

श्राद्धमनुक्तम् । तदक्तव्यमित्यत आह भगवान् कात्यायनः ।

अपरपक्षे श्राद्धं कुर्व्वीत ।

957.

1224. *The Same.*

Substance, country-made paper 10¾ × 4½ inches Folia, 9 Lines, 10 on a page Character, Nāgara Date Sam 1740 Appearance, old Generally correct

See Bik. Nos. 353 and 1014

958.

5957. श्राद्धसूत्रभाष्यम् । Śrāddha sūtra Bhāṣya

By Chaṅga Bhaṭṭa

Substance fool-cap paper 10 × 5 inches Folia 1 to 28 Lines 11 on a page Character, modern Nāgara Appearance fresh Incomplete both ends

The first and the last colophons in the incomplete manuscript

9A, इति छाङ्गभट्टकृतौ श्राद्धसूत्रभाष्ये प्रथमकण्डिका समाप्ता ।

28B, इति छाङ्गभट्टकृते श्राद्धसूत्रभाष्ये अष्टमकण्डिका समाप्ता ।

Of the 9th kaṇḍikā, there are only five lines

959.

1013 नवकण्डिकाश्राद्धसूत्रभाष्यम् । Navakaṇḍikā Śrāddhasūtra Bhāṣya

Substance country made paper 12 × 5¾ inches Folia 24 Lines 18 on a page Extent in ślokas, 1060 Character Nagara Date Saka 1471 Appearance very old Complete

It is a detailed and scholarly exposition of the Kātyāyana's Sūtras on Śrāddha ceremonies, known as "Navakaṇḍikā Śrāddha Sūtra" which forms the sixth pariśiṣṭa of Kātyāyana Kātyāyana's Sūtras on Pārvana Śrāddha is also known as 'Śrāddha Kalpa Sūtra.' The commentator's name is not mentioned.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

ब्रह्मधर्मप्रकाशार्थी यस्मात् वेदपारग ।

षड्भिरङ्गैर्युता ग्रामा ब्रह्म तच्छ्रेयसेऽस्तु नः ॥ १ ॥

गजाननाद्यादिविसर्गकाले

स्तोत्रं विधात्रा विहितं निशम्य ।

धर्मान् प्रशस्तानि शुभावहानि

निघ्नन्तु विघ्नं मम वञ्छितानि ॥ २ ॥

कात्यायनेन मुनिना यदगादि मन्वार्थवत् ।

श्राद्धसूत्रमतिस्पष्टं विवृणोमि पदैरहम् ॥

तस्य तावदिदमादिसूत्रम् । 'अपरपक्षे श्राद्धं कुर्वीत' । अपर-पक्षशब्दः कृष्णपक्षपर्यायः । पक्षौ पूर्वापरौ शुक्लकृष्णाविव्यभिधान-दर्शनात् ।

It ends :—

+ + यथा वृश्चिकशुक्लपक्षे नवान्नं प्राश्नाति ।

Col —इति नवकण्डिकासूत्रश्राद्धविधिभाष्यम् ।

Post Col. :—स्वस्ति श्रीशके १७७१ सौम्यसंवत्सरे भाद्रपदमासे शुक्लपक्षे सप्तम्यां तिथौ गुरुदिने गोदावरीतीरे इदं पुस्तकं लिखितम् । शुभं भवतु ।

960

6122. *The same with the Text.*

Substance, country made paper 11¾×4¼ inches Folia, 40. Lines 13, 14 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured Incomplete at the end

31B श्राद्धप्रकाशसंज्ञेऽस्मिन् भाष्ये कात्यायनस्य तु ।

विवेचितमिदं श्राद्धमेकोद्दिष्टमशेषतः ॥

अथ सपिण्डीकरणम् ।

The original of the MS. being defective, it has been left incomplete at the end

It quotes Kalpataru in fol. 40; while this is quoted in Nirnayasindhu See Aufrecht's Cat. Cat. I.

961.

6121. श्राद्धकाशिका । *Srāddha-Kāsikā*

By Kṛṣṇa Miśra, son of Viṣṇu Miśra, son of Hitsukha, son of Nityānanda

Substance, country made paper 9½×5½ inches Folia 54 Lines 11 on a page Character Nagara of the early nineteenth century Appearance old and discoloured Incomplete at the end

For the beginning of the commentary see L No 1738

It is not a 'dissertation on the rite of Srāddha according to the Rules of Kātāyana' as stated by Rājendralāla, but is, clearly, a commentary on the Srāddhasūttra, the sixth pariśista of Kātyāyana The other commentaries, mentioned by Krsna Misra, are those by Karka and Halāyudha

कर्कोऽव्याख्यदिद गभीरवचनैः सूत्र यतोऽस्मादभूद्
दुर्बोधस्स ततो हलायुध इति व्याख्यत् (व्याख्य) तथाप्यस्फुटम्
भूयोऽपि प्रतिषेधकारिवचनैः स्मार्त्तैर्मया काशिका
सूत्रस्योपरि मध्यौघतिमिरध्वसाय त तन्यते ॥

Aufrecht says that Krsna Misra was quoted by Nirṇaya Sindhu and Srāddha Mayūkha.

962.

6210 *The Same*

Substance country made paper 12×5 inches Folia 10 Lines 14 on a page Extent in slokas, 600 Character Nagara of the nineteenth century Appearance fresh

Written lengthwise, most clumsily from one end of the first side of the leaf and from the other end of the other side

It begins with the first Sūttra of Kātyāyana अपरपक्षे श्राद्ध कुर्वीत् ।

End —अन्यत् प्रपञ्चितमस्माभिर्बृहत्काशिकायां ।

Colophon —

इत्यावसथिकश्रीमदतिसुखात्मजश्रीविष्णुमिश्रतनुजन्मनः कृष्ण मिश्रस्य कृतौ श्राद्धकाशिकाया सूत्रवृत्तौ काम्यश्राद्धप्रकरणं समाप्तम् ।

समाप्तेय श्राद्धकाशिकामूलवृत्तिरिति ॥

Then after 8 lines we have —

स्मृतेरनेकविषयादनतत्वाच्च सर्व्वथा ।
तत्त्व ज्ञातुमशक्य लदल चानल्पजल्पनैः ॥
स्वबुद्धिकल्पित नेह वचन लिखित मया ।
दृष्ट श्रुत मूलवाक्य समूल+रदूभगम ॥
दृष्ट यत् स्वल्पदीर्घेषु निबन्धेषु च यद्धृतम ।
श्रुत स्मृत्यविरुद्ध यत पठन्ति च सदा हृतम् ॥
प्रमाणमप्रमाण वा सर्व्वत्र कर्त्तुमर्हति ।
दृष्टे श्रुते च विश्वासो (?) तादृशै कर्त्तुमिष्यते ॥
कर्त्ता चेन्न चिर तत किञ्चियता दोषो निबन्धे भवेत्
सूरिभिर्दधुनातनैरपि कृते यस्मै कथ नादर ।
इत्थ चे कथयन्त्यनल्पमतयस्तान् प्रत्यवेवाज्ञया (?)
च्चन्ता (?) सत इम निबन्धमखिल कि वाद्रियन्तामिति ॥

Then we have Krsna Misra's date—Sam 1505

वाणव्योमेषुविश्वाङ्के वर्षे कार्त्तिकमासके ।
कृष्णमिश्रो + + ग्रथ शुक्लपक्षमिम शुभ ॥

Then again the colophon as quoted above

From the statement before the first colophon, quoted above, there appears to be a more exhaustive commentary by Krsna Misra on Katyayana's Sraddhasuttra The larger version seems to have been described by Rajendralala in L No 1738

See above

963

6157. *The same Text with Gadadhara's Commentary.*

Substance, country-made paper 11⅞ × 5 inches Folia, 47 Lines, 9 on a page Extent in ślokās 950 Character, Nāgara Date Saṃvat 1927 Appearance, fresh Complete

Colophon :—

इति चिरमिथिलसम्राट्स्थपतिश्रीमच्छायाञ्चिकवामनात्मजदीक्षितगदाधरकृते कातीयश्राद्धसूत्रभाष्ये नवमीकण्डिका ।

Post Colophon :—

बालमुकुन्दस्येद पुस्तकम् । रामकृष्ण वासुदेव, etc , etc ,
देवा मां रक्षन् माघमासे कृष्णपक्षे त्रयोदश्यां गुरुवासरे बालमुकुन्देन लिखितं नवकण्डिकाभाष्यं समुत्तम चित्रभानुनामसंवत्सरे ।
संवत् १९२७ मि० मा० कृ० १३ वृहस्प० राम । श्रीशुभमस्तु ।
इति नवकण्डिकाभाष्यं स्वार्थं परार्थं वा भग्नपृष्ठकटिग्रीवा etc , etc

Beginning :—

Comm श्रीगणेशाय नमः । श्रीवरदमूर्त्तिर्जयति ।

श्राद्धसूत्र नवकण्डिकोपरि गदाधरभाष्य लिख्यते ।

शिवञ्च विश्वकर्त्तारं गुरुञ्च वामनं तथा ।
अम्बिकां शारदां वापि वन्दे विघ्नोपशान्तये ॥
कात्यायनकृते श्राद्धसूत्रव्याख्यापुरःसरां ।
प्रयोगपद्धतिं कुर्वे याज्ञवल्क्यादिसम्मतां ॥

It ends —

अमावास्यायामनुष्ठितेन श्राद्धेनैककामप्राप्तिः—एवममावस्यान्यपानुष्ठितेनान्येन श्राद्धेनान्यः काम इति ॥

964.

5941 **श्राद्धसूत्रार्थमञ्जरी** *Śrāddha Sūtrārthamañjarī*

By Gadādhara, son of Kāśīvara Daivajña

Substance country-made paper 11 × 5 inches Folia, 11 Lines 9 on a page Extent in ślokas, 230 Character Nāgara Date Saṃvat 1937 Appearance fresh Complete

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ श्राद्धसूत्रभाष्यम् ।

नत्वा स्फूर्त्तिप्रदे भाष्यं सूत्रवाक्यानुसारिणी ।
कुर्व्वेऽर्थमञ्जरी लघ्वी प्रस्फुटार्था गदाधरः ॥

अपरपक्षे श्राद्धं कुर्व्वीतेति सूत्रम् ।

2B, इति श्रीमत्सकलगणकशिरोमणिकैश्वरदैवज्ञस्य सुतेन गदाधरेण विरचितायां श्राद्धसूत्रार्थमञ्जर्यां प्रथमकण्डिका समाप्ता ; 4A, ॰द्वितीयकण्डिका समाप्ता, 6A, इति तृतीया कण्डिका समाप्ता, 6A, इत्येकोद्दिष्टं ॥ ४ ॥ अथ पञ्चमी कण्डिका, 6B, इति सपिण्डीकरणम् ॥ ५ ॥ अथ षष्ठी कण्डिका, 7A, इत्याभ्युदयिकश्राद्धं समाप्तम्—अथ सप्तमी कण्डिका, 10A, ८ ॥ अथ नव[मी] कण्डिका ।

Last Colophon:—

इति श्रीमत्सकलगणक॰ अर्थमञ्जर्यां श्राद्धसूत्रे नवकण्डिका समाप्ता ।

इति श्राद्धसूत्रभाष्यं सम्पूर्णम् ।

Post Colophon —

शिवं संवत् १६१७ । मी॰ भादौ व॰ १२ के लिष्या ।

965.

6119 श्राद्धसंग्रहः । *Śrāddha saṃgraha*

By Rāmakṛṣṇa, son of Konda Bhatta, son of Prayāga Bhatta, son of Ananta Śarmā, of the family of Bhāradvāja

Substance, country made paper $8\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches Folia, 17 Lines, 14 on a page, Extent in slokas, 500 Character, Nagara Date, Saka 1609 Appearance, old Complete

Colophon.—

इति श्रीयजुर्वेदान्तर्गतकाण्वशाखाध्यायिकोण्डभट्टात्मजरामकृष्ण-विरचितः श्राद्धसंग्रहः समाप्तः ।

Post Colophon —

शकाब्द (शाब्द) १६८८ आश्विन छ० ६ सोमे रोहिणी न०
मध्याह्नवेलायां मुकुन्दज्योतिर्विदा लिखित श्राद्धसंग्रह समाप्तः।

It is primarily a comm on Kātyāyana's Navakandikā Srāddha Sūtra compiled in Śaka 1660 Subsequently in Śaka 1673 the author wrote Śrāddha Ganapati a larger work on the same subject which may be called an enlarged edition of the present work See infra See also I O Catal No 1738

The mangalacarana and the object of the work

श्रीगणेशाय नमः ।
गजानन नमस्कृत्य नमस्कृत्य गुरु तथा ।
पितरौ च ततो नत्वा कुर्व्वेऽहं श्राद्धसंग्रहम् ॥
आलोक्य धर्म्मशास्त्राणि मन्वादिभि कृतानि च ।
कात्यायनकृत सूत्र भाष्यचैव हलायुधम ॥
कर्काचार्यकृत भाष्य गदाधरकृत तथा ।
काशिका दीपिका चैव अन्यानि च बहूनि च ॥
सारमेव समुद्धृत्य स्मृतीना वचन यथा ।
सिद्धान्तानि समूलानि विचार्य्य लिख्यते मया ॥
तीर्थ प्राप्य गयाप्रपुष्करसरित्क्षेत्रादिपुण्य महत
दान भूमिगयाख्य हेमतुलया याग चतुर्वेदवित ।
राज्यसुदिवाकरात समधिक पित्र दिन शाश्वत
मातु श्राद्धदिने फलन्तु कथितु ब्रह्मादयोऽप्युत्तमा ॥

End — वशिष्ठायास्तटे शुद्धे चित्रमण्डलपत्तने ।
शुभकर्म्माऽनन्तशर्मा भारद्वाजकुलेऽजनि ॥
तदङ्गजः प्रयागाख्य कोण्डभट्टस्तदङ्गजः ।
तदङ्गजो रामकृष्णश्चक्रे श्राद्धस्य संग्रहम् ॥
श्रीशालिवाहने शाके गगनाङ्गाङ्गभूमित १६६० ।
पौषशुक्लद्वितीयाया समाप्त श्राद्धसंग्रह ॥

966.

6120. श्राद्धगणपतिः । Śrāddhagaṇapati.

By Rāmakṛṣṇa.

Substance, country-made paper. 11×6¼ inches. Folia, 84. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 3000. Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति रामकृष्णविरचितायां श्राद्धगणपतौ समाप्तः ।

शुभं भवतु ।

See I.O. Catal. No. 1738.

967.

6199. *The Same.*

Substance, country-made paper. 6×3½ inches. Folia, 14. Lines, 14 on a page. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, old and discoloured.

A fragment containing only the concluding portion.

Beg. :—अथामश्राद्धम् ।

7A, इति श्रीरामकृष्णविरचिते श्राद्धगणपतौ जीवत्पितृकश्राद्धविधि-— अथ किञ्चिदाशौचविधिरभिधीयते ; 10A, तत्र सपिण्डीकरणम् , 13A, इति श्रीप्रयागभट्टपौत्ररामकृष्णविरचिते श्राद्धगणपतौ आशौचसपिण्डीनिर्णयः । अथ प्रायश्चित्तानाह । (Last colophon) इति श्रीप्रयाग० श्राद्धभोजने प्रायश्चित्तं समाप्तम् ।

Eggeling says that Śrāddha Gaṇapati and Saṃskāra Gaṇapati are by one and the same author. It was composed in Śaka 1673. See Catal. No. 965.

968.

6145. शुल्वसूत्रम् । Śula-Sūtra.

Being the seventh Pariśiṣṭa of Kātyāyana.

Substance, country made paper. 9¾×4½ inches. Folia, 6. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

It consists of seven paragraphs, followed by 39 slokas. See Weber p 63 For another copy containing 17 slokas, see I.O. Catal. No. 363.

Colophon :—

इति भगवत्कात्यायनकृतं शुल्यपरिशिष्टं समाप्तम् ।

969.

5012A. *The same Text together with Karka's Commentary*

Substance, palm leaf 14×1 inches Folia, 1 to 63 Lines, 4 on a page Character, Uḍiya of the nineteenth century Appearance old and discoloured *Complete*

The text comes to an end in the fourth leaf and in the fifth the commentary begins thus —

रज्वा त्रिगुणया चेत्री चेत्राणि संक्षिपन्नजः ।

यस्तं विश्वसृजं नत्वा शुल्वभाष्यं समारभे ॥

न हि कश्चिच्छास्त्रस्य सम्बन्धाभिधेयप्रयोजनान्यज्ञानानः श्रास्त्रे भवति कृत. प्रवृत्तिलौकर्थ्यार्थं अर्थात् सम्बन्धाभिधेयप्रयोजनानि सूचयन् विवक्षितार्थप्रतिज्ञां करोति शुल्व(भाष्य?)सूत्रकारः रज्जुसमासं वक्ष्यामः ।

So the commentary as contained in the present manuscript, is entirely different from the commentary as published in the Chaukhamba series under the name of Karka

For the beginning of the Śulva sūtra see p. 1045 of the Kātyāyana Śrauta sūtra, the Benares Chaukhamba edition.

Colophon —

इति उपाध्यायकर्काकृतं शुल्वविवरणं समाप्तम् । रामः ।

970.

5092B *The Same.*

Substance, palm leaf 16½×1¼ inches Folia, 24 Lines, 5 on a page Character, Uḍiyā of the eighteenth century Appearance, old Incomplete at the end

971.

33 कात्यायनीयशुल्वसूत्रविवरणम् । *Kātyāyanīya Śulva sūtra vivaraṇa.*

By Mahīdhara.

See L. 753.

It is based on the Bhāṣya by Karka and the Vṛtti commentary by Rāma.

972.

6163 The Same.

Substance, country made paper 10×4½ inches Folia 40 Lines, 8, 9 on a page Extent in ślokas 900 Character, modern Nagara. Date, Śaka 1717 Appearance, fresh Complete

Colophon —

इति श्रीमन्महीधरविरचितं शुल्वसूत्रविवरणं ।

Post Colophon —

मिति शके १७१७ रात्तनामसंवत्सर आश्विन वदी सवत् १८५२ ।

See L. No 753 The first maṅgalācaraṇa verse is wanting in this copy.

973.

5949. कात्यायनशुल्वसूत्रभाष्यम् । *Kātyāyana Śulva Sūtra Bhāṣya*

By Gaṅgādhara Pāṭhaka, son of Rāmacandra Pāṭhaka

Substance country made paper 11½×6 inches Folia 76 Lines 9 on a page Extent in ślokas 1520 Character Nagara Copied recently Appearance, fresh Complete

Beginning —

श्रीगणपतिशारदाभ्यो नमः ।

जयत्येको जगत्या श्रीहरिश्चन्द्रदीक्षित ।

त्रयीसारविवेके श्रीरामचन्द्रगुरोर्गुरु ॥

रामचन्द्रं गुरुं नत्वा गर्गकर्कादियाज्ञिकान् ।

श्रीकात्यायनसूत्रस्य कुर्वे भाष्यमिदं स्फुटम् ॥

The Bhasya was revised by the author's son, Rāmakisun, who adds the following verses at the end.

End:—रामचन्द्रतनूजेन गङ्गाधरशर्मभिः (?) ।
पितृचरणैः सूत्रेऽस्मिन् कातीये शुल्वसंज्ञके ॥
विवृतं यत्ततः शिष्टं तदिह विवृतं मया ।
गङ्गाधरतनूजेन रामकृष्णेन धीमता ॥
नागरज्ञातिसंज्ञेन काशीपुरनिवासिना ।
याज्ञिकाख्येन तुष्यन्तु प्रीयतां यज्ञभुग्विभुः ॥
यदत्र सौष्ठवं किञ्चित्तद्गुरोरेव केवलम् ।
यदत्रासौष्ठवं किञ्चित्तन्ममैव गुरोर्नहि ॥

Colophon:—

इति श्रीमन्महायाज्ञिकपाठकश्रीरामचन्द्रसूरिसूनुमहायाज्ञिकपाठकश्रीगङ्गाधरकृते कात्यायनशुल्वसूत्रभाष्यं समाप्तिमभाक्षीत् ॥
इति शिवम् ।

974

Substance country-made paper 12¼×5¾ inches Folia 15 Lines 10 on a page Character, Nāgara of the nineteenth century Appearance fresh

This contains Pariśiṣṭas VIII and IX of Kātyāyana, one is called पार्षदसूत्र (Pārsada sūttra) and the other ऋग्यजुष (Rgyajusa)

VIII. Begins —

वृत्तेभः सुसमीकृते क्षितितले केन्द्रस्थ शंकौ क्रमात्
भागं यत् [प्र]विशत्यपैति च यतस्तत्रापरैन्द्रौ दिशौ ।
तत्कालागमनि स्फुतेस्तु विव(वा)राङ्गाकर्णमित्याहृतात्
लवज्याप्रमिताङ्गुलैरपरदिक् पैन्द्री स्फुटा वाजिता ॥

प्राचीसाधनप्रकारः ।

अथातः संभर्यान् व्याख्यास्यामो मोहात् पुरुषस्य दन्दाना पूर्वं सवालामुत्तरमभिप्राद्धयो प्रथादेशात् विनिवृत्तिर्दन्द्वं मिथनं प्राणोदानावेवैतद्दधाति प्राणोदानावेवास्मिन्नेतद्दधाति अन्न + + + + + + रस उदंवरोना + ख्य

समवायेनयोमिरा उद्घमिरमोमिरावायमिरय्या उपनिनयत्यथ सत्राप उपनि-
नयति देवाश्च वा असुराश्च देवाश्चासुराश्च पसृधिरे पस्पर्द्धत । १ ॥

There are fourteen Kandikās The whole of the first Kandikā has been quoted above, from which it will be seen that it does not treat of Prātiśākhya, like the Pārṣada sūtra of Śaunaka

The opening lines of the other kandikās —

II. घमस्ये निर्द्धति ति वह्विर्दानि(?) प्रजापति वै मन्त्रस्तदुतथा न कुर्यात्
तदेव ब्राह्मणमेवापोद्धरति ।

III अथातो दिस्त्रिर्भूयश्च निपातानां क्रम वक्ष्याम ।

IV. हविर्यञ्चे प्रथमाधिदेवने प्रत्यक्ष याचो देवाना ।

V अथात सम्प्रयान् प्रातिकडिकान् + +त्मानस्वैतद्वाच वा थावर्त्तय-
तौ(ति)त्यमिद्दोत्र ब्रह्मणो स दधाति ।

VI अथात सवरणात्तत् सवृप्राना क्रम वक्ष्यामः ।

VII अथातो सुरस्त्वसा + + + + + + + +

(The end of the 7th and the beginning of the 8th are not marked)

IX एको वा न वहवो वाधानहविर्द्धानयोश्चयेन ।

X अवदानप्रयभिधारणसदेशाह्नदवन खिएहते च सर्व्वत्र हि + परि-
ष्टाभिधारण ।

XI अथ निर्मयसम्वरागामारणके यस्य आदित्यसमादाः ।

XII ककौ विभक्ति

XIII भाचा मात्रादप्याचा योग्रुभ इति प्रथम तावत् प्रणवेनैव + + + ।

XIV यदसिलि अवसाने व्याप इत्येकापो देवौरिलि हे देवौ धिय × ×
पौता अमे त्व तमम एषा ते वखासि समस्येभित्यमेकम् ॥

It seems to deal with the doubtful points in the Śata patha Brāhmana, which formed the subject of discussion among the Pārṣadas or the savants of the day

11A, इति पार्षद समाप्तम् ।

IX. begins :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथऋग्यजुषं ।

अथादित्ये यजुर्वेदे भेदे माध्यन्दिनीयके ।

वक्ष्याम्यृगयजुषा सम्यक् विभागन्तु यथाश्रुतम् ॥

Colophon —

इति अष्टादशप्रपरिशिष्टानां मध्ये ऋगयजुष समाप्तमिति ।

Aufrecht says it is "the ninth parisista of Kātyāyana, his Sarvānukramani on the Rv and Vs"

It is not a Sarvānukramanikā, but a treatise for distinguishing Rks from Yajus in the Mādhyandina Samhitā of the White Yajur Veda The Samhitā has been systematically surveyed for the purpose from the beginning to the end, and processes shewn, of converting Rks into Yajus It goes without saying that these Rks are used as Yajus At the end, Kātyāyana says द्वे सहस्रे शते न्यूने is the number of the Rks and the number of the Yajus is अष्टौ सहस्राणि शतानि चाष्टावशीत्यन्यान्यधिकानि (?)।

975.

505 **इष्टकापूरणम् ।** *Istakāpurana*

For the MS see L 1311

It is the 10th parisista of Kātyayana and relates to the construction of a sacrificial altar

976

934. *The Same*

Substance country made paper $10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches Folia 5 Lines 7 on a page Extent in slokas 70 Character Nagara Date Sam 1933 Appearance fresh Complete

Post Colophon Statement —

श्रीसम्वत् १९३३ आषाढ़ शुक्ल १२ भौमवासरे शुभमस्तु ।

977

6147 *The Same*

Substance country made paper 8×3½ inches. Folia 6 Lines 6 on a page Extent in ślokas 42 Character modern Nāgara Appearance fresh Complete

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

अथात सुपर्णचित्यस्याभे कातीयसूत्रचैयम्ब्रुपद्धस्यानुव्याख्यास्यामः ।

तत्रैष्टकाप्रमाणम् ।

Colophon —

इति पूरणसूत्र समाप्तम् ।

Then it quotes a śloka —

कण्ठे यस्य विराजित च गरल मौर्ये च मन्दाकिनी, etc

978.

6182 *The Same (on Dronaciti)*

Substance country made paper 8½×4½ inches Folia 2 Lines 11+12+13 in all Extent in ślokas 60 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured Complete

Beginning —

श्री अथातो द्रोणचित्यस्य सहतस्याभे सुपर्णचित्यादिशेष व्याख्यास्यामः ।

तत्रेष्टकाप्रमाणानि ।

पञ्चाधिकान्यङ्गुलैश्चतुर्भि समचतुरस्रा नवभागा पादभाग एव तिर्यक् चतुर्भिः षडभागा पत्रैव तिर्यगष्टाभिस्त्रिभागोना अधामात्रैव तिर्यक् चतुर्दशभि षोडशभि सप्तपादादियाश्चिनी च, etc

Colophon —

इति द्रोणचित्यस्येष्टकापूरणम् ।

Then there are seven leaves of another manuscript, marked 3—9, containing the following colophons —

4A, इति निरूढपशुबन्धे देवमतं; 6A, अथ अग्नीषोमीयः, 7A, अष्टमोऽध्यायः; 8B, इति प्रातःसवनं, अथमाध्यन्दिनम्; 9A, इति माध्यन्दिनं सवनं, अथ तृतीयसवनम्; 9B, अथ सखेष्टिः, इति सोमे देवमतं।

979.

5042B. इष्टकापूरणभाष्यम्। *Iṣṭakāpūraṇa Bhāṣya*

By Karkācārya

Substance, palm leaf 14×1 inches Folia, 10 by counting Lines 4 on a page Character Udiya Appearance, discoloured. Complete

For Karka's bhāṣya on the same, see W p 63

Colophon:—

इति कर्काचार्यकृतौ इष्टकापूरणभाष्यम्।

There are eleven stray leaves kept in this number

980.

1218 कातीयपूरणभाष्यम्। *Kātiyapūraṇa Bhāṣya.*

By Yājñikadeva, son of Prajāpati Yājñika

Substance, country made paper 10×4½ inches Folia, 35 Lines, 10 on a page Character, Nāgara Appearance, tolerable Complete

A commentary on Istakāpūraṇa, the 10th of the 18 pariśiṣṭas of the Śrauta sūttra of Kātyāyana, belonging to the Mādhyandina Śākhā.

See Rep. 1901 to 1906, p 2.

See Peterson's 4th report, Extr. p 3.

981.

935. प्रवराध्यायपरिशिष्टम्। *Pravarādhyāyapariśiṣṭa.*

For the manuscript see L 1795.

This is the 11th pariśiṣṭa of Kātyāyanas

See my Report 1901 to 1906, p. 2.

Col. :—इति प्रवराध्यायसंज्ञक परिशिष्ट।

982.

1035 प्रवराध्यायः । *Pravarādhyāya*

Attributed to Laugākṣi Kātyāyana

Substance country made paper 9 x 3¾ inches Fols 10 Lines 7 on a page Extent in ślokas 100 Character Nāgara Appearance old.

There are two paginations The first covering 4 leaves contains an enumeration of pravaras or the founders of only two families, namely, Bhṛgu and Gautama and breaks off abruptly It gives also at the beginning the technicalities in connection with pravara The second pagination covers 6 leaves and contains an enumeration of the founders of the following Gottras —Jamadagni, Bharadvāja, Viśvāmittra Attri, Gautama, Vaśiṣṭha, Kāśyapa and Agastya Further, it discusses, in detail, the prohibition of marriage in the same Gottra, and in the same pravara even of a different Gottra

This is different from the above (Pravarādhyāya Pariśiṣṭa, described in L 1795), and from L 2586

See W p 54 and Oxf 387A

The manuscript begins —

अथातः प्रवरान् व्याख्यास्यामस्तदेतद् ब्राह्मण भवति भवयार्षेय प्रवृणीते वन्धोरेव नैत्यथो सन्तया इति ।

The beginning of the 2nd pagination —

अथ गोत्रप्रवरनिर्णयो वर्ण्यते ।
जमदग्निर्भरद्वाजो विश्वामित्त्रोऽत्त्रिगौतमौ ।
वशिष्ठकश्यपागस्त्या मुनयो गोत्रकारिणः ॥
एतेषां यान्यपत्यानि तानि गोत्राणि मन्यते ॥

It ends —

कात्यायनेन रचितो विप्राणां हितकाम्यया ।
अध्याय प्रवराख्योऽय पुरा ब्रह्मविनिर्मित ॥

Col —इति प्रवरनिर्णयः प्रवराध्यायः एकादशः परिशिष्टः ॥ श्री ॥

983

6148 *The Same*

Substance country made paper 10¾×5 inches Folia 9 Lines 9 per page Extent in slokas 200 Character modern Nagara Appearance fresh Complete

Beginning —

अथात प्रवरान् व्याख्यास्याम । तदेतत् ब्राह्मणं भवत्यार्षेयं वृणीते बन्धोरेव नेत्यथो सतत्या इत्येकं प्रवृणीते द्वौ वृणीते त्रीन् वृणीते

भृगूणामादितो व्याख्यास्याम etc

2B, इति कात्यायनप्रवराध्याये भृगुवंश 4B, इति कात्यायनीये प्रवराध्याये अंगिरोवंश, 5A, ०अत्रिवंश:, 5B, ०विश्वामित्रवंश:, 6B, ०कश्यपवंश:, 8A, ०वसिष्ठवंश: ०अगस्तिवंश: ।

(*Last Colophon*) —

इति कात्यायनकृतौ समाप्तः प्रवराध्यायः ।

End —पंक्तिपावनानामुपरिष्टाद्भवति य प्रवराध्यायमधीते य प्रवराध्यायमधीते ।

984.

1151 *The same here called* महापरिशिष्टम् ।

Mahaparisista

Substance country made paper 10×3½ inches Folia 8 Lines 9 on a page Extent in slokas 225 Character Nagara Appearance old Complete

Beginning —

श्रीगणेशाय नम ।

अथात प्रवरान् व्याख्यास्याम । तदेतद् ब्राह्मणं भवति आर्षेयं वृणीते बन्धोरेवेत्यथ सन्तत्या इत्येकं वृणीते द्वौ वृणीते त्रीन् वृणीते न चतुरो वृणीते पञ्च वृणीते न पञ्चातीतप्रवरान् वृणीते ।

End —अगस्तिमध्यमपुरस्तादिति होता पुरस्तात मध्यमवत् अगस्त्यश्च दिध्यध्वर्युः ।

Col —इति श्रीकात्यायनकृते महापरिशिष्टे अगस्त्ये वंश: ॥

985.

2533 प्रवराध्यायः । *Pravarādhyāya*

For the MS and the work see L No 2586.

986.

1777. प्रवरसंग्रहनिर्णयः or प्रवराध्यायः ।

Pravara Samgrahanirnaya or Pravarādhyāya

Substance country made paper 9¼×4 inches Folia 5. Lines 8 on a page Extent in slokas 80 Character Nagara Date Samvat 1730 Appearance fresh.

Colophon —

इति प्रवराध्यायः ।

Post Colophon —

समाप्तमिति । सवत् १७३० वरषे असाढ़मासे कृष्णपक्षे प्रथतीथे उदीचज्ञातिय उपाध्याय सवतसुत चदीरामेन लीपीत । लीपी भमय गीराधरः ।

It begins —

जामदग्ना वत्सा चीवत्सा सोनग्रायना वैगेष्टिया मायव्या मायुकेया माखिकेया मार्कण्डेया पाखिन्या वाल्मिक्यादीनां पच प्रवराः भार्गवच्यवनाप्नवान--ऊर्व्वजामदग्ना इति । चदृषियादीनां पचप्रवरा भार्गवच्यवननाप्तिसेनानूपा इति (?) विदविड्प्राचीन योग्यादीना पच प्रवरा भार्गवच्यवनाप्नवान ऊर्व्वजामदग्ना इति । न्यस्कवाधुलमौनमौकशार्कराचिसार्ष्टिसावर्णसालकायनजैमिनिजैनन्यायनिजाबादीना चय प्रवरा भार्गववैतहव्यसावेतसा इति श्वेतादीना चय प्रवरा भार्गववैन्यपार्थिवा इति मित्रयुआदीनां वाधस्रा इति ।

Not printed in Bibliotheca Sanskrita No 25

The last two are put in here, as, being fragmentary, they cannot be located and, for the convenience of reference should go along with other works of the same nature

986A.

8591. महाप्रवर । *Mahāpravara.*

By Bhāskara Sūri (with an anonymous commentary)

Substance, country made paper 10⅛×5¼ inches Fol a, 10 Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 160. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete

The text consists of 20 ślokas.

Begins :—

ॐ प्रियमुरसि दधानं कुक्षि कोटौ त्रिलोकीं
हृदि निजपरतत्त्वं स्वक्रिके स्वं शरीरं ।
मनसि करणवृन्दं नासिकाग्रे स्वदृष्टिं ।
प्रणवमपि मुखे स्व योगमूर्त्तिं नमामि ।

The object and scope of the work —

2 B, प्रागीतश्चात्र मिथो विवाह व्याघपर्याप्तमतोऽभिधास्ये ।
बौधायनारण्यनिवासिमत्स्यलौगाक्षिकात्यायनवृष्टमार्गम् ।

End :—

9 B, विद्वज्जनोपाङ्घ्रिसरोजभृङ्गो विद्योतितापायगभीरमार्गः ।
त्रिकाण्डभूपः प्रवरं समग्रं संक्षेपतो भास्करसूरिराह ।

The comm. begins :— अनेन श्लोकेनेष्टदेवतानमस्कारं करोति ।
योगेन उपलक्षिता मूर्तिः शरीरं यस्य स योगमूर्तिः

The comm. ends :—त्रीणि काण्डानि कर्मकाण्ड देवताकाण्ड-ज्ञान-
काण्डानि भूषणं यस्य स तथोक्तः प्रवरं समग्रं सकलं संक्षेपतो
भास्करसूरि राह ।

Colophon :—इति श्रीभास्करसूरिविरचित(तं)महाप्रवरभाष्यं समाप्तं ।

987.

929. छत्रधर्मशास्त्रम् । *Chh... [illegible]*

For the manuscript see L. 1794.

This has nothing to do with the [illegible]
in L. It rather relates to *wicks* [illegible]

work treats of the ways and means of a Brahmacāri, who lives by begging

This is the twelfth parisista of Katyayana

See W p 54 and Oxf 387A

988

6149 *The same here called* उंछशास्त्रं । *Unchasastra*

Being the twelfth parisista of Kātyāyana

Substance country made paper 9½ × 4½ inches Folium one Lines 14 in all Character Nagara of the eighteenth century Appearance old Complete

See Oxf 387A, W p 54 and L 1794, in all of which it is called उकृथशास्त्र ।

Beginning —

अथ ब्रह्मचारिव्रतमुञ्छवृत्तीनां प्रास्थानविधिं व्याख्यास्यामः etc, etc

Here उक्थवृत्तीनां in the place of उञ्छवृत्तीनां would give no sense

Colophon —

इत्युंछशास्त्र नाम परिशिष्ट समाप्तम् ।

989

6150 क्रतुसंख्या ।

Being the thirteenth parisiṣṭa of Kātyāyana

Substance country made paper 12×5 inches Fol s 2 Lines 12, 13 on a page Extent in slokas 100 Character modern Nagara Appearance fresh Complete

Colophon —

इति कात्यायनक्रतुसख्यापरिशिष्टम् ।

Then five slokas and a half with the following colophon —

इति क्रतुसख्यासग्रहः ।

Then come the other half of the sloka marked 6, and the 7th and the 8th slokas. The 9th breaks abruptly.

See W. p. 54 and Oxf. 387A.

An enumeration of the Vedic sacrificial rites.

990.

6151. निगमपरिशिष्टम् । *Nigamaparisista*

Being the fourteenth parisista of Katyayana.

Substance, country made paper 10×4¼ inches Folia 18. Lines, 9 on a page Extent in slokas, 450 Character, Nagara Date Samvat 1718 Appearance, discoloured Complete

Colophon :—

इति कात्यायनकृते चतुर्दशं परिशिष्टं समाप्तम् ।

Post Colophon :—

संवत् १७१८ पौषमासे कृष्णपक्षे सप्तमी चन्द्रवासरेण लिखितम् ।

शुभं भवतु । कल्याणमस्तु ॥

अद्येह वाराणसीस्थमोढज्ञातीयत्रैविद्य-उपाध्यायश्रियम्भ्रराजत्म-

हरिकृष्णस्येदं पुस्तकम् ।

लेखकपाठकयोः कल्याणं भूयात् ॥

Rules for the expansion, restriction and modification of the meanings of words used in Nigama, which here means Sruti and Brāhmana.

For the full description of Nigama-Parisista, see W. p 54.

In this MS, there are altogether 33 paragraphs, that is, one more than in the MS, described by Weber. The additional para. is between the 26th and the 27th paragraphs of that manuscript.

991.

933 *The Same*

For the manuscript see L. 1800 and for the work W p. 54 and Oxf 387A

992.

6152 यज्ञपार्श्वं । Yajñapārśva

Being the fifteenth pariśiṣṭa of Kātyāyana

Substance country made paper 10½×4 inches Folia, 15 of which the 14th is missing Lines 8 on a page Extent in ślokas 250 Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance old, repaired and discoloured Stitched in the middle

Rules for the guidance of those engaged in homa regarding the paraphernalia for the purpose such as the sort of kuśa to be used, the sort of kindling stick to be used, the sort of Brāhmaṇas to be fed and so on The word *parśva* in Yajna pārsva appears to mean side issues in a sacrifice

See I O. Catal No 382

As indicated by Eggling, it has two parts, both ending with the colophon —

इति यज्ञपार्श्वं समाप्तम् ।

The first part with 154 ślokas ends in 10B The second part consisting of 77 ślokas, does not appear to agree with the I O MS

See also Weber p 61

993.

6166 *The Same.*

Substance, country made paper 9½×5 inches Folia, 3. Lines 12 to 15 on a page Character Nāgara Date Saṃvat 1801 Appearance discoloured

It begins —

अथातो यज्ञपार्श्वं व्याख्यास्याम ।

स्थूल सूल कुशो गतिलो वादिनो व्याख्त कटिस्कन्दचिलोचनकुश्च

सलोचनसुष्कायोत्पन्नसो भावोद्दिष्ट व्याख्युसांपूयस्योधयुकङ् +

सारोत्वसारो ॥ (?)

लौकिके लोकमामान्ये क्वचादेमौ कृतं वया ।
अयच्छियमनायुष्यं होमं तत्र न कारयेत् ॥ १ ॥
न पैतृयच्छियो होमो लौकिकेऽसौ विधीयते ।
न दर्शेन विना श्राद्धमाहिताग्नेर्द्विजन्मनः ॥ २ ॥

The kārikās number 63, the last of which runs :—

यस्य यज्ञे न भुंजीत ब्राह्मणा वेदपारगाः । (?)
अफलं तद्भवेद्यज्ञं देवाना नोपतिष्ठति ॥ ६३ ॥

Colophon —

इति यज्ञपार्श्वपरिशिष्ट समाप्तम् ॥

Post Colophon Statement :—

सवत् १८०१ वर्षे ज्येष्ठमासे कृष्णपक्षे प्रतिपदा १ चन्द्रवारेण लिखितं संपूर्णम् ॥

See above, of which this is said to be an abstract (Laghu Yajñapārśva Pariśistam). But this shorter work seems to be the original work, of which the larger one is an amplification.

994.

993. **यजुर्वेदिहौत्रप्रयोग** *Yajurvedi Hauttraprayoga*

[हौत्रिकपरिशिष्ट ।]

For the manuscript see L. 2062

It is a manual for the use of Hotrpriest The Hotr Priest is concerned only with the Ṛgveda The present work contains directions for the guidance of the Hotā, as given in the Yajurveda. See I O Catal No 388

Aufrecht says that this is the 16th pariśista of Kātyāyana.

Post Colophon Statement :—

सवत् १७०५ समये माघे मासे कृष्णपक्षे ।

995.

6153. *The Same.*

Substance, country made paper 10×4¼ inches Folia, 19 Lines, 13 on a page Extent in slokas 570 Character Nagara Date, Samvat 1866 and Saka 1731 Appearance good Complete

Last Colophon :—

इति श्रीमत्कात्यायनाचार्यकृतवाजसनेयिहौत्रिके पञ्चमोऽध्याय. ।

Post Colophon :—

संवत् १८६६ शके १७३१ पौषमासे शुक्लपक्षे दशम्यामिन्दुवासरे समाप्तिमगमत् ।

नारायणात्मजहरिमुञ्जोपनामकेन लिखितम् ।

996.

6160 **हौत्रिकपरिशिष्टभाष्यम् ।** *Hautrika Parisista Bhāṣya*

By Karkopādhyāya

Substance, country-made paper 10×4½ inches Folia, 30 Lines, 7 on a page Extent in slokas, 800 Character, Nagara of the nineteenth century Appearance, fresh Complete

Last Colophon —

इति श्रीकर्कोपाध्यायकृतौ हौत्रिकपरिशिष्टभाष्ये पञ्चमोऽध्यायः ।

See W p 64

997.

6154

Substance, country made paper 12×5 inches Folium one Lines, 17 in all Character, Nāgara Date, Samvat 1941 Appearance, fresh

Contains the 17th and the 18th parisistas of Kātyāyana

XVII. प्रसवोत्थान Prasavotthāna (on the re kindling of the domestic fire for the purpose of cooking food to be offered to the Gods and the manes)

Beginning —

श्रीगणेशाय नम ।

अथ समाङ्गिति होवाच—भगवन् याज्ञवल्क्य उत्सन्नाग्नीनां को विधिः स्यात् । स होवाच । देवपितृमनुष्याणां निर्वपणाय पाकयज्ञस्तर्पणे प्रसवार्थविधि वक्ष्यामि । अनेन विधिनाग्निमुपसमाधाय ब्राह्मणाना न वृथा पाको भवति ।

Ends in 1A —

इति प्रसवोत्थान नाम सप्तदशम परिशिष्ट समाप्तम ।

XVIII कूर्मलक्षण । Kurma Laksana (Being concern ed with the kind of turtle which is required to be buried under the Fire Altar,

Beginning —

मन्त्रब्राह्मणकल्पज्ञश्चित्या कूर्म्म चिनोति य ।
स चेत् कूर्म्मो भवेत्तत्र प्रायश्चित्त कथ भवेत् ॥
गायत्र्यष्टसहस्रन्तु जुहुयुस्तत्र ऋत्विज ।
प्रायश्चित्ते कृते तस्मिन् कूर्म्मलक्षणोदधीयते ॥

There are altogether ten slokas

Colophon —

इति कूर्म्मलक्षण नाम अष्टादशम परिशिष्टम् १८ समाप्त ।

Post Colophon —

स १८४१ भाद्रो वदी ५ पडित बालमुकुन्दस्येदम ।

998

1927 **मूल्याध्यायः वा मूल्य-संग्रहः ।** *Mulyadhyaya or Mulya Samgraha*

For the MS and the work, see L 4120

Post Col —

शके १७५६ विश्वावसुसवत्सर पौष कृष्ण ७ तद्दिने समाप्तम् ।
हस्ताक्षर विनायक भटहतवकर्णे । हे पुस्तक नाना दीक्षित भागवत टोके काशा चे असे ॥

999.

6174. *The Same.*

Substance, country made paper 9¼×3¼ inches Folia 2 Lines, 9 on a page Character, Nagara. Appearance, discoloured and wornout

There are two leaves, marked 1, 2, although they belong to two different MSS. Both of them contain Mūlyādhyāya of Kātyāyana in 5 ślokas, with the same disquisitions in prose on the subject of Dakṣiṇā etc The first breaks off *in the middle of a verse from Smṛti, in corroboration* of what is stated in Mulyādhyāya The second leaf, in the second line of which Mulyādhyāya begins, contains *the whole thing, and it is dated Saṃvat 1660*

For the topics treated of here, see our Catal No 1002

This is one of the Ksepaka Sūttras attributed to Kātyāyana regulating the valuation of cattle, etc For a collection *of Ksepaka Sūttras, see Catal. No. 1003*

The text ends in the first line of 2B :—

इति मूल्याध्यायः।

Then follows the disquisition, at the end of which, again, we have the colophon :—

इति मूल्याध्यायः समाप्त ।

Post Colophon :—

संवत् १६८० वर्षे श्रावणवदी १० रवौ+ + ग्रामद्वास्थाने
अग्निहोत्री विष्णुदासुत चक्रपाणि अग्निहोत्रीणा लिखीत।

1000.

5550. कात्यायनमूल्याध्यायविवरणम्। *Kātyāyana-Mūlyādhyāyavivarana*

By Gopāla

Substance, country made paper 9¼×4¼ inches Folia, 3 Lines, 13 on a page Extent in ślokas, 125 Character Nagara Appearance, old and discoloured Complete Date, Saṃ 1750

Gopāla's commentary on Kātyāyana's Mūlyādhyāya, begins thus —

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीगोपालं गोपगोपीपरीतं

नत्वा सम्यक् श्रीगुरून् जीवदेवान् ।

मूल्याध्याये भाष्यमेतद्विधत्ते

गोपालः श्रीयाज्ञिकानां हितार्थम् ॥

तत्रादौ आचार्य्याः अभ्यर्हितत्वात् सर्व्वयागप्रदेयत्वाच्च गोमूल्यमेव वदन्ति ।

Colophon —

इति कात्यायनकृते मूल्याध्याये गोपालकृतं विवरणं समाप्तम् ।

Post Colophon Statement — सं १७५० ।

1001.

931 *The Same*

For the manuscript see L 1796

The Post Colophon Statement —

संवत् १८९९ भा० शु० ७ गुरुवासरे शुभं भूयात् ।

1002

6093 **मूल्याध्यायविवरणम् ।** *Mūlyādhyāya vivarana*

By Vaidyanātha Pāyagunde with the Text.

Substance country made paper 10×4½ inches Folia 64 Lines 17 on a page Extent in ślokas 3200 Character Nāgara. Samvat 1838. Appearance fresh Complete

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

मुकुललसितभालं कुण्डलामण्डिताङ्गं

गलधृतमणिमालं वेणुनादे रसालम् ।

शशभिवरसशील कामिनीमोहशाल

निजजनकुलपाल नौमि गोपालबालम् ॥

व्याख्यातु वैद्यनाथोऽह श्लोकान् कात्यायनोदितान् ।

प्रणमामि गणेशान सावर्ण गिरिशं गुरुम् ॥

तत्र तावत् सकलकर्म्मणां साक्षात् परम्परया वा नारायणप्रीतिफलकत्वेन श्रीनारायणप्रीत्यर्थं स्वस्वश्रुतिस्मृतिसूत्रादिविहितावश्यकनित्यनैमित्तिकश्रौतस्मार्त्त कर्म्मानुष्ठाने प्रथमजो गौर्दक्षिणा प्रथमजो वत्सो दक्षिणेत्यादिना स्वस्वश्रुति स्मृतिसूत्रादिषु प्रत्यक्षगोदानादीनि दक्षिणात्वेन कर्त्तव्यतयाम्नातान्यधिकारिणां ॥

स्वपरिशिष्टेषु तत्प्रतिनिधीन मूल्यरूपानाह सार्द्धपञ्चपणैरेकार्थ्यपार्द्धपणेन च ।

तथाहि— दक्षिणात्यर्णिका गावश्चतुष्कार्षापणो वरः ।

रूपे पटकार्षापणका अष्टावनडुहि स्मृता ॥

End —इदममुकमानेन गोमूल्यं अथ गोनिष्क्रय इति वा प्रयोगेऽपि बाधकाभाव इत्याऽऽहरिति सर्व्वसिद्धिरिति शिवम् ।

गोपालकामदवाभ्यां कृता व्याख्या विसङ्कुला ।

लक्ष्मि च विदुषा प्रेमकारिणी नौप्यह तत ॥ (?)

यत्नेरणात् प्रवृत्तोऽह मूल्यार्थाय सतां प्रिये ।

पायगुण्डाख्यको भट्टवैद्यनाथो यथामति ॥

व्याख्यातवान् प्रयासेन कात्यायनवचो हि तत् ।

तुष्टोऽस्तु दक्षिणामूर्त्तिर्दक्षिणाविस्तृतः सदा ॥

Colophon —

इति श्रीमत्पायगुण्डोपाख्यवैद्यनाथविरचित मूल्याध्यायविवरणं समाप्तम् ।

Post Colophon Statement —

संवत् १८८८ शुभकनाम संवत्सरे आश्विन वद्य १ अतीयायामिदं पुस्तक समाप्त बुधवासरे ।

श्रीमच्छशाखयाधिपतये नम ।

58A, अथ यज्ञमूल्यमाह, अथ दानमूल्यमाह, 58B, अथार्तिमूल्यमाह,

अथ स्यन्दनीमूल्यमाह, अथ निष्कमूल्यमाह, 61A, अथ रथमूल्यमाह, अथ दोलामूल्यमाह, 61B, अथ गृहमूल्यमाह, अथ पशमूल्यमाह।

The authorities quoted are —

1A, भविष्यपुराण, 2A, अङ्गिरा, 2B, आपस्तम्ब, 4B, विश्वहेमकोषाच्च, 6A, याज्ञवल्क्य, 7B, वृहस्पति, 8B, हेमाद्रौ विष्णुगुप्तोक्ते, 10A, द्वैतनिर्णय, 10B, याज्ञवल्क्य, 12A, प्रायश्चित्तचन्द्रिका, मयूखकौस्तुभ भाष्यादिकृत्, कर्क, दानरत्नावली, 13A, नन्दिपुराण, 15B, गोपाल 18B, विष्णु, 19A, मेदिनीकोष, 21B, विद्यारण्यस्वामी, 22A, कालिका पुराणात्, 29A, मेधातिथि, 31A, मिताक्षरा, 32A, विज्ञानेश्वरमदन पारिजातभट्टादि, वशिष्ठ, 32A, मनु, 32B, शङ्खलिखितौ, 33B, षट त्रिंशन्मत, 36A, पराशर, पैठीनसि, 38B, वशिष्ठ विज्ञानेश्वर-मध्यार्णव मदन पारिजाता, 42A, नारदीय, 45B, गागाभट्ट, रायमुकुट, 47A रामायण, 47B, कामदेव, महाभाष्यकृत्, 60A, शूलपाणि, 61A शान्ति रत्न, हरिवंश।

1003.

6161 क्षेपकसूत्राणि। *Kṣepaka Sattras*

Substance country made paper 9×4 inches Folia 5 Lines 9 on a page Character modern Nagara Appearance fresh

Of the nature of the Pariśiṣtas There is a class of short works, attributed to Kātyayana, called Ksepakasūttra—see my report for 1901—1902 to 1905—1906 The present MS was meant to be a collection the Ksepakasūttras but it is incomplete The suttras, are separately, given here

I अथातः शौचविधिं व्याख्यास्यामः। दूरं गत्वा दूरतरं गत्वा यज्ञोपवीतं शिरसि दक्षिणे कर्णे वा कृत्वा काष्ठन्तर्धानं कृत्वोपविशेत् उत्तरतो निशायान्तु दक्षिणतः उभयोः सन्ध्ययोरुदङ्मुखोऽप्युदकगोसमीपं वृक्षमूलं चतुष्पथं गोष्ठं देवब्राह्मणसन्निधिं दहनभूमिं दहनविच्छिन्नदेशं इति दशदेशान् वर्जयित्वा मूत्र पुरीषयोः कुर्यात्।

गृहीतभ्रिग्नश्चोत्थाय मृद्भिरभ्युद्धृतैर्जलैः ।
गन्धलेपक्षयकरं शौचं कुर्य्यादतन्द्रितः ॥, etc.

It ends in 1B.

II. 1B. अथ <u>आचमनविधिं</u> व्याख्यास्यामः प्रक्षालितपाणिपादः शुचौ देशे उपविष्टः प्राङ्मुख उदङ्मुखो वा बद्धशिखः यज्ञोपवीत्यतिजान्वोर्मध्ये करौ कृत्वा द्रव्यान्तरासंस्पृष्टाभिः गन्धरूपरसस्पर्शाभिश्रमप्राप्ताभिः फेणबुद्बुद(बुद्धि)-रहिताभिरवर्षधारागताभिः अशूद्राद्यावर्ज्जिताभिरद्भिः द्विजातयो यथाक्रमेण हृत्कण्ठतालुगं (?) दक्षिणहस्ते ब्रह्मतीर्थेनाचामति ।

III. 2A. *अथ* <u>स्मार्त्ताचमनं</u> *व्याख्यास्यामः* कर्त्ता हस्तौ पादौ प्रक्षाल्य धृतशुद्धाधोवस्त्रोत्तरीयो बद्धशिखो बद्धकच्छो दर्भपाणिः प्राङ्मुख उपविश्य उदकपात्रे जलमादाय दक्षिणकरे गृहीत्वा वामतर्ज्जन्या संस्पृश्य मुक्ताङ्गुष्ठकनिष्ठेन संहतत्र्यङ्गुलिना (संहतान्त्रिरङ्गुलिना) करेण माषमज्जनपरिमितं जलं विप्रस्त्रिः पिबेत्, *etc., etc.*

IV. 2A. अथ <u>स्वस्तिवाचनम्</u> ।

ऋद्धिपूर्त्ते ऋद्धिविवाहान्ता अपत्यसंस्कारप्रतिष्ठोद्यापने पूर्त्त तत्कर्मण-श्चाद्यन्तयोः कुर्य्यात् । शुचिः स्वलङ्कृतो वाचयिता तथाभूते सद्मनि मङ्गलसम्भारान् सम्भृत्य युग्मान् ब्राह्मणान् प्रशस्तान् लक्षणसम्पन्नान् गन्धादिभिरभ्यर्च्य दक्षिणया तोषयेत् ।

V. 3A. अथातः <u>पुण्याहदेवदेवता</u> व्याख्यास्यामः ।

पुण्याहं वाचयिष्यन् नाम गृह्णीयादसौ प्रीयतामिति विवाहस्याग्निरौपासनस्य अग्निसूर्य्यप्रजापतयः स्थालीपाकस्य अग्निः गर्भाधानस्य ब्रह्म पुंसवनस्य प्रजापति सीमन्तस्य धाता

VI, 1A. अथ <u>सार्पदैवते जातानां विधानं</u> *व्याख्यास्यामः तत्र* मूलवृद्धि-पर्य्यासेन पीडा भवति ततः सम्प्राप्ते सार्पे विधानं कुर्य्याद्धर्म्मं कारयित्वा स्वस्तिकश्च कृत्वा भद्रे आग्नेयादिचतुर्विदिक्षु चत्वारः(?) कलशान् सहिरण्यान् स्थापयित्वा ततो मध्ये पञ्चमं कलसं स्नानार्थं तीर्थोदकपूरितं वचामुराप्रियङ्गुनागकेशरं च क्षिप्त्वा ततो जपः कार्य्यः ।

VII 1B अथ कात्यायनोक्तसूत्रगर्भविधिर्लिख्यते ।

अथ गर्भाधान । स्त्रियाः पुष्पदर्शनादूर्ध्वं चाला त्रिरात्रा वा तस्मिन्नेव दिवा आदित्य गर्भमित्यादि यमवेच्छते ।

Garbhâdhâna breaks off abruptly.

1001

6162 शौचविधि । Saucavidhi of Kâtyâyana

Substance country made paper 8¾×4¼ inches Folia 3 Lines 9 on a page Twenty slokas of the anushtup metre Character modern Nâgara Appearance fresh Complete

One side of fol 2 is left blank, although there is no gap

See Saucavidhi in the last number of which this is a metrical version

Beginning —

ॐ नमो श्रीगणेशाय नमः ।
अथात शौचविधि व्याख्यास्यामः ।
दूराद्दूरतर गत्वा दूरात् परतर व्रजेत् ।
नैर्ऋत्या दिशि वायव्यां वस्त्रेण प्रावृत्तशिर ॥ (?)
यज्ञोपवीत कण्ठे तु कर्णे वा चैव विन्यसेत् ।
उपविश्य तृणे काष्ठे मूत्र गन्धनमुत्सृजेत् ।
दिवा उदङ्मुखश्चैव रात्रौ स्याद्दक्षिणामुखः ।
एव मूत्रपुरीषाभ्यामुभे सन्ध्ये उदङ्मुख ॥, etc

Colophon —

इति कात्यायनेनोक्त विधिराचमन स्मृत ।
य कुर्यात् प्रातरुत्थाय प्राप्य श्रेष्ठद्विजोत्तम ॥ १८ ॥
यथोक्तफलमाप्नोति स्नानादिकर्मणा क्रिया ॥ १९ ॥ (?)
स्थित्वा सध्यास कर्मस्थमद्रायस्य उदङ्मुख । (?)
कुर्यान्मूत्रपुरीषे तु रात्रौ चेद्दक्षिणामुख ॥ २० ॥

The beginning :—

श्रीगणेशाय नमः, etc , etc.

यस्य निःश्वसितं वेदाः, etc , etc.

यस्य स्मरन्ति नामाद्धि नित्यं वैयाघ्रपादभवाः ।

तस्य पुत्रमरूपस्य वन्दे चरणपङ्कजम् ॥

भवानीतनयं वन्दे मुनिं कात्यायनं तथा ।

पितरं मातरं वृद्धान् भाष्यकारान् परानथ ।

कुर्व्वे पारस्करस्नानपरिशिष्टे परिश्रमम् ॥

अथातो नित्यस्नानम् ।

विधास्यत इति सूत्र शेषः ।

End :— श्रीदक्षिणामूर्त्तिपदप्रसादात्

कात्यायनस्नानविधायिसूत्रे ।

छागाभिधो याज्ञिकचक्रचूड

चिन्तामणिर्भाष्यमिदं चकार ॥

1009.

6236. (कात्यायनीय) त्रिकण्डिकास्नानसूत्रव्याख्या

(Kātyāyanīya) Trikaṇḍikā Snāna-Sūtra Vyākhyā

By Caṇḍeśvara Thakkura

Substance country made paper 10×5 inches Folia, 3 Lines, 14, 16 on a page *Extent in ślokas, 130 Character, modern Nāgara Appearance,* fresh. Complete

This is included in the series of works written by Caṇḍeśvara under the common title of Gṛhastharatnākara

Colophon —

इति ठक्कुरश्रीचण्डेश्वरकृते गृहस्थरत्नाकरे त्रि० सू० व्याख्या ।

Beginning :—

अथातो नित्यस्नानमित्युपक्रम्य विष्णोर्वा स्मरणमितिसूत्रम् ।

उपगृह्य इत्यनेनापि उपगृह्य हस्त कुशग्रहस्त इत्यर्थः ।

1010.

6223. कात्यायनीयस्नानसूत्रभाष्यम् । *Katyayaniya Snana sutra Bhasya.*

By Gangadhara (Yajñika).

Substance, foolscap paper 10×5 inches Folia 30 Extent in slokas, 800 Lines, 1 on a page Character, Nagara Appearance fresh Complete

Colophon :—

इति श्रीमद्गङ्गाधरयाज्ञिकविरचितं श्रीमत्कात्यायनीयस्नान-
सूत्रभाष्यं समाप्तम् ।

Beginning :—

यस्य निःश्वसितं वेदाः, etc , etc
यस्य स्मरन्ति नामानि नित्यं वैष्णवशाम्भवाः ।
तस्य पुरुषरूपस्य वन्दे चरणपङ्कजम् ॥ २ ॥
भवानीतनयं वन्दे मुनिं कात्यायनं तथा ।
पितरं मातरं वृद्धान् भाष्यकारान्तरांस्तथा ॥

The object of the work

कुर्वे पारस्करस्नानपरिशिष्टे परिश्रमम् ॥ ३ ॥
अथातो नित्यस्नानं विधास्यत इति सूत्रशेषः ।

See our Catal No 1008 (?)

1011.

2968. कात्यायनगृह्यसूत्रम् । *Katyayana Grhya-Sutra*

Substance, country made paper 11×4½ inches Folia, 26 Lines, 9 on a page Character, Nagara Appearance fresh Complete in 6 chapters

It begins —

श्रीकात्यायनोक्तं गृह्यसूत्रम् अथातः पाकयज्ञान् व्याख्यास्यामः ।
अभिसमावर्त्स्यमानो यत्रान्त्यां समिधमभ्यादधानमग्निमिन्धीत वै
वाह्यं वा दायाद्यकाल एके इत्यादि ।

The last colophon runs thus :—

इति षष्ठोऽध्यायः । समाप्तोऽयं गृह्यसूत्रग्रन्थः ।

This is different from Pāraskaragṛhyasūtra

1012.

6196. सर्व्वानुक्रमसूत्र । *Sarvānukramasūtra*

Being a general index to the Kātiya Gṛhya sūtra.

Substance, country made paper 12×5 inches Folia, 3 Lines, 10 on a page Extent in slokas, 90 Character, Nāgara of the nineteenth century Appearance, fresh Complete

The three leaves are marked 22, 23, 24 and apparently formed part of a big manuscript, containing many other works.

It begins :—

श्रीगणेशाय नमः । कात्यायनाय नमः । ॐ ये ते शतं वामदेव-
त्रिष्टुप् लिङ्गोक्ता अयाग्ने वामदेवस्त्रिष्टुप् अग्निः । देवागातु-
विदो गौतमो गायत्र्यग्नि । etc, etc

23A, इति सर्व्वानुक्रमसूत्रे प्रथमोध्यायः समाप्त ।

23B, ०द्वितीयोध्याय ।

(Last colophon)—

इति श्रीगृह्यसूत्रस्य सर्व्वानुक्रमसूत्रे तृतीयोऽध्यायः समाप्तः ।

Post Colophon :—

बालमुकुन्देन लिखितं स्वार्थं परार्थं च ।

It ends —

चतुर्विंशत्यक्षराणि चतुर्भिरधिकं क्रमात् ।
ज्ञेयानीमानि छन्दांसि कर्म्माणि फलसिद्धये ॥ इति ॥

1013.

1419. पारस्करगृह्यसूत्रम् । *Pāraskara Gṛhya Sūtra.*

Substance country-made paper 9×4 inches Folia, 119 Lines 4, 6 on a page. Character Nāgara Date, Samvat 1904 Appearance, fresh Complete

Printed by the late Mahārāja of Hatwa with the commentaries of Karka, Harihara, Jayarāma and Gadadhara

Post Colophon —

श्रीसंवत् १६०७ भाद्रपदशुक्ल ११ सोमवार मूले ह्युपनाम-
गङ्गाधरेण लिखितम् । श्रीविश्वेश्वरार्पणमस्तु । श्रीसूर्याय नम ॥

1014.

1790 *The Same*

Substance country made paper 7×3½ inches Folia 61 Lines 7 on a page Character Nagara Appearance old Complete

1015

887 *The Same*

For the manuscript see L 1168

Post Colophon Statement —

संवत् १८२२ कार्तिककादश्या । (?)

1016.

280 *The Same*

Substance country made paper 9¼×4¼ inches Folia 31 Lines 6 on a page Extent in slokas 240 Character Nagara Appearance tolerable

Col —इति गृह्यसूत्रप्रथमकाण्ड समाप्तम् ।

Post Col Statement —

श्रीकाशीश्वरविश्वेश्वरकालभैरवार्पणमस्तु । हस्ताक्षर भवानी
शङ्कर ज्योतिषी ।

A fragment containing the first chapter of Paraskara Gṛhya Sūtra

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः । अथातो गृह्यस्थाली-
पाकानां कर्म ।

End —हृदयमालभ्य पूर्ववत् सव्येन पाणिना उपस्थ अभिमृशति । भग

प्रणेतरीति प्रागुतिदानीमिति रेतो-मूत्रमिति मन्यन्ते। गायत्रेणेति प्रतिमन्त्रं मन्त्रयति पुत्रकामोऽभिगच्छेन्नित्यं । २४ ।

The Garbhādhāna ritual at the end of the first chapter is not found in the printed text

1017.

1130. *The Same.*

Substance, country-made paper 10¾×4¼ inches Folia, 48 Lines, 7 on a page Extent in slokas 600 Character, Nagara Date Sam 1910, Saka 1775 Appearance, fresh Complete in three chapters

Post Col. :—संवत् १९१०, शाके १७७५ ।

1018

1222 *The Same.*

The present number consists of three batches of leaves

I Folia, 16 8½×4½ inches Lines, 7 on a page Character, Nagara Appearance tolerable.

II *Folia, 13 to 29 9×5 inches Lines, 7 on a page Character, Nāgara Appearance, very old*

These two batches complete the Grhya sūttra

III. Folia, 17 to 26 Continued from the first batch

1019.

11228. *The Same.*

Substance, country made paper 9×3½ inches Folia, marked 14—20, Lines, 5 on a page. Character, Nagara. Date, Samvat 1686 Appearance old and discoloured.

A mere fragment containing kandikās X—XVII (the last kandikā) of the second kānda

Col. :—इति श्रीगृह्यसूत्रे द्वितीयकाण्डं समाप्तं ।

Post Col. :—शुभमस्तु । ग्रन्थसंख्या २१० संवत् १६८६ समए सावनवदि षउथी ४ ।

1020.

831 गृह्यसूत्रविवरणम् । *Gṛhyasūtravivaraṇa.*

By Karkopādhyāya

For the manuscript see L 1679

14B, इति कर्कोपाध्यायकृते गृह्यभाष्ये प्रथमकाण्डे सांवत्सरिकस्य चूडाकरणम् ।

25A, इति श्रीकर्कोपाध्यायकृतौ गृह्यभाष्ये द्वितीय काण्ड समाप्त ।

35, इति कर्कोपाध्यायकृत गृह्यविवरण समाप्त ।

Post Col —

संवत् १८७८ रामाय नमो नम ।

Rajendralāla takes it for a comm on Apastamba Gṛhya sūtra But it quotes in the beginning ' Athato Gṛhyasthalipakakānāmkarma " (which is the first sūtra of the Pāraskara Gṛhya sūtra)

1021.

1223 *The Same*

Substance country made paper 11×4½ inches Folia 28 Lines 11 on a page Extent in slokas by a statement in manuscript 1400 Character Nagara Appearance old Complete

Post Colophon —

उपाध्याय रघुरामस्य पुस्तकम् ॥

1022

6458 *The same (with the Text)*

Substance country made paper 9¼×5 inches Folia 52 Lines 11 on a page Extent in slokas 1100 Character Nagara Date Sam 1931 Appearance fresh

To the end of the third kānda The text is marked by rubrics

There are two colophons at the end

51B, इति श्रीकर्कोपाध्यायकृतौ पारस्करगृह्यभाष्ये तृतीय काण्ड समाप्तं ।

Post Colophon :—

शुभमस्तु । बालमुकुन्दस्येदं पुस्तकं । स १६९१ भाद्रपदकृष्णमन्दवासरे ।

Again, after two lines, the same colophon —

इति श्रीकर्कोपाध्यायकृतौ गृह्यभाष्ये विवरण समाप्तम् ।

गृह्यभाष्यं तृतीयकाण्ड समाप्तम् ।

Post Colophon —

बालमुकुन्दस्येदं पुस्तकं । श्रीरस्तु ।

1023.

6100. **पारस्करगृह्यविवरण ।** *Paraskara-Grhya-Vivarana*

By Bhartr Yajña

Substance country made paper 9×3¾ inches Folia, 68 Lines 8 on a page Character Nagara of the eighteenth century Appearance old and discoloured

A mere fragment

Beginning — श्रीगणेशाय नमः ।

श्रौतान्याधानादीन्युक्तानि कर्म्माणि तदनन्तरं स्मार्त्तान्यधानि विधीयन्ते । तत्रैतदादिम सूत्र अथातो गृह्यस्थालीपाकानां कर्म्म व्याख्यास्य इति सूत्रशेषः ।

29B, इति भर्त्तृयज्ञकृतौ पारस्करगृह्यविवरणे प्रथम काण्ड समाप्तम् ।

55A, इति ० द्वितीय काण्ड समाप्तम् ।

The third breaks off abruptly

1024.

91 **पारस्करगृह्यभाष्य ।** *Paraskara Grhya Bhāsya*

By Gadadhara

Substance country made paper 8¾×5 inches Folia 41 Lines, 9 on a page Extent in slokas 616 Character Nāgara Appearance old Incomplete

It begins thus —

श्रीगणेशाय नमः ।
आविर्भूतस्वतुर्द्धा य कपिभि परिवारित ।
हतवान् राक्षमानीक राम दाशरथि भजे ॥
स्वाभिप्रायेण हि मया न किञ्चिदिह लिख्यते ।
किन्तु वाचनिक सर्व्वमतो ग्राह्यश्च निर्भयै ॥

अथातोधिकार इत्यादिना श्रौतानि कर्म्माण्युक्तानि तदनन्तर स्मार्त्तानि विधीयन्ते । तत्रैतत् प्रथम सूत्रम । अथातो गृह्यस्थालीपाकाना कर्म्म । उच्यते इति सूत्र शेष ।

1025

6456 *The same (with the Text)*

I

Substance country made paper $11_8 \times 5\frac{1}{4}$ inches Folia 59 Lines 18 on a page Extent in slokas 1600 Character Nagara Date Samvat 1716 *Appearance discoloured Part I complete*

For the beginning of the commentary see above and L 832

Colophon —

इति श्रीसमाडवामनात्मजदीक्षितगदाधरकृते पारस्करगृह्य सूत्रभाष्ये प्रथमकाण्ड समाप्त ।

Post Colophon —

श्रीविश्वेश्वरार्पणमस्तु । सवत् १७१६ विजकसवत्सरे आषाढे मासे कृष्णपक्षे द्वादश्या तिथौ इन्दुवासरे भरणीनक्षत्रे सुकर्म्मायोगे वाराणस्यां प्राग्रदेश लिखित ।

शुभमस्तु । यादृश, etc , ग्रन्थसख्या ४५०० (?)

II

Substance country made paper $11\frac{3}{4} \times 5_8$ inches Folia 31 of which the first five are a restoration Lines 19 on a page Extent in slokas 2100 Character Nāgara Date Samvat 1716 Part II complete Both written in the same hand

Last Colophon :—

इति श्रीत्रिरमिचित्सम्राट्स्थपतिश्रीमद्वाय्याज्ञिकवामनात्मजदीक्षितगदाधरकृते सीतायज्ञे पदार्थक्रमः ॥ समाप्तं द्वितीयं काण्डम् ।

Post Colophon :—

संवत् १०१६ आश्विनवदि ८ तद्दिने शङ्करेण सूत्रभाष्यं लिखितं। शुभमस्तु ॥

Beginning :—

ॐ श्रीगणेशाय नमः etc., etc.

चूडाकरणमाह साम्वत्सरिकस्य चूडाकरणं, etc., etc

It ends :—

स्त्रियश्च वलिहरणं कुर्युरिन्द्रादिभ्योऽन्येभ्यश्च क्षेत्रपालादिदेवताभ्यो उद्धाचारेण । ततो ब्राह्मणभोजनम् ।

1026.

5968A. **संस्कारगणपति ।** *Saṃskāra-gaṇapati*

being a comm on **पारस्करगृह्यसूत्र ।**

By Rāmakṛṣṇa, son of Koneri.

Substance, country-made paper 11×5 inches Folia, 405 Lines, 9 on a page. Character, Nagara Date, Saṃvat 1935 Appearance, fresh

Written in two different hands—the first and the older ends in the 120th leaf, the rest being written in the second hand.

It contains the first kāṇḍa See I.O. Catal. No. 358—59.

Last Colophon :—

इति श्रीप्रथमशाखीयरामकृष्णविरचिते पारस्करगृह्यसूत्रविवरणे संस्कारगणपतौ कपिलषष्ठितोत्सर्जनप्रयोगविधानं । प्रथमकाण्डं समाप्तम् ।

Post Colophon —

भाद्रपदशुक्लपक्ष २ शुक्रवासरे लि० नायरामब्राह्मण काश्यां मध्ये। १६३५ कार्त्तिक सु० रवौ। बालमुकुन्देन लिखापित खिरवकौनजमुनाकायथिन् ग्रन्थ स १०५००।

The genealogy of the author's patron begins in the second verse In the 5th verse the author's patron is said to be— विपूर्व्वजयसिंहदेव = विजय सिंह। See below

In our MS the name of his capital is यदुपत्तन, *while in* the MSS of the I O it is either मदुपत्तम or मदुपत्तन।

श्रीविन्ध्याचलदक्षिणे सुललिते देशे च पुण्यालये

चातुर्वर्ण्यसमाकुले बहुविधे नाम्ना यदु(?)पत्तने।

तत्रासीन्निजवंशवर्द्धनकर, etc , etc

The fifth verse gives the name of the family, of the author's patron The I O MS reads *सेंगरवंशो भोरे,* while our MS reads सेंगरवंशवीर Sengara Vansa is well known, to which Bhagavanta Raya the patron of Nilakantha, the author of Bhagavanta Bhaskara belonged Their influence in the 16th, 17th, 18th centuries was the greatest in the country where the Chambal falls into the Yamuna

The sixth verse in the present manuscript runs —

सम्यागतौविकलस्मात् काश्यां कौनेरदेवविबुध।

तत्सूनुसूनुरामकृष्णाख्य सूत्रविवरणं कुरुते॥

I O MS reads तत्सूनु राम० *The metre would be faulty,* if the reading of our MS is accepted

1027.

5968B *The Same*

Substance country made paper 10¾×4⅛ inches Folia 203 Lines 10 11 on a page Character Nagara Appearance new

It contains the second kanda up to the 12th kandika and a portion of the 13th

The author in the beginning of the first kānda, gives genealogies of his patron and of his own. The author's patron's name is Vipūrva Jaya Simha, which Eggeling takes to be merely Jaya Simha, while it should be Vijaya Simha. Again, Eggeling takes Vijaya Simha to be his grandfather. But *Vijaya Simha was, clearly, the patron of his father* (who obtained their livelihood from Vijaya Simha and lived at Benares) and, probably, of himself.

Colophon —

12B, इति प्रथमशाखीयरामकृष्णविरचिते पारस्करगृह्यसूत्रविवरणे संस्कारगणपतौ द्वितीयकाण्डे प्रथमकण्डिका, 16B, इति श्रीप्रथमशाखीय॰ द्वितीयकण्डिकाविवरणम्, 19B, ॰तृतीयकण्डिकाविवरणम्, 56A, ॰चतुर्थकण्डिका, 64A, ॰पञ्चमीकण्डिका, 94B, ॰षष्ठीकण्डिका, 101A, ॰सप्तमीकण्डिका, 104B, ॰अष्टमीकण्डिका, 168B, ॰नवमीकण्डिका, 186A, ॰दशमीकण्डिका, 191A, ॰एकादशकण्डिका, 197A, ॰द्वादशकण्डिका।

The MS. is written in two different hands, the first is older, going up to the 16th leaf.

1028.

6101 [पारस्कर]गृह्यसूत्रप्रकाशिका। *Pāraskara Gṛhya sūtraprakāśikā*

By Viśvanātha, son of Nṛsimha or Āśādhara and Ganjā Devī

Substance country made paper. 12 × 5 inches. Folia 105. Lines 10 on a page. Character Nāgara. Appearance fresh. Incomplete at the end.

For the beginning and the end of the work, see Ulwar Extr. No. 42.

At the end of the work the name of the author's grandfather is given as Sūrya Datta, that of his great grandfather as Lakṣmīdhara and that of his great great grandfather as Muñja, a native of Nandapura and a Nāgara Brāhmaṇa.

The Bhāsya is based on Gargasiddhānta Rajendralāla describes the work of Garga in L 1916, under the name of *Garga-Paddhati or Grhya-Paddhati*

The colophons in the incomplete MS

43A, इति श्रीपण्डितन्द्रसिद्धान्तजपण्डितविश्वनाथकृताया गृह्यसूत्रव्याख्याया आद्य काण्ड समाप्तम्, 82B, ॰द्वितीय काण्ड समाप्तिमगमत् ।

It goes up to the end of the 9th kandikā of the second kānda The MS has been left incomplete in the third kandika

It gives also the text, which begins in leaf 2B —

अथातो गृह्यस्थालीपाकाना कर्म्म ।

प्रोच्यत इति सूत्र शेष ।

1029

6571 सज्जनवल्लभाख्य कातीयगृह्यसूत्रभाष्य । *Katiya Grhyasuttrabhāṣya*

Entitled Sajjana Vallabha, by Jayarama

Substance country made paper $9\frac{1}{2}\times5$ inches Folia, 64+32 Lines 10—13 on a page Character Nagara. Appearance, fresh Complete Samvat 1936

Folia 1—64 contains the comm on the first two chapters

This part is written in two hands, one larger and the other smaller The latter begins in 17B and goes to the end

इत्याचार्य्यवल्लभसुतजयरामकृते सज्जनवल्लभे गृह्यभाष्ये द्वितीयकाण्ड-विवरण समाप्त ।

46A, इत्याचार्य्यजयरामकृत गृह्यभाष्ये सज्जनवल्लभाख्ये प्रथमकाण्ड विवरण ।

. Foll 1—32 contain the last few lines of the second kānda and the whole of the third

Last Col —इति श्रीमत्कातीयगृह्यसूत्रभाष्ये सज्जनवल्लभाख्ये जय रामकृतौ तृतीयकाण्डविवरणं समाप्त ।

Post Colophon –

सम्वत् १९३६ शके १७८६ आश्विन कृष्ण अमावास्यायां मद-वासरे लिखि० सद्यातिं भट्टमेवाला ओझि व्यद्यारामेण काश्या । शुभ भवतु सवत् १८७६ १ वर्षे माधिन शुद्ध १५ दिने पाठक वल्लभकृष्णसूनुना देवभद्रेण विभेगोत्तर लिखापितमिद माश्रम इद पुस्तक पाठक देवभद्रस्यैव ग्रन्थस्यास्य सख्या २७०० तत्र मूलम ६०० विवरण स २१०० ।

The post colophon statement is unintelligible For, in the first place S 1936 is equivalent to Śaka 1801 and not 1786 The second Samvat date 1876 appears to be the date of the original MS from which it is copied But the statement in Sanskrit of a sort does not appear to be clear

Maṅgalācarana, the author, his Guru and Paramaguru, father and grandfather, and the object of the work —

श्रीमत्केशववागगणाधिपपदद्वन्द्वप्रभाभासुर
स्वान्तोत्साहविजृम्भितामलमतिप्राह्वे च गृह्ये कृते ।
दृष्ट्वा कर्कमुखै कृतानि बहुशो भाष्याणि गुह्यानि त-
द्देश्यार्थे सुमतेरिद जयपरो रामो लिखत्यादरात् ॥ १ ॥
कविसृगुपदाम्भोजपरागोद्धू(द्ध)सरालक ।
जयरामस्य मेवाटो भारद्वाजसगोत्रक ॥ २ ॥
श्रीमन्माण्विक्यमाधव श्रुतिसुधासिन्धोर्विगाहासतद
वेदस्तत्कृपयाभवद्द्विजवर श्रीकेशवस्तादृश ।
तस्मादद्वयकस्पृशा कृतमिद कातीयगृह्यस्य सद
भाष्य सज्जनवल्लभ च जयरामेण प्रसादाद् गुरो ॥ ३ ॥
आचार्यापरनामधेय इति यो दामोदरोऽभूद्द्विजो
भारद्वाजसगोत्र आत्मरतिरस्याप्यात्मजस्तादृश ।

नाम्ना श्रीवलभद्र आसम्(मु)यश्चास्तत्सूनुनैतत् स्फुटम्
भाष्यं सज्जनवल्लभं जययुता रामेण मत्याश्रये ॥ ४ ॥
पाठे योऽभूद्विसंवादो गृह्यसूत्रे समन्ततः ।
उपेक्षितः स विदुषा मतमाश्रयि युक्तितः ॥ ५ ॥
प्रयुक्ता अन्यथा मन्त्रा न भवन्त्यर्थसाधकाः ।
ससाधयन्ति सर्वार्थान यथावत पठिता यदि ॥ ६ ॥
नानाशास्त्रीयमन्त्राणां पाठशुद्धौ स्वपाठकाः ।
व्याख्यातारः प्रमाणं स्युरित्येतच्छिष्टनिश्चयः ॥ ७ ॥
अतस्तत्तत्स्वशास्त्रीयमन्त्राणामग्र्यपाठकान् ।
दृष्ट्वा सुबोधं गृह्यस्य भाष्यं वै लिख्यत स्फुटम् ॥ ८ ॥
तत्क्षन्तव्यं सुनिपुणैः[ ] स्वबालचापलं यथा ।
मया तु स्वीयबोधाय क्रियते ननु तद्विदा ॥ ९ ॥

Then it goes on —

आदौ तावत् सूत्रकृता श्रौतान्याधानादीनि कर्माणि उक्तानि स्मार्त्तानि चाभिधीयन्ते । तत्रैतदादिमं सूत्रं ।

अथातो गृह्यस्थालीपाकानां कर्मेति ॥ वक्ष्यत इति सूत्रशेषः ।

Though called Katiya this is really Paraskara

The closing couplet gives the date of the work as S.

1611 शशीन्दुरसचन्द्रेऽब्दे मासीषे प्रथमे दले ।
चयोदशामिन्दुयुजि प्रालखीद मता प्रियम् ।

1030

3219 *The Same*

Substance country made paper 11¾×5¼ inches. [illegible]
40th and the 48th In Prpatha form Character [illegible]
century Appearance discoloured and worn-out. [illegible]

The colophon of the text —

30A, इति कातीयगृह्यसूत्रे प्रथम काण्डः ।

The colophon of the Bhāsya :—

इत्याचार्यश्रयरामह्लतग्टह्यभाष्ये सज्जनवल्लभाख्ये प्रथमकाण्ड-
विवरणम् ।

1031.

5870. **पारस्करग्टह्यसूत्रभाष्यम् ।** *Paraskara Gṛhya sutra Bhāṣya.*

By Viśveśvara.

Substance, country-made paper 12×5 inches Folia, 9 to 38 Lines, 13 on a page. Character, Nagara of the early nineteenth century Appearance, fresh

A mere fragment.

The original of the manuscript was defective, and it leaves the reverse of the 37th leaf blank.

It quotes largely, Harihara, Karkācārya, Ananta Yājñika and Deva Yājñika Viśveśvara, the commentator was the nephew of Yājñika Harihara.

Fol 38, इति श्रीयाज्ञिकहरिहरभ्रातृसूनुना विश्वेश्वरविरचिते (?) ग्टह्यसूत्रे प्रथमकाण्डे अष्ट + + +

Here ends the leaf. There is no other colophon

1032.

6171.

Substance, country-made paper 9×4 inches Folia, 6 Lines, 8 9 on a page Extent in slokas 100 Character, modern Nāgara Appearance discoloured

A number of short treatises, ending with the colophon .—

इति कात्यायनपारस्करकृते ग्टह्यसूत्रे शान्तिकर्मप्रयोगे चेप-
काणि समाप्तानि ।

I. अथातो मूलविधिं वक्ष्यामो मूलांशे प्रथमे पितुर्नष्टो द्वितीये मातु-
स्तृतीये धनधान्यस्य, etc , etc

2A. इति मूलनक्षत्रविधानम् ।

II अथातो यमलजनने प्रायश्चित्ति व्याख्या[स्या]मो यस्य भार्या गोदासौ महिषी वडवा विसृति प्रसवेत्, etc

3A इति यमलजननविधानम् ।

III A paragraph of three lines and a half about *Garbhādhana* numbered 3, beginning अथर्तुमतीं जायामभिगच्छेत्,etc

IV Then simply अथ गर्भाधानमूर्द्धं numbered 1—Fol 3B

Begins —अथ गर्भाधानं स्त्रियाः पुष्पवत्याश्चतुरहादूर्द्धं स्नात्वा विरजायास्तस्मिन्नुदकमादित्य + गर्भमित्यादित्यमवस्यति ।

V 4A अथ कर्णवेधो वर्षे तृतीये प्रथमे वा etc etc

VI 4A अथातो वापीकूपतडागारामदेवतायतनानां प्रतिष्ठापनं व्या व्याख्यास्यामस्तत्रोदगयन आपूर्य्यमाणपक्षे, etc , etc

VII 4B *Beginning* —

अथोपनीतो ब्राह्मणस्त्रिशिखशिखी जटिलो मुण्डो वा

, etc , ending तस्माद्गोदानमिति तस्माद् गोदानम् ।

VIII 4B *Beg* —

अथातो धर्म्मजिज्ञासा केशान्तादूर्द्धं अपत्नीक उच्छिन्नाग्नि रनग्निको वा

Ending in 6A (5B left blank, although there is no gap) पितृपितृयज्ञयज्ञपत्न्यायाग्रयणानि कुर्य्यात् ।

IX 6A अथातो यमलजननं मारुत व्याख्यास्यामो यस्य च यमलौ पुत्रौ दारिका वा प्रजायते पूर्वे दशाहे चतुर्थ्यां चौरस्त्वायां कषायमाहृत्य etc , etc

X 6B अथात आरोग्यम् etc

1033

6204

Subs tance country made paper 12×4½ inches Folia one Lines, 10 on a page—20 in all Character Nagara of the nineteenth century Appearance 1 coloured

I. The obverse of the leaf.

Beg. :—अथ गृह्यसूत्रदोपकाणि लिख्यन्ते ।

अथ गर्भाधानं । स्त्री॰ कुर्यात् ॥ १ ॥ अथ गर्भाधानादूर्द्धम् चिराचात् सम्भवकाले यदि ऋतुमती भवति व्यपगतरजसि यथामङ्गलं स्नाताया निम्नि तल्पस्थायां दक्षिणेन पाणिनोपस्थमभिमृश्य जपेत् विष्णुर्योनिं कल्पयतु, etc.

... ... २ ॥ अपर्त्तुमती जा॰ त्य॰ ॥ ३ ॥ अथातो यमलजनने॰ वति ४ ॥ अथातो मूल वि॰ स्वस्थवेटार्कखादिर . .. ... ५ ॥ अश्लेषा अथ कर्णवेधो॰ ६ ॥ अथातो वापी कू॰ ७ ॥ अथात उपनीतो॰ मिति ८ । इति कात्यायनप्रणीताष्टादशपरिशिष्टोक्तवेदव्रतानां विधिः ।

अथातो धर्म्मशिक्षा॰ कुर्यात् ६ ॥ अथातो यमलचरुं ... ... अथात आरोपणम् ... . इति कात्यायन प्रणीतानि परिशिष्टानि समाप्तानि ॥

II. The reverse of the leaf.

Beg. :— कात्यायनं सुखासीनं गौतमं परिपृच्छति ।

लक्षहोमस्य यत् पुण्यं + + +

Colophon :— इति कात्यायनोक्तलक्षहोमविधिः ।

1034.

6158. **भोजनसूत्रम्** । *Bhojana sutra.*

Attributed to Yājñavalkya.

Substance, country-made paper 9½ × 4 inches. Folia, 4 Lines, 7 on a page Extent in slokas, 50. Character, Nagara of the nineteenth century Appearance, fresh Complete

Colophon :—

इति वाजसने[यि] याज्ञवल्क्यभोजनसूत्र समाप्त ।

Beginning :—

अथ भोजनसूत्रम् ।

अथातः श्रुतिस्मृतीरनुसृत्य भोजनविधिं व्याख्यास्यामः ।

आचान्त उत्तरीयवस्त्रो धृतश्रीखण्डगन्धत्रिपुण्ड्रो भोजनशालामागत्य गोमयोपलिप्ते शुचौ देशे विहितपीठाधिष्ठितो नित्यप्राङ्मुखो

नोदङ्मुखो न दक्षिणामुखो न प्रत्यङ्मुखो न विदिङ्मुखः श्रीकाम-
श्चेत् प्रत्यङ्मुखः सत्यकामश्चेदुदङ्मुखो यशस्कामश्चेद्दक्षिणाभिमुख-
श्चैवन्नमाह्निकवर्ज्जं हस्तपादास्येषु पञ्चसार्द्रो नीवारचूर्णैः गौर-
मृदा भस्मनोदकेन वा मण्डलं कुर्यात् चतुष्कोणं ब्राह्मणस्य त्रिकोणं
क्षत्रियस्य। etc

1035.

6165 *The same here called* **भोजनविधित्रिकण्डिकासूत्रम्।**

Bhojanavidhi-Trikandika sutra

Substance country made paper 10×4½ inches Folia 3 Lines 10 on a page Extent in Slokas 50 Character modern Nagara Appearance discoloured Complete

The same work as above But here it is stated to be by Ananta Deva.

Fol 3A, Colophon —

इति श्रीमद्द्विवेदि--वेङ्कटदेवात्मज--अनन्तदेवविरचितं भोजन-
विधित्रिकण्डिकासूत्र समाप्तिमगमत्।

Then we have a number of slokas, containing invocations to gods.

Beg. —धर्म्मराज उवाच।

गोविन्द माधव मुकुन्द हरे मुरारे।
शम्भो शिवेश शशिशेखर शूलपाणे॥

1036

10115. *The Same.*

Substance, country made paper 11×5 inches Folia 2 Lines 9 on a page Extent in slokas 30 Character modern Nagara Appearance, fresh Complete

Colophon :—

इति वाजसने[य]याज्ञवल्क्य भोजनसूत्र समाप्त।

Post Col :—

मालवी रघुनाथस्येदं पुस्तकम्।

. PRAYOGAS AND PADDHATIS OF THE WHITE YAJURVEDA

1037.

10443. **क्रतुरत्नमाला।** *Kraturatnamālā.*

By Harihara.

Substance, country made paper 10¼×4¾ inches Folia 31 Lines 7 8 on a page Extent in ślokas, 600 Character, Nāgarī of the sixteenth century Appearance, old and discoloured

This forms part of a comprehensive work (Kraturatna mālā) on Vedic ceremonials, of the school of Kātyāyana. It is an old and authoritative work, being quoted by Hemādri, Kāmadeva, Raghunandana and others, while it often quotes Trikāṇḍamaṇḍanācārya

Harihara, the author of the present work, is better known as the author of the Bhāṣya on the Pāraskara Gṛhya sūttra

Beg —श्रीगणेशाय नमः॥ अथेदानीं सूत्रक्रमप्राप्ताग्न्याधेयपद्धति लिख्यते। तत्राग्न्याधेय। जाते + यजमान' चन्द्रताराद्यनुकूले पुण्येऽहनि निर्द्दोषशुचिभूभागस्थितस्य शमीगर्भस्याश्वत्थ + + प्राची-मुदीची + + + घुणकीटादिदोषरहितां सरसां शाखां छेदयित्वा गृह्यमानीय तस्या मूलखण्डेन चतुर्विंशत्यङ्गुष्ठपर्व्वदीर्घां षडङ्गुष्ठ-पर्व्वायतां चतुरङ्गुष्ठपर्व्वोत्सेधां अधरारणिं त घटयित्वा तादृशी-मेवोत्तरारणिमुत्तरखण्डेन घटयेत्॥

15B, इति मिश्रमिश्रोत्तिहरिहरविरचिताया क्रतुरत्नमालायामग्न्याधेय-प्रयोगरत्नगुम्फः॥ तत्राग्न्याधेय अन्यथाकरणादिना कर्म्मभ्रंशे (भ्रंशे) जाते प्राय-श्चित्तस्य अभिधानात् अनादिष्टप्रायश्चित्तहोमः॥

16A, ॰अग्न्याधेयप्रयोगरत्नगुम्फ॥

23A, ॰पुनराधेयप्रयोग[ए]ब्रारम्भः ॥

25A, इत्युपस्थानप्रकरणं ।

29A, ॰अग्निष्टोत्रहोमप्रयोगरम्भः ॥

30A, तथा च त्रिकाण्डमण्डनाचार्यः ॥

एवमागामिनियमाय मुख्यकालादधस्ततः ।
स्वकालादुत्तरो गौणकालः पूर्वस्य कर्मणः ॥
गौणेष्वेतेषु कालेषु कर्म चोदितमाचरेत् ।
नित्येष्टिरग्निहोत्रश्च भारद्वाजीयभाषित ॥ इति ।

Last Col. :—इति श्रीहरिहरविरचिते रत्नमालिकायां पञ्चहोमप्रयोग विधिः समाप्तः ॥

1038.

6098 **कात्यायनश्रौतसम्प्रदायपद्धतिः ।** *Kātyāyana Srauta-Sampradāya paddhati*

By Sampradāyacārya Madara Vājapeyi

Substance foolscap paper 9¼ × 5 inches Folia 143 Lines 11 on a page Leaves 8 to 32 belong to a much older manuscript on country made paper Extent in slokas, 3700 Character, Nagara Appearance new Complete

The beginning of the work :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ सम्प्रदायाचार्यकृतकात्यायनश्रौतसम्प्रदायपद्धतिर्लिख्यते ।

हेरम्ब शंकर विभो तरसान्तराय
वर्गं न भर्गतनयात्र तवोपचारः ।
यद्विघ्नमूलखननाय विधायकत्वं
सन्तर्कितोऽसि भगवन् स्वयमुद्यतस्त्वम् ॥

कृताधानस्य प्रथमपौर्णमास्यां मातृ[पूजा]पूर्वकं श्राद्धं । ततोऽन्वारम्भणीया । पुनः स्वस्थाने निक्षेपः । पुनः पञ्चभूसंस्कारः । उद्धरणम् । वैकल्पिकपदार्थावधारणम् । ब्रह्मणः कुशोपयमं षट् समिधो गृहीत्वा अग्न्याधानम् आहवनीयगार्हपत्यदक्षिणाग्निषु व्याहृतिपञ्चं गार्हपत्यदक्षिणामाहवनीयेषु ।

This is a sort of commentary on the Srauta-sūttra of Kātyāyana, explaining, and giving directions for, the cere monials in the same order is dealt with in the Śrauta-sūttra It leaves out the first chapter, Paribhāsa, and starts from the second chapter on *Paurnamasa Yaga*

4B, प्रथमोऽध्याय , 6B, द्वितीयोऽध्याय , इष्टि समाप्ता, 16A, होम समाप्त , 36B, इति पशुबन्ध समाप्त , 65A, ज्योतिष्टोमिकी प्रयस्ता समाप्ता , 75A, गवामयन समाप्तम् 78B, वाजपेय समाप्त , 89A, राजसूय समाप्त , 104B, अग्नि समाप्ता, 109A, सौत्रामणि समाप्ता, 115A, अश्वमेध समाप्त , 115B, पुरुषमेध समाप्त , 116B, सर्व्वमेध समाप्त , 117B, पितृमेध समाप्त , 127A, चर्ह्रौना समाप्ता , 133A, सत्राणि समाप्तानि , (Last colophon) इति सम्प्रदाये प्रायश्चित्ताध्याय समाप्त — इति माधववाजपेय्युपनामकसम्प्रदायाचार्य्यकृता कात्यायनश्रौतसम्प्रदायपद्धति समाप्ता।

It ends —सचेऽप्येतदेवाच्छरावर्त्तने। प्रमादात् सोऽपि कर्म्मेस्वला इदानीं कालाङ्कतिविशिष्टेन निमित्तेन पद्धती सव्वया प्रचाप्रयोष्यिषी। (?)

Sampradaya paddhati as stated by Aufrecht in Cat Vol I, is quoted by Yajñikadeva on Katyayana Srauta sūttra 6, 8 13, and by Devabhadra in Prayogasara L 756, whereas it often quotes Karka Bhasya

1039.

6498 **सम्प्रदायार्थदीपिका।** *Sampradayarthodipika*

By Vaidyanatha Misra, son of Ratnesvara.

Substance country made paper 11×4½ inches Fol a 4 Lines, 13 on a page. Extent in slokas 150 Character Nagara Date Samvat 1919 Appearance fresh Complete

This comments only on difficult portions of Katyayana Śrauta Sampradaya paddhati It consists of two chapters

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः।

गणेशमान नमस्कृत्य वैद्यनाथ कुरुदिश ।
सम्प्रदायाश्रयं स्वार्थं विविनक्ति क्वचित् क्वचित् ॥
प्रथमपौर्णमास्यामिति । प्रथमशब्दोयं दयो पौर्णमास्यो पूर्व्वा-
माधानसमनन्तरभाविनी च पौर्णमासीमाह पुनरिति पुनःशब्दो
ऽन्वारम्भणीयाया पूर्व्वमपेतान् गमयति उत्तरेष्वपि पदार्थेषु
पुनःशब्दोऽनुवर्त्तते सामर्थ्यात् दर्शपूर्णमासादौ तु कथनं प्रकृति-
त्वात् ब्रह्मशिखत्वादिकथनं स्मृतिविहितानां स्नानादीनामप्युप-
लक्षणम् । मध्ये कथनं लेखकदोषात् .. .. अस्मिन्नेव
विहारे इति . . . . . स्वयमेवेति . .... आरण्याशन वेति
. ततो ब्रह्मवरणादीनि आदिपदमुत्तरपदार्थाभिप्रायेण
इदानीं पदार्थानाह व्रतजप इत्यादि ।

2B, श्रीरत्नेश्वरपुत्रोऽसौ वैद्यनाथ क्वचित् क्वचित् ।
सम्प्रदायाश्रय स्वार्थं व्यनक्तु प्रथमेऽध्याये ॥
अत्र यद्यपि होतुरनुमन्त्रणं नोक्तं होतृवेदविहितत्वात् तथापि
शाखान्तरीयमभ्युपगतमस्त्वेवेति मन्तव्य ॥ वेदकरणे होतु स्वस्य
वचनेनाहवनीय यावत् ॥ . ... 4A.
होतु स्वस्येति आश्वलायनके होच इत्यर्थः । एतेनेदमह रुद्रस्या
शौचेत्यादौ पुस्तके उदकोपस्पर्शः सम्प्रदायानभिमत इवाभाति
समानन्यायात्, etc

Last Colophon —

इति श्रीमन्मिश्ररत्नेश्वरसुतमिश्रवैद्यनाथकृतायां सम्प्रदायार्थ-
दीपिकायां द्वितीयोऽध्यायः ।

Post Colophon —

सवत् १९१९ ।
कार्त्तिके मासि सिते पक्षे पञ्चम्यां सौम्यवासरे ।
गोपीनाथोऽलिखत् काश्यां समीपे राजमन्दिरे ॥

1040.

10387. *The Same.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches Folia, 6. Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 132 Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, old.

4B, सायं अतघ्रेयः कर्कः मजतिस्वरूपं दर्शयति अग्न्याधानमित्यादिना।

Karka is also quoted in 5A, 5B and 6A.

3A, सम्प्रदाये प्रथमः।

4B, इति सम्प्रदायटीकायां वैद्यनाथलिखितायां द्वितीयोऽध्यायः॥

Last Colophon:—

इति श्रीवैद्यनाथलिखितायां सम्प्रदायटीकायां तृतीयोऽध्यायः।

1041.

6111. कात्यायनसूत्रपद्धतिः। *Kātyāyanasūtrapaddhati.*

By Deva Yājñika.

(Chapters II and III, Darśa-Pūrnamāsa-Paddhati).

Substance, country-made paper. 11×5½ inches. Folia, Ch II—complete in 15 leaves, of which the first is missing, and Ch III complete in 12 leaves. Lines, 13, 14 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, old and discoloured

Colophon of Ch. II.—

चिरमिचितृसम्राट्स्थपतियाज्ञिकश्रीप्रजापतिसुतयाज्ञिकश्रीदेवकृतायां कात्यायनसूत्रपद्धतौ द्वितीयोऽध्यायः।

Colophon of Ch. III:—

तृतीयोऽध्यायः।

1042.

6112. *The Same.*

(Chapter IV.)

Substance, country-made paper. 10×4 inches Folia, 56 Lines, 10, 11 on a page Character, Nagara of the early nineteenth century Appearance old and discoloured Complete

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

पौर्णमासेष्टिरुक्ता । अथ दर्शेष्टिरुच्यते ।

Colophon :—

इति श्रीचित्रमिचित् सम्राट्स्थपतित्रिंशत्क्रतुसम्पन्नयाज्ञिक-श्रीमद्गणपतिसुतयाज्ञिकदेवेन कृतायां कात्यायनसूत्रपद्धतौ चतुर्थो ऽध्यायः समाप्तः ।

1043.

6113. *The Same.*

(Chapter V, called Cāturmāsya-paddhati)

Substance, country made paper 10×4½ inches. Folia, 43 Lines 9 on a page Character, Nāgara of the nineteenth century Appearance fresh Incomplete

Ending abruptly in the seventh kaṇḍikā.

Beginning :—

अथ चातुर्म्मास्यानां पद्धतिः लिख्यते । तत्र प्रथमप्रयोगे मातृ-पूजापूर्व्वकमाभ्युदयिकं श्राद्धम् । तेषां प्रारम्भः फाल्गुन्यां पौर्ण-मास्यां । प्रकारान्तरात् चैत्र्यां वैशाख्यां वा ।

43A. षष्ठी कण्डिका ।

1044.

6117. *The Same* (ऐकाहिकचातुर्मास्यपद्धति) ।

By Deva Yājñika.

Substance country made paper 10×4 inches Folia, 4 Lines, 11 on a page Character, Nagara of the nineteenth century Appearance, old and discoloured

This relates to the duties of the Hotṛ priest in Aikāhika-Cāturmāsya.

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

ऐकाहिकचातुर्म्मास्यानां हौत्रप्रयोग उच्यते ।

End.—इति आश्वलायनसूत्रानुसारेण ऐकाहिकचातुर्म्मास्यहौत्रम् ।

महतां गृहमेधिनां अनावाहनोत्तमप्रयाजखिष्टिकृन्निगदेषु कीर्त्तनाभावः सूक्तवाकश्यूहनयोस्तु(?) भवति ।

इति देवयाज्ञिककृतैकादिकण्डादुर्म्मास्थपद्धतौ ॥ श्रीविश्वेश्वरार्पणमस्तु । शुभं भवतु ॥

1045.

6110. *The Same.*

(Chapter VI, called Nirūdha-Pasubandha.)

Substance, country made paper 10 × 4½ inches Folia, 26 Lines, 9 on a page Character, Nagara of the nineteenth century Appearance, old and discoloured

Beginning :—

अथ निरूढपशुबन्धस्य पद्धतिर्लिख्यते ।

Colophon :—

इति श्री[त्रि]रग्निचित्सम्राट्स्थपतिमहायाज्ञिकप्रजापतियाज्ञिकश्रीदेवकृतायां कात्यायनसूत्रपद्धतौ षष्ठोऽध्यायः ॥

1046.

6109. *The Same.*

(Chapters VII—IX, called *Agniṣṭoma-paddhati.*)

Substance, country-made paper. 9⅛ × 3½ inches Folia, 96 Lines, 11—13 on a page Character, Nagara Date, Samvat 1589 Appearance, old and discoloured.

Last Colophon :—

इति त्रिरग्निचित्सम्राट्स्थपतिर्विंशत्क्रतुकृद्याज्ञिकश्रीश्रीप्रजापतिसुतयाज्ञिकश्रीश्रीदेवकृते कात्यायनसूत्रपद्धतावग्निष्टोमः समाप्तः ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १५८९ वर्षे चैत्रसुदि १ श्रीरुद्रनागदेव । श्रीवामदेवात्मजेन गोवालाकेन लिखितमवलोकनाय ।

Beginning :—

अथाग्निष्टोमस्य पद्धतिर्लिख्यते । स्वकालकृताधानस्य दर्शपूर्णमासाभ्यां यागः ।

याज्ञिकदेवेन कृतायां कात्यायन[सूत्रपद्धतौ स]त्रात्मको द्वादशाहः समाप्तः ।

अथाहीनात्मको द्वादशाहोऽभिधीयते ।

It ends abruptly.

II.

Substance, country-made paper 11×5 inches. Folia, 18 to 13. Lines, 19 on a page Character, Nāgara of Samvat 1658 Appearance, discoloured

19A, इति श्रौत्रिरमिचित्, *etc* द्वादशाध्यायः समाप्तः । अथ गवामयनस्य पद्धतिर्लिख्यते ।

21B, इति श्रीयाज्ञिकदेवकृताया कात्यायनसूत्रपद्धतौ गवामयनसंज्ञं संवत्सरसत्रं समाप्तम् ।

इति कात्यायनसूत्रपद्धतौ त्रयोदशोऽध्यायः ।

अथ वाजपेयस्य पद्धतिर्लिख्यते ।

Last Colophon in this fragment:—

इति वाजपेयः ।

इति त्रिरमिचित् ॰, etc. चतुर्दशोऽध्यायः समाप्तः ।

Post Colophon:—

संवत् १६५८ वर्षे आश्विनशुद्ध २ गुरौ लिखितम् । शुभमस्तु ।
वाजपेयस्य ग्रन्थसंख्या श्लोक ५७५ ।

1019.

34. *The Same* (वाजपेयपद्धतिः)

The MS. has been described by Rājendralāla under No. 808.

Post Colophon:—

संवत् १६५५ चैत्रवदि ० रवौ श्रीकाश्यां श्रीभवानीशङ्करेणेदं लिखितो । श्रीभवानीशङ्करायेदमस्तु । कात्यायनसूत्रस्य चतुर्दशोऽध्यायः समाप्तः । शुभमस्तु ।

यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया ।
यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते ॥

न विद्यते नास्ति विशो ज्वलत्यंसमो हि मा ।

This is based on the 14th chapter of Kātyāyana Śrauta sūtra, in which the Vājapeya ceremony is treated of.

The authorities quoted are —(1) Gautama, (2) Dhanañjaya, (3) Āśvalāyana.

1050

6108 *The Same*

(Chapters XVI—XVIII, called Cayana paddhati)

Substance country made paper 9¼×4½ inches Folia 104 Lines 9 on a page Character Nagara of the nineteenth century Copied from a manuscript, dated Śaka 1679 Appearance fresh

The first five adhyāyas of this treatise have been printed by Weber in his edition of the White Yajurveda, Vol III.

Beginning —

अथ सोमाङ्गभूतस्याग्निचयनस्य पद्धतिर्लिख्यते ।

तदग्निचयनं सोमयागमात्रे विकल्पेन भवति ॥

32A, इति श्रीचिरग्निचित्सम्राट्स्थपतिमहायाज्ञिकश्रीप्रजापति-सुतेन याज्ञिकदेवेन कृतायां कात्यायनसूत्रपद्धतौ षोडशोऽध्याय ,

77B, ० सप्तदशोऽध्याय , (Last colophon) ० याज्ञिक-श्रीदेवेन कृतायां कात्यायनसूत्रपद्धतावष्टादशोऽध्याय समाप्तः ।

End —तेन मैत्रावरुण्याया पयस्याया उपांशुत्वे देवसूर्वविर्षा(?) कमस्या-भ्यर्थुसूत्रादवगन्तव्यः ।

Post Colophon Statement —

शाके नवाद्रिरसगौरजसंख्ययुक्ते

ह्यब्देश्वरे त्वसितपञ्चनभस्यमासे ।

पञ्चास्यगे दिनमणौ लिखिचतुर्थ्यां

दैवाकरिस्त्वयनपद्धतिमादरेण ।

1051.

6115. *The Same.*

(Chapter XXII.)

Substance, country-made paper. 10×4½ inches Folia, 20. Lines, 13 to 15 on a page Character, Nāgara of the early nineteenth century Appearance, old, discoloured and worn out Complete

Beginning.—

श्रीगणपतये नमः।

अथैका[ग्ना]नां पद्धतिर्लिख्यते। तत्र उदगयने सर्वपक्षे पुण्याहे प्रतिपदि वा शोभने नक्षत्रे अनुकूले चन्द्रे वा एकाग्नानां दीक्षा भवति।

Colophon:—

इति श्री[चि]रञ्जिचित् सम्राट् स्थपति चिय(?)क्रतु महायाज्ञिकेन (?) प्रजापतिसुतदेवकृतौ पद्धतिः समाप्ता। द्वाविंशोऽध्यायः॥

1052.

6114. *The Same.*

(Chapter XXV.)

Substance, country-made paper 11×5 inches Folia, 90 Lines, 12 on a page Character, Nāgara Date, Saṃvat 1709 Appearance, discoloured

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः। श्रीसरस्वत्यै नमः॥

दर्शपूर्णमासादीनि सत्रान्तानि कर्माण्युक्तानि अधुना तेष्वेव कर्मसु कर्मविनाशे प्रायश्चित्तमभिधीयते।

Colophon:—

इति श्रीचिंशत्क्रतुसमाहायाज्ञिकश्रीश्रीप्रजापतिसुतेन सम्राट्स्थपतिमहायाज्ञिकश्रीश्रीदेवकृतायां कात्यायनसूत्रपद्धतौ पञ्चविंशोऽध्यायः।

Post Colophon —

संवत् १७०८ वर्षे श्रावणमासे कृष्णपक्षे षष्ठी शनिवासर इद

पुस्तकं समाप्तम् । शुभमस्तु । लिखित पितमलकायथ ।

1053

10211 *The same here called* **यज्ञकवल्लभा ।** *Yājnika vallabhā*

By Yājñika Deva

Substance country made paper 9 x 4½ inches Folia 19 Lines 11 13 on a page Character Nāgara of the eighteenth century Appearance old and discoloured

On the obverse of the first leaf —

यज्ञवल्लभायामुत्तरार्द्धंप्रारम्भ ।

A portion of Yājnikadeva's Paddhati, usually called यज्ञवल्लभा or more commonly याज्ञिकवल्लभा

Beginning —

अत परं ब्रह्मत्वमुच्यते । वर्त्तमाने कर्म्मणि वाग्यत स्यात् । etc, etc

2B इति ब्रह्मत्वम् ॥

श्रीमाल कमलानिवासभुवन धर्म्मस्य धामाद्भुत

स्वर्गस्पर्द्धि समृद्धिचारुजनतापापापह सेवितम् ।

तीर्थे स्वर्गधुनीमखैस्व मुनिभिर्विद्याधरैर्यामरै

दानैर्व्याध्ययनैर्व्रतैर्द्विजगणैराभाति भूम्नौ पुरम ॥

यत्रस्थाम्नप्रमाण + पुटमतिर्वेदवेदाङ्गवेत्तृ

पुत्र श्रीयाज्ञिकोऽसौ गृहपति + इति श्रीमधादेवनाम ।

प्राकृतस्य कर्म्मकाण्डप्रवचनचतुर स्वर्गसोपानकल्प

चक्रे विद्याविदासौ विबुधजनमनोऽम्भोधि (विबुधजनमबोधाभोधि)

चन्द्रायमाणम् ॥

पूर्वा पौर्णमासीमुत्तरां चोपवसेदित्यारभ्य खमितरे खमितर इत्येवमन्तं पूर्वतन्त्रमभिधाय इदानीं साम्प्रतं कर्त्तु महोदयाय अथे तु(चो)ग्य दुरपोय (?) प्रयूहव्यूहव्ययोदार्थं श्रोत(च)जनमन[ः] समाधा[ना]र्थं उत्तरतन्त्रमारभ्यते । ज्योतिष्टोमधर्म्मा सर्व्वक्रतुषु भवन्ति(ति) ए(य)काहे द्वादशाहे च ।, etc , etc

3B इति महावीरकरण , 8A, इति प्रवर्ग्य , 10A, इति प्रवर्ग्योत्सादन , 11A, इति सर्वं०व्ययमिष्टोम समाप्त , 12A, इति उक्थ समाप्त 12B, इति षोडशी— अथ वाजपेयः , 16A इति बृहस्पतिसव समाप्त ।

19A तथाचाह ग्रन्थकार । (?)

गुरुणा वचन मत्वा तथा कर्कस्य + + + ।
उक्त यस्य मया चास्मिन शिश्रूना हितकाम्यया ॥
यज्ञभूमि समागत्य मुग्धामत्र दिवौकसः । (?)
पदार्थतत्त्वबोधेहि केवल नवकौटका ॥

अवसितमारभ्यते ॥

See the next number

1054

10212 *The Same*

Substance country made paper 10¾ × 4 inches Fol a 19 Lines 10 on a page Character Nagara of the eighteenth century Appearance old and discoloured

Beg —पूर्व्वां पौर्णमासीमुत्तरां वोमवसेत्, *etc* , *etc*

So it begins with the topic of fol 2B of the last number

2A, इति महावीरकरण , 5B, इति प्रवर्ग्यः समाप्त , 6B, इति प्रवर्ग्योत्सादन , 7A, इति सर्व्वचपूज्ययाज्ञिकवल्लभाया अग्निष्टोमो द्वितीय समाप्त ।

8A, इति याज्ञिकवल्लभाया उक्थस्तृतीयः समाप्तः , इदानीं चतुर्थः षोडशी प्रारभ्यते ।

8A, इति षोडशी समाप्ता ॥ अथ वाजपेयः ॥

10B, इति बृहस्पतिसव समाप्त. ॥ ततो वाजपेयः ।

14B, गुरवश्या वचन मत्वा, etc, etc (The same as in the last leaf of the last number)

19B, इति याज्ञिकवल्लभाया वाजपेय समाप्त । इदानीमतिरात्र प्रोच्यते ॥

The MS ends abruptly.

1055

6099 **कात्यायनश्रौतसूत्रपद्धतिः ।** *Katyayana Srauta sutra-paddhati*

By Padmanabha

There are six sets of leaves

I

Substance, country made paper 9¾×4 inches Folia 30 Lines 9 on a page Character, Nāgara of the early nineteenth century Appearance old and discoloured

The first two leaves are a restoration

This set contains the beginning of the work

Beginning —

श्रीगणेशाय नम ।

विघ्नराज नमस्कृत्य देवीं सरस्वतीं तथा ।

शिष्याणामुपकाराय लिख्यते श्रौतपद्धति ॥

कृताधानस्य प्रथममग्नौऽमास्यां साद्यमूलाभ्युदयिक श्राद्धम् ।

12A, उल्मुक समाप्तः, 15A, इति इष्टिः समाप्ता, 19B, अथान्वारम्भणीया; 28B, इति प्रवासविधिः,— अथाग्निहोत्रहोम,

(Colophon in the last leaf of this batch)

इति पद्मनाभीयश्रौतपद्धतौ आधानादिप्रयोग — अथ चातुर्मास्यानि of which there are only eight lines

II —Contains the Cāturmāsya

Substance country made paper 10¼×5 inches Folia 40 Lines 12 on a page Character Nāgara of the early nineteenth century Appearance old and discoloured Complete

Colophon.—

इति पद्मनाभिश्रौतपद्धतिचातुर्म्मास्य समाप्त ।

After the colophon there are three lines

III

Substance, country made paper 6¼×3¼ inches Folia 125 Lines 8 6 on a page Character, Nagara Date Samvat 1871 Appearance, old and discoloured

Contains (I) Pasubandha and (II) Agnistoma which includes Jyotistoma and many others

27A, इति कात्यायनसूत्रपद्धतौ पद्मनाभीये (?) निरूढ-पशुबन्धप्रयोगः समाप्त ।

The date is given in a different hand

सवत् १८७० मिति पौषशुक्ल १० शनौ लिखितम् ।

The Colophon of Agnistoma.—

इति श्रीपद्मनाभीयकात्यायनसूत्रपद्धतौ अग्निष्टोम आध्वर्यु-प्रयोगः सम्पूर्णः ।

Post Colophon —

ग्रन्थसंख्या २९०० श्रीयज्ञपुरुषाय नमः ।

सवत् १८७१ मिति श्रावण कृष्ण १ शनौ लिखितं गणेशराम-हस्तेन । मौल्येन गृहीतमिद पुस्तकम् । गोपीनाथदीक्षितस्य १) मुद्रा दत्तम् ,

IV

Substance country made paper Of the original manuscript there are 91 leaves from 17 to 107 The contents of the first 16 leaves have been restored in 13 leaves After the 107th leaf, again there are 35 leaves newly restored marked both from 1 and 108 Lines 6 7 on a page Character, Nâgara of the nineteenth century Appearance, good

Contents —

4B, इति महावीरकरणम्, 10A, इति प्रवर्ग्यः 11B, इति प्रवर्ग्योत्सादनम्, 19A, (of the older MS) इति षोडशी,

—अथ वाजपेयः; 23B, इति बृहस्पतिसवः; 48B, इति वाजपेयः; 49B, इत्यतिरात्रः; 50A, अथ सार्वमेधिदग्धाहः, 58A, अथ इष्टकानां प्रमाणानि, 59A, अथेष्टकाना संख्या; 71B, अथ चयनपरिभाषा, 92B, अथ द्वितीयायामाश्विन्युपधानम्, 96A, अथ तृतीया; 99B, अथ चतुर्थी, 103A, अथ पञ्चमी; 123A, इत्यग्निः समाप्तः — अथ सौत्रामणी, 138A, इति सौत्रामणी समाप्ता — अथ चौत्रम्, 140B, अथ छविप्रचारः।

V

Substance, country-made paper 11×5 inches Folia 1 to 16 and 18 to 25 are of the original manuscript—the 17th and three leaves at the end being newly restored Lines, 11, 13, 18 on a page Character Nāgara of the nineteenth century Appearance, good

Beg.:—अथ द्वादशाह,

Contents —

1B. अथ गवामयनम्, 2A, अथ सुत्याहः, 2B, अथ महाव्रतधर्म्मा उच्यन्ते, 4A, इति गवामयनम् — अथ राजसूयः, 13B, इति राजसूयः समाप्तः, अथाश्वमेधः, 21A, इत्यश्वमेधः समाप्तः, 22A, इति पुरुषमेधः, इति सर्व्वमेधः, — अथ पितृमेधः, 23B, इति पितृमेधः, 24A, इति विश्वजित्, 25B, इति सर्व्वजित्, इति ज्योति — विश्वज्योतिर्नामा एकाह अग्निष्टोमवत् सहस्रदक्षिणः, सहस्रदक्षिणवत् सर्व्वा ... ...

Here the MS. breaks off

Then *the first of the three restored* leaves begins—इति विश्वज्योतिः — So evidently there is a small gap

Contents *in the three restored* leaves at the end

1A, अथ सर्व्वज्योतिरेकाहः, 2A, इति प्रथमसाद्यस्कः, एवं द्वितीयः, इति तृतीयः, इति चतुर्थः साद्यस्कः, 2B, इति पञ्चमः साद्यस्कः, इति षष्ठः साद्यस्कः।

Then begins the Vrātyastoma, which breaks off abruptly.

VI.

Of the original MS there are five leaves 28 to 32—measuring 11×5 inches, and there are 35 leaves restored at the end (9×3½ inches) But there is no gap.

This gives the concluding portion of the work

Contents :—

28B, इत्यग्निष्टुति द्वितीयः पक्षः; 30A, इति द्वितीयः; इति तृतीयः; इति वाचस्तोमः; इति इष्यास्तोमाः; 31A, इति वरुणप्रघाससोमः; इति साकमेधाः; इति सुनासिरीयसौमिकम्; इत्यग्न्याधेयसोमः; 31B, इति दर्शः; 32A, इति पशुबन्धसोमः; 32B, इत्यपहव्यः।

Contents in the restored leaves :—

2A, इत्युपरिसरः, 6B, इति द्विपञ्चाः; 7B, एकाहाः समाप्ताः; 9A, इति संज्ञमदादश्याहः; 9B, इति सत्राणि; 28A, इति मन्तामिष्टोत्रम्; (Last Colophon) इति पद्मनाभीयकात्यायनसूत्रपद्धतिः समाप्ता।

Post Colophon :—

संवत् १८५५ भा० शु० ६।

End :—

विद्वज्जनविनोदाय कातीयसूत्रमध्यतः।
शिष्याणामुपकाराय लिखिता पद्धतिर्मया॥

1056

6261. दर्शपूर्णमास पद्धतिटीका। *Paddhati-Ṭīkā*

By Vaidyanath, the son of Ratneswara of Kurukṣetra.

Substance, country made paper 10×4½ inches Folia, 30 Lines, 9 on a page Extent in Slokas, 1800 Character, Nagara of the nineteenth century Appearance, fresh Complete

It begins thus :—

श्रीगणेशाय नमः। नमो विघ्नहन्त्रे।
कलयन्तं करैः कान्ता कमला कमलार्पितम्।
तिरस्कृतोपसंभान्तं प्रणमामि नवीमि च॥१॥

जनक जानकीजानि[ ] जननी नौमि जानकीम् ।
स्नेह विश्वकल्याच सदा कुशलवादिनी ॥ २ ॥
श्रीमद्गणेशानकृपा विधाय दीने मयि श्रीकुरुदेशजाते ।
यल्लिख्यते तस्य समापनाय सर्वान्तरायस्य निरुधि मूलम् ॥ ३ ॥
यचोदाते कर्क स्रयोऽत्र घोर आवेशाते तत्र सत्सम्प्रदाय ।
यचोदासाते उभावप्यदृष्यो दयथोऽय तत्र चेतस्तनुपाय ॥ ४ ॥
यथात्मकृतपद्धया लिखित तत्र युक्तय ।
समूला अत्र लिख्यते भावनीया धिया बुधै ॥ ५ ॥

सोत्तमत्रेऽपीति मत्रैव वाच्य सूत्रे स्वरदृष्टितस्य + + तथैव प्रयोग इति ।

तथाच सति याज्ञमानमन्त्राणामपि सूत्रे स्वरदृष्टितप्रतीकोपादानात्तेषामपि स्वरो न स्यात् । प्रतीकस्य तथा व्याख्याता इति सकलमन्त्रोपलक्षणार्थत्वात् । प्रावचनो वा यजुर्मीतिसूत्रे प्रातिशाख्येतु तानोवाच + + + स्वर्य वेति विकल्पितम् ॥ अतएव शाखान्तरे सर्वत्र स्वरपूर्वमनुष्ठानमिति ॥ आश्वलायन-कारिका तु अविज्ञातस्वरे सोत्तम चरकश्रुतिर्भवेदित्याह सर्वेषामिति ॥

ब्रह्मारम्भे विरामे च यागहोमादिषु शान्तिपुष्टिकर्मस्वन्येष्वपि काम्यनैमित्तिकादिषु विनियोगोऽस्येति सर्वानुक्रमात ।

26B, इति श्रीमिश्ररत्नेश्वरसूत-श्रीवैद्यनाथकृत पद्धतिटीकाया प्रथमोऽध्यायः।

मदाकिनीसगमशीतभाजो
सतमयो कठविषस्य सगात् ।
दिवा[क]र शीतकर च वदे
हेरबमके शिवयोर्लसतम् ॥

It ends —

कर्मोऽप्ययमर्थमूचिवानेवाश्रुतिदूरादिति सूत्रव्याख्याने ॥ यत्
श्रुतेर्मन्त्रस्वरूपेण तात्पर्यमितिश्च ब्रह्मा वेति सप्रदायाम्नायात् ॥

Colophon —

इति मिश्ररत्नेश्वरसुत वैद्यनाथकृत पद्धतिटीकायां द्वितीयोऽध्याय ॥

From what has been quoted above it is clear that Vaidyanatha has a *Paddhati* based on Katyayana Srauta

sūttra, of which he himself writes a commentary, giving his reasons and citing the original text of the sūttras Here we have only the first two chapters of the comm.

The authorities quoted :—

2A, दाक्ष्यपरिशिष्टे च, 2A, छन्दोगपरिशिष्टे, 2B, मदनरत्ने व्यास, 2B, आश्वलायनवृत्तिकारः, 3A, कृष्णभट्टीये, 3B, यज्ञपार्श्वीय, 5A, भावार्थ, 5B, श्रीदत्त, 6A, रामवाजपेयी, 11A, कर्क, 17B, व्यापकानपद्धति ।

In Cs. 2, No. 119 the *Paddhati* is said to relate to *Âdhāna* But it evidently relates to Darsa Paurnamāsa.

1057.

6322. श्रौतनृसिंह । *Srauta Nṛsiṁha*

By Narahari Bhatta, surnamed Saptarṣi

Substance, country made paper 10×4 inches Folia, 40, of which the 18th and 19th are missing Lines 13 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, old and discoloured.

Srautanṛsiṁha appears to be a comprehensive work on *Srauta* observances, of which the present manuscript is a mere fragment. It belongs to the school of the White Yajuveda and quotes Yajñapārsva in fol. 37.

Another work of Narahari, entitled Kundamandanamandana, is known from Cat Cat. Vol. II

It begins :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीलक्ष्मीनृसिंहाय नम ।
कृतेऽर्मिष्टोवे शुचिराचान्त सपत्नीको यजमानः गार्हपत्यमपरे-
णोपविश्याचम्य प्राणानायम्य देशकालौ सकीर्त्य परमेश्वरप्रीत्य
पौर्णमासेन सद्योऽद्य यक्ष्ये । दर्शे तु दर्शेन श्वोऽद्य यक्ष्ये ॥

17B, इति पौर्णमासदर्शौ ।

अथ सोमयाजिनो नियमेन सान्नाय्यवतौ दर्शेष्टि ।

17B, पञ्च महायज्ञा अपराह्णे पिण्डपितृयज्ञ, 20B, इति सान्नाय्यपक्षः.

23B, इति स्वरविहतयः; 24B, इत्यन्वारंभणीया; 26B, इत्याग्रयणम्; 35B, इति समर्थिनरहरिभट्टदेवज्ञविरचिते श्रौतन्दसिंहे पुनराधेयम्; 37A, अथ अग्निष्टोत्रहोमः; 40B, इति गोयज्ञालः।

The M.S. ends abruptly.

1058.

7866. न्सिंहकारिका। *Nrsinhakārikā.*

Substance, country-made paper 9×4 inches Folia, 4 Lines, 13 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, discoloured

A mere fragment of what the last owner of the MS. calls Nrsinha Kārikā

Beg :— अथेष्टियशुर्सोमेषु ब्रह्मत्वमिह वक्ष्यते।

ब्रह्मा स्नानादिना शुद्धो विहारं प्रविशेत्तत॥

3B, इति ब्रह्मत्वकारिका।

1059.

6323. श्रौतोल्लास। *Srautollāsa.*

By Sivaprasāda.

Substance, country-made paper 12×5 inches Folia, 44, of which fol marked 7, 8, 29 are missing Lines, 11 on a page Character, modern Nagara Appearance fresh Incomplete

The MS, *from which it was copied, was defective at both ends, as it begins in the middle of a sentence and ends quite abruptly*

A modern work, relating to the Srauta rites.

3B, इति श्रीशिवप्रसादकृते श्रौतोल्लासे मुहूर्त्तादि-अग्न्याधानप्रयोग. समाप्त. अथान्वारम्भणीया; 4A, इत्यन्वारम्भणीयेष्टिप्रयोग.; 6B, इति सायंप्रातर्होमः; 11A, इति श्रौतोल्लासे होमविधि.; 12B, इति पर्वनिर्णयः; 12A, इति वपनविधि.; 18B, इति श्रौतोल्लासे इष्टिपरिभाषा अग्निनयनविधिः;

It belongs to the school of Kātyāyana and quotes Karmapradīpa in fol. 11A, Gadādhara Bhāsya in fol. 12A,

Siddhānta Paddhati in 12B, Harivaṃśa in 13B, and Śrāddha Kārikā in 14A.

1060

6308 **आधानकारिका ।** *Ādhāna Kārikā, part of Śrauta Prayoga Kārikā*

By Govinda Bhaṭṭa, son of Gaṇeśa Bhaṭṭa (Yajuḥ Prathama Śākhā)

Substance country-made paper. 11 x [illegible] inches. Folia [illegible]. Lines [illegible] on a page. Extent [illegible] ślokas. [illegible] Character Nāgarī. Copied in Saṃvat 1846. Appearance [illegible] old. [illegible]

Colophon —

श्रीमद्गणेशात्मजश्रीगोविन्दरचितायां श्रौतप्रयोगकारिकायां
आधानकारिका समाप्ता ।

Post Colophon —

श्रीपार्श्वर्पणमस्तु स १८४६ । चैत्रकृष्ण ४ बुधवार ।
सर्वे ब्रह्म वदिष्यन्ति सम्प्राप्ते तु कलौ युगे ।
नानुतिष्ठन्ति कौन्तेय शिश्नोदरपरायणाः ॥
एकभक्तेन नक्तेन तथैवायाचितेन च ।
उपवासेन चैकेन पादकृच्छ्रः प्रकीर्तितः ॥

The maṅgalācaraṇa and the object of the work —

श्रीगणेशाय नमः ।
ॐ नमः श्रीगणेशाय श्रीगणेशैकसूनवे ।
विघ्नध्वा[य] घाराय तारापरमभानवे ॥ (?) १ ॥
श्रीमद्गणेशभट्टाणि नत्वेवादौ महागुरुम् ।
रामपाठकमिश्रादीन् सम्प्रदायगुरूनपि ॥ २ ॥
यजुःप्रथमशाखीयश्रीमत्काशीपुरस्थितिः ।
गोविन्दशर्म्मा कुरुतेऽद्य प्रयोगक्रमकारिकाः ॥ ३ ॥

Then it goes on —

श्रौताधानेऽपि तत्रादौ कालोऽङ्गत्वेन चोच्यते ।
ब्रह्मक्षत्रविशां नित्यं वसन्तग्रीष्मशरत्सु ॥ ४ ॥

It ends —

प्रीयतामीश्वरोऽनेन कर्म्मणानीश्वरार्पणम् ।

गोविन्देनेति रचिता श्रौताधानादिकारिका ॥ १११ ॥

प्रीणातु सज्जनात्मेश करवक्रार्मोनिवासिनि ॥ (?) ११२ ॥

1061.

6274 **आधानदीपिका ।** *Ādhānadīpikā*

Substance, country-made paper. 9¼ x 4¼ inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgarī, of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

On the establishment of the sacred fire.

Colophon —

इत्याधानदीपिका समाप्ता ।

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

अत्तुगन्द्यनमभारसभारसमावपनन्दात् प्राप्य जागरशेष्याघार पूर्व्वकान्वारभण + + + + + कुर्यादिति विकल्पत्वात केवल पूर्णाअयन्त आधान लिख्यते । अमावास्यायाममग्न्याधेय Kātyāyana IV 175 कृत्तिकारोहिणीमृगशिरज्येष्ठाहस्ताचित्रा विशाखापुनर्वसुपुष्यारेवतीउत्तरादिषु नक्षत्रेषु वसन्तादिशुभदिने चन्द्रताराद्यनुकूले यजमान सुस्नातः एव गुण॰ पुण्यतिथौ यजमानस्य सकलपातकक्षयार्थं श्रौताधाने अधिकारार्थं हिरण्यद्वारा तीर्थद्वारा वा यथाशक्ति प्रायश्चित्तमहं आचरिष्ये इति सङ्कल्प्य प्रायश्चित्तानन्तर एवंगुण पुण्यतिथौ नित्यनैमित्तिककाम्यकर्म्मानुष्ठानसमृद्ध्यर्थं गार्हपत्य- आहवनीय दक्षिणाग्नीन् + + + समाधास्ये ।

1062.

1913. आधानप्रयोगः । *Ādhāna prayoga.*

Substance, country made paper. 8½×4 inches Folia, 61 Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1100 Character, Nagara Date, Samvat Śaka 1688 Appearance, discoloured Complete

A treatise on the kindling of fire. On the obverse of the first leaf it is called देवव्रत आधान प्रयोगः ।

Maṅgalācaraṇa :—

फलमत उपपत्तेरिति नयतो ऽपेयकर्मफलदाता ।
तमहं सकलसुराणां परमं प्रणमामि यज्ञनामानम् ॥

The work begins :—

आधानप्रयोगः । तत्र कल्पसारः ।
आधित्सुरग्नीन् पुरतो विशुद्धः
शिष्टाननुज्ञाप्य तथोत्तमर्णान् ।
कृच्छ्रादिशुद्धः कुशली सजायो
मैत्री व्रजेत् प्राणिभिराकुमारम् ॥
शुद्धोऽपि कुश्मारङ्गणाञ्जली· क्रमात् कुर्य्यादिति ।
आपस्तम्ब· । द्विभार्य्यो नैकया सार्द्धमादधीत कृताग्निनम् ।
असंसृष्टसवर्णाग्निमसवर्णां विहाय च ॥
कात्यायन· । सवर्णाया व्यतीताया असवर्णा यदा भवेत् ।
ऊढ्वा सवर्णामाधानं विदध्यान्नान्यथा क्वचित् ॥
हरिदत्तीये जैमिनि· ।
अनाचारा पापरोगा हीनाङ्गी कुलदूषिताम् ।
सवर्णामसवर्णां वा विहायाधानमाचरेत् ॥
जातपुत्रो ऽजातपुत्रो वा

1063.

2. प्रवासकृत्यम् । *Pravāsa krtya.*

By Gangādhara, the son of Mahāyājñika Pāthaka Rāmacandra, who was a follower of Mahāyājñika Hari

Sankara Diksita

Composed at Stambhatirtha in Gujrat, on Sunday, the full moon day of Madhava in the Saka year 1663–1741 A.D

See L 701

On the obverse of the first leaf it is written —

दी० जयकृष्णस्य पुस्तकं प्रवासकारीका पत्र १०

The book is a collection of karikas As to the authorities consulted, the author says —

चिकाखमण्डनेनाच विशेषा भूरि दर्शिता ।
विशेयास्तु तत सर्व्वे विद्वद्भिर्नेह लिख्यते ॥
श्रीकर्कदेवभाष्यादि गुरुवाक्यञ्च सर्व्वेश ।
यथामति विचार्य्येदं सामे कृत[ ] प्रवासज ।
रचित तेन स ग्रन्थ प्रीयता यज्ञभुग्गुह ॥

Bits of new paper pasted on the edges

1064

1845

This number contains two MSS

A

Substance country made paper 8¼×4 inches Folia 38 Lines 8 on a page Extent in slokas 400 Character Nagara Appearance old Incomplete

It begins —

पौर्णमासेष्ट्याह यक्ष्ये। तत्र अग्नि अष्टाकपालेन पुरोडाशेन अग्नीषोमौ चतुरङ्गहोतेन आज्येनोपांशु अग्नीषोमावेकादशकपालेन पुरोडाशेन सद्योऽहं यक्ष्ये। तत्र मध्वदर्भो वच्च। समामे पद्य। व्रीहिभियाग। अन्वाहार्य्यो दक्षिणा। समिद्धोम। वाध्ययुंजमानो वा। समार्ष्टे वर्चो विभर्त्यस्तु वय लेधाना इन्द्र युवेम। मह्य नमता प्रदिशश्चतस्रस्त्वयाध्यक्षेण पृतना जयेम। तूष्णी द्वितीयम्। एव गार्हपत्यदक्षिणाम ।?

The mantra—*mamāgner*, etc, is found in Katyāyana II 3, in the same connection. The work is therefore put down in the Kāty School

1815

B

Substance country made paper 8¾×4½ inches Folia 1 10 to 13 and 41 Lines 8 on a page Character Nagari Date Samvat 1690 Appearance old and dilapidated

The MS seems to be part of a larger one

The first leaf begins —

त्वा उद्धरणम्। तत्र तावत् पौर्णमासेनाद्य यज्ञे दर्शन + + + + काले व्रतोपायन। अन्यन्वाधानम्। प्रेयमध्वर्युः + प्रथय + + मेयो गृहीत्वा अग्निमष्टाकपालेन पुरोडाशेन। विष्णु व्याज्येन। अग्नीषोमावन्तराज्येन। अग्नीषोमावेकादशकपालेन पुरोडाशेन। सद्योच यज्ञे। इन्द्राग्नीद्वादशकपालेन पुरोडाशेन श्वोघ यज्ञे। तत्र पञ्चदशो वत्स। व्रीहिभिर्याग। यवैर्वा। अन्वाहार्यो दक्षिणा वैकल्पिकपदार्थानां यथाकाल यथाभ्यास करणम्। ममाग्ने पक्ष।

It ends —

अयाव्यग्नि जातवेदा अन्तरपूर्वो अस्मिन्निषद्य सद्य प्राणि मवि- सुचा विमुच येह्यसभ्य मविश जातवेदः स्वाहा॥ ० ॥ यथैवमेत्य।

Col —इति पौर्णमासेष्टिः समाप्ता। इति पञ्चपदार्थी समाप्ता।

After this there are 3 verses, before the date —

सवत् १६६० वर्षे आषाढमासे दीक्षितरघुनन्दन प०।

Both the works relate to Paurnamāseṣṭi But they *seem to be by different authors, belonging to different* Sākhās of the Yajurveda

1065

3218 मित्रविन्देष्टि। *Mitravindeṣṭi*

Substance country made paper 10¾×5 inches Folium ne Lines 11+11 Extent in slokas, 30 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance, discoloured

It begins :—

मित्रविन्दा श्रीराष्ट्रमित्रायुष्कामस्य मित्रविन्देति कर्मणो नामधेयम् । अभिधायकत्वात् । सा श्रीराष्ट्रायुष्कामस्य पर्यायेण च योगसिद्धि । दशहविः उपक्रमादेव तत्सिद्धेरवाच्यमेतदिति चेदुच्यते । उपहोमेष्वपि मित्रविन्दाशब्दो माभूदिति दशग्रहणम् । आग्नेयसौम्यस्य त्वाष्ट्रो दशकपालइति सप्तोऽर्थ । इत्यादि ।

Both the Sūtras underlined belong to Kātya Chap III Sū 307 and 308

1066.

5070B मित्रविन्देष्टि । *Mitravindeṣṭi*

Substance, palm leaf 17⅜×1 inches Folia 3 Lines 4 5 on a page Character Telugu of the sixteenth century Appearance old Incomplete at the end

Beginning —

अथ मित्रविन्देष्टिर्लिख्यते ।

श्रीराष्ट्रमित्रायुरन्यतरकामो मित्रविन्देष्ट्याह यजेयेति सकल्प ।

तत्र प्रथमप्रयोगे मातृपूजापूर्व्वकमाभ्युदयिक श्राद्ध वैकल्पिका-वधारण प्रत्येक वरणमन्वारम्भणीय । तत पुनरुद्धृत्य मित्रविन्दा तत्रान्वाधानादि कर्म्मापवर्गान्त विशेषा ।

1067.

6272 निरूढपशुप्रयोगः । *Nirūḍhapaśuprayoga*

(Of the White Yajurveda)

Substance, country-made paper 9×4½ inches Folia 32 Lines 11 on a page Extent in ślokas 600 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured Complete

Colophon —

इति निरूढपशुबन्ध समाप्त ।

Post Colophon :—

स्वस्ति दुर्मुखसंवत्सरे वैशा० शुक्लत्रयोदश्यां लक्ष्मण-अग्निहोत्रिणामिदं पुस्तकं काश्यां लिखितं समाप्तम् ।

श्रीविश्वेश्वराय नमः ।

There are four lines more concerning the same ritual.

It begins :—

श्रीगणेशाय नमः, etc

अथ निरूढपशुप्रयोग उच्यते ।

यस्मिन्वा संवत्सरे संवत्सरे प्रावृष्यावृत्तिमुखयोर्वेति Kāt. V 1, 2, प्रतिसंवत्सरं श्रावणे भाद्रपदे वा पौर्णमास्याममावास्यायां वा पशुः कर्त्तव्यः । यदा उत्तरायणमुखे दक्षिणायनमुखे कर्त्तव्यः । पशुप्रत्ययनमिति वचनात् । तत्र प्रथमप्रयोगे मातृपूजापूर्वकमाभ्युदयिकं विधाय ऋत्विजो वृणीते ।

निरूढपशुनाहं यक्ष्ये तत्र मे त्वं ब्रह्मा भवेति ब्रह्मणो वरणम् । होत्रध्वर्युप्रशास्तृप्रतिप्रस्थात्रग्नीध्राणां क्रमेण वरणम् । तेभ्यः स्रक्चन्दनवस्त्रताम्बूलादीनां दानम् । अद्येत्यादि एतानन्नुलेपनपुष्पवस्त्रयुग्मताम्बूलादि श्रीयज्ञपुरुषप्रीतये दातुमहमुत्सृज इति । केचिन्मधुपर्कमिच्छन्ति गान्धारमणीया अग्नीषोमीये प्रकृतित्वात् प्रागुदयादारम्भः । पशोः सान्नाय्यस्येति सान्नाय्यप्रकृतित्वात् ।

1068.

6270. पशुपद्धति । *Paśupaddhati.*

Substance, *country-made paper* 10×4 *inches* Folia, 15 Lines, 10 on a page The 11th leaf is missing Extent in ślokas, 200 Character, Nāgarī of the eighteenth century Appearance, discoloured Complete

A manual for the performance of animal sacrifice, of the White Yajurveda

It begins :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ पशुपद्धतिर्लिख्यते । स च संवत्सरे वर्षर्त्तौ दक्षिणायनोत्तरायणयोर्मुखे वा प्रथमप्रयोगे तु पशोः साम्नाज्यस्येति । पशोः प्रकृतिवदनुदिते आरम्भ । पूर्व्वेद्युर्मातृकाभ्यर्च्चनाभ्युदयिके कृत्वा ऋत्विजां वरणम्—ब्रह्मा होताध्वर्यु प्रशास्ता प्रतिप्रस्थातामीध्र । प्राङ्मुखानुपवेश्य गन्धादिभि पूजयेत् ।

स्वौ निरूढपशुनाह यक्ष्ये तत्र मे त्व ब्रह्मा भव भवामीत्यादि ।

14B, इति पशुपद्धति ।

अथाधिकारपशौ विशेष ।

Under this heading, there is one leaf namely the 15th, which mentions the names of Karka Vasudeva and Harihara —कर्कवासुदेवहरिहरैर्मं इत्यत्रस्ते निरूपितम ।

The mention of these authors clearly shows that the treatise belongs to the school of Katyāyana

1069

10502 **अग्निष्टोमपद्धति ।** *Agnistoma paddhati, a part of Diksāpaddhati*

By Jagannātha son of Vidyakara

Substance country made paper $9\frac{1}{4} \times 4$ inches Fol s 69 (The last two leaves are restored by the last owner of the MS) Lines 8 on a page Extent in slokas 850 Character Nāgara of the seventeenth century Appearance old and discoloured Complete

A metrical treatise on the performance of the Agnistoma rite according to Katyayana The author s father Vidyākara was a famous teacher of the school of Katyayana See Catal 1088 In fol 67 the number of slokas comes down to 838 In the restored leaves the slokas are not numbered

See Bik No 256 which describes a MS of the work dated Sam 1552

Beg. :—ॐ नमो गणेशाय ।

अथाभिधीयते श्लोकैरग्निष्टोमस्य पद्धतिः ।
स वसन्ते हि कर्त्तव्यः सुत्या पर्व्वदिने यथा ॥
पञ्चमे सप्तमे वा सा दीक्षैका तिस्र एव वा ।
अनन्तरञ्च निर्व्विष्ठ्योरन्ययागक्रिया मता ॥
संभृत्य सोमसम्भारान् आधायाग्नीश्च तद्दिने ।
सोमयागसमारम्भं कुर्य्यादिष्ट्योरनन्तरम् ॥
पितामहः पिता वापि उभौ वा सोमपौ न चेत् ।
स चैन्द्राग्नमग्न्यस्यं पूर्व्वं कुर्य्यादालभ्य पर्व्वणि ॥
षड्ढोताराऊतिर्नाच (?) न सुर्विष्णुक्रमाख्यया ।
पुरोडाशे प्रणीताः सुव्रताभ्युपगमस्तथा ॥

End :— वाजपेय्यग्निचिदिदन्मुख्यविद्याकरात्मजः ।
जगन्नाथोऽभ्यधात् श्लोकैरग्निष्टोमस्य पद्धतिम् ॥

Col. :—इति पारिचौनदिकरखम् ? श्रीमज्जगन्नाथविरचित दीक्षापद्धतिः समाप्तः (?)

Post Col. :—श्रीमालवीयर्पडित् बालमुकुन्दस्येदम् ॥

1070.

5107A **अग्निष्टोमपद्धति ।** *Agnistomapaddhati*

Substance, palm-leaf. 14×1¼ inches Folia, 3 Lines, 4 on a page Character, Udiya of the nineteenth century. Appearance, fresh Written with a style Incomplete at the end

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । अविघ्नमस्तु ॥
अथाभिधीयते श्लोकैरग्निष्टोमस्य पद्धतिः ।
स वसन्ते हि कर्त्तव्यः सुत्यापर्व्वदिने यथा ॥
पञ्चमे सप्तमे वापि दीक्षैका तिस्र एव वा ।
अनन्तरं च निर्व्विष्ठ्योरन्ययागक्रिया मता ॥

1071
4113

Substance, palm-leaf 14½×1 inches Folia, 42 Lines, 4 5 on a page Extent in Ślokas, 925 Character, Udiya of the eighteenth century Appearance soiled, worm-eaten and effaced *Incomplete*

It contains versified manuals for the performance of Agnistoma by Jagannātha Vājapeyi, preceded by a versified treatise on *Agnyādhāna and Anvadhana* by a different author, namely, Śambhukara Vājapeyi.

Beginning :—

ॐ नमो यज्ञपुरुषाय ।

अथारभ्य स्व आवाभ्या आधीयन्तेऽग्नयो यदा ।

अग्न्याधेयकर्म्मणीह वैकल्पिकाः पदार्थकाः ॥

ये च ऋत्विक्प्रत्ययेनानुष्ठातव्या मयाधुना ।

आधास्यावहे ऽग्निमावा तत्र त्वमावयोर्भव ॥

This is the versified manual for the ceremony of the establishment of the sacred fire by Agnicit Miśra Śambhukara Vājapeyī.

It ends in 3B —

इत्यग्निचिन्मिश्रश्रीशम्भुकरवाजपेयिकृता श्रौताधानस्य श्लोकपद्धतिः ॥

II. Then begins Anvādhāna.

ॐ नमो गणेशाय ।

अथान्वाधानमग्नीनां भुवं सस्कृत्य पञ्चधा ।

कुर्यादग्नीन् विहृत्याहवनीये समिधं क्षिपेत् ॥

The colophon is lost

III. 15A. यत्नविरूढस्य पशोः सचेपश्लोकपद्धतिः ।

The beginning of this is lost

IV. An amplification of III.

15A. विस्तरेणाथ पश्विज्यापद्धतिः श्लोकसंभृता ।
वाजपेयकृतानेन जगन्नाथेन लिख्यते ॥
प्रावट्पर्व्वसु पश्विज्या कार्य्या मकरगेऽथवा ।
कुलीरगेऽथवा सूर्य्ये प्रथमाह्ने ऽथपर्वणि ॥
कृतनित्यक्रियः पश्चात् पुण्याहं वाचयेत्ततः ।
यद्य मया निरूढपशुबन्धेनेज्यते यदा ॥

These are the versified manuals for the animal sacrifice by Jagannātha Vājapeyī.

22A, इति श्रीजगन्नाथवाजपेयिकृतावग्निष्टोमपद्धतौ प्रायपशुः ।

23B, इति श्रीजगन्नाथवाजपेयिकृतावग्निष्टोमपद्धतावष्टदीक्षा ।

25A, इति श्रीजगन्नाथवाजपेयिकृतावग्निष्टोमश्लोकपद्धतौ दीक्षणीयेष्टिः ।

26A, ० प्रायणीयेष्टिः, 27B, ० सोमक्रयः, 28B, ० आतिथ्येष्टिः, 32A, ० अग्नीषोमीयपशौ हविर्धानप्रवर्त्तनसदःकरणम्, 34A, ० अग्नीषोमीय पशुः; 42A, प्रातःसवनम् ।

After this there is no colophon, the MS being incomplete.

1072.

6313. यज्ञदीपिका । *Yajñadīpikā.*

Substance, country-made paper 9¼×4¼ inches Folia, 30 Lines 8 on a page. Character, modern Nāgara Appearance, fresh A fragment

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।
नत्वोमेशगणेशाद्य गुरून्यज्ञदीक्षितान् ।
शिष्याणामुपकाराय क्रियते यज्ञदीपिका ॥
अथाग्निष्टोमस्य पद्धतिर्लिख्यते ।

प्रथमप्रयोगे मातृपूजापूर्व्वकं द्वितीयादिप्रयोगे तु विघ्नेशपूजनमात्रमेव मम दीर्घायुष्ट्वानिरासार्थं ऐन्द्राग्नपशोराग्नीषोमीयेन पशुना सद्योपालम्भं कुर्व्वन् हिरण्य-प्रतनवदक्षिणेन वासोयुदक्षिणेन (?) च रथन्तरपृष्ठेन त्रिवि(वृ ?)दादिपञ्चस्तोमे-नाग्निष्टोमसंस्थेन ज्योतिष्टोमेनाहं यक्ष्ये ।

6B, अथ कृष्णाजिनदीक्षा; 15A, इति प्रायणीया, अथ सोमक्रयः; 21A, अथेडान्ता आतिथ्या; 23B, इति आतिथ्येष्टिः; अथ सम्प्रवर्ग्ये प्रवर्ग्यप्रचारः; 32B, इति सूत्रानुसार्य्यनुष्टुप्प्रयोगे द्वितीयदिनकृत्यम्, अथ वेदिमानम्; 34B, इति सूत्रानुसार्य्यनुष्टुप्प्रयोगे तृतीयदिनकृत्यम्।

In fol. 36 the MS. ends abruptly

The sūttra followed here, appears to be that of Kātyāyana, as, an instance, the Sūttra नवनीतेनाभ्यङ्क्ते, etc., quoted in fol 4A is to be found in p. 128 of the Chaukhamba edition of the Katyāyana Śrauta Sūttra.

1073.

7832. *The Same.*

Substance country made paper 9¼×4¼ inches Folia 34 Lines 9 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured Incomplete at the end

1074.

5070C. अग्निष्टोमपद्धति। *Agniṣṭomapaddhati.*

By Jaleśvara Miśra

Substance palm leaf 13¼×1 inches Folia 45 Lines 5 on a page Extent in ślokas, 1410 Character Udiya of the sixteenth century Appearance, very old Complete

Beginning:—

अविघ्नमस्तु।

यजमानः कृताह्निको वैश्वदेवं कृत्वा आचम्येष्टदेवतां सम्पूज्य अग्न्यागारे आसने प्राङ्मुख उपविश्य पुण्याहवाचनं कुर्य्यात्। पुण्याहमित्यादि। अद्यारभ्यागामिन्यां पौर्णमास्यां अमावास्याया देवतायजने ज्योतिष्टोमेनाग्निष्टोमसंस्थेन क्रतुना मया इज्यते। यदेत्यादि।

Colophon:—

इति जलेश्वरमिश्रविरचिता अग्निष्टोमपद्धतिः समाप्ता।

Then there are three stray leaves.

1075

4271

Substance palm leaf 11¾×1¾ inches Folia 55 Lines 5 on a page
Character Udiya written about a hundred years back Appearance soiled
Incomplete at the end

A manual meant for Ahitāgnis, by Balabhadra No definite name of the work can be found in this incomplete copy The work belongs to the school of Katyāyana

Mangalācarana

श्रीगणेशाय नम ।

वन्दे श्रीयज्ञपुरुष कात्यायन मुनि गुरुम् ।

कर्कादीश्च तथाचार्य्यान सन्यविघ्नोपशान्तये ॥

The object of the work

कर्कशूक्त्ववचन विचारयशाद्धिताग्निकजनोपयोगिनीम् ।

व्यातनोति बलभद्रदीक्षितो देशपात्रघटने प्रदीपिकाम् ॥

Along with this, there are 13 leaves, containing a fragment of Panini

1076.

29 **ज्योतिष्टोमप्रयोगसारः ।** *Jyotiṣṭomaprayogasāra*

By Devabhadra

For the MS, see L No 756

28A The colophon giving the names of the author and his ancestors —

इति श्रीमन्महायाज्ञिकनागरज्ञातीयपाठकश्रीरामचन्द्रसुतमहायाज्ञिकश्रीगङ्गाधरपाठकावप्रसभूतपाठकश्रीबलभद्रात्मजदेवभद्रेण रचिते कात्यायनसूत्रप्रयोगसारे ज्योतिष्टोमप्रयोगे प्रसोमादयः पारम्भदिनकृत्य ।

1077.

1393. सहौत्रनक्षत्रसत्रप्रयोगः । *Sahauttranakṣattra-sattraprayoga.*

By Devabhadra, son of Balabhadra.

Substance, country-made paper 10×4½ inches Folia, 70 Lines, 8 on a page Extent in ślokas, 1150 Character, Nāgara. Date, Saṃ 1818 Appearance, tolerable Complete

This is according to the school of Kātyāyana and the bhāsya of Karka Devabhadra also wrote a Bhāsya on the sūtras of Baudhāyana on the same subject

बोधायनोक्तनक्षत्रसत्रसंज्ञाध्वरस्य तु ।
सूत्रभाष्यं पुरा कृत्वा श्रुतिसूत्रादिसम्मतं ॥
कात्यायनानुसारेण कर्कदेवमतेन तु ।
होममन्त्रैश्च संयुक्तः प्रयोगो रच्यतेऽधुना ॥ Leaf 1.

Again he says —

तत्र सत्रारम्भकालादिनिर्णयसिद्धान्तास्तु प्राङ्मत्कृतौ सूत्रभाष्ये ज्ञेयाः ।

Date of composition is given in the following verse 19B —

नेत्रेन्दुवसुभूवर्षे नभस्ये भास्करे मिते ।

(Samvat 1812)

प्रौष्ठपद्यां प्रयोगोऽयं समाप्तिमगमच्छिव ॥

Date of copying —

सवत् १८१८ वर्षे आषाढशुक्लाष्टम्यां भौमवासरदिने काश्यां सभाष्यप्रयोगोऽयं लिखापितो ग्रन्थकर्त्रा पाठकश्रीबलभद्रसूनुना देवभद्रपाठकेन ॥ शुभं भूयात् ।

The last Colophon .—

इति श्रीमन्महायाज्ञिकनागरज्ञातीयपाठकश्रीरामचन्द्रसूनु-गङ्गाधरपाठकवंशसम्भूतपाठकश्रीबलभद्रात्मजदेवभद्रकृतौ बौधाय-

मोक्षः कात्यायनसूत्रानुगतः मन्त्रो मन्त्रार्थप्रयोगः समाप्तः।
शुभं भवतु । श्रीराम ।

The book treats of sacrifices in honour of all the aster isms

1078.

10015 **राजाभिषेक ।** *Rajabhiṣeka*

By Deva Bhadra

Substance, country made paper 10 × 4½ inches Folia 42 Lines, 9 on a page Extent in slokas 709 Character Nāgara Date, Samvat 1831 Appearance old and worn out Complete

Colophon —

[इति श्रीमन्महायाज्ञिकनागरज्ञातीयपाठकश्रीरामचन्द्रसुत गङ्गाधरपाठकतत्सम्भूतपाठकश्रीबलभद्रात्मज This much in a different hand] देवभद्रकृतो राजाभिषेकप्रयोगः।

Post Col —

संवत् १८३१ आषाढ सुदि १० भौम ।

A manual for the performance of coronation ceremony

Beg —अथ राजाभिषेको हेमाद्रौ विष्णुधर्मोत्तरे पुष्करवाक्यम्।

अथ सम्भृतसम्भारो राज्ञ + सोत्सवस्तत ।
कालेऽभिषेचनं कुर्यात् तं कालं कथयामि + ॥
मृते राज्ञि न कालस्य नियमोऽत्र विधीयते ।
ज्योतिःशास्त्रोक्तकाले वा तिथ्यंश्रवणेन च ॥

1079.

1022 **वाजपेयपद्धतिः ।** *Vājapeya paddhati*

Substance country made paper 9¾ × 4½ inches Folia 14 Lines 12 on a page Extent in slokas 340 Character Nāgarī Date Samvat 1857 Appearance very old Complete

An anonymous manual for the performance of Vāja pēya rites, following Kātyāyana (Chapter XIV)

Beginning —

ॐ वाजपेयस्य सोमस्य पद्धतिस्त्वतो मया ।

वाजपेये उभयत सुत्यारश्नौ बृहस्पतिसवेन यजते । बृहस्पति सवेन अग्निष्टोमसस्थेन त्रिवृत्स्तोमेन रथन्तरपृष्ठेनाश्वाधिकगोत्रय-स्त्रिशद्दक्षिणेन अद्य यक्ष्ये ॥

End —यथा बृहस्पतिसव ।

Col —इति वाजपेयस्य पद्धति समाप्ता ।

Post Col —शुभ भवतु सवत १५५७ वर्षे अश्विने शुदि १ गुरौ अद्येह श्रीवासनगरे दीक्षितनारायणसुतपुरराजकेन लिखितम ॥

बृहस्पतिसवसहितेन वाजपेयस्य पद्धतिर्लिखिता ।, etc , etc

1080

651 **सुपर्णचितिपद्धतिः ।** *Suparnaciti paddhati*

By Ramacandra Sthapati Agnicit, son of Suryadasa

For the manuscript see L 1460

It is a very defective manuscript The leaves in the first portion are comparatively fresh, and are in a different hand This portion has been evidently restored It comes to an end in leaf 36, but is wanting in the first 8 leaves, and leaves 10 to 16

Col —इति सम्राटस्थपति अग्निचित्सूर्यदासात्मज-सम्राटस्थपतिराम-चन्द्रकृता सुपर्णचिति सम्पूर्णा ।

Leaf 37A begins —

अथ द्वितीया चिति सा[वि]त्रयुपसत्त्वे कृतौ प्रथमोपसद्दिने एव प्रथमा चिति पुरीषनिवापोपस्थानान्ते क्रियते ।

This is quoted in L as the "beginning" of the whole work !!

The work relates to the construction of alters in vedic sacrifices, especially those in the form of birds, just as Syena alter in the form of a hawk

The Post Colophon Statement :—

संवत् १७५७ कार्त्तिकशुद्ध ८ शुक्रे भारद्वाजौदीच्यितात्मज-दीक्षित-अनिरुद्धेन लिखितोऽयं ग्रन्थः । आत्मार्थं । श्रीरस्तु । श्रीयज्ञपुरुष प्रसन्न अस्तु ॥ श्रीसूर्याय नमः ॥

1081.

6192. चयनपद्धतिः । *Cayana paddhati.*

By Rāma Vājapeyin

Substance country made paper 8¾×3¾ inches Folia, 113 Lines 8 on a page Extent in slokas 1130 Character Nāgara of the early nineteenth century Appearance old and discoloured Complete

This is according to the rules of Kātyāyana The author's name, Rama Vājapeyi, appears at the top of the reverse side of every leaf—Rāma at the left hand upper corner and Vājapeyī at the right hand upper corner. The author is well known and is said to have been a resident of Naimiśāraṇya

Beginning —

अथाग्निचित जुहोति ततसद्रदहन् युञ्जान इति । सयुजानः प्रथम मनस्तत्वा० गायत्रेण रथन्तर बृहद्रायचवर्त्तनि स्वाहा ।

25B, अथ चयनपरिभाषा, 33B, इति चयने प्रथमोऽध्याय, 80B, इति चयने द्वितीयोऽध्याय, (Last colophon) इति चयने तृतीयोऽध्याय समाप्त—इति चयनपद्धति ॥

1082.

306. चयनपद्धति । *Cayana paddhati*

By Nṛsiṃha

For the MS see L 46

It belongs to the White Yajurveda

Post Col Statement —

संवत् १५०७ वर्षे वैशाखमासे कृष्णपक्षे बुधे पाक्षिकत्रयोदश्यां
दर्शेन सार्यं सप्तकेन लिखितमिदं भगवद्दर्पणनी । शुभं कल्याण च ।

In a different hand दी० गदाधरस्य १५०० (?)

1083

10352 सौत्रामणिप्रयोग । *Sautrāmaṇīprayoga.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia [illegible]. Lines 9 on a page. Extent in ślokas 700. Character, Nāgarī of the early [illegible]teenth century. Appearance old and worn out. Incomplete at the end.

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ॥

यशोदानन्दनं वन्दे कृष्णं कमललोचनं ।

गोपिकाहृदयानन्ददायिनं परमाद्भुतम् ॥

अथ सौत्रामणीप्रयोगो लिख्यते ॥

ब्राह्मणयज्ञः सौत्रामणी ऋद्धिकामस्य । ऋद्धिकामेन ब्राह्मणेन सौत्रामणीयज्ञेन यष्टव्य न क्षत्रियवैश्याभ्यां । तस्मादयं ब्राह्मणयज्ञ एव यत् सौत्रामणीतिवचनात् । न केवलं ऋद्धिकामस्यैव सौत्रामणी किन्तु अग्निचित्सोमयाजिसोमातिपूतसोमवामिनां सा अग्निष्टोमेन इष्टवतो भवति । सोमेनातिपूतस्य मुखव्यतिरिक्तनासिकादिरन्ध्रद्वारेण सोमरसस्रावित्वं सोमवामिनः । पीते सोमे यस्य यजमानस्य छर्दिर्भवति तेन सौत्रामणी कर्तव्या । अग्निमत्सोमयाजिक्षत्रियवैश्ययोरपि भवति । सोमातिपूतसोमवामिब्राह्मणस्यैव भवति नेतरयो सोमपाने ऽधिकाराभावात् । अत्र पश्वोरपश्वोश्च सौत्रामणी भवति पशुकामस्य पशुभरणसमर्थस्यापि भवति राज्याच्युतस्य राज्ञोपि सौत्रामणी भवति । तत्र सौत्रामणीति कर्मनामधेयं तच्च त्रिपश्वादेव ।

It quotes Vāsudeva Dīkṣita in 14B

1084.

381 अश्वमेधपद्धति । *Asvameda paddhati*

By Mahananda Pathaka, son of Virabhadra Pāṭhaka

Substance country made paper 11¾×5¾ inches Fol s 138 Lines 9 on a page Extent in slokas 3030 Character Nāgara Appearance new Complete

On Horse-Sacrifice according to the rules of Kātyāyana

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ अश्वमेधमखस्येह पद्धतिः सर्व्वसम्मता ।

वीरभद्रात्मजेनेयं महानन्देन तन्यते ॥

अथ सम्भाराः

Then follows a complete list of things necessary for the sacrifice

The later authorities quoted (1) Padmanabha, (2) Sidhānta Bhāsya (3) Devapaddhati, (4) Arjuna Misra, (5) Govinda Dikṣita, (6) Andavila, (7) Hari Svāmi, (8) Jaya Simha Kalpadruma, (9) Gangadhara Yajñika, (10) Mahidhara Yājñika

In this work authors of various schools are consulted It cites, as examples many songs actually recited in the Asvameda sacrifice performed by Jaya Sinha Savai Varman These songs were composed by Kavikalanidhi Krsna Bhatta

Here begins the real work —

6B अथ कात्यायनसूत्रानुसारेणाश्वमेध ॥ राजयज्ञो ऽश्वमेध सर्व्वकामस्य (XX 1) अभिषेकादिगुणवान् क्षत्रियो राजेत्युच्यते । आपस्तम्बसूत्रे । राजा सार्व्वभौम अश्वमेधेन यजेत । य सार्व्वभौम इत्यनेन माण्डलिकस्याप्यधिकार । इति मेधा क्षत्रियस्य इति वैतानसूत्रात् क्षत्रियमात्रस्याप्यधिकारः । लाट्यायनसूत्रे

विजितस्य वा मध्ये यजेत यस्य व्याख्यान असार्वभौममण्डलेश्वर सोऽपि विजि तस्य देशस्य मध्ये यजेत। अनेनापि माण्डलिकस्याधिकार। दक्षिणादाने विजय- मध्यादित्युक्तत्वात् प्रारम्भात् प्राग विजय इति पद्मनाभ। छन्दोगसूत्रादौ पक्षे केवलगोदक्षिणादर्शनात् विजयाभावेषु अधिकाराऽनुमीयते। सिद्धान्तभाष्ये तु त्रयाणा वर्णानामधिकार उक्त। सर्व्वे कामा ब्राह्मणस्य विजयो राजन्यस्य अश्वो वैश्यस्येति। देवयज्ञनावपि प्रकृतव्रतोक्तत्त्वादितिसूत्रेण यवाभावोत्यादिशब्दात् त्रयाणा वर्णानामधिकार प्रतीयते॥

136A

श्रौतानुष्ठानसौख्यायगुरुभिर्गरुभिर्भुवि।
पाठकश्रीमहानन्दे स्मार्त्तेऽतिनिपुणैऽयम॥
अश्वमेधाख्ययज्ञस्य प्रयोग खतिनिर्मल।
निरमायि सता तुष्ट्यै निरता स जयत्वल॥

Col —इति श्रीमद्यायाज्ञिकधुरन्धरपाठककुलप्रदीपपाठकश्रीवीरभद्रा त्मजपाठकश्रीमहानन्दविरचितो ऽश्वमेधप्रयोगो विद्वद्गणा श्रौत स्मार्त्तकर्मनिपुणाना सन्तोषाय चिर भूयात इति शिव।

Post Col —

श्रीसीतारामचन्द्र प्रसन। श्रीकाशीविश्वेश्वराय नम शुभ भवतु।

Here ends leaf 136A and there is also every indication of the end of the work But the MS still continues in the same hand and apparently on the same subject to the end (leaf 138A)

1085.

6191 **अश्वमेधपद्धति।** *Asvamedha paddhati*

Substance country made paper 9×4½ inches Fol a 46 of which the fol 19 20 36 38 39 41 are missing Character Nagara of the early nineteenth century Appearance old soiled and worn out Written in three different hands Defective

This is according to the rules of Katyayana

Beginning —

अथ अश्वमेधपद्धतिर्लिख्यते। राजयज्ञोऽश्वमेधः सर्वकामस्य। अष्टम्यां नवम्यां वा फाल्गुनीशुक्लमीश्च एके (?)। तत्र प्रथमं मातृ पूजापूर्वकं आभ्युदयिकं श्राद्धम्। ब्रह्मौदनं पचति चतुर्णां पात्राणां मञ्जलिप्रसृतानां च। तत्र प्रथममध्वर्युः कस्मिंश्चित पात्रे आनडुहे चर्मणि वा तण्डुलानां चत्वारि पात्राणि निर्वपति।, etc , etc

23B सौवर्णालङ्कृताश्चत्वारोऽश्वा सौवर्णरथयोक्तादौ युञ्जन्ति ब्रध्नमिति ॐ युञ्जन्ति ब्रध्नमरुषं तस्युष। रोचन्ते रोचना दिवि इत्यस्य युंज यस्येति। चौनितरान्।, etc , etc , etc

1086

1026 **पितृमेधपद्धतिः।** *Pitrmedha paddhati*

Substance country made paper 10×4½ inches Folia ~ Lines 10 on a page Extent in slokas 140 Character Nāgara Appearance tolerable Complete

This is a manual for the performance of Pitrmedha ceremony which is generally to be performed (I) in the case of one dead long ago and forgotten and (II) in an odd number of years after death such as 3rd, 5th, 7th, etc See Kātyāyana XXI, 32, 33

Beginning —

अथ पितृमेधस्य पद्धतिर्लिख्यते।

मृतस्य मरणसंवत्सरबहुकालव्यवधानादिना विस्मरणे सति पितृमेधो भवति अथवा मृतस्य मरणसंवत्सरादारभ्य तृतीयपञ्चम सप्तमादिष्वयुग्मेषु संवत्सरेषु भवति। यदा बहुकालव्यवधानेनापि कुर्वतो मरणसंवत्सर स्मर्यते एव तदापि पक्ष इति हरिस्वामिनः॥ तथा एकनक्षत्रे पितृमेधो भवति।

It ends in 6B —

तथा पुराणोऽनड्वान् दक्षिणा पुराणा यवाश्च इच्छया भूयसी च देया॥

Col —इति पितृमेधः समाप्तः।

Post Colophon :—

दीक्षितरघुनन्दनस्यैकमिदं पुस्तकम् ॥ लेखकपाठकयोः शुभ भवतु ॥

The leaf marked 7 apparently gives a paraphrase of Kātyāyana XXI, 36, 35, 34.

Beginning :—

पितृमेधो गोष्मशरदी (?) माघे वा तेष्वमावस्यायामेकनक्षत्रे वा।

End :—सर्व्वपुराणम् ॥ भूयसीश्चेच्छया ददाति ॥

Col. :—पितृमेधः समाप्तः ॥

The latest authorities quoted are Hari Svāmi and Vāsudeva Bhatta Yājnika

1087.

4280

Substance palm leaf 17½ × 1¼ inches Folia 106 to 144 and three un marked Lines, 4 5 on a page Character Udiya of the early eighteenth century Appearance old and soiled

I अह्नीनपद्धतिः *Ahinapaddhati* by Upadhyāya Vedagarbha

Beginning –

विनायकं नमस्कृत्य विप्रेमेव सरस्वतीम्।

कात्यायनञ्च कर्कं सम्पूज्य करिष्ये ऽह्नीनपद्धतिम् ॥

अस्याह्नीनो द्वादशो निरमिष्टैकाह्निकः।

विशेषास्तत्र वक्ष्यामि समासेनानुपूर्व्वशः ॥

आभ्युदयिकं श्राद्धं कृत्वा वैकल्पिकाः पदार्थाः अवधार्य्यन्ते।

ऋत्विजां वरणम्। द्वादशाहेन प्रथहं शतदक्षिणेनाह यक्ष्ये।

108B उपाध्यायवेदगर्भकृतौ द्वादशाहस्य संक्षेपपद्धतिः।

II Then we have the following :—

धृतच्छन्दसि अवश्यावासने अमोर्यामोत्तरमाश्रयणस्य यथाऽऽह्नीनत्वात् षष्ठे मार्गिके प्रक्रमस्य ग्रहणं प्रथमम्। तत्र पैन्द्रवायवादिकाले साधनं। अमोर्या-

मोत्तरकालमेकवचनान्तेन मन्त्रेण यथा मन्थिनखस्थाने सप्तमे पार्थिके ऽप्यवमेव शुक्रस्य मन्थिनस्य च नवमे ।, (?) etc , etc., etc.

110A. अग्नीर्याने प्रतिचारपद्धतिः समाप्ता ।

III. 112A. इत्यमिचिन्मिश्रशम्भुकरकृतौ श्रौताधानस्य श्लोकपद्धतिः समाप्ता ।

It begins in 110B —

नमो यज्ञपुरुषाय ॥

अद्यारभ्य स्व आवाभ्यामाधीयन्ते ऽमयो यदा ।

अमाधेयकर्मणोश्च वैकल्पिकाः पदार्थकाः ॥

ये च ऋत्विक्प्रत्ययेनानुष्ठातव्या मयाऽधुना ।

आधास्यावहे ऽग्निमावां तत्र त्वमावयोर्भव ॥

The same as the first work in our Catal No. 1071.

IV. Then in leaf 112A, begins a manual for the performance of Sauttrāmani

ॐ नमो यज्ञपुरुषाय ॥

ऋद्धिकामस्य सौत्रामण्यां द्वादशायामयजमानस्यैषयामनम् वरुणपूजा ऋत्विग्वाचनम् अद्यारभ्य आगामिन्या पौर्णमास्याममावास्यायां वा सौत्रामण्या यजेतेत्यादि । ततः सङ्कल्प । ॐ अद्यारभ्य आगामिन्यां पौर्णमास्या अमावास्याया वा सौत्रामण्यामह यजेयम् ।

It ends in leaf 120B There is no colophon.

IV. 123B. इति श्रीदीक्षितअलेश्वरपतिविरचितायां बालबोधिन्यां वाजपेयाङ्गभूतो बृहस्पतिसव समाप्त ।

It begins in 121A .—

ॐ नमो यज्ञपुरुषाय ।

शरदि वाजपेये ब्राह्मणराजन्ययोरधिकारः । आश्वयुजि पूर्वा चेत् भाद्र[प]द पौर्णमास्यां बृहस्पतिसवः आश्वयुजि शुक्लपक्षे दीक्षा । कार्त्तिकामावास्यायां पूर्वा चेदाश्वयुजशुक्लपक्षे दीक्षा । कार्त्तिक्यां पूर्वा चेदाश्वयुजि बृहस्पतिसवः कार्त्तिकशुक्लपक्षे

दीक्षा। आग्रायणामावास्यायां सुत्या चेत् कार्त्तिकशुक्लदशम्यां दीक्षा सर्व्वपक्षेषु उभयतः शुक्लपक्षौ बृहस्पतिसवः।

V. 123B. अथाश्वयुजि कृष्णदशम्यां ऋत्विग्वरणम्। तत्र वैकल्पिकावधारणम्। अस्मिन वाजपेयसंस्थे क्रतौ यावन्तो वैकल्पिकाः पदार्थाः ते मया ऋत्विक्प्रत्ययेनानुष्ठेया॰। वरणे विशेषः एकाहेन वाजपेयसंस्थेन रथन्तरपृष्ठेन सप्तदशस्तोत्रेण सप्तदशशस्त्रेण गवामेकादशोनसहस्रदक्षिणेन ... ... अद्य यक्ष्ये।

136B. इति दीक्षितजलेश्वरपद्धतिविरचिते बालबोधिन्यां सम्या-वाजपेयः समाप्तः।

VI. 137A. अप्तोर्यामपद्धतिर्लिख्यते। पुण्याहवाचने अप्तोर्यामेन क्रतुना इक्षिते (?) यदेत्यादि।

139B. इत्यप्तोर्यामः।

VII. 139B, कुत्र (क्रतु (?)) वाजपेये विशेष' एकाहेन सामिचित्येन वाजपेयसंस्थेन रथन्तरपृष्ठेन सप्तदशस्तोत्रेण गवां सप्तदशदक्षिणेन वायुतभोगनेनेति।

This was left incomplete. Leaf 140B contains only two lines.

VIII Then in 141A, we get the following —

समस्थितो वा प्रपदस्थितो वा
कृतोर्द्धबाहुर्यजमान एव।
चित्यस्य माने पुरुषप्रदिष्टः
तत्पञ्चमो भाग इह त्वरत्नि'।

In leaf 144B, we get the following colophon :— इति चित्यश्लोका॰

The remaining three leaves, which are not marked, contain notes on some sacrifices.

1088.

5070B **प्रायश्चित्तप्रदीपिका ।** *Prāyaścitta pradīpikā*

By Rāmacandra Agnicit

Substance, palm leaf 13½×1 inches Folia, 65 Lines, 5 on a page Extent in slokas, 1885 Character, Uḍiya of the sixteenth century Appearance old Complete

Beginning —

नमो गणेशाय ।

समाजोऽग्निचितो नत्वा विद्याकरगुरोः पदे ।

रामः पद्धतिमाधत्ते प्रायश्चित्तप्रदीपिकाम् ॥

कात्यसूत्रोदितं सर्व्वमत्र वाच्यं मया स्फुटम् ।

समुच्चयोऽन्यतो दृष्टो विशेषः क्वचिदेव तु ॥

कर्माणि स्वस्वाङ्गयुक्तानि यथोक्तफलसाधनानि भवन्ति ॥, etc, etc,

End — यज्वीमेतामग्निचिद्रामचन्द्रः सूत्रैकार्थी नैमिषारण्यवासः ।

समाजः श्रीसूर्य्यदासस्य सूनुः प्रायश्चित्ते पद्धतिं सव्यधत्त ॥

Colophon —

इत्यग्निचिद्रामचन्द्रविरचिता प्रायश्चित्तपद्धतिः समाप्ता ॥

1089.

5092D **प्रायश्चित्तपद्धतिः ।** *Prāyaścitta paddhati*

By Śrinivāsa.

Substance, palm leaf 16½×1½ inches Folia 30 Lines, 4 5 on a page Character Uḍiya of the eighteenth century Appearance old Complete

It begins thus —

नमो यज्ञपुरुषाय ।

नत्वा विघ्नेश्वरं देवं नत्वा देवीञ्च शारदाम् ।

लिख्यते श्रीनिवासेन प्रायश्चित्तस्य पद्धतिः ॥

अथाग्निहोत्रप्रायश्चित्तं लिख्यते ।

It ends —

उत्तरा प्रजापतेर्ऋतमैन्द्र यथा प्रायश्चित्त गुरुपदेशत कृत
विपर्यास (?) सत्ताधीरा: सत्कृतसारपद्धति (?)
शुभमस्तु । श्रीगोपीनाथाय नम: । श्रीसरस्वत्यै नम: ।

1090.

5096B *The Same*

Substance palm leaf 16¼×1 inches Folia 26 Lines 4 on a page Character Udiya of the eighteenth century Appearance old and discoloured Complete

See the previous number

There are eight stray leaves with it, all relating to expiations for flaws in sacrifices

1091.

6319

Substance country made paper 12×5 inches Folia 7 Lines 11 on a page Extent in slokas 200 Character modern Nagara Appearance fresh Complete

A Paddhati based on Kātyāyana Śrauta Sūttra, Adhy XXVI

Beginning —

श्री गणेशाय नम: ।

दीक्षासु महावीरकरणम् द्वितीयादौ यज्ञे । तत्र प्रवर्ग्यकरणम् ।
एकाह दीक्षा पक्षे यूपच्छेदनान्ते महावीरसंभरणं । अनेकदीक्षापक्षे
अन्यतरस्मिन् अहनि । तत्रान्त्य: । प्राग्देशे संभारनिधानमुदक-
सस्य । मृद । वल्मीकवपा । वराहविहत । पूतिका । अजापय: ।
गवेधुका: । कृष्णाजिनम् । अभ्रिमौदुम्बरीमरत्निमात्री । वैकङ्कतिका
वा देवस्यत्वेति+दान । ॐ देवस्य त्वा सवितु प्रसवेश्विनोर्बाहुभ्या,
etc, *etc*

It ends·—

यजमान[ः]व्रतदुघा द्दोत्रे पत्नी व्रतदुघामुद्गात्रे ॥

Kātyāyana Śrauta Sūtra, Adhy. XXVI S. 143.

उद्गातृशब्देन प्रस्तोतार इति केचित् ॥

श्यामीश्रेशा इति प्रवर्ग्योत्सादनं । अग्निप्रणयनम् ।

On the obverse of the first leaf we have :—

सोमयज्ञदीपिका ।

वालमुकुन्दशर्म्मणः ॥

The title of the M.S and the owner's name are not in the same hand as the body of the manuscript.

1092.

6214. **रुद्रजपाभिषेकहोमप्रकारः ।** *Rudrajapābhiṣeka homa prakāra.*

By Yādava.

Substance, country-made yellow paper 10½ × 5½ inches Folia, 4 Lines, 15 on a page Extent in Ślokas, 150 Character, Nāgara Date, Saṃvat 1843 Appearance, fresh. Complete.

Colophon —

इति श्रीकुडलीयप्रसादितयादवकृतरुद्रजपाभिषेकहोमप्रकारः समाप्तः ।

Post Colophon.—

संवत् १८४३ वैशाखशुक्ल १२ शनौ । बालमुकुन्देनेद पुस्तकं भिनगाया लिखितम् ।

The maṅgalācaraṇa and the object of the work

श्रीभद्रं नौमि सदाशिवं च गिरीशजालिगितदेहमीशं ।
नागेशभूतौदुविभूषिताग लोकेशमेनं करुणार्द्रचित्तम् ॥
लक्ष्मीपतिमिंद्रमुखामराश्च गुरुं गणेशं पितरौ सरस्वती ।
ब्रह्माणमौनं (?) खलु वाक्पतिं च वदेऽप्यहं भक्तजनेषु वत्सलम् ।

श्रीशान्तिसारं कमलाकरीयं रामस्य तावत् परशुरामीयं च ।

कर्कादिकानां गुरुयाज्ञिकानां जयेऽभियेके सजने प्रकारम् ॥ ३ ॥

रुद्रस्य कात्यायनकाण्डशाखिनां विलोक्य चैव प्रकरोमि यादवः ।

तत्रादौ रुद्रमहिमा ॥

End :—अत्रावशिष्टं शान्तिरत्नाकरादिग्रंथेषु विस्तरेणावलोकनीयमिति ॥

1093

5950 **रुद्रपद्धतिः** । *Rudra paddhati*

By Vaidyanātha, son of Lamba.

Substance, country made paper 12×5 inches Folia 89 Lines 11 on a page Extent in slokas, 2000 Character, Nagara Date, Śaka 1715 Appearance, discoloured Complete

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ रुद्रपद्धतिर्लिख्यते ।

त्रिगुणगणविहीनं सेव्यमानं शिवाद्यैः ।

निखिलजनहृदिस्थं सच्चिदानन्दरूपम् ॥

शिवसरसि समाधे जाड्यवल्लीकुठारं ।

दशरथकुलदीपं रामचन्द्रं समर्थम् (र्थेम् ? ?) ॥

The object of the work is given in the following couplet:—

रुद्रकल्पानुसारेण + वाले बोधहेतुल

क्रियते पद्धतिः सम्यक् वैद्यनाथेन धीमता ॥

The end —

श्रीवैद्यनाथेन च वैदिकेन लम्बोपनाम्ना शिवपूजनाय ।

सम्यक् प्रयोगैरुद्रपादि यात्वा (?) सदाशिवोसमामि (?) से स्थितं नमः ॥ १ ॥

श्रीवैद्यनाथेन समार्पितेयं पद्यां चतुर्थ्यां शशिशेखरस्य ।

बाणाङ्ग + तेन्दुशकेऽर्कवारे प्रमादिनीयेऽसितपक्षकाले ॥ २ ॥

यमीरथग्राममनिकेन मो (?) ऽसौ काम्बोपनामा कविर्वैद्यनाथो ।
चकार मद्यां प्रभिशेखरस्य परोपकाराय गिरीशतुष्ट्यै ॥

Colophon :—

इति श्रीमन्महोपाध्यायाभिधोचितकाम्बोपनामायो(?)पाध्याया-
त्मजधातुर्मास्ययाजि-वैद्यनाथकृता रुद्रपद्धति॰ समाप्ता ।

Post Colophon Statement :—

शके १७१५ प्रमादीनामसंवत्सरे दक्षिणायने वर्षाऋत आषाढ़
वद्यचतुर्दश्यां इंदुवासरे तद्दिने गणेशभटमुलेन इदं पुस्तकं समाप्ति-
कम् । आत्मपरोपकारार्थं शुभं भवतु
श्रीसिद्धिविनायकार्पणमस्तु ।

Then the following is added in a later hand
बालमुकुन्दस्येदं पुस्तकं सं १८३२ वै. कृ. १०
मालवीयप्रधानपुस्तकालय गौघाट ।

1094.

5943. रुद्रदीपिका । *Rudra dīpikā*

By the son of Vaijanath, son of Vināyaka.

Substance, country-made paper 12×5 inches Folia, 150 Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 3500 Character, Nāgara Date, Saṃvat 1934 Appearance, fresh Complete

On the worship of Rudra.

Beginning —

श्रीगणेशाय नम॰ ।
गणेशश्च गुरु नत्वा वाग्देवीश्च वरप्रदां ।
देवं वरप्रदश्रेष्ठं शिवं परममव्ययम् ॥
भुक्तिमुक्तिप्रदातारं सदानन्दमय विभुम् ।
उत्पत्तिस्थितिकर्त्तारं कर्त्तारश्च जगद्गुरुम् ॥
सोमार्द्धधारिणं शान्तं नीलकण्ठ निरामयम् ।
परात्पर निराभासं तं वै वन्दे शिवप्रदम् ॥

ओड्रपाठकमिश्रादीन् सम्प्रदायार्थबोधकान् ।

नत्वा प्रतन्यते रुद्रदीपिका सविधानका ॥

तत्र प्रथमतो रुद्रप्रशंसा ।

तत्र जाबालोपनिषच्छ्रुति ।

किं जप्येनामृतत्वं ब्रूहि शतरुद्रीयेनेत्येतानि ह वा अमृतनाम-धेयान्येतैर्ह वा अमृतो भवतीति ।

अथ हैनं ब्रह्मचारिण ऊचु ।

किं जाप्येन वा अमृतत्वं ब्रूहीति । इत्यादि ।

3A जपरुद्रो होमरुद्रोऽभिषेकरुद्रश्चेति त्रिधा रुद्र उक्तः । अथो द्विधा केवलजपात्मको होमाङ्गश्च । अथ षडङ्गरुद्राणां विधिः । परशुरामपद्धाङ्गसंज्ञया पञ्च रुद्रा प्रोक्ता विमिश्रिता ।

एकादश त्वविरुद्रान्ता षड्ङ्गसहिता स्थिता ।

शतानन्दो महाकल्पे कथितश्च+ + + ॥

Some of the topics are given below to give an idea of the work

6B इति रुद्रदीपिकायां महाकल्पोक्तकर्मविपाके अधिकारिनिरूपणं, 10A, इति महाकल्पोक्तकर्मविपाके ऽनपत्यदोषपरिहारे कलसरुद्राख्यो महारुद्र, 14A, इति अष्टाविंशतिधापक्ष, अथ प्रसङ्गत तैत्तिरीयशाखिनां चतुश्चत्वारिंश तिधा अष्टचत्वारिंशतिधा पक्षश्च कथ्यते, अथ वाजसनेयिनां षष्ठ्युत्तरशतधामन्त्रविभाग उच्यते 15B, अथ क्रमप्राप्तचतुश्चत्वारिंशदष्टचत्वारिंशतपक्षौ तैत्तिरी याणां कथ्येते—इति चतुश्चत्वारिंशदष्टचत्वारिंशत पक्षौ—अथ षष्ठ्युत्तरशतात्मक पक्षे दशांशहोम, अथ लघुरुद्रे अष्टपक्षाणां शताशहोमः, 17B, अथ लघुरुद्र समराहोमपक्षा उच्यन्ते ।

Colophon —

इति श्रीमाध्यन्दिनीयविनायकतनयवैजनाथसुतविरचिता[यां] रुद्रदीपिकायां कुण्डमण्डपादिहोमान्तकृत्य समाप्तम् ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १९३४ माघशुक्लनवमी भौमवारे शुभं भूयात्। शुभमस्तु ग्रन्थसंख्या २५०० । बालमुकुन्दस्येदं ।

1095.

6138. रुद्रानुष्ठानप्रयोगः । *Rudrānusthāna prayoga.*

By Khaṇḍa Bhaṭṭa son of Mayūreśvara Bhatta, or Moreśvara Bhatta of the Kāṇva Śākhā.

Substance country-made paper 13×5¾ inches Folia, 53 Lines, 10 on a page Extent in slokas, 1000 Character, Nāgara Date, Saṃvat 1951 Appearance, new Complete

Beginning :—

नत्वा विनायकं देवं शङ्करं रेणुका तथा ।
मोरेश्वराख्यपितरं श्रौतस्मार्त्तविशारदम् ॥
याज्ञिकाना सौकर्थ्याय सारमुद्धृत्य ग्रन्थतः ।
रुद्रानुप्रयोगः संक्षिप्तो रच्यते मया ॥

अथ देवयाज्ञिक-काशीदीक्षित-रुद्रकल्पद्रुम-रुद्रानुष्ठानकौमुदी-इत्यादिग्रन्थान् समालोक्य तेभ्यः साराग्रमादाय माध्यन्दिनादि-सर्व्ववाजसनेयिशाखानुसारेण होमात्मकरुद्रानुष्ठानप्रयोगो रच्यते ।

Colophon :—

इत्ययाचितोपनामकमयूरेश्वरभट्टसुतखण्डभट्टविरचित-सनवयज्ञ-मयहोमात्मकरुद्रानुष्ठानप्रयोगः समाप्तिमगमत् ।

Post Colophon :—

संवत् १९५१ वैशाख वदी १ ।

1096.

5819 रुद्रसूत्रम् । *Rudra Sutra.*

By Anantadeva.

Substance, country made paper 6¾×3¾ inches Folia, 46 Lines, 6, 7 on a page Extent in slokas, 242 Character, Nāgara Date Sam 1948 Appearance, new, Complete The first three leaves have been recently restored

Mangalācaraṇa —

श्रीगणेशाय नमः।

सिद्धिबुद्धिप्रदातारं विघ्नयूथविदारणम्।

महागणपतिं वन्दे भक्तकल्पमहीरुहम्॥

श्रीमन्निद्य रमानाथ सच्चिदानन्दविग्रहम्

विरिञ्च्यादिभिराराध्य शङ्करामद्वयं भजे॥

सच्चिदानन्दरूपाय शिवदेहार्द्धधारिणे।

ॐकाराय + + + शिवायाभीष्टदायिने॥

याज्ञवल्क्यमुनिं नत्वा कात्यायनमुनिं तथा

श्रीगुरून् पितरौ रुद्रमुख्यांश्च तथापरान्॥

The object of the work is given in the following verses —

श्रुतिं शातपथीं वीक्ष्य रुद्रताराख्यां स्मृतिम्।

बोधायनमुनेः सूत्र श्रीमदुद्धवसूनुना॥

श्रीमतानन्तदेवेन रुद्रसूत्र विरच्यते।

उपकाराय सर्वेषां परं वाजसनेयिनाम्॥

अथातः पञ्चाङ्गरुद्राणां न्यासपूर्वकं जपविधिं व्याख्यास्यामः

18B इति रुद्रसूत्रे प्रथमोऽध्यायः

अथ पराशरबोधायनादिप्रोक्तरुद्रहोमविधिं व्याख्यास्यामः।

25B अथातो मन्त्रसिद्धिविधिं वक्ष्यामः।

26B अथ पराशरानुक्रमविरोधिन रुद्राभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः

24A इति रुद्रसूत्रे द्वितीयोऽध्यायः

अथातो भक्तत्रिपुण्ड्रधारणविधिं व्याख्यास्यामः

37B अथातो रुद्राक्षधारणविधिं व्याख्यास्यामः।

Hence —

इति रुद्रसूत्रे तृतीयोऽध्यायः

श्रीमतानन्तदेवेन श्रीमदुद्धवसूनुना।

नविद्यमोक्षसद्येन काशीपुरनिवासिना॥

मया विरचितं चैतत् श्रुतिस्मृतिपुराणतः।

सकम्पितत्वमङ्का ऽत्र न कार्या विबुधैरत ॥
परोपकृतये कृत्वा रुद्रसूत्र समर्पितम ।
मदीयनाथयोर्विष्णुवन्द्ययो श्रिवपादयो ॥
न मदीया कृतिर्यस्मात कृतिरेषा श्रिवस्य च ।
यथा प्रेरितवान रुद्रस्तथा लिखितवानहम ॥
अध्येतव्यमिद सूत्र विप्रै वाजसनेयिभि ।
रुद्रस्य विविधस्यास्य तत्त्वज्ञानाभि (?) ॥
मुक्तमुक्त प्रार्थयेऽह सज्जनान शुद्धमानसान ।
मयोक्तमिह सम्शोध्य विचार्य सदसच्च यत ॥
ज्ञात्वाबुद्धिमथ य कुरुते ग्रन्थगोपनम ।
तस्य श्रेयोर्थिनस्तन्न भूयाचोरो यतो हि स ॥
यश्च श्रम समुत्पन्नो ग्रन्थस्यास्य विलेखने ।
सर्वात्मा तेन विश्वेश प्रीयता परम श्रिव ॥

Colophon —

इति श्रीमद्द्विवेदि उद्धवात्मजानन्तदेवविरचित रुद्रेतिकर्त्तव्यता बोधक रुद्रसूत्र समाप्तम् ।

Post Colophon —

ग्रन्थसख्या ३०० । लिखित कृष्णदेवात् प्रमादत । सवत १९२८ चैत्रशुक्ले १ प्रतिपदा भानौ ।

1097

1091 **भर्त्तृयज्ञश्राद्धकल्प ।** *Bhartṛyajña śrāddhakalpa*

Substance country made paper 8×4 inches Folia 10 Lines 12 on a page Extent in ślokas 380 Character Nagara Date Sam 1[illegible] Appearance old and worn eaten Complete

Colophon —

इति भर्त्तृयज्ञश्राद्धकल्प समाप्त ।

Post Colophon —

नन्दर्त्वश्वमुखद्यपाकरमिते श्रीविक्रमेऽब्दे गते
ऊर्ज्जे चासितपक्षपक्षतितिथौ सौरे शुभे वासरे ।
अश्विन्या गुरुवैजनाथतनय श्रीरामदत्ताभिध
श्राद्धस्यानकृतेऽलिखत् नवघन सच्छ्राद्धकल्प शुभम ॥

संवत् १७६५ कार्त्तिके मासि कृष्णे पक्षे प्रतिपद्यश्विन्या राम
देवेन लिखितमिद पुस्तकम् ।

The date does not agree with the Chronogram

Written in different hands, the first leaf is in a larger hand, the second, third and fourth in a smaller one the rest, again, in a larger hand

It begins —

स्कन्दपुराणे भर्तृयज्ञश्राद्धकल्पे ।
अमावास्यादिन + + + श्राद्ध दत्त्वा स्वप्राज
मुहूर्ता मासमात्र ते तस्य सहस्रमानसा ॥
आषाढ्या पञ्चमे पक्षे कन्यामस्थे दिवाकरे
मृताहनि पितुर्यो वै श्राद्ध दास्यति मानव ॥
तस्य सवत्सर यावत तृप्ता स्यु पितरो ध्रुवम् ।
एव ज्ञात्वा करिष्यन्ति प्रेतपक्ष नरा भुवि ॥
आषाढ्या पञ्चमे पक्षे यान्यहानि तु षोडश ।
क्रतुभिस्तानि तुल्यानि तत्र दत्तमथाक्षयम् ॥

A treatise on srādh, based mainly on Bhatr Yajña's commentary on Kātyāyana's Srauta Sūttra

Authorities quoted are —

स्कन्दपुराण समाटसमुच्चय, भर्तृयज्ञ वशिष्ठ बृहस्पति पुलस्त्य
श्रीधरसमुच्चय पराशर, कात्यायन, शातातप, भास्कर नारायण
स्मृतिमञ्जरी, मनु, व्यास, मारीच यम पराशर मरीचिप्रन्मत
याज्ञवल्क्य, वायुपुराण, सुमन्तु, आदिपुराण, शङ्ख, वृद्धशातातप,

असित, देवल, हारीत, लौगाक्षि, तार्क्ष्य, विष्णुपुराण, शौनक, ब्रह्माण्डपुराण, वृद्धवसिष्ठ, मत्स्यपुराण, व्याघ्रपाद, पञ्चार्षेय, व्याघ्र स्तम्भ, चतुर्विंशतिमत, शम्भु, निगम, मार्कण्डेय, आचारसार, बोधायन ।

1098

5758 **कुण्डरहस्यं (वसिष्ठोक्तम्) ।** *Kunda Rahasya*

Substance country-made paper 12×5 inches Folia, 5 Lines 11 on a page Extent in slokas 150 Character Nagara in a modern hand Appearance fresh Complete

Beginning —

श्रीगणेशाय नम ।
अथ कुण्डस्थण्डिलयोर्विशेषलक्षणमुच्यते ।
श्रवणस्योदये प्राची प्राची स्यात् कृत्तिकोदये ।
चित्रास्वात्यन्तरे प्राची न प्राची चन्द्रसूर्ययो ॥
छायादिक बल प्राप्तो ध्रुवस्तु सतत ध्रुव ।
तस्मादुदीची समाधाय ध्रुवात् सर्वा दिशस्तत ॥
कुण्डस्य निर्णय प्रोक्त पुरा सम्यसमुच्चयात् ।
स्पष्टीकृत्य स एवार्थनिर्णय समुदीयते ॥
तिर्य्यगूर्ध्वोदरा स्पष्टा दृष्टा वा श्रौतयज्वभि ।
प्रमाणमङ्गलस्योक्त वितस्तिर्दादशाङ्गुला ॥

Colophon —

इति वसिष्ठोक्त कुण्डरहस्य सम्पूर्णम् ।
श्रीत यज्ञेश्वरशिवराजेकरस्येदं पुस्तकम् ॥

1099.

8658 **कुण्डनिर्म्माणश्लोक ।** *Kundanirmana sloka with vritti*

Substance, country made paper 8×4 inches Folia 68 Lines 10 on a page Extent in slokas 700 Character Nagara Fresh Complete

The verses commented upon are 72 in number. Composed in 1150 A D

It begins —

सूनो श्रीधरमालवस्य शिवदासाख्यादुदस्य[।]तित ।
तस्माद्धरिविदालयस्य जनकः श्रीसूर्यदासोऽजनि ॥
यस्मात्पुंप्रसवा दिसो दश विप्रालाख्या वलद्धा सुत-
येन स्वाचितकुण्डलक्ष्मविहति रामो नमन् नैमिषे ॥ (?)

शिष्येषु बुद्ध्यनुकूलनाय प्रयोजन वर्णयन् चिकीर्षितं प्रतिजानीते

इष्टापूर्त्तमुक्रमाद्य यदाङ्ग-
येष्वोनलाधिकतो भूरिदोषा ।
कुण्ड स्वाङ्ग भूरिभेद तदत्र
ब्रूते रामो नैमिषस्थो विचार्य ॥

It ends —

श्रीमद्रत्नपुराधिपेन महित श्रीरामचन्द्रेण यो
भारद्वाजकुलाम्बुधे विधुरिव श्रीमज्जटाभट्टद्विज ।
तन्मूना परिणीतवेड भ्युपगतोऽसौ मालवो नैमिष
तेनर्ग्वेदविदो हितेन रचिता रामेण कुण्डाकृति ॥ १२ ॥

षोडशदानादिदात्रा रत्नपुराधीश्वरेण श्रीरामचन्द्रभुभुजा पूजितचरणो भारद्वाजमुनिकुलसमुद्रचन्द्रमा । ऋग्वेदपारदृश्वा मालवीयद्विजकुलकमलबन्धु ऋग्देवचतुर्वेदिपुत्र श्रीमज्जटामदास चतुर्वेदी रत्नपुरात् । नैमिषारण्य निजजाम्बवानामुद्वाहेन सहागमत् । तेन प्रेरितो रामचन्द्रो नैमिषस्थ कुण्डाना आकृति निर्म्माण अरचयत

गगनगतिथिप्रमाणवर्षे Samp १५०६ ।
गतवति विक्रमभूमिपस्य कालात
क्रतुविधिफलदायकऽमरेड्यो
कृतिरियमस्तु समापिता मुदशे ॥

विक्रमादित्यकालात् पञ्चदशशतेषु षोडशवर्षाधिकेषु गतेषु ग्रन्थ ग्रन्थोऽभूत् । This date does not agree with the Chronogram स धाय यज्ञफलदे यज्ञभोक्तरि परमपुरुष सुराधीशे नारायणेऽर्पितमस्तु ।

प्राकृतमपेक्ष्य पुन क्रियते श्रादरातिशयात् । इति नैमिषस्थरामवाजपेयि-कृता स्वकृतकुण्डनिर्म्माणश्लोकविवृतिः सम्पूर्णा ।

1100.

3240 *The Same*

Substance country-made paper 8¼×3½ inches Folia, 14 Lines, 8 on a page Character, Nagara of the eighteenth century Appearance discoloured *Incomplete at the end*

See L 2258 Often noticed

1101.

1767 **कुण्डाकृतिः** or **कुण्डश्लोकप्रकाशिका ।**

Kundākrti or *Kunda śloka prakāśika*

By Rāma

Substance country made paper 10¾×4½ inches Folia, 12 Lines, 13 on a page Character Nagara Date, Samvat 1679 Appearance old Complete

Colophon —

इति श्रीनैमिषनिवा[सि]रामरचितकुण्डश्लोकप्रकाशिका समूर्त्तिमगमत् ।

Post Colophon Statement .—

सवत् १६७६ वर्षे फाल्गुन सुदि १३ भोम लिखितम् ॥
श्रीकल्याणमस्तु ॥ लेखकपाठकयो शुभ भवतु ॥

Printed in *Kunda Grantha-vimsati*, p 87A.

1102.

1918. *The Same.*

The Text Kunda śloka is by Rāma Vājapeyi and the commentary is anonymous, if not by the author himself

Substance, country-made paper 9½ × 4 inches Folia 20 Lines 8 on a page Extent in ślokas, 100 Character Nāgara Date, Śaka 1691 Appearance, discoloured Complete

Colophon —

इति श्रीनैमिषवासिरामरचिता कुण्डश्लोकप्रकाशिका पूर्त्तिं अगमत् ।

Post Col. —

दैर्घ्यं षोडशधा कृत्वा पुरोभाग तु वर्द्धयेत् ।
दशानां मध्यतः कृत्वा तत्र कुण्डं तु वर्तयेत् ॥ १ ॥
पञ्चमांशं पुरो न्यस्य तदर्द्धं कोणयोः क्षिपेत् ।
कोणयोरग्रपर्य्यन्तं न्यसेत् सूत्रद्वयं ततः ॥ २ ॥
मध्यकोणार्द्धमानेन भ्रामयेदर्द्धचन्द्रकम् ।
कुण्डदोषानाह विश्वकर्मा ।
खाताधिक्ये भवेद्रोगो हीने धेनुधनक्षयः ।
वक्रकुण्डे तु सन्तापो मरणं छिन्नमेखले ।
मेखलारहिते शोकोऽप्यधिके वित्तसंक्षयः ।
भार्य्याविनाशनं प्रोक्तं कुण्डं योन्या विना कृतम् ।
अपत्यध्वंसि तत् प्रोक्तं कुण्डं यत् कण्ठवर्जितम् ।
अन्यच्च पञ्चरात्रे ।
मानाधिके भवेन्मृत्युर्मानहीने दरिद्रतेति ।

शके १६८१ प्रमाथिनामसंवत्सरे आषाढशुक्ल ८ तद्दिने रामवाजपेयि-पुस्तकं समाप्तम् ।

यज्ञेश्वरदीक्षितेन लिखितम् ।

स्वार्थं परोपकारार्थम् ।

The text is complete in 72 verses

The commentary is anonymous

1103

2030 **कुण्डमण्डपसिद्धिः ।** *Kundamandapasiddhi*

By Vittala Diksita, son of Vava Sarma of Krsnatrigotha professing Madhyandiniya Sakha

For the MS and the work see L 4106

The chronogram giving the date of the work runs thus —

अग्नि-युग-तिथिगणे याति शाके वरेण्ये १५२१

विभवशरदि रम्ये माति शस्ते तपस्ये ।

प्रथमरजति दच्चे पुण्यपक्षे वलक्षे

कमलनयनविद्या भानुमद्वारवत्याम् ॥

1104

9639 *The Same*

With a comm by the author himself

Substance, country made paper 11¾×5¾ inches Folia 26 Lines 9 on a page Extent in slokas 400 Character Nagara Appearance fresh complete

This gives rules for the formation of sacrificial altars and for the erection of sacrificial halls For descriptions of the text and for the comm see L Vol VII, No 2331 and 2332, respectively The accompanying Tika was composed in Saka 1541, as appears from the chronogram given in the MS noticed by R Mitra The last verse, comprising the chronogram, which is the same as quoted in Catal No. 1103 is wanting in the MS under notice

1105.

10501. कुण्डशिरोमणि । *Kuṇḍa śiromaṇi.*

By Viśrāma, son of Puruṣottama

Substance country-made paper 6×3 inches Folia, 9. Lines, 13, 14 on a page Extent in ślokas, 150 Character, Nagara Date, Saṃvat 1706. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति श्रीविश्रामविरचितः कुण्डशिरोमणिः समाप्तः ।

Post Colophon :—

श्रीरस्तु ॥ संवत् १७०६ वर्षे ज्येष्ठ शुद्धि ८ भृगुवासरे लिखितं भट्टशिवदेवेन स्वार्थं परार्थंच ॥

There are altogether 82 kārikās, composed in Śaka 1521 at Śrīnagara in the kingdom of Jambūsara.

Beg. :—

श्रीगणेशाय नमः ॥

नत्वा श्रीगणनाथपादयुगलं विघ्नौघविध्वंसकं
नित्यं चामरवृन्द + + मुकुटैर्युक्तं परं दैवतम् ।
कुण्डै रत्नमयैः क्रमेण खचितं चालोक्य कुण्डागमान्
ब्रूते कुण्डशिरोमणिं सुविशदं विश्रामसंज्ञो द्विजः ॥ १ ॥
चतुरस्रप्रमाणप्रमाणसूत्रकस्य नरस्य यः पञ्चमः स हस्तः ।
हस्तस्य सिद्धांशकमंगुलं स्यात्तदष्टमांशो यवसंज्ञितश्च ॥ २ ॥

End —

सन्तो ये लघवोऽपि येऽत्र निपुणास्तान् वच्मि नत्वादरात्
सद्युक्त्या रचितं मया मुनिमतैर्बालावबोधं स्फुटम् ।
कुण्डं वासनया विचार्य निखिलं धार्यं चमत्कारकम्
यत्किंचिद् भ्रमतस्तथाच पतितं शोध्यं महद्भिश्च तत् ॥ ८० ॥
स्वस्ति श्रीसहिते पुरे सकलविद्वज्जनैर्भूषिते
श्रीजम्बूसरके महागुणनिधिः श्रीमाघवस्तयो द्विजः ।

श्रीमच्छ्रीपुरुषोत्तमः प्रवरधीस्तज्जस्तु विश्रामकः
पश्चं कुण्डशिरोमणिं सविशद दैवज्ञचूडामणिः ॥ ८१ ॥
शाके चन्द्रदिपवेन्दु १५२१ प्रमिते रचितो मया ।
ग्रन्थ कुण्डागमानां चि वृत्तैश्चन्द्राष्टसम्मिते ॥ ८२ ॥

1106

5818 कुण्डकल्पद्रुमः । *Kuṇḍa kalpadruma*

By Malhara Śukla

Substance co try ma le paper 10 × 4½ inches Folia 14 In Tr pātha form Cl ar cter Nāgar in a modern l and Appearance fresh Complete

For the work see H P R Vol III, No 60

This was composed in 1712 Vikrama Samvat and 1548 Śaka, i e in 1655 A D It is noted for its accuracy of mathematical calculations It has been printed in the Kuṇḍa granthavimsati

It is accompanied by an anonymous running commentary which begins

श्रीगणेशाय नम । विश्वकोषे ।
ॐकारश्चाथशब्दश्च द्वावेतौ ब्रह्मण पुरा ।
कण्ठं भित्वा विनिर्यातौ तेन माङ्गलिका वुभौ ॥, etc

1107

6494 कुण्डक्षेत्रफलोदय । *Kuṇḍa kṣetra phalodaya*

By Vedāṅga Rāya, son of Tyagala

Substance co ntry made paper 12½ × ½ inches Fol a 34 Lines, 9 on a page Extent in slokas 1400 Character N gari Appearance fresh Complete. Date Samvat 1961

Colophons —

इति श्रीवेदाङ्गरायविरचित कुण्डफलोदयग्रन्थः समाप्त ।

Post Colophon —

सवत् १९६१ । मीः आषाढ़ वदी ८ वार मङ्गल । श्री ।

Beginning.—

श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वा श्रीवासुदेवेन्द्रसरस्वत्यभिध यतिम् ।

गणेशादिसुराश्चात्र भट्टश्रीत्यम्बा(?)त्मजः ॥

The object of the work —

ब्रूते वेदाङ्गरायाख्य कुण्डच्छेत्रफलोदयम् ।

गणितागतरीत्या च दृष्ट्वा मुनिमतानि च ॥

Then it goes on —

अथ हस्तात्मोमानम् ।

त्रिभिर्यवाङ्गुलैर्हीन करो हस्ति प्रकीर्त्तितः ।

अरत्नि सार्द्धचन्द्रैश्चाङ्गुलैन विवर्जित ॥

An account of the author's family, given at the end of the work —

आसीद् गुर्ज्जरदेशमण्डनमणि श्रीवत्सगोत्रोद्भवो

र[ा]लाभट्ट इति प्रसिद्धमहिमा वेदान्तशास्त्राम्बुधि ।

तज्ज श्रीतिगलाभिधो द्विजवरै सम्पूजित सज्जनै

श्रौतस्मार्त्तविचारमार्गचतुरो वेदार्थवारानिधिः ॥

तत् सूनुर्द्विजदेवभक्तिनिरत श्रीमाल(म)जिदाज्ञते

य ढिल्लीदमणिः सुनामकृपया वेदाङ्गराय व्यधात् ।

सोऽय सज्जनरञ्जनाय विविधानालोक्य शुभ्रागमान्

चक्रे पुण्यफलोदय सुविशद मद्युक्तियुक्त सधीः ॥

कुण्डस्य (व्याप्ति) त्रिविधासमार्थनिपुणा प्राज्ञा यौजे चरता (?)

वेदे वेदमुखे सुपर्यांचितिके चेमेति (?) नि सख्यया ।

वेदाध्यक्ष च मत्कृतौ सुपटवस्तान् वच्मि नत्वादरात्

द्रुपत्किंचिमतो मयात्र कथित शोध्य बुधैस्तैश्च तत् ।

1108.

5766 कुण्डरत्नाकरटीका । *Kunda Ratnākaraṭīkā*

By Viśvanātha Dvivedi, son of Śrīpati Dvivedi

Substance country made paper $10\frac{1}{4} \times 5\frac{1}{2}$ inches Fol s 40 Lines 12 on a page Extent in ślokas 1200 Character Nāgarā Date Saṃvat 1890 and Śaka 1754 Appearance fresh Complete

The author is his own commentator The text has been printed in Kundagrantha viṃśati

The commentary begins —

श्रीगणेशाय नमः । विश्वकोषे ।

ॐकारश्चाथशब्दश्च द्वावेतौ ब्रह्मणः पुरा ।

कण्ठं भित्वा विनिर्यातौ तेन माङ्गलिकावुभौ ॥

The end of the commentary —

नानाशास्त्रीयशस्त्रागमनिपुणमतिर्वेदवेदार्थवेत्ता

ज्योति सिद्धान्तपाटीगणितसुगणक कश्चिदेव श्रमं मे ।

विद्यायाङ्गीकरोतु त्यजतु क्षतिमिमा वाञ्छजिर्वैञ्छ एषो

ऽन्येषा नाचाधिकार पिकखरविहत बद्धकर्णस्य तुल्यम ॥

ज्योति सिद्धान्तवेत्ता यदपि निजमनस्तुष्टिपुष्टि निधत्ते

नो धत्ते वागमश्च क्रतुरसनिचयक्षिप्रसर्व्वाङ्गयष्टि ।

नो धत्तेऽस्मच्छ्रमे चेत् सुकृतचयवशात् सर्व्वविद्याविनोदी

धत्ता धत्ते च नेर्ष्या(व)यनिचितमनाश्चन्द्रचूडो दधातु ॥ (?) ॥

वेदव्यासमधीतो गुणिगणगणनारम्भगण्याग्रगण्यो

वेदव्याख्यानविख्यापितचतुरचमत्कारकारिस्वकीर्त्ति ।

मीमांसान्यायवैशेषिकफणिगणिताम्भोधिपारम्भपोतो

जीयात् श्रीश्रीपतिर्यो जगति गुरुगुरु श्रीजगन्नाथसूनु ॥

तत् सूनुर्विष्णुजीयः श्रुतिनिकरगिर सिद्धसिद्धान्तवेत्ता

मीमांसान्यायदीक्षागुरुरखिलकलाधारभूत कवीन्द्रः ।

तस्याश्रयालको योऽनुज इह कथितो विश्वनाथः कवीन्द्रः

तेनेय कुण्डरत्नाकरवरविवृतिः सम्यधायि स्वबुद्ध्या ॥

Colophon —

इति श्रीमत्सकलविद्याविशारदश्रीश्रीपतिद्विवेदिसूनुविश्वनाथ-
द्विवेदिकृता सत्कृतकुण्डरत्नाकरटीका समाप्ता ।

Post Colophon Statement —

श्रीसंवत् १८८० शाके १७५४ वैशाखशुक्लासिते पक्षे त्रयोदश्यां
बुधवासरे ।

1109

5773 कुण्डोद्योत । *Kundoddyota*

By Nila Kantha Bhatta with the Vivrti commentary by his son, Sankara Bhatta entitled Kunda bhāskara

Substance country made paper 10×5 inches Folia 65 In Tripatha form Character Nāgara of the early nineteenth century Appearance old and discoloured Complete

The text begins —

देवर्षिरत्नसङ्घानामवाङ्मनसगोचरम् ।
प्रयत्नमपि तद्धाम सर्वदा समुपास्महे ॥
द्विजराजिकमूर्द्धन्य श्रमाधान्त्र ग्रिवान्वितम् ।
काश्यां सर्वोपदेष्टारं भावये श्रीगुरुं गुरुम ॥

विरोधिमार्गद्वयदर्पनाथे
देधा बभूवात्र परः पुमान् यः ।
श्रीशङ्करो भट्ट इहैकरूपो
मीमांसकाद्वैतमुरीचकार ॥

कुण्डमण्डपनिर्म्माणकारिका उपकारिका ।
नीलकण्ठकृता सन्तु कण्ठे ता कर्म्मठ ख्याता ॥

रविरश्मिगतो गवाक्षगो
वसुभिर्यः परमाणुभिर्मितः ।
त्रसरेणुरयं तदष्टभी-
र्यवरेणुर्विबुधाख्ययावरन् ॥

The commentary begins .—

श्रीगणेशाय नमः । साम्बादित्याय नमः ।
यतः सर्व्वं विश्वं भजति जनिसत्त्वालयमिदं
य आत्मा सर्व्वेषां स्थिरचरजडानां श्रपि विभुः ।
तमेतं भास्वन्तं विधिहरिमहेशानवपुषं
नमस्यामः कामं परमकमनीयं सततिनम् ॥
तमोज्ञानप्रहर्त्तारं कर्त्तारं द्युतिसंविदः ।
आनन्दामृतदातारं सवितारं भजामहे ॥
श्रीभट्टनीलकण्ठं पितरं परिचिन्त्य शङ्करं काश्या ।
पिदधत कुण्डोद्योतं व्याचष्टे मूलमालोच्य ॥

End of the commentary —

इह पण्डितदुर्विगाहशास्त्रे
यदलेखि स्वधिया मया तु किञ्चित् ।
अवलम्बनमेकमेव तस्मिन्
मम शङ्करसुतनीलकण्ठपादौ ॥

Colophon —

इति श्रीमन्मीमांसकभट्टनीलकण्ठात्मजभट्टशङ्करकृतौ पिदधत-
कुण्डोद्योतविवृति कुण्डभास्कराख्या समाप्तिमगमत् ।

After which there are seven lines more on the subject

110.

80 कुण्डार्क । *Kundarka*

By Sankara, son of Nila Kantha, with the commentary entitled Kundarka marīcimālā by Raghuvīra, son of Viṭhṭhala

Kundarka, a metrical treatise on the construction of ten kinds of fire altars

The MS is noticed in L 708 in which the text is not fully described

It begins thus --

भास्वन्त नीलकण्ठ पितरमनुसरन् प्राङ्गतो वह्नि कुण्ड
मुद्यव्याङ्गाद्यहस्त दशप्रतत्स्वनात्तदग्रोत्तरे स्यात् ।
हस्त स्यादुर्द्धवाद्यो प्रपदगमखिम मद्यमोऽग्रोऽङ्कुल तत्
सिद्धाग्रसदसनाग्रो यव उरगलवस्तस्य युक्ताप्तलोष्ठा ॥ १ ॥
छायान्तो मध्यमाद्रो समभुवि विहित मण्डल येन गच्छेत
उच्छो च स्यानयुग्म तदनुगतगुण प्रागगुणोऽप्योदगागुः ।
तस्मा नाभ्या तदर्द्धाधिकगुणकनयोर्मत्स्ययोर्मध्यत स्यात्
तत् सन्धेर्म्मानयाग्र कुण्डलवमित सर्व्वकुण्डप्रसिद्धि ॥ २ ॥

It ends thus —

स्वर्द्दत्तव्यासवर्गा नियमकृतदशाभागखाभ्यागयुक्तौ
रामाश्चाग्नौ ग्रहांशौ नगकुल[व]वियुक्त्यखतो बाहुवर्गे ।
दोश्च दोर्व्याहृत्यो खपदमितियत स्याच्चतुर्था चिदोघ्ना
पादार्द्धहृत्तदोषामितिभुजमवदच्छङ्करो नैलकण्ठिः ॥ १५ ॥

The auth)rities qu ted in the commentary are —(1) Katyāyana (2) Rama Vajpeyi

Post Colophon Statement —

अस्य चयस्वत्ता १५२० अय वरो दोर्व्यामितग ३५२० अम्य
मूलम । चई४८ई । ४ । ७ । पादोनस्य दोर्व्वर्ग

The MS breaks off here

1111

45 *The same (text and comm)*

Substance cou try n de paper 8×4 ncles Fol a 23 L nes 7 on a page Ex ent lok s 90 Cl aract r Nāgara Date Samvat 1885 Ap peara ce fresh Prose and e se General y cor ect Incomplete

संवत १८८५ वयत रामाश्रमकालुरामशर्म्मशुक्लिखित स्वार्थ
परार्थ शोभुमम ।

1112

1010 *The Same Text*

With a commentary by Sītāpati, son of Govinda

Substance country made paper $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches Folia 18 Lines 15 to 17 on a page Extent in ślokas 725 Character Nāgara Date Saṃ 1812 (?) Appearance new Complete

The text is by Śaṅkara, son of Nīlakaṇṭha

The text is in the middle of the MS and the comm above and beneath it

The commentary begins thus —

नत्वा साम्बसदाशिवं निजगुरुं कुण्डार्कमद्रासनां
श्रीमत्कृष्णपदारविन्दममलं स्मृत्वा गणेशस्य च ।
प्रौढ़ी प्रौढसभासु नैति गणको शास्त्रोपपत्तिं विना
ऽत सीतापतिनामको वदति ता गोविन्दपुत्रोऽल्पधी ॥

अत्र श्रीमन्महाविद्वन्मुकुटमणिभट्टनीलकण्ठतनयशङ्करनामा विद्वान् उपपत्तिप्रधानमल्पक्रियं सुगमोपायं कुण्डप्रकाशकं ग्रन्थं कुण्डार्कसंज्ञं चाविष्कर्तुं प्रतिजानीते ॥ अस्मिन् ग्रन्थे तृतीयचतुर्दशश्लोकवर्जितेषु सर्वेवृत्तेषु स्रग्धरावृत्तं । तयोस्तु शार्दूलविक्रीडितम् । तत्र प्रथमं भास्वन्तमिति ॥

It ends thus —

दशविधकुण्डप्रभृतिवृत्तव्यासानामेकद्वित्र्यादिमानभेदेन प्रत्येकं दशविधानां तथा दोष्णां बाहूनां अनेन प्रकारेण मिति प्रमाणं श्रीभट्टनीलकण्ठसूनु शङ्करनामाचार्य्यं अवदत उक्तवान् । विस्तरस्तु ग्रन्थान्तरादवगन्तव्यः । द्वादशेन युक्त ११८ । ७ । ४ । अयं भुजवर्ग । अस्य मूलं भुजः १० । ७ । २ । वृत्तव्यासार्द्धवर्ग २०१ ।
० । ४ । अस्य मूलं ४ ।
१६ । १ । २ । ४ । जम्बगुणितभुजार्द्धं ७१ । ६ । २ । इदं अस्मिन्
वृत्तेऽष्टाश्रक्षेत्रफलम् ।

Colophon :—

इति समाप्तोऽयं कुण्डार्कः सटीकः शाके १२ सं १८२२ ।

1113.

1768 *The Same.*

With an anonymous commentary.

Substance, country-made paper 10½×4½ inches Folia, 22 In the Tripatha form Character, Nagara Appearance tolerable Incomplete at the end

The comm begins thus —

व्याख्या प्रियं सकुलजासु महीश्वरी ता (?)

सांबं प्रियं सतनयं च चिरं विचिन्त्य ।

कुण्डार्कनार्थकरात्रा ॥ धनानिलाखिं (?)

टीका करोमि तुर (?) भोगदकर्मसिद्धौ ॥

1114.

7898.

Substance country-made paper 6×3¾ inches Folia 31 of which foll 2—13 are missing Lines, 8 on a page Character Nagara of the eighteenth century Appearance, discoloured

I

21 A—

इति श्रीपरशुरामविरचितायां कल्पद्धतौ मण्डपकुण्डलक्षणं समाप्तम् ।

Beginning:—

ॐ अथ मण्डपकुण्डादिसाधनं यज्ञसिद्धये ।

साधयेत् प्रथमं प्राची शंकुना चोडनाथवा ॥, et etc.

There are only three kārikās in the first leaf Then follows a long gap. The next leaf, marked 14 begins with kārikā No 93. The last kārikā is marked 145 (with hundred omitted).

II

Beg. :— अथ नवकुण्डविधानम् ।

मण्डपमध्यस्थितचतुःस्तम्भयु मध्ये या वेदिस्तस्या पूर्वभागे चतुरस्रकुण्ड उदङ्मुखयोनिकं कृत्वा आग्नेय्यां योनिकुण्डं कुर्यात् ।
तस्य निर्माणमेव ।

कृत्वा दौ चतुरस्रमध्यरश्मिनाभागान्नवत्या मत-
मष्टत्रिंशदिमान् विधाय च तत सवर्द्धितान् पूर्ववत् ।
पश्चात् कोणयुगे तदर्द्धयुगले सवर्द्धां योन्योत्तर
तन्मध्यस्य च मध्ययो प्रमिता कुर्याद्धद्विवर्त्तुले ॥ १ ॥

अस्यार्थः ।

This portion contains stanzas in the Sārdūlavikrīdita metre, relating to the construction of nine different kinds of Kunda, with their explanations It speaks also of a 10th Kunda

प्रसङ्गात् सप्तास्रकुण्डं कथ्यते ।

तदित्थं । कृत्वादौ चतुरस्रमध्यरश्मिना द्वेधा तदेक पुन
षट्त्रिंशद्विधमारचय्य च ततः सप्तांशकान् वर्द्धयेत् ।
तावन्मानगु + + वर्त्तुलमथो सम्पाद्य तद्दिक्तति
कृत्वा विंशतिधा नवांशमितया ज्या सप्तरज्वा लिखेत् ॥

अस्यार्थः, etc , etc

1115.

6469. **कुण्डमण्डपकौमुदी** । *Kunda maṇḍapa-kaumudī*

By Viśvanātha Deva, with Vivaraṇa.

Substance country made paper 12¼ × 5¼ inches Folia 51 Lines 9 on a page Extent in ślokas 1124 Character Nagara Date Samvat 1?? Appearance fresh Complete

Colophon —

इति श्रीविश्वनाथदेवविरचिता कुण्डमण्डपकौमुदीविवरण समाप्तम् ।

Post Colophon —

शुभं । श्रीसमयनाम संवत १८९१ मी ज्येठसदी १३
वार रविः ।

The text by Viśvanātha Deva is well known, being printed in Kuṇḍagranthavimśati

It begins —

श्रीगणेशाय नमः ।

T जयति जगति रामो जानकीभानिरेको
दशरथकुलदीप सच्चिदानन्दरूपः ।
दशमुखमुखशत्रुच्छेदविच्छेददक्षो
भृगुकुलतिलकोधन्मानदानिप्रवीणः ॥ (?)

सूनोः श्रीपुरुषोत्तमस्य तनयः श्रीमन्मुकुन्दस्य यः (या)
शम्भु शम्भुशिवापदो दृढमति श्रीरामसच्चिन्तने ।
तत्सूनुर्विबुधागमेषु निपुण श्रीरामदेवानुजो
ब्रूते कुण्डमिषाङ्गभेदसहित श्रीविश्वनाथ सुधी ॥ २ ॥

Vivaraṇa —

श्रीपुरुषोत्तमस्य सूनोर्मुकुन्दस्य यस्तनय इत्यन्वय , etc , etc

1116.

10246 **कुण्डमण्डपदर्पण ।** *Kuṇḍa maṇḍapa darpaṇa*

By Nārāyaṇa

Substance country made paper 9×4 inches Folia 3 of which the second is missing Lines 9 on a page Character Nāgarī of the eighteenth century Appearance old and discoloured

Colophon —

कुण्डमण्डपदर्पण समाप्त ।

Post Colophon —

श्रीविश्वनाथार्पणमस्तु ।

Printed in Kuṇḍagranthavimśati

1117.

6032. कुण्डशिक्षा । *Kuṇḍaśikṣā*

By Keśava, son of Gopāla Dīkṣita.

Substance, country-made paper 10×4½ inches Folia, 7 Lines, 13, 14 on a page Extent in ślokas, 180 Character, Nāgara Date, Saṃvat 1859 Appearance, discoloured Complete

The maṅgalācaraṇa and the object of the work

गणेशं गिरिजां तातं गुरून् भास्करपूर्व्वकान् ।

ध्या[?]चिन्त्य मनसा भक्त्या युक्त्या कुण्डानि वच्म्यहम् ॥

मध्यमाङ्गुलककूर्परमध्यं

तत् करोन्मितमुदाहृतमवद्यैः ।

सार्द्धकेन रत्नितोयमरत्नि-

स्त्वङ्गुलित्रयवियुक् स च रत्निः ॥

The end :—

यत्किञ्चिदत्र गणिताब्धि-तितीर्षुणा चेद्

युक्तं तयान्यदपि वा लिखितं भ्रमेण ।

शोध्यं तदाशु सुधिया + + + विचिन्त्य

विज्ञापना नतिकृता क्रियते मयैषा ॥

श्रीयाज्ञवल्क्यमुनिवंशवतंसभूतो

गोपालदीक्षितविश्रुतितत्त्ववेत्ता ।

तस्यात्मजेन गणितार्णवपारगेण

श्रीकेशवेन रचिता किल कुण्डशिक्षा ॥

Colophon :—

इति कुण्डमण्डपविधिः ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १८५९ आश्विनमासे कृष्णपक्षे २ द्वितीयायां चन्द्रवासरे ।

1118.

2994 **कुण्डकारिका ।** *Kuṇḍakārikā*

By Lakṣmīdhara

Substance, country made paper 9¾×4¼ inches Folia 3 Lines 11 on a page Extent in ślokas 60 Character Nāgara of the nineteenth century Appearance discoloured and worn out Complete Date Samvat 1809

It contains 40 kārikās on Kuṇḍa

The first kārikā runs —

एकहस्तादिके कुण्डे योन्यादिविविधाकृतौ ।
सुगमेन विधानेन कर्त्तव्यायेन चोच्यते ॥ १ ॥

The last kārikā —

तस्येव कर्णसूत्रेण साधितं नवहस्तकम् ।
पञ्चहस्तस्य कर्णेन साधितं दशहस्तकमिति ॥ ४० ॥
एवमेवोत्तरा वृद्धि कार्य्या कार्य्यविशेषत ॥

Colophon —

इति लक्ष्मीधरकृता कुण्डकारिका समाप्ता ।

The Post Colophon Statement —

संवत्काभ्रनगेन्दुवर्षेत्वाषाढमासके ।
विष्णुतिथ्यां सिते पक्षे वासरे मित्रसञ्ज्ञके ॥
लिखिता श्लोकका सर्व्वे कुण्डानां प्रकृदेण तु ॥
शुभं भवतु ।

1119

2687

Substance country made paper 7×4 inches Folia 14 Lines 9 to 11 on a page Character Nāgara Appearance old and discoloured Incomplete and corrupt

It begins —

अथ सर्व्वेषां कुण्डानां प्रकृतिभूत
चतुरस्रतावच्छालिन्याभ्याहे (?)

डिम्रयासे तूर्य्यचिह्न समाय-
सूत्र यद्वो पश्चिमे पूर्व्वकेऽपि ।
दत्वा कर्षेत् कोणयो पाग्रतूर्य्ये
स्यादेव वा वेदकोण समानम् ॥

1120.

1169 **कुण्डमण्डपप्रकारः ।** *Kunda mandapa prakāra*

Substance country made paper 10¾×4½ inches Folia 5 Lines 4 on a page Extent in slokas 115 Character Nagara Fresh Incomplete

It begins —

अथ कुण्डमण्डप स्पष्टीक्रियते । ऊर्द्ध्वबाह्वग्रपर्य्यन्तोत्थितदयजमानस्य पञ्चमांशो हस्तो हस्तस्य चतुर्विंशांगुल अङ्गलस्याष्टांशो यवे ।

1121.

7873

Six strips of paper, containing figures of 11 different kundas, with directions for their drawing

1122

2728

Substance country made paper 10×5 inches Folia 8 without page marks Lines 14 16 on a page Character Nagara Appearance discoloured

A fragment of some work on the construction of altars for sacrificial rites

Topics —

अथ वृत्तकुण्डमाह, अथ समभुजषडस्रकुण्डमाह, अथार्द्धचन्द्र कुण्डम्, अथ त्रिकोणकुण्डम्, अथ वृत्तकुण्डम्, अथोत्पिलकमला छ्रिकुण्डम् (?), अथ अर्द्धवृत्तकुण्डमाह, अथ त्रिकोणकुण्डमाह, अथ चतुरस्रकुण्डस्य क्षेत्रफलानयनप्रकारो लीलावत्याम् ।

The MS contains also the figures of the *kundas*

1123.

5916 कुण्डप्रदीपक। *Kunda-pradīpaka*

By Mahādeva, with a commentary

Substance country made paper 10×5 inches Folia 8 Lines 17 on a page Extent in ślokas, 350 Character, Nagara Date Samvat 1856 Appearance, old and discoloured Complete

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः।

प्रणम्यैकरदं देवं शारदां गुरुमेव च।

कुण्डप्रदीपकं कुर्वे बालाज्ञानतमोऽपहम्॥

Comm.—

अहं कुण्डप्रदीपकं कुर्वे इत्यन्वयः।

Colophon.—

इति श्रीराजगुरुमहादेवविरचित' कुण्डप्रदीपक[ ] सटीक[ः]

समाप्तिमगमत्।

Post Colophon.—

संवत् १८५६ वैशा.

Printed in Kundagranthavimśati, p 11B

1124.

5814. मण्डपकरणविधिः। *Mandapa-karana-vidhi*

By Sītārām Śukla, the son of Viśrāma

Substance country made paper 10×4½ inches Folia 38 Lines, 7 on a page Extent in ślokas 532 Character Nāgara of the nineteenth century Appearance fresh Complete

On the construction of a mandapa or hall for sacrifices and for other purposes

Beginning:—

प्रणम्य तात विश्राम विघ्नेश जगदम्बिकाम्।

शिष्याणामुपकाराय मण्डपस्य विधिं ब्रुवे॥

मण्डपकरणे पूर्वं यथाशास्त्रं प्राचीं साधयेत्। यथा। तत्र पूर्वं समां भूमिं कृत्वा प्रादुरादशाङ्गुलोच्छ्रितषडङ्गुलविस्तारस्तम्भु सूच्यग्र तथा पृथुमूलं यथा भुवि धृते स्थिरो भवति तथा कुर्वीत ॥

Colophon —

इति मण्डपपूजाविधिः।

इति श्रीविद्वन्मुकुटमाणिक्यविराजितचरणकमल-शुक्लश्रीविश्वामात्मजशिवरामेण विरचिता मण्डपकरणादिपूजनान्त समाप्तम्।

1125.

1100 **मण्डपद्रुमः।** *Mandapa druma*

By Mahadeva

Substance country made paper 8×3½ inches Folia 26 Lines 8 on a page Extent in slokas 300 Character Nāgara Date, Samvat 1710 Prose with drawings Complete

A manual for the construction of sacrificial pandals, by Mahādeva, son of Lavācārya, an inhabitant of Mundhīpur in Guzerat Date of composition, Sam 1711

Beginning —

श्रीगणाधिपतये नम।

ब्रह्मास्वयम्भुव नत्वा समूलमण्डपद्रुमः।
वास्तुशास्त्रवनादस्मात् महादेवेन रच्यते ॥ १ ॥

अथादौ सूत्रलक्षणाना दूषयति।

इय हस्तक्रिया मौर्ली न च वादक्रिया खलु।
तस्मादेवातिसूक्ष्मोक्तिर्गिरा नात्र प्रयोजनम् ॥ २ ॥

It ends —

चितिषिन्दार्थसूत्रोक्तपथकुण्डस्य षिचाया। (?)।
भामकात्यजनात् मन्तस्तुष्यन्तु विरमन्तु च ॥

विरमन्तु एतस्मादधिक वर्ज्जमित्यर्थ।

सत्सूत्रदिग्गतश्लोकैरियमुक्तिर्षिदात्मनि।
समर्पितेशसमैकवर्षे विक्रमतो मया ॥

इत्येव खलु मण्डपद्रुममहो मुन्धापुरे गुर्ज्जरे
विख्याते भुवि मण्डपोपजनन मवर्धमान धिया ।
शालाशास्त्रवनात् प्रारह्य+ महादेवार्य्य आनीतवान
छायो देवतरु यथामरवनात् शार्दूलविक्रीडितात् ॥

Col —

इति श्रीमत्सकलशास्त्रपारीणरमम(?)पण्डितमुकुटपद्मराग-
मणिलनाचार्य्यसूनुमहादेवसूरिविरचिते मण्डपद्रुमे नवकुण्डिकाफल-
प्रकरणस्तृतीय ॥ ३ ॥

Post Col —

विक्रमार्कात् सप्तदशशतोत्तरैकोनविंशतितमे वर्षे ६ कृष्णभट्ट
सूनुना हरिभट्टेन लिखितश्चोपकाराय । सवत् १७१९

In a different hand —

श्रीजीवादिवेदीपुत्रेण वाराणस्याभिधेन मण्डपद्रुमपुस्तक
श्रीदिवाकरभट्टेभ्यो दत्तम् खेटकशालिना दियादग्रामस्थेन ।

1126

5815

Substance country-made paper 9½ × 4½ inches Folia 5 Lines 10 to 12 on a page Character Nagara Date Samvat 1631 Appearance old and discoloured

This relates to the consecration of a *mandapa*

Beginning —

ॐ नम श्रीरामाय ।

अथ मण्डपस्य स्तम्भद्वारतोरणध्वजानां स्थापनम ।

आवाहयामि देवेश ब्रह्ममूर्त्तिपितामहम ।

पुस्तक चाक्षसूत्रश्च स्रुवहस्त कमण्डलुम् ॥, etc

3B, अथ तोरणप्रतिष्ठा, 4B इति तोरणपूजा—सकलीकरणम, 5B,
इति ध्वजापूजा समाप्ता ।

The date and the original owner of the manuscript

स्वस्ति श्रीमवत्षोडश एकत्रिंशदाख्येऽब्दे स १६३१ श्रावणे मासि शुक्लपक्षे

चतुर्थ्यां तिथौ बुधवासरेऽद्येह श्रीवीसलनगरवास्तव्यं नागरज्ञातीयमहं योषासूनुना-ख्याङ्केनावलोकनाय विभागानन्तरं लिखितम् ॥

शिवमस्तु सर्व्वजगतः ॥ शुभं भवतु ॥

1127.

2062. **षोडशहस्तात्मकमण्डपस्तम्भादिविचारः ।**

Soḍaśa-hastātmaka-maṇḍapa-stambhādi-vicāra.

Substance, country-made paper 12×4½ inches Folia, 2 Lines, 11 on a page Extent in ślokas, 56 Character, Nāgara of the nineteenth century Appearance, fresh

It begins:—

षोडशहस्तात्मकमण्डपस्तम्भादिविचारः । तत्र द्वात्रिंशत् स्तम्भाः ।

तद्यवस्था । पूर्व्वादिचतुर्दिक्षु सूत्रप्रान्ते द्वादशस्तम्भाः १२ ।

पूर्व्वादिचतुर्दिक्षु द्वारशाखाख्यं स्तम्भयोर्द्वयं द्वयं लिखेयं । एवं च

अष्टौ द्वारस्तम्भाः द्वारविस्तृतिश्च अष्टाङ्गुलाधिकद्विहस्तमाचा ।

एते विंशति (२०) स्तम्भाः पञ्चहस्ताः कार्य्याः ।

1B, इति मण्डपविचारः । 2A, इति कुण्डविचारः । 2B, इति कुण्डा-दिसंख्या, इति भूमिपूजनम् ।

End:— इति षड्दस्[तं]

Rules for construction of sacrificial pandals, firepits, and images of deities.

1128.

6275. **आधानविहारकारिका ।** *Ādhāna-vihāra-kārikā.*

Substance, country made paper 9×4 inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page Extent in ślokas, 27 Character, modern Nāgara Appearance, fresh Complete

Colophon:—

ॐ आधानविहारकारिका ।

Twenty-two kārikās concerning the construction of the fire-altar.

Beginning —

आधानविहारश्लोक ।

समरिद्यते(?) वा प्रपद्योधिले वा य ऊर्द्धवाहौ नरपद्ममोऽग्र ।

इस्त सततस्य जिनाग्रकोऽन्त्राग्रल यवस्तस्य लवोऽग्रमोऽस्तु ॥ १ ॥

छतमुष्टिकप्रकोष्ठो मुष्टिरत्निनिरत्नमाग्रकर ।

सोऽरत्निस्त्वकनिष्ठकर एव कलाग्ररहित स्यात् ॥

End —

एवमुत्तरत कुर्याद् द्वे रेखान्त चयाङ्कलम् ।

मूले तमौपधौना वा वेदि स्यात् पौर्णमासिकी ॥

1129.

5070D यज्ञशाला । *Yajña Sāla*

By Haladhara

Substance, palm leaf 13½×1 inches Fol s 8 Lines 5 on a page Extent in slokas 200 Character Udiya of the eighteenth century Appearance old Complete

Beginning —

श्रीगणेशाय नम । अविघ्नमस्तु ॥

T नत्वा नत्वा पादयो पद्मनाभ

छित्वा छित्वा मन्दधीभिर्विवादम् ।

स्मृत्वा स्मृत्वा शुल्वसूत्रार्थमर्म्म

श्लोकैर्ब्रूम केवला यज्ञशालाम् ।

Comm —पद्मनाभो नाम ग्रन्थकर्त्तु पिता स एव पद्मनाभः चौराणव गजशायी नमस्कार कृत्वेति भाव ॥

T अग्निष्टोम सर्व्वयज्ञादिमो यत्

तस्मादग्निष्टोमशाला ब्रवीमि ।

तन्मार्गेण सत्यभिन्ना विधिज्ञा

कुर्व्वन्तु द्राग वाजपेयादिशालाम् ॥

End :—

क्रतुषु विश्वितदीक्षो रामचन्द्रो द्यो यः
समजनि खलु तस्माद्दीक्षितः पद्मनाभः ।
द्दशधरदयमर्म्मा तत्सुतः पुण्यकर्म्मा
त्रिभुवनमतु पद्येरग्नवीर्यग्रालाम् ॥

Colophon .—

इति श्रीअग्निष्टोमादियाला समाप्ता ।

There are eight stray leaves after this

1130.
2737.

One leaf only of some work on the measurement of sacrificial altar, without page marks

Begins .—

उभयरूपतायां द्वारादिमानं मध्यममानेन कनिष्ठमानेन वा कर्त्तव्यमिति । इत्यादि ।

The authorities —तथाच बोधायनसूत्रे, चतुर्विंशतिहस्तपर्यन्त मण्डपश्चद्भिर्मन्त्रमुक्तावल्यादौ दृश्यते, भविष्योत्तरे । द्दर्पदीक्षितास्य शारदाटीकायां ।

1131.
1012 दर्शपौर्णमासचातुर्मास्यविहारकारिका विवरणसहिता ।

Darśa paurnamāsa cāturmāsya vihāra kārikā with vivaraṇa

By Nīlakaṇṭha

Substance, country made paper 8¼×3¼ inches Folia 5 Lines, 13 on a page Extent in ślokas, 110 Character, Nagara Appearance, old Complete

Mnemonic verses on the measurement with mathematical accuracy and the method of construction of various

altars in accordance with the Sulva Suttras referring to the Haviryajna sacrifices, Darsapaurnamasa and Caturmasya

The karikas are by Nilakantha, the glosses are without the author's name

Beginning —

श्रीसरस्वत्यै नमः ।

अथ दर्शपूर्णमासकारिकाविवरणम् ।

आयतनप्रमाणमाह ।

Text — विंशत्यङ्गुलमात्रन्तु चतुर्विंशत्यथापि + ।

षट्त्रिंशदङ्गुलं वापि वाह्योरन्तरमेव वा ॥ १ ॥

Gloss — आयतनपरिमाणस्यैतावन्तो विकल्पाः चतुर्विंशत्यङ्गुलमायतनं प्रक्रम्य उच्यते ।

सर्व्वेषां प्रकृतिभूतं चतुरस्रसाधनप्रकारमाह ।

Text — यावत् प्रमाणा रज्जुः स्यात् तावानेवागमो भवेत् ।

आगमार्द्धे तु शङ्कुः स्यादन्तरार्द्धे निरञ्छनम् ॥

Gloss — चतुर्विंशत्यङ्गुलप्रमाणा रज्जुः स्यात्तावानेव आगमः तावत् प्रमाणं सूत्रम् तस्या रज्जौ मेलयेत् । यन्मेलितं सूत्रं तदागमसञ्ज्ञकं तस्मि न्नागमार्द्धे शङ्क्वर्थं चिह्नं कुर्य्यात् तस्यान्तर्भागे यदर्द्धं तत्र निरञ्छनार्थं आकर्षणार्थं चिह्नं कुर्य्यात् । ततश्चतुर्विंशत्यङ्गुलात्मकमायतनभूमिं परिकल्प्य पूर्व्वपश्चिमयोः शङ्कुनिखातयोः शङ्क्वोस्तत्सूत्रप्रान्तौ दद्यात् ॥ इत्यादि ।

In this manner the glosses go on following their texts throughout the Darsapaurnamasa section In the Caturmasya section first come the glosses then follow the karikas

In 3B, end Darsapaurnamasa karikas with the glosses and then commence the glosses on Caturmasya vihara karikas

इति दर्शपौर्णमासविहारकारिकाविवरणम् ।

अथ चातुर्मास्यवरुणप्रघासविहारः । षड्विंशदङ्गुला प्राच्या प्राच्यामात्रं गार्हपत्यायतनम् । इत्यादि ।

The glosses end in 4B

इति चातुर्म्मास्यविहारः समाप्तः ।

इति चातुर्म्मास्यदर्शपूर्णमासयोर्विहारकारिका समाप्ता ॥

This is a mistake of the scribe The Caturmasya kārikās are not there with the glosses To make up this mistake the kārikās are added in the following leaf —

The beginning of the kārikās —

श्रीसरस्वत्यै नम । अथ चातुर्म्मास्यविहारकारिकोच्यते ।

चातुर्म्मास्यविहाराणा कारिका शुभकारिका ।

याज्ञिकाना विनोदाय सतन्यन्ते मयाधुना ॥

प्राच्यापरिमित गार्हपत्यस्यायतन भवेत् ।

गार्हपत्यात् पूर्व्वभद्गोरयतश्च द्वारन्ति ॥ इत्यादि ।

It ends thus —

गीयते शुल्वविहिता पितृयज्ञस्य वेदिका ।

नीलकण्ठेन (रुद्रस्य) विदुषा निर्म्मिताः कारिका इमाः ॥ १२ ॥

Col — इति चातुर्म्मास्यकारिका समाप्ताः ।

Post Col —

/ इद पुस्तक गङ्गरोपनामकफणिभट्टात्मजबालसरस्वतीभट्ट-सदा

त्मजरामभट्टस्य पुस्तकम ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

1132.

6181

Substance, country made paper 8¼ × 4 inches Fol a 7 Lines 9 on a page Extent in slokas 125 Character Nagari of the eighteenth century Appearance discoloured

Four groups of kārikās, relating to the construction of fire altars

I.

Beginning :—

ॐ नमो गरुड़ासनाय नमः ।

अर्द्धपद्मान्तरे पद्मासनूकान्ते तु पूर्व्वतः ।

षोड़शैवामितः पद्माः कर्म्म त्वक्षान्तरा तत ॥ १ ॥

पश्चदक्षिणतो समा अनूकस्योत्तरास्तु षट् ।

अर्द्धपद्मास्ततस्तिस्रो दक्षिणे दे तथोत्तरे ॥ २ ॥

षट्त्रिंशत् प्रदेशाः स्युः कर्म्म पद्मास्तु सर्व्वतः ।

अर्द्धपद्मे च पादोने मात्रस्यायास्तु सर्व्वतः ॥ ३ ॥ ? ।

देत सिगदेशतस्त्वाष्टौ कर्म्मसमास्तु संस्थिताः ।

देऽधिके पश्चिमे देशे सूषाद्वतस्वदेशत ॥ ४ ॥

There are 56 kārikās in this group. But the 54th has been omitted.

4B. 55. यजुश्चत्वा सह व्याप्ताः प्रतिपुसि स्वमागराः ? ।

पादभा[भ]स्तु विषेयाः वियत् सागर-पञ्चगाः ॥

56. चतुर्थीरिति (चिति ?) रित्युक्ता सूत्रपूरणयुक्तितः ॥

II

अनूकान्तेषु सर्व्वेषु द्वितीयेषु यथाक्रमम् ।

पश्चाधतस्त्रोऽनूकेषु पादमान्यस्तु संस्थिताः ॥

There are twenty-three kārikās in this group

6A. 23. चतुर्द्दशप्रता + न्ये भागानां पञ्चपुच्छयोः ।

पञ्चमी चि + रित्युक्ता सूत्रपूरणयुक्तित ॥

III.

नवभागास्तु धिष्ण्येषु अर्द्धपद्मास्तु मध्यतः ।

पादभागास्ततः शेषे अष्टौ सस्यास्तु सर्व्वतः ॥

There are six kārikās in this group

6A. 6 उत्तरासे तथा वाधाः ओषित खक्तिसंयुतः ।

उदक्सर्व्वासया वाधा' अन्याः किंचिद् वदन्ति हि ॥

IV

Mentions Vasudeva as the author

Beg — इष्टकानां प्रवक्ष्यामि सङ्ख्यामष्टौ च वक्त्रिकाः ।
चतस्रोऽर्द्धेष्टकास्तत्र षड ऽष्टस्य प्रकीर्तिताः ॥ १ ॥

There are nine karikas here

7A 9 यदग्रतस्तरा पद्या चार्द्धेत्सेधा इलीष्टका ।
इष्टका लोकमानत्व सञ्चिन्त्य ऋतिना कृता ॥
वासुदेवेन लोकानां श्लोकाश्च सुखबुद्धये ॥

There is a paragraph in prose, in 14 lines, apparently explaining the technicalities in the expressions of number by words, used here —

Beg — रन्ध्र ८ कृत ४ एका १ युग्म २ ग्रास ७ (?) रस ६ पक्ष २ षट ६, etc , etc

1133
6311

Substance country made paper 12×5 inches Fol a 5 Lines, 10 on a page Extent in slokas 150 Character modern Nāgara. Date Samvat 1941 Appearance fresh

Four short works on sacrificial fire pits and altars The leaves are marked with वे का

I

Beginning —

श्रीगजानन प्रसन्न ।
अथ श्रौतवेदिनिर्म्माणकारिकामाह ।
प्राच्यामविस्मृतवर्तीं परीक्ष्य
सशोध्य भूमिं सुसमां समुच्चाम् ।
प्रगृह्य तस्यामनुलिप्य शालां
कृत्वा निधन्याद्दृढ्मादिमग्नकुम् ॥

There are 15 such slokas in this portion

Colophon :—

2A. इति श्रीकाण्वीयमौद्गल्यतीयविरचिता श्रौतवैदिककारिका समाप्ता ॥ श्री ॥

II

Beg :—

गार्हपत्यमध्यादाहवनीयमध्यपर्यन्तं मध्ये अन्तरं षष्ठी पदानि वा गार्हपत्यस्य भ्रमणं सार्द्धत्रयोदशाङ्गुलमित ॥ आहवनीयस्य व्यासविस्तृतौ चतुर्विंशाङ्गुलिमिते ॥, etc , etc

This portion ends in 2B.

III

Mandapa-Kundamandala in seven verses, composed at the request of Visvambhara Pandita.

Beg. :—

(1) अथकात्यायनानुसारिणा यच्चदग्शाखिना श्रौतविषये किञ्चिदुच्यते । तत्र स्यादिन्द्रवज्रा यदि तौ जगौ ग इतीन्द्रवज्रया गार्हपत्याहवनीयदक्षिणाग्निस्थानान्याह ।

It ends in 3A

IV.

(2) अथेन्द्रवज्रयैव स्थानान्युक्त्वा दक्षिणाग्निसाधनमाह ।

It ends in 3B.

(3) अथ सूर्याश्वैर्मसजस्तता सगुरव-इति शार्दूलविक्रीडितेन प्रकृतिवेदीमाह ।

One sloka with its commentary, ending in 3B

(4) अथेन्द्रवज्रया गार्हपत्याहवनीया [वा] ह —ends in 4A.

(5) अथ वरुणप्रघासादौ .. .. दोधकवृत्तेन वेदिमाह ।

It ends in 3B.

(6) अथास्यामाहवनीयार्थमुत्तरवेदिरविताताभ्या यदर्थादित्यनुष्टुब्वितानाख्यवृत्तेनाह ।

It ends in 5A

(7) (Last sloka) अथ जनौ तु वंशाम्यमिति वंशामेन राशवामघेयं
मघतृप्रेरयथा तत्करणं चाह ॥
प्रकाशितानीषविशेषमुज्ज्वलं
सदाकारं मराइपकुराइमरणलम् ।
चकार विश्वम्भरपण्डिताचया
तदस्तु कराठागरणं विपश्चिताम् ॥
इति प्रकृतिविकृतिविचारो + +

Post Colophon :—

श्रीसंवत् १६७१ मौः कुश्वार शुक्लपक्ष ३ वार सोमवार
पण्डित बालमकुन्दस्येदम् ॥ राम ॥

1134.

5932. **गृह्यपद्धतिः ।** *Gṛhya paddhati*

By Karkopādhyāya.

Substance, country-made paper 11¼×5 inches Folia, 17 Lines 9 on a page Character, Nagara Date, Samvat 1931. Appearance, fresh

The original of the present MS. was defective as it leaves a space of about four lines, blank in the beginning.

5A, इति कर्कोपाध्यायकृतौ गृह्यपद्धतौ प्रथमः काण्डः समाप्तः; 10A, द्वितीयं काण्डं समाप्तम् , (*last colophon*) इति कर्कोपाध्यायकृतेयं गृह्यपद्धतिः समाप्ता ।

Post Colophon :—

संवत् १६३१ ।

1135.

1181. **गृह्यकारिका ।** *Gṛhya-kārikā*

By Renuka.

Substance, country made paper 11¾×5 inches Folia, 96 Lines, 10 on a page Extent in slokas, 1920 Character Nāgara Date, Saṃ 1649 Appearance, old Incorrect Complete

Mnemonic verses, on the Gṛhya sūtras of Pāraskara, composed in Śaka 1188 = 1266 A D The author, Reṇukārya, was son of Maheśa and grandson of Someśvara Dīkṣita He belonged to the family of Śāṇḍilya

It begins thus —

मन्त्रादिकर्म्मविज्ञानकुमुदोद्बोधहेतवे ।
नमस्तस्मै गणेशाङ्घ्रिनखचन्द्रमरीचये ॥
हरीष्टिभक्तिस्मृतिबुद्धि+ +शान्त्यादियोपिदरषमुभोऽद्य ।
ब्रवीमि संस्कारविधिं निषेकात् प्राक् प्रणम्याम्बभवाङ्घ्रिपद्मम् ॥

अथ गर्भाधानम् 35 verses पुंसवन 12 verses, सीमन्तोन्नयन 35 verses, जातकर्म्म 41 verses नामकरण 20 verses निष्क्रमण 11 verses, अन्नप्राशन 27 verses चूडाकरण 16 verses, उपनयन 119 verses वेदारम्भ 16 verses, उपाकर्म्म 50 verses उत्सर्गविधि 26 verses अनध्याय 30 verses, केशान्तकर्म्म 5 verses समावर्त्तन 75 verses, स्नातककर्म्म 28 verses, विवाहकर्म्म 308 verses चतुर्थीकर्म्म 27 verses, षोडशान्तकर्म्म 31 verses, शालाकर्म्म 213 verses, वृत्ति (containing Asauca prakarana) 816 verses अवकीर्णप्रायश्चित्त 21 verses, सभाप्रवेशन 13 verses रथारोहण 14 verses, उपसंहार 36 verses

It ends —

इति तत्त्वार्थसम्पूर्णा रेणुकार्य्येण यज्वना ।
कृताया सूत्रवित्प्रीत्यै समाप्ता गृह्यकारिका ॥ ३७ ॥
आसीच्छाण्डिल्यवंशजो द्विजवरः सौजन्यजन्मास्तति (?)
श्रीसोमेश्वरदीक्षितास्तु शुभवाप्यगात्मजः यस्मज (?) ॥
तच्छास्त्रार्थमचोदधेर्निरवधेर्वेदगध्यदुग्धाम्बुधे
श्रीमाध्यन्दिनधर्म्मदुर्द्धरधरोद्धारैकधूर्य्यस्तत ॥ ३८ ॥
सूनुः स्वतृकुलपद्मखण्डतपनः श्रीमान महेशाभिध
सूरिर्भूरियशाः श्रुतिस्मृतिसदाचारैकनिष्ठोऽभवत् ।

तत्सूनुः कविसूनुसूचतटिनीकल्लोलनक्रो महा-
श्लेनेयं रचिता प्रयोग(वृत्ति) विवृतिः श्रीरेणुकार्य्यः सुधीः ॥३९॥
अब्दे व्ययाख्ये मधुसंज्ञमासि
शाकेऽष्टवस्वीश्व[र] सम्मिताङ्के ।
मध्यः शतोऽयं कमलालयाङ्घ्रि-
सरोरुहे मोदितषट्पदेन ॥ ४० ॥
यदुक्तमयुक्तं वा यचोक्तमसमञ्जसं ।
तदत्र निपुणैः सम्यग्विधातव्यं समञ्जसम् ॥ ४२ ॥

इति गृह्यकारिका ।

Post Col :—

संवत् १६४९ समये आषाढ़ शुदि पञ्चमी रविवासरे लिखित-
मिदं पुस्तकं काश्या वास तुलसीदासब्राह्मणेन । शुभमस्तु । २००० ।
लेखकपाठकयोः कल्याण । शुभ भूयात् श्रीभवानी ।

In a different hand and modern ink :—आश्वलायनी, which is wrong as the author himself says माध्यन्दिन

1136.

5975. *The Same.*

Substance, country made paper 9 × 5 inches Folia, 150 Lines, 9 on a page Extent in slokas, 2450 Character, Nagara Date, Samvat 1553 Appearance, old, worn out and discoloured Complete The leaves 73, 74 76, 92 to 97 (both inclusive) and 1.2 to 139 (both inclusive) are missing (Traced by a recent hand)

Colophon .—

इति रेणुकगृह्यकारिका समाप्ता ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १५५३ वर्षे श्रावणवदी २ गुरौ दमनग्रामे पातसाह
श्रीमाह्मुदविजयराज्ये मक्रमुकातिमलिकश्रीमदादिलमलिकराज्ये
अमलदेग्रामी नाइक श्रीगौयादेवकुलप्रतिपातो अयेह विप्रश्री
नसीरावादवास्तव्यमध्ये श्रीभीमदेवसुमध्ये पोत्राललिखितं । दवाड़ी
अनन्तपठनार्थं पुस्तकं समाप्तम् ।

See I.O. Catal. No 361.

This is the oldest known manuscript of the work, though defective. The missing leaves have been noted above and on a comparison with the previous number, it is found to have been left incomplete at the end. We give below the last verse in the manuscript

सवर्णितमवर्णांतं स्वनामांमितो वदेत् ।
भर्तृदे (मे)कादमाद्यौर्न तस्मात्स्य विरावयम् ॥ १०४
(?) पार्वपिणामतो धोता प्रतिष्ठांमतताद्

1137

10318 *The Same*

Substance country made paper 12 x 4 [illegible] inches [illegible] on a page Character Nāgara of the seventeenth century Appearance [illegible] discoloured Incomplete at the end

53A इदं वधूप्रवेशनं विविधमादिशद्दया ।
चतुर्थकर्मणः पु + वदन्ति सोमदास + ॥ (?)
प्रयाणकालतो दशामेरमहादिमेरवम् ।
तथाच स्याद्विधि संतानो मोदोदितस्य वा ॥

53B. इति बोडशक्रिया ॥ शर्मनमतः
स्नाता यथादिक कोर्तितुलादुदितलक्षण ।
विदधीत प्रवक्षोऽय प्राणकर्म यथोदितम् ॥

This chapter (Sālikarma or Vāstu) ends abruptly after kārikā 153.

1138.

5051 लघुगृह्यकारिका । *Laghu Grihyakārikā*

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

किमर्थं स्थण्डिलं कृत्वा स्थाप्यते चतुरिष्टकाः ।

वालुका क्षिप्यते मध्ये किमर्थं स्थापयेच्छुचिं ॥

कात्यायन उवाच ।

कूर्म्माकारा धरा ज्ञेया इष्टकाश्च चतुर्युगाः ।

स्थण्डिलं तत्र कर्त्तव्यं एष्वीतापोपशान्तये ॥

End :—

इति कात्यायनोक्तं गृह्यसारं संगृह्य सद्देवेन रचिता लघुकारिका ।

Then there are 13 lines beginning :—

अथ होमद्रव्यमानम् ।

The date is added in a different hand : -

संवत् १८२६ ज्येष्ठमासे शुक्लपक्षे द्वादश्यां भृगुवासरे० वाल्मुकुन्देन लिखितं गृह्यसारसमुत्तमं वाल्मुकुन्दस्येदं ।

1139.

1164. पारस्करगृह्यपद्धतिः । *Pāraskara gṛhyapaddhati*

By Harihara.

Substance, country-made paper 11¼ × 5 inches Folia, 108. Lines, 9 on a page Extent in slokas, 2300 Character, Nagara Appearance, tolerable Incomplete

A manual for the performance of the Gṛhya rites according to Pārskara's rules. It gives also explanations of the sūttras relating to them.

It begins thus : —

श्रीगणेशाय नमः । याज्ञवल्क्याय नमः ॥

इष्टापूर्त्तक्रियासिद्धिहेतुं यज्ञभुजां मुखं ।

अग्निं त्रयीवचःसारं वन्दे वागधिदैवतम् ॥ १ ॥

पारस्करकृते गृह्ये सूत्रे व्याख्यानपूर्व्विकाम् ।

प्रयोगपद्धतिं कुर्व्वे वासुदेवादिसम्मतां ॥

अथातो गृह्यस्थालीपाकानां कर्म्म ॥

In leaf 62A ends the first Kāṇḍa

इत्यमिद्दोत्तिद्दरिद्दरविरचिताया पारस्करगृह्यसूत्रव्याख्यानपूर्व्विकाया प्रयोग पद्धतौ प्रथम काण्ड समाप्त ॥

Leaves 61 to 108 contain no colophon

1140.

926 *The Same*

For the manuscript see L 1827

Post Colophon Statement —

सवत् १८६७ चैत्रशुद्ध १४ सौम्यवासरे ॥ लिखित महादेव ।

शु ॥ शु ॥

The third Kāṇḍa only

1141.

6327 *The Same*

Substance country made paper 10½×5 inches Fol a 163 Line 8 on a page Extent in slokas 4000 Character Nagara. Appearance old, coloured and worn out Copied in Samvat 1972

To the end of the third kāṇḍa

Colophons —

56A इत्यमिद्दोत्तिद्दरिद्दरविरचिताया पारस्करगृह्यसूत्रव्याख्यान पूर्व्विकाया प्रयोगपद्धतौ प्रथमकाण्ड समाप्त ।

112A • द्वितीय काण्ड ।

Last Colophon —

• तृतीय काण्ड समाप्त ।

Post Colophon —

सवत् १९७२ समये + + + + + + +
+ + + + (obliterated)

End — अथ तस्मिन्नमौ अन्वतद्दोमपधुमद्दायव्यिवर्द्दपिदयद्दपद्दाद्या- प्रयणादि कुर्य्यात् पूर्ववत् मन्त्रोक्त एवोदिति * विधानम् ।

1142.

6095 संस्थावैद्यनाथ। *Samsthā Vaidyanātha.*

By Vaidya Nātha, son of Rātneśvara, son of Keśava Miśra

Substance, country made paper 10×5 inches Folia, 162 Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 4050 Character Nagara of the eighteenth century *The leaves 101 and 102 are a restoration* Appearance discoloured and worm eaten on the left hand side Complete

A comprehensive work on the Pākayajñas, divided into four parts

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः।

अथावसथ्याधानं तत्साध्यानि कर्म्माणि च कात्यायनानुसारेण लिख्यन्ते।

तत्राङ्गहीनस्यासमर्थत्वात् अश्रोत्रियस्यावैदिकत्वात् पण्डस्याशुचित्वात् शूद्रस्याप्यवैदिकत्वात्। अङ्गहीनाश्रोत्रियषण्ढशूद्रवर्ज्जितब्राह्मणराजन्यवैश्यानुलोमजरथकारस्त्रीणां चाधिकारः।

न च रथकाराणां स्त्रीणां चावैदिकत्वात् कथमधिकारः इति चेन्न वर्षासु रथकार आदधीतेति पार्थक्येन आधानश्रुते।

Topics treated of .—

Chapter I.

11B, अथ मण्डपयन्त्रम्, 14B, इति कुण्डप्रकरणविधिः, 25A, अथ सर्व्वकर्म्मसाधारणहोमः, 28B, अथावसथ्याधानप्रयोगः, 36A, इति मधिकावधानप्रयोग—अथ पाकयज्ञसस्था, 37A, अथ पाकयज्ञसस्थाहोमः, 19B, इति श्रीयजुरारायण(चरण)मिश्रश्रीकेशवसुनु-श्रौतस्मार्त्तप्रपञ्चरचित-मिश्रश्रीरत्नेश्वरतनूजनि-यात्रिकवृन्दारकवन्दनीय-मिश्रश्रीवैद्यनाथप्रकाशिते श्रीसस्थावैद्यनाथे प्रथममानम्— अथ पञ्च महायज्ञाः।

Chapter II

60A, अथ ब्रह्मयज्ञविधि, 63A, अथ नित्ये प्रातर्होमविधि 63B, अथ यज्ञपार्श्वीयवैश्वदेवविधिः, अथ एतद्विविधानोक्तवैश्वदेवः

65B, अथ नित्यश्राद्धम्, 68A, अथातिथिपूजा, 70A, अथ पश्वादिस्थाली पाकविधि, 86A, इति पार्वणस्थालीपाकप्रयोग —अथ पितृपितृयज्ञः,

101B, श्रीरत्नेश्वरपुत्रेण वैद्यनाथेन धीमता ।

एतेय पार्वणश्राद्धपद्धतिर्निर्मिताद्यदा ॥

102A, अथ नवान्नप्राशनम्, 106B, इति श्री॰द्वितीयमानसम् ।

Chapter III

107A, अथ अष्टकाकर्म लिख्यते । 109A, अष्टकाकर्मप्रयोग समाप्त अथ सर्वबलिहरणप्रयोगः, 117B, इति इन्द्रयज्ञ समाप्त, अथाश्वयुजी कर्म, 121B, अथ सत्रारोहणम्, 125A. ॰तृतीयमानसम् ।

Chapter IV

125A, अथाष्टकाकर्म उच्यते, इति समाप्त शूलगव, अथ गोयज्ञ पद्धतिः, (Last Colophon) इति पाकयज्ञसंस्था—इति श्रीवैद्यनाथकृत॰ चतुर्थमानसम् समाप्तम् ।

Then in a later hand—

ग्रन्थसंख्या ४००० चार । श्रीगणेशाय नमः ।

The work ends —

यत्तु श्रौते पुनराज्यसंस्कार सामान्यविधिरिति जुहोति स्वाहा
जुहोमीति स्थापकादिति ।

The authorities quoted and consulted —

1, मनु, 2A, हेमाद्रि, कल्पतरु, 2B, शातातप, 3A, छन्दोगपरिशिष्ट 3B, गौतम, 4A, हेमाद्रौ सुमन्तु, वृद्धमनु, 4B, वशिष्ठ, स्मृतिचन्द्रिकायां गर्गः आपस्तम्बसूत्रे, 5A, पारस्कर, 5B, गोभिल, कात्यायन, सांख्यायनभाष्ये, 6A, रेणु, 6B, दीपिका 9A, हिरण्यकेशिसूत्रे, 9B, पद्मपार्श्वे, 14A, हरिहररामवाजपेयिनस्तु 15B, वायुपुराण, ब्रह्माण्डपुराण, 19B, मैत्रसूत्र, 20B मयूख, 23B, ब्रह्मपुराण, 26B, सांख्यायनसूत्र, 31B, कारिकाकार, 45A, याज्ञवल्क्य वृहस्पति, बौधायन, 46A, अङ्गिरा, 48B, कल्पभाष्ये, 50A, रेणुककारिकाकार, 50B, आपस्तम्ब

मदनपारिजात, 51A, कर्कोपाध्याय, 51B, मत्स्यपुराण, 56A, हारीत, 58B, शङ्ख, 66A, लघुहारीत, 68A, पराशर, 68B, विष्णु, 69B, नन्दिपुराण, दक्ष, 70A, देवयाज्ञिकधृतभारद्वाजगृह्ये, 75A, गर्ग, 78B, इष्टभारद्वीये, 90B, शौनकस्मृतौ, 92A, अनन्त, जातुकर्ण्य, 116A, गदाधर, 122A, गङ्गाधर, देवदीक्षित, 123A, गर्गपद्धतौ, 129B, वासुदेव, 135A, काठके, 140A, वासुदेवदीक्षिता, 153B, निदानसूत्र, 157A, वत्तृपकारिका।

1143.

1164B **गृह्यपद्धतिः।** *Grhya paddhatih*

By Vāsudeva

A fragment containing leaves 24 to 28, 31, 40, 41, 46 to 48, 50 to 68, the last leaf containing the colophon of the third kānda in 24B ends the first kanda.

श्रीदीक्षितवासुदेवविरचितायां गृह्यपद्धतौ प्रथमं काण्डं समाप्तं॥

For a complete manuscript see L 1890

Our fragment is dated Śaka 1763 and appears to be *the author's copy*, *as after the colophon there is an entry* in a later hand to the effect that in the partition of Vāsudeva's property the present manuscript fell in the share of Kamala Diksita

शुभं भवतु शाके १७६३।

In a later hand —

दी वासुदेवविभागे दीक्षितकमलस्येदं पुस्तकं। व्यासदामोदर-व्यासमहादेव व्यासवासुदेव व्यासरामेश्वरपठनार्थं इदं पुस्तकं। व्यासवालकृष्णव्यासविष्णुगो पठनार्थं इदं पुस्तकम्॥

1144

6205 *The Same*

Substance country made paper 10×6 inches Folia 104 of which the 20th is a restoration Lines 8 per page Extent in slokas 1600 Character Nagara Date Samvat 1691 Appearance fresh Complete

Last Colophon —

इति श्रीदीक्षितवासुदेवविरचिताया गृह्यपद्धतौ तृतीय काण्ड समाप्तम् ।

Post Colophon —

शुभमस्तु सवत् १६८१ सुभाननाम सवत्सरे जेष्ठवदी ५ बुधवासरे लिखितम् ।

नागनाथात्मजगोविन्दे आश्वलायनेन यथाश्रुति सपूर्णम् ।

यादृश पुस्तक, etc

For the work see L No 1890

1145

4265 **यज्ञप्रकाश ।** *Yajna prakasa*

By Vasudeva

Substance palm leaf 14×1½ inches Folia 79 by counting Lines 5 to 6 on a page Extent in slokas 2370 Character, Udiya of the early eighteenth century Appearance old and discoloured Written with a style Incomplete at the end

Beginning —

श्रीगणेशाय नम ॥

भक्तौघहृदयारण्यतमो गज विदारिणम् ।

श्रीहरि याम शरणम् नीलाचलविहारिणम् ॥

यत्कृपालेशमात्रेण मूकाना वावदूकता ।

खसिद्धिभुवनेशानी वरदा ता नतोऽस्म्यहम् ॥

The object of the work —

यज्ञपार्श्वादिकग्रन्थान् समालोक्य विचार्य च ।

यज्ञप्रकाश क्रियते वासुदेवेन धीमता ॥

निष्प्रत्यूह चलत्येव रथ प्रशस्तवर्त्मना ।

प्राचीनच्युतमार्गेण न त्यजामि कदाचन ॥

एष याज्ञिकजीवातुरेष यज्ञार्थसग्रह ।

एनमेव गृहीत्वा तु पद्धतौ यान्तु याज्ञिका ॥

सुवाशिका मन्कृतिर्ता विधाय
यत्र मदीय परिशोधयन्तु ।
यद्यस्ति सम्यक् निपुणं विभाव्य
प्रचारयन्तु स्वयमेव सन्त ॥

इह खलु पुराणन्यायमीमांसाधर्मशास्त्राङ्गमिश्रिता वेदा स्थानानि विद्याना धर्मस्य च चतुर्दश इत्यादिना चतुर्दशविद्याना धर्मे प्रामाण्यमभिहितम् ।

तत्र अङ्गशब्देन शिक्षा कल्पो व्याकरणं निरुक्तिश्छन्द एव च ।
ज्योतिषञ्चैव वेदाना षडङ्गानि प्रचक्षते ॥

इति कल्पसूत्राणा धर्मे प्रामाण्य । तत्र वेदस्य नित्यत्वेन अपौरुषेयत्वाद्दोष सम्बन्धासम्भवात् स्वत प्रामाण्य तन्मूलत्वेनेतरेषा तन्त्रकल्पाना साक्षादुपलभ्यमान श्रुतिमूलत्वात् स्मृतिभ्योऽनुमितश्रुतिमूलाभ्योऽधिक प्रामाण्य । नानाशाखागत लिङ्गादिकल्पितश्रुत्यर्थोपसंहारनिबन्धस्य कल्पसूत्ररूपत्वात् प्रयोगशास्त्रमिति चेत् इत्यधिकरणे भाष्यकृता कल्पसूत्रप्रामाण्यस्य व्यवस्थापितत्वात् वार्त्तिककृता तु यद्यपात्र कल्पप्रामाण्याप्रामाण्यचिन्ता नेष्टा तथापि कल्पाना स्वतन्त्राणामेव वेदवत् प्रामाण्यमुत स्मृतिवत् परतन्त्राणा इति चिन्ताभोऽपव । तन्त्रकल्पाना मूलभूतश्रुते प्रत्यक्षत्वमेव आधिक्ये हेतुः स्मृतीनामनुमितश्रुतिमूलत्वमनुमानाच्च प्रत्यक्षस्य बल वत्त्वमुपजीव्यकत्वात् प्रसिद्धमेव तथोक्तम् ।

वङ्गवेदगतन्यायविवेकज्ञो यदब्रवीत ।
कात्यायनो न तद्बाध्यमन्यस्यमिति मादृशे ।
वेदादृतेऽपि कुर्वन्ति कल्पे कर्माणि याज्ञिका ॥ इति ॥

(१) यथादीक्षायामभिरिष्टोऽय ब्राह्मण इति काण्वश्रुतौ गृहीतम् । कात्यायनेन दीक्षितोऽय ब्राह्मण इत्यभिहितम् । तत्र कात्यायनोक्तमाद्रियतो ननु

स्वशाखाश्रयमुत्सृज्य परशाखाश्रय तु यत् ।
कर्तुमिच्छति दुर्मेधा मोघ तस्य विचेष्टितम् ॥

इति विरोध ॥

अतएव लावनाधिकरणे स्वशाखाश्रयेण परशाखाश्रय वाचप्यनीयुक्तम् ।
इति चेन्न ।

वाजसनेयिनां पञ्चदशशाखोपसंहारेण कात्यायनेन सूत्रं प्रणीतम्। तदुक्तादानुष्ठानेन माध्यन्दिनादिवाजसनेयिनां कर्म्मसाद्गुण्यं। पञ्चदशशाखाभिन्नशाखासु परशाखोक्तन्यायं प्रवर्त्तते। इत्यादि।

1146.

1286 **पारस्करगृह्यप्रयोगपद्धतिः।** *Pāraskara gṛhya-prayoga paddhatiḥ*

By Kamadeva

Substance country-made paper 11¾×5 inches Folia 89 Lines 11 on a page Character Nagari Appearance tolerable Generally correct Incomplete at the end Coming to the end of the Upakarma rite

Directions for the performance of Gṛhya rites in accordance with the rules of Pāraskara The directions are preceded by explanations of the sūtras For the beginning see Burnell 23A The author's name is mentioned neither in our manuscript nor in Burnell W p. 65 describes a work of the same name and the same contents by Kāmadeva But in the beginning, it does not agree with the present work, although according to Aufrecht it is identical with Burnell p 23A

1147.

6241. **गृह्यपरिशिष्टपद्धतिः।** *Gṛhya parisista paddhatiḥ*

By Kāmadeva Dīkṣita, son of Visvāmitra Dīkṣita

Substance country made paper 12×5 inches Folia 8 Lines 11 on a page Extent in slokas 250 Character modern Nāgara Date Samvat 1925 Appearance fresh Complete

Colophon —इति श्रीदीक्षितविश्वामित्रात्मज—दीक्षितकामदेवकृता गृह्यपरिशिष्टस्य सप्तमीकण्डिकापद्धतिः।

Post Col —

संवत् १९२५ पौषशुक्लषष्ठ्यां शुक्रवासरे लिखितं रामब्राह्मण॥

This comments on the ninth of the short treatises of Kātyāyana, as described in our Catal No 1032 But there

are three treatises about Garbhādhāna in that number If they are made into one, the treatise here commented on by Kāmadeva would be the seventh, and thus the description of the work in the colophon quoted above, as *Saptami kandika* would be intelligible.

Beginning.—श्रीगणेशाय नमः।

अथातो धर्म्मजिज्ञासा। अथेत्यधिकारानन्तर यद्यपि केशान्ता-
दूर्द्ध्वमित्यनेन सर्व्वेषा केशान्तात्समस्कारादूर्द्ध्वमेव सामान्यतोऽधिकार
उक्तस्तथापि पृथक् पाकोपजीविन एव वैश्वदेवकर्म्मण्यधिकारः।

भ्रातृणामविभक्तानां पृथक् पाको भवेद्यदि।
वैश्वदेवादिक श्राद्ध कुर्युस्ते वै पृथक् पृथक्॥

इति संग्रहवाक्यात्।

Colophon in 7A —

इति श्रीदीक्षितविश्वामित्रात्मजगृह्यपरिशिष्टस्य व्याख्याने
सप्तमी कण्डिका समाप्ता।
लौकिकेऽग्नौ वैश्वदेवादिपद्धतिः।

It ends in.—

ततोऽमावास्यायाममावस्याया पितृपितृयज्ञ प्रतिपदि प्रतिपदि
पक्षादिकर्म्म आगते आगते शरदि वसन्ते चाग्रयणं यथोक्तयामामौ
यथोक्त कुर्य्यात्।

1148.

6211 **कात्यायनगृह्यपरिशिष्टस्य षष्ठखण्डस्य सभाष्यपद्धतिः।**

Bhasya and paddhati on Katyagrhya parisista, Part VI

Substance, country made paper 11¾×5 inches Folia, 4 Lines, 12 on a page Extent in slokas 150 Character modern Nagara Appearance fresh Complete

Beginning.—

7 अथातो वापीकूपतडागारामदेवतायतनपुष्करिण्यादीनां प्रति
ष्ठापन व्याख्यास्याम॥
इति सूत्रम्।

1B. अथ ग्रन्थो मङ्गलार्थः । आनन्दमयं पाठादि लिखे ... ..

Paddh. तत्र उदगयने आपूर्यमाणपक्षे पुण्याहे [illegible] कर्मणि गृह्यान्निर्वर्तितव्यानि यथायथं आज्याभागान्तं आज्यभागान्तं etc., etc., etc., etc.

Colophon :—इति श्रीदीक्षितकामदेवकृत (added by a different hand) कात्यायनगृह्यपरिशिष्टस्य पद्धतिक्रम समाप्तमिति ।

Then there are six lines containing a quotation from Parāśara Smṛti, on the gift of cows, umbrellas, clothes and so on.

पराशरस्मृतौ लिखित, etc., etc.

1149.

6167 गृह्यपरिशिष्टसूत्रस्य पद्धतिक्रमः । *Paddhati to Gṛhya-pariśiṣṭa.*

Substance country-made paper. 9½ × 4¼ inches. Folia [illegible]. Lines 8-11 per page. Character modern Nāgara. Appearance [illegible]. The first leaf is missing.

2A, प्रथमः काण्डः समाप्तः ।

अग्न्याधानक्रियस्य पूर्वाङ्गं विवाहमन्त्रः ।

3B, द्वितीयकाण्डः समाप्त ।

अथाहिताग्नेर्यथायतनं नव स्या॰ भोजन ।

6A, इति गृह्यसूत्रे तृतीयकाण्डः समाप्त ।

अथ गृह्यसूत्रे चतुर्थकाण्डे गृह्यपरिशिष्टसूत्रस्य पद्धतिक्रमः ।

Last Colophon :—

इति गृह्यसूत्रे चतुर्थकाण्डे गृह्यपरिशिष्टसूत्रस्य पद्धतिक्रमः समाप्तिमगमत् ।

Post Colophon :—

पुस्तकमिदं विनायकपाठकस्य कात्यायनगोत्रस्य ।

There is one leaf more, prescribing drugs for a barren woman.

1150.

6125 **कर्म्मप्रदीपिका (और्द्धदैहिकपद्धतिः) ।**

Karmapradipika.

By Kāmadeva, son of Āvasathika Gopāla.

Substance, country made paper 10×3¾ inches Folia, 14 Lines, 7 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, old and discoloured

This relates to sraddha, forming part of Karmapradipikā, a *Paddhati* based on Pāraskara Gṛhya sūttra, written by Kāmadeva See W p 65 Kāmadeva bases his work on Karka Bhāṣya, Vāsudevī Paddhati, the Bhāṣya of Harihara and Renukā-kārikā

Beginning:—श्रीगणेशाय नमः ।

अथ वृषोत्सर्गः ।

तत्र स्वर्गपशुपुत्रधनयशआयुष्कामानामन्यतमकामः उपासनिक-कार्त्तिक्यामाश्वयुज्यां वा यस्मिन् कस्मिंश्चित् मासे वा श्राद्धा-न्तराद्यैर्या वा मातृपूजापूर्व्वकं आभ्युदयिकं श्राद्धं कृत्वा गोष्ठे गवां मध्ये गोष्ठाभावे नदीतटे पञ्चभूसंस्कारान् कृत्वा आवसथ्याग्निं स्थापयेत् ।

Colophon.—

इत्यावसथिकगोपालात्मजकामदेवविरचितायां कर्म्मप्रदीपिकायां उर्द्धदैहिकपद्धतिः ।

1151.

6292 **त्रिपिण्डीश्राद्धप्रयोगः ।** *Tripandīśraddhaprayoga*

By Kāmadeva.

Substance, country made paper 9¼×4¼ inches Folia 8 of which the last two are a restoration Lines 11 on a page Extent in slokas, 180 Character, Nagara of the early nineteenth century Appearance, old Complete

Colophon —

इति गरुड़पुराणोक्त दौहित्रविश्वामित्रामत्रकामदेवकृतीय त्रिपिण्डीश्राद्धप्रयोगः।

Post Col —

त्रिपिण्डीविधान मपूर्ण लिख्यते परोपकाराय। शुभ भवतु॥

Beginning —

अथ त्रिपिण्डीविधानम।

तत्रादौ कर्त्ता तीर्थं गत्वा माध्याह्निकं च कृत्वा शुचि

पिण्डद्रव्येषु मधु आज्य शर्करां च दत्त्वा

सभारान् स्थाप्य ममशरीरस्य पुत्रकल

चादेस्य सशरीरपीडापरिहारार्थं शरीरआरोग्यार्थं सर्वकामाभि

वृद्ध (सिध्य)र्थं

अद्यातनामगोत्राणां सात्विकराजसतामसरूपाणां दिव्यान्तरीक्ष

भूमिस्थानां वायुरूपाणां उत्तमगतिप्राप्त्यर्थं + + + + अमुकतीर्थं

एकोद्दिष्टेन विधिना त्रिपिण्डीश्राद्धमहं करिष्ये।

1152

5749 **कातीयगृह्यकारिका।** *Kātīyagṛhyakārikā*

By Renukābhaṭṭa

Substance country made paper 11 × 4½ inches. Folia, 61 Lines, 9 per page. Extent in slokas, 1000 Character Nagara. Date Samvat 19.. Appearance fresh. Complete

Beginning —

विघ्नारातिं + + + + + +

निर्गच्छद्दानधाराविरचितपरशुर्द्विरद्विर्क्रियाय।

रक्षेत देमातुरोय मधुकरनिकराराजितोद्दण्डतुण्ड

चञ्चच्चामीकराभोऽमिततरदुरितच्छेदकः सततं सः॥१॥

॥ २ ॥

कर्क्की कात्यायनाख्य गणपतिचरणाम्भोजयुग्म च वाण्या
पादाम्भोज प्रणम्य द्विजवरनिकरा × × रेणुप्रसादात् ।
गृह्योक्तस्मार्त्तकर्म्मण्यभिरतमनसा दीपवद्वर्त्तमाना
कातीये गृह्यसूत्रे विरचयति शुभा कारिका रेणुकाख्य ॥

This is to be differentiated from Renuka's Grhya Karika as contained in Catal No 1135

Topics treated of —

2A, अन्याधानादौ अधिकारी निरूप्यते, 5A, इति कातीयगृह्यकारिकायामधिकारिनिरूपणम्, 8A, इति कातीयगृह्यसूत्रे पाचलक्षणम्, 17B इति गृह्यकारिकायामाधानप्रकरणम्, 19A, इति मणिकावधानम, 22B, इति गृह्यकारिकाया पञ्चमहायज्ञा 26A, इति होमविधि, 29A, इति मत्यादिकर्म्म समाप्तम्, 32A, इति नवप्राशनम्, 36A, इति कातीयगृह्यसूत्र कारिकाया श्रवणाकर्म्म समाप्तम्, 38B, इति गृह्यकारिकायामिन्द्रयज्ञ समाप्त, 39B, अथवाग्रयण वक्ष्ये महालक्ष्मीप्रसादत, 43B, इति प्रथमाष्टका, 46B, इयन्वष्टकाकर्म्म, 50B, इति द्वितीयाष्टका समाप्ता, 51A, इति गृह्यकारिकायामन्वष्टकाकर्म्म समाप्तम, 54B, ०वृषोत्सर्ग, 55B, इति पायसप्राशनम, 61B (last colophon) इति श्रीकातीयगृह्यसूत्रकारिकाया रेणुकाग्निहोत्रि विरचिताया प्रवासविधि समाप्त ।

Post Colophon Statement —

सवत् १९३७ मीती भादो वदी ८ वार रविवारके लिखा ।

Ends — प्रवासविधिरुक्तोय कमलाङ्घ्रिप्रसादत ।
उभयस्तुल्य एव स्यादावसथ्याग्निहोत्रयो ॥
श्रद्धाभक्तिविभक्त्यादि + + + + + + ।
+ + + रेणुकार्य्येण कृतेय गृह्यकारिका ॥

1153.

6283 पद्धतिरत्ने स्मार्त्ताधानादिपद्धतिः । *Paddhati ratna*

By Kāma Govinda Bhatta, son of Ganesa Bhatta, a resident of Kāsi

Substance country made paper 10×4½ inches Folia 29 Lines 7-9 on a page Extent in slokas 450 Character modern Nāgara Date Samvat 1889 Appearance fresh

Colophon —

इति श्रीमत् काशवकाशीवासि-भट्टगणेशात्मज-गोविन्दभट्ट विरचितपद्धतिरत्ने स्मार्त्ताधानादिपद्धति ।

Post Col —

श्रीरामार्पणमस्तु । श्रीसंवत १८८८ माघशुक्ल ८ भौमवासरे ।

The mangalacarana and the object of the work

विघ्ननिर्विकतार (?) दुरितघ्नं स्तुतिस्तवम् ।
वन्दे विघ्नहर देव प्रसन्न करुणार्णवम् ॥
श्रीमद् गणेशशर्म्माख्य नत्वैवादौ महागुरुम् ।
रामपाठकमिश्रादीन् सम्प्रदायगुरूनपि ॥
काशीनिवासिकाश्यश्रीगणेशार्यसुत सुधी ।
गोविन्दशर्म्मा कुर्व्वेऽह स्मार्त्ताधानादिपद्धतिम् ॥

आधानवत् पुनराधानम् ।

5B, इति आधानप्रयोग, इति मथिकाधानपद्धति, 6A, अथ वैश्वदेवक्रम, 6B, इति भूतयज्ञ, इति पितृयज्ञ, 7A, इति मनुष्ययज्ञ, अथ ब्रह्मयज्ञ, 8A, अथ सायप्रातर्होम, 9A, अथ पत्न्यादिप्रयोग, 12A, अथ पिण्डपितृयज्ञप्रयोग, 14A, अथौपासनौकस्य नवानुक्रम, 16B, अथ अनादिष्टप्रयोग, 17B, इति वैश्वानरचरुप्रयोगः, 19B, प्रवासप्रवेशविधिप्रयोग-पद्धति —काश्यकाशीवासि॰ प्रवासविधिक्रम — अथ स्मार्त्तप्रायश्चित्तानि, 22B, अथ पुनराधाननिमित्तानि, 24A, इति पुनराधानम, 24B, अथान्त्यकर्म्म-प्रयोग, 29A, इति मृताधानप्रयोग ।

। २ ।

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

This is to be differentiated from Renuka's Gṛhya kārikā as contained in Catal. No. 1135.

Topics treated of —

2A, अथ्यायारम्भे अधिकारो निरूप्यते, 5A, इति कातीयगृह्यकारिकायामधिकारनिरूपणम्, 8A, इति कातीयगृह्यसूत्रे पाकयज्ञम्, 17B, इति गृह्यकारिकायामाधानप्रकरणम्, 19A, इति अग्निकार्यपादम्, 22B, इति गृह्यकारिकायां प्रथमकाण्डम् 26A, इति होमविधि, 29A, इति पञ्चादिकर्म समाप्तम्, 32A, इति नामकरणम्, 38A, इति कातीयगृह्यसूत्र कारिकायां दशमकर्म समाप्तम्, 35B, इति गृह्यकारिकायामुपनयनं समाप्त, 39B, अथ [illegible] मधुपर्कोदकादि [illegible], 43B, इति प्रथमाष्टका, 46B, इत्यष्टकाकर्म, 50B, इति द्वितीयाष्टका समाप्ता, 51A, इति गृह्यकारिकायामन्वष्टकाकर्म समाप्तम्, 54B, [illegible], 55B, इति वास्तुप्राशनम्, 61B (last colophon) इति श्रीकातीयगृह्यसूत्रकारिकायां रेणुकाचार्यविरचितायां प्रायश्चित्तविधिः समाप्तः।

Post Colophon Statement —

संवत् १८६० मीती भादो वदी ८ वार रविवारके लिखा।

Ends — प्रतानविधिरुक्तोऽयं कमलाङ्घ्रिप्रसादतः।

उभयत्राप्य एव स्यादात्मनश्चाभिषेचयोः॥

सद्धाभाष्यविभवादि + + + + + + ।

+ + + रेणुकार्येण कृतेयं गृह्यकारिका॥

गङ्गाधरादित्यपद्धतिम्[.]निरीक्ष्य
शिवप्रसादः कुरुते मन्दपाकपद्धतिम् ॥

119A, इति श्रीपुष्करवालोम्यशिवप्रसादपाठककृते स्मार्त्तोल्लासे श्रवणाकर्म्मप्रयोग — अथेन्द्रयज्ञप्रयोग उच्यते, 122B, इति स्मार्त्तोल्लासे आग्रयणकर्म्मप्रयोगः, 126B, इति श्रीपुष्करवालोम्यशिवप्रसादपाठककृते स्मार्त्तोल्लासे अष्टका-अन्वष्टकाकर्म्मप्रयोगः समाप्तः— अथ वृषोत्सर्गप्रयोग उच्यते। 128B, इति वृषोत्सर्गः समाप्त, 129B, इति श्रीपुष्करवालोवास्तव्य आश्वलायनगोत्रोत्पन्न जयदेवपाठक तत्सु[त]-शिवाजिपाठक-तत्पुत्र शिवप्रसादपाठककृते स्मार्त्तोल्लासे स्मार्त्ताधानादिप्रायश्चित्तप्रयोगविधिनिर्णय समाप्त अथान्त्येष्टिप्रयोग उच्यते। (Last colophon) इति श्रीशिवप्रसादपाठककृते स्मार्त्तोल्लासे आधानाद्यन्त्येष्टि पर्यन्त प्रयोगविधिनिर्णयः समाप्त ।

It ends.—

क्रियाधिकारिणो कनिष्ठा भवति, तदा एकादश्यां त्रिनिवृत्तो पुनराधानपूर्व्वकमुर्व्वरितकर्म्मक्रिया कार्य्या श्रवणाकर्म्मोपक्रमे इति दिक्। इत्यन्त्येष्टिप्रयोगः।

5A, लौगाक्षिकारिका, 6B, आश्वलायन, वृद्धगार्ग, 7B, त्रिपुरसुन्दरी 8B, काश्यप, 14A, आपस्तम्ब, 15B, स्मृत्यर्थसारे, 16A, हरिहरस्य गङ्गाधर; वराहपुराणे, विष्णुधर्म्मोत्तरे, 17A, दानभागवते, 30B, शातातप मार्कण्डेय, काश्यप, 30B, रेणुकार्या, 37B, गङ्गाधर, 38B, वैद्यनाथमिश्रा, 44B, हरिहर, 47B, चतुर्विंशतिमत, यज्ञपार्श्व, कात्यायन, सात्यायन कारिका, 49B, दक्ष, 52B, छन्दोगपरिशिष्टे कात्यायन, 58B, मदन, 60B, सिद्धान्तशेखरे, 63B, देवल, क्रमकारिकायां गृह्ये; 64B, मदनरत्ने व्यास, कूर्म्मपुराणे, 67B, गृह्यकारिका, 69B, दामोदरनिबन्धे, काठके, 71B, पुलस्त्य, याज्ञवल्क्य, व्यास, 76B, गदाधरभाष्येऽपि, 77B बौधायन, 78A, गार्ग, हरिहर-भाष्ये, 79A, त्रिकाण्डमण्डन, 80B, आश्वलायन, 81A, प्रयोगपारिजाते, 81B, अनन्तभट्टीय, कारिकायां प्रयोगपारिजाते, कालादर्शे, 90A, हरिहिरेऽपि, 103A, कौशिकर, 104A, अङ्गिरा, अङ्गिरा, 104B, आचारादर्शे, 104B, मदनपारिजात, 105A, गृह्य, 105B, लिखित, 106B, विष्णु, 111B, गृह्यकारिका

End.—एवं व्यतिक्रान्तमासादिप्रायश्चित्तहोमद्रव्यदानं च पूर्वं कृत्वा तत-प्रेताधानादिकमिति ॥

1154.

6096 स्मार्त्तोल्लास । *Smarttollāsa*

By Śivaprasāda Pāthaka.

Substance country made paper Folia 132 Written in two different hands—the first writes up to the 19th leaf on paper measuring 10¼×4¼ inches and the second the rest of the manuscript on paper measuring 11×6 inches The leaves 21 76 and 93 96 and 99 and 101 are written on one side only Lines 13 on a page Character, Nagara of the early nineteenth century Appearance fresh Complete

A treatise on the Gṛhya ceremonials in accordance with the precepts of Katyāyana The name of the author's native place is given in the colophon in leaf 46, as Yevanda-vallipura (?) but in all other colophons in leaves 82B, 105B and 114B, the name is Pushkaravalli

6A, इति श्रीशिवप्रसादकृते स्मार्त्तोल्लासग्रन्थे गृह्यकर्मकृताकृतमदिमवर्णनञ्च अधिकारि अनधिकारि निर्णय । 18A, इति श्रीशिवप्रसादकृते स्मार्त्तोल्लासे परिभाषाप्रकरणं सम्पूर्णम्, 46, इति येवडवल्लीपुरवासिशिवप्रसादकृते स्मार्त्तोल्लासे आवसथ्याधानप्रयोग समाप्त — अथ पाकयज्ञनिर्णय, 57, इति स्मार्त्तोल्लासे गृह्याग्निमत्कर्तृके गृह्योक्तवैश्वदेवप्रयोग समाप्त — अथेदानीं तदुपयोगी निर्णय उच्यते, 82B, इति श्रीपुष्करवल्लीस्थशिवप्रसादकृते स्मार्त्तोल्लासे पिण्डपितृयज्ञप्रयोग समाप्त — अथ नवान्नप्रयोग उच्यते, 90A, इति गृह्यकारिकोक्तप्रवासविधि — अथ प्रवासभोजनविधि, 103A, इति निरग्निकयज्ञपार्श्वोक्त वैश्वदेवप्रयोग, अथ कुण्डकरणमुच्यते, 105B, इति पुष्करवल्लीस्थशिवप्रसादपाठककृते स्मार्त्तोल्लासे साग्निकनिरग्निकवैश्वदेवप्रयोग समाप्त, 114B इति श्रीपुष्करवल्लीस्थशिवप्रसादपाठककृते स्मार्त्तोल्लासे औपासनकर्म पुनराधानादिप्रायश्चित्ताध्याय समाप्त —

विश्वेश्वरञ्च पितरञ्च सरस्वतीञ्च
कात्यायनञ्च निजसूत्रकृत प्रणम्य ।

गङ्गाधरादिवरपद्धतिस[ ]निरीक्ष्य
शिवप्रसादः कुरुते मखपाकपद्धतिम् ॥

119A, इति श्रीपुष्करवल्लीस्थशिवप्रसादपाठककृते स्मार्त्तोल्लासे श्रवणा कर्मप्रयोगः— अथेन्द्रयज्ञप्रयोग उच्यते, 122B, इति स्मार्त्तोल्लासे आग्रहायणी-कर्मप्रयोग, 126B, इति श्रीपुष्करवल्लीस्थशिवप्रसादपाठककृते स्मार्त्तोल्लासे अष्टकान्यष्टकाकर्मप्रयोग समाप्त — अथ वृषोत्सर्गप्रयोग उच्यते। 128B, इति वृषोत्सर्ग समाप्त, 129B, इति श्रीपुष्करवल्लीवास्तव्य व्यालम्बायनगोत्रोत्पन्न-जयदेवपाठक तत्सु[त]-निम्बाजिपाठक तत्पुत्र शिवप्रसादपाठककृते स्मार्त्तोल्लासे स्मार्त्ताधानाद्विपाकयज्ञान्तप्रयोगविधिनिर्णय समाप्त अथान्त्येष्टिप्रयोग उच्यते। *(1st colophon)* इति श्रीशिवप्रसादपाठककृते स्मार्त्तोल्लासे आधानाद्यन्त्येष्टि पर्य्यन्त प्रयोगविधिनिर्णय समाप्त।

It ends —

क्रियाधिकारिणो कनिष्ठा भवति, तदा एकादशरात्रिनिवृत्तौ पुनराधानपूर्व्वकमुर्व्वरितकर्म्मक्रिया कार्य्या अवणाकर्म्मोपक्रमे इति दिक्। इत्यन्त्येष्टिप्रयोग।

5A, लौगाक्षिकारिका, 6B, आश्वलायन, वृद्धगार्ग, 7B, शिशुग्रह्ये, *8B,* काश्यप, *14A,* आपस्तम्ब, *15B,* स्मृत्यर्थसारे, *16A,* हरिहरश्च, गङ्गाधर, वराहपुराणे, विष्णुधर्म्मोत्तरे, 17A, दानभागवते, 30B, शातातप मार्कण्डेय, काश्यप, 36B, रेणुकाया, 37B, गङ्गाधर, 38B, वैद्यनाथमिश्रा, 44B, हरिहर, 47B, चतुर्विंशतिमत, यज्ञपार्श्व, कात्यायन, साख्यायन, कारिका, 49B, दक्ष, 52B, छन्दोगपरिशिष्टे कात्यायन, 58B, मण्डन, 60B, सिद्धान्तशेखरे, 63B, देवल, क्रमकारिकाया ग्रह्ये, 64B, मदनरत्ने व्यास, कूर्म्मपुराणे, 67B, गृह्यकारिका, 69B, दामोदरनिबन्धे, काठके, 71B, पुलस्त्य, याज्ञवल्क्य, व्यास, 76B, गदाधरभाष्येऽपि, 77B बौधायन, 78A, गार्ग, हरिहर भाष्ये 79A, त्रिकाण्डमण्डन, 80B, आश्वलायन, 84A, प्रयोगपारिजाते, 84B, अनन्तभट्टीये, कारिकाया, प्रयोगपारिजाते, कालादर्शे, 90A, परिशिष्टेऽपि, 103A, दीपिका, 104A, भविष्ये, अङ्गिराः, 104B, आचारादर्शे, 104B, मदनपारिजात, 105A, शङ्ख, 105B, लिखित, 106B, विष्णु, 111B, गृह्यकारिका

There are forty-eight such kārikās, going to the end of the manuscript, with the colophon :—

इति गृह्यकारिकोल्लासादनकारिका समाप्ता ।

1156.

886. प्रयोगदर्पणम् । Prayogadarpana.

By Padmanābha Dīksita, son of Gopāla and Pārvati, grandson of Nārāyana, disciple of Sitikantha.

It treats of domestic and propitiatory rites.

For the manuscript see L 1775

Post Colophon Statement :—

संवत् १८८४ मिति श्रावण सुदी ११ ग्रन्थ १८००० ।,

The manuscript has two separate paginations, one ending in 79 and the other in 102.

The later authorities quoted (1) Aparārka, (2) Mahārnava, (3) Vrataratna, Kālikāpurāna, (4) Madanaratna, (5) Śaiva purāna, (6) Visnudharmottara, (7) Nirnayasindhu, (8) Chandoga-parisista, (9) Smrti kaustubha, (10) Kalpatarau Halāyudha, (11) Todarānanda, (12) Samvatsara-pradipa, (13) Hemādri, (14) Smrtyartha sāra, (15) Śridhara, (16) Yogapadya, (17) Siddhānta sekhara, (18) Kundasiddhikāra, (19) Prayoga-parijāta, (20) Ratnasamgraha, (21) इति शौनकोक्ता श्लेषाशान्तिप्रयोग· Here ends the first pagination, (22) Jyotirnibandha, (23) Visnudharmottara, (24) Mayūracittra, (25) Pārijāte Saunakah, (26) Kaustubha, (27) Harihara, (28) Gadādhara, (29) Kārika, (30) Vāsudeva, (31) Medhātithi, (32) Mādhava, (33) Haradatta, (34) Śākātāgani, (35) Sattrimsatmata as quoted in Candrikāpārijāta, (36) Bhatta kārikā, (37) Sārasamuccaya, (38) Vākyasāra, (39) Jyotihsāra, (40) Prayogasāgara, (41) Smrti kaustubha, (42) Kārikānibandha, (43) Smrtyarthasāra, (44) Krsna Bhattiya, (45) Smrti ratnāvali, (46) Jyotih prakāsā, (47) Smrti candrika,

Though the MS commences with अथ यजुर्वेदिनां दशकर्म पद्धति लिख्यते there are many Tantrika ceremonies mentioned in it

1159.

6102 गर्गपद्धतिः । Gargapaddhatih

By Sthapati Garga

Substance country made paper 9½ × 4 inches Folia 29 of which the 8th is missing Lines 12 on a page Extent in slokas 600 Character Nagara Date given in a later hand Samvat 1748 Appearance old and discoloured

Based on Pāraskara Gṛhya sūttra, as interpreted by Bhartṛyajña

For the beginning of the work see L 1916

Topics —

3A, इय परिभाषा, अथ विवाह, 7B, समाप्तोऽयं विवाह 9A, अथ चतुर्थीकर्म, 9B, इति चतुर्थीकर्म, अथ पाकयज्ञः, 10A, अथ सोष्यन्ती कर्म उच्यते, 10A, इति मेधाजननम्, 11B, अथातो जमल(?) जनने विधि रुच्यते, 12A, अथान्नप्राशनम्, 13A, सांवत्सरिकस्य चूडाकरणम 18B, इति सावित्रव्रतोत्सर्गः, 19A, आग्नेयव्रतम्, 20B, समाप्तमुपनयनमिति, इदानीं ब्रह्मचारिणः व्रतान्युच्यन्ते, 22A, अथ ब्रह्मचारिणो धर्माः, 22B, अथ अतीत कालविधिमाह, 23B, अथ आग्नेयव्रते विसर्गः, तत आग्नेयव्रतविसर्गः, 24B, ततो व्रतविसर्गः, तत उपनिषद्व्रतादेशः, 25A, अथ प्राश्नतमुच्यते, 26A, ततो गोदानव्रतादेशः, 26A, ततश्च संवत्सरे पूर्णे व्रतविसर्गः, 26B, इति व्रतानि समाप्तानि, 27A, तत समावर्त्तनम्, 29A, अथ स्नातकस्य यवान्(?) वक्ष्याम.

यदि प्रवर्ग्यदीक्षितो भवेत् तदा मूत्रपुरीषे ष्ठीवनञ्च आतपे न कुर्यात्, रात्रावेव मादि(?) न कुर्यात् ।

Colophon —

इति समाप्तः ।

Post Colophon —

ॐ दयेश्वरलिखितम् ।

(48) Ratnamālā, (46) Ratna kosa, (47) Sambandhatattva, (48) Muhūrta cintāmani, (49) Deva-Yajanadipikā.

It belongs to the school of Mādhyandina of the Yajurveda, as is evident from the following passages.

3B, माध्यदिनशाखाया पुण्याहवाचनस्यानुक्तत्वात् यन्नाम्नातं स्वशाखाया-मितिवचनात् बह्वृचगृह्य[परि]शिष्टोक्तमेव मयापिदृतम् ।

41B, इति सङ्कल्प्य यथोक्त विधिना वास्तुपूजनं मण्डपपूजन च कुर्यात् ।

1157.

2990

Substance, country made paper 9×5 inches Folia, 12 Lines 10 on a page Extent in slokas 250 Character, Nagari of the early nineteenth century Appearance, discoloured Complete

This contains a clear exposition of Āgrayana or the ceremony of eating a new crop

It begins:—

अथाग्रयणमिति कर्म्मनामधेयं । अत्र श्रुति प्रतायुधाय प्रत-वीर्थ्याय प्रतोतवेभिमतिमाहे । प्रतंयो न॰ प्र तनुवे स्योन॰ ।

It ends —

असामर्थ्ये तु ब्राह्मण तर्पयीत वै इत्याह कात्यायन ।

अत्र कर्त्तापाध्याये ऋत्विजाधिकमेकं भोजयेत् अनेन च न्यायेन सर्व्वत्र ज्ञेयमिति व्याचक्षुरलम् ।

1158.

65 यजुर्व्वेदीयकुशण्डिका । *Kusandikā*

By Pasupati

For the MS. See L 1528

This is only a section of Dasakarmapaddhati dipika (L. 525) by Pasupati, the brother of Halayudha, the Chief Justice of Laksmana Sena, King of Bengal Pasupati is well-known

In the leaf 36A of the first set of leaves, ends Karma kanda

चतुर्थे कर्म्मणि कृते चरु मुक्ते तथैव च ।
आशौर्व्वपनकाले च वधूर्वामाङ्गमाश्रयेत् ॥
इति लघुकारिकाया कर्म्मकाण्ड समाप्तम् ।
प्रकरणानि २६ श्लोक सख्या ६७१ ।

The first set of leaves does not count the chapters The second set begins from the 28th chapter

The first colophon in the second set of leaves,

1B, इति श्रीप्रेतक्रिया प्रकरणमष्टाविंशतिम ।
अथाशौच प्रवक्ष्यामि यथावदनुपूर्व्वश ॥

Asauca ends in 5B

इति श्री० विदेशस्थाशौच षट्त्रिंशत्तमम् ।

After four lines occurs the following colophon —

इति श्री० भानुवारे पञ्चकम्हताना प्रायश्चित्ताधिकार सप्तत्रिंशत्तम ।

6A, इति ++ तथैव अष्टत्रिंशत्तमम्, 9A, इति श्रीस्त्रियाधिकार एकोनचत्वारिंशत्तमम् ॥ वृषोत्सर्ग प्रवक्ष्यामि ।

11A, इति श्रीवृषोत्सर्गप्रकरण चत्वारिंशत्तमम्, 11B, इति श्रीएकादशाहश्राद्धप्रकरणमेकचत्वारिंशत्तमम्, (Last Colophon) इति श्रीसकलकर्म्मचूडामणिविष्णुशर्म्मप्रणीताया लघुकारिकायां सपिण्डीकरणप्रकरणम् + + + + + समाप्तम् ।

Post Colophon —

समत् १८३० मी भादो वदी १२ वार शुक्रवारके मी ।
पोथी पडित बालमुकुन्दकै लीखी है ।

1161.

3780 **ब्रह्मसंस्कारमञ्जरी ।** *Brahma Saṃskāra Mañjarī*

By Nārāyaṇa Tarkavāgīśa

Substance country made paper 11×3 inches Folia 54 Lines 3 to 8 on a page Extent in ślokas 550 Character Bengali Date Śaka 1743 Appearance worn out and faded Complete

The date is given in a much later hand.

सं १७४८ वर्षे माघ सुदी १५ दिने ।

Cf Gargapaddhati, as described by Rājendralāla Mittra, No. 1916 This appears to be a much shorter work.

1160.

6090. पारस्करलघुगृह्यकारिका। *Pāraskara laghu gṛhyakārikā.*

By Viṣṇuśarmā.

Substance, country made paper Two sets of leaves—the first consisting of 37 leaves and the second of 13 leaves The second written in a much later hand begins exactly where the first ends The first measures 9×4 inches and the second 10×4½ inches Lines, 8 10 on a page Extent in ślokas, 900 Character, Nāgara The new set of leaves is dated Samvat 1937 The two sets complete the work

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रणम्य देवं गणनायकं परं
सरस्वतीं चाप्यथ याज्ञवल्क्यम् ।
श्रीधराचार्य च (?) शिष्यमुख्यान्
प्रवीम्यहं ग्रन्थमनुत्तमं च ॥
श्रीदेवदत्तो मतिनायकः पुरा
माध्यन्दिनीयोऽप्यथ गौड़वासी ।
श्रीविष्णुशर्म्मा इति तस्य सूनु
सकारिका कारयितौ(?) बभूव ॥
पारस्कर नमस्कृत्य येन पारः प्रदर्शितः ।
शाखाधीशं याज्ञवल्क्यं लभ्वीं ब्रूते च कारिकाम् ।
नियेकाद्याः श्मशानान्ताः संस्काराः स्मार्त्तकर्म्मणि ।
गृह्यसूत्रेऽपि गुप्तार्था प्रव्यक्ता दर्शयिष्यथः (?) ।
पूर्व्वं कुशकण्डिकां ब्रूते यथा सूत्रे प्रदर्शिताम् ।
कुशोपरि समूहने(?)त्तत्प्रायाः प्रकीर्त्तिताः ॥
यथप्रायाः न वक्तव्या इत्येवं पारिभाषिकम् ॥

Beginning —

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय नम ।
दुश्चिकित्से मंद्दारोगैः पीडितस्तु पुमानपि ।
ज्वालारिष्टादिभि र्मृत् + + + + समाचरेत् ॥
सितासिते सरिते यत्र सङ्गे
तत्राप्लुतासो दिवमुत्पतन्ति ।
ये वै तन्व विद्द + + + +
स्ते वै जनासो ऽमृतं भजन्ते ॥
सर्व्वेन्द्रियविरक्तस्य दृद्धस्य फलकर्म्मणा ।
व्याधितस्य विना + र्थे मरण तपसोऽधिकम् ।
असाध्यव्याधिना युक्त[ ] स्वव्यापाराक्षम पुमान् ।
प्रविश्य + + दीप्त करोत्यनशन तु वा ॥
अगाध तोयराशि वा भृगो पतनमेव वा ।
गच्छेन्महापथ वापि तुषारगिरिमादरात् ॥
प्रयागवटशाखाग्राद्देहत्याग करोति वा ।
स्वय देहविनाशस्य काले प्राप्ते महामते ॥

The manuscript seems to be defective in the beginning —

26A, इत्युदकदानम्, अथ शोकापनोद , 44A, इति पिण्डोदकदानम्—अथास्थिसञ्चयनम्, 52B, अथ नवश्राद्धान्युच्यन्ते, 110B, अथ श्राद्धक्रमा 114B, इत्येकादशाह्किश्राद्धप्रयोगः— अथ मृतशय्यादानविधि , 116B इति शय्यादानविधि , 121A, अथोदकुम्भदानम्, 122A, अथ सपिण्डी करणकाल , 125B, इति सामिकस्य [स] पिण्डीकरणकालास्त्वैवर्णिकाना—अथ शूद्रस्य सपिण्डीकरणकाल , 155A, अथ सूतिकाप्रायश्चित्तम्, 164A, इति सद्दगमनविधि, 170A, अथ अन्त्यारोहणेऽप्यनुमासिकविधिमाह, 175B, अथ नारायणबलि ।

End — स्वय दद्दाच शूद्रस्य षड दायादाश्च बान्धवा ।
यतिश्च ब्रह्मचारी च अपुत्रश्च नपुसक ॥
यो यजेत् (भवेत्) पितृभि सार्द्ध वसुरुद्रान् मखा(का)दिभि ।

Colophon:—

इति श्रीनारायणतर्कवागीश-भट्टाचार्यविरचिता ब्रह्मसंस्कार-मञ्जरी समाप्ता ।

Post Colophon·—

कालब्रह्मशिरोऽङ्कांश्चसमा माने रवे र्दिने ।
व्यलिखदीश्वरो रामं नमन् पुस्तं प्रकाश्य भोः ॥
श्रीईश्वरचन्द्रदेवशर्म्मणः पुस्तकं स्वाच्चरच ॥
श्रीरामः शरणम् ॥

It begins thus:—

अथ घटस्थापनम् । तत्र वशिष्ठ ।
समाहिता शुभां वेदीं कुर्य्यादेककरोच्छ्रिता ।
पद्मं वसुदलं तत्र चतुर्द्वारोपशोभितम् ॥
पञ्चवर्णैस्तथाचूर्णैश्चन्दनेनाथवा लिखेत् ।
अतुमं निर्म्मलं तत्र धान्यमञ्जलिमात्रकम् ॥
स्थापयेत्—etc.

The Vasistha gottra Brāhmanas of Bhātpādā claim this work as written by Nārāyana the founder of their family They belonged to the White Yajurveda, and this is a priestly work of that Veda relating mainly to the 10 sacraments of Brāhmanas. Nārayana, flourished, according to their tradition, about 200 years ago, and this work, they say, is their standard work.

1162.

6097. **क्रियानिबन्ध ।** *Kriyā nibandha.*

By Yājñika Deva.

Substance, country-made paper 10×4½ inches Folia 196 Lines, 9 on a page Extent in slokas, 3500 Character, Nagara Date, Samvat 1937 Appearance, fresh Complete

The MS. from which it was copied was defective, as it leaves lacunæ in places

The author is not Devayājñika, the well known writer of the school of Katyāyana, the author of Katyāyana Śrauta Sūtra Bhāsya, as he quotes such late authorities as Madana Pārijāta, Nirṇayāmrta and Kālanirṇayadīpikā. Aufrecht mentions a work, Kriya nibandha, quoted in Nirṇayasindhu, but it is anonymous

1163

5897 **क्रियापद्धतिः ।** *Kriyā paddhatih*

By Yājñika Deva, son of Prajāpati (Agnicit Samrat Sthapti Mahāyājñika)

Substance country made paper 10½×4 inches Folia 0 Lines 11 on a page Extent in slokas 780 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured. Complete

. On ceremonies beginning with cremation and ending with Sapindikarana

Beginning —

ॐ नमः श्रीवासुदेवाय ।

अथाग्निलाभेर्मरणसमयादारभ्य सपिण्डीकरणान्त कर्म्म लिख्यते ।

Colophon —

इति सपिण्डीकरण समाप्तम् ।

इत्यग्निचित् सम्राट स्थपति महायाज्ञिक-श्रीप्रजापतिसुत-याज्ञिक-

देवकृता क्रियापद्धतिः समाप्ता ।

Then the following slokas are added —

पतिपत्न्यो सदैकत्व पिण्ड स्थानेषु वै पृथक् ।

कन्यादाने तथा सोमे पिण्डसंसर्ज्जने तथा ॥

आर्त्तानामपि जन्तूनामार्त्तिच्छेद करोति य ।

शङ्खचक्रगदाहीनो द्विभुजो विष्णुरुच्यते ॥

स्वकृत भुज्यते भूतैः सर्व्वैः सर्व्वत्र सर्व्वदा ।

न कोपि कस्यचित् किञ्चित् करोत्यत्र हिताहितौ ॥

Here the MS comes to an end So it is defective also at the end

Colophon —

इति याज्ञिकदेवकृत क्रियां(छया)निबन्ध समाप्त । समाप्त ।

Post Colophon —

समत १८३७ मौः भादो वदो ५ वार बुध ।

The authorities quoted and consulted —

3A, वराहपुराण, 3B, कात्यायन, 4B, कूर्म्मपुराण, 5B, नागर खण्ड कालनिर्णयदीपिका, 6B, हारीत, आवालि, 7A, विष्णु कात्यायन, पराशर, 8A, वराहपुराण, 8B, गरुड़पुराण, 10A, षटत्रिंशन्मत, 11A, याज्ञवल्क्य, 11B, गृह्यकारिका 17B, आश्वलायनगृह्यपरिशिष्ट, 19A पारस्कर, 19B, विष्णु, वशिष्ठ, शङ्खलिखितौ, 20A, हारीत, पैठीनसि 20B, स्मृतिमञ्जरी, 21A, बौधायन, प्रचेता, 21B, याज्ञवल्क्य, 22A, आपस्तम्ब, 23A, विष्णुपुराण, 23B, गौतम, मरीचि, 24A, व्यास, 25A वृद्धमनु, 26A, गरुड़पुराण 27B, श्रीरामायणे 29A, वैजवाप, हरिहर, 31A, वृहस्पति, अङ्गिराः, 34A, मत्स्यपुराण, 35A, यम, 35B, गोविन्द राजलिखितवृद्धप्रचेता, 40B, आदित्यपुराण, 42B, वृद्धशातातप, 45A कर्कोपाध्याय, 50B, काशीखण्ड, 55A, कालादर्श 56B, वृद्धवशिष्ठ, 57B, व्याघ्र, बह्वृचपरिशिष्ट, 58A, गालव, 58B, देवल, 59A, वृहद् प्रचेताः, भृगु, 59B, स्मृतिमहार्णव, 60A, छागलेय, 60B, वृद्धवशिष्ठ 65A, पैठीनसि, 65B, मदनपारिजात, 72B, स्मृतिसमुच्चय, 78A साम विधानाख्यब्राह्मण, 79A, विष्णुधर्म्मोत्तर, देवीपुराण, 79B, आदित्यपुराण 81A, विष्णुधर्म्मोत्तर, 84B, शिवधर्म्मोत्तर, 90A, जातुकर्ण्य, 90B विश्वा दर्श, 98A, गालव, 98B, लाट्यायन (शाट्यायन ?), 99B, स्मृतिरत्नावली 107B, लघुहारीत 125B, निर्णयामृत, 127B, चतुर्विंशतिमत, 129B मत्स्यसूक्त, 131A, मरीचि, 133A, कालनिर्णयदीपिका, 139B, काठक गृह्ये, 140B, शातातप, 142B, स्मृत्यर्थसार ।

The author is not Devayajnika, the well known writer of the school of Katyayana, the author of Katyayana Srauta Sūtra Bhasya, as he quotes such late authorities as Madana Parijāta, Nirnayāmrta and Kalanirnayadipikā Aufrecht mentions a work, Kriya nibandha, quoted in Nirnayasindhu, but it is anonymous

1163

0897 क्रियापद्धतिः । *Kriya paddhatih*

By Yajnika Deva, son of Prajāpati (Agnicit Samrat Sthapti Mahajajnika

Substance country made paper 10½×4 inches Folia 0 Lines 11 on a page Extent in slokas 780 Character Nāgari of the eighteenth century Appearance discolo red Complete

On ceremonies beginning with cremation and ending with Sapindikarana

Beginning —

ॐ नमः श्रीवासुदेवाय ।

यथाच्छितार्थमेर्दाहसमयादारभ्य सपिण्डीकरणान्त कर्म्म लिख्यते ।

Colophon —

इति सपिण्डीकरण समाप्तम् ।

इत्यग्निचित् सम्राट स्थपति-महायाज्ञिक श्रीप्रजापतिसुत याज्ञिक देवकृता क्रियापद्धति समाप्ता ।

Then the following slokas are added —

पतिपत्न्यो सदैकत्व त्रिषु स्थानेषु वै पृथक्

कन्यादाने तथा सोमे पिण्डसमर्ज्जने तथा ।

प्राचीनाम्नमपि अन्तशमार्श्चिच्छेद करोति य ।

शङ्खचक्रगदाहीनो द्विभुजो विष्णुरुच्यते ॥

सकृत भुज्यते भूतैः सर्व्वं सर्व्वत्र सर्व्वदा ।

न कोपि कस्यचित् किञ्चित् करोत्यत्र हिताहितो ॥

1164.

1267 प्रयोगरत्नम् । *Prayogaratna*

By Kāśī Dikṣita, son of Sadāśiva.

Substance, country made paper 10×4 inches Folia, 161 of which leaves 59-65 are missing Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 3220. Character Nāgara Date, Samvat 1870 Appearance, tolerable Generally correct

For beginning see Bik Catal No 945

This MS. has three maṅgalācaraṇa verses addressed to Ganapati, Śiva and Śivā and Nīlasarasvatī before the commencement of the work as given in Biks

It ends:—

व्यासनासाक्षिकर्णौ च नाभ्युरस्कं भुजौ स्पृशेत् ।
एवमाचमनं कृत्वा साक्षात् नारायणो भवेत् ॥
प्रस्थाननैकानाशोऽत्र विचार्य्यसदसच्च य. । ?
कृतस्तेन विभुर्भूय एकतः प्रीयता मम ।
... .
.. ..
अज्ञानदोषात्, etc
यादृशं पुस्तकं, etc.
भग्नपृष्ठ कटिग्रीव, etc.
तैलाद्रक्षेत्, etc

Col.:—

इति सदाशिवदीक्षितसुत-काशीदीक्षितकृत' प्रयोगरत्न समाप्त ।

Post Col.:—

सवत् १८७० शके १७३५ कारणमाससम्वत्सरे दक्षिणायने वर्षा ऋतौ श्रावणमासि कृष्णपक्षे तिथ द्वितीया श्रवणनक्षत्रे योगप्रीति रोजगुरुवासरे पुस्तकं दिवस तृतीयप्रहरे इद पुस्तक समाप्तम् । पत्रसख्या—प्रमाण चेक.सो १६१ येक षष्ठ काश्यां लिखितम् । साम्बसदाशिवार्पणमस्तु ।

स्मार्थ परोपकारार्थञ्च ।

इति प्रयोगरत्न सदाशिवदीक्षितसुत ।...

1165

6533 **तृचार्घ्यदानविधान ।** *Trcārghyadāna Vidhāna*

By Kāśīnātha

Substance country made paper 10¼×9¼ inches Folia 7 Lines 10 on a page Extent in slokas 200 Character, modern Nagara Date Samvat 1961 Appearance fresh Complete

Colophon —

इति काशीनाथविरचित तृचार्घ्यदानविधान समाप्तम् ।

Post Colophon —

श्रीसवत् १९६१ मो श्रावण वदी ६ मालवीय बालमुकुन्दस्येद पुस्तकम् ।

Beginning —

श्रीगणेशाय नम । श्रीदक्षिणामूर्त्तिगुरुभ्यो नम ।

अथ तृचार्घ्यदानविधिरुच्यते ।

कृतावश्यको स्वगुरुर्व्वनुग्रहो जलाशयान्तिकासीन आचान्त ॐ मानसोक इत्यनेन शिखा बद्धा आचम्य आसनविधि कृत्वा गायत्र्या प्राणानायम्य तिथ्यादि स्मृत्वा आत्मनोऽमुकस्य वा क्षिप्रममुकरोगशान्त्यर्थं श्रीमार्त्तण्डभैरवप्रीत्यर्थं वा तृचकल्पोक्तविधिना श्रीसूर्यार्घ्यंदानमद्य करिष्ये ॥

Looks like a combination of Tantrika and Vaidika rituals

1166.

5863 **आचारतिलकम् ।** *Acara tilakam*

By Gangādhara

Substance country made paper 8¼×4¼ inches Folia 9 Lines 10 on a page Extent in slokas 180 Character Nagara Date the nineteenth century Appearance discoloured Complete

1164.

1267 प्रयोगरत्नम् । *Prayogaratna*

By Kāśi Dikṣita, son of Sadāśiva.

Substance, country made paper 10×4 inches Folia 161 of which leaves 59 65 are missing Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 3220. Character, Nagara Date, Samvat 1870 Appearance, tolerable Generally correct

For beginning see Bik Catal. No 945

This MS has three mangalācarana verses addressed to Ganapati, Siva and Sivā and Nilasarasvati before the commencement of the work as given in Biks

It ends:—

आस्यनासाक्षिकर्णौ च नाभ्युरस्कं भुजौ स्पृशेत् ।
एवमाचमनं कृत्वा साक्षात् नारायणो भवेत् ॥
ग्रन्थाननेकानालोच्य विचार्य्यसदसच्च य. । ?
कृतस्तेन विभुर्भूय एकतः प्रीयता मम ।
... ...
.. . .
अज्ञानदोषात्, etc
यादृशं पुस्तकं, etc.
भग्नपृष्ठ कटिग्रीव, etc.
तैलाद्रक्षेत्, etc.

Col. :—

इति सदाशिवदीक्षितसुत-काशीदीक्षितकृतः प्रयोगरत्न स

Post Col. :—

सवत् १८७० शके १७३५ कारणमाससम्वत्सरे दक्षिणायने वर्षा ऋतौ श्रावणमासि कृष्णपक्षे तिथ द्वितीया श्रवणनक्षत्रे योगप्रीति रोजगुरुवासरे पुस्तक दिवस तृतीयप्रहरे इद पुस्तक समाप्तम् । पत्रसख्या—प्रमाण येक.सो १,६१ येक षष्ठ काशी लिखितम् । साम्बसदाशिवार्पणमस्तु ।

ऋपि परोपकारार्थंच ।

इति प्रयोगरत्न सदाशिवदीक्षितस्रुत ।...

1165

6533 **तृचार्घ्यदानविधान ।** *Trcārghyadāna-Vidhāna*

By Kāśīnātha.

Substance, country made paper 10⅛×9½ inches Folia 4 Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 200 Character, modern Nāgara Date Saṃvat 1961 Appearance, fresh Complete

Colophon :—

इति काशीनाथविरचितं तृचार्घ्यदानविधानं समाप्तम् ।

Post Colophon :—

श्रीसंवत् १९६१ मीः श्रावण वदी ६ मालवीय बालमुकुन्दस्येदं पुस्तकम् ।

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः । श्रीदक्षिणामूर्त्तिगुरुभ्यो नमः ।

अथ तृचार्घ्यदानविधिरुच्यते ।

कृतावश्यको लब्धगुर्वनुग्रहो जलाशयान्तिकासीन आचान्तः ॐ मानस्तोक इत्यनेन शिखां बद्ध्वा आचम्य आसनविधिं कृत्वा गायत्र्या प्राणानायम्य तिथ्यादि स्मृत्वा आत्मनोऽमुकस्य वा क्षिप्रममुकरोगशान्त्यर्थं श्रीमार्त्तण्डभैरवप्रीत्यर्थं वा तृचकल्पोक्तविधिना श्रीसूर्यार्घ्यदानमहं करिष्ये ॥

Looks like a combination of Tāntrika and Vaidika rituals

1166.

5863 **आचारतिलकम् ।** *Ācāra-tilakam*

By Gangādhara

Substance country made paper 8½×4¼ inches Folia, 9 Lines 10 on a page Extent in ślokas 180 Character Nāgara of the nineteenth century Appearance discoloured Complete

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

अथ साधारणं सर्व्वेष्वाधानादिषु कर्म्मसु ।

विधिरालोच्य गृह्यादिः सम्यक् संगृह्यते मया ॥

ततः स्मृतिविधिनाचमनं लिख्ये (?)

तत्र दक्षः ।

आधानादिक्रियाः सर्व्वाः श्रौते स्मार्त्ते च कर्म्मणि ।

· प्रतिष्ठा सर्व्वदेवाना वह्नीना स्थापनादिभिः ॥

This is a very incorrect manuscript It gives 189 kārikās, relating to the establishment of the sacred fire

संस्रवप्राशनं

संस्रवप्राशने चामे कुर्य्याच्छुद्धिः स्वकारणात् (?) ।

प्रणीता विमोकं पश्चात् आयुष्यार्थी प्रणंचरेत् (?) ॥ १३८ ॥

पुरा(ग्रन्थेनमालोक्य) ग्रन्थान् समालोक्य सन्देह ईरिसं मया(?) ।

कारिकारचितं वन्दे गङ्गाधरविधिः स्मृतः ॥ १३९ ॥

अपारदीपिकां ज्ञेयं सर्व्वकर्म्मणि साधितम् ।

स्वल्पं स्वल्पतरश्चैव निरीक्ष्यं पण्डितैर्बुधैः ॥

परोपकरणं वक्ष्ये कुर्य्यापि तु साधनम् ॥ (?)

Colophon :—

इति श्रीगङ्गाधरविरचितमाचारतिलकं सम्पूर्णम् ।

1167.

6282. स्मार्त्तपदार्थसंग्रहः *or* प्रयोगपद्धतिः ।

Smārta-padārtha-saṃgraha.

By Gaṅgādhara, an inhabitant of Kolāpura

Substance, country made paper 9¼ × 4 inches Folia, 77 Lines, 9 on a page Extent in ślokas, 1300 Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, old and discoloured Complete

An exposition of the Vedic rites and ceremonies, of the school of Kātyāyana

Beginning —

गणनाथं नमस्कृत्य शारदां गुरुमेव च।
वैक+ +कात्यायिच्छन्दों देवता गृह्यकर्मसु।
देवतानामभिधानं वक्ष्ये सकल्पपूर्वकम्॥ १॥
अग्न्याधानं द्विजेन्द्राणां स्या[त्] कृत्तिकादिषु यायो।
रेवतीरोहिणीपुष्यमृगज्येष्ठोत्तरात्रये॥

12A, इति श्रीगङ्गाधरभट्टविरचितायां [प्रयोगपद्धतौ] स्मार्त्तपदार्थसङ्ग्रहे आधान समाप्तम्, 13B, इति स्मार्त्तपदार्थसङ्ग्रहे सभिकाधान समाप्तम्, 20A, इति प्रयोगपद्धतौ पञ्चमहायज्ञा— अथ स्नाय प्रातर्होमविधि, 22A, अथ समिध, 22B, अथ समिद्धा, 24A, अथ मन्त्रादिकर्मप्रयोग, 28B, अथ पिण्डपितृयज्ञः, 32B, अथ नवान्नप्राशनम्, 36B, अथ उपाकर्म, 44B, श्रीगङ्गाधरभट्टविरचितायां प्रयोगपद्धतौ उपाकर्म समाप्तम्।

कोलापुर प्रवरपीठ निकेतनां स्वा
लक्ष्मीं महामदयुता पुरत पुराणाम्।
वेलापदे तु वरदानवश्यगतानां
भ्रान्ताम्बिकाञ्च कुलमातरमानतोऽस्मि॥
विश्वेश्वर हरिहरौ च सरस्वतीञ्च
कात्यायनञ्च निजसूत्रकृत प्रणम्य।
श्रीरेणुकादिवरपद्धतिसन्मतानि
सर्वोषु पाकमखपद्धतिमातनोमि॥

50A, इति श्रीगङ्गाधरभट्टविरचितायां प्रयोगपद्धतौ श्रवणाकर्म— अथ इन्द्रयज्ञ उच्यते।

53A, अथ एवातकौकर्म उच्यते, 56A, अथ हस्तरारोहणमुच्यते, 57B, अथ अष्टकाकर्म उच्यते, 64A, अथ वृषोत्सर्ग, 69A, इति पायसप्राशन समाप्तम्—समाप्तञ्च पाकयज्ञ।

अथौपासने प्रायश्चित्तविधि व्याख्यास्याम, etc

(Last Colophon) —

इति गङ्गाधरपद्धतौ प्रायश्चित्तम्।

Post Colophon :—

ब्रह्मार्पणमस्तु । नित्यश्रीरस्तु । लेखकपाठकयोः ।

गोदावरीतीरे नारायणभट्टस्यास्तु मङ्गलमाहेश्वरी शुभम् ॥

It ends :—

यदास्पृष्टे लङ्घिते वा पात्रे चालनमेव च ।

चरणोस्तु तच्चणमेव ।

1168.

278. *The Same.*

Substance, country-made paper $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 73 Lines, 9 on a page Extent in ślokas, 1300 Character, Nāgara. Date, Saṃ 1890 Appearance, fresh Prose Generally correct Complete

It begins —

गणनाथं नमस्कृत्य शारदां गुरुमेव च ।

आधानपद्धतिं कुर्वे स्मार्त्तसंग्रहकारकम् ॥ १ ॥

It ends —

यदास्पृष्टे लङ्घिते वा पात्रचालनमेव । चरणोस्तु तच्चणमेव ।

Col. :— इति गङ्गाधरभट्टविरचितायां प्रयोगपद्धतौ प्रायश्चित्तविधि समाप्तम् ।

Post Col —

संवत् १८९० माघी वद्य१४ रविवारे । शुभमस्तु ।

नारायणगणेशजोसीदिं डुरकरया चे पुस्तक आसे श्रीभद्रकाली प्रसन्नम् ।

10A. इति श्रीगङ्गाधरभट्टविरचिते स्मार्त्तपदार्थसंग्रहे आधानं समाप्तम् ।

The authorities quoted.—

(1) Gadādhara Bhāsyām 2B. (2) 21B, Vājasaneyī and (3) Kātyāyana

1169.

1277 *The Same*

Substance country made paper 10×4 inches Folia, 50 of which 9 10 to 19 are missing Lines 12 on a page Extent in slokas 1150 Character Nāgara Date Saṃ 1652 Appearance old Generally correct Complete

Col —

इति गङ्गाधरविरचित स्म[ा]र्त्तपदार्थसंग्रह समाप्त ॥ (?)

Post Col —

संवत् १६५२ समये काशोपाध्यायेन लिखित व्यात्मार्थ कौमीत परोपकारार्थं शुभमस्तु ।

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः । अथौपासने प्रायश्चित्त व्याख्यास्याम । अरुणोदये उत्थाय अग्नि प्रादुष्कृत्य दन्तधावनपुरःसर यथाविधि स्नायात् ।

It ends —

स्मृतिसंग्रह—विष्णुकात्यायनौ,
दर्शे पौर्णमासे वा यस्तमौ पाकसेवन ।
ते नरा क्रियावज्र्या सर्व्वे यदुच्छिष्ट भवेत् । (?)

1170.

6220 संस्कारपद्धतिः । *Saṃskāra paddhati*

By Gangādhara

Substance country made paper 10×3½ inches Folia 25 Lines 7 on a page Character *Nagara of the eighteenth century* Appearance old discoloured and worn out Incomplete at the end

Of the school of White Yajurveda

The last colophon in the incomplete manuscript —

22A, इति केशान्त— अथ व्रतविसर्ग ।

The MS breaks off abruptly

Post Colophon :—

मद्ग्रार्पणमस्तु । नित्यश्रीरस्तु । लेखकपाठकयोः ।

गोदावरीतीरे नारायणभट्टस्यास्तु मङ्गलमाहेश्वरी शुभम् ॥

It ends :—

पदास्पृष्टे लङ्घिते वा पात्रे क्षालनमेव च ।

चरणोस्तु तत्क्षणमेव ।

1168.

278. *The Same.*

Substance, country-made paper 9½ x 4½ inches. Folia, 73 Lines, 9 on a page Extent in Slokas, 1300 Character, Nāgara. Date, Saṃ 1890 Appearance, fresh Prose Generally correct Complete

It begins —

गणनाथं नमस्कृत्य शारदां गुरुमेव च ।

आधानपद्धतिं कुर्वे स्मार्त्तसंग्रहकारकम् ॥ १ ॥

It ends —

पदास्पृष्टे लङ्घिते वा पात्रक्षालनमेव । चरणोस्तु तत्क्षणमेव ।

Col. :— इति गङ्गाधरभट्टविरचितायां प्रयोगपद्धतौ प्रायश्चित्तविधिः समाप्तम् ।

Post Col —

संवत् १८९० माघी वद्य१४ रविवारे । शुभमस्तु ।

नारायणगणेशजोसीदि डुरकरया चे पुस्तक आसे श्रीभद्रकाली प्रसन्नम् ।

10A. इति श्रीगङ्गाधरभट्टविरचिते स्मार्त्तपदार्थसंग्रहे आधानं समाप्तम् ।

The authorities quoted —

(1) Gadādhara Bhāsyām 2B. (2) 21B, Vājasaneyī and (3) Kātyāyana

1172

5746A. संस्कारसुबोध। *Samskāra subodha*

Substance country made paper 11 × 5 inches Folia 60 Lines 9 on a page Character Nagara of the nineteenth century Appearance fresh Incomplete at the end

Written in two different hands The second hand begins in the 6th line of leaf 45 and continues to the end

It gives directions for sacramental rites

Beginning —

श्रीवरदमूर्त्तिर्जयति ।

गणेशं गिरिजां नत्वा शिवञ्चैव सरस्वतीं ।
लक्ष्मीं नारायणञ्चैव प्रसन्नं गुरुमेव च ॥
पारस्करं तथा रेणुं भाष्यकारांस्तथैव च ।
गर्भाधानादिसंस्कारसुबोधं क्रियते मया ॥
बालानां सुखबोधाय नित्यं सत्कर्म्मदर्पणः ।
संस्कारा द्विविधा प्रोक्ता ब्राह्मा दैवाश्च नित्यशः ॥
तत्र ब्राह्मा गर्भाधानाद्याः पाकयज्ञाद्या दैवाः ।
तत्र गर्भाधानाद्या अतुच्छेयत्वेनोच्यन्ते ॥
ते संस्काराः षोडश —
गर्भाधानं पुंसवनं सीमन्तो जातकर्म च ।
नामक्रिया निष्क्रमोऽन्नप्राशनं वपनक्रिया ॥
कर्णवेधो व्रतादेशो वेदारम्भक्रियाविधिः ।
केशान्तः स्नानमुद्वाहो विवाहाग्निपरिग्रहः ॥
त्रेताग्निसंग्रहश्चेव संस्काराः षोडश स्मृताः ।
नवैताः कर्णवेधान्ता मन्त्रवर्ज्जं क्रियाः स्त्रियः ॥

Last colophon in the incomplete manuscript —

63B, इति वराहपुराणोक्तं ऋतुदर्शनशान्तिविधिः ।
अथास्य शान्तिप्रयोगः ।

1171

10077. *The Same.*

Substance, country made paper 9¼×4 inches Folia, 56 Lines 9 on a page Extent in Ślokas, 1120 Character, Nagara of the eighteenth century Appearance, discoloured and old Complete Written in two different hands

The mangalācarana and the object of the work.—

श्रीन्दसिंहं शिवं नत्वा श्रीमदम्बा सरस्वतीम् ।
गणेशं पितरौ कात्यायनादीन् कर्करेणुकौ ।
रामाभिधोचपुत्रस्य पुत्रो गङ्गाधराभिधः ।
परोपकृत्यै कुरुते गद्यैः संस्कारपद्धतिम् ॥
तत्र संस्कारक्रमः ॥
गर्भाधानं पुंसवनं सीमन्तोन्नयनं ततः ।
जातकर्माभिधानञ्च निष्क्रमःप्राशनं क्रमात् ॥
चूडोपनयनं वेदव्रताना च चतुष्टयं ।
गोदानं मेखलोन्मोक्षो विवाहः षोडश क्रियाः ॥
तत्र गर्भाधानं प्रागुच्यते ॥

It ends:—

ग्रन्थान्तराणि संवीक्ष्य यथामति मयोदितम् ।
(?) तुक्तानुक्तानां च यत्र शोध्यंत संपैकैः (?) ॥
यो वात्सायनवंशभालतिलको रामोऽभवद् भूतले ।
तत्पुत्रो वसुधा निजेन यशसा दामोदरो मण्डयन् ॥
तत्पुत्रो व्यदधात् हृदय (?) दयस्तु संस्कारेषु गद्यैस्त्वसु-
र्विप्राणामुपकार एव निरतो गङ्गाधरो पद्धतिम् ॥
विप्रकार्यार्थिये कृत्वा गद्यै संस्कारपद्धतिं । ?
यादृशं पुस्तक दृष्ट्वा तादृश लिखित मया ।
यदि शुद्धमशुद्ध वा मम दोषो न दीयते ॥

Then there is a line and a half of writing in a later hand.

1175

6217 **उत्सर्गोपाकर्म्मविधिः ।** *Uts u jopakarma vidhi*

Part of Prayoga paddhati by Gangadhara Bhatta

Substance country made paper 9½ × 6½ inches Folia 40 Lines 9 on a page Extent in slokas 960 Character Nāgari of the early nineteenth century Appearance old and discoloured Complete

Beginning —

अथोपाकर्म्म लिख्यते ।

प्रारम्भ । तत्र गृहे अभ्यङ्गस्नान देवतार्चन मातृकापूजापूर्व्वक नान्दीश्राद्धान्त कृत्वा ग्रामाद्बहि प्रियैरन्यैश्च ब्राह्मणै सह रम्यजलाश्रय गच्छेत् ॥

19B, अथोत्सर्ग , 39B, इत्युत्सर्ग ।

Last Colophon —

इति गङ्गाधरविरचितायां प्रयोगपद्धतौ उत्सर्गोपाकर्म्मविधि समाप्त ।

Post Colophon —

हस्त अक्षर मल्हार जोसि लोघोगावकर याचे असे शुभ भवतु । श्रीरामाजय, etc , etc

1176.

6235B

Substance country made paper 9 × 6 inches Folia 47 Lines 9 on a page Fol 20 26 are lost and their contents have been restored in fol marked 20 27 Extent in slokas 1000 Character Nāgari Dated Samvat 192 Appearance good

Beginning —

अथ तीर्थप्रार्थना ॥

त्व राजा सर्व्वतीर्थानां त्वमेव जगत पिता ।

याचित तीर्थ मे देहि सर्व्वपापैः प्रमुच्यते ॥

The prayer takes up the first leaf

The real work begins in the second

1173

5746B

Substance, country made paper 11¾×5 inches Folia 56 Lines 12 per page Character Nāgara of the nineteenth century Appearance, new Incomplete at the end

A manual for sacramental rites The manuscript breaks off in the middle of the marriage ceremony

I do not think it forms part of Saṃskāra subodha, though that title appears on the reverse of the first leaf, and it says in leaf 12A .-

इति सस्कारसुबोधे जन्मदिनमारभ्य दशदिनपर्य्यन्त पूर्व्वरात्रौ सूतिकागृहद्वारसमीपे यथारीत्युक्तानि नानाप्रकारेण कथितानि ॥

Beginning —

अथ गर्भाधानप्रयोग । यथा ।—

ऋतुप्राप्तदिनात् षोडशरात्रिषु आद्यचतुर्दिनामावास्याष्टमी पौर्णिमाचतुर्दशीसन्धिसक्रान्तिव्यतीपातवैधृतिपरिघपूर्वार्द्धभद्राश्राद्धतत् पूर्व्वदिनमघामूलरेवत्यश्विनीभरण्यश्लेषाश्रवणधनिष्ठाजन्मताराधिष्ठितासु चन्द्रतारानुकूलासु समासु रात्रिषु कार्य्य ।

1174.

5748 **संस्कारभास्कर ।** *Saṃskāra bhāskara*

By Ṛsibudha, son of Gaṅgadhara, son of Viśvanātha

Substance country made paper 12×5 inches Folia 106 Lines 9 per page Extent in ślokas 2200 Character, Nāgara of the nineteenth century Appearance fresh Complete

It gives directions for the performance of sixteen leading sacraments It is based on the Gṛhya sūtra of Pāraskara and it consults Harihara, Karka and Vāsudeva

See Lez No 589

Colophon —

इति सस्कारभास्कराख्य प्रयोग समाप्त ।

Colophon —

इति गृह्यसूत्रे टीकाविधाने गङ्गाधरविरचिते कुण्डकण्डिकानिर्णय ।

There are six lines more, added by the scribe and some thing more in a second hand

Beginning —

श्रीगणेशाय नम ।

पारस्करगृह्यसूत्रे कर्कोपाध्यायपाद प्रणम्य व्याख्यास्याम ।

अथ शब्देन किं कथ्यते ।, etc, etc.

1178.

6317 **स्मार्त्तमार्त्तण्डप्रयोगः ।** *Smārtta Mārttanda-prayoga*

Substance country made paper 8×5 inches Folia 60 Lines 10 on a page Extent in slokas 1200 Character modern Nagara Appearance fresh Complete

Colophon —

इति स्मार्त्तमार्त्तण्डप्रयोग समाप्त ।

Post Colophon —

वेदमूर्त्तिमल्हारदीक्षितसुरगोडवासस्मार्त्तमार्त्तण्डपद्धतिप्रयोगश्चल सम्पूर्ण ।

कात्यायनसूत्रभारद्वाजसगोत्रोद्भवडगरगोलवासदामेन लिखि तम् । शुभम् ।

The author does not give his own name, although he gives that of his guru as Svaprakāśa It belongs to the school of Kātyāyana but in the Kānva Śākhā

The mangalācarana and the object of the work

शिवात्मज नमस्कृत्य स्वप्रकाशगुरुनपि ।

करोमि स्मार्त्तमार्त्तण्ड यथा सूत्रनुसारत ॥ (त्रानुसारत)

Topics —1A, आदौ दारकाल उच्यते, 3B, अथ प्रयोगः, 7B, अथ वैश्वदेवः, 8B, अथ शिक्षा प्रवक्ष्यामि, 9B, अथ सायंहोम, 10A,

श्रीगणेशाय नमः ।

अयातो नित्यस्नानम् ।

नद्यादौ मृद् गोमय कुशतिलसुमनस आहृत्योदकान्त गत्वा शुचौ देशे स्थाप्य प्रक्षाल्य पाणिपाद कुशोपग्रहो वद्धशिखो यज्ञोपवीती आचम्य विष्णु॰ तिथौ छन्दसामुत्सर्गमह करिष्ये एव गुण॰ एतत्कालपर्यन्त जन्मप्रभृति बाल्ययौवनवार्द्धकेषु रहसि प्रकाशे वा ज्ञानाज्ञानकृतमनोवाक्काय कर्म्मकृताना महापातकानामुपपातकानां गोवधादीना गुरुतल्प सुरापान स्त्रया नपाकरण पर्यविक्रय परवेदन इन्धनार्थद्रुमच्छेदन गर्भपातन हिंसामन्त्रविधान-भ्रूण-हत्या सङ्कलीकरण मलिनीकरण--अपात्रीकरण--जातिभ्रंशकरण--अयाज्ययाजन ब्राह्मणवध स्त्रीवध बालवध पशुवध कृमिकीटादि जीववध ब्राह्मणस्त्रीगमन

(4A) प्रत्यवायपरिहारार्थ अध्यायोत्सर्गोपाकर्म्मनिमित्त गङ्गा स्नानमह करिष्ये ।

But actually we have only the mode of utsarga or the recital of the vedas (probably in the month of Śrāvana as everyone of the first twenty leaves is marked श्रा) and no upakarma or the closing of the recital It is for the fol lowers of the Madhyandina school

Last Colophon —

इत्युत्सर्गविधिः । शुभ भवतु । कृष्ण । कृष्ण । कृष्ण ।

(*Krsna* repeated five times) बालमुकुन्दस्येद पुस्तकम् ।

साहीत्य । सवत् १८२७ मिति पौषकृष्ण १० ।

1177

6240 **कुशकण्डिकानिर्णयः ।** *Kusakandika nirnaya*

For the Madhyandina School, being a commentary on the chapter of Kusakandika of Paraskara Grhya sutra by Gangadhara

Substance country made paper 10×3¾ inches Folia, 7 Lines 11 on a page Extent slokas 340 Character Nagari Appearance fresh Complete

Colophon —

इति गृह्यसूत्रे टीकाविधाने गङ्गाधरविरचिते कुशकण्डिकानिर्णयः।

There are six lines more, added by the scribe and some thing more in a second hand

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

पारस्करगृह्यसूत्रे कर्कोपाध्यायपादं प्रणम्य व्याख्यास्यामः ।

अथ शब्देन किं कथ्यते ।, etc , etc

1178.

6317 **स्मार्त्तमार्त्तण्डप्रयोगः ।** *Smārtta Mārttanda-prayoga*

Substance country made paper 8 × 5 inches Folia 60 Lines 10 on a page Extent in slokas 1,200 Character modern Nagari Appears fresh Complete

Colophon —

इति स्मार्त्तमार्त्तण्डप्रयोगः समाप्तः ।

Post Colophon —

वेदमूर्त्तिमल्हारदीक्षितसुरगोडवासस्मार्त्तमार्त्तण्डपद्धतिप्रयोगकृतः सम्पूर्णः ।

कात्यायनसूत्रभारद्वाजसगोत्रोद्भवडगरगोलवासदासेन लिखितम् । शुभम् ।

The author does not give his own name, although he gives that of his guru as Svaprakasa It belongs to the school of Kātyāyana but in the Kanva Śākha

The mangalācarana and the object of the work

शिवात्मजं नमस्कृत्य स्वप्रकाशगुरूनपि ।

करोमि स्मार्त्तमार्त्तण्डं यथा स्मृत्यनुसारतः ॥ (त्यानुसारतः)

Topics —1A, आदौ दारकाल उच्यते, 3B, अथ प्रयोगः, 7B, अथ वैश्वदेवः, 8B, अथ भिक्षां प्रवक्ष्यामि, 9B, अथ सायंहोमः, 10A,

अथ प्रातरौपासनम्, 10B, अथ चतुर्थीहोम, 14A, अथ स्थालीपाकः, 19A, अथ पिण्डपितृयज्ञ, 21B, अथ दर्शस्थालीपाकारम्भः, 31A, इति स्मार्त्तमार्त्तण्डे आधानप्रयोग समाप्त—अथ मणिकाधानम्, 31B, अथ प्राय श्चित्तानि लिख्यन्ते।

37B, अथोपाकर्म्म, 38B, एतावानुत्सर्ग तत प्रयोग—एव गुणविशेष-णाध्यायोत्सर्गनिमित्तस्सूत्रोक्तविधिना स्नानमह करिष्ये, 42B, तत शान्तिपाठ कुर्यात्, 44A, अथ वैकल्पिकावधारणम्, 46B, उत्सर्गोपाकर्म्मकर्म्मणि अवा सालन्यूनातिरिक्तानादिष्टप्रायश्चित्तब्रह्मणा होष्ये, 47A, उदात्तादिस्वरा प्रदर्श नीया, 48A, ब्राह्मणारम्भः (gives pratikas of various Brahmanas) 48A, इत्येकपात्काण्डे, इति हविर्यज्ञकाण्डे, 48B, इत्यध्वरकाण्डे चतुर्थ, इति ग्रहकाण्डे पञ्चम, इति वाजपेयकाण्डे षष्ठ, 49A, इति राजसूयकाण्ड सप्तम, इत्युखासम्भरणकाण्डमष्टमम्, इति हस्तिघटकाण्ड नवमम्, 49B, इति चित्काण्ड दशम, इति सावित्रि(?)काण्डमेकादश, इत्यग्निरहस्यकाण्ड द्वादश, इत्यष्टाध्यायिकाण्ड त्रयोदश, 50A, इति मध्यमकाण्ड चतुर्दश, इत्यश्वमेधकाण्ड पञ्चदश, इति प्रवर्ग्यकाण्डे षोडश, 50B, इति बृहदारण्ये सप्तदश इति दश ग्रन्था, 51A, इति स्मार्त्तमार्त्तण्डे उपाकर्म्म पद्धतिः समाप्ता।

51A, अथ नवान्नप्राशनम्, 51B, अथ वैकल्पिकावधारणम्, 54A, इति स्मार्त्तमार्त्तण्डनवान्नप्राशनपद्धति समाप्ता अथोत्तरकर्म्म।

End —गृहस्थकाण्डे।

नावसथ्यात् परो धर्म्मो नावसथ्यात् पर तपः।
नावसथ्यात् पर दान नावसथ्यात् पर धनम्॥
नावसथ्यात् पर श्रेयो नावसथ्यात् पर यश।
नावसथ्यात् परा सिद्धिर्नावसथ्यात् परा मति॥
नावसथ्यात् पर स्नानं नावसथ्यात् पर व्रतम्॥

The authorities —

1A, हरिहरभाष्ये, भर्तृयज्ञभाष्ये, वासुदेवभाष्ये, जयरामस्तु, 2A, याज्ञ वल्क्य, 2A, आश्वलायन आपस्तम्ब हिरण्यकेशी बौधायन भर्तृयज्ञ मिश्रगदाधर इत्यादय, 3A, यज्ञपार्श्व, 9A, गदाधरभाष्ये 24A, कारिकायां।

1179.

6219 **प्रयोगदीपिका (कर्क्कानुसारिणी)।** *Prayoga dipikā*

Two Parts

I—Substance country made paper 12×5 inches Folia 8 Lines 11 on a page Character modern Nagara Dated Samvat 1933 Appearance fresh

Colophon —

इति प्रयोगदीपिकाया जातकर्म्मादिचूडाकरणान्ताना समाप्त तन्मेव कर्कादिमतानुसारेण प्रयोग समाप्त ।

Then there are four lines, prescribing a silent (that is without uttering Mantras) performance of those sacraments for a daughter

The date at the end of the 5th line —

सम्वत् १९३३ ।

Beginning —

श्रीगणेशाय नम । यदि जातकर्म्मादीनि स्वकाले न कृतानि स्व कालातिक्रान्तिनिमित्त प्रायश्चित्त कृत्वा कार्य्याणि ।

एतेष्वेकैकलेपेपि पादकृच्छ्र प्रकीर्त्तितम ।

चूडायामर्द्धकृच्छ्र स्यादापदीत्येवमीरितम् ॥

II—Substance etc the same as in the first description Both the parts written by one and the same hand Folia 1.

Colophon —

इति श्रीप्रयोगदीपिकायां कर्कादानुसारी उपनयनादिसमावर्त्तनान्तप्रयोग ।

Beginning —

अथ उपनयनप्रयोग ।

कर्त्ता उपनयनदिनात् पूर्व्वेद्यु नित्यक्रिया निर्वर्त्त्य स्वस्योपनयने कर्त्तत्वाधिकारसिद्धये कृच्छ्रत्रय गोदानादिद्वारा कृत्वा द्वादशसहस्र गायत्री द्वादशाधिकसहस्र गायत्री वा जपित्वा कुमारेण कामचार

कामवाद-कामभक्षणादि-दोषापनोदनार्थं प्राजापत्यं कारयित्वा . .
. . सपिण्डीकरणं यथायथं कुर्यात् ।

1180.

10057. विवाहपद्धतिः । *Vivāha paddhati*

By Rāma Datta

Substance, country-made paper. 8 × 6 inches. Folia, 6. Lines, [illegible] on a page. Extent in ślokas, 130. Character, Nāgarī of the nineteenth century. Appearance, discoloured. Incomplete.

Beginning —

अथ विवाहरामदत्तपद्धति लिख्यते ।
अथ[वि]विघ्नमनोऽन्ध्रदेशादिकृतनृत्य
भूमिपालशिरोरत्नरश्मिराजिताङ्घ्रिसरोरुहः ।
शान्तिविद्यविशिष्टः श्रीमान् गौरीश्वरमहीश्वरः ।
महामत्तकरः श्रीमान् विराजति सदेश्वरः ।
श्रीमता रामदत्तेन मन्त्रिणा तस्य सूनुना ।
पद्धतिः (पद्धति) [क्रि]यते पर्याप्ता रम्या वाजसनेयिनाम् ।

Beginning —

पुत्रविवाहनिमित्तमाब्द्यपूजापूर्व्वकं नांदीमुख श्राद्ध विधाय विवाह्य पुत्र मङ्गलतूर्य्यवेदघोषेण कन्यापितृगृहमानयति । etc, etc.

The *Gṛhya sūtra* on which the *Paddhati* is based is apparently of Kātyāyana

1182

10402 विवाहपद्धति । *Vivāha-paddhati*

According to the rules of Kātyāyana

By Rudradhara

Substance foolscap paper 7×6 inches Folia 13 Lines 12 on a page Extent in ślokas 300 Character Nāgara Date Saṃvat 1909 Appearance discoloured Complete

Colophon —

इति कात्यायनमतानुसारेण रुद्रधरकृता विवाहपद्धति समाप्ता ।

Post Colophon —

संवत् १९०९ सके १७७४ फाल्गुन वदी ६ बुधे भागानगरे भवानिदिक्षितेन लिखितं ।

अथ सप्तपदीश्लोकानि (Seven ślokas containing the oaths of the bride)

Beginning —

यजुर्वेदोक्तगौड़विवाहो लिख्यते । देशकालौ स्मृत्वा च कन्यार्थिने गृहागताय वस्मै आलंकाय वराय कन्यादानाङ्गभूत मधुपर्कं करिष्ये ।, etc, etc

1183

6280 आवसथ्याधान । *Āvasathyādhāna*

Substance country-made paper 10¼×4 inches Folia, 42 Lines 10 on a page Character modern Nāgara. Appearance discoloured Incomplete at the end

An exposition of *Avasathyadhyāna*, as directed by Katyāyana It often quotes Renu as in 8A and Harihara as in 11A

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

एकं नमामि कमलापतिमेव सत्य

सर्व्वान्तरायगणमूलविनाशनाय ।

संस्कारसंस्कृततनोरतिसंनिकृष्ट

तद्धीनदीर्घतमसोऽप्यतिविप्रकृष्टम् ॥

अथावसथ्याधानम् तत्प्राप्यानि कर्म्माणि च कात्यायनानुसारेण लिख्यन्ते। तत्राङ्गहीनस्यासमर्थत्वादश्रोत्रियस्यावैदत्वात् शठस्याशुचित्वाच्छूद्रस्यापवैदिकत्वात् अङ्गहीनाश्रोत्रियषण्डशूद्रवर्ज्जितब्राह्मणराजन्यवैश्यानुलोमजारथकाराणां स्त्रीणां चाधिकारः ।

The occasions of the rite

7B, आवसथ्याधानं दारकाले दायाद्यकाले एकेषां। दारशब्देन पाणि ग्रहणादिसंस्कारसंस्कृतं स्त्रीद्रव्यमभिधीयते तत्कालस्तत्सम्बन्धिकालस्तद्विवाहकाल इति यावत

8A, दायाद्यकाले एकेषां दायं पैतृकधनं तस्य विभागादिना स्वीयत्वेनाय कालस्तस्मिन् काले आवसथ्याधानं कर्त्तव्यमित्येकेषामाचार्याणां मतम्। एवञ्चात्र पारस्करकन्याना माध्यंदिनादीनां अविभक्तदायादरहितानां दारकालेऽविभक्तदायादवतान्च तेषां दायाद्यकाल एव आधानं भवतीति व्यवस्थितविकल्प इति ।

21B, इति कुशकण्डिकाविधिः । अथ साधारणो विधिरुच्यते। तत्र पारस्करः। परिसमूह्योपलिप्य विरुल्लिख्योद्धृत्याभ्युक्ष्य अग्निमुपसमाधायेति परिसमूहनं पांशूनामपसारणं

It ends abruptly

1184.

6284 **स्मार्त्ताधानप्रयोगः** *Smārttādhānaprayoga*

According to Karka—(White Yajurveda).

Substance country made paper $9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches Folia 34 Lines 9 11 *on a page Character modern Nagara Appearance old and worm eaten Incomplete at the end*

A modern tract quoting Gangādhara

The mangalācarana and the object —

श्रीगणेशाय नम ।

नत्वा गुरु गणेशञ्च कातीयसूत्रसम्मत (सम्म तत)।

स्मार्त्ताधानप्रयोगोऽयं तन्यते बालहेतवे ॥

कर्कमतानुसारेण सूत्रोक्तः स्मार्त्ताधानप्रयोगो लिख्यते।

Then it goes on —

कालनिर्णयो(य) गङ्गाधरिपद्धतौ ।

अथाधान द्विजेन्द्राणा स्यात् कृत्तिकाविशाखयो ।

रेवती रोहिणीपुष्यमगज्येष्ठोत्तराचये ॥

4A, इति सरशुद्धि, 9A, इत्यावसथ्याधानम्, 9B, इति मणिकाव धानम्, 13A, इति पञ्चमहायज्ञा, 13B, इति निरग्निवैश्वदेव, 14A, अथ सायप्रातर्होम, 16B, इति होमनिर्णय, अथ पुनराधानम्, 20A, अथ दर्श पिण्डपितृयज्ञ, 22B, अथ नवान्नप्राशनम्, 28A, अथ श्रवणाकर्म्म 31A, अथेन्द्रयज्ञ उच्यते, 32A, अथ एषातकाकर्म्म उच्यते, 34A, सत्तरारोहणमुच्यते।

It ends abruptly

1185.

987 **यजुर्वल्लभा** *Yajurvallabhā* or **आह्निकपद्धति।**

By Viṭhala Dīkṣita

For the manuscript, see *L* 2061 and for the work Alwar ext 294

Rājendralala is wrong in thinking that Yajurvallabhā is a part of Āhnikapaddhati It is named Yajurvallabhā,

because it is intended for the priests of the Yajurvedi School Āhnika is one of the subjects, out of three, treated of in the three chapters of Yajurvallabhā.

Post Colophon Statement —

शुभमस्तु सर्व्वजगतां परहितनिरतः भवन्तु भूतगणाः ।
दोषा प्रयान्तु शान्ति सर्व्वत्र सुखी[सुखिनो]भवन्तु लोकाः ॥

यादृश पुस्तकं दृष्टं इत्यादि ।

सवत् १८११ मिति फाल्गुन वद्य १२ द्वादश्यां मन्दवासरे लिखित पुस्तक शिवप्रसादेन स्वार्थे परार्थे च । शुभमस्तु लेखकपाठककर्त्तृणां ॥

1186.

1647 यजुर्व्वल्लभा । *Yajurvallabha*

By Kesavajit, son of Bisvanāth Bhaṭṭa

Substance country made paper 10×4½ inches Folia 88 Lines on a page 14 to 16 Extent in slokas 2600 Character modern Nāgara

Last Colophon —

इति श्रीविद्वद्वरभट्टश्रीविश्वनाथात्मजेन, भट्टकेशवजिता सङ्गृहीतायां यजुर्व्वल्लभाख्यायां कर्म्मसरण्यां श्वाह्निककाण्ड ।

This work is based on the above

In the obverse of the first leaf there is a table of contents of this book —

१। यजुर्व्वल्लभानुक्रमणिका, तत्र परिभाषा, श्वाचारप्रशंसा, अङ्गनियमः, दिङ्नियमः, प्राचीनिर्णयः, उपवेशनादिविचारः, उपवीतशिखादिबन्धन, कृत्यादिज्ञान ।

२। श्वादौ प्रणवोच्चारः, प्रौढोपाकर्म्मकरणनिये[ध], तल्लक्षण च, जलस्पर्शविधि, तैलपक्वशब्दकार्म्मनिषेध, स्नानादौ सकल्पाकरणे, कार्म्मणो ब्रह्मार्पणत्वे, ईश्वरार्पणत्व च, तल्लक्षणे च, यद्दैवेरनुष्ठित तन्मनुष्यैर्नानुष्ठेय, उपवासे कर्म्मनियम, इत्यादिभक्षणोत्तरमपि स्नानसन्ध्यादिकार्य्यमिति परिभाषा, अथ प्रबोधकाल,

ब्राह्मे मुहूर्त्ते उत्थाय ईश्वरचिन्तन, ब्राह्ममुहूर्त्तलक्षण रात्रे पश्चिमे यामे वेदाध्ययनम्, तत्र निद्रायां प्रायश्चित्त, ब्राह्मे मुहूर्त्ते कर्त्तव्यमाह, स्मरणीयान्यपि,

१। भूमि प्रार्थना, प्रातर्मङ्गलद्रव्यदर्शनम्, अदर्शनीयान्यपि, तिथिविशेषे दर्पणदर्शननिषेध[ध] इति प्रबोधविधि ।

The manuscript is full of marginal notes in the first two pages

1187

6505 **प्रयोगसंग्रहः ।** *Prayoga samgraha*

By Paraśarāma Pāṭhaka

Substance country-made paper 11 × 5 inches Folia 184 Lines on a page Extent in ślokas 2800 Character Nāgarī Appearance fresh Complete Every leaf is marked आह्निक ।

The daily duties of a Brāhmaṇa of the school of Kātyāyana, composed in Samvat 1851

It ends —

नृपात्यष्टिशके Śaka 1616 पौष शुक्ले दिग्बुधवासरे ।

प्रयोगसंग्रह कार्यो कृत शङ्करप्रीतये ॥

अष्टादशशतोत्तर एक पञ्चाशतसंख्याके (?)

क्रोधननामसंवत्सरे पौषशुक्लदशम्यां प्रयोगसंग्रहरचन समाप्तम् ।

It gives the names of the author's friends who helped and patronised him in this work

अथ ग्रन्थस्य करणे उपयोगप्रेरणकर्त्तार उच्यन्ते ।

दादभट्ट कुलोपाध्यायस्य । नारायणभट्टो धर्माधिकारी ।

महाजनोपनामजीवनरामो सराफ [जीवनरामस्सराफ] वैद्या

[म]ख्यः ॥ ६ ॥

ग्रन्थसहायकर्त्ता यत्किंचित महादेवभट्टब्रह्मचारी देवलग्रामस्थः ॥ ४ ॥

पद्माकरदीक्षित नासिकक्षेत्रस्था ॥ ५ ॥ अथ लेखनद्वारा सहायकर्त्तारः

काले इत्युपनामकत्र्यम्बकभट्टा ॥ १ ॥ ज्ञानी इत्युपनामकउत्तमभट्टाख्य ॥ २ ॥

नारायणभट्टो धर्माधिकारी ॥ ३ ॥ कावले इत्युपनामक सदा

Here ends the last leaf, 184A The B side is left blank

12B, इति प्रयोगसपट्टे परशुरामपाठकक्रते (त) प्रयोगपारिजात-पराशर-माधव-मनिदाक्षिक-धर्मप्रवृत्ति-आचारमयूख-आचारादर्शाद्यनुसारी प्रबोधकालादिप्रयोगविधिः ।

38B, इति श्रीमच्छङ्कराचार्यभगवतः कृतौ गायत्रीभाष्य सम्पूर्णम् । अथ तैत्तिरीयश्रुतौ नारायणोपनिषदि विहितत्रिकालसन्ध्योपासनमन्त्राणां विद्यारण्यस्वामिमाधवकृत भाष्य लिख्यते । माध्याह्निकसन्ध्यानुष्ठाने अभिमन्त्रितजलपानार्थ मन्त्रमाह आपः पुनन्तु, etc , etc., etc 39B, इति नारायणीये चतुर्विंशोऽनुवाकः, 40B, इति नारायणीय षड्विंशोऽनुवाकः, 41B, इति तैत्तिरीयश्रुतौ सन्ध्योपासनमन्त्रभाष्य समाप्तम्, 60B, इति कात्यायनत्रिकण्डिका सूत्र समाप्तम्, 80A, इति श्रौतस्मार्त्तानुष्ठानपारायणभावनरामद्विवेदी तस्य शिष्येण कृतौ वृहत्कल्पद्रुमचक्रधरस्नानदीपिकाद्यनुसारी ब्रह्मयज्ञतर्पणप्रयोग समाप्तः । अथ सचेलतर्पणम्, अथ भीष्मतर्पणम्, 80B, अथ वैश्वदेव, etc, etc ... 92B, अथ भोजनविधि, etc, etc, ... 120A, अथ सायसन्ध्योपासनाप्रयोग ।

1188.

6250 (a) **नित्यस्नानपद्धतिः** *Nitya Snānapaddhati*

As directed in the Trikānda sutra of Kātyāyan

By Kahundeva, son of Dvivedi Gunadeva.

(b) ऋषिस्थापनपूजनप्रकार

By the same author, corrected later by his son, Krsnadeva in Sam 1820

Substance country made paper 9¼×6 inches Folia 1 9 (of which fol 2 6 are wanting)+1 27 but there is no break between the first and the second pagination They are differently paged being written by two different hands Lines 11 on a page Character Nagari Dated Samvat 1931 Appearance, fresh, but mouse eaten

A Ends in 11B

Colophon —

इति श्रीद्विवेदिगुणदेवात्मजवेदशास्त्रविद्द्विवेदिकाह्नदेवविरचिता त्रिकण्डिकासूत्रोक्तनित्यस्नानपद्धतिः समाप्ता ।

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

कृष्णमूर्त्तिपदद्वन्द्वं निधाय हृदि मङ्गलम् ।

स्फुटं ज्ञानप्रयोगोऽयं यथामति वितन्यते ॥

तत्र उत्सर्गकालो निर्णीयते ।

अत्र गृह्यसूत्रम् । पौषस्य रोहिण्यां मध्यमायां वाष्टकायां अध्यायानुत्सृजेयु-
रुदगन्ते गत्वेति सूत्रार्थः ।

B. *Colophon*

सूत्रकारिकयोर्भाष्यं विलोक्य पद्धतिः कृता ।

कर्म्मठानां प्रबोधाय काशीदेवद्विजन्मना ॥

खनेत्रवसु भूवर्षे (S. 1820) माघे जाह्नवीतिथौ ।

त्रैविद्यमोढ़सत्खेन काशीपुरनिवासिना ॥

काशीदेवात्मजेनैषा कृष्णदेवेन धीमता ।

काशीदेवकृतिः साध्वी शोधिता विदुषां मुदे ॥

समाप्ता

Post Colophon

संवत् १८३१ ।

1189

10359 **स्नानसूत्रपद्धतिः ।** *Snāna Sūtrapaddhati*

By the son of Timalla

Substance country made paper 10 × 4 inches Foll marked 8 13 and 18 27 Lines 10 11 on a page Character Nagara of the early eighteenth century Appearance old and discoloured Fragmentary

Colophon —

18B, इति ज्योतिर्विदाराध्यतिमल्लसुतनिर्म्मितसन्ध्यादिरूपौ द्वितीय परिच्छेदः, 27B, इति ज्योतिर्विदाराध्यतिमल्लसुत-निर्म्मिते तर्पणाख्यस्तृतीयोऽयं परिच्छेदः ।

On the obverse of the 8th leaf —

तिमल्लकृतस्नानसूत्रपद्धतिः ।

1190.

6092 पर्व्वनिर्णय । *Parva-nirṇaya.*

By Gaṇapati Rāvala

Substance, country made paper 11×5 inches Folia, 11. Lines, 12 on a page Extent in ślokas, 400 Character, Nāgara Appearance, discoloured Complete

Colophon :—

इति श्रीमदग्निहोत्रचातुर्म्मास्यादियज्ञसमासादितपुरुषार्थ-सार्थश्रीरावलहरिशङ्करसूरिसूनुगणपतिरावलकृतोऽयं पर्व्वनिर्णयः सम्पूर्णः ।

The date of the composition of the work—Sam. 1742.

नेत्राम्भोधिधराधरक्षितिमिते । श्रीविक्रमार्के शके
१७४२ मासीषे विजयातिथौ रविदिने मोल्हे च दुर्गाचले ।
योगे पर्व्वविनिर्णयं गणपतिः श्रीरावलाख्यो मुदा
नानाग्रन्थविलोकनादिमलधीरेनं समापूरयेत् ॥

The mangalācarana and the object of the work :—

श्रीशिवं सद्गुरुं नत्वा कर्कगर्गादियाज्ञिकान् ।
दर्शे च पौर्णमासे च यागकालो निरूप्यते ॥

The works consulted by the author are :—

नत्युक्तश्रुतिसूत्रभाष्यनिचयं श्रीकर्कदेवोदितान्
श्रीअनन्ताभिधरामयाज्ञिकमतान्स्तान् पर्व्वणोनिर्णयान् ।
श्रीगङ्गाधरनिर्मितं हरिहरं रेणु तथा मण्डनं
श्रीकात्यायनयज्ञपार्श्वसहितं कर्मप्रदीपं तथा ॥
हेमाद्रिप्रथितांश्च माधवमतं स्मृत्यर्थसारामृतं
रत्नं श्रीमदनस्य निर्णयमहासिन्धुं तथा भास्करम् ।
तत्त्वं कालविवेचनं स्मृतिगणान् श्रीकौस्तुभ ज्योतिषा
सिद्धान्तस्मृतिचन्द्रिकादिनिखिलग्रन्थान् विचार्य्यादरात् ॥
श्रुतिसूत्रस्मृतिभाष्य-प्राचीननिबन्धसागरानेतान् ।
गणपतिरावलविदुषा निर्मथ्यैषा धीयते सारः ॥

The author and his parentage —

औदीच्यद्विजगुर्जरेषु महित श्रीरामदासोऽभवत्
राज्ञो वीरमनोहरार्पितपदो यो याज्ञिक कीर्तिमान् ।
तत्पुत्रो हरिशङ्करोऽभ्यजनतो श्रीरावलख्यातिभृत्
तत्सुनुर्यजुषां स्थितिनिर्णयतिर्ब्रूते ह्यय पर्व्वणं ॥

Then it goes on —

पर्व्वण्यखण्डे न कथ विधेय
खण्डेऽथवा पिण्डयजि कदा स्यात् ।
एकानुमत्यो सकल तदेतद्
विचार्य वक्ष्ये सुगमैर्वचोभि ॥

1191.

6314 पर्व्वनिर्णयसिद्धान्तोद्धार (साग्निकानां वाजसनेयिनां)। *Parva nirnaya siddhāntoddhāra*

Substance country made paper 12×6 inches Folia, 3 Lines, 10 on a page Extent in slokas 75 Character Nāgarī Copied in Samvat 1941. Appearance fresh Complete

Colophon —

इति साग्निकानां वाजसनेयिनां पर्व्वनिर्णयसिद्धान्तोद्धार ।

Post Colophon —

शुभमस्तु । सवत् १९४१ मौर भा० व० वार बुध पोथी
पंडितबालमुकुन्दस्येदम् ।

Beginning —

श्रीगणेशाय नम । ॐ । अथाग्निनामोनां वाजसनेयिनां
उपयोगी पर्व्वनिर्णय उच्यते ।

तत्र पर्व्वप्रतिपदो सम्पूर्णत्वे सन्देह एव नास्ति । खण्डत्वे तु तत्रोपवासयागयो- निर्णय उपयुज्यते इति तथाह लौगाक्षि ।

पूर्व्वाह्णे वाथ मध्याह्ने यदि पर्व्व समाप्यते । उपोष्य तत्र पूर्व्वेद्युस्तदहर्याग इष्यते ॥, etc , etc

It ends:—

अधिकविस्तरस्तु पर्व्वनिर्णयेऽनुसन्धेयम् इति शिवम् ।

1192

6226 सर्व्वकर्मसाधारणाङ्गपद्धतिः । *Sarva karma-sadhara nanga-paddhatih*

(Mādhyandiniya)

By Hari Bhatta, son of Kondana Bhatta, son of Viśvanātha.

Substance, country made paper 10×5 inches Folia, 25 Lines 10 on a page Extent in slokas 500 Character Nagari by a modern hand Appearance, fresh Complete

Colophon —

इति श्रीमन्मध्यायाज्ञिकदेवज्ञोपमन्युवप्रसम्भूतसतव्याख्यविश्वनाथसूनुकोण्डनभट्टात्मजहरिभट्टकृतसर्व्वकर्मसाधारणाङ्गपद्धति समाप्ता ।

Then there are seventeen lines under the heading of—

अथ पर्व्वावामदर्शितविषय ।

Beginning —

अथ माध्यन्दिनीयानुसारेण सर्व्वकर्मसाधारणाङ्गानां पद्धतिः ।

1193

10504 वैश्वदेवनिर्णयः । *Vaisvadeva-nirnayah*

By Kāmadeva, the disciple of Anantadeva.

Substance country made paper 9¾×4½ inches Folia 13 Lines, 6 on a page Extent in slokas 268 Character, Nagari Date Samvat 1716 Appearance, discoloured Complete

Colophon —

इति श्रीमदनन्तदेवशिष्यकामदेवेन कृतीय वैश्वदेवनिर्णय समाप्त ।

Post Colophon —

संवत १७८६ वर्षे फाल्गुनमासे शुक्लपक्षे एकादश्यां पुण्यतिथौ शनिवासरे वाराणस्यां लेखक उपाध्याय उद्धवेन लिखितोयं ग्रन्थ ॥ शुभं भवतु, etc , etc

In a later hand —

श्रीचदोद्व वाराणसीस्थमोठवालीयवै[वि]द्य उपाध्यायशिव शङ्करस्येदं पुस्तकम्

In another hand —

इदं पुस्तकं द्विवेदिप्रद्युम्नदेवात्मज द्विवेदिचन्द्रदेवात्मज द्विवेदि सूर्य्यदेवेन मौलेन गृहीतं ॥ श्रीरामजयती ।

Beginning —

अथातः पञ्चमहायज्ञा इति विहितपञ्चमहायज्ञेषु अयं सन्देहः ॥ किं कृतस्मार्त्ताधान एव यः पृथक् पाकोपजीवी स तत्राधिकारी उत सर्व्वोऽपि कृतस्मार्त्ताधान इति ॥ अत्र पञ्च महायज्ञा इत्युक्तत्वात् पञ्चानामपि विचारविषयत्वमिति न मन्तव्यं ॥ किन्तु एतत् सूत्रोक्तानां चतुर्णामेव । न सूत्रान्तरोक्त ब्रह्मयज्ञस्य ॥ तस्याग्निसाध्यत्वाभावान्नित्यस्नानसूत्रे उपविश्योदर्भेषु दर्भपाणिः स्वाध्यायञ्च यथाशक्त्यादावारभ्य वेदमित्यविशेषेण सर्व्वान् प्रति विधानाच्च । तत्र सर्व्वेषामधिकारसिद्धेः । पञ्चेतिशब्दस्त्वनु सर्व्वेच सूत्रानुकरणमित्यदोषः ॥ एवं वक्ष्यमाणवैश्वदेवशब्दादपि न पितृयज्ञान्तानां चयाणां बोद्धव्यं ॥ किन्तु देवयज्ञान्तानां चतुर्णामेव । तावतामप्यग्निसाध्यत्वादिवच्छिन्नत्वाद्दिवत्वाद्ब्रह्मयज्ञस्यैव पृथग्विध त्वाराभावाच्च ॥

तत्र भ्रातृणामविभक्तानां पृथक् पाको भवेद् यदि ।

वैश्वदेवादिकं श्राद्धं कुर्य्युस्ते वै पृथक् पृथक् ॥

इति समग्रवचनात् कृताधानस्य पृथक्पाकोपजीवित्वे सत्येव अधिकार इति प्राप्ते अभिधीयते सत्य । यदीदं वचनं स्यापि

कानग्निकमाधारणविषय स्मार्तदेवमेव स्यात् ॥ इदन्तु निरग्निक-विषयमेव ॥ तथाहि ॥ कृतावसथ्याधानस्य आधानान्तर अनग्नि-मग्निमाधाय पाकयज्ञैश्च सयजेदिति वचनात् ॥ सायप्रातर्होमा-दिषु नियमाकयज्ञेषु यथाधिकार प्राप्त तथा पञ्चमहायज्ञानां पाकयज्ञत्वाविशेषादहरह स्वाहा कुर्यादन्नाभावे केनचिदाकाष्ठा-द्देवेभ्य पितृभ्यो मनुष्येभ्योदपात्रादिति वीप्सया पुनर्नित्यत्वाव गमाच्च तत्राधिकार प्राप्त श्रौताधानिन अग्निहोत्रादिष्विव ॥

3B, क्रतुसख्यापरिशिष्टे ॥ अथ पाकयज्ञसख्या होमः पार्वणस्थालीपाका-वाग्रयणस्थालीपाक एकाष्टका पितृदेवत बलिरेव सप्तम इति । अस्यायमर्थ । होमस्तावत् सायप्रात कर्त्तव्यत्वेन विहित प्रयोगद्वयरूप एक पाकयज्ञ । पार्वण-स्थालीपाकौ दर्शपूर्णमासप्रतिपदिहितौ द्वौ पृथक् पृथक् । आग्रयणस्थालीपाक शरद्वसन्तयोर्विहितौ द्वौ मिलित्वा एक । श्यामाकयवपक्षे त्रिरेक । एकाष्टका चतसृभिर्मिलिताभिरेक एव । पितृदेवत पार्वणश्राद्ध । बलि पञ्च महायज्ञा ॥ एवकारो मिलितानामेव एकत्वज्ञापनार्थः ॥ एव च सति पञ्चभिर्मिलितैरेवैक ॥ स च सप्तम पाकयज्ञो भवति । अत्र बलिशब्देन पञ्चमहायज्ञानुष्ठान लक्ष्यते । नित्यत्वाद्बलिदानसाहचर्य्याच्च ॥ तथाच ॥

वैश्वदेवे तु निर्वृत्ते यद्यन्योऽतिथिराव्रजेत् ।
तस्मा अन्न यथाशक्ति प्रदद्यान्न बलि हरेत् ॥

इति मिताक्षराशवचनस्य बलीतिपद वैश्वदेवपर व्याख्यात न्यायविद्भिः ॥

So Vaiśvadeva vali is one of the seven Pākayajñas and constitutes offerings to the gods, manes, guests and animals and (the recitation of the Vedas?) Brahmayajna

It ends —

काम्यभोजनन्यायेन अभिमत पाकोपजीवित्व निरूपितमल विस्तरेण ॥

श्रीमदनन्तदेवाना गुरूणा सुप्रसादत ।
कृतोय कामदेवेन वैश्वदेवविनिर्णय ॥

1194.

6127 और्द्ध्वदेहिकपद्धति । *Aurdhvadehika-paddhati.*

By Viśvanātha, son of Gaṅgāla

Substance, country made paper 12×5 inches Folia 59 Lines, 11 on a page Extent in ślokas, 1900 Character Nāgara Date, Saṃvat 1934 Appearance, fresh. Complete

Portions of the 46th and the 47th leaves are written in a different hand.

Colophon —

इति श्रीमद्गोमतीवालज्ञाय (?) ज्योतिर्विद्गङ्गालात्मजविश्व-
नाथकृते और्द्ध (ऊर्द्ध)देहिकपद्धतिः सम्पूर्णा ।

Post Colophon Statement.—

संवत् १९३४ मिति माघसुदि ४ वार शनिवारे । १९००

The mangalācarana and the object of the work —

श्रीगणेशो जयतु ॐ इष्टदेवताभ्यो नमः ।
गणेशं गिरां पद्मनाभं सुरेशं
विभुं विश्वनाथं विशालाक्षि(?) माद्यं ।
विरिञ्चिं विवस्वन्तमन्यांश्च नत्वा
क्रियापद्धतिं विश्वनाथः करोति ॥
वह्वर्थां श्रुतिसम्मतांश्च सरलां कर्त्तव्यमार्गप्रदाम्
नानाग्रन्थविलोडनात् सुरचितां प्रेतस्यमुक्तिप्रदाम् ।
शिष्याणां सुखहेतवे च विदुषां चित्तप्रसादप्रदां
गुर्व्विष्टस्य प्रसादजाञ्च सुधिया सर्व्वार्थदामादृताम् ॥
ये चैत्वाग्निमल (?) प्रवासनिरताः सुस्थाश्च गेहे च ये
ये चानग्निमतोऽथवाभिरहिता ये ब्रह्मचर्य्ये स्थिताः ।
तेषां अन्यतमस्य पूर्व्वमपराद्दान्ताः समग्राः क्रिया
उक्ताध्यत्र मया क्रमेण निरता दुर्म्मार्गगाणामपि ॥

सधवानामपि विधवाना सर्व्वयोषिता, बालानामपि वृद्धाना-
मनाश्रमगता[ना]मपि, ततो यजुर्वेदान्तर्गतमाध्यन्दिनीयशाखोक्त-
मरणसमयादारभ्य सपिण्डीकरणान्त कर्म्म लिख्यते ।

End — यथा प्राप्त स्वस्त्ययन वाचयित्वा अग्निखो गृहीत्वा बन्धुभि
सह भुञ्जीत । अत ऊर्द्ध श्रीखण्डधारण ताम्बूलभक्षणानि कुर्य्यात् ।

1195.

5774 **कात्यायन श्राद्धकल्प ।** *Katyayanı sraddha kalpa.*

By Hemadıı

Substance country made paper 10×4 inches Fol a 54 Lines 9 on a page Extent in slokas 1100 The last leaf has been newly restored Ap pearance old and discoloured Complete Character Nagara of the eight eenth century

Beginning —

यत् पादपङ्केरुहपाशुपूते
दत्तैर्गयामूर्द्धनि शक्तुपिण्डै ।
मुक्ति महापातकिनो लभन्ते
गदाधर त शरण प्रपद्ये ॥
प्रणेता शास्त्राणा सपदि सुहृदासन्नमयिता
क्रतूनामाहर्त्ता समरभुवि जेता क्षितिभ्रता ।
विनेता साधूनामभिलषितदाता गुणवता
मनीषी हेमाद्रिर्जयति जगतीभूषणमणि ॥
ऋणत्रयापाकरणातिरिक्तै मुदा निदानैरपि यस्य दानै ।
देवादयः प्रत्युत धारयन्ते चिन्तामनन्तामधमर्णताया ॥
स्वजत सतत दिगङ्गनाना
श्रवणाभोगविभूषण यश
चरित कथमस्य कथ्यते
जगती जङ्गमकल्पशाखिन ॥

निपित्य(?) पित्रान्यपिलास्मृतिभ्यः
श्रयानि कात्यायनसम्मतानि ।
निबध्यते श्राद्धविधिः क्रमेण
हेमाद्रिणा श्रीकरणाधिपेन ॥
यश्चकार चतुर्वर्गचिन्तामणिमनन्यधीः ।
हेमाद्रिसूरिणा तेन क्रियते श्राद्धपद्धतिः ॥

End — श्रुतिस्मृतिपुराणेभ्यो मया हेमाद्रिणोद्धृतम् ।
श्राद्धकल्पमिदं सम्यक् पितृणां तुष्टिकारकम् ॥

Colophon —

इति श्रीपण्डितहेमाद्रिविरचित श्राद्धकल्प समाप्तः ।

Post Colophon —

शुभं भूयात् ।

Then in a different hand —

इति हेमाद्रिश्राद्धकल्पपद्धति ।

1196

6130 **कात्यायनश्राद्धकारिका ।** *Kātyāyana śrāddha-kārikā*

Substance country made paper 11¾×5 inches Folia 5 Lines 11 on a page Extent in ślokas 160 Character modern Nāgara Appearance fresh Complete

Beginning —

कात्यायनो मुनीनाह यथाश्राद्ध तथा वदे ।
गयादौ श्राद्ध कुर्व्वीत सक्रान्त्यादौ विशेषतः ॥
काले वाऽपरपक्षे च चतुर्थ्यां उत्तरे च वा ।
सपाद्य + + + पूर्व्वेद्युश्च निमन्त्रयेत् ॥

Kārikā is based on the Śrāddha-Pariśiṣṭa of Katyāyana

Colophon —

इति श्राद्धकारिका समाप्ता ।

1197.

5970 श्राद्धदीपिका । *Śrāddha dīpikā*

By Yājnika Kāśī Dīkṣita, son of Sadāśiva Dīkṣita.

Substance country made paper 10¾×4 inches Folia 73 Leaf 72 is missing Lines 9 on a page Extent in ślokas 1460 Appearance discoloured Complete

Śrāddha ceremony, as performed by the followers of the White Yajurveda It is based on Kātyāyana Sūttra and the Karka Bhāṣya

See C S Vol II, No 126

Last Colophon —

इति श्राद्धदीपिकायां सपिण्डनान्दीश्राद्धप्रयोग ।

इति श्रीसदाशिवदीक्षितसुतकाशीदीक्षितकृता श्राद्धदीपिका समाप्त ।

1198.

6200 पार्व्वणश्राद्धप्रयोगः । *Pārvaṇa śrāddha prayoga*

Being an extract from Śrāddha Bhāskara

By Kāśī Dīksita, son of Sadāśiva Dīkṣita

Substance country made paper 8×4¾ inches Folia 29 Lines 10 on a page Character Nāgara of the early nineteenth century Appearance old and discoloured

Beginning —

श्रीगणेशाय नम ।

अथ पार्व्वणश्राद्धप्रयोग ।

तत्र यज्ञोपवीती विष्णुस्मरणपूर्व्वकं प्राणायामत्रयं कृत्वा प्राचीनावीती सङ्कल्पवाक्यमुच्चारयेदिति हेमाद्रि ।

27A, इति सदाशिवदीक्षितसुतकाशीदीक्षितकृते श्राद्धभास्करे पार्व्वणश्राद्धप्रयोग समाप्त ।

28A, इति श्राद्धभास्करप्रयोगपार्व्वणश्राद्धमकाण्ड समाप्त । अथ दर्भलक्षणमाह, अथ कूर्च्चलक्षणम्, श्राद्धम, 28B, अथ यजमान, अथ साद्ध्यनिर्णय, 29B, अथ वैश्वदेवभोजनविधि ।

1199.

6186 **कात्यायनसूत्रश्राद्धपद्धतिः ।** *Kātyāyana-sūtra śrāddha paddhati.*

Substance country made paper 11×5 inches. Folia . Lines 9 on a page. Extent in slokas 100. Character Nagara. Appearance new. Complete.

Beginning —

श्री गणेशाय नमः ।
सूर्य्यं साम्ब गुरुञ्चैव नत्वा त्रिपुरसुन्दरी ।
कात्यायनस्य सूत्रस्य क्रियते श्राद्धपद्धतिः ॥
सूत्रानुसारिणी ह्येषा बालबोधप्रबोधिनी ।
ज्ञातव्या शास्त्रविद्भिः सच्चैवेयं कृता तु या ॥

तत्रादौ सर्व्वप्रकृतिभूत दर्शश्राद्धमारभ्यते ।

Colophon —

इति सूत्रोक्तश्राद्धप्रयोगपद्धति ।

This *Paddhati* closely follows Kātyāyana Śraddha Pariśiṣṭa sūtra.

1200.

6230 **कातीयपार्व्वणश्राद्धसूत्रपरिशिष्टपद्धतिः ।**

Kātiya-pārvaṇa śraddha sūtra pariśiṣṭa paddhatiḥ

Substance country made paper 11×5 inches. Folia 6. Lines 10 on a page. Extent in slokas 300. Character modern Nagara. Date Samvat 1930. Appearance fresh. Complete.

Colophon —

इति परिशिष्टसूत्रेषु पार्व्वणश्राद्धसूत्रपद्धति समाप्ता ।

Post Colophon :—

शुभं भवतु। बालमुकुन्दस्येदम्। संवत् १९३० फाल्गुन कृ० १ चन्द्रे काश्यां लिखितम्।

Beginning :—

श्री अथातोऽपरपक्षादिषु पार्वणश्राद्धं व्याख्यास्यामः (Sūtra).

1201.

6207 श्राद्धपद्धतिः। *Śrāddha-paddhatiḥ.*

By Dhoṇḍhu Miśra, son of Prāṇadhara.

Substance, country-made paper 10½ × 5 inches Folia, 46 Lines, 12 on a page Extent in ślokas 2000 Character, Nāgara of the nineteenth century Appearance, fresh Complete Written in two different hands, the first writes up to 9A, the second continues to the end

Last Colophon :—

इति श्रीप्राणधरात्मज-श्रीढौंढूविरचितायां पद्धतौ यतिधर्मविधिः समाप्तः।

The Paddhati is for the followers of the White Yajurveda.

The maṅgalācaraṇa and the object of the work :—

कर्काकात्यायनकल्पतत्त्ववचो विचार्याचरणं सताञ्च।
यजुर्विदां श्राद्धविधिं व्यधत्त ढौंढूबुधो बोधविबोधनाय ॥
विविधाः पद्धतीर्बुद्ध्वा बह्वीः श्राद्धस्य पद्धतिम्।
माध्यन्दिनीयविधिना शोधयन्तु धिया बुधाः ॥

अथ पार्वणश्राद्धक्रमसूचनम्।

1202

5763 श्राद्धपद्धतिः। *Śrāddha-paddhatiḥ*

By Dhoṇḍhu (?) son of Prāṇadhara

Substance, country made paper 11 × 4½ inches Folia, 89 Lines, 8 per page Extent in ślokas 2100 Character, Nāgara Date, Saṃvat 1940 Appearance, mouse eaten Complete

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।
सकर्क्कात्यायनकल्पसूत्र-
वचो विचार्य्याचरणं सताञ्च ।
यजुर्विदां श्राद्धविधिं विधत्ते (तद्वत्त)
दोद्धं बुधोऽबोधविबोधनाय ॥
विविधाः पद्धतीर्बुद्धा वद्धा श्राद्धस्य पद्धति[ः]
माध्यंदिनीयविधिगं(?) प्रोधयन्तु धिया बुधा ॥

अथ पार्व्वणश्राद्धप्रयोगसूत्रं, etc , etc.

The author's name is variously spelt in different colophons

22B, इति श्रीमिश्रप्राणधरात्मजडौढ्विरचितायां सांवत्सरैकोद्दिष्टकर्त्तव्यता समाप्ता, 29B, इति मिश्रश्रीप्राणधरात्मजडौढूविरचितायश्रौचान्तर्गतक्रियासमाप्ता, 34A, इति मिश्रश्रीप्राणधरात्मजडौढविरचित एकादशाहान्तर्गतवृषोत्सर्गविधिः समाप्त, 36B, इति मिश्रश्रीप्राणधरात्मजश्रीडौढूविरचित एकादशाहश्राद्धविधि समाप्त, 44B, श्रीप्राणधरात्मजडौढविरचिता सपिण्डीकरणेतिकर्त्तव्यता समाप्ता, 52A, इति मिश्रश्रीडौढु विरचिता तीर्थश्राद्धेतिकर्त्तव्यता समाप्ता, 53A, इति मिश्रडौढूविरचितनित्यश्राद्धेतिकर्त्तव्यता समाप्ता, 89B, इति मिश्रश्रीप्राणधरात्मजडौढविरचिताया पद्धतौ धर्म्मविधिः ।

Post Colophon Statement :—

शुभमस्तु श्रीसवत् १९४० मौ० अ० कृष्ण ५ ।

1203.

6124 **श्राद्धान्धभास्कर ।** *Śrāddhāndhabhāskara*,

By Viṣṇu Śarmā Agnihotri, son of Yajña Datta, (a disciple of) Ānubhūti svarūpa.

Substance country made paper 10 × 4½ inches Folia, 30 Lines 14 on a page Extent in ślokas, 900 Character Nāgara Appearance, old Date, Samvat 1745 and Śaka 1610 Appearance, fresh Complete

A manual for the performance of Śrāddha, of the school of Mādhyandina, based on the Bhāṣya of Karka

Colophon —

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीमदनुभूतिस्वरूप दीक्षित-पश्चदत्तात्मजासिद्धोपाधिविष्णुशर्मविरचिते श्राद्धान्यभाष्ये प्रयोग-पद्धतिः।

Post Colophon Statement —

शुभं भूयात्। १७४५। १९१०। ज्येष्ठ सुदि १ प्रतिपदा रवौ लि: ए: नायमसिद्धसुतमोऽह्यातुर्वेदो वाराणसीस्थित उत्तर-प्रदेशे कसरौयामे लिखित। शुभ + + +

Then we have the following —

विश्वत्रये परमेश्वर।

मेषविकेपस्य विधाय परमोषो विराजते। ८५७।

इति श्रीसर्वशास्त्रविशारद—श्रीकाशीनाथकृतो लग्नचन्द्रिका सम्पूर्ण समाप्तम्। (?)

नीचस्थितो जन्मनि यो ग्रहः स्यात् तद्राशिना + + + +।

भवेत्त्रिकोणो यदि वा च केन्द्रे राजा भवेद्धार्मिकचक्रवर्ती॥

१७४५। ज्येष्ठ सु० १५ + + + + + १९१०। लि भट्ट नाथ।

The beginning of the work —

साध्यसाधनयोगेषु साधके च निजेच्छया।

अन्तर्यामितया तिष्ठन् फलदोऽस्तु सता हरिः॥ -

अथ पार्वणश्राद्धप्रयोग।

तत्र श्राद्धमिति निश्चित्य पूर्वेद्युर्वस्त्रच्छालनस्नानोपलेपन भूमिकरणं च विधाय द्विजान् निमन्त्रयीत।

End — इतिकर्त्तव्यतामन्त्रककर्कभाष्यानुसारिणी।

श्री माध्यंदिनशाखीयैर्द्रष्टा विष्णुनोद्धृता॥

श्राद्धरत्नानि चि मया श्राद्धरत्नमचोदधे ।
संगृह्यात्रामिनद्धानि रच्यतां हृदये सताम् ॥

See Ulwar Extract No 359, where the work is called — श्राद्धाङ्कभास्कर (?)

1203A

6194, **माघादिश्राद्धनिर्णयः** *Māghādi śrāddha nirṇayah.*

(कात्यायनीयः) ।

Substance, country-made paper 10×4½ inches Folia 24 Lines 7 per page Extent, in slokas 300 Character Nāgara of the nineteenth century Appearance fresh Complete

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः पितृभ्यो नम ।
ययोसुमरित्तिविवेकनिर्मलाः
समग्रनि श्रेयसमिद्धिहेतव ।
समस्तशास्त्रार्थ ससत्त्वबोधका
जयन्ति कात्यायनपादपांसव ॥
ये नाम केचिदिह न', etc , etc

The object of the work

केचिदज्ञानतो नष्टा केचिन्नष्टा प्रमादत. ।
केचिद् ज्ञानावलेपेन केचिन्नष्टैश्च नाशिता ॥
गतानुगतिको लोको न लोकस्तुल्यचिन्तका । (?)
बद्धो जनस्य मूर्खत्वात् हरित ताम्रभाजनम् ।
पितॄन प्रणम्य जनकान् तथा मातामहानपि ।
क्रियते सम्प्रयच्छित्यै माघादिश्राद्धनिर्णय ॥

The end of the work

निरीक्ष्य धर्मशास्त्राणि निबन्धाश्चापि नैकश. ।
उचित + + स्वाय माघादिश्राद्धनिर्णय ॥
चेत. प्रसन्नजनन विष्णुनामानन्दि सर्वरसयुक्तमिति प्रमम ।
शास्त्र खलु ... ...

Thus it ends abruptly

1204.

10308. पार्व्वणदर्भ(र्भ)वटुश्राद्धप्रयोग ।

Pārvaṇa-darbha-vaṭu-śrāddha-prayogaḥ.

According to the rules of Kātyāyana.

By Devabhadra, son of Balabhadra Pāṭhaka

Substance, country-made paper 8¼×4 inches Folia, 16 Lines, 8 on a page Extent in ślokas, 250 Character, Nāgara of the eighteenth century. Appearance, fresh Complete

Colophon :—

इति श्रीमत्पाठकबलभद्रात्मजदेवभद्रकृतपार्व्वणदर्भवटुश्राद्धप्रयोग सम्पूर्णं समाप्तम् ।

Post Col. :—

श्रीविष्णवे गदाधराय नमः ॥

Beginning :—

श्री गणेशाय नमः ॥

नत्वा गदाधरं पितॄन् कातीयसूत्रसम्मतः ।

वटुश्राद्धप्रयोगोऽयं तन्यते बालहितवे ॥

2A, श्राद्धपाकात् देवनैवेद्यं सर्वं दक्षिणामुखः पश्चसप्तनवभिरनियतैर्वा कुशैः देववत्सार्द्धद्विर्वेष्टनेन ॐकारेण कृतौ देवे कुशाग्रभागप्रमुखौ द्वौ वटू(टु) एवं पितृवत् कृतौ पित्र उदङ्मुखौ द्वौ प्रार्थना भवद्भिरस्मत्सपत्नीकपित्रादित्रयश्राद्धे ब्राह्मणकार्य्यमद्य सम्पाद्यं नः प्रसीदत सम्पादयिष्यामः ॥

1205.

5765. श्राद्धविधिः । *Śrāddha-vidhi.*

By Rāmāgnihotri

Substance, country made paper 12×5 inches Folia, 1 to 9 and 1 to 22, 31 in all Lines, 8, 9 on a page Extent in ślokas, 700 Character, Nāgara by a modern hand. Appearance, fresh

There is nothing to show that the work is complete in the present manuscript

In spite of two different paginations, there is no break in the matter

Beginning —

ॐ तं मुनिवरमभिवन्दे यस्य प्रसादप्रयोग्या ऋतुवरास्ताः ।
फलन्ति सततं याज्ञिकानां त्रिदिवोद्भवान्यनेकफलानि ॥
श्रीकात्यायनो नाम मुनिस्तपोनिधि—
स्तदन्वये वेदविशारदस्तु ।
अभूद्द्विजार्य्यो वल्लभदेवनामा ।
तदङ्गजो याज्ञिकचक्रपाणिः ॥ १ ॥
श्रीमान याज्ञिकचक्रपाणितनयो वेदान्तवित् श्रोत्रिय ।
श्रौतस्मार्त्तविधानदक्ष द्विजवर श्रीमाननेष्याभिध
तत्पुत्रः श्रुतिसागरैकतरणे दक्षः सुविद्वान शुचि
श्रीमान् शार्ङ्गधराभिधस्तु गिरिजानाथाङ्घ्रियुग्मे रत ॥
तत्पुत्रोऽप्यभवत् श्रुतिस्वचतुरो रामाभिधोत्रौ सदा
भूदेवाऽङ्घ्रिषु पूजनेषु सततं युक्तिकधी सर्व्वदा ।
कुर्व्वे श्राद्धविधिञ्च पार्व्वणविधिज्ञानार्थकाय्यामये
सूत्रस्योपरि सम्यगेषतिमिरध्वंसाय सूर्य्यो महान् ॥
श्रुतिसूत्रोदितं सर्व्वं वृष्टमेवात्र दर्शितं ।
नोक्तं किञ्चित् स्वमत्यातो याह्येय मत्कृतिर्बुधैः ॥
अतः प्रथमं प्रकृतित्वात् पार्व्वणश्राद्धं अभिधास्ये ॥

It follows the Kātyāyana sūtra

1206.

5877 वृषोत्सर्गप्रयोग । *Vṛsotsarga prayoga*

By Anantadeva, son of Vījaleva Bhaṭṭa

Substance country-made paper 9¾×4¼ inches Folia [illegible] Lines 7 on a page Extent in ślokas 3 8 Character Nāgarī Date Saṃvat 1893 Appearance fresh Complete

This belongs to the White Yajurveda

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ नीलवृषोत्सर्गः ।

तत्र वृषलक्षणम् ।

जीववत्साया पयस्विन्याः पुत्रं त्रिहायनं द्विहायनं एकहायन नीलं, बभ्रु, कपिलं, पिङ्गलं, कृष्णं लोहितं श्वेतं वैकवर्णं अनेक-वर्णं वा अव्यङ्गाङ्गं...... ।

Colophon :—

इति श्रीमद्विद्वन्मुकुटमणि-प्रथमशाखि-श्रीमन्नागदेवभट्टसूनुना अनन्तभट्टेन कृतो वृषोत्सर्गप्रयोगः ।

Post Colophon .—

संवत् १९८३ आषाढशुक्ल २ भृगुवासरे ।

1207.

6130 **अन्त्येष्टिपद्धति ।** *Antyeṣṭi-paddhati*

By Gadādhara Dikṣita

Substance, country made paper 9×7¼ inches Folia, 51 Lines, 8 on a page Extent in slokas, 1000 Character, Nagara Date, Samvat 1929 Appearance, fresh Complete

The work was written in Śaka 1709 ; for the Brāhmanas professing the Mādhyandina Śākhā

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । अविघ्नमस्तु ।

नत्वा गुरून् गणपतिं वासुदेवादिसम्मता ।

श्रीगदाधरधीरेण तन्यतेऽन्त्येष्टिपद्धतिः ॥

तत्रासन्नमरणं पित्रादिकं पुत्रास्तीर्थं नीत्वा प्रायश्चित्त कारयेत् ॥ (?)

End :— चिन्तामणिसुतो नाम्ना काशीवासी गदाधरः ।

अधत्त यत्नात्नालोक्य रुचिरामन्त्यपद्धतिम् ।

माध्यन्दिनीयशाखायामौर्द्धदैहिककर्मभिः ।

कात्यायनोक्तमार्गेण सन्ति पद्धतय शतम् ॥
तास्वन्त्यस्या विशेषोऽय पठितै सोऽवधार्यताम् ॥

Colophon —

इति श्रीचिन्तामणिसूनुना दीक्षितगदाधरेण रचितान्त्येष्टि-
पद्धतिर्म्मरणविधानानि च समाप्तानि ।

Date — ग्रहाभ्रऋषिभूसख्ये (१७०९) वत्सरे मासि फाल्गुने ।
गङ्गायामलिखद् ग्रामनगरस्थो गदाधर ॥

Post Col —

शिवनारायणसुतो नाम्ना काशीनिवासिनः ।
श्रावणे मासि सिते पक्षे पञ्चम्या भृगुवासरे ।
बालमुकुन्देन लिखितमन्त्येष्टिपद्धति शुभाम् ।
सवत् १९२८ ।

1208.

6203 **लक्षहोमपद्धति ।** *Lakṣa-homa paddhatiḥ*

By Kāśī Dīkṣita, son of Sadāśiva Dīkṣita

Substance country made paper 10 × 4½ inches Folia, 24 Lines 11 on a page Extent in ślokas, 900 The 8th and 9th leaves newly restored Character Nagara of the nineteenth century Appearance old and discoloured Complete

Colophon .—

इति लक्षहोमपद्धति समाप्ता ॥
इति श्रीयाज्ञिकसदाशिवदीक्षितसुतकाशीदीक्षितकृता लक्ष
होमपद्धतिः समाप्ता ॥
शुभमस्तु ॥

Beginning —

अथ लक्षहोमपद्धति ॥
तत्र तावन्नानादेवतोद्देशेन वक्ष्यमाणनानामन्त्रै सर्व्वपापक्षयार्थं
परमसुखप्राप्त्यर्थं क्रियमाणलक्ष ॥

3B, इति लक्षहोमविधिः अथ लक्षहोमप्रयोगः ।

4A, अमुककामो लक्षहोमेनाहं यक्ष्ये, इति संकल्प्य तदंगत्वेन गणेशपूजन-पुण्याहवाचन-मातृकापूजन-नांदीश्राद्धाचार्यवरणादीनि करिष्ये इति संकल्प्य गणेशं पूजयेत् ।

1209.

0221

Substance country made paper 12×5 inches Folia 6 Lines 8 on a page Character modern Nāgara Appearance fresh

It relates to the purifying rite for a child born under the evil star of Mūlā and follows the precept of Deva and Karka

Beginning :—

अथ मूलविधानपद्धति लिख्यते ।

तत्र प्रसवमूलनक्षत्रादद्वितीयमूलनक्षत्रे सभार्यः सपत्नीको यजमानः . . ..
मम जातस्य कुमारस्य कुमार्या वा मूलप्रथमचरणादिजनन-सूचितपित्रादिरिष्टशांतिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीतये सग्रहमखं मूल-विधानमहं करिष्ये ।

The last leaf (the 6th) is not connected with the 5th which breaks off abruptly; and it contains no leaf mark. It ends with the colophon —

इति श्रीगोपीनाथदीक्षितेन कामदेवज्ञात्यपद्धत्युक्तमूलविधान-कण्डिका संक्षिप्तसरणौ कृता ॥

Post Colophon —

भाद्र॰ तृतीया गुरुवासरे समाप्ति ॥ शांतिः ॥

The beginning quoted above does not appear to be the beginning of the Sarani, but probably of a part of Kāmadeva's work itself, which is entitled Karma pradipikā or Pāraskara-grhya sūttra-paddhati. See W. p 65

1210.

6222 (कात्यायनपरिशिष्टोक्त) मूलशान्तिप्रयोगः ।

Mūla-śānti prayoga.

Substance country made paper 12×5 inches Folia 10 Lines 10 on a page Extent in slokas 200 Character Nāgara Date Samvat 19 7 Appearance fresh Complete

Colophon —

इति कात्यायनपरिशिष्टोक्तमूलशान्तिप्रयोग समाप्त ।

Post Colophon —

शुभमस्तु मौ० कार्त्तिकवदि १२ वार शनि समत् १९३७ ।

Beginning —

श्री गणेशाय नम ।

अथ कात्यायनपरिशिष्टोक्तमूलशान्तिविधानम् । अथातो मूलजातस्य विधि व्याख्यास्यामो मूलाद्ये प्रथमे पितुर्नैष्टो द्वितीये मातु तृतीये धनधान्यस्य चतुर्थे कुलशोकावह । अथ पुण्यभागी स्यात् । मूलनक्षत्रे मूलविधान कुर्यात् ॥

End — सार्पदैवते एष एव विधि कात्यायनोक्त कृत । शान्तिर्भवति शान्तिर्भवतीति कर्मशेष समापयेत् ॥

1211

6224 विनायकशान्तिः । *Vināyaka śāntih*

(Madhyandina)

Substance country made paper 12×5 inches Folia 11 Lines 8 on a page Extent in slokas 180 Character Nagara Date Samvat 1918 Appearance fresh Complete

Colophon —

इति विनायकशान्तिप्रयोग ।

Post Colophon —

श्रीगजाननार्पितमस्तु उपरि कर्मणि निर्विघ्नमस्तु ॥

चरुहोममन्त्राः take up 12 lines after which we have the date —

संवत् १८१८ चैत्र कृष्ण ६ ।

The following is added by a later hand :—

स १८३७ आ० कृ० ८ बालमुकुन्दस्येदम् ।

Beginning —

श्री गणेशाय नमः ।

ॐ अथ सर्व्वकर्माङ्गभूत विनायकशान्तिविधानम् । तस्यानिष्ट-निवृत्तिफलकत्वेन काम्यत्वेऽपि ।

एव विनायकं पूज्य ग्रहांश्चैव विधानतः ।

कर्मणां फलमाप्नोतीति याज्ञवल्क्योक्तेन सर्व्वकर्माङ्गत्वोक्तेः ।

याज्ञवल्क्यः ।

विनायकः कर्मविघ्नसिद्ध्यर्थं विनियोजितः ।

गणानामाधिपत्ये च रुद्रेण ब्रह्मणा तथा ॥

इय शान्तिः पुण्यार्थं श्रीप्राप्त्यर्थं सर्व्वकामसिद्ध्यर्थं वा क्रियते ॥

1212.

6299. **कूपप्रतिष्ठाविधिः ।** *Kupa-pratistha-vidhih*

By Ganesa—as directed by Katyayana.

Substance, country made paper 7×5 inches Folia 5 Lines, 11 on a page Extent in slokas 40 Character modern Nagari Copied in Samvat 1946 Appearance, fresh Complete

Colophon :—

इति श्री [मालव—added by a recent hand] दीक्षित-गणेशसतकातीयोक्तश्चित्रकूपप्रतिष्ठाविधिः ।

Post Colophon :—

स १९४६ ।

Beginning —

श्री गणेशाय नमः ।

कात्यायनोक्ता कूपादिप्रतिष्ठा ।

तत्र मुहूर्ते भूम्यादिपूजनं कृत्वा कूपं खानयेत

सिद्धे कूपं शुभेऽह्नि प्रतिष्ठां कारयेत् ।

देशकालौ संकीर्त्य श्रीविष्णुप्रीतिकाम कूपारामोत्सर्गं करिष्ये ।

End — स्विष्टकृदादि उत्तरपूजां पूर्णाहुत्यन्तं समापयेत । ब्राह्मणभोजन सङ्कल्प । आचार्यादिदक्षिणां भूयसीं दक्षिणां दद्यात् । ततो विसर्जयेदिति ।

PRAYOGA WORKS COMMON TO ALL ŚĀKHĀS OF YAJURVEDA.

1215.

5108.

Substance, palm leaf 14×1½ inches Folia, 70 Lines, 4 on a page. Character, Uḍiyā of the early nineteenth century Appearance, discoloured

It begins thus:—

ॐ नमो यज्ञपुरुषाय ।

अथातो दर्शपूर्णमासादौ हविष्यादिष्वामं कृतो होता प्रागुदगाहवनीयादवस्थायाध्वर्युं पृच्छत्यध्वर्यो देवताश्चक्ष्वेति तासामानुपूर्व्यमुच्चैरुपांशु ताश्च यजमानस्य नक्षत्रनामगोत्रप्रवराणि देवतासङ्कीर्त्तनैः अग्निः अग्नीषोमौ अग्नीषोमौ इति पौर्णमासे ।

15B, इति दर्शपूर्णमासौ समाप्तौ, 22B, इति पशुहौत्रं समाप्तम् ।

अथ सप्तसंस्थो ज्योतिष्टोमाख्यः सोमयागो विधीयते ।

28A, अथातिथ्येष्टिः, 29B, अथोपसदः, 30B, इत्युपसदः, 31B, इति वाग्विसर्गः, अथाग्नीषोमप्रणयनम्; 33B, अथाग्नीषोमीयपश्वोर्विशेषो-दर्श्यते, 35A, अथाग्निषोमीयः समाप्तः, 53A, प्रातःसवनं समाप्तम्, 57A, अथ निष्कैवल्यम्, 59A, इति माध्यन्दिनसवनं मध्यमस्वरेण, अथ तृतीयसवनम्; 59B, इति स्विष्टकृद्याज्या, अथ प्रस्थितयाज्या; 70A, इत्यग्निष्टोमः, अत ऊर्द्ध्वं प्रशास्तः प्रसूतोतिश्रुत्वा प्रशास्ता सर्पतेति ब्रूयात् ।

The MS. breaks off abruptly.

1216.

6286. **दर्शपौर्णमासेष्टिप्रयोगः ।** *Darśapaurṇamāseṣṭi-prayogaḥ.*

Substance, country made paper 11×4¼ inches Folia, 31 Lines 8 on a page Extent in ślokas, 600 Character, Nāgarī Date, Samvat 1870 Appearance, old and discoloured Complete

No Colophon

Post Colophon —

सवत् १८७० नाम्ने पौषमासे शुक्लपक्षे षष्ठि भौमवासरे लिखित इद पुस्तक शुभमस्तु ॥

Beginning —

अथ दर्शपौर्णमासेष्टिप्रयोग ॥

आहवनीयदक्षिणाग्निरवरे पचभूसस्कारा । पौर्णमासेष्ट्यर्थं गार्हपत्यादाहवनीयमुद्धरामि इति सकल्प्य आहवनीयोद्धरण । पौर्ण० षे गार्हपत्याद्दक्षिणाग्निमाहरामीति दक्षिणाग्न । अग्न्या धानमध्वर्युर्यजमानो वा तत्र सट समिधो गृहीत्वा स्फा सव्याहृतो हुत्वा ॥ ॐ ममाग्ने वर्चो विहवेष्वस्तु वय त्वेंधानास्तन्व पुषेम मह्य नमता प्रदिशश्चतस्त्रस्त्वयाध्यक्षेण पृतना जयेम । इत्याहवनीय समिधमादधाति ।

1217

184 **चातुर्मास्य-प्रयोगः ।** *Cāturmāsya prayogaḥ*

For the manuscript see L 1332

5A, इति वैश्वदेवपर्व । 6B इति करम्भपात्रकरणम । 9B अथ अध्वर्यो पात्रासादन कथ्यते । 10A इति प्रतिप्रस्थातु पात्रासादनम् । 16B. अथ वरुणप्रघासेष्टि । 20A इति साकमेधीया । 23B अथ क्रौडनीया । 24A अथ क्रमप्राप्त महाहवि । 26A अथ पितृयज्ञ । 32A इति पितृयज्ञेष्टि । अथ त्रैयम्बका निरूप्यते । 35B इत्यैष्टिकचातुर्मास्यानि । 35B समाप्तमिति । अथ क्रमप्राप्ता मित्रविन्दा लिख्यन्ते ।

1218

420 **सोमप्रयोगः ।** *Soma prayogaḥ*

For the manuscript see L 1393

It commences from the appointment of the Ṛtviks in Agnistoma and Jyotistoma

The manuscript breaks off thus abruptly —

अध्वर्युं प्रतिभद्दयति । पूतभूतो विल इत्यादि । द्दोढचमसे ध्रुवायावकाश्र कुर्व्वन् चमसानुचय दशाभिः कलशो(?) ।

Leaf 22B इडामार्ज्जनान्ता सन्तिष्ठते ।

„ 28B प्रवर्ग्यसम्भरणम् ।

1219.

2973 **सोमतत्त्वविवेकवार्त्तिकम्** *Soma tattva-viveka-Varttikam*

Substance country made paper 9¼×5 inches Folia 3 Lines 16 to 19 on a page Extent in slokas 114 Character Nagari of the eighteenth century Appearance discoloured and worn out Complete

The text Soma-tattva of which this is a commentary in verse, is not known

It begins —

महेश्वरशिरोरत्न नमस्कृत्य सुधाकरम् ।
सोमतत्त्वविवेकार्थ श्लोकै सम्यक् प्रकाश्यते ॥
श्रूयतेऽध्वर्य्युवेदे [वेदे] हि सोमतत्त्वप्रकाशक ।
एष वो भरता राजा सोम इत्यादिको मनु ॥
अस्यार्थ कथ्यते स्पष्ट भरता कर्म्मठा मता ।
इहामुत्रफलार्थाना कर्म्मणा भरणात् सदा ॥
राजा फलप्रदाने र्नो रञ्जकत्वादय विदु ।
युष्मत्कृताना यज्ञाना यजश्च तमतो मखे ॥

It ends —

सोमतत्त्वविवेकस्य वार्त्तिकामृतमीरित ।
तत्त्वेन्दुश्लोकप्रमित तेन तुष्यतु विप्रराट् ।

So the work comprises 124 verses

Colophon —

इति सोमतत्त्वविवेकवार्त्तिक समाप्तम् ।

1220.

2076

Directions for keeping up the sacred fire during journeys and mourning.

Substance country made paper 8 × 4 inches [illegible] Lines [illegible] on a page Extent in šlokas 27 Character Nāgarī Date Saka 1715 Appearance, discoloured

It begins:—

अथ यजमाने प्रवसति आग्नयर्थयादिना कर्त्तव्यप्रयोगः ।

It ends in leaf 2A —

इति यजमाने प्रवसति अन्वारब्धेष्टिप्रयोग

Post Col —

शक १७१५ प्रमादिनाम् ज्येष्ठ वद ९

Then, there are directions given how the sacred fire is to be preserved during mourning

The latest authorities quoted are —

(i) Nirnayasindhu and (ii) *Dinakaroddyota*

1221

10779. दशकर्म्मपद्धतिः (यजुर्वेदीया)।

Daśakarma-paddhatiḥ (Yajuḥ)

A.

Substance palm leaf [illegible] inches [illegible] Lines 3 on a page. Character Bengali of the nineteenth century Appearance, old and worn-out

Beg. — अथ दशकर्म्मपद्धतिर्लिख्यते । तत्र विवाहदिवसे प्रातर्विहितस्नित-

नियमकर्म्मा, etc , etc

61A. इति वृद्धिश्राद्धपद्धति ।

B.

Substance etc the same as above [illegible]

Col. —इति यजुर्वेदिनां कुशण्डिका समाप्ता ।

One stray leaf marked 34

1222

10799P. यजुषामग्निस्थापनं । *Yajuṣāmagnisthāpanam.*

(*A Yajurvedi priest's manual for the consecration of fire*)

Substance country made yellow paper 12×4½ inches Folia — Lines, 10, 11 on a page Character modern Bengali Appearance fresh

Beginning —

अथ यजुषामग्निस्थापन । कुण्डलस्य स्थाण्डिलस्य वा पश्चिमदिश्युपविश्य गोमयेनोपलिप्य स्फ्येन कुशेन प्रादेशप्रमाणा रेखात्रय प्रागग्रमुत्तरोत्तरक्रमेण कृत्वाङ्गुष्ठानामिकाभ्या तत्रोत्कीर्णमृत्तिका क्रमेणोत् + ऐशान्यां दिशि प्रक्षिप्य जलेनाभ्युक्ष्य ज्वालदक्षिणे कास्यपात्रस्याग्नेर्जलदिन्धन गृहीत्वा । ॐ क्रव्यादमग्नि प्रहिणोमि दूर, etc , etc

1223.

6662. यजुर्वेदीय-वह्निस्थापनपद्धतिः *Yajurvedīya Vahnisthāpana-paddhatiḥ*

Substance country made paper 10½×4 inches Folia 4 Lines 7 on a page Extent in slokas 100 Character Bengali in a very modern hand Appearance fresh Complete

It begins :—

अथ यजुर्वेदिनामग्निस्थापनम । तत्र क्रम । हस्तप्रमाणं स्थण्डिल कृत्वा, etc etc

1224.

9856. उपवीतपद्धतिः । *Upavīta paddhatiḥ*

Substance country made paper 11×6 inches Folia 15 Lines 8 in a page Extent in slokas 240 Character Nagara Appearance tolerable Complete

On the investiture of a Yajurvedi Brāhmaṇa boy, with holy thread

1225.

2172 ब्रह्मयज्ञप्रयोगः *and* तर्पणप्रयोगः । *Brahma yajna-prayogah*

Substance, country paper. 9 × 4 inches. Pages, 3. Lines, 13-14 on a page. Extent in ślokas, 30. Character, Nāgarī. Appearance, discoloured. Complete.

(1) Brahmayajnaprayoga—Sacred texts for daily recitation of a Yajurvedi Brahman.

अथ ब्रह्मयज्ञप्रयोग,

कर्त्ता उदिते सूर्ये प्रातर्होमोत्तर यद्वतप्रातराश ग्रामात प्राच्यामुदीच्या मैशान्या वा दिशि यावति देशे ग्रामच्छदींषि गरहच्छदींषि वा न दृश्यन्ते तावति दूरे नदीतीरे देवखातादितीर्थेऽन्यस्मिन्नपि शुद्धे देशे वा गत्वा हस्तौ पादौ प्रक्षाल्य आचम्य प्रदक्षिणमावर्त्य यज्ञोपवीती भूत्वा जल नमस्कृत्य प्रयत प्राङ्मुख उपविश्याचम्य प्राणानायम्य अप उपस्पृश्य देशकालौ सकीर्त्य श्रीपरमेश्वर प्रीत्यर्थ ब्रह्मयज्ञेन यक्ष्ये इति सकल्प्य हस्तौ जलेन प्रक्षाल्य त्रिराचम्योदकेनाङ्गुष्ठमूलेन द्विरोष्ठौ समृज्य आर्द्राङ्गुलिभिरोष्ठौ सकृदुपस्पृश्य दक्षिणहस्तेन सव्य पाणि पाद च प्रोक्ष्य

इषेत्वेति काण्डप्रपाठकमात्र मनुवाकमात्र वा मनसा यथाशक्त्यधीय प्रणवात निधाय नमो ब्रह्मण इति परिधानीयमृच त्रि पठित्वा प्रणवमुच्चरेत

, ततो गृहमागत्य मुष्टि-

मात्रमन्नमपि कस्मैचिद् ब्राह्मणाय दक्षिणा दद्यात् ।

2A, इति ब्रह्मयज्ञप्रयोग ।

Then follows Tarpana-prayoga —

एव दीया ब्रह्मयज्ञ विधाय देवर्षिपितृतर्पणम् । अकृतब्रह्मयज्ञस्तु मध्याह्न-सन्ध्योत्तर ब्रह्मयज्ञ कृत्वा तर्पण कुर्यात् । तद्यथा । शुचौ देशे प्राङ्मुख उपविश्य देशकालौ सकीर्त्य देवर्षिपितृप्रीत्यर्थ तर्पण करिष्य इति सकल्प्य शुचौ देशे प्रागग्रान् दर्भानास्तीर्य ताम्रपात्रमक्षतसयुक्त जलेन पूरयित्वा अञ्जलौ प्रागग्रान दर्भान गृहीत्वा यज्ञोपवीती देवतीर्थेन आस्तृतेषु प्रागग्रेषु कुशेषु अग्रभागे अथ व्रीहि-तण्डुलसयुक्तेन जलेन एकैकाञ्जलि देवेभ्यो दद्यात् ॥ ताम्रादिभाजनान्तरे जले वा तर्पयेत् ।

1226.

10231.

One leaf only (9×2½ inches) with 8 lines written on one side only.

Beg.:— अथ यजुर्वेदिशाखानां शाकल्यवैश्वदेवो लिख्यते ।

आचमनं । प्राणायाम । ॐ अत्राद्य मासे पक्षे तिथौ वासरे

मम गृहे पञ्चशूनादोषनिराकरणार्थं शाकल्यवैश्वदेवमहं करिष्ये ।

ॐ परिसमुह्य वारत्रयं ॐ उपलिप्य ३ ।, etc., etc

1227.

207. सन्ध्यापद्धतिः (यजुर्व्वेदीया) । *Sandhyā-paddhatih*

For the MS see L 472.

It is a MS with 3 leaves with 7 lines on a page

1228.

3923 यजुर्वेदि ग्रहयज्ञपद्धतिः । *Graha yajña paddhatih*

Substance, country made paper 16×3½ inches Folia, 20 Lines, 6 on a page Extent in slokas, 400 Character, Bengali Date, Śaka 1725 Appearance, old and discoloured Complete

16B. *Colophon* —

इति कपिलपञ्चरात्रोक्तरुद्रवशिष्ठदर्शितसमन्त्राग्निस्थापनपूर्व्वक-यजुर्वेदीयग्रहयज्ञपद्धतिः समाप्ता ।

Then comes Agnisthāpana.

It begins:—

अथ रुद्रवशिष्ठप्रणीतकपिलपञ्चरात्रोक्तसमन्त्रकाग्निस्थापनसहित-ग्रहयज्ञपद्धतिर्लिख्यते ॥

तत्र ग्रहदौस्थराधिपप्रबलशत्रुदु मद्दरोगादिनिमित्त-निरव-काशप्राप्तिक मलमासादिसमयाशुद्धावपि कार्य्य । स्त्रीपुत्रादि-रूपकाम्यसावकाशकर्म्मणि मलमासादितरः शुद्धकालोऽपेक्षित ।

In 17A begins Agnisthāpana —

अथ कपिलमघराचोक्तयजुर्वेदिग्रह्यप्रचार्यमेतद्विधानात समस्तकाग्निस्थाप नम् ।

तत्र प्रथम प्रागुदकप्रवदेशे हस्तमात्र चतुरस्र, etc., etc

Colophon —

इति कपिलमघराचोक्तहृदग्निप्रणीतसमस्तयजुर्वेदिग्रह्यग्निस्थापनविधि समाप्त ।

Post Colophon —

लिखित श्रीरामजीवनदेवशर्म्मणा आत्मन पाठार्थम ।

शकाब्दा १७२५ ॥ १० । ५ । २८ ।

1229

6234 वृषोत्सर्गः (यजुःशाखीयः) । *Vrṣotsargaḥ*

Substance country made paper 12×4 inches Folia Lines 9 on a page Character modern Nagara Appearance fresh Complete

Colophon —

यजु शाखीयवृषोत्सर्गकर्म्म ।

Post Col —

लिखित यागेश्वरमिश्रेण । वृषोत्सर्गान्ते आद्यश्राद्ध कृत्वा ।

श्री महालक्ष्मै नम स्वाहा ॥

It begins in 2A (first line)

श्रीगणेशाय नम ।

अथैतद्ग्राह्यकृत्यम् ।

चतुर्णामपि वर्णानामाद्यमेकादशेऽहनि ।

कर्त्तव्यात कालिकी शुद्धिरशुद्ध पुनरेव स ।

The foregoing portion contains anustup slokas marked 18–16 and one (17th) unmarked on the subject of funeral

After making gifts of bedding, shoes umbrellas and other things *Vrṣotsarga* itself begins in 5A

1230.

5085. **आभ्युदयिकश्राद्धम् ।** *Ābhyudayika-śrāddha.*

Substance, foolscap paper 14¼ × 3¼ inches. Folia, 6. Lines, 13, 14 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Bengali. Date B.S. 1290. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

अथ यजुर्वेदिनामाभ्युदयिकश्राद्धम् । स्वस्ति वाच्य ... ...
सङ्कल्पं कुर्य्यात् ।

Colophon :—

इत्याभ्युदयिकं श्राद्धं समाप्तम् ।

Post Colophon Statement :—

इति सन १२९० साल तारिख १० इ भाद्र ।

1231.

5152. **यजुर्वेदीयाभ्युदयिकप्रयोगः ।** *Ābhyudayika-prayoga*

By Rāma Datta

Substance, country-made paper 14¼ × 3¼ inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Bengali of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

नमो गणेशाय ।
सन्धिविग्रहमन्त्रीन्द्रदेवादित्यसमुद्भवः ।
भूमिपालशिरोरत्नरञ्जिताङ्घ्रिसरोरुहः ॥
सन्धिविग्रहिकः श्रीमदीश्वरसहोदरः ॥
महामह[त्त]क (?) श्रीमान् विराजति गणेश्वरः ॥
श्रीमता रामदत्तेन मन्त्रिणा तस्य सूनुना ।
पद्धतिः क्रियते धर्म्मावाप्त्य[ ]वाजपेयिना(?) ॥

Colophon :—

इति यजुर्विदामाभ्युदयिकप्रयोगः ।

1232.

6131. नारायणबलिप्रयोगः (यजुर्वेदोक्तः) । *Nārāyaṇa-bali-prayoga.*

Substance country made paper 12×5 inches Folia, 1[illegible] Lines [illegible] on a page Extent in ślokas, 700 Character Nāgara of the nineteenth century Appearance, old and discoloured Complete

Beginning

अथ यजुर्वेदोक्तनारायणबलिर्लिख्यते । तत्रादौ आर्तविधिना

ज्ञात्वा तस्य कार्तीयप्रयोगः ।

Colophon :—

इति श्रीगदाधरदीक्षितात्मजेश्वरात्मजतयविश्वनाथकृतबोधा-

यनसार्वज्ञाद्यनुसारी समस्तकनारायणबलिप्रयोगः समाप्तः ।

1233.

227 वास्तुहोमः । *Vāstu-homa*

For the manuscript see L 439

1234.

7862. होमविधि । *Homa-vidhi*

By Mādhava

Substance country made paper [illegible]×4 inches Folia 2[illegible] Lines 10 on a page Extent in ślokas 280 Character Nāgara Dated Saṃvat 1874 Appearance discoloured Complete

A manual of Homa for Yajurvedins

Colophon —

इति श्रीहोमविधि समाप्त ।

Post Col —

शुभमस्तु संवत् १८७४ शाके १७३९ श्रावणमासे कृष्णपक्षे तिथौ

एकादश्यां ११ शुक्रवासरे लिखितं नंदनउपाध्यायस्थाने नगातटे ।

Beginning :—

श्री गणेशाय नमः ।

यामर्चन्त्यनिशं सुरासुरगणा ध्यायन्ति या योगिनो
व्यक्ताव्यक्तगिरस्तुवन्ति सततं या केशवेशादयः ।
या ज्ञात्वा मुनयो व्रजन्ति परमं स्थानं माम(?) सेवितं
ता विद्वज्जनवन्दिता भगवती भक्त्याहमीशा भजे ॥

The object of the work

श्री रूपनारायणनारदादिभिः
कृतं विचित्रं बहुशास्त्रविस्तरं ।
विलोक्य सम्यक् शुभदं सुशान्तिकं
व्यधात् समस्तादिह माधवो बुधः ॥

It goes on :—

सुस्नातः प्राङ्मुखो भूत्वा यजमानः कृताह्निकः ।
आहूय ब्राह्मणान् ब्रूयात् प्रतिज्ञा विधिवत्तथा ॥

1235.

711 साम-वेद-संहिता।

Substance country made paper Folia Chanda Arcika in leaves 1 24 to 43 and Uttararcika complete in leaves from 1 to 74 Lines 7 on a page Extent in slokas 1316 Character Nagara Date Sam 1856 Appearance tolerable Generally correct Complete Repaired in places with transparent paper

The colophon of the Chanda arcika

इति छन्दसी आर्चिक समाप्त। सवत् १८५६।

The colophon of the Uttarārcika

उत्तरग्रन्थ सम्पूर्णमिति। १८५६ वर्षे आश्विन सुदि २५ रौखजी ब्राह्मण स्वय हस्ते लिखितमिद पुस्तक। श्रीरामजी। यावृग्र पुस्तक।, etc

Often printed

The text appears to belong to the Kauthuma recension, published by Satyavrata Sāmasrami

1236

8075 सामवेद (उत्तरार्चिक)। Uttararcika

Substance country made paper 10×4½ inches Folia 87 Lines 7 on a page Character Nagara Date Sam 1638 Appearance discoloured Complete

Last Colophon –

इति नवम प्रपाठक। इति उत्तरसंहिता समाप्ता।

Post Colophon –

सवत १६३८ कार्त्तिककृष्णपक्षे प्रतिपदायां तिथौ सौम्यवासरे लि॰ मोढ़ज्ञातीय चातुर्वेदीय लि॰ धनेश्वर-सुत अमरेश्वर-सुत देवेश्वरेण लिखित वाराणसीवास्तव्य। श्री गङ्गाविश्वेश्वर पदाब्जे।

1237.

557. पवमानः । *Pavamāna*

For the manuscript see L. 1440.

This contains the mantras of the Uttarārcika from the beginning to the end of the Pañcama prapāṭhaka and the three first Ṛks of the Ṣaṣṭha prapāṭhaka.

The Pāvamāna apparently comes to an end in leaf 33. The 34th is a stray leaf. The page mark is in a different hand

It begins :—

स्वावामानि प्रेषे भगायर्त्तम्रतवादिभ्यो नमः(?) ।

And it ends as in L 1440

1238

8087A सामवेदः । *Sāma-vedaḥ.*

(*The first two prapāṭhakas only*).

Substance, country made paper 8×4½ inches Folia, 22 Lines, 8 on a page Character, Nagara of the eighteenth century Appearance, old and discoloured Remarkably correct

1239.

8087B *The Same.*

Substance country made paper 8½×5 inches Folia, 21 Lines, 7 on a page Character, Nagara of the nineteenth century Appearance, discoloured

1240

1293 पदपाठः (सामवेदः) । *Padapāṭhaḥ* (*Sāma-Vedaḥ*)

Substance, country made paper Folia in all 248 The MS contains 5 parts with separate paginations and written in different hands First part contains 11 leaves, second part, 95, third part 66, fourth part 7, fifth part, 94, of which 11-12 40 51, are missing Appearance old Date Sam 1656, (first part) Sam 1668 (fourth part) Sam 1634, (fifth part) Generally correct Complete

The first part of this codex contains 14 Stobha padapātha

The second and the third part are the same, each of them contains the Sāmārcas of Chanda Ārcika with padapātha

The fourth part contains Āranya pada-pātha including Mahanāmnī ṛcas which are considered to be the part of the Āranya Sāmans

The fifth part contains the Uttarārcika pada pātha complete in nine prapāthakas

N B—(It is curious to notice that in Satya vrata Sāmaśramī's edition of Sāma Veda (B 1), the Uttarārcika begins with the fourth prapātha of the codex This MS therefore, contains 3 prapāthās more It is also to be noticed that Satya-vrata Sāmaśramī has missed the point where to begin the Uttarārcika—omitting 1—3 prapāthakas and in his edition he has failed to account for his beginning of this Ārcika)

1241.

2662 **वेयगानम्** *or* **ग्रामगेयगानम्** *or* **प्राकृतगानम् ।**

Veyagāna

Substance country made paper 10½×4 inches Folia 217 Lines, 6 on a page Extent in ślokas 1700 Character Nāgarī Date Saṃvat 1748 Appearance discoloured Complete in 17 Prapāṭhakas

Colophon :—

इति वेयगान समाप्तम् ।

Post Col —

सवत् १७४८ समये चैत्रमासे कृष्णपक्षे सप्तमे भौमिवासरे लिखितमिदं वेयपुस्तकं त्रिपाठिश्रीदेवस्य स्वार्थं परार्थं च ।

See W. pp 66 and 67 and I O Catal. Nos. 107 to 109

It begins —

१ ४ ५ २ २२
ऊमायि। आयाद्दी ३ वोयि तेया २ यि। तोये २ यि।
१ २२ १ २ २२ १ २
ग्यानोइ। व्यदतो या २ यि। ना यि द्दोता सा २३ सा २
१ ५ २ ४
यि वा २३४ व्रत द्दोवा। द्दौ २३४ म ॥ १ ॥

It ends —

अयामिवात्तु द्दोवा। द्दो द्दो ५ इ भा ग्ध स्त्रधा ५ वया सुता। अव्यावारायि। भि पवता २३ इम इ मदितमा। कौडन्तूर्म्मिरपो वा ३ तु २३४ वा। व्या ५ इ वोडद्दायि ॥ ३५ दग्रति।

Col — इति सप्तदश प्रपाठक।

Printed in Bibl Ind in Vols I to III

1242

2663 **वेयगानम्।** *Veyagana*

Substance country made paper 9½×4 inches Folia 207 of which 40th is missing and the first leaf is restored Lines 6 on a page Character Nagara Date Samvat 1711 Appearance discoloured and brittle Complete

Colophon —

इति वेयगान समाप्तम्।

Post Col —

इति सवत् १७११ वरषे भाद्रपदमासे शुक्लपक्षे चतुर्थी रवौ यादृश पुस्तकमित्यादि॥ यदि शुद्धमित्यादि।

1243

2664 *The Same*

Substance country made paper 10×5½ inches Folia 230 Lines 8 on a page Character Nagara Date Samvat 1808 Appearance worn out and discoloured Complete

Col. — इति वेयगान समाप्तम् ।

Post Col —

संख्या ११६७ एवं सक्ति संवत् १८०८ वर्षे आषाढ़मासे सुदि ४ चतुर्थी गुरुवासरे पूर्व्वाह्ने सरखेजग्रामे मोढज्ञाति त्रवाडी ७० पुरुषोत्तमसुत धनेश्वर अयेह श्रीवाराणसीस्थाने विश्वेश्वरसन्निधौ लिखापितं स्वपठनार्थं वा परोपकारार्थम् ।

1244.

3303 उह्यगानम् । *Uhyagana*

Substance country made paper 10 × 4½ inches Folia (13 counting) 84 Lines 6 on a page Character Nagara Date Samvat 1681 Appearance discoloured and worn out Complete

Colophon —

इत्यूह्यगाने षष्टम [षष्ठ] प्रपाठक + + + + तु ।
कल्याणमस्तु ॥ छ ॥ श्री ॥

Post Colophon

संवत् १६८१ वर्षे फाल्गुन वदि १३ + + + + लेख
काश्यां क्र० मोढज्ञातीय-चातुर्वेदित्रिपाठिदामोदरसुतगङ्गाधरेण
+ + + + रोपकारार्थं वा ॥ शुभं भवतु ॥ श्री ॥ श्री ॥
श्री ॥ श्री ॥ श्री ॥ श्री छ ॥ छ ॥

It begins thus —

२ २ २ १ १ २१ २ २ २
आभिलाषूर नो नुम + + ॥ आदुग्धा इव धेनव इशान

१ २
मस्य जगत ॥ सुवाच ३ ईशाम् । आइ + + + + मो २३

४ १ २
इदा ३ । मू स्थू २३४ या ॥ इत्यादि ।

1245.

7829 **सामवेदारण्यविवरणं ।** *Sāma-vedāraṇya-vivaraṇam*

By Śobhākara Bhatta

Substance country made paper 11 × 5 inches Folia, 8 Lines 15 on a page Character Nāgara of the eighteenth century Appearance old and discoloured Incomplete at the end

Beginning —

ॐ नम सामवेदाय ॥

वेदाख्यगानव्याख्यान सम्यगेतत् कृत मया ।

आरण्यगानव्याख्यान तथेदाथ विभाव्यते ॥

यथा ॥ वैरूप प्रजापतिरुद्रस ॥ व्याज प्रथम । क्ष्वा स्वरदीपप्रा द्वितीय ।, etc , etc

3A, इति भट्टशोभाकरकृतारण्यविवरणे प्रथम प्रपाठक, 6A, ॰द्वितीय प्रपाठक , 8A, ॰तृतीय प्रपाठक ।

1246.

8906 **आरण्यकविवरणं ।** *Araṇyaka-vivaraṇa*

By Bhatta Śobhākara

Substance country made paper $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches Folia 22 Lines 11 12 on a page Extent in ślokas, 880 Character Nagara Date Saṃvat 1825 Appearance fresh Complete

It begins thus —

वेदाख्यगानव्याख्यान सम्यगेतत् कृत मया

आरण्यगानव्याख्यान तथैवाथ विभाव्यते ॥

3A इति भट्टशोभाकरात्मज[कृते] आरण्यकविवरणे प्रथम प्रपाठक ।

6A ॰द्वितीय प्रपाठक ।

8B ॰तृतीय प्रपाठक ।

12A. ॰चतुर्थ॰ प्रपाठक ।

17A ॰पञ्चम प्रपाठक ।

The last Col —

आरण्यकविरस्मे षष्ठ प्रपाठक । समाप्त ॥ सवत् १८२५ मार्गशीर्षे शुक्ले नवम्या लिखितमिद पुस्तक लेखकपाठकयो शुभ भूयात् ॥

1247.

5597 **सामवेदमन्त्राः ।** *Sama-veda mantrah*

Substance palm leaf 17 × 1½ inches Folia 130 Lines 4 on a page Character Udiya about 300 years old Appearance old and soiled

Beginning —

नम सामवेदाय ।

आमद्यौयव उचा ३ थइक्रा ३ तमन्धसा य सु दिवाइसाद्भू ८ कुमियाददाईक उय ग्रर्मासो मझाईश्रवाऊक । वाग । सन आईन्द्रा ३ य ययवाइमघु । वहणाया ८ कु मघद्भिया क । + + + + वाइतृत्रै खराइश्रवाऊक । वाग । य ३ ना ३ वाईखा ३ निसर्थ्यं आपमु घ्नानाइमा ८ कु । नुघायाक । सिया ३ सन्ता दो । वनामद्याउक । वाग । स्तौ ३ से ५ नौ । न १ । पुनारोहव एना ३ नसो ३ माघा + + + + आपो ३ वसा नो ४ धर्षस्या ३ रतधा ३ यो ३ निनिम्नतश्च साईदसाईक ओद्दाउवाक ।

6A, अर्द्धप्रपाठक , 11A, प्रथमप्रपाठक , 15B, अर्द्धप्रपाठक , 22B, द्वितीयप्रपाठक , 34B, तृतीयप्रपाठक , 45B, चतुर्थप्रपाठक , 56A, पञ्चम प्रपाठक , 67B, षष्ठ प्रपाठक , 78A, सप्तमप्रपाठक , 87B, अष्टम-प्रपाठक , 99A, नवमप्रपाठक । द्वितीयमर्ध्वम् (?) 108A, दशमप्रपाठक , 117B, एकादशप्रपाठक , 129B, द्वादशप्रपाठक ।

End — गच्छसे ३ दाई क । वमा ३ दाश ३ गे । घा ओ । उ । क्रतुरिन्दु ४ दु औ ३ मैई । विचात्ताया ग्नोमि ५ दु । ठाथो १ ।

The date of the copying of the manuscript

धीरश्रीमुकुन्ददेवमहाराजाङ्कर विजयसुभराज्ये समस्त ५ चाङ्ग माघ शुक्ल-प्रतिपद्दिवादे दामोदरपुरग्रामनमहाजनगोविन्दनन्देन लिखितमिदं पुस्तक समाप्तम् आत्मपठनार्थं ।

अमपष्ठेत्यादि ।

This seems to be the gāna of another Sākhā

1248.

7870. भारण्डसाम । *Bhāranda Sāma*

Substance, country-made paper 7¼×3¼ inches Folia, 2 Lines, 6 on a page Character, modern Nagara Appearance, fresh

Beginning:—

ॐ हरिः ॥

१ २ २ १८ १
उदयाम् । तमसस्परी २ । ज्योतिः पश्यन्त उत्तरारम् । ख

२ १ २
पश्यन्त उत्तरा रम् । देवं न्दे वृत्रा सू २२४ रौम् । व गन्म

१८ २ २ १११
ज्योतिरुत्तमा २३४५ म् ।, etc, etc.

२र १ र र२ १र २ १ २ १ १ १र१र २७८३ १११

End:— ए । वातो स्वस्नगानिपुर यद्यमः पितरोभारखार । ई २३४५ ॥

Col.:— इति भारंड साम ॥

Post Col..—

यथा प्रतिलिखितम् ॥ सागरग्रामे ।

Printed in Ūsa among the Saptadasa mahā sāmāni, its number being 16th. Also printed as the 2nd appendix to Sāma-veda samhitā, Bibl Ind.

1249.

3499.

Substance, country-made paper 7¾×3¼ inches Folia, 4 Lines, 6 on a page Extent in slokas, 32 Character Nagara of the nineteenth century Appearance, worn off

It contains (1) the Bhāranda saman, (2) Jyestha sāman, (3) and the Mahavaisvanara sāman

1250

2125 **वैश्वानरसाम ।** *Vaisvānara sāman*

Substance foolscap paper 7¾×3 inches Folia 2 Lines 8 on a page Extent in slokas 18 Character Nagara of the eteenth century Appearance fresh Complete

It begins —

कायमान इति वैश्वानरव्रत । ऋषि वैश्वानर । बृहतीछन्द
धर्म्मो देवता ॐ ३१ म् ॐ ३१ म ॐ ३१ म् । आयू आयू
आयू । ज्योतो । ज्योतो । ज्योतो । ज्योतो वा ज्यो तो
वा । ज्यो तो वा । ज्यो तो वाहायि । ज्यो तो वाहायि ।
ज्यो तो वा ३ हाउ वा ।

It ends —

वैश्वानरसाम समाप्त ।

1251

2086 **महावैश्वानर साम ।** *Mahāvaisvānara sāman*

Substance foolscap paper 8×3½ inches Folia ... Character Nagra

It begins —

प्रश्नेता चन्द्रमानान्तर अन्यान्यपि धर्म्मलिङ्गानि सामानि
सक्त गायत । कायमान इति वैश्वानर । वैश्वानर ऋषि बृहती
छन्द धर्म्मो देवता । उ ३१ म ३ । उ यू ३ । ज्योतिः ३ ।
ज्योतो वा ३ । ज्योतो वाहा यि २ ।

Colophon —

इति महावैश्वानर साम ।

1252.

2630 **प्रस्तोतुः सामानि ।** *Prastotuḥ Sāmāni.*

Substance country-made paper $9\frac{1}{4}\times3\frac{1}{4}$ inches Folia, 11. Lines, 7 on a page Extent in slokas, 110 Character Nagara of the eighteenth century Appearance, discoloured *Complete*

Colophon:—

इति प्रस्तोतुः सामानि ॥

On the obverse of the last leaf.

In red ink :—

प्रस्तोता इदं पुस्तकं प्रभु मदन गरकरेण लिखितम् ।

In black ink .—

इदं पुस्तकं साभिव्यदनाम-गंगारामभट्टात्मज-गणेशभट्टस्य प्रस्तोता ॥

It contains 34 Sāmans accented for chanting by the Prastotā priest.

The first Sāman :—

५ २ २०११ ३ ५ ३ २ १ २
त्वमुंमु । वाजि । ना २न्५ ॥ देव जुंता २३४ मु । सा घो वा न ता । बू ता इ
२ २४ ५ २ ३ ५ २ २३५ २१
रं ष्ट रथा ना । च रिष्ट ना २३४ यिमा । एतना २४३ जमासुं । स्वस्त । ऋायि
२ ३२ २४
तार्क्ष्यं मौहा २४३ । ह्व ३ वा ५ यिमा ६५६ ॥ १ ॥

Based on the first Ṛk of the 5th Daśati, of the 4th prapāṭhaka of the Chanda Ārcika

The last Sāman is based on the first Ṛk of the second half of the 4th prapāṭhaka of the Chanda Ārcika

Counting from the beginning the first Sāman is based on Chanda 332 and the last on Chanda 342

1253.

2116. *These Same here called Pari-samani.*

Substance country made paper 9×3 inches Folia, 13 Lines, 8 on a page Extent in ślokas, 150 Character, Nagara Date, 1775 Appearance fresh Prose Complete

Col — इति प्रस्तोतु परिमामानि(म) समाप्तानि ।

Post Col —

शुभ भवतु श्रीराम । सवत् १७७५ आषाढशुद्ध १० रविवासरे मच्छोपनामक दिवाकरेण लिखित ।

For the work see I O Catal 123 Part I In this work there are no directions only a number of Sama chants are given

It begins वमूषु 26 after 4 Samans पवर्ग्य सामानि There are altogether 84 Samans given in this manuscript with accents and figures

1254

2115 **अग्निष्टोमसाम ।** *Agnistoma-sama*

Substance country made paper 5×3 inches Folia 15 Lines 7 a page Extent in slokas 98 Character Nagari Date Samvat 1775 Appearance discoloured Prose Complete

Col — अग्निष्टोम साम समाप्तम ।

Post Col —

सवत् १७७५ मार्गशीर्ष शुद्ध ८ सोमवासरे लिखित मच्छोपनामक दिवाकरभट्टस्य पुस्तक ।

Printed in the Usa Vol II Sama-srami collects only those Samans used in Agnistoma which are not to be found in the regular works on ganas But the present MS is complete It contains Samans inside and outside the ganas

For the work see I O Catal 119

Though that work begins —

ज्योतिष्टोमे स्ततन्त्रे त्रिसस्थे विश्वरूपागानमुच्यते

The first गान of that work युंक्ष्वा० agrees with the present manuscript This manuscript is accented and figured throughout

1256.

2119 *The Same here called* ०उद्गाथः ।

Substance country made paper 8¼×3¼ inches Folia 6 Lines 10 on a page Extent in slokas 150 Character Nagara of sixteenth century Appearance discoloured fragile very old Prose Complete

Col — इति अग्निष्टोम उद्गात्र समाप्त ।

It begins —

पुने वाच, etc, and it contains as the other work, वहिष्पवमान Samans, आमहीयव रौरव यौधाजय माध्यन्दिन- पवमान वामदेव्य नौधस कालेय इति पृष्ठानि । सहित साम सप्त पौष्कल श्यैवाश्व आर्भवपव ।

1257.

2083 धुरासाम *and* पृष्ठसाम । *Dhura sama and Prstha sāma*

Substance country made paper 9×4 inches Folia 2 Character Nāgara of the eighteenth century

The above named Sāmans are written with accents and other diacritical marks

1258

1921 आधानसामानि । *Ādhana-Samani*

Substance country made paper 8¼×4 inches Folia 3 Lines 10 on a page Extent in slokas 40 Character Nagara of the seventeenth century Complete

The Sāmans are to be chanted at the kindling of the sacrificial fire

It begins —

आधानसामानि ।

५ २ २ ३ ५ २ ४ ३ ४ ५
अरण्यो निहितो जा ३४३ त वेदा गर्भे इवेत्सुभृतो गर्भिणा

५ २ १ २ २ २
२३४ यिभौः । दि वै दिवं इंभ्यो आग्ट्वा २३ ग्भोः श्वा २३४
५ ३ ५ ५ ४ ४
वौश्वा २३४ ग्भोः मनुष्ये ५ भिरमि' ।

Col :— आधान-सामा[नि] समाप्तानि ।

Post Col. :—

उद्गाता मन्थनारम्भकाले अरणिं स्पृष्ट्वा अरण्योरिति साम गायेत् । मथ्यमाने॰ श्वा उ अग्निं नर इति साम गायेत् । उदिते-धूमे॰ लेपस्ते धूम इति साम गायेत् । प्रज्वलिते अदग्निं गातुवित्तम इति साम गायेत् । रथंतरं भूर्भौवस्त्वो श्वाउत्रा अग्निमीडे इ अभित्वा शूर णो नुम इति गायेत् ॥

1259.

2124. **कुण्डमण्डपे पश्चिमद्वारसामानि ।** *Kunda-mandape Pascima-dvāra-sāmāni*

For another manuscript of the work see L. 4111 The work is accented in figures throughout.

1260.

1036 **अग्निष्टोमीय स्तोमयोगः ।** *Agnistomiya-stoma-yoga.*

Substance, country made paper 9×3¼ inches Folia, 4 Lines, 10 on a page Extent in slokas, 90 Character, Nagara Date, Samvat 1801 Appearance, old Prose Generally correct Complete

A distribution of Stomas in the Angistoma sacrifice.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ॥

ज्योतिष्टोमाग्निष्टोमस्य स्तोमयोगो लिख्यते । अग्नेस्तेजसेन्द्रस्येन्द्रियेण सूर्य्यस्य वर्चसा बृहस्पतिस्त्वा युनक्तु देवेभ्यः प्राणायाग्निर्युनक्तु । तपसा स्तोमं । इत्यादि ।

It ends thus —

ऋग्निर्देवता। देवा वै ब्रह्म व्यभजन्त विधायकब्राह्मणम्। सोमविकार इति स्वब्राह्मणम्। प्राण प्रस्तावस्य देवतेत्यादि पूर्ववत्। सप्तस्येति यजमानवचनम्।

Col — इत्यग्निष्टोमीयस्तोमयोग समाप्त।

Post Col —

संवत् १८०१ समये फाल्गुन सुदि तृतीयदिन समाप्तम्। यादृश पुस्तकं etc

1261

1013 **ऋतिरात्रस्तोमयोगः।** *Atiratra stoma yoga*

Substance country made paper 8×2, inches Fols. 4 Lines 9 on a page Extent in slokas 100 Character Nagara Appearance tolerable Complete

Beginning —

ऋतिरात्रस्तोमयोग।

ऋग्नेस्तेजसेति ऋग्निर्यूनस्तपसा सोम मन्त्र। इत्यादि।

End — सन्धिस्तोत्र। दौलाये। एना वो ग्रह्म अदर्शा इमा उषा दिविस्थ।

इति सन्धिस्तोत्रम्। वशिष्ठ ऋषि ककुब्चरा ऋद्दतीच्छन्द ऋग्निरश्वसाविनौ देवता सन्धिनामिपत्नायन्त इति विधायकमभिमन्त्र इति स्वब्राह्मणम् प्राण प्रस्तावसेति पर्यायादिषु हिकारेण स्तवीरन्।

Col — समाप्तो ऽतिरात्रस्तोमयोग।

A distribution of Stomas in the Atirattra Soma sacrifice

1262

1020 **व्यूढपौण्डरीकस्तोमयोगः।** *Vyudha-Pandarika stoma yoga*

Substance country made paper 9½×4½ inches Fols 10 Lines 14 15 on a page Extent in slokas 300 Character Nagara Appearance tolerable Prov D t S ka 1810 Generally correct Complete

Distribution of Stomas or Mantras and Stotras in Paundarika rite at the eleven days' Soma sacrifice of the Baudhayana School.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः। अथ स्तोमयोगः। अग्नेतेजसेन्द्रियेन्द्रियेण सूर्यस्य वर्चसा दद्दस्यतिस्त्वायुनक्तु देवेभ्यः प्राणायामिर्युनक्तु।

It ends —

अभिमन्त्रयति सप्तिकारदस्य प्राणा प्रस्तावस्येति त्रिवृत्स्तोम। सतिष्ठते वैश्वानरो रात्रिः॥

Col. — इति पूर्णपौडरीकस्य स्तोमस्य योगः समाप्तः।

Post Col. :—

दिक्दिकुपालाब्धेन्दुके विक्रमाख्ये, चैत्रे शुक्ले चन्द्रजे वह्नितिथ्यां। छन्दर्योगा पुस्तकं वै परार्थं, काश्यां सीतारामभट्टो लिलेख॥
सं १८९० चैत्र शुक्ल प्रतिपदा बुधवारे।

1263.

50. ज्योतिरतिरात्रम्। *Jyotiratirātram*

The MS. is noticed in L 793.

For Atirātra sacrifice See Shām Shāstri's Govāmayanam

1264.

7886. रुद्रजप। *Rudrajapa*

Substance, country made paper $9\frac{1}{4}\times4$ inches Folia, 3 Lines, 10 on a page Character, Nagara of the eighteenth century Appearance, discoloured Complete

A collection of mantras for Rudrajapa, accented.

Colophon :—

इति रुद्रजपः।

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

२ ३ १   २ ३   – १ २ १ ३ ३ २ २ ३
आग्ना ॥ २ ॥ आग्ना ३१ उ । या २ । ब म आयुधि पित्रसे॰

१ ३ ३   २ ३   २ १   १ १ १
सर्वुं   स्तौत्वा चतुरा २३४५ ।

1265.

63 *The Same*

For a description of the MS see L. 843

There is no statement in the present MS as to what Sākhā it belongs to But we have it on the authority of Aufrecht that it belongs to the Sāma Veda

Post Col Statement —

सवत् १८६७ भाद्रशुक्ल १ भृगुवासरे समाप्तम् ।

1266.

801 **छान्दोग्यमन्त्रभाष्यम् ।** *Chāndogya mantra bhāṣyam*

By Guṇa Viṣṇu

Substance country made paper 11×4½ inches Folia 46 Lines 10 on a page Extent in slokas 1840 Character Bengali Date Sk 1697 Appearance old Complete

See I O Catal No 280 and L 491, 1024 and 1049

Post Colophon Statement —

सारस्ते चरणाम्बुजे हरिहरब्रह्मादि(रा)भिर्वन्दिते
ग्रैवोरःस्थलपूजिते परतरे बन्धूकपुष्पोज्ज्वले ।
धर्म्मादिप्रतिपादके भगवता योगीन्द्रचित्तास्पदे
दत्तोऽयं गुणविष्णुपाठकुसुमाऽसङ्गीर्णपुष्पाञ्जलि. ।
शाके सिन्धुनवर्त्तुभूमिगणिते वारे गुरोर्माधवे
मासि श्रीहरसुन्दरीपदयुग धर्म्मार्थकामप्रद ।

नत्वा मोक्षफलप्रदं मुकुरच्छो योगैकगम्यं मुदाऽ-
लेखि श्रीगुणविष्णुपुस्तकमच्छो वेदार्थसम्पादकम् ॥

This does not appear to be a commentary on the Chandoga Brāhmaṇa, as *stated by Rājendralāla* in p. 282, Vol. I and p 26, Vol. III

It explains the mantras used in the gṛhya-rites of the Sāma-vedī Brāhmaṇas in Bengal.

1267.

3786. *The Same.*

Substance country-made paper 14×2 inches Folia, — the first 67 leaves seem to be a restoration of the first 49 leaves of an old MS, of which leaves 50 to 97 still remain Lines, 5, 6 on a page Character, Bengali The restoration is dated in B S 1267 and Śaka 1782, while the old MS is at least three hundred years old

The colophon at the end of the old MS.:—

इति श्रीगुणविष्णुभट्टविरचिते छन्दोगमन्त्रभाष्ये द्वितीयकाण्डं समाप्तम् ।

The post colophon statement in the restored portion runs thus —

सन १२६७ साल तारिख २९ आश्विन । श्रीकाशीपति देवशर्म्मणः साक्षरं लिखितम् । शकाब्दा १७ शौ ८२ शके । श्रीसरस्वती ।

Colophons :—

19B, इति श्रीगुणविष्णुभट्टकृता श्राद्धमन्त्रव्याख्या समाप्ता,

28B, इति कुशण्डिका मन्त्रव्याख्या समाप्ता,

Then come the mantras for different sacraments.

1268.

3525. *The Same*

Substance, country made paper 15×3 inches Folia, 67 Lines, 7 on a page Character, Bengali of the eighteenth century Appearance, dis *coloured and worn-out Complete*

1269.

10799G. (सामवेदीय) सन्ध्याटीका। *Sandhyā ṭikā of the Sāma-Veda* (*With the Text*)

Substance, foolscap paper 11×4½ inches Folia 5 Lines 8 to 11 on a page Extent in ślokas, 150 Character, modern Bengali Appearance fresh Complete

Col — इति सन्ध्याटीका समाप्ता।

Beg — श्रीहरि शरणं॥

(१) ॐ शन्न आपो धन्वन्या:, etc., etc.

(*Comm*) धन्वन्या आप मरुदेशभवानि जलानि शं कल्याणं नो अस्माकं कुर्वन्त्विति शेष:, etc., etc.

1270.

10799H. *The Same*

Substance country made paper 12×4 inches Folia 9 Lines 7-8 on a page Character modern Bengali Appearance fresh The first leaf is missing

Col —इति सन्ध्याटीका समाप्ता।

There are four lines and a half after the col containing the explanations of Sahasra śīrṣā, etc

1271.

709. ताण्ड्यमहाब्राह्मण or पञ्चविंशब्राह्मण ।

Tāṇḍa or Pañca viṃśa brāhmaṇa.

Substance, country-made paper 9¾ × 4¼ inches. Folia, 180, with leaf 179 missing Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 2720 Character, Nagara Date, Saṃ 1851 Appearance, old Prose. Generally correct Complete

Repaired with transparent paper.

Post Colophon Statement:—

संवत् १८५१ चैत्र वदि भैम वार उ ।

Printed in the Bibl Ind series

1272.

8123. *The Same.*

Substance, foolscap paper 8×5 inches Folia, 185 Lines, 20 to 23 on a page. Character, modern Nāgara Appearance, fresh

The MS ends abruptly in the 11th khaṇḍa of the 25th adhyāya or prapathaka (into which the work is divided)

1273.

7908. *The Same.*

Substance, country made paper 11×4 inches Folia, 52+41 Lines, 6 on a page. Character, Nagara Date, Samvat 1614 Appearance, old and discoloured

Foll. 1—52 contains Prs. I—XV and Foll. 1—41 Prs. XXI—XXV

Last Colophon:—

इति ताण्ड्यब्राह्मणपञ्चविंशप्रपाठकः ।

Post Colophon :—

संवत् १६२४ वर्षे माघ सुदी ११ सोमे आभ्यन्तरनागरीज्ञातीय
त्रवाडीगङ्गाधरसूनु त्रिवाडीगोपीनाथ नी पोथी मध्ये ॥

The following is added in a later hand .—

त्रवाडि श्रीजी उदयरामजीनी पोथि ।
श्रीनारायण के श्रीगणेशाय नम ॥ त्रविडा वैयरवेद ॥

1274.

708 **षड्विंशब्राह्मणम्** । *Sadvimsa brāhmana*

Substance country made paper 9¼ × 4¼ inches Folia 41 Lines 10 on a page Extent in slokas 677 Character Nagari Appearance old Complete

It is a supplement to the Pañcavimsa Brāhmana The MS breaks at the end of the 4th prapāthaka

See Weber's "History of Indian Literature," p 69

Printed

1275.

3121. *The Same.*

Substance, country made paper 9¼ × 3¾ inches Folia 47 Lines 7 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, old and discoloured Complete The Colophon of the 4th prapāthaka is not found

On the reverse of the first leaf it is called in Devanāgara षड्वंश ब्राह्मण But it is the Sad vimsa Brāhmana See Web Hist. Sans. Literature N. p. 69, N 287 On the obverse of the last leaf it is named, in Bengali, अद्भुत ब्राह्मण which is the name of the concluding portion of Sadvimsa Brāhmanam.

1276.

7895 **षड्विंशब्राह्मणभाष्य** । *The Same with bhāsya.*

By Sāyana

Substance, country made paper 8¾ × 4 inches Folia 18 Lines, 14 on a page Character Nagara of the eighteenth century Appearance, old and discoloured

Beginning :—

वागीशाद्याः, etc , etc यस्य निश्वसितं, etc., etc.
तत्कटाक्षेण तद्रूपं दधद्बुक्कमहीपतिः ।
आदिशत् सायनाचार्य्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ॥
ये पूर्व्वोत्तरमीमांसे ते व्याख्यायातिसंग्रहात् ।
कृपालुः सायनाचार्य्यो वेदार्थं वक्तुमुद्यतः ॥
व्याख्यातावृग्यजुर्वेदौ सामवेदेऽपि संहिता ।
व्याख्यातं ब्राह्मणं चाद्यं प्रौढं व्याख्यातमादरात् ॥
अथ द्वितीयं षड्विंशब्राह्मणं व्याचिकीर्षति, etc , etc

Col. :— इति षड्विंशब्राह्मणे प्रथमाध्यायस्य पंचमः खण्डः ।

The MS ends abruptly in the 3rd line after the colophon

1277.

137. छान्दोग्य-ब्राह्मणं वा उपनिषद्-ब्राह्मणम् ।

Chāndogya or Upaniṣad-brāhmaṇa

For the manuscript see L 1379

It contains two chapters preceding the Chāndogyopaniṣad in the Chāndogya Brāhmaṇa.

1278.

717. *The Same.*

Substance, country-made paper 10×3 inches Folia, 25 Lines, 6 on a page Extent in ślokas, 225 Character, Nagara Appearance, old Generally correct

Entered in Rājendralāla's list as Vaidika Mantra Samgraha

It contained the first two prapāthakas, the first complete and the second nearly complete

1279

7881 वंशब्राह्मण । Vaṃsa brāhmana

Substance co t y ma le paper 9¼×4 cl es Iol s o I e 7 o ı g Clarackc Nagara D te S ; at 1o71 A;;cars ce l scolo rel Complete

Colophon —

इति वंशब्राह्मणं समाप्त ।

Post Col —

संवत १५७४ वर्षे माघ सुदि १२ शनौ यादृश पुस्तक

श्रीरस्तु ॥ त्रि विश्वनाथ त्रि गोविन्दपाठनार्थं गोपीनाथनी पोथी

तैलाद्रक्षेत etc etc

Printed in the Usa

1280

716 आर्षेय ब्राह्मणम् । Arṣeya-brāhmaṇa

S b ta c cou try made]a]c 10×3¼ l e Fol a 2o L r o o a page Extent slokas 300 Cla acter Nāga a Date Sam 1 63 Ap pearance old Co plete tl ree prap tl akas

Post Colophon Statement in a different hand —

संवत् १५६३ वर्षे फाल्गुन वदि

See Weber's Ind Lit p 74 Printed in Usa

Published in the Pratna kamra nandini

Dr Burnell has also an edition of it

For a description of the work see L 1272

1281.

1750 The Same

S bsta ce cou try made ;aper 9¼×4¼ cl es Fol a 17 L es 10 o a pag C a acter Nāgara Date Sam at 180o Ap;ca ance tolor ble G er lly o rect Compl ete

Post Colophon Statement:—

सं १८०५ वर्षे फाल्गुन वद ९ दीने ल + + व्याशाराममेणा स्वयं परार्थ पठनार्थ वा + + + ।

One of the Brahmanas of the Sāma Veda.

See I.O. Catal. No. 141 and W p 71

1282.

710. **सामविधानब्राह्मणम्** । *Sāma vidhāna brāhmana*

Substance, country made paper 8×4 inches Folia, 27 Lines, 8, 9 on a page Extent in slokas 432 Character, Nagara Date, Sam 1863 Appearance, fresh Complete in three prapathakas

The text with Sāyana's commentary has been published by Burnell, and the text with a Bengali translation has been published in the Ūṣā

See I O. Catal. No. 143 and 144, and Weber Ind Lit p 74 and notes

Post Colophon Statement:—

शुभं भवतु संवत् १८६३ मिती द्वितीय श्रावण कृष्ण ५ भौमवासरे लिखितमिदं पुस्तकं श्रीलक्ष्मीनाथेन । श्रीरस्तु । श्रीहरिः ॥

1283.

1698 *The Same*

Substance, country made paper 7¼×3½ inches Folia 31 of which 14-24 leaves are missing Lines, 8 on a page Extent in ślokas, 300 Character, Nagara Date, Samvat 1798 Appearance, old Complete Prose

The last Colophon :—

इति सामविधाने तृतीयः प्रपाठकः समाप्तः ।

Post Colophon:—

संवत् १७९८ वर्षे आषाढ वद ६ दीने श्रीचैत्रवालज्ञातीय-श्रीआशारामसमद्धाराणेम । यावृद्यमिति ।

For reference see I.O. Catal No 113. Bik No. 110 (p 68)

Printed and edited by Dr. A. C Burnell in 1873 A D. and by Satyavrata Sāmaśrami

1284.

3200. *The Same*

Substance country made paper 10×5 inches Folia 23 Lines 10 to 12 on a page Character Nāgara Date Samvat 1828 Appearance discoloured Complete

A Brāhmana of the Sāmaveda complete in three prapāthakas Edited, with Sāyana's commentary, by Dr A C. Burnell, 1873

The Post Colophon Statement .—

संवत् १८२८ वर्षे वैशाख वदि २ चन्द्रदिने अद्येह श्रीउदयपुरग्रामे नागर ज्ञातीयमद्द त्रिपाठीदेवशङ्करसुतरत्नेश्वरस्य इदं पुस्तक लिखितवान् हरि । शुभ भवतु । सर्व्वथा देवस्तद्यीया शरीराणि पार्थिवशरीरत्वादस्मच्छरीरवत् । शुभ भवतु ॥ लिखितमिदयं ब्राह्मणम् ॥ श्रीसाबप्रियो जयति । श्रीरस्तु ॥ कल्याणमस्तु ॥ शुभमस्तु ॥

1285.

2285. छान्दोग्योपनिषत् । *Chāndgyopanisad*

Substance, country-made paper 9¾×4½ inches Folia 98 Lines, 7 8 on a page Character Nagara Appearance old and worm eaten Complete

The last Colophon .—

इति छान्दोग्येय उपनिषदि दशम प्रपाठकः । अष्टमः प्रपाठकः समाप्तः ॥ श्रीगजाननार्पणमस्तु ॥

Often noticed and often printed

1286.

2380 *The Same.*

Substance country made paper 9×4 inches Folia 71 Lines 8 on a page Character *Nāgara of the early eighteenth century* Appearance, discoloured Complete

1287.

2622 *The Same.*

Substance country made paper *11×5 inches* Folia 13 *Lines* 13 on a page Character Nāgara Date Samvat 1743 Appearance discoloured Complete

Colophon —

इति कौथुमशाखाया छान्दोग्योपनिषत् समाप्ता अष्टमः प्रपाठक ।

Post Col —

कम्बेलकर गोपालेन काश्यां लिखित । संवत् १७४२ ।

आप्यायन्तु ममाङ्गानि, etc , etc

1288.

3929 *The Same*

Substance country made paper 16×4 inches Folia 4 Lines 8 on a page *Character Bengali of the nineteenth century* *Appearance, fresh*

The MS contains the 6th prapāṭhaka only, printed in pp 382 to 468 of the Bibl Ind Edition of the work

1289

9028 *The Same*

Substance country made paper $9\frac{1}{2}\times4\frac{1}{2}$ inches Folia 56 Lines 10 on a page Extent in slokas 1100 Character Nāgara Old Complete

Complete in 56 leaves

1290

9202 *The Same*

Substance country made paper 11×7 inches *Folia 30* Lines 13 on a page Extent in slokas 910 Character Nāgara Appearance fresh Complete

1291.

9855 *The Same*

Substance country made paper 9×4 inches Folia 60 Lines 8 on a page Extent in slokas 942 Character Nāgara Appearance tolerable Complete

1292.

10942 *The Same*

Substance country made paper $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches Folia 3[illegible] Lines 12 on a page Character modern Nāgara Appearance fresh Complete

Last Col —इति चरमः प्रपाठकः सम्पूर्णः प्राणपर्व्वं चतुर्थम् ।
इति छान्दोग्योपनिषत् समाप्तम् ।

1293.

9421 *The Same*

Substance country made paper $7\frac{3}{4} \times 5$ inches Folia [illegible] Lines 11 on a page Extent in slokas 12[illegible] Character Nāgara Appearance tolerable Generally correct

The last chapter only of the Chāndogyopaniṣad

1294

605 *The Same*

With its comm. by Śaṅkarācārya

Substance country made paper 11×5 inches Folia 154 Lines 15 on a page Extent in Ślokas 6776 Character Nāgara Appearance tolerable Complete

1295

4096 *The Same.*

Substance palm leaf $16\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches Folia 140 Lines 4-5 on a page Character Uḍiya Appearance fresh Written about a hundred years ago Complete

Post Colophon Statement —
श्रीमहादेवमिश्रेण लिखितमिदं पुस्तकम् ॥

1296.

2624 *The Same with Sub. com. Vivaranam.*

Substance, country-made paper 11×5 inches Folia 115 Lines, 12 on a page Character Nagara of the eighteenth century Appearance, discoloured Complete

Though, called a Vivarana, it is really the Bhāsya of Samkarācārya.

1297.

11016. *The Same.*

Substance, country made paper 10¼×4¾ inches Folia 162 Lines, 9 on a page Character, modern Nagara Appearance, fresh Complete

Colophon.—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य श्रीगोविन्दभगवत्पूज्य-
पाद-शिष्य-श्रीमच्छङ्करभगवतः कृतौ छान्दोग्यविवरणमष्टमोध्यायः।

Post Col.—समाप्ता चोपनिषत् ॥

संवत् १८४४ फाल्गुन शुक्ला ७ शुक्रवारे।

1298

8612. *The Same.*

With the भाष्य *by Śankarācarya and the comm.*

by Anandajñana.

Substance, country made paper 14×7 inches Folia 303 Lines, 9-10 on a page Extent in slokas, 12,000 Character, Nagara

Complete

The first prapāthaka			in 50 leaves		
,,	2nd	,,	,,	29	,,
,,	3rd	,,	,,	36	,,
,,	4th	,,	,,	29	,,
,,	5th	,,	,,	44	,,
,,	6th	,,	,,	44	,,
,,	7th	,,	,,	26	,,
,,	8th	,,	,,	49	,,

1299.

2623 *The Same.*

Substance country made paper 10¾ × 5 inches Folia 1.. Lines 1.. on a page Character Nāgarī Appearance fresh and Complete

The Post Col —

दामोदराश्रम आत्मगुप्तनयोदशि समत ।

Printed in the Bibl Ind Series with the text and the Bhāsya

1300.

11018 *The Same*

Substance country made paper 10 × 6¼ inches Folia .. Lines 11 on a page Extent in slokas ..00 Character in Deva Nāgarī Appearance fresh Complete

Last Col —

इति श्रीमत परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीशुद्धानन्दपूज्यपाद शिष्यभगवदानन्दज्ञानगिरिकृतायां छान्दोग्यभाष्यटीकायामष्टमो ऽध्यायः ।

Beg — ॐ नम श्री सदाशिवाय नम ।

नमो जन्मादिसम्बन्धबन्धविध्वंसहेतवे ।
हरये परमानन्दरूपे परमात्मने ॥
नमस्त्वम्यन्तसन्दोहकरसौख्यभानवे ।
गुरवे भवच्चौघध्वान्तध्वंसपटीयसे ॥
छन्दोगानामुपनिषद्मेद व्याचिख्यासुर्भगवान् भाष्यकार व्याख्येयस्वरूप दर्शयति । ओमित्येतदिति ।

1301

8615

A fragment of Chāndogyabhāṣyaṭīkā Twenty-one leaves only marked chā, bhā, Ṭī

Substance country made paper 13¼ × 7 inches Folia 21 Lines 11 on a page Extent in slokas, 540 Character Nāgarī Complete

1302.

9312 *The Same.*

With the comm मिताक्षरा *by Nityānandāśrama*

Substance country made paper 13×5 inches Folia 175 Lines 8 9 in a page Extent in sloka 137 Character Nagara Appearance fresh Complete

The text is well known For the comm see Oxf 890a.

The Colophon of the comm —

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीपुरुषोत्तमाश्रमपूज्यपादशिष्यनित्यानन्दाश्रमविरचितायां छान्दोग्यव्याख्यायां मिताक्षरायामष्टमोऽध्याय समाप्त ।

1303.

8976 *The Same*

With the comm निगूढार्थप्रकाशन *by Dāmodara Śāstri*

Substance country made paper 14×7 inches Folia 67 Lines 11 12 on a page Extent in slokas 3100 Character Nagara Worm eaten Fresh Complete

Complete in 67 leaves

The tika not known to Aufrecht

It begins —

अस्य ग्रन्थस्य मोक्षहेतुत्वेऽद्वैतविद्याप्रतिपादकत्वेनानुबन्धचतुष्कसम्भवादारम्भोपपत्ति उपासनानां मोक्षान्यफलत्वेन कर्मसाम्यात् कर्मकाण्डे पाठसम्भवेऽपीह पाठ उपनिषत्पदवाच्यत्वेन मनोवृत्तिरूपत्वेन चाद्वैतविद्यासाम्यात ।

The Col —

इति श्रीदामोदरशास्त्रिकृतच्छान्दोग्योपनिषत्निगूढार्थप्रकाशन समाप्त ।

1305.

9522. *The Same.*

Substance country-made paper. 13×5 inches Folium, one, Lines, 12 in a page Extent in slokas, 33 Character Nāgara Appearance, fresh Complete

Colophon :—

इति सामवेदतलवकारशाखीयकेनोपनिषत् समाप्ता ।

1306.

607. *The Same with Bhāṣya.*

Substance, country-made paper 12×6 inches Folia, 20 Lines, 12, 13 on a page. Extent in slokas, 720 Character, Nagara Appearance, fresh Complete

There are also short, explanatory notes on difficult portions of the Bhāṣya.

1307.

11143. *The Same.*

By Śaṅkara

Substance, country-made paper 12¾×5 inches Folia 7 Lines, 16-18 on a page Character, modern Nāgara Appearance fresh Complete

Col. :— इति श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य परमहंसपरिव्राजकस्य श्रीशंकरभगवतः कृतौ केनेष्टिपदभाष्यं समाप्तम् ।

1308.

606. *The same with ṭippaṇa.*

Substance, country-made paper 13½×7 inches Folia, 28 Lines, 12 to 14 on a page Extent in slokas, 972. Character, Nāgara Date, Samp. 1911. Appearance, tolerable. Complete

Kenopaniṣad along with the Śaṅkara Bhāṣya and its comm.

Both the text and the Bhāṣya have often been printed.

The comm • on the Bhasya is anonymous it begins thus —

प्रयत्नादऽन्तरेणैव मन आदिप्रवर्त्तकम् ।

विदिताविदितान्यत्व सिद्ध ब्रह्माद्ममदयम् ॥

केनेषितमित्यादिकाम् सामवेदशाखाभेदश्राह्मणोपनिषद पदशो व्याख्यायापि न तुतोष भगवान भाष्यकार । शारीरकैर्न्यायै- रनिर्णीतार्थत्वादिति न्यायप्रधानै अन्यथैमाङ्कैर्वाक्यैर्व्याचिख्यासु पूर्व्वकाण्डेन सम्बन्धमभिधित्सु पूर्व्वकाण्डाथ सद्देपतो दर्शयति समाप्तमिति । इत्यादि ।

End — ब्रह्मेति वेदस्तन्मूलत्वात्तदाश्रयतया तपस आदीनि वदाङ्गानि चान्याङ्गानि यस्या ।

सत्यकाम स्वयसिद्ध सर्व्वेशो य स्वप्रकाशित ।

स स्वान्त प्रविष्टोऽस्मुपास्य सर्व्वदेहिना ॥

Col — इति श्री केनेषितवाक्यभाष्यटिप्पन ।

Post Col —

सवत् १९११ लिखित चिन्तामणि ।

1309

4176

The Same bhasya with an anonymous commentary

Substance country made paper 13×6¼ inches Folia 22 Written in Tripatha form Character Nāgara of the nineteenth century Appearance fresh Complete

Colophons —

इति श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यपरमहंसपरिव्राजकस्य श्रीशङ्करभगवतकृतौ केनोपनिषत्पदभाष्यम् समाप्तम् ।

इति श्रीमच्छङ्करस्य तवलकारोपनिषद्भाष्यस्य टिप्पन सम्पूर्णम् ।

The tippana begins —

ॐ यच्छ्रोत्रादेरधिष्ठानं चक्षुर्वागाद्यगोचरम् ।
स्वतोऽध्यक्षं परं ब्रह्म नित्यमुक्तं भवामि तत् ।

केनेषितमित्यादिका तलवकारशाखोपनिषदं व्याचिख्यासुर्भगवान् भाष्यकारो अस्मत्प्रत्ययगोचरस्यात्मनः संसारित्वादसंसारिब्रह्मभावस्य उपनिषत्प्रतिपाद्यस्य असम्भवात् निर्विषयत्वात् अव्याख्येयत्वमित्याशङ्क्य अहंकारसाक्षिणः संसारित्वग्राहकप्रमाणाविषयत्वात् ब्रह्मत्वप्रतिपादने विरोधासम्भवात् सविषयत्वात् व्याख्येयत्वं प्रतिजानीते केनेषितमित्याद्येति ।

1310.

9523. *The Same text with a tīkā.*

Substance, country made paper 13×5 inches Folia 2 Lines, 12 in a page Extent in Ślokas 76 Character, Nagara Appearance tolerable Incomplete

Anonymous

It begins thus :—

ॐ गणेशाय नमः । कर्म्माण्युपासनानि प्रागुक्तानि तै र्न मोक्ष इति मोक्षहेतुब्रह्मविद्या वक्तव्या सा च कर्म्मानुष्ठानविशुद्धचित्तस्यैव सम्भवति इति कर्म्मकाण्डोत्तरं उच्यते । सवादोक्तिः सुखप्रतिपत्त्यर्था । इत्यादि ।

1311.

11191B. *The Same with a comm*

Substance, country made paper 13½×5½ inches Folia, 2 marked 1 and 3 In Tripatha form Character, modern Nagara Appearance fresh

3B. इति प्रथम· खण्ड' ।

Beg. (Comm).—

केनेषितोपनिषदं व्याकरिष्ये यदाध्वना ।
रा + तलवकाराख्या शाखायामात्मबोधिनी ।

1312

1682 संहितोपनिषद् । *Samhitopanisad*

Substance country-made paper 9 x 4 inches Folia 4 Lines 8 on a page Extent in slokas, 100 Character Nāgarī Complete old

Colophon —

इति संहितोपनिषद् समाप्त ।

This is the Samhitā Upanisad of the Sāma Veda, text only The Catal of the Adyar Library says that there is a Samhitōpanisad for every Veda It deals with Samhitā (i e) Sandhi For a description of the present manuscript see Cal Sans Col Lib Catal Vol I, No 607 It is also called Samhitōpadesa Brāhmana

1313.

751. नैगेयम् । *Naigeyam*

Substance, country made paper. 8¼×3¼ inches. Folia, 23. Lines, 9 on a page. Extent in Ślokas, 350. Character, Nagara. Date, Sam. 1704. Appearance, old and repaired. Generally correct.

This is an index to the Sāma-veda according to the śākhā of the Naigeyas, a subdivision of the Kauthumas.

It has two divisions in the main, the first giving the names of the different Ṛsis of the Ārcikas of the Sāma-veda, and the second those of the deities for Trcas, Ṛcs and Ardharcas.

The first ends in 14B.

Col. :— नैगेयानामृचु आर्षं समाप्तं ।

The second division begins thus :—

वेदविद्भ्यो नमस्कृत्य नैगेयेभ्यस्तु विशेषतः । *
ऋचर्धर्चपादानां तेषां वक्ष्यामि दैवतम् ।

The first division, contains eight prapāṭhakas and the second two prapāṭhakas only.

The second prapāṭhaka of the second part ends in leaf 21A. But it still continues to 23B, the last leaf, at the end of which occurs again "द्वितीयः प्रपाठकः."

The last Colophon :—

इति नैगेयं समाप्तं । इति द्वितीयः प्रपाठकः समाप्तः ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १७०४ वर्षे श्रावण वद २ गिरपुरे कुम्भाजीविजयराज्ये ॥
शुभं देव श्री + + ।

1314.

1075. *The Same.*

Substance country made paper $8\frac{1}{4}\times3\frac{3}{4}$ inches Folia 19 Lines 10 on a page Character Nagara Date Sam 1707 Appearance old Complete in two chapters

The same as the above

Post Col —

संवत् १७०७ आषाढ वदि ११ शुक्रे ।

1315.

1033 वेयगान-ऋषिदेवता-निरूपणम् । *Beyagana-ṛṣi devata nirupanam*

Substance country made paper $9\frac{1}{8}\times4\frac{1}{2}$ inches Folia 28 Lines 9 on a page Extent in slokas 300 Character Nagara Appearance old Generally correct Complete in six prapathakas

Enumeration of Ṛṣis, metres and deities of Sāma songs known as Veyagāna derived from the Chanda Ārcika of the Sāma Veda as well as of the aranya ganas

Beginning —

ॐ नमः सामवेदाय ॥

अथ वेयगानस्य ऋषिच्छन्दो देवता लिख्यते ।

उत्तरादिपूर्व्वान्तसंध्यासुदत्तिश्छन्दसा देवतानां च ऋषय पृथ-
गुच्यन्ते ॥ अग्न आयाहि' वीतय इत्यादिश्चाग्नेयपर्व्वंश । अग्निर्देवता ।
अग्न । आयाहि । वीतये साम । २ । गौतमस्य पर्क्वावभित ।
काश्यपस्य वर्हिंष मध्यम । गायत्री ।

End — इन्द्र धनस्येति द्वच याक्षर । पुरीषपदानि गायत्रीपदपङ्क्तिर्वै-
ऐन्द्रो महानाम्ना प्रजापतेर्वा विष्णोर्वा विश्वामित्रस्य वा + +
+ + शक्वर्यो वेति नाम विकल्पा ।

Col — इति आरण्यगाने षष्ठ प्रपाठक । इति ऋषीणां सप्टीकस्य
यथामति कृत समाप्त ॥

Post Col — यादृश पुस्तके, etc
चौ॥ चि। मधुसूदन सुत नाह्नाभाई अवलोकनाय प्राप्त।
विष्णुभक्तेन प्रदत्त। श्रीरस्तु॥

1316

743 **छान्दस्यार्चिकच्छलाक्षरम्।** *Chāndasyārcika cchalākṣaram*

For the manuscript see L 1559, where it is wrongly called Pavamanacchalaksaram It is a chalaksara or an index to the entire Chanda arcika, complete in three kandas Āgneya, Aindra and Pavamana It gives the first three letters of each of the Rks in the same order as to be found *in the Kauthumi recension of* the Sama veda, *together with* syllables indicating the song or songs derived from each Rk

1317.

259 **ऊहच्छलाक्षरम्।** *Ūhacchalākṣaram*

For the MS see L 1415

It is an index to the Uha or the third song book of the *Sāma veda* It is divided into the same seven *parvas* as the Uhagana, namely, (1) Dasarātra parva, (2) Samvatsara parva, (3) Ekaha parva, (4) Ahina parva (5) Sattra parva, (6) Prayascitta parva, (7) Ksudra parva They have 11, 7, 7, 7, 5, 2, 3 sections

The editor of the Sāma veda does not seem to have consulted this book, though from Sāyana's preface to the Sama veda he (Sayana) seems to have been familiar with it

It is called Chalaksara But Burnell calls it *Calākṣara*, and his exposition of the term is quite wrong This is something like an anukramani of the Ūha songs

1318

258

The present number contains no manuscript, but only the card board cover of one side.

The MS appears to have been noticed in L. 1420 under the name of Rahasya cchi(?)aksara

1319

716A ऋक्सङ्ख्यापरिशिष्टम् । *Rksankhyaparisistam*

For the manuscript see L. 1588

Twelve verses only. It is a parisista giving the number of Rks from which Sâmans have been derived in the Kauthumî Sâkhâ of the Sâma veda.

शतद्वय सप्तैकोन गायत्र परिकीर्त्तितं ।
अनुष्टुप्च पञ्चाशत् पञ्चषष्टिस्तथोष्णिह १ ।
द्वात्रिंशदधिकं चैव बृहतीनां शतं तथा ।
पङ्क्तिस्त्रयस्तथा प्रोक्ता त्रैष्टुभ सप्ततिस्तु । २ ।
त्रयोविंशतिर्भागत चत्वार्यंति च भागतम् ।
विराट्चत्वार्यंशदष्टौ ऽष्टपङ्क्तिश्च एव च । ३ ।
अष्टादशद्विपदा स्युरेका एकपदा तथा ।
इत्येव तु षड्शीत्यधिकं शतपञ्चकम् । ४ ।

छन्दसौ ।

गायत्र त्रिंशदेकादशैवमानुष्टुभ भवेत् ।
चतुर्दश त्रैष्टुभ स्यात् बृहतीद्वयमेव च । ५ ।
जगती सप्तविंशद्वाष्टिश्च पङ्क्तिर्विधीयते ।
इत्येवमष्टषष्टि स्यात्सर्वस्य परिकीर्त्तितम् । ६ ।
गायत्रे षट्शत प्रोक्तं द्विपञ्चाधिकमेव च ।
उष्णिह सप्तपञ्चाशत् ककुप्च तथैव च । ८ ।

यस्यत्यनुष्टुभ स्यात् वृहती सप्तदशैव तु ।
मात्रयैकान्नपञ्चाशत् त्रैष्टुभ द्युत्तर शत ॥ ८ ॥
वैराज षोडश षष्टि ह्यधिक शगत भवेत् ।
षडश्युत्यष्टयश्चैव शक्कर्यश्चिम्त्र एव च ॥ ९ ॥
चतुर्दश द्विपदा स्यात् एका एकपदा तथा ।
षट पञ्चाशद्वार्हताः प्रगाथा ककुभा दश ॥ १० ॥
प्रगाथैश्च विना चैव षडशीत्यधिक तथा ।
सहस्र चोत्तरे प्रोक्तो रहस्ये ऋगगणो मया ॥ ११ ॥
नव शत सहस्रैक त्रिशत्सप्ताधिक तथा ।
कौथुमाना ऋचा सम्यक् सङ्ख्यामाऊ र्मनीषिणा ॥ १२ ॥
इति ऋक्सङ्ख्यापरिशिष्ट समाप्त
त्रि० वेणीदाससुतगोवर्द्धनेन लिखितम ।

1320.

7460 महानाम्न्य(ः) परिशिष्टम् । *Mahānamnyah pariśiṣṭam*

For the manuscript see L 1690

ॐ महानाम्नस्त्रयोदशपदास्तुर्दशोत्तमा(ता)सा विवेक ॥ पूर्व्वे पदे द्विपदा गायत्री, प्रथमा त्रिष्टारपक्तौ परे गायत्रआगताभ्या पञ्चपदासटपदेति प्रति लोमार्थवादो न स्यासेदद्योपशा सस्तुता भवतीत्युत्तमाया ह्यध्यासत्वादाधिक्यमुत्तमाया पूर्व्वाभ्या वदत्युपशयत्वादद्योपशा स्तुतत्वात् सस्तुता वदत्युधस्यो विडयोरेके ताभ्या ह्याहम्योश्द्धसस्तावकाम्ययोर्वचनयोरधस्योर्विकार शब्दार्थवत्त्वादुपच्छदा गायतीति छन्दैरेव थवार्यांन्नानाख्या गायतीति छन्दशाक्करवैरूपात् सप्तपदा शक्कर्योऽस्थाक्षरे पादे द्विपदामुक्ता चीणि शाक्कराणि भुवान् सो पञ्चाक्षराष्टाक्षरौ शाक्करमूधस्त्रिवत्त तस्य द्यक्षरा पदादय प्रयुक्ष्यतेतीतोदाः शाक्कर पञ्चाक्षर शाक्कराण्येव चीणि पदानि पदान्यथासो शाक्करो ऽष्टाक्षर ।

इति महानाम्न्य(ह्या)परिशिष्टम् ।

सवत् १९९९ वर्षे श्रावण शुदि १५ शनौ लिखित । त्रि० वेणीदाससुत गोवर्द्धनेन ॥ शुभ भवतु ॥

1321.

716

The MS contains —

a. Rksaṃkhyā pariśista coming to an end in 1B

b Somotpatti Coming to an end in 2B

c Mahānāmni pariśista coming to an end in 3B

The above three parts of the same manuscript are noticed in R Mitra under three different Nos. 1588, 1589 and 1590 respectively.

1322.

999 **तण्डालक्षणं सूत्रं ।** *Taṇḍālakṣaṇam Sutram*

Substance country made paper 9×4 inches Folia 14 Lines 10 on a page Extent in slokas 280 Character Nagara Date Samvat 1690 Appearance old Complete in three prapāṭhakas

For a description of the work see Cs Veda 196, 97

Post Colophon Statement —

संवत् १६९० वर्षे आश्विन सुदि १२ शुक्रे लिखितम् ।

अद्येह वाराणसीवास्तव्य(') श्री विसलनागरज्ञातीयत्रवाडी प्रवशीसुत कान्हजीभाटप्रकुरपठनार्थं ॥

तैलाद्रक्षेज्जलाद्रक्षेदित्यादि ।

1323.

375 **पुष्पसूत्रम् ।** *Puṣpa Sutram*

Substance country made paper 8¾×3¾ inches Folia 38 Lines, 9 on a page Extent in slokas 928 Character Nāgara Date Sam 1680 Appearance old and pasted Complete

Post Col Statement —

सवत् १६८० वर्षे कार्त्तिक शुदी ८ नवमी भौमे वाराणसीवास्तव्य-आभ्यन्तरनागरज्ञातीयश्रीवाणीरामजीसुत काहानजिद्दरीश्वर-धनेश्वरपठनार्थं काहानजीकेन लिखितमिद कल्याणमस्तु । यदक्षर परिभ्रष्ट इत्यादि ।

This work gives rules for the transformation of the *Ṛks* of the *Ārcikas* into *Gānas*

For the work see Bik. No 324, Cs Veda, No. 79.

Burnell in 10*b* calls this work Fulla sūtra, and attributes it to Vararuci. But the beginning of his MS agrees neither with that of ours nor with that of Bik or Cs.

1324.

1108 *The Same*

Attributed to Gobhila

Substance, country made paper 10¼ × 4¼ inches Folia, 38 Lines, 11 on a page Extent in slokas 890 Character Nāgara, Date Sam 1672 Appearance old Verse Generally correct Complete

For description see Weber's Catal Nos 303, 804, 305, and I.O Cat No. 270

Post Col .—

सवत् १६७२ वर्षे भाद्रपद सुदि १ भौमे। चवाडी केशवेन लिखितम्।

1325.

1180 *The Same*

Substance country made paper 11¾ × 5 inches Folia 64 Lines 7 on a page Extent in slokas 1000 Character, Nagara Date Sam 1713 Appearance old Generally correct Complete

The present manuscript belonged to Vidyānidhi Kavindra on whom the Emperor Saha-Jahan conferred the title of Sarva vidyā nidhāna

Post Colophon —

पावकेन्दुमुनिभूमिसम्मिते
हायने मितदले शुचे स्थिते
अष्टमीदिनयुतेऽह्नि गौरवे
पुष्पसूत्रलिखनं मया कृतम्।

1326.

1205. **फुल्लसूत्रटीका ।** *Phulla sutra ṭīkā*

By Ādityarāmakṛṣṇa Tripāṭhī alias Vāhnabhaṭ, son of Dāmodara Tripāṭhī

Substance, country-made paper 9½ × 4 inches Folia 10 Lines 11 12 on a page Extent in ślokas 300 Character Nagara Date Saṃ 1781 Appearance tolerable Complete

Beginning —

श्रीगणेशाय नम ॥

अथोद्गीतीनां प्रस्तावोदेश ॥ सू

अथ भावकथनानन्तरमुद्गीतीनां माम्ना प्रस्तावोदेशो लक्षण मुच्यते ॥ स्तोभ पुरस्तादन्तर्यां प्रस्तोतु ॥ सू ॥ तस्य प्रस्तावस्य पुरस्तात् पूर्व्वं स्तोभ ।

It ends —

एवमुक्तयो प्रस्तावो भवति । अभ्यासो यज्ञसमाप्त्यर्थं ।

Colophon —

इति श्रीत्रिपाठिदामोदरसूनुनादित्य(त) रामकृष्णेन नाम्ना भाद्दविधीयनाम्ना कृते फुल्लदीपे दशमप्रपाठकस्यैकादश खण्ड ॥ दशम प्रपाठक समाप्त ॥

Post Col —

संवत् १७८१ वर्षे पौषसुदि २ चन्द्रवासरे फुल्लदीप समाप्त ॥ राम ॥ श्रीरस्तु ॥

This codex contains the commentary only on the 10th and 11th sections of the 10th prapāṭhaka, along with the text

1327.

6570 **पुष्पसूत्रभाष्यम् ।** *Puṣpasūtrabhāṣyam*

By Ajāta śatru

Substance country made paper 1 ¼ × 5¼ inches Folia, 78 of which the first and the most part of the last are written by different hands There are lacunae in foll. 50B 51B 52B 58B 59B, 67B 72B Lines 11 on a page Character modern Nāgara Appearance fresh Incomplete

In fol 68A, we have —

इति चतुर्थस्य दशमी कण्डिका उपाध्यायाजातशत्रुपादै विष्णुयशा[ ]शिष्याय अनुग्रहार्थं भाष्य कृतमिति ॥ भाव (?) परिसमाप्ता । इदानीं विकल्पा उच्यन्ते भावशेषश्च ।

This statement differs slightly from that given in the Berlin MS (W p 76), where for भाव, Weber reads Bhasā and adds doubtingly परि before it thus making it परिभाषा The word is not, however, परिभाषा, but भाव, as it appears from the end of the above quotation namely, भावशेषश्च ।

Weber s Prapathaka V of the text begins —

सौभराभिवर्त्तजयाना इन्द्र तुरीय

That is however the beginning of the first prapathaka in the present MS In fol 17B, we have —

अथ शब्दो नीचै उच्चनीच समाप्त १२ (कण्डिका) इति पुष्पभाष्ये प्रथम प्रपाठक । मूलेषु पञ्चमः प्रपाठक ।

Unable to reconcile this difference in the numbering of prapathakas some owner of the MS writes down on the title-page —

सामकठिनस्थलपुष्पसूत्रभाष्य । अजातशत्रु । ७८ ।

Ajātaśattru seems to have commented upon the last six prapathakas only

27B, इति पुष्पभाष्ये द्वितीय प्रपाठक ।

That is the sixth of the text

45B इति पुष्पभाष्ये तृतीय प्रपाठक ।

That is the seventh of the text

68A, इति चतुर्थस्य दशमी कण्डिका ।

It is known from Weber, that the 8th of the text and the 4th of the comm consist of 10 kandikās In the present manuscript, too the colophons of the kandikās are

given, in some instances, as of the 4th, and in other, as of the 8th

78B, इति पुष्पसूत्रभाष्ये नवम प्रपाठकः समाप्त ।

But the colophons of kandikās are, in some instances, referred to the 5th and in others to the 9th prapāthaka

Burnell 10B, mentions a MS, of the commentary, which also begins with the 5th prapāthaka, but it has a mangala carana, which is wanting in the present MS

1328.

1457 **सामतन्त्रसूत्रभाष्यम्** । *Sāma tanta sutra bhaṣyam*

Substance foolscap paper 6¾×8 inches Pages 98 Lines 18 on page Extent in slokas 1100 Character, Nagara Date Sam 1937 Appearance fresh Complete Written in book form

The Post Colophon Statement —

समाप्तमिद छन्दोगसम्बन्धिक सामतन्त्राभिध व्याकरणम्

स्वरमात्राक्रमलक्षणेन प्रसिद्धहेतो स्वररत्नकोष ।

विचार्य्य प्राप्तस्वररत्नभाण्ड श्रुताङ्कलक्ष्य परिलक्षितव्यम ॥

सवत् १८३५ वर्षे माघे मासे शुक्ले पक्षे तिथौ १५ मायाम्

शुक्रवासरे ।

For the text with a commentary see W p 76, No 308, and Sesagiri Vol I, p 68, and for the text only see Bik 336 There are two short vyākaranas for the followers of the Sāmaveda, one is Rk-tantra vyākarana, and the other Sāmā-tantra vyakarana They are not grammars, but works on phonetics Rk tantra applies to Arcikas and Sāma-tantra to Gānas The Sāma tantra treats of how vowels are to be lengthened in *Gāna*, and *stobhas* introduced The sūtras are first divided into thirteen prapāthakas, , each prapāthaka again is sub divided into 10 or 11 daśakas or groups of ten

The anonymous bhāṣya appears to be ancient from its style of writing.

1329.

1006. संज्ञाकरणभाष्यम् । *Sajñākaraṇa bhāṣyam*

Substance, country made paper 8¼×3¼ inches Folia, 39. Lines, 10 on a page Extent in slokas, 485 Character, Nāgara Date, Saṃ 1726 Appearance, tolerable Complete With text

This is a commentary on Saṃjñākaraṇa, a treatise in sūttra form on the stobha or particular words put in m-chanting various *Sāma* hymns. By Tripāṭhī Kāhnaji, son of Sivaji.

It begins thus :—

श्रीसरस्वत्यै नमः ।

(Text) अथ संज्ञाकरणं वर्णयिष्यते । अन्तगाद्यक्षरं (Comm) अनु-
प्रतिषेधे न ऋगाद्यक्षरमन्तगाद्यक्षरं ऋगर्ज्जित अक्षरस्य स्तोभसंज्ञा
भवति ॥ उदाहरणानि आ । उप् । मोई । ऊम् । एवं स्तोभा
क्षरस्य एकं एकं संज्ञा उक्ता ॥

The whole manuscript runs in the form of a commentary.

It is divided into two prapāṭhakas or chapters, each containing 12 sections The second has six sūttras more after the 12th section

End :— हो हवौ ऊवे सिंचाभ्यः ॥ चत्वारि सूत्राणि मतानि ।

Colophon :—

त्रिपाठीशिवजीसूनुना त्रिपाठीकाह्नजीकृते संज्ञाकरणभाष्ये
द्वितीयः प्रपाठकः समाप्तः । संज्ञाकरणभाष्यं समाप्तम् ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १७२६ समये भाद्रपदनवम्यां लिखितमिदं पुस्तकं
आत्मोपकारार्थं परोपकारार्थं च । शुभं भवतु । श्री सरस्वत्यै नमः।

1330.

1008 सामप्रकाशनम् । Sāma prakāśanam

By Prithhara

Substance country made paper $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches Fols 20 Lines 10 on a page Extent in slokas 600 Character Nagara Appearance tolerable Verse and Prose Generally correct Complete

A valuable compendium of the divisions of Sāma Songs into Veya, Āranya, Ūha, Uhya and miscellaneous subdivisions with copious and regular illustrations from all the Saman ṛks In the beginning the author mentions his valuable works on different sama songs entitled 'Darpana'

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

गजवदनचरणकमल ।, etc , etc

It ends —

मिश्रितमिदमेति सुखद कौतुकसहित दुर्घटश्लोकैः ।

प्रीतिकरणे यथाक्रममुदितस्य तस्य सर्वस्य ॥ श्रीः ।

Col — समाप्तमिदमिति सामप्रकाशनाख्य ग्रन्थजातम् ।

Post Col —

खरामग्रहसंख्याको(कु) ग्रन्थः । श्री ग्रन्थसंख्या ६१० ।

Printed in the Ūṣā

1331

8362 The Same

Substance country made paper $8\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches Fols 28 Lines 11 on a page Extent in slokas 600 Character Nagara Date Sam 1560 Appearance old discoloured and faded Complete

Col — इति सामप्रकाशग्रन्थ समाप्त ।

Post Col —

सवत् १५६० वर्षे चैत्रशुदि ३ भौमे कापिकामहास्थाने त्रिवेदी-

कौकासुतकाङ्हूकेन स्वार्थं परार्थं च आत्मया पुत्रपौत्राणामध्ययनाय

च स्वयमेव लिखितमिद पुस्तक । शुभमस्तु, etc

Beg — नमः श्रीसामवेदाय ।
गणपदनखरजाक्रमल नत्वा सामप्रकाशन ग्रन्थ ।
रचयति सामनमूपात् प्रीतिकर सार सु [ध्रु] व ॥ १
यद्यपि मया निबद्धो लक्षणनिबन्धस्य दर्पणो नाम ।
एकद्वित्रिप्रभृतिभिर्वाक्यभिरत्र प्रकीर्त्तित भवता ॥ १
सत्वाच्छिन्मेति कथितमृगवर्ज्जितमेकमेवात्र ।
वेये गाने स्तोभादीनिर्म्मितमस्माद्र कथितमिथयरम् ॥ १
मयप्रथम पचपद पचविरत्तिक समाख्यात ।
वेये यक्ते नूनामिति सामैकधान्यत्र ॥ १
एकसप्तखरयुत वेये साम प्रकीर्त्तित ।
मोयुघावाद्यतयन द्वितीयमिति कौथुमे ॥ १
एक पवस्व सोमेति मष्टे दद्याय सयुत ।
विरतिरहित सामैकमित्यस्याचरः स्मृत ॥ ७ ॥
वेयेऽष्टप्रथम चाष्टपद चाष्टविरत्तिक ।
प्रोक्तमेक प्रयत्नान्न नेदृश विद्यते क्वचित् ॥
सतन्धेयान्तत्रिचमेक वेये प्रकीर्त्तित ।
नवैव ग्रहणाद्याच वेये नवविरत्तिक ॥
एक नवपद साम प्रयोगाय प्रकीर्त्तित ॥
ऋक् प्रथमपादहीन सक्तोभमित्युक्त्य प्रकीर्त्तित ॥
ऋक्पादे प्रयुत सामद्वय वेयगाने द्विस्वर परिकीर्त्तित ॥
उपोषुजातमादिम मर्षासोमादिम तथा ॥

End — इद श्रेष्ठ ज्योतिरुत्तममिति नवाक्षर तुल्य । त श्रोतारमध्वरस्य
प्रचेतस दुष्कर्त्तारमध्वरस्य प्रचेतस इति दशाक्षर चतुष्पद
यदयदय नानामक्षराणां पदानि त्यक्तानि बहुत्वात् ।
मिश्रितमिदमेति सुखद कौतुकसहित दुर्घटश्लोकै ।
प्रीतिकरणे यथोक्तमनुदिवस्य तस्य सर्वस्य ॥
समाप्तमिदमिति सामप्रकाशनाख्य ग्रन्थजात ।
खरामग्ररसख्याद्र (कु) ग्रन्थ ॥ श्री ग्रन्थसख्या ५३० ॥ प्रीतिकरेरित ।
सामप्रकाशनाख्योऽय सम्यक् सम्पूर्णतां गत ॥

Aufrecht in his Cat Cat II., p 169B, says —

(The work is) "composed in 974," he means of course of the Christian era He does not cite his authority for this statement

In Stein's Kashmere Catalogue, p 244 the extent in slokas of the work is given in the following sloka —

खरामग्नलसंख्याङ्कग्रथ प्रीतिकरैरित ।
सामप्रकाशनाख्योऽयं सम्यक् सम्पूर्णता गतः ॥

Apparently, Aufrecht takes the first line of the verse as a chronogram and somehow interprets it as *1030* Samvat and deducting 56 from it he makes it 974 A D The present MS reads खरामशरसंख्याङ्कग्रन्थ and then gives figure 530 in a parenthetical way, thus showing that the first carana can not be a chronogram and that Śata in Stein is a misreading for Śara

Stein is right, when he says in his Cat referred to above "The date of transcript, Samvat 1476 or 1420 A D shews that Pritikara is not a recent writer"

1332.

991A **अनुस्तोषम् ।** *Anustoham*

Substance country made paper 9×4 inches Folia 5 Lines, 8 on a page Extent in slokas 100 Character Nagara Appearance old Complete

It begins thus —

ॐ नमः सामवेदाय

स्वरवर्णमात्राक्रमसम्बन्धनियमात् वर्णं क्रम वा प्रवचनप्रश्नानुवचन स्वराख्यत्वाच्चतुर्विधप्रत्यवरैरेति पादस्त काल प्रसङ्गाद् प्रवचनेत्वपूर्वोत्पत्तिस्तत्र नियमस्तदङ्गत्वात् वर्णव्यतिरेकः । इत्यादि ।

End — भामि हेतुत्वास्त्वप्रिवत तत् प्रयच्छन्मणा च वा इति चार्विकारेण ता सहितान्तरे रूपान्तरमेकस्य ताद्रूप्यादत्र प्रतिसंहित सनित स्वलशब्द सहस्रे सहस्रे।

Colophon —

इत्यनुस्तोत्रसूत्र समाप्तम्।

A direction for proper application of vowels and musical sounds, viz Stobha in connection with certain saman hymns

1333.

994B पञ्चविधसूत्रम्। *Pañcavidhasūtram*

Substance country made paper 9×4 inches Lines 9 on a page Fol a 10 Extent in slokas 140 Character Nagara Date Sam 1651 Appearance old Complete

For the work see Cs 499 and Oxford Catalogue 377B

Post Colophon Statement —

संवत् १६५१ वर्षे वैशाखवदि ११ दिने अद्येह श्रीकाश्यां रायारायमहाराजश्रीविश्वेश्वरविजयराज्ये आभ्यन्तरनागरज्ञातीय त्रिपाठी वेणीदासपुत्रयौत्राणामध्ययनार्थं॥

शुभं भवतु॥

त्रिपाठिगोवर्द्धनस्य पुस्तकं।

इति श्रीवाद्यनागरज्ञातीयत्रिपाठी श्रीवेणीदासस्य पुस्तकम्॥

It lays down rules for converting Rks into the following five kinds of saman (1) Prastava, (2) Udgītha, (3) Pratihāra, (4) Upadrava, (5) and Nidhana

1334

1017 अग्निष्टोम प्रतिहारभागः। *Agnistoma pratihara bhāgah*

Substance country made paper 9½×4 inches Fol a 7 Lines 9 on a page Extent in slokas 90 Character Nagara Date Sam 1863 Appearance tolerable Incorrect Complete

On the conversion of Rks to be recited in Agnistoma, into Sāma hymns in accordance with the Pratihāravidhi.

Beginning —

अथाग्निष्टोमप्रतिहारभागः ।

हिंकारो वै गायत्रस्य प्रतिहारः स सकला ध्येयः । इत्यादि

The Pratihāra-bhāga ends in 3A

वा ३४४ । स अथवा नामिति च नियममनुष्टुभ उत्तमम् ।

Col — इत्यग्निष्टोमे प्रतिहारभागः समाप्तः ।

Then follow 4 leaves containing several Sāma hymns

The manuscript is very corrupt

Post Colophon Statement ·

तैलाभ्यङ्गदित्यादि । संवत् १८९१ शके मार्गशीर्षकृष्ण ११

चन्द्रवासरे श्वरनामसंवत्सरे दिने समाप्त ।

1335.

998. **कल्पसूत्रम् । (आर्षेयं)** *Kalpa-Sūtram (Ārṣeyam).*

By Maśakācāryya.

Substance, country-made paper 9×3¾ inches Folia, 64 Lines, 9 on a page Extent in ślokas, 1150 Character, Nāgara Date, Saṃ 1650 Appearance, very old Complete in 11 prapāṭhakas.

Śrauta sūttra (Sūttras treating of the sacrificial rituals of the Sāma-veda) attributed to Maśaka.

Beginning :—

स्तुतो ज्योतिष्टोमोतिरात्रो षोडशी + + कः पवस्व वोषो अग्निर्यः पवस्वेन्दोः वृषा सुत उपास्मै ॥

The Last Colophon :—

इति कल्पे एकादशोऽध्यायः समाप्तश्चायं कल्पसूत्राभिधानो ग्रन्थः ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १६५० वर्षे आषाढ़ वदि दशमी सोमे लिषितं वाराणसिक्षेत्रे विश्वेश्वरसन्निधौ लिखितं मोढ़ज्ञातीय पा० रामदत्ते[न] लिखावितं नागरज्ञातीय त्र०गोपीनाथे[न] ।

गङ्गाधरसुतगोपीनाथ पोथी सद्यो पीताम्बर-पुरुषोत्तम-पद्मनाभ-परमानन्दपठनार्थम् त्र० गोपीनाथस्य ॥

1336.

1717. *The Same.*

Substance, country-made paper 10½×4⅛ inches Folia 30 Lines, 11, 12 on a page Extent in ślokas, 1275 Character, Nagara Date, Sam 1763 Prose Fresh Complete

Colophon:—

इति कल्पेषु एकादशोऽध्यायः समाप्तः। समाप्तः संवत् १७६१ वर्षे आश्वयुक्शुद्धवदि एकासि।

For description of the work see L. 113 and 654.

In the present MS. in leaf 56 we have .—

इति मशकाचार्य्यविरचिते कल्पसूत्रे द्वितीयः प्रपाठकः।

In leaf 156 —

इति मशककृतकल्पसूत्रे षष्ठोऽध्यायः।

See also Burnell page 226

1337.

7844 **कल्पसूत्रव्याख्या।** *A comm.—on the above*

By Varadarāja, son of Vāmanācāryya.

The manuscript is on foolscap paper and of foolscap size Character Nagara

A commentary on Maśakācāryya's Kalpasūttra or Ārseya Kalpa.

At the end of the manuscript occurs the following in the hand-writing of Rāja Rājendralāla Mittra

"Copied from an old manuscript in the Library of the Benares College. The College manuscript is incomplete."

The college manuscript is noticed in L. 664

The manuscript is a very defective one, leaving gaps and lacunae in many places It contains chapters I to VIII and the first portion of Chap IX

Page 31 —

इति वरदराजेन वाम[ना]चार्य्यसूनुना ज्योतिष्टोमस्य यत्तत्कर्मौद्गात्रं तत् प्रदर्शितं।

Page 55 —

इति कल्पव्याख्याया प्रथमोऽध्याय ॥

Pages 70 and 71 —

इति वामनाचार्यसूनु कौशिकान्वयसभवो वरदराज कल्पसवसृ कल्पव्याख्याया चक्रे सह प्रयोगेण गवामयनभेदा ये सूत्रोक्ता: तेषु केषन विनियोग ज्ञापनार्थं मूढसामोद्योदिता[?] ये त्वन्ये विस्तरभयादत्र न दर्शिता: ते सूत्र एव द्रष्टव्या । प्रीयतां पुरुषोत्तम इति कल्पव्याख्याने द्वितीयो ऽध्यायोध्याय ॥

Page 88 —

इति कल्पव्याख्यायामेकाहेषु प्रथमोऽध्याय आदितस्तृतीय ॥

Page 111 —

इति वामनाचार्यसूनु कौशिकान्वय सभवो वरदराज एकाहानां कल्प व्याख्याया आगम यथाबुद्धिरिति कल्पव्याख्याने पञ्चमोऽध्याय: ॥ ५ ।

Page 178 —

उक्त वरदराजेन वामनाचार्यसूनुना ॥
अहीनकल्पो व्याख्यातो गोविन्द प्रीयतामिति ॥
इति कल्पव्याख्यायामष्टमोऽध्याय ।

Then begins the 9th adhyaya

See I O Catal No 262

1338

6038 *The Same*

Substance country made paper $11\frac{3}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches Folia 100 Lines 11 on a page Character Nagara of the eighteenth century Appearance discoloured Defective

Written in two different hands—the first hand comes up to the 4th leaf There is evidently some gap between the 49th and the 50th leaves From the 50th to the end the leaves are marked on the top from 1 in a very small hand The consecutive numbering to the entire MS was given in a much later hand

For the beginning, see I O Catal No 262

23A. इत्थ वरदराजेन वामनाचार्यसूनुना ।
ज्योतिष्टोमस्य सुवक्तृ [यत्तत्र]मौद्गात्र तत्प्रदर्शितम् ॥

39B इति कल्पव्याख्याया प्रथमोध्याय ।

The first and the last colophons in the portion written in the second hand —

51A इति कल्पव्याख्याने द्वितीयोऽध्याय ।

84B इति वामनाचार्यसूनु कौशिकान्वयसम्भवो वरदराज एकाग्रमना कल्प व्याचष्ट यथागमं यथाबुद्धि इति ।

99B इति कल्पव्याख्यायामह्नीनेषु प्रथमोऽध्याय । आदित षष्ठ ।

The seventh chapter was left incomplete

1339.

995 **कल्पानुपदसूत्रम् ।** *Kalpānupada Sūtram*

Substance country made paper $8\frac{1}{4} \times 4$ inches Folia 16 Lines 10 on a page Extent in slokas 320 Character Nagara Date Samvat 1690 Appearance old Complete

This is a critical supplement to the Arseya Kalpa sūttra of Sāma veda Weber was at one time doubtful about the existence of this work It is one of the ten Sūtras of the Sāma veda

Beginning —

ॐ नम सामवेदाय ।

ॐ । आचार्यप्रमाणनिर्देशो ब्राह्मणसूत्रार्षेयकल्पकं समाम्नायो द्योपदेशमाचर चैके नियमाभावस्त्वेव तेषा क्वचिदविशेषश्रुतौ तद्विशेषश्रुतिस्तदन्वेत्य विधिर्यथा ज्योतिर्दशरात्रयोर्दैवतलिङ्गच्छन्द स्सञ्चोदनासु ब्राह्मणेन ऋकुसमाम्नायकदनुचेत्यधि ॥ इत्यादि ।

End — चतुर्विंशप्रकृतत्वात् क्रतस्थानत्वाद्वा चर्यास्त्रिशोऽमिष्टामसाम-

स्विक परस्मान्नत्वात् परेष्वपिष्टोमेन्ययो स्तोमयोष्यत्वादा स्तोम-
योग प्रकृतिसम्पन्निय प्रकृतिसम्पन्निय ।

Colophon —

द्वितीयप्रपाठकः समाप्तः कल्पानुपदसूत्रममाप्त ।

Post Colophon —

संवत् १९६० वर्षे आश्विन सुदि ७ रवौ लिखित ।
स्वस्त श्रीवाराणसीवास्तव्य एव प्रवभीसुत काइसी भाट्टश्रङ्गर
पाठनार्थम् ॥

1340.

996 **अनुपदसूत्र ।** *Anupada Sutra*

Substance country made paper 8¾×3¾ inches Folia 39 Lines 13 on a page Extent in slokas 1170 Character Nagara Appearance old Complete

For a description of the work see Web p 75

It belongs to the Sâma veda It attempts an exposition of obscure passages of the Pañcavimsati Brahmana, and quotes as authorities a large number of works of the different schools of the Rk and the Yajur vedas, besides those of the Sama veda One MS was only known to Weber

Among the authorities consulted are —

(1) कौषीतकी, (2) लिङ्गार्थवाद, (3) वाभव, (4) वागधिकारे तु विसर्ग( )संहितायां 6A, (5) ओशनायौति 7B, (6) आर्थर्वणे, (7) तैत्तिरीयाणां रथन्तरे 8A, (8) मरुत्वतीये 8B, (9) आथर्वणाभीवर्त्तयो 8B (Two leaves are marked 8) (10) आर्भवस्य प्रकरणादन्या सार्ववाद 8B, (11) प्राचायनिना [श्यामायनीना] 8A, (12) पौष्करीक्यधिकाया 20A, (13) माध्यन्दिना 22A, (14) वशिष्ठ 23A, (15) महाव्रत समानप्रकरण 24A, (16) काठक 26B, (17) ऐतरेयिणां 27A, (18) स्तोमविधानप्रकरणम् 28B, (19) वाजसनेयिना 29A

1341.

3807 लाट्यायनश्रौतसूत्रम् । *Srauta sutra by Latyayana.*

Substance country mad paper 9¾×4 inches Folia 7? Lines 12 on a page Character Nagari of the early eighteenth century Appearance discoloured and worn out Complete

The Last Colophon --

इति लाट्यायनसूत्र समाप्तम ॥ शुभ भवतु ॥ कल्याण भवतु ॥

Published in the Bibl Ind Series

1342

4269 *A comm on the above*

Substance palm leaf 16×1¼ inches Folia 146 Line ? a page Extent in slokas 1900 Character Udiya Date the 21 t year of the reign of Divyasimha Appearance old and worm eaten

Beginning —

अथश्रीयज्ञपुरुषाय ॥

अथ विध्यपदेशो सर्व्वकालधिकार . किमिद सूत्र नाम शास्त्र किमर्थमिदारभ्यते यज्ञविधिप्रसिद्धये । इहास्माक छान्दोग्ये द्विविधो हि विधि । अनुब्राह्मणिक + + + + + + अनुब्राह्मणिका यजुषा कर्म्मसु लिङ्गतो विधानमर्थग्रहणादित्यत आरभ्य साधारणग्रहणविधिस्तु सर्व्वेति यावत । अपर षडभि प्रमाणै निर्व्वर्त्यते । कानि पुन षटप्रमाणानि ब्राह्मणसूत्रार्थेय कल्पक सामसमाम्नायोऽपदेश ।

It contains five prapathakas, each divided into 12 kandikas

Colophons

44B, प्रथम प्रपाठक , 60B, मैत्रायणिपौत्रस्य श्रीभट्टभूतिस्वामिनो जयस्वामिपुत्र[स्य] कृतौ सुभाष्ये द्वितीय प्रपाठक , 95B, मैत्रायणपौत्रस्य श्रीभट्टभूतिस्वामिनो जयस्वामिपुत्र[स्य]-कृतौ तृतीय प्रपाठक 124B, मैत्रायणपौत्रस्य श्रीभट्ट-

भूतिस्वामिनो जयस्वामिपुत्र[स्य] कृतौ सुभाष्ये चतुर्थः प्रपाठकः ;
146A, मैत्रायणमौचस्य श्रीभट्टभूतिस्वामिनो जयस्वामिपुत्र[स्य]
कृतौ सुभाष्ये पञ्चमः प्रपाठकः ॥

Post Colophon Statement :—

यथा दृष्टं तथालिखितम् । लेखकस्य नास्ति दोषः ।
वीरश्रीदिव्यसिंहमहाराजस्य २१ वर्ष आश्विनशुक्लद्वितीया
शुक्रवासरे वीरवल्लभद्रपुरशासनमहाजनश्री नीलकण्ठानन्दात्मज
केशवानन्देन लिखितमिदं पुस्तकं समाप्तम् ।

भौमस्यापि, etc , etc.

This is the commentary on Latyāyana Srauta sūttra, published in the Bibl. Ind. Series, as by Agnisvāmi.

All the colophons in the present manuscript, however, seem to attribute it to Bhattabhūti, the son of Jayasvāmin and the grandson of Maitrāyana.

1343.

1133 **द्राह्यायणीयसूत्रदीपः ।** *Drāhyāyanīya sutra dīpa.*

By Dhanvin.

Substance, country-made paper 9×4 inches Folia, 31 of which the first two leaves are missing Lines, 10 on a page Extent in slokas, 300 Character, Nāgara Date, Sam 1658 Appearance, old

See I.O Catal No 269.

Col :— द्राह्यायणकृते सूत्रे दीपे धन्विविनिर्मिते ।

द्वितीये दशके वृत्तः पञ्चमः पटलोऽधुना ॥

श्रीरस्तु संवत् १६५८ समये वैशाखमीसे इदं पुस्तकं ॥

शुभं भवतु । राम ॥

In leaf 10B appears the following colophon :—

द्राह्यायणकृते सूत्रे दीपे धन्विविनिर्मिते ।

द्वितीये दशदशो(?) द्वितीयः पटलो ऽधुना ।

1344.

1319. *The Same*

Substance, country made paper 10×4½ inches Folia 21 Lines 11 on a page Extent in slokas 500 Character Nagara Appearance tolerable Incomplete

It begins :—

श्री गणेशाय नम । अथ सर्व्वयज्ञेषु ब्रह्मत्व विधातुमुपक्रमते ।
सर्व्वत्र ब्रह्मा दक्षिणेन इति । सर्व्वेष्वपि श्रौतस्मार्त्तकर्म्मसु ब्रह्मा
भवेत् न पुनरुद्गात्रादिवत् श्रौतेष्वेव ब्रह्मण (?) प्रवर्त्तत इत्यर्थ ।
तेषा तेषु कर्म्मसु क्रियमाणेषु नित्य दक्षिणतो भवेदिति । इयम
प्यत्र विवक्षितमिति ।

Col :— इति द्राह्यायणकृते सूत्रे दीपे यन्विविनिर्म्मिते ।
द्वितीये दशके वृत्त पञ्चम पटलोऽधुना ॥

As there are no other colophons in this MS it seems to contain the 15th patala only

For other patalas see Weber No 311, I O Catal 269 L 61

1345

36. छन्दोगापरसूत्रम् । *Chandôgāpara-Sutram*

For a description of the MS see Rāj Mittra Notices No 806.

Chandoga is a word of frequent use in Smrti works, meaning a chanter of the Sāma Veda, and the word अपर is used here as distinguished from पूर्व्व, पूर्व्व meaning prior to death and अपर after death.

The work contains directions for a Chandoga for "अन्त्येष्टिक्रिया" or funeral rites, and for एकादशाहश्राद्ध or rites to be performed on the 11th day from death, i e the day on which mourning terminates

1346.

997. क्षौद्रसूत्रम् *or* क्षुद्रसूत्र। *Ksudra-Sutra.*

Substance, country-made paper 8¼×3¾ inches Folia, 20 Lines, 13 on a page Extent in ślokas, 550 Character, Nagara Date Sam 1916 Appearance, old. Complete

For the work see I.O Catal. No 272 It is a Sūtra work in three prapāṭhakas, consisting of 13 sections.

Post Colophon Statement :—

वर्षे संवत् १९१६ श्रा वदि ९ नवम भृगुदिने लिखितं लक्ष्मणा-सुत + + + रघुनाथेन। लिखितं परोपकारार्थम्॥

1347.

2324. गोभिलगृह्यसूत्रम्। *Gṛhya-Sūtra by Gobhila.*

Substance, country-made paper 9½×4½ inches Folia, 29 Lines, 9 on a page Character, Nāgara Date, Śaka 1741 Appearance, discoloured Complete. But the Pariśiṣṭa is wanting

Post Col. :—

शके १७४१ विक्रमनामसंवत्सरे चैत्रवद्य द्वादशी सोमवार लक्ष्मणराव फाटक ४७५। इदं पुस्तकं नानादीक्षित भागवत टोकेकरस्य।

Printed in Bibl. Ind.

1348.

2791. *The Same.*

Substance country-made paper 6½×4 inches Folia, 38 Lines, 10 to 12 on a page Character, Nāgara Date, Samvat 1652 Appearance, discoloured and worn out Complete

Last Colophon :—

इति चतुर्थः प्रपाठकः। इति गृह्यसूत्रम् समाप्तं शुभमस्तु।

Post Col. .—

संवत् १६५२ समये प्रथमभाद्रपदशुक्लचतुर्थ्यां गुरौ वाराणस्यां लिखितम्।

1349.

2797. *The Same*

Substance, country made paper 10×5 inches Folia 67 Lines 7 on a page Character Nāgara Date Samvat 1813 Appearance, discoloured Complete

Colophon —

इति गोभिलगृह्यसूत्रे चतुर्थे प्रपाठक ॥ समाप्तोऽयं ग्रन्थ ॥

Post Colophon —

श्री ॥ संवत् १८१३ वैशाक वदी अमावास्या लिखितम् ।
जगन्नाथस्य पुत्र भ० देवनामस्येद पुस्तकम् ।

1350.

1297 **गोभिलगृह्यभाष्यम्** । *A comm on the Same*

By Nārāyana son of Mahābala

Substance country made paper 11¾×5½, 10¼×5 inches Folia 1st part 58 2nd from 21 to 85 written in a different hand and at a different time Extent of the work ślokas 4815 as stated at the end of the MS Appearance old Generally correct Complete (but 2nd prapathaka is twice repeated owing to ill adjustment of the two different MSS)

For a description of the work, see L No 1967

1351.

10587 *The Same* *In four batches of leaves.*

I

Substance country made paper 8½×3½ inches Folia 24 Lines 13-15 on a page Character Nagara of the 15th century Appearance old and repaired

To the end of the first prapathaka

Col — इति गृह्यभाष्ये नवमी कण्डिका प्रथम प्रपाठक समाप्त ॥

For the beginning of the work see L 1967

II.

Substance, foolscap paper. 9¾ × 4 inches Folia, 61, of which the first is missing Lines, 6 on a page Character, modern Nagara Appearance, fresh

Fol. 2. —

इति गृह्यभाष्ये प्रथमप्रपाठकस्य नवमी कण्डिका ।

Fol. 59B. —

इति द्वितीयप्रपाठकस्य सप्तमी कण्डिका ।

The MS. ends abruptly.

III

Substance, country-made paper 10 × 4 inches Folia 139-337, of which four are missing Lines, 8 on a page Character, Nagara of the fourteenth century Appearance, very old and repaired.

From II. 8 to the end.

146B, इति द्वितीयस्य अष्टमी कण्डिका ।

End :— आसीद्वत्ससगोत्रोयं (गोत्राख्य) ब्राह्मणो ब्राह्मणाग्रणीः ।
व्यासाभिधानच्छन्दोग[ः] साक्षाद्व्यासइवापरः ॥
तस्य पुत्रोऽनुरूपो (सरोपो) भूहामदेव इति स्मृतः ।
विदितः सर्व्वलोकेषु रामदेव इवापरः ॥
महाबलस्तु विख्यातो भुवि(?) (रामदेवसुतो भवत् in the next batch of leaves).
यस्य कीर्त्तिमतः कीर्त्तिर्ग्लानिम(र)द्यापि नच्छति ॥
नारायणाख्यस्तस्यापि नारायणपरायणः ।
पुत्रो बलवतस्याभूत् सदा स्वाध्यायवत्सलः ॥
तेन सद्देहनाशाय कर्म्मणा तुष्टिकृत् सतां ।
गोभिलाचार्य्यगीतायाः स्मृतेर्भाष्यमिदं कृतं ॥
तदेतद्विजितद्वेषैर्विप्रैर्मध्यस्थवृत्तिभिः ।
कलायन्तो विहाय संग्राह्यं मदनुकम्पया ॥

Here ends the MS. (see L 1967)

IV

Substance country made paper 10×4 inches Folia, 7 First six leaves are marked both 1–6 and 233–238 The 7th is written in a different hand containing the concluding portion The 6th leaf ends abruptly The last leaf, however, begins in the first line of 6B and goes to the end of the MS

Last Col :—

इति श्रीगोभिलगृह्यसूत्रभाष्ये नारायणकृते चतुर्थप्रपाठकस्य दशमी कण्डिका चतुर्थ प्रपाठक समाप्त । समाप्त गोभिलगृह्य सूत्रभाष्य ।

The extent of the work is thus given in the preserved portion of MS —

अत्र श्लोकसहस्राणि चत्वार्यंशो शतानि च । (Here ends the 6th leaf)

श्लोकाः पञ्चदशैतेव सख्या नारायणोदिता ।

1352.

1607. **गृह्यासंग्रहं नाम परिशिष्टम् ।** *Grhya samgraha*

By Gobhila's son.

Substance, country made paper 4¾×3 inches Folia 12 Lines 10 on a page Character Nagari Date Samvat 1538. Generally correct Complete Appearance old (borders corroded with age)

Post Col —

सवत् १५३८ वर्षे मार्गशिर्षवदि ८ शनौ श्रीइलदुर्गे महाराय श्रीभवानुविजय राज्य त्रिवाडी . . . . त् त्रिवाडी प्रवतान अध्ययनार्थं लिखित शुभं भवतु कल्या(ण) मस्तु श्री । .. ए॰ प्रवदानत्रिपाठी ।

Printed in Bib Ind

1353.

3023. **गोभिलपरिशिष्टम् ।** *Gobhila parisista*

For the manuscript and the work see L 1074

The Post Colophon Statement:—

संवत् १९४५ वर्षे फाल्गुन शुदि १३ भौमे व्यासदत्त नागरज्ञाति पुरुषोत्तमेन लिखितम्।

श्रीरस्तु।। श्रीविश्वनाथाय नमः। श्रीनृसिंहो रक्षतु। शुभं भवतु। श्रीलेखकपाठक शुभं भवतु।। श्रीरामाय नमः। श्रीकृष्णाय नमः श्रीः।। छ। श्री। श्रीः।१

1354.

1034. **छन्दोगपरिशिष्ट** *or* **कर्म्मप्रदीपः।** *Chandogapariśiṣṭa or Karmapradīpa.*

By Keśava Miśra see Cat. Cat. page 101 B.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 23. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Nāgara. Date, Saṃ. 1723. Appearance, old. Verse. Generally correct. Complete.

This additional chapter is devoted to Utsarga and Upākaraṇa rites to be performed before the commencement and completion of the annual recital of the Vedas.

1355.

1298 छन्दोगपरिशिष्टटीका (परिशिष्टप्रकाशाख्या)।

Chandoga pariśista tīkā

By Mahāmahopādhyāya Nārāyana.

Substance, country made paper 11 × 8¼ inches Folia 104 of which leaves 38 42–46, and 48 are missing Lines 9 on a page Extent in slokas 3000 Character Nagara Date Sam 1560 Appearance very old, indistinct at places Complete

For the beginning see I O Catal No. 450

A commentary on Kesava Misra's Chandôga-pariśista by Narāyana, son of Sôna, son of Umāpati of the time of Jayapāla * This Chandôga-pariśista is also sometimes called Karmapradipa

Printed in Bibl Ind

It ends:—

अपराह्णे तु पितरः सन्ध्याया सिद्धचारणा ।
पूर्वस्यां सर्वभूतानि तृप्यन्ति नितरा स्वधेति ॥ १४६७२० ।

Col. — इति श्रीमहामहोपाध्यायश्रीनारायणकृतौ छान्दोगपरिशिष्ट-टीकाया तृतीय प्रपाठक समाप्त । सम्पूर्णमिति ।

Post Col –

शुभमस्तु । संवत् १५६० समये श्रावण वदि १ सोमवारे राजाधिराज श्रीमत् रूपनारायणभूत्यें ... ... तिरभुक्तिदेशमध्ये (?) दरिभंगानगरे .. ... कर्म ... ...

* Nārāyana is said to be a great supporter of Prābhākara school. He belongs to Kanjivilla family

त्रिपाठी श्रीजगन्नाथस्यात्मपाठार्थं ॥ करुणाफलालङ्कृत पण्डित-श्रीगौतम्यात्मज-श्रीरत्नाकरेण लिखितमिति मद्धस्तपुस्तकम् । शुभमस्तु ।

पुस्तकलिखनपरिश्रमवेत्ता विद्वज्जनो नान्य ।
× × लङ्घनखेदो हनुमान् पर वेद ।
शुभमस्तु । स्वर्गादित्यनत्यन्तसुपकारिता ।
परितमविक कार्य्यलार्थे साधुगुरुर्व्वपि ॥ १

On the obverse of the last leaf there is a line—
कर्म्मप्रदीपको भाष्य श्रीत्रिपाठीरघुनाथसुत त्रिपाठीजगन्नाथकी पुस्तक । वामदेवत काद्ददेवखेद पुस्तक (in a different hand).

1356.

6470 *The Same*

Substance country made paper 9×4 inches Folia 84+61 Lines 10 on a page Character Nagara Date Samvat 1816 Appearance old and discoloured Complete

The first two prapāthakas are contained in fol 1–84 The colophon of the second prapāthaka comes in the third line of the first leaf of the second batch of leaves 1–61, which contains the third prapāthaka

See I O Catal. No 150

Last Colophon —

काञ्चिविज्ञीयमहामहोपाध्याय श्रीनारायणविरचितपरिशिष्ट-प्रकाशे तृतीय प्रपाठक समाप्त ।

Post Colophon —

श्रीविश्वेश्वरो जयति, etc , etc

सवत् शके १८१६ विरोधकृत्नामवत्सर आषाढकृष्णपञ्चम्या भौमवासरे । श्रीगङ्गाविश्वेश्वरसन्निधौ अय ग्रन्थः समाप्तिमगमत् । शुभ भूयात् ॥

1357

6455. **कर्म्मप्रदीपभाष्यम् ।** *Karma pradīpa bhāṣyam*

By Miśra Āśāditya

Substance country made paper 12×5 inches Folia 101 Lines 10 11 per page Character Nagari of the eighteenth century Fol 1–9 and 116 166 restorations in a modern hand The original leaves are badly damaged but have been carefully repaired Complete We have also the Text here

The Text is better known under the name of *Gobhila Smṛti*, being a supplement to the rules of Gobhila

For Āśāditya's commentary see I O Catal Nos 162 163

Last Colophon —

इत्याशादित्यमिश्रविरचिते कर्म्मप्रदीपभाष्यं समाप्तम् ।

1358

6488. **कर्म्मप्रदीपविवृत्ति ।** *Karma pradīpa vivṛti*

By Śivarāma, son of Śukla Viśrāma

Substance country made paper 13×7½ inches Folia 104 Lines 9 on a page Extent in ślokas 2000 Character modern Nagari Date Samvat 1961 Appearance fresh Complete

Last Colophon —

इति विद्वन्मुकुटमाणिक्यनीराजितचरणकमल शुक्लश्रीविश्रामात्मज शिवरामविरचितायां कर्म्मप्रदीपविवृतौ तृतीयाध्याय समाप्तः ।

Post Colophon —

शुभ । सौः । श्रावण सुदी ११ । संवत १९६१ मालवीय-बालमुकुन्दस्येद पुस्तकम् ।

For the beginning of Karmapradīpavivṛti, see Oxf. 395 A

It ends.—

यस्याः कृपाकटाक्षेण कृतेयं विवृतिर्मया।
परिश्रमेण सा देवी प्रीता भवतु सर्व्वदा॥
मोढ़ज्ञातीय-विश्रामशुक्लस्य तनयेन हि।
शिवरामेण रचिता विवृतिर्विदुषां मुदे॥
यदत्र साधु + + + यदसाधु तदादितः।
विलोक्य विबुधैः प्रोध्यं मयेयं विहितोऽञ्जलिः॥

1359.

10301 **गोभिलीयश्राद्धकल्पभाष्य।** *Gobhilīya-Śrāddha-kalpa-bhāṣya.*

(With the Texts marked in rubrics).

By Mahāyaśas, disciple of Tarkika Bhatta.

Substance, country-made paper 10×5½ inches. Folia, 62. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 1400. Character, Nagara of the nineteenth century. Appearance, old and repaired. Complete.

An old and authoritative work, quoted by Raghunandana in his Śrāddha Tattva. See W. p. 79, which describes a MS. of the work dated S. 1456 (A.D. 1400).

Beg. :—

ॐ नमो श्रीगणेशाय॥ श्री सामवेदाय नमः॥
आराधितो नरैर्यस्तु वाञ्छितार्थफलप्रदः।
तमहं भक्तियुक्तः सन् नौमि देवं जनार्दनम्॥
नत्वा गोभिलमाचार्य्यं नत्वा भट्टन्तु तार्किकम्।
करिष्ये श्राद्धविवृतिं सुखदां प्रीतये स्फुटम्॥

अथ श्राद्धममावास्यायां पितृभ्यो दद्यात्॥ यत् पिण्डपितृयज्ञादनन्तरं श्राद्धं सूचितं तद्यथा + + + + दद्यादार्य्यमासीनमिति वदता न च तस्येतिकर्त्तव्यता काचित् उक्ता॥ तदर्थं + + + + + + प्रारभ्यते॥ अथ पिण्डपितृयज्ञादनन्तरं श्राद्धकर्म क्रियते॥

It consists of 9 chapters: at the end of the last chapter, it is said :—

एषोऽध्यायश्चिरन्तनभाष्यकारैर्न व्याख्यातो नापि दर्शितः। अस्माभिस्तु सर्वासु प्रतिषु दृश्यमानत्वाद्दर्शित इति ॥

Last Col. :—

इति गोभिलीयश्राद्धकल्पभाष्ये महापण्डितश्रीमहायशोविरचितं समाप्तमिति ॥

Following the last colophon, there are seven slokas, containing, however, no information.

The date of the MS —

संवत् १७० + आश्विन वदि ८ सोमे चवाडी जागेनदवेन लिखापितं मधुपुर मध्ये ॥

1360

10499 **आवसथ्याधानपरिशिष्टं।** *Avasathyādhāna pariśiṣṭam.*

One leaf in the Nāgara character of the eighteenth century containing 21 karikas.

Col — इति सामवेदिनामावसथ्याधानपरिशिष्टं समाप्तम्।

Then in a later hand :—

एतद् गृहपती प्रेते कुर्यादेकादशेऽहनि।
प्रागेवैकादशश्राद्धादस्त + + विवर्जितम् ॥

Beg :—

श्री ॥ स्मार्त्ताधानं प्रवक्ष्यामि यथोक्तं मुनिभाषितम् ॥
निःश्रेयसार्थिनो ह्यत्र प्रवदन्ति मनीषिणः ॥ १ ॥
तत्पूर्वेद्यु + + + + गृह्योक्तं पौर्णमासवत्।
ब्रा(घ) हुतौ पुनरसथिक भुञ्जीयाता तु दम्पती ॥ २ ॥
क्षौमादिसम्भवे वास परिधा + + विचनौ।
शुचौ देशे उपकृते कटादिपरिवारिते ॥ ३ ॥

पत्नी दक्षिणतस्तस्मै प्रयच्छत्यधरारणिं ।
उत्तरीय + मानाय ऋत्विग्भ्यो वोपपाद्यते ॥ ४ ॥
उक्तश्च धारणं रात्रौ कृत्वा जागरणं ततः ।
उषाकाले बहिः स्नात्वा आह्वायाः पवित्रिताः ॥ ५ ॥, etc , etc.

1361.

10862. गृह्यभाष्य । *Gṛhya Bhāṣya.*

Substance, country made paper 9×4 inches. Folia, 26 by counting The leaf marks are lost in corrosion Lines, 8-10 on a page Character, old Nagari of the fourteenth century Appearance very old and worn-out

A fragment

The *following colophons are found* .—

इति गृह्यभाष्ये प्रथमा कण्डिका ।

इति गृह्यभाष्ये सप्तमी कण्डिका ।

इति गृह्यभाष्ये प्रथमप्रपाठकस्य नवमी कण्डिका समाप्ता ।

It quotes Karmapradīpa and Kātyāyana.

(1) स्रुवस्रुचप्रमाणं कात्यायनेनोक्तं ।

(2) खादिरो वाथ पार्णौवा ।

From the following passage, it appears to be the comm. on some Gṛhya Sūttra of the Sāma Veda .—

प्रायश्चित्तविधान कर्म्मप्रदीपस्य ।

अत्र कश्चिदाह इध्माधानविधिरनाम्नातो ह्यध्वर्युभ्यो गृह्णीयादिति तद्-समीच्चि + + + धानस्य । कुत. स्वशाखायामेव ग्रन्थान्तरे विधानात् । परिधायाद + + + इत्यादि कात्यायने कर्म्मप्रदीपे । पूर्णाहुतिगोदानान्तं मर्व्वमुक्तं । खगदो + + च लक्षणमुक्तं ।

नचैतयुक्तं । यत् स्वशाखाविच्छिन्नना(?) इत्यपरशाखाविच्छितमनुष्ठीयते ... ... होमो विधीयते । मायं जुहुत इति माय-माहुति । ... . मायमाहुत्यपकम एव । कौथुमराणायणीयाना होम· ।

PRAYOGAS AND PADDHATIS OF THE SĀMA VEDA

1362

1281 **चयनप्रदीपः।** *Cayanapradīpaḥ*

By Narasiṃha.

Substance, palm leaf. 17⅜ × 1 inch. Folia 102. Lines 4-6 on a page. Extent in ślokas 2450. Character, [illegible] of the early eighteenth century. Appearance, soiled. Complete.

Beginning .—

गणेशाय नमः ॥

अथ महावीरकरणम्। दिव इवेति वचनात् दिवा दीक्षासन्तो पात्रे (?) सम्भारानिदधाति। उदकुम्भस्य मृद कल्पकवधा वराहविहतं पुत्रिकानजापय (?) गवेधुका कृष्णाजिन अभिवोच्चरतो निधाय अभ्यादान देवस्य त्वा सवितु प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामाददे नार्यसीति सव्ये कृत्वा दक्षिणेनालभ्य जपति। युञ्जते मन उत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चित विहोत्रा दधे वयुनाविदेक इन्मही देवस्य सवितु परिष्टुतिः।

33A, इत्युद्गातृनरसिंहकृतौ चयने उखासम्भारकर्माणि समाप्तानि, 40B, इत्युद्गातृनरसिंहकृतौ चयने एकादशीकर्माणि समाप्तानि, 61B, द्वादशीकर्माणि समाप्तानि, 80B, इत्युपाध्यायनरसिंहकृतौ चयने त्रयोदशीकर्माणि समाप्तानि, 102B, इत्युद्गातृनरसिंहकृतौ अध्यायकर्मणि चयन समाप्तम्।

It ends thus —

ज्योतिष्टोमस्य अतिरात्रसंस्थस्य साग्निचित्यस्य कर्तोरङ्गतया नाना तेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो मद्यश्च ब्राह्मणभोजनानि दातुमहमुत्सृजे। तत्र शान्तिकरणं आशीर्वादकरणमादीपनान्ते (?) गृहप्रवेशनम्, गार्हपत्यादिस्थापनम्, शान्तिभिर्विमुक्तोऽमु यज्ञ विद्वान् समाचरेत्॥

1363.

38. **सप्तसोमसंस्थापद्धतिः ।** *Sapta-Soma-Samsthā Paddhati.*

By Govardhana Tripāthi.

For the MS. see L. No. 804. The word Saṃsthā means, literally, establishment, that is, liturgy of Soma Sacrifices. Sapta-saṃsthā would mean seven sets of such rules, evidently for the performance of seven sacrifices, only one of which, the Agniṣṭoma, is treated of in this MS. It seems to be a mere fragment of a large work for the use of Sāma-Vedī priests.

For a description of the work, see I O. Catal 410 and 411

1364.

1049. *The Same.*

Substance, country-made paper 8 × 3½ inches Folia, 42 Lines 9 on a page Extent in slokas, 950 as stated in the MS Character, Nagara Appearance discoloured

Colophon :—

इति श्रीदीक्षितगोवर्द्धनेन विरचितायां सप्तसोमसंस्थापद्धतौ अग्निष्टोमः समाप्तः ।

Post Colophon :—

ग्रंथसंख्या ६५० ।

1365.

1023. **ज्योतिष्टोमपद्धतिः (अपूर्ण) ।** *Jyotiṣṭoma-paddhati.*

By Rāmakṛṣṇa, the son of Dāmodara Tripāthi

Substance country-made paper 9 × 4 inches Folia 54 Lines 8 on a page Extent in Slokas 550 Character, Nagara Date, Sam 1805 Appearance, old Complete

A manual for the performance of Jyotiṣṭoma sacrifice

Jyotistoma is a Soma sacrifice, which consists of 21 stomas and is performed in the spring season

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ॥

अथाग्निष्टोमसंस्थस्य ज्योतिष्टोमस्य प्रयोग उच्यते ।

ऋत्विगार्षेयोऽनूचान इत्याद्युक्तलक्षणवान् ऋत्विग भवेत । अग्नौ ज्योतिष्टोमेन यक्ष्यते । तत्रोद्गात्र भवता कर्त्तव्यमिति सोमप्रवाकेन प्रार्थित उद्गाता यदार्त्विज्य न चिकीर्षति तदा नम सोमाय राज्ञ इत्युक्त्वा सोमप्रवाक प्रत्याचक्षीत न करिष्यामीति यद्यार्त्विज्य चिकीर्षति तदा त प्रतिमन्त्रयेत । महन्मेवोच इत्यादि ॥

End —

अनुष्टुप छन्द इन्द्रो देवता उदवसानीयायामिष्टौ विनियोग गायन्तित्वा० चा २ रो ३५ चो२ । ३ । पूर्णाहुतिपक्षेऽपि प्रस्तोता उद्गीथयद्दचे गायेत् ॥

Col — इति श्रीत्रिपाठिदामोदरसूनुना रामकृष्णेन नामाया-द्वितीय नामधेयेन कृताया ज्योतिष्टोमस्य पद्धतौ तृतीयसवन समाप्तम ।

इति ज्योतिष्टोमस्य पद्धति समाप्ता ॥

Post Col —

सवत् १८०५ शके १६७० माघ शुद्ध १० भौमे ।

1366

755 **व्यूढनवरात्रम् ।** *Vyudha Navaratra*

For the manuscript see L 1592, see also I O Catal Nos 431 and 432 which seem to supplement the portion of the work embodied in the present manuscript

1367

450 **सुब्रह्मण्यप्रयोगः ।** *Subrahmanya-prayoga*

For the manuscript see L 1366

Post Col.:—

इदं पुस्तक मौन्युपनामवैजनाथेन स्वार्थं परार्थञ्च ।

The nine lines on the reverse of the last leaf are Subrahmanya Sāman.

1368.

1050. क्रतुप्रायश्चित्तम् । *Kratu-prāyaścittam*

Substance, country made paper 9¼×4¼ inches. Folia, 18 Lines, 11 on a page Extent in ślokas 500 Character, Nāgara Appearance, tolerable Complete

Directions for expiatory rites in connection with accidental violation of the rules for sacrifices enjoined in Sāma Veda This work professes, in the beginning, to follow the authority of Brāhmaṇas, Ksudraakāra and Upagranthakāra

Beginning:—

नमः सामवेदाय । अथ क्रतुलोपमिदानीमुच्यते । ब्राह्मणोक्तं चुद्रकारोक्तमुपग्रन्थकारोक्तमप्युपसङ्गृह्य प्रथमं तावदवच्छेदप्रायश्चित्तमारभ्योच्यते । तत्र ब्राह्मणंद्वचनमुक्ता' । (?) यदि प्रस्तोवाचच्छिद्यते (?) यजस्य शिरश्छिद्यते ।

It ends:—

एवमेवाङ्गलिङ्ग हिरण्यदानमुक्तं ।
सर्व्वत्र सर्व्वहोमविच्छेदे प्रायश्चित्तम् ॥

Col.— इति क्रतुप्रायश्चित्तानि समाप्तानि ।

Authorities consulted.—

1. चुद्रकार, for ग्रन्थकार, कात्यायन, सूत्रकार, कल्पकार, भाष्यकार, बौधायन ।

1369.

5829 होरिलपद्धति । *Horila-paddhati*

By Horila

Substance country-made paper 9×4 inches Folia, 94 Lines 8 on a page Extent in ślokas 1500 Character, Nāgara of the nineteenth century Appearance fresh Complete

The manuscript is hopelessly corrupt

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

क्रियापद्धतिर्लिख्यते ।

तत्रानुक्रम ।

+ + दुकाञ्जलीं दत्वा यतश्श्राद्धपिण्डः ।

स्नानाङ्गतर्पणमिद प्रथमाद्यपिण्ड

कुर्याच्च नवमे चैव + + + + +

+ + + + + + + +

त्वाग्नियो द्विगुणा दर्भा स्मयस्तु प्रगतस्तथा ॥

अग्नौ करग्रमुच्छिष्ट श्राद्ध + वैश्वदेविक ।

अनुग्रब्द न कुर्व्वीत नावाह्वान + + + + ।

विकिर न स्वधा कुर्यात् पितृशब्दोभिरम्यतां ।

आसीमान्तमनुव्रज प्रदक्षिणाविसर्ज्जनम् ।

अष्टादशपदार्थांश्च प्रेतश्राद्धेषु वर्ज्जयेत् ।

सगोत्र परगोत्रोवा यदि स्त्री यदि वा पुमान् ।

प्रथमेऽह्वनि यो दद्यात् स दशाह समापयेत् ।

प्रालीभि + + वापि शाकैवा उत निर्वपेत्

प्रथमेऽह्वनि यद्द्रव्य तदेव स्याद्दशाह्निकम् ॥

तिलाद्यविघ्य + कर्म्म च + + + + +

गर्भाधान पुसवनसी + + अयनान्यत ॥

प्रोष्यन्तो जातकर्म्म + + + +

+ + नामधेय पौष्टिक = ततोऽन्नप्राशने विधि• ।

चूडाकर्म्मोपनयनसन्ध्याग्निविधयस्तत ।

चतुर्गोदानिकादीनि व्रतानि च समासत ।

अधिष्ठानमुपाकर्म्म समावर्त्तनमेव च ।

आचारस्य प्रश्नस्य ग्रह कर्म्मविधिस्तत ।

कर्म्मकौटमप्रकददसूकायनाग्नन ।

परिभाषा प्रतिनिधिर्भूसुद्धोदकवादय ॥

अमीषां नामधेयानि विवाहादिष्वथ स्थिति ।
यवस्था चोपनयने यज्ञसूत्रोपवीतयो ॥
अजिन मेखलादण्डमाविश्रीविधिरेव च ।
भिक्षाग्निनियमाग्रोष विधिराचमनस्य च ॥
सन्ध्याग्निकार्य्यनिर्णीतिश्रपाकर्म्मस्यथ स्थिति ।
मासुस्यान्तव्यवस्था च समावर्त्तनकर्म्मणा ॥
श्रीघोरिलेनोपक्रतो सामगानां निगद्यते निगद्यते ।

अथाग्निस्थापनपूर्वकेभ्य परिभयादिकर्म्मभ्यः प्रथममेव सगणा-
धिपमातृपूजापूर्वस्य वृद्धिमभिमतम् । तथाच छन्दोगपरिशिष्टम् ।

End —

या श्रीत गाभिलादैर्गहन(र्धया) मृजुपदे सम्यगाद्रम्य
सृष्टा श्रीमन्भिश्रादिभिर्या विषम (भिन्नेम) ममतया प्रापिता
प्रोज्वलत्वम् ।

सैवेय कण्टकादिव्यपनयनमनोहारिणी भ्रान्तिशून्या
व्यापारार्थं मदीया भवतु शुभगति पद्धतिः सामगानाम् ॥
सुवृद्वितत(विदत)सूत्रानुक्रमन्यसृष्टा (?)
ममरश्चषिनियोगैर्म्मन्त्रतैश्च पूर्णा ।
विविधमुनिवरोक्तिर्न्यासमतर्कदग्नि—
र्भवतु हृदयभूषा शुभदेय द्विजानाम ॥

Colophon —

इति मिश्रपाठिश्रीघोरिलविरचित पद्धति ।

1370.

10585. छन्दोगगृह्यपद्धति or कर्म्म-शिक्षा ।

Chandoga-grhya paddhati or Karma Siksā

By Visnu (Mathura, Agnihotra) son of Asadhara and grandson of Trivikrama

Substance country made paper 10¾ × 4 inches Folia 147 Lines 7 on a page Samvat 160o Character Nagara Appearance old and discoloured The author's own copy

A manual for the performance of domestic rites in accordance with the Gobhila Gṛhya Sūttra It often quotes Karmapradīpa and Gṛhyā Saṃgraha

Beginning —

श्रीगणेशाय नम ॥ श्रीगोभिलाचार्य्याय नम ॥
वासुदेव नमस्कृत्य पद्मनाभ सनातन ।
छन्दोगानां हितार्थाय करिष्ये गृह्यपद्धति ॥
गृह्यञ्च परिशिष्टञ्च गृह्यभाष्यञ्च पद्धती ।
विचार्य्य न्यायवत् सर्व्वं सदाचारञ्च शाश्वत ॥
कर्म्मशिक्षा करिष्येऽहं शिशूना हितकारिणीम् ॥
कुर्व्वन् कर्म्माणि या दृष्ट्वा न मुह्यन्ति कदाचन ॥ २ ॥

अथ सर्वकर्म्मणामादौ स्नान सन्ध्यावन्दनञ्च कुर्य्यात् 19B, अथ पार्वणस्थाली पाकपद्धति , 23B, इतीदानी पुनराधानादि वाच्य, 27B, अथ विवाहकरण, 47A, आधानपुनराधानसहित विवाहकर्म्म चतुर्थीपर्य्यन्त अग्निहोत्रीविष्णुना, माथुरेण कृत समाप्तमिति ॥ गर्भाधान तु वक्ष्याम ।

47B, अथ पुंसवन, 52A, अथ सीमन्तकर्म्मपद्धति , 55A, अथ जातकर्म्म , 55B, अथ मेधाजनन , 58A, अथ चन्द्रदर्शनकर्म्मपद्धति , 59B, अथ नामकरणम् , 73A, उपनयनपद्धति ससाविका समाप्ता । अथ केशान्त करण , 78A, अग्निहोत्रीविष्णुकृतपद्धतौ गोदानादीनि षट व्रतानि समाप्तानि, 82B, अग्निहोत्रीविरचिते (?) विष्णुकृतपद्धतौ सोत्सर्गोपाकर्म्मपद्धति समाप्ता, 84A, इत्यादि प्रायश्चित्तादि समाप्तानि(?), 84B, अथाप्तवनपद्धति , 88A, इत्यग्निहोत्रीविष्णुकृतपद्धतौ (?) स्नानान्त समाप्त । अथ विवाह करोति, 93B, इति गोयज्ञ । गोयज्ञेनाश्वयज्ञो व्याख्यात ।

94A, अथावसथ्यकर्म्मणामारम्भ । अथ श्रवणाकर्म्म, 98B, श्रवणाकर्म्म समाप्त ।

101A, अथाश्व[यु]जीकर्म्म, 102B, अथाग्रायण 106A, अथाग्रहायणीकर्म्म, 107B, अथा पूपाष्टका , 110A, अथ + + ऊर्द्ध कृष्णाष्टम्या माघाष्टकाकर्म्म । तत्रानेकधा विप्रतिपत्तिर्दृश्यते ।

116 A, यथा नारायणेनोक्तं भूवाकेन तथैव च ।
तथा मयाच लिखितमादौ त्रिविक्रमोदितम् ॥
किमधिक नु वक्ष्यामि मत्तश्चे ह्नि मद्वत्तमा' ।
यदत्र लिखित दुष्ट ञो (त्तो)ध्य तद्याश्चिकैर्द्विजैः ॥

मासाष्टकाकर्म्म समाप्तं । अथान्वष्टका, 124B, अथानन्तर पिण्डपितृयज्ञस्य पद्धति , 127A, फाल्गुनाष्टका समाप्तेति , 129B, चैत्रीकर्म्म समाप्त दीक्षित त्रिविक्रमेण शाखान्तरोक्तविधिना एतत् कर्म्म लिखित तच्च शाट्यायनपद्धतौ त्रिविक्रमपद्धतौ वा द्रष्टव्य ।

अग्निहोत्रौ (?) विष्णुकृतपद्धतौ कर्म्मप्रिज्ञाया आवसथ्यकर्म्माणि समाप्तानि ॥ अथ प्रज्ञातकृत्यादीनि कतिचित कर्म्माणि काम्यप्रसङ्गेन पद्धतिक्रमाद्वक्ष्याम , 131A, एतत्कर्म्मप्रदीपगृह्यासग्रह विरुद्ध नारायणाचार्य्यसम्मतेन केवलपाय सन्तमेण शालाकर्म्म समाप्तम् । पशुपञ्चविधिस्तु भूवाकाचार्य्येणोक्ता(?) द्रष्टव्या द्रष्टुकामेनेति इद ग्रन्थगौरवात् न लिखितमिति । अथ वृषोत्सर्गपद्धतिः । अथ गोभिलोक्तत्वात् सपूर्णानुष्ठानसिद्धि र्न भवति । अथ सामवेदसवध्यच्छ्याय निलोक्तविधिमाश्रित्य पद्धतिर्लिख्यते ।

133B, वृषोत्सर्गकर्म्मपद्धति प्रिज्ञाया समाप्ता
अथ कार्यारम्भे पुण्येऽहनि प्रतिष्ठ प्रथमे मागलयोजने वृद्धिश्राद्ध ।

140B, अथातो वास्तुपरीक्षा (and some minor topics)

End — क्षमिमिन्द्रस्येतिमन्त्रे वसिष्ठ ऋषि' इन्द्रोदेवता गायत्रीच्छन्द क्षमिपातने विनियोग ॥ अथ मधुपर्कविधि .
कर्म्मविधि प्रागुक्त एव द्रष्टव्यो विवाहकाले । अतस्तात्र पुनर्नोक्तम् ।

Col —

इति गृह्यपद्धति समाप्ता ।
भार्गवो जमदग्निश्च पञ्चप्रवरसम्मित ।
श्रीधरशर्म्मणो नप्ता पौत्रस्त्रिविक्रमस्य च ॥
पुत्र श्राशाधरस्यैव सामवदेश शाखवान् (?) ।

आह्निताभिमायुरो विप्र[ ] छान्दोग्यगृह्यपद्धतिं ।
कर्म्मप्रिद्धामिमा चक्रे विष्णुनामा सुधी खलु ॥
विदन् दिवक्त शोध्य सदेति प्रार्थना पुन ।
प्रसन्न हि मनो येषां प्रेक्षणीया सदैव ते ॥
हायेय (?) सर्व्वशास्त्राणि छन्दोगान्यवलोकयन् ।
न चात्रातीतिकर्त्तव्य दोषदृष्टिपर मन ॥
दोषो ह्यविद्यमानो हि तच्चित्ताना प्रकाशते ॥

Last Col —

अग्निहोत्रीविष्णुना (?) कृता लिखिता च छन्दोगगृह्यपद्धति
मध्यस्य चार्द्धसमाप्ति ॥

Post Col —

स्वस्ति श्री सवत् १६०५ समये आनन्दनाम सवत्सरे + + +
वदि १२ सोमे तद्दिन । पठनार्थं परोपकारार्थं ।

A line after this is blurred over with ink

1371.

8092 कौथुमि-सामगानां संस्कारप्रयोगः ।

Kauthumi-Sāmagānām Saṃskāra Prayoga

Forming part of Svarkodaya by Gāga Bhatta

Substance country made paper 10½ × 4½ inches Folia 10 Lines 10 on a page Extent in slokas, 400 Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance old and discoloured Complete

Colophon —

इति श्रीगागाभट्टकृत श्रिवार्कोदये कौथुमि सामगाना सस्कार-
प्रयोग समाप्त ।

Beginning —

श्रीगणेशाय नम ।

अथ कौथुमि सामगानां सस्कारप्रयोगा उच्यन्ते। तत्र पुण्याह-
वाचनस्वविशेषात् कात्यायनानामेव । तत्र सर्व्वोपयोगित्वादग्नि
प्रयोग उच्यते ।

1372

6020 रामकुतूहलः । Rāmakutuhalkh.

By the son of Mukunda

Substance country made paper 13×6½ inches Lol 1 86 Lines 13 on a page Extent in slokas 3100 Character modern Nagari Appearance fresh Complete Date Samvat 1911

Last Colophon —

इति श्रीरामकुतूहलोत्तरे छान्दोग्यनिबन्धे सकलनिबन्धार्थ-
द्योतक षोडश प्रकरण पूर्णम् ।

Post Colophon —

सवत् १९४१ मौ० अगाह वदी १ वार मङ्गल । बालमुकुन्दस्येद
पुस्तक ३३ । स १८०९ प्रति लिखी (प्रतिलिपि ?)

The beginning of the work —

ॐ नम श्रीगणेशाय नम । श्रीमन्मद्दात्रिपुरसुन्दर्यै नम
श्रीसामवेदाय नमः ।

यस्य ज्ञानाद्यात्ममप्येकरूप
यस्य ज्ञानाद्भाति नानास्वरूपम् ।
नि सङ्गत्वेऽप्यौद्धदः सप्रपञ्च
यस्त वन्दे विष्णुमोङ्काररूपम ॥
गौरीश गिरिश मृड त्रिनयन शम्भुं हर त्र्यम्बकम्
गङ्गा धूर्ज्जटिक भव पशुपति गङ्गाधर यो विभुं ।
एव नाम गणेश्वर स्मरहर स्मृत्वा प्रबन्ध नवम्
नत्वोमाच गणाधिप वितनुते किन्तस्य विघ्नाङ्कयम् ॥
ब्रह्माम्भोधौ सप्रविश्यात्मशक्त्या
येनाम्नात शाश्वत धर्म्ममूलम् ।
ससाराब्धौ हेतुभूत द्विजाना
वन्दे श्रीमद् गोभिलाचार्य्यपादम् ॥

The object of the work —

कर्म्मागारे भवाब्धौ निपतितजनश्रेणीसन्तारणपोत
लि सामान्य वरिष्ठ निगमगदितान्यमात्राधिकदम् ।
छान्दोग्ये गोभिलोक्तादभिमतसदाचारयोग्य सुबोध
धाय[धाय] प्रबन्ध कमपि च रचये श्रीरमाकान्तपादम् ॥

The author's father, family, Guru and native place —

देशानामपि मध्यदेशविदिते राष्ट्रे महाख्ये शुभे
श्रीमत्सूर्य्यकुले त्रिवेदिविमले ख्यातो मुकुन्दात्मज ।
काशीरामधराम्रराचनपरः तेनायमारभ्यते
ग्रन्थोरामकुतूहलोस्तु सतरां भूतौ सहच्छाखिनाम् ॥
अथात सर्व्ववर्णांस्तु तत्त्वज्ञानार्थसिद्धये ।
तन्मूलज्ञापनार्थञ्च सदाचारो ऽभिधीयते ॥
सोऽपि वर्णाश्रमाणां वै पृथक्त्वेन विवक्षित ।
देशकाल-कुलाचार स्वशाखाभेदबोधक ॥
स आचार ऋषिभि पार्थक्येन स्पष्टीकृत । + + + + +
पुन कीदृश देशकालादिना वर्णाश्रमाणा भेदज्ञापक ।

So it relates to domestic rites, as prescribed by Gobhila for a Sāmavedī Brāhmaṇa It quotes and explains various texts bearing on the subject, and gives directions for the performance of the rites

3B, इति श्रीरामकुतूहले छान्दोग्यनिबन्धे सवन्धचतुष्टयविज्ञापनीय नाम प्रथम प्रकरण पूर्णम् ।

अथातस्तत्वारिंशत् सस्कारा अष्टगुणयुक्ता गौतमोक्ता द्विजातिविषयास्तेषामपि आदावेव अष्टौ सस्कारा द्विजत्वप्रतिपादकाः ते च ।

गर्भाधान पुसवन सीमन्तोन्नयन तथा ।
जातनामान्नप्राशन चौलोपनयने तथा ॥

सस्कारानिति जानीयाद् गौतमोक्तविधानत । मार्कण्डेयपुराणञ्च . . ...

चतएव श्रीमद्रोभिलाचार्य्यैः कौथुमिशाखायां सूत्र प्रणीतत्वात्। तच्छिष्योप शिष्यपारम्पर्य्येणागत प्राप्य स्वशाखाविहितपरिशिष्टांश्चावलोक्य भाम्मत कर्म्मानु ष्ठानाविरोधेन सुबोधार्थ स्मार्त्तसिद्धान्तकौस्तुभविधि प्रारभ्यते।

तत्र पुण्याह स्वस्तिवाचन-गणपतिमातृचतुर्दश नवग्रहपूजायुत्सर्ग-वृद्धि श्राद्धाना समस्त कर्म्मादिषु विधानात् कर्म्मप्रदीपोक्तविधिना मातृपूजनमारभ्यते।

कर्म्मप्रदीपे

गौरी पद्मा शची, etc , etc

The other authorities consulted are —

4A, षडविंशब्राह्मण, 4B, तथाच व्यास , 5B, वशिष्ठसूत्रम, वशिष्ठ, 7B, तथाच सादनिकापरिशिष्टम्, 32A, दक्ष, 35B, मनु, 41A, छान्दोग्यपरिशिष्ट, 56B, पितृसंहिता।

It is divided into two parts, the first consisting of 19 chapters and the second of 16 chapters

Part I

The colophon of the first chapter has been quoted above

5 इति श्रीरामकुतूहले छान्दोग्यनिबन्धे सगणाधिपगौर्य्यादिमातृनवग्रहा-वाहनपूजनप्रकरणं द्वितीय पूर्णम, 7B, •वृद्धिश्राद्धप्रकरणं तृतीय पूर्णम, 10B •कुशकण्डिकाख्य प्रकरणं चतुर्थ पूर्णम्, 17B, •विवाहप्रकरणं पञ्चम पूर्णम्, 20A, •चतुर्थीकर्म्मप्रकरणं षष्ठ पूर्णम्, •गर्भाधाननाम सप्तमप्रकरणम् पूर्णम्, 20B, •पुंसवन नामाष्टम प्रकरणं पूर्णम्, 22A, •सीमन्तोन्नयन नवम प्रकरणं पूर्णम्, 23A, •जातकर्म्मप्रकरणं दशम पूर्णम, 24B, •नामकरणप्रकरणं मेकादशक पूर्णम् (The colophon of chapter XI on annaprasana has been omitted), 27A, •चूडाकरणप्रकरणं त्रयोदशं पूर्णम्, 30A, •उपनयनप्रकरणं चतुर्दशं पूर्णम्, 32A, सन्ध्योपासनप्रकरणं पञ्चदशक पूर्णम्, 33A, •ब्रह्मचारिव्रतोद्देशक नाम षोडशक प्रकरणं पूर्णम्, 33B, •सावित्रव्रत विसर्गो नाम सप्तदशक प्रकरणं पूर्णम्, 35B, •समावर्त्तनप्रकरणमष्टादश पूर्णम्, 38B, •प्रकरणमेकोनविंशतिकं पूर्णम्।

Part II

Begins —

श्रीगणेशाय नमः ।
ॐ कार कौथुमि व्यास गोभिल जैमिनि तथा ।
नत्वा गणपतिञ्चाथ वक्ष्ये पञ्चमुखोमखम् ॥
चातुर्वर्ण्यस्य सामान्यमनुष्ठानमुदाहृत ।
महामखमनावृत्य पतत्येव न संशय ॥
आदावेवोत्तरे तस्मात पञ्चयज्ञविधि ब्रुवे ।
प्राप्यते च फल यस्मात सूनादोषैर्न लिप्यते ॥ etc

41A, इति श्रीरामकुतूहले छान्दोग्यनिबन्धे वैश्वदेवप्रकरण प्रथमम 49A °सामान्यहोमप्रकरण द्वितीय पूर्णम्, 51B, °वास्तुपूजनप्रकरण तृतीय पूर्णम् 56A, °पार्व्वणश्राद्धप्रकरण चतुर्थ पूर्णम् 61B इति रामकुतूहलोत्तरे छान्दोग्यनिबन्धे ऋषितर्पणोत्सर्गप्रकरणम् पञ्चम पूर्णम्, 63B °उपाकर्म्म प्रकरणम् षष्ठं प्रकरणम् 64B, °सप्तम प्रकरण पूर्णम् 68B, आग्न्याधान प्रकरणमष्टम पूर्णम् 71B, दर्शनामकप्रकरण नवम पूर्णम्, (The colophon of Ch X omitted) 74B, °आश्वयुजीकर्म्मप्रकरण एकादश पूर्णम् 75B नवान्नप्राशनप्रकरण द्वादश पूर्णम्, 77A, आग्रहायणप्रकरण त्रयोदश पूर्णम 78B, अष्टकाप्रकरण चतुर्दशक पूर्णम् 82B, °अन्वष्टकाप्रकरण पञ्चदश प्रकरणम् ।

The last colophon has already been given above

It ends with giving a list of contents

अनुक्रमणिका चेयं सस्कारा गौतमोदिताः ।
सुखावबोधार्थतया अस्मिन्नेव प्रकीर्त्तिता ॥
सख्या प्रकरणानाञ्च त्रिंशत्पञ्चाधिकास्ति या ।
एकोना विंशति पूर्व्वे चोक्ता वै षोडशोत्तरे ॥
आलोकयिष्यन्ति च ये नित्य रामकुतूहलम् ।
स्मार्त्ते कर्म्मणि छन्दोगा मोह नेष्यन्ति ते क्वचित् ॥
दृष्ट्वा कर्म्मप्रदीपञ्च नवयज्ञमखस्तथा ।
आर्षिको वेदमन्त्राख्य परिसख्यानमेव च ॥

वाशिष्ठ श्राद्धकल्पाख्य गृह्यासंग्रहक तथा ।
एतन्मतमुपादाय साङ्गो विधिरिहोदित ॥
आनन्दाद्वयमप्रमेयविषय योगैकगम्य सदा ।
आसीद्यावि च साम्प्रत त्रितिपदे शून्य मद ( ) शाश्वतम् ।
तस्मै कोटिनति विधाय सतत चाशास्महे शाखिना
श्रीमद्गोभिलसूत्रसूत्रिरचित स्याद विधिर्भूतये ॥
अशेषाशिवहन्तार शिवया सयुत शिवम ।
त्रैलोक्यशिवद वन्दे देव हरिहरात्मकम ॥

1373

79. ऋषितर्पणम् । *Ṛṣi tarpaṇam*

For a description of the MS see L 817

The first seven leaves are lost, and twenty leaves only remain out of the 27 which completed the MS So the manuscript extends over 320 slokas only, a leaf in the average containing 16 slokas, and not 500 as put down by Rājendralala, who apparently did not notice that the MS had seven leaves missing

Post Col —

लिखित श्रीताजवन्तसुत श्रीतामयारामेण ॥ राजनगरमध्य सम्वत् १८०२ वर्षे शा १६६७ श्रावण सुदि ११ रवौ श्रीरस्तु ॥ कल्याणमस्तु ॥ श्री ॥

There is no clue to ascertain to what śakhā it belongs

1374.

5274 वृषोत्सर्गप्रयोगः । *Vṛṣotsarga prayogaḥ*

Substance foolscap paper 14×3½ inches Folia 14 Lines 6 7 on a page Extent in slokas 376 Character Bengali Date Saka 1790 Appearance fresh Complete

A priest's manual on the consecration of a bull in a śrāddha.

Beginning:—

अथ सामगवृषोत्सर्गप्रयोगः। तत्र गोष्ठशालायां वितानयुक्तायां पुण्यभूमौ वा प्रागुदक्प्रवनं देशं गोमयेनोपलिप्य इत्याद्यामादयेत्।

Colophon —

इति सामगानां वृषोत्सर्गप्रयोगः।

Post Colophon Statement.—

खपक्षिमुनिमहीसम्मिते शाकवर्षे
वृषगतदिनकान्तेऽष्टेन्दुभे मित्रपक्षे।
हिमगिरितनुजायाः पादपद्मं विभाव्य
लिखनमिदमकार्षीत् श्रीयुत कान्तिचन्द्रः।

1375.

218 श्राद्धविधिः। *Śrāddha vidhi*

Substance country made paper 15×3½ inches Folia, 5 Lines 7 on a page Extent in ślokas 100 Character Bengali Appearance, fresh Complete

Directions for the annual śrāddha according to the Sāma Veda.

1376

4601. सन्ध्याप्रयोगः। *Sandhyā prayogaḥ.*

Substance country made paper 14×3½ inches Folia, 5 Lines, 3 on a page Character, Bengali of the nineteenth century Appearance, fresh Incomplete

With explanatory notes in Sanskrit

1377.

10679. *The Same.*

Substance fool-cap paper 1×4 inches Folia, 3 Lines, 7 8 on a page Character modern Nāgara Appearance fresh Complete

Col. :— इति सामगानां सन्ध्याविधिः ॥

Post Col. :—

लिपिरियं श्रीरामचरणविद्यालङ्कारः पाठकश्रीमधुसूदन देवशर्म्मणा ॥

1378.

2740

Substance, country-made paper 9½ × 1½ inches Folium, one Lines, 16+7. Character, Nāgara Appearance, fresh

One leaf only beginning —

अथेष्टिकारणः ।

गोभिलः ।

पश्चान्ता उपवसथाः पश्चादयोऽभियष्टया इति उपवासो ऽन्वाधानं तत्र मध्याह्ने वत् पूर्व्व वा पर्व्वप्रतिपत्सन्धौ तद्दिने याग इत्यादि ।

1379.

5280 **दशकर्म्मपद्धतिः ।** *Daśa karma-paddhati*

By Bhavadeva

Substance, country-made paper 13½ × 2½ inches Folia, 51 Lines, 5 on a page Character, Bengali Date, Śaka 1766 Appearance, fresh Complete

Colophon .—

इति भवदेवभट्टविरचिता दशकर्म्मपद्धतिः समाप्ता ।

Post Colophon Statement :—

श्रीदुर्गा श्रीगुरुभ्यो नमः ।

श्री भवनाथदेवशर्म्मणा पुस्तकमिदं स्वाक्षरम् । शकाब्दा १७६६ । २ । २७ ।

पितृचरणे मतिरास्ता । श्रीराम शरणम् ।

कान्त वक्ति कपोतिकाकुलतया नाथान्तकालोऽधुना

व्याधोऽध शरचापसन्धृतकरः श्येनः परिभ्राम्यति ।

इत्थ सत्यहिना स दष्ट इषुणा श्येनस्तु तेनाहत

तूर्णं तौ तु यमालय गतमहो (?) दैवी विचित्रा गतिः ॥

1380.

10371 *The Same*

Substance country made pa[illegible] r 13 × 5 inches F [illegible] 47 *Lines 8 on page* Character Nāgara of the eighteenth century *Appearance old* Complete

The work ends in 41A, इति दशकर्म समाप्त।

The rest of the MS is taken up with the following *Saṃskāra*, added by the scribe —

गर्भाधान व्याधिवाससमन्वाः।

1381.

5760 सुबोधिनी। *Subodhinī*

By Sīta Rāma Śukla

Substance country-made paper 9¾ × 4½ inches Folia 1 to 40 46 to 77 66 to 130 The contents of the leaves 40th to 65th have been restored in a new hand in 32 leaves marked from 40 to 77 Lines 9 on a page Character Nāgara Date Saṃvat 17[illegible] Appearance old and discoloured Complete

The maṅgalācaraṇa and the object of the work

प्रणम्य तात विश्राम विप्रेन्द्र भगदम्बिकां।
कृपचिन्तामयीं शौचे निर्मितानां तु कर्म्मणां॥
प्रयोगपद्धति सम्यग् गुरूणां सुप्रसादत।
सामगानां हितार्थाय कुर्व्वे नाम्ना सुबोधिनीं॥

The work ends —

यस्याः कृपाकटाक्षेण पद्धतिर्निर्म्मिता मया।
परिश्रमेण सा देवी प्रीता भवतु सर्व्वदा॥

Colophon —

इति विद्वन्मुकुटमणिमाणिक्यनीराजितचरणकमलगुरुश्रीविश्रामात्मजचित्ररामविरचितायां सुबोधिन्यां पञ्चमप्रकाशप्रयोगपद्धतिः समाप्ता॥

Col. :— इति सामगानां सन्ध्याविधिः ।

Post Col. :—

लिपिरियं श्रीरामचरणविद्यालङ्कारः पाठकश्रीमधुसूदन
देवशर्म्मणः ॥

1378.

2710.

Substance, country-made paper $9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches Folium, one. Lines, 16+7. Character, Nāgara Appearance, fresh

One leaf only beginning —

अथेष्टिकालः ।

गोभिलः ।

पश्चात्ता उपवसथ्याः पश्चादयोऽभियष्ट्या इति उपवासो
ऽन्वाधानं तच्च मध्याह्ने तत् पूर्व्वं वा पर्व्वप्रतिपत्सन्धौ तद्दिने यागः
इत्यादि ।

1379.

5280. **दशकर्म्मपद्धतिः ।** *Daśa-karma-paddhati.*

By Bhavadeva

Substance, country-made paper $13\frac{1}{4} \times 2\frac{1}{4}$ inches. Folia, 51 Lines, 5 on a page Character, Bengali Date, Saka 1766 Appearance, fresh Complete

Colophon :—

इति भवदेवभट्टविरचिता दशकर्म्मपद्धतिः समाप्ता ।

Post Colophon Statement :—

श्रीदुर्गा श्रीगुरुभ्यो नमः ।

श्री भवनाथदेवशर्म्मण पुस्तकमिदं स्वाक्षरम् । शकाब्दाः
१७६६ । २ । २७ ।

पितृचरणे मतिरास्ता । श्रीरामः शरणम् ।

कान्त वक्ति कपोतिकाकुलतया नाथान्तकालोऽधुना

व्याधोऽधः शरचापसन्धृतकरः श्येनः परिभ्राम्यति ।

इत्थं सत्यहिना स दष्ट इषुणा श्येनस्तु तेनाहतः

तूर्णं तौ तु यमालयं गतमतो (?) दैवी विचित्रा गतिः ॥

1380.

10371 *The Same*

Substance country made paper 13×5 inches Folia 47 Lines 8 on page Character Nāgara of the eighteenth century Appearance old Complete

The work ends in 11A, इति दशकर्म समाप्त।

The rest of the MS is taken up with the following Samskara, added by the scribe —

गर्भाधान श्राधिवासमन्त्रा।

1381.

5760 सुबोधिनी। *Subodhini*

By Sita Rāma Sukla

Substance country-made paper 9½×4½ inches Folia 1 to 45 46 to 77 66 to 130 The contents of the leaves 46th to 66th have been restored in a new hand in 32 leaves marked from 46 to 77 Lines 9 on a page Character Nāgara Date Samvat 17.0 Appearance old and discoloured Complete

The mangalacarana and the object of the work

प्रणम्य तात विश्राम विघ्नेश जगदम्बिका।
कृतचिन्तामणौ खोचे निर्णीतानां तु कर्मणां॥
प्रयोगपद्धतिं सम्यग गुरूणां सुप्रसादतः।
सामगानां हितार्थाय कुर्व्वे नाम्ना सुबोधिनी॥

The work ends —

यस्या कृपाकटाक्षेण पद्धतिर्निर्म्मिता मया।
परिश्रमेण सा देवी प्रीता भवतु सर्व्वदा॥

Colophon —

इति विद्वन्मुकुटमणिमालिकानीराजितचरणकमलयुगलश्रीविश्रा-
मात्मजशितारामविरचितायां सुबोधिन्यां पञ्चमप्रकाशप्रयोगपद्धति
समाप्ता॥

Col. :— इति सामगानां सन्ध्याविधिः ।

Post Col. :—

लिपिरियं श्रीरामचरणविद्यालङ्कारः पाठश्रीमधुसूदन देवशर्म्मणः ।

1378.

2740.

Substance, country-made paper 9¼ × 4¼ inches Folium, one Lines, 10+7. Character, Nāgara Appearance, fresh

One leaf only beginning —

पर्वेष्टिकालः ।

गोभिलः ।

पञ्चान्ता उपवसथ्याः पञ्चादयोऽभियष्टव्या इति उपवासो ऽन्वाधानं तत्र मध्याह्ने तत् पूर्व्वं वा पर्व्वप्रतिपत्सन्धौ तद्दिने यागः इत्यादि ।

1379.

5280. **दशकर्म्मपद्धतिः ।** *Daśa karma-paddhati*

By Bhavadeva

Substance, country made paper 13½ × 2½ inches Folia, 51 Lines, 5 on a page Character, Bengali Date, Śaka 1766 Appearance, fresh Complete

Colophon :—

इति भवदेवभट्टविरचिता दशकर्म्मपद्धतिः समाप्ता ।

Post Colophon Statement :—

श्रीदुर्गा श्रीगुरुभ्यो नमः ।

श्री भवनाथदेवशर्म्मणः पुस्तकमिदं स्वाक्षरम् । शकाब्दा १७६६ । २ । २० ।

पितृचरणे मतिरास्तां । श्रीरामः शरणम् ।

कान्ते वक्ति कपोतिकाकुलतया नाथान्तकालोऽधुना

व्याधोऽधः शरचापसन्धृतकरः श्येनः परिभ्राम्यति ।

इत्थं सत्यहिना स दष्ट इषुणा श्येनस्तु तेनाहतः

तूर्णं तौ तु यमालयं गतमहो (?) दैवी विचित्रा गतिः ॥

89A, अथ द्वादशाहकृत्यम् । तत्र सपिण्डीकरणम् । तस्य अनेककालत्वेपि कलौ द्वादशाह एव कार्यमनित्यत्वाच्छरीरस्य । पूर्वेद्युर्ब्राह्मणानां निमन्त्रणं वैश्वदेवार्थे द्वौ विप्रौ एकश्च प्रेतार्थम् । प्रेतस्य पित्रादि यैः सह सपिण्डीकरणम्, तदर्थं त्रीन् । एवं पञ्च निमन्त्रणम् । अशक्तौ तु दैवे प्रेते त्रये चैकैक इत्येव त्रीन् । प्राङ्मुख विप्रद्वयमुपवेश्य यवस्ते (?) तयोर्दक्षिणजानु आलभ्य श्व करिष्य माणसपिण्डीकरणश्राद्धे विश्वदेवार्थं युवामहं निमन्त्रयामि । ततो निमन्त्रितौ स इति ताभ्यामुक्ते अक्रोधनै इत्यादिना नियमान् श्रावयेत ।

So according to this there must be a living Brāhmana to eat the Śraddhanna or funeral food and not their effigy in Kusā as prescribed in Bengal

11B, इद विष्णु विंचक्रमे इद विष्णवे न मम, मानस्तोके॰ इद रुद्राय न मम ।

So it utters न मम in the style of a Rgvedi Brāhmana though it is intended for a follower of the Sāmaveda

End —

मोढज्ञातीयविश्राममुक्तस्य तनयेन हि ।
शिवरामेण रचिता पद्धतिर्विदुषां मुदे ॥

Colophon —

इति विद्वन्मुकुटमाणिक्यनीराजितचरणकमलयुगलश्रीविश्रामात्मजशिवरामविरचिता श्राद्धचिन्तामणौ तृतीयप्रकाशप्रयोगपद्धति समाप्ता ।

Post Colophon Statement —

मात परतर नान्यत् त्वत्त पश्यामि चक्षुषा ।
अतस्त्व पाहि दु खान्मा शरणागतवत्सले ॥

There are three verses more

Then the date —

सवत् १७३० वर्षे आश्विन सुदि ९ सोमे लिखितम् ।
श्राद्धचिन्तामणि सम्पूर्ण ।
लेखकपाठकयो शुभ भवतु ॥

Post Colophon Statement:—

लेखकपाठकयोः शुभं भवतु ।
मङ्गलं लेखकानां च पाठकानां च मङ्गलं ।
मङ्गलं सर्व्वलोकानां भूमिभूपतिमङ्गलं ॥
यावल्लवणसमुद्रो यावन्नक्षत्रमण्डितो मेरुः ।
यावच्च चन्द्रादित्यौ तावदिदं पुस्तकं भवतु ॥

अद्येह अहंमदावादमध्ये प्रकंदरपुरमध्ये वास्तव्यं श्रीआभ्यंतर उदीच्यसहस्रज्ञातीयत्र॰ भयदेवात्मज-दयानन्देन लिखितमिदं पुस्तकं समाप्तम् । संवत् १७ आषाढ़ादि ५६ वर्षे माघमासे शुक्लपक्षे द्वितीयायां तिथौ भृगुवासरे उत्तरायणगते श्रीसूर्ये श्राद्धचिन्तामणिप्रयोगपद्धतिं समाप्तं(?) ॥ यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया आत्मपठनार्थं लिखितं तथाच परोपकारार्थं ॥ स्वय लिखितं ॥ शुभं भवतु ॥ कल्याणमस्तु ॥ श्रीशिवो जयति ॥

1382.

5974. *The Same.*

Substance, country-made paper 9×4 inches Folia, 251 Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 3000 Character, Nagara Date, Saṃvat 1730. Appearance, old and soiled Complete Written in two different hands

The second hand begins in leaf 146 and ends in 175. Then the first hand resumes and writes to the end.

It is based on the author's Śrāddha-Cintāmaṇi to which it is intended as a practical manual.

See I O Catal. No. 1735 and for Śrāddha-Cintāmaṇi see Oxf. 710.

The author speaks of Nārāyana Bhaṭṭa (1514–1574) in the very beginning So it is clear that Śrāddha-Cintāmaṇi quoted by Raghunandana (1567) must be by Vācaspati Miśra (1500) and not by our author. For Nārāyana Bhaṭṭa is known to be a contemporary of Raghunanda On the other hand our author is quoted by Nirnay-sindhu (1612 A.D.).

3B, इति श्रीद्विवेदश्रीश्रीपतिकनिष्ठतनय वासुदेव विरचितायां कृत्यानिर्हरणसूक्तगणव्याख्यायां बालबोधविवेकिन्या दूष्यादूषिरसीति सूक्त-व्याख्यान समाप्तम् । A V II 11

6B, इतीयाना लेति सूक्तत्रयाद्यर्थं सूक्त व्याख्यातम् ।

8B, इति सम ज्योतिरिति द्वितीय सूक्त व्याख्यातम् ।

10B, इति उतो थसीति तृतय सूक्त व्याख्यातम् ।

These three suktas form the 17th, 18th and 19th sūktas of the 4th kānda of A V

इति श्रीद्विवेदश्रीपति कनिष्ठतनय वासुदेव-विरचिताया कृत्यानिर्हरणसूक्तगणव्याख्याया बालबोधविवेकिन्या ईशानान्त्येति सूक्तत्रय व्याख्यान समाप्तम् ।

अथ क्रमप्राप्त [ये] पुरस्तादित्यथर्वमभयगणपरिपठित व्याख्यायते ।

12B, इति श्रीद्विवेद ० ये पुरस्तादिति सूक्तव्याख्यान समाप्तम् ।

A V IV 40

16A, इति श्रीद्विवेद ० सुपर्णस्त्वान्वविन्ददिति त्रयोदशर्चसूक्तव्याख्यान समाप्तम् । A V V 14th.

21A, ०यां ते चक्रुरिति द्वादशर्चसूक्तव्याख्यान समाप्तम् ।

A V V 31st

22A, प्रतीचीन फलो हि त्वमिति तृच-सूक्तव्याख्यान समाप्तम् ।

A V VII 65th sūkta

28A, ०अय प्रतिसर इति अर्थसूक्ताभिध द्वाविंशर्च सूक्तद्वय व्याख्यान समाप्तम् । A V VIII 5

इति या कल्पयन्ति व्याजेन प्रतिसारानि दूष्यादूषिरसीत्यादिकानि स्थापि(?) कृत्यानिर्हरण सूक्तानि व्याख्यातानि ।

Here ends the Krtyānirharana sūktagana vyakhyanam It is an explanation of a collection of Sūktas from Atharva veda, directed against witchcraft, Krtya meaning a witch Aufrecht says that the text belongs to the first adhyaya of the tenth kānda, of which however the first four rks of the first sūkta only are found at the beginning

1383.

4196A आथर्व्वणसंहिता। *Atharvana Samhita.*

Substance, country-made paper alternately white and yellow 14×6 inches Folia, 268 Lines, 8 on a page Character, Bengali Date Saka 1741 Appearance, fresh Complete

It belongs to the recension published by Roth and Whitney

Post Colophon Statement:—

एवं खण्डे अनुवाक ८ सूक्त १४३ ऋचा ८३६ सर्व्वेषु काण्डेषु ऋचा संख्या ६०१५ शुभमस्तु ग्रन्थसंख्या ६६८० शकाब्दा १७४१ आषाढ़स्य तृतीयदिवसे समाप्तम्। श्रीईश्वरचन्द्रमुखोपाध्याय-लिखितमेतत् मोकाम वाराणस शुभमस्तु॥ श्रीश्रीहरि श्रीहरि जयदुर्गायै।

1384.

1723 कृत्यानिर्हरणसूक्तगणव्याख्या बालबोधविवेकिनी *Kṛtyā-nirharaṇa-sukta-gaṇa-vyākhyā Bālabodha-vivekinī* and शौनकीयप्रत्यङ्गिराकल्प। *Saunakīya Pratyangira Kalpa*

By Vāsudeva.

Substance, country made paper 16¼×5¼ inches Folia, 34 Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 1050 Character Nāgara Date, Saṃ 1830 Appearance, fresh Incorrect

Post Col:—

संवत् १८३०।

For the beginning of Kṛtyānirharana-sūktagana-vyākhyā see Stein. Extr 243, p 247

उत्पातशान्ति दैत्यानां कोपशान्तिस्तथैव च ।

यक्षशान्ति रोगशान्तिः क्षयाशान्तिस्तथैव च ।

End :— अथर्व्वणमन्त्रात् सप्राप्य सर्व्वसिद्धिर्भविष्यति सर्व्वसिद्धिर्भविष्यति ।

Col. :— इत्याथर्व्वणे शौनकीये प्रत्यङ्गिराकल्पः समाप्त ।

1385.

1871. प्रत्यङ्गिरासूक्तम् ।

Substance, country made paper 9×4½ inches Folia 5 Lines 8 on a page Extent in slokas 50 Character Nāgara Appearance old

A paraphrase in 49 verses in the anustubh metre, of the first three sūktas of the 10th kānda of the Atharvaveda There is a similar paraphrase of the Rudra Sūktas of the Vājasaneya Samhitā in the Vallālacarita

On the obverse of the first leaf occurs the following —

सिंहस्था सिंहमुखी सखी भगवत प्रोत्फुल्लनेत्रोज्ज्वला
शू[ल]स्थूलकपालपाशपरशुव्यग्रोग्रहस्ताम्बुजाम् ।
दंष्ट्राकोटिविशङ्कितास्यकुहरामारक्तनेत्रोज्ज्वला
बालेन्दुज्वलमौलिका भगवती प्रत्यङ्गिरामर्थये ।

The work begins —

या कल्पयन्तीत्यृषामन्त्रस्य प्रत्यङ्गिरा ऋषिरनुष्टुप् पङ्क्ति-छन्दस्य छन्दांसि । श्री कृत्यादेवता ॐ बीज हि शक्ति मम सकल पापक्षये विनियोगः ।

यो कल्पयन्ती । नोदय । क्रूरां कृत्यां ।
वधूमिवा । तां ब्रह्मणापनिर्नु । प्रत्यक्कर्त्तार मृच्छतु । १ ।
शीर्षण्वती कर्णवती विश्वरूपा भव । करो ।
य ग्राहिणोदिग्धाय त्वा त्रिप त्व प्रोत्रयाभ्यसि । २ ।

It ends —

पट पुट अहि माङाकृत्ये विधूमाग्निसमप्रभे ।
अहि यत्र त्रिशूलेन कृत्यश्च मित्र शोषित । ४८ ।
एको मन्त्रः प्रयोगाय च । व अस्मद्विमो अहि ।

Then follows शौनकीय प्रत्यङ्गिरा कल्पः, which is but a rite of the Tantrika form in connection with Krtyaharana

It begins —28B,

अथ प्राधान्येन व्याख्यातव्यत्वेन प्रतिज्ञात क्रमप्राप्त या कल्प यन्नोत्यर्थसूक्ताभिध द्वात्रिंशद्दृच सूक्तत्रय व्याख्यायते ।

तत्र तावत् प्राचीनस्तत्कल्पो लिख्यते । स च यथा ।

नमोऽथर्व्ववेदाय ।

ब्रह्मलोके सुखासीन सर्व्वलोकगुरु शिवम ।

सर्व्ववर्णमय साक्षात्सर्व्वतेजोमय परम् ॥

सर्व्वविद्यापर शश्वज्ज्ञानोपायार्णव परम ।

प्रणम्य सर्व्वदेवाश्च ऋषय प्रथमागता ॥

वशिष्ठो वामदेवश्च जावालि कपिलस्तथा ।

नारदश्च शुक कण्वो विश्वामित्रश्च कश्यपः ॥

अगस्त्यश्च पुलस्त्यश्च दुर्व्वासा जनकादय (वशिष्ठकादय) ।

एवमादिमुनीन्द्राणा वृन्दमध्ये पितामहम् ॥

पप्रच्छ च मुनिश्रेष्ठ शौनक सुमहातपा ।

अथर्व्वशास्त्र माहात्म्य यथावद् वक्तुमर्हसि ॥

उवाच तस्मै देवेशो रहस्य परम शिवम ।

सर्व्वदेवमय साक्षादथर्व्वणमिहोच्यते ॥

तदग्र मन्त्रभागेषु प्रत्यङ्गिरसमुच्यते ।

यद्द्वात्रिंशदृच प्रोक्ता सर्व्वकार्य्यार्थसाधका ॥

गुह्याद् गुह्यतरा साक्षात्त्रैलोक्यविजये परा ।

शिवेनोक्ता मया लब्धा समाहितमना शृणु ॥

शान्तौ पुष्टौ समृद्धौ च महामृत्युभये तथा ।

अभिचारिककृत्याख्या शान्तिप्रत्यभिचारिके ॥

निग्रहानुग्रहे चैव सर्व्वपापहर शुभम ।

भूतप्रेतपिशाचादिग्रहबाधानिवारणम ॥

1386.

331. गोपथब्राह्मण । *Gopatha Brāhmaṇa*

A portion of Rājendralāla Mittra's MS. for the press

These leaves are written in beautiful, bold Devanāgarī, on foolscap paper, but are soiled by the hands of the compositor, and bear in places directions for the press

1387

4196B. *The Same*

Substance country-made paper Yellow and white 14 × ½ inches Lines 8 on a page Character Bengali Written in the same hand as Catal No 1383 Appearance fresh Complete

Published in the Bibl Ind Series

Post Colophon Statement —

लिखित श्रीईश्वरचन्द्र मुखोपाध्याय मोकाम वाराणस ।

शिवाय नमः ।

1388.

2249 मुण्डकोपनिषत् । *Muṇḍakopaniṣad*

Substance, country made paper 7½ × 4 inches Folia 8 Lines 7 on a page Character Nāgara of the eighteenth century Appearance, fresh Complete

Printed in the Bibl Ind. Series, pp. 262 to 325 of a collection of Upaniṣads

1389.

9525. *The Same*

Substance country-made paper 13 × 5 inches. Folia 3 Lines 10 on a page Extent in ślokas 90 Character, Nāgara. Appearance fresh Prose Generally correct Complete

The text only

Colophon —

इति श्रीप्रत्यङ्गिरासूक्त समाप्तम् ॥ ६ ॥ श्रीकालभैरवार्पणमस्तु ॥

Post Col —

हे पुस्तक नानादिक्षित भागवतटोकेकर याचे असे लिखित पाण्डुरङ्ग विनायक ॥

This is called Pratyangira Kalpa because Rsi Angirah was the first to use these sūktas in his Abhicara, i e the six cruel rites

Leaf 2A —

यथा त्वाङ्गिरस पूर्व्वे भगवन्नापसेधिरे ।
अत्र यस्य वशिष्ठास्य तथैव त्वामसेधिरे ॥

Vide A V 10 6 —

प्रतीचीनश्चाङ्गिरसोऽध्यक्षो न पुरोहित ।
प्रतीचीः कृत्या आकृत्यामून्कृत्याकृतो जहि ॥

Of which the above verse appears to be a paraphrase in Classical Sanskrit

It begins —

पदक्षर पर ब्रह्म विद्यामभ्यमितोऽस्मि ।

यस्मिन् ज्ञाते भवेत् ज्ञातं सर्वं तम्नाम सद्ग्रयम् ।

ब्रह्मोपनिषद् गर्भोपनिषदाद्या आथर्वणवेदस्य ब्रह्म उपनिषदः सन्ति ।

1392

9526 **मुण्डकोपनिषट्टीका ।** *A comm on the same text*

Substance country made paper 13x inches Folia 6 Lines 12 on a page Extent in slokas 209 Character Nagara Appearance tolerable Complete

From the note on the margin मु॰ उ॰ दा॰ it appears to be by Dāmodara

Beginning —

अस्या आथर्वणिकोपनिषदो मोक्षहेतुब्रह्मविद्याप्रतिपादकत्वात् अनुबन्धचतुष्टय सिद्ध । विद्याया ब्रह्मादिमहत्सम्प्रदायोक्तिविद्याख्तवे स्तुति ओदप्रयोजनाया ब्रह्मक सर्वथाप्तकस्य ब्रह्मविद्याया वाक्यो त्पत्तयभिव्यक्त ब्रह्मरूपाया सर्वविद्याप्रतिष्ठत्वे सर्वविद्यावेद्याया ब्रह्मविद्याया विदितत्वसम्भवेन सर्वविद्यासमाप्तिभूमित्वात् वा प्रति ष्ठात्वमित्यादि ।

1393

949 **काठवल्ल्युपनिषदालोकः मुण्डकोपनिषदालोकश्च ।**

A comm on Kathavalli and Mundakopanisad

By Vijnanabhiksu

For the manuscript see L 1813

1394

440 **आथर्वणोपनिषद्भाष्यम् ।** *Atharvanopanisadbhasyam*

By Ananda Tirtha the founder of the Madhva School

For the manuscript see L 1372

1390.

11072. मुण्डकोपनिषद्भाष्यव्याख्यानम् ।

A sub comm to the same

By Anandagiri

Substance country made paper 13×6¾ inches Folia 15 In Tripatha form Character Nāgara of the thirteenth century Appearance, fresh Complete

The leaves are marked with the letters मु॰ भा॰ व्या॰

The comm begins —

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ नमो ब्रह्मणे ।

ॐ यदक्षरं परं ब्रह्म विद्यागम्यमितीरितं ।
यस्मिन् ज्ञाते भवेज् ज्ञातं सर्व्वं तस्मात्समाश्रयम् ॥

ब्रह्मोपनिषदुगर्भोपनिषदाद्या अथर्व्ववेदस्य बह्व्य उपनिषदः सन्ति । तासां प्रातीरके अनुपयोगित्वेन अव्याचिख्यासितत्वाद्‌-दुरुहत्वादिगुणको यर्म्मार्त्तिरित्यधिकरणोपयोगितया मुण्डकस्य व्याचिख्यासितस्य प्रतीकमादत्ते ब्रह्मा देवानामित्याद्याथर्व्वणोपनिषद्व्याचिख्यासितेति विशेष ॥

Edited by Dr. E. Roer, in the Bibl Ind, 1850 The text was first translated into English by Raja Rammohan Roy

1391.

1657. *The Same.*

Substance country-made paper 9¼×5 inches Folia 9 Lines, 13, 14 on a page Extent in slokas 200 Character, Nagara Appearance tolerable Prose Complete

Colophon —

इति मुण्डकभाष्यटिप्पणम् समाप्तम् ।

Complete in 38 leaves The Ātharvaṇopaniṣad is said to be the Maṇḍukopaniṣad, which is complete in 3 Praśnas

1399

9016 *The Same*

Substance, country made paper 10×4 inches Folia 31 Lines, 9 on a page Extent in ślokas 550 Character, Nāgara Fresh Complete

Complete in 31 leaves

The Colophon :—

इति श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्य-परमहंसपरिव्राजकाचार्यस्य श्रीशंकरभगवतः कृतावाथर्वणोपनिषत्प्रश्नभाष्ये सम्पूर्णं समाप्तं । ॐ तत्सत् ब्रह्मार्पणमस्तु ।

1400

1658 **प्रश्नोपनिषद्भाष्यविवरणम् ।** *A sub-comm on the same*

By Nārāyanendra Sarasvatī, the disciple of Jñānendra, the disciple of Kaivalyendra

Substance country made paper 9¼×5 inches Folia, 29 Lines 13, 14 on a page Extent in ślokas 1150 Character Nāgara Appearance tolerable Complete

Colophon —

इति परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीकैवल्येन्द्रशिष्यज्ञानेन्द्र-उभयपादसेवि-नारायणेन्द्रसरस्वतीविरचित प्रश्नोपनिषद्भाष्यविवरणम् समाप्तम् ।

It begins :—

आथर्वणो ब्रह्मा देवानामित्यादिमन्त्रैरेव आत्मतत्त्वस्य निर्णीतत्वात् तत्रैव ब्राह्मणेन तदभिधानं पुनरुक्तं इत्याशङ्क्य तत्रैवेह विस्तरेण प्राणोपासनादिसाधनसाहित्येन अभिधानात् न पौनरुक्त्यमिति वदन् ब्राह्मणमवतारयति मन्त्रोक्तेति विस्तरेति । मन्त्रे हि द्वे विद्ये वेदितव्ये परा चेति अपराचेति उक्ता तत्र परा ऋग्वेदाद्यभिधायेत्युक्तम् । सा च विद्या कर्मरूपा उपासनारूपा ।

It is not a comm on the Upanisads of Atharva Veda, as Rājendralāla says, but on the Ātharvanopanisad by which the Mundakopanisad is meant

1395

9530. *The Same*

Substance, country-made paper 13×5 inches Folia, 3 Lines 12 on a page Extent in ślokas 114 Character, Nagara Appearance, tolerable Complete

Beginning:—

ॐ श्रीगणेशाय नमः। सुकेशा च भारद्वाज शैव्यश्च सत्यकाम सौर्य्यायणीच गार्ग्य कौशल्यश्चाश्वलायनो भार्गवो वैदर्भिः कबन्धी कात्यायन स्ते हैते ब्रह्मपरा ब्रह्मनिष्ठा परंब्रह्म अन्वेषमाणा एष ह वै तत्सर्व्वं वक्ष्यतीति। इत्यादि।

1396.

2250 प्रश्नोपनिषत्। *Praśnopanisat*

Substance, country-made paper 9½×4½ inches Folia, 9 Lines, 8 on a page Character, Nagara of the eighteenth century Appearance, discoloured Complete

Printed in Bibl. Ind. in a collection of Upanisads

1397.

9791. *The Same.*

Substance, country made paper 10×5 inches Folia, 7 Lines, 8 on a page Extent in ślokas 115 Character Nagara Appearance tolerable Prose Generally correct

1398.

8595 आथर्व्वणोपनिषत्प्रश्नभाष्य। *Atharvanopanisat-prasnabhāsya*

By Śankarācārya

Substance, country paper 9½×4 inches Folia, 38 Lines, 9 on a page. Extent 600 ślokas Character Nagara Fresh Complete

An exposition of the Praśnopaniṣad in the kārikā form, in imitation of Gauḍapāda's Kārikā on Māṇḍūkyopaniṣad

The commentator, Ānandatīrtha, is the founder of the Māddhva School and bases his interpretations of the text on the Vaiṣṇavite doctrine.

It begins thus —

श्रीवेदव्यासाय नमः।

श्रीपूर्णप्रज्ञपूजितचरण-श्रीसीतापतिरामचन्द्राय नम।

नमो भगवते तस्मै प्राणादिप्रभविष्णवे।

अमन्दानन्द सान्द्राय वासुदेवाय वेधसे॥

प्रजाना पालनाद् विष्णुः प्रजापति रितीरितः।

स वायु सूर्य्यनामान चन्द्रनाम्नीं सरस्वतीम्॥

सूर्यचन्द्रगतो देव ससर्ज पुरुषोत्तम।

तावाविश्य स्वय विष्णु सर्वस्रष्टी करोत्यज॥

अमूर्त्तस्थः स वायुस्तु मूर्त्तसस्था सरस्वती।

आदित्यस्थ स वायुस्तु प्राणानात्मनि सनयेत्॥

End —

नमो नमोस्तु हरये प्रेष्ठप्रेष्ठतमाय मे।

परमानन्दसदोहसान्द्रानन्दवपुष्मते॥

The last Col —

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादविरचित श्रीमत् षटप्रश्नोपनिषत्भाष्य समाप्तम्।

Post Col —

श्रीमध्ववल्लभ श्रीनृसिंहप्रीत्यै लिखित उपेन्द्रयतिना।

1404

961 **प्रश्नोपनिषदालोकः** (*Praśnopaniṣadāloka*

By Vijnāna Bhikṣu

For the manuscript see L 2051 Leaves are marked from 96 to 112

तत्र द्वितीयाद्वितीयतृतीयप्रश्नाभ्यां विव्रियते। आद्या कार्यकार्याद्वे
विवृतेति नेह विव्रियते। उभयो मत तु ततो वैराग्याय
प्रथमप्रश्ने स्पष्टीक्रियते।

1401.

11034 *The Same*

Being a commentary on Sankara's Bhāsya on the Prasnopanisad

Substance country made paper 10×4½ inches Folia 45 Lines, 10 on a page Extent in slokas 1100 Character modern Nagara Appearance fresh Complete

Last Col —

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीमत्कैवल्येन्द्रशिष्य
ज्ञानेन्द्रगुरुचरणसेवि-नारायणेन्द्र-सरस्वतीविरचित प्रश्नोपनिषद्-
भाष्यविवरण (विवर्ण) समाप्तम्।

Post Col. —

ॐ तत्सत् ब्रह्मार्पणमस्तु मिति आषाढे कृष्णपक्षे रविवासरे
संवत् १८५० (evidently the date of the copying of
the original)

1402

9516 अथर्वणप्रश्नोपनिषद्दीपिका।

Text with the comm Dipikā

By Sankarānanda Bhagavat

Substance country made paper 13×5 inches Folia 19 Lines 10 on a page Extent in slokas 722 Character Nagara Appearance fresh Complete

1403.

254 प्रश्नोपनिषद्भाष्यम्। *Prasnopanisadbhāsya*

By Anandatirtha

Substance country made paper 10×5 inches Lines 10 on a page Extent in Slokas 60 Character Nagara Appearance old Verse Complete

गायत्री यत्र देवी स्यात् तत्र श्री परिकीर्त्तिता।
गायत्री नाम ब्रह्माणी देवी लक्ष्मीः प्रकीर्त्तिता॥

and 6 lines more

Then —

इद पुस्तक खे॰ बे॰ का॰।

Then —

A few lines on Cakrābjalaksana.

1409

9514 माण्डूक्योपनिषत् *with the comm* दीपिका। *Dipika*

By Sankara Bhagavat

Substance country made paper 13×5 inches Folia 4 Lines 12 on a page Extent in ślokas 126 Character Nagara Appearance fresh Complete

Colophon —

इति श्रीमच्छङ्कर[ानन्द]भगवत्पूज्यपादविरचित माण्डूक्योपनिषद्दीपिका समाप्ता।

1410.

9422 *The Same*

Substance country made paper 9¼×11 inches Folia 7 Lines 14 on a page Extent in ślokas 108 Character Nāgara Appearance tolerable Complete

See L 2559

1411.

948 माण्डूक्योपनिषदालोकः। *A comm on the same called Āloka*

By Vijñānabhiksu

For the manuscript see L 1808

1405.

9528. **प्रश्नोपनिषट्टीका ।** *A comm on Praśnopanisat.*

Substance, country-made paper 13×5 inches Folia, 6 Lines, 15 on a page Extent in ślokas 204 Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete

It is an anonymous comm. on प्रश्नोपनिषत्.

Beginning:—

आथर्व्वणे मुण्डमन्त्रार्थविस्तारानुवादीदं ब्राह्मणं मुण्डकानुबन्धैरेव सानुबन्धं। आख्यायिका विद्यास्तुत्यर्थां ब्रह्मचर्य्यादिसाधनविधानार्था च। सुकेशा भारद्वाज इत्यादिके द्वे द्वे पदे एकैकव्यक्तिपरे। सौर्य्यायणीपदे त्वदीर्घश्च छान्दसः। ब्रह्मपराः। हिरण्यगर्भाख्यं कार्य्यब्रह्मैव परं ब्रह्मेति मन्वानाः। इत्यादि।

1406.

2246 **माण्डूक्योपनिषत् ।** *Māndakyopanisat*

Substance, country-made paper 9½×4 inches Folia, 3 Lines, 8 on a page Character, Nagara of the eighteenth century Appearance, old Complete.

Printed in Bibl. Ind

1407.

9531. *The Same.*

Substance, country-made paper 13×5 inches Folium, one Lines, 11 on a page Extent in ślokas, 20 Character, Nagara Appearance, tolerable Complete

The text only.

1408.

442. **माण्डूक्योपनिषद्भाष्यम् ।** *The comm. on the same.*
By Ānandatīrtha.

For the MS. see L. 1374.

It has 9 leaves and not 8 as Rājendralāla says.

On the reverse of the 9th leaf occurs the following:—

गायत्री यत्र देवी स्यात् तत्र श्री॰ परिकीर्त्तिता ।
गायत्री नाम ब्रह्माणी देवी लक्ष्मीः प्रकीर्त्तिता ॥

and 6 lines more

Then —

इद पुस्तक खे॰ बे॰ का॰ ।

Then —

A few lines on Cakrābjalaksana.

1409

9514 **माण्डूक्योपनिषत्** *with the comm* **दीपिका ।** *Dipikā*
By Śankara Bhagavat

Substance country made paper 13×5 inches Folia 4 Lines 12 on a page Extent in ślokas 126 Character Nagara Appearance fresh Complete

Colophon —

इति श्रीमच्छङ्कर[ानन्द]भगवत्पूज्यपादविरचित माण्डूक्योपनिषद्दीपिका समाप्ता ।

1410.

9422 *The Same*

Substance country made paper ·4×11 inches Folia 3 Lines 14 on a page Extent in slokas 108 Character Nāgara Appearance tolerable Complete

See L 2559

1411

948 **माण्डूक्योपनिषदालोकः ।** *A comm on the same called Āloka*

By Vijñānabhikṣu

For the manuscript see L 1808

1412.

9532 **माण्डूक्योपनिषट्टीका ।** *A comm on the same.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches Folia, 2 Lines, 11 on a page Extent in ślokas, 68 Character, Nāgara Appearance, tolerable Complete

Anonymous.

Beginning:—

ॐ श्रीगणेशाय नमः। समाहितेन ॐकारोच्चारणे कृते यत् चैतन्यं स्फुरति तदोंकारसामीप्यात् शाखाचन्द्रन्यायेन ॐकारेण लक्ष्यते तेन ॐकारलक्षणया ब्रह्मधीहेतुः। १। ॐकारो ब्रह्म बुद्ध्युपास्यमानः ब्रह्मधीहेतुः। २। समाधिस्थो यदोम् इत्युचार्य्य आत्मानमनुसन्धत्ते तदा स्थूलमकारं सूक्ष्मउकारे तच्च कारणे मकारे तमपिकार्य्यकारणातीते प्रत्यगात्मनि उपसंहृत्य तन्निष्ठो भवतीत्यनेन प्रकारेण ब्रह्मधीहेतुः। ३। ॐकारब्रह्म इति बोधकं सामानाधिकरण्येन ब्रह्मधीहेतुः। ४। ॐकारो ब्रह्मणः सर्व्वा- स्पदत्वेन [illegible] साम्यात् ऐक्ये ॐका[illegible]धीरेव ब्रह्मधीः एभिः श्रुत्यन्तर-

SUBSIDIARIES TO THE ATHARVA-VEDA

1413.

4174 अथर्व्ववेदसंहिता मन्त्रानुक्रमणिका ।

Mantrānukramaṇikā of the Atharva-Veda

Substance country made paper 7×4 inches Folia 27 Lines 4 on a page Extent in ślokas 200 Character Nāgara of the nineteenth century Appearance, fresh Complete

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।
अथर्व्ववेदमन्त्राणामनुक्रमणिका स्फुटा ।
ऋषिच्छन्दोदैवतानि निरूप्याथ निरूप्यते ॥
तत्रादौ प्रथमकाण्डानुक्रमणिका ।

प्रथमेऽनुवाके सूक्तानि ६ ऋच १९ आद्य प्रथम ऋचो नव सुर्विद्यात् द्वितीयेऽनुवाके सूक्तानि ५ ऋच २५ ।

Last Colophon —

इत्यथर्व्ववेदसंहिताया विंशतिकाण्डा मन्त्रानुक्रमणिका समाप्ता ।

1414

4175 बृहत्सर्व्वानुक्रमणी । *Bṛhat Sarvānukramaṇī.*

Substance country made paper 15×5 inches Folia 40 Lines 9 on a page Extent in ślokas 1400 Character Nāgara of the nineteenth century Appearance fresh Complete

See W 1487 and I O Catal No. 235

Beginning

ब्रह्मवेदे भृगुरङ्गिरोक्त(?) बृहत्सर्व्वानुक्रमणिका लिख्यते ।
नमो गणेशाय ।

ब्रह्मवेद नमस्कृत्य दुर्गां विघ्नेश्वरं गुरुम् ।
नृसिंह दक्षिणामूर्त्ति मथर्व्वाणमभेदत ॥ १ ॥
आविष्कुर्व्वे ब्रह्मवेदमन्त्रानुक्रमणी यथा ।
ऋषिदैवतच्छन्दोभिर्युक्ता पाठकलान्वये ॥ २ ॥

अथाथर्व्वणमन्त्राणां ऋषिदैवतच्छन्दांसि यत्कामऋषिर्मन्त्र दृष्टा वा भवति छन्दोक्षरसंख्याविच्छेदकमुच्यते । तावत्तत्रच्छन्दो ऽनुक्रमण गायत्र्युष्णिगनुष्टुब्बृहतीपङ्क्तिस्त्रिष्टुपजगत्यतिजगती शक्वर्य्यत्यष्टिधृतिकृतिप्रकृत्याकृतिविकृतिसंकृत्यभिकृत्युत्कृत्येकविंशति २१ च्छन्दांसीति ।

5B, इति श्रीब्रह्मवेदोक्तमन्त्राणां बृहत्सर्व्वानुक्रमणिकायां प्रथमः पटलः ।

II Patala begins thus —

अग्निर्मे इति द्वे सेनामोहने वरुदेवत्ये त्रैष्टुभे अथर्व्वाऽत्र मोऽग्नर्षि प्रभृतिरन्या विश्वामित्रेति विजानीयात् ।

9A इति॰ द्वितीयः पटलः ।

III Begins —

अथैव वक्ष्यमाणानां मन्त्रेषु सूक्तप्रभृति सार्षिच्छन्दोदेवतेष्व गच्छेत्सर्व्वेत्र्व मन्त्रकृदिदादासेति । (?)

11B, ॰तृतीयः पटलः ।

IV Begins —

अथातश्चतुरृचसूक्तकान्तमन्त्रर्षिच्छन्दोदेवता व्याख्यास्याम । तत्र दृचप्रकृतिरितरा विकृतिरिति दोषो गायत्र्यायसो समिति द्वे ।

15B, ॰चतुर्थः पटलः ।

V Begins thus —

अथैकर्चसूक्तकाद्यमन्त्राणामृषिदैवतच्छन्दांसि वक्ष्याम । यौतौ वायेति तत्रमेतत्प्रभृतीनि त्र्यष्टुभान्यष्टसूक्तानि पूर्व्वाणि चौण्यात्म देवयानि चतुर्थं वाचः पञ्चमं पञ्चमंमात्मदेवताकं षष्ठं सूर्य तथापरं चौर्णीयानि थादितिदेवत्यानि ब्रह्मवर्चसकामोऽथर्व्वामन्त्रो- क्तान् देवान् अस्तौदिति ।

18B, ॰पञ्चमः पटलः ।

VI Begins —

अथेय प्रायापद प्रेधं (?) कृतानुक्रमणेयनुमन्त्रातामिपियना-
विष्कृताय्यर्षमणार्षिच्छन्दोदेवतानुक्रान्ति भा (?) पुर्णमनुमातो
योमीति ध्यापयति ।

22B, •षष्ठः पटलः ।

VII Begins —

यो कम्पयतीति द्वात्रिंशत्यर्द्धिकम कश्यादूपत दत्य मानुष्टुभ
माद्या महावृहती योर्यरावतीति (?) विराटा नाम गायत्री च
त्वेति ।, etc.

26B, •सप्तमः पटलः सम्पूर्णतामियात् ।

VIII Begins —

यव षटत्रिंशदर्धस्नानायर्न्वेदसंहितायामिति ॐ । अथा-
नुवाक उच्यते ।

29B, •अष्टमः पटल ।

IX Begins —

उतस्येनेति सैकोनचत्वारिंशच्छन्दसानुवाककाण्डा आंगिरो
सूर्यो सदेवतमानुष्टुभ प्रथमाभि पञ्चभि सोममकोत्तराभि
इत्यादि ।

32B, नवमः पटलः सम्पूर्णं ।

X Begins —

ॐ विपार्श्वमर्षभिशद्धचादित्यदेवताजगतीप्रथमात्रिमार्भ
यद्द्मानमित्यष्टौ अवसाना आद्यास्तम्रो.तिस्रत्र्यनुविंशीति ।

37B, दशम पटल सम्पूर्णं ।

XI Begins —

सूक्तसंख्या ऋषिदेवतच्छन्दांस्यनुवर्तन्ते अपरस्यो सदा ऋषि
दैवतच्छन्दोभ्यो वृहती सतोवृहत्येवार्हत प्रगाथः प्रगाथोसौ न
ब्रूयादिति परिभाषा । अथायमंशे त्रिंशतितमकाण्डस्य सूक्तस्या
सप्रदायादृषिदेवतच्छन्दांस्याम्नायनादुक्तक्रमानुसारेणानुक्रमिष्याम

खिलान् वर्ज्जयित्वा। इन्द्रत्वान्व विश्वामित्रगोतमवित्थपा॰ प्रयुच-
मिन्द्रमवदमयापि गायव मरुत्त इत्यादि।

10B, इति श्रीब्रह्मवेदोक्षमम्नाता वयत्सन्नानुक्रमणिकाया उत्तरार्द्ध एकादशमः पटल ॥ ११ । २० । सम्पूर्ण ॥

लिखित मेवा"लाल"रामशर्म्मा।

स १६४० । फाल्गुन कृष्ण १० काश्यां मध्ये मिश्र पुष्करनगर-
निवासि । महादेवदत्त । सं । १९५९ । राम ।

1415

7852 *Several works subsidiary to the Atharva-Veda*

Substance, country made paper 9¾×4¼ inches Folia, 27-55, of which foll 29, 32, 34, 35 are missing Lines 11 on a page Character, Nagara Date, Samvat 1671=1615 A D Appearance, old and discoloured

All the leaves are marked with the letter स॰ य॰, on the top of the left hand margin.

I. Foll 27–33 contain the fragment of a Sūttra, commencing with the fifth sūttra of the 6th section of a chapter Sections VII–X are marked with numbers. The rest is without numbers. Leaves 27 and 28 contain propitiatory mantras for Naksattras from Krttikā to Satabhisā 30A contains the beginning of a section —

अथातोऽद्भुतमहाशान्त्यादि यजते विदिशे। यममिन्द्र वरुण विश्वेश्वरं विष्णु सूर्य्याचन्द्रमसौ अग्नि प्रधान् वायु अश्विनावित्येके अथ मनसा आशानामिति दिशा विदिग्भ्य स्वाहा, etc , etc

31A, contains —

अथातो महाशान्ति व्याख्यास्यामः।

33A, the beginning of a section —

तन्त्वभूता महाशान्ति प्रवक्ष्यामो यथाविधि।
अन्यासा सर्व्वशान्तीनाममृतां विश्वभेषजी ॥

II. 36A.—

ॐ नमोऽथर्व्ववेदाय।

चतुर्णां पदजातानां नामाख्यातोपसर्गनिपातानां सर्व्वमयो गुर्यौ प्रातिज्ञं। एवमिहेति च विभाषाप्राप्तं सामान्ये। पदान्त्यः पद्यः। अमुकारः स्वरः पद्यः। लकारविसर्जनीयौ च। स्पर्शाः प्रथमोत्तमाः। नव वर्गाः। प्रथमान्तानि द्वयान्तानीति शौनकस्य प्रतिज्ञानं न वृत्तिः। अधिस्पर्शं च। द्वितीय चतुर्थाः सोष्माणः। उत्तमा अनुनासिकाः। श्वासो घोषेऽनुप्रदानः। नादो घोषवत् स्वरेषु।

Foll 36–43, line 5, contain a grammatical work in four chapters, each divided into 4 pādas The colophons name the work चतुराध्यायी

Col and Post Col :—

चौ इति चतुराध्यायि समाप्तं सं १६७१ वर्षे जेठ वदि ११।
See the next number

III. From 43B, line 6, आथर्व्वणप्रातिशाख्य commences and ends in fol 46B It is divided into three *pādas*

Col :—

प्रातिशाख्यः (?) समाप्त— प्रथमोऽध्याय समाप्ता रातत्रि कमनी ॥ चौः ॥ पोथी ॥ — सं १६७१ वर्षे जेठ वदि ११।

Beg :—

अथातो न्यायाध्ययनस्य पार्षदं वर्त्तयिष्याम । पदाना संहिता विद्यात्। पदविधिरिति। द्विवदाच्च एवस्वादीनां। प्रत्यंचे। द्वे उपोत्तमे। अवर्णमध्य आकार एकादेशे विधेय। अवर्णान्ताच। इकारादौ च। एकारादौ च।

IV From fol 47A to 53B, line 8, there is a short work called in the col पञ्चपटलिका.

It is divided into 5 Patalas.

It begins :—

ॐ नमो गणेशाय॥

ॐ उक्तानु अर्थं न्यायं प्रोवाच पदिवश्वरः।

पर्य्यायाश्चाप्यथ वापि तदद्यामो यथाक्रम ॥
बह्वनामव्यवेताना अनेक सदृश पद ।
आदिष्टान्तेषु वा यत् स्यात् तदुक्तानुक्तमुच्यते ॥
तदुत्पत्तौ तु सम्बन्धमन्ते प्रकरणस्य च ।
ते चर सातरिच्चे च विद्यादत्र निदर्शन ॥
यतस्तूर्द्ध निवृत्ति स्यादाद्यस्यान्तस्य वा पुन ।
तेनैव तत्र वक्तव्ये तयोश्चानन्तरे पदे ॥
ते चक्रु सूक्तसप्तम्या दिशोवायु निदर्शन ॥ १ ॥
आकारो यत्र चाद्य स्यादद्यापि द्वे पदे वदेत् ।
स्या पितृन् प्रभृतिर्व्येषौ येतदत्र निदर्शन ॥
अवसानैकदेशस्य योगच्छेदवशानता ।
प्रक्रमस्य समाप्त्यर्थं तत्रापि द्वे पदे वदेत् ॥
योऽस्य स्वाभ तमित्येते विद्यादत्र निदर्शन ।
अवसानन्तु यद् भूत्वा भवेदवयव पुन ॥
या व्यावदवसानाना तासामप्येवमुत्सृजेत् ।
वीमच्चेति यनाप्तनौत्येतदत्र निदर्शन ॥ (?)

Col —

53B, इति पञ्चपटलिका समाप्ता ।

V Another short work commences on the 9th line of 53B, and ends in 55A, l 2

Col —

इति दन्त्योष्ठविधि समाप्त ।

Beg —

अथव्याख्यास्यामि देव देव हयशिरोधर ।
प्रणम्य सम्प्रवक्ष्यामि दन्त्योष्ठविधिविस्तर ॥
छन्दस्यध्ययने प्राप्ते विदुषामप्यधीयता ।
वकारे सशयो नित्यमोष्ठ दन्त्यमिति स्म ह ॥
तस्मात्तद्विधिनिर्णिक्त सशयच्छेदनाय च ।
मुक्ता दन्त्या प्रयोज्यास्त च्योत्यान् वच्मे समाहित ॥

अपरं यत्र तृप्तेतानिंद्ये स्पर्शं क्वचित् ।
श्रोधं तत्र वदेत् धीरो विभीतो विभ्नोपैया ॥

VI In four lines in 65A

Beg :—

अथ कालातीतप्रायश्चित्तमुच्यते ।
आज्यतंत्रमाज्यभागांतं तत्त्वायम्मे सं नं वद मूर्वीनि हाभ्यामृग्भ्या
घृरीरमनुमन्त्रयेत् । तस्मे प्राधा दिप्यो वंतद्देरादिति सूक्तेन
अवसानऋचा । २१ । आज्य जुहोति । ततः उत्तरतत्रं ।

Col :—

इति कालातीतप्रायश्चित्त समाप्तं ।

Post Col : –

संवत् १६०१ वर्षे ज्येष्ठ वदि १२ सोमे अद्येह श्रीश्रीमगल
नगर वास्तव्य नागरज्ञातीय राम्रण श्रीपन्यकापच मात्ररभो भाद
विश्वनाथ अध्ययनार्थं । शुभं भवतु । कल्याणमस्तु । श्रीरस्तु ।
तैलाद्रक्षेदित्यादि । लिखितं व्यासामदेव शुभं ।

On the reverse of the last leaf, there is a line. After a name blurred over with ink we have खेद पुस्तकं कस्यस्येदवे पोथी ।

So this collection of works goes by the common name of Lakṣmaṇa grantha, which, as Aufrecht says ... Smṛtyarthasāgara

1416.

1272 **आथर्व्वणप्रातिशाख्यभाष्यम् ।** *Atharvaṇa prātiśākhya-bhāṣyam.*

चतुरध्यायिका शौणकीया ।

(With text)

Substance, country-made paper 6½×3½ inches. Leaves 113 of which leaves 62-63 65-112 are missing. Lines, 7 on a page. Character, Nagara. Date Samvat lost. Appearance, old. Incomplete.

(Fourth section of the third Adhyāya and whole of the fourth Adhyāya are wanting).

It begins :—

ॐ नम॰ सरस्वत्यै नम ॐ नमो ब्रह्मवेदाय नमः ।

अथाङ्गिरसः चतुर्णां पदजातानां नामाख्यातउपसर्गनिपातानां सन्ध्यपद्यौ गुणौ प्रतिज्ञा ।

चतुर्णां पदजातानां नामाख्यातउपसर्गनिपातानां सन्ध्यस्य गुणः पद्यस्य तत् ॥ प्रतिज्ञ मन्यन्ते । सन्ध्योनाम एवमन्तानि पदानि एवमादिषु एवम्भवति । पद्यो नामप्रथमान्तानि । लिङ्गानि द्वतीयान्तानीति शौनकस्य प्रतिज्ञान न वृत्ति॰ । सन्ध्यपद्याविति किमर्थं लौकिमित्यत्र चोद्यलम् । पदचतुर्थत्व । छनाष्ट्रत्व । ओके लोपो दीर्घत्वमिति वैयाकरणेन व्याप्तव्यम् ।

It ends.—(leaf 110)

पूर्व्वत्ययः (?) पूर्व्वशास्त्रे ।
आम्नातव्यमनाम्नात प्रपठे चेत् क्वचित्पदम् ।
छन्दसो परिमेयत्वात् परिवत्तस्य लक्षणम् ।
परिचन्तस्य लक्षणम् ।

Col.—

इति शौनकीये चतुरध्यायिके चतुर्थ पाद॰ चतुरध्यायिभाष्य समाप्तमिति ।

Post Col —

सवत् १८८८ वर्षे पुरुषोत्तममासे कृष्णपक्षे त्रयोदश्यौ मन्दवासरे लिखितमिदम् ।

In a different hand —

भं श्रीभवदेवस्य इद पुस्तक नात्र सन्देह ।

This is a copious commentary on Caturadhyāyikā of Śaunaka or Prātiśākhya of the Atharva-Veda

1417.

8151 **आथर्व्वणरहस्य ।** *Atharvana rahasya*

By Govinda Śāstri

Substance, country made paper 10¾×5 inches Folia 82 Lines 10, 11 on a page In Tripātha form Character, modern Nāgara Appearance, fresh Complete

Written in two different hands The second hand begins in 47 A

A dissertation on the literature of the Atharva Veda, with a learned and exhaustive commentary The text consists of 53 slokas

Beginning —

(Comm) श्रीगणेशाय नम । श्रीं नमो ब्रह्मण्यदेवाय ।

प्रणवतुरीयार्धभवो नवशाखोऽभीष्टफलदाता ।

वल्लीचयरञ्जिततनू रागमकल्पद्रुमो जयति ॥ १ ॥

तूर्यांम्नायरहस्य चिकीर्षुर्मदी गिरा देवीं गोविन्दशास्त्रिसूरि ध्यायत्याद्येन पद्येन वाचस्पत्यादीति ।

(1) वाचस्पत्यादि दिविषद वन्द्य विग्रहवीरका ।

तारतूर्या खसवैद्या भारती भावयेतरा ॥ १ ॥

जगज्जनिलयस्थाननिदानो सच्चिदद्वय ।

साकारं वा निराकार ब्रह्मज्ञेयमिति स्थितिः ॥

The work is thus summarised at the end of the commentary —

इत्यमनवद्यपदसन्दोहैरथर्ववेदाभिधशाखाचार्यादि भेदतन्माहात्म्य तद्विषय दूषणोन्मूलनाद्यनेकपरामर्शपदवी प्रदर्श्य सम्मति मङ्गलानुगतानि च शास्त्राणि प्रवदन्ते इति भगवत्पतञ्जलिस्मृत्यनुपूर्वाथर्वरहस्यपमङ्गलमाचरन् प्रस्थमप्युपसंहरति असाविति ।

The work ends —

असावथर्वसम्मोदोऽथर्वनिगमानुगम ।

अथर्वणरहस्याख्यो निबन्ध प्राप पूर्णता ॥

Col —

इति श्रीगोविन्दशास्त्रिकृता वाथर्वणरहस्य पूर्णं ।

The Topics it treats of —

20A, अथ पैप्पलादीनामङ्गिरादिश्रुतिप्राप्तिमाह 34B, अथात्र प्रसङ्गादु पनिषद्विषयसम्वादमाह , 35B, अथर्वशिरोपनिषदि देवान् प्रति ब्रह्मोपदेश ,

41B, इति शौनकशाखीयानामुपनिषदः, 42A, इत्यथर्व्ववेदोपनिषद्विवेचनं; 43A, इत्यथर्व्वसंहितास्वरूपनिरूपणं; 43B, इति ब्राह्मणनिरूपणं; 43B, अथ सूत्रनिरूपणं: 44A. अथाथर्व्वणश्रुतिप्रसिद्धवर्णगोत्रादिकं निरूपयति।

1418

5715 **वैतानसूत्रम्** *Vaitana suttiam*

Belongii g to the Atl aria Veda

Substance fool cap paper 10½×6 nches Fol a 51 L nes 11 on a page Extent n slokas 13 0 Chiracter Naga i by a very moder han l Appearance fresh Complete

Last Colophon —

इत्यथर्ववेदे वैतानसूत्र प्रायश्चित्तप्रसङ्गे च यज्ञप्रसङ्गे च चतुर्दशो

ऽध्याय समाप्त । इति वैतानसूत्र समाप्तम् ।

See W No 1491

1418A

5716 **वैतानसूत्रभाष्यम् ।** *A com n to the same*

By Somaditya

Substance foolscap paper 10½×6 nches Fol a 4 L nes 11 on a page Extent n slokas 2000 Character modern Nāgara Appearance fresh

The Bhāsya is entitled Akṣepanuvidhi It ends with the eighth adhyaya

It begins thus —

ओं नमोऽथर्ववेदाय । गणपतये नम ।

आ अथेति सहिताविधिसापेक्षत्वद्योतनाय तदानन्तर्यार्थं ।

The last colophon —

कौशिकीये वैतानकास्य + + मादित्यस्याक्षे[प] अष्टमो

ऽध्याय ।

Then after a few lines —

आक्षेपानुविधिर्नाम सोमादित्य वामोचित (?) ।

अर्वाचिन्ता पदेतेन विमदस्तु विधीयत ॥

आक्षेपानुविधिरुक्तेन + + ।

+ + + + + ॥

इति समाप्तौ कौशिकीयकल्पे आक्षेपानुविधिरिति वैतानसूत्र-भाष्यं समाप्तम् । शुभं भवतु । कल्याणमस्तु ॥

PRAYOGA AND PADDHATI OF THE ATHARVA-VEDA

1419

58 महाशान्तिपद्धतिः।

This manuscript is noticed in L 835

Post Col —

संवत् १५८८ वर्षे मार्गशिरस मासे शुक्लपक्षे सप्तम्यां तिथौ भृगुदिने लिखितमिदं। शुभमस्तु।

This is a work on Śānti according to the Pariśiṣṭha of the Atharva Veda. It gives the names of the articles to be collected (1B) the installation of Vināyaka (2B), bathing of Vināyaka (3B), and then Navagraha Yajña (8A)

1420

2225

Substance country made paper 11 × 5 inches Fol 4 Lines 11 on a page Extent in ślokas 70 Character Nāgara Appearance discoloured

It contains 3 works

(I) Ends in line 8 of leaf 2A

Col —

इति शौनकोक्ता उग्ररथशान्तिः समाप्तः।

(II) Begins in line 9 of 2A and ends in line 7 of 3B.

इति शौनकोक्ता उग्ररथशान्तिप्रयोगः समाप्तः॥

श्रीकृष्णार्पणमस्तु। शके १७०८ व्ययनाम संवत्सरे आषाढ शुक्लतृतीया प्रतिपदारे तद्दिने रात्रौ समाप्तोऽयं इद पुस्तक देशप नामकरणे चन्द्रसूनु पुरुषोत्तमेन लिखितम्।

(III) Begins in line 10, fol 3 and ends in 4A

इति नैऋतनिवारणादि दानानि। इति शेषदान समाप्त।

In a different hand :—

इदं पुस्तकं मारायणदीक्षीत भागवतस्य ।

I and II are works in which Markandeya who lived for 7 kalpas is worshipped in the 60th year of a man's life to avert death. In (III) the following gifts are made for the cure of all sorts of diseases. The gifts are iron, salt, beans, blankets, and oil.

I and II differ from Ugraratha Śānti in No. 1914 where an image of Ugraratha is put up with all the paraphernalia of the Tāntrika worship.

1421.

2948. **पौषे स्त्री प्रथम-प्रसूति-शान्तिः शौनकीया ।**

Pauṣe strī-prathama prasūti-śānti.

Substance, country-made paper. 9½×4½ inches. Folia, 2. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 17. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1869. Appearance, fresh. Complete.

Seventeen verses in the *anuṣṭup* metre, attributed to Śaunaka, containing directions for the propitiatory rites for averting the evils consequent upon women's first delivery taking place in the month of Pauṣa.

Colophon :—

इति शौनकीये पौषे स्त्री प्रथम-प्रसूति-शान्तिः समाप्ता ।

Post Col. :—

संवत् १८६६ कार्त्तिककृष्णा १० गुरौ आत्मारामेण ।

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।
अथ पौषे स्त्री-प्रथम-प्रसूति-शान्ति ।
शौनकः ।
सिंहे तु गावो महिषी तु माघ
नभे तु माघे वडवा प्रसूति ।

पौषे तु भार्य्याप्रथमा प्रसूतिं
कृत्वा तु शान्तिं समुपैऽश्नुते सुखम् ।
अथ शान्तिं प्रवक्ष्यामि शौनको हि द्विजालये ।
शुभेऽह्नि कुर्य्याद्विधिवदात्मनः सुखमश्नुते ।

1422.

8102. **अथर्व्ववेदस्य कुशकण्डिका ।** *Kuśa kandika according to the Atharva-Veda*

Substance, country made paper 12×4½ inches Folia, 12 Lines 1, on a page Extent in ślokas, 400 Character Bengali of the nineteenth century Appearance fresh Complete

A priest's manual for consecration of fire in accordance with the *Atharva Veda*

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथाज्यतन्त्रप्रयोग । आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ सङ्कीर्त्त्य अमुकहोम कर्त्तुं वेद्यादिसर्व्वकर्म्म करिष्ये। कर्म्मारम्भणीयमन्त्र जपति ।

अयसश्च ब्रह्मा लिङ्गोक्तानुष्टुप् कर्म्मारम्भणीयमन्त्रजपे विनियोग । ॐ अयसश्च वचसश्च विल विष्यामि मायया ताभ्यामुद्धृत्य वेदमथ कर्म्माणि कृण्महे। दर्भाहाराय दात्रं प्रयच्छति प्रयच्छ पशुयमो लिङ्गोक्ता गायत्री दात्रप्रदाने विनियोगः। ॐ प्रयच्छ पशुत्वरयाहरोष मर्हिं मन्तः। यजमानो दर्भाहारेण सह दर्भदेशं गत्वा तमाहात्र गृहीत्वा वर्हिरुपरि पर्व्वणा लुनाति ।, etc , etc.

It ends —

इति श्रीब्रह्मवेदे स्मार्त्तकर्म्मण्याज्यतन्त्रप्रयोगः ।
कर्म्मणा कौशिकानाञ्च व्याख्यात तन्त्रमाज्यक ।
तुष्यन्तु याज्ञिका सर्व्वे सदा नन्दन्तु पाठकाः ॥

Col. .—

इति अथर्व्ववेदस्य कुशकण्डिका समाप्ता ।

1423.

1688. राजाभिषेकप्रयोगः । *Rājābhiṣeka-prayoga.*

By Kamalākara Bhaṭṭa

Substance, country-made paper 10¼ × 4 inches. Folia, 14. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 260. Character, Nāgara. Date, Samvat 1860. Appearance, old. Complete.

Last Colophon :—

इति श्रीमीमांसकरामकृष्णभट्टात्मज-महामहोपाध्याय-कमला-करभट्टकृत-ऐन्द्रीमहाशान्ति-सहितो राजाभिषेकप्रयोगः समाप्तः ।

Post Col. :—

श्रीतौ कार्त्ती सुदी १२ भृगुवासरे संवत् १८६० ।

It begins :—

अथ विष्णुधर्मोत्तरे ।

कार्य्या पौरन्दरी शान्तिः प्रागेवास्य पुरोधसेति राज्याभिषेके प्रथममैन्द्रीशान्तिरुक्ता । तेनात्र-शौनकरघ्नोक्तमहाशान्तिर्विंश-महाशान्तिरैन्द्रीशान्तिप्रयोग उच्यते । सा च षड्दिन-साध्या प्रतिदिनं भिन्न होमतन्त्रं । इत्यादि ।

1424.

2301. सन्न्यास-पद्धतिः । *Sannyāsa-paddhati.*

According to Śaunaka.

Substance, country-made paper 9¼ × 4¼ inches. Folia, 10. Lines on a page 8 to 10. Extent in ślokas, 140. Character, Nāgara of the latter half of the seventeenth century. Appearance, discoloured. Complete.

Colophon :—

इति शौनकप्रोक्तः एकदण्डि-सन्न्यासविधिः समाप्तः ।

Post Col. :—

शेषं वित्तं त्यजेद्विप्रो धनधान्यादिकं त्यजेत् ।
श्रौत्यागी सर्व्ववित्तस्य सन्न्यासो निष्फलो भवेत् ॥
ब्रह्मब्रह्मानमिरुध्य प्रक्रियैव परात्परः ।

व्यासशुको गौडपादो गोविन्दस्वामिशङ्करौ ॥

इति श्रीसन्न्यास पद्धति समाप्ता ।

It begins —

ब्रतयज्ञतपोदानहोमयागादिका क्रिया ।
शौचाचारपरिभ्रष्ट सन्न्यास नैव कारयेत् ।
आरूढपतितापत्ति कुनखी श्यावदन्तक ॥
क्षयरोगी गतो (?) लोके सन्न्यास नैवमर्हति ।
अनाश्रमीरेकचत्वारि छक्कानि (?) आश्रमी छक्क एक तु
एव छत्वा द्विजाः पूर्व्व पश्चात् सन्न्यासमर्हति ।

— — — — —

अथ शौनकोक्तसन्न्यासविधि व्याख्यास्यामः। तत्र पूर्व्वं नान्दीमुख श्राद्ध कुर्य्यात् । तत्र क्रम देवऋषिदिव्यमनुष्यभूतपितृमातृ आत्मन अष्टौ श्राद्धानि कुर्य्यात् मनुष्यवत्कर्त्तव्यानि ।

1425.

61 हौत्रकल्पद्रुमः । *Hautra-kalpadruma.*

For a description of the MS see L 844.

As will be seen in L, the manuscript is very defective, and there is no indication to show that the work ends in the 5th Kusuma up to which the MS goes

The leaves were greatly in disorder; and it is with much difficulty that they have been put in order; and we find it in the same condition as described by Rājendralāla Mittra.

1426.

3221 हौत्रालोकः । *Hautrāloka*

By Raghunātha.

Substance country made paper 10×4½ inches Folia, 12 Lines, 13 on a page Extent in ślokas, 300 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured and mouse eaten Incomplete

On the duties of a Ṛgvedi priest It follows Āśvalāyana and his commentator Devasvāmi

It begins:—

प्रणताध्यान(?) सन्दोहध्वान्तध्वसनकर्मठ ।
नमामि तुरगग्रीव हरिं सारस्वतप्रदम् ॥
आश्वलायनमाचम्य देवस्वाम्यादिभि· सह ।
विदुषा रघु[ना]थेन हौत्रालोको विधीयते ॥
तत्र श्रुति ।

ऋग्वेदेन हौत्रीय यजुर्व्वेदेनाध्वर्य्यव सामवेदेनोद्गात्र सर्व्वै-र्ब्रह्मत्वमिति ऐतरेये ब्राह्मणे यदृचैव हौत्रा क्रियते यजुषाध्वर्य्यव

मिति। तथाच न्यायसूत्रेऽपि ऋग्वेदेन होतर करोति। यजुर्वेदेनाध्वर्य्यव सामोद्गीथमिति। वाक्यचय उपक्रमोपसंहारयोरेक-वाक्यप्रतीति दृश्यते। अत्र वेदपद मन्त्र ब्राह्मण-समुदायपरम्।

1427.

2989. सब्रह्मत्व-चातुर्म्मास्य-हौत्रालोकः। *Sabrahmatva-Cāturmāsya Hautrāloka*

or

चातुर्म्मास्य-हौत्र-ब्रह्मत्वयोः प्रयोगः।

Substance country made paper $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches Folia 10 Lines 14 15 on a page Extent in ślokas 700 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance old and discoloured Complete The third leaf is not there and the 13th is twice given

On the duties of the hotā or the priest of the Ṛgveda and of the Brahmā or the superintending priest in a *Cāturmāsya* rite

It begins —

अथ चातुर्म्मास्यहौत्रब्रह्मत्वयो प्रयोग।

चातुर्म्मास्यानि प्रयोक्ष्यमाण पूर्वेद्यु वैश्वानर-पार्ज्जन्यान्ति चातुर्म्मास्यानीति उच्यन्त नमे+नि च वैश्वदेवादीनि चत्वारि पर्वाणि तानि फाल्गुन्या पौर्णमास्या चैत्र्या वा आरप्स्यमान तस्या पूर्व्वस्मिन्नहनि वैश्वानर पार्ज्जन्य देवतामिष्टि चातुर्म्मास्यानामारम्भाय कुर्य्यात

4B, समाप्त वैश्वदेवपर्व्व। वैश्वदेवानन्तर पौर्णमासेनेष्ट्वा चातुर्म्मास्य व्रतान्युपेयादिति यथासूत्र। प्रकृतिवद्ब्रह्मत्वप्रयोगो ज्ञेय। अथ वरुणप्रघासा।

8A, इति वरुणप्रघासा।

It ends —

विज्ञेयं विज्ञापयमेतदेव

मूर्खोत्यनिन्दादि विभूपता मे।

यस्मान् समालोक्य विभाव्य सर्वं
ख्यवन्तु निन्दन्तु वसाय वा माम् ॥

The last Col —

इति सप्तप्रपत्वचानुर्मास्यहौत्रालोकः।
अनेन प्रीयतां देवो भगवान् कमलेश्वरः।
अस्मत्कुलस्य पूर्व्वेषामस्माकं कुलदैवतम् ॥

The authorities quoted and consulted —

1B, कारिका, 2A, सिद्धान्तभाष्य, 12A, देवयात, अन्निसायां 12B, गोपाल, 14A, मिश्र, मांख्यायन, 15A, अनन्तभाष्य।

1428

1051 हौत्रकारिका *from* प्रयोगरत्नम्। *Hautrakārikā from Prayogaratna*

By Narasimha Yajvā, disciple of Īśvara Bhārati

Substance country made paper 9¼×4¼ inches Folia 18 Lines 12 on a page Extent in ślokas 430 Character Nāgara Appearance tolerable Complete

For Prayogaratna see *I O. Cat* 478

Memorial verses on the duties of the Hotṛ priest during the performance of Haviryajña sacrifices, viz new and full moon sacrifices, seasonal sacrifices, etc

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः।
विघ्नेशं शारदां लक्ष्मीं शङ्करं लोकशङ्करम्।
नत्वाथ लिख्यते हौत्रकारिकापुस्तकं मया।
प्रणमामि गणाधीशं विघ्नध्वान्तदिवाकरम्।
दन्तावलमुखं सान्द्रसिन्दूरारुणविग्रहम्।
वन्दे विष्णुं जगद्वन्द्युं नीलाचलनिवासिनम्।
यत्कटाक्षैकदेशान् स्युः कृतकृत्याः सुरा अपि ॥
मीमांसायुगलव्याख्यानिपुणं श्रौतकर्म्मणाम्।

विश्वानाद गुरु नौमि यतिमोऽत्रभासतीम् ।
प्रयम्य यथाननवाचनामुमां
अपास्तया योनकमाष्णलायनम् ।
करोति सत् सूत्रविरोधिमार्गं
प्रयोगरत्न नरसिंहयज्वा ।
नानार्थोक्तिषु निपुणा याज्ञिकास्तत्प्रमत्तः
पूर्वमेतदयुक्त वा वक्तुमर्हथ सज्जना ।
वक्ष्येत प्रथम दर्शपौर्णमासौ यजमानयोः ।
अग्न्याधानादिक सम्यग्जपान्त तमसौरितम्

It ends —

सूर्यस्य मित्रं देवानामिति यस्या विराट् च्यगौ
संयाज्ये वाजिन नाच यम स्यात् वैश्वदेववत् ।

Col —

इति चातुर्मास्ये गुणार्थोदिर्वैदिक-सौत्रकारिका समाप्ता ।

After the colophon there are three verses

The following verses describe the lineage and abode of the author just preceding the colophon of Darśapaurṇamāsa-kārikā in 9B

जयति सर्वोद्भवदर्य ग्रामवरोनाम वसुगानुः ।
यत्र सोवरसिदो नातमत्[?]सुगम कार्योम् ।
वसुवन्नयारतसौ नारायणभट्टसयका ।
कासौ यसायो च सुगुण नारायण विपश्चित्त सुबुद्ध ।
गोपीनाथदुपानु(ज) यज्वा सोमहविश्वरचितोऽस्मिन् ।
श्रौतप्रयोगरत्ने दर्शपूर्णमासविधिवल्ल ।

Col —

इति दर्शपूर्णमासप्रयोगकारिका समाप्ता । 9B

1429.

3225 सौत्रम् । *Sautra.*

Substance country made paper 9x3½ inches F 12 Lines, 6 7 on a page Character Nāgara of the seventeenth century Appearance discoloured In complete at the end

It begins —

श्रीगणेशाय नम ॥ श्रीगुरुभ्यो नम ॥

अथ शौच लिख्यते ॥ दर्शपूर्णमासयोर्द्दविद्यासनेषु होता मन्वित प्रागुदगाऽवनीयादवस्थाय प्राङ्मुखो यज्ञोपवीत्याचम्य दक्षिणाद्द्विहार प्रपद्यते ॥

1430

1029 **दर्शपौर्णमासहौत्रप्रयोगः ।** *Darsa paurnamasi hautra prayoga*

Substance country made paper 8×4 inches Folia 14 Lines 8 on a page Extent in slokas 230 Character Nagara Appearance fresh Complete

Mantras are unaccented

A manual on new and full moon sacrifices, intended for the Hotr order of priests It appears to belong to the Asvalayana School of Rgveda

Beginning —

श्रीगणेशाय नम ।

अथ दर्शपौर्णमासहौत्रप्रयोग । होता हतोऽस्मि कर्म करि_ ष्यामीत्युक्त्वा हतावस्थकक्रिय होतरेहीत्युक्ते प्रागुदगाह्वनीयो अवस्थाय प्राङ्मुखो यज्ञोपवीत्याचम्य दक्षिणाद्द्विहार प्रपद्यते ॥

It ends thus —

ॐ भू स्वाहा, भुव स्वाहा, स्वः स्वाहा,

ॐ भूर्भुव स्व स्वाहा

सस्याजपेन उपस्थाय तीर्थेन निष्क्रम्यानियमः । इत्थि सन्तिष्ठते ॥

Colophon —

इति दर्शपौर्णमास हौत्रप्रयोगः समाप्त ॥

1431.

1939 *The Same*

Substance country made paper 9×6½ inches Folia 6 (marked 30 35) Lines 10-12 on a page Extent in slokas 200 Character, Nagara Appearance old A fragment

It begins —

होतर्वेदि इत्युक्ते प्राग्दगाऽवनीयात् अवस्थाय प्राङ्मुखो यज्ञोपवीत्याचम्य दक्षिणार्धविहार प्रपद्यते। पूर्व्वयोत्कर अपरेण प्रणीता इध्ममपरेण प्रणीते चात्वाल चात्वालवतुत्कर (?) तीर्थमापद्यते।

Colophon —

इति दर्शपौर्णमास हौत्र समाप्तम्।

Two lines more—

Ends — श्रीवक्रतुण्ड।

A manual of duties of the Rgvedi Hotr Priests in connection with the Darsa and Paurnamāsa Ceremonies Such books are generally based on Āsvalāyana

1432

2639 **पौर्णमास-हौत्रप्रयोगः।** *Paurna vāsa-hautra prayoga*

For the MS and the work see L 3218

Colophon —

इति पौर्णमासहौत्र समाप्तम्।

अमावास्याया विशेष।

The portion of the manuscript giving particulars in the New moon rites is lost

1433

2048 **(इष्टिचय) आधानहौत्रप्रयोगः।** *Adhāna hautra prayoga*

Substance country made paper 8×3¾ inches Folia 2 Lines 10 11 on a page Extent in ślokas 10 Character Nāgarī Appearance discoloured

It begins :—

तत्रैव विकल्पः । आद्योत्तमे चैवायास्याता आद्यमिष्टौ द्वितीयस्यामिष्टौ देवता । अथ प्रयोगः नमःप्रवक्त्र इत्यादि । पञ्चदश सामिधेन्यः । आवाहने अग्निमम आवह । सोम मा(३)वह । अग्निं पवमानमावह ।

Colophon .—

Leaf 1B—

इति प्रथमेष्टिः, द्वितीयेष्टिः ।

Leaf 2A—

अथ तृतीयस्यामिष्टिः ।

Leaf 2A—

इति इष्टित्रय आधानहौत्रप्रयोगः ।

In leaf 2B begins :—

अन्वारम्भनीयेष्टिः—अन्वारम्भेनीयेष्टि । नमः प्रवक्त्र इत्यादि । पञ्चदश सामिधेन्यः । आवाहने अग्निमा(३)वह । सोममा(३)वह । अमाविष्णवा(३)वह ।

Colophon in the same leaf :—

इत्यन्वारम्भणीयेष्टिः ।

It is a manual for the guidance of the Hotṛ priest in Adhāna ceremony. The MS appears to be a fragment. It ends with the Anvārambhaṇīyeṣṭi ceremony.

For a similar work see C.S. No. 337.

1434.

447 **आधानान्वारम्भनीयहौत्रे** । *Adhānānvārambhānīya-hautra*

For the manuscript see L 1369

1435

66. चातुर्म्मास्यहौत्रम् । Caturmasya hautra

This MS. is noticed in L 847

Post Col. Statement —

संवत् १७०० समये माघे मासे शुक्लपक्षे चतुर्दश्यां प्रथमतिथौ ।

1436

458. *The Same*

For the MS see L 1356

It is a section of a comprehensive work on Hautra entitled Hautrakalpadruma

1437.

6310 चातुर्म्मास्यानां हौत्रपद्धतिः। *Caturmasyanam Hautra-paddhati*

(Of the Madhyandina School)

Substance country made paper 9×4 inches Folia 19 Lines 9 on a page Extent in slokas 300 Character Nagara Copied in Saka 1650 Appearance old and discoloured Complete

Last Colophon —

चातुर्म्मास्यहौत्रपद्धति समाप्ता(प्तः),

Post Colophon —

संवत् १८२१, शके १६८६ मन्मथनामसंवत्सरे दक्षिणायने श्रावणशुद्ध षष्ठ्या भौमे लिखितम् ।

It begins —

श्रीगणेशाय नम । श्रीपाण्डुरंगाय नमः ।

अथ चातुर्मास्यानां हौत्रपद्धति । अन्वारम्भणीया । वैश्वानर-पार्ज्जन्येष्टिर्वा । नम प्रवक्त इत्यादि पञ्चदश सामिधेन्य । आवाहने प्राकृत सर्व्वम् । प्रधानस्य । अग्नि वैश्वानरमावह । पर्ज्जन्यमावह । देवा आज्यपा इत्यादि । पञ्च प्रयाजा

2A, इतीष्टि। अथ वैश्वानरपर्व।

7A, इति वैश्वदेवपर्व—अथ वरुणप्रघासपर्व।

11A, इति वरुणप्रघास—अथ साकमेधाना प्रयोग।

अथ रु[द्र]मेधीयाः, 15A, अथ पितृयज्ञ, 18A, इति साकमेध समाप्त—अथ सुनासिरीया 19B इति सुनासिरीयपर्व समाप्त।

1438

423 आश्वलायनोक्ताग्रयणहौत्रप्रयोगः।

Asvalāyanoktāgrayana hautra prayoga

For the manuscript see L 1391.

Sāyanacarya wrote a comprehensive work entitled Yajnatantra sudhanidhi on all the Vedic ceremonies This is a part of it Āgrayana is the Vedic ceremony on the use of a new crop The present MS treats of the Āgrayana ceremony only

The work has two chapters one on Āgrayana ending in leaf 4A, and the other Agrayana Hautraprayoga in leaf 5

Post Colophon —

शुभ भवतु श्रीरस्तु।

सवत १८८४ कार्त्तिकशुक्लभौमवारे वटकृष्ण रघुनाथभट्टात्मज वासुदेवेन लिखित श्रीमथुरायां। श्रीयज्ञनारायणार्पणमस्तु।

This belongs to the Rgveda and the Asvalayana Sakha The Āgrayanas are three

'वर्षासु श्यामाकाग्रयण शरदि व्रीह्याग्रयणम वसन्ते यवाग्रयणम'।

1439

2308 आग्रयण। *Agrayana*

Substance country made paper 10×4 inches Folia o Lines 9 a page Extent in ślokas 90 Character Nāgara Appearance discoloured Complete

The work is divided into two parts आग्रयण and आग्रयण शेष।

The first part comes to an end in leaf 1b

It begins —

> अपि वा अमावस्याया पौर्णमास्यां वा आग्रयणेष्टिमन्वायातय इति सूत्र। तत्र प्रयोग , प्रकृत्या सह आग्रयणप्रयोगो लिख्यते पौर्णमासान्नामावास्याग्रयणेष्टिमन्त्रेण यक्ष्ये। विधुतमदग्धकालपक्षे अद्य यक्षाय ० । इमा मूर्ध्ना प्रथमां ० । पौर्णमासाग्रयणहविः।

The second part begins —

> अथ होत नक्षत्र सामिधेन्य । प्रोषिक्षेत्रोत्तमोमर्षा एष पाजा, ० etc

1440

541 मृगारेष्टिहौत्रम्। *Mrgāreṣṭihautram*

Substance country made paper 9¾×4 inches Folia 2 Lines 9 on a page Extent in slokas 30 Character Nāgara Appearance tolerable

Beginning —

> श्रीगणेशाय नम । मृगारेष्टिहौत्रप्रयोग । ॐ नम प्रवक्त इत्यादि सप्तदश सामिधेन्य । प्रोष्वि ० मरुतो ३ मपामिद ० मर्वो ३ नमस्ते रुद ० मर्वो ३ समिद्ध इत्यादि । आवाहन ।

End —

> देवा आज्यपा इत्यादि। शेष प्रकृतिवत्।

Col —

> इति मृगारेष्टिहौत्र समाप्त।
>
> ध्रुवाकान्ते वाजिनयाग ।

It begins —

हौत्रम्मृगारेष्टि । ॐ नम प्रवक्ष्यामि । समद्य सामिधेन्य । प्रोषित्स्क्षेत्रं प्रक्षमिमद्धो ३ मयामिद अयन् समुद्रस्य निवेशनम् ।

It ends —

प्रयो भवतु वाजिनो हवो • पृदे•वो ३ ये ३ यजामहे वाजिना वाजे वाजे • नेवौ ॥ वाजिनयागे वौ षौं ३० ।

Colophon —

मृगारेष्टिहौत्र समाप्त ।

Post Colophon —

१६६० कालयुक्तसंवत्सरे वैशाखसुदी तद्दिने समाप्तम् ।

It is a treatise on the duty of the Hotr priest in the Mrgaresti—otherwise called Pavitresti—which is a purificatory ceremony in a sacrifice

1442

2100 **पवित्रेष्टिहौत्रप्रयोगः ।** *Pavitresti hautra-prayoga*

Substance country made paper 8×4 inches Folia ? Lines 10 on page Extent in slokas ? Character Nagari of the eighteenth century Appearance fresh

It is a manual for the guidance of the Hotr priest in Pavitresti ceremony which is otherwise called मृगारेष्टि, a purificatory ceremony

It begins as in the previous number

It ends —

देवा आज्यपा इत्यादिसस्थाजमान्त प्रकृतिवत ।

Colophon —

इति पवित्रेष्टिहौत्र समाप्तम् ।

Post Colophon —

इद पुस्तक भावावतो कृपाया यज्ञेश्वरलिखितम ।

1443

2073 *The Same.*

Substance, country made paper 9½×4 inches Folia 4 Lines 10 on a page Extent in sloka 90 Character Nāgara of the early seventeenth century Appearance discoloured Complete

This is based on Baudhāyana and Prāyaścitta Pradīpa.

It begins —

अथ होत्रप्रयोग ।

नमः प्रवक्त्रे इत्यादि ।

योविष्ण्वेग्रस्तमीमद्रो मयाविद (?) न्ययन + ममुभवो नमस्तेऽ

रसे भवो समिद्धो अग्र अग्र आहुतत्यादिकाले आज्यभागान्त

अग्निपवमानमावह । सरस्वती प्रैषाउ आवह । इत्यादि

It ends —

देवा आज्यपा इत्यादि यथाज्यपान्त समानम् ।

Colophon —

इति पवित्रेष्टि बौधायनसूत्रानुसारि-प्रायश्चित्तप्रदीपचन्द्रिका

नुसारि-होत्रप्रयोग ।

1444

2155 मित्रविन्देष्टिहौत्रम् । *Mitra-vindesṭi hautram*

Substance foolscap paper 9½×4 inches Folia 2 Lines 8 on a page Extent in slokas 18 Character Nāgara of the nineteenth century Appearance discoloured Complete

On the duties of the Hotr priest in Mitravindeṣṭi, a full account of which has been given in our Catal number 749

It begins —

अथ मित्रविन्देष्टिहौत्रम् ।

नम प्रवक्त्रे इत्यादि समदश्य सामिधेन्य आवाहने साज्यभागान्त

अग्निमग्न आवह सोममावह अग्नि सोम वरुण मित्र इन्द्र बृहस्पति

सविता पूषन सरस्वती त्वष्टार इत्याद्य आवहेत्येव ।

1445

2127 कारीरीष्टिप्रयोगः । *Kārīrīṣṭiprayoga*

For the MS and the work see L 1127 The Kārīrīṣṭi comes to an end in leaf 1b With 5a commence Kārīrīṣṭi-hautra prayoga It begins as usual with नम प्रवक्ष्ये, etc, and ends in leaf 5b Then follows —

पिण्डीना यागपक्षे आवाहनोत्तम (?) प्रयाजस्विष्टकृत्सूक्तवाकादौ सन्नमिगम । पृथक्निगमो नास्ति। मरुत प्रधानत्वात। याज्यानुवाक्यान्तु उदीरयथा मरुत ० प्रवो मरुत तदि ० १। आय मरन्तु ० विद्युन्महसो० २ सृष्ट नियाम० निपुषतोयाम० ३ सर्व्वत्र मरुतो देवता। आपस्तम्बाना नव प्रयाजा नवानुयाजा । मथन आग्नेयोऽष्टाकपाल ।

अच्छावदेत सूक्त तु वृष्टिकाम प्रयोजयेत ।
निराहार शिलप्रसाद अचिरेण प्रवर्षति । १
कृत्वा पुव वैतसीना धौराक्षाना कृतायन
महद्वर्षमवाप्नोति सूक्तेनाच्छावदेन हि । २
आस्यदभ्र विष्टाय्यम्भ प्राङ्मुख प्रयत शुचि
सूक्ताभ्या चित्र एताभ्या उपतिष्ठेद्दिवाकरम । ३
अनश्नता तु जप्तव्य वृष्टिकामेन यत्नत
पञ्चरात्रे त्वतिक्रान्ते महद्वर्षमवाप्नुयात् । ४
वृष्टिकामो यताहार प्रपठेत बृहस्पति
पायसेनोपहारेण क्रवेन (?) प्रसमन्वित । ५
बृहस्पते प्रतीत्येत वृष्टिकाम प्रयोजयेत ।
पर्जन्यञ्च नमस्कृत्य वृष्टि विन्दति शोभनाम ॥ ६
वृष्टिकामोऽजपेच्चता आपोहिष्ठा सनातन ।

जातष्टि । नमप्रव ० पञ्चदश सामि ० पौर्णमासतन्त्र । आवाहने । अग्नि सोभ ० प्रधानस्य अग्निवैश्वानरमावाहय । उच । देवा आज्यपा इत्यादि वार्त्तघ्ना वाज्यभागौ प्रधानस्य । जाते यदग्ने ० पृष्टो न ज्मा ० वैश्वानर अ ० दानोमिऽ हमि वैश्वानरस्य द स ० वि । उभापित ० पतसावौ । पिप्रीहि ० व यज्ञामह

मिं खिद् • इमेमि • सो • इमे वैश्वानरस्य प्रिया देवानामित्यादि सूक्तवाके अमिरिदं सो • अमे वैश्वानर इदं देवा आज्यपा इत्यादि सस्यान्तपान्त प्रकृतिवत् ।

This MS. contains three works namely :—

(1) कारीरीष्टिप्रयोग (i e. काम्यर्थप्रयोग), (2) कारीरीष्टिहौत्रप्रयोगः and (3) जातेष्टिहौत्रप्रयोग । *Between (2) and (3) there are* certain verses in praise of कारीरीष्टिः which is resorted to for copious rain in times of draught

1446.

2029 **त्रिपशुहौत्रप्रयोगः ।** *Tripaśu hautra-prayoga*

Substance, country made paper 9¼ x 4 inches Folia 26 Lines 9 on a page Extent in ślokas 600 Character Nagara of the eighteenth century Appearance discoloured Complete

3A, इत्यैन्द्रे होममन्त्राः । सौत्रामणीहौत्रम्, 5A, इति सौत्रामणीहौत्र-कममन्त्राः, 6A, इत्यग्निप्रणयनम्, 6B, इति यूपाञ्जनम् । ततोऽग्निमन्थनम्, 7A, इत्यग्निमन्थनम्, 9A, इति न पावमानानि, 10A, ततः पशुप्रचारः, 12A, इत्येकादशानुयाजयाज्याः, 15A, इति मैत्रावरुणः, 16A, इति सम-दशावसानानि, 18A, इत्येकादशानुयाजयाज्याः, 18B, इति त्रिपशौ हौत्रम्, 22A, त्रिपशौ होत्रे मन्त्रभागः, 26A, इति त्रिपशौ हौत्रस्य मन्त्रभागः ।

Post Col —

रामचन्द्रस्य ढुण्ढिराजेन लिखितम् ।

This work gives the mantras, which a Ṛgvedi priest, namely, Hotṛ, is to recite, when called upon by the adhvaryu at the time of homa These *mantras are required in those* yāgas only in which three animals are immolated

1447.

1306 **पशुहौत्रम् ।** *Paśu hautram*

For the MS and the work see L 4176

Post Colophon —

शाके १७(०)१५ प्रमादिनाम संवत्सरे आषाढ वद्य १४ तद्दिने देवीपनत्सा भिकुने लिखित श्रीराम ।

This is a work for the guidance of the Hotṛ priests, viz the Ṛgvedi priests

1448

2102 अग्निष्टोमहौत्रम् । *Agniṣṭoma-hautram*

Anonymous.

Substance, country made paper ?×3¼ inches Folia, 70 Lines 6-8 on a page Extent in slokas 1000 Character Nagara Appearance, discoloured

It begins,—

अथाग्निष्टोमहौत्रमुच्यते ।

For the beginning of the work see C. S. No 803, p 196

Topics treated of—

2B अथ दीक्षणीया ।

3A अथ प्रायणीया ।

5A अथातिथ्येयान्ता ।

14B परिहिते समुत्थाप्यैनामध्वर्यवो वाचयन्तीति पूर्व्वं पटलम् ।

18B अथ उपसत् ।

22A अथाग्निसोमीयेन चरन्ति ।

42A अथ सवनीयेन पशून् आचरन्ति ।

48A. इति प्रातःसवनम् ।

*53A अथ निष्कैवल्यप्रारम्भम् ।

55B. इति माध्यन्दिनसवनम् ।

61B अथ अग्निमारुत प्रारम्भम् ।

It is a manual for the guidance of the Hotṛ priest in an Agniṣṭoma Sacrifice

1449.

6094 **अग्निष्टोमसप्तहौत्रप्रयोगः।** *Agniṣṭoma sapta hautra prayoga*

By Rāma Bhatta

Substance country made paper 12×5 inches Folia 67 Lines 11 on a page Extent in ślokas 2200 Character Nagara of the nineteenth century Appearance fresh Complete Date Samvat 1941

The 34th leaf and one side of the 35th are written by a different hand

Beginning —

ओंगणेशाय नमः।

अथ सप्तहौत्रप्रयोग ।

अथ सोमप्रवाको होतारं गत्वा न प्रयाद यजमानेन सोमो भविष्यति। तत्र भवता हौत्रं कर्त्तव्यमिति।

होता न सोमप्रवाकं पृच्छति। को यज्ञ इति सोमप्रवाक ज्योतिष्टोमोऽग्निष्टोम सोम होतारं ऋत्विज इत्याधानादिषु कर्म्मसु सोमप्रवाक—विश्वामित्रादय इत्याह।

होता का दक्षिणेति पृष्टे सन्ति कल्याण्यो दक्षिणा सकया बहुमूल्या द्वादशशतं गाव ।

उद्गातवरणान्तर—

आपो मे हौत्राशसिन्य स्ता मे होत्राशसिन्य असुकयम्माण वृणो

मैत्रावरुण ब्राह्मणच्छांसिपोढनेष्टाच्छावाकाग्नीध्राणा

दग्नमाकाशो मे सदस्य इति सदस्यपक्षे ग्रावस्तोता च।

This is a manual of Agnistoma for the use of seven priests

It is meant for the Madhyandinis

5B, इति मन्त्रेण सर्व्वे होत्रका आश्वलायनमार्गेणाभिष्टुवन्ति।

65B, इत्यग्निष्टोमसप्तहौत्रप्रयोग ।

Then we have the concluding mantras.

नमो वाचे वाचोदिता वाचानुदिता तस्यै वाचे नमो वाचे नमो वाचस्पतये नम ऋषिभ्यः, etc

Last Colophon :—

इति रामभट्टसोमयाजिकृतो माध्यन्दिनानामग्निष्टोमप्रयोगः समाप्तः।

Post Colophon :—

बालमुकुन्दस्येद पुस्तकम्। शुभम्। संवत् १६४१ पौः। भाद्रो सू ० ९ वार शनि।

The name of the author is also written on the top of the first leaf

सोमयाजी रामभट्टकृत।

1450.

2362 **अग्निष्टोमहौत्रप्रयोगानुक्रमणिका।** *Agnistoma-hautraprayogānukramaṇikā*

Substance country-made paper 9 × 4 inches Folia, 9 Lines, 31 on a page Written breadthwise Extent in ślokas, 225 Character, Nagara of the seventeenth century Appearance discoloured and brittle at the edges Complete

It begins :—

श्रीगणेशाय नमः। अथ अग्निष्टोमहौत्रप्रयोगानुक्रमणिका लिख्यते।

पत्नन पावनं कृत्वा वरणं। को यज्ञः के ऋत्विजः का दक्षिणा मद्दर्भे वोचो ० प्रीय॥ मधुपर्कं॥ अथ दीक्षणीयम्। प्रवक्त इत्यादि सम ० न्य॥ प्रोचि ० चौ २ समुपाजास्तं मवाधः।

Col. :—

इत्यग्निष्टोमहौत्र-अनुक्रमणिका समाप्त।

Topics —

(1A) प्रायणीय, सोमक्रय, (1B) अथातिथ्येडान्त- प्रवर्ग्यः, धर्म्म, (2B) अथोत्तरपटलम्, (3B) अपराह्निके, अथाग्निप्रणयनम्, अग्निष्टोमप्रणयनम्,

(4A) अथ प्रातरनुवाकापरिमित पद्म:, (5A) एकादश प्रयाजा । प्रधानम् ॥; (5B) आज्यशस्त्रम्, (6A) अथ प्रयोगशस्त्रम्, माध्यन्दिनं सवनम्; दधिघर्मं, (7A) अथ वैश्वदेवशस्त्रम्, (7B) अथाग्निमारुत शस्त्रम्, (8A) वाजिनयागा । हारियोजनम्, (8B) आखुगादापनम् ॥ चत्वार प्रयाजा, द्वावनुयाजौ. उदायनीया., (9A) मैत्रावरुणामिष्टा, इडावासिन प्रायश्चित्तसत्राजय, सोमपानप्रायश्चित्तम् ।

This enumerates in detail the duties of the hotṛ priest in Soma sacrifices, with the pratīkas of the mantras in connection therewith

1451
2363

Substance country made paper 9 × 4 inches Folia 4 Lines 29 on a page Character Nagara of the early eighteenth century Appearance discoloured Written breadthwise

Beginning —

अनाष्टष्ट० तानुन० असुरसुष्टि० राजानमाया एद्याप्य एषा प्रस्तेरिष्टि मित्रावरुणयो अच्छावाक० होता यक्षदग्नि समिधा होता यक्षत्तनू०

In 4B —

उदयनेष्टि ॥ पञ्चदश मामिधेन्य आज्यभागौ ॥ वार्त्तघ्नौ प्रधानमग्निमावह अथाज्यमेकनो० मौ ये० हेमिमाभिष्टे अथ गौभि० सभावौ० खि० एभिर्नो अर्के० अमेत्वमधार्ष्व न स्तोमै० सयाज्य ॥

Topics —

(1A) प्रात सवनम्, (2A) माध्यन्दिनम्, अथ तृतीय सवनम्, (3A) आज्यशस्त्रम्, वौ० सो० प्रात सवनम्, (3B) अथ माध्यन्दिनसवनम्, वल्थ-शस्त्रम्, सोम० तृतीयसवनम्, (4A) अवभृथेष्टि, उदयनीया ।

An incomplete work similar in nature to the above, but less detailed

1452.

131. द्वादशाहहौत्रप्रयोगः आश्वलायनसूत्रसम्मतः ।

Dvādaśāha hautra prayoga (Āśvalāyana)

According to the rules of Āśvalāyana.

For the manuscript see L 1383

1453.

1917 सोमसप्तहौत्र-प्रयोगः ।

Substance country made paper 9½×4 inches Folia 39 of which the 25th and the 26th are missing Lines 12 on a page Extent in ślokas, 1000 *Character Nāgara Appearance old Incomplete The seventeenth century handwriting*

It begins —

अथ सोमप्रयोगे सप्तहौत्रप्रयोगा उच्यन्ते । तदर्थं प्रायश्चित्तपशु तस्य प्रयोगो वच्यते । प्रथममैत्रामक्तस्य सममामुख प्रकृतिवत् । उखशब्देन निगमा । न केचिच्छागशब्देनैव । आश्विनस्य कर्म्म प्रकृतिवत् । अश्विनावावह । वनस्पतिमावह । वपायागे विशेष । आपश्चातां नासत्या पु० दामो ॐ होता यक्षदश्विनौ छागस्य वपाया मेदस इति प्रैष । ये यजामहे उदुस्तोमासो० विवक्षौ वौषट । पुरोडाशस्य आगोमता नासत्या रथेनाश्वा० न । ॐ होता यक्षदश्विनौ पुरोडाशस्येति प्रैष । ये यजामहे निवेदुच्छ न्त्यश्विना० रमय समिधा जरता इ[ति] वौषट । अथाङ्गाना आनो देवेभिरुप० वन्धुरत तस्य वित्त ॐ । होता यक्षदश्विनौ छागस्य हविषा आत्ता मेद्य करख एवाश्विनौ जुषेता हविर्होतर्यज । ये यजामहे हिरण्यत्व मधुवर्णो० दुरितानि विश्वा वौषट् । वनस्पतौ यक्षाश्विनौ छागस्येति प्रैष । तथैव स्विष्टकृत । सूक्तवाकेच । सस्याजपान्त प्रकृतिवत् ।

सोमप्रयोग ॥ आदौ सोमप्रवाको होतार गत्वा त प्राह यत्र शम्मम सोमो भविष्यति तत्र भवता हौत्र कर्त्तव्य । इति होता

न सोमप्रवाक पृच्छति । को यज्ञ क ऋत्विज का दक्षिणेतिप्रश्न । तेन प्रतिवचन दत्ते । होताथ दक्षिणाभि विहृत्य ग्रीवा एतेनाभे ब्रह्मणा० सुमत्यावा नवस्येति जुहुयात् । यजमानोदितास्येत् उपा सते । इमामद्य मर्त्या० जमत्तीनामिति यजमानपृच्छ गच्छति वृणीते यजमान । अग्निर्मे होता स मे होता होतार त्वां वय प्रम्नामि वृणीमहे । तत अग्निष्टे होता स ते होता तेनानुमत कर्मैतच्च करिष्यामीत्युक्ता प्रतीतर्पति सधन्मेरोचो भार्गमेवोचो भागामेवोचो यज्ञोमेवोच स्तोम मे वोच इति मे वोच आभि मे वोच भुक्ति मे वोच इत्येव जपित्वा तन्मामवतु तन्मा विश्वतु तेन भुक्षिषीय इति जपति होत्रकाणामपेष एव वरणविधि ।

Topics treated of —

2A, होत्रकाणामपेष वरणविधि अथ मधुपर्कः अथ दीक्षणीया, 2B, अथ प्रायणीया, 3B, अथ सोमक्रय, 4A, अथ अग्निमन्थनम्, 7A, अथोत्तरम्, 9A, अथाग्निप्रणयनम्, 10A, अथाग्नीषोमीयेन पशुना चरति अथ स्विष्टकृत् प्रेषितः, 13A, अथ प्रातरनुवाक, 15A, अथ सवनम् 16A, अथ प्रयाजैश्चरति, 17B, अथ स्विष्टकृत, 22A, अथ प्रउग प्रशंसति 31A इति माध्यन्दिन सवनम्, 31B अथ ऐन्द्रं पुरोडाशाश्चरति अथ स्विष्टकृत, 34B, अथ छन्दोगेभ्य पृच्छति ।

It treats of the duties of the Rgvedi priests in a Soma sacrifice

1454

6307 **वाजपेयसप्तहौत्रम् ।** *Vaja peya sapta hautram*

Substance country made paper 8×4 inches Folia 15 Lines 13 lo on a page Extent in slokas 280 Character Nagara of the early nineteenth century Appearance old discoloured and worm eaten Complete

Colophon —

इति वाजपेय सप्तहौत्रम् ।

Beginning —

अथ वाजपय होत्रम् ।

हिरण्यसज ऋत्विज यजमान, वर्त्यमिस्रस्का शतपुष्करा हाम

अग्निषोमीयान्तं अग्निष्टोमवत् देवसूना हविषा निर्वापपक्षे अग्नि र्गृहपतिरित्यादीना याज्यानुवाक्याः आदेशरहिता बृहस्पतिसवं प्रयोगे उक्ता इति ज्ञात्वा अत्र नोक्ताः। प्रातरनुवाके अपरिमित-पक्षः सहस्रपक्षो वा शतवेति पक्षव उच्यन्ते। आग्नेयैन्द्राग्नौ छागौ ऐन्द्रो मेष मारुतौ उस्रा सारस्वतौ मेषौ सारस्वतो मेषः प्राजापत्याः सप्तदशच्छागाः होता नमः प्रवक्त्रे इत्यादि सप्तदश सामि-धेन्यः। आवाहने विशेषः। आवह देवान् सुन्वते यजमाना अग्निमग्न आ० सोमसा० अग्निमा ०, etc , etc , etc

End:—

नमो देवेभ्यः। शंयुवाकः। वाजिनः। हारियोजनः। विनिःसृप्ताहितौ इत्यादि उदयणीयान्ते मैत्रावरुणौ पयस्या तमग्निष्टोमवत्।

1455.

6290. **बृहस्पतिसवहौत्र।** *Vṛhaspati-sava-hautra.*

For the use of the Hotṛpriest.

Substance, country-made paper 9×4 inches Folia, 6. Lines, 15, 16 on a page. Extent in slokas, 3.0 Character, Nāgara of the early nineteenth century. Appearance, old and discoloured Complete

Colophon.—

समाप्तो बृहस्पतिसवः।

Beginning:—

बृहस्पतिसवहौत्रम्। ऋत्विग्वरणादि। अग्निषोमीयस्य पशु-पुरोडाशमनुदेवसवा हविषा निर्वापः। अग्नीषोमाभ्यां पशुपुरो-डाशस्य + + + प्रेषितो मैत्रावरुणः। अग्नीषोमौ अ० + + होता यक्षदग्नीषोमौ पुरोभागस्य + + + हविर्होतर्यज।, etc. etc

1456.

6278. **याजिनहौत्र।** *Yajina-hautra.*

Substance, country-made paper 7×4 inches Folia 9 Lines, 10 on a page Extent in slokas, 127 Character, modern Nagara Appearance, fresh. Complete

Colophon —

इति याभिनस्तोत्र समाप्त ।

Beginning —

श्रीवरदमूर्त्तये नम ।

होत्र करिष्यन् मण्डप प्रविश्यापरेणाहवनीय प्रातिष्ठन् अध्वर्यु प्रेषितो ब्रह्मन् सामिधेनीरनुवक्ष्यामीत्युक्त्वा तस्मात् प्रसव माकांक्षे ब्रह्मप्रसूतोऽङ्गुलिपर्व्वाग्रमात्रसमर्पित हृदयदग्र अञ्जलि प्रतिष्ठाप्य दक्षिणस्य पाद वेद्या श्रोणिसम पूर्वा द्यावापृथिव्योरन्तर मीक्षमाणो नम ऋन्द जपत् ।

नम प्रवक्त्रे नम उपवक्त्रे नमो द्रष्ट्रे नमोनुख्यात्रे क इदमनुवक्ष्यति स इदमनुवक्ष्यति क आर्त्विज्य करिष्यति स आर्त्विज्य करिष्यति ।

etc

1457.

125 **मैत्रावरुणप्रयोगः ।** *Maitravaruna prayoga*

For the manuscript see L 1388

Directions for the Maitra Varuna priest

1458.

1907 **पशुमैत्रावरुणः ।** *Pasu Maitravaruna*

For the manuscript and the work see L 4175

Post Colophon —

शक १७(०)१५ प्रमादि नाम संवत्सर आषाढ वद्य १२ वहिन देवोपनाम्ना भिक्षुने लिखितम् ।

श्रीदियज्ञक्षे नमः । तैलादश्चेदित्यादि ।

The Maitra varuna priest is an assistant to the Hota

It begins —

अथ सौत्रामण्यां मैत्रावरुणप्रयोग ।

अथ वपाया । अश्विनोः । आपश्चातामासत्येत्यनुवाक्या । होता यक्षत् अश्विनौ छागस्य वपाया मेदसा जुषेतां हविर्होतर्यज । अथ सरस्वत्या । सकाचैतत्सरस्वती नदीनामित्यनुवाक्या । होता यक्ष त्सरस्वती मेषस्य वपाया मेदसा जुषताम् ।

This is a manual for the direction of the Maitra-varuna priest in the Sautrāmaṇi Sacrifice

1462.

3 **अच्छावाकप्रयोगः ।** *Acchāvāka-prayoga*

By Yājñika Raghunātha, the son of Rudra Bhatta Ayācita

See L 702 Acchāvāka is an assistant of the Hotr priest.

Post Col Statement —

इद पुस्तक सपुराणिकोपनाम्ना पुरुषोत्तमेन लिखितम् ॥ स्वार्थं परार्थंच ॥ संवत् १७८३ आषाढ शुद्ध ४ सौम्ये श्रीरामचन्द्रो जयति ।

1463

2054 **अच्छावाकप्रयोगः ।** *Acchāvāka-prayoga*

in Jyotistoma

Substance country made paper 8½ × 4 inches Folio 6 Lines 9-10 on a page Extent in slokas 90 Character Nāgara Appearance discoloured Prose Complete

It begins —

अथ अच्छावाकप्रयोग । आयो मे होत्रा सर्सिन्द्र स्ता मे होत्रा सर्सिन्दो अच्छावाकममुकप्रर्माण इर्ग इतोस्मि ॥ स इतो जपेत् मध्वम्मे वोचोभर्गो मे वोचो ।

It ends —

इति मध्या जप । तोर्थेन निष्क्रम्य । मन्त्रिष्टते ज्योतिष्टोमः ।

Colophon :—

इति आच्छावाकप्रयोगः समाप्तः ।

It is a manual for the guidance of the 'Achhāvāka priest' an assistant to the Hotṛ priest in Jyotistoma Sacrifice.

1464.

2314. ग्रावस्तोता । *Grāvastotā*

Substance, country-made paper. 9½ × 4 inches Folia, 2 Lines 12 on a page Extent in ślokas, 45 Character, Nagara Appearance discoloured Complete

On the duties of the Grāvastotṛ priest in Soma Sacrifices

It begins :—

अथ ग्रावस्तोत्रं लिख्यते । हिं भूर्भुवस्सुवरों २ मभिस्त्वादेव-
सवितरीशानं वार्य्याणा सदावन् भागमीमहो २ हिं । युंजते
मन उत युंजते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः । विहोत्रा
दधे वयुनाविदे इन्मह्दोदेवस्य सवितुः परिष्टुतो २ माकून इन्द्र
द्युमतं चित्रं ग्राभं सङ्गभाय ॥

It ends :—

स्वादिष्ठया मदिष्ठया पवस्वसोमधारया इन्द्राय पात वै सुतों २
इत्यध्यायात पवमीयम् । तदनन्तरं सूते अध्वरे अधिवाचमक्रता
क्रीलयो न मातरं तुदेतः । विषुमुचाद्यबुधो मनीषा विवर्तता
मद्रय स्वायमानो २ हिं ।

इति परिधानीया कर्त्तव्या ॥

Col :—

इति ग्रावस्तोता समाप्तः ॥

Grāvastotṛ is an assistant to the Hotṛ priest

1465.

7819 **आध्वर्य्यवपद्धति ।** *Adhvaryava paddhati*

Substance country made paper 10×4½ inches Folia 80 Lines 7 on a page Character, Nagara of the eighteenth century Appearance old faded and discoloured Ends abruptly

A sacrificial manual for the use of an Adhvaryu, Yajurvedi priest, of the school of Harisvāmi, a follower of Kātyāyana.

Beginning —

हरिस्वाम्यनुमतेन भर्तृयज्ञानुष्ठानेन कात्यायनसूत्रेण आध्वर्य्यव पद्धति लिख्यते ।

रचितास्यमनिर्गमेण + + + + सुचिर्भूत्वा + पद्महेण + + + + + कर्परेण ग्टहीत्वोद्धरणं, etc , etc

24B, दर्श समाप्त , 28B, दाक्षायणयज्ञ समाप्त । प्रतिक्राममामेयेष्टिः; 33A, ग्रामाकेष्टिन्त्त समाप्त । अथाधान वक्ष्यामि, 35A, मधुपर्कविधि , 80B. पित्र्या समाप्ता ।

1466

39 **दर्शपौर्णमासाध्वर्य्यवप्रयोग ।** *Darsa paurnamasa ādhvaryava-prayoga*

Substance country made paper 10×4 inches Folia 21 Lines, 9 on a page Extent in Slokas 462 Character, Nāgara Appearance old Complete

Directions to an Ādhvaryava or a Yajurvedic priest, for the performance of New and Full Moon sacrifices

It begins thus —

श्रीगणेशाय नम । यज्ञेश्वराय नम ।

अथ दर्शपौर्णमासयोराध्वर्य्यवप्रयोगः । प्रातरग्निहोत्रानन्तर अध्वर्यु छतमन्थोपास्याचमनो यजमानेन छतो "छतोऽस्मि करिष्यामि" इति वदति । आचम्य उद्धरणपत्ते ऽमीनुद्धृत्य नाजस्य पत्ते(?) ममाग्ने वर्चो विहवेष्वस्तु वयन्त्वेन्धानास्तनुवं पुषेम । मह्य

नमन्ता। मह्यं नमन्ता प्रदिशश्चतस्रस्त्वयाध्यक्षेण पृतना जयेम त्रिभि काष्ठैराचवणीयो मन्त्रादधाति। ऋभिर्न सूर्यं सुरय यो मयो भूयं उद्यन्तमारोहति सूर्यं इत्यादि।

Col —

इति दर्शपौर्णमासयोराध्वर्यव प्रयोग [ ] समाप्त।

Post Col —

इष्टेभ्यो वषडनिष्टेभ्यो मेघजं दूरीष्य तिष्कृत्वै निर्ऋत्यै दीराध्य देवीभ्य ऋध्यै समृध्यै यथायामहममेवद्या तत्त्वायामि लक्ष्मोऽग्ने सत्व नोऽग्ने त्वमग्ने प्रजापते व्याहृतिभिराथाविलमनाचातमतिरिक्तम् यदजर्सं यत् प्रमत्ता ब्रह्मप्रतिष्ठानत्व मे व्याप उदय मुदु त्व चित्र यदो देवा यत इन्द्र खल्लिदा आभिगाभि रमते हे उदुत्तम् पुरुषं सक्षितो यत्पाकत्वा।

It ends thus —

यानि घर्मे कपालान्युपचिन्वन्ति वधस पुष्पासान्यपि व्रत इन्द्र वायू विमुच्चता कपालानि विमुच्चति ॥

Col —

इति दर्शपूर्णमासयोराध्वर्यवप्रयोग।

On the reverse side of the last leaf begins another work entitled ब्रह्मत्वप्रयोग

श्रीगणेशाय नम। अथ ब्रह्मत्वप्रयोग। ब्रह्मा कृतपवनमन्त्राचमनमन्त्र प्राचय। तौर्येन प्रपद्येत देवा त इडा देवभूतिरिति ततो यजमानेन वृतो वृतोऽस्मि करिष्यामि यद्द भूपतिरह भुवनपतिरह महतो भूतस्य पति दवन सवित्रा प्रसूत आर्त्विज्य करिष्यामि। इत्यादि।

1467

2649 आपस्तम्बदर्शपौर्णमास आध्वर्यवप्रयोगः।

The same fro Āpastamba

Substance coun try made paper $9\frac{1}{4}\times4$ inches Fol 16 Lines 12 on a page Extent 800 slokas Character Nāgarī of the eighteenth century Discoloured Complete

In leaf 6B, there is a colophon —

इत्यापस्तम्बदर्शपौर्णमासप्रथमप्रश्नसमाप्तः and in 7 A अथ द्वितीयः प्रश्नः. The manuscript does not contain the Āpastamba Sūtras, but the duties of the Ādhvaryus in the order of the Sūtras

It begins .—

श्रीगणेशाय नमः ॥

अथापस्तम्बदर्शपूर्णमासप्रयोगः । प्रातरग्निहोत्रं कृत्वा दर्भेष्वासीन इत्यादि देशकालौ सकीर्त्य श्री० पौर्णमासेष्ट्या यक्ष्ये । इत्यादि ।

It ends :—

सख्याय उद्वास्य ॥ ब्रह्मा स्वभागं प्राश्याचम्य प्रायश्चित्तादि करोति । इत ऊर्द्ध विष्णुक्रमादि याजमानम् ॥

इति केवलाध्वर्य्यवप्रयोगः ।

On the obverse of the first leaf we have —

अथापस्तम्बदर्शपूर्णमासाध्वर्य्यवप्रयोगः । सवत् १६(०)१० क्रोधनामाब्दे षोडशोपनामकलक्ष्मणेन लिखितं स्वार्थं परार्थंच । वैशाख शुक्ल २ समाप्ति ।

1468

6285

Substance, country made paper 8¼×4¼ inches Folia, 20 Lines, 8 9 on a page Extent in ślokas, 150 Character, Nāgara Copied in Samvat 1602 Appearance, old and discoloured Complete

On the duties of adharyu or the Yajurvedi priest in Darsapaurnamāsa

Colophon effaced

Post Colophon :—

संवत् १६०२ वर्षे आषाढ़ सुदि ८ सोमे लिखित शुक्लचित्रिक्रमषु + + + + पठनार्थः । शुभ भवतु ॥

Beginning :—

आध्वर्यव अग्नीध्रं च लिख्यते। पर्व्वणि प्रातर्होमानन्तरं आहवनीयदक्षिणाग्निरूपे पञ्चभूसंस्कारपूर्व्वकं उद्धरणं करोति। पौर्णमासेष्ट्यर्थं गार्हपत्यादाहवनीयमुद्धरामि। पौर्णमासेष्ट्य॰ दक्षिणाग्निमाहरामि। ततोऽग्न्याधानं। ममाग्ने वर्चोवि॰ ? इत्यादिना सूत्रानुसारेण। ततो वपन विकल्पेन। ततोमावास्यायामेवमपराह्णे पिण्डपितृयज्ञः। ततो व्रतायनं। सायं प्रातर्यवाग्व स्वयमग्निहोमः।

1469.

6289. **दर्शपौर्णमासेष्टिपद्धतिः।** *Darsa-paurnamāsesti paddhati*

By Harihara

According to the school of Kātyāyana

Substance, country made paper 8½×3½ inches Folia 51 Lines 8 on a page Extent in ślokas, 850 Character, modern Nagara Copied from a MS dated Samvat 1862 Appearance new Complete

Colophon :—

अग्निहोत्रिणा मिश्र श्रीहरिहरेण मनस्विना।
पद्धतिः पौर्णमासेष्टेः[:] दर्शस्येष्ट(व) कमर्थता (?)॥

Post Col. :—

संवत् १८६२ समये पुष्य सुदी ८ शुक्लपक्षे। शुभमस्तु।

A manual for the use of a Yajurvedi priest called Adhvaryu, in Darsa-paurnamāsa, belonging to the school of Kātyāyana

The maṅgalācarana and the object of the work :—

प्रणम्य यज्ञपुरुषं कात्यायनमुखात् गुरून्।
पौर्णमासादियागानां क्रियतेऽध्वर्युपद्धतिः।

1470

6269. [प्रतिप्रस्थातृ-प्रयोगः ।] *Pratiprasthātṛ-prayoga.*

Substance, country made paper 9×4 inches. Folia o Lines, 9 on a page Extent in slokas, 90 Character, modern Nagara Appearance, discoloured Incomplete at the end

The first two leaves are marked प्रतिप्रस्था॰, the rest simply. प्रति The name of the work does not appear in full.

The MS. is full of marginal notes

The maṅgalācarana :—

प्रतिप्रस्था प्रति ।

श्रीसरस्वत्यै नमः ।

गङ्गाधरं गुरुं नत्वा सर्व्वशास्त्रार्थकोविदम् ।

द्विजानामुपकाराय क्रियते न्यायपद्धतिः ॥

वर्गोत्तरं मधुपर्कः सूत्रोक्तः ध्रुवं दीक्षा तत्रावयनमन्त्रोऽरे परिहृतेन खनित्वात-मुदकुम्भयोः स्थापनम् ।

It relates to the duties of the Pratiprasthātr priest, an assistant to the Addvaryu

The mention of the name of Gaṅgadhara, as the author's preceptor or father (Guru), *would suggest the treatise to be* of the school of Kātyāyana.

1471.

6320.

Substance country made paper 11×6 inches Folia, 3+1 Lines, 13 on a page Character, modern Nagara Appearance, fresh Complete

I.

चातुर्मास्ये प्रतिप्रस्थातृप्रयोगः । (Three leaves)

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

चातुर्मास्ये प्रतिप्रस्थातुर्मीमांसा । प्रतिप्रस्थातुश्च पशुकासादन अग्नि होत्रहवनी वश पविचच्छेदनानि पविचे अन्तधान तथा च ॥

Colophon —

इति प्रतिप्रस्थातुः प्रयोग ।

II

दर्व्वीहोम (in one leaf only)

Beginning —

प्रातरङ्कवेऽग्निहोत्रेऽहुते वा दर्व्वीहोम । तत्र ब्राह्मण सुपर्णी मासनसत्कारः ॥ दक्षिणतो ब्राह्मयजमानयोरुपवेशनम् ॥ वैक काल दर्व्याः ॥

Colophon —

इति दर्व्वीहोम ।

1472.

6326 उन्नेतृत्वप्रयोगः । *Unnetritva prayoga*

Substance country made paper 10 × 6¾ inches Folia 5 Lines 10 on a page Extent in slokas 125 Character modern Nagara Appearance fresh Complete Copied in Samvat 1906

A manual for the use of the Unnetr priest of the school of Katyayana

Colophon —

इति उन्नेतृत्वप्रयोग समाप्त ।

Post Colophon —

श्रीसीतारामचन्द्रार्पणमस्तु । शुभ भवतु । मितिमार्ग० वद्य ४ गुरुवार ॥

सवत् १९०६ । तद्दिने लिखितम् । स्वार्थं परार्थंच ।

Beginning —

अथ कात्यायनसूत्रानुसारी उन्नेतृत्वप्रयोगो लिख्यते । तत्र वरणे यजमानेन उन्नेता भवेत्युक्ते भवामीति प्रतिवचनम् ॥

1473.

293. **नेष्टृप्रयोगः** *Nestṛ-prayoga.*

For the MS. see L. 1411

1474.

32. **वाजपेयपद्धतिः ।** *Vājapeya-paddhati*

The present MS. is described in L. 752.

After the maṅgalācaraṇa :—

अथ वाजपेयक्रतौद्गात्रप्रयोगो लिख्यते ।

1475.

2079 **आधानउद्गात्रप्रयोगः ।** *Ādhāna-udgātra-prayoga.*

Substance, country made paper 7¼×4 inches Folia, 5 Lines, 8, 9 on a page Extent in ślokas, 60 Character, Nagara Appearance, fresh

It is a manual for the guidance of 'Udgātṛ' or Sāmavedi priest in the Ādhāna or in the churning of fire.

It begins :—

आधान उद्गात्रप्रयोगः । तत्र मन्थनारम्भकाले अरण्योरिति-मन्त्रं विगायेत् ।

1476.

507. **प्रस्तोतृप्रयोगः ।** *Prastotṛ-prayoga.*

For the manuscript see L. 1313.

Prastotr is a Sāmavedi priest, an assistant to the Udgātr, the chief Sāmavedi priest. The book gives, in two sections, the sāmas to be chanted by the Prastotṛ priest.

1477.

2692. **ब्रह्मत्वप्रयोगः ।** *Brahmatva-prayoga*

Substance, country-made paper 9×3¾ inches Folia, 6 Lines, 8 on a page Extent in ślokas, 90. Character, Nāgara Date, Samvat 1796. Appearance, discoloured. Complete

Colophon —

इति ब्रह्मत्वप्रयोग समाप्त ।

Post Colophon —

संवत् १७८६ शुक्ल नाम संवत्सरे फाल्गुन शुदिव्यष्टमी स्थिर-वारे इद पुस्तक काष्टकारोपनामक जयरामभट्टेन काश्यां विश्वेश्वर-सन्निधौ लिखितम् स्वार्थ परोपकारार्थं च ।

The duties of Brahmā, the superintending priest in a Śrauta sacrifice before his appointment at the time of his appointment and after his appointment

It begins —

अथ ब्रह्मत्वप्रयोगः ।

तीर्थे स्नात्वाहत वास परिधाय एकविंशत्या दर्भपिञ्जलैरात्मान पावयित्वा सप्तभि काण्डादुपर्युन्मृज्य सप्तभिनाभेरुपर्याकण्ठ मुन्मृजेत । इत्यादि ।

4A ब्रह्मा वेद्युत्करावन्तरेण विहारादहि पूर्वया द्वारा प्राङ्मुखो विहाराश्च दक्षिणावृत् पूर्वया द्वारा प्रपद्य ब्रह्मत्व करिष्यामीत्युच्चारयन् वेद्युत्करावन्तरेण विहार प्रविश्य सव्यावृत प्राङ्मुख समस्त पाण्यङ्गुष्ठो भूतामगाद्दवनीय परीत्य दक्षिणत आसनादङ्गुष्ठोप कनिष्ठिकाभ्या तृण नेऋत्या निरस्यति निरस्त परावसु ॥

It ends —

तत्रैवावस्थाय संस्थाजपेनोपतिष्ठते । ॐ च मे स्वरश्च मे यज्ञो पवते नमश्च । यत्ते न्यून तस्मै त उपयते । अतिरिक्त तस्मै ते नम । तत्तीर्थेन निष्क्रामति ।

1478

3011 ब्रह्मप्रयोगः । *Brahma prayoga*

Substance country made paper 10½ × 4 inches Folia 12 Lines 8 on a page Extent in slokas 216 Character Nagara of the 18th century Appearance discoloured and worn out Complete

Colophon —

इति श्री । समाप्तो ब्रह्मत्वप्रयोगः ।

On the duties of the priest called Brahmā in a sacrifice

It begins —

ततो ब्रह्मा ब्रह्मोऽस्मि करिष्यामीत्युक्त्वा स्तुति प्राग्नुदगाहवनी यात् प्राङ्मुखो यज्ञोपवीत्याचम्य तीर्थेन विहारं प्रविश्य समस्तपाण्यङ्गुष्ठाभ्येण आहवनीय दक्षिणतो गत्वा निरस्त परावसुरिति + + नैऋत्या तृणानि निरस्योपविश्य, etc , etc, etc

It ends —

सर्वप्रायश्चित्तानि कृत्वा सस्त्राजपेनोपस्थाय तीर्थेन निष्क्रामेत् त्रेष्टिकमुदवसनीयायां ।

1479

2420 The Same

For the manuscript and the work see L 4039.

1480.

1392 **एकाहाहीनसत्राणां ब्रह्मत्वपद्धतिः ।** *Ekāhāhīna Satrāṇām Brahmatva paddhati*

By Rāmakṛṣṇa Dīkṣita alias *Nānabhai.*

Substance country made paper 9¼×4¼ inches Folia 35 Lines 10 on a page Extent in slokas 700 Character Nāgara Date Saṃvat 1688 Śaka 1553 Appearance old and worn out Complete

The work deals with the duties of Brahmā, the Superintending priest, in connection with sacrifices which take one or more days

The author's family

34B इति श्री त्रियाठिदामोदरसूनुना दीक्षितरामकृष्णेन नाहनाभाइदितीयनाम्ना कृतैकाहाहीनसत्राणां ब्रह्मत्वपद्धतिः समाप्ता ।

The date of copying —

संवत् १८८८ शके १७५३ फाल्गुन शुद्ध १४ गुरु वासरे ब्रह्मत्व-
पद्धतिः समाप्ता । शुभं भवतु ।

त्रिपाठिमित्रनाथसुत कानजी तस्य इदं पुस्तकं समाप्तम् ।

Beginning :—

क्रियमाणेषु सर्वकर्मसु ब्रह्मा दक्षिणत आसीत सोमवर्जि-
तेष्वग्निमुपवेश्य ब्रह्मासनमिति सर्वं कर्म इदमुक्तं कुर्यात् । सोमाद्य
प्राप्तेषु च यः स्रोतः पक्वमिश्रमाणो क्रियमाणात् पश्चात् पाकयज्ञा
इत्याचक्षते तेषां पाकयज्ञानां होमं करिष्यन् तूष्णीमुपविशेत्
मन्त्रेण ब्रह्मनिरसनम् । उपवासेन तत् प्रकारं
यजुर्मति ध्यमो मन्त्रा यो मन्त्रादुपविशेत ।
तूष्णीमिति सकृन्मन्त्रं प्राप्तोतीति न विद्यते ।
पाकयज्ञानां होमस्ते यथापि गच्छेत् ।

Leaf 2 अथभवता ब्रह्मस्य कार्यमिति सर्वकर्मोपक्रमयु पूर्वया द्वारा
प्राप्तो प्रविशदक्षिणे मार्गेणैव ब्रह्मत्वमुक्त । यथायेन कर्मणि
दक्षिणया द्वारा प्राप्तो प्रविश्य पादुधाऱ्यं परिसृत्य परिसमाप्य
तूष्णीमुपविशेत् । परिसमाप्ते हते यथाय गच्छेत् ।

1481

153 आश्वलायन ब्रह्मत्वप्रयोगः । *[illegible]*

(10/11/181)

For the manuscript see L. 1561

Post Col. —

इद वेदनादन ।

चातुर्मास्यपशुसोमकाल । अथ दक्षिणदेन ब्रह्मा प्राप्तो
यज्ञोपवीतमाचम्य दक्षिणाग्रतः ... ... etc.

And 10 lines more

148 .

8496 ब्रह्मत्वमञ्जरी । *Brahmatva Mañjarī.*

By Jagannātha Dīkṣita, son of Yādava Somayājī

Substance country made paper 10×4 inches ff 1a 25 Lines 8 9 on a page Extent in ślokas 470 Character Nāgarī of the eighteenth century Appearance old and discoloured Complete

The maṅgalācaraṇa —

अथ ब्रह्मत्वमञ्जरी प्रारम्भ ।

यद्दर्शितपथा गच्छन् मूढोऽपि ब्रह्मविद् भवेत् ।
तमाश्वलायनं नौमि वरिष्ठं पितरं गुरुम् ॥ १ ॥
जननीं ब्रह्मरूपां तां कृष्णां साक्षात् शुभावहाम् ।
यस्याः सान्निध्यसम्बन्धाज्जगन्नाथो भवेन्नरः ॥ २ ॥

The object of the work —

वेदार्थं सूत्रभाष्याणि वृत्तिमालोक्य कृत्स्न[श] ।
आश्वलायनसूत्रस्य कुर्वे ब्रह्मत्वमञ्जरीम् ॥ ३ ॥

अथ ब्रह्मण इत्यादिना भगवताश्वलायनेन श्रौतसूत्रे ब्रह्मत्वमुक्तं तस्य प्रयोगोऽभिधीयते । तत्रादौ प्रयोगलाघवार्थं विशिष्टज्ञानार्थं च परिभाषासूत्रार्थं सङ्गृह्यते । प्रसङ्गादन्यत् किञ्चिदपि उपयोगार्थमुच्यते ।

7B, इति दर्शपूर्णमासयोर्ब्रह्मत्वमग्न्याधानम्, 8A, अथ चातुर्मास्यानि, 10B, अथ पशु, 11B, इति यादवसोमयाजितनुजजगन्नाथदीक्षितविरचितायां ब्रह्मत्वमञ्जर्यां हविर्यज्ञसंस्थाब्रह्मत्व समाप्त। अथ ज्योतिष्टोमाग्निष्टोमे ब्रह्मत्वमुच्यते, 12A, अथ प्रवर्ग्यं, 13A, अथोपसत्, 15B, अथ सुत्या, 19A, अथ प्रयोग 19B, इति प्रातःसवनम्, 20A, अथ माध्यन्दिन सवनम्, 20B, अथ तृतीय सवनम्, 21B, अथ यज्ञपुच्छम्, 22B, अथ अवभृथेष्टि, 23A, अथोदयनीयेष्टि, अथ मैत्रावरुण्यनुबन्ध्या, 24A, अथात्यग्निष्टोमादिषु ब्रह्मत्वमुच्यते, 24B, अथ द्विरात्रः, अथातिरात्र, 25A, अथाप्तोर्यामः ।

It ends —

जगन्नाथस्य मन्तुर्ये यज्ञोपकृतये मता ।
तया मुद प्रयाभूयाध्जगन्नाथकृतोद्यमः ।

Colophon —

इति श्रीमत्सकलविद्याविशारदाचेयच्छिपालनकारीपाद्मयादव सोमयाजितनूज-जगन्नाथदीक्षित विरचितायां माध्वलायनसूत्रव्याख्यानतमज्ञ्यां ... समाप्त ।

Post Col —

समाप्तमिदं पुस्तकम् । सीतारामपुरोहितलेखे । श्रीरामार्पणम् ।

1483.

10508 यज्ञदीपिकाविवरण । *Yajña dipika vivarana*

(दर्शपौर्णमासपद्धति) ।

Substance country made paper 9¾×4¾ inches Folia 30 Lines 12 on a page Extent in slokas 630 Character Nagara Date Samvat 1769 Appearance old and discoloured Complete

Colophon —

इति यज्ञदीपिकाविवरणे दर्शपौर्णमासयोः पद्धतिः समाप्ता ।

Post Colophon —

संवत् १७६९ आषाढकृष्ण १२ भानौ लिखितमिदं तापीतटे मुक्ताह्वदयरामस्य पुस्तकम् ॥

Then two lines in a later hand, containing a vedic mantra

Beg — श्रीगणेशाय नमः ॥ श्री भवानीशङ्कराभ्यां नमः ॥ पशुभूसंस्कारा दर्भे परिसमुह्य १ २ ॥ गोमयेनोपलिप्य ३ । वज्रेणोल्लिख्य । अनामिकाङ्गुष्ठेनोद्धृत्य । उदकेनाभ्युक्ष्य ॥ एवं दक्षिणामेव गार्हपत्यादाहवनीयदक्षिणाग्नयोरङ्गरय ॥ अमान्वाधानमध्वर्युर्यजमानो वा । वैकल्पिकपदार्थावधारणं । षट् समिधो गृह्णीता । पौर्णमासेष्ट्यर्थं यक्ष्ये । दर्श दर्शेष्ट्यर्थं यक्ष्ये . .

...

2A. मह्यं समन्ता प्रदिशस्तस्त्वयाध्यक्षेण पृतना जयेम । आहवनीये समिधमादधाति । तूष्णीं द्वितीया । एवमितरेतरयोरन्यो

यद्वासनं ब्रह्मयजमानयोरुत्तरतः वरणार्थं। ब्रह्मयजमानयोर्दक्षिणतः उपवेशनार्थं। गार्हपत्यादुत्तरतो रथ्यर्योरुपवेशनार्थमेकं। आहवनीयादुत्तरतः प्रणीतासादनार्थमेकं। उदङ्मुखोपविष्टो यजमानः प्राङ्मुखोपविष्टं ब्रह्माणं वृणीते ब्रह्मिष्ठं। ॐ भूपते भुवनपते महतो भूतस्य पते ब्रह्माणं त्वा वृणीमहे। वृतो जपति। अहं भूपतिरहं भुवनपतिरहं महतो भूतस्य पतिर्भूर्भुवः स्वः देव सवितरेतं त्वा वृणते, (?) *etc*, *etc* ... ...

3A ब्रह्मसदनं आहवनीयमभिमुख उपविशति। गार्हपत्यमुत्तरेणोदपात्रं निधायालभते। भूत त्वा भूतं करिष्यामि। उच्चैः ब्रह्मन् य प्रणेष्यामि यजमान वाचं यच्छ ... ...
अनुज्ञात उत्तरेणाहवनीयं संप्रति निदधाति। कम्मेति। ॐ कम्मा युनक्ति स त्वा युनक्ति ... ...
इध्मेरमीन् परिस्तीर्य्य पुरस्तात् प्रथमं। अर्धप्रसरव्यायां द्रव्योपकल्पनं द्विशः पात्राणि समादयति ... .

This is a practical application of a Vedic Sūttra for the performance of the rites of Darsā-pūrnimāsa, and from what has been quoted above, it appears to relate to the duties of *Brahmā* or *Superintending priest*

1484.

1021 **ब्राह्मणाच्छंसिप्रयोगः।** *Brāhmanācchamsi-prayoga*

Substance country made paper 10×6 inches Folia, 8 Lines, 11 13 on a page Extent in ślokas 190 Character, Nagari Appearance, tolerable Complete

A treatise for rules, mantras and injunctions for the use of the priest called Brāhmanācchamsi at Agnistoma Sacrifice

For beginning and end see I.O Cat 414

Col.:—

इति ब्राह्मणाच्छंसिप्रयोगः।

Post Col —

शुभं भवतु । लिखितं चयभट्टखेरडेन स्वार्थे परार्थंच ॥

1485

2126 **ब्राह्मणाच्छंसी ।** *Brāhmaṇācchaṃsī*

Substance country made paper 8½×4 inches Leaves Lines on page 9 Extent in ślokas 150 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance fresh Prose Complete

Col —

समाप्तिमगमत् ज्योतिष्टोमः । ब्राह्मणाच्छंसी ।

Post Col —

श्रीगुरुभ्यो नमः । रामचन्द्रात्मज पुरुषोत्तम दीक्षितेन लिखितं ।

It begins —

व्याघो मे श्रोत्रामन्त्रिणा मे श्रोत्रामन्त्रिणो ब्राह्माच्छंसिनम मुकप्रमाण वृणे । हतोऽस्मि । स हतो जपेत । महन्मे वोचो भर्गो मे वोचो॰ इति भविता आपस्ते होता प्रसिन्धस्तास्ते होता प्रसिन्ध । ब्राह्मणाच्छंसी हन्ते मानुष । तन्मामवतु तन्माविशतु तन भुञ्जियीय । भोमप्रणाकोत्मन्तः को यच इति (स्पृष्ठा) एष यजमानेन मधुपर्को निवेदितः स प्रतिगृह्णीयात । ता नून प्र करिष्यन्तो नाघृष्टमसि अनाधृष्य देवानामोजो अभि प्रस्तिपाः । अनभिशस्त्यजसास्त्युपेयं स्तिमेधाय । इति ता नून ममभिमृशति । राजानमाप्याययति अशुरंशुष्टे देवसोमाप्यायता इन्द्रायैकधनविद आ तुभ्यमिन्द्रः प्यायताम् । आ त्वमिन्द्राय प्यायस्व । आप्यायय अस्मान् सखीन सन्नामेधया स्वस्ति ते देवशो सुत्या मुद्गमशीय । एष्टोदय । प्रस्तरे पात्रौ निधाय उत्तरान् दक्षिणान् सव्यान् नीचः एष्टारोय एष्टावामानि प्रैषे भगाय, ऋतमृतवादिभ्यो नमो दिवे नम पृथिव्यै द्वितीये विपरीतं ।

It ends —

आदित्यमुपतिष्ठते । उद्वयं तमसस्परि॰ ततः समिधो अभ्यादध्यात् ॐ नमेति ।

This work contains the duties of a ब्राह्मणाच्छंसी priest of the ज्योतिष्टोम sacrifice This is a Prayoga work 3b सन्तिष्ठते प्रात सवन 4a इति प्रतिग्रहः । अथ शस्त्र हि भूर्भुव स्वरोमध्याय्या शों ३ सावो ३ सवो दस्म स्तोमथ वसोर्मन्दामन्धसः । अभिवत्स नस्वसरेषु धेनव इन्द्र गीर्भिर्नवामहोम् त्रि

इन्द्र गीर्भिर्नहेद्दुस सदानु तावधीभिराहत गिरि न पुरुतोजस ।

This शस्त्र is different from that given in Cs Vol I 391 as ब्राह्मणाच्छंसी शस्त्र in अग्निष्टोम । But agrees with Peter extract 4 2 5b सन्तिष्ठते माध्यन्दिन सवन ।

1486.

6196 *The Same*

Substance, country made paper 9½×4½ inches Folia 11—white and yellow alternately Lines 9 on a page Extent 110 ślokas 110 Character modern Nagari Appearance fresh Complete

Colophon —

इति ब्राह्मणाच्छंसिप्रयोग समाप्त ।

Post Colophon —

ॐ यज्ञभोक्ता परमात्मा महाविष्णु प्रीयताम् । इद पुस्तक ढुंढिराजभट भुर्थन्तिन लिखित । हे पुस्तक ददामुने याज्ञातिष्ठोय । शुभ भवतु ।

A manual of rules for the use of the Brāhmaṇācchaṃsin priest at Soma sacrifices

Beg —

श्रीगणेशाय नम ।

अग्ने मे होताग्र सिन्द्यसाग्ने होताग्र सिन्यो ब्राह्मणाच्छंसिन देवदत्त ग्रस्माय त्वा वृणे इति वृत्वाहतो जपति मद्दगम वोचो, etc, etc

1487

1028 **आग्नीध्रप्रयोगः ।** *Agnīdhraprayoga*

Substance country-made paper 8¼×4 inches Folia 6 Lines 9 on a page Extent slokas 90 Character Nagara Date Sam 1868 Appearance tolerable Loose Generally correct Complete

On the duties of the Āgnidhra priest who is to second the adhvaryu or the main priest in all his assertions

The mantras are accented

On the title page it bears the name of Apastamba

Beginning —

श्रीगणेशाय नम ॥

आग्नीध्रप्रयोग ॥

यजमानेन स्त स्वाऽस्मौ यक्षा उच समात वै मप्रयति

आग्नीध्र ।

देवस्य त्वा सवितु प्रसवे ऽश्विनोर्बाहुभ्या पूष्णो हस्ताभ्यामाददे ॥

End —

उपहूता पाम्राति ॥ चौढप्रायश्चित्ते होताऽन्वारभन्त सन्तिष्ठन्

Col —

आग्नीध्रप्रयोग ।

Post Col

सवत १८६८ आषाढ ग० १० मङ्गलवार तद्दिन लिखित

नाना भट्ट + + + r

1488

2085 *The Same*

Substance country-made paper 9×4 inches Folia 4 Lines 9 on a page Extent 81 slokas Character Nagara of the eighteenth century Appearance old and fragile Complete

Colophon —

इत्याग्नीध्रप्रयोग समाप्त ।

आग्नीध्र is an assistant to the Hōtri priest. This work gives directions to the आग्नीध्र to play his part properly in sacrifice

The work begins —

अथाग्नीध्रप्रयोगा लिख्यन्ते । अस्मिन् कर्म्मणि आग्नीध्र त्वामहं वृणे । इत्युक्ते आग्नीध्र वृतोऽस्मि कर्म्म करिष्यामि इत्युक्ता आच वश्मीयस्य इध्माने भागे प्राङ्मुख उपविश्य आचम्य तीर्थेन प्रविश्य गार्हपत्योत्तरतः उपविश्य यजति । इडादेवजूर्मनुः जपति ।

For a similar work see C S No 406

1489.

2788 **आपस्तम्बानामाग्नीध्रप्रयोगः ।** *The Same*

(*Apastamba*)

Substance country made paper 10×4¾ inches Folia 2 Lines 12 on a page Extent in slokas 60 Character Nagari Appearance discoloured

It begins —

अथापस्तम्बानामाग्नीध्रप्रयोग ॥ देवस्य त्वा॰ माददे ॥ सम्या मादाय ॥ इयमावदो॰ जेष्म ॥ इति वृषदुपले समाहन्ति । दिदृषदि सकृदुपलाया त्रि मध्यादयन नवहात्व सम्यादयति ॥ इत्यादि ।

It ends —

भूतानामुद्वाध्यस्व उदुत्तम भू स्वाहा भुव स्वाहा स्व स्वाहा । भूभुव स्व स्वाहेति प्रायश्चित्तहोमानुक्रम ॥

VEDĀNGA

1490.

2016 वेदाङ्गानि *Vedāngāni* (पाणिनीय शिक्षा, ज्योतिषम् पिङ्गलच्छन्दःसूत्रं याप्कनिघन्टुश्च)।

S[illegible] country-made paper [illegible] $\times$4 [illegible] Folia [illegible] page. Extent in ślokas 42[illegible] Character Nāgarī [illegible] Appearance discoloured.

Pāṇinīya Śikṣā begins —

अथ शिक्षा प्रवक्ष्यामि पाणिनीय मतं यथा

शास्त्रानुपूर्व तद्विद्यात यथोक्त लोकवेदयो ।

It ends in leaf 4B

Colophon —

इति शिक्षा समाप्ता ।

Jyotis begins in leaf 4B —

पञ्चसंवत्सरमय युगाध्यक्ष प्रजापतिम ।

दिनर्त्वयनमासाङ्ग प्रणम्य शिरसा शुचि ।

प्रणम्य शिरसा कालमभिवाद्य सरस्वतीं

कालज्ञान प्रवक्ष्यामि लगधस्य महात्मन ॥

It ends in leaf 6B

Colophon —

इति वेदाङ्गज्योतिष समाप्तम ।

Chandah begins in leaf 6B

मयरसतजभन्नग्लगम मित भ्रमति वाङ्मय जगति यस्य।

स जयति पिङ्गल नाग शिवप्रसादात विशुद्धमति ।

धौः श्री स्त्रौम् । वरामाय् ॥ कागुद्दार ॥ वसुधासु ॥
मातिकव् ॥ कदामज् ॥ किवद्भ ॥ गोद्दमन । ग्रल ॥ गते ।
प्रादिपर ॥ हे ॥ लौक । ग्लौ ॥ चन्टो वसव इति ॥ र ॥ छन्द ।
गायत्री ॥ दैवेक

पाद ॥ इत्यादिपूरण ॥ गायत्र्यावसव । जगया चादिया ।
विराजो दिश । त्रिष्टुभो रुद्रा ॥ एकद्वित्रचतुष्पाद्कपाल ।

In leaf 8B —

द्वितीय द्वितीयमतित । अथ लौकिकम ॥

It ends in leaf 11A

Colophon —

इति छन्द समाप्त ॥

Nighantu begins in leaf 11 A

गौ । ग्मा । ज्मा । क्ष्मा । क्ष्मा । क्षामा ।

It ends in 5 chapters in leaf 21B

Colophon —

इति निघटे पञ्चमोध्याय ।

Post Colophon Different and more modern hand —

इद पुस्तक नानादीक्षित भागवतटीकेकरस्य ।

Paniniya Siksa is often printed For Jyotisam see L No 1455 This treatise is attributed to the School of Lagadha In the MS noticed by Rajendra Lall there is not the second verse quoted above which clearly gives the name of the founder of the School of Astronomy, whose observations are said to be collected in this short treatise For Chandas see W pp 9B–100 Chanda sutras are attributed to Pingala It appears to contain the commentary of Halayudha? It contains not only Vedic but Laukika metres as used in Sanskrit literature

1494.

6065. *The Same.*

With the commentary by Ananta Bhaṭṭa.

Substance, country made paper 10×4½ inches Folia, 12 of which the first two are missing Lines, 12, 13 on a page, Extent in ślokas, 400 Character, Nagara of the early nineteenth century Appearance, old and discoloured Defective in the beginning

अम्बा भागीरथी यस्य नागदेवात्मजः सुधीः ।
तेनानन्तेन विवृतं भाषिकं सूत्र मुत्तमम् ॥
अनेन प्रीयतां देवो रमानाथः सदा मम ।
ब्रह्मादिवन्दि[त]पदो देवदेवशिखामणिः ॥
वचनप्रसूनमालानन्ताख्येन सूरिणा रचिता ।
भ्रियतां हृदयसदये कमलामधिपेन पुरुषेण ॥

Colophon —

इति श्रीमत्प्रथमशाखि-नागदेव-भट्टात्मजेन श्रीमदनन्तभट्टेन विरचितं भाषिकसूत्रं (?) समाप्तम् ।
अनेन ग्रन्थदीपेन ससन्देहात्मकं तमः ।
व्यावर्त्य सन्तः पठन्तु निर्भया ज्ञानिसंसदि ॥
ॐ नमः शाकम्भर्यै । श्री काशीविश्वेश्वरार्पणमस्तु ।

The Bhāṣika sūttra, consisting of 56 rules divided into two Kaṇḍikās, is a work on phonetics, treating of the accents in the Brāhmaṇas aṅgas and upāṅgas, as different from those of the mantras.

For the sūttra see L 663 and for the beginning of the commentary see H P R. Vol. III, 205.

The 51st sūttra and its commentary.

Fol 12A .—

अथाङ्गोपाङ्गानां स्वरमाह ।

ता एवाङ्गोपाङ्गाना ता एवाङ्गोपाङ्गानामिति । ५१ शिक्षा कल्पो व्याकरणं नैरुक्त छन्दो ज्योतिषमिति षडङ्गानि प्रतिपदमनु-

पद छन्दोभाषा प्रथम मीमांसा न्यायतर्क व्याकरणानि तेषां मध्ये पाठ्यानां तान एव स्वरा भवन्ति। किम्भाम ग्राम्यपरिमाणानां । इति ग्रन्थग्राम्यवैदिनामभ्युदयमूलनाय । तदेत श्लोका भवन्ति।

उदात्त स्वर्यंते नीचो नीच उच्चगो भवेत् ।
ब्राह्मणस्य मर्गो क्षेम जायते वेदमार्गी ॥
यदिमिमां यथानुमाद्रेण स्वर ज्ञात्वा द्विजः पठेत ।
स वेदफलमाप्नोति ह्यन्यथा नरकं व्रजेत् ॥
एक वा ब्राह्मण सम्यक् स्वराण ज्ञानपूर्वकम् ।
योऽधीते वेदवित् स स्यात् अन्यथा स्याद्गहृहते ॥ इति ।

[The Sikṣās in versified form are all given together at this place though some of them are stated to belong to particular Vedas.]

1495.

662 लोमशी शिक्षा । *Lomaśī-Śikṣā*

Substance foolscap paper 8½×3½ inches Folia 8 Lines 6 on page Extent in slokas 84 Character Nagara Date Sam 1931 Appearance new Complete

For a description of the work see L 132 It belongs to Sāmaveda

Both Aufrecht and Rājendralala attributes this to Garga Acārya But in the very opening verse लोमशिक्षा (?) प्रवक्ष्यामि गर्गाचार्येण चिन्तितां means "I propound the *Lomaśī* system of Vedic phonetics as thought out by Gargācārya"

Post Colophon Statement —

श्री संवत् १९३१ । वैशाख शु० ५ ।

1496.

2808 *The Same*

Substance foolscap paper 11¾×4¼ inches Folia 7 Lines 7 on a page Character Nagara Appearance fresh Complete

See the above

1497.

873 नारदीय शिक्षा । *Naradiya-Siksa.*

Substance, country made paper 9¾ × 4 inches Folia, 11 to 20 Lines 9 on a page Extent in slokas, 160 Character, Nāgara. Appearance, old Complete

For the work see L 136 Belongs to Sāma Veda.

1498.

1375B नारदीयशिक्षाभाष्यम् । *Naradiya-Siksa-bhāṣya.*

By Subhākara

Substance country-made paper 9¾ × 4 inches Folia 35 The first leaf is missing Lines 12 on a page Extent in slokas, 820 Character, Nāgara Date Samvat 1725 Appearance old Generally correct Complete

The last colophon:—

द्वितीयस्याष्टमी कण्डिका । इति श्रीभट्टसुभाकरविरचिते नारदशिक्षाविवरणे द्वितीयः प्रपाठकः समाप्त ।

इति नारदशिक्षाभाष्यं समाप्तं ।

Post Colophon :—

संवत् १७२५ वर्षे द्वितीय अषाढ वदी ८ रवौ मि० हरिरामेण लिखितम् । शुभ भवतु ।

There are two prapāṭhakas The first comes to an end in leaf 19A, complete in 8 Kandikās

This is a commentary on Nārada's Sikṣā.

It ends thus .—

यदि नातिबलेन मरिष्टक्षाति तथा भेद उपघातो ऽमत्यानां भवतीत्येव वर्णोच्चारणं कार्यं यत्नात् स्फुटाः प्रयोगास्तु भवे ऋषिस्वाध्याये अध्यापने चेति ।

1499.

3253 याज्ञवल्क्य-शिक्षा । *Yajnavalkya-Śikṣa*

Substance country made paper 10×5 inches Folia 13 Lines 9 on a page Extent in ślokas 260 Character Nagari Date Samvat 1939 Appearance fresh Complete

Often printed

See Bik 153.

It ends —

युक्तियुक्तं वचोग्राह्यं नग्राह्यं गुरुगौरवात् ।

सर्व्वशास्त्ररहस्यं तद्याज्ञवल्क्येन भाषितम् ॥

For convenience of reference it is placed along with other Śikṣās But it rightly belongs to the subsidiary literature of the White Yajurveda, as stated in the colophon —

Colophon —

इति श्रीयाज्ञवल्क्यमुनिकृता वाजसनेयिशिक्षा समाप्ता ।

Post Colophon —

श्री संवत् १९३९ माघ शुक्ल ४ वार रवि लिख्या कालिका प्रद शुभम् ।

1500.

600 कात्यायनी शिक्षा । *Katyayani Sikṣa*

For the manuscript see L 1239

1501

3255 *The Same*

Substance country made paper 9½×4½ inches Folia 3 Lines 8 on a page Extent in ślokas 60 Character Nagari Date Samvat 1940 Appearance fresh Complete

It begins —

अथ कात्यायनी दुर्विज्ञेयत्वात् स्वरितस्यादौ लक्षणमाह ।

यदुदात्तात् स्वर नीच स्वाप्य तत् परतो न चेत् ।

उदात्तात् स्वरितं वा स्यात् + + स्यात् स्वरितं वदेत् ॥
आद्यस्य पादत्रयस्यायमर्थः । पदकालीन यदुदात्तात् स्वरं
अनुदात्तमच्चर दृश्यते तत्संहिताकाले स्वरितं कार्य्यं ॥ इत्यादि ।

It ends —

पदकाले यदनुदात्तं तत्संहिताकाले तथैव भवति । यदुदात्तात्
परं नीचमित्यादिना रक्षितं च । अथोदात्तस्वरां पित्स्त्रवणम् ॥
स्वरितलक्षणचतुष्टयं समाप्तम् ।

Colophon :—

इति कात्यायनी शिक्षा समाप्ता ।

Post Colophon Statement —

सं १९४० ज्येष्ठ सु ७ ।

Though called Kātyāyanī-śikṣā in the colophon, it seems to be a commentary on it

1502.

663. पाणिनीय शिक्षा । *Pāṇinīya-Śikṣā.*

For this manuscript see L. 1237

On phonetics according to the school of Pāṇini. Rājendralāla thinks this to be of the Yajurveda recension. But he does not state, why? It consists of 58 couplets, and tallys with I.O. Catal No 544, up to the 9th verse. But that consists of only 21 couplets, and seems to be an abridgment of the present work

1503.

1375A. *The Same.*

Substance, country made paper $9\frac{1}{4}\times4$ inches 1 olia, 4 Lines, 1 on a page Extent in ślokas, 72 Character, Nāgara Appearance, old

It contains 12 chapters—one more than in Weber's edition in *Indische Studien*, IV. The 12th chapter consists of a praise of Pāṇini. It contains the following ślokas.

(1) शङ्करः शाङ्करिं प्रादात्, दाक्षीपुत्राय धीमते ।, etc. (2) येनाक्षरसमाम्नायं (3) येन धौता गिरः पुंसां (4) अज्ञानान्धस्य लोकस्य (5) त्रिनयनमभिमुखनिःसृतामिमां ।

See Weber pp 97 and 98 in which the fifth sloka is missing

Post Colophon :—

अथ शिक्षामात्मोदात्तश्च हकारं स्वाराणां यथा गौणघोषास्पष्टोदात्तश्चायमस्तु शङ्कर एकादश नामरूपा । अर्जितं भूरिकण्ठेन लिखितं पुस्तकं मया etc., etc

1504.

2632 *The Same*

Substance foolscap paper 7×4 inches Folia 4 Lines 9 on a page Character Nāgara Date Saka 1790 Appearance fresh Complete

Often printed

1506.

1169. पाणिनीय-शिक्षापञ्जिका । *A comm. on the Same.*

Substance, country made paper 10×4½ inches Folia, 9 Lines, 11 on a page Extent in slokas, 204 Character, Nagara Date, Sam. 1800. Appearance, fresh Complete

A commentary on Pāṇinīya śikṣā by Dharaṇīdhara.

For a description of the work see I.O. Catal. No. 544.

Post Col :—

संवत् १८०० वर्षे फाल्गुनो सुदी २ वार विष्टपैको फोला शुभमस्तु ।

In the same number there is another copy of the same work in 12 leaves, with ten lines each in Nāgara character.

Post Colophon :—

संवत १७८८ वर्षे ज्येष्ठकृष्ण चन्द्रवासरे लिखितमिदं पुस्तकं श्री ।

On the blank side of the first leaf is written :—

स्मृतिचन्द्रिका रामपण्डित विनायकस्य

In a fresher ink नन्दपण्डितपौत्रस्य गोपीनाथस्य पुस्तकम् ।

1507.

2834. *The Same.*

By Dharaṇīdhara.

Substance, country made paper 9×4½ inches Folia, 7 Lines 13 on a page Appearance, discoloured Complete Date, Samvat 1828

Colophon : —

इति वेदाङ्गशिक्षापञ्जिका समाप्ता ।

Post Colophon —

पञ्जिका पदभञ्जिकेति विश्वप्रकाशे । इद पुस्तकं खगागयोम-

नाम्ना श्रीवरामभट्टात्मजवेङ्कटेशेन लिखितं स्वार्थं परमार्थं च। शुभं लेखकपाठकयोः भूयात्। सांम्बसदाशिवार्पणमस्तु। संवत् १८२८ ज्येष्ठ शु० १२।

1508.

4180B *The Same.*

Substance country made paper 9¼×4¾ inches Folia 4 Lines 13 on a page Character Nagarī of the nineteenth century Appearance fresh A fragment

4180C *The same work.*

Substance foolscap paper 9×4½ inches Folia 8 Lines 8 on a page Character, Nagara of the nineteenth century Appearance fresh Incomplete at the end

See I O. Catal No 544 and Weber's Cat Berl No 71

1509.

659 पाराशरी शिक्षा यजुर्वेदीया (?) *Pārāśarī Śikṣā*

On phonetics of the Yajurveda of the school of Parāśara.

For the manuscript see L 1236.

1510.

3256 *The Same.*

Substance country made paper 10× inches Folia 9 Lines, 8 on a page Character Nagara Date Saṃvat 1929 Appearance fresh

Post Colophon —

श्रीसंवत् १९२९ कालिकाप्रसाद।

See L 1236 The 150th verse is wanting in the present manuscript.

1511.

667. केशवीशिक्षा । *Keśavi-Śikṣā*

Phonetics on the Yajurveda.

By Keśava.

Colophon :—

इति कात्यायनाचार्य्यकृतनवसूत्राणि समाप्तानि ।

For the manuscript see L 1238

1512.

3259 केशवीशिक्षा *or* माध्यन्दिनीयपरिभाषकसूत्राणि *and* लघ्वमोघनन्दिनी शिक्षा ।

The same and an other Śiksā

Substance country-made paper 10×5 inches Folia, 7 Lines, 8 on a page Extent in ślokas, 150 Character, Nagara Date, Samvat 1939. Appearance, fresh Both complete

Keśavaśikṣā ends in leaf 6B. Then begins Laghvamoghanandinī.

इति केशवी शिक्षा समाप्ता । अथ लघ्वमोघनन्दिनी लिख्यते ।

For Keśavi Śikṣā see L 1238 and Keilhorn's remarks on the śikṣās p. 16.

Laghvamoghanandini begins :—

पादादौ च पदादौ च संयोगावग्रहेषु च ॥
यः शब्द इति विज्ञेयो योऽन्यः स य इति स्मृतः ॥ १ ॥
युक्तेन मनसा वदत् तत्तायामि तथा परम् ।
अनुकाशेन वाद्यतुरीयमनुपापदे ॥ २ ॥
पदादादावस्य विच्छेदे संयोगान्ते च तिष्ठताम् ।
वर्ज्जयित्वा रुद्यौ यानान् ईषत् स्पृष्टत्वमिष्यते ॥ ३ ॥

It ends :—

ज्ञात्वा वेदविनाशान्तु सम्यग्ब्रूयान्न वै बुध ।
व्याज्ञय तं विविक्ते वै तस्य धर्म्मो न क्षीयते ॥ १७ ॥

Colophon —

इति लक्ष्मीमोघनन्दिनी शिक्षा समाप्ता ।

Post Colophon —

संवत् १८३८ माघ कृष्ण १० कालिकाप्रसाद ॥ राम ।

राम ॥ राम ॥

1513.

2604 **केशवशिक्षाव्याख्यानम् ।** *A comm. on the Same.*

Substance foolscap paper. 8½ x 6¼ inches. Folia 5. Lines 10 on a page. Extent in slokas 140. Character Nāgarī of the nineteenth century. Appearance fresh. Complete.

It begins —

अथातो केशवीशिक्षां व्याख्यास्याम ।

नत्वा गणपतिं वेद परिभाषाङ्गसूचकम् ।

उच्यते केशवेनेदं वेदाध्यायिसुखाप्तये ।

तत्रादौ माध्यंदिनीयवेदपरिभाषायां अङ्गानां नवानां सूत्राणां मध्ये येन सूत्रेण पदमध्यान्त्यवर्णेषु संज्ञा जायते तदिना पदादि वर्णेषु येन संज्ञा जायते तत्सूत्र पदादौ च पूर्वाङ्गवत्यो ।

द्विर्योधार सपूर्वयोश्च छन्दसि माध्यन्दिनीये पदादौ वाय ह्वस्विहीनयोर्वकारयकारयोः सपूर्वयोर्वायनयो क्रमात् ।, etc

अस्योदाहरणानि । संहितायां प्रथमाध्याये प्रथमकण्डिकायां वायव इत्युदाहार ।, etc

In leaf 8A इति नवमसूत्रव्याख्या । सूत्रार्थे कारिकाणि ॥

8B कृत दोष भवेत किंचित संहितायां पदे नचेत ।

कृत सयुता युताकारद्यावर्णे ह्वस्विसर्गयुक् ।

नवानामपि सूत्राणां पंचिता कारिकाखिला ।

केशवेन कृतास्तास्तुवेदाध्ययनबोधिका ।

परिभाषाङ्गसूत्र च यजुर्वेदसकारिकम् ।

दैवज्ञ केशवेनेदं कृत लक्षलक्षान्विता ।

अस्योदाहरणादिभिर्वदे कृत सत्सरलक्षम ।

शिक्षादिभिः षड्भिश्च विज्ञेय वेदपाठकैः ।
इति केशवकृतकारिका समाप्ता ।

Post Colophon —

श्रीरामकृष्णा वासुदेवार्पणमस्तु ।
काश्यपान्वयसंभूत श्रीरामो वेदपारगः ।
तेनैव लिखितं त्वाशु तस्येद पुस्तकं शुभम् । ग्रन्थ संख्या १४० ।

This is a commentary on Kesava's phonetics on White Yajurveda of the Madhyandiniya School The text comprises of nine sūtras only for which see L No 1238 where the colophon says that the nine sūtras are attributed to Katyayana Kešava has written karikas on these nine sūtras of Katyayana known as Veda paribhasanka sūtras these karikas are known as Kesaviya siksa The commentary on the Sūtras appears to be by Kešava himself

For the manuscript and the work see L 2670

1514.

1106 **सर्व्वसंमतशिक्षाविवरणम् ।** *Sarvasammati Sikṣā-Vivarana*

Comm By Mañci Bhatta of Almura

Text by Kesava

Substance country made paper 9 × 3¼ inches Folia 21 Lines 11 on a page Extent in slokas 5 0 Character Nagari Appearance old Complete (containing 131 verses)

Commentary on Sarvasammatasiksa by Kesava called Vivarana by Munci Bhatta Sarvasammati Siksa is a general digest on Vedic Phonetics

In Weber's Catal 1502 the number of slokas is 153

See Des Cat Sans MSS Madras Vol II, pp 720–724 The text is by Kesavārya son of Sūryadeva, who appears to be a different person from the author of Kešava-siksā

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

गणेश्वरं प्रणम्यादौ लोकपालान्ग्रहान् गुरून् ।
सर्व्वसम्मतिशिक्षाया वक्ष्ये व्याख्यानमुत्तमम् ॥

प्रारिप्सितग्रन्थाविघ्नेन परिसमाप्तये प्रत्तोदनाय शिष्टाचारपरि-
प्राप्तेष्टदेवतानमस्कारपूर्व्वकं ग्रन्थारम्भं तु प्रतिजानीते ।

गणेशं वरदं देवं प्रणिपत्य गजाननम् ।
शिक्षादीनां प्रवक्ष्यामि लक्षणं सर्व्वसम्मतम् ॥

It ends

पदक्रमविशेषज्ञः वर्णक्रमविचक्षणः ।
स्वरमात्रविभावज्ञो गच्छेदाचार्य्यसंसदं ॥ १३० ।
सूरिदेवबुधेन्द्रस्य नन्दनेन महात्मना ।
प्रणीतं केशवार्य्येन लक्षणं सर्व्वसम्मतम् ॥ १३१ ।

Col — इत्यालमूरिमखिभट्ट विरचित सर्व्वसम्मतशिक्षाविवरणमति-
निर्मलम् ।

Post Col —शुभमस्तु ।

1515.

2815.

Three sheets of foolscap paper containing पराशरी शिक्षा, पाणिनीय शिक्षा and केशवी शिक्षा in Bengali character

1516.

3260 **कारिकावली** *and* **माध्यन्दिनीयलघुशिक्षा ।**

Kārikāvalī and Laghu Śikṣā

By Keśavarāma, son of Gokulacandra

Substance country made paper 10×5 inches Folia, 3 Lines, 8 on a page Character Nāgarī Extent in ślokas 60 Handwriting very modern Appearance fresh

(1) Kārikāvalī by Keśavarāma, son of Gokulacandra, consists of eighteen couplets of the anuṣṭup metre on Vedic phonetics

शिक्षादिभिः षड्भिश्च विशेयं वेदपाठकैः ।

इति केशवकृतकारिका समाप्ता ।

Post Colophon :—

श्रीरामकृष्ण वासुदेवार्पणमस्तु ।

काश्यपान्वयसंभूतः श्रीरामो वेदपारगः ।

तेनैव लिखितं त्वाद्य तस्येदं पुस्तकं शुभम् । ग्रन्थ संख्या १४० ।

This is a commentary on Kesava's phonetics on White Yajurveda of the Mādhyandiniya School. The text comprises of nine sūtras only for which see L. No. 1238, where the colophon says that the nine sūtras are attributed to Kātyāyana Kesava has written karikās on these nine sūtras of Kātyāyana known as Veda-paribhāsanka-sūtras these karikās are known as Kesaviya-siksā. The commentary on the Sūtras appears to be by Kesava himself.

For the manuscript and the work see L. 2670.

1514.

1106. **सर्व्वसंमतशिक्षाविवरणम् ।** *Sarva-sammata-Siksā-Vivarana.*

Comm By Mañci Bhatta of Almura.

Text by Kesava.

Substance, country made paper 9×3¼ inches Folia, 21 Lines, 11 on a page Extent in slokas 550 Character, Nagara Appearance, old Complete (containing 131 verses)

Commentary on Sarvasammatasiksā by Kesava, called Vivarana by Muñci Bhatta. Sarvasammata Siksā is a general digest on Vedic Phonetics

In Weber's Catal 1502 the number of slokas is 153.

See Des. Cat Sans MSS Madras, Vol II, pp 720–724 The *text is by Kesavārya, son of Sūryadeva, who appears* to be a different person from the author of Kesavī-siksā

मुख्यास्तितिमेंकारे तु नकारे तु नवानवः ।
वेदे माध्यन्दिनीयर्के शिक्षास्वनम् ॥

For the work we are referred by Aufrecht to Kielhorn on the sikṣās, p 24

1517.

666 **अमोघानन्दिनी शिक्षा ।** *Amoghānandinī Sikṣā*

Substance European paper 11⅛×4⅛ inches Folia 4 Lines 7 on a page Extent in slokas 17 Character Nagara Appearance fresh Complete

It consists of 17 couplets and agrees neither with L 138, nor with Bik 158

It begins thus --

श्रीगणेशाय नमः ।
यादादौ च पदादौ च संयोगावग्रहेषु च ।
य शब्दमिति विज्ञेय योन्य स य इति स्मृत ॥ १ ॥
युक्तेन मनसा तद्वत् तत्त्वयामि तथा परम ।
मनुकायेन वाक्य च तुरीये मनुया परे (?) ॥ २ ॥

It ends thus —

विसर्यमपि नाम्न च सम्यग भूयादिचन्तया ।
मायक्षम्मिविवक्षा च यस्माद्धर्मो न हीयते ॥ १७ ॥

Colophon —

इति अमोघानन्दिनी शिक्षा समाप्ता

1518

3258 *The Same*

Substance country made paper 10×6 inches Folia 7 Lines 8 on a page Extent in slokas 160 Character Nagara Date Samvat 1 2 Appearance fresh Complete

Colophon —

इत्यमोघानन्दिनी शिक्षा समाप्ता ।

It begins —

अनुदात्तादुदात्तश्चेत् स्वरितोत्तर एव च ।
दृष्ठिर् कर्णमूलेषु न्यसेद्धस्त न संशयम् ॥ १ ॥
अनुदात्तादुदात्तश्चेत् अनुदात्तपरस्तथा ।
अनुदात्त हृदि न्यस्योदात्त वामभ्रुवि न्यसेत् ॥ २ ॥

It comes to an end in leaf 2A

सयुक्तस्य पदाद्यस्य चाकारस्य प्रतीयते ।
ईषद्दीर्घत्वयोच्चार कात्यायनमुनेर्गिरा ॥ १८ ॥

Colophon —

इत्याश्विकवंशोद्भवगोकुलचन्द्रसुत-केशवरामकृता कारिकावलि सम्पूर्ण ॥

(II) Then follows Mādhyandinīya Laghuśikṣā.

It begins —

अथ शिक्षा प्रवक्ष्यामि माध्यन्दिनमत यथा ।
यकारस्य जकार स्यादृग्योगेतु + नो भवेत् ॥ १ ॥
इषे त्वस्य च्छाया छ्या समुद्र प्रयुदाहृति ।
पदादौ विद्यमानस्य ह्रस्वयुक्तस्य यस्य च ।
नादेशो हि यकार स्याद्युक्त सन् द्वयोर्न तु ॥ २ ॥

The last leaf is numbered 28 It runs —

ऋकार खलु सर्वत्र ह्येकारसदृशो भवेत् ।
हृदे स्मगस्तृतीया च ऋच वाचमथा परम ॥ २४ ॥

Colophon —

इति माध्यन्दिनीयलघुशिक्षा ।

The colophon is followed by the following —

कण्ठे तर्जन्यङ्गुलिनामन, यकारे पश्चाङ्गुलियोजनम्, नकारे कुण्डलीकरणम् ।
ककारे च टकारे च डकारेऽङ्गुलिनामन ।
पश्चाङ्गुल्य मकारे तु नकारे कुण्डलाकृतिः ॥१ ॥

मुख्याश्रतिमकारे तु नकारे तु नखानच्च ।
वेदे माध्यन्दिनीयके शिक्षावचनम् ।

For the work we are referred by Aufrecht to Keilhorn on the siksās, p 24

1517.

666 **अमोघानन्दिनी शिक्षा ।** *Amoghanandini-Sikṣa*

Substance European paper 11¾×4½ inches Folia, 2 Lines 7 on a page Extent in slokas 17 Character Nagara Appearance fresh Complete

It consists of 17 couplets and agrees neither with L 133, nor with Bik 153

It begins thus --

श्रीगणेशाय नमः ।
पादादौ च पदादौ च संयोगावग्रहेषु च ।
यः शब्दमिति विज्ञेयं योन्य स य इति स्मृतः ॥ १ ॥
युक्तेन मनसा तद्वत् लक्षयामि तथा परम् ।
मनुकाग्नेन वाय्वा च तुरीये मनुया पदे (?) ॥ २ ॥

It ends thus --

विसर्गमपि ताश्च च सम्यग् भूयादिचक्षुः ।
मापस्तस्विविक्ष च यस्मादधर्मो न क्षीयते ॥ १७ ॥

Colophon --

इति अमोघानन्दिनी शिक्षा समाप्ता

1518

3258 *The Same*

Substance country made paper 10×5 inches Folia 7 Lines 8 on a page Extent in slokas 160 Character Nāgara Date Samvat 19,0 Appearance fresh Complete

Colophon --

इत्यमोघानन्दिनी शिक्षा समाप्ता ।

Post Colophon :—

सवत् १८३८ पठ छाया १३ रामरा० ।

See L. 133

1519.

3261 वर्णरत्नप्रदीपिका or अमरेशी शिक्षा ।

Amaresi Sikṣa

By Amaresa

Substance country made paper 9½×4¼ inches Folia 11 Lines, 8 on a page Extent in slokas 260 Character, Nagara Samvat 1941 Appearance fresh Complete

The maṅgalācaraṇa :—

श्रेयो दिशतु न छाया कसमातङ्गकेसरी ।
राधाकेलिकलाभिज्ञो गोपीवादकुतूहली ॥

The author and the work —

उत्पन्नो य स्वुते वंशे बुद्धिमान् कृतनिश्चय ।
अमरेश इति ख्यातो भारद्वाजकुलोदय ॥ २ ॥
सोऽह शिक्षा प्रवक्ष्यामि प्रातिशाख्यानुसारिणीम ।
बालाना पाठमुद्धर्थ वर्णज्ञानादिहेतवे ॥ ३ ॥
जपादिशुभकार्येषु पुमान्नाधिकृतो भवेत् ।
सम्यक् पाठ विना यस्मात् तन्निमित्त वदाम्यहम ॥

It consists of 227 verses, teaching the correct pronunciation and recitation of the Vedic texts

End —

अमरेशकृतामेता शिक्षा यो धारयेत् सुधी ।
विद्वज्जनसभामध्ये जय स लभते ध्रुवम् ॥ २२७

Colophon —

इत्यमरेशकृता वर्णरत्नप्रदीपिका शिक्षा समाप्ता ।

Post Colophon —

श्रीसवत् १९४१ भा० सु० ८ कालीकाप्रसाद लौ ।

1520.

3262. शिक्षा। Sikṣā

By Malla Sarma

Substance country-made paper 10×5 inches Folia 5 Lines, 8 on a page Extent in ślokas, 100 Character Nagara Date Samvat 1939 Appearance fresh Complete

Colophon.—

इति श्रीमत्कान्यकुब्जोपमन्युमिश्रोत्रि-खगपति-पितृभक्तमल्ल शर्म्मकृता शिक्षा समाप्ता।

Post Colophon.—

संवत् १९३९। ज्या ११ कालिकाप्रसाद।

The *mangalācarana* and the object of the work

नत्वा गणपतिं देवं ध्यात्वा श्रीकुलदेवताम्।

मल्लशर्म्मा दक्षपूर्व्वां करोमि स्वरप्रक्रियाम्॥ १॥

नत्वा विघ्नहरं सदा शुभकरं सर्व्वस्य कामप्रदं

स्मृत्वा श्रीगुरुपादुका सुललितां ध्यात्वा परां देवताम्।

वेदे वाजसनेयिकेऽधिकृतां विप्राश्च ये सत्तमा

स्तेषामेव कृते कृता न कुधिया-श्शुक्लस्वरप्रक्रियाम्॥

The author and the date of the composition of the work (Samvat 1381)

श्रीमता कान्यकुब्जेन स्वपमन्युमिश्रोत्रिणा।

श्रीमद्वेदस्वरूपाणां श्रीमद्वागपतिनाम्ना॥

सूनुना पितृभक्तेन मल्लविप्रेण धीमता।

विक्रमार्कगताब्देषु चन्द्रवसुभिर्भूमिषु॥

ऊर्ज्जे मासि सिते पक्षे ह्येकादश्यां शने दिने।

कृते पञ्चालबोधाय स्वशुक्लस्वरप्रक्रियाम्॥

1521

8175

Substa ce count y nade p per 10½×9 1 les Fol s 27 I ines 10 on page Cha acte Nagara D te Sam t 1o7 Appeara e 11s 11s coloured

I (1-8B) माण्डूकी शिक्षा (Vedic phonetics)

See L 136

II (8B-15B) एव शौनकशाखाया ब्रह्मवेदस्याङ्ग ज्योतिषग्रन्थ ब्रह्म काश्यपानुवाद समाप्तम् ।

A work relating to auspicious and inauspicious moments in the form of a dialogue between Brahmā and Kāsyapa

Beg —

अथ ब्रह्माण स्वयम्भू गुरु लोकपितामह ।
ब्रह्मलोके सुखासीन काश्यपः परिपृच्छति ॥
कि प्रमाण मुहूर्त्ताना रात्रौ वा यदि वा दिवा ।
चन्द्रादित्यगत सर्व तन्मे प्रब्रूहि पृच्छत ॥

III (Foll 15B-27) इति श्रीअथर्ववेदे महाशान्ति समाप्ता ।

Beg —

महाशान्ति प्रवक्ष्यामि या प्राप्य महती श्रिय ।
ब्राह्मण क्षत्रियो वापि वैश्यो वाप्युपसर्ज्जति ॥
ब्राह्मण सर्व्वकामाप्ति क्षत्रिय पृथिवीजय ।
सर्व्वतस्तुसमृद्धि च वैश्यः समधिगच्छति ॥

Post Colophon Statement —

सवत् १५७९ वर्षे आश्विनमासे शुक्लपक्षे प्रतिपत्तिथौ सोम दोसि म्यदेव वासितदास्तव्य वाद्धणागच्छतीय पडलासुत भूधरी आलिखित पठनाय पुत्रपौत्रपठनार्थे परोपकारार्थे लिखित ग्रन्थ स ११०० लक्षणग्रन्थसमाप्त शिक्षा ज्योतिष महाशान्ति मधुपटलिका च पुरश्चरणराध्याप्ति प्रातिशाख्याद्यषट्विविधछन्द य च समाप्त पवकीश्वावा यावृषा, etc

1522.

6186

Substance country made paper 8×4 inches Folia 2 Lines 10 to 13 on a page Character modern Nagara Appearance soiled

Two groups of *slokas* on Vedic phonetics (Siksa)

I *Beg* —

स्वराद्दित्वमवाप्नोति व्यञ्जन व्यञ्जने परे ।
स्पर्शो णकारपूर्वो यो वपूर्वस्य द्विरुच्यते ॥ १ ॥

There are 33 slokās in this group

2A II *Beg* —

+ + + जकारश्च ऋकार वययोस्तथा ।
जसयो कयको सन्धिस्तत्र वर्णेषु विसयुतौ ॥
मध्येतश्च षकारस्य तैत्तिरीयपदे स्थिते ।
सर्व्वानुदात्त विज्ञेय नित्यमित्यभिधीयते ॥

There are thirteen verses in this group

The Colophon —

इति नवशिक्षा was added by a later hand as the first sloka of the first group of the *slokas* is preceded by a couplet also marked 1, which contains the words नवशिक्षा ।

It runs —

व्यासलक्ष्मी भरद्वाज + + पिशालिनिर्म्मिता ।
कौडिलेय + + चेयावश्च शिक्षा नव स्मृता ॥

1523.

9921 शिक्षाविवृतिः । *Siksa vivrti*

Substance country made paper 15×5½ inches Four long leaves Extent in slokas 176 Character Nagara Appearance old Incomplete

A gloss on Siddhesvara's Siksa

Anonymous

It begins thus :—

योगयराजायास्तु नमः ।

यत्पदपङ्कजसंस्मृति रतिविपुलानप्युपस्थितान् विघ्नान्

सपदि हरति हरतनुजं तनुजं दुःखं हरन्तमभिवन्दे ॥ १ ॥

कविकुलचूडारत्नश्रीसिद्धेश्वरविनिर्मिता शिक्षा

व्याकुर्व्वे नु यथामति बालमतीनां सुबोधाय । २ ।

अथ निरवद्यामितविद्यापारावारपारदृश्वा खिलोद्धताखिल प्रतिवादिनिवहः । सुकवि यशस्तोममध्यानदमहासेतुः निजविपुलामलकुलविततकेतुः अयत्नसिद्धशर्म्मा श्रीसिद्धेश्वरशर्म्मा दयार्द्रमानसतया स्वकीयान्तेवासिशिक्षाव्याजेन चतुर्वर्गायत्तसिद्धिनिदानभूतां शिक्षा उपदिक्षन् विघ्नविघाताय समनुष्ठितं त्रिभुवनसमर्चितपदारविन्दद्वन्द्वकरिवरवदनप्रणामात्मकं मङ्गलमवतारयति श्रीहेरम्ब इति । इत्यादि ।

1524.

3254 **वसिष्ठ शिक्षा ।** *Vasistha-Sikṣā.*

Substance, country-made paper 10×5 inches Folia, 6 Lines, 9 on a page Extent in slokas 170 Character Nagara Date Samvat 1941 Appearance fresh Complete

Hz Vol II, No 1131 is also Vasisthasiksā But it has only one leaf

It begins —

अथ शिक्षा प्रवक्ष्यामि वशिष्ठस्य मतं यथा ।

सर्व्वानुक्रममुद्धृत्य ऋग्यजुषोस्तु लक्षणम् ॥ १ ॥

अथादित्ये यजुर्वेदे भेदे माध्यन्दिनीयके ।

वक्ष्यामि ऋग्यजुषोस्तु विभाग मुनिभाषितम ॥ २ ॥

अनादेशे यजुर्ज्ञेय अनादेशे तु केवलम् ।

क्ते तु यजुरुच्चारे शेषं विद्याद् यजुः कविः ॥ ३ ॥

उपयामः सयोनिश्च स्वाहाकारश्च योऽन्यभाक् ।

ऋक्सम्बन्ध यजुर्ज्ञेय यत्र वक्ष्याम्यतो ब्रुवन् ॥ ४ ॥

ग्रवसाना ऋच सर्व्वा यजुरन्यत्सदीष्मितम्
वर्गादिष्टास्तु नेव स्यात् तत्रादिष्ट यजुर्भवेत् ॥ ५ ॥
शेषाण्येकावसानानि खाध्यायोपरमात् क्वचित् ।
अवसानानि वक्ष्यामि द्विपदैकपदाक्षया ॥ ६ ॥
क्रमर्द्धे चानुवाकानामक्षेषु यजुर्षा तथा ।
अवसान विजानीयादाम्नायनियमेन तु ॥ ७ ॥
अध्याये प्रथमे नवमे ऽनुवाके ।
पुराक्रूरस्येत्येका ऋगन्यानि यजूंषि ।
सर्व्वे मन्त्रा सप्तदशोत्तरशत यजूंषि प्रथमे १ । ११७

It ends —

उमिति वा गायत्री क्रतो इति त्रीणि यजूंषि हिरण्मयेन
पात्रेणेति वा ख ब्रह्मेति चत्वारि ६० सप्तमे यजूंषि मन्त्रऋगयजुषो
सख्याविभाग सख्याविभाग । १० ॥ १ ॥
एकोनसप्तत्यृच सर्व्वा सुनियतर्ग्वेदभूमिता ।
अङ्गिरानाथवा (?) ज्ञेया १४ । ६३ वशिष्ठेन च धीमता ॥
एव सर्व्वाणि यजूंषि समाश्रितसुमुक्ष्मका । २८ । २३
अथवा पञ्चभिर्न्यूना सहितायां विभागत ॥ २ ॥

Colophon —

इति वशिष्ठमुनिप्रोक्तऋगयजुषोर्विभाग समाप्त ॥

Though called a Śiksā at the opening line it is really an [A]nukramanikā of the Mādhyandini Sakhā of the White [Ya]jurveda It examines the Samhitā chapter by chapter, till [th]e end, where in the colophon it calls itself ऋगयजुषोर्विभाग ।

It may go also under the head of supplementary litera[tu]re of the White Yajurveda or even with the Katyāyana [Pa]ribhāsās

Post Colophon —

श्री स १९४१ का०

It begins thus:—

श्रीगणेशाय नमः ।

यत्पदपङ्कजसंस्मृति रतिविपुलानप्युपस्थितान् विघ्नान्
सपदि हरति हरतनुजं ततुजं दुःखं हरन्तमभिवन्दे ॥ १ ॥
कविकुलचूडारत्नश्रीसिद्धेश्वरविनिर्मिता शिक्षा
व्याकुर्व्वे तु यथामति बालमतीनां सुबोधाय । २ ।

अथ निरवद्यामितविद्यापारावारपारदृश्वा खिलोक्षताखिल प्रतिवादिनिवहः । सुकवि यशस्तोममहानदमहासेतुः निजविपुलामलकुलवितत्केतुः अयलसिद्धशर्म्मा श्रीसिद्धेश्वरशर्म्मा दयार्द्रमानसकतया स्वकीयान्तेवासिशिक्षाव्याजेन चतुर्वर्गायत्तसिद्धिनिदानभूता शिक्षां उपदिशन् विघ्नविघाताय समनुष्ठितं त्रिभुवनसमर्च्चितपदारविन्दद्वन्द्वकरिवरवदनप्रणामात्मकं मङ्गलमवतारयति श्रीरिति इति । इत्यादि ।

1524.

3254 **वसिष्ठ शिक्षा ।** *Vaśistha-Śikṣā.*

Substance, country made paper 10×5 inches Folia, 6 Lines 8 on a page. Extent in ślokas 170 Character Nagara Date Saṃvat 1941 Appearance fresh Complete

H$_Z$ Vol II, No 1431 is also Vaśisthaśikṣā But it has only one leaf

It begins ·—

अथ शिक्षा प्रवक्ष्यामि वशिष्ठस्य मतं यथा ।
सर्व्वानुक्रममुद्धृत्य ऋग्यजुषोस्तु लक्षणम् ॥ १ ॥
अथादित्ये यजुर्वेदे भेदे माध्यन्दिनीयके ।
वक्ष्यामि ऋग्यजुषोस्तु विभागं मुनिभाषितम् ॥ २ ॥
अनादेशे यजुर्ज्ञेयं अनादेशे तु केवलम् ।
क्षते तु यजुरुच्चारे शेषं विद्याद् यजुः कविः ॥ ३ ॥
उपयामः सयोनिश्च स्वाहाकारश्च योऽन्यभाक् ।
ऋक्सम्बन्धं यजुर्ज्ञेयं यत्र वक्ष्याम्यतो ब्रुवन् ॥ ४ ॥

ह्यवसाना ऋचः सर्व्वा यजुरन्यत्तदीप्सितम्
वर्गादिष्वासु नैवं स्यात् तत्रादिर्यं यजुर्भवेत् ॥ ५ ॥
ज्ञेयान्येकावसानानि स्वाध्यायोपरमात् क्वचित् ।
अवसानानि वक्ष्यामि द्विपदैकपदास्तथा ॥ ६ ॥
क्रमर्द्धो चानुवाकानामन्तेषु यजुषा तथा ।
अवसानं विजानीयादाम्नायनियमेन तु ॥ ७ ॥
अध्याये प्रथमे नवमे ऽनुवाके ।
पुराक्रूरस्येत्येका ऋगन्यानि यजूंषि ।
सर्व्वे मन्त्राः सप्तदशोत्तरशत यजूंषि प्रथमे १ । ११७

It ends —

उमिलि वा गायत्री क्रतो इति चौणि यजूंषि हिरण्मयेन पात्रेणेति वा ख ब्रह्मेति चत्वारि ६० सात्तमे यजूंषि सप्तऋगयजुषो संख्याविभागः संख्याविभागः । १७ ॥ १ ॥

एकीकृता ऋचः सर्व्वाः मुनिषड्वेदभूमिताः ।
अङ्गिरानाथवा (?) ज्ञेया १४ । ६३ वशिष्ठेन च धीमता ॥
एवं सर्व्वाणि यजूंषि समाश्विवसुयुग्मकाः । २८ । २३
अथवा पञ्चभिन्यूना संहितायां विभागत ॥ २ ॥

Colophon :—

इति वशिष्ठमुनिप्रोक्तऋग्यजुषोर्विभाग समाप्तः ॥

Though called a Śiksā at the opening line it is really an Anukramaṇikā of the Mādhyandinī śākhā of the White Yajurveda It examines the Saṃhitā chapter by chapter, till the end, where in the colophon it calls itself ऋग्यजुषोर्विभाग ।

It may go also under the head of supplementary literature of the White Yajurveda or even with the Kātyāyana Paribhāṣā.

Post Colophon —

श्री स १८४१ का०

1525.

3257. माण्डवी शिक्षा । *Māṇḍavī-Śikṣā*

Substance, country-made paper. 10×5 inches Folia, 4 Lines, 8 on a page Character, Nāgara Date, Samvat, 1939. Appearance, fresh Complete

Beginning :—

अथातः संप्रवक्ष्यामि शिष्याणां हितकाम्यया ।

माण्डव्येन यथा प्रोक्ता लोष्य + + संख्या समाहृता ॥

इषेत्वा वर्गाः । प्रथमाध्यायः । वाजश्चान्तिखः १ । पृथग्वम: २ ।

दृहद् ग्रावासि ३ । ब्रह्म वनित्वा ५ । इन्द्रस्य वाजसि ६ ।

वधान देव तिस्रः । ७ । ऊर्ध्वा दक्षेन त्वा ८ । पञ्चदश १ ।

In this way all the 40 chapters of the White Yajurveda have been analysed, the last chapter 40th being ईशावास्य शिव एका ४० ।

Although called a Śikṣā, it is more of the nature of an Anukramaṇi

Colophon :—

इति माण्डवी शिक्षा समाप्ता ।

Post Colophon —

शुभमस्तु सवत् १९३९ । कालीकाप्रसाद ।

1526.

6266 स्वराङ्कुशः । *Svarāṅkuśa*

Substance, country made paper 9¼×4 inches Folium, one Lines, 23 in all Extent in ślokas, 30 Character, modern Nāgara Appearance, fresh Dated, Samvat 1912. Complete

Colophon :—

सर्ववेदोपयोगिस्वराङ्कुशनामकं प्रकरणं समाप्तम् ।

Post Colophon.—

सवत् १९१२ मिति पौष कृष्ण १ भृगौ गोपीनाथस्येदम्

A general treatise on Vedic intonation, different from Jayanta Svāmī's Svarāṅkuśa, a metrical work. It is based on Pāṇini.

Beginning :—

ओं। अनुदात्तं पदमेकवर्ज्जं। देवा।

मति प्रियसत्वलोयस्यमन्यत्र विकरणेभ्य। गोपायत। अनुदात्तस्य च यत्र लोपः। देवौ। चौ। लृतकारे च तौ पूर्वपदस्यान्त उ०।

देवदौषा। आमन्त्रितस्य च। आदिरु०।, etc., etc.

1527.

6177 लघुप्रातिशाख्य। *Laghu-prātiśākhya*

Substance country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia 2. Lines nineteen in all. Character Nāgara by a modern hand. Appearance fresh. Incomplete at the end.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः।

अथ लघुप्रातिशाख्य।

तद्यथा —

अन्त्याद्वर्णात् पूर्व्व उपधा। २४। अन्त्याद्वर्णात् पूर्व्व उपधासंज्ञा भवति। ककारादि। ४२। सिमादितोऽष्टौ स्वराणां। वर्णसमाम्नायस्यादौ अष्टाना स्वराणां सिम् संज्ञा भवति। यथा अ आ इ ई, etc., etc.

1528.

6181(A) पदचन्द्रिका। *Padacandrikā*

Substance country-made paper. 9 × 4 inches. Folia 4. Lines, 10-11 on a page. Character Nāgara of the eighteenth century. Appearance discoloured.

A fragment of a Vedic grammar.

Beginning .—

श्रीगणेशाय नमः ।

विघ्नध्वंसकरं वन्दे गणेशञ्च तथा गुरुम् ।

उपकाराय सर्व्वेषां क्रियते पदचन्द्रिका ॥

शिवा पयस्वती चैव सुखदा च मधुमती ।

यत्रेन हृष्टमोऽस्वान्वर्थस्वाष्टृग्मिणी तथा ॥ २ ॥

1B, इति स्वरप्रकरणम्, 2A, इति विसर्गप्रकरणम्, 2B, इति विसर्गाभावप्रकरणम्, 3A, इति णत्वप्रकरणम्, इति णत्वाभावप्रकरणम्, 3B, इति नान्तप्रकरणम्, इति मान्त प्रकरणम्, 4A, इति प्रकृतिभावप्रकरणम् ।

Ends abruptly

1529.

6184(B) पदज्योतिः । *Padajyotih.*

Substance country made paper 9¾×4¾ inches Folia 2 marked 2 and 3 Lines 8 on a page Character, Nagara of the nineteenth century Appearance fresh Complete

Padajyoti begins in the first line of 2B, the foregoing portion containing the end of Pratijñāparisista with the colophon —

इति कात्यायन प्रणीत-प्रतिज्ञासूत्र मूलकण्डिकाचय समाप्तम् ।

The beginning of Padajyotih —

अथ पदज्योतिर्लिख्यते ।

अयम्मा स्वधा तन्वा ऊन प्राची काष्ठा प्रावृता माचा वषट्कारैः भेराद्दूती ऊर्द्धासती भूयस्करमाना वर्द्धमाना ऊर्द्धमाना मोदमाना वर्द्धमाना रीयमाणा मंहिष सर्व्वंच धीरा ज्ञाचेषारोचने मिश्रा देवभियच्चिया यच्चियामाना चयो देवाः अस्य पादा प्रथमा द्वितीयैर्वायवे वाता कामधुवाता मधुपिन्वमाना मिमाना याथद्दचिणा वयमैचावरुण शुन स्फाला चन्द्रमा देवता सरस्वत्यैव इमारुहाय ऊग्रान्त ॥

End —

न सयोगात् पर खाथ्यं परसयोगनायकसपुक्तस्य न्वरर्गस्य न खार्थ्यपचमव्हर इति च ।

Colophon —

इति पदव्योलि समाप्तम् ।

Relates to Pa lapātha

1530.

6183

Subst ice, country ma te paper 9×4¼ u les fol 1 1 I nes 9 on a page Extent in sloks 100 Character modern Nagari Appearance fresh Complete

A treatise on Vedic Sandhi by Ananta

Beginning —

अ इ उ ऋ ए ऐ ओ औ इत्यष्टौ खरा । अ आमपरे । तत्र अथ तवाद्य । एकारमिवर्णे तव इह तवेद । ओकारमुवर्णे तव ऊह तवोह ।

4A इति अनन्तकृता सन्धि (number of sūtras—20) अथ स्वरप्रकरणम् ।

उदात्तानुदात्तस्वरितप्राया खरा तत्र आद्यलक्षणम् ।

The chapter on Svara is in 18 sutras

8A अथ हस्तप्रक्षेपलक्षणम ।

अनुदात्तो हृदि ज्ञेयो मूर्द्ध्न्युदात्त उदाहृत ।
स्वरित कर्णमूले स्यात्सार्ये प्रचय स्मृत ॥

8B, इति अनन्तकृत स्वराष्टकम् ।

Two karikas only

11B, इति अनन्तकृत हलसन्धि (The number of sūttras is 17)

अपरविसर्गोऽनु अस्थौ

श्रिव—असि श्रिवोऽसि

13A, इति विसर्ग सन्धि ।

Then begins Svarāṅkuśa on the other side of the 13th leaf —

Beg —अ इ उ ऋ ऌ क्, etc.

Colophon —

इत्यनन्तकृतौ स्वराङ्कुशा सम्पूर्णतम् ।

1531.

6178

Substance country made paper 9⅞×4¼ inches Folia 3 Lines 10 on a page Extent in ślokas 80 Character Nagara by a modern hand Appearance fresh Complete

The rules of Vedic Sandhi

Beginning —

श्री । अ इ उ ऋ ए ऐ ओ औ दीर्घ अ आम् परे । तव । अय । तवाय । एकारमिवर्णो तव इद तवेद । ओकारमुवर्णो इन्द्रस्य उत इन्द्रोत ।

1B, इति स्वरसन्धि ।

इति स्वरा ॥ उदात्तानुदात्तस्वरित प्राय जात्याभिनिहित चेप्रप्रश्लिष्टस्वरा ।

2B, इति हलसन्धि ।

अविसर्गाम् अऽग्नो । शिव असि शिवोऽसि ।

3A, इति समाप्ति । श्रीरस्तु ॥

Here ends 3A 1B contains 16 lines, on the motions of hands and fingers in the recitation of the texts

Beginning —

मुष्याऽङतिर्मकारे च नकारे तु नवयस्त ।
अनुस्वारे द्वयो चेप उमान्तेऽङ्गुलिमोचनम् ॥
ककारे च टकारे च उग्रे चाङ्गुलिनामन ।
पश्चाङ्गुल्यं ? पकारे तु भकारे कुष्टमाकृति ॥, etc , etc

1532.

6173 सन्धिकारिका। *Sandhi kārikā*

By Ganeśadatta

With the commentary entitled Dīpakalikā

Substance country made paper 6¾×3 inches Folia 59 Lines 7 on a page Extent in ślokas 400 Character Nāgara of the nineteenth century Appearance discoloured Complete

It treats of Vedic Sandhi

Beginning

Comm श्रीगणेशाय नमः।

अथ सन्धिकारिका लिख्यते।

वन्दे गणेशचरणं द्वन्द्वविघ्नैकसाधनम्॥

सिद्धिबुद्धिप्रदातारं भक्तसर्व्वार्थसाधनम्॥

सरस्वतीं गुरुश्चैव याज्ञवल्क्यादिकान् मुनीन्।

वन्दे सन्धिकारिकाया व्याख्यां कुर्व्वे यथामति।

इह खलु व्याकरणशास्त्रेषु मन्दाधिकारिणां वैदिकानां सुगम सन्धिज्ञानार्थं सन्धिकारिकामारभे। तत्र मङ्गलपूर्व्वकं प्रथमं श्लोकं।

Text नत्वा श्रीगणनाथस्य चरणं वेदवर्णितम्।

बालानां सुखबोधाय कुर्व्वेहं सन्धिकारिकाम्॥

Comm

अकाराकारयो सन्धिर्यत्वयो दीर्घताञ्च न।

इकारे एत्वमाप्नोति उकारे ओत्वमेव च॥

End —

इमा सन्धिकारिका च विचारयति वैदिका।

सन्धिज्ञानं भवेत्तेषां शीघ्रमेव तु निश्चितम्॥

Comm इति श्लोकस्यार्थस्य स्पष्टार्थ (?)

Colophon :—

इति श्रीगणेशदत्तसन्धिकारिका दीपकलिका समाप्ता । शुभं भवतु ॥

The enumeration of the kārikās is irregular After the 31st kārikā, a fresh enumeration from 1 begins which comes up to 5 Then there are 4 kārikās, unnumbered

1533.

2633. छन्दः । *Chandaḥ.*

Attributed to Piṅgala.

Substance, country-made paper 9×4 inches Folia 5 Lines 9 on a page Character, Nagara. Date Saṃvat 1816 and Saka 1681 Appearance, discoloured Complete

Col. :—

इति छन्दः समाप्तः ।

Post Col. :—

यो ऽनधीतो द्विजः, etc., etc

संवत् १८१६ शके १६८१ श्रावण शुद्ध ६ रवौ वापयोपाख्य-काशीनाथेन लिखितं स्वार्थं परार्थं शुभमस्तु सर्व्वजगत ॥

"Edited, translated and explained by A. Weber, *Indische Studien* Vol VIII. An edition of the text with Halāyudha's commentary, has also been published, in the Bibliotheca Indica by Visvanātha Sāstrin"

See I.O. Catal. No 560

1534.

4180(O) पिङ्गलछन्दः । *Pingala chandah*

Substance, country made paper 8×3½ inches Folia 6 Lines, 4 on a page Character, Nagara Date Samvat 1825 and Saka 1690 Appearance discoloured Complete

Well known and printed.

Post Colophon Statement:—

सवत् १८८४ शाके १९६० समये आषाढवदि १४ रवौ तद्दिने समाप्तम् ।

1535.

316. *The Same.*

With Halayudha-Vṛtti

A MS. of 96 pages, of foolscap size and half bound in leather

Copied in Devanāgarī in Sam 1926, from a MS dated 1832

1536.

8524 **पिङ्गलछन्दवृत्तिः** *Piṅgalacchandavṛtti*

entitled **मृतसञ्जीवनी ।**

A Comm. on the Same

By Halāyudha

Substance country made paper 13×5 inches Folia 27 Lines 13 on a page. Extent 1,000 Ślokas Character Nāgara Appearance old Prose and verse Generally correct

The Vṛtti only of Halāyudha written in neat Devanagarī hand with rubrics to indicate quotations from the text and ends of topics The last verse runs thus —

पिङ्गलाचार्यरचिते छन्दःशास्त्रे हलायुधः ।

मृतसञ्जीवनी नाम वृत्तिं निर्मितवानिमां ॥

इति पिङ्गलछन्दोवृत्तौ अष्टमाध्यायः

It begins after the Maṅgalacaraṇa —

इदानीं प्रथमाङ्गस्य कालीना नयनस्य च ।

पिङ्गलाचार्यसूत्रस्य मया वृत्तिर्विधास्यते ॥ २

क्षीराब्धेरमृतं यद्वदुद्धृतं देवदानवैः ।

छन्दोब्धेः पिङ्गलाचार्यैश्छन्दोरत्नं तथोद्धृतं ॥ ३

श्रीमत्पिङ्गलनागोक्तच्छन्द शास्त्रमहोदधौ ।
वृत्तानि मौक्तिकानीव कानिचित् विचिनोम्यहं ॥ ४

1537.

5528. **पिङ्गलछन्दः सूत्रम् ।** *Pingala-chandah Sutram*

With the commentary by Candrasekhara

Substance, country made paper 14×5¼ inches Folia, 0? In Tripātha form Character, Nāgara Date, Samvat 1891 Appearance, fresh Complete

Colophon —

T. इति पिङ्गलग्रन्थ सम्पूर्ण ।

Comm. इति समाप्त पिङ्गलविवरणम् ।

Post Colophon Statement —

शुभमस्तु सिद्धिरस्तु । संवत् १८९१ मिति वैशाख वदी वार रवि दश्यतराम पलट दास मकानमो करै उमे लिखा श्रीरामः ।

The commentary begins thus —

श्री गणपतये नमः ॥

अधिगतहृदयकील गोपनारीसुलीलम्
सजलजलदनील लोकसन्तापशीलम् ।
अवि[वि]निहितमाल भक्तवृन्दस्य पाल
कलयदनुगकाल नन्दगोपालबालम् ॥
तातमरचितपिङ्गलदीपध्वस्तचित्तघनमोहसन्तति ।
अर्थभारयुतपिङ्गलभावोद्योतमा रचयति चन्द्रशेखर ॥
श्रीमत्पिङ्गलनागोक्तसूत्राणां विशदार्थका ।
शिष्यावबोधसिद्ध्यर्थं मच्छिमा वृत्तिरुच्यते ॥

1538.

1091 **वैदिक-छन्दः-प्रकाशः ।** *Vaidika cchandah prakāśa*

By Gurjara Vināyaka

Substance country made paper 10¾×4¾ inches Folia 8 Lines 11 on a page Extent in ślokas 192 Character Nāgara Appearance discoloured Generally correct

The names of the author and of the work, and its scope are given in leaf 7B, just before Jagatīpatala

उदात्तैश्चतुर्भिस्त्रेश्चतुर्भिर्वानुदात्तै ।
अष्टधा गणित भेदैश्छन्दो वै गणित मया ।
+ + थुथपदेनेन नायकोर्द्धपदेन च ।
गुर्जरेणेति मयार्द्ध नागरेण कृतादिह ॥
चित्वारिंशदाद्येऽस्मिन पटले कारिका कृता ॥
अष्टौ वर्गाश्च विज्ञेया द्वितीये कारिका कृता ॥
अष्टादशश्चतुर्वर्गा तृतीय कारिका स्मृता ।
षोडशाथ त्रयो वर्गाश्चतुर्थे कारिका कृता ॥
त्रयोविंशतिरेतस्मिन वर्गाश्चत्वार एव च ।
पञ्चमे पटले ज्ञेया कारिका पञ्चविंशति ॥
वर्गा पञ्च तत षष्ठे त्वेकोनत्रिंशदत्र च ।
वर्गा षट सप्तमे ज्ञेयाश्चतुर्विंशतिरन्तिमे ॥
कारिका पञ्च वर्गा ह्यध्यायेऽस्मिन् शत लिखा ।
सप्तति सप्त च श्लोका स्त्रिंशद्वर्गा सपञ्चका ।
पटलानीह सप्तैव द्वितीये रचितानि च ॥
मुख्ये मुख्यार्थकेऽध्याय गायन्याद्यप्रवर्णने ।
इति वैदिकच्छन्द प्रकाशे गुर्जरविनायककृते द्वितीयोऽध्याय ।

The MS contains the 2nd chapter and the first patala of the third L No 79 contains something like a maṅgala carana from which it seems to be the beginning of the work

It begins —

अधुनाथ प्रदर्श्यन्ते गायत्र्य कतिचिन्मया।
पदपंक्त्यादय सर्व्वे तद्भेदाश्च विशेषत ॥
सर्व्वागमाविरोधेन सर्व्वाचार्य्यसुसम्मता
गायत्री तु पुरा प्रोक्ता सा चतुर्विंशत्यक्षरा ॥
पादभेदेन तस्यास्तु स्वरूप कथ्यतऽधुना।
अष्टाक्षरैस्त्रिभि पादैश्चतुर्भिर्वा षडक्षरै ॥
अग्निमीलेऽग्न आयाहि प्राप्ता देवि समित्यमु।
ऋच स्वादिष्ठयापीहि कया न पावकेति च ॥
चतुर्वेदस्थिता सर्व्वा दृष्टान्तायात्र सद्धृता।

अथ भेदाश्च गण्यन्ते गायत्र्या क्रमशो मया।
पदपंक्त्यादय सर्व्वे शाकल्याय-विनिश्चिते ॥

Colophons —

2B, इति प्रथम गायत्री पटलम्, 3A, इति द्वितीयमुष्णिक् पटलम् 4A, इति तृतीयमनुष्टुभ पटलम, 4B, इति चतुर्थ बृहतीपटलम्, 5B, इति पञ्चम पङ्क्तिपटलम, 6B, इति त्रिष्टुप षष्ठ पटलम, 7B, इति सप्तम जगतीपटलम्, 8B, इति गाथा पटलम्।

It ends

इति प्रगाथा विज्ञेयाः पश्चते त्वपरेऽपि च।
प्रगाथ प्रसति स्तौति प्रगाथेन यजेदिति ॥
प्रगाथान परिज्ञायाथ प्रस्त्वाह्वति वैदिकम। (?)

The manuscript from which this was copied was defective as there is a lacuna in leaf 8B, line 8

1539.

3239

Substance country-made paper 9¼ × 3¾ inches Folia 3 Character Nagara of the eighteenth century Appearance old sh

Three leaves containing a tabular statement of seven Chandas with their varieties according to Saunaka, Pingala and Katyayana

1540

1978 **परिभाषाछन्दोमञ्जरी ।** *Paribhāṣā chandomañjarī*

Substance country made paper 12×6½ inches Folia 3 Lines 12 in a page Extent in slokas 70 Character Nagara Appearance discoloured

It begins —

अथ छन्दोमञ्जरी लिख्यते ।
गायत्री ध दग्नधो मासो ग्रत नाभे तमद्य च ।
तामे यश्वाना सुवाकु भरद्वाजे पुरुतमम् ॥ १ ॥
ससुन्वे य इग्नानामाप ग्मग्रेतमुप्रियतिति ।
इन्द्र सहस्रदा वामे तद् गायत्रीछन्द ॥ २ ॥
अद्दधीग्निक् कदामक्त तचन्नुर्युन ऊधु च ।
ददोरेकुग्न प्रयाधोष हरीयस्य पितु न च ॥ ३ ॥

...

स्वमिद्दातारमवम व इन्द्र सहि ग्रद्दान इति छन्दोदाहरणानि ॥

The following Vedic metres with various modifications are treated of in this short treatise with copious examples —

(1) गायत्री—(a) त्रिपदा, (b) मदपक्ति (c) उष्णिग्गर्भा, (d) पाद निचृत् (e) अतिनिचृत्, (f) यवमध्या, (g) वर्द्धमाना, (h) प्रतिष्ठा (i) वसीयसी, (j) विपरीता वसीयसी ।

(2) उष्णिक—(a) पुर उष्णिक्, (b) ककुभ, (c) कुग्निरा, (d) तनुग्निरा, (e) पिपीलिकमध्या, (f) अनुष्टुप्गर्भा, (g) स्रोम ।

(3) अनुष्टुभ—(a) महापदपंक्ति, (b) कृति, (c) पिपीलिकमध्या, (d) काविराट, (e) नष्टरूपी, (f) विराट्, (g) यदा विराट् ।

(4) बृहती—(a) पुरस्ताद्बृहती, (b) न्यङ्कुसारिणी, (c) उरोबृहती, (d) स्किन्दग्रीवी, (e) उपरिष्टाद्बृहती, (f) विष्टारबृहती, (g) उर्द्धबृहती, (h) पिपीलिकमध्या, (i) विषमपदा।

(5) पङ्क्ति—विराट, सतो बृहती, विपरीताद् बृहती, प्रस्तारपङ्क्ति, आस्तारपङ्क्ति, विष्टारपङ्क्ति, संस्तारपङ्क्ति।

(6) त्रिष्टुप—उपत्रिष्टुप, अभिसारिणी, विराटस्थाना, विराटरूपा, विपरीता विराटरूपा, ज्योतिष्मती, मध्ये ज्योतिष्मती, महाबृहती, यवमध्या, पङ्क्त्युत्तरा, विराटपूर्वा।

(7) जगती—महासतो बृहती, महापङ्क्ति, यदा महापङ्क्ति। अतिजगती।

(8) शक्वरी—अतिशक्वरी।

(9) अष्टी—अत्यष्टी।

(10) धृति—अतिधृति।

(11) कृति—(अष्टोत्यक्षराधि) प्रकृति, आकृति, विकृति संस्कृति अभिकृति, उत्कृतिः।

This treatise on Vedic meters is different from the treatise noticed in L 877 and Burnell 3B as छन्दोमञ्जरी।

Colophon —

इति परिभाषाछन्दोमञ्जरी समाप्ता॥

1541.

661 **वेदाङ्गज्योतिषं।** *Vedañga Jyotisa*

For the manuscript see L 1455

At the end of the manuscript there are 6 lines of Chandah

1542.

4180(P) *The Same*

Substance country made paper 8¼×4 inches Fol a 4 Lines, 8 on a page Character Nagari of the early nineteenth century Appearance discoloured Complete

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः।
पञ्चसंवत्सरमयं युगाध्यक्षं प्रजापतिम्।
दिनर्त्वयनमासाङ्गं प्रणम्य शिरसा शुचि ॥
प्रणम्य शिरसा कालमभिवाद्य सरस्वतीम्।
कालज्ञानं प्रवक्ष्यामि लगधस्य महात्मन ॥
ज्योतिषामयनं कृत्स्नं प्रवक्ष्याम्यनु पूर्वशः।
विप्राणां सम्मतं लोके(^) यज्ञकालार्थसिद्धये ॥

Colophon —

इति ज्योतिषं समाप्तिमगमत् ॥

1543.

4180(Q) *The Same as P.*

Substance country made paper 8⅓×3½ inches Folia 4 Lines 7 on a page Character, Nagara Date Samvat 1689 Appearance discoloured and worn out Complete

Colophon —

इति ज्योति समाप्ता।

Post Colophon Statement —

श्री विश्वेश्वराय नमः। श्रीवक्रतुण्डाय नमः ॥ संवत् १६८९ अष्टम्यायां लिखितम् ॥ ज्योतिषगणेशेन लिखितम्। श्रीकृष्णार्पण मस्तु ॥

1544.

513 **निघण्टु।** *Nighantu*

Substance, country made paper 9×4 inches Folia 12 (8 19) Lines 8 on a page Character Nagara Date Saka 1686 Appearance old Generally correct Incomplete at the beginning

10A, इति निघण्टौ द्वितीयोध्याय, 14B, इति निघण्टौ तृतीयोध्याय, 17A, निघण्टौ चतुर्थोऽध्याय, 18B, निघण्टौ पञ्चमोऽध्याय, अग्निर्देविणोदा अश्वो वायु सेनोश्विनौ षट ॥ फाल्गुन मासे कृष्णपक्षे द्वितीयायां सौम्यवासरे वह्निने सिकभट्टेन लिखात

यावृर्म्यं पुस्तकं, etc. । १ । २५० ।
काष्ठा मानी मंदिर सर्वसिद्धे ।
प्राक्के मखागा कूभुगे पगाऐम ।
भूकम्पो ऽभूष्ठागले गुक्लपक्षे
तिथ्यामादौ मन्मथे मार्गपाते ॥
अलं व छादित्यादि । भमघ्छ इत्यादि । श्रेरुन्योर्पणमस्तु ।

In a different hand :—

कालभैरव । ग्रन्थमङ्ख्या २५० ।

1545.

9878. *The Same.*

Substance, country-made paper 9×4 inches. Folia, 17 Lines 6 on a page Extent in slokas, 201 Character, Nâgara. Date, Sam 1843. Appearance, tolerable Complete

It begins from the leaf 21 So this MS. is evidently a part of a larger one containing some other work in a continuous pagination.

Colophon :—

निघण्टुः समाप्त ।

शुभमस्तु । कल्याण भवतु । सवत् १८४३ वर्षे ज्येष्ठसुदि २ रवे च आ पथि लधीराम डामधे प्रतगको द उ कारे खर्दमिनी व्यो पथि थि लाखोतं पद्मोलिवल्लभ रामजीस्यात्मज चनूपराम व्यात्म पठनार्थ । मङ्गलमस्तु ।

1546.

4180L. *The Same*

Substance, country made paper 8½×4 inches Folia, 6 Lines 14 on a page Character, Nagara of the eighteenth century Appearance discoloured Complete

Post Colophon :—

जयसंवद्दामोदरेण लिखितम् । लच्मणसूनुना दत्तम् । परखच ।

1547.

4180M *The Same.*

Substance, country-made paper 7×4½ inches *Folia* 5 *Lines*, 7 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, discoloured A fragment The first chapter only coming very nearly to the end

1548.

6477 निघण्टुनिर्वचन ।

A commentary on the same

By Devaraja Yajvan In Padapātha form

Substance country made paper 14×5½ inches *Folia*, 153 *Character* Nāgara Date Saṃvat 1903 Saka 1768 *Appearance* fresh *Complete*

See I O Catal No 556 Published in the Bibl. Ind series

Colophon:—

इति श्रीमदत्रिगोत्रश्रीदेवराजयज्वन कृते निघण्टुकाण्डनिर्वचनप्रथमोऽध्याय समाप्त ।

Post Colophon —

सवत् १९०३ शके १७६८ पौषशुक्लद्वादश्या भौमवासरे तद्दिने प्रात कालसमये इद पुस्तक लेखन समाप्त। हस्ताक्षर गणेशभट्ट वास्तव्य फणीन्द्रपुर साप्रत् श्रीचक्रकाश्यां दशाश्वमेधघाटावर स्थले । यादृश पुस्तक, etc , etc

1549.

4296.

Substance country made paper 9½×4½ inches Folia 15 *Lines*, 8 on a page Extent in slokas 200 Character Nagari Date Samvat 1619 Appearance, discoloured The first leaf is missing

Colophon.—

इतिछन्द समाप्त ।

Post Colophon Statement —

सवत् १६१६ सवत्सर प्रवर्त्तमा दक्षिणायने आश्विनवदि षष्ठौ-
शुक्रे। शुभमस्तु।

Then in a later hand —

द्विवेदि आत्मारामात्मज सोमेश्वर विरेश्वर-कामेश्वरस्येद पुस्तकम्।

This is an Anukramani of the Nighantu, divided into five chapters First chapter contains 17 words, II, 22, III, 30, IV, 4 and V, 5 In giving synonyms of words, subdivisions are also taken into account, as in 4B —

मनुष्या। नरा। नर। जन्तव। विश। क्षितय। चष्टय। चर्षणय। नहुषा। हरय। मर्य्या। मर्त्तया। मर्त्ता। व्राता। तुर्व्वशा। द्रुह्यव। आयव। यदव। अणव। पूरव। जगत। तस्थुष पञ्चजना। विवस्वन्त। पृतन इति मनुष्याणा। २५। ३।

3' means it is the third word of the second chapter and "25" means that Manusya has 25 names including subdivisions

The number of synonyms and the consequitive number of words is given in the following way —

(2A) 15/5, 8/6, 23/7, 16/8, (2B) 12/9, 30/10, (3A) 37/11, (3B) 10/12, 37/13, 26/14, (4A) 10/15, 11/16, 11/17 प्रथमोऽध्याय।

(4A) 26/1, (4B) 15/2, 25/3, 12/4, (5A) 22/5, 18/6, 28/7, 10/8, (5B) 29/9, 28/10, 9/11, 10/12, (6A) 11/13 (6B) 122/11, (7A) 26/15, 11/16, 46/17, (7B) 10/18, 33/19, 18/20, (8A) 4/21, 4/22 द्वितीयोऽध्याय समाप्त।

(8A) 12/1, 11/2, 25/3, (8B) 22/4, 10/5, 20/6, 6/7, 10/8, 11/9, 6/10, 8/11, 9/12, (9B) 12/13, 44/14, (10A) 14/14, 21/15, 13/16, (10B) 15/17, 17/19, 10/20, 4/21, 2/22, (11A) 14/23, 14/24, /25, /26, 6/27, (11B 26/29 (?), 24/30 तृतीयोऽध्याय।

(12A) 61/1, (12B) 83/2, (13A) 70/3, (13B) 61/4 चतुर्थोऽध्यायः।

(14A) 16/1, 26/2, (14B) 33/3, 36/4, (15A) 31/5 पञ्चमोऽध्यायः।

Other synonyms —

2B, अद्रिः। ग्रावा। गोत्र। वल। अश्न। पुरुभोजा। वलिशान। अश्मा। पर्व्वतः। गिरिः। व्रज। चरुः। वराहः। शम्बरः। रौहिणः। रैवतः। फलिगः। उपरः। उपलः। चमसः। अहिः। अभ्र। बलाहकः। मेघ। दृतिः। ओदनम्। वृषन्धिः। वृत्र। असुर। कोश इति मेघानां (?) १० । १० ।

14B, अश्विनौ। उषा। सूर्य्या। वृषाकपायी। सरण्यू। त्वष्टा। सविता। भगः। सूर्य्य। पूषा। विष्णु। विश्वानरः। वरुण। केशी। केशिनः। वृषाकपी। यम। अज। एकपात्। पृथिवी। समुद्र। अप्या। मनु। दध्यङ्। आदित्या। सप्तऋषय। देवाः। विश्वेदेवा। साध्या। वसव। वाजिन। देवपत्न्यौ। देवपत्न्य। ३१ ।।

1550.

2200 निरुक्तम्। Nirukti

Two manuscripts —

(I) Contains the Pūrvasatka or the first 6 chapters of Yāska's work on Nighantu, printed in Bibl Ind in the second volume and in pp 1 to 283 of Vol III

(II) Contains the uttarasatka or the latter half in 6 chapters of Yāska's work and the two chapters of Parisista or the 13th and the 14th chapters of the work, printed in Bibl Ind in pp 283 to 504 of Vol III and in pp 1 to 415 of Vol IV

I Substance country made paper 8¼×4 inches. Fol. 44. Lines 9 on a page Character Nagara Date Samvat 1806. Appearance discoloured

Col —इति निरुक्ते पूर्व्वषट्के षष्ठाऽध्यायः।

Post Col —

संवत् १८०६ आश्विनस्य १४ वारकरे विरुतिनाम सन्दरामदे उत्तरादत्तमनधर्म। स्वार्थे परार्थे।

II. Substance, country made paper. 8¼×4 inches. Folia, 41 Lines, 9 on a page Appearance, discoloured Character Nagara Date, Saka 1677

Col. :—इति नैवक्षचतुर्दशोऽध्यायः ।

Post Col. —

शके १६७७ सुवासंवत्सरे वैशाख शुक्लद्वतीयाया पुस्तक लिखित भागवत बालक्षयोन ।

1551.

518. *The Same. The first half only.*

For this manuscript see L. 1800.

It has 15 leaves and not 14 as Rājendralāla says. Incomplete at the end.

1552.

4180. I. *The Same. The Same.*

Substance, country-made paper 10×4 inches Folia, 10 to 102 Lines, 8 on a page Character, Nagari Date Samvat 1716 Appearance, discoloured Incomplete

From very nearly the beginning of I. 4 to the end of the Pūrvasatka

Post Colophon Statement.—

संवत् १७१६ वर्षे श्रावण वद ७ सोमे पूर्व्वार्द्धमाच लिखित कालानटपहमध्यम । श्रीमाधवस्य सुत रघुनाथ ।

1553.

2487. *The Same.*

Substance, country-made paper 9×4 inches Folia, 108 Lines, 6, 7, 8 on a page Character, Nagari of the eighteenth century Appearance, discoloured

The manuscript contains the first six chapters, printed in the second volume and in pp 1 to 288 third volume of the Bibl Ind Edition

In a different hand in red ink occurs the following at the end of the last leaf :—

सच्चखुड्डोपनाम्ना च्चरभट्टस्य लिखितं स्वार्थं परार्थं च ।

Then in a scribbling hand in red ink .—

नानदीक्षित भागवत याच पोथी दीक्षित ग्रंक + + +

1554.

4180J. *The Same. The second half only*

Substance, country made paper 8½ × 4 inches Folia, 1 to 52 Lines, 7 on a page Character, Nagara of the eighteenth century Appearance discoloured Incomplete at the end

50A, दशमाध्याये प्रथमः पादः ।

1555.

4180K. *The Same*

Substance, country made paper 11 × 5 inches Folia 53 Lines 8 on a page Character Nagara Date Samvat 1755 Appearance discoloured Complete

Post Colophon Statement

संवत् १७५५ माघ कृष्ण ११ सोमे तीर्थराजप्रयागेऽ श्रीपुराणपुरुष प्रीयताम् । धरणीधरदैवज्ञयोग पठनार्थम् ।

On the reverse of the last leaf occurs the following —

लिखितं तलखंपत्नी सुतरामलोचनात्मजम्यश्कमेहन कृष्णार्पणं दत्ते ॥

1556.

2196 *The Same*

Substance country made paper 9½ × 4 inches Folia 12 Lines 9 on a page Character Nagara Appearance discoloured

Called on the label, written in English, " Nirukta up to 7 adhyāyas "

Colophon :—

इति निरुक्त उत्तरषटके सप्तमोऽध्याय (?)

This is the second parisista of the 14th chapter of Yaska's work, as printed in Bibl Ind, Vol IV, pp 367 to 415

1557.

108 दैवतकाण्डः of Nirukta

The present MS has been noticed by Rajendralala under No 908

Nirukta is divided into two kandas, each with six chapters, (1) Naigama Kanda Pūrva Satka and (2) Daivata Kanda Uttara Satka Besides these there is a parisista, complete in five padas Our manuscript calls the five padas Trayodasadhyaya, without making it as Parisista, hence in this MS the work ends in the Trayodasadhyaya

The Ajmere Edition divides the portion after the end of the 12th chapter into two chapters Trayodasa and Caturdasa, calls them Parisista and does not subdivide them into padas Samasrami calls this portion parisista and divides it into 4 padas the 1st pada is called Trayodas adhyaya, the other three padas he thinks to be either a part of Trayodasa Adhyaya or of Caturdasadhyaya

1558

508 निरुक्तपरिशिष्टम् । Nirukta parisistam

Substance country made paper 7×3 inches Fol a 3 Lines 8 on a page Extent in slokas 240 Character Nagara Appearance old and dila pidated Complete

The Parisista, here called 7th chapter, of Nirukta Uttarasatka

Col —इति उत्तरषटके सप्तमोऽध्याय निरुक्ते ।

Several times printed

1559.

1991. **निरुक्तवृत्तिः** । *A comm on Nirukta*

By Durgâcârya.

Substance, country-made paper 12×5½ inches Folia 8 Lines 1? 15 on a page. Character, Nagara. Appearance fresh.

A fragment

It contains the first pâda of the 8th chapter only See Bibl Ind. edition of Nirukta Vol II, pp 253 to 276

1560.

8002. *The Same*

Substance country made paper 11½×5½ inches Folia 172 of which the last but one leaf is marked both 170 and 171 Lines, 10 on a page Extent in slokas 3450 Character modern Nagara

It begins

ॐ नमः श्रीगणेशाय नमः ।

समाम्नायैकपदिकं प्रकरणमस्यानुदैवतं वक्ष्यति अस्यायमादिरथातो दैवतमिति । यावतो + + मन्त्रशाखासु तेषु यानि गुणपदानि लक्षणोद्देशतस्तानि सर्वाण्येव व्याख्यातानि । इयो प्रकरणयोर्नैघंटुकैकपदिकयो सविज्ञातपदानि तु प्रधानस्तुतिभाग्देवताविषयाणि अग्न्यादीनि सर्वमप्येषु अवशिष्यते । तानि च पुनरमूनि समाम्नातानि अस्मिन् शास्त्रे अग्न्यादीनि देवप+तानि यत्तद्याचिख्यासया इदमारभ्यते । अथातो दैवतमिति ।, etc.

Col — इति जम्बूमार्गाश्रमवासिनो भगवद्दुर्गाचार्यस्य कृतौ ऋज्वर्थायां निरुक्तवृत्तिः समाप्ता ।

1561.

4180L **निरुक्तखण्डसंग्रहभाष्यम्** । *Nirukta-Khanda-Samgraha-Bhasya*

Substance, country made paper 7¾×3½ inches Folia, 3 Lines, 13 on a page Character Nagara of the eighteenth century Appearance, old Incomplete

PRAYOGAS AND PADDHATIS COMMON TO ALL THE VEDAS

1562

6276 याजमान । Yājamāna

Substance country made paper 2½×4 inches Folia 35 (ly count) The leaves are not numbered Lines per page Character modern Nāgara Appearance fresh

A collection of mantras relating to different Vedic rites for the sacrificer (yajamāna) himself

Beg — अथ दर्शपौर्णमासयोर्याजमानप्रयोग ।

पूर्णमासे दर्शे च प्रातरग्निहोत्रहोमानन्तर प्राङ्मुख आसीन आचम्य देशकालावुत्कीर्त्य पौर्णमासेष्ट्याऽहं यक्ष्ये इति सकल्प कुर्यात् । पौर्णमास्या दर्शेनाह यक्ष्ये इत्यमावास्याया दक्षिणो पक्रमान केशान श्मश्रूधाय्यमानो (?) जपत् ऊर्ते इद प्रजापतय वागग्मन्द्रो सपत्नक्षयणी वाचामेन्द्रियेणाविश इति सुचा धायमाना जपेत ऊर्ते इदमिन्द्राय ।

10B, इति पौर्णमास्या इत्यमावास्याया 32A इति अग्निहोत्रप्रयोग, 34B, इति साय प्रातरग्निहोत्रयाजमानप्रयोग समाप्तः (Last Col) इत्याधानयाजमानमन्त्राः ।

1563

3299 अग्न्याधानपद्धतिः । Agnyādhāna paddhati

Substance country made paper 10×4 inches Folia 9 Lines 12 on a page Extent in ślokas 3 5 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured and worn out Complete

The Saṁkalpa runs —

ॐ दभ्यासीनो दभान धारयमाण पत्न्या सह प्राणानायम्य अमीनाधास्ये सर्वक्रतव येऽस्माधिकृता याश यक्ष्ये प्रयोक्षमित्यादि ।

It ends.—

एषो नु चे एषमुज्जितिं इन्द्राग्नयोरहमुज्जितिं आदित्या अह मुज्जितिं यथो बभूव यज्ञपंचमवज्ज इष्टिः संतिष्ठते ।

1564.

6321. **अग्निहोत्रप्रथमाधानम् ।** *Agnihotra prathamādhana.*

Substance, country-made paper. 11¾×5 inches Folia, 10. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 330 Character, modern Nagara Appearance, fresh. Complete Copied in Samvat 1941

Colophon:—

इति अग्निहोत्रप्रथमाधानं समाप्तम् ।

Post Colophon :—

संवत् १९४१ मीः भाद्रपद सुदी ११ वार सोमवार । बालमुकुन्दस्येदं पुस्तकम् ।

The maṅgalācarana and the object of the work:—

विश्वेश्वरं नमस्कृत्य पितरौ गुरुमच्युतम् ।
गौरी सीतापतिं विप्रान् वक्ष्याधानविधिक्रमम् ॥

Then it goes on .—

तत्र प्रमाधिकारी ऽधीतवेदो ब्राह्मणोऽग्नी आदधीत, etc , etc.

It ends —

एवमग्निचयं भ्रान्तेऽपि (?) एकमेवानादिष्टहोतथा इति त्रिरात्रमध्ये ऽग्निचयनाते प्रायश्चित्तानि ॥

1565.

2320. **पवनपावनप्रयोगः ।** *Pavanapāvana-prayoga.*

For the MS. and the work see L. 2667

Pavana-pāvana is the name of certain sūktas from Maitrayaniya Samhitā, Rgveda and other Samhitās which pray for purity of one's own self from sins.

1566.

6318 अग्निहोत्रहोमः । *Agnihotra homa*

Substance country made paper 12×5 inches Folia 4 Lines 11 on a page Extent in slokas 170 Character modern Nagari Appearance fresh Complete Copied in Samvat 1941

No Colophon

Post Colophon —

संवत् १९४१ मी भा० दो सुदी १० रविवार । बालमुकुन्द खेद पुस्तक । शुभ भूयात् ।, etc

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

अथाग्निहोत्रहोममुच्यते । आचम्य प्राणानायम्य उद्धरेति यजमानो ब्रूयात् ।, etc

1567.

2437 अग्निहोत्रहोमप्रयोगः । *Agnihotra homa prayoga*

Substance country made paper 14×4 inches Folia 85 of which 27th and 28th are missing Lines 8 on a page Extent in slokas 700 Character Nāgara Date, Śaka 1732 Appearance discoloured Complete Prose and verse

For a similar work see the next number

84B, इति होम समाप्त ।

Post Colophon —

भग्नपृष्ठइत्यादी, यादृश पुस्तक, etc

तैलाद्रक्षेयियज्ञानि ॥

शके १७०३२ (?) आश्वयुज १० शुभवासरदिने समाप्तम् ।

The MS appears to be defective as there is a long lacuna in leaf 39A

It begins —

युगपत् सर्व्वतीर्थानि युगपत् सर्व्वदेवता ।

इष्टुमिच्छन्ति यो मर्त्त्यः सोऽग्निहोत्रपरो भवेत् ॥

Page 2A. अथाग्निहोत्रकर्मोच्यते । अग्निहोत्रमिति कर्मनामधेयं । सा यनेऽप्यग्निहोत्रशब्दः प्रयुज्यते इत्यग्निलायाम् ।

Authorities consulted :—

2A, आश्वलायन ; 2B, मीमांसकाः । 3A, कात्यायनः ; 4B, आपस्तम्ब, सम्प्रदायपद्धतिः । 8A, देवजानीये ; 8B, अग्निला ; 10A, देवत्रात, देवजानीभाष्ये ; 10B, बौधायन, बोधरीय , 12A, देवयाज्ञिका, धर्मसूत्र ; 13B, रामांडारखरूपद्धतौ । 17B, हेमचन्द्रकोशः ; 19A, गोभिलगृह्ये, रुद्रदत्त ; 19B, कौण्डिन्यः ; 21A, षट्त्रिंशन्मतम् ; 22A, स्मृत्यर्थसारः ; 23A, यज्ञपार्श्व ; 25A, मनुः ; 25B, देवयाज्ञिकभाष्य ; 29A, कर्कभाष्य स्मृतिचन्द्रिका ; 31A, यज्ञपार्श्व, प्रायश्चित्तसागरः ; 37B, देवत्रातभाष्य 40A, सिद्धान्तभाष्यः ; 40B, मरीचिः ; 45A, भारद्वाजसूत्र, मखङ्ग ; 45B, प्रायश्चित्तप्रदीपः ; 46A, स्मृत्यर्थसार ; 54A, आश्वलायनब्राह्मणे ; 55A, धूर्त्तस्वामी : 56A, मार्कण्डेय, भविष्यत्, मयूखः ; 56B, भट्टाचार्य, देवलः, गौड़ाः, 72A, प्राभाकराः ।

Topics dealt in .—

43B इति सायंहोमप्रयोगः ; अथ प्रातर्होमे विशेषः ।

44A. अथात्यन्तापदि यच्चहोमविधिः ।

52A. अथ भ्रताग्निहोत्रम् ।

60B. अथाग्निहोममन्त्रार्थः

69B. अथ देवतानिर्णयः ।

78B. अथ प्रतिनिधिस्वरूपम् ।

84B. *Colophon* :—

इतिहोमः समाप्तः ।

It is an elaborate manual for offering oblations on perpetual sacred household fire. Several later authorities are consulted along with Kalpasūtras of Baudhāyana, Āpastamba, Āsvalāyana, Bharadvāja, Laugākṣi, etc , in connection with Vyavasthās arrived on the general topics as regards the

'Sâyamhoma' and 'Prâtarhoma' of Brâhmanas who keep sacred fire

1568.

2120 अग्निहोत्रहोमः । *Agnihotra-homa*

Substance foolscap paper 13×4 inches Folia 3 Lines 9 on a page Extent in slokas 60 Character Nagari of the nineteenth century Appearance fresh Prose Complete

It begins —

अथाग्निहोत्रहोम ।
उदयादस्तमयात् प्राक् उद्धृत्य प्रादुष्कृत्य आचम्य तीर्थेन प्रविश्य
गार्हपत्यस्य पश्चादुपविश्य प्राणानायम्य तिथ्यादि सङ्कीर्त्य देश
कालौ स्मृत्वा ऽमुकगोत्रस्यामुकशर्मण यजमानानुज्ञया श्रीपरमे
श्वरप्रीत्यर्थ सायमग्निहोत्रहोम पयसा होष्यामि इति सायप्रात
रग्निहोत्रहोम पयसा होष्यामीति प्रात सोदकेन पाणिना दक्षि
णाग्नि गार्हपत्य आहवनीय च इत्यान्यादि तूष्णीं त्रि परिसमुह्य
पुन पुनरुदकमादाय तथैव समन्त पर्युक्षति ऋतसत्याभ्यां त्वा
पर्युक्षामीति साय त्रि ।

It ends —

अनेन मया यथाज्ञानेन यत्कृतेन यथाशक्त्या सायमग्निहोत्र
होमाख्येन कर्मणा भगवान् श्रीयज्ञनारायणस्वरूपी परमेश्वर
प्रीयतां न मम । तत्सद्ब्रह्मार्पणमस्तु ॥ वषट् ते विष्णवास आ
कृणोमि अग्निसन्दयाः प० ऋक् महत्तदुक्थ स्थविर तदासीयाना०
त्रक् ।

A priest's manual for offering homas to the household fire

For a similar work of Rudradeva see L No 837

1569.

6198 **सायंप्रातर्होमः ।** *Sāyaṃ prātar homa.*

Substance, country-made paper 9×4½ inches Folia, 4 Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 80 Character, modern Nagara Appearance, discoloured.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अद्येत्यादि एवंगुणविशेषणविशिष्टायां पुण्यतिथौ श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं श्रौतेषु अग्निषु समिधलघुलदयेन सायं प्रातर्होमेनाहं यक्ष्ये । तत्रेदानीं सायं होममहं करिष्ये ।

End :— ततः स्मार्तहोमः ।

No colophon.

1570

1932. **विधुराधानप्रयोगः ।** *Vidhurādhāna-prayoga.*

By Dhuṇḍirāja Lelopa

Substance, country-made paper 9½×4 inches Folia, 6 Lines, 8 on a page Extent in ślokas, 100 Character, Nāgara Date, Samvat 1890 and Śaka 1755 Appearance, discoloured Complete

On the kindling of the sacrificial fire by a widower.

It begins :—

अथ मृतपत्नीकस्य विवाहेप्यसमर्थस्य तदग्न्याधानप्रयोगोऽभिधीयते ।

दारकर्मा सम्भवे आधानमग्निदारा पत्नीयज्ञमानोभयार्थं तदसम्भवे आत्मार्थं तदा आत्मार्थमेव । तथा च आपस्तम्बः ।
पत्नी यज्ञाङ्गमरणे विधुरत्वं प्रपेदिरे ।
विवाहेप्यसमर्थस्यानाश्रमस्य निवृत्तये ।

The authorities consulted :—

त्रिकाण्डमण्डन, कर्मदीप, भरद्वाजमत ।

Dhundhirāja's work comes to an end in leaf 6A. Colophon of the main work :—

इति लेलोपाख्य ढुंढिराजकृतविधुराधानप्रयोगः ।

After which there is a shorter work on the same subject which begins —

अथोपमुक्तिवचनानि त्रिकाण्डमण्डन ।
सौवर्णी कुशपत्नी च पत्न्यभावेऽग्निहोत्रिणः ।
पत्नी प्रतिनिधिं कृत्वा पत्नी नैव समाचरेत् ॥

This comes to an end in leaf 6 —

इति विधुराधानप्रयोग समाप्त ॥

Post Col. —

मलमासे ह्याश्वपक्षे चयाया गुरुवासरे ।
लेखयेदिश्वनाथेन विधुराधानपुस्तकम् ॥
सवत् १८९० शके १७५५ क्रोधिनाम सवत्सरे ।
श्रीब्यंबिनारायणायार्पणमस्तु ॥

1571.

2877 आधाननिर्णयः । *Adhāna nirnaya*

By Malhari

Substance country made paper 8×4 inches Folia 112 Lines 9 on a page Extent in slokas 1805 Character Nagara Date Samvat 1817 Appearance fresh but mouse eaten Complete

Mangalacarana —

गौरीपुत्र नमस्कृत्य वाग्देवी ल्ला(?)लसापति ।
विश्वेश्वर गुरुश्चैव मातर पितर तथा ॥ १ ॥

The object of the work —

कात्यादिग्रन्थानालोच्य साग्ने सस्कारमुत्तमम् ।
अल्पज्ञाना यथाबोध तथा वक्ष्ये प्रयत्नतः ॥

तत्रादौ आधितस्याधिताग्नेरारोग्योपाय । क्वचित्तस्य इति प्रज्ञाया तत्र कर्तव्यता चोच्यते । इत्यादि ।

The last Col —

इति महारिणा श्रीमदुदयरामशर्मपालवात् ।
व्याहितामे हत पत्नीम्नतावाधाननिर्णय ॥

Post Col —

सवत् १८९७। समय फग्गुन सुद्ध पौर्णमा॥ श्रीरस्तु॥
शुभमस्तु ॥

The authorities quoted and consulted —

(1A) आश्वलायनसूत्र, (2A) अनन्तदेवीय ग्रन्थादौ, (2B) स्मृत्यर्थसार (3A) त्रिकाण्डीये, (12B) मण्डनमतात्, (14B) स्मृतिसंग्रह, (23A) मनु, (34B) विष्णुस्मृति, (35A) विद्यारण्यभाष्य०, (36A) जैमिनि, (38B) श्रुतिवचनम्, (43A) गार्ग्यभट्ट, यम, (44A) त्रिकाण्डमण्डन, (44B) कारिका, (47B) इति भारद्वाज, (79A) शूलपाणि, विधानपारिजात, कल्पतरु, (80A) कूर्मपुराण, (80B) नारायणभट्ट, (81A) देवजानिभाष्य, (82A) हरिहरपद्धति, (82B) कार्ष्णाजिनि, (83A) कालादर्शकार, (84A) हेमाद्रि, व्यास व्यासस्मृति, (84B) प्रत्यायनि, (85B) मिताक्षरायां नारद, (86A) हेमाद्रौ कौर्म्मोक्तिः, (86B) पैठीनसि, (88A) कपर्दिकारिका, (91B) इति परिशिष्टम्, (96A) वृद्धगर्ग, (103A) विष्णुस्मृति।

The Topics —

(3B) अथ पञ्चहोमादीनां प्रकारः, (4B) इति तूष्णींधर्म्मकमग्निहोत्र प्रयोग — अथ प्रेष होमा, (6A) इति पञ्चहोमादीनां समस्यानुष्ठानप्रकारः, (9A) साम्यपक्षे मृतस्यावशिष्टतिथिहोमविधिर्दर्शेष्टिविधिश्च, (10B) इति चातुर्मास्यान्तरालमृतौ होमप्रकारः, (11A) इति चातुर्म्मास्यान्तरालदर्शपूर्णमासावशिष्टपर्वणां च प्रयोग (20B) इति पितृमेधप्रयोग, (20B) इत्याश्वलायनाहिताग्नेर्मृतदाहविधि, (26B) इति सपिण्डीकरणकाल (28A) देशान्तरमृतस्य निर्णय, (47B) इति पाणिग्रहमारोपे कर्त्तव्यविधि अथ नष्टापहारादिना शरण्योरभावे मण्डन, (60B) इति प्रथमदिनकृत्यम्, (61A) अथ द्वितीयदिनविधि, (61B) अथ तृतीयदिनविधि, (61B) चतुर्थदिन विधि, (62A) पञ्चमदिनविधि—अथ षष्ठदिनविधि, सप्तमदिनविधि, अष्टम-

दिनविधिः, नवमदिनविधिः ; (62B) अथ दशमदिनविधिः, (63B) अथैकादशदिनविधिः; (65A) इति सपिण्डीकरणं, अथ सपिण्डोद्दिष्टम्, (66B) त्र्यब्दे सपिण्डोद्दिष्टविधिः; (67A) अथ शय्यादानप्रयोगः, (68A) इति प्रेतशय्यादानप्रकारः, (69A) इति प्रेतश्राद्धप्रतिबन्धप्रायश्चित्तम्; (73B) इति सपिण्डीकरणश्राद्धप्रयोगः, (79B) अथ तर्पणविधिः, (80A) अथ दाहनिषेधः, (80A) अथ षोडशश्राद्धानि, (93B) श्राद्धे कर्तृनिर्णयः, (97B) अथ अनपेतब्रह्मक्षत्त्रदहने पापः, (101B) अथ मृतान्तपितृमृतौ देशान्तरस्थपुत्राणां कर्त्तव्यतानिर्णयः ।

1572.

3210

Substance, country made paper ?×? *inches* *Folia* 2 *Lines*, 13 14 15 on a page Character Nagara of the eighteenth century Appearance old and discoloured Incomplete

On the reinstallation of the sacred fire by the widower who is an *āhitāgni* and has burnt his wife with the sacrificial fire

It begins —

आहिताग्निरनेकभार्यः प्रथममृतां भार्यां श्रौताग्निभिर्दग्ध्वा पुनरग्नीनादध्यात् । एकभार्यस्तु पुनर्विवाहं कृत्वा अग्नीनादध्यात् । तथाच याज्ञवल्क्यः ।

दाहयित्वाग्निहोत्रेण स्त्रियं वृत्तवतीं पतिः ।
आहरेद्विधिवद्दारान् अग्नींश्चैवाविलम्बयन् ॥

1573.

2055. **प्रवासविधिः ।** *Pravāsavidhi*

Substance, country made paper 8½×4 inches Folia, 4 Lines, 9 on a page Extent in ślokas 50 Character Nagara Appearance, discoloured Complete

It begins :—

अथ प्रवासविधि ।

अग्नीन् विहृत्य प्रज्वाल्य सर्व्वान् व्याचम्य प्राणानायम्य प्रवासविधिं करिष्ये इति संकल्प्य वाकृयतस्तीर्थेन प्रविश्य आहवनीयवायव्या समीपे तिष्ठन्नुपतिष्ठते ।

In leaf 1B :--

इति गमनविधिः ।

अथ प्रवासात् आगमनविधिः ।

In leaf 3B :—

इति प्रवासविधिः । अथ प्रकारान्तरेण उपस्थानम् ।

It ends :—

ज्योतिषा त्वा वैश्वानरेण उपतिष्ठते विहृतामिक्षेत् प्रत्यग्नि मन्त्रावृत्तिः । आगमनोत्तरमनेनैव उपस्थानम् । परिसमूहनादि पूर्व्ववत् ।

Colophon :—

इति प्रवासविधिः ।

It is a short treatise on the duties of one who keeps fire, that is, who is a 'Agnihotri,' in case he goes away from home.

1574.

3207. **पशुबन्धप्रयोगः ।** *Paśu-bandha-prayoga.*

Substance, country-made paper 10¼×4¾ inches Folia, 17 of which he first is missing Lines, 8 on a page Extent in slokas, 310 Character, Nagara of the eighteenth century. Appearance, discoloured

It ends :—

दक्षिणातिनारायासगाह्नतो मद्यं यजमानाय तिष्ठ यूयमुपस्थाय यज्ञ प्रंचेम इति जपति । दक्षिरसि ब्राह्मणाउ्स्तर्पयितवै प्राजहितउ् समारोप्य गच्छति इति सन्तिष्ठते पशुबन्धः ।

Colophon :—

समाप्तः ।

1575.

2998 सर्व्वावदानविनिर्णयः । *Sarvāvadāna-vinirṇaya.*

By Nārāyaṇa.

Substance, country made paper. 9¼×3¼ inches Folia, 3 Lines, 11, 14, 15, 16 on a page Extent in ślokas 120 Character, Nāgara Date Saṃvat 1775 Appearance, discoloured Complete.

Colophon .—

इति सर्व्वा[व]दान विवेक[ः] समाप्तः ।

The Post Colophon Statement.—

संवत् १७७५ समये श्रावणशुक्लपौर्णिमायां समाप्तमिदं पुरोवर्त्ति श्रीवृद्धकालेश्वरार्पणमस्तु ।

किलाब्दे सिते पक्षे श्रावणे गुरुवासरे । श्री श्री श्री श्री श्री ।

The mangalācaraṇa and the object of the work

नत्वा विश्वेश्वर (र) विष्णुमवदानविनिर्णयः ।

नारायणेन क्रियते पशुयागे सतां मुदे ।

यद्यपि अग्निषोमीयपशुमालभेतेत्युत्पत्तिवाक्ये देवतासम्बन्धित्वेन पशोरेव अवगमात् तस्यैव साक्षाद्धविष्ट्वं प्रतीयते तथापि पशु विशास्ति हृदयं जिह्वा वक्षोयकृद्वृक्कौ सव्यदोश्चभे पार्श्वे दक्षिणश्रोणिर्गुदत्तृतीयमिति दैवतानि दक्षदो सव्याश्रोणिर्गुदतृतीयमिति सौविष्टकृतानि । इत्यादि ।

It relates to the parts of the body of the sacrificed beast, which should be offered to particular deities.

1576.

3288. चातुर्म्मास्यप्रयोगः । *Cāturmāsya-prayoga.*

Substance, country made paper 10×5 inches Folia, 5 Lines, 18 on a page Character Nagara of the eighteenth century Appearance, fresh but pasted A fragment

It begins:—

अथ चातुर्म्मास्यानि । तत्रापस्तम्बः । अथ्य९ एवै चातुर्म्मास्य याजिन सुकृत भवति । कात्यायन चातुर्म्मास्यप्रयोग फाल्गुन्यामिति चातुर्म्मास्यमिति कर्म्मणो नामधेयम् चातुर्म्मास्यैरयजन्त इति श्रूयते । सद्धत्ते चतुर्थ चतुर्थ मासि अनुष्ठीयते यत् कर्म्म तच्चातुर्म्मास्य ।

The authorities consulted are —

भरद्वाजसूत्र, आपस्तम्ब, कात्यायन, हरिस्वामी, आश्वलायन, कर्क, देवयाज्ञिक, अनन्तभट्ट, पद्मनाभ, सिद्धान्ती, रामकल्पद्रुम, केशवस्वामी धूर्त्तस्वामी ।

1577

3294B **चातुर्म्मास्ययाजमानप्रयोगः ।** *Cāturmāsya-Yājamāna prayoga.*

Substance country made paper $8\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{4}$ inches Folia 5 Lines 9 10 on a page Extent in ślokas 90 Character, Nagara of the eighteenth century Appearance discoloured Complete

It begins —

चातुर्म्मास्य याजमान प्रयोग ।

ऐष्टिकै चातुर्म्मास्यैर्यच्य इति सकल्प्य चातुर्मास्यान् प्रारभमाण पञ्चहोतार होष्यामीति सकल्प्य जुते । वाचस्पतये ब्रह्मण इद अग्नि परित्यज्य पुनः प्राणानायम्य चातुर्म्मास्यान् प्रारप्स्यमानोऽन्वारभणीयया यक्ष्ये । विद्युत् । वृष्ट यज्ञाय । इत्यादि

It ends —

इति चतुष्पथपरिषेवने यजमानो जपति । त्रियवक यजामहे इति मन्त्रोकैर्यजमानेन सह महमन्नमुक्ता त्रिः प्रदक्षिणमग्नि परियति । स । यद्योम आगच्छत्वनु वत्सरीणा स्वस्तिमाप्राह ।

1578.

2317. **सोमशतद्वयी ।** *Soma Śata-dvayī*

Substance country-made paper 9½ × 4 inches Folia, 10 Lines, 10, 11 12 on a page. Extent in ślokas, 220 Character, Nāgara Appearance, discoloured Complete

Two centuries of stanzas on the Soma

For the work see I.O. Catal. No. 438

The front page of fol 1 is written in a different hand, giving a list of the articles required for Yajurhoma

1579.

641. **सोमप्रयोगः ।** *Soma-prayoga*

For the manuscript see L 1463

1580.

1004 **सोमयाजमानम् ।**

Substance country made paper 12 × 5¼ inches Folia 20 Lines 10 on a page Extent in ślokas 600 Character Nāgara Appearance old Complete

A *treatise on the Soma Sacrifice* for the use of the sacrificer (yaja-māna)

For the work see L 1169

1581.

5107C. **ज्योतिष्टोमपद्धतिः ।** *Jyotiṣṭoma-paddhati*

Substance palm leaf 10½ × 1½ inches Folia 50 Lines, 4 5 on a page Character Udiya of the nineteenth century Appearance, fresh

It begins thus —

श्रीगणेशाय नम । अविघ्नमस्तु ॥ यजमान कृताह्निको
वैश्वदेव कृत्वा आचम्येष्टदेवता सम्पूज्य अग्न्यागारे आसने प्राङ्मुख
उपविश्य पुण्याहवाचन कुर्यात् अद्यारभ्य आगामिन्या पौर्णमास्या-

ममावास्याया वा देवयजने ज्योतिष्टोमेनाग्निष्टोमसस्थेन क्रतुना मा यज्यते यदेति। तत उदङ्मुख उपविश्य ताम्रपात्रे कुशजल फलादिक गृहीत्वा सकल्प कुर्य्यात्।

6A, वर्हिर्होमादिदीक्षणीया प्रोयसमाप्ति, अथ कृष्णाजिनादिदीक्षा, 7A, इत्येकादश्या कर्म्म, 11B, अथातिथ्येष्टि, 15A, इति वेदिमानसुत्कर-करणान्तम्, 18A, अथ धिष्ण्यनिर्व्वाप, 28A, अथ मन्थिग्रहण, अथ शुक्र ग्रहणम्, 28B, अथाग्रयणग्रहणम्, 34B, अथ चमसभक्षणम, 35A मध्यान्ह, 36A, अथ ऋतुग्रहप्रचार।

Leaf 47A, begins —

श्रीगणेशाय नम।

शालाकोशेषु दध्योदनदान पत्नग प्रेय शालाया दीक्षिताञ्जला-वरानिदानमध्वर्य्योविदमगम(?) देवयजन पृथिव्या यत्र देवा सोनुयन्तु विश्वे, etc, etc

The leaves are marked up to the 46th The remaining three are not paged

1582.

6312 **अग्निष्टोमयाजमान।** *Agnistoma yajamana*

Substance country made paper 9½×4 inches Fol 95 Lines 6 on a page Extent in slokas 570 Character Nagara of the early nineteenth century Appearance discoloured Complete

Colophon —

इति अग्निष्टोमयाजमान समाप्तम।

Post Colophon —

लिखित विठल पुस्तक जानीकुवरजीकस्य॥ मास्वाद्द॥

Beginning —

अथाग्निष्टोमस्य याजमान। शुभतिथौ चन्द्रानुकूल्ये कृत माङ्गलिक स्नात शचिशुक्लवासा सपत्नीको यजमान परिपूजिते ष्टदेवत गोमयोपलिप्ताया भुवि प्राङ्मुख उपविश्य प्राणानायम्य

देशकालौ सङ्कीर्त्य ज्योतिष्टोमेन अग्निष्टोमसंस्थेन रथन्तरपृष्ठेन द्वादशशतगवदक्षिणेनाहं यक्ष्ये इति सङ्कल्प्य ततो मातृकापूजा- माभ्युदयिकं च कृत्वा ऋत्विजो वृणीते। तद्यथा अध्वर्य्वादीन् षोडश ऋत्विजः प्राङ्मुखानुपवेश्य स्वयमुदङ्मुखः इष्टदेवान् प्रणम्य पूर्वं देवानृत्विजो वृणीते मन्त्रोच्चारणमात्रेण। तथाहि आदित्यो- ऽध्वर्युः स मेऽध्वर्युरध्वर्यो त्वं मेऽध्वर्युरसि इत्यध्वर्युं चन्द्रमा ब्रह्मा, etc , etc , etc

It ends —

प्रथमो यद्यियानमेव सान मे यमानायते विश्वदृ दौदिवांस त्वाकथ स च यमेमहि इति यच्छमान विहार पुरस्कृत्य गृहा- नागच्छत्यागच्छति ॥

1583.

3305 **वाजपेयप्रयोगः।** *Vajapeya prayoga*

Substance country made paper 10×5 inches Folia 12 Lines 10 to 14 on a page Character Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured *Incomplete at the end*

It begins thus —

श्रीगणेशाय नमः। अथ वाजपेयस्य प्रयोग उच्यते।
शरदि पर्व्वणि स्नात्वा त्रयोदश सप्तदश वा दीक्षा शरदि चतुर्दश्यां दशम्यां वा प्रातरग्निहोत्रं कृत्वा सपत्नीको दर्भेष्वासीनो दर्भान् धारयमाणः स्वयं प्राणानायम्य देशकालौ सङ्कीर्त्याग्निन् वाजपेयेन यक्ष्य इति नित्यपक्षे सङ्कल्प्य। इत्यादि

The MS comes abruptly to an end

1584.

4266 **पौण्डरीकपद्धतिः।** *Paundarika paddhati*

Substance palm leaf 13½×1½ inches Folia 2 by counting Lines, 5 on a page Extent in slokas 600 Character Udiya of the early nineteenth century Appearance soiled

Beginning —

श्री दुर्गायै नमः ॥
सर्व्वेषां कर्म्मणामादौ साधारणतया तु यः ।
गणपत्यादिपूजादिर्वृद्धिश्राद्धादि ईरितः ॥
मत्वाश्च तत पौण्डरीके विशेषो यः स उच्यते ।
अस्मिन्नारभ्यमाने तु पौण्डरीकक्रतौ स्वयम् ॥
भवन्तु स्वस्ति मवाद वदन्त्विति वदेत् प्रभुः ।
एव कर्म्मर्द्धिपुण्याहवाक्ये पुण्याहवाचने ॥
पौण्डरीकपदक्षेप कर्त्तव्य सर्व्वकर्म्मसु ।
सवर्द्धिकामशब्दश्च सकल्पे योजयेत् पुनः ॥
करणादौ विशेषो यः स इदानी प्रदर्श्यते ।
पौण्डरीकः एतावस्मिन विकल्पिकपदार्थका ।
मया ऋत्विकृप्रत्ययेन कार्य्य इत्यवधारणम् ॥
यच्चप्रश्ने ऋत्विजन्तु प्रतिवाक्यमिद भवेत् ।
रथन्तरबृहतपृष्ठपतेनाभ्यामसस्थितम् ॥
स्तोत्रशस्त्रादयो वापि त्रि सप्तति शतेन च ।
क्रतुना पौण्डरीकेन गवामयुतसख्यया ॥
दक्षिणा सयुतेनाच यस्ये त्व तत्र मे भव ।
ब्रह्मोद्गाता तथाहोता त्वध्वर्य्युश्चैवमादिकम् ॥
समारोपादि दोहान्त दक्षदानादिकर्म्मसु । (?)
न विशेष क्वचित् किञ्चित् साम यच्चेदाहुतीवनात् ॥

Colophon —

इति पौण्डरीकपद्धतिः समाप्ता ।

1585.

57 सावित्रयनम् । *Sāvitrāeoyana*

The MS is noticed in L 834.

The work seems to be complete, as it ends with the words प्रेय प्रकृतिवत्, and शुभमस्तु जगत ।

Then in a different hand —

इद पुस्तक मोन्युपनामवैजनाथेन ।

The present work treats of the installation of the fire named Sāvitri The rest of the sacrifice is the Prakṛti or Darśapūrṇamāsa

1586.

1271 **सावित्रचयनप्रयोगः ।** *Sāvitra cayana prayoga*

Substance country made paper $9\frac{1}{2} \times 4$ inches Fols 10 Lines 10 on a page Extent in ślokas 230 Character Nagara Appearance fresh Generally correct Complete

For the beginning see R No 834

It ends —

प्रवर्ग्यकाले मित्रावरुणाभ्यामनुब्रूहि । मित्रावरुणयज ।
मित्रावरुणाभ्यामिद । मित्रावरुणयोरह देवज्यये प्रक्रियावो ।
ये मानमिति वा सखावान्ते वाजिनयाग अन्वाहार्यो दक्षिणा ।
यज्ञो बभूव यज्ञग च मवन्त्वन्नाद्ययमतप्रयातमिष्टि सन्तिष्ठते ।

Col — इति सावित्रचयन प्रयोग ।

Post Col — सव १७ ।

1587

6193 **चयनप्रयोगः ।** *Cayana prayoga*

Substance country made paper $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches Fols 91 Lines 10 on a page Character Nagara of the eighteenth century Appearance discolo red Incomplete at the end

Beginning —

श्रीगोपीजनवल्लभाय नम ।
राम दूर्वादलश्याम न्दसिद्दचरणो पुन ।
प्रणम्य चरणो स्ताय प्रयोगो लिख्यतेऽधुना ॥
अमि सोमाङ्ग अन्तरणोपसदा विनोतीति सामन्तयोमखला

अथ प्रथमप्रयुक्ताग्निष्टोमसंस्थज्योतिष्टोमव्यतिरिक्ते सोमेऽग्निष्टया-
स्यात् ।, etc.

1588.

1005. **अग्निचयनकारिका ।** *Agni-cayana-kārikā.*

Substance, country-made paper 10 × 4½ inches Folia, 8 Lines, 13 on a page Extent in ślokas, 200 Character, Nagara Appearance, old Complete

Memorial verses on the consecration of Fire in a sacrifice, numbering 87.

It begins thus :—

प्रकृतौ षोडशत्विग्भिरग्निष्टोमेऽपि नेष्यते ।
विकृत्योस्त्वनयोरिष्टः साद्यस्कादिनिषेधतः ॥ १ ॥
प्रकृत्योश्च विकृत्योश्च चीयेतोक्थ्यातिरात्रयोः ।
पर्व्वण्येकाष्टकाया वा सङ्कल्पो विकृतेः क्रतोः ॥ २ ॥
अमुना सामिचित्येनेत्युक्ता एष्वन्तु निर्दिशेत् ।
दक्षिणाकामनं विद्युत् प्रवाकादि तु सौमिकम् ॥ ३ ॥
सद्योदान्ते विहृत्याग्निं हृदयस्यादिनाञ्जलिः ।
तूष्णीं स्रुक्स्रुवसमार्गश्चतुर्वाज्यस्य गृह्यते ॥

It ends thus :—

गत्वेष्टकास्वभ्रयो न हणप्रहारो ।
नोद्धो निवर्त्तत इहापि जुतापयस्याः ॥
वापोऽथ पात्नीवतमग्निविमोकहोमो
धूमानुमन्त्रणमथाध्वरमाग्निकं स्यात् ॥ ८६ ॥
आकूतिहोम मवहष्य पुनर्मनस्था-
यायं न आदिरय दष्टिरपाप्युपस्था (?) ।
आरोपयं व्रजत एव भवेदुपत्वा
तद्वेद + + सकलं प्रकृतिप्रयोगः ॥

Colophon :—

अग्निचयनकारिकाः समाप्ताः ॥
श्रीविश्वेश्वराय नमः ॥

1589.

5096A

Substance, palm leaf 16½×1 inches Folia 110 Lines 4 on a page Extent in Slokas 2320 Character, Udịya Appearance old Complete

Beginning :—

श्रीगणेशाय नम । यज्ञपुरुषाय नम । अत ऊर्द्ध प्रशास्त-प्रसूदिति अत्वा प्रशास्ता सर्वेतेति ब्रूयात् । अथ म्रगतीर्थसर्यंश कृत्वा प्रविश्य यज्ञपुरुममनुयाजादि कुर्व्वन्ति तदुत्तरत्र वक्ष्याम । उक्थे विशेष । आग्निमारुतादूर्द्ध म्रगतीर्थसमपशान्ते समस्तोप स्थान कृत्वा प्रविशेयु । आग्निमारुतान्त होत्रकाणामुक्ता प्रयुक्तानि आद्यानि कुर्व्वन्ति ।

19A, आग्निकी प्रथम्या समाप्ता, अथ त्रैधातवीयेष्टिरुच्यते, 47A, अस्य ज्योतिष्टोमस्यातिराचसस्याश्विन समाप्त, 53A, इति सवनीया पाशुक-विशेषा, अथ प्रश्नाख्युच्यन्ते, 65B, इति राजपेयसस्यस्य ज्योतिष्टोमस्य स्तोत्र समाप्तम्, तत मुख्ये स्वरसलितव, 88B, इति पादविहरणम्, 91A, इत्यर्द्धर्चा विहरणम्, 93B, इत्युग्गविहरणम्, 98A, इति वालखिल्यप्रश्न समाप्तम्, 110A अथ प्रशास्ता,

1590.

2113. **व्यूढाहीनदादशाहप्रयोगः ।** *Vyudhāhina-dvādasāha prayoga*

Substance foolscap paper 8×4 inches Folia 64 Lines 8 on a page Character Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured Incomplete

For the beginning of the work and its description see C S Vol I (Veda) No 344 and No 345

Beg .— अथ व्यूढाहीनदादशाहस्य प्रयोग उच्यते। तत्र महन्मे वोच इत्यादि समिदाधानान्तो विधि सर्व्वोपि भवति।

2B, अथ दशरात्रस्य प्रथमस्याह । 4B, इति बहिष्पवमान । 5A, इति प्रात सवनम् । 7B, इति माध्यन्दिनपवमानस । 8B, इति पृष्ठानि,

इति माध्यन्दिनसवनम्। 11B, इति प्रथमस्याह्नः समाप्त। 14B, इति वहिष्पावमानम्। 16B, यजमानवाचनम्। 17B, इति प्रात सवनम्। 24B, इति माध्यन्दिनसवनम। 30B, इति द्वितीयमह। 35A, अथ माध्यन्दिनम्। 40A, इति माध्यन्दिनपवमानम्। 50B, इति तृतीयमह। 57A, इति आज्यानि, अथ माध्यन्दिनपवमान। 57B, इति माध्यन्दिनपवमान।

1591.

5092A **एकाहमहाव्रतपद्धतिः।** *Ekaha-Mahavrata paddhati.*

Substance, palm leaf $15\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches Folia 6 Lines, 5 6 per page Character Udiya of the early nineteenth century Appearance old Incomplete at the end

Beginning —

श्रीभुवनेश्वर्य्यै नम।

अथैकाहमहाव्रतपद्धतिर्लिख्यते।

तत्र नियमेनाग्निचयन। उत्तरस्या फाल्गुन्या मघायामावास्याया प्रद्धतिमिष्टि समाप्य प्राजापत्येष्टकापशु आगामिन्याममुक चतुर्थ्यामिमुकमघा वा इत्याद्युचार्य्य देवयजनेन लप्स्यमानस्य सर्व्वाजिन्नाम महाव्रतवदेकाहस्य साग्निचित्यस्य क्रतोरङ्गभूतेन प्राजापत्येन पशुना मया इज्यते तदेत्यादि।, etc

1592.

291 **इष्टिप्रयोगः।** *Isti prayoga*

For the MS see L 1407

For istis treated of are (1) Adhanesti, Anvārambhaniyesti, Punaradheyesti, Āgrayanesti, Puttrakamyesti, Mittravindesti, Pavittresti, Kariristi The MS is incomplete

1593.

514 **मृगारेष्ट्यादिप्रयोगः।** *Mrgaresty adi prayoga.*

For the manuscript see L 1307

Last Col —

इति कारीरीष्टि सन्निष्ठत। अथ सार्वपृष्ठेष्टिप्रयोगः।

पितरं वैद्यनाथाख्यं नत्वा दुर्गां च मातरं तथा

Here the MS breaks off abruptly

1594

1925 **मृगारेष्ट्यादिप्रयोगः।** *Mṛgāreṣṭyādiprayogaḥ*

Substance country made paper 8½×4 inches Folia 14 Lines 11 a page Extent slokas 250 Character Nagara of the seventeenth century Appears old and ill kept The edges are corroded Complete

Colophon —

इति मृगारेष्टिः समाप्ता

It begins —

अत्र प्रायश्चित्तप्रकरणे मृगारेष्टिकथनं पापयक्ष्मादिग्रहणयोग गृहीतस्य व्याधितस्य प्रायश्चित्तार्थम्। यो वा कथमपि देवकर्मभ्य अग्निहोत्रादिभ्यो निरस्तः दारिद्र्यमहायजमानितादिभिर्गात्रैर्वा बहि कृत गवामभाव पचन वा चौरादिभीतेन ब्राह्मणेभ्यो वहिष्कृत शिष्टमर्यादातिक्रमादिभि स्तेयः सुवर्णादीनां मोषक परस्त्रियादित अभिग्रस्तपातकादिभिरकृतैर्दूषित अभिग्रस्यमानो वा सहस्रेणेष्टि सृष्ट्या महापवित्रेष्टिसृष्ट्या मृगारेष्ट्या यजेत एतया यक्ष्यमाणा दक्षिणाय प्रतमान हिरण्यं सम्पादयेत। तस्याः कालः उत्तरायणः शुक्लपक्षदेवनक्षत्राणि समुदितानि मुख्यः कालः। शुद्धिकामस्य पर्वद्वयम्। शुक्लपक्षे प्रतिपदादियुक्तदेवनक्षत्राणि वा कालः। रोगयक्ष्मस्य च अयमेव कालः।

पातकोपपातकसंयुक्तो द्वादशाह

एतयैव रहस्यश्या यजेत। महापातकसंयुक्ता मासमेकं यजेत। पुण्यमिच्छन् अग्निहोमादीन प्राप्तकाम सवत्सरमेतु वा यजेत अथ पवित्रेष्टि

In leaf 2A begins Mṛgāreṣṭiprayoga —

अथ मृगारेष्टिप्रयोग सा च पर्व्वणि कार्य्या। खण्डपर्व्वणि तु प्रकृत्यनन्तरे सद्य एव।

It belongs to White Yajurveda

It ends —

यद्वोवभूवेत्यादि पुनरालम्भवर्ज्जं प्रागुज्जौयेत्यादिसमान। सन्तिष्ठते मृगारेष्टिः

Col —इति मृगारेष्टि समाप्ता।

1595.

8019 **ऐन्द्रावारुणेष्टिः।** *Aindrāvāruneṣṭi*

Substance country made paper 8×3½ inches Folio 3 Lines 8 on a page Extent in ślokas 34 Character Nagari in a modern hand Appearance discoloured Complete

It begins —

य पाप्मना गृहीत स्यात् स उत्तरया यजेत इष्ट्या यच्चे पायत्त्यर्थम्। अग्नीनन्वाधाय प्राखाहरण व्रतप्रवेश प्रस्तमय वर्हि। प्रस्तरश्च। त्रेधा वर्हि सनद्ध भवति चातुर्म्मास्यवत्। पुनरेकधा सम्नद्ध तयेध्म।

It ends —

ब्राह्मणतर्पणान्तमिन्द्रावरुणयोरहमिन्द्रावरुणा युवमिति आज्यानुवाक्ये।

Col — एन्द्रावारुणेष्टि।

1596.

197 **सर्व्वपृष्ठाप्तोर्यामप्रयोगः।** *Sarvapṛṣṭhāptoryām prayoga*

For the MS see L 1322

In leaf 17B —

इति वैश्वदेवप्रस्तम्, अथ अग्निमारुतम्,

The first part of the work comes to an end in leaf 6

In leaf 7 —

श्रो ह्रौ भूर्भुवः स्वरोम् श्रोंसावों र् तामिद्धि इवामहे।
प्रातावाजस्य कारव॰।

The second portion comes to an end in leaf 10 —

सर्व्वश्ष्ठामोयांसे श्वोतुर्निष्क्वैवल्यमस्य।

In leaf 11 —

श्रो सर्व्वं॰ वैश्व॰ हिं र् भूर्भुव॰ स्वरोम्। अध्वर्यो श्रों साव
वों र् तत्सवितुर्व्वरेण्यमहे। वय देवस्य भोजनम्। श्रेष्ठ सर्व्वधातमं॥

1597.

41 रुद्रानुष्ठानपद्धतिः वा रुद्रानुष्ठानदीपिका।

Rudrānusthān-paddhati.

By Menganātha, belonging to the family of Sarvajña

See L No 803 for the description of the MS

1598.

5534 रुद्रपद्धतिः। *Rudra-paddhati.*

By Paraśurāma, son of Karṇa.

Substance country made paper 9×4¼ inches Folia 36 Lines, 15 on a page Extent in ślokas 1368 Character Nagara Date Samvat 1666 Appearance, discoloured Complete

The mangalācarana and the object of the work —

श्रीगणेशं गुरु नत्वा शारदा च वरप्रदाम।
विप्र परशुरामाख्य॰ कुरुते रुद्रपद्धतिम्॥
भुक्तिमुक्तिप्रदातार सौम्य सोमार्द्धधारिणम्।
सदानन्दमय शान्तं शिव वन्दे शिवप्रदम्॥
पूर्व्वाचार्य्यकृति दृष्ट्वा स्मृतौशागमसम्मता॰।
श्रुतौ पद्येर्मुनिप्रोक्तैः क्रियते रुद्रपद्धति॰॥
यश्चाङ्गान् जपितु रुद्रान् याजुर्विद्यात् द्विजन्मनां,
सद्विधानाद्ध मुग्धाना प्रबोधय[तु] बोधिनी॥

पञ्चाङ्गसंचया पञ्च रुद्राः प्रोक्ता विपश्चिता ।
एकाद्या अतिरुद्रान्ता षड्ङ्गसहिता स्थिताः ॥

4A, इति श्रीपरशुरामविरचितायां रुद्रपद्धतौ रुद्रजपप्रशंसा, 8B, ०कुण्डमण्डपलक्षणं समाप्तम्; 14B, ०कर्त्तव्यता समाप्ता, 15B, देहशुद्धिः, 19B, पीठपूजा समाप्ता; 25A, ०न्यासविधिः समाप्तः, 28A, ०आकृतिपाचलक्षणम्; 36A, last colophon, ०होमविधिः समाप्तः ।

End :— पीठार्चान्यास आकृत्याः प्रमाणं हवन ततः ।
एतान्यनुक्रमेणाष्टौ प्रोक्तानि रुद्रपद्धतौ ॥
सवदिक्रमभूपस्य पञ्चदशशते गते ।
पञ्चदशोत्तरे वर्षे जन्माष्टम्यां प्रकाशके ॥
उदीच्यज्ञातिविप्रेण कर्णपुत्रेण धीमता ।
कृता परशुरामेण महारुद्रस्य पद्धतिः ॥
इति यदिदमयुक्तं युक्तं माहोस्विदुक्तं
तदपि मनसि धार्यं देशतो न प्रहार्यम् ।
दधति सुदमशोका बालकोक्तौ हि लोका
+ दुपरिरमणीयामित्रवद्धारणीया ॥

An authoritative work on the ritual of Rudra, composed in V.S. 1515 The author describes himself as belonging to the Udicya family.

Post Colophon Statement :—

संवत् १६६६ वर्षे श्रावण सुदि १४ गुरौ अद्येह श्रीवंश पुरे महाराजाधिराज-महाराभल श्रीश्रीश्रीश्रीश्रीविजयराज्ये उग्रसेनजी विजयराज्ये ॥ भोगीपुत्रपौत्र अवलोकनार्थ पकुदेवजी उभयं लिखितम् ॥

1599.

1924 **रुद्रपद्धतिः ।** *Rudra-paddhati*

By Ananta Dikṣita, son of Viśvanātha surnamed Yajñopavita

Substance, country-made paper 8¾×4¼ inches Folia, 55 Lines, 9 on a page Extent in ślokas, 990 Character, Nāgari Date, Śaka 1688 Appearance, faded Complete

Colophon —

इति श्रीमद्यशोपनामाभिधानविश्वनाथसूनुदीक्षितानन्तदेव विरचिता सर्व्वोपकाराय सर्व्वमयखदानुष्ठाने त्रिविधा ग्रहमख-पद्धति समाप्ता।

Post Col —

After a few verses about the character of certain Rksūktas and their efficacy, we have the following —

इद पुस्तक भागवतोपनामकत्र्यम्बकेश्वरदीक्षितेन लिखित। शाके १६८८ व्ययनामसम्वत्सरे माघ शुद्ध १२ तद्दिने समाप्तम्। स्वार्थं परोपकारार्थं च।

Mangalācarana —

नमामि पार्व्वतीसूनु भक्तानां सिद्धिदायकम्।
सर्व्वकर्म्मविधातॄणां चतुर्वर्गफलप्रदम्॥

The authorship of the work —

दीक्षितानन्तविज्ञेन विश्वनाथस्य सूनुना
रच्यते सुखबोधाय ग्रहपद्धतिरादरात्॥

The work begins —

सुमुखश्चेत्यादि देशकालौ सङ्कीर्त्त्य अमुकफलसिद्धिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं मद्दाग्रहाख्य कर्म्म करिष्ये। लक्षहोम करिष्ये। कर्म्मणो निर्व्विघ्नतासिद्ध्यर्थं गणेशपूजन स्वस्तिपुण्याहपूजन मातृकापूजन नान्दिश्राद्ध आचार्यब्रह्मऋत्विग्वरणं च करिष्ये।

It ends —

अथवा सर्व्वेभ्य सुवर्ण देय। रत्नादिदान पूर्व्ववत्। ब्राह्मणमुखहोमात सहस्रगुणम। अन्यत सर्व्व लक्षहोमवज्ज्ञेयम्।

1600

1638 *The Same*

Substance country made paper 10 × 4½ inches. Folia, 57 Lines, 11 on a page Extent in ślokas 1300 Character Nagara Date Sam 1878. Old Worm-eaten Complete

Last Colophon :—

इति श्रीमत् यज्ञोपवीताभिधान श्रीविश्वनाथसूनुना दीक्षितानन्तेन विरचिता सर्व्वोपकाराय संग्रहरुद्रानुष्ठानत्रिविधा यज्ञमखपद्धतिः समाप्तः ।

Post Colophon :—

यादृशं पुस्तकं, etc.

संवत् १८७८ मिति वर्षे फाल्गुनमासे शुक्लपक्षे पञ्चम्यां भौमवासरे ।

The work was composed at Benares because at the very outset in the Sancalpa, Benares is mentioned. The work contains not only रुद्रपद्धति in its fullest detail but also the यज्ञयज्ञ as well as कोटिहोम and लक्षहोम. This is to all intentional purposes a priest's manual.

1601.

9068 पञ्चाङ्गरुद्राणां न्यासपूर्व्वकं जपहोमार्च्चनविधि ।

Pañcāṅga-Rudrāṇām Nyāsapūrvakam Japa-homārcana-vidhi.

Substance, foreign paper 8½×4 inches Folia, 19 Lines, 7 on a page Extent in ślokas, 180 Character, modern Nāgara Appearance fresh Complete.

It begins thus :—

श्रीगणेशाय नमः । ॐ मु अथातः पञ्चाङ्गरुद्राणां न्यासपूर्व्वकं जपहोमार्चनविधिं व्याख्यास्यामः । ॐ याते रुद्रशिवातनूरघोरापापकाशिनी ॥ तया नस्तनुवा शंतमया गिरिशं ताभि चा कशीहि ॥ शिवायै नमः ।

It ends :—

स्वामिन् सर्व्वजगन्नाथ यावत्पूजावसानकं ॥

तावत्त्वं प्रीतिभावेन लिङ्गे अस्मिन् सन्निधो भव ॥

शान्तो भव वरदो भव । एष ते रुद्रभागस्त्वं जुषस्व तेना० ॥

शान्तिः शान्तिः शान्तिः इति सप्तान्याय समाप्तः ।

1602.

9592 पञ्चाङ्गरुद्रन्यासजपहोमार्चनविधि ।

Pañcāṅga Rudrannyāsa japa homārcana vidhi

Substance country made paper 10×6 inches Folia 3 Lines 10 on a page Extent in ślokas 60 Character Nāgara Complete

1603.

2726

Substance country made paper 10½×6 inches Folia 5 Lines 11 13 on a page Character Nāgara Appearance oldish

The MS contains —

(1) महारुद्रहोमविधि (2) and पुत्रप्रतिग्रहविधि ।

(1) *Begins* —

वक्रतुण्ड महाकाय सूर्य्यकोटिसमप्रभ ।
अविघ्नं कुरु मे देव सर्व्वकार्येषु सर्व्वदा ॥

Samkalpa —

एवं गुणविशेषणविशिष्टायां पुण्यतिथौ मम कायिकादि समस्तपापक्षयद्वारा श्रीकाशीविश्वेश्वरप्रीत्यर्थं ब्राह्मणद्वारा एकोन सप्तत्युत्तरशतधामन्त्रविभागपञ्चमाश्रित्य सनवग्रहमखमहारुद्रसञ्ज्ञक होममहं करिष्ये ॥

This is complete in three leaves

(2) पुत्रप्रतिग्रहविधि on the adoption of a son

अथ पुत्रप्रतिग्रहः । तत्र पञ्चवार्षिकं ततो न्यूनं वा पितृगोत्रे नाकृतचूडं च प्रतिग्रहणीयात् ।

This has two leaves only and does not seem to be complete

1604.

2721

Substance country made paper 10×5 inches Folia 74+18 Lines 12 on a page Extent in ślokas 3200 Character Nāgara of the nineteenth century Appearance fresh

The colophons in the MS. have all been struck out They contained —

इति श्रीमीमांसकभट्टदिनकरकृते दिनकरोद्योते, etc , etc.

It begins :—

अथावसथ्याधानम् ॥

तस्य दारकाले दायाद्यकाले एकेषामिति पारस्करेण कालद्वयमुक्तम्। दायाद्यकालो विभागकालः। अयञ्च कातीयानामेव।

1A, अथ श्रौताधानम्।

तच्च त्रिविधम् अग्निहोत्रपूर्व्वकमिष्टिपूर्व्वकं सोमपूर्व्वकञ्च। वसन्तनक्षत्रामावास्याकालीनमाद्यमित्यादि।

1B, अथोर्द्धदेहिकाधिकारी निरूप्यते।

तत्रादौ औरसपुत्रस्याधिकारः।

मातुः पितुः प्रकुर्व्वीत संस्थितस्यौरसः सुतः।

पैतृमेधिकसंस्कारं मन्त्रपूर्व्वकमादृतः॥

The authorities —

1B, कात्यायन, सुमन्तु, मनु, 2A, कालादर्श. 2B, वशिष्ठ, छन्दोगपरिशिष्ट, स्कान्दपुराण, 3A, याज्ञवल्क्य, श्राद्ध, स्मृतिसंग्रह, 3B, मार्कण्डेयपुराण, अपरार्क, शातातप; 4A, भारद्वाज, 5A, चन्द्रिकायां वृद्धशातातप, 5B, विष्णुपुराण, 6B, माधव, मदनरत्न; 7A, विज्ञानेश्वर, 8A, इति ऊर्द्धदेहिकाधिकारिनिरूपणम्, 8B, अधिकारिभेदेन ऊर्द्धदेहिके यस्तौता (?) माधवीये विष्णुपुराणे, मदनपारिजात, 9A, बौधायन, षट्त्रिंशन्मत, 9B, त्रिकाण्डमण्डन, छागलेय, 10B, स्मृतिरत्नावली, वृद्धशातातप, 11B, पृथ्वीचन्द्रोदय; 12B, गृह्यपार्श्व, हारीत, विष्णु; 13A, इति अधिकारिभेदेनौर्द्धदेहिकेयन्ता (?) निरूपणम्।

(13A,) शाखाप्रणेढभेदाद्बहुविधमन्त्येष्टिकर्म्म तत्र यत्। स्वगृह्यक्रमक्रुशतं वक्ष्ये।

साधारणतस्तत्रादौ अग्निनिर्णयः।

13A, आश्वलायन; 14A, पद्मपार्श्वे, याज्ञवल्क्य, छन्दोगपरिशिष्ट, मिताक्षरा, त्रिकाण्डमण्डन, 15B, यम, कारिका, 16A, इति भट्टानन्तकृते प्रयोगचिंता[म]णौ दाहादिनिर्णयः ।

आसन्नमरणस्य विधिः ।

The authorities :—

16A, गारुड़, नीतिविवेक, 17A, हेमाद्रिदानखण्ड, 18A, मिताक्षरा, 19A, ब्राह्मे, 19B, रत्नावली, पारस्कर आदित्यपुराण, शातातप, 20A, गालव, माधवीय, सम्वर्त, कर्मप्रदीप, 20B, स्मृत्यर्थसार, गृह्य कारिका, यम, 21A, अथ वपननिर्णयः ।

The authorities —

21A, माधवीय, बौधायन, व्यास, मिताक्षरा, 21B, मध्यदेशीयास्तु, आपस्तम्ब, अपरार्क, 22A,

अथ नव श्राद्धकालः ।

The authorities —

22A, अङ्गिराः, 22A, कात्यायन, अपरार्क, षट्त्रिंशन्मत, मदनरत्न, पैठीनसि, 22B, गौतम, पारिजात, मदनरत्न, कालादर्श, निर्णयामृत, लौगाक्षि, गोभिल, याज्ञवल्क्य, 23A, आश्वलायन परिशिष्ट, बृहस्पतिस्मृति, वराहपुराण, 23B, हेमाद्रौ ब्राह्मे, मात्स्य, उशनस्, सम्वर्त, 24A, बौधायन, कौर्म ।

(24A) अथ वृषोत्सर्गः ।

स द्विविधः प्रेतत्वविमुक्त्यर्थं काम्यश्च ।

The authorities

24A, षट्त्रिंशन्मत, ब्राह्म, 24B, आदित्यपुराण, भविष्योत्तर, ब्रह्माण्ड, विष्णुधर्मोत्तर, 25A, पारस्कर, आदित्यपुराण, सौरपुराण, 25B, देवीपुराण,

याज्ञवल्क्य, गौतम, अपरार्क, हेमाद्रि,
...यन, स्मृतिरत्नावली, 27B, हारीत,
...रत्न, गालव, गोभिल, पृथ्वीचन्द्रोदय,

The colophons in the MS have all been struck out They contained —

इति श्रीमीमांसकभट्टदिनकरकृते दिनकरोद्योते, etc , etc

It begins —

अथावसथ्याधानम् ॥

तस्य दारकाले दायाद्यकाल एकेषामिति पारस्करेण कालद्वय मुक्तम्। दायाद्यकालो विभागकाल। अयञ्च कातीयानामेव।

1A, अथ श्रौताधानम्।

तच्च त्रिविधम् अग्निहोत्रपूर्व्वकमिष्टिपूर्व्वकं सोमपूर्व्वकञ्च। वसन्तनक्षत्रामावास्याकालीनमाद्यमित्यादि।

1B, अथौर्द्ध्वदेहिकाधिकारी निरूप्यते।

तत्रादौ औरसपुत्रस्याधिकार।

मातुः पितु प्रकुर्व्वीत सम्स्थितस्यौरस सुत।

पैतृमेधिकसंस्कार मन्त्रपूर्व्वकमादृतः॥

The authorities —

1B, कात्यायन, सुमन्तु, मनु, 2A, कालादर्श 2B, वशिष्ठ छन्दोग परिशिष्ट, स्कन्दपुराण, 3A, याज्ञवल्क्य, शङ्ख, स्मृतिसंग्रह, 3B, मार्कण्डेय पुराण, अपरार्क, शातातप, 4A, भारद्वाज, 5A, चन्द्रिकायां वृद्धशातातप, 5B, विष्णुपुराण, 6B, माधव, मदनरत्न, 7A, विज्ञानेश्वर, 8A, इति ऊर्द्ध्व देहिकाधिकारिनिरूपणम्, 8B, अधिकारिभेदेन ऊर्द्ध्वदेहिके यन्नोक्ता (?) माधवीये विष्णुपुराणे, मदनपारिजात, 9A, बौधायन, षट्त्रिंशन्मत, 9B, त्रिकाण्डमण्डन, छागलेय, 10B, स्मृतिरत्नावली, वृद्धशातातप, 11B, पृथ्वी चन्द्रोदय, 12B, यज्ञपार्श्व, हारीत विष्णु, 13A, इति अधिकारिभेदेनौर्द्ध्व देहिकेयन्ता (?) निरूपणम्।

(13A,) शाखाप्रवृत्तिभेदाद्बहुविधमन्त्येष्टिकर्म्म तत्र यत्। स्वयुक्तमङ्गजात वक्ष्ये।

साधारणतस्तत्रादौ अग्निनिर्णयः।

13A, आश्वलायन, 14A, पक्षपार्श्व, वृद्धयाज्ञवल्क्य, छन्दोगपरिशिष्ट, मिताक्षरा, त्रिकाण्डमण्डन; 15B, यम, कारिका, 16A, इति भट्टानन्तकृते प्रयोगचिंता[म]णौ दाहाधिनिर्णयः ।

आसन्नमरणस्य विधिः ॥

The authorities :—

16A, गारुड़, नीतिविवेक, 17A, हेमाद्रिनागरखण्ड, 18A, मिताक्षरा, 19A, ब्राह्मे, 19B, रत्नावली, भास्कर आदित्यपुराण, शातातप, 20A, गालव, माधवीय, सम्वर्त्त, कर्म्मप्रदीप, 20B, स्मृत्यर्थसार, गृह्य कारिका, यम, 21A, अथ वपननिर्णयः ।

The authorities .—

21A, माधवीय, बौधायन, व्यास, मिताक्षरा, 21B, मध्यदेशीयानां, आपस्तम्ब, अपरार्क, 22A,

अथ नव श्राद्धकालः ।

The authorities .—

22A, अङ्गिरा, 22A, कात्यायन, अपरार्क, षट्त्रिंशन्मत, ऋष्यशृङ्ग, पैठीनसि, 22B, गौतम, पारिजात, मदनरत्न, कालादर्श, निर्णयामृत, लौगाक्षि, गोभिल, याज्ञवल्क्य, 23A, आश्वलायन परिशिष्ट, बृहस्पतिस्मृति, वराहपुराण, 23B, हेमाद्री ग्राह्य, मात्स्य, उशना, मत्स्यव्रत, 24A, बौधायन, कौर्म ।

(24A) अथ वृषोत्सर्गः ।

स द्विविधः प्रेतत्वविमुक्त्यर्थं काम्यश्च ।

The authorities

24A, षट्त्रिंशन्मत, ब्राह्म, 24B, आदित्यपुराण, भविष्योत्तर, ब्रह्माण्ड, विष्णुस्मृति, विष्णुधर्म्मोत्तर, 25A, भास्कर, आदित्यपुराण, सौरपुराण, 25B, शिवधर्म्मोत्तर, 26A, देवीपुराण,

26B, अथोदकुम्भकालः ।

26B, हेमाद्रौ, स्मृतिसमुच्चये, याज्ञवल्क्य, गौतम, अपरार्क, हेमाद्रि, भास्कर, मात्स्य, 27A, विष्णुस्मृति, कात्यायन, स्मृतिरत्नावली, 27B, हारीत, गारुड, लौगाक्षि, जातुकर्ण, 28A, मदनरत्न, गालव, गोभिल, पृथ्वीचन्द्रोदय,

गौतम, 28B, अङ्गिरा, पठीनसि, 29A कार्ष्णाजिनि, नारदसंहिता, 29B, स्मृत्यर्थसार, वृद्धमनु, कात्यायन, हारीत 30A, गोभिल, सुमन्तु, 30B, कालादर्श निर्णयामृत, 31A, शाङ्खायन, 31B, गागाभट्ट लघुहारीत 32A, शूलपाणि, माधवीये देवल, स्मृतिरत्नावली 32B, व्याघ्रपाद, उशना, 33B, प्रचेता, 33B, पितामहकृतपद्धतौ, सिद्दभट्टीयवचनात्, 34A, वैजवाप,

36B, सर्व्वौर्द्ध्वदैहिकनिरूपणम्।

प्रयोगरत्ने न विचारितानि नारायणेनान्त्यविधानजानि।

कर्म्माणि सच्छिष्टनिबन्धजातमालोक्य सर्व्वाणि विचारयामः॥

तत्रादौ सद्यमरणविधि।

Authorities —

37B, शुद्धितत्त्वे व्यास, 38A, देवजानीये, शूलपाणि, 38B, षटत्रिंशन्मत, छन्दोगपरिशिष्ट, 39A, मदनरत्न, 40B विश्वप्रकाश, वाराह।

41A, अथ पितामहकृतौ मिताक्षरानुसारी नारायणबलिप्रयोग।

कस्यचित् शुल्लीकादश्या नदीमन्यदा तीर्थ गत्वा मम पित्रादिदुर्म्मरणादि जनितपापोपशमनद्वारा ऊर्द्धदैहिके सम्प्रदानत्वयोग्यतासिद्ध्यर्थं नारायणबलिं करिष्य इति सङ्कल्प्य, etc, etc

42B, बौधायनस्तु अथातो नारायणबलिं व्याख्यास्याम।

चण्डालादुदकात् सर्पाद्ब्राह्मणाद्वैद्युतादपि।

दंष्ट्रिभ्यश्च पशुभ्यश्च मरणं पापकर्म्मणामित्यादि॥

44B, अथ ब्रह्मचारिमरणेऽर्थविवाह शौनकोक्त।

ब्रह्मचारिमृतौ रीतिं कथयामि समासतः।

तत्रावकीर्णदोषस्य प्रायश्चित्तप्रशान्तये॥

44B, अथ कुष्ठिमरणे यम।

45A, अथ सूतिका रजस्वलामरणे विधि वृद्धशातातप॥

45B, अथ गर्भिणीमरणे विधि।

46B, अथ पञ्चकादिमृते शान्ति।

पञ्चकं च धनिष्ठादिनक्षत्रपञ्चकम्।

The authorities —

47A, अपरार्के, मदनरत्न,

48A, अथ जीवश्राद्धम् । कल्पतरौ ब्राह्मे ।

The authorities —

48A, कल्पतरु and ब्राह्म ।

50A, अथ पितामह नारायणभट्टकृतप्रयोग पुण्यदेशकालाधन (?) श्राद्ध प्राप्तौ सत्या स्वस्यान्यस्य वा जीवस्य जीवश्राद्ध कुर्यात् ।

The present MS contains a priest's extracts from Dinakarodyota, an elaborate digest of law by Dinakara Bhatta, son of Ramakrisna Bhatta and grandson of Narayana Bhatta The work was completed by his son Visvesvara See I O Catal Nos 1604 to 1606 and Bil 386 387 and 445

Though the colophons bearing the name of the author and that of the work have been struck out, it is proved beyond doubt to be a part of Dinakara's work It quotes several times from Pitamaha" it speaks of supplementing his 'Pitāmaha's Prayogapārijāta" on the subject of funeral rites and finally it mentions his Pitāmaha by name as Narāyana Bhatta

The quotations are all from authors older than Dinakara, except Gāgā Bhatta, his son But we know the son finished and supplemented the father's work and he may have made some quotations from his own work

The remaining portion contains यतिवल्लभा by Visvakarma

मन्यामस्तुर्या कुटीचरक बहूदकहंसपरमहंसभेदात्, (52B)

The pagination comes from the beginning of the MS up to 74 The remaining leaves although in continuation of the 74th are marked 1 to 18

In 8A, Sannyāsavidhi ends —

यतिप्रियाभिधेयग्रन्थे विश्वकर्मविनिर्मिते ।

समाप्तिमगमन्नून सन्यासविधिरुत्तमः ॥

But some of the leaves contain the name of Visvesvara

8B, *begins* —

> अथ योगपट्टविधि ।
> तत्र सम्प्रदायविदः ।
> अधीतविद्य सम्यग्वेद्याद्योगपट गुरुः ।
> पादौ मृदा त्रिः प्रक्षाल्य पादुकाभ्यां मठं व्रजेत् ॥

9A, अथ यतिधर्म्मा 18A, इति मृतयतिसंस्कारविचार ।

It ends —

> यतीनामुपकाराय परितोषाय चात्मन ।
> विश्वकर्म्माकरोदम्या पद्धति यतिवल्लभाम् ॥
> यावद् गङ्गादयो नद्यो यावत् सूर्य्यश्च चन्द्रमा ।
> तावत् कालमिय जीयाद्विश्वकर्म्मकवेः कृतिः ॥

Col — इति यतिवल्लभापद्धति ।

L 4048 describes Yativallabha The present manuscript wants the two opening verses The work dwells on the following four topics —(1) the ordination of a Sannyasi, or hermit, (2) his yogapatta or garment, (3) his devotional duties and (4) his funeral ceremony

1605

3206A **अग्निमुखप्रयोगः** । *Agnimukha prayoga*

Substance country made paper 10×4½ inches Fol s 4 Lines 11 on a page Extent in ślokas 100 Character Nāgara of the seventeenth century Appearance old and soiled Complete

Directions for the installation of sacred fire, common to all rites

It begins —

> अथ सर्व्वसाधारणो ऽग्निमुखप्रयोगः । अमुकहोमाख्ये कर्मणि
> अग्निमुखोल्लेखनानि करिष्ये ।

2B प्रत्यगग्रे कुशेषु स्रुवं निधाय तत्र प्रागग्रे पवित्रे निधाय अग्नये त्वा जुष्टं निर्वपामीति मन्त्रावृत्त्या चतुरो मुष्टीं निर्वपति। अग्नीषो माभ्यां त्वा जुष्टं निर्वपामीति निरुप्यते पवित्रे शौद्धौपात्रमुपरि निधाय अग्ने त्वा जुष्टं प्रोक्षामि अग्नीषोमाभ्यां त्वा जुष्टं प्रोक्षामीति प्रोक्षति।

It ends —

त्र्यायुषं जमदग्ने ललाटे। कश्यपस्य त्र्यायुषं कण्ठे। अगस्त्यस्य त्र्यायुषं नाभ्यां। यद्देवानां त्र्यायुषं दक्षिणांसे। तन्मेऽस्तु त्र्यायुषं वामस्कन्धे। शतायुष इति शिरसि। यस्य स्मृत्वा चतुःसागर पर्यन्तं।

Colophon —

इत्यग्निमुखप्रयोगः समाप्तः।

1606.

8092 **दर्शपूर्णमासस्थालीपाकप्रयोगः।**

Darśa-pūrṇamāsa sthālīpāka prayoga

Substance country made paper 9¼×4¼ inches Folia 8 Lines 10 on a page Extent in ślokas 160 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured Complete

It begins —

श्रीगणेशाय नमः।

अथ दर्शपूर्णमासस्थालीपाक।

देशकालौ स्मृत्वा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थममुककर्म्म करिष्य इति सकल्प्य कर्त्ता समित्समारोपे प्रतिदिनमष्टादशद्वादशाङ्गुलकनिष्ठ चतुरङ्गुलोन्नत वा स्थण्डिलं कृत्वा गोमयेनोपलिप्य यज्ञीयशकल मूलेन पश्चिमेऽङ्गुलं छित्वा उदक्संस्थं प्रादेशमात्रामेकां रेखां कृत्वा दक्षिणोत्तरयोरसश्लिष्टेप्रागग्रे रेखे प्रादेशमात्रे द्वे लिखित्वा तयोर्मध्ये परस्परमसंश्लिष्टा उदक्संस्था प्रादेशमात्रास्तिस्र इति षड्रेखासु तच्छकलमुदगग्र निधाय अद्भिरभ्युक्ष्य सकलमामेध्या निरस्य मार्ग प्रक्षाल्य वाग्यता भवत्।

2B. आचम्य प्राणानायम्य ... ...
दर्शपूर्णमासाभ्यां स्थालीपाकाभ्यां यक्ष्ये तत्रेदानीं पौर्णमासस्थालीपाकेन यक्ष्ये। दर्शे तु पूर्वसंकल्पिते तु दर्शस्थालीपाकेन यक्ष्ये।

Colophon.—

दर्शपूर्णमासस्थालीपाकः समाप्तः।

1607.

3206B.

Substance, country-made paper 5¼×3 inches. Folia, 11, of which the 10th is missing Lines, 10, 11 on a page Extent in slokas, 180 Character, Nagara Date, Samvat 1803 Appearance, discoloured Complete

The Samkalpa runs :—

तिथ्यादिकं स्मृत्वा श्रीपरशुरामप्रेरणया श्रीपरशुरामप्रीत्यर्थं दर्शपूर्णमासाभ्यां यक्ष्ये तत्र सद्यः पौर्णमासेन यागेन यक्ष्ये इति संकल्प्य तदङ्गस्थण्डिलल्लेखनाद्यग्निप्रतिष्ठापनं करिष्ये इति संकल्प्य स्थण्डिलादि कुर्यात्। दर्शेतु दर्शेन यागेनेति विशेषः।

3A, प्राणानायम्य ... ... तदङ्गं अन्वाधानं करिष्ये, 3B, अन्वाधानसमिद्धोमे विनियोगः; 7B, वामदेव ऋषिः ... ... इध्माधाने विनियोगः, 8B, स्विष्टकृद्धोमे विनियोग, 9B, स्रुवकृतदोषपरिहारार्थमाज्यहोमे विनियोगः; 10th missing.

11A, स्थालीपाकप्रयोगेन वेदव्यासकृतेनरः।
जमदग्निकुलोत्पन्नरामो वै प्रीयतां सदा॥

इति स्थालीपाकप्रयोगः समाप्तः।

Post Colophon :—

संवत् १८०३ कार्त्तिकमासे कृष्णपक्षे अमावास्या भृगुवासरे धातानाम संवत्सरात् लिखितं वैजनाथभट्ट आचार्य्यस्य सुत गोपाल आचार्य्यस्य लिखितं स्वार्थे परार्थे च। यादृशं, etc., etc.

1608.

3208. **स्थालीपाकप्रयोगः ।** *Sthālīpāka prayoga*

Substance country made paper 8 × 4 inches Folia 8 Lines 12 on a page Extent in ślokas 300 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured Complete

It begins —

अथ स्थालीपाकविधिरुच्यते । यथोक्त स्थण्डिलं विधाय तत्र यजमान कृतनित्यक्रिय शुचि परिहितधौतवासा दर्भपाणि पीठोपविष्ट प्राङ्मुखो पाकयज्ञे द्विराचम्य प्राणानायम्य देशकालौ सकीर्त्य श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थममुककर्म करिष्ये तदङ्गत्वेन कर्तुं स्थण्डिलादि करिष्य इति सकल्प्य गोमयादिलिप्ते शुद्धे देश एषान्यासारभ्य उदकुमस्य चतुरङ्गुलोन्नत वा चतुर्दिक्षु मिलित्वा द्विसप्तत्यङ्गुलपरिधि फलितमष्टादशाङ्गुलविस्तृत होमानुसारेण तदधिक वा न तु ततोऽपि न्यून मध्योन्नत स्थण्डिल कुर्यात् । इत्यादि ।

1609.

6321 **नवान्नप्राशनम् ।** *Navānna prāśanam*

Substance country made paper 8 × 4½ inches Folia 4 Lines 10 on a page Extent in ślokas 60 Character modern Nāgara Appearance fresh Complete

Colophon —

इति नवान्नप्राशन समाप्तम् ।

Beginning —

श्रीगणेशाय नम ।

अथ नवान्नप्राशनम् । तत्र शरद्वसन्तयो नवस्य निष्पत्तौ वा । शरद्व्रीहीणा वसन्तो यवानाम् ।

1610.

2731 **आग्रयणप्रयोगः ।** *Āgrayaṇa-prayoga*

Substance country made paper 10 × 4½ inches Folia 2 Lines 13 on a page Extent in ślokas 52 Character Nāgara Appearance discoloured

It begins :—

अथाग्रयणप्रयोगो लिख्यते। अपि वामावास्यायां पौर्णमास्यां वा आग्रयणेष्टिमन्वापातनेदिति मूलम्। पर्व्वणि खण्डे एषकारगापक्षे हेमाद्रिणा निर्णयाम्टतेन सांख्यायनश्रुतिवदाहृता॥ दर्शेष्टिपरमुक्तमाग्रयणकं प्राकृपौर्णमासाच्च तदिति॥ दर्शेष्टिं कृत्वाग्रयणं एतद्धि विपरीतं पौर्णमास्यामित्यर्थः॥ तत्र प्रयोगः प्रकृत्या सह लिख्यते॥ कालस्तु शरत्। श्यामाकव्रीह्याग्रयणयोस्संत्रेण प्रयोगः॥ इत्यादि।

No Col. :—

इदं पुस्तकं बोड्सोपनामक लक्ष्मणेन लिखितं स्वार्थं परार्थं च।

1611.

2949. *The Same.*

Substance, country made paper. $8\frac{3}{4}\times4$ inches Folia, 6. Lines, 13 on a page Extent in slokas, 180 Character, Nagara Date, Samvat 1799. Appearance, discoloured Complete

Colophon :—

इत्याग्रयणप्रयोगः समाप्तः।

Post Col. :—

संवत् १७९९ मितौ भाद्रपदकृष्ण १० भानुवासरे तद्दिने काश्यां महादेवदेवसुत रामचन्द्रदेवेन लिखापितम्।

It begins :—

श्रीगणेशाय नमः।

अथाग्रयणं।

मखदं गोपवेषस्य गोपीगोरसलालसम्।

मयि वस्तु किमप्यस्तु स्फुरन्नीरधरच्छविः॥

अथाग्रयणं त्रिविधं।

श्यामाकाग्रयणं, व्रीह्याग्रयणं यवाग्रयणं चेति। तेषां कालक्रमः वर्षाः शरद्वसन्तः। ते च सौरचन्द्रभेदेन द्विविधाः इत्यादि।

1612.

3016. **आग्रयणप्रयोगः सनिर्णयः ।** *Agrayana prayoga with Nirnaya*

By Viresvara Bhatta, son of Lāhi Bhatta.

Substance country made paper 9¼ × 4 inches Folia 9 Lines 11 on a page Extent in slokas 250 Character Nagara Date Samvat 18(0)9 Appearance discoloured Complete

The Colophon —

इति श्रीविश्वेश्वरचरणकमलयुगलभजनैकचित्तमहामान्य लाहि भट्टाङ्गजवीरेश्वरभट्टरचित आग्रयणप्रयोग सनिर्णय समाप्त ।

The Post Colophon Statement —

सवत् १८९ (?) मिती चैत्रकृष्णपक्षा भानुवासरे तद्दिने वैदिक शिरोमणिमाधवदेवदेवसुतरामचन्द्रदेवेन काशा लिखापित शोधित च ।

It begins —

श्रीगणेशाय नम ।

अथाग्रयणप्रयोगो लिख्यते । तत्राग्रयण तावत्त्रिविध यव श्यामाक-व्रीहि भेदात् तत्र यवाग्रयण वसन्ते कस्मिश्चित् पर्वणि अथवा वसन्ते शुक्लपक्षान्तर्गत देवनक्षत्रेषु रेवत्या वा कार्य ।

2B इति आग्रयणोपयुक्तकालादिनिर्णय । अथ प्रयोगक्रम ।

It ends thus —

अत्र दर्शपूर्णमासप्रकरणेन तद्विकारा अपि गृह्यन्ते इति रुद्रदत्त ।

5A आश्वलायनस्य यो विशेष सोऽभिधीयते ।

1613.

3201. **वैश्वदेवविधिः ।** *Vaisva-deva-vidhi*

Substance country made paper 9¼ × 4½ inches Folia 4 Lines 8 on a page Character Nagara of the eighteenth century Appearance fresh

It begins.—

अथ वैश्वदेवविधि ।

देशकालौ सकीर्त्त्य श्रुतिस्मृतिपुराणोक्तपुण्यशुभफलप्राप्तिकाम पञ्चसूनाजनितपापक्षयार्थं श्रीराधाकृष्णप्रीत्यर्थं वैश्वदेवकर्म्माहं करिष्ये ।

Vaisvadevavidhi ends in leaf 3A, Nity sraddhavidhi ends in 3B and in 4A commences Pindpitryajña to be performed on Amāvasyā, which is incomplete

1614.

9886 वलिवैश्वकर्म्मप्रयोगः । *Vali-Vaisva karma prayoga* ।

Substance country made paper 7×5 inches Folia 6 Lines 5 on a page Extent in sloka 18 Character Nagara Appearance decayed Complete

1615.

8944 वैश्वदेवविधि । *Vaisvadeva vidhi*

Substance country made paper 8½×4 inches Folia 6 Lines 7 on a page Extent in slokas, 100 Character modern Nagara Appearance fresh Complete

Beg — अथ अनग्निकस्य वैश्वदेवविधिर्लिख्यते ।

2A अथ पञ्चमहायज्ञप्रयोग ।

6B इति निरग्निकवैश्वदेवविधि

Then follow 2 verses with the col —

इति वैश्वदेवकुण्डनिर्णय ।

1616.

2926 उपाकर्म्मप्रयोगः । *Upākarma-prayoga*

From the Prayogapārijāta of Narasimha

Substance country made paper 8×3¾ inches Folia, 4 Lines, 11 on a page Extent in slokas 80 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured Complete

Colophon —

इति नरसिंहीये प्रयोगपारिजाते संस्कारकर्मकाण्डे उपाकर्मप्रकरणम् ।

Beginning —

अथोपाकरणप्रयोगः ।

आचार्यः प्रागुक्तलक्षणे काले उपाकर्म करिष्यमाणो यज्ञोपवीत शिष्यादिभिः सह स्नात्वा कृतनित्यक्रियो मध्याह्नादुपरि दक्षिणतो देशे अस्य नक्षत्रपालिनो वेद ग्रहणाधिकारसिद्धिद्वारा इतरेषां मम आप्यायनार्थमनुष्ठानां वेदानां पुनर्यज्वद्वारा च श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थमुपाकर्माख्यं कर्म करिष्ये इति ।

1617.

5978 *The Same*

By Nāgoji Bhatta

Substance country-made paper. 10 x 5 inches. Folia 41. Lines 11 on a page. Extent in ślokas 200. Character Nāgarī. Date Saṃvat 1810. Appearance fresh. Complete.

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

साम्बं शिवं नमस्कृत्य भट्टनागोजिशर्म्मणा ।
उपाकर्म्मप्रयोगोऽयं लोकोपकाराय कल्प्यते ॥

तत्रकालः ।

नभस्योपधिभावे च स्वा स्वा कुर्यादुपाकृतिम् ।
श्रुतौ पर्व्वणि हस्तर्क्षे ऋग्यजुःसामगाः क्रमात् ॥
तद्दोषे चेद्भवत्येव विधेयम् ॥

End —

नानानिबन्धानालोक्य सम्यक्चायं निरूपितः ।
कालोपनाम्ना नागेन तेन तुष्यतु यज्ञभुक् ॥

Date of the Manuscript —

संवत् १८९० मिती आषाढ शुद्धसप्तम्या तद्दिने तैतिलोपनामक-रघुनाथेन लिखितं स्वार्थं परार्थंच ।

After this there are five lines of utsarjanakārikā

The authorities quoted and consulted —

1A, गार्ग्यवचनम, कालसाधुनिर्णय, निर्णयसिन्धु, कौस्तुभ, 1B, पृथ्वीचन्द्रोदय, मदनरत्न, स्मृत्यर्थसार, 2A, मयूखे, भट्टोजिदीक्षितास्तु 2B, गृह्यपरिशिष्ट, पराशरमाधवीय, वशिष्ठ, मनु, 3A, कुर्म्मपुराण, बौधायन, कालसाधुविचार, 3B, ऋग्गृह्य, तिथ्यर्के प्रयोगपारिजाते वृद्धमनु कात्यायनौ, समयमयूखे, 4A, नारायणभट्ट, भाष्ये 4B, वृत्तिकृन्मते, 5A, नारसिंहीय प्रयोगपारिजाते, कारिकाया ।

5A, शाकलाना समानीव इत्यृचा अन्त्याहुतिर्भवेत् । बाष्कलानान्तु तच्छयोरित्यृचा अन्त्याहुतिर्भवेत । ऋग्वेदस्य पञ्चशाखाभेद । आश्वलायनी, *साङ्ख्यायनी, शाकला, बाष्कला, माण्डूकाश्चेति तेषां मध्ये शाकलाना चेदमेव* आश्वलायनसूत्रे कर्म्मानुष्ठानार्थं सुपकरोतीति प्रदर्शितमनेनेति ।

5B, सत्याषाढ आपस्तम्बोक्ते जयन्त, 6B, जैमिनि, 7A, गालव, 7B, कार्ष्णाजिनि, पारिजात, व्यास, 8A, पारस्कराचार्य्य, 8B, शौनक, 9A, छोगाक्षपद्धतौ, छायापद्धतौ च, 9B, देवयात, कारिकाभाष्ये, 11B, छाया म्भट्टीकार ।

1618

3096 **उपाकर्म्मोत्सर्ज्जनप्रयोगः** । *Upākarmotsarjana prayoga*

Substance country made paper 8¼×4 inches Folia 21 Lines 8 to 11 on a page Extent ślokas 400 Character Nagara Appearance fresh Complete

It begins —

अथोपाकर्म्मोत्सर्ज्जनप्रयोग ।

केशवादि प्राणायाम्य ॥ सुमुखश्चत्यादि ॥ विष्णोर्विष्णोरिति सकल्प्य ॥ तत्र कारिका ।

अध्यायानामुपाकर्म्म श्रवण्यां श्रवणेन तु ।
तन्मासे हस्तयुक्तायां पञ्चम्यां वा विधीयते ॥
श्रवण्यौषधयश्चास्मिन् मासे तु न भवन्ति चेत् ।
तदा भाद्रपदे मासि श्रवणे न तु कारयेत् । अद्य प्रयोग .. ..
ममाधीतानां चाधीतानां छन्द आदीनां यातयामतानिरासेना-
ध्ययनद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं एभिर्ब्राह्मणैः सह उत्सर्ज्जनाख्य-
कर्म्म करिष्ये ।

10A इत्युत्सर्ज्जनम्—

अथोपाकर्म्म . ममाधीतानामध्येष्यमाणानां छन्दआदीनां
यातयामतानिरासेनाध्ययनद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थमुपाकर्म्माख्य कर्म्म करिष्ये ।

1619.

3293 [उत्सर्ज्जनोपाकर्म्म] प्रयोगपद्धतिः ।

Utsarjanopākarma-prayoga-paddhati

Substance country made paper 10 × 4½ inches Folia 8 Lines 15 to 18 on a page Extent in ślokas 448 Character Nagara of the early eighteenth century Appearance discoloured

A work on utsarjana and upākarma with quotations from many authors

For the explanation of the terms *upakarma* and *utsarjana*, see our number 1983

The authors quoted —

1A, कर्कभाष्य, आश्वलायन, कारिका, हेमाद्रि, वृत्ति, देवत्रात-भाष्य, सिद्धान्तभाष्य, स्मृत्यर्थसार, शौनक, 1B, कातीयसूत्रकार, हरिहर, कातीयसूत्र, मनु, आश्वलायनकारिका, विद्यारण्यश्रीपादैः, इत्थमेव सुदर्शने-नापि, 2A, मदनपारिजात, अमर, 2B, परिशिष्ट, एवंचन्द्रोदयोदाहृत वचने, कौस्तुभे, कालतत्त्वविवेचनसारोद्धार, गार्ग्यवचनात्, मयूख, समयप्रकाशे, निर्णयसिन्धु, मदनरत्न, कालमाधुनिर्णय, 3A, बौधायन, तैत्तिरीयका, बह्वृचा, पराशरमाधव, चन्द्रचूडी, निर्णयामृत, सिध्यर्क, प्रयोगपारिजात, गोविन्दार्णव, धर्मप्रकाश, शाकल, 3B, आपस्तम्ब, नारायणवृत्ति, गृह्यकारिका, गदाधर-

भाष्यम्, चापभट्टीये, 4A, वेदभाष्य, प्रयोगकारा, रुद्रविनियोगदीपिका, सर्वानुक्रमभाष्य, 4B, सूक्तविनियोगे, कृष्णभट्टीये, वशिष्ठ, वैखानससूत्रम् 5A, कार्ष्णाजिनस्मृति, सत्यव्रतोऽपि, वायुपुराणेऽपि, गालव, शाकलकारिका, 5B, कारिकाभाष्ये, व्याडि, 6A, पारस्कराचार्य, दाक्षिणात्या, भास्कराचार्य्य संहिता, 6B, वृत्तिकृत् नारायण, स्मृतिभामत्या रुद्रदत्तप्रचेता, भविष्ये, स्मृतिभामत्या व्यास, 7A, माधवीये सग्रहे देवल कूर्म्मपुराणे, भट्टैरपि, 7B, कात्यायनस्मृति, शातातपवचने, श्रीदत्तादय, रुद्रपति, याज्ञवल्क्यवचनम्, 8A, व्यासोक्ति, गार्ग्य द्वैतनिर्णय, भट्टसम्प्रदाय, अनन्तदेवाना सम्प्रदाय, 8B, शतपथब्राह्मणम्।

1620.

5519 **श्रावणीकर्म्मपद्धतिः।** *Sravani karma paddhati*

Substance country made paper 8×6 inches Folia 68 Lines 7 on a page Extent in slokas 400 Character Nagara Date Saka 17?? Appearance discoloured Complete

Beginning —

श्रीगणेशाय नम। गुरवे नम। अथ उपाकर्म्म लिख्यते।
तत गृहे स्नान देवतार्चन मातृपूजापूर्व्वक नान्दीश्राद्धान्त कृत्वा अक्षततिलदर्भापामार्गगोमयमृत्तिकाभस्मगन्धपुष्पधूपदीपाक्षादनयज्ञोपवीतनैवेद्यफलताम्बूलादीनि गृहीत्वा ग्रामाद्बहि शिष्यैरन्यैश्च ब्राह्मणैश्च सह रम्यालाशय गच्छेत्। ततस्तीर्थभूमि प्रक्षाल्य तत्र मृदादीनि विन्यस्य यथोक्त शौच कुर्य्यात्। तत सर्व्वे यज्ञोपवीतिन बद्धशिखाकच्छशिखिदर्भपाणय गुरु शिष्याश्च प्राङ्मुखोपविश्य प्राणायामचय कालज्ञान कृत्वा छन्दसामुत्सर्गमह करिष्ये इति सङ्कल्प्य सर्व्वे म ऋच गुरुशिष्यैर्जपन्ति।

End —

अध्ययशिथिविमोक। समुद्रे जले प्राप्य दिशान्तो गृह व्रजेत्। इत्युत्सर्ग।

Colophon —

इति श्रावणीकर्म्मपद्धति।

Post Colophon Statement :—

शुभं भवतु शके १७७५ प्रमादिनाम संवत्सरे आषाढमासे कृष्णपक्षे पञ्चम्यां इन्दुवासरे तद्दिने पुस्तकं समाप्तम्। दामोदर सदाशिव।

1621.

6315 अरणिलक्षणम्। *Araṇilakṣaṇa*

Substance country-made paper 12×6 inches Folia Lines 10 on a page Extent in ślokas 50 Character modern Nāgarī Copied in Samvat 1911 Appearance fresh Complete

Colophon —

इत्यरणिलक्षणं समाप्तम्।

Post Colophon —

संवत् १९११ मी भादो वदी ८ गुरुके इह पोथि पंडित बालमुकुन्दस्येदम्।

The object of the work —

अथातः संप्रवक्ष्यामि अरण्योश्चैव लक्षणम्।
रूपं तथा प्रमाणञ्च गुणदोषांस्तथैव च॥
चोदिता सर्वशास्त्रेषु आचार्य्येण तु धीमता।
पुराकल्पे च यद्दृष्टं ऋषिभिश्चैव लक्षणम्॥

Then it goes on —

गृह्णाति परिसंगृह्य धर्म्मपत्न्या सहैव तु।
वैतानिकांस्तथाकुर्य्यादाधानाद्या यथोदिता॥

There are fifty verses of the anustup metre —

It ends thus —

पुत्रार्थी श्रावयेन्नित्यमचिराल्लभते सुतम्।
श्रुतशील वीजवत दीर्घायुर्विपुला प्रजाम्॥ ४८॥
एतदेव समाख्यातं पिप्पलादेन धीमता।
द्विजानां बालवृद्धानां पुरश्चरणमुत्तमम्॥ ४९॥

अधीत्यैतच्च देहान्ते परंब्रह्माधिगच्छति ।
न तस्य मृत्युर्न जरा निद्राव्याधिर्न चैव हि ।
क्षुत्पिपासाभयं नास्ति ब्रह्मभूयाय तिष्ठति ।
ब्रह्मभूयाय तिष्ठति ।

1622.

7766. **स्वस्तिवाचन (ऋग्वेदयजुर्वेदोक्त)** । *Svastivācana*

Substance, country made paper 7×4½ inches Folia, 8 Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 80 Character, Nagara of the early nineteenth century Appearance, fresh. Complete

Colophon :—

इति श्रीऋग्वेदयजुर्वेदोक्त स्वस्तिवाचनं संपूर्णं ।

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।
संपूज्य गंधमाल्याद्यै ब्राह्मणान् स्वस्ति वाचयेत् ।
धर्मकर्मणि माङ्गल्ये संग्रामाद्भुतदर्शने ॥
पुण्याहवाचना दैवे ब्राह्मणस्य विधीयते ।
एतदेव निरोंकारं कुर्यात् क्षत्रियवैश्ययोः ॥ २ ॥
अवनिकृतजानुमंडलं कमलमुकुलसदृशमंजलिं शिरस्याधाय
दक्षिणेन पाणिना सुवर्णपूर्णकलसं धारयित्वा ।, etc , etc , etc

1623.

-10307. **कूष्माण्डहोम** | *Kusmānda-homa.*

Substance, country made paper. 10×4½ inches. Folia, 4. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 120 Character, Nagara Date, Śaka 1727 Appearance, old and discoloured Complete

Colophon :—

इति कूष्माण्डहोम समाप्तः ।

Post Colophon —

शाके १७२७ क्रोधनामसंवत्सरे कार्तिक शुद्ध ५ भानुवासरे तद्दिने देवोपनामक आमाराम्मेण लिखितम् ॥ श्रीसिद्धेश्वरार्पणमस्तु ॥ चेवटोके ॥ त्र्यंबकजटोद्भूते गौतमस्याघनाशिनी ।
सप्तधा सागरं याति गोदावरि नमोस्तुते ॥
करवीरवासिन्यै नमः ॥

Beginning —

अग्नीनाधास्यमान सर्व्वपापक्षयकाम सर्व्वप्रायश्चित्तरूप कूष्माण्डहोमं कुर्यात् । अमावास्या पौर्णमास्या वोपक्रम ॥ तस्याय प्रयोग ॥ एनोनिबर्हणार्थं कूष्माण्डैर्होष्यामि ॥ सङ्कल्प्य कुर्यात् ॥ प्राग्भूपक्षे प्रलोमनखानि वापयित्वा स्नानानंतरं देवतासंकल्पं कुर्यात् ॥ कल्पोक्तगणपतिपूजनं कुर्यात ॥ पुण्याहे देवता अग्न्यादय प्रधानदेवता सविता चरुर्हवि ॥ ततोन्वाधान ॥ क्रियमाणे कूष्माण्डहोमेऽग्ने ॥ अग्नीषोमौ चक्षुषौ आज्येनेत्यत मुक्त्वा अत्र प्रधान सवितारं चरुणा ॥ देवानादित्यान ॥ १ ॥ विश्वान् देवान ॥ २ ॥ द्यावापृथिवी सरस्वती च ३ इन्द्राग्नी मित्रावरुणौ । सोमं धातारं बृहस्पतिं च ४, etc , etc

It ends —

अग्नये वैश्वानराय इदं इति स्विष्टकृदादिवरदानं कुर्यात अनेन अग्नि अश्वत्थपर्णेषु हुतशेषं निदधाति ॥ एवमेनस्तारतम्य विचार्य संवत्सरं मासं चतुर्विंशतिरात्रीर्द्वादशरात्री त्रिरात्रीं वा हुत्वा उपतिष्ठेत् । यावद्धोमस्तावत्तस्येति व्रत । न मांसमश्नीयात् न स्त्रियमुपेयात न उपर्यासीत न जुगुप्सेत अनृतायो ब्राह्मणस्य व्रत यवागू राजन्यस्य आमिक्षा वैश्यस्य अथो एतद्गुत ब्रूयात् ओदनं दधाना सक्तून् घृतमिति यथाशक्तिमनुव्रतयेदात्मनोनुपदासाय इति ब्राह्मणम् ॥ अथ कर्माङ्गभूतप्रयोग ॥ अग्न्याधाने पूर्णाहुति हुत्वा कूष्माण्डैर्जुहुयात् पूतो देवलोकान् समश्नुते इति ब्राह्मणे ॥

See Śrautapadārtha nirvacana page 54 and article 355

1624.

5793A **कूश्माण्डहोमप्रयोगः ।** *Kusmāṇḍa-homa-prayoga*

Substance country made paper. 9¼ × 4¼ inches. Folia 8. Lines 9/10 on a page. Extent in ślokas 150. Character Nāgara of the nineteenth century. Appearance fresh. Complete.

Beginning —

अमीनाधास्यमान सर्व्वदुरितपापक्षयकाम सर्व्वप्रायश्चित्तरूप कूश्माण्डहोम कुर्य्यात् । अमावास्याया पौर्णमास्या वा उपक्रम । तस्याय प्रयोग ।

एनोनिर्वहणार्थं कूश्माण्डैर्होष्यामीति सकल्प्य श्मश्रूपपक्षकेश-लोमनखानि वापयित्वा स्नानाद्यनन्तर देवता सङ्कल्प कुर्य्यात् । पुण्याहे अमादय । स्थण्डिलाद्यग्निप्रतिष्ठापनान्त कृत्वा ततोऽन्वाधानम् । आज्यभागान्ते सवितार चरुणा देवानादित्यान् विश्वान् देवान द्यावापृथिव्यौ सरस्वतीमिन्द्राग्निमित्रावरुणसोमधातृत्वष्ट स्वतीन् *अलवेदम अग्नि गार्हपत्य ज्योतिष अग्नि गार्हपत्यमग्निमा-* न्वय अग्नि गार्हपत्य २ अग्नि अग्नि गार्हपत्य आप सुधनी आपोहिरण्यवर्णा वरुण वरुण अमीवरुणौ २ अग्निमयम अमीन्द्रो ।, etc , etc

The *homa* in which the Saman called Kusmāṇḍa is to be used is called Kusmāṇḍa homa

2A, यद्देवादेवहेलनमित्येकविंशर्चस्य प्रथमानुवाकस्य स्वयम्भूर्ब्रह्मा ऋषि लिङ्गोक्ता देवता आद्यास्तस्रोऽनुष्टुभ पञ्चमी त्रिष्टुप षष्ठ्यतिजगती सप्तमी जगती अष्टमी त्रिष्टुप नवमी जगती दशमी बृहती द्वे अकार्य्यौ त्रयोदशी त्रिष्टुप चतुर्दश्यष्टि पञ्चदश्यनुष्टुप षोडशी विराट सप्तदशी गायत्री तिस्रस्त्रिष्टुभ एक-विंश्यनुष्टुप यद्दीव्यमिति त्रयोदशर्चस्य द्वितीयानुवाकस्य आमन्त्रहोम विनियोग ।

End —

अमाधेये पूर्णाहुति कृत्वा कूश्माण्डैर्जुहुयात् पूतो ।देवलोकान् समश्नुत इति हि ब्राह्मण । जामदग्निमते तु सवितार चरुणा त्विषि मध्यावर्त्तनमित्येतद्वर्जयित्वा सर्व्व पूर्व्ववत् ।

Colophon —

इति कूष्माण्डप्रयोगः ।

By a later hand —

इदं पुस्तक मोन्योपनामक वैजनाथेन लिखितम् ।

1625

8915 **होमपद्धतिः ।** *Homapaddhati*

Substance country made paper 10¾ × 4½ inches Folia 6 Lines 8 on a page Character modern Nagara Appearance fresh Complete

Col — इति होमपद्धति समाप्त ।

1626

3261 **लक्षहोमपद्धतिः ।** *Laksa homa-paddhati*

Substance country made paper 8½ × 4 inches Folia 31 Lines 8 to 10 a page Extent in ślokas 650 Character Jaina Nagara of the seventeenth century Appearance discoloured Complete

It begins —

अथ लक्षहोमपद्धति ।

श्रीकामादि प्रग्रहलक्षानुकूले ल + + + सुस्नात प्रक्षालित पाणिपाद आचान्तो यजमान कृतमाङ्गलिको देशकालौ स्मृत्वा अमुककामो लक्षहोमा[मिना]ह यक्ष्य + इति सङ्कल्प्य गणेशपूजन पुण्याहवाचन मातृकापूजन नान्दीश्राद्ध च कृत्वा आचार्य ब्रह्म- ऋत्विग्वरण कुर्यात् ॥

The first three leaves contain at the left hand upper margin, the word लक्ष But from the 4th to the end every leaf contains वह in the place of Laksa

From this the work appears to be one on *homa*

It ends —

तत सम्पूर्णमस्त्वच्छिद्रमस्त्विति + यु तत्रस्रेया मन्त्राशिषो गृहीत्वा तत् सानुनय विसर्ज्य ब्राह्मणान् भोजयित्वा दीनानाथान्

प्राश्यपन्नादिना सन्तोष्य स्वयं सुहृन्मित्रादियुत' मौनाद्यः सन्तुष्टो हविष्यं भुञ्जीतेति ।

In 28A .—

देशकालौ स्मृत्वा छतस्य अमुकहोमस्य सिद्ध्यर्थं पूर्णाहुतिं होष्ये इति ।

1627.

9342 **होमपद्धतिः ।** *Homa-paddhati*

By Lambodara.

Substance, country-made paper $9\frac{1}{4} \times 4$ inches Folia, 42 Lines, 7 on a page Extent in slokas 550 Character, Nagara Appearance tolerable. Complete

Colophon .—

इति श्रीलम्बोदरविरचिते होमपद्धति समाप्तं ।

1628.

11054 **होम ।** *Homa*

Substance, country-made paper $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches Folia 8 Lines 9 on a page Character Nagara Date Samvat 1896 Appearance old and discoloured Complete

Beg :— ॐ नमोऽस्त्वनन्ताय सहस्रमूर्त्तये
सहस्रपादाक्षिशिरोरुबाहवे ।
सहस्रनाम्ने पुरुषाय शाश्वते
सहस्रकोटीयुगधारिण (?) नम' ॥

Five such slokas, at the end of which we have —

2A, इति चरणप्रक्षालन ॥

ॐ नमः परमात्मने नम श्रीपुराणपुरुषोत्तमाय अद्य श्रीब्रह्मणो द्वितीयप्रहरार्द्धे ... ...
अधिदेवतानत्यधिदेवताना गणपत्यादिपञ्चलोकपालाना इष्टदेवता-कुलदेवतासहितानां अन्येषामपि होमपूजन + + मह' करिष्ये। इति सङ्कल्प्य ॥

अथ पञ्चवारुणीहोमो लिख्यते। अथ स्वस्त्ययनकलशस्थापन गौर्य्यादिमातृपूजनं लिख्यते ॥

Col.—

इति होम समाप्त।

Post Col. :—

श्रीसम्वत् १८६६ मी० श्रावण कृष्ण ७ ॥

1629.

6277. **सायं प्रातर्होमप्रयोग।** *Sāyam-prātar-homa-prayoga*

Substance country made paper 7×4½ inches Folia, 4 Lines 9 on a page Extent in ślokas 40 Character modern Nāgara Appearance fresh. Complete

A treatise on morning and evening sacrifices

Colophon —

इति सायप्रातर्होमः।

Beginning —

अथ पञ्चादिकर्म।

तत्र प्रथमप्रयोगे मातृपूजापूर्व्वकं श्राद्धं कर्त्तव्यम्। दक्षिणतो ब्रह्मासनमुत्तरतो प्रणीतासनं। तत्र ब्रह्मोपवेशनम् यावत् कर्म-समाप्यते तावत्त्वं ब्रह्मा भव। भवामि। ब्रह्मानुज्ञात। प्रणीता-प्रणयनम्। ऐशानादिपूर्व्वाग्रैर्दर्भैरेकमुष्ट्या परिस्तरणम्। अग्ने पश्चाद्दक्षिणतो वा पात्रासादनं पवित्रच्छेदनादीनि त्रीणि।

1630

2111. **पक्षहोमविधिः।** *Paksa-homa-vidhi*

For the MS and the work see L 4192

1631.

2183 **विधुरौपासनप्रयोगः।** *Vidhura-aupāsana-prayoga*

Substance country made paper 7×3 inches Folia 7 Lines, 11 on a page Character Nāgara Appearance discoloured Incomplete

The Aupāsana fire is the name of the Gṛhya fire of one who keeps the Srauta fires too. On the death of the wife, she is burnt with the Srauta fires and they have to be rekindled. The Aupāsana fire, too, has to be rekindled. The present MS contains the process of the rekindling of the Aupāsana fire. See Karka Bhāṣya on Kātyā I. 20 वैतानिकस्यापि स्मार्तकर्मसाधनभूत औपासनो दृश्यते ।

1632

1910 विधुरौपासनम् । *Vidhuraupāsana*

For the MS and the work see L. 3202

On the rekindling of the Gṛhya fire by a widower who kept his Srauta fire.

Fol 1B, इति प्रथमसन्धानम्, 2A, अथ अपत्नीकोपासनविधिरभिधीयते ।

Post Col —

परार्थं लिखितमिदं श्वयोरयेति बोध्यम् ॥

1633.

6278 उपासन प्रायश्चित्तविधिः *Upāsana prāyaścitta*

Expiation for a break in daily sacrifices, in the Aupāsana fire (?). Burnell 28 A.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथौपासने प्रायश्चित्तविधिं व्याख्यास्यामः । अरुणोदय उत्थाय दन्तधावनादिपुरःसरं यथाविधि स्नायात् । ... ...

... ...

ततोऽग्निं प्रादुष्कृत्य प्राणायामसंकल्पार्घ्यादिस्मरणम् देवताभिध्यानानि विधाय यथाविधि प्रातर्होमं कुर्यात् । , ...

... . उपस्थानविषये उदयनियमो नास्ति । अथात्र प्रायश्चित्त वक्ष्यते । अग्निस्थाने सूर्याहुति सूर्यस्थाने अग्न्याहुति एव विपर्यासे मकल्पादिस्थान्तरे होम आवर्त्तते ।

14B, इति श्रीधरपद्धतौ साग्निकस्य प्रवासे भोजनं स्वाग्निपक्व लौकिकाग्निपक्व न ।

End — उच्छिन्नाग्नेररणिसद्भावे एव ॥ अरण्योरभावे वा अन्ये अरणी आनीय अरण्योरुपरि दक्षिण मिमथाणि ? कृत्वायं तं इति समारोपमंत्र पुत्रादिर्जपेत् ततो मन्ताग्न्याधान कृत्वा पूर्ववद्धवेदिति ।

The authorities quoted are —

11B, यज्ञपार्श्व, 12B, आपस्तम्बपरिशिष्ट, 14A, प्रदीपचन्द्रिका ; 11B, श्रीधरपद्धति, 13B, केशवस्वामी ।

1634.

2073 **विच्छिन्नस्याग्नेः पुनः सन्धानम् ।** *Vicchinnasyāgneḥ punaḥ Sandhānam*

Substance, country-made paper. 8 × 4 inches. Folia, [illegible]. Lines, 6, 7, on a page. Extent in ślokas, [illegible]. Character, Nāgarī. Date, Śaka 1716. Appearance, discoloured. Prose. Complete.

Colophon :—

पुनः सन्धान समाप्तम् ।

Post Colophon —

शके १७१६ आनन्दनाम सवत्सरे मार्गशीर्षवद्य १२ भृगुवासरे तद्दिने इद पुस्तक नानाजोशिना लिखितम् ।

It begins —

• विच्छिन्नस्याग्ने पुन सन्धानम् ।

आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ सकीर्त्य विच्छिन्नदिनादारभ्य एतावन्त काल गृह्याग्निविच्छेदजनितप्रत्यवायपरिहारद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं अमुकप्रायश्चित्त अमुकप्रत्याम्नायद्वारा यथा शक्ति यथाकाल करिष्ये ।

1635.

2989 **विच्छिन्नस्य गृह्याग्नेः पुनः सन्धानम् ।**

Vicchinnasya Grhyagneh Punah Sandhanam

Substance country made paper 6¾ × 4¼ inches Folia 3 Lines 9 on a page Extent in slokas 36 Character Nagara of the early nineteenth century Appearance discoloured Complete

Colophon —

इति विच्छिन्नस्य गृह्याग्ने पुन सन्धान समाप्तम् ।

It begins —

श्री । तत्राग्नौ सति द्वादशरात्रात् पूर्वं स्थण्डिलाद्यग्निप्रतिष्ठापन कृत्वा अयाश्चेत्याज्ययोतुपायामि तच्च कार्य्य । तदूर्द्ध्व प्रमादादग्निपरित्यागे प्रत्यब्द प्राजापत्य । एतावदब्दपर्यन्त गृह्याग्निविच्छेदजनितदोषपरिहारद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं एतावत कृच्छ्रानेतत् प्रत्याम्नायद्वारा चरिष्ये इति सकल्प्य तथैवाचरेत् ।

It ends —

हृदयाञ्जन कृत्वा चरु प्रक्षाल्य स्विष्टकृद्धोमशेष समाप्य दश चीन् वा ब्राह्मणान् भोजयेत् ।

1636.

3282 अन्वाधानम् । Anvādhāna.

Substance country-made paper 6¾ × 4¼ inches. Folia, 4. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas 44. Character Nāgarī of the eighteenth century. Appearance discoloured. Complete.

It begins —

श्रीत्रिपुरसुन्दर्य्यै नमः । क्रियमाणे अस्मिन्दर्शपौर्णमासे देवता-परिग्रहार्थमन्वाधानं करिष्ये । अग्निमन्वाधित अग्नौ जातवेद समर्पि, इध्मेन, आज्येन, आदित्यादिनवग्रहानसाद्यधिदेवतान् रुद्रादिप्रत्यधिदेवतानेकैकसंख्यया समिचर्व्यन्ये अग्निं सोमं अग्नीषोमौ चक्षुषी नेत्रत्रयोद्घाटनाय जातवेदसं त्रिवारमाज्येन, वह्नेर्गर्भाधानादिसंस्काराय पञ्चदशवारं समिदाज्येन नवपञ्चसमिद्भि हिरण्या वामना रक्ता कृष्णा सुप्रभा अतिरिक्ता बहुरूपामिति सप्त आज्येन सप्तसार्चिषं सलिलपूर्णमनोऽस्पृहपथ्यमस्थापित सप्त जिह्व हव्यवाहन अश्वोदर वैश्वानर कौमारतेजस विश्वमुख चेतयद्भूर्तौ × × × × पलुमद्घौत जातवेद इहा वह सर्व्वकार्याणि वौषट् ।

Colophon —

इत्यन्वाधानम् ।

After the colophon there are four lines more, containing a Tantrika Mantra.

637.

2959 संस्कार-कौमुदी । Saṃskāra-kaumudī.

By [illegible] Bhaṭṭa, son of Vallam Bhaṭṭa.

Substance country-made paper 9¾ × 4½ inches. Folia 34. Lines 11, 12 on a page. Extent in ślokas 1,000. Character Nāgarī in a modern hand. Appearance fresh. Incomplete.

An exposition of the Gṛhya rites. The manuscript is incomplete. It goes to the end of the ceremony of Niṣkramaṇa.

34B इति श्रीयल्लभट्टात्मज-गिरिभट्टकृतायां संस्कारकौमुद्यां निष्क्रमणं ॥

अथोपवेशनम्, on which there are only a few lines and the MS. breaks off abruptly

It begins —

श्रीगणेशायनमः।

अथ गर्भलंभनं। तत्रेदं ग्रह्य। उपनिषदि गर्भलंभनं पुंसवनमनवलोभनं चेति। यद्योपनिषदि चौणि कर्म्माणि व्याख्यातानि तदुक्तप्रकारेण तानि कुर्य्यादित्यर्थः।

Besides the ancient authorities, it quotes —

1B, ऋग्विधान; 2B, विज्ञानेश्वर; 3B, प्रयोगपारिजात; 4B, हेमाद्रिमाधवे, षड्गुरुभाष्य, हरदत्त, जयन्त, 8B, नृसिंह, 12B, स्मृतिचन्द्रिका, 13B, कारिकाभाष्ये विश्व, 19B, मेधातिथि, 23A, मुहूर्त्तचिन्तामणिटीकायां तत्प्रयोजनमाह गुरु; 24A, प्रयोगरत्न, 29A, सुदर्शनभाष्य।

1638.

2970 संस्कारसागर। *Saṃskāra-Sāgara.*

By Bhaṭṭa Nārayaṇa (Araḍa)

Substance, country made paper $9\frac{3}{4}\times4\frac{1}{4}$ inches Folia, 24 Lines 8 on a page Extent in ślokas 384 Character, Nagara of the eighteenth century Appearance discoloured

The maṅgalacaraṇa and the object of the work.

आडराख्यो गुरुं नत्वा भट्टनारायणः सुधीः।

संस्कारसागरं ब्रूते ग्रह्यार्थस्य प्रकाशकम्॥

The work begins —

कर्म्मण्यादौ हिरायस्य प्राणास्त्रिधा महत् क्वचित्।

मासपक्षादिसर्व्वेषां श्रीपद्माख्यपुराणतः॥

कृत्वोल्लेखं ततः कर्म्म मकस्य विधिनाचरेत्॥

इत्यादि।

It is a versified treatise on grhya rites

Colophons :—

8B. इति श्रीमदाडोपनामक-नारायणभट्टकृते संस्कारसागरे सर्व-
स्मार्त्तकर्म्मपरिभाषा ।

23A. आडाख्येन सम्प्रोच्य भट्टनारायणेन च ।
स्थालीपाकप्रयोगोऽयं प्रोक्तः संस्कारसागरे ॥

24A. ॐ नम इति मन्त्रोऽयं प्रोक्तः सम्यात्रपाभिध ।
आडाख्येन सत्पक्षे ब्रह्मणः कर्म्मसूचितम् ॥

The work does not seem to be complete

1639.

1898 **गृह्याग्निसागरः ।** *Grhyāgni Sāgara*

By Nārāyana Bhatta Adare, son of Laksmīdhara.

Substance country made paper 10×4 inches Folia 133 Lines, 11 12, 13 and 14 on a page Extent in ślokas 6490 Character Nagara Date Saka 1716 Appearance, old Complete

Mangalācarana and the author

नत्वा कृष्णपदाम्भोजं गणेशं शंकरं शिवम् ।
लक्ष्मीधरं च पितरं भट्टनारायणस्तथा ॥
यथाज्ञानं विचार्य्यार्थपदं शिष्यैरनुष्ठितम् ।
त्रीणि सूत्राणि तद् व्याख्यानान्यन्यांश्च भूरिशः ॥
आडदेत्युपनामा वै भट्टनारायणः सुधीः ।
गृह्याग्निसागरं चैव कुरुते शिष्यतुष्टये ॥

Col. —

गृह्याग्निसागर समाप्त ।

Post Col .—

शके १७१६ आनन्दनामसंवत्सरे दक्षिणायने हेमन्तर्त्तौ
मार्गशीर्षे पौर्णिमायां तिथौ शनौ + + + नक्षत्रे वृषस्थिते

चन्द्रे वृश्चिकस्थिते श्रीसूर्ये धनु स्थिते देवगुरौ पुण्यग्रामे + + +
स्थनगरकरोपनाम प्रसिद्ध व्याकूडनेटकर वडेयोम नामक वत्स-
गोत्रोत्पन्नव + + + विठलात्मज तिङ्कठशर्म्मणः पौत्रेण
भयरामशर्म्मणा इद पुस्तक स्वार्थ परार्थ लिखित। शुभमस्तु
तस्यैव पुस्तक कुलदेवता मार्त्तण्डभैरव + + + + + + +,

None of the I O manuscripts, Catal Nos 1684, 85, 86 are complete The present MS contains a complete table of contents without page marks This is copied below —

स्मार्त्तप्रायश्चित्त[नु]क्रमणिका लिख्यते।

प्रायश्चित्तभूतानि मूलवाक्यानि, अधिकारसिद्ध्यर्थ गृह्याग्निविच्छेदप्राय-श्चित्तानि, सर्व्वसाधारणप्रा॰, प्राजापत्यनि॰, प्रत्याम्नायनि॰, पवननिर्णये कृच्छ्रत्रयम्, प्रमादाद्धिस्नाना॰, भस्मादिस्नानादिनि॰, मृत्तिकास्नाननि॰, पञ्चगव्यस्नाननि॰ विष्णुश्राद्धनि॰, गोदानदाने निर्णय, उत्तराङ्गहोमनिर्णय, दशदानाना निर्णय, अभ्युदयार्थ कृच्छ्रादिनि॰, तस्य नियमे निर्णय, हविष्याणा निर्णय, हविष्याणा प्रत्याम्नाय, अग्निविच्छेदप्रा॰, तदर्थमायतनलक्षणम् इध्मलक्षणम्, होमानुसारेणनि॰, अग्न्याधाननक्षत्राणि, पुन सन्धानेनि॰ वृद्धिश्राद्धानि, अनेकभार्य्याकर्त्तृ॰, प्रथमपुन सन्धानकर्त्तृ॰, सम्भारनि॰, अग्निद्वयसंसर्गनि॰, तस्य मू[ल] वाक्यानि, तत्प्रयोगश्च, अथ विच्छिन्नगृह्याग्निपुन सन्धानम्, होमद्रव्यस्थालीपाकद्रव्यनि॰, अत्रार्द्धे मूलवाक्यानि॰, अनारब्धस्थाली पाकनि॰, पुन सन्धानप्रयोगश्च, तत्र मूलवाक्यनि॰, ब्राह्मणभोजननि॰, नष्टाग्निपुन सन्धानम्, तत्र प्रायश्चित्तनि॰, अथ सम्भारा, आलस्यादिना अग्नित्याग प्रायश्चित्तम्, प्रयोगश्च अथ नास्तिक्यादग्नित्यागे प्रायश्चित्तम्, कृच्छ्रादिप्रायश्चित्तम् मासद्वयमग्नित्यागे अब्दपर्य्यन्तमग्नि[त्यागे] अथ सम्भारा, तत्प्रयोगश्च नास्तिक्यादालस्यात् प्रायश्चित्त ग्रन्थान्तरेणोच्यते, प्रमादादग्नित्यागे आलस्यादग्नित्यागे, अथ कृच्छ्रलक्षणम्, अथातिकृच्छ्रलक्षणम्, अथ पराककृच्छ्रलक्षणम, एतदाचरण[ा]शक्तौ प्रत्याम्नायनिर्ण॰, अथ होमारम्भनि॰, बहुपर्व्वातिक्रमे प्रा॰, अथ प्रादुष्करणनि॰, अथ होमकालनि॰, होमकालात्यये प्रा॰, अथ होमकर्त्तार, अथ पर्व्वाणि होम निर्णय, उभयोरसमन्तहोमनिर्ण॰, पत्नीहोमनि॰, विवाहहोमोत्तर होमारम्भनि॰,

विवाहोढामनापूर्व्वमग्निमुपप्राय०, अथ होमद्रव्याणि, द्रव्यप्रतिनिधिः, होमसमिधप्रयोगः सायप्रातर्होमफलम्, औतास्मिन्मार्गाग्निपरिचरणे नि०, सद्योदत सायप्रातर्होमनि०, द्रव्याणामधिश्रयणानधिश्रयणयोर्नि०, अथ कर्तृनियम, होमस्वरूपप्रदर्शनि०, आहुतिद्वयनि० आहुतिससर्ग प्रा०, अथ पत्नीकुमारीहोम नि०, आपत्काले समस्तहोम प०, अथ गुर्व्वापदि पक्षहोमनि०, अथ शेषहोम० अत्र पक्षहोमशेषहोमयोर्मूल, अनापदि पक्षहोमे दोषनि०, अनापदि पक्षहोमे तन्तुमतीष्टिप्राय०, तत्र मूलवाक्यानि उक्तानि तत्र होमसमस्य शेषहोमेषु सर्व्वाणि साय पृथक्होमानि, अत्यन्तापत्तौ पर्व्वणि साय होमो न शक्यस्येति निर्णय, तृतीयपक्षहोमनिषे०, त्रिसन्ध्या क्रियते तदा पुनराधानप्रायश्चित्त, पक्षहोममध्ये आपदि गच्छति तदा होमनि० पक्षहोमविषये सायप्रात प्रतोक्षणकर्त्तुमशक्यस्तदा विशेषनिर्णय स्वयुशक्त्या विशेषनिर्णय स्वयुशक्त्या पुत्रादिविशेषनि०, अथाशौचे होमविधि, अथाशौचमध्ये पिण्डपितृयज्ञादि अवणाकर्म्मादिषु कर्त्तव्यनिर्णय, विवाहाद्यूर्ध्व पिण्डदाननिषेध, सूतके कुलस्याग्नि भोजन च नि० भोजनादौ प्रा०, अथ सभार्य्यस्य प्रवासे अशौचादिनिमित्ते वा समारोपविधि आत्मसमारोपनियम प्रवासे प्रसक्तौ सीमातिक्रान्तौ अन्वारम्भे नि० तेषा मूलवाक्यनि० नियमापरिपालने अनयो लौकिका [इति] निर्णा०, प्रोषिते पत्यौ कर्त्तव्यनि० पक्षहोमे पर्व्वातिक्रान्तौ निर्णय अथ पुरुषस्य प्रवासप्रसक्तौ निर्णय, तत्प्रयोगश्च आपस्तम्बेऽनुकल्पनि०, राष्ट्रभयादौ यजमान सन्निधाने स्त्रीणामग्निनयने विशेष, राष्ट्रविभ्रमादिअत्यन्तापत्तौ स्त्रीणा विशेष कार्य्यनि०, तत्प्रयोगश्च तस्य मूलवाक्यानि आहिताग्ने परान्निपक्वभक्षणे निर्णय, अथापत्नीकौपासनप्रयोग अथ स्थालीपाकारम्भ, स्थालीपाकारम्भे उद्योदोष व्यसक्ति अपेक्षितनिर्णा०, अथ पर्व्वनिर्णा० प्रतिपाद्यप्रति०, अथ पात्रसादनम अथ परिभाषा, देशकालोल्लेखनादिफलम् अनादिष्टे होमे नि० अथ कल्पित काले अनेकपाकयज्ञविशेष जपोदाहरणम उपस्थानाभिमन्त्रणे जपादीनां करणे नि० चरौ अध्यभागे चरुभत्तेक(?) प्रायश्चित्तम् दधिमध्वादिकठिनद्रव्यचिप्रोक्षण, आज्यस्य केवलोत्पवने नि०, जपहोमादिकनियमे नि०, जपहोमाद्यागने नियम सर्व्वाधानीय गृह्यकर्म्माणि लौकिके कार्य्यनिर्णय, इध्मार्थे वृक्षविशेष, कर्षेध्म प्रमाण, अथ हविषा निर्णय, तत्प्रतिनिधिनिर्णय । कुशादिप्रतिनिधि० शाला शेषो मुख्य । तत्प्रतिनिधिनिर्णय, नित्यनैमित्तिकेष्टिषु दक्षिणादाननि० तत्प्रति-

निधिनि०, प्रयुपवेशने स्थाननि० अथ स्थालीपाकादिनि० रज्जुकरणे नि० अथ लघुस्थालीपाकप्रयोग । व्रतपतिस्थालीपाके स तत्रोदाहरण,(?) आनन्तनिर्णय, आज्याधिश्रितलक्षण निरूढानिरूढत्वलक्षण, पद्यावतीनिर्णय, अग्न्यलङ्करणे फलम् । होमे मुद्रात्रयलक्षण पूर्णपात्रसिंचनमार्ज्जने फल,(?) होमकाले स्रुवदर्व्वी-धर्त्तव्यनिर्णय, अन्वाधानानुल्लेखे, किं कर्त्तव्य, चतुरवत्तिपञ्चावत्तीनि० अन्वाधानोत्तर इष्टकरणे नि०, सूतकादिना इष्ट्याकरणे नि०, पर्व्वद्वयातिक्रमे पुनराधेयप्रायश्चित्ते ह्यहुचरण, चलीतेष्टौ कालविशेषनि०, अन्वाधानमध्ये ग्रहणनि०, अथ विकृति नि०, आग्रयणे विशेषनि०, अथ पाकसस्थानामानि०, अथ श्रवण कर्म्मप्रयो०, अथ सर्पबलिप्रयोग, अथाश्वयुजिप्रयोग, अथाग्रयणविचार, तेषा गौणकाल, सर्व्वाधान्यर्द्धाधानीयाग्रयणे विशेष नि० अथाग्रयणप्रयोग, आश्वयुज्याग्रयणप्र० व्रीहिश्यामाकाग्रयणप्र० आग्रयणदिने श्राद्धकर्त्तव्य आग्रयणाकरणे प्रा०, अथ प्रत्यवरोहणप्रा, सप्तपाकसस्थाकरणे प्रा, तेषा मूलवाक्यनि०, अथ पिण्डपितृयज्ञ कर्त्तव्यनि०, व्यतिषङ्ककर्त्तव्यनि०, प्रथमदर्शे पत्न्या रजस्वलाया कर्त्तव्य नि०, पक्षद्वय उपवीतीप्राचीनावीती होमकर्त्तव्यनिर्णय, अर्धाधानीय पिण्डपितृयज्ञकर्त्तव्य-नि०, तस्य मूलवाक्यनि०, तत्प्रयोग, पिण्डे पितृयज्ञारम्भ, बहुपत्नीकस्य पिण्डप्राशने नि०, पिण्डप्रक्षेपे नि०, परिस्तरणनिर्ण०, गुर्व्विणी पत्नी चेत्तदा पिण्डप्राशने निर्ण०, पित्रादिनामाज्ञाने नि०, पित्रादित्रयस्य एकस्यापि जीवितत्वे नि०, पितामहे जीवति द्वयोर्मृतिश्चेत्तदा तन्निर्ण०, व्यतिप्रणीतनाशे प्रा० तस्मिन् होमपक्षे अहोमप-क्षेति प्रणीतनाशे० नि० पिण्डपितृयज्ञाकरणे प्रा०, अथ पार्व्वणश्राद्धप्रयो०, तत्र मूलवाक्यनि०, व्यतिषङ्गप्रयोग, सर्व्वाधान्यर्धाधानीदर्शे श्राद्धकर्त्तव्यविशेषनि०, श्राद्धसम्पाते नि०, अथ सप्तमीश्राद्धप्रयो०, आहिताग्निनाष्टकादिश्राद्धे विशेषनि०, मासिकानामष्टौ श्राद्धानि कर्त्तव्यानि, मासिकानामग्नौकरणनि०, अथाष्टका-श्राद्धप्र०, तत्रैव मूलवाक्य नि०, मासिहोमप्रकारनि०, पिण्डदानकर्त्तव्यनि०, अथान्वष्टकाश्राद्धप०, अथ माध्यावर्षश्राद्धप०, अथ मासिकश्राद्ध, अथ श्राद्ध-सम्पाते नि०, अथात्र प्रायश्चित्तानि, प्रादुष्करणकाले उभौ, सौमातिक्रान्ते तन्नि०, अष्टम्या कर्त्तव्यमष्टस्थलान्नरमग्निनयने उच्छासमध्ये गतश्चेत्तदा पुन सन्धान आत्मसमारोपानन्यवरणेतन्निर्णय०, अमेध्यादिस्पर्शे नि०, रजस्वलास्पर्शे नि०, अनुपस्थायाग्नि प्रवास गतश्चेत्तदा तन्निर्णय, प्रादुष्करणकाले उभौ सौमातिक्रान्ति, सद्योपतौ होमकालनि०, पुन सौमातिक्रमे नि०, अथ नदीलक्षण अग्निनाशक-

लक्षणानि, अविधितासमारोपे कृतेऽग्निनाशनि०, यजमानीनिर्णयः, रजोदोषनि०, आदिष्टे हव्यनि०, अनादिष्टे होमनि०, अनादिष्टे कर्त्तरि होमनि०, प्रधानवैगुण्य-त्यागवैगुण्यद्रव्यवैगुण्यानां नि०, अन्वाधानलोपेऽध्याहरणादिद्रव्यलोपे द्रव्यसंस्कार-लोपनिर्णय', आज्यसंस्कारनि०, अग्नीनामुद्धरणकालः, अनुद्धरणप्राय०, होमकाल-नि०, होमकालात्यये प्राय०, अक्रमितभाज्या होमाकर्त्तव्यनि०, प्रादुष्करणादूर्द्धं यज-मानो ऽयायात् प्रायश्चि०(?) । साय-प्रातर्होमाकरणे प्रायश्चित्त, आहुतिद्वयसंसर्गे प्रा०, आहुतिस्कन्दने प्रा०, स्वयमग्निज्वलने प्रा०, समारूढेऽग्नौ तत्प्रादुष्करणप्रायश्चित्त ज्योतिष्मतीजपः, स्वकाले स्थालीपाकानारम्भे, अनापदिपत्नीहोमे लुप्तमतीष्टिप्रायश्चित्त, आत्मसमारोपनियमापरिपालने मज्जने मैथुनकरणे पुन सन्धान, अग्नीनां वृक्षादि भि स्पृष्टे प्राय०, सवत्सराधिकप्रवासखेत् सपवित्रेष्टिप्रा०, औपासनहोमलोपे प्राय०, चतुर्णां निमित्तानां पथिकृच्चप्रा०, अर्वाक् प्रत्यावर्त्तनादग्निर्गमने प्रा०, इध्माधा नोत्तर हविर्दोषे निर्ण०, सिद्धहविर्दोषे निर्दोषास्तु स्रुग्भेदेनिर्ण०(?) स्रुकृप्रत्यये नि०, अथ हविर्दोषप्राय० गृहदाहे०प्राय० अन्याग्निना गृहदाहाग्निसंसर्गप्रायश्चित्त, गृहदाहप्रवासिना गृह्याग्निसंसर्गप्रायश्चित्त, पचनाग्निगृह्याग्निसंसर्गे प्रा० वैद्युतेन गृह्याग्निसंसर्गप्रा० पर्व्वण्यश्रुपाते ग्रामे प्रा० पर्व्वणि व्रतलोपे प्रा०, पवित्रनाशे प्राय०, सूर्य्याचन्द्रमसोर्ग्रहणे, अक्षतायवानवीतमक्षणे प्रा०, कृष्णाजिननाशे प्रा० कयात्रागाहा अनुगतप्राय०, (?) पुरोडाशनाशपतने प्रा०, कपालभेदे प्रा० पुरोडा शस्फुटने प्रा०, पुरोडाशोत्पतने प्रा० तेषां मूलवाक्यानि जीवति मृतश्रवणे प्रा०, यमलजनने प्रा०, आज्यसंस्कारत प्राग्दोषदर्शने नि०, आहुतिप्रमाणञ्च, आहुति-स्कन्दनदोषनिर्ण०, तापादुत्सेकनिवारणादौ प्राय०, सवेपथुकर्मणा०प्राय०, यागात्म कयागोत्तर च यत्कुनि०, हविषामपाके नि०, हविर्दाहे नि०, सर्व्वहविर्दाहे मिन्दादिगणप्राय०, चर्व्वादीनां निस्रावे दुर्गादिगणप्रा०, हविषि केशाद्युपहती नि०, अवदान दृष्टे चेत्तदा नि०, सर्व्वत्र हविर्विपर्यासे देवतामन्त्रकर्म्मादिविपर्य्यासे प्रा०, आहुतिदोषे प्राय० मृत्यवदाने प्रा०, अन्तराये यतासे प्रा०, अङ्गहोमाना विस्मृतौ तदा प्रायश्चित्त, अग्नियोमीयस्थाने आग्नेययाग आग्नेयस्थाने अग्नियोमीय यागश्चेत्तदा प्रा०, स्वरवर्णादिदोषे अङ्गहोमानामकरणे इष्टिभ्य स्वाहेत्यादिप्रा०, प्रधानव्रतान्तराये नि०, सिद्धहविः पूर्वोत्तर चान्तराये नि०, प्रधानाहुतिदोषे ऋत्विजां मन्त्रदोषे उदात्तादिस्वरपदाक्षरवाक्यस्थानानां दोषेप्रा०, अथ हविर्दोषा अथ भागप्र नि०, अमेध्यदेशस्कन्न(?) तस्य नि०, क्षुद्रकीटादिपतनेनि०, दुष्टहविषा

योगे, ध्वाज्योपहतौ तन्नि०, हविर्ध्यापन्नस्य मिन्दादिगणीय प्राय०, निवापात् पूर्व्व व्युत्क्रमे नि०, हविषयुपरि काक ध्यासीने तन्निर्णि०, पुरोडाश पर्य्यावर्त्तयत् प्रतितिष्ठित तस्य नि०, प्रधानाङ्गतिखिष्टकृत्सर्गे प्रा०, स्थालीपाकयो गौणकालस्थालीपाकानिष्पत्तिप्रा०, पञ्चमहायज्ञलोपे प्रा०, स्नातकव्रतलोपे प्राय०, अन्वष्टकाकरणे प्रा०, श्राग्रयणादियाकयज्ञाना मध्ये अन्यतमस्याकरणे प्रा०, पिण्डपितृयज्ञेतिप्रणीतनाशे प्राय०, पिण्डपितृयज्ञाकरणे प्राय०, अथ द्रव्यशुद्धि, कर्म्मणि प्रयुज्यमानाना पात्राणा निर्णय'। अथाग्निशुद्धि। इति गृह्याग्निसागरानुक्रमणिका समाप्ता। सूर्य्याचन्द्रमसोर्ग्रहणं।

Authorities consulted —

1A, आपस्तम्बसूत्र, 2A, आश्वविला, 2A, बौधायनीयकल्पसार, 2A, देवस्वामी, 2B, प्रयोगरत्न, 2B, प्रश्न, 3A, शान्तिहेमाद्रि, 3A, याज्ञवल्क्य, 3A, स्मृत्यर्थसार, 3B, मिताक्षरा, 3B, अपरार्क, 4A, मदनमहार्णव, प्रयोगरत्न, 5B, विद्यारण्यकृत मिताक्षरा, 6A, श्राद्धकल्प, गृह्यपरिशिष्ट, 6B, महार्णव, 9A, शातातपीय कर्म्मविपाक, 11A, भट्टोजीदीक्षित, आश्वलायनसूत्र, 11B, कात्यायनसूत्र, 12B, बौधायनीयतन्त्र, 13A, प्रायश्चित्तप्रदीप, 13A, प्रयोगरत्न, कारिका, 13B, सुदर्शनभाष्य, शौनक, 15A, गृह्यकारिका, प्रायश्चित्तीय वरदराजग्रन्थ, वैधसूत्र, 19A, कूर्म्मपुराण, 21A, बौधायनप्रायश्चित्त, 22A, चन्द्रिका, 25B, शातातप, 26A, प्रायश्चित्त प्रदीप, 27B, स्मृतिचन्द्रिका, 28B, चन्द्रिकाया मरीचि, 30B, त्रिकाण्डमण्डन, 31A, निर्णयसिन्धु, 32B, वैयाघ्रपाद, पैठीनसि, 33A, जातूकर्ण्य, मिताक्षरा, 34A, बृहस्पति, जावाल, 34B, छन्दोगपरिशिष्ट, 35A, हरदत्त, 35B, भारद्वाज, विष्णुपुराण, व्याघ्रपाद, 36A, हिरण्यकेशीय-स्मार्त्तसूत्र, 37B, त्रिकाण्डी, 38A, संग्रह, 39A, मनु०, 40B, श्रौतग्रन्थ, 41B, माधव, 42A, मदनपारिजाते कात्यायन, 42B, तैत्तिरीय, 43B, गौडग्रन्थस्था प्रयोगदीपिका, 47A, मेङ्कभट्टी, संस्कारकौस्तुभ, 49A, पारिजात, 51B, प्रयोगपारिजात, 52A, स्मृतिदीपिका ऋग्विधान, 55A, दीपिकाकार, 72B, रामाण्डार, नृसिंहपारिजात, 73A, मदनरत्न, वायुपुराण, 74A, पराशरमाधव, 91B, हेमाद्रि. 114A, प्रायश्चित्तविषय कारिका, 114B, यज्ञपार्श्व, 133A, काशीखण्ड।

1640.

10611 गृह्याग्निसागर । *Gṛhyāgni Sāgara*

By Nārāyaṇa

Substance, country made paper 9×2½ inch Folia 55 Lines 9 on a page Extent in ślokas 990 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance old and discoloured Complete Date Śaka 1(?)0

With a table of contents in two leaves

Beg —

अथाग्निनाशकानि ।

य आहिताग्निधर्म्मे स्यात् स उपासनिकस्य त्विति । पञ्चहोमादि प्रकरणान्ते सूत्रार्थसारे उक्तत्वात् आहिताग्नियान्यग्निनाशनिमित्ता न्यविरुद्धानि तान्यत्रौपासनिकस्याप्युच्यन्ते । अनुक्तमन्यतो ग्राह्यमिति वचनात् सर्व्वशाखाप्रत्ययमेकं कर्म्मेति न्यायात् ।

इष्टापूर्त्तादिकं कर्म्म स्वशाखोक्तं न विद्यते ।

तत्र बोधायन ग्राह्य बह्वृचादिभिरादरात् । इत्युक्तत्वात् तत्र बौधायनीयप्रायश्चित्त-प्रदीपोक्तानि कानिचित प्रायश्चित्तानि विविच्य लिख्यन्ते ।

A compilation of rites concerning Grhyagni as distinguished from Srautagni This has been very much enlarged in the previous number The MS of the work described in the I O Catal No 1684 is apparently of the same extent as this, but not exactly the same with it

55B इति श्रीमदराडोपनामक लक्ष्मीधरभट्ट-सूनु नारायणभट्टकृते गृह्याग्निसागरे स्थालीपाकादिप्रायश्चित्तविषयकनिरूपणं समाप्ति मगमत् । अथ द्रव्यशुद्धि ।

The Last Col —

इति श्रीमदाराडोपनामक लक्ष्मीधरसूनुनारायणभट्टकृतो गृह्याग्निसागरः समाप्तिमगमत् ।

Then we have the date of the composition of the work, etc.

समाङ्गाङ्केन्दुमिताके (Samvat ?) १६६१ काश्यांस्थेऽब्दे विरोधिनि,
अध्यङ्गतिथिमिताके १५६२ विक्रमाब्दे मधौनिनि(?) ॥
शय्याष्टम्या भृगौ भागानगरे विधिसम्भवे ।
चारुदेव्यपनाम्ना वै भट्टनारायणेन च ॥
चौणि सूत्राणि तद्‌ ग्रन्थानालोच्यान्यांश्च भूरिश ।
सर्व्वलोकोपकाराय कृतो ग्रन्थामिसागर ॥
खवाणाङ्कचतुर्युक्ता (४६५०) ग्रन्थसंख्या भवेदिति ॥

(The date of the MS) —

१७२० कालयुक्तोब्दके मासे शुक्ले च कार्त्तिको (?) ।
चतुर्थ्यां लिखिते ग्रन्थ पुण्यक्षेत्रे यथामति ॥

In a later hand —

इद पुस्तक आत्मारामदेवस्य टोकेकरस्य ॥

1641.

5881 **संस्कारनृसिंह ।** *Samskara nrsimha*

By Narahari Bhatta

Two batches of leaves

I Substance country made paper 9¾ × 5 inches Folia 21 Lines 11 on a page Character Nāgara of the nineteenth century Appearance fresh

II Substance country made paper 9¾ × 4¾ inches Folia 51 Lines 14 on a page Character Nāgara of the early nineteenth century Appearance, discoloured

I *Begins* —

श्रीगणेशाय नम । श्रीपरमात्मने नम ।
श्रीलक्ष्मीवेङ्कटेशाय नम ।
अथ संस्कारप्रयोगो लिख्यते ।
विश्वोत्पत्तिस्थितिलया यन्मायया सेव्यत किल ।
सचित्सुखैकरूप त स्वात्मान नृहरि नुम ॥
गर्भाधानादिसंस्कारनृसिंहोऽज्ञानदैत्यहा ।

स्फुरत्पद मतां चित्ते नित्य मत्कमिर्दर्शिनाम् ॥

ते च संस्कारा द्विविधा ब्राह्मा दैवाश्च। तत्र ब्राह्मा गर्भाधानाद्या, पाकयज्ञाद्या दैवा। अथ तु गर्भाधानाद्या अनुष्ठेय रूपेणोच्यन्ते।

ते च षोडश।

गर्भाधान पुंसवन सीमन्तो जातकर्म च।
नामक्रिया निष्क्रमोऽन्नप्राशन वपनक्रिया॥
कर्णवेधो व्रतादेशो वेदारम्भक्रियाविधि।
केशान्त स्नानमुद्वाहो विवाहाग्निपरिग्रह॥
त्रेताग्निसंग्रहश्चैव संस्कारा षोडश स्मृता।
नवैता कर्णवेधान्ता मन्त्रवर्ज्ज क्रिया स्त्रिया॥
विवाहो मन्त्रतस्तस्या शूद्रस्यामन्त्रतो दश।
इति व्यासोक्ता।

6A, इति समर्थ्युपाख्य नरहरिभट्टविरचिते संस्कारन्तसिद्धे गर्भाधानम्, 7A, ०पुंसवनप्रयोग—अथ सीमन्तोन्नयनम 11B ०सीमन्तोन्नयनप्रयोग— 16B, ०जातकर्मप्रयोग 19A, ०नामकरणप्रयोग 20A, निष्क्रमणप्रयोग —अथ प्रोष्य गृहागमनविधि।

II The second batch begins with Cūḍākarma —

अथ चुडाकरणम।

6A, अथ कर्णवेध, 9B, अथोपनयनम, 20B, अथ वेदारम्भ, 22A अथ केशान्त, 22B, अथ समावर्त्तनम्, 27A, इति समावर्त्तनम अथ स्नातकस्य नियम, 28A, अथ विवाह, 44B इति विवाह—अथ चतुर्थी कर्म, 48A, इति वधूप्रवेश, 48A, इति समर्थ्युपाख्याननरहरिविरचित-संस्कारन्तसिद्ध समाप्त—अथार्कविवाह।

Last Colophon —

इति श्रीसमर्थ्युपाख्यान-नृहरिविरचिते संस्कारन्तसिद्धे अर्क विवाहविधि समाप्त।

The authorities quoted in batch I —

1, व्यास, गृह्यकारिकाया, 2A, गौतम, 3A, नारद, वशिष्ठसंहिता, 3B, वशिष्ठ, वराहपुराण, 4B, शौनक, 11A, कारिका ।

Batch II —

4B, श्रीधरस्वामी, चौरस्वामी, 5B, कारिका, 8B समयप्रदीप, 10A, मनु, प्रयोगसारावल्या गार्ग्य, 15B, स्मृत्यर्थसार, 16A, पारिजातकारादयः, याज्ञवल्क्य, 16B, हरदत्त, 17B, नारायण, 18A, पाणिनि, 19A, जैमिनि, 19B, विष्णुपुराण, 45B, माधव, अमर, 49A, त्रिविक्रमादि-सूरय ।

1642

419 संस्कारपद्धतिः वा दशकर्म्मपद्धतिः । *Saṃskāra-paddhati*

For the manuscript see L 1392

1643.

6020 सत्कर्म्मकल्पद्रुमः । *Sat karma-kalpa-druma*

By Cāṃkara Daivajña

Substance country made paper 11¼×7 inches Folia 184 Lines 14 lo on a page Extent in ślokas 6100 Character Nagara by a modern hand. Appearance fresh Complete

The MS is written in three or four different hands

The beginning of the work —

श्रीगणेशाय ।

श्रीमन्मङ्गलसदानन्दस्वामिसद्गुरुमूर्त्तये नम ।

नमो धर्म्माय महते नम कृष्णाय वेधसे ।

ब्राह्मणेभ्यो नमस्कृत्य धर्म्मान् वक्ष्यामि शाश्वतान् ॥

श्रीमत्स्वत प्रमाणभूतानामप्रामाण्यकारणरहितानां वेदानां सम्मतार्थप्रकाशक श्रीमद्विद्यारण्यकृतभाष्ये तथा श्रीमदाश्वलायनकृतगृह्यसूत्रवृत्तौ तथा कात्याय गौयबोधायनादिसूत्रेषु द्विजत्रयाणां सर्वषसंस्कारा साङ्गोपाङ्गा समन्त्रकायोक्ता ।

यद्यपि तत्तदर्थद्वित्रिस्थैर्यत्वात् स्पष्टार्थं तत्तत्कर्म कर्त्तुं प्रयोगा वा प्रयोगपारि-
जात प्रयोगरत्न संस्कारकौस्तुभ संस्कारमयूख संस्कारभास्कर ज्योतिर्निबन्धमार्तण्ड
मुहूर्त्तमार्त्तण्ड निर्णयसिन्धु प्रवरमञ्जरी प्रवराध्यायादिग्रन्थाः सन्ति तथापि
प्रयोगरत्नादिग्रन्थेषु भाविशुभाशुभफलानां सङ्क्षेपेण कथनं कृतम् । तथा श्राद्धप्राय-
श्चित्तविवाहादिकमप्यस्ति । एवं संस्कारकौस्तुभादिग्रन्थेषु तिथ्यादिफलानां विस्तारो
मतानां चोद्दिष्टोऽप्यस्ति ह्येकैकेन ग्रन्थाधारेण सकलकर्म कर्त्तुं विद्वानुष्ठा-
तृत्वेन न शक्यते । तदा सकलपूर्व्वोक्तग्रन्थावलोकनमावश्यकं समभावेन
ह्येकस्मिन् ग्रन्थे तिथ्यादिफलानां विस्तारः । अन्यस्मिन् ग्रन्थे सङ्कलितकर्माधिकता
विस्तारोऽस्ति । एवं कस्मिन् ग्रन्थे एकमपि कर्मैकमन्यन्नास्ति यथा यत्र कूपोदक-
पानाङ्गीकारोऽस्ति तत्र धान्योपयोगो नास्ति । यत्रोदकं नास्ति धान्योत्पत्तिरस्ति, तत्र
प्राणरक्षायोगो न भवति, क्षारत्वात् । अस्मिन् वाप्यादिजले स्नान पानयोग्यतास्ति
तत्र अन्नसंस्कारत्वं नास्ति । स्नानपानाद्याङ्गसंस्कारं श्रीभागीरथ्यादितीर्थे एकस्मिन्
एव काले सर्वं भवति ।

तदद्युतकच सर्वधर्मकर्मणां फलोद्देशेन सर्वं मयावधियित्वा श्रुतिस्मृतिपुराण
सिद्धान्तदर्शनेन शिष्यसाधुबुद्ध्यर्थं तथा कर्मसिद्धान्तज्ञानां बोधार्थं कर्म
कल्पद्रुम-ग्रन्थः क्रियते ।

Then begins the philosophy of Karma

The work was compiled in 1842 under the patronage of Pratapa Sinha, descendant of Shivaji, known in history as Pratapa Siva, who was made Raja by the English in 1818

१२ सोमसूर्यवंशोद्भवा राजर्षय स्वकर्मनिष्ठा बहवोऽभुवन्निति श्रुति
स्मृतिपुराणेषु स्पष्टत सिद्धान्तोऽस्तीति मत्वा सूर्यवंशावतंसभूतेन शाश्वदान्व
वायश्रियोज्ज्वल नरपतिशार्दूलेन रणरङ्गधीरेण दुष्टारिगणकुम्भिविदारणशालिना
राजाधिराजसार्वभौमचक्रवर्तीश्वरेण वैदिकमार्गप्रवर्तकेन क्षात्रकर्मधर्मरत
प्रतिबुधा ब्रह्मादत्तवरदस्यविदा क्षत्रियकुलावतंसेन श्रीमत्प्रतापसिंहवर्मणा नित्य
नैमित्तिकमासिकवार्षिकेति चातुर्विध्यकर्मणां निष्कण्टकः ग्रन्थः करणीय इत्या
दिष्टितम । अतः श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमन्महाभारतीतीर्थश्रीमत्
सद्गुरुसदानन्दस्वामिचरणपङ्कजरजोस्वादभ्रमरीभूतेन श्रीमद्विष्णुकान्त कारकेण

द्राक्रादक-अनेकग्रन्थतात्पर्य्यवाक्यार्थान् आलोच्य एकीकृत्य अथ सत्कर्म्मकल्पद्रुम-ग्रन्थ क्रियते।

१ २ ३ ४ ५ ६
6B गर्भाधान पुंसवन सीमन्तोन्नयन जातकर्म्म नामकर्म्म अन्नप्राशन
८ ९ १० ११ १२ १३ १४
चौल उपनयन महानाम्नीव्रत महाव्रत उपनिषद्व्रत गोदानव्रत समावर्त्तन
१५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४
विवाह ब्रह्मयज्ञ देवयज्ञ पितृयज्ञ भूतयज्ञ मनुष्य अष्टका पार्व्वण श्राद्ध श्रावणी
२५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१
अग्रहायणी चैत्री आश्वयुजी अग्न्याधेय अग्निहोत्र दर्शपूर्णमास चातुर्म्मास्य
३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८
आग्रयणेष्टि निरूढ़पशुबन्ध सौत्रामणि अग्निष्टोम अत्यग्निष्टोम उक्थ षोडशी
३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६
वाजपेय अतिरात्र आप्तोर्याम सर्व्वभूतदया अनसूया शुचित्व अनायास माङ्गल्य
४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४
अकार्पण्य क्षान्ति निस्पृहा विष्णुबलि अनवलोभन षष्ठीपूजा सूर्य्यावलोकन उपवेशन
५५ ५६ ५७ ५८ ५८
जीवनपरीक्षा आदोलारोहण अङ्कुरार्पण सहकौतुकबद्धकर्णवेध ताम्बूलग्रहण
५९ ६० ६१ ६२ ६२ ६४
कटिसूत्रबन्धन दुग्धपान वर्द्धापन ग्रन्थस्वीकार क्षुरारम्भ धनुर्वेद एतेषां संस्काराणां

यद्यत् फल, तत्तत्प्रयोगप्रकरणे यथापद्धति श्रीनारायणभट्टकृतप्रयोगरत्न तथा संस्कारकौस्तुभ तथाच संस्कारभास्कर तथाच मार्त्तण्ड तथाच मुहूर्त्तमार्त्तण्डानुसृत्य उच्यते। तत्र प्रयोगपद्धतिस्तु तत्तत्प्रान्त्यादौ वेदमन्त्रे सह नारायण भट्टानुमत स्वीकृतास्तु (?) द्विजत्वसिद्धये गर्भाधानादि गोदानान्ता द्वादशसंस्कारा गौतमे

१ २ ३ ४ ५ ६
नोक्ता। गर्भाधान सीमन्तोन्नयन नामकरण चौल महानाम्नी उपनिषद्व्रत
७ ८ ९ १० ११ १२
पुंसवन जातकर्म्म अन्नप्राशन उपनयन महाव्रत गोदान गृहस्थाश्रमिणा तु

१ २ ३
स्नानविवाहाद्या षट्त्रिंशत संस्कारा कर्त्तव्या इति। समावर्त्तन विवाह ब्रह्मयज्ञ
४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३
देवयज्ञ पितृयज्ञ भूतयज्ञ मनुष्ययज्ञ अष्टका पार्व्वण श्राद्ध श्रावणी अग्रहायणी चैत्री
१४ १५ १६ १७ ८ १९
आश्वयुजी अग्न्याधेय अग्निहोत्र दर्शपौर्णमास चातुर्म्मास्य आग्रयणेष्टि
२० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७
निरूढ़पशुबन्ध सौत्रामणि अग्निष्टोम अत्यग्निष्टोम उक्थ षोडशी वाजपेय अतिरात्र

२८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५
सत्यवाद (?) भूतदया क्षान्ति अनसूया शुचित्व अनायास माङ्गल्य अकार्पण्य
३६
निस्पृहा अष्टचत्वारिंशत्संस्कारा गौतमेनोक्ता । आश्वलायनादिभिस्तु तदतिरिक्ताः विष्णुबलिमारभ्य षोडशोपसंस्कारास्तोक्ता । ते च शरीरशुद्धिद्वारा द्विजत्वार्थम् । एवं सति शरस्य द्विजात्वसिद्ध्यर्थं गौतममतानुसारिपूर्वोक्ता संस्कारा द्वादश । तथा विष्णुबलिप्रभृतिषोडश इत्येवं अष्टविंशति संस्कारा शरीरशुद्धये द्विजत्वप्राप्तये च बह्वृचगृह्यकारैर्विहिता सन्ति । तथा गृहस्थाश्रमिणो गृहस्थाश्रमान्तर्गता षट्त्रिंशत् संस्कारा विहिता । एवं च सर्वे मिलित्वा चतुःषष्टिसंस्कारा त्रैवर्णिकैः कर्त्तव्या तन्मध्ये अष्टाचत्वारिंशत्संस्कारा । नैर्दिंशत्वार्थं गृहस्थाश्रमार्थंश्च उभयत्र अवश्यमावश्यमिति दृश्यते । etc , etc , etc

The MS comes to an end with the question of Gottra pravara

इति भास्करदेवशर्मविरचित गोत्रप्रवरनिर्णय समाप्त ।

The present MS belonged to the library of the author's patron The first leaf bears his seal, which contains the following sloka —

श्रीश्रीदेवीवरप्राप्तसाहराजात्मजन्मन ।
मुद्रा प्रतापसिंहस्य सदा सर्व्वत्र राजते ॥

Every other leaf is marked with another seal with the inscription —

मध्यादेव प्रकाशते ।

The title-page of the MS contains the following statement —

अथ सत्कर्मकल्पद्रुमप्रारम्भ । षोडशसंस्कार क्षत्रियजाति के श्रीप्रताप सिंहच्छत्रपतिभि स्वारिका सिमु काशि भास्कर शके १७६३ ।

प्लवनाम संवत्सरे सवत्त १८९८ ।

It bears also the name of the later owner of the MS —

मालवीय पुस्तकालय गोघाट काशी व बालमुकुन्दकर्मकाण्डी ।
मालवीयपुस्तकालयप्रकाशक गोघाट काशी

1643A.

2296 धर्मसिन्धुसारः । *Dharma-Sindhu-sāra.*

By Kāsinatha Upādhyāya, son of Ananta Upādhyāya.

Substance, country made paper 11 × 5½ inches Chapters are separately paged, the first in 20 leaves, the second in 59, and the first half of the third chapter in 135. Lines, 15 on a page Character, Nāgara Appearance, old and worn-out

The last Colophon :—

श्रीमत्काश्युपाध्यायसूरिसूनु-यज्ञेश्वरोपाध्यायानुजानंतोपाध्याय सूरिसुत-काशीनाथोपाध्यायविरचिते धर्मसिन्धुसारे तृतीयपरिच्छेदे-पूर्वार्द्धं समाप्तः ।

See L. 773 and Burnell 13B

The contents of the first two chapters and the two halves of the third chapter are given in 135A.

इत्थं गर्भाधानादुद्वाहान्ताः समस्तसंस्काराः सपरिकरा निर्णीताः अस्मिंस्तार्त्तीयपूर्वार्द्धे १ ॥

तत आह्निक आचारस्तत आधानादिकाः प्रकीर्णार्थाः ॥
श्रान्ति मौख्यिकमुख्या नित्यनैमित्तिकाश्चोक्ताः ॥ २ ॥
पूर्वपरिच्छेदकयोः कालः सामान्यतो विशेषाच्च
निर्णीतः सद्व्रतैस्तिथिमासाद्येषु विध्युक्तैः ॥ ३ ॥
नाना पापे प्रायश्चित्तव्यवहारविस्तरश्चापि ॥
उपदानमथादानादिविधिश्चोक्तो मयूखादौ ॥ ४ ॥

श्राद्धविधिः सागोत्यशौचनिर्णितौ (?) रथ संस्कारस्तार्त्तीयकस्योत्तरखण्डेऽस्मे संप्रवक्ष्यते ॥

For the end see L 773

1643B

9466 दशकर्मप्रयोगः । *Daśa-karma-prayoga*

Substance, country-made paper 10 × 4 inches Folia, 11 Lines, 8 on a page Extent in slokas, 175 Character Nāgara Appearance tolerable Incomplete

1644.

2210. स्मार्त्तप्रयोगपद्धतिः (?) । *Smārta-prayoga-paddhati*

Substance, country made paper 8¾ × 4 inches Folia 31 of which leaves 6 12 are missing Lines 11 12 on a page Extent in ślokas 720 Character Nāgara of the 16th century Appearance discoloured worn out

It begins —

अथ प्रथमे ऋतौ गर्भाधान नाम कर्मोच्यते ।

Topics —

2B—इति गर्भाधानम् ।

3B—इति पुंसवनम्, चतुर्थे मासि सीमन्तोन्नयनम् ।

5B—इति जातकर्म अथ नामकरणं वक्ष्ये ।

14A—इति महानाम्नी व्रतम् ।

इति महाव्रतोपनिषद्व्रतद्वयम् ।

14B—इति गोदानम् ।

20A—इति समावर्त्तनम् ।

21B—इति मधुपर्कः ।

26B—इति गृहप्रवेशहोमविधि ।

29A—इत्याग्रयणम् ।

31B—इति उत्सर्जनगामकार्य्यविधिः ।

It is a fragment The name of the work is not certain On the obverse of the 1st leaf the name given above has been put

It is a manual of Gṛhya Ceremonies.

1645.

8103 कर्म्मकौमुदी । *Karma-Kaumudi*

By Kṛṣṇadatta, son of Brahmadatta (Avasathika).

Substance country made paper 11 × 4¾ inches Folia 45 Lines 9 on a page Extent in ślokas 900 Character Nāgara Date Saṃvat 1763 Appearance discoloured Complete

A manual for the performance of the Gṛhya rites

For the beginning and the end of the work see Ulwar Extr No 292

Topics —

4A, इति कुशकण्डिका 12A, अथ जयाहोम, 17B, इत्यावसथिककृष्णादत्तविरचिताया कर्मकौमुद्या विवाहपद्धति समाप्ता, 19A, इत्यावसथिकब्रह्मदत्तात्मजकृष्णादत्तविरचिताया कर्मकौमुद्या चतुर्थाकर्मपद्धति, 20A, इति पुंसवनम्, 21B, इत्यावसथिक॰ सीमन्तोन्नयनपद्धति, 23B, इति जातकर्म समाप्तम्, इति नामधेयम, 25A, इत्यन्नप्राशनम्, 28B, इति कर्णवेध, 38B, इत्युपनयनपद्धति, 40B, इति वेदारम्भ, इत्यावसथिक॰ स्नातकसमावर्त्तनपद्धति समाप्ता।

Post Colophon Statement —

शुभमस्तु सवत् १७८३ वर्षे श्रावण कृष्ण शुक्रवार।

1646.

8516 **कर्मकाण्डरत्नप्रकाशनिबन्ध।** *Karma-kanda ratna prakaśa nibandha*

By Jagannatha, son of Kalicarana

Substance country made paper 11½×5 inches Folia 371 of which the first is missing Lines 8 10 on a page Extent in slokas 7600 Character Nagara Date Samvat 1962 Appearance fresh

A compilation for the use of a priest, of rules for domestic rites and other religious observances, such as Rsi Pancami, Ananta Caturdasi, Navaratra and so on It ends with Vrsotsarga (dedication of a bull in Sraddha)

It ends —

पृथिवीस्वर्गकल्याण चाप्यागच्छतु मामथ।
पितुर्मातुश्च श्राद्धाहे ह्यागच्छे मा युवा तथा।
राजा सोम पितृणाञ्चाम्रतत्वायाम्रतप्रद ॥

Colophon —

इति श्रीमन्महायाज्ञिक मालवजातीय द्विवेदिरामचन्द्रात्मज-कालीभट्टात्मज-जगन्नाथकृतौ कर्मकाण्डप्रदीपप्रकाशो निबन्धः समाप्तिमगमत्।

Post Col. —

संवत् १९९२ कार्तिकशुक्ल १४ शुक्रे इदं पुस्तकं मालवीयोप-नामक-रामोपाध्यायेन लिखापितं काश्यां चौखम्भेश्वरसन्निधौ। विनायकलाललेखक वा खुद ग्राम अथवा जिला बनारस।

8519

Notes for the use of a priest in 24 batches of leaves altogether numbering 135

1647.

6104 **प्रयोगतत्त्वम्।** *Prayoga-tattva*

By Raghunātha Sūri

Substance country-made paper. 11 × 3½ inches. Folia ... of which leaves 212 to 254 and 256 and 257 are missing. There are fragments of the two of the missing leaves. Lines 10 on a page. Extent in ślokas 6000. Character Nāgarī. Date Saṃvat 1744. Appearance old. Complete.

Last Colophon —

इति रघुनाथसूरिविरचितं प्रयोगतत्त्वं समाप्तम्।

Post Colophon Statement —

संवत् १७४४ वर्षे आश्विन वदि द्वितीया भौमवासरे इदं प्रयोगतत्त्वं रामदीक्षितसूनु कृष्णदीक्षितात्मजेन नागेश्वरदीक्षितेन काश्यां मणिकर्णिघट्टे सिद्धेश्वरीदेवीसमीपे लिखितं स्वार्थं परोप-कारार्थं देवद्विजप्रसादतः। शुभमस्तु। श्रीरस्तु। शिवाय नमः। यादृशं पुस्तकं, etc

Beginning —

गणेशाय नमः।

प्राच्यं यस्य विशेषतो निगदितुं ब्रह्मादिवृन्दारकै

ध्वान्तध्वान्तनिवारणाय सततं सम्भावितं योगिभिः ।
ध्यातं मन्दरसंस्थितेन जगतः संसारबन्धच्छिदा
उपर्णामानसमोदनं तदखिलाधारं महो मन्महे ॥
नैजप्रभापटलनिर्ज्जित-कोटि पीय (?)
लेखेन्द्र-वन्दितमहोज्ज्वलपादकञ्ज ।
प्रालेय-शैलजसदुदरपद्मजात
वन्दे स्फुरत्त्रिपथगाश्रितचारुमौलिम् ॥
अखिलरसुरवारानन्ददात्री मृडानी
धृतमुनिकुलविप्रा भक्तवृन्दात्तदोषा ।
दलितदितिजपुञ्जा सर्व्वदात्री सदा मां
सुखयतु जगदम्बा चन्द्रभित्तावतंसा ।
शारदा शरदिन्दुसप्रभा
श्वेतनीरजसंस्थिता परा ।
हंसवाहनसंस्तुता सदा
भावये निखिलार्थदां शिवाम् ॥
स्मृतिप्रणेतॄनथ सूत्रकर्त्तॄन् तथापरान् भाष्यकृतोऽभिपूज्य ।
प्रयोगसन्दर्भकृतोपि नत्वा प्रयोगतत्त्वं परिकर्म्मि कास्थाम् ॥

संस्क्रियते एभिः श्रौतस्मार्त्तकर्मभिः प्रथमं इति संस्कारास्ते च चत्वारिंश-दित्याहतु: सुमन्तुगौतमौ गर्भाधानानवलोभन-पुंसवन सीमन्तोन्नयन-बलि जात-कर्म्म-नामकरण निष्क्रमणान्नप्राशन चौलोपनयनमहानाम्नादिव्रतचतुष्टयसमावर्त्तन-पाणिपीडन-देवपितृ-मनुष्यभूतब्रह्मसंज्ञकपञ्चयज्ञानुष्ठानानि तथा पाकयज्ञसंस्था अन्वाधेयमष्टकापार्व्वणश्राद्धे श्रावण्याग्रहायणी चैत्र्याश्वयुजी चेति तथा सप्त हविर्यज्ञसंस्था अग्निहोत्रं दर्शपौर्णमासौ चातुर्मास्यान्याग्रयणेष्टिः निरूढपशुबन्ध सौत्रामणीति संस्थास्तथा सप्तसोमसंस्था अग्निष्टोमोऽत्यग्निष्टोम उक्थ्य षोडशी वाजपेयोऽतिरात्र आप्तोर्याम इति संस्था इत्येते (त्ये) चत्वारिंशत् संस्काराः ।

Colophons —

5B. इति श्रीरघुनाथसूरिविरचिते प्रयोगतत्त्वे संस्काराख्यं प्रथमं तत्त्वम्, 18B, •परिभाषाख्यं द्वितीयं तत्त्वम्, 26B,

०सन्निवाचनाख्यं तृतीय तत्त्वम्; 43A. ०आभ्युदयिकाख्यं चतुर्थं तत्त्वम्; 82B. ०ग्रहमखाख्यं पञ्चमं तत्त्वम्; 99B, ०रजस्वला-शान्त्याख्यं षष्ठं तत्त्वम्; 104A, ०गर्भाधानाख्यं सप्तमं तत्त्वम्; 106B, ०पुंसवनाख्यमष्टम तत्त्वम्; 109B, ०सीमन्ताख्यं नवमं तत्त्वम्; 113A, ०विष्णुबलिसूतिकागृहप्रवेशाख्यं दशमं तत्त्वम्; 116A, ०जातकर्माख्यं एकादशं तत्त्वम्; 120A, ०षष्ठीपूजाख्यं द्वादशं तत्त्वम्; 161A, ०जातकशान्त्याख्यं त्रयोदश तत्त्वम्; 163A, ०दत्तकपुत्रपरिग्रहाख्यं चतुर्दशं तत्त्वम्; 166A, ०नामकरणाख्यं पञ्चदशं तत्त्वम्, 169A. ०षोडश तत्त्वम्, 172A. ०प्रोषितागमप्राशनाख्यं सप्तदश तत्त्वम्, 173B, वर्द्धापनाख्यं अष्टादशं तत्त्वम्, 184A, ०चौलाख्यं एकोनविंशतितमं तत्त्वम्, 203A, ०उपनयनाख्यं विंशतिम तत्त्वम्, 207A. ०वेदारम्भाख्यमेकविंशतिम तत्त्वम्, 208A, ०केशान्ताख्य द्वाविंशतिमं तत्त्वम्, 213B, समावर्त्तनाख्यं त्रयोविंशतितम तत्त्वम्.

Then we have the last colophon, quoted above

The authorities quoted and consulted —

3B, याज्ञवल्क्य; मनु; यम, 4A, अङ्गिरा, हारीत, 5A, आश्वलायन, स्मृत्यर्थसार, 5B, मार्कण्डेय, 6A, वैजवाप, वामनपुराण, वशिष्ठ, 7A, छन्दोग-परिशिष्ट, 8A, कात्यायन, गृह्यपरिशिष्ट, 8B, परिशिष्ट, त्रिकाण्ड-मण्डन, 9A, ब्राह्मे, 9B, बौधायन, मण्डन, 10B, पैठीनसि, कारिका, 12B, भविष्ये, पराशर, 13A, लिङ्गपुराण, 14A, बह्वृचपरिशिष्ट, व्यास, विष्णुधर्मोत्तर, 15B, गरुड़पुराण, 19A, रूपनारायणीये, हेमाद्री, 27B, कालादर्शे लौगाक्षि, बह्वृचकारिका, शातातप, 28B, गालव, हेमाद्रौ श्राद्ध, पृथ्वीचन्द्रोदये, गार्ग्य, वृद्धवशिष्ठ, 30A, आश्वलायनकारिका, 30B, मार्कण्डेयपुराणे, 31A, मात्स्ये, विष्णु, चतुर्विंशतिमते, वृद्धपराशरे, 32A, अपरार्क, छागलेय, 33B, चन्द्रिकायां प्रचेताः, 34B, ब्रह्मपुराण; शाङ्खायन; 43A, स्कान्दे; 44A, गर्ग, 47A, पारिजात; 57B, हेमाद्री गरुडपुराणः, 61A, प्रतिष्ठासार; 62A, अनन्तभट्ट; 63A, छन्दोरत्नाकर; 70A, गृह्य-संग्रह, 83A, स्मृतिरत्न, 83B, देवरात, नारद, 99A, श्रीधर, वृद्धवशिष्ठ-

सम्हिता, 100 A, संवर्त, 102A, देवजानीय, माधवीय, 105B, वराह नृसिंह, मत्स्यप्र, 106A, तैत्तिरीयश्रुति, पारस्कर, 107A, ज्योतिर्निबन्धे भृगु, 107B, हारीत, 113B, बृहस्पति, 114A, मिताक्षरायां प्रजापति, 115B, कारिका, जयराम, 120A, बलिमन्त्रप्रयोगसार, 120B, काल गुणोत्तरे, 140 A, विधानमाला, 141A प्रयोगपारिजाते, 161B, पारिजाते शौनक, 162A, माधवाचार्य कालिकापुराण, 163B, नारदीय, गोभिल-सूत्रे, ज्योतिर्निबन्धे गर्ग श्रीधर 164B, स्मृतिसंग्रह, 181A, स्मृतिदर्पण 184B मैत्रेयसूत्रे, 201A राजमार्त्तण्ड 201B, हरदत्त, पराशर 215B, विश्वरूपनिबन्धे, 216B समन्तु 218B, अमर 225A, विज्ञानेश्वर 233A, ज्योतिर्विवरण भट्टकारिकायां 239A सिद्धान्तशेखर 254B, देवदीक्षितगङ्गाधरी, 258 A, ज्योतिःप्रकाश ।

The latest authorities quoted are those of the 14th century and the fact that the work, although compiled at Kāśi quote none of the works of Kaśi, of the 16th or 17th centuries, shews that the author must have preceded them There is nothing to shew that Ananta Bhatta quoted in leaf 62 A, is the author of Vidhana Pārijata

1648

417 **प्रयोगचूडामणिः ।** *Prayogacudamani*

For the MS see L 1396

A very rare work It appears to be complete

It ends thus —

विवाहहोमे प्रक्रान्ते यदि कन्या रजस्वला त्रिरात्रं दम्पती स्यातां (माया) पृथ[क्] शय्यासनाशनौ चतुर्थेऽहनि सस्नातौ तस्मि न्नग्नौ यथाविधीति कुर्यादिति विशेष ।

इति विवाहे आशौचनिर्णय ।

Post Col Statement —

संवत १८८७ विश्वतिनामसंवत्सरे दक्षिणायने मार्गशीर्षमासे तद्दिने समाप्तम् ॥

लीखित काश्यां मध्ये ब्राह्मणसीताराम ओर्म गुजर गौड़ ।

श्रीरामाय नम । रामतिम सागधाग ।

1649.

1673B A compilation of Smrti

Substance country made paper 11×4 inches Folia 159 Lines 11 on a page Extent in slokas 4340 Character Nagara Date Sam 1620 Appearance very old Incomplete

Post Col —

सवत् १६२० समये वैशाखशुक्लाष्टम्या शुक्रे पौषिदेश बुमरौधार ग्रामे मतिखानभुज्यमानराज्ये लेखकपाठकश्री बनयौतेन लिखित पुस्तक । ३००० । शुभमस्तु । श्रीरामचन्द्राय नम ।

In the margin 8778 in a different hand

On the obverse of the 1st leaf —

१५५ गर्भाधानाद्यष्टौ सस्कारा निबन्ध ।

On this page there is an attempt, though not complete, at a table of contents of some sort

It begins —

अथाष्टसस्कारा । तत्र गर्भाधान । तत्र मनु ।
वैदिकै कर्म्मभि पुण्यै र्निषेकादि द्विजन्मना ।
कार्य्य शरीरसस्कार पावन प्रेत्य चेह च ।

याज्ञवल्क्य ।

ब्रह्मक्षत्रविश शूद्रा वर्णा स्वाद्यास्तु वे द्विजा । (?)
निषेकाद्या श्मशानान्तास्तेषा वे मन्त्रत क्रिया, etc

The authorities consulted in this book are generally Rsis and Puranas The only modern authority consulted is 'गौडा or गौडनिबन्ध as in leaf 74a

गौडनिबन्धे तु ।

नमस्ते सर्वदेवाना वन्दामि हरिप्रिये ।
या गतिस्त्वत प्रपन्नाना सा मे भूयात्तदर्चनात ॥

and in leaf 70A

गौडा आवाहनादौ सर्व्वत्र मन्त्रान् पठन्ति

in leaf 65B

गौडा —अभियुते जनार्द्दने पक्षम्या भवनाङ्गने

पूजयेत् मनसादेवीं स्नुहीविटपसंस्थिताम् ।

मनसा देवी विषहरी ॥

The customs referred to the Gaudas are still prevalent in Bengal

Leaves 1, 88, 89 to 94 are written in a different hand

1650.

6384

Substance country made paper 14×4½ inches Folia 70 of which fol 61 is missing Lines 11 on a page Extent in slokas 840 Character Nagara Date Samvat 1732=Saka 1597 Appearance old and discoloured Complete

A manual for the performance of different sacraments There appears no definite title in the body of the manuscript

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ प्राणायामः ।

ॐ सुमुखश्चैकदन्तश्च कपिलो गजकर्णकः ।

लम्बोदरश्च विकटो विघ्ननाशो विनायकः ॥

धूम्रकेतु र्गणाध्यक्षो भालचन्द्रो गजाननः ।

द्वादशैतानि नामानि यः पठेच्छृणुयादपि ॥

विद्यारम्भे विवाहे च प्रवेशे निर्गमे तथा ।

संग्रामे संकटे चैव विघ्नस्तस्य न जायते ॥

26A, इति दामोदरपद्धति श्रेयसम्पादनविधि —अथ पराशरपद्धतौ श्रेय सम्पादनम्, 31B, इति दानसङ्कल्प, 36A, इति शान्तिपटल समाप्तम्, 38B, इति नान्दीश्राद्धम्, अथ स्तम्भप्रतिष्ठा, 40A, अथ विवाहः, 53B, इति विवाह अथ अरुन्धती अर्घं, 56B, इति चतुर्थीकर्म्म, 59B, इति चूडा

कारणकर्म , अथ व्रतबन्ध , 65A, इति व्रतबन्ध , 69A, इति समावर्त्तनम्—इति व्रतविसर्ग समाप्त —अथ आसादशौचविशेषः, (Last Col) इति आसादशौचम् ।

Post Colophon —

संवत् १७३२ शके १५९७ आषाढसुदि १ भौमे तद्दिने पुस्तक समाप्तम् ।

1651.

152 **पुनरुपनयनप्रयोग ।** *Punar upanayana-prayoga*

Substance country-made paper 9¼×4 inches Folia 2 Lines 10 on a page Extent in slokas 40 Character Nāgara Appearance old Complete

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ पुनरुपनयनमुच्यते । पारिजाते शातातपः ।

लशुनं गृञ्जनं जग्ध्वा पलाण्डु च तथाशुनं ।

उष्ट्रमानुषकेभाश्वरासभीक्षीरभोजनात् ॥

उपायनं पुनः कुर्यात् तप्त कृच्छ्रं चरेन्मुडा । इत्यादि

End —

अन्वाधान चतुर्दश्यां परत सोमदर्शनात ।

इदं पुस्त वैजनाथेन ॥

1652.

6559 **यज्ञोपवीत-पद्धतिः ।** *Yajnopavita paddhati*

By Yugalakisora Vyasa

Substance country made paper 8¼×6 inches Folia 3 Lines 11 on a page Extent in slokas 80 Character modern Nāgara Date Samvat 1659 Appearance fresh Complete

Colophon —

इति सारस्वतविप्रेण श्रीमहि[ये]श्वर कनिष्ठसुनुना दर्भविद्यां तयाध्यक्षेण पाठकोपाह्व श्रीयुगलकिशोरव्यासेन निर्मिता यज्ञोपवीतपद्धति समाप्ता ।

Beg :—

इद विष्णुरित्यस्य मेधातिथि ऋषि विष्णुर्देवता गायत्रीच्छन्दा
यज्ञियमध्ये विष्णवावाहने विनियोग ।

1653.

2727

Substance country-made paper 8×4½ inches Folia 5 Lines 16 on a page Character, Nagara Appearance discoloured

Five leaves of some work on Samskāras.

Begins .—

वस्त्र च श्रोत्रियाय निवेदयेत् ।
गोदान भूमिदान च स्वर्णदान विशेषत ॥
... ... इति गोचरप्रकरणम् ।
अथ सस्कारप्रकरणम् ।

Topics —

आदारजोदर्शनकाला, अथ पुसवन, अथ रजोदर्शनस्नानम्, अथ गर्भाधानम्, अथ सीमन्त, अथ सूतिगृहनिर्म्माणप्रवेशौ, अथ प्रसूतौ शान्तिप्रयोजकानि, अथ मूलपुरुष अथाब्दपूर्त्ति, अथ चौल, अथ कर्णवेध ।

1653A

2322 उपनयनकारिका ।

For the MS and the work see L 2662 and 3235

It contains 21 kārikās in the anustup metre on upanayana or the investure with the holy thread

1653B

7915. विवाहप्रकरण ।

Substance country-made paper 8¾×3¾ inches Folia, 38 Lines 9 on a page Extent in ślokas 600 Character, Nagara Date Samvat 1847 Appearance discoloured Complete

Colophon :—

इति विवाहप्रकरणं समाप्तं ।

Post Colophon :—

संवत् १८८७ फाल्गुनमासे शुक्लपक्षे अष्टम्यां तिथौ सूर्यवासरे नन्दलालो लिखतं पुस्तकं ।

A priest's manual for marriage ceremony, written in a scribbling and illegible hand.

1653C.

6218 विवाहपद्धतिः ("वेदोक्तकर्मनिर्णयः") ।

By Yugal Kiśora Pāṭhaka Vyāsa, son of *Viśveśvara*.

Substance country made paper. 11¾×5 inches. Folia 16. Lines 11 per page. Extent in ślokas 4 0. Character Nāgara of the nineteenth century. Appearance fresh. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

याज्ञवल्क्यं मुनिं नत्वा कात्यायनमुनिं तथा ।
श्रीवामानन्दशर्माणं गुरुं शिष्यं दयाकरम् ॥

The object of the work

वेदोक्तकर्मनिर्णयं वर्णानां हितकाम्यया ।
विवाहपद्धतौ रम्या प्रकटीक्रियते मुदा ॥
व्यासोपनाम्ना विप्रेण श्रीविश्वेश्वरसूनुना ।
युगलप्राकृकिशोरेण पाठकेनानुजेन च ॥

तत्रादौ वाग्दानं कृत्वा विवाहदिनात् पूर्वं कन्यापिता गणेशपूजनपूर्वकं स्वस्तिपुण्याहवाचन-मातृकापूजनायुष्यजपनान्दीश्राद्ध-मण्डपान्यादीनि कर्माणि विधायोदगयने सुलग्ने शुभमुहूर्ते विवाहं कुर्यात् ॥

End :—

वेदाग्निग्रहभूयुक्ते माघमासे सिते तिथौ ।
त्रयोदश्यां शुक्रवारे समाप्तोद्वाहपद्धतिः ॥

अन्योपयुक्ता ये मन्त्रा ये दृष्टा वास्तुकर्मणि ।
सत्सुते सुप्रतिष्ठयाः सर्व्वेष्वपि बुधैः सदा ॥ (?) ॥

Colophon :—

इति श्रीविवाह प० ।

1653D.

2047. गर्भाधानम् ।

Substance, country-made paper 9¼×4 inches. Folia, 4 Lines, 7-8 on a page Extent in ślokas, 75 Character, Nāgara Date Śaka 1717 Appearance, faded Prose

It begins :—

रजोदर्शनात् षोडशाद्योरात्राणि ऋतुः तन्मध्ये आद्य रात्रि-
चतुष्कपर्व्वादिनिषिद्धदिनादि वर्जयित्वा मघामूलादिव्यतिरिक्ते
दैवज्ञोक्ते शुभे काले दम्पत्योश्चन्द्रानुकूले गर्भाधानं कार्य्यम् ।

It ends :—

गर्भाधानस्याकरणात् तस्यां जातस्तु दूष्यति ।
अकृत्वा गा द्विजे दत्वा कुर्य्यात् पुंसवनं पतिः ।

Colophon :—

गर्भाधानः समाप्तः ।

Post Colophon :—

शाके १७१७ राक्षसनामसंवत्सरे चैत्र वद्य ४ तद्दिने भिकूदेवेन
लिखितम् ॥

1654.

6303. अतिक्रान्तसंस्कारविधिः । *Atikranta-saṃskāra-vidhi.*

Substance, country made paper. 9×6 inches Folia, 12. Lines, 9 on a page Extent in ślokas, 132 Character modern Nāgara Appearance, fresh Complete

Beginning :—

अथातिक्रान्तसंस्कारविधिः ।
देशकालौ च गोत्रः शर्म्मा अस्य कुमारस्य गर्भाधानादिचौला-

न्नागा सस्कारागा कालातिपत्तिदोषपरिहाराय अधिकारसिद्धि-
द्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं इमानि दशगोनिष्क्रयपूतद्रव्याणि ब्राह्म-
णेभ्यो दातुमहमुत्सृजे—

अथ यज्ञोपवीतप्रयोग —

6B, इत्युपनयन समाप्त अथ वेदारम्भ । 8A, इति वेदारम्भ —तत
षोडशवर्षस्य केशान्त सस्कार कार्य तत ।—अथ समावर्त्तनम ।—11B, इति
समावर्त्तनम्—(Then a list of things required for upanayana)
12A, श्रीस्नात[क]स्य नियमान् वक्ष्याम ।—12B (Last colophon) इति
स्नातकस्य नियमा ।—

1655.

5892 **कुशकण्डिका-कल्पलता** । *Kusa-kandika-kalpalata*

By Swananda Diksita, son of Adara, son of Mukunda

Substance country made paper 11 × 5 inches Folia 42 In Trupatha form Character Nagara Date Samvat 1937 Appearance fresh To the end of the 4th stavaka The 26th leaf is missing

The beginning of the Text —

श्रीगणेशाय नम ।

गौरीपुत्र नमस्कृत्य गुरु माखनसिश्रकम् ।
कुशकण्डिका समुद्दीक्षता शिवानन्देन धीमता ॥

The beginning of the commentary —

नत्वा श्रीवेदमूर्त्तीन् ऋग्यजुष च तथा सामगाथर्व्ववेत्तॄन्
तत् तत् सूत्रप्रकारानखिलमुनिवरान् ग्रन्थकारांस्तथैव ।
सर्व्वान् बौधायनादीन् प्रणिपतति जगदम्बमाङ्गल्यहेतो
दृष्ट्वा चावश्यकर्म्माण्यखिलमुनिवरान सम्मतान् सविलोक्य ॥
वक्ष्ये कल्पलता लताम् विवता कुशकण्डिकाख्या विधौ
कालेन प्रतिपुष्पिता च कलिता विद्वज्जन प्रेरिता ।
\+ \+ \+ कलमग्रह निजकरे कृत्वातिदृष्ट्या समात्
\+ \+ स्वादु विलोकिताधरपुटे कृत्वा सुधावत् पिब ॥

(?) यदारा परिपूर्णपूरितगिरा विदत् सभान्तर्गता
तद् गोष्ठीष्टविचारणावयवतो श्रीवेदमूर्त्ति प्रभु ।
देवी दीनहृतादरा विधिविरोधान्येपि ये पण्डिता·
तस्मात् सर्व्वविलोकितव्यमखिल ग्रन्थं नवीनं त्विदं ॥
यद्यपीह बुधोमीता ग्रन्था सन्ति परःशतं ।
तथापीह विशेषोऽयं पण्डितैस्तद्विविच्यताम् ॥
नत्वा हरिहरावादौ शिवानन्देन धीमता ।
कुण्डकण्डिकाया वितता क्रियते कल्पलता मता ॥

इह निर्विघ्नपरिसमाप्तिप्रचयपरिपन्थिप्रत्यूहनिवहध्वंसार्थं आचार्य्यं शिष्टाचारपरिप्राप्त.खेष्टदेवतास्तुतिरूपमङ्गलं विधाय विद्वदरहिताय ग्रन्थादौ निबध्नाति। गौरी पुत्रमिति।

The commentary ends —

एषा कल्पलता नाम सर्व्वकल्याणकारिणी ।
तां विलोक्य द्विजो नित्यं कर्म्मकाण्डे न मुह्यति ॥

Colophon —

इति श्रीमद्दीक्षितमुकुन्दशर्म्मात्मज-आडार-शर्म्मसूनु दीक्षित-शिवानन्दशर्म्मविरचितायां कुण्डकण्डिकाकल्पलतायां ब्रह्मोपवेशनादि मर्य्युच्चयान्तकर्म्मविवरणं नाम चतुर्थस्तवक ॥ ४ ॥

Post Colophon.—

समाप्त शुभ सवत् १९३७ मी जेठवदी ३ वार बुधके लीषा। राम।

The authorities consulted —

3A, कुण्डसिद्धि-कुण्डप्रद्योत कुण्डार्क-कुण्डकौमुदी कुण्डकला-होमकुण्डकल्पलता कुण्डभास्कर-कुण्डार्णव-कुण्डतत्व-कुण्डमार्त्तण्ड कुण्डनिर्णय कुण्डमनोहर-प्रभृति-कुण्डमण्डप-ग्रन्थेभ्यो ... .. . सङ्क्षेपे किञ्चिदुच्यते।

3B, क्रियासार, वायवीयसंहिता, 4A, प्रयोगचिन्तामणौ, गृह्यपरिशिष्ट, 4B, पारस्करसूत्र, आश्वलायनपरिशिष्ट, संस्कारचिन्तामणि, 5A, प्रयोगचिन्तामणि, 5B, स्मृत्यर्थसार, प्रयोगपारिजात, 6A, पारस्करसूत्र, 6B, याज्ञवल्क्य, उशन, देवल, दिवोदासीये, 7A, कात्यायन, 7B, श्राद्ध-

विवेक, प्रयोगरत्न, 7B, कारिकायां, 8A, नारायणभट्टकृतजलाश्रयोत्सर्गविधौ, 8B, सुबोधिन्यां, 9B, चन्द्रिकायां, 10A, पुराणे आदित्य, भगवन्तभास्कर, 10B, छन्दपरिशिष्टसुबोधिनीभ्याम्, 11A, प्रयोगपारिजातसंग्रहे, नागोजीभट्टीये, 11B, मेधातिथि, 12A, अपरार्क, 12B, वैजवाप, 13A, आपस्तम्ब, आश्वलायन, छन्दोगपरिशिष्ट, 13B, कर्क, 14A, हेमाद्रौ मार्कण्डेय, मिताक्षरायां जावालोपि, कात्यायनसूत्र, 14B, बह्वृचसूत्र कातीयपरिशिष्टम्, 15A, गौतमसूत्रे, सामवेद, 15B, मदनरत्ने परशुरामोऽपि 16B योगचिन्तामणौ, मोक्षनमार्तण्डे, व्यासेनापि, प्रयोगरत्न, 18B आत्माधारं हरिहरमते, 19B, सुबोधिन्यां, 31A दानमयूख निर्णयसिन्धु कर्मप्रदीप, 36B, लघुकारिका 37A, श्राद्धविवेककारिकायां।

1656.

5717 **मन्त्रार्थदीपिका।** *Mantrārtha dīpikā*

By Satrughna

Substance country made paper 10¼ × 6 inches Folia 165 Lines 8 on a page Extent in slokas 2600 Character Nagara Date Samvat 1931 and Saka 1796 Appearance new Complete

Explanations and uses of the Vedic Mantras It consists of two parts, Karma Kanda and Jnana Kanda The author was patronized by Dharmacandra, whose genealogy is to be found in the present manuscript

See L 1936 The opening verse in the present manuscript is the second in the manuscript, noticed by Rajendra lāla, and *vice versa* From the third verse begins the long genealogy, wanting in the manuscript noticed by Rājendra lala

बभूव राजन्यकुलावतंस पुरा सुधर्म्मा किल राजसिंह।
निहत्य यो भारतसंयुगेषु चकार भूमिधरभूमिरक्षा॥ ३॥
तदन्ववाये महनीयकीर्त्ति सुवीरचन्द्र क्षितिप किलासीत्।
चकार य संयुगयज्ञभूमौ मन्त्राग्नियोगानिव वैरिहोमान्॥ ४॥

तस्मादसौ मण्डनसिन्धुदग्धेपबन्धु
रासीत् समस्तजन-गीत भुजप्रतापः
श्रीदेवकीतनय पादरत प्रयाग
चन्द्र प्रजानयनरञ्जन पूर्णचन्द्र ॥ ५ ॥
राजा श्रीरामचन्द्र क्षितिपतितिलक क्षौणिचक्रैकभूषा
तस्मादासीच दोषाकर इव जलधे शोभमानः कलाभि
येन क्षौणीधरेण क्षितिपतिनगरे स्थापिता धर्ममार्गा
विद्या किं वानवद्या द्विजवर निवहा शिक्षिता रक्षितास्च ॥ ६ ॥
तेन श्रीधर्मचन्द्र समजनि धरणीपाल मूर्द्धण्यरत्नं
यत्नाराधित श्रीपतिपदकमलध्यानधारी धुरीण ।
यस्मिन्नायच्छमाने रणशिरसि धनुर्दण्डमुद्दण्डवीर्य्यं
प्रत्यर्थिक्षौणिपाला क्षणमपि समरे नाशितु संक्षमन्ते ॥ ७ ॥
आदेशादथ राजस्तस्य श्रीधर्मचन्द्रस्य ।
मन्त्रार्थदीपिकेयं क्रियते प्रघप्रशर्मणा सम्यक् ॥ ८ ॥
उवटे मन्त्रव्याख्या गुणविष्णौ ब्राह्मणीयसर्व्वस्वे ।
वेद-विलासिन्यामपि कौशलमीक्ष्य तथापि मे शङ्कि ॥ ९ ॥
पूर्व्वग्रन्थेषु या व्याख्या लिख्यतेऽत्रापि सा मया ।
किन्तु तेषु दुरूह यत् तदत्रातिविशद्यते ॥ १० ॥
स्नानमन्त्रस्तत सन्ध्या मन्त्रा देवार्च्चने तथा ।
श्राद्धमन्त्रास्तथा पश्चात षडङ्गशतरुद्रियम् ॥ ११ ॥
वैवाहिकादयो मन्त्रा व्याख्यायन्ते क्रमादिह ।
उपोद्घात प्रसङ्गाभ्या केचिदन्येपि कुत्रचित ॥

Part I ends in leaf 155B —

इति श्रीमहामहोपाध्याय श्रीप्रघप्रविरचितायां मन्त्रार्थदीपिकायां नव ग्रहादिमन्त्रव्याख्यानपरिच्छेदः समाप्त ।

अथ स्नानकाण्डमिदानीं प्रस्तूयते ।

सुशिष्य गर्भाधानादिसंस्कारै संस्कृतशरीर अधीतवेद उत्पादितपुत्र यथा शक्त्यनुष्ठीत(?)मपाप निस्पृह यमनियमवन्त अतिथिपूजापनीतकल्मष मुमुक्षुमुपपन्न पुत्रवत् शिष्यमाह ॐ ईशावास्यमिद सर्व्वं, etc

It is clear that the mantras explained are those belonging to the Yajurveda and to the Sāmveda, as stated in Cat Cat

It ends —

हलायुधेऽमी उवटेऽपि चाया

कालो विधेयो मयि नावलेप ।

रत्नाकरे कि मणयो न सन्ति

तत समाकर्षति य स धन्य ॥

Last Colophon —

इति श्रीमहाराजाधिराज श्रीधर्मचन्द्रकारित महोपाध्याय भृगुप्रकृत मन्त्रार्थदीपिकाया ज्ञानकाण्डव्याख्यान समाप्तम ।

Post Colophon Statement —

बलमति विस्तरेण । शुभ भूयात् ।

अथ शुभ सवत् १८३१ शके १७९६ ज्येष्ठ शुक्लपञ्चम्या भृगुवासरे इन्द्रप्रस्थमध्य लिपीकृतम् ।

1657.

3338 **मन्त्र-कौमुदी ।** *Mantra kaumudi*

By Rama Krṣna

Substance country made yellow paper 18×2½ inche Folia 14 Lines 7 8 on a page Character Bengali in a modern hand Appearance fresh A fragment

A collection and explanation of Vedic mantras, employed in the performance of modern religious rites and festivals

For the work see L 1085 and 1048

1658

3012 **स्मार्त्तप्रायश्चित्तानि ।** *Smarta prayascittani*

Substance country made paper 8½×3 inches Folia 13 Lines 6 on a page Extent in sloka 92(Character Nagara of the early nineteenth century Appearance discoloured Incomplete at the end

A treatise on expiations and purifications according to Smṛti work. The MS being incomplete, the author's name is not ascertainable.

It begins —

श्रीगणेशाय नमः ॥

अथ स्मार्त्तप्रायश्चित्तानि लिख्यन्ते। तत्रादौ पञ्चहोम निर्णयो ऽभिधीयते। तदाह मरीचि

शरीरासद्भवो यस्य भयादर्त्ति प्रजायते।

तथान्यास्वपि वापत्सु पञ्चहोमो विधीयत इति ॥

The authorities quoted and consulted —

1, मरीचि, त्रिकाण्डमण्डन, 2A, संग्रह, 2B, स्मृत्यर्थसार, 2B, प्रयोगचन्द्रिकाकार, 3B, स्मृतिभास्कर, शौनक, 6A, प्रजापति, चन्द्रिका, 13B, कारिका, 15A, स्मृतिरत्नावली, 28A, प्रयोगरत्न, 28B, चन्द्रचूडीये, 33A, ऋग्विधाने, 33B, हेमाद्रौ पितामहः, पराशरमाधवीये कात्यायन, 34B, स्मृतिचन्द्रिका, 36A, इति कृष्णभट्टीये, 37B, मनु, 39A, कात्यायन, 42A, संस्कारकौस्तुभ, 43A, विश्वप्रकाश 44B, वृहस्पति, 45B, गोभिलवचनात, 50A, वृद्धदत्त, 50A, रामाण्डार, 50B, प्रायश्चित्तप्रदीप, संस्कारकौमुदीकार, बोधायन, 74B, कौस्तुभे च, 75A, प्रयोगपारिजाते, 87B, कर्म्मान्तसूत्रे उक्तम्।

The topics —

6A, इति पञ्चहोम ॥ अथाशक्तश्चेत् समस्तहोम, 8B, इति शेष होम, अथ चन्द्रसूर्य्यग्रहण प्रायश्चित्तम, 10B इत्यन्वाधानेष्टिमध्ये ग्रहण प्रायश्चित्तम्—अथ उपासनाद्यनुगत प्रायश्चित्तम्, 12B, अन्वाधानोत्तर कुत्रचित् यजमानस्यागत्य प्रयाण निमित्तानि कर्म्माणि तु 13A, अथ उपासन होमलोपे तु, 22B, अथाग्रयणकरणस्य नवान्नप्राशने तु, 26A, अनाहुतिरूप हविस्कन्दने तु, 29A, पञ्च महायज्ञलोपे तु, 31B, सर्व्वेषां महायज्ञानां दशाह द्वादशाह वा लोपे 32A, सप्तपाकसंस्थानां मध्ये अन्यतमस्याकरणे प्रायश्चित्तमाह प्रजापति, 37B, अथेदानीं जातकर्म्मादि संस्कार+काले अकृतसंस्कारस्य असंस्कृतस्य तु विशेषमाह मनु, 39B, बहुधर्म्मलोपे तु,

जातकर्मलोपे तु ; 40A, अथ मेधाजननात् पूर्वमुपनयनाग्निनाशे प्रायश्चित्त-प्रयोगः ; 42A, इति संस्कारकौस्तुभोक्त-उपनयनाग्निनाश-प्रायश्चित्त-प्रयोगः । अथ विवाहोत्तरं उपासनारम्भात् प्रागग्निनाशे तु । 48A, इत्याशौचे नित्यहोमविधिः ; अथेदानीं पिण्डपितृयज्ञे उद्धृत-उल्मुकादि-प्रणीताग्निनाश-प्रायश्चित्तमुच्यते ; 49B, अत्र स्त्रीरजस्वला चेत्तत्र निर्णयः, 51B, अथ परिस्तरणादावे प्रायश्चित्तम् ; 52B, अथ सायंप्रातर्होमकालातीतप्रायश्चित्तम्. 73B, अथ पुरुषस्यैव प्रवासकाले कर्त्तव्यम्, 75B, अथेदानीं काम्यस्थालीपाकानि लिख्यन्ते. 78B, इति पुत्रकामस्थालीपाकप्रयोगः, 82A, इति संज्ञानीस्थालीपाकप्रयोगः । अथ मित्रविन्दा महावैराजेष्टिः, 85A, अथ वर्षकामेष्टि कारीरेष्टिः, 89B, इति स्वस्त्ययनी-स्थालीपाकप्रयोग, 90A, अथापराग्नेयी स्थालीपाकप्रयोगः, 92A, स्वधीस्थालीप्रयोग, 97B, इति भेदकामस्थालीप्रयोग, 99B, अथेदानीमत्र प्रसंगात् स्वसूत्रेऽनुक्तत्वात् काम्येष्टिरभिधीयते ।

1659.

6201 अनादिष्टप्रायश्चित्तम् । *Anādiṣṭa-prāyaścittam*

Substance country made paper 6¾ × 4 inches Folia 4 Lines 8, 9 on a page Character Nagari of the nineteenth century Appearance discoloured

Expiations for belated sacraments for a Brahmana boy

Beginning .—

श्रीगणेशाय नमः ।

आचार्यः उपनयनात् पूर्वदिने वटुना सह मङ्गलस्नात प्राणानायम्य तीर्थ्यादि सकीर्त्य अस्य कुमारस्य गर्भाधानादि चौलकर्मान्तानां संस्काराणां कालातिपत्ति दोषपरिहारद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं प्रतिसंस्कारे पादकृच्छ्र चौलाकरणे अर्द्धकृच्छ्रात्मक प्रायश्चित्तम् कार्षापणात्मक-गोनिष्क्रय प्रत्याम्नायेन करिष्ये । मम कुमारस्य गर्भाधानादि-चौलकर्मान्तानां संस्काराणां कालातिपत्ति-दोषपरिहारद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं अनादिष्ट-प्रायश्चित्तहोमं करिष्ये ।

3B, अस्य कुमारस्य द्विजत्वसिद्ध्या वेदाध्ययनाधिकारार्थं उपनयनमहं करिष्ये ।

4B, ,एव ॰ तियौ गर्भाधानपुंसवनसीमन्तोन्नयनजातकर्म्म-नामकरण-निष्क्रमणान्नप्राशनचौलकर्म्मान्तानां संस्काराणां कालातिपत्तिदोषपरिहारद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं प्रतिसंस्कारे पादकृच्छ्र चौलाकरणे ब्यर्द्धकृच्छ्रं द्रव्यं प्रत्याम्नायेन ब्राह्मणद्वारा चाचरिष्ये अस्य कुमारस्योपनयनाधिकार-सिद्धिद्वारा श्रीपरमेश्वर-प्रीत्यर्थं कृच्छ्रत्रयात्मकं प्रायश्चित्तं द्रव्यं प्रत्याम्नायेन करिष्ये। अस्य कुमारस्य गाय-त्र्यधिकारसिद्धिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं अयुतगायत्रीजपं ब्राह्मणद्वारा करिष्ये। अस्य कुमारस्य कामवाद-कामाचार-कामभक्षण-दोषपरिहारद्वारा श्रीपरमेश्वर-प्रीत्यर्थं कृच्छ्रत्रयात्मकं प्रायश्चित्तं ब्राह्मणद्वारा करिष्ये।

Here ends the MS

1660.

2969 **ग्रहमखप्रयोगः।** *Graha makha-prayoga.*

For the manuscript and the work see L. 4071.

On the details of the rites for the propitiation of the nine planets

1661.

6316

One leaf—12 × 5 inches—with 18 lines in all

Containing a list of things required in *Smārthādhāna* (स्मार्त्ताधानसामग्री संस्कारकं पत्रं)

Copied in Samvat 1941.

शुभ संवत् १९४१ कुमार— बालमुकुन्देन लिखापितं।

1662.

3270 **सामप्रयोग-मधुपर्कः।** *Sāma-prayoga-Madhuparka.*

Substance country made paper 8¼ × 3¼ inches Folium, one Lines, 13 in all Extent in slokas 10 Character, Nagara in a modern hand Appearance, fresh

Colophon:—

इत्यस्य सामप्रयोग-मधुपर्क।

The mantra for offering Madhuparka, or, honey, ghee and curd.

1663.

5070 \ कालाहुतिः । *Kalahuti*

Substance palm leaf 10¼×1 inch Folio, 6 Lines 4 on a page Character, Udiya of the sixteenth century Appearance, old and discoloured Incomplete at the end

Beginning --

अथ यजमान प्रायश्चित्तानि लिख्यन्ते ।

कालाहुति-पूर्वकमेतत्-दौहित्रोऽसनोषखप्र यदि यशेचरा पर्या

यत्ते दु सप्रादवभूये बन्माइमञ्चस करो पुन मप्रमुगाकयोति

जपेत् ।

2B, इति सौमिकः कालाहुतय समाप्ता 6 \ इति सोमकालाहुतयः

The MS breaks off abruptly

There are nine leaves more, relating to expiations for defects in the performance of a sacrifice

1664.

2481 दशशान्तिः । *Dasa-santi*

Substance, country made paper 9×4 inches Folia 4 Written on one side only except on the 1st leaf Lines 8 to 9 on a page Character Nagara of the nineteenth century Appearance fresh

Called दश शान्ति on the left hand upper margins of the first two leaves

The benedictory texts

शं नो मित्रः शं वरुणः • १, सहनाववतु सहनौ भुनक्तु • २, यश्छन्दसा मृषभो विश्वरूपः • ३, ॐ अथ यच्छन्दरेरिता । कीर्त्तिं पृष्ठं • ४, ॐ पूर्णमदः पूर्णं मिदं • ५, ॐ आप्यायन्तु ममाङ्गानि वाक् प्राणश्चक्षुः श्रोत्र • ६, वाङ्मे मनसि प्रतिष्ठिता • ७, ॐ भद्रमो अपिवातय मन । ॐ शान्ति • ८, ॐ भद्रं कर्णेभि • ९, ॐ यो ब्रह्माणं विदधाति • १० ॐ नमो ब्रह्मादिभ्यो ब्रह्मविद्या-सम्प्रदायक पितृभ्यो वंशऋषिभ्य • , ११

अथ उत्तरशान्ति प्रारंभ । शं नो मित्रः शं वरुणः • १, ॐ अतिक-

ल्याणरूपत्वान्नित्यकल्याणमंश्यथात् ॰ २ ; ॐकारश्चाथशब्दश्च द्वावेतौ ब्रह्मणः पुरा॰ Then the seven verses ज्ञानं परमगुह्यं मे, etc., etc., contained in the चतुःश्लोकीभागवतम् in No. 2170

These are the sacred benedictory texts, of which, the vedic ones are ten in number

1665.

2198. प्रतापनारसिंह वा संस्कारप्रकाश ।

Pratāpa-Nārasiṃha or Saṃskāra-prakāśa.

This is a Devanāgari manuscript very old in appearance measuring 8×5 inches It is worm-eaten throughout—even in the leaves restored—greatly damaged and defective

It has two paginations. The first ends in leaf 25 with the colophon :—

> इति प्रतिष्ठान-पुरवासि-तोरोनारायणात्मज-रुद्रदेवकृते प्रताप-नारसिंहाख्ये संस्कार-प्रकाशे विदुरं प्रति च+से ब्रह्मानन्दी पञ्चयनुष्ठाय उपासनामिमन्नं यजमानं प्रति तादृशं विधुरं प्रति च प्रयोगः ।

And the second ends in 74th leaf which contains the colophon :—

> इति प्रतिष्ठान-पुरवासि तोरोनारायणात्मजरुद्रदेवकृते प्रताप-नारसिंहाख्येसंस्कारप्रकाशे यतिसंस्कारे उपयोगिनिर्णयः समाप्तः संपूर्णम् शके १७१८ नल-नामाब्दे ।

Of the second pagination the first 8 leaves were restored, of which 4 and 7 are missing The mark of the leaf after the 8th leaf restored, is lost in pasting. The next leaf is numbered 9. Thence the old marks continue up to 38, of which 16 to 20 and 23 to 25 are missing. Then, the leaf after 38 is corroded in both the right hand and left hand sides, and the leaf mark is lost. Then 4 restored leaves which are doubly paged 1 to 4 and 38, 39, 40, 41 Then

we have the original leaf marks from 10 to the end, of which again 62 to 67 are missing.

The manuscript contains only one section of Pratāpa-Nārasimha—that on the ordination of a hermit, as directed in *Brahmānandi paddhati.*

It begins:—

अथ सन्न्यासकर्तारं ब्रह्मानन्दापद्धतिमनुसृत्य प्रयोगमत्रमुच्यते। तत्रादौ उपासनाग्निमन्त यजमानं प्रति तादृत्त-विधुरं प्रति च प्रयोगः। तत्रादौ नि-स्पृहः सर्वतः शान्त इत्यादि लक्षणैर्युक्तं गुरु सबोध्य .. . ...

. . उदगयनादौ प्रशस्त काले सन्न्यासमाचरेत।

Leaf 1 of the second pagination begins —

अथ यतिसंस्कारः।

सिध्य+++पुत्रादिगियो वा स्नात्वा अधिकारसिद्ध्यर्थं वपनं कृत्वा कृच्छ्राचरणं कुर्यात्। तत्र संकल्पः। करिष्यमाणयतिसंस्कारे अधिकारार्थं कृच्छ्रत्र यात्मकप्रायश्चित्तं कृच्छ्रमेकैक-गोनिष्क्रय-द्रव्यद्वारा अहमाचरिष्ये।

So the first gives the rules for the renunciation of the world by one who keeps the sacrificial fire called *aupāsana* or by a widower keeping the same sacrificial fire, and the second treats of the severe austerities to be practised for getting oneself qualified for the order of Sannyāsins

1666.

2208

Substance country made paper $9\frac{1}{2}\times4\frac{1}{2}$ inches Folia, 35 Lines 9 on a page Extent in ślokas 980 Character, Nāgara Date Śaka 1751 Appearance, worm eaten

It contains a number of works on the ordination of a Sannyāsi

I *Colophon*.—

22B, इति प्रतिष्ठानपुरवासी वीरोनारायणात्मज-रुद्रदेवकृत-प्रतापनारसिंहाख्यसंस्कारप्रकाशे विदुरं प्रति सन्न्यासस्य ब्रह्मान-

न्दीयप्रकरणमुपक्रम्य उपासनादिमित्त यजमानं प्रति तादृशं विधुरं प्रति च प्रयोगः।

For this work see the preceding number. It agrees with the first part.

II Colophon —

19A, इति ब्रह्मानन्दीयप्रकरणे यतिसंस्कारे संस्कारोपयोगी निर्णयः समाप्तः।

For the end of the work see L. 13. But the colophons differ.

It begins —

तत्र प्रायश्चित्तादिविषये विशेष तत्र श्रौताग्नया विच्छिन्नाश्चेत् पुनराधाना × एतं मृगाञ्ज्यन्न कृत्वा प्रायश्चित्तादि कुर्यात्।

Topics —

27A, अथ केवल प्राजापत्येष्टिः, अथ बोधायनानुसारि वैश्वानरेष्टि प्रयोग 30A अथ प्राजापत्येष्टि 33A इति चेतासिकर्तृक प्रति प्रयोगः 33A कपिलोक्त प्रयोग 34A अथातुर सन्न्यासो निरूप्यते 35B इति आतुरसन्न्यासप्रकार 36B इयङ्गिरसोक्त आतुरसन्न्यासप्रकारः 38B इति षट्पञ्चाशद्देवता 42A इति व्यासपूजाविधि अथात्र इतिहास 42B इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरे दाल्भ्यविष्णुसंवादे व्यासपूजाविधाविति‍हास समाप्त। अथ यतिसंस्कारे किञ्चिदुपयोगिनिर्णयः तत्र यम 49A, इति ब्रह्मानन्दीय प्रकरणे यतिसंस्कारोपयोगी निर्णय समाप्त।

III Col —

53B, इति यतिसंस्कार कारिका समाप्ता।

इति लोकेनारायण ब्रह्मानन्दीय सन्न्यासपद्धति समाप्ता।

It begins —

अथ यतिविषय स्मृतय।

सन्न्यासो ब्रह्मणः स्थान वैराग्यात् प्रकृतौ लय।

ज्ञानात् कैवल्यमाप्नोति तिस्रस्ता गतयः स्मृता॥ विष्णु।

The Post Col —

नववसुगजचन्द्र विक्रमादब्दसंखे १८८९ ।
युगशरनगचन्द्रे १७५४ शालिवाहात् समौघे ॥
हिमगिरिभवतीर्था मार्गशीर्षासितायां ।
अलिखदिह सैन्ये मोदगलि मायुरेश ॥
मार्गौनी कुल ।

स १८८९

After the Post Col Statement there is, in a different hand, another short treatise entitled कलिसंतरणोपनिषत

After the Yajurvedic Santipatha the Upanisad begins

द्वापरान्ते नारदो ब्रह्माणं प्रति जगाम कथं नु भगवो गां पर्यटन् कलिं सतर्तुं येयमिति स होवाच ।

साधु पृष्टोस्मि सर्व्वश्रुतिरहस्यं गोप्यं तच्छृणु येन कलि संतरिष्यसि ।
भगवत आदिविष्णोर्नामेति ।

Col —

इति कृष्णयजुर्वेदे कलिसंतरणोपनिषद समाप्तम् ।

On the left hand upper corner of every leaf, there is written स० प०, which is the abbreviation of Sannyasa paddhati

On the obverse of the first leaf —

अथ श्रीनारायणकृत सन्यासपद्धति लिख्यते ।

On the reverse of the last leaf —

इति सन्यासपद्धति समाप्तम् ।

1667

2975 **सन्यासपद्धतिः ।** *Sannyāsa paddhati*

From Pratapa Narasimha by Rudradeva Bhatta, son of Poro Narayana

Substance country made paper 10 × 4, inches Folia 20 Lines 14 on a page Extent in slokas 1000 Character Nāgara Date Samvat

1635. Appearance, old and discoloured. Complete in 26 leaves The 14th and 15th are missing.

See L. 43, which describes the work under the name of *Yatisaṃskāra*, the funeral rites to a Yati, which forms the last of the topics

It clearly follows Brahmānanda's work on the subject and quotes very often Bahvṛca Pariśiṣṭha and Smṛtyarthasāra.

Topics :—

10A, इति प्रतिष्ठान-पुरवासी तोरोनारायणात्मज-रुद्रदेवकृते प्रतापनारसिंहे संस्कारप्रकाशे विदुरं प्रति सन्न्यासो ब्रह्मानन्दीय-पद्धत्यनुसृत्य उपासनाग्निमन्तं यजमानं प्रति तादृशं विधुरं प्रति च प्रयोगः ।

12A, अथ बौधायनानुसारी वैश्वानरेष्टिप्रयोगः ।

23A, इति बौधायन-शौनक-यमस्मृत्यनुसार्य्याचारानुसृष्टोतो-नारायणबलिप्रयोगः ।

24A, इति नागरखण्डानुसार्य्याचारानुसृष्टोत आराधनाप्रयोगः ।
अथ यतिसंस्कारे किञ्चिदुपयोगिनिर्णयः ।

The last Colophon :—

इति प्रतिष्ठानपुरवासी तोरोनारायणात्मज-रुद्रदेवकृते प्रतापनारसिंहाख्ये संस्कारप्रकाशे यतिसंस्कारे उपयोगिनिर्णयः ।

Post Col. :—

संवत् १८३५ वैशाख शुक्लैकादश्यां काशीनाथेन ।

1668.

2988.

Substance country made paper. 9¾×4¼ inches Folia, 10 Lines, 9 on a page Extent in slokas, 360 Character, Nāgara Appearance, discoloured Date, Samvat 1863 Appearance discoloured Complete

All the leaves of the MS. contain the abbreviation सं प apparently for संन्यास पद्धति or संन्यास प्रयोग But it relates to the obsequial rites for a hermit

It begins :—

> प्रणम्य तथा मातं शिवं संसारमोचनम् ।
> शास्त्रलाज्ञमाचार्यं मातरं पितरं तथा ॥
> विघ्नेश्वरगुरू चापि प्रणिपत्य यथाक्रमम् ।
> विरक्तानां च सन्न्यासप्रयोगस्तु निरूपित ॥
> इदानीं यतिसंस्कारः शास्त्ररीत्या निरूप्यते ।
> तत्र बौधायनः । यतिसंस्कारविधिं व्याख्यास्यामः ॥

First it explains the obsequial rites, then gives the details of their performance, from the burial to the last ceremony on the 12th day

8A, इति यतिसंस्कारप्रभृति-आराधनान्तोपयोगि-निरूपणम् ।

19B, *the last Colophon*.—

> इति नारायणज्ञानुसार्यांचार्यानुष्ठितेति आराधनप्रयोगः ।

Ārādhana means the worship of the Yati on the 12th day from his death.

7B, एकादशेऽह्नि पार्वणश्राद्धं द्वादशेऽहनि आराधनमिति यतिसंस्कार पद्धतौ ।

It ends :—

> ब्राह्मणानाहूय पादप्रक्षालनपूर्वकं गन्धादिभिरभ्यर्च्य भोजयेत् ।

The Post Colophon Statement.—

> संवत् १८६३ ज्येष्ट वद्य ४ भौमवासरे काश्यां आचार्योपनामक-
> प्रभुनाथेन लिखितं स्वार्थं परार्थं च ।

1669.

3286. **सन्न्यासपद्धतिः** । *Sannyāsa-paddhati.*

Substance, country made paper ... inches Folia—the first sixteen ...

... tury Appearance discoloured

Topics —

1B or 17B, यतः सिद्धि प्राप्तस्य एकादशेऽह्नि पार्व्वणं तत्र प्रयोग. 2B or 18B, पुत्रादन्य शिष्य कर्त्ता चेत् नद्यादौ यज्ञोपवीती एव आत्मान तर्पयामि . . . . इत्येतेष्य प्राणानायम्य देशकालौ स्मृत्वा ब्रह्मीभूतस्य गुरो प्रयब्दादि श्राद्धाधिकारसिद्ध्यर्थं [पार्व्वणश्राद्ध करिष्ये इति सकल्प्य, 4B or 20B, ततो द्वादशेऽह्नि नारायणबलि कुर्यात् । तत्र प्रयोग एकादशे द्वादशेवेति विहितकाले शुचि स्नात्वा देशकालौ सकीर्त्य ब्रह्मीभूतस्य गुरो सिद्धिदिनादारभ्य द्वादशे वेति विहितकाले शुचि स्नात्वा देशकालौ सकीर्त्य ब्रह्मीभूतस्य गुरो सिद्धिदिनादारभ्य द्वादशेऽहनि विष्णु केशवादि द्वादशरूपिणो गुरो सम्भावितसर्व्वपापक्षयपूर्व्वक विष्णुलोकावाप्तिद्वारा श्रीपरमेश्वरनारायण प्रीत्यर्थ नारायणबलि करिष्ये इति सकल्प्य, 5B or 21B, अग्न्याधानान्ते समिद्भ्यनाद्यक्रियमाणे नारायणबलिहोमे देवतापरिग्रहार्थमन्वाधान करिष्ये 9A or 25A, अथ वै पुरुषो नारायणो कामयतीत्यादिकानौपनिषद्भागान श्रावयेत्, 12A or 28A, नारायणबलिप्रयोग, 12A and 28A, अथ द्वादशाहे वा यथाचार समाराधन, 13A or 29A, अथ प्रकारान्तरे-णाराधनविधि, अथ त्रयोदशेऽहनि समाराधनविधिप्रारम्भ ।

The Last Colophon in 14B —

इति सन्न्यासविधि समाप्ता ।

1670

6507 **यतिपरमहंसाह्निक ।** *Yatiparamahamsāhnika*

Substance country made paper 10×4¼ inches Folia 11 Lines 9 per page Extent in ślokas 200 Character modern Nagara Appearance fresh Complete

It relates to the daily duties of recluses, called Yati and Paramahansa

It begins —

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ यतीना परमहंसानामाह्निक लिख्यते ।

स्नानं कुर्य्याद्यथाशक्ति यतिर्युक्तः समाहितः ।—

तत अतारके काले तल्पमुखोत्थमयुत ॥ १ ॥
आनार्थ म्रदमादाय दण्डञ्चैव कमण्डलुं ।
अध्यावलोकयन् गच्छेदनुद्विग्नपदक्रमः ॥ २ ॥
गङ्गातीरे समासाद्य पाणिपादौ तु शोधयेत् ।
अथाचम्य मकृत् प्राणानायम्य प्रणमेज्जलम् ॥ ३ ॥
तीर्थाभिवादकौ दण्डमूलाग्राभ्यामनुक्रमात् ।
अथ स्पृशेदभिगमेन्निगमे तद्विपर्य्ययात् ॥ ४ ॥

It consists of 141 verses in the anustup metre

End —

चतुर्द्दशभिरन्नन्त अत ऊर्द्ध्वं तथैव च ।
प्रवरे सर्व्वलोकाश्च केशमूले व्यवस्थिता ॥ ४१ ॥
कथित मुनिमुख्यैस्तु च्छेत्र दण्डस्य लक्षणम् ॥

इति दण्डलक्षणम् इति आह्निक सम्पूर्णम ॥

1671.

2707 मण्डलदेवताः । *Mandala Devata*

Substance country made paper 7¼×4½ inches Folia 8 Lines on page Extent in slokas 50 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured Complete

Colophon —

इति मण्डलदेवता ।

It begins —

अथ मण्डलदेवता । तत्र मध्ये ब्रह्मयज्ञान गौः ॥ तत उदीचीमारभ्य वायवीमर्य्यन्त सोमादयो वायन्ता अष्टौ लोकपाला स्थाप नीया । तद्यथा आप्यायस्व गोतमो गायत्री सोमा उत्तरे ईशाना वा । इत्यादि ।

On the obverse of the first leaf it is called "सर्व्वतोभद्र मण्डलदेवता".

1672.

2400

Substance foolscap paper 8¼×4¼ inches Folia 2 Lines 31 on a page Extent in slokas 50 Character, Nagara Appearance, discoloured

It contains directions for invoking various deities presiding over various parts of sacrificial circles called Sarvato-bhadra-mandala and Lingato-bhadra mandala

It begins —

अथ मण्डलदेवता । मध्ये ब्रह्मप्रधान गौतमो वामदेवो ब्रह्मा त्रिष्टुप ब्रह्मावाह्वने विनियोग ।

2A, लिङ्गतो भद्रे विशेष ।

असिताङ्गाय भैरवाय ० रुरुभैरवाय चण्डभैरवा ०

मण्डले देवतावाह्वनम् ।

ॐ ब्रह्मणे स्वाहा सोमाय स्वा ० इशानाय ० इन्द्राय ० till the end It closes with the following words —

स्विष्टकृदादिहोमशेष समापयेत् ।

1673.

6490 (1) सर्व्वतोभद्रदेवता । *Sarvato bhadra devata*

and

(2) लिङ्गतोभद्रदेवता । *Lingato bhadra devata*

Substance country made paper 10¼×5 inches Folia 6 Lines, 8 on a page Extent in slokas, 100 Character Nāgari of the nineteenth century Appearance fresh but repaired Complete

(I) 5A, इति सर्व्वतोभद्रदेवता ।

Beginning —

अथ सर्व्वतोभद्रदेवतास्थापनविधिः ।

अथ गुरुर्मध्यवेद्यां सर्व्वतोभद्रं लिखेत् ।

तल्लेखनप्रकारस्तु हेमाद्रौ स्कान्दे उक्तः ।

॰ ततो यजमानान्वित आचार्य्य वेद्यां सर्व्वतो-भद्रे मण्डलदेवता स्थापयेत् । तद्यथा—

देशकालौ सङ्कीर्त्त्य अमुक[ ]ग[ ] ब्रह्मादिमण्डलदेवता-स्थापन पूजनञ्च करिष्ये इति सङ्कल्प कृत्वा चक्रतिम मध्ये कर्णिकायां ॐ ब्रह्मयज्ञान ॰ भूर्भुव स्व ब्रह्मणे नम ब्रह्माणमावाहयामि स्थापयामि । १ । कत्यग्रपि—

(II) 5A, अथ लिङ्गतो भद्रे देवविशेष । तद्यथा पूर्व्वे ॐ नम कतुम्बा॰, etc , etc

Colophon —

इति लिङ्गतो भद्रदेवता[ ] समाप्ता ।

After the colophon there are three lines

1674.

6166 **वारुणमण्डल ।** *Vāruni Mandala*

Being an extract from Dāmodara Thakkura's work

Substance country-made paper 10×4½ inches Folia 5 Lines 14 to 16 on a page Extent in ślokas 200 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance old and soiled Complete

Colophon —

इति दामोदरठक्कुरकृत निबन्धस्थो वारुणमण्डलप्रकार ।

On the drawing of a mystic circle dedicated to Varuna

Beginning —

श्रीरस्तु ।

सम्प्रतो मण्डलकरणं दर्शयति । षोडशारमिति । ततस्तत्र मण्डले कर्त्तव्ये अष्टदलात्मकपद्मगर्भ षोडशारचक्र कुर्य्यात् तस्य परितो मध्यहस्तक चतुर्मुख चतुर्द्वारं चतुरस्र पीठाख्य कुर्य्यात्, etc , etc

1675.

2669 *The Same*

Substance country made paper 10¾ × 5 inches Folia 3 Lines 18 on a page Extent in slokas 80 Character, Nagara of the eighteenth century Appearance fresh Complete

The MS begins with the enumeration of the deities and their respective positions in the diagram of Varuna, in verses Then it proceeds to explain some tract on the subject of the drawing of Varuna mandala, of which it quotes *Pratikas* only The MS contains the diagram also

It begins —

अथ वारुणमण्डल देवतास्थापनम् ।
वारुणे मण्डले लेख्या पञ्चविंशतिकोष्ठगाः ।
मध्यकोष्ठे तु ब्रह्माणं सोममुत्तरकोष्ठके ॥ १
पश्चिमैशानकोष्ठे तु इन्द्र पूर्व्वेऽग्निकोणके ।
अग्नियाम्ये यम पूज्यो नैर्ऋत्ये निर्ऋतिस्तथा ॥ ॥

The first leaf is taken up with the enumeration of the deities and a figure shewing their respective positions in the diagram

Col —

इति वारुणमण्डलदेवताः ।

2A, *begins* —

वारुणमण्डलव्याख्या । अस्यार्थं । वदेति कर्णिकाकेशरदलाग्र वह्निर्मण्डलात्मक मण्डल चतुष्टयमित्यर्थं । यत्तु क्वचित् कर्णिका केशरदलाग्रवह्निर्मण्डलरूप मण्डलपञ्चकमुक्त तद्दलदलाग्रयोर्विभक्त देशज्ञापनार्थं यदा चतुर्हस्तप्रमाणक मण्डल वारुणमण्डल कुर्य्यात् ॥

It ends —

कपोलाः कोष्ठैकैकोष्ठरूपाः प्रत्येक यथाशोभ त्रिवर्णभूषितः कार्य्यं वाह्ये सत्त्वापेक्षया वह्नि ।

Col —

इति वारुणमण्डलव्याख्या समाप्ता ।

The last leaf contains the diagram

On the obverse of the first leaf there are two figures under the heading —

सकोणपञ्चाशत्पदं दृष्टान्तसमण्डलं पञ्चमं ।

1676

6256 *The Same*

Substance country made paper 8¼×4¼ inches Folia 2 Lines 9 on a page Extent in slokas 30 Character modern Nagara Date Samvat 1927 Appearance fresh Complete

On the drawing of the mystic diagram sacred to Varuna

Beginning —

श्रीगणेशाय नम । अथ षोडशारं लिख्यते ।— चित्रक्षत्र चतुरस्रं साधयित्वा प्रागपरदक्षिणोत्तराभिर्नवरेखाभि तदेव चतुःषष्टिपदं कुर्यात् । तानि च पदानि प्रत्येकं नवनवाङ्गुलानि सम्पद्यन्ते तत्र बहिरन्त्यपङ्क्तिषु चतुर्दिक्षु पार्श्वयोः कोष्ठकोणात् द्वय द्वय त्यक्त्वा मध्यकोष्ठानि चत्वारि मार्ज्जयित्वा तदुपरिपङ्क्तिषु चतुर्दिक्षु पार्श्वयोः कोष्ठकोणात् त्रय त्यक्त्वा प्रतिदिशं मध्यकोष्ठद्वयं द्वय मार्ज्जयेत् । तेन चतुर्दिक्षु षट षट पदानि चत्वारि द्वाराणि सम्पद्यन्ते ।

Colophon —

इति इदमेव वारुण मण्डलमित्युच्यते ।

Post Colophon —

सवत १९२७ श्रावणमासे कृष्णपक्षे द्वितीया गुरुवासरे बालमुकुन्देन लिखित ।

1677.

9281–9282.

Substance, country-made paper 8×5 inches Folia, 5 (5–9) Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 50. Character Nāgara Appearance, tolerable Incomplete

This incomplete MS. contains in leaf marked 5, the concluding portion of *Sandhyāprayoga*, and the remaining leaves marked 5, 6, 7, 8 and 9 contain बलिवैश्वदेवनित्यश्राद्धविधि to the end of the Tarpaṇavidhi.

1678.

6460.

Substance, country-made paper 11×4½ inches Folia, 33 Lines, 9 on a page Extent in ślokas, 750 Character, modern Nāgara Date, Saṃvat 1915 Appearance, fresh Complete

Directions for the daily prayers of a Brāhmaṇa.

Beginning.—

श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ सन्ध्याप्रयोगः ।

तत्राह योगी याज्ञवल्क्यः ।

अत ऊर्द्ध्वं प्रवक्ष्यामि सन्ध्योपासननिर्णयम् ।

अहोरात्रकृतैः पापैर्यामुपास्य प्रमुच्यते ॥

It ends by giving directions for the worship of Gāyattrī.

End:—

गायत्री परम जाप्यं गायत्री परमं तपः ।

गायत्रीकृतविन्यासो विप्रो वेदषडङ्गवित् ॥

प्रापयित्वा मर्त्यलोकं कुलानामेकविंशतिं ।

ब्रह्मलोकमतिक्रम्य विष्णुलोकं स गच्छति ॥

इति गायत्रीविधान सम्पूर्णम् ।

Post Colophon :—

शुभं । राम । संवत् १८१५ आषाढ़मासि कृष्णपक्षे तिथौ ६ भृगुवासरे ॥

1679.

9761 **सन्ध्यापद्धतिः ।** *Sandhyā paddhati*

Substance country made paper 8×3 inches Folia 16 Lines 6 on a page Extent in ślokas, 96 Character, Nāgara Date Sam 1917 Appearance old Generally correct Complete

पौषमासे शुक्लपक्षेऽष्टम्यां गुरुवासरे ।

सन्ध्यापुस्तक लिपिकृतधनुषधारी ब्राह्मणेः ॥

ब्राह्मण संवत् १९१७ ।

1680

9832 **सन्ध्याविधिः ।** *Sandhyā-vidhi*

Substance country made paper 6×3 inches Folia 12 Lines 5 on a page Extent in ślokas 100 Character Nagara Date Sam 1816 Appearance, tolerable Generally correct Complete

संवत् १८२६ समये कार्त्तिककृष्ण ४ भृगुवासरे लिखितमिदं पुस्तकं ।

1681

2976 **श्रीसूक्तविधिः ।** *Srī Sukta vidhi*

Substance country made paper 10½×5¼ inches Folia 9 Lines, 15 16 on a page Extent in ślokas, 300 Character Nagara Date Samvat 1819 Appearance old and discoloured Complete

Colophon —

इति श्री (the name blurred over with ink) भट्टेन रचिता मन्त्रोपेत श्रीसूक्तपद्धतिः सम्पूर्णा ।

Post Colophon —

संवत् १८४८ मिति भादो वदि १२ बुधवासरे लिखित्वा काश्यां मध्यमगङ्गा ।

Beginning:—

ब्राह्मे मुहूर्त्ते चोत्थाय प्रोचदन्तधावनादिकं कृत्वा स्नात्वा सन्ध्यादिकं कृत्वा गृहमागत्य, etc , etc , etc.

1682.

6514 श्रीसूक्तविधान । *Sri-Sukta-vidhana*

With the commentary by Vaidyanatha Payagunda

Substance country made paper 11×5 inches Folia, 13 Lines 9 per page Extent in slokas 200 Character, modern Nāgara Date Samvat 1961 Appearance fresh Complete

Śrīsūkta as used in ritual

Colophon·—

इति श्रीमत्पायगुण्डोपाख्यमहादेवात्मज-वैद्यनाथविरचितं श्रीसूक्तविधानं सव्याख्यानं समाप्तम् ।

Post Colophon —

श्रीसंवत् १९६१ मी आषाढ़ सु दो ४ वार मङ्गल । मालवीय-बालमुकुन्दस्येदं पुस्तकं ।

Beginning —

श्रीगणेशाय नम ।

सकलदुरितदात्र पार्वतीप्रेमपात्रं ।

व्ययगलसितगात्र विश्वनाथैकपुत्रम् ॥

रचितविविधचित्र हेमभूषाविचित्रं ।

मणिखचितसुगात्रं नौमि गजास्य (?) पत्रम् ॥

The object of the work —

श्रिय प्रणम्य तत् सूक्त विधियन्त्रादिसंयुत ।

पायगुण्डो वैद्यनाथो व्याचष्टे बालतुष्टये ॥

चतुर्विध श्रियः सूक्त वेदभेदात्तु यद्यपि ।

हिरण्यवर्णामित्याद्य भूतपञ्चर्चनादिमम् ॥

रघे अश्वेष्विति चतुर्ऋचं बोध्यं द्वितीयकम् ।

आयतीयं तृतीय च चतुर्थमथ सप्तऋ ॥

श्रिय धातुर्मयि धेहि तथाप्यादौ प्रिनेरुणा ।
विष्णुधर्म्मोत्तरे प्रोक्त जामदग्न्याय पृच्छते ॥
पुष्करेण स्वपेशैतत् प्रोच्यतेऽथ समासतः ।
एव मन्त्र समाचष्ट देवलक्ष्मीविवर्द्धनम् ॥
प्रतिवेद भगवाथ पादो गवान्धपात्मज' ।
श्रीसूक्त प्रतिवेदञ्च ज्ञेय लक्ष्मीविवर्द्धनम् ॥
अस्मिन् लोके परे वापि यथाकाम द्विजस्य तु ।
प्रतिवेदे समाचष्ट श्रीसूक्त पुष्टिवर्द्धनम ॥
हिरण्यवर्णां हरिणीमृच्च मथदश द्विज ।
श्रीसूक्त कथित पुण्यमृग्वेदे पुष्टिवर्द्धनम ॥
रथे अक्षेषु वाजेति चतस्रस्तु तथा ऋच' ।
श्रीसूक्तन्तु यजुर्वेदे कथित पुष्टिवर्द्धनम् ॥
श्रयतीय तथा साम सामवेदप्रतिष्ठितम् ।
श्रियं धातुर्मयि धेहि प्रोक्तमाथर्व्वणे तथेति ॥
तत्र हिरण्यवर्णामिति सूक्त लिख्यते स्पष्टतायै ॥
हिरण्यवर्णां हरिणीं सुवर्णां रजतस्रजां ।
चन्द्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह ॥ १ ॥

There are 15 Rks and 10 slokas, about the Phalasruti, making the number 25, after which the Vidhāna begins —

4B ब्राह्मे मुहूर्त्ते चोत्थायावश्यक प्रतिविधाय च ।
स्नात्वा सध्यादिकं कृत्वा गृहमागत्य तत्पर ॥, etc , etc

6A अलक्ष्मीपरिहारार्थं लक्ष्मीपुत्रादि-सिद्धये ।
श्रीसूक्तस्य जप कुर्व्वे नित्य नैमित्तिक पर ॥

The commentary explains only the difficult and disputed *portions* of the ritual with much elaboration as in fol 7 —

अथ न्यासविषये केचिदाहु हृदयाद्यधिकरणक मन्त्रविशेषकर्मकन्यासे कार्य्ये यथा हृदयादिपद षटक भाति तथैवाङ्गुष्ठाद्यधिकरणक-तन्मन्त्रविशेषक-

.मिक-न्यासे कार्य्याङ्गुष्ठादिमदमपि षटकं भवतीत्यंगुष्ठाभ्यां नमस्तर्जनीभ्यां इत्या-दिन्यास इति तत्र प्रागगोवादितंत्रैः प्राग्दादिनिर्णयेन विरोधात्।

77A इत्येवं कथितं सर्व्वं विस्तृतं तंत्रसम्मितम्।
बौधायनेन यत् प्रोक्तं तदथो लिख्यते स्फुटम्॥

अथातः श्रीकल्पं व्याख्यास्यामः।, etc., etc.

In foll. 79B–97A, we have, in Tripatha form the Rks and the Phalaśruti ślokas, along with their commentary, at the end of which we have.—

पंचविंशत्यृचानाञ्च व्याख्यानं सप्रमाणकम्।
यथामति मया प्रोक्तं प्रीयतां श्रीस्तदच्युतम्॥
अथ वक्ष्ये स्वरस्तावै प्रयोगं सप्रकारकम्।
क्रमं प्रोक्तं पद्धतिस्थमादृत्य स्फुटं सादरम्॥

This portion is in prose

It ends:—

आनन्दकाननंनिवासि-जनाग्रगण्य-
श्रीविश्वनाथ-पदपंकज-षट्पदेन।
श्रीवैद्यनाथ विदुषागमकलापयुक्तं
श्रीसूक्तभाष्यममलं कृतमीशतुष्ट्यै॥

1683.

3205. **मन्युसूक्तविधानम्।** *Manyu-Sūkta-vidhānam.*

Substance, country made paper 8¼×4 inches Folia, 4 Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 80 Character, Nāgara of the seventeenth century Appearance, old and soiled Complete

It begins:—

अथ मन्युसूक्तविधानमाथ्यते।

यस्ते मन्यो इति सासम ऋचस्य प्रथम सूक्तं तपसो मन्युर्ऋषि मन्युर्देवता त्रिष्टुप् छन्दः इत्यादि।

A ritual based on Rv. X 83. 84, each having seven Rks

1A, मद्यामन्युपराभवार्थे द्वादशफलवं पुरश्चरणम्। मध्यमग्न्युपराभवार्थे द्वादशसहस्रं। सामान्यमन्युपराभवार्थे द्वादशशतम् ब्राह्मणेन तु प्रयोक्तव्यम्।

1684.

3269. *The Same.*

From Viniyoga-dipikā.

Substance, country-made paper 10¾×5 inches Folio 6 Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 170 Character Nagara of the nineteenth century Appearance, discoloured *Complete*

3B. *Colophon* —

इति श्रीविनियोग-दीपिकायां मन्युसूक्तविधानम्।

Viniyogadipikā seems to be a ritualistic compilation, known only in this fragment The Manyusūkta is also given at the end For the Vidhāna see Cs Vol I, No 543

1685.

3015 दत्तपुत्रविधिः। *Datta putra vidhi*

Substance country made paper 10¼×4½ inches Folio 7 Lines 7 on a page Extent in ślokas, 100 Character Nagara in a modern hand Appearance fresh. Complete

On the ceremony of the adoption of a son

It begins :—

अथ दत्तपुत्रविधिः।

पुत्रकष्टे हते फलाप्राप्तौ दत्तपुत्रस्वीकारं कुर्यात्। तत्र ग्राह्या-

ग्राह्यविवेक। सपिण्डेषु गोत्रेषु भ्रातृपुत्रो मुख्यस्तदभावे अन्य-

सपिण्ड- सगोत्रस्तदसम्भवे तस्य तथापि दौहित्रभागिनेयौ कुर्यौ

इति सर्व्वसमतमित्यादि।

1B, अथ पुत्रपरिग्रहविधिरुक्तो बौधायनसूत्रे, 2A, अथ प्रयोग, 3B, आश्वलायनानां तु शौनकोक्तरीत्या परिग्रहः कार्यस्तत्र मूलवाक्यानि संस्कार-कौस्तुभे ध्येयानि, 6A, अथ दत्तकस्य विवाहाद्यपयोगि-गोत्रादि-निर्णयः, 7A.

Colophon :—

इति दत्तविधानं समाप्तम् ।

श्रीलक्ष्मीन्द्रसिंहशर्मणामस्तु ।

1686.

304. **आहिताग्नेरन्त्येष्टिप्रयोगः ।** *Āhitāgne-rantyeṣṭi-prayoga.*

Substance, country-made paper 9¼×4¼ inches. Folia, 88 Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 1760 Character, Nāgara. Date, Sam 1819. Saka 1684 Appearance, old Prose. Generally correct

This is a chapter of Saṁskāra prakāśa, a comprehensive treatise on Vedic rites, called also Pratāpa Nārasiṁha. It relates to the observances on the death of both, who has kept the sacred fire, and who has not A fragment of this chapter comprising 8 leaves only, is noticed in L. 38.

It ends thus :—

वक्ष्यमाणाहिताग्निदहनप्रकारेण श्मशानायतनं खनित्वा गर्त्तादिकं च कृत्वा इत्यादि आहिताग्निवत् ॥ दग्निप्रावाण्याकृतौ (?) जुहुयादित्यत्र उपासनाग्नावेव ।

समाप्तमिदं पुस्तकं ।

संवत् १८१९ शके १६८४ चैत्रकृष्णभौमे शुभम् ।

After the date of the MS. follows in a different hand, Pālāśaprakṛtidāha which breaks off abruptly at पश्चाम्तमन्त्रै

87A. इति प्रतापनारसिंहाख्ये संस्कारप्रकाशे अनाहिताग्नेरन्त्येष्टिप्रयोगः ॥ अथाश्वलायनानां ॥ अनाहिताग्नेरन्त्येष्टिप्रयोगः । प्रायश्चित्तादिपूर्व्ववत् ॥ पश्चाम्तमन्त्रै ।

1687.

6195 **आहिताग्निमरणविधिः ।** *Āhitāgni-maraṇa-vidhi.*

Substance, country made paper 10×4¼ inches Folia, 4. Lines, 12 per page Extent in ślokas, 140 Character, Nāgara of the nineteenth century Appearance, fresh

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

अथाहिताग्निर्मरणसमयादारभ्य दाहकर्म लिख्यते । तद्यथा अथ शुक्लपक्षे सायं होमानन्तरं रात्रौ यजमानस्य मरणाशङ्कायां तद्दे वाग्नि विहृत्य प्रातर्होम कार्यं ।

It ends abruptly

1688.

6134 **प्रेतमञ्जरी ।** *Preta Mañjarī*

By Chatta Miśra

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः

अथ निरग्नेरौर्द्ध्वदेहिकेतिकर्त्तव्यताविधिः ।

नमस्कृत्य हयग्रीवं जगत्कारणकारणम् ।
लिख्यते बालबोधाय श्राद्धपद्धतिमुत्तमाम् ॥
नानास्मृतिनिबन्धानां मतमालोक्य धीमता ।
क्रियते छाद्दमिश्रेण सङ्क्षिप्ता प्रेतपद्धतिः ॥

1689.

10140 **प्रेताधान ।** *Pretādhāna*

Substance country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia 8. Lines 12 on a page. Extent in ślokas 160. Character Nāgarī of the eighteenth century. Appearance old and discoloured. Complete.

On funeral rites.

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ प्रेताधानमुच्यते । यो ह्यश्वत्थ शमीगर्भ इत्यग्नी आहरति । अस्माद्वृत्थवाद्धारित्यभिमन्त्र्य आयु मे धेहीत्यस्य तद्भाव योनि यया सदाहृते + + श्मशान इत्यस्य वा लोप । (?) ।

No colophon

1690.

6129 अन्त्येष्टिपद्धतिः । *Antyeṣṭi-paddhati.*

By Devanātha, son of Prāṇanātha.

Substance, country-made paper 10¾×4¾ inches Folia, 60 Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1200. Character, Nagara of the nineteenth century Appearance, old and worn out Complete

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रणम्य परमात्मानं गणेशं कामदं शुभम् ।

सर्व्वेषामुपकाराय तनोम्यन्त्येष्टिपद्धतिम् ॥

आसन्नमरणं पित्रादिकं ज्ञात्वा पुत्रादिभिस्तीर्थे नीत्वा प्रायश्चित्तं कारयेत् ।

End:—

ग्रन्थाननेकानालोक्य प्राणनाथस्य सूनुना ।

देवनाथेन रचिता कार्य्यमन्त्येष्टिपद्धतिः ॥

Colophon:—

इति श्रीप्राणनाथात्मज-देवनाथ-विरचिता अन्त्येष्टिपद्धतिः समाप्ता ।

1691.

245A. अन्त्येष्टिपद्धतिः । *Antyeṣṭi paddhati.*

Substance, country-made paper 10×4½ inches Folia, 81 Lines, 9 on a page Extent in ślokas, 1300 Character, Nagara Date, Saṃ 1885 Appearance, fresh Complete

A priests' manual for all the obsequial rites to be performed from the day of death to the end of the year, including Sahamaraṇa or cremation of females along with their deceased husbands

The forms of the ceremonial are, however, different from the forms in vogue in Bengal.

It begins.—

श्रीगणेशाय नम ।

अन्तिष्टोपद्धति । सर्व्वेषामुपकाराय तनुतेऽन्त्येष्टिपद्धति । १ ।

आ[स]न्नमरणं पित्रादिकं ज्ञात्वा पुत्रादिभि॰ ॥ अथ स्मार्त्तास्तता-

धानम् ॥ अ[ा]चमनम् ॥ प्राणायाम । अद्येत्याद्येव गुण विशिष्टायां पुण्यतिथौ ॥ अमुसक्य गोत्रस्यामुकप्रेतस्य उच्छिन्नामेदा द्दार्थं स्मार्त्तस्थलाधान करिष्ये ॥ अरण्योरुदरस्थित प्रेतमाग्नि कृत्वा अयन्त (Rv III, 29, 10) इति समारोपमन्त्र पुत्रादिर्जपेत्। अयन्ते योनि रयि खरमस्मार मद्भत् ॥ (?) आवसथ्याग्नि पश्चाद् यस्याग्ने जुह्वतो इति मन्त्रेण मथित्वा आवसथ्याग्नि स्थापन । स च मन्त्र ।

यस्याग्नेऽग्ने जुह्वतो मासकामा
सद्मन्यन्ती यजमानग्राम ।
जरा नु ते हविषत् पादशायते
स्वर्गं लोकेभिमन्त्रे प्रेतये नु ॥

इति मथन-मन्त्र ।

It ends —

अथ द्वादशाहे सपिण्डीकरणश्राद्धे तन्मध्ये आसन भाजन प्रद च्छिद्यान्यूनातिरिक्तन्तत् सर्व्वं परिपूर्णतास्तु । अस्तु परिपूर्ण श्राम न्द्रैरिन्द्र दान इथामेव गोत्तवेद(?)तेषां वा उभयतो ग्रसयति अनेन सपिण्डश्राद्धयज्ञेन प्रीतर स्वरूपी ज यस्य स्मृत्वा(?)अच्युताये नम (?) गयाये नम गदाधराय नम पुण्डरीकाक्षाय नम विष्णवे नमः। गयाकृतश्राद्धफलमस्तु ।

Col —इति श्रीसपिण्डीकरणश्राद्धयज्ञप्रयोग ॥ ६ ॥ मितौ कुवार सदि ८ स १८८५ ।

The MS has at the beginning two leaves which begin —

श्रीगणेशाय नम अथ शाला अपेन प्राप्नपादयति, etc

End — ओं अमो ह वै देवाय हत कुम्भेषु तस्मा एतदर्? सम्बद्धयन्ति च्छिद्रेषु इस ऽट्ट जुहोदिति तस्मादराघो गाव उपानह्वा उपमुच्यते।

इति शाला समाप्ता।

शुभमस्तु । श्रीराम ।

The subjects treated of —

इति सन्त्रेपतः सञ्चयनविधि —6B, अथ पञ्चकमरणविधि —6B, इति पश्चाद्कृति :—7B, इति ब्रह्मपुराणोक्त पञ्चकविधानम् —9A, अथ

पञ्चदानम् —11A, इति प्रथमदिनकृत्यम् —16A, अथ अस्थिसञ्चयनविधि —16A, अथ अस्थिसञ्चयनश्राद्धविधि —17B, इति द्वितीयदिन विधि —21A, अथ तृतीयदिनकृत्यम् —21A, अथ चतुर्थदिनकृत्यम् अथ पञ्चमदिनकृत्य —21B अथ षष्ठदिनकृत्यम् —22A, अथ सप्तमेह्नि कृत्यम् —22A, अष्टमदिनकृत्यम् —22B, अथ नवमदिनकृत्यम् —23A, अथ दशाहबलि —23B, इति दशाहविधि —24B, अथ एकादशाह कर्त्तव्यता लिख्यते —24B, अथ विष्णुतर्पणम् —26A, इति वृषोत्सर्ग —37A, अथ महैकोद्दिष्टश्राद्धम —37A, अथ रुद्रगणश्राद्धम् —39A, अथ महैकोद्दिष्टश्राद्धे दानानि —39A, इति उत्क्रान्तधेनुदानम् —40A अथ रूपधेनुदानम —40A, इति ऋणधेनुदानम् —41A, अथ पद दानम् —41A, अथ इक्षुमर्द्दनौकादानम् —41B, अथ तिलपात्र दानम् —42A, अथ घृतपात्रदानम् —42A, अथ लवणदानम् —42B, अथ लोहदानम् —43A, अथ कार्पासदानम् —43A, अथ तैलदानम् —43B, अथ सप्तधान्यदानानि —43B, इति व्रीहि —44A, इति यव दानम् —44B, इति गोधूमदानम् —44B, इति मुद्गदानम् —45A, इति माषदानम् —45A, इति प्रियङ्गुदानम —45B, अथ तिलदानम्, 45B, अथ दशदानानि —45B अथ गोदानप्रयोग —46A, अथ भूमिदानम् —46A, अथ तिलदानम् —46B, अथ हिरण्यदानम् —46B, अथ आज्यदानम् —47A, अथ वस्त्रदानम —47A, अथ धान्य दानम्, 47B, अथ गुडदानम् —47B, अथ रौप्यदानम् —48A लवदानम् —48A, अथ चतुर्द्दशउपदानानि —48B, अथ अन्नदानम् —48B, अथ उदकदानम् —49A, अथ उपानद्धोदानम —49A, अथ कमण्डलुदानम् —49B, छत्रदानम् —49B, अथ वस्त्रदानम् —50A, अथ यष्टिदानम् —50A, अथ लोहदण्डदानम् —50A, अथ अमोटिकादानम् —50B, अथ दीपदानम् —50B, अथ तिलदानम् —51A, इति ताम्बूलदानम् 51B, इति चन्दनदानम् —51B, अथ पुष्पदानम् —52A, अथ शय्यादानम् —52A, अथ गजदानप्रयोग —53A, इति रथदानम् —53B, अथ शिबिकादानम् —55B, इति महिषीदानप्रयोग —57B, इति मृदुदानप्रयोग —59A, अथ दासीदानप्रयोग —

59A इति कपिलाधेनुदानम् — 60A अथ पापधेनुदानम — 60A अथ दर्पणदानम — 60B इति छत्रावस्त्रदानम — 61B अथ उपानदानम् — 61B अथ उपवीतिदानम — 62A अथ रुद्राक्ष दानम — 62B कर्पूर दानम — 63A इति केशरदानम — 63A अथ कस्तूरीदानम — 63B इति गोपीचन्दनदानम — 64A अथ तुलसीदानम 64A अथ कुष्माण्ड दानम — 64B अथ ताम्बूलकरण्डदानम — 64B इति हरिद्रादानम 65A इति सौभाग्यद्रव्ययुक्तशूर्प दानम् अथ मध्यवतात्मा द्वादश कुम्भ दानम 65B

Then follow Masika Sradhas —

अथ सपिण्डीकरणोचित 68B

The rest is taken up with Sapindikarana

1692

245B **अन्त्येष्टिप्रयोग ।** *Antyesti prayoga*

Substance country made paper 9×4 inches. Folia 7. Lines on a page 14. Extent in slokas 600. Character Nagari. Appearance old. Incorrect.

Anonymous

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

सङ्कल्प्य अपसव्य अमुकगोत्रस्य अमुकप्रेतस्य प्रेतत्वनिवृत्यर्थं उत्तम लोक प्राप्त्यर्थ प्रथमेऽहनि ऊर्द्ध्वच्छिद्र उभयोरपि (?) अधरो च्छिद्रस्पृष्टास्पृष्टसरजनित(?) प्रत्यवाय परिहाराय औद्धदेहि क्रियाधिकाराय मरणाद्यतकान्ते स्पृष्टास्पृष्टसकलदोषपरिहाराय प्रायश्चित्त गोदानं प्रत्य(?)करिष्ये। आत्मशुद्धिद्वारा पित्रादे ऊर्द्ध्वदेहिकक्रियाधिकारसिद्ध्यर्थं कृच्छ्रत्रयप्रायश्चित्त मृतकान्ते ऽहमाचरिष्ये

यानि कानि च पापानि च ब्रह्महत्यासमानि च
कायगाग्निर(?)तिष्ठन्ति तस्मात् कायान वपाम्यहं

इत्यादि

End —

वे भमाम[?] गोत्राणां वसुरूपाणां द्वादशेऽहनि सपिण्डीकरणं श्राद्धे पिण्डप्रदानं नियच्छ गोत्राणां[रुद्र]रूपाणां द्वादशेऽहनि

मपिण्डीकरण-श्राद्धे पिण्डप्रत्यवने नियच्छ गोत्राणामादित्यरूपाणां द्वादशेऽहनि सपिण्डीकरणश्राद्धे पिण्डप्रत्यवने नि नियच्छ (?) पुनः समस्ता[ः] पितरः अत्र समर्पयामि गन्धं समर्पयामि अक्षतान् समर्पयामि पुष्पं समर्पयामि, धूपं समर्पयामि, दीपं समर्पयामि, नैवेद्यं समर्पयामि, फलं समर्पयामि, फलताम्बूलदक्षिणां समर्पयामि । गोत्राणां वसुरुद्रादित्यस्वरूपाणां द्वादशेऽहनि सपिण्डीकरणश्राद्धे एतानि ।

Here the MS. breaks off abruptly.

The subjects treated of are gleaned below from the *Sankalpas* or the solemn vows

दहनश्राद्ध, 1B : अस्थिसञ्चयनश्राद्ध (अस्थिसंचैनश्राद्ध ?) 3B ; पिण्डप्रदान, 5B : प्रेताय यमाय पिण्डप्रदानम्, 6A ; पूरकपिण्डप्रदानम्, 9A ; तिलतोयपात्रदानम्, 10B ; मासमश्चितकुम्भदानम्, 11A : उष्णोदकैस्तर्पणम्, 12A : विष्णुपूजनम्, 14A. मध्यैकोद्दिष्टश्राद्ध, 14B : मध्यैकोद्दिष्टश्राद्धे पिण्डप्रदानम्, 16B ; सपिण्डीकरणश्राद्धम्, 20B : सपिण्डीकरणश्राद्धे आसनदानम्, 22B ; सपिण्डीकरणश्राद्धे पिण्डप्रत्यवनेजनम्, 26B :

1693.

1928 औद्र्ध्वदैहिकम् । *Aurddhva daihika*

Substance, country-made paper 9×4 inches Folia, 15 Lines, 9 on a page Extent in slokas, 270. Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, old and faded

On obsequial rites

Begins :—

अथ दाहसाधने अग्नौ विरुद्धवचनानां व्यवस्थोच्यते । तत्र मदनरत्ने वृद्धयाज्ञवल्क्यः ।

आहिताग्निर्यथान्याय दग्धव्यस्त्रिभिरग्निभिः ।

अनाहिताग्निरेकेन लौकिकेनेतरो जनः ॥

अनाहिताग्निः केवलं स्मार्त्ताग्निः इतरः श्रौतस्मार्त्ताग्निरहितः

10A, अथ भारद्वाजसूत्र लिख्यते, 10B, अथ आहिताग्नेराश्वलायनोक्तदाहविधि, 13A, इति माग्निकदाहविधि, 14A, अथ मन्त्रासिन बौद्धदैहिकविधि। त्रिभेश्वरीये बौधायनप्रोक्तो। यतीनां प्रेतसंस्कारविधि व्याख्यास्याम॥

The later authorities consulted

1B, सूत्रार्थसार., 2A, नारायणवृत्ति, 2B, आपस्तम्बीय भाष्यकार, 8A, श्रीरङ्गकृत-प्रेताधानप्रयोगः, 8B, त्रिकाण्डमण्डनम्, देवयाज्ञिक। 10B, प्रायश्चित्तप्रदीपः।

1694.

6006 **विच्छिन्नाग्नेरनाहिताग्नेश्च मृतस्य अग्न्याधानपूर्व्वक-दाहविधिः।**

Vicchinnāgne rana hitagnesca mrtasya Agnyadhana purvaka daha vidhi

Substance country made paper 10×4½ inches Folia 10 Lines, 9 on a page Extent in slokas 250 Character Nagara of the 19th century Appearance fresh Complete

The object of the work —

अथ बहुकाल विच्छिन्नाग्नेरग्निहोत्रिणः पुनराधानेऽकृतेऽकस्मा
न्मरणे सूत्रान्तरोक्त मृताग्न्याधान दाहा[दि]विधिरुच्यते।

Colophon —

इति विच्छिन्नाग्नेरनाहितानेर्मृताग्न्याधानपूर्व्वक दाहविधि।

Then a few lines more in a different hand on the same subject

1695.

6995 **अनाहिताग्नि-दर्शश्राद्धप्रयोगः।** *Anahitagni Darsa Sraddha-prayoga*

Substance country made paper 10½×5 inches Folia 1 Lines 12 on a page Character Nagara of the eighteenth century Appearance old discoloured and worn out Complete

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः। श्रीनकुलिवागीश्वर्य्यै नमः। श्रीमद्दियलक्ष्मी-नृसिंहाय नमः।

अथ दर्शश्राद्धप्रयोगोऽभिधीयते।

नत्वा नृसिंहं पितृयज्ञदर्शश्राद्धदयस्य यतिपद्धितोऽथ।

अनाहिताग्नेः स्मृतियुक्प्रयोगो बुभुत्सुबोधाय विधित्सुनैतेऽसौ॥

कर्त्ता पूर्व्वेद्युः पूर्व्वाह्णश्राद्धाय द्रव्याणि सम्पाद्य उदूखलमूषलादि-गृहोपकरणानि प्रोक्षयित्वा निरामिषं सकृदेव भुक्त्वा पूर्व्वाह्णलक्ष-णान् ब्राह्मणान् निमन्त्रयेत्॥ तत्राय क्रमः।

End —

अग्नौ-करण-ब्राह्मणभोजन-पिण्डदानरूप-कर्मत्रयात्मकमनेन-श्राद्धेन मम पितृगणमध्यस्य पिण्डद्वारा श्रीपरमेश्वरः प्रीयता-मित्युक्ता॥

1696.

3220 पिण्डपितृयज्ञ। *Pinda-pitr-yajna*

Substance country-made paper 8×4 inches Folia 13 Lines 8 on a page Extent in slokas 150 Character Nāgara of the eighteenth century Appearance discoloured Complete

It begins —

तान्यष्टौ पार्व्वणं पूर्व्वेद्युरष्टम्यामन्वष्टक्यं मासि मासि काम्य-माभ्युदयिकमेकोद्दिष्टं चेति। पर्व्वणमावास्याया भव पार्व्वणं तदा-हिताग्निः पिण्डपितृयज्ञं कृत्वा करोति। अनाहिताग्नेस्तु तदितरेण यतिपत्स्यते॥ यत्पादौ पितृयज्ञो यावदिध्माधानादथ पार्व्वणं ब्राह्मण-पत्क्षौचाद्याच्छादनान्तं पुनः पितृयज्ञः आसेचनानुप्रहरणात् पुनः पार्व्वणमातृपितृज्ञानादयोभयप्रीय क्रमेण समापयेदेष यतिमन्त्रस्त-मिमं उदाहरिष्यामः। इत्यादि

It ends —

प्रत्याब्दिकादीनि मासि श्राद्धं यदि पर्व्वणि स्यात्तदा तत् पार्व्वणं तेन विकल्पते काम्यं चेत् क्रियते तदा पार्व्वणं मासि श्राद्धं च तेनैव सिध्यत॥

1697.

10219. कोकिलमत । *Kokila-Mata.*

Substance, country made paper. 10×6 inches. Folia, 6 of which the first is missing. Lines, 15 on a page. Extent in slokas, 150. Character Nagari. Date, Samvat 1678. Appearance, old and worn out.

Colophon :—

इति कोकिलमतं ।

Post Col. —

सवत् १६७८ वर्षे चैत्र सुदि ४ बुधे दोसावाह्मम अनन्त कायो सवरायपुरमध्ये लिखितम् ॥

5A. कोकिलपक्षे ॥ अन्वष्टकासु द्विपार्व्वणं श्राद्धं प्रकर्त्तव्यम् । पितृ पितामह प्रपितामहाः ॥ मातृमातामह प्रमातामहा ॥ इत्यमेव वृद्धौ वृद्धिश्राद्धे। दर्शे वामावास्यायामपरपक्षे च । एकमेव स्वाद्यर्दिने ॥ पितुर्वा मातुर्वा सवत्सरेऽ-हनि एकमेव पार्व्वणं ॥ अन्ये केचिद्दर्शमाभिधात् वृद्धौ वृद्धागमश्राद्धमाऊ । तदयुक्तं ॥ यतोऽप्ये एतदह्यनि ॥ आभ्युदयिक षट्पितृमेव कुर्यात् । कोकिलपक्षे तृतीयपार्व्वण-निषेधात् ॥ यत् य+ +वक्ष्यति ॥

कोकिलस्य यथापक्षे श्राद्धं कुर्याद्विपार्व्वणम् ।
गयावृद्धौ न दातव्य तृतीयन्तु कदा च नेति ॥

Antiquity of the Kokilāmata.

6A, तथा कर्कभाष्ये ।

मातृमुख्यं सदाकाल कोकिलामतमीदृशम् ।
द्रवतोन्येषु देशेषु निवसन्तस्य वाजिन ।
आभीरा वणिजोपीत्य श्राद्धं कुर्व्वन्ति यत्नत ।
मातामह्या मातृमुख्य मार्गोपालप्रसिद्धित ॥

It refers to the rules of Srāddha according to a particular school, called *Kokilamata*.

1698.

3243 काम्यवृषोत्सर्गप्रयोगः । *Kāmya Vrsotsarga-prayoga.*

Substance, country-made paper. 9¼×4½ inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 27. Character, Nagar of the nineteenth century. Appearance, discoloured. Complete. Date, Samvat 1867.

It begins —

अथ काम्यवृषोत्सर्गविधि भविष्योत्तरे ।
वृषोत्सृष्ट पुनात्येव दशातीतान् दशावरान् ।
वृषोत्सर्ग पितृणा तदत्यथ समुदाहृतम् ॥

It ends thus —

प्रयोगारम्भात् पूर्व्वमेव वत्सतरीणा दोहन अन्ते तदीयपयसि ब्राह्मणभोजनार्थं पायस श्रपण विधानात्। शेष यथासूत्र पौराण गोपसङ्कारेण कार्य्यम् ।(?)

Colophon —

इति वृषोत्सर्ग समाप्त ।

Post Colophon —

सवत् १८६७ ज्येष्ट कृष्णात्रयादश्या गुरुवार ।

1699.

3285 *The Same*

Substance country made paper 8×4 inches Folia 7 Lines, 9 on a page Extent in slokas 40 Character Nagari of the early eighteenth century Appearance, discoloured Complete

The *Samkalpa* runs thus —

देशकालौ सकीर्त्त्य मम कायिकादि समस्त दोष परिहारद्वारा आकल्प सन्तानाविच्छेदाय वृषोत्सर्ग करिष्ये। तदङ्ग स्वस्ति पुण्याहवाचन मातृकापूजन नान्दीश्राद्ध आचार्य्यादिवरण च करिष्ये। आदौ निर्व्विघ्नतासिद्ध्यर्थं गणपति पूजन करिष्ये ।

It ends —

वृषोत्सर्गसाङ्गतासिद्ध्यर्थं तिलानुदकुम्भ गा वासो हिरण्यञ्च दद्यात् । ब्राह्मणभोजन भूयसीं [दक्षिणा] दद्यात् ।

Colophon —

इति वृषोत्सर्गप्रयोग ।

1700.

3298. **नीलवृषोत्सर्गपद्धतिः ।** *Nīla-Vṛṣotsarga-paddhati.*

Substance, country made paper 10 x 4½ inches. Folia, 8. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara. Date, Samvat 1825. Appearance, discoloured. Complete.

No Colophon.—

The date of the manuscript:—

संवत् १८२५ मिति माघवद्य द्वितीया लिखितम् । प्राननाथहस्ताक्षरपुस्तकं समाप्तम् ।

In a different hand:—

इद पुस्तकमाचार्योपनामक-गोपालभटात्मजप्राननाथस्येदं पुस्तकम् । स्वार्थं न तु परार्थम् ।

The Samkalpa runs:—

1A. मम अमुककामनासिद्ध्यर्थं ममस्वपितृणां विष्णुलोकाप्राप्त्यर्थं श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं नीलवृषोत्सर्गाख्यं कर्म करिष्ये ।

The description of the Nīlavṛṣa:—

1A. लोहितो यस्तु वर्णेन मुखे पुच्छे च पाण्डुरः ।
श्वेतः खुरविषाणाभ्यां स नीलो वृष उच्यते ।

1701.

3236. **नारायणबलिप्रयोगः ।** *Nārāyaṇa-bali-prayoga.*

Substance, country made paper 9¾ x 4½ inches. Folia, . Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 80. Character, Nāgara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete.

It begins.—

सुकृतैकादश्यां मदीयगोत्रादियुक्तस्य प्रेतस्य आत्मादिनित्यक्रियान्ते प्रायश्चित्तान्ते नौकादिसर्पादेश्च मदीयकुलाभिवृद्धि-प्रतिबन्धकस्य प्रेतस्य प्रेतत्वनिवृत्त्यर्थं नारायणबलिं करिष्ये इति संकल्प्य तदादौ विष्णुपूजनं करिष्ये ।

Colophon :—

इदं पुस्तकं नारायणबलि-प्रयोगः समाप्तः ।

1702.

5791. **नारायणवलिः** (*Narayana-vali.*

Substance, country-made paper $9\frac{3}{4} \times 4$ inches Folia, 16 Lines, 7, 8 on a page Extent in ślokas, 192. Character, Nagara of the nineteenth century Appearance, fresh Complete

Every leaf is marked, on the reverse, ना ण on one side and वलि on the other.

The Śrāddha of a yati consists in Nārāyaṇa-Vali, or offerings to Nārāyana on the 12th day after death, in the belief of the identity of Nārāyana and the deceased yati.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

ततः कर्त्ता सिद्धिं गतस्य ब्रह्मीभूतस्य नारायणरूपिणो द्वयं तर्पणं करिष्ये ।

5A, ततो द्वादशेऽह्नि नारायणवलिं कुर्यात् । तत्र प्रयोगः ।

12B, इत्याथर्व्वणशाखोक्तनारायणोपनिषत् समाप्ता ।

14A, इति बौधायन-शौनकयमस्मृत्यनुसार्य्याचारानुष्ठवीतो नारायणबलि-प्रयोगः । अथ द्वादशे वा यथाचार-समाराधनम् ।

Last Colophon :—

इति नागरखण्डानुसारेण आराधनप्रयोगः समाप्तः ।

1703.

6258.

Substance, country made paper. 8×4 inches Folia, 3 to 12, of which the 9th and 10th are missing Lines, 7 on a page Extent in ślokas 100, as stated at the end of the manuscript. Character, modern Nagara Appearance, fresh

Two works

I. 6A. इति नारायणबलिः समाप्तः ।

The Samkalpa or resolution runs —

3B, अमुकगोत्रस्यामुकप्रेतस्य आत्मघ्नत्वा पापडित्यादित्रनित पापक्षयद्वारा प्रेतोद्देशिकसम्प्रदानयोग्यतासिद्ध्यर्थ नारायणबलिं करिष्ये।

II — नागबलि by Gopinātha, son of Mādhava.

Colophon —

इति श्री ग्रैवमाधवाग्निहोत्रिसुत ग्रैव गोपीनाथकृत नागबलि प्रयोग समाप्त।

Post Colophon —

ग्रन्थसंख्या १००। इदं पुस्तकं सदाशिवभट्टेन लिखितं स्वार्थ परोपकारार्थम्।

Beginning in 6A —

भविष्ये युधिष्ठिर।
कृष्ण कृष्ण महायोगिन् त्वया केन हेतुना।
विविधोपद्रवा कुष्ठदद्रुपामादिभिर्विभो॥
सन्तान-प्रतिरोधश्च कृपया तद्वदस्व मे॥
कृष्ण उवाच।
शृणु पार्थ प्रवक्ष्यामि लोकानां हितकाम्यया।
यत् पृष्टं हि त्वया राजन् तन्निदानमशेषत॥
जन्मान्तरेऽथवैतस्मिन् कृत सर्पवधो हि वै।
तेषामुपद्रवा ह्येते जायन्ते नात्र संशय॥
कार्यो नागबलिस्तेषु सर्पसंस्कारपूर्वकम।
सिनीवाल्यां पौर्णमास्यां पञ्चम्यां कारयेत्ततः॥
अश्लेषानक्षत्रे(च) प्रकर्तव्यमन्यस्मिन (मन्यस्मि)न्वा तु कारयेत॥
इति शौनक।

तत्रादौ चतुर्थ्यां कृत्यानि पूर्वोत्तराङ्गसहितानि कृत्वाचम्य प्राणा-नायम्य

मया मदीयपुत्रकलत्रादिभिर्वा इह जन्मनि जन्मान्तरेषु वा ज्ञानतोऽज्ञानतो वा यः कृत सर्पवधस्तज्जनितपापोपशमनद्वारा

कुष्ठाद्यप्रदत्वनिष्वृत्तये सर्पस्योत्तमलोकप्राप्तये मद्वंश्यानां सर्पबाधा
निवृत्तये सर्वसर्पाधिपतिश्रीमदनन्तस्य प्रीतये यथाज्ञान
यथामिलितोपचारैः सर्पसंस्कारपूर्वकं नागबलिं अहं करिष्ये ।

It ends —

नाना ग्रन्थान् समालोक्य गोपीनाथः शिवाश्रयः ।
सन्तोषाय विविदुषां व्यकरोत् प्रेतदीपिका ॥
आदितश्चान्तपर्यन्तं आलोक्यैव विचक्षणाः ।
विचार्य्य सदा प्रयुञ्जीयममाशिषः ॥ (?)

1704

6259

Substance country-made paper. 10×4¼ inches. Folia 17. Lines [illegible] on a page. Extent [illegible] ślokas. Character modern Nāgarī. Date Śaka 1746. Appearance fresh. Complete.

Two works

I—2A इति नारायणबलिप्रयोग ।

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।
अथ नारायणबलि प्रारम्भः ।
कर्त्ता शुक्लैकादश्यां नदीतीरादिशुचौ देशे स्नानादिनित्यक्रियान्ते
आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्य मदीयकुलाभिवृद्धि
प्रतिबन्धकरूप प्रेतस्य प्रेतत्वनिवृत्त्यर्थं नारायणबलिं करिष्ये ।
इति संकल्प्य

II—अथ नागबलि (By Gopinātha Dīkṣita) तत्र शौनक

अथ वक्ष्यामि सर्पस्य संस्कारविधिमुत्तमम् ।
सिनीवाल्यां पौर्णमास्यां कारयेद्विधिवत्ततः ॥
पञ्चम्यामथवा कुर्यादश्लेषासु दिनेऽथवा ।
कृतसर्पवधो विप्र पूर्वजन्मनि वा यदि ॥
स्नात्वागत्य ततो ब्रह्मदण्डं दद्याद्द्विजातये ।
वधं प्रख्यापयेच्चापि चरेत् कृच्छ्राश्चतुर्दश ॥

यद्येऽस्मिन् जन्मनि क्षते लोष्टदखं दिनत्रये ।
दद्यात् पापविशुद्ध्यर्थं श्रोत्रियाय कुटुम्बिने ॥
विप्राय दद्यन्मूल्य वा ह्यभावे सति दापयेत् ।
साक्षाद्दद्यात् कर्म्मकर्त्तुरेतदेव प्रदापयेत् ॥
... .
... .

4A, अथ प्रयोगः ।

गुरुशुक्रास्तादिरहिते काले ऽयनद्वयेऽपि पौर्णमास्याममावास्यायां वा पञ्चम्यामश्लेषायुक्तदिने वा कुर्य्यात् । तत्राधिकाराय चतुर्द्दशक्रत्स्नात्मक प्रायश्चित्त चरेत् ।

Colophon.—

इति गोपीनाथ दीक्षितप्रयोगे पुत्रोत्पत्तौपाय (?)

Post Colophon.—

स्वार्थं परार्थम् । शके १७४६ मन्मथनाम संवत्सरे मार्गशीर्षमासे शुक्लपक्षे एकादश्यां तिथौ गुरुवारे तद्दिनपुस्तक समाप्तम् । रामसुतेन लिखितम् । श्रीगजाननार्पणमस्तु । श्रीसाम्बार्पणमस्तु ॥

1704A.

8377 श्राद्धकृत्यप्रदीप ।

By [illegible]

Substance, country-made paper. 10 × 4 inches. Folia 71. Lines 9 on a page. Extent in ślokas 1820. Character, Nāgarī of the eighteenth century. Appearance, old and discoloured. Complete.

A Comprehensive work on Śrāddha.

Beginning.—

श्रीगणेशाय नमः ।

गुरूपदेशे मुनिवाक्यबोधात् मता समाचारपथं विदित्वा ।
श्रीदीक्षितो मन्दधियां हिताय वक्ति स्फुट श्राद्धविधिप्रभेदान् ॥
आदौ श्रद्धा श्राद्धफलं श्राद्धकाल स्ततो हविः ।

पुष्पधूपादिकथन ब्राह्मणानां परीक्षणं ।
उद्देशः पार्व्वणविधेर्निमन्त्रणमनन्तरं ।
कर्त्तृ र्भोक्तुश्च नियमा विश्वेदेवविवेचनम् ॥
कथनं चार्घ्यपात्राणां मन्नस्य परिवेषणं ।
पिण्डदानादिकं पिण्डप्रतिपत्तिरनन्तरं ॥
आमश्राद्धं तथा जीवत्पितृकश्राद्धनिर्णयः ।
श्राद्धं द्विपितृके तावत् पुत्रिकाया सुतेन वा ॥
एकोद्दिष्टर्द्धिनियतोर्थश्राद्धानि च क्रमात् ।
अथ प्रेतस्य निर्हारि साग्नप्रेतस्य संस्कृतिः ॥
अग्न्यारोपणमन्त्रोक्त विधिविधिसंयुतं ।
रजस्वलासूतिकयोर्गर्भिण्याश्चैव संस्कृतिः ॥
पञ्चके संस्कृतिश्चैव तोयदानविधिस्ततः ।
अधिकारिविवेकोथ प्रेतपिण्डादिकं तथा ॥
प्रवेशाशौचनियमावस्थिसंचयनं ततः ।
अस्थिक्षेपोऽथ गङ्गायामाशौचान्तविधिस्ततः ॥
दाहः पर्णनरस्याथ बालसंस्कारनिर्णयः ।
पतितानां च संस्कारो यतिसंस्कार एव च ॥
एकादशाहश्राद्धं च वृषोत्सर्गस्य विस्तृतिः ।
द्वादशाहादिविषयः सपिण्डीकरणं ततः ॥
श्रीधौरिलेन कृतिना सर्व्वमेतद् विविच्यते ॥

Colophon —

इति छिपाठि श्रीधौरिलविरचिते श्राद्धकल्पप्रदीपः समाप्तः ।

In a later hand —

ग्रन्थसंख्या १५८० । रत्नेश्वरसुत नन्दकेश्वर ।

1705

6281 **सर्व्वस्मृतिसंग्रहः ।** *Sarva Smrti Samgraha*

Substance country made paper 9×4½ inches Folia 12 Lines 11 on a page Character Nagara of the early ... teenth century Appearance old and discoloured Complete

Colophon.—

इति सर्व्वस्मृतिसंग्रहः ।

A collection of slokas about Vedic rites, numbering 286

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

अग्निहोत्र मुनिश्रेष्ठ यस्मिन् देशे प्रवर्त्तते ।

दशयोजनविस्तीर्णं काशीक्षेत्र तदुच्यते ॥ १ ॥

दशजन्मादिभिर्वेदं प्रतजन्मापरिग्रह ।

सहस्रजन्मनामन्ते सोमं पिबति वा नवा ॥ २ ॥

ऋत्विगात्मा धनं जाया शुद्धं यस्य चतुष्टयम् ।

तस्याग्निहोत्रं स्वर्गाय नरकायेतरस्य ॥ ३ ॥

Topics —

4B, अथ पर्व्वनिर्णय 9A, अथ अग्न्याधानम्, 10A, दर्शपूर्णमास विहारलक्षणम्, अथ चातुर्मास्यविहार, 10B, पशुविहार 12B इति मूल्याध्याय-पूर्णपात्र-लक्षणम् ।

The authorities —

1A, पाराशरस्मृतौ, शौनक, 2A, स्मृतिसंग्रहे, यज्ञकाण्डे 2B, चतुर्विंशतिमते, स्मृत्यर्थसारे, 3A, आश्वलायन, यम, देवल, पठीनसि आधानदीपिका, 3B, याज्ञवल्क्य, वृद्धशौनक, सायणाचार्य्य 4A गर्ग, 4B, शातातप, सुमन्त, स्मृतिदीपिका; प्रयोगपारिजाते, 5A, मदनरत्ने, पारिजाते, षट्त्रिंशन्मते 5B, छन्दोगपरिशिष्टे, 6A, स्मृतिचिन्तामणौ 6B, प्रदीपचन्द्रिकायां, 7A, स्मृतिभास्करे हारीत, दशस्मृतिसंग्रहे विष्णु कात्यायनेनोक्तम् ।

1706.

1912 अष्टदोषवादः । *Asta dosa vada*

Substance, country-made paper 11×6½ inches Folia 9 Lines 10 to 12 on a page Extent in slokas 200 Character Nagara of the seventeenth century Appearance old and faded Complete

Two different handwritings, one to line 5, leaf 6B The same handwriting in the three last lines at the end of the manuscript

Eight defects on the substitution of barley for paddy in Srauta sacrifices

It ends —

अतएवोक्तं पूर्व्वकारिकान्ते भट्टपादैः ।
एवमेषो ऽष्टदोषो हि यो व्रीहियववाक्ययोः ।
विकल्प आश्रितस्तत्र गतिरन्या न विद्यते ॥
इत्यष्टदोषवादः ।

Mangalacarana —

ॐकारवाच्यं भवममतारम्
भक्तैकनाथं सुमुखं च नित्यम् ।
ज्योतिःस्वरूपं निगमैकवेद्यं
तं रामचन्द्रं शरणं प्रपद्ये ॥

The work begins —

केचित्तु व्रीहीन् प्रोक्षति व्रीहीनवहन्ति इत्यपूर्व्वनियमविध्युदाहरणयो व्रीह्युद्देशेन विधीयमानयोः प्रोक्षणावहननयोर्यवलाधारणार्थं व्रीहिपदं अपूर्व्वीयपरमिति सिद्धान्तमर्य्यादा । सा अनुपपन्ना । तथाहि लक्षणायां अन्वयानुपपत्तिः तात्पर्य्यानुपपत्तिर्वा बीजम् । न चेह सास्ति । व्रीहित्वावच्छेदेन प्रोक्षणावहननयोः कस्या अप्यनुपपत्तेरप्रतिसन्धानात् ।

1707.

1881 अग्निहोत्रे दम्पत्योःसहाधिकारनिर्णयः ।

Agnihotre dampatyoḥ sahādhikāra nirṇaya

Substance, foreign paper 8½ × 4¼ inches Folia 10 Lines 9 on a page Extent in slokas 180 Character Nāgarī Appearance old

It begins —

अथ सर्व्वेषां प्रश्नानामुपोद्घातत्वेन किञ्चिदुच्यते । अग्निहोत्रे दम्पत्योः सहाधिकारः श्रुतिस्मृतिपुराणन्यायसिद्धः । अनेक-

अपि मतपर्य्यालोचनया पक्षद्वयं सिध्यति। पत्नी यजमानेन समा इति एकः। यजमानस्याङ्गमिति द्वितीयः। अथ प्रमाणानि तत्रादौ त्रिकाण्डमण्डनः।

"आहिताग्निर्मृतस्त्रीक आदधानोऽन्यया सह।
कृतारम्भादिधर्म्मोऽपि कृतमोममर्षापितः॥

It ends —

यथा गोदोहनस्य प्रकृतिवत् विकृतिः कर्त्तव्या इत्यपध्वांतस्योदक-
त्वादृष्टाङ्ग विकृतौ नातिदिशति इत्यनारभ्यकमेव। अतएव
सर्व्वैः सूत्रकारैः स सद्भावत एव नियम इत्युक्तमिति।

Authorities consulted —

(1) त्रिकाण्डमण्डनम् (2) द्वैतनिर्णय (3) तत्र कात्यायन्ये जैमिनिः (4) भरद्वाजसूत्रम्। (5) आपस्तम्बसूत्र। (6) आपस्तम्बस्मृति। (7) रामाण्डार भाष्यम्। (8) आश्वलायनसूत्रम्। (9) एतरेयब्राह्मणम्। (10) वाजसनेय-ब्राह्मणम्। (11) याज्ञवल्क्य। (12) चन्द्रिकायां काठकश्रुति। (13) कात्यायनः। (14) श्रौतप्रायश्चित्तकुतूहलः। (15) प्रतइयोथ्यारया।

In this work the position of the wife of Brahmana who keeps three fires is discussed. Some of the Sūtrakāras say that her position is equal to that of her husband, others say that she plays a subordinate part.

1708.

2736 **श्रौतस्मार्त्तकर्म्मसु सवर्णासवर्णसन्निपाते चिन्ता।**

Śrauta-Smārta-karmasu savarṇāsavarṇa sannipāte cintā

Substance country-made paper. 10¼ × 5 inches. Folium one. Lines 11 on a page. Extent in ślokas 40. Character Nāgarī. Date the nineteenth century. Appearance fresh. Complete.

It begins —

अथाधानादिश्रौतस्मार्त्तकर्म्मसु सवर्णासवर्णासन्निपाते अधिकार-
चिन्ता।

तत्र याज्ञवल्क्यः ।

सत्यामन्यां सवर्णायां धर्मकार्य्यं न कारयेत् ।

सवर्णासु विधौ धर्म्ये ज्येष्ठया न विनेतरा ॥

सत्यां सवर्णायां प्राप्तायां अन्यां असवर्णां धर्मकर्म्म न कारयेत् एव चासत्यां सवर्णायां असवर्णयापि कारयेदिति फलितोऽर्थः । तथापि शूद्रायां नास्त्यधिकारः । रमणायैव न धर्मायेति वृद्धिप्रोक्ते ।

1709.

6189 **साग्निकस्य पराग्निपक्वभोजनविषयविचारः ।**

Sagnikasya parāgni pakva-bhojana-viṣaya Vicāra

Substance country made paper 8 × 3½ inches Folia 11 Lines, 9 on a page Extent in ślokas 140 Character modern Nāgara Appearance new

Beginning —

श्रीगणेशाय नमः ।

साग्निकस्य पराग्निपक्वभोजनविषयविचारः । व्याख्या + + + भक्षणेऽधिकारः । तत्राविहितत्वात् । भक्ष्यवचनादन्यत्र भक्षणे निषेधाः । परिशिष्टे शौनकः ॥

पराग्निपक्वं नाश्नीयात् गुडगोरसमन्तरात् ।

आहिताग्नेरयं धर्मो याज्ञिकानां च यत्नतः ॥, etc , etc

1710.

9940.

Substance country made paper 10 × 4 inches Folia 12 Lines 7-8 12 in a page Extent in ślokas 240 Character Nāgara Appearance tolerable Incomplete

Beginning —

अथ प्रसङ्गाद्वैश्वदेवकालनिर्णयः ॥

4A इति वैश्वदेवकालनिर्णयः । प्रसङ्गात् पाकनिर्णयोऽपि क्रियते।

11A इति साग्निकस्यपाकाग्निनिर्णयः ॥

1711.

· 500. **जीवत्पितृककर्त्तव्यसञ्चयः ।** *Jivat-pitrka kartavya Sañcaya*

By Rāmakrṣṇa Bhatta, son of Nārāyana Bhatta

Substance country made paper 9¼ × 4 inches Folia 28 Lines 9 on a page Extent in slokas, 504 Character Nāgara Appearance old Complete

Beginning —

रघुवीरपदद्वन्द्वं निधाय हृदि मङ्गलम् ।
कुर्व्वता सर्व्वकार्य्याणि निर्व्विघ्नं कार्य्यसम्पद ॥

इह जीवत्पितृकस्य आधानेषु स्नानसन्ध्याब्रह्मयज्ञोपासनादिषु नित्येषु । ग्रहणस्नानदानादिषु नैमित्तिकेषु लक्षहोम-तुलापुरुषादिषु च काम्येषु च विशेषाभावादप्रतिबद्ध एवाधिकार । एवमेव नित्येषु मघादि निषेधेषु नैमित्तिकेषु चान्तर्वत्नी पति-समुद्रस्नानादि निषेधेषु काम्येषु च आयुकामादि विधिविशेष तैलादिनिषेधेष्वपि विशेषादप्रतिबद्ध एवाधिकार इत्यादि ।

For the manuscript see L No 1319

Post Colophon Statement —

विक्रमार्कादृते काले पारावारर्षिभूमिते ॥ श्या (?)

This is a treatise on the duties and prohibitions of a son who has his father alive

Prohibitions to those who have their fathers living —

(1) Putting on wooden slippers, (2) wearing silver rings on the fore finger, (3) the performance of the ceremony of Agnyādhāna, while both the father and the elder brother are living, (4) the performance of *Agnihotra* in case it is avoided by the father, (5) the performance of the Srādh ceremony with a view to propitiate the manes before the first marriage of sons Srādha to the mother and Tirtha Srāddhas are however allowed to them, (6) the performance of Srāddha on the day of the new moon, at the time

of Aparapaksa and at Gayā, (7) libations of the manes with black *tils*, (8) *Yama tarpana* and *Bhisma tarpana* are not however prohibited to them, (9) the use of any vessel made of a tusk of the rhinoceros on ceremonial occasions, (10) Vaiśyadevavali is not prohibited to them, (11) the carrying and burning of corpses, with the exception however in the case of the mother, (12) Libations with water *to deceased forefathers, but not to Agnisvāttā and other pitṛs*

1711A.

2330. जीवत्पितृककर्त्तव्यसञ्चयः ।

By Ramkrisna Bhatta, son of Nārāyana Bhatta and grandson of Ramesvara Bhatta.

Substance country made paper 7¾×4 inches Folia, 43 Lines 10 on a page Extent in Slokas 650 Character Nagara Date Saka 1717 Appearance discoloured Complete

Last Colophon —

इति श्रीमत्विद्वद्वृन्दवन्द्यपाद-श्रीरामेश्वरभट्टसूनु-श्रीविद्वन्मुकुटमाणिक्य-नारायणभट्टसूरिसूनु-रामकृष्णभट्टविरचितो जीवत्पितृककर्त्तव्यसञ्चय समाप्त ।

Post Colophon —

In a different hand —

शाके १७१७ राक्षसनामसंवत्सरे पौषवद्य त्रयोदश्यां इदं पुस्तकं शङ्करदेवात्मज-गणेशदेवस्य ।

For the work see L. No 1819 and the previous number

1712.

10596 व्रात्यस्तोमसरणिः । *Vratya Stoma Sarani*

By Mādhavācārya

Substance country made paper 10×4¾ inches Folia, 7 Lines 8 to 15 on a page Extent in slokas 150 Character Nagara Date Sam 1950 Appearance fresh Complete Written in two different hands the second hand begins in fol 5 and continues to the end

Col. :—

व्रात्यस्तोमसरणि । समाप्ति (प्तिः) ॥ इति माधवाचार्य्यभ्रम्मप्रणीय ॥

Post Col —

संवत ॥ १९५० ॥ सावन् ॥ सय. १९५० । बालमुकुन्देय नम ॥

See H P R III, 295

The work was written at Kasi under the patronage of Balrāma It concerns itself with rites for admitting into caste those outcasted on account of their omission of essential religious duties, but really for admitting non-Brahmanical warriors and chiefs, who rose to power to the Ksatriya Caste

तत्र व्रात्यशब्देनात्र पतितसावित्रीको गृह्यते। तस्य स्तोम तत्सम्बन्धि यागविशेष इत्यर्थ ॥

1713.

10598

Substance country made paper 10½×5½ inches Folia 5 Lines 13 on a page Character modern Nagara Appearance fresh Complete

In this are given, portions of the Grhya sūttras relating to the expiations of the Vratyas, or, those who have lost their caste by omission of essential religious duties Of the Grhya sūttras, only Pāraskara and Chandoga sūttra (4B) are mentioned by names

Beg — श्रीगणेशाय नम ॥ अथ पतितसावित्रिकाणा अपत्ये संस्कारो नाध्यापनश्च तेषा ॥ त्रिपुरुषान् यावत् । ये पतितसावित्रिका पितृपुत्रपौत्रास्तेषामपत्ये चतुर्थे पुरुषे असंस्कारः ॥ उपनयन न भवति। अध्ययन च न भवति। तेषा संस्कारेप्सु व्रात्यस्तोमेनेष्ट्वा काममधीयीरन् व्यवहार्य्या भवन्तीति वचनात् । तेषा पितृपुत्रपौत्राणा त्रयाणा पतितसावित्रिकाणा मध्ये य संस्कारेप्सु आत्मान पावयितुकाम स व्रात्यस्तोमेन इष्ट्वा व्रात्यस्तोमसंज्ञ यज्ञ कृत्वा व्यवहार्य्या भवन्ति, अधीयीरन् वेद पठेयु ।

इति पारस्करगृह्यसूत्रं भाष्यं च ॥ प्रसङ्गाद्व्रात्यस्तोमोऽभिधीयते। व्रात्यस्तोमाश्चत्वारः। व्रात्यस्तोमसंज्ञकाश्चत्वारः क्रतवो भवन्ति। ते च गणयज्ञाः। अवचने ऽग्निष्टोम इत्युक्तत्वादग्निष्टोमसंज्ञाः॥ तेषां मध्ये द्वितीयस्य संज्ञाविशेषमाह। द्वितीय उक्थ्यः। चतुर्णां मध्ये द्वितीयो व्रात्यस्तोम उक्थ्यसंज्ञो भवति। अन्ये त्रयोऽग्निष्टोमसंज्ञाः। ते च लौकिकामी भवन्ति। प्रायश्चित्तार्थत्वात्, etc., etc.

End.—

अतःपरं व्रात्यस्तोमकरणान्तर ते व्रात्या व्यवहार्यां विवाहयाजन-भोजनादिव्यवहारयोग्या भवन्ति।

Col. :—

इति व्रात्यशुद्धिसंग्रहे व्रात्यस्तोमः॥

अथ व्रात्यस्तोमसरणिः। (Here ends the M.S)

So the writer of the MS meant to write a Sarani or Paddhati also.

1714.

10597. **व्रात्यस्तोमप्रकरण।** *Vratya-Stoma prakarana*

By Gosvami Giridhara.

Substance, country-made paper 11¼×5 inches Folia, 7 Lines, 7-15 on a page Character, Nagara Date, Sam 1950 Written most clumsily Appearance, fresh Complete

The Colophon and Post Colophon :—

श्रीमद्-गोस्वामि-गिरिधरनिर्म्मितोयं शास्त्रार्थः॥ सं १९५०।

व्रात्यस्तोमप्रकरणं समाप्तम्॥ वैसाखवदी + + + +

Beg :—श्रीः॥

यदा यदेति वाक्यात्। धर्म्मग्लानिनिरासाय प्रादुर्भूतो (ति)हि भूतले।

श्रीमदाचार्य्यवर्य्याय(वयपि) तस्मै भगवते नमः॥

6A, गीताया कर्म्ममार्गप्रवर्त्तकेत्यत्र टीकाया श्रीगोकुलनाथैरपि निन्दाराहित्याय कर्म्म कार्य्यमित्युक्तम्।

It contains extracts from Purānas and the Vedas and the Smrtis, relating to the expiations of Vrātyas. It was written evidently in the interests of Gosvāmis, so that they may make unclean and outcaste people their disciples

1715.

1097. **गोत्रप्रवरमञ्जरी ।** *Gotra-pravara-manjari.*

By Purusottama Pandita

Substance country made paper 9¼ × 4 inches Folia, 67 Lines, 10 on a page Extent in slokas 1660 Character, Nagara Date Sam 1614 Appearance old Complete

Printed in the Gotra-pravara-nivandha-Kadamvam No 25 Bibliotheca Sanskritā

It treats of Gottras and Pravaras of many Sūttras—such as Baudhāyana, Āpastamba, Satyāsādha, Kātyāyana, Laugāksi.

श्रीमत्काश्यां विश्वेश्वर राजधान्याम् ।

Post Col. —

म १६१४ समये कार्त्तिकशुदि ५ रवौ परिसमाप्ति मिदगोत्र-प्रवरमञ्जरीमिति ॥ शुभ भवतु ।

On the obverse of the first leaf —

बाबूभट्टात्मजभट्टनारायणस्य ।

1716.

5758

Substance foolscap paper 13 × 8½ inches Folia 124 Lines, 11 on a page Character, Nagara by a modern hand Appearance, fresh

A collection of miscellaneous matters by Bābā Kasinanda

Beg —

अथ वृहदारण्यकोपनिषदि गायत्रीनिर्णयो लिख्यते ।

8A, पञ्चदशप्रसहस्रसंख्याको ब्राह्मणो नाम यजुर्वेदभागोऽस्ति । तस्योपरि प्रातिशाख्यटीकादिभिर्मिलित्वा श्लोकाना लक्षमभूत् । तन्मध्यात् मया वावा

काशीनन्देन गायत्रीमात्रनिर्णय गायत्र्युपाधिकब्रह्मोपास्य नि सारयित्वा भरटघौला च लिखित काशीपूर्य्या धर्म्मेश्वरधर्म्मकूपयो समीपे वसिता सवत्सरे १९२२ भाद्रपदमासे शुक्ले पक्षे रविवासरे त्रयोदश्या तिथौ ।

10B, इति गायत्रीनिर्णय समाप्त । भरटघौलीय यज्ञ वावाकाशीनन्देन उदासिवर्य्येण पिप्रीरनगरनिवासिना कास्या समाप्तीकृत । सवत्सरे । १९२३ ॥ ॐ ननु ॐ कारस्य सर्व्वकर्म्मारम्भे विनियोगे कि प्रमाण मेतच्छृणु ॥

11B, अथ मालामाहात्म्य, 15A, एत चास्माभिर्माध्यन्दिनीयैर्मुद्रादि न करणीया परधर्म्मत्वात, अङ्गन्यासादिक तु यथेच्छ कर्त्तव्य ।

15B इत्येवमादिवाक्याना अर्थ बुद्ध्वा मयापि च ।
काशीपूर्व्वेण नन्देन सारत सग्रह कृत ॥ १ ॥

ॐ अथर्व्ववेदे लिखिताक्षर परित्यज्य तस्मिन् स्थाने अन्याक्षरस्योच्चारणे पाणिन्यादिसूत्रकारै याज्ञवल्क्येन च परम्परावेदपाठमर्य्यादायै आज्ञा कृतास्ति । ता सग्रहामि ।

21A, अथ श्रुत्यक्त्या सह वैदिकप्रयोगान् कथयामि ।

26A, इति वावाकाशीनन्देन वैदिकप्रयोगाणा कृतसग्रह समाप्त ॥

ॐ श्रीगणेशाय नम । अथ स्वराणा उदात्तादिभेदा दुर्विज्ञेया अनभ्यासात ॥ अतएवोदात्तादिभेदप्रयुक्ता केचिच्छब्दा पुनर्विशेषेणोच्यन्ते । ते प्रयोगा सह सूत्रैरत्रे लिखिता सन्ति ।

29B, इति श्रीवैदिकस्वरप्रक्रियासग्रह समाप्त ।
इत्थ वैदिकशब्दाना सग्रहस्तु मया कृत ।
काशीपूर्व्वेण नन्देन जिज्ञासुहितकारिणा ॥
सवत्सरे १९२३ ॥

35B, इति श्रीवावाकाशीनन्देन कृत पुनर्विशेषेण स्वरसग्रह समाप्त ।

ॐ श्रीगणेशाय नम । अथ अनेकार्थशब्दाना सग्रह क्रियते ।

42A इति श्रीवावाकाशीनन्देन कृतो नाममालासग्रहप्रथमप्रस्ताव समाप्त ।

44B, पराशराख्यायिकामुखेनाश्चर्य्यरूप कामविजय वर्णयामि कौतुकात् ।
समसाधिनिविष्टमानस श्रुतिसचारविचारचारक ।
विचरन्नथ तीर्थयात्रया मुनिरायाद् यमुना पराशर ॥ १ ॥

टीका ॥

अनुलोकदम(?)कलिन्दजाममभयामजला मराञ्जला ।
निमिलकमथानिमकुला ऋषिभिर्विधृदि]दूतै दयानिता ॥ २ ॥

(Then follows the Comm)

तरणि गगनादिव धुत तरणि सतुदती सरिज्जले ।
प्रवया व्यपि तामकामुको रमयमैक्षत भावतो मुनि ॥ ४ ॥
टीका

5 अनवेक्ष्य वपुर्वय कुल विगणय्यापि मुनीननेकमान्
मस्मर च मरासितप्रप प्रथम वाचमवोचदुत्सुक
टीका

6 क्व गतो वद नाविक कुतस्त्वमिहास्से किमु नावि लिप्यते ।
टीका
तुदति स्मरपु स्त्रिया मन कमन कामिनि मानयाशु मा ।
टीका

7 इति तस्य निशम्य मा वच चकिता वाचमुवाच लज्जिता ।
न हि तत्रभवान भवान भवेदुचितो वक्तुमनर्गल वच ॥ etc

There are 15 verses giving the well known story of the birth of Vyasa

49A एवमूता कामचेष्टा वर्णिता साधुना मया
काशीपूर्णकानन्देन पश्चिमाया निवासिना ॥

इति श्रीवावाकाशीनन्देन कृतकामचेष्टानग्रन्थ समाप्त ।

53A इति श्रीवावाकाशीनन्देन कृतो नानाथशब्दसारसग्रह समाप्त।

53B इति श्रीवावाकाशीनन्देन कृत सक्षेपत यामिनीभाषाशब्दसग्रह समाप्त ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीसम्वत्सरे १९२१ ॥ आषाढ सुदी चतुर्दशी काश्यां धर्मेश्वरधर्मकूपवीथ्या समाप्तिमगात् ।

56A इति श्रीब्रह्माण्डतन्त्रे गायत्रीकल्प समाप्तः।

अथाह सम्प्रवक्ष्यामि गायत्रीमुद्रालक्षण ॥

58B, इति श्रीबाबाकाशीनन्देन सगृहीत परमत समाप्तम।

ॐ श्रीगणेशाय नम ।

अथ वाजसनेयवाक्तभेदमाध्यन्दिनीयाख्ययजुर्वेदसंहितामन्त्राणा ऋषि-दैवतछन्दासि अभिधीयन्ते।

74A, इति श्रीमर्वानुक्रमणिकासार समाप्त ।

कात्यायनमतमालोक्य याज्ञवल्क्यमतानुग ।
काशीनन्द प्रसिद्धोह कृतवानस्मि सारत ॥
सग्रह ऋषिदेवाना छन्दसा च तथैव हि ।
विनियोगानुक्तवानस्मि मन्त्राणा च विशेषत ॥

74B, इति श्री वेदमन्त्राणा ऋष्यादिसग्रह समाप्तोकृत बाबाकाशीनन्देन काश्या धर्मेश्वरसमीपे च। अथ गायत्र्यादीना छन्दसा भेदा लिख्यन्ते

80A, इति श्रीबाबाकाशीनन्देन कृत छन्दसा सग्रह समाप्त ॥

अथ पुन स्पष्टार्थ अक्षरसख्याभेदात गायत्र्यादीनां नामभेदानाह।

82B, इति श्रीमया बाबाकाशीनन्देन लौकिकवैदिकाना छन्दसां ऋषिदैवत विनियोगाना च कृतसग्रह समाप्त ।

श्रीगणेशाय नमः।

परमात्मानमानम्य परमानन्दविग्रह ।
मज्ञानप्राप्तये नृणा कुर्वे सन्नीतिवर्णनम ॥
श्रीमत्पुष्करव्यासस्य सुत श्रीनाथसज्ञित ॥
सन्नीतिशतकस्यास्य टीका कुर्वे यथार्थत ॥

1 यां चिन्तयामि सतत मयि सा विरक्ता, etc , etc

This is the Niti sataka of Bhartrhari

110A, श्रीमत्-श्रीमधिदास-व्यासतनयो न्यायादिविद्यार्थवित्
श्रीमत्पुष्करदासनामविदितो विद्याप्रवीण कवि ।

तस्मादभूत्तनुजो विद्यालयग्रासः श्रीनाथनामा सुत

टीका तेन कृता हि भर्त्तृहरितेः काव्यार्थसत्स्वामिनी ।

इति श्रीव्यासश्रीनाथविरचिता भर्त्तृहरिशतकनीतिकाव्यार्थव्यापिनी सुख बोधिनी नाम टीका प्रथमशतकस्य समाप्ता ।

ॐ चतुर्दशमनुचागा ब्रह्मोपदेशतः सर्वं दयथ । न परमात्मा ई मायामाश्रित्य, etc , etc

In 111A, begins Rāmagītī with a commentary, with which the MS comes to an end

Colophon —

इति श्रीमदध्यात्मरामायणे उमामहेश्वरसंवादे श्रीरामगीता पञ्चम सर्ग समाप्त ।

Then in a different hand —

श्रीगुरुभि शोधितोऽयं ग्रन्थः । रामचन्द्रनाम्नं स्वशिष्याय पठनार्थम् ।

संवत् १९२३ कर्कमासे ॥

1716B.

10136 कात्यायनस्मृति ।

Substance country made paper 7¼×3¼ inches Folia, 4 marked 12 15 Lines 9 on a page Character Nāgara of the nineteenth century Appearance old and discoloured A mere fragment

It ends —

कात्यायनेन रचित विप्रादिहितकाम्यया ।

ब्रह्मादिभाषितं शास्त्र उक्त प्रवरनिर्णय ॥

Last Colophon —

इति कात्यायनस्मृतौ प्रवरनिर्णयप्रकरणम् ।

Post Col —

जन्मवासविपरीतपत्तके वासरे दिननिशोर्विपर्यये ।

जन्मभेदलविपर्ययक्रिया मङ्गलेषु सकलेषु कारयेत् ॥ (?)

1717.

610. द्विपञ्चाशत्-सङ्ख्यकोपनिषदः अथर्व्ववेदीयाः।

Fifty-two Āthaivana Upanisads.

Substance, country made paper 13¼×7 inches Folia 98 Lines, 10 11 on a page Extent in ślokas 2352 Character, Nagari Date, Sam 1912 Appearance fresh Complete

It contains 52 Upanisads of the Atharva Veda. They are.—

(1) मुण्डकोपनिषत् in 6 mundakas ending in 4A, (2) प्रश्नोपनिषत् in 8A, (3) ब्रह्मविद्योपनिषत्, 8B, (4) क्षुरिकोपनिषत्, 9B, (5) चुलिकोपनिषत्, 10A, (6) अथर्व्वशिरोपनिषत्, 14A, (7) अथर्व्वशिखोपनिषत्, 15A, (8) गर्भोपनिषत्, 16B, (9) ब्रह्मोपनिषत्, 18B, (10) महोपनिषत्, 20A, (11) प्राणाग्निहोत्रोपनिषत्, 21A, (12) माण्डूक्योपनिषत्, 23A, (13) वैतथ्योपनिषत्, (इति द्वितीय वैतथ्याख्यं प्रकरणं उपनिषच्च त्रयोदश), 24B, (14) अद्वैतोपनिषत्, (इत्युपदेशग्रन्थे अद्वैताख्यं प्रकरणं तृतीय समाप्त), 26B, (15) अलातशान्ति (इत्युपदेशग्रन्थे अलातशान्त्याख्य चतुर्थ प्रकरणं समाप्तम् शौनकोपनिषत् समाप्ता), 30A (These four prakaranas form the Gaudapāda-kārikā),

(16) नीलरुद्रोपनिषत्, 31A, (17) नादविन्दूपनिषत्, 32A, (18) ब्रह्मविन्दूपनियत्, 32B, (19) अमृतविन्दूपनिषत्, 34A, (20) ध्यानविन्दूपनिषत्, 35A, (21) तेजोविन्दूपनिषत्, 35B, (22) योगशिखोपनिषत्, 36A, (23) योगतत्त्वोपनिषत्, 36B, (24) सन्न्यासोपनिषत्, 37B, (25) आरुणेयोपनिषत्, 38B, (26) कण्ठश्रुत्युपनिषत्, 40A, (27) पिण्डोपनिषत्, 40A, (28) आत्मोपनिषत्, 40B, (29) नृसिंहतापनीय महोपनिषत्, प्रथमा 42A, (30) [नृसिंह] तापनीय-महोपनिषत् द्वितीया, 44A, (31) [नृसिंह] तापनीय महोपनिषत्, तृतीया, 44B, (32) [नृसिंह] तापनीय महोपनिषत्, चतुर्थी, 46B, (83)

16A, (6) अथर्व्वशिरोपनिषत् in 21A, (7) अथर्व्वशिखोपनिषत् in 22A, (8) गर्भोपनिषत् in 24A, (9 and 10 are covered by the missing leaves 25 to 28), (11) अथर्व्वणीय प्राणाग्निहोत्रोपनिषत् ending in 31A, (12) मण्डूकोपनिषत् in 24B, (13) इति द्वितीय वैतथ्याख्य प्रकरणमुपनिषद च, 37A, (14) इत्युपदेशग्रन्थे अद्वैताख्य प्रकरण समाप्तम् तृतीयोपनिषत्, समाप्त 40A, (15) इत्युपदेशग्रन्थे अलातशान्त्याख्य प्रकरण चतुर्थोपनिषत समाप्त, 46A, (16) नीलरुद्रोपनिषत्, 47B, (17) नादविन्दूपनिषत्, in 49A, (18) ब्रह्मविन्दूपनिषत्, 50B, (19) अमृतविन्दु, 53A, (20) ध्यानविन्दु, 54A, (21) तेजोविन्दु, 55A, (22) योगशीर्षोपनिषत्, 56A, (23) योगतत्त्वोपनिषत्, 57A, (24) सन्न्यासोपनिषत्, 59A, (25) आरुणेयोपनिषत् in 60B, (26) कण्ठश्रुति in 63A, (27) पिण्डोपनिषत् in 63B, (28) आत्मोपनिषत् in 64B, (29) नृसिंहपूर्व्वतापनीये मन्त्रोपनिषत् प्रथमा in 68A, (30) Ditto ditto द्वितीया ending in 71B, (31) ०तृतीया, 72B, (32) ०चतुर्थी, 74 II B, (33) ०पञ्चमी, 78A Here ends Nrsinha Pūrvatapani in five parts, (34) ०नृसिंहोत्तरतापनीयोपनिषत् in nine parts ending in 81A,

(35) ०कठवल्ल्युपनिषत्, here called अथर्व्ववल्ली ends in leaf 101A, (35) सर्व्वोपनिषत् ends in 122B, (36) हंसोपनिषत् ends in, 124B, (37) परमहंसोपनिषत् ends in 126A, (38) यजु शाखाया जावालोपनिषत् ends in 128A, (39) कैवल्योपनिषत् ends in 130B, (40) चित्प्रहर्विदानुवचनम्, 133B, (41) 138B, आनन्दवल्ल्युपनिषत् (42) भृगुवल्ल्युपनिषत् ends in 141A, (43) गरुडोपनिषत् ends in 142A, (44) कालाग्निरुद्रोपनिषत, ends in 143A, (45) गोपालपूर्व्वतापनीयोपनिषत् ends in 147A, (46) गोपालोत्तरतापनीयोपनिषत् ends in 154B, (47) कृष्णोपनिषत् ends in 156A, (48) वासुदेवोपनिषत् ends in 158B, (49) गापीचन्दनोपनिषत् ends in 161A, (50) श्वेताश्वतरोपनिषत् ends in 170B, (51) रामपूर्व्वतापनीयोपनिषत् ends in 176A इति श्रीउपनिषदानि समाप्तानि ।

Post Col. :—

यादृशं पुस्तकं, etc., etc. संवत् १७७९ मिति आषाढ़ वदी १२ गुरौ लिखितं मनीरामदीक्षित सनौढिया । व. । श्री अर्गला-पुरपटन ताजगञ्जमध्ये शोभनागरा शुभम् ।

1719.

1577.

Substance country made paper 11 × 5½ inches Folia 66 to 77 Lines 13 on a page Character Bengali Appearance fresh

It contains —

(1) Kālāgnirudropaniṣad, Fol. 66B to 67A

(2) Maitreyopaniṣad, Fol 67A to 69B

(3) Subālopaniṣad, Fol. 70A to 75B

(4) Mantrikopaniṣad, Fol 76 to 77A

1720

2379.

Substance country made paper 9½ × 4½ inches Folia 20 Lines 10 on a page Character Nagara. Appearance fresh

(I). ईशावास्योपनिषत् ।

2B, इति ईशोपनिषत् समाप्ता ।

(II). केनोपनिषत् ।

4B, इति सामवेदे तलवकारशाखे केनोपनिषत् समाप्ता ।

(III) कठोपनिषत् ।

12A, इति कठोपनिषत् समाप्ता ।

(IV). आथर्व्व वेदीय-प्रश्नोपनिषत् ।

17A, इति पिप्पलादाथर्व्वणशाखायां प्रश्नोपनिषत् समाप्ता ।

(V). अथर्व्व-वेदीय-मुण्डकोपनिषत्।

21A, इति मुण्डकोपनिषत् समाप्ता।

(VI). माण्डूक्योपनिषत्।

21B, माण्डूक्योपनिषत् समाप्ता।

(VII). ऐतरेयोपनिषत् or आत्मषट्कोपनिषत्

24A, *the last Col.* :—

इत्यात्मषट्कः समाप्तः।

(VIII). याज्ञवल्क्योपनिषत् (?)

Beginning :—

जनको ह वैदेह आसाञ्चक्रे। अथ ह याज्ञवल्क्य आवव्राज तं होवाच। याज्ञवल्क्य किमर्थमचारीः पशूनिच्छन् एवं तान्वित्य-भयमेव सम्राडिति होवाच।

Cf. I.O. Cat. d No. 493-94, Upani. No. 116

1721.

6584. *A collection of works*

Substance, palm-leaf. 18 x 1½ inches Folia, 123, of which foll 56 60 are missing Lines, 4-6 on a page Character, Bengali Appearance, old

I.

The first four leaves contain stray verses From 1B, a second pagination begins and goes over 123 leaves.

II. लक्ष्मीचरित्र।

On the means of obtaining the favour of Lakṣmī.

Colophon :—

इति खिलेषु हरिवंशे लक्ष्मीचरित्रं समाप्तं।

For the beginning see L. 586

III नारायणोपनिषत्

It ends in 6A —

इत्यथर्वणीय नारायणोपनिषत् समाप्ता

See L 17

IV. मन्त्रोपनिषत् ।

It ends in 8A —

इति मन्त्रोपनिषत् समाप्ता ।

See L 40

Post Col —

श्रीश्रीजाने दयाधाने चरणाजतले तव ।

श्रीकाशीरामहृतिना लिपिरेषा समर्पिता ॥

V मुक्तिचिन्तामणि ।

By Gajapati Purusottama deva

It ends in 38B —

इति गजपतिश्रीपुरुषोत्तमदेवसम्राड्विरचितमुक्तिचिन्तामणि समाप्त ।

On the greatness of Jagannatha at Puri See H P R Vol III, p 151

Post Col —

श्रीश्रीजाने दयाधाने, etc

शकाब्दा १६६६ । २ आषाढ ।

VI वर्णसङ्करदोष ।

An extract from Brahmavaivarta, relating to the mixed castes

It ends in 40B —

इति वर्णसङ्करदोष ।

Beginning —

ब्रह्मवैवर्त्ते

विश्वकर्मवीर्य्येण घृताचीगर्भे अष्टौ पुत्रा बभूवु

मालाकार-कर्म्मकार-शङ्खकारकुविन्दकाः ।
कुम्भकार-सूत्रधार-स्वर्णचित्रकरास्तथा ॥, etc , etc.

VII. गिरिशाख्य-शिवपूजापद्धति ।

By Vidyābhusana Bhattācārya

It ends in 15B :—

इति विद्याभूषण-भट्टाचार्य्य प्रपञ्चित-श्रीभगवद्गिरिशाख्य-शिव-लिङ्गपूजापद्धतिः पूर्णा ।

Post Colophon :—

शकाब्दाः १६१६ । १० आषाढ ॥ श्रीश्रीजाने, etc., etc.

VIII.

Fol. 46–55, contain various chants in Bengali and verses on astrological topics This portion ends abruptly

IX. गर्भोपनिषत् ।

It begins in 61A and ends in 63A —

इति गर्भोपनिषत् समाप्ता ।

Printed in Bibl Ind in the Āthaivana-Upanisads, pp 11–15

X. कैवल्योपनिषत् ।

It begins in 63A and ends in 64B —

इति कैवल्योपनिषत् समाप्ता ।

See the Bibl. Ind Edition of the Āthaivana Upanisads, pp 456–479

XI. अमृतबिन्दूपनिषत् ।

It begins in 64B and ends in 65B

Col. :—

इति अमृतबिन्दोपनिषत् ।

Beginning —

मनो हि द्विविधं प्रोक्तं शुद्धञ्चाशुद्धमेव च ।
अशुद्धं कामसम्पर्कं शुद्धं कामविवर्ज्जितम् ।

End —

तदस्म्यह वासुदेवस्तदस्म्यह वासुदेव ।

XII हंसोपनिषत् ।

It begins in 65B and ends in 66A

Col —

इति हंसोपनिषत् समाप्ता ।

See the Bibl Ind Edition of Atharvana Upanisads pp 504–516

XIII ईशावास्योपनिषत् ।

It begins in 66A and ends in 67A

Col —

इति इशावास्योपनिषत समाप्ता ।

XIV कालाग्निरुद्रोपनिषत् ।

It begins in 67A and ends in 68A

Col —

इति कालाग्निरुद्रोपनिषत् समाप्ता ।

XV गारुडोपनिषत् ।

It begins in 68A and ends in 68B

Col —

इति आथर्वणे गारुडोपनिषत् समाप्ता ।

Beg —

ॐ कपिलाद्यं गरुत्मन्तं सुवर्णसदृशप्रभं ।
दीर्घबाहुं वृहत्स्कन्धं नागाभरणभूषितम् ।

XVI. गायत्रीब्राह्मणं ।

It begins in 68B and ends in 70A.

इति गायत्रीब्राह्मणं ।

Beg. :—

ॐ भूमिरन्तरीचं द्यौरिति अष्टावचराणि ।, etc.

XVII. षट्पदीमञ्जरी ।

It begins in 70B and ends in 89A.

Col. :—

इति श्रीमत्-परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीशिवनारायणानन्दतीर्थगुरुचरणसेवक श्रीशङ्करानन्दतीर्थविरचिता षट्पदीमञ्जरी संपूर्णा ।

Post Col. :—

श्रीश्रीजाने, etc.

शकाब्दाः १६१६ ।

प्रणवं पूर्व्वमुद्धृत्य शक्तिवीजं ततो लिखेत्, etc., etc.

With the Col :—

इति शङ्करविरचिता सारदाविद्या समाप्ता ।

See our number 8548.

XVIII. आत्मबोध ।

By Sankaracarya with a commentary.

It begins in 89B and ends in 104A.

Col. :—

इति श्रीपरमहंस-परिव्राजकाचार्य्यवर्य्य-गोविन्दभगवत्-पूज्य-पादशिष्य-श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीशङ्कराचार्य्यविरचिता-त्मबोधप्रकरण सटीकं संपूर्णं ।

Post Col. :—

शकाब्दा १६५१ । भाद्रस्य २२ दिने । श्रीकाशीरामशर्म्मणो लिपिरियं ।

The comm begins —

तत्र भगवान् शङ्कराचार्य उत्तमाधिकारिणो वेदान्तप्रस्थानत्रय निर्माय तदवलोकनासमर्थाना मन्दबुद्धीना अनुग्रहाय वेदान्त-सिद्धान्तसमग्रमात्मबोध दिदर्शयिषु प्रतिजानीते तपोभिरिति ।

XIX पञ्चप्रेतोपाख्यान ।

Being an extract from Itihasa Samuccaya

It begins in 104B and ends in 107B

Col —

इतिहाससमुच्चये पञ्चप्रेतोपाख्यान समाप्त ।

Post Col —

श्रीश्रीजाने, etc शकाब्दादि १६५१ । ५ । १

XX

Foll 108–123 contain stray verses

1722

8584 *A number of Upanisads*

Substance country made paper 10×4 inches Folia 31 Lines 10 on a page Extent 500 slokas Character Nagara Fresh Complete

(1) ऐतरेयोपनिषत् in 4 leaves (2) प्रश्नोपनिषत् in 6 leaves (3) one leaf of माण्डूक्योपनिषत (4) मण्डुकोपनिषत in 5 leaves (5) काठकोपनिषत् in 8 leaves (6) केनोपनिषत् in 3 leaves (7) ईशावास्य in 4 leaves

1723.

8628 **आत्मपुराण ।** *Atma purana*

By Sankarananda with its comm by Ramakrsna

Substance country paper 10×7½ inches Folia 839 Lines 14-16 18 on a page Extent in slokas 50 000 Character Nagara

Text and Comm complete Pagination not continuous.

1st chapter on ऐतरेय in 74 leaves

2nd chapter on कौषीतकी in 41 leaves

3rd chapter कौषितकी सारार्थप्रकाश in 25 leaves

4th chapter on बृहदारण्यकमधुकाण्ड in 63 leaves

5th chapter बृहदारण्यके याज्ञवल्क्यकाण्ड in 52 leaves.

6th chapter बृहदारण्यके याज्ञवल्क्य जनकसंवाद in 128 leaves

7th chapter याज्ञवल्क्यमैत्रेयीसंवाद in 35 leaves.

Continuous pagination begins from 410

8th chapter श्वेताश्वतरब्रह्मर्षिसंवाद ending in leaf 168
Continuous pagination ends here

9th chapter काठकोपनिषत् in 51 leaves

The 10th chapter तैत्तिरीय in 51 leaves

The 11th chapter गर्भाद्युपनिषत् in 87 leaves

The 12th chapter छान्दोग्य in 30 leaves

The 13th chapter छान्दोग्य (सनत्कुमारनारदसंवाद) in 15 leaves

The 14th chapter (प्रजापतीन्द्रविरोचनाख्यायिका) in 28 leaves

The 15th chapter तलवकारोपनिषत् in 13 leaves

The 16th chapter मुण्डकोपनिषत् (अङ्गिरःशौनकसंवाद) in 17 leaves

The 17th chapter प्रश्नोपनिषत् (पिप्पलादसुकेशसंवाद) in 12 leaves.

The 18th chapter in 47 leaves

The last Colophon of the text —

इति श्रीमत्-परमहंसपरिव्राजकाचार्य्या-नन्दात्मपूज्यपादशिष्येण शङ्करानन्दभगवता विरचिते उपनिषद्रत्ने आत्मपुराणे अष्टादशो-ऽध्यायः ।

The last Colophon of the comm —

इति श्रीदक्षकुलतिलक छायाचन्द्रात्मज-दिलारामसूरितनुज-रामब्राह्मणस्य श्रीविश्वेश्वराश्रमपूज्यपादानुग्रहीतस्य कृतौ आत्म-पुराण टीकायां सत्प्रसवाख्यायां अष्टादशोऽध्यायः ।

The date of the composition of the comm is Sam 1859 —

नागवाणाद्विविधुभिर्मिते वर्षेऽर्कविक्रमात् ।
नभस सितपक्षम्या काश्यां पूर्त्तिमियं गता ॥

1724.

8667 *A collection of Upaniṣads*

Substance country paper 12¼×6½ inches Folia 7 Line 16 18 on a page Extent in slokas 200 Character Nagara New Complete

(1) जाबालोपनिषद्दीपिका by Sankarānanda Complete in seven leaves

It begins —

कृष्णद्वैपायन व्यास शङ्कर लोकशङ्कर ।
आनन्दात्मानमध्यात्मगुरु देव नतोऽस्म्यहं ॥
जाबालोपनिषद्व्याख्या व्यापयन्तीं सुखानिधि ।
करिष्ये प्रीयतां देवोऽविमुक्तोऽयमस्मयेश्वरः ॥ १ ॥

सर्व्वासामुपनिषदां सङ्गतिर्या कर्म्मकाण्डेन सा अस्यापि । तत्सङ्गतिश्चास्माभिर्बृहदारण्यकदीपिकारम्भे प्रदर्शिता । अत्र सर्व्वतीर्थसार आत्मा अशेषससारधर्म्मैरसस्पृष्टो उक्त प्रतिपाद्य । एतादृशज्ञानेन च निःशेषानर्थनिवृत्तिरानन्दावाप्तिश्च परमप्रयोजनमपि उपनिषदन्तरवत् अतएव सम्बन्धाधिकारिणावपि न पृथक् वर्णनीयौ । ब्रह्मज्ञानोपायश्च सन्न्यासानधिकारिणा गृहस्थीयश्रम सन्न्यासिनामपि श्रवणाद्यधिकारिणां सर्व्वसङ्कपरित्यागश्च आक्षेप समाधानाभ्यां प्रतिपाद्यत इति उपनिषदर्थ सक्षेप ।

(2) केनोपनिषद्भाष्य complete in thirteen leaves

(3) तलवकारोपनिषद्भाष्य complete in 9 leaves

(4) काठकोपनिषट्टीका complete in 10 leaves Anonymous

Substance country paper 11¾×6 inches Folia 11 Lines 16 on a page Extent in slokas 700 Character Nagara Old Complete

(5) काठकभाष्य complete in 11 leaves

(6) ऐतरेयभाष्यटीका षष्ठाध्याय complete in 50 leaves, by Abhinava-Nārāyanendra Sarasvatī, pupil of Jñānendra Sarasvati, pupil of Kaivalyendra Sarasvati.

After the end of the 6th chapter, commented upon by Śaṅkara, the commentator explains the Śāntimantra on the line of Śaṅkara's Dīpikā. Hence the writer says सप्तमाध्यायदीपिका ।

Substance, country paper 12¾×6 inches Folia, 50 Lines, 15 on a page Extent in ślokas 1,800 Character, Nagara Worm-eaten New Complete

(7) मुण्डकोपनिषद्विवरण by Sankarācārya

Substance, country made paper 12¾×6 inches Folia, 22 Lines, 10 15 on a page Extent in ślokas, 950 Character, Nāgara Worm-eaten New. Complete

(8) प्रश्नोपनिषत् with its comm by Nārāyanendra Sarasvati.

Substance, country-made paper 13×6 inches Folia, 17 Lines, 15 on a page Extent in ślokas, 700 Character, Nāgara New Complete

(9 14) Substance, country paper 11¾×6 inches Folia, 25 Lines, 17 on a page. Extent in ślokas, 1,100 Character, Nagara Fresh Complete.

(9) ईशावास्यभाष्यटीका by Ānanda Giri

Complete in three leaves

(10) ईशावास्य ।

Text and Dipikā

Commentator's name is Śaṅkarānanda

It begins :—

ईशावास्यादयो मन्त्रा विनियुक्ता न कर्मणि ।
प्रमाणाभावतः तेषां कुर्वे व्याख्यामकर्मणाम् ॥

व्याख्यायपनिषद्दीपिका by Śaṅkarānanda, the disciple of Ācārya Ānandātmā

(11) परमहंसोपनिषद्दीपिका by Śaṅkarānanda

(12) ईशावास्योपनिषद् भाष्य by Śaṅkarācārya

Complete in three leaves

(13) प्रश्नोपनिषद्दीपिका by Nārāyana, who follows Śankara.

Complete in five leaves

(14) कैवल्योपनिषद्दीपिका by Śankarānanda

Complete in five leaves

(15) मुण्डकोपनिषत्।

Substance country paper $10\frac{1}{4}\times5\frac{1}{4}$ inches Folia 4 Lines 13 on a page Extent in slokas 60 Character Nagara Fresh Complete

(16) मुण्डकोपनिषद्विवरणं by Śankarācarya

Substance, country paper $11\frac{1}{4}\times3\frac{1}{2}$ inches Folia 22 Lines 10 on a page. Extent in slokas 750 Character Nagara New Complete

(17) प्रश्नभाष्य-विवरण by Śankarācarya

Substance country paper 11×5 inches Folia 10 Lines, 13 Extent in slokas 400 Character Nagara Fresh Complete

(18) केनोपनिषद्भाष्यं।

Substance, country paper 10×4 inches Folia 10 Lines 10 on a page Extent in slokas 500 Character Nagara Fresh Complete

लिखितं वंशीधरेण शिवरामबयेन सम्वत् १७८५।

The Colophon .—

इति श्रीगोविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यस्य परमहंसपरिव्राजकस्य शङ्करभगवत कृतौ केनेषित-पदभाष्यविवरण समाप्तं।

(19) काठकभाष्य।

Substance country made paper 11×5 inches Folia, 29 Lines 11 on a page Extent in slokas 1100 Character Nagara New Complete

(20) मुण्डकभाष्यटिप्पन।

Substance country yellow paper $9\frac{1}{4}\times5$ inches Folia, 8 Lines 14 on a page Extent in slokas 200 Character Nagara Fresh Complete

(21) छान्दोग्योपनिषद् विवरणं by Sankara.

Substance country paper $11\frac{1}{4}\times4$ inches Folia 27 Lines, 9 on a page Extent in slokas 800 Character Nagara Fresh Complete

The 6th prapāthaka only

(22) ऐतरेयभाष्यटीका by Abhinava Nārāyanendra-Sarasvatī.

Substance country paper 10×4½ inches Folia 28 Lines 18 on a page *Extent in ślokas* 1,400 Character Nāgara *New* *Complete*

The 6th Adhyaya only

(23) ऐतरेयभाष्यटिप्पन by Jñānāmṛta Yati, the disciple of Uttamāmṛta Yati

Substance yellow country paper 11½×3½ inches Folia 22 Lines 9 on a page Extent in ślokas 700 Character Nagara Good Complete

The first prapāthaka only

(24) तैत्तिरीयकसारव्याख्या anonymous

Substance country paper 12× inches Folia 31 Lines 13 on a page Extent in ślokas 1 500 Character Nagara New Incomplete

(25) ऐतरेयारण्यकभाष्य ।

Substance country paper 10×4½ inches Folia 68 Lines, 11 on a page Extent in ślokas 1 900 Character Nagara Old Incomplete

Leaves 1 to 78, of which 2, 19, 24, 37, 40, 71, 74–77 are missing The Āranyakabhāsya comes to an end on leaf 57B. Then begins

ऐतरेयसंहितोपनिषद्भाष्य which apparently remains incomplete

(26 34) Substance country paper 6½× ... on a page Extent 2000 New Incomplete

(26) कठोपनिषत् ।

Complete in nine leaves The text only

(27) ब्रह्मवल्ल्युपनिषत् ।

Complete in four leaves

(28) माण्डूक्योपनिषत् ।

Complete in one leaf

(29) मुण्डकोपनिषत् ।

Complete in nine leaves

(30) प्रश्नोपनिषत् ।

Complete in seven leaves

(31) केनोपनिषत् ।

Complete in three leaves

(32) नारायणोपनिषत् ।

Complete in two leaves only

(33) छान्दोग्योपनिषत् ।

Incomplete, 1 to 58 leaves of which 13 14 19–22, 31–34 and 39–44 are missing

(34) आत्मषटक ।

Complete in four leaves

(35) छान्दोग्योपनिषत् ।

Substance country paper 12×4½ inches Folia 70 Lines 10 on a page Extent in slokas 2000 Character Nāgarī Complete

इति छान्दोग्योपनिषदि अष्टमोऽध्याय । साचोपनिषत सामवेदे कौथुम शाखाया । सवत १८५७ ।

1725.

8729 *Collections of Upanisads*

(I)

Substance country paper 14×7 inches Folia 50 Lines 15 on a page Extent in sloka 3000 Itresl Complete

(1) ईशोपनिषत with a tippani complete in three leaves

(2) कठवल्ली with the comm by Damodara Sastri, entitled निगूढार्थ प्रकाशिका, complete in 12 leaves and 507 verses

The last colophon of the comm runs thus —

इति श्रीदामोदरशास्त्रिकृत कठवल्ली निगूढार्थ प्रकाशन समाप्त ।

(3) केनोपनिषत with the comm by Damodara Sastri, slokas 132, complete in four leaves

(4) मुण्डकोपनिषत with the comm by Damodara Sastri, complete in seven leaves and in 309 verses

(5) प्रश्नोपनिषत् with the comm. by Dāmodara Śāstri, complete in seven leaves and in 350 ślokas.

(6) पिप्पलोपनिषत्, प्रश्नोपनिषत् and भृगूपनिषत् with the commentaries by Dāmodara Śāstri

The first has four leaves, the second three, and the third two leaves only. The three have the same pagination

(7) आत्मषट्कोपनिषत् a part of the ऐतरेयोपनिषत्, with the comm by Dāmodara Śāstri. Complete in five leaves, ślokas 180.

(8) माण्डूक्योपनिषत् with the comm by Dāmodara Śāstri, complete in three leaves, ślokas 89

II

Substance country paper 13×7 inches Folia 67 Lines, 15 on a page. Extent in ślokas 2,080 Character, Nagara Good Complete

(9) छान्दोग्योपनिषत् with the comm. entitled मिताक्षरा by Nityānanda, the disciple of पुरुषोत्तमाश्रम, complete to the end of the 7th prap in 41 leaves, the 8th prap in a different hand, complete in 26 leaves, dated Sam 1893

(10) ईशावास्यभाष्य-टिप्पन—The Bhāsya by Śaṅkara and the tippana by Ānandagiri

Substance country paper 13½×7 inches Folia, 13 Lines, 14 on a page Extent in ślokas 700 Character Nāgara Fresh. Complete

(11) केनोपनिषत् otherwise called तलवकार with the bhāsya by Śankara, and with the tippana by Ānandagiri.

Substance, country paper 13½×7 inches Folia 22 Lines, 15 on a page Extent in ślokas 900 Character, Nāgara Fresh Complete

(12) कठवल्लीभाष्य टीका, the bhāsya being by Śaṅkarācārya, and the ṭikā by Gopālayogi.

Substance country paper 12½×6 inches Folia 69 Lines 11 on a page Extent in ślokas, 2900 Dated Sm 1839 Fresh Complete

The end of the tikā :—

कठवल्लीभाष्यटीका कृता गोपालयोगिना
अनया-प्रीयतां देवो दक्षिण + + मुखः शिवः ।

The last col of the same —

इति श्रीपरमहंस-परिव्राजकाचार्य्य-श्रीगोपालेन्द्र-यतीश्वरविरचिते कठवल्लीभाष्यविवरणे अन्तिमा वल्ली समाप्ता राधाकृष्णस्य पाठार्थं कठभाष्यं सटिपन लिलेख । अमू वदि ८ सम्वत् १८९९ । श्राद्ध ८ ।

III

(13-20) Substance country paper 13×6½ inches Folia, 228 Lines 14-20 in a page Character Nagara Dated Sm 1899 Fresh Complete

(13) केनोपनिषद् भाष्यटिप्पन the bhāsya by Sankara, and the tippana by Anandagiri, complete in 18 leaves.

(14) प्रश्नोपनिषद्भाष्यटीका the bhāsya by Sankara and the tikā by Narāyanendra Sarasvati, the pupil of Jñānendra Sarasvati, the pupil of Kaivalyendra Sarasvati, complete in 53 leaves

(15) मुण्डकभाष्यटिप्पन the bhāsya by Sankara, and the tippana by Anandagiri (?)

But Sankara calls his comm. not a bhāsya but Vivarana.

This is complete in 20 leaves.

(16) माण्डूक्यभाष्यविवरण टीका ।

The माण्डूक्योपनिषत्, with explanatory kārikās by Gaudapāda, is commented upon by Sankara. But the comm. is not called a bhāsya; it is called Āgama-sastra-vivarana to which is added a comm by Ānandajñāna Complete in 67 leaves Dated 1875 (Samvat)

The whole printed in the Bibliotheca Indica Series.

(17) ऐतरेयोपनिषत् with Sankara-Bhāsya, and the Dipikā complete in 33 leaves

(18) केनोपनिषत् Bhāsya by Sankara and tippana by Ānandagiri, complete in 19 leaves.

(19) तैत्तिरीयोपनिषत् in three parts, namely, (1) शीक्षोपनिषत्, (2) ब्रह्मविन्दूपनिषत्, (3) and भृगूपनिषत्. Complete in thirty-nine leaves. Dated Samvat 1871 विरोधिनाम संवत्सरे फाल्गुने मासे शुक्लेपक्षे पुरणमास्या गुरुवासरे।

(20) Another copy of the above. Complete in 39 leaves. Dated Samvat 1893.

IV.

(21) श्वेताश्वतरोपनिषत् with a comm by Vijñānātman, the pupil of Jñanottama. Dated Saṃvat 1890

Substance, country paper 12×6 inches Folia, 35 Lines, 13 on a page Extent in ślokas, 1,800 Character, Nagara Dated, Sm 1890 Fresh Complete

(22) कठोपनिषत्.

Substance, country paper. $12\frac{1}{2}\times5\frac{3}{4}$ inches Folia, 5 Lines, 12 on a page Extent in ślokas, 200 Character, Nagara Fresh Complete

(23) ईशावास्योपनिषत् with Sankara's Bhāsya

Substance, country paper. $10\frac{3}{4}\times4\frac{3}{4}$ inches Folia, 5 Lines, 16 on a page Extent in ślokas, 280 Character, Nāgara Dated, Sm 1827 Fresh Complete

(24) केनोपनिषत् or, तलवकारोपनिषत् with दीपिका by Sankarananda.

Substance, country paper $11\frac{1}{4}\times5\frac{3}{4}$ inches Folia, 3 Lines, 17 on a page Extent in ślokas 125 Character, Nagara Old Fresh Complete

V

Substance, country paper $11\frac{1}{4}\times5\frac{1}{4}$ inches Folia, 21 Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 400 Character, Nāgara Fresh Complete.

(25)

(1) मुण्डक ends in the 6th leaf

(2) प्रश्नोपनिषत् ends in the 11th leaf.

(3) परमहंसोपनिषत् ends in 14A.

(4) ब्रह्मोपनिषत् ends in 15B

(5) स्त्र्युलाकूलोपनिषत् ends in 16A

From 16B the pagination changes into 1, and in 6B ends the प्रश्नोपनिषत्।

VI

(26) बृहदारण्यक with its comm मिताक्षरा by Nityānandāsrama, the pupil of Purusottamāsrama

Substance country paper 13×6½ inches Folia 25 Lines 16-20 on a page Extent in slokas 1000 Character Nagara Fresh Complete

(27)

(1) ईशोपनिषत्, केनोपनिषत् and प्रश्नोपनिषत्।

Substance country paper 12½×6½ inches Folia 16 Lines 14 on a page Extent in slokas 640 Character Nagara Fresh Complete

1726.

9031 *A collection of Upanisads enumerated below, with their commentaries by Narayana*

Substance, English paper 12½×5½ inches Folia 184 Lines 14 on a page Extent in slokas 7400 Character Nagara Fresh Complete

(1) मुण्डक ends in leaf 10, (2) प्रश्न in 20, (3) ब्रह्मविद्या in 21, (4) क्षुरिका in 25, (5) चुलक in 27, (6) अथर्वशिर in 35, (7) अथर्वशिख in 38, (8) नारायण in 43, (9) आत्मबोधदीपिका in 44, (10) गर्भ in 47, (11) ब्रह्म in 53, (12) प्राणाग्निहोत्र in 55, (13) नीलरुद्र in 58, (14) नादबिन्दु in 58, (15) ब्रह्मबिन्दु in 60, (16) अमृतबिन्दु in 66, (17) ध्यानबिन्दु in 70, (18) तेजोबिन्दु in 71, (19) योगशिख in 73, (20) योगतत्त्व in 74, (21) सन्न्यास in 86, (22) आरुण्य in 90, (23) कण्ठश्रुति in 93, (24) पिण्ड in 94, (25) आत्म 95, (26) महा in 101, (27) पूर्वनृसिंहतापनीय in 118, (28) नारसिंह in 119, (29) षट्चक्र in 120, (30) नृसिंहोत्तरतापनीय in 139, (31) रामतापनीय in 151, (32) रामोपनिषत् in 157, (33) सर्वोपनिषत् in 160, (34) हंसोपनिषत् in 162, (35) परमहंस in 167, (36) जाबाल in 171, (37) कैवल्य in 172,

(38) उपनिषद्गहस्य in 182, (39) गरुड in 184, and (40) कालाग्निरुद्र in 184

1727.

9032 *A collection of Upanisads*

Substance country paper 9×4½ inches Leaves 115 of which the leaves 15-20 are missing Lines 10 on a page Extent in slokas 2600 Character Nagara Fresh Incomplete

(1) मुण्डक ends in 6, (2) प्रश्न in 12, (3) ब्रह्मविद्या in 13, (4) क्षुरिका in 14, (5) अथर्वशिख in 21, (6) गर्भ in 23, (7) प्राणाग्निहोत्र in 24, (8) आत्मबोध in 25, (19) श्वेताश्वतर in 31, (20) माण्डूक्य in 33, (21) तैत्तिरीयारण्यक in 37, (22) नीलरुद्र in 38, (23) नादविन्दु in 39, (24) ब्रह्मविन्दु in 48, (25) अमृतविन्दु in 41, (26) ध्यानविन्दु in 42, (27) तेजोविन्दु in leaf 43, (28) योगशिख in 44, (27) योगतत्त्व in 44, (30) सन्न्यास in 46, (31) आरुण्य in 47, (32) कठश्रुत्युपनिषत् in 48, (33) पिण्डोपनिषद् in 49, (34) आत्म in 49, (35) नृसिंहपूर्वतापनीय in 51, (36) महोपनिषत in 49, (37) नृसिंहोत्तरतापनीय in 67, (38) कठवल्ली in 71, (39) उत्तरवल्ली in 73, (40) बृहन्नारायण in 49, (41) आनन्दवल्ली in 96, (42) भृगुवल्ली in 98, (43) गारुड in 99, (44) कालाग्निरुद्र in 99, (45) रामपूर्वतापनीय in 104, (46) रामोत्तरतापनीय in 109, (47) कैवल्य 111, (48) जाबाल in 113, (49) आश्रम in 115

1728.

9587

Substance country made paper 10×4 inches Folia 34 to 48 15 by counting Lines 8-9 in a page Character Nagara Appearance tolerable Complete

This appears to be part of a large MS, containing a collection of Upanisads

It comprises in its present form in leaves from 34 to 48 (1) शिखोपनिषत् ending in leaf 38A, (2) ब्रह्मविन्दूपनिषत् ending in 42A, (3) भृगुवल्ल्युपनिषत् ending in 45A, and (4) एतरेयोपनिषत् ending in 48

1729.

11093

Substance, country-made paper 11 × 4¾ inches Folia 73 Lines 11-12 on a page Character, Nagara of the nineteenth century Appearance, fresh.

A collection of Upanisads

It begins —

अथाथर्व्वणीया उपनिषदस्तथा शाखान्तरीयाश्च लिख्यन्ते ।

I

ॐ ब्रह्मा देवाना प्रथमः सवभूव, etc , etc

This is the beginning of Mundakopanisad, which continues to the first line of fol 4A and mixes itself with Ātharvaniyottaratāpaniyopanisad, being copied from an original which had the leaves of those upanisads confused

II.

4A, द्वितीयो दण्डक' ; 5A, तृतीय' खण्ड —and so on to the end of the ninth khanda. The sixth khanda is repeated twice.

10B, इत्याथर्व्वणीयोत्तर-तापनीयोपदिषदि नवमः खण्ड ।

III

Then begins Kathavalli, which ends in fol 15A without a colophon

IV

16A, इति केयितोपनिषत् समाप्तः । (?)

V

16B, इति नारायणोपनिषत् समाप्ता । (Ātharvana)

VI

20A, इत्याथर्व्वणीये महानारायणोपनिषत् ।

VII

26A, इति पिण्डोपनिषत् समाप्ता ।

VIII

27B, इति सर्व्वोपनिषत् समाप्ता ।

IX

29A, इति परमहंसोपनिषत समाप्ता ।

X

Then begins Siksa, which ends in 31A (without a colophon)

XI

32B, इत्यानन्दवल्ली उपनिषत् समाप्ता (called also Brahmavalli)

XII

33A, इति भृगुवल्ली उपनिषत् समाप्ता ।

The last three constitute Taittiriyopanisad (= Taitt Aranyaka VII–IX, prapathakas)

XIII

34A, इति कालाग्निरुद्रोपनिषत समाप्ता ।

XIV

(A) 35B, इति मन्त्रोपनिषत समाप्त खण्ड इत्याथर्व्वणीये तापनीये द (?) प्रथमोपनिषद समाप्ता ।

There are six short paragraphs called Khandas in this

(B) 37A, इत्याथर्व्वणीये तापनीयो द्वितीयो द्वितीयोपनिषत समाप्ता २ ॥

(C) 37B, इत्याथर्व्वणीय तापनीये तृतीयोपनिषत् समाप्ता ।

(D) 38B, इत्याथर्व्वणीयोपतापनीनिषत् (?) चतुर्थोपनिषत् समाप्ता ।

(E) 10A, मन्त्रोपनिषत् तृतीय ॥ इत्याथर्वणीये प्रतापनीये मन्त्रोपनिषत् समाप्ता।

Then we have —

ॐ देवा ह वै प्रजापतिमब्रुवन्नणोरणीयांस ।, etc., etc.

This is the beginning of *Nṛsiṃhottaratāpanī (the second work in the MS.)*, and after a portion of the 2nd Khaṇḍa (the end of which is in fol. 4A), we have, again, Muṇḍaka *(the first work) from the latter portion of the second* Muṇḍaka to the end in 42B.

इति मुण्डकोपनिषत् समाप्ता।

The first three leaves contain the Upaniṣad up to a portion of the second Muṇḍaka.

XV

45B, इति प्रश्नोपनिषत् समाप्ता।

XVI

46A, इति ब्रह्मविद्योपनिषत् समाप्ता।

XVII

47A, इति क्षुरिकोपनिषत् समाप्ता।

XVIII

47B, इति चूलिकोपनिषत् समाप्ता।

XIX

50A, इत्याथर्वणे शिरोपनिषत् समाप्ता। (The same as Rudropaniṣad. Beg. देवा ह वै स्वर्गं लोकमायंस्ते रुद्रमपृच्छन् को भवानिति॰)।

XX

51A, इत्याथर्वणे शिखोपनिषत्(?) समाप्ता।

Beg —

ॐ पिप्पलादांगिरः सनत्कुमारश्चाथर्व्वाण भगवन्तं पप्रच्छ ।
किमादौ प्रयुक्तं ध्यानं ध्यायितव्यं, etc

XXI

Beg —

पञ्चात्मकं पञ्चसु वर्त्तमानं षडाश्रयं षड्गुणयोगयुक्तं etc, etc

This is Garbhopanisad See I O Catal No 488 (7th work) It ends without a colophon in 52A

XXII

इत्याथर्व्वणे मन्त्रोपनिषत् समाप्ता ।

XXIII

52B *Beg* —

ॐ शौनको ह वै महाशालोऽङ्गिरस भगवन्तं (53A) पिप्पलादं पप्रच्छ दिव्ये ब्रह्मपुरे सम्प्रतिष्ठिता भवन्ति कथं सृजन्ति कस्यैष महिमा बभूव, etc, etc

Thus begins Brahmopanisad in the present MS What is quoted as the beginning of the work in I O Catal p 110A is the 11th line of fol 53A in the present MS

54B, इति ब्रह्मोपनिषत् समाप्ता ।

XXIV

56A, इत्यथर्व्वणे प्राणाग्निहोत्रोपनिषत् ।

XXV

57B इत्यथर्व्वणे माण्डूक्योपनिषत् समाप्ता ।

Beg —

ओमित्येतदक्षरं, etc, etc The same as Mandukya

XXVI.

Beg. —

ॐ वैतथ्य सर्व्वभावानां स्वप्नमाहुर्मनीषिणः ।
अस्थानात्तु+भेदानां संवृतत्वेन हेतुना ॥

59A, इत्यथर्व्वणे द्वितीय+वर्गमुपनिषद् च (?)

XXVII

इति उपदेशग्रन्थ अद्वैताख्य प्रकरणं चत्वारिंशोपनिषत् ४४ ॥

Beg —

ॐ उपासनाश्रितो धर्मो जाते ब्रह्मणि वर्तते ।
प्रागुत्पत्तेरजं सर्व्वं तेनासौ कृपणः स्मृतः ॥

There are 18 verses

XXVIII

65A, इति ब्रह्मबिन्दूपनिषत् समाप्ता ।

XXIX

66B, इति अमृतबिन्दूपनिषत् समाप्ता ।

XXX

67B, इति तेजोबिन्दूपनिषत् समाप्ता ।

XXXI

69A, इति योगतत्त्वोपनिषत् समाप्ता ।

XXXII.

70A, इति सन्न्यासोपनिषत् समाप्ता ।

XXXIII.

71A, इत्यथर्व्वणे [आ] रुणेयोपनिषत् समाप्ता ।

XXXIV

72B, इत्यथर्व्वणे कण्ठश्रुति उपनिषत् समाप्ता ।

73B, इत्यथर्व्वणे जावालोपनिषत् समाप्ता ।

आलोच्य सर्व्वशास्त्राणि विचार्य्य च पुन: पुनः ।
इदमेकं सुनिष्पन्नं ध्येयो नारायणः सदा ॥
इत्यथर्व्वणे त्रिपदाद्युपनिषत्सम्पूर्णं ।

1730.

616 दीपिका ।

A comm on the Atharvanopanisads.
By Nārayana.

12A, माण्डुक्योपनिषद्दीपिका, 22B, इति प्रश्नोपनिषत्, 24B, ब्रह्मविद्योपनिषद्दीपिका समाप्ता, क्षुरिकोपनिषत्, 28B, इति चुरिकोपनिषत् दीपिका समाप्ता चतुर्थी, 31A, इति चूलिकोपनिषद्दीपिका पञ्चमी, 39A, अथर्व्वशिर उपनिषद्दीपिका षष्ठी, 41B, अथर्व्वशिखोपनिषत् दीपिका सप्तमी, 45B, इति गर्भोपनिषत् दीपिका अष्टमी, नवमी महोपनिषत् त्रुटिता । (There are two leaves marked 46 At the end of the second is written त्रुटिपत्र ४६ प्रथमपृष्ठे), 51, ब्रह्मोपनिषद्दीपिका समाप्ता दशमी, 53B, अधिघोत्रोपनिषद्दीपिका, 55B, नीलरुद्रोपनिषद्दीपिका षोडशी । (The four upanisads based on the Māndukya are left out), 57A, इति नादविन्दूपनिषद्दीपिका सप्तदशी, 59A, ब्रह्मविन्दूपनिषत् दीपिका अष्टादशी, 65A, इत्यमृतविन्दूपनिषद्दीपिकोनविंशा, 68B, इति ध्यानविन्दूपनिषत् [दीपिका] विंशा, 70A, तेजोविन्दूपनिषद्दीपिका एकविंशा, 71B, योगशिखोपनिषद्दीपिका द्वाविंशी, 73A, योगतत्त्वोपनिषद्दीपिका त्रयोविंशी, 84B, सन्न्यासोपनिषद्दीपिका चतुर्विंशी, 89A, आरुणेयोपनिषद्दीपिका पञ्चविंशी, 92B, कण्ठश्रुत्युपनिषद्दीपिका षड्विंशी, 93A, पिण्डोपनिषद्दीपिका सप्तविंशी, 94A, आत्मोपनिषद्दीपिका [अष्टाविंशी], 100A, नृसिंहतापनीप्रथम मन्त्रोपनिषद्दीपिका, 113A, इति मन्त्रोपनिषत् ५ तृतीय खण्ड ३ इत्याथर्व्वणरहस्ये पूर्व्वनृसिंहतापनीयोपनिषत् समाप्ता एकोनत्रिंशा २९, इति पूर्व्वनृसिंह तापनीयोपनिषद्दीपिका ऊनत्रिंशी, (Here the numbering ceases)

118B, इषट्चक्रोपनिषद्दीपिका, 137A, इति नृसिंहोत्तरतापनीयोपनिषद्दीपिका, 153B, इति रामोत्तरतापनीदीपिका समाप्ता, 155A, इति श्रीभट्टरत्नाकरसूनु-भट्टनारायणविरचिता रामोपनिषद्दीपिका 157B, नारायणेन रचिता श्रुतिमात्रोपजीविता अस्पष्टपदवाक्याना सर्व्वोपनिषद इति सर्व्वोपनिषद्दीपिका, 160B, इति हंसोपनिषद्दीपिका, 165B, इति परमहंसोपनिषद्दीपिका, 170A, इति जाबालोपनिषद्दीपिका ४०, 171B, इति कैवल्योपनिषद्दीपिका, 188A, इति गारुडोपनिषद्दीपिका समाप्ता (?) 190A, इति कालाग्निरुद्रोपनिषद्दीपिका समाप्ता ५५ (?) 211A, इति कृष्णोत्तरतापनीयदीपिका समाप्ता, 214A, इति कृष्णोपनिषद्दीपिका समाप्ता, 217A, इति वासुदेवोपनिषद्दीपिका समाप्ता, 220B, इति गोपीचन्दनोपनिषद्दीपिका, 226B, इति नारायणोपनिषद्दीपिका, 230A, इति द्वितीयोपनिषद्दीपिका, 230B, इत्यथर्व्वशिरसि वरद-गणपति-पूर्व्वतापनीयोपनिषद्दीपिका समाप्ता।

1731.

3301

Substance foolscap paper $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches Folia by counting 21 lines 11 on a page Character Nagari of the nineteenth century Appearance, fresh

I

Colophon in 3A.—

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्-पादाचार्य्यविरचित-याज्ञीय-मन्त्र-व्याख्यान समाप्तम्।

II

इति श्रीमदानन्दतीर्थ-भगवत्-पादाचार्य्यविरचित षट्प्रश्नोपनिषद् भाष्य सम्पूर्णम्। (From 3A to 5A)

III

इति श्री मदानन्दतीर्थ-भगवत्-पादाचार्य्य-विरचितं तलवकारोपनिषद् भाष्यं समाप्तम्। (From 5A to 7A)

IV

मुण्डकोपनिषद् भाष्यम्।

From 7A to 12 Incomplete.

V

इति श्रीमदानन्दतीर्थ-भगवत्-पादाचार्यविरचितं तैत्तिरीयोपनिषद्-भाष्य समाप्तम् । (Leaves 1 to 12)

At the 5th line of the 4th leaf ends Śikṣā.

इति शीक्षा समाप्ता ।

1732.

371 श्वेताश्वतरोपनियत् । *Śvetāśvataropaniṣad*

Substance, country made paper 8¾×3¾ inches 4 pages Lines, 10 on a page Character, Nāgarī Appearance tolerable Verse Generally correct Incomplete at the beginning

Often printed

1733.

2367 *The Same.*

Substance, country made paper 8¾×4¾ inches Folia 15 Lines 7 on a page Character, Nāgarī of the eighteenth century Appearance, fresh Complete

Often printed

1734.

915. *A comm on the Same.*

By Vijñāna Bhikṣu.

For the manuscript see L 1809

1735.

8605 श्वेताश्वतरोपनिषद्विवरणं ।

A comm. on Śvetāśvatara Upaniṣad, by Jñānātman, the pupil of Jñānottama

Substance, country paper 11¾×6 inches Folia 19 Lines 17 on a page Extent in ślokas 2550 Character Nāgarī Old Fresh Complete

Complete in 19 leaves and 6 chapters

It begins :—

ॐ अवच्छेद-व्यपोत-निर्म्मलज्ञानमूर्त्तये
नमो गिरां विदूराय दक्षिणामूर्त्तये नमः ।
निगमान्तप्रतीपाय(?) निःसङ्गसुख-संविदे
समारतापनोदाय विद्याश्रीपतये नमः
प्रत्यस्ताखिल-भेदाय जगद्विभ्रमसाक्षिणे ।
ज्ञानोत्तममुनीन्द्राय नमः प्रत्यक्सुखात्मने ।

ततः परमऋषिभ्यो नमः ब्रह्मविद्यासम्प्रदायकर्तृभ्य । इद ब्रह्मज्ञ वाक्य । वादिनो वदनशीला वेदार्थविमर्शनपरान् निर्णेतृत्वेन वेदार्थतत्त्वेन ब्रह्मवदनशीलाः साक्षाद्वा परम्परया वा सर्ववेदार्थत्वेन ब्रह्म वदन्तो येतत् सर्व्वे वेदा यत्पदमामनन्ति इति श्रुते ।

1736.

289. पिङ्गलोपनिषत् । *Pingalopaniṣad*

For the MS see L. 1409

In the lists of upaniṣads given in the Muktikopaniṣad, this work has been placed as one of the 19 upaniṣads belonging to the White Yajurveda

1737.

2248 ब्रह्मोपनिषत् । *Brahmopaniṣad*

Substance, country-made paper 9¾×4¼ inches Folia 4 Lines, 6 on a page Character Nagara Appearance fresh

Col :—

इति श्वेताश्वतरशाखागत ब्रह्मोपनिषत् समाप्तम् ।

Brahmopaniṣad, one of the Atharvana Upaniṣads, is printed with the Dipikā comm. by Nārāyana, in pp 239 to 259 of the Bibl Ind. Edition But the present MS omits the portion printed in pp 239 to 247 and य एवं वेद, etc, in the next leaf It begins from चथास्य पुरुषस्य चत्वारि स्थानानि, etc., etc.

1738.

2075. *The Same*

Substance, country made paper $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches Folia 2 Lines, 9 on a page Extent in slokas 30 Character, Nagara of the eighteenth century Appearance, discoloured, worn out, pasted Verse

Though the MS. begins with page one and the work begins with verse one it is defective in the beginning. It is an upanisad for the glorification of the holy thread of the Brāhmanas, which can be laid aside only by Yoga Sutra

It ends :

As in L No 955. But not exactly in the same words

The last two verses are —

यतो वाचो निवर्त्तन्ते अप्राप्य मनसा सह ।
आनन्दमेव जीवस्य यज्ज्ञात्वा मुच्यते बुध ।
सर्व्वव्यापिनमात्मानं क्षीरसर्पिरिवार्पि(त)तम् ।
आत्मविद्या-तपोमूल तद्ब्रह्मोपनिषत् परम् ।

1739.

2374. *The Same*

Substance, foolscap paper 8×4 inches Folia, 3 Lines, 8 on a page Character, Nagara of the eighteenth century Appearance fresh

It begins from अथास्य पुरुषस्य चत्वारि स्थानानि, etc. Printed with the Dipikā commentary of Nārāyana in pp. 248 to 259 of the Átharvana Upanisads of the Bibl. Ind. Edition.

1740.

914 मैत्रेयोपनिषदालोकः । *Maitreyopanisadāloka*

By Vijñāna Bhiksu

For the manuscript see L. 1811

1741.

9013. मैत्र्युपनिषद्दीपिका। *Maitryupaniṣad dīpikā.*

By रामतीर्थ।

Substance country paper 9¼×3¼ inches Folia 101 Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 3,000 Character, Nagara Dated, Sam 1734 Fresh Complete

Printed in the Ānandāśrama Series with the Text

Complete in 101 leaves

The last Colophon runs thus.—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीरामतीर्थ-विरचिताया
मैत्र्युपनिषद्दीपिकाया सप्तम[ ] प्रपाठक समाप्त।

The Post Col Statement —

नमस्तस्मै भगवते रामायाकुण्ठमेधसे।
येनान्तर्हृदयस्थेन नुद्यमानो विचेष्टये॥
विचारयाम्यहं नित्यं वेदतत्त्वार्थमादरात्।
येषामनुग्रहात्तेभ्यो गुरुभ्योऽस्तु नमः प्रत॥
मैत्र्यौपाख्योपनिषदां दीपिकेयं महात्मना
अन्तर्तमस्त्ववभासाय भूयादर्केन्दुमण्डल॥
संवत् १७३४ वर्षे चैत्रवदि नवमीसन्दे लिखितं।

It begins thus --

प्रणम्य राम प्रणताभयप्रदं।
गुरूंस्तथा कृष्णमुखांस्तदात्मनः॥
मैत्रायणाना श्रुतिमौलिमर्थत।
प्रसाध्य विष्णो॰ परमे पदेऽर्पये॥

1742.

357. अमृतनादोपनिषत्। *Amṛtanādopaniṣad*

Substance country made paper 8¼×5 inches Folia 5 Lines, 15 on a page Extent in ślokas 150. Character Nagara Appearance, old Prose Generally correct Complete

For the work see L 39, and Adyar Library Catalogue, p 135

It is one of the 32 upaniṣads of the Black Yajurveda.

1743.

366. नारायणोपनिषत् अथर्व्ववेदीया ।

Nārāyaṇopaniṣad (from the A.V)

Substance country made paper 6 × 3 inches Folia, 1 Lines 6 on a page Extent in ślokas 18 Character Nāgara Appearance old Complete

Printed by Jacob in B S S

1744.

2333. *The Same*

Substance, country made paper $9\frac{1}{4} \times 4$ inches Folia, 2 Lines, 9 on a page Extent in ślokas 30 Devanāgarī of the eighteenth century Fresh Complete.

Col. :—

इति नारायणोपनिषत् समाप्ता ।

Printed by Jacob in Bombay Sanskrit Series. See the above

1745.

3767. *The Same.*

Substance, foolscap paper $7\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches Folia, 5 Lines, 6 on a page Character, Nāgara of the nineteenth century Appearance, fresh Complete.

Colophon :—

इति श्री अथर्व्वणवेदे नारायण उपनिषत् सम्पूर्ण ।

श्रीशुभमस्तु । श्रीकृष्णाय नमः ॥

See Lz. 211.

1746.

10896. *The Same.*

With Śaṅkarānanda's commentary entitled Dīpikā.

Substance, country-made paper $9\frac{1}{4} \times 4$ inches Folia, 7. Lines, 9 on a page Character, modern Nāgara. Appearance, fresh Complete

Beg. :—

ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

सम्बन्धो विषयस्तद्वत् साधिकारिप्रयोजनः ।
सर्व्वोपनिषदां तुल्यस्तस्मान्नात्रोच्यते पृथक् । १ ।

(1') ॐ पुरुषो ह वै नारायणोऽकामयत । (Comm.) प्रजाः सृजेयेति नारायणात् प्राणो जायते मनः सर्व्वेन्द्रियाणि च ख वायुर्ज्योतिराप्श्च पृथिवी विश्वस्य धारिणी नारायणात् ब्रह्मा जायते नारायणाद्रुद्रो जायते नारायणादिन्द्रो जायते नारायणादिकादश रुद्रा नारायणात् द्वादशादित्या सर्व्वे देवता , etc , etc , etc

2A, इति श्रीनारायणोपनिषद्दीपिकायां प्रथमोऽध्यायः अथास्मात्मा नारायणस्योक्ता इदानीं नित्यत्वादि-क्रममाह ।

End —

(7). ॐ प्रत्यगानन्दब्रह्मपुरुष प्रणवस्वरूपमकार उकारो मकार इति तानेकदा समभवत् तदेतदोमिति ।
यमुक्त्वा मुच्यते योगी जन्मसंसारबन्धनात् । स्पष्टार्थं ।

Colophon —

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीशङ्कर-पादभगवतः कृतिर्नारायणोपनिषद्दीपिका समाप्ता ।

1747.

2472. *The Same.*

Substance, country made paper $5\frac{1}{4}\times3\frac{1}{4}$ inches Folia 10 Lines, 6 on a page Extent in slokas 60 Character Nagara of the nineteenth century Fresh

There are two works in this manuscript, (I) नारायणोपनिषत् from the Atharva Veda, and (II) गोविन्दाष्टकम् attributed to Sankaracarya

Nārāyanopaniṣad begins .—

ॐ अथ पुरुषो ह वै नारायण अकामयत प्रजाः सृजयेति नारायणात् प्राणो जायते मनः सर्व्वेन्द्रियाणि च ।

Col. 6A :—

इति नारायणोपनिषत् समाप्ता ।

1748.

2241. कैवल्योपनिषत् । *Kaivalyopaniṣad*

Substance, country made paper 9¼×4 inches Folia 2 Lines, 9 on a page Extent in ślokas, 30 Character, Nāgara. Appearance, fresh Complete

Col. :—

इति कैवल्योपनिषत् समाप्ता ।

Often printed.

1749.

2247. *The Same.*

Substance, country made paper 9¼×4 inches Folia, 3. Lines, 7, 9 on a page Character, Nagara Appearance, discoloured. Complete

One of the 41 *Atharvana Upanisads*, printed with Nārāyana's Dīpikā in pp 456 to 464 of the Bibl Ind. Edition.

1750.

2373. *The Same.*

Substance, foolscap paper 8¼×4¼ inches Folia, 3 Lines, 6 on a page Character, Nāgara of the eighteenth century Appearance, fresh. Complete

Printed in pp 456 to 468 of the Ātharvanopanisads of the Bibl. Ind. Edition.

1751.

3761. *The Same.*

Substance, country-made paper 9¼×4¼ inches Folia, 3 Lines 8 on a page Character, Nagara of the nineteenth century. Appearance, fresh. Complete

Post Colophon.—

हरो यद्युपदेष्टा ते हरिः कमलजोऽपि वा ।
तथापि न तव स्वास्थ्यं सर्वविस्मरणादृते ॥

श्रीशिवार्पणमस्तु ॥

One of the Atharvanopanisads printed in the Bibl. Ind Series

1752.

9799. *The Same*

Substance country made paper 11×5 inches Folia 3 Lines 10 on a page Extent in slokas 37 Character Nagari Appearance old Complete

See L Vol I, 106 and Adyar Library, p 166

1753.

1548 *The Same with a comm ,*

by Vidyāraṇya Muni

Substance country made yellow paper 13×5 inches Folia 13 Lines 8 on a page Extent in slokas 300 Character Bengali Date Saka 1800 Appearance fresh Complete

The Mangalācaraṇa —

विश्वेश माधव ढुढि दण्डपाणि च भैरव ।

वन्दे काशी गुह गङ्गा भवानी मणिकर्णिका ॥

Object of the work —

ब्रह्मात्मैकत्वविज्ञानस्य सुखप्रतिपत्त्यर्थं आश्वलायन मुनि निमि

त्तीकृत्य आख्यायिकामवतारयति श्रुति अथाश्वलायनो भगवन्त

परमेष्ठिन परिसमेत्योवाच ।

Colophon —

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-शङ्करानन्द पूज्यपादशिष्य

विद्यारण्यमुनिविरचिता कैवल्योपनिषत्तात्पर्यबोधिनी टीका

समाप्तिं गता हरि हरि ।

Post Col —

शाक १८०० वैशाखे ५ लिपिरभूत् ।

1754.

9082. *The Same*

Substance, foolscap paper 12×5¼ inches Folia, 3 Lines, 17-19 on a page Extent in slokas, 270 Character, modern Nagara Appearance, fresh Complete

Complete in three leaves

See L 848.

1755.

916. कैवल्योपनिषदालोकः । *Aloka comm. on the same*

By Vijñāna Bhikṣu.

For the manuscript see L. 1810.

1756.

359. *With Śankarānanda's Dīpikā comm. on the same upaniṣad*

Substance, country-made paper 13×4 inches. Folia, 5 Lines, 12 on a page Extent in slokas, 200 Character, Bengali. Appearance, old Complete

For the Text see L 106 and for the comm L. 51.

According to the enumeration in the Muktikopaniṣad, This Upaniṣad belongs to the Black Yajurveda.

1757.

9518. *The Same.* *The Same*

Substance country made paper 13×5 inches Folia, 6 Lines, 11 on a page. Extent in slokas 158 Character, Nagara. Appearance, fresh Complete

1758.

9119. *The same with the two comm above.*

Substance country-made paper. 11×4½ inches. Folia, 8. Lines, 16 on a page Extent in slokas, 240. Character Nagara Appearance tolerable Complete

For the Text see L No. 106

It is accompanied by two well-known commentaries, one entitled उपनिषत्-मार्ग-प्रकाश by Sankarananda (see L Vol I, No 54) and the other दीपिका by Vidyaranya (see L Vol II, No 818)

1759.

9524. *An anonymous comm. on the same.*

Substance country made paper 13×5 inches Folia ? Lines 10 on a page Extent in slokas ?2 Character Nagara Appearance fresh Complete

This is an anonymous comm on Kaivalyopanisad

Beginning —

ॐ श्रीगणेशाय नम ।

ॐ कैवल्याख्योपनिषद कैवल्यार्थावबोधिनी ।

व्याख्यास्ये केवलत्वेन कैवल्यात्मा प्रसीदतु ॥

भगवती श्रुतिमातेव सुखप्रतिपत्त्यर्थं कह्वनाश्वलायन मुखीकृत्या ख्यायिकामवतारयति बह्मविद्यायामास्तिका जनयितु । अथ साधन-चतुष्टयसम्पत्त्यनन्तर आश्वलायन ऋग्वेदाचार्य्य भगवन्त पूजावन्त परमेष्ठिन परमोत्कृष्टस्थाननिवास परिसमेत्य शास्त्रीयेन विधिना समीपमागत्य उवाच उक्तवान । इत्यादि ।

1760.

9800

Substance country made paper 10×5 inches Folia Lines 9 on a page Extent in slokas 90 Character Nagara Appearance tolerable Complete

This codex contains ब्रह्मोपनिषत्, along with कैवल्योपनिषत्, Brahmopanisad ending in leaf 3A, and Kaivalya, running from that leaf to the end

For Brahmopanisad See L Vol II, No 955

It does not correspond with L 23

For Kaivalya see L 106, Vol. I.

1761.

4007

Substance country-made paper 18¼×3¾ inches. Folia 6 (100 to 105). Lines 8 on a page. Character Bengali of the eighteenth century. Appearance fresh. Old.

A collection of upaniṣads.

I

1B, इति माण्डूक्योपनिषत् समाप्ता ।

See L 2185.

II

2A, इति ब्रह्मोपनिषत् समाप्ता ।

Printed with the Dīpikā commentary in the Bibl. Ind. Edition of Ātharvanopaniṣads, pp. 231 to 259.

III

2B, इति हंसोपनिषत् समाप्ता ।

Printed in the Bibl. Ind. Edition of the Ātharvanopaniṣads, together with the Dīpikā commentary, pp. 401 to 416.

IV

3A, इति परमहंसोपनिषत् समाप्ता ।

Printed in the same, with the same commentary, pp. 417 to 436.

V

4B, इति तैत्तिरीयोपनिषदि प्रथमप्रपाठकः ।

5B, इति तैत्तिरीयोपनिषदि ब्रह्मवल्लीनाम द्वितीयप्रपाठकः ।

6B, इति तैत्तिरीयोपनिषदि भृगुवल्लीनाम तृतीयप्रपाठकः । (?)

Often noticed and often printed.

1762.

2372 **निरालम्बोपनिषत् ।** *Nirālambopaniṣad.*

Substanced foolscap paper 8½×4 inches. Folia 5. Lines 7 on a page. Extent in ślokas 60. Character Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

An elementary treatise on the Vedanta doctrine, in the form of a catechism *It is not exactly the same as the* Niralambopanisad as noticed in L 675 It belongs perhaps, to some other recension

नम शिवाय गुरवे सच्चिदानन्दमूर्त्तये ।
निष्प्रपञ्चाय शान्ताय निरालम्बाय तेजसे ॥
निरालम्ब समाश्रित्य सालम्ब विजहाति य ।
स सन्न्यासी च योगी च कैवल्य पदमश्नुते ॥
एषामज्ञानजीवाना समस्तारिष्टशान्तये ।
यद्यद्बोद्धव्यमखिल तदाशङ्क्य ब्रवीम्यत ॥
ॐ कि ब्रह्म । इत्यादि

It ends —

यच्चैतन्यमनुस्यूत जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिषु ।
तदेव त्व पद तत्त्वमितो नास्त्यधिक परम ॥
ॐ शान्ति शान्ति शान्ति ॥

1763

8784 *The Same*

Substance country paper 8½×4 inches Fol a 9 Lines 7 on a page Extent in slokas 0 Character Nagara New Complete

Complete in 9 leaves Dated Samvat 1932

An elementary treatise on the Vedanta

The last Col —

इति निरालम्बोपनिषत् समाप्ता ।

I O Catal 493 39 L 675

1764

1575

Substance country made paper 11×5 inches Fol a 4 Lines 12 on a page Character Bengali Appearance new Generally correct It bears page marks 79 to 82

The manuscript contains —

(1) निरालम्बोपनिषत् ending in leaf 80B, for which see I O Catal No 493, 494, No 39

(2) शुकरहस्योपनिषत् ending in 82B for which see H P R 304, Vol III It is followed by the first four lines of Vajra sūcikopaniṣad

1765.

2235 *The Same with a Comm*,

By Sāyana

Substance, country made paper 8×4 inches Folia, 4 Lines 10 on a page Extent in ślokas 60 Character Nagara of the eighteenth century Appearance fresh Complete

It begins —

वागीशाद्या, etc, the usual मङ्गलाचरण of Sayana

ॐ सहनाववतु ॐ शान्ति ३ हरि ॐ नम शिवाय गुरवे सच्चिदानन्दमूर्त्तये, etc, as in No 1762

It ends —

अयात्मामिति स्वस्वरूपव्यतिरिक्त मायामनोमयबुद्ध्यादीन्द्रिय गोचर जगत्सत्यत्वचिन्तनमयात्ममिति निरालम्बोपनिषद् बोध्यते। य सर्वमय ब्रह्म भूत्वा सर्वान् कामानुपभुञ्जन मुक्तबन्ध यो जायते पुनर्नाभिजायते पुनर्नाभिजायते ॐ तत् सत्। इति निरालम्बोपनिषत् समाप्त। श्रीरामचन्द्रार्पणमस्तु।

1766.

356 **महोपनिषत्।** *Mahopaniṣad*

Substance country made paper 5½×3¾ inches Folia 2 Lines 13 on a page Extent in ślokas 25 Character Nagara Appearance old Complete

For the work see L 40 and Adyar Library Catalogue, p 247

I O Catal 394-395/79

1767.

308 ब्रह्मविन्दूपनिषत् । *Brahma Vindupanisad*

Substance foolscap paper 12½ × 4 inches Folium 1 Lines 8+9 in all Extent in slokas, 25 Character Bengali Appearance tolerable Complete

For the work see L 96

Printed in Bibl Ind among the Atharvanopanisads, pp 18–20

1768.

2371. *The Same*

Substance foolscap paper 8½ × 4 inches Folia 2 Lines 8 on a page Character Nagara Appearance new Complete

I O. Catal. 489 18

1769.

9810 स्वरूपोपनिषत् । *Svarupopanisad*

Substance foreign paper 9×5 inches Folia 2 Lines 10 on a page Extent in slokas 30 Character Nagara Appearance fresh Complete

It comprises twenty seven slokas on the idea of the identity of Jiva and Parabrahma, the Supreme soul

Beginning —

ॐ श्रीगणेशाय नम ।

अथ स्वरूपोपनिषल्लिख्यते ।

अहमेव परं ब्रह्म वासुदेवाख्यमव्ययं

इति स्यान्निश्चितो मुक्तो बद्ध एवान्यथा भवेत् । १ ।

अहमेव परं ब्रह्म न चाहं ब्रह्मण पृथक् ।

इत्येवं समुपासीत ब्राह्मणो ब्रह्मणि स्थित । २ ।

End —

ब्रह्मैवाहं न संसारी न चाहं ब्रह्मण पृथक् ।

नाहं देहो न मे देहो केवलोऽहं सनातन । २६ ।

तथा श्रुत्यन्तरेऽपि

एकमेवाद्वितीयं ब्रह्म नेह नानास्ति किञ्चन"

इति श्रुति । २७ ।

Colophon —

इति ब्रह्मानुचिन्तनिका स्वरूपोपनिषत् समाप्ता ।

1770.

9210 **स्वरूपोपनिषत्** *and* **निरालम्बोपनिषत् ।**

The last two Upanisads.

Substance country made paper 11×5 inches Folia 6 Lines 9 on a page Extent in slokas 102 Character Nagara Appearance, tolerable Complete

This work treats of the identity of individual and supreme souls

It begins thus —

ॐ श्रीगणेशाय नम ।

अहमेव पर ब्रह्म वासुदेवाख्यमव्यय ।

Colophon —

इति स्वरूपोपनिषत् सम्पूर्णं ।

See upanisads in the Adyar Library, p 299

For the second see Adyar Library, p 206

1771.

1450 **मुक्तिकोपनिषत् ।** *Muktikopanisad*

Substance foolscap paper $6\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches Pages 34 Lines 14 on a page Character Bengali Appearance tolerable Complete Bound in book form

See I O Catal 494–495/127

1772.

2003 **अथर्वशिखोपनिषत् ।** *Atharva sikhopanisad*

Substance country made paper $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches Folia 2 Lines 11 on a page Extent in slokas 35 Character Nagara Appearance fresh Complete

See L 88 and the Catal of Adyar Library p 125

Printed in Biblio Ind Atharvana-Upanisads p 229–238

Col. :—

इति अथर्व्वशिखोपनिषत् समाप्ता ।

1773.

2230. *The Same.*

Substance, country made paper 9¼×4 inches Folia, 2 Lines, 8 on a page Extent in slokas, 35 Character, Nagara Appearance, fresh Complete

For the work see L 88 It is printed in Bibl Ind and by Mahesh Chandra Pal. See also the above

Col. .—

इति अथर्व्वशिखोपनिषत् समाप्ता ।

1774.

2816. सर्व्वोपनिषत् *Sarvopanisad*

Substance, country made paper 9¼×4 inches Folia, 4 Lines, 7 on a page Character, Nagara Appearance discoloured Complete

Printed in the Bibl Ind series in the Atharvopanisad volume, pp 394 to 401, but paged as 504

1775.

355 सन्ध्योपनिषत् । *Sandhyopanisad*

Substance, country made paper 13×4 inches Folia 3 Lines, 10 on a page Extent in slokas, 120 Character, Bengali Appearance, old Complete

For the work see L 59 *Indische Studien*, I. 36, 11, 291

It contains at the end, the first leaf of Parivrajakopanisad which begins —

मद्वचनादवतिति प्राप्ति' अथ यतेर्नियमस्य कथमिति पृष्टवान्, etc

1776.

3514 वज्रसूच्युपनिषत् । *Vajrasūchyupaniṣad*

Attributed to Śaṅkarācārya

Substance country made paper 10¼×4½ inches Fola 6 Lines 6 on a page Extent in ślokas 108 Character Nāgara Date San 1909 Appearance fresh Complete

For the work see L 36

Post Col Statement —

शुभमस्तु सवत् १९०९ पौष सुक्ला १२ द्वादश्या भृगुवासरे लि कान्हैलाल ।

According to the enumeration in Muktikopaniṣad it belongs to the Sāmaveda

1777

728 *The Same*

Substance country made paper 8¾×4 inches Fola 4 Lines 11 on a page Extent in ślokas 88 Character Nāgara Appearance old Complete

For the work see L 36 and I O Catal No 488 42 and No 493, 494 41

There is a Buddhist work entitled Vajra Sūci by Aśva Ghosa Professor Bendall in Cam Cat p 96 says, this is a distinct work from the treatise of the same name attributed to Śaṅkarācārya

But the upaniṣad seems to be based upon the older work by Aśva Ghosa They begin in the same way though not in the same words

After mangalacarana and so forth, Aśva Ghosa begins —

"कोऽयं ब्राह्मणो नाम किं जीव किं शरीर किं ज्ञान किमा चार किं कर्म किं वेद ।

Sankarācāryा begins —

को वा ब्राह्मणो नाम को जीव को देह का जाति कि चा
को धर्म्मः को वर्णं कि कर्म्म कि पाण्डित्य इत्यष्टौ विकल्पा । प्रथम
जीवो ब्राह्मण इति चेत तदा सर्व्वस्यापि जनस्य जीवस्यैकरूपत्वात्
जीवो न ब्राह्मणो भवत्येव, et

1778.

2378 *The Same*

Substance foolscap paper 7½×4 inches Folia 7 Lines 9 on a page Extent in slokas 88 Character Nagara of the early nineteenth century Appearance fresh Complete

Colophon —

इति श्रीवज्रसूच्युपनिषत सुबोधिन्या (?) समाप्तम ।

See the above

1779.

8654 *The Same*

Substance country paper 8×4 inches Folia Lines 9 on page Extent in slokas 90 Character Nagara New Complete

Complete in 6 leaves

Colophon —

इति श्रीमच्छङ्कराचार्य्यविरचिताया उपनिषत्सुबोधिन्यां वज्र
सूचिः समाप्ता ।

लिखित शिवदत्त चानिये पुस्तक अयोध्यामध्ये सम्वत् १८२३
मार्गे मासे तिथौ सप्तम्या भौमवसरस्सयुक्ताया शुभ भवतु । शुभ-
मस्तु राम श्रीकृष्ण गोपालता ।

1780.

3751 *The Same*

Substance country made paper 14×5 inches Folia 2 Lines 15 on a page Extent in slokas 80 Character Bengali Date Saka 1747 Appearance fresh Complete

Colophon :—

इति श्रीशङ्कराचार्य्यविरचिता वज्रसूची समाप्ता ।

Post Colophon :—

शकाब्दाः १७४७ वैशाखस्य शुक्लपक्षे द्वादश्यां तिथौ श्रीहर-
गोविन्द शर्म्मणा लिखितम् ।

1781.

740 आश्रमोपनिषत् । *Āśramopaniṣad*

For a description of the manuscript see L 1596

This is one of the Ātharvaṇopaniṣads See Adyar p 145 and p 240

1782.

1574 नारदपरिव्राजकोपनिषत् । *Nārada-parivrājakopaniṣad*

Substance foolscap paper 11×6 inches. Folia, 17 Lines 12 on a page Extent in ślokas 570 Character Nāgarī Appearance tolerable. Complete in 9 upadeśas

For the work see I.O Catal 193–194, No 48

1783.

456 परमहंसोपनिषत् *and* सर्व्वोपनिषत्सारः ।

Parama-haṁsopaniṣad and Sarvopaniṣat-sāra

For the MS see L 1359.

It contains two works named above The first ends in 3A and the last in 5A. Both printed in Bibl Ind in the Vol on Ātharvaṇopaniṣads

1784.

363 परमहंसोपनिषत् । *Parama haṁsopaniṣad*

With its Dīpikā commentary

By Nārāyaṇa

Substance country made yellow paper 13¾×4¼ inches Folia, 6 Lines 10 on a page Extent in ślokas, 200 Character, Bengali Appearance, new Complete

The text in the middle and the comm above and below

For the text see L 104 and for the commentary L 49

The text has been printed with the comm in Bibl Ind, pp 417 to 436 in the Edition of Atharvana Upanisads

1785

362. हंसोपनिषत् । *Hamsopanisad*

Substance country made paper 8×3¾ inches Folia 11 Lines 8+13 in all Extent in slokas 22 Character Nagara Appearance old Complete

For the work see L 81

Hamsopanisad has been published in the Bibl Ind among the Atharvanopanisads, pp 404 to 416, with the comm by Narayana

The editor follows Narayana in fixing the text, but the present manuscript does not seem to have been consulted by him because it has a different arrangement of parts altogether

The work seems to have been composed long after the Tantrika-Yoga system became current in India

1786.

358 छुरिकोपनिषत् । *Chhurikopanisad*

Called also Ksurika

Substance country made paper 9×4 Leaves Folia 2 Lines 9 on a page Extent in slokas 20 Character Nagara Date S 1762 Appearance very old Complete

Post Col Statement —

शाके १६८२+ + + + +त्रयोदश्यां चन्द्रे भार्गवे
श्रीविठ्ठलगिरी लिखित श्रीवक्रदत्त+ + + + +

For the work see L 42

It relates to Yoga

Printed in the Bibl Ind edition of the Āthirvanopanisads, pp 203–218 (with Dīpikā)

1787.

2867 **भावनोपनिषत् ।** *Bhāvanopanisad*

Substance country made paper 8¾ × 4 inches Fol a 2 Lines 10 on all Extent in slokas 40 Character Nagara of the nineteenth century Appearance fresh Complete

It is not an upanisad but a small treatise containing definitions of Tantrika technical terms

It begins —

गुरु सर्व्वकारणभूता शक्ति । तेन नवरन्ध्ररूपो देह । नवशक्ति रूप श्रीचक्र । वाराही पितृरूपा कुरुकुल्ला बलिदेवता । माता क्रियाशक्ति पीठ । कुलकुण्डलिनीज्ञान शक्तिश्च । तत्त्वामरमेच्छाशक्ति महात्रिपुरसुन्दरी पुरुषार्थसागर । देहे नवरत्न द्वीप त्वगादिसप्तधातुरोमसंयुक्त । सकल्पा कल्पतरव । तज-कल्पको ध्यानम् ।

Thus to the end

See *Burnell 34B and I O Catal Nos 493–494, the* 102nd MS

1788.

9025 **भावनोपनिषद्भाष्यं ।** *Bhāvanopanisad bhāsya*

By **भास्करराय ।**

A bhāsya com on the Bhāvanopanisad

Substance country paper 10½ × 3½ inches Folia 17 Lines 9 on a page Extent in slokas 300 Character Nagara Dated Sn 1823 Fresh Complete

Complete in 17 leaves Dated सवत् 1823

1789.

9141. मृत्युलाङ्गूलोपनिषत् । *Mṛtyu-lāṅgulopaniṣad.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4$ inches Folia, 2 Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 23 Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete

See Oxf. 890B and Burnell 35B.

Published by Colonel Jacob in the Indian Antiquary of 1887 (p. 287).

Colophon :—

इति मृत्युलाङ्गूलोपनिषदः सम्पूर्णं शुभं भूयात् । श्रीराम ।

1790.

353. अमृतविन्दूपनिषद् । *Amṛta-vindūpaniṣad*

Substance country made paper $9\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches Folia 4 Lines 7 on a page Extent in ślokas, 23 Character Nāgara Appearance new Complete.

It belongs to the Vaiṣṇava sect.

For the work see L 35 Published in Bibl Ind Ed Athav. Upaṃ. pp 21-25

1791.

369 गोलोकतापनी । *Golokatāpanī*

Substance, country made paper $10\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches Folia 3 Lines 9 10 on a page Extent in ślokas 64 Character Nāgara Date Sam 1909 Appearance fresh Complete

The original MS from which this has been copied is noticed in L 34, in the year 1871. That MS bore the date Sam 1909 The date of the original MS has been apparently copied here

1792.

3779 गोपालतापनीयोपनिषत् सटीका ।

Gopāla tāpanīyopaniṣad with comm

Substance, country-made paper $11 \times 5\frac{1}{4}$ inches Folia, 9 In Tripatha form Character, Nagara Date Saṃvat 1873 Appearance discoloured Complete

The accompanying commentary is by Viśveśvara.

The Pūrvatāpanīya ends in leaf 11B.

T. इति पूर्वतापनीयोपनिषत् समाप्ता ।

Comm इति श्रीमद्विश्वेश्वरविरचितायां गोपालतापनीटीकायां गोपीनाथध्यान-रसन-भजन-निरूपणं नाम पूर्व्वतापनीयोपनिषद्दीपिका समाप्ता।

The Uttaratāpanīya ends in leaf 25A.

T इति गोपालतापनी उत्तरभागः समाप्त'।

Comm इति श्रीअथर्व्वणोपनिषत्सु विश्वेश्वरविरचिता गोपालतापनी समाप्ता।

Post Colophon —

शुभमस्तु सवत् १८७३ तत्र पौष शुक्ला अष्टम्या शुक्रे लिपिकृत्य बालकरा [म] विप्रेण मेराठकनगर बलराम वाचस्पति पठनार्थम्।

See I O Catal No. 528 Edited with Viśveśvara's commentary, by Haracandra Vidyābhūṣana and Viśvanātha, Bibl. Ind, 1870

1793.

3151 **गोपालतापन्युपनिषद्।** *Gopala-tāpanyupanisad*

With the commentary.

By Jīva.

Substance, country made paper 10¼ × 5 inches Folia, 23 In tripaṭha form Character, Bengali Appearance discoloured

For the beginning and the end of the work see L. 11.

The commentary begins —

अथ क्लींकारादसृजद्विश्वमिति प्राह श्रुते शिरः।
लकारात् पृथिवी जाता ककाराज्जलसम्भव॰॥

इत्यादिभि श्रीमता गौतमेन भगवता स्वीय-तन्त्रस्य प्रमाणतया दर्शिता पूर्व्वतापनी। तदिह कादापो लोलात् पृथिवी इतोऽग्नि विन्दोर्विन्दुस्तत्सम्पातात् तदर्क इति क्लींकाराद सृजदित्यादि प्रतीकमयी गुर्ज्जरादिदेशप्रसिद्ध-पराशरगोत्रादि-ब्राह्मणसम्प्रदायसमुपदाय (?) प[र]माथर्व्ववेदस्य-पिप्पलादशाखादिपठिता-गोपालताप-

व्याख्या श्रुतिरियं मध्यप्रतिपाद्यं श्रीकृष्णमेव सर्व्ववेदान्तमम्मथा
सर्व्वात्ममत्वेन प्रतिपादयन्ती नमस्करोति सच्चिदानन्दरूपायेति ।

10A, इति श्रीगोपाल-पूर्व्वतापनी समाप्ता ।

एकदा हि ब्रजस्त्रियः सकामा शर्व्वरीमुषित्वा सर्व्वेश्वरं गोपालं कृष्णमूचिरे ।
उवाच ता कृष्णः । अमु कस्मै ब्राह्मणाय भक्ष्य दातव्यं भवति ।

23B, इत्याथर्व्वणोपनिषदि श्रीगोपालतापन्युत्तरभागस्य समाप्तः ।

The commentary ends —

ब्रह्मणः सकाशाद्ब्रह्मपुत्रैः श्रुत तेभ्यो नारदेन तस्माच मया
मत्तश्च त्वयेत्यर्थ । स्वालयस्यान्तिक न तु स्वालयमेवेति श्रीकृष्णसनाथ
वनागमनमभिप्रेयते ।

गान्धर्व्विर-गान्धर्व्वं गन्धवस्तुरम्यम्मधो ।

वृन्दावनावनीवन्दनन्दिने नन्दतान्मन ॥

(विश्वेश्वरक-जनार्द्दनभट्टाभ्या वैदिकाभ्याष्टा तदतप्रबोधपतिना
लिखितश्चिलमपतारतम्येन ।)

Col. of the comm —

इत्युत्तर-गोपालतापनी-विवृति सम्पूर्णता गता ।
श्रीसनातनरूपस्य चरणाब्जसुधेप्सुना
पूरिता टिप्पनी चेय मौनेन सुखबोधनी ॥

1794.

8968 **वासुदेवोपनिषत्** । *Vāsudevopaniṣad*

Substance, country pap r 10×4½ inches. Folia Lines, 8 on a page Extent in ślokas 7 Chara ter Nagara. Dated Sam 1924 Fresh Complete

Complete in five leaves Dated Sam 1799

See L. 110

1795.

1645 *This manuscript contains two works*

(a) *The Same with its commentary* **दीपिका** ।

Substance country made paper 13×7 inches Folia, 23. Written in the Tripāṭha form Character Nagara Complete

(*b*) गोपीचन्दनोपनिषत् *with its commentary* दीपिका ।

Substance, etc , the same as in (*a*) Folia 4½

The works in this number have all been printed.

For (*a*) see L. 110 and for its comm see L 27.

For (*b*) see L 111 and for its comm see L. 31.

1796.

3021. *The Same.*

With a commentary

Substance country made paper 13×7 inches Folia, 3 Lines, 8 14 on a page In tripatha form Character, Nagara in a modern hand Appearance fresh Incomplete at the end

The text begins .—

ॐ तत्सत् ॐ ब्रह्मादिभिर्धारितं विष्णुचंदनं ममाङ्गे प्रतिदिन-
मालिप्त गोपीभिः प्रक्षालनाद्गोपीचन्दनमाख्यातमङ्गलेपन पुण्डं
चक्रतीर्थान्त·स्थितं चक्रसमायुक्तं पीतवर्णं मुक्तिसाधनं भवति ।

The beginning of the commentary .—

ॐ तत्सत् ॐ वासुदेवोपनिषदि चत्वारिंशत्कलानि हि त्वद्द-
गणे चैकोनपञ्चाशद्दमी मताः कालाग्निरुद्रोपनिषदि तिर्य्यक्पुण्ड्र-
विधिरुक्तो ह्यत्रोर्द्धपुण्ड्रविधिरुच्यते ।

1797.

9362 अथर्व्वणोपनिषत् । *Atharvanopanisad*

Substance, country made paper 10×4 inches Folium, 1 Lines 8 on a page Extent in slokas 12 Character Nāgara Appearance fresh Complete

It runs .—

श्रीगणेशाय नम ।

द्वापरान्ते नारदो ब्रह्माण प्रति जगाम । कथन्त भगवन् गा पर्य्यटन्
कलि सन्तरेयमिति स होवाच । साधु पृष्टोऽस्मि सर्व्वश्रुतिरहस्य

गोप्यं तच्छृणु येन कलिं संसारं सन्तरिष्यसि। भगवदादिविष्णो र्नारायणस्य नाम्नेति। नारद पुनः पप्रच्छ भगवन् किन्तन्नामेति स होवाच॥

हरे राम हरे राम राम राम हरे हरे।
हरे कृष्ण हरे कृष्ण कृष्ण कृष्ण हरे हरे॥
इति षोडशकं नाम्नां कलिकल्मषनाशनं॥
नातः परतरोपायः सर्व्ववेदेषु दृश्यत इति॥

षोडशकं षोडशकलावृत्तस्य जीवस्यावरणविनाशनं॥ ततः प्रकाशते ब्रह्म मेघापाये रविरश्मि मण्डलमेवेति

पुनर्नारदः पप्रच्छ कोऽस्य विधिरिति सहोवाच नास्य विधिरिति सर्व्वदा शुचिरशुचिर्वा पठन् ब्रह्मणः सलोकतां समीपतां सायुज्यतामेति यदा षोडशकस्य सार्द्धत्रयकोटिर्जपति तदा ब्रह्महत्यापापात् तरति वीरहत्यायाः सुवर्णस्तेयात् वृषलीगमनमैथुनात् पितृ देवानामप्यौदा मनुष्याणां अनपाकरणात् स्वधर्मपरित्यागपापात् सद्यः शुचितामाप्नुयात्। सद्यो मुच्यते सद्यो मुच्यत इति

Colophon —

अथर्व्वणोपनिषदिति नामोपनिषत् समस्तवेदान्तसारभूत श्रीमद्रामनामामात्यसर॥

राम॥ राम॥ राम॥ राम॥ राम॥ राम॥ राम॥ राम॥ राम॥ राम॥

1798.

365 **रामतापनीयोपनिषत्।** *Rāma tapanīyopaniṣad*

Substance country made paper $10\frac{3}{4} \times 5\frac{1}{2}$ inches Folia 12 Lines 9 on a page Extent in ślokas 240 Character Nagara Appearance tolerable

Pūrvatāpanī in verse and Uttaratāpanī in prose

For the work see L 7

Printed in Bibl Ind among the Ātharvanopaniṣad, pp 301–80

1799.

9323. *The Same.*

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Complete in 7 leaves, first leaf missing. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 182. Character, Nāgarī. Appearance, old.

A theological treatise in two parts, establishing the divinity of Rāma. It is said to belong to the Atharvaveda.

The first ends in leaf 4B.

Colophon :—

इत्यथर्ववेदे रामपूर्वतापनीयोपनिषत् समाप्ता ।

The second in leaf 7.

Colophon

इत्यथर्ववेदे रामोत्तरतापिनीयोपनिषत् समाप्ता ।

रामब्रह्मणे नमः ।

द० । गोविन्देन लिखितं ।

See L., Vol. I, No. 7.

1800.

1232. *The Same with a comm. entitled* आनन्दनिधि ।

By Ānanda Vana.

Substance, country-made paper. 13 × 6¾ inches. Folia, 17. Lines, 20 on a page. Extent in ślokas, 250. Character, Nāgarī. Appearance, tolerable. Complete.

* Divided into two halves.

For the beginning of the first and the end of the second see L. 2518, and for the beginning of the second see L. 56, which however quotes the first half of the opening verse only. But it is not of any importance, being only a maṅgalācaraṇa śloka. In the second verse of the second part in the present MS. an obeisance is made to the commentator's guru Rāghava. The third verse gives information about the author's lineage and ancestry.

2nd. यः श्रुन्द परिनिष्ठितोऽथ परमे ब्रह्मण्यतिन्यायतः
तत्त्वानन्दसुधोदबिन्दुकणिका संसारसन्तापनुत् ।
यद्गाम्भीर्यमगाधमप्यनुपदे गाथं समाश्रीयते
तस्य श्रीगुरुराघवस्य चरणद्वन्द्वारविन्दं नुमः ॥

3rd आसीदाश्विलवंशो नरहरिरिति पुरा केशवाख्यस्य सूनुः
तस्मात् ख्यातश्रियोऽभूद्वरभिषुरवरः यत्ने कुदनरये ।
तस्मात् सद्गुणशालि समजनि कमलाशयप्रसूत्या यतीना
आनन्दाद्य म रामोपनिषदि विदधे साधुटीका वनाख्य ॥

In L 56 the comm is called Rāma Kāśikā

The first half ends in leaf 8A and the second in 17B The colophon of the first half attributes it to Viśveśvara

इति श्रीमद्विश्वेश्वरविरचिताया रामतापनीय-पूर्वार्द्धटीकाया
मवमोपनिषत् समाप्ता ।

1801.

1578 A comm on the same called **आनन्दनिधिः** or

रामकाशिका ।

By Ananda Vana

Substance country mad paper 11½ × 4½ inches Folia 77 Lines, 10 on a page Character Nāgarī Appearance tolerable

See the previous number

The first two verses are different in this manuscript

सत्य सततया हि यस्य निखिल वस्तो यथा शुक्तौ
यस्यानन्दतया प्रपञ्चरचना सानन्दपूर्णायते ।
यच्चिद्रूपतया चिदात्मकमिवाभाति प्रपञ्चादिकं
सत्यानन्दचिदात्मक यतिवरैर्गीत भजे राघवम् ॥
उक्तेन कर्मणा श्रियाश्रिदमि व्याप्तारिति लक्षणा
दुर्विच्छेदमतुच्छमस्यति तम सद्यार साम्यन्तरम् ।

तस्मै तस्य गुरोरपूर्व-दिवसाधीशस्य पादाम्बुज-
द्वन्द्वाधीन-यशः-मराग-कणिका भक्त्या नमामस्तथा ॥

The third verse is the same as quoted from No. 1262.

The 4th :—

श्रीरामोपनिषद्वृत्तिर्विदधे रामकाशिका ।
रामभक्त्या प्रयुक्तोहं रामावाप्तौ तदर्थिनाम् ॥

1802.

3910 *The Same.*

Substance, country-made paper 16¼ × 4¼ inches Folia, 76 Lines, 8 on a page Extent in ślokas 1800 Character, Bengali Appearance, old and discoloured Date, Śaka 1607

Leaves 8 to 14, 19 to 22, 32, 33, 70, 71 are missing.

This seems to be an enlarged edition of the commentary entitled Ānandanidhi.

It begins with four of the opening verses of the two previous works.

इह खलु सुखदुःखलाभालाभयोरन्यतरस्य पुरुषार्थस्य अनुपलम्भा-दर्शपौर्णमासादि-वेदविहितकर्मनिर्माणप्रवृत्ताना स्वर्गसुखलाभेऽपि तस्य च्युति च-सातिशयत्वदोषोन्मेषदूषितत्वेन पुरुषार्थत्वानुपपत्ते । स्वर्गादावप्यनभिरतिमासेदुषा प्रचुरतर-दुःख-पटल-विपरिलोपनित्यनिरतिशयानन्दप्रतिलम्भलक्षण-पुरुषार्थमपेक्षमाणाना दुःखमयस्य संसारस्याविद्याविद्यमानत्वदविद्याविच्छेदमन्तरेणोच्छेदासम्भवात् अविद्याया ब्रह्मात्मैकत्वसाक्षा(त्का)त्काररूपविद्यैकापनोद्यत्वात् श्रीरामाख्यां ब्रह्मविद्यां रमणीयतरामुपजनयितु श्रीरामतापनीयोपनियत्-पूर्व्वोत्तरसगुणनिर्गुणोपासनभेदेन अधिकारितारतम्यात् प्रवृत्ते। तत्र च उपनिपूर्व्वात् सदेर्निष्पन्नस्य क्लिन्तस्योपनिषत्पदस्य मुख्यतः श्रीरामचन्द्र-ब्रह्मविद्यापरत्वेऽपि ब्रह्मविद्यायाः श्रुतौ लक्षणया प्रवृत्ति। तदभिधेय ग्रन्थस्य वृत्तिर्लक्ष्यमेति वाह्यं युक्तं वृत्तेरुभयोरपि ग्रन्थदृत्तित्वेन स्वीकारात्। नन्वेवमस्तु श्रीरामतापनीयमप्युपनिषत्तथापि + + व्याख्यातुमर्हति। प्राचीनैरेवाचार्य्यैर्व्याख्यातत्वात्। सत्यन्तथापि प्राचीनव्याख्याया

विच्छिन्नविस्तृतदुरवगाहतया अलभप्रायाणां मन्दमतीनामनुग्रहायाविच्छिन्ना च संक्षिप्तसुबोधा च श्रीरामपूर्वतापनीयोपनिषदो व्याख्येयं सङ्ग्रहवता ह्यदङ्गमा आरभ्यते । अत्र च उत्तमाधिकारिणां सगुणोपासनामन्तरेणैव निर्गुणस्य प्रतिपत्तं शक्यत्वेऽपि मन्दाधिकारिभिः स्तामन्तरेण प्रतिपत्तुमशक्यत्वात् ब्रह्मणो रूपकल्पनेत्यादिना सगुणोपासनामुद्दिश्यं तया प्राप्यं निर्गुणं रामनामनिरुक्तियाजिन षड्भिः श्लोकरूपाभिः कण्डिकाभिर्निरूपयति चिन्मयस्येत्यादिना ।

The first colophon is lost in the missing leaves

39A, इति श्रीरामतापिन्यां द्वितीयोपनिषत्, 41A, इति श्रीरामतापिनीटीकायां तृतीयोपनिषत् समाप्ता; 51B, इतिश्चन्दश्चतुर्थोपनिषत् समाप्तो, 54A, इति श्रीआनन्दवनविरचितायां रामकाण्डिकायां पञ्चमोपनिषत् समाप्ता ।

Then begins the Rāmottara-tāpanī —

सत्यं तारकतत्त्वमो मिदमनु स्फुरच्चतुष्पादकम् (?)
आयत्स्वप्नसुषुप्तिव स्मृतिविशादिश्चायतीतं विभुम् (?) ।
भूताग्रान्तमुमाश्रमानममरैः स्तुत्यं तुरीयात्मकम् (?)
भक्तानुग्रहविग्रहं जनकजाजानिं भजे राघवम् ।
य शब्दे परिनिष्ठितोऽथ परमे ब्रह्मण्यतिन्यायतो
यत्कारुण्य सुधोदविन्दुकणिका संसारसन्तापनुत् ।
यद्गाम्भीर्यमगाधमप्यनुवरैगाधं समाश्रीयते
तस्य श्रीगुरुराघवस्य चरणद्वन्द्वारविन्दं नुमः ।
आसीद्दाक्षिणवर्यो नृहरिरितिपुरा केशवाद्ब्रह्म सूनु
तस्मात् ख्यातान्वयोऽभूत् धरणिसुरवर पत्तने कुण्डिनाख्ये ।
तस्मात् सूनुर्गुणाब्धिः समजनि कमलाया प्रसूतान्यतीना
आनन्दाद्य स रामोपनिषदि विदधे साधु टीका वनाख्य ।
श्रीरामोत्तर-तापनीय-विलसच्छुभ्रार्थ-सम्बोधन-
व्याजेनार्जितन(?)मकोटि दुरितध्वंसानुवृत्ता दृशा ।
टीकाया(?)स्वात्महितार्थमेव विदुषां बाधाय सतोक्षते (?)
तत् चन्त्यमनायदीनमतिभिर्विस्मृत मे चापलम् ।
आनन्दनिधिनाम्नीय टीका प्रोद्भास्यते मया ।
रामचन्द्रमतिं प्राप्य कर्त्तुं सा[म्रा]ज्यमद्वयम् ।

इदं खलु सकल प्राणभृतां सुखार्थित्व दुःखानर्थित्वञ्च ध्यायमान-
त्वात सुखोत्पादित्वा दुःखजिघांसयोरनिवारित प्राप्तौ कश्चित
. . . . रमणीय
तर-श्रीराम ब्रह्मविद्यासिमाधयिषया श्रीरामोत्तरतापनीयो
पनिषत् सगुणोपासनफलभूत निर्गुणत्वा + श्रीरामोपासनपरतया
प्रवर्त्तते ॥ इत्यादि ।

74B, प्रथम कण्डिकाया बृहस्पतिप्रश्नोत्तरे यत्तारकं ब्रह्म निर्दिष्टं द्विती याया भारद्वाजप्रश्नोत्तरे तारतारकैक्येन तत्स्वरूपन्दर्शितम् । तृतीयाया तस्यार्थ-मुक्ता तेन वाच्य वाचकैक्यन्निरूपितम । तस्य ब्रह्मात्मैक्यस्य श्रीरामचन्द्रस्य प्राप्ति कथ म्भवतीति वक्तुञ्चतुर्थी आरभ्यते ।

The left hand side of the last leaf being corroded, we cannot give the colophon and the end of the work wholly

इत्यथर्ववेदरहस्ये श्रीरामोत्तरता + + + +
सम्मन्त्रा मनतारवेन मनुना दिव्यन्मुदिष्ट्वार्हयन्
रुद्रोपेन्द्रमरु + + + गोप्यो विरिञ्चादिभि ।
यत्ता + + + + + + + +
तामानन्दनिधिविधाय हृदय नन्दन्तु रामाश्रया ॥
यस्या भक्तिरिति विधिश्रमदमप्राप्तिरप्राप्ति रन्त
ई + + + + + यान्ति नाभाय भूमौ ।
विद्याम्भोधि प्रवृद्ध प्रवरतर महाबोधचन्द्रोदयाख्यो
मानन्दनिधिना निरधत हृदये तद्विदः + + + ॥
+ + + + दयद्गो मकारन्दौघबिन्दुभि ।
रञ्जिताया सदा काश्या टीकानन्दवनै इता ॥
यस्योपदेशदीधित्या तारकं ब्रह्म काशते ।
काश्या + + + + + पिनाकिने ॥
नाहं मास न चास्मीति देहादन्यो परोक्षहम् ।
इति भावानुरूपण व्यवहारस मुच्यते ॥

1803.

361. (नृसिंह) पूर्व्वतापनीयोपनिषत्। *Nṛsiṃha-pūrva-tāpanīyopaniṣad.*

Substance, country made paper 9¼×5 inches Folia 10 Lines 13 on a page Extent in ślokas, 252 Character Nagara Appearance old and injured Complete

It contains a complete copy of the Pūrvakhanda of the Nṛsiṃha tāpanīyopaniṣad, which has five upanisads, each divided into several parts It comes to an end in l. 2, leaf 9B, which contains a portion of Nārāyanopaniṣad printed by Jacob in B S.S Pūrvatāpanīyopaniṣad has been printed in Bibl Ind with the Uttarakhanda

The manuscript also contains Atmopaniṣad complete This also has been printed in Bibl. Ind among the Ātharvanopanisads pp 299–303

1804.

9029 *The Same*

Substance, country paper 10¾×3¾ inches Folia 19 Lines 9 on a page Extent in ślokas 500 Character, Nagara Old Fresh Complete

Complete in 19 leaves

1805.

584 *A comm on the Same*

The MS is noticed in L 1287 This is a bhāṣya on the Nṛsiṃhatāpanī, attributed to Śaṅkarācārya The present MS. contains the bhāṣya on the first three upaniṣads of the Pūrvatāpanī, and the greater part of the fourth

1806.

8611 उत्तरतापनीयविवरण। *A comm on Uttaratāpanīya.*

By Gauḍapādācārya

Substance country paper 10¾×4¼ inches Folia, 49 Lines, 14 on a page Extent in ślokas, 2300 Character, Nagara Old Complete

Complete in 19 leaves

The Last Colophon :—

इति श्रीनवमः खण्ड[:] समाप्त । इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यवर्य्य-श्रीमत्शुकमुनीन्द्रशिष्य - श्रीमत्गौडपादमुनिवरविरचिते उत्तरतापनीयविवरणे नवमखण्डः। श्रीनृसिंह-गोपालाय नमः। श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।

It begins —

निरस्तनिखिलानर्थ-परमानन्दरूपिणे

नृसिंहाय नमस्कुर्म्मः सर्व्वधीवृत्तिसाक्षिणे ।

यत्पादाब्जरजो-लेशसम्पर्कात् सहसा सकृत्

सर्व्वसंसारहीनोऽहं तन्नतोऽस्मि गुरुं सदा ॥

तापनीयरहस्यार्थविवृतिर्लिख्यते मया

क्रियतेऽल्पधिया तस्मात् क्षन्तव्य उत्तमुत्तमैः ।

इह पूर्व्वस्मिन् ग्रन्थे नृसिंहाकार-ब्रह्मविषय विद्यानिरुपाधिकपरब्रह्मविद्या फलाधिगता तथाह्युक्तं वार्त्तिककृद्भिः ।

नृसिंह-ब्रह्मविद्यैषा व्याख्याता ब्रह्मसिद्धये। इति प्रणवस्य तनुरूपवद्गत्वेनैव तत्र प्रवेशः ।

All this has been printed as the Rahasyārtha-dīpikā of Śaṅkarācārya. The first half of Nṛsiṁhatāpanī has a bhāṣya by Śaṅkarācārya But the 2nd part has a Rahasyārthadīpikā This struck the editor of the Bibl. Ind. Edition, Paṇḍita Rāmamaya Tarkaratna, and he adds a note that he can not decide why it is so. The comm. to the 2nd part is here attributed to Gauḍapāda. But there is a quotation from Vārtikakāra If this Vārtikakāra is Sureśvarācārya, then the real commentator cannot be either Śaṅkarācārya or Gauḍapāda

1807.

9015 तापनीयोपनिषद्भाष्यव्याख्या ।

A comm on the bhasya of Tapaniyopanisad.

By Narayana Bhatta the son of Jagadisvara Bhatta

Substance country paper 10×3½ inches Folia 72 Lines 12 on a page Extent in slokas 1700 Character Nagara Old Incomplete

Old and badly injured Not in Aufrecht

In leaf 47 occurs the following col

इति श्री[जग]दीश्वरभट्टोपाध्यायसुत-श्रीनारायणभट्टविरचिताया श्रीतापनीयोपनिषच्छाङ्करभाष्य विवृतौ नृसिंहोपसनायां ध्वनीयोपनिषत् समाप्ता ।

It begins thus —

ॐ नमो मघागणपतये नम ।
श्रीमङ्गले श्रीन्दहरि प्रणम्य विश्वेश्वगौरीश्वरसर्वदे+न
श्रीतापनीयश्रुतिसूत्र-भाष्य व्याख्यायते सयहतो मयाद्दि ॥

1808.

8909 नृसिंहोत्तरतापनीयोपनिषद्भाष्य ।

A bhasya on the 2nd Part of Nrsimha Tapani

Substance country-made paper 12×4½ inches Folia 47 Lines 12 on a page Character Nagara Dated Sam 1878 मार्गशीर्षमास कृष्णपक्ष दशम्यां चन्द्रवासरे ।

Printed in Bibl Ind

1809.

10164 हयग्रीवोपनिषत् । *Hayagrivopanisad*

Substance, country made paper 11×4½ inches Folia 3 Lines 4 on a page Character Nagara of the nineteenth century Appearance, fresh Complete

Colophon .—

इत्यथर्व्वणवेदे खंडे पूर्व्वसंहितायां पमित्विपनिषत् (?)

See I O. Catal Nos 193–194, MS No. 119.

1810.

370 **राधिकोपनिषत् ।** *Rādhikopaniṣad.*

Substance country made paper 10¼ × 4⅓ inches, Folia, 3 Lines, 11 on a page Extent in slokas, 32 Character, Nāgarī Appearance, tolerable Complete

Col. :—

इति श्रीऋग्वेदे ब्रह्मभागे परमरहस्ये श्रीराधिकोपनिषत् सम्पूर्णम् ।

मौति कार्त्तिक शुक्लाष्टमी ॥ ८ ।

For a description of the work see L. 114

1811.

867 शिवोपनिषत् । *Śivopaniṣat*

By Harihara

Substance foolscap paper 12¼ × 4 inches Folium one Lines 11+8 in all Extent in slokas 30 Character Nagara Appearance tolerable Complete

For the work see L 50

On the left hand margin —

लेखक श्रीपद्मभट्टाचार्य ।

It is no upaniṣad, as it is by a human author

1812.

1659 *The Same*

Substance country made paper 4 × 5 inches Folia 41 Lines 10 on a page Extent in slokas 630 Character Nagara Date Sam 1629 Appearance very old—brown with age Complete in 7 chapters

Last Colophon —

इति शिवोपनिषदि शिवाताराध्याय समाप्त ।

Post Col —

शुभमस्तु । संवत् १६२६ समये भाद्र सुदि १३ रवौ कष्ट पुस्तक
लिखापित कर्त्तविद्याविदितेन । लिखित रामदासकायस्थेन ।

On the lower margin there are some scribblings in thick ink in a later hand

Colophons —

2A इति शिवोपनिषदि मुक्तिनिर्देशोध्याय प्रथम ।

3A ॰ द्वितीयोऽध्याय ।

3B ० शिवमहत्त्वाध्यायस्तृतीय ।
5B ० शान्तिमहत्त्वादिकार्थं चतुर्थोऽध्याय
7B ० शिवभक्तज्ञानाध्याय पञ्चम ।
17A ० फलप्रदानोपकरणाध्याय षष्ठ ।

It begins —

कैलासशिखरासीन सर्व्वामरपूजितम ।
कालश्च श्रीमहाकाल ईश्वरज्ञानपारगम ॥
सपूज्य विधिवत् भक्त्या कृष्णात्रेय सुसयत ।
सर्व्वभूतहितार्थाय पप्रच्छेद महामुनिः ॥
ज्ञानयोगं न विदान्ति य नरा मन्दबुद्धय ।
त मुच्यन्ते कथ घोराद् भगवन भवसागरात ॥
एव दृष्ट प्रसन्नात्मा कृष्णात्रेयेण धीमता ।
मन्द बुद्धि विमुक्त्यर्थ महाकाल प्रभाषत ॥

महाकाल उवाच —

पुराहदेवादिना शिवधर्म्मा सनातना ।
देव्या सर्व्वं गणानाञ्च सहपाद् स्यकादिभि ।

It is different from what has been noticed in the previous number and referred to L No 50

1813

2251 **अथर्व्वशिर उपनिषत् ।** *Atharvasira Upanisad*

[illegible] paper 9¾×4¼ [illegible] Folia [illegible] Lines 10 on a page Character Nagar [illegible] Complete

The first of the Atharvana Upanisads printed in pp 1 to 10 of the Bibl Ind edition It is called there simply Siva Upanisads

It is one of the Rudra Upanisads

The last portion of the MS beginning with [illegible] [illegible] नमो नम is to be found in p 8 of the printed edition

1814.

2366. *The Same*

Substance country made paper [illegible] inches [illegible] Lines 8 on a page Character Nagara of the early [illegible] century Appears new Complete

1815.

9187 *The Same*

Substance country made paper [illegible] inches [illegible] Lines 8 on a page Extent in Ślokas 60 Character Nagara Appearance tolerable Neatly written

An upaniṣad of the Atharvaveda on divine knowledge

See L. 87.

1816.

1576 वृहज्जाबालोपनिषत् । *Bṛhajjābālopaniṣad*

Substance country made paper 11×5 inches Lines 11 on a page Character Bengali Appearance fresh It bears the page mark from 42 to 52

For the work see L 117

1817.

2245 *The Same*

Substance country made paper [illegible] inches [illegible] Lines 9 on a page Extent in Ślokas [illegible] Character Nagara of the eighteenth century Appearance discoloured

For the beginning of the work see L 117, I O Catal No 192, 30th work, and Cs Vol I, 191

None of the MSS referred to are complete The present manuscript contains a larger work, divided into three *khandas*

It is a work on the Saiva cult—it treats of the mark of Tripundra and Rudrākṣa, the purification of one's body with ashes the worship of Śiva, the glory of Avimukta-

khsettra and so on. The speakers are Kālāgnirudra and Sadāśiva and Bhūsuṇḍa, Sanatkumāra and Paippalāda are the enquirers.

2B, इति मुक्तिग्रन्थमिधेयाया बृहज्जाबालोपनिषदि प्रथमं ब्राह्मणम् ।

4A, इति बृहज्जाबाले द्वितीयं ब्राह्मणम् ।

6B, ० तृतीयं ब्राह्मणम् ।

9A, ० चतुर्थं ब्राह्मणम् ।

13A, ० षष्ठं ब्राह्मणम् ।

17B, इति ब्राह्मणं सप्तमम् ।

अथ कालाग्निरुद्रं भगवन्तं सनत्कुमारः पप्रच्छ रुद्राक्षधारणविधिं ब्रूहीति ।

20A, अथ पैप्पलादो भगवन्तं कालाग्निरुद्रं परिसमेत्य उवाच अधीहि भगवन् त्रिपुण्ड्रस्य विधिं ब्रूहीति ।

21A, इति नवमं ब्राह्मणम् ।

21B, इति प्रथम खण्डः ।

The second khanda begins —

अथोवाच भगवान् सदाशिवः परमकारुणिकः प्रथमान् सुरानपि सर्वोश्च पूत प्रागुदयाद्रोमस्य ब्रह्मपर्णे निधाय रुद्रेकमिति मन्त्रेण प्रोधयेच ।

Col.:—

23B, इति द्वितीय खण्ड ।

The 3rd khanda begins —

अथ भुसुड. जाबालो महादेव साम्बं प्रणम्य पुन पप्रच्छ किं नित्य ब्राह्मणाना कर्म कर्त्तव्य यदकरणे प्रत्यवैति ब्राह्मण. क. पूजनीयः को वा ध्येय. कः स्मर्त्तव्यः, ४१० , ४१८

It ends —

नीललोहितो भैरव त पाशुपत्यमण्डलं ज्वलज्ज्वलनकुण्डमध्येऽपि तवत्स्राप्रमादेन निवसेत्काश्या लिङ्गरूपिण्या लिङ्गरूपिण्यामिति ।

Col.:—

इति बृहज्जाबाले अविमुक्त वैभवप्रकाशो नाम तृतीयखण्ड ।

Colophon :—

ॐ तत्सत् इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यस्य आनन्दात्म-पूज्यपादशिष्यः श्रीमच्छङ्करानन्दभगवतोकृतस्य आत्मोपनिषद्दीपिका समाप्ता ।

Colophon :—

स्वपक्षपक्षपातेन मत्पेक्ष-विदारक ।
नृसिंहमद्भुतं वन्दे परमानन्दविग्रहं ।

a description of the work see L 172 and I O 537C. *Page 144.*

1822.

9023. *The Same.*

ce, country paper. 10 × 4 inches Folia, 9 Lines 14 on a page. okas, 225 Character, Nāgarī Fresh Complete

1823.

1679 रुद्राक्षोपनिषद् । *Rudrākṣopaniṣad*

(कात्यायनशाखीया) ।

ce, country-made paper $9\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches Folia 4 Lines, 9 on tent in ślokas 50 Character, Nāgarī Appearance old. Com

स सर्व्वेषु वेदेषु अधीतो भवति सोऽग्निपूतो भवति सवायुपूतो भवति स सत्यपूतो भवति स सर्व्वपूतो भवति । स सर्व्वैर्देवै र्ज्ञातो भवति तज्जापनात् सर्व्वेषु तीर्थेषु स्नातो भवति सर्व्वैः क्रतुभिरिष्ट ।

अथ कालाग्निरुद्रः प्रोवाच यावत्ता शिव एको ध्येयः शिवङ्कर सर्व्वमन्यत् परित्यज्येतमधीत्य ब्राह्मणो वा क्षत्रियो वा गर्भवासान्मुच्यते । इत्यो सत्यं । अथ कालाग्निरुद्रः प्रोवाच ।

सहस्राणां शुचिः पूतः कर्म्मणो भवेद्द्वितीयं जप्ता गाणपत्यमवाप्नोति तृतीयं जप्ता देवमनुप्रविशति इत्यों सत्यं ओं तत्सत्यं । भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवा • स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः • ॐ शान्तिः ॐ शान्तिः ॐ शान्ति १ । श्रीसाम्बसदाशिवार्पणमस्तु ।

1819.

1642 *Jābālopaniṣad.*

Substance country made paper 7¼ × 4 inches Folia, 2 Lines, 12 on a page Extent in ślokas, 50 Character Nagara Old Complete

For a description of the work see L 105. Printed in the Bibliotheca Indica

1820.

9266. *The Same.*

Substance, country made paper 10 × 6 inches Folia, 13 Lines 12 on a page Extent in ślokas, 300 Character, Nagara Appearance, tolerable Incomplete

See L, Vol. I, No 105, p 57

1821.

1641. **जाबालोपनिषद्दीपिका ।** *A comm. on the same.*

By Śaṅkarānanda disciple of Ānandātma

Substance, country made paper 7¼ × 1¾ inches Folia, 16 Lines, 11 and 12 on a page Extent in ślokas, 320 Character, Nagara Old Complete

It is said to belong to Nandikesvara-purāna and is *different from* कालाग्निरुद्रोपनिषत् *which belongs to Atharva-veda*

See Adyar, p. 159.

But the subject is the same.

Colophon —

इति श्रीनन्दिकेश्वरसंवादे श्रीकालाग्निरुद्रोपनिषत् सम्पूर्ण ।

The Colophon :—

इति श्रीकात्यायनशाखाया रुद्राक्षोपनिषद् समाप्ता ।

Post Colophon.—

श्रीदेवानन्दनाथगुरुचरणप्रसादात् लिखितम्

अघोरेभ्योथ घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः ।

सर्व्वेभ्यः सर्व्वसर्व्वेभ्यो नमोस्तु रुद्ररूपेभ्यः ॥

On the obverse of the last leaf there are a few lines in red ink in a different handwriting—

पीयूषैस्त्व कलार्धता दिविषदो लब्धा हरिस्तोषितः ।

— — — — — — — —

This 'Rudrakṣopaniṣad' is different from the two upaniṣads noticed in Burnell, p 35B

1824.

2004 **कालाग्निरुद्रोपनिषत्** । *Kālāgni-Rudropaniṣad*

Substance, country made paper 9×4½ inches Folium, 1 Lines, 11 on a page Extent in ślokas 20 Character, Nāgara Appearance discoloured Complete

See L. 108

1825.

2240 *The Same.*

Substance, country-made paper 9½×4 inches Folia 1 Lines 9 on a page Extent in ślokas, 20 Character, Nāgara Complete

For the work see above Often printed.

Colophon:—

इति कालाग्निरुद्रोपनिषत् समाप्ता ।

1826.

9454. *The Same*

Substance country made paper 9½×4½ inches Folia, 5 Lines 11 on a page Extent in ślokas 90 Character, Nāgara Appearance, tolerable Complete

After the colophon there are 3 verses, being a hymn to Siddha-vināyaka

1830.

8965 अल्लोपनिषत् । *Allopaniṣad*

Substance country paper 7×4 inches Folia 2 Lines 7 on a page Extent in ślokas 10 Character Nāgara Fresh Complete

Complete in two leaves

1831.

9444 *The Same*

Substance country made paper 10×4½ inches Folium one only Lines 10 on a page Extent in ślokas 10 Character Nagara Appearance tolerable *Complete* *Written on one side only*

It is said to have been composed to serve Akbar's conception of a world religion Printed in Bombay

See Adyar, p 136

1832.

10132 *The Same.*

Substance country made paper 10×4½ inches Folium, 1 (*written on one side only*) *Lines* 11 Character modern Nagara Appearance, fresh Complete

Colophon —

इत्यथर्वणवेदे अल्लोपनिषत् समाप्ता ।

A Mahomedan "upanisad"

Beg. —

श्रीगणेशाय नमः । अस्माल्लां इल्ले मित्रा वरुणा दिव्यानि धत्ते

इल्लल्ले वरुणो राजा पुनर्ददुः, etc., etc.

End —

अल्लो रसूल महमदरकं वरस्य अल्ला इल्लल्लेति इल्ला ।

1827.

9343 *Sanyyopaniṣad.*

Substance, country made paper 8¼×3¼ inches Folium, one Lines, 8 on a page Extent in slokas, 6 Character, Nagara Appearance, tolerable Complete

See L 1927.

There are a few stray verses on the reverse, of which the 1st runs —

गजेरत्नं गानं गगनतलरत्नं दिनकरः।
निशारत्नं चन्द्रः शयनसुखरत्नं शशिमुखी।
सभारत्नं विद्या श्रवणसुखरत्नं हरिकथा।
रणे रत्नं वाजी नृपतिकुलरत्नं रघुपतिः। १

1828.

2832 *Ganapatyupaniṣad*

For the manuscript and the work see L 4072.

1829.

1986 गणपत्यथर्वशीर्षं। *Ganapatyatharvaśirṣa.*

Substance country made paper 6×4 inches Folia, 6 Lines, 7 on a page Extent in slokas 30 Character, Nagara Appearance, fresh Complete

Beginning the same as in L 4072.

End the same also, only instead of शान्ति शान्तिः शान्तिः it has upaniṣad

5B. *Colophon* :—

इति गणेश-अथर्वशीर्षं समाप्तिमगमत्।

जीवायुराकाशमिन्द्रियाण्यहङ्कारो बुद्धिर्महानव्यक्तमव्याकृतमिति उच्यते । तत्र पृथिवी धारणे आप पिण्डीकरणे क्लेदने च इत्यादि ।

It ends —

तत्राय पुरुष स्वय ज्योतिर्भवति स्वेन भासा सर्व्वमिद विभाति "न तत्र सूर्य्यो भाति न चन्द्रतारक नेमा विद्युतो भान्ति कुतोऽय अग्निस्तमेव भान्तमनुभाति सर्व्व तस्य भासा सर्व्वमिद विभाति" इत्यादि वचनेभ्य बुद्धेस्तद्वृत्तीनाञ्च चक्षुरादिद्वारेण ? उत्पद्यमानानां रूपाद्याकारप्रत्ययाना सुखदु खमोहात्मकानामभ्यन्तरे स्मृतीच्छा प्रयत्नरागद्वेषाद्यभिमानरहिता स्वभावेनैव प्रकाशमप्रकाशयति यस्मात शुद्धत्व बुद्धत्व नित्यत्व सर्व्वात्मत्व सूक्ष्मत्वमचलत्व अनामरूपत्व विकाररहितत्व कृतस्नत्व अशनायापिपासे प्राणस्येति शोकमोहौ मनसो जरामृत्यू शरीरस्येति योऽशनायापिपासे शोक मोह जरा मृत्युमत्येति च ते यदिद किञ्च आशु[कि]भ्य आशकुनिभ्य आपतङ्गेभ्य आकीटेभ्य प्रकृतरत्नमिति तस्मात सिद्ध नात्मन इति तृतीय पुर । जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तेष्वेक एवात्मा जागरिते वैश्वानर[] स्वप्ने तैजस सुषुप्ते प्राज्ञ नेत्रे जागरित विद्या कण्ठे स्वप्न विनिर्दिशेत सुषुप्ते हृदयस्य तुरीय मूर्द्धि सस्थित स एव नि शेषस्तुरीय स परमात्मा सोऽहमिति ।

Col —

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य गोविन्दभगवत पूज्यपाद शिष्यः श्रीशङ्करभगवता कृत त्रिपुरीप्रकरण समाप्त ।

1833.

2833. *Tripuryupaniṣad.*

By Śrimat Śaṅkarācārya.

Substance, country-made paper 10×4 inches Folia, 3 Lines, 8 on a page Extent in ślokas, 62 Character, Nagara of the eighteenth century. Appearance, discoloured and dilapidated Complete Corrupt.

Tantrika theology.

Colophon :—

इति श्रीमत् शङ्कराचार्य्यविरचिता त्रिपुरी उपनिषदं सम्पूर्णं ।

See L 14 and I.O. Catal. No. 190.

1834.

9120. *The Same.*

Attributed to Śaṅkarācārya

Substance, country-made paper 14½×6 inches Folia, 2 Lines, 13 on a page Extent in ślokas, 60 Character, Nagara Appearance, fresh Generally correct

This is a digest of the whole upaniṣad literature. It is called त्रिपुरा from the fact that the book has three chapters named पुर.

The first treats of the origin of the universe, the 2nd of the processes by which the manifestation of all the universe is effected, and the third treats of Brahman as the fountain-head of all the manifestations.

It begins :—

ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

शब्द-स्पर्श-रूप-रस-गन्धाद्यो विषयाः । पञ्च पृथिव्यादयश्च परमात्मन एव समुत्पन्नाः । तस्माद्वा एतस्मादात्मनः आकाशः सम्भूतः । आकाशाद्वायुः वायोरग्निरग्नेरापः अद्भ्यः पृथिवी पृथिव्या ओषधयः ओषधिभ्योऽन्नं अन्नाद्रेतः रेतसः पुरुषः इत्यादि श्रुतेः । पृथिव्याने-

ब्राह्मणान्याय इत्या मनसा मोहयति छर्पति । इत्यात्र मधमहान
न मक्षा । (?)

Col. —

श्रीगरुडोपनिषद् विरचित सम्पूर्णमिति लिखित गुरुचरण-
प्रतापेन सेवक घासेश्वर ।   +   +   +   +

This appears to be rather a snake charm

1837.

2236 *The Same*

Substance country made paper 7¼×4 inches Folia Lines 10 on a page Extent in slokas 30 Character Nagara of the eighteenth century Discoloured Pasted Complete

Post Col —

स[।]प्रीतिरविवेकिना, etc , ता घ, etc.

It is a snake charm printed in Colonel Jacob's Edition of Eleven Upanishads

1838.

8964. *The Same.*

Substance country made paper 6¼×4 inches Folia 4 Lines, 6 on a page Extent in slokas, 25 Character Nagara Fresh Complete.

Complete in four leaves

See L 33

1839.

9812 *The Same*

Substance, country made paper 9×5 inches Folia 2 Lines, 10 on a page Extent in slokas 30 Character Nagara Appearance fresh Complete

It begins thus —

ॐ श्रीगरुडाय नम ।

अथ गरुडोपनिषदमहामन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषि गायत्रीछन्द
श्रीगरुडो देवता इलों बीजानि स्वरा[] प्रक्षयः मन्त्रोक्त विष

1835.

360 गरुडोपनिषत् । *Garuḍopaniṣad*

Substance, country-made paper. 9¼ × 4¾ inches Folia, 4 Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 40 Character, Nāgara. Date, Saṃ 1819 Appearance, old Complete

For the work see L 33.

Col. :—

इति श्रीहरिहरब्रह्मविरचितं गरुडोनिषत् समाप्तं ।

Post Col. Statement :—

संवत् १८१९ मीती आश्विन शुक्लपक्ष तिथौ गुरुवासरे।

It belongs to the Atharva Veda.

1836.

361. *The Same*

Substance, country-made paper 6¾ × 4 inches Folia, 4 Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 28 Character, Nāgara Appearance, old, repaired Complete

Beginning :—

श्रीगुरुभ्यो नमः । श्री ॥

ॐ अस्य श्रीगरुडोपनिषद्-महामन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषिः देवी गायत्रीच्छन्दः गरुडो देवता क्रौं बीजानि स्वहाः शक्तयः इत्यादि ।

End :—

य इमा विद्या ममावास्यां नोमप्रीयेण धारयेत् यावत्जीवं तं न हिंसति सर्पः । अष्टौ ब्राह्मणानान्ग्राय इत्यादिने नमो च्यांति च्यवति सत ब्राह्मणा न्याय इत्याकष्टं मोक्ष याति च्यवति सहस्र-

For the first, see वासुदेवोपनिषत् see I, Vol. I, 37.

The second बालकृष्णाष्टक runs —

ॐ बालकृष्णाय नमः ।

स्मितविकसितवक्त्रं रत्नमौलि सुवेणु ।
सुललितमणिहारं चारुहास्य वदान्य ।
तरुणजलदनील चारुपादारविन्द ।
परमपुरुषमाद्य बालकृष्ण नमामि ।

सुदधिकरसपाणि मेखलापूर्णनितम्ब ।
तिलककलितभाल स्वर्णयज्ञोपवीत ।
कनकरचित-वस्त्रालङ्कृत निम्ननाभ
परमपुरुष, etc

सुरतरुकुसुमाढ्य गन्धवत्केशपाश ।
विमलललितमुक्ताशोभित नासभाग ।
मरकतमणिमुक्तैर्भूषणैर्भूषिताङ्ग ।
परमपुरुष, etc.

करकलितसरोज गुञ्जदामाभिराम ।
मृगमदतनुलेप गोपिकानन्दमूल ।
सुरगणपरिवार गीतगोपालवृन्द ।
परम, etc

पदमर्दितभुजङ्ग मत्तवीर्यापहार ।
शिशुनटनविनोद पूतनाप्राणनाश ।
गुरुतरगुरुभक्त्या सन्दगानीतपुत्र
परमपुरुष, etc

यदुवरकुलदीप वैजयन्त्या समेत
सकलभुवनसेव्य रुक्मिणीप्राणनाथ
अगणितगुणराशि कारण कार्यरूप
परम, etc

नाशनार्थे जपे विनियोगः। ॐ गरुडात्मने अङ्गुष्ठाभ्यां नमः वैनतेयाय तर्ज्जनीभ्यां नमः तार्क्षकाय मध्यमाभ्यां नमः छन्द[ो]मयाय अनामिकाभ्यां नमः। कपिलेक्षणाय कनिष्ठिकाभ्यां नमः नागालङ्कृत-शरीराय करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः। ॐ गरुडात्मने हृदयाय नमः वैनतेयाय शिरसे स्वाहा तार्क्षकाय शिखायै वषट् छन्दोमयाय कवचाय ॐ कपिलेक्षणाय नेत्रत्रयाय वौषट् नागालङ्कृतशरीराय अस्त्राय फट्। इति न्यासः अथ ध्यानं।

हेमाम्बरं खगाकारं पूर्णचन्द्रनिभाननं।
दीर्घबाहुं बृहत्स्कन्धं नागाभरणभृतिं।
अनन्तो वामकटिकं यज्ञसूत्रञ्च वासुकी
तक्षकः कटिसूत्रन्तु हारः कर्कोटिकोधिते। इत्यादि

1840.

251. *Cākṣuṣopaniṣad.*

Substance, country-made paper 6×3 inches Folia, 5 Lines, 5 on a page Extent in ślokas, 15 Character, Nagara Appearance, old. Complete

It has been wrongly named on the obverse side of the first leaf, as चाक्षुष स्तोत्र.

It is called an Upanisad, simply as it recites a Vaidika Mantra invoking the mercy of the sun This is supposed to cure the diseases of the eye. So it is not an Upanisad as the term is at present understood, but a mystic Mantra. See Schrader, p. 124 and L 37.

1841.

9666. *The Same.*

Substance, country-made paper 15×6 inches Folium, one Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 21 Character, Nagara Appearance, tolerable Complete

This leaf contains on one side (I) चाक्षुषोपनिषत् and on the other (II) बालकृष्णाष्टकम्

1844.

9913 चक्षुरुपनिषत् । *Cakṣurupaniṣat*

Substance country made paper 8×… inches Folium … leaves … in all Extent in ślokas 12 Character Nāgara Appearance old Complete

Often noticed

1845.

9934 *The Same*

Substance country made paper 10×4 inches Folium … leaves 9+7 in all Extent in ślokas 12 Character Nāgara Appearance fresh Complete

सकलनिगमवाक्यैः संस्तुतं ब्रह्मरूपं
सकलजगन्निवासं योगिनां रक्षितारं
अतुलितकरुणाब्धिं वन्दितं योगिवृन्दैः
परम, etc.

सुललितकुचकुम्भैरर्चितं गोपिकानां
नयनकमलपत्रैर्वन्दितं तं मुरारिं
विविधपरमलीलाकोटिकन्दर्परूपं
परम, etc.

त्रिविधकरणभक्त्या बालकृष्णाष्टकं यः
पठति तरति दुःखं सर्वसौभाग्यसिन्धुं
विविधपरमभोगान् प्राप्नुयाच्चिन्तितार्थं
सपदि परमलोकं शाश्वतं शाश्वतञ्च । ८

Colophon :—

इति श्रीबालकृष्णाष्टकं समाप्तं ।

1842.

9811. *The Same.*

Substance, foreign paper 9×5 inches Folium, one Lines, 10 on a page Extent in ślokas, 11 Character, Nāgara Appearance, fresh Complete

1843.

9894. *The Same.*

Substance, country made paper 11×5 inches Folium, one Lines, 10 in all Extent in ślokas, 12 Character Nāgara Appearance, tolerable Complete

A short hymn in praise of the sun for cure of eye-diseases, often noticed.

INDEX.

1845A.

11007. *Unidentified*

Substance, country made paper 11×4½ inches Folia 14 of which the 6th is missing Lines 7 on a page Character modern Nagara Appearance, fresh

A fragment of some Brāhmana

Beg :—

ॐ श्रीगणेशाय नमः

देवयजन ओषयन्ति सयदेवयर्पिष्ट स्याभ्रजोपयेरन् यदन्यङ्गमेनाभिप्रयो-
तातो वै देवा दिवमुपोदक्राम देवान् वा एष उपोत्क्रामति, etc , etc.

4B, ब्राह्मण १, 9B, ब्राह्मण २ ।

It ends abruptly in the 3rd Brāhmana

There are three leaves marked 3–5, giving in Hindi ingredients of some medicines

---

ग्रन्थनामाभाव ।

(पद्मनाभकृतसमासलक्षणम् अनिरुद्ध), 487, 488

489

(काठकगौतसूत्रम् चतुर्थपटलम्), 493

611, 682

(कपर्दिस्वामिमतानुसारिवाजपेयादिप्रयोग), 686

(भाषिक श्राद्धप्रयोग), 704A

(उत्सर्गेष्टिप्रभृति), 752

(बौधायनीयवैश्वानरेष्टिप्रभृति) 754

(चरणिनाशे कर्तव्यम्), 781

(कुण्डमण्डपहोम, ग्रहहोम, मित्रानुवाक्य), 790

(बौधायनोक्तापूर्विकविधि, अष्टकाहोमादिकञ्च), 793

(बौधायनसंप्रोक्षणादि), 794

(सौमिकविहारकारिकादि), 797

803

(ईशावास्योपनिषद्दीकाया कतिचित्पत्राणि), 840

(वृद्धायुर्वीयसंस्कारपद्धतिव्याख्या), 849

850, 853

(ऋषिदैवतच्छन्दसां स्वरूपकथनम्) 886

894, 936

(नवकण्डिकाचिकण्डिकासूत्र), 955

(श्राद्धप्रपरिभाषायां मन्त्र ऋग्यजुषम्) 974

(प्रसवोत्थानकुम्भलग्नादि), 997

(स्नातकनियमादि), 1005

(स्नानसूत्रविवरणम्), 1007

(मूलशान्त्यादि), 1032

(कात्यायनप्रणीतपरिशिष्टम्), 1033

(पौर्णमास्यादि) 1064

(श्रौताधानस्थालीपाकपद्धति), 1071

(आश्विनाग्रेणा देयपाचघटनप्रदीपिका), 1075

(अहीनपद्धतिप्रभृति), 1087

1091

(मण्डपकुण्डादिसाधनम्) 1114

1119, 1121, 1122, 1126

(मण्डपस्य मध्यदक्षिणादिभेदेन द्वारादिमानम्), 1130

(मण्डपकारिका), 1132

(श्रौतवेदिनिर्माणकारिका), 1134

(आमयनम्), 1137

(संस्कारसुबोध जन्मदिनमारभ्य दशदिनपर्यन्त धनिकार्हपद्धारदेश कर्तव्यानि), 1173

(अध्यायोत्सर्गनिमित्तकर्मनामम्), 1176

(मूलविधानकण्डिका भविष्यमरणौ), 1209

1215, 1220

(यजुर्वेदीयशाखानां शाकल्यवैश्वदेव), 1226

(महावैश्वानरसाम), 1249

(रहस्यब्राह्मणम्), 1318

(सोमोत्पत्त्यादि), 1321

(दक्षिकाण्डादि), 1378

(महाशान्त्यादि), 1415

(शौनकोक्तोपरथशान्त्यादि), 1420

1431, 1468, 1471

(शिक्षा, निरुक्तम्), 1492

(पराशरी शिक्षा, पाणिनीयशिक्षा and कश्यपी शिक्षा), 1515

1521, 1522

(उदात्तादिस्वरप्रक्रिया), 1530, 1531

1539, 1549, 1572

(यजुषु ऋत्विजामितिकर्तव्यानि वैधानवौदृष्टि प्रभृतिकञ्च), 1589

(महारुद्रहोमादि), 1603, 1604

(दर्शपूर्णमासादि), 1607

1649, 1650

(संस्कारप्रकरणम्), 1653

(यज्ञमण्डप्रयाग), 1660

(स्मार्ताधानसामग्रीसंस्कारक पत्रम्), 1661

1668

(बलिवैश्वनित्यश्राद्धविधि), 1677

(सन्ध्याप्रश्नमादि), 1678

(वैश्वदेवकाण्डनिर्णयादि), 1710

(गायत्रीनिर्णयादिकम्), 1716

(मुण्डकाद्युपनिषद्) 1718